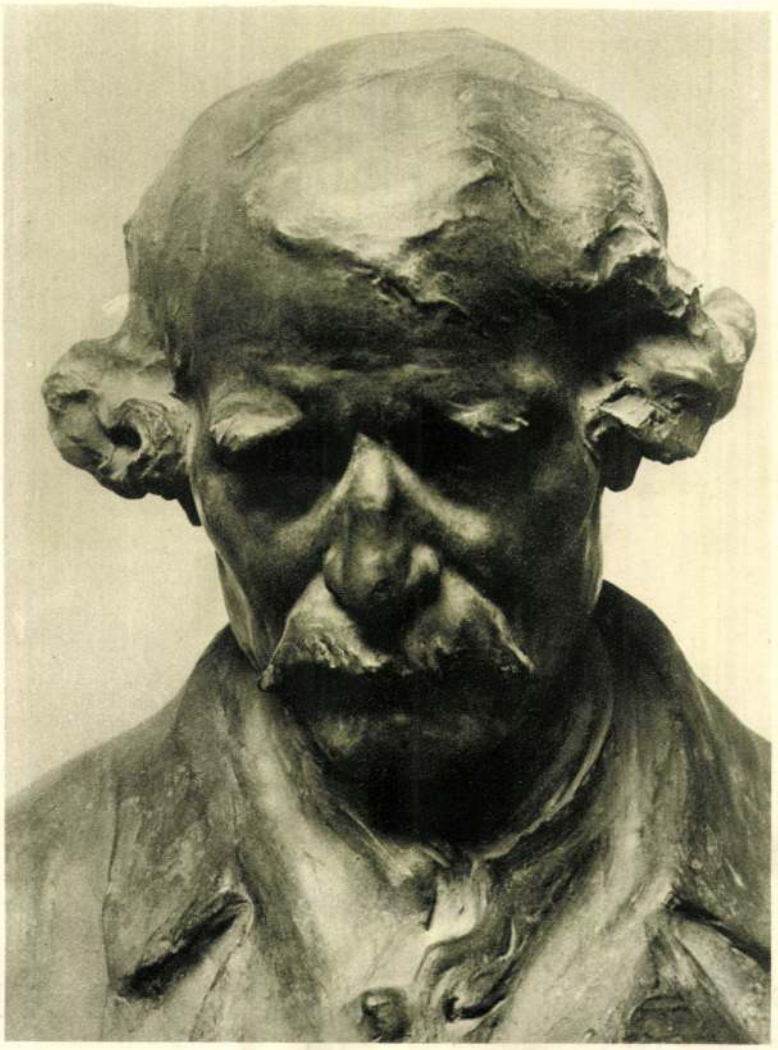

PÁSZTOR JÁNOS: TANULMÁNYFEJ

Meg lehetne-e másként érteni a népdalok szűzies szépségét, művészi egyszerűségét: a szó és dallam szívünkbe édesedő naív báját? Meg lehetne-e érteni *Arany* Jánost, aki csodálatos gazdagsággal, a legtökéletesebben lobbantotta ki, ami évezredeken keresztül a magyar nép lelkében parázslott.

Lehet-e csak művészi készséggel, tudatosan kifejezni, amit *Munkácsy* a „*Siralomház*"-ban a magyar karakterből fölszínre hozott? Lehet-e másként elképzelni *Rudnay* nagyszerű betyár-gesztusait, magyar koponyáit, az érzés vulkanikus kitörésein keresztül fölragyogó karaktereit, ami könnyes mosolyt fakaszt ajkunkon: ilyenek vagyunk. És leszünk. Leszünk ha elfárad, lehanyatlik is egy-egy kar. Jön még több alkotó. A tenger morajlik, zeng s mélységeiben, a játékos hullámtarajok alatt forr, örvénylik örökké az életerő, mely feltörni készül a napfénybe, az életbe.

Végtelen a skálája a népbe gyökerező művészi forrásoknak, a brutális erőtől, a mély érzelmességen keresztül, a humorig, a bölcsességig. A magyar népművészet eleganciája, gazdagsága és finomsága bizonyítja, hogy a verejtékben fürdő, durva földmunka mellett, a leányok, asszonyok újjai alól királyi lakokba illő, sok ezeréves dekoratív kultúrát sugárzó varrottasok, hímzések bontakoznak ki. Az egyszerűség és előkelőség benne van a magyar nép megnyilatkozásaiban, mozdulataiban, táncában, nyelvében. Derűs, lelkes, adakozó kedvű, hevülő természete ezerféle művészi hatás forrása. Komorságában, mélabújában is ott

Pásztor János

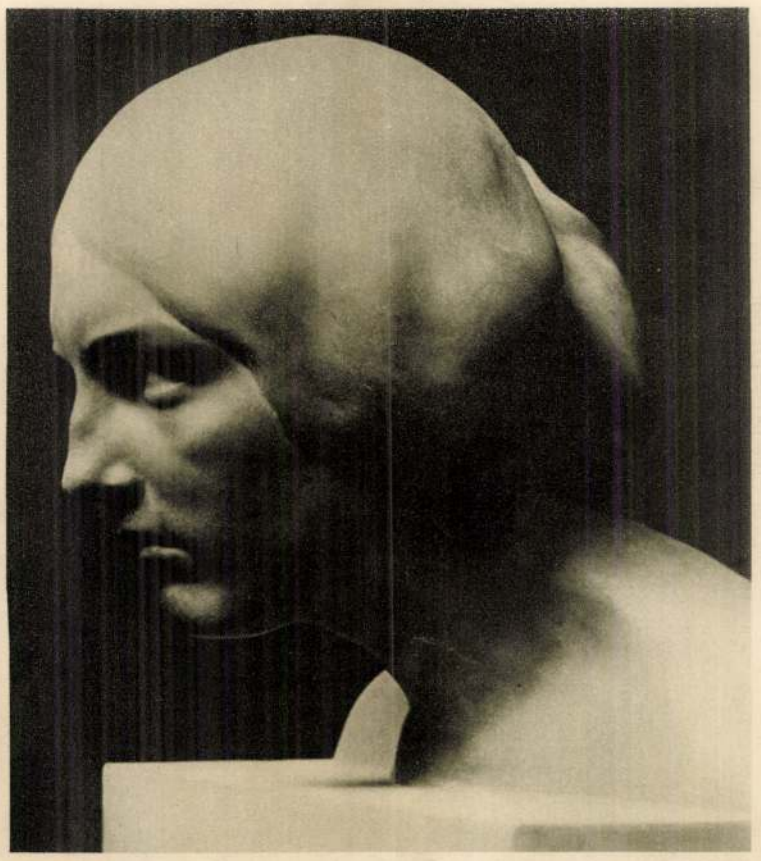

PÁSZTOR JÁNOS · TANULMÁNYFEJ

PÁSZTOR JÁNOS MŰVÉSZETE

Sokan foglalkoztak már azzal az érdekes kérdéssel: miféle elemekből és hatásokból fejlődik ki egy-egy művész karaktere. Épp úgy, mint a teremtés és a lét misztikumának fátylait az ember a kutatás segítségével sohasem fogja teljesen föllebbenteni, a művész fejlődése, művészi jellemének eredete épp oly titokzatos, mint magának az emberi létnek az örökkévalóság mélységes ködébe burkolózó rejtelme. És mégis nyomokat lehet találni a művész jellemének kibontakozásához vezető úton, az átöröklésben, a környezet hatásában, a faj kultúrájából fölszívott, a biológiai életrezgésekkel továbbított, folyton életben, fejlődésben s nemesedésben lévő szellemi értékekben.

Sokan nem találják meg a magyarázatát, hogy lehetséges az, hogy *Pásztor* János, aki a nagyvonalú, robusztus paraszt genreval kezdte művészi pályafutását (Búcsúzkodás), hogy jutott el a szinte átszellemült finomságú női aktjaihoz (Primavera, A szférák felé)? Nem lenne erre könnyű megtalálni a feleletet, ha nem volnának előttünk frappáns irodalmi és művészi életkivetítődések, amelyek igazolják, hogy a nép és faj olyan mint az örökké zengő, végtelen mozgásban lévő tenger, melynek mélységben rejlő energiáit soha meg nem értjük. Félelmes titokzatos szépségével, vagy csodálatos nyugalmával lenyügöz bennünket, hogy elbájoljon néha a nap fényébe felszökkenő gyönyörű hullámaival.

A végtelen, rejtelmes erőnek játékos, abszolut szép megnyilatkozása a feltörő hullám. Az életnek s a nép, a faj örökéletének chaoszából, az örökké dolgozó energiák is fel-feldobnak egy szerencsés összetételű művészi lelket az élet hullámtarajára, aki ösztönösen, mint valami isteni ajándékot hozza föl lelkében azt a gazdagságot, ami a néplélek mélyén rejtőzött.

PÁSZTOR JÁNOS: IVÓ NŐ

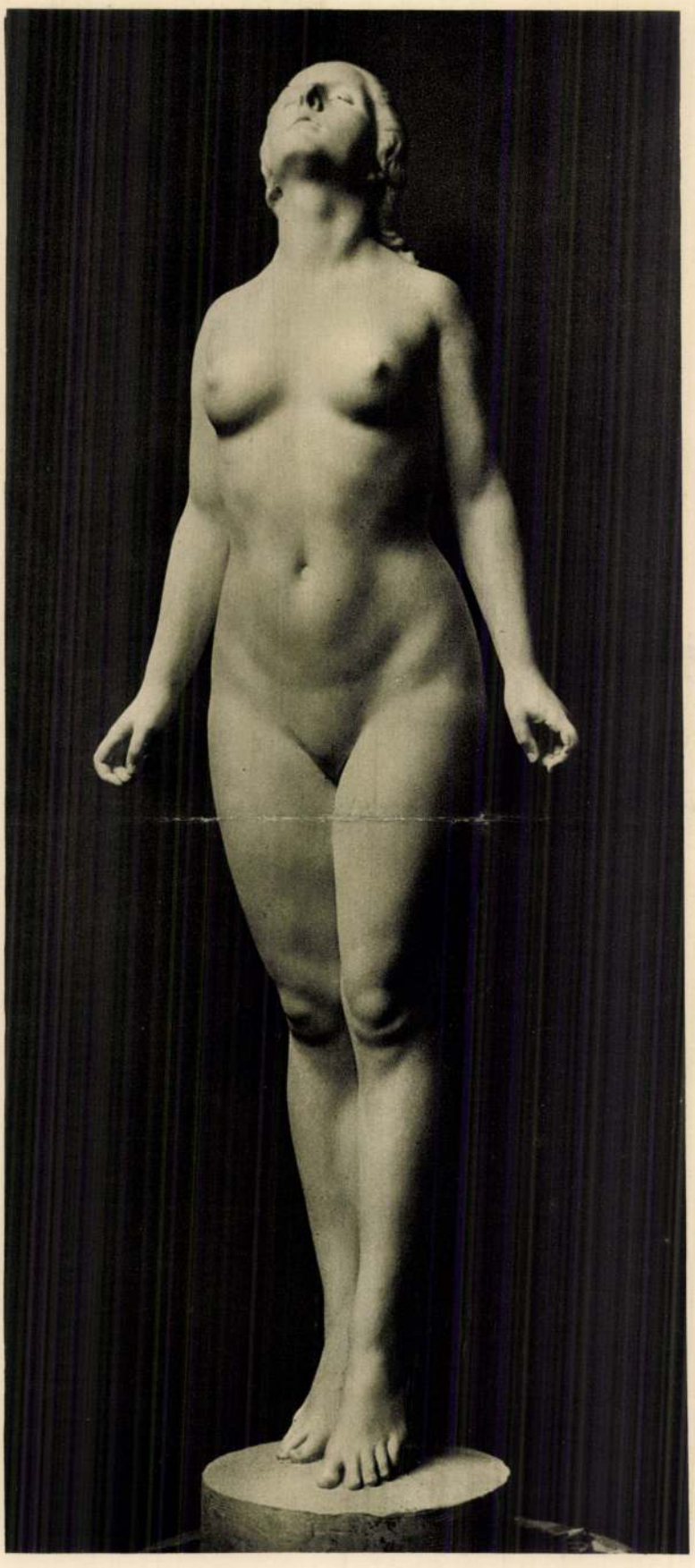

PÁSZTOR JÁNOS: A SZFÉRÁK FELÉ

Ekkor született az „*Elűzött*“ első nagy sikere. Ezzel kapcsolatban kapta a *Ráth* György díjat (1914), a *Ferenc József* ösztöndíjat (1915). Legnagyobb külső sikere ezzel a szoborral volt, mert visszavisszatér hozzá az elismerés. A *Műcsarnok* kiállításán (1915) a művész zsűri föliratot intéz a kultuszminiszterhez s egyhangúlag arra kéri a minisztert, hogy a szobrot vegye meg az állam részére, faragtassa márványba s helyezze el a *Szépművészeti Múzeum*-ban, mert ilyen jó akt szobor húsz év óta nem szerepelt a *Műcsarnok* tárlatán. *Pásztor* Jánosnak egyik legmelegebb, legközvetlenebb sikere ez: művésztársainak abszolút elismerése. Egészen szokatlan jelenség képzőművészetünkben. Még egyszer szerepel az „*Elűzött*“ a *Jubiláris kiállítás*-on (1922), amikor a nagy aranyérmet megkapja és végül az *Akt-kiállítás*-on (1926), ahol elviszi a legelső díjat.

Közben állítja ki a „*Primaverá*“-t. Ez a műve az „*Elűzött*“ után érdekes haladás. Rendkívül harmonikus beállítása a fiatal női testnek. Az ifjú leány természetes, szinte zenei hatást lehelő mozdulata a megindulás pillanatában, ennek a mozdulatnak klasszikus megrögzítése, a balkéz bájos, ösztönösen fiatalos tartása, a jobbkéz nyugalma s a tiszta arc áhitata hangulatos egységbe foglalják ezt a szerencsés alkotást. A kis aranyérmet kapta (1920), de *Pásztor* Jánosnak kétségtelenül egyik legszebb műve. *Budapest Székesfőváros* vásárolta meg s a *Gellért-fürdő* parkjában lesz bronzból fölállítva. Hollandiában is megvették, az Amsterdamban tartott kiállításon.

Érdekesebb nagy aktjai közé tartozik a „*Cleopatra*“ (1925).[1] Szokatlan témát dolgozott fel, — amit festők oly sokszor megörökítettek — a kígyómarást elszenvedő egyiptomi királynőt. Érzik a szobron a vajudás. A kínnak, a test megrögzített rángásának kifejezése nagyon nehéz, érdekes plasztikai kísérlet, de megoldása ennél a szobornál nem teljes.

Kisebb aktjai közül „*Várakozás*“ című, ülő, lábait kezével körülfonó női aktja érdekes vonalaival s tiszta nyugalmával hat. A *Vaszary*-díjat nyerte el (1921). Egyike a legszebb aktjainak a „*Zsuzsánna*“ (1922). Ez a festők által oly sokszor földolgozott téma teljesen szoborszerűen van fölfogva. A tömören tartott bujatestű alak, mozdulatainak nyugodt összhangjával hat. Megjelenítése, megrebbenése természetes, minden póztól mentes. Többi kisebb aktja a „*Vízhordó*“, „*Szégyen*“, „*Fájdalom*“,[1] — mind a három állami tulajdon, — „*Ivó*“, „*Kísértés*“[2] *Pásztor* Jánost mint a női test szépségének minden finom rejtelmét kutató és értő aktszobrászt revelálják. Pedig *Pásztor* János előtt még további feladatok lebegnek: újra visszatérni az anyaföldhöz, a néphez, a genre-hez; fejlett készséggel, nagyobb elmélyedéssel, más előadással hozni fölszínre a magyarság értékeit és a nagyobb kompozíció.

Amíg a mögöttünk lévő közelmult nagy mesterei: *Fadrusz*, *Strobl*, *Zala* a nagyméretű szobrokban fejthették ki tehetségüket, ma alig van erre alkalom. A monumentálisra hajló tehetségek is beszorulnak az interieurökbe, legföljebb hadi és síremlékekről lehet szó.

Pásztor János érzi a nagy kompozíciók hiányát, de így is találkozunk szerencsés, monumentális alkotásaival. *Barta* Károly műbarát családi síremléke egyike a művész legszebb, legharmonikusabb munkáinak. A gyász és megnyugvás hangulata lengi át a magasztos, megbékélő komorsággal egybefogott, hármas csoportból álló kompozíciót. Az isteni örökkévalóság fölemelő nyugalma árad ki a főalakból: a végtelen bölcseség, mely a feltörő és megroskadó emberi följajdulást lelkéhez öleli. Könnyeken átcsillanó harmónia. Első díjat és a kivitellel való megbízatást nyerte a pályázaton. Ugyanez a szobor kapta a báró *Kohner*-díjat és a *Szinyei* nagydíjat.[3]

A nagyobb kompozíciók közé sorozható *Pásztor* János székesfehérvári hősi emlék terve,[4] mely a legközelebbi időben kivitelre kerül. Szerencsés eltérés ez a hősi emlékek eddigi sablonjától, klasszikus megoldásával és ünnepies nyugalmával. Egyébként *Pásztor* János a legnépszerűbb hősi emlék tervezők közé tartozik. Hősi emlékeinek hatása magyarságában kere-

[1] Repr. Magyar Művészet I. évf. (1925) 425. lapján.

[1] Repr. Magyar Művészet II. évf. (1926) 43. lapján.
[2] Repr. Magyar Művészet I. évf. (1925) 19. lapján.
[3] L. Magyar Művészet II. évf. (1926) 591. lapján.
[4] L. Magyar Művészet II. évf. (1926) 589. lapján.

sendő. Ide sorozható a *Szabadság-tér*-en álló szobra is (Kelet), a leomló testet felfogó, hatalmas erejű ősmagyar harcos. Ugyanilyen átérzett alkotások a sok kisebb között *Szentes*, *Orosháza*, *Makó*, *Túrkeve* hősi emlékei s ezek közé sorozható a vértanú csendőremlék is. A nagyapa teste rég elporladt a vásárhelyi Arany-temetőben, csak lelke borong a végtelen magyar fájdalomban. A susáni udvaron elrejtett puskákat szétrágta a rozsda, de *Pásztor* János ugyanazt akarja, érezteti hősi emlékeivel, mint a nagyapa: ez a föld legyen a magyaroké! Közvetlenség, egyszerűség, magyar karakter, aminek hatása ezer meg ezer szívbe fut össze.

A külföldi kiállításokon, Finnországban (1922) hat szobrát vették meg. Feltűnést keltett Brüsszelben (1926) „*Varrónő*“ című terracottája. Hollandiában (1921) két szobra kelt el. A svédeknél (1923) a „*Primavera*“ tetszett nagyon s ugyanerről a velencei kiállítás alkalmával (1926) az egész olasz sajtó igen nagy dícsérettel írt.

Mint portraitszobrász a karakter lényeges elemeiből hozza ki a hasonlóságot. *Beethoven* feje a legújabb. A komor zeneköltőnek egyik legmarkánsabb képmása.[1] A martonvásári *Dréher*-parkban lesz fölállítva, közel a nagy zeneköltő szerelmének, *Brunswik* Teréziának porai hoz. Sikerült portrait-jai még *Imre* József dr. egyetemi tanár képmása, a *Szépművészeti Múzeum*-ban lévő karakterfej (Herusch mérnök), *Eötvös* József, *Semsey* Andor, báró *Mednyánszky* Dénes, *Hauszmann* Alajos (Kúria) és *Kőnig* Gyula professzor mellszobrai. Ezek körébe sorozható a rudabányai *Gvadányi* József szobor is, mely stílusával Gvadányi korát erősen karakterizálja.

Legújabb aktja, mely a *Műcsarnok* nemrégiben bezárult kiállításán volt látható: „*A szférák felé*“ *Pásztor* János fejlődésének újabb állomása. Úgy emlegette a kritika, hogy a tárlat legjobb szobra. De *Pásztor* Jánosnak is talán legszebb alkotása. Nehéz feladatot nagy könnyedséggel old meg benne a 45 éves, érett művész.

Pásztor János művészi kibontakozása és művészi jelleme érdekes kérdésre ad választ, hogy a fajnak lehet-e befolyása a művész karakterére? Ez a probléma olyan, amin vitáznak, holott a legnagyobbak, akik a magyar talajból merítettek, már eldöntötték: igazi érték — nemzetközi értelemben is, — csak a faj talajából sarjadhat ki. Ami érték *Pásztor* Jánosban, az magyar. Kevesen hozták ezt magukkal oly egyszerű közvetlenséggel s mégis kultúráltan mint ő.

Egész élete és művészete hallgatag, ösztönös demonstrációja annak, hogy ami művészi értelemben is „magyar“, — európai érték.

PÁSZTOR JÓZSEF

[1] Repr. Magyar Művészet ez évi harmadik számában a 150. lapon.

PÁSZTOR JÁNOS: KLEOPATRA

PÁSZTOR JÁNOS: AZ ELŰZÖTT

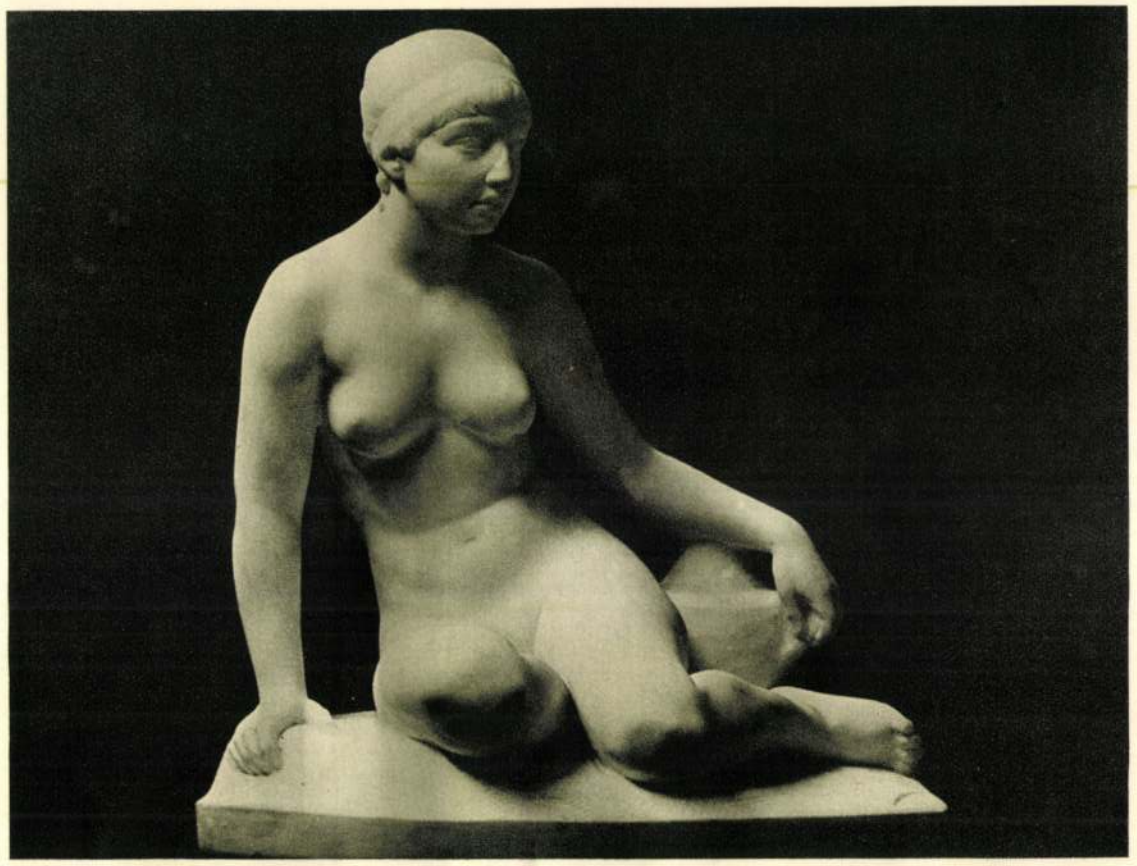

PÁSZTOR JÁNOS: PIHENŐ VÍZHORDÓ LEÁNY

bor mellett akárkiért kezességet vállalt s a vagyon jórésze elúszott. Egyik vezetője volt a kiegyezés előtt tervezett nagy alföldi fölkelésnek. Az udvarán ölberakott facsomók között, meg a padláson üregbe betapasztva voltak a puskák elrejtve. Várták, mint mag a földben, amíg kicsírázik a magyar szabadság.

Emlékszem, hogy százan is ültünk az asztalnál, az alacsony ház nagy szobájában, Lajos napján. Többnyire öreg ember, olyanok, mint a nagyapánk. Vacsora után egyszer hirtelen előhúzta a nagyapánk a zsebkendőjét s kitörölte szeméből a könnyeit. A sok, szép ezüstös fej hirtelen lehanyatlott az asztal fölé. Oda gondoltak, Turinba, *Kossuth* Lajosra. Ő volt a politikai eszméjük s nem is lehetett másról beszélni. Már hiába várták, csak a sóhajuk szállt felé.

Kézfogók, lakodalmak, kárlátók, csókolózók, kukoricafosztások hejehujái. A kis *Pásztor* János szeme mindezt mohón itta magába. Még a nagyapja halotti torát is végigélte. Vagy hat nagy bográcsban főtt a hús az udvaron. A tornácon a pörkölt szagát szimatolva a város koldusai. Benn a szobában a rokonok, szomszédok, barátok.

Talán öt esztendős lehetett *Pásztor* János, amikor bimbózott már a lelkében valami. Csavarogni kezdett s egész nap elkóborolt. A magányos csatangolást szerette. Egyszer a város szélén egy kutyacsontvázat talált az árokban. Megdöbbenve állt meg a csontváz előtt, aztán leült az árokpartra s órákig itta a szeme a csontvázat. Az ösztön dolgozott benne, maga sem tudta. Estefelé összeszedte a csontváz darabjait s hazacipelte. Sokáig foglalkozott a csontvázzal, hátul, valami üres kamrában elbújva, százszor, ezerszer összerakosgatta darabjait. Aztán az a gondolata támadt, hogy maga is kikészít egy csontvázat. Megdöglött egy varjúja, ezt elásta s egy évig figyelte, amíg a varjú fölloszlott s a csontvázat a föld alól előkaparta.

Egyszer egy állatsereglet jött Vásárhelyre s a vásárálláson ütötte föl sátrát. *Pásztor* Jánost az édesanyja elvitte az

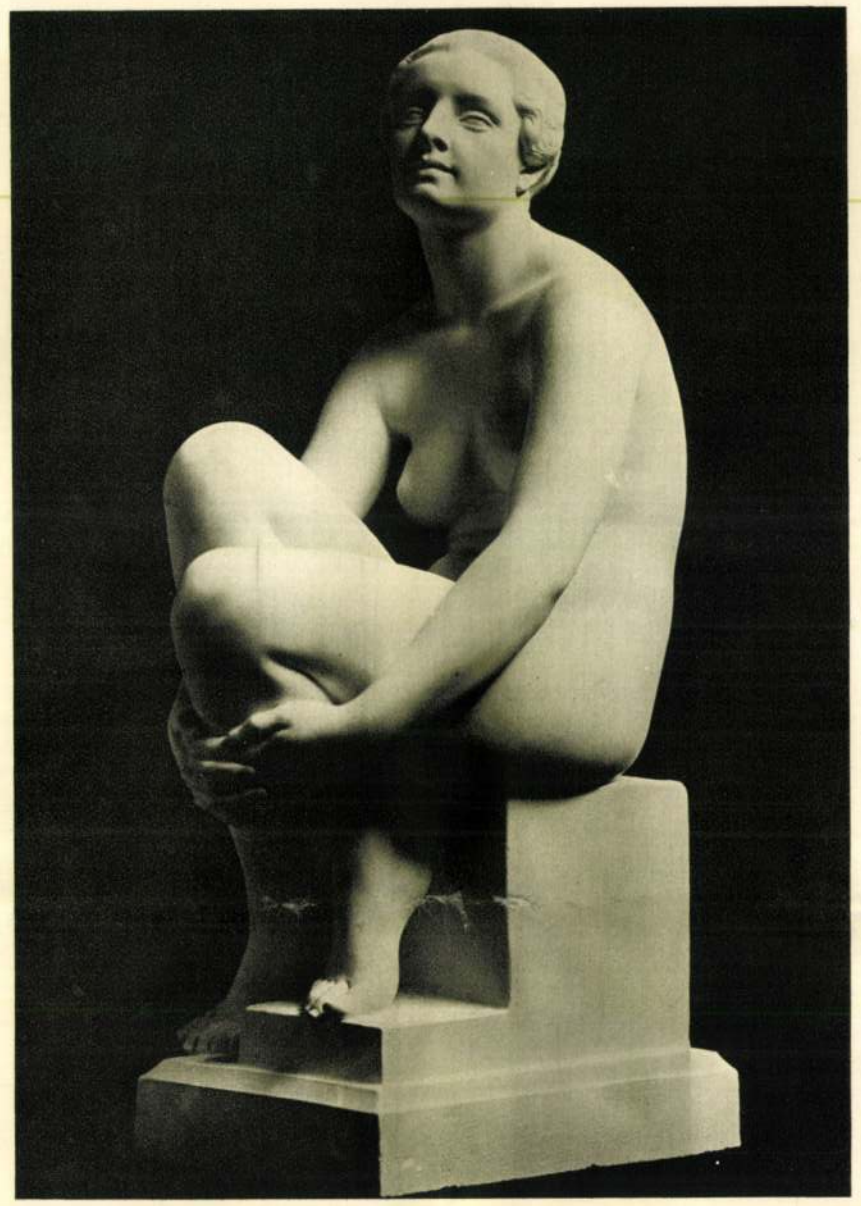

PÁSZTOR JÁNOS: VÁRAKOZÓ

nyugalmán keresztül áradó hangulat, a hangulat, mely ott borong, ködlik népünknek minden megnyilatkozásán, ami megkülönbözteti művészetünket, ez ami benne speciálisan magyar, ez a nagy érték az, amit *Pásztor* János a paraszt ágból magával hozott.

A *Munkácsy-pályázat* balsorsa lelki tragikuma volt *Pásztor* Jánosnak. Egy pár évtizedet kellett várnia, küzdenie, önmagát tovább keresnie, amíg kibontakozott. Érvényesülésében sokáig akadályozta természete, senkihez, semmihez alkalmazkodni nem tudó jelleme.

Soha nem felejtem el, amit egy festő tanulótársa, aki a piktúrát elfilozofálta, mondott róla:

— Igen. János tud egy kicsit mintázni s egyebet semmit.

Volt valami igazság a szavaiban. *Pásztor* János csak mintázott. Nem filozofált, nem kritizált, azzal sem törődött, hogy róla mit mondtak. Csak dolgozott és koncentrált. Azt hiszem, ez volt titka szerencsés kibontakozásának.

1910-ben Budapestre jött s a *Várbazár*ban kapott műtermet. Aktokat mintázott s meddő pályázatokon vett részt.

PÁSZTOR JÁNOS: BARTA KÁROLY ÚR CSALÁDI SÍREMLÉKE

PÁSZTOR JÁNOS: TANULMÁNYFEJ

parázslik a szilaj jókedv fölcsattanni készülő tüze. És különösen szembeötlő a mozdulatok előkelősége.

Pásztor János is a népből bukkant föl. A nagybátyja még most is paraszt. Az édesapja vált ki hirtelen a paraszt ágból. Muzsikál. Tizenhatéves korában elszökik hazulról. Tudja, hogy gyönyörű hangja van s operaénekes akar lenni. Ír is ügyesen. De ami tehetség van benne, az elhal a porban úszó alföldi város nagy fülledtségében. Korán eltemetik s itthagyja bámész arcú, szótlan kis fiát, aki a nagyapa házában, meg kinn a tanyán, a városszéli nádasok vizeinél, a Tiszapart füzes zugolyaiban s a hódmezővásárhelyi széles, napos, girbegurba utcákon szívja magába az első benyomásokat.

— Bánatos fejet szopott ez a gyerek, mondja róla az édesanyja. — Annyira komor és magába zárkózott.

Figyel mindent, mint egy kis élesszemű gnóm a sarokból s nem szól soha egy szót sem.

Még ma is megvan a nagyapja háza Hódmezővásárhelyen, a susáni nagy utcán, most *Klauzál-utca*, ahol még a régi világbeli életet látta *Pásztor* János. Gyúrta a fekete, ragadós sarat a paraszt gyerekekkel. Leste, hogy mi kerül ki a lószőrtarisznyából, amikor nagyapa hazajön a tanyáról. Ez a nagyapa. A lelkében csírázott, fel-fellobbant már valami abból a tűzből, ami minden igazi művészben megvan: a lobogó temperamentum. Ezenfelül lelkes, megnyilatkozó lélek. Szép vagyona volt, de egy pohár

állatseregletbe, ahol elámulva nézte az elefántot. Alig lehetett hazavinni. Otthon elvonult szokása szerint a sarokba, töprengett, aztán kiment az udvarra s behozott egy darab fekete sarat s ebből megformálta az elefántot. Hamarosan rájött magától, hogy modell kell a mintázáshoz. A kutyát, macskát, meg a nénjét mintázta. Akkoriban oda vetődött Vásárhelyre egy olasz szobrász s mikor meglátta *Pásztor* János szobrait, azt ajánlotta, hogy később vigyék föl a bécsi akadémiára, mert a fiú nagy tehetség.

Előbb azonban a gimnáziumot kellett volna elvégezni, de ez *Pásztor* Jánost egyáltalában nem érdekelte. A szekundák fenyegették, amikor beadta édesanyja a polgári iskolába. Itt véletlenül tanították a dekoratív plasztikát s kész minták után másoltak agyagba. A tanár egy nap fölkereste *Pásztor* János édesanyját s azt mondta neki:

— A fiú többet ért a mintázáshoz, mint én. Át is adtam neki a mintázás vezetését.

Ekkor *Pásztor* János 12 éves lehetett.

A polgári iskolát aztán szerencsésen elvégeztes fölkerült Pestre, az *Iparművészeti Iskolá*-ba. *Mátrai* Lajos volt akkor a plasztika tanára s hamarosan fölismerte *Pásztor* János tehetségét. Öt évig tartott az iskola, de *Pásztor* János már másodéves korában segédkezett *Mátrai* Lajosnak a pályázatoknál. A szegedi Széchenyitéren lévő *Vasvári* Pál szobor két népies mellékalakját már ő csinálta.

Amint ő maga mondja, rendkívül nagy hatással volt rá első olaszországi utazása. Tizennyolc éves lehetett, amikor *Szamovolszky* Ödön társaságában, egy zarándok csapattal kijutott Rómába. Itt nyílt alkalma először belepillantani a klasszikus szobrászatba.

Párisban ismerkedett meg érdekes körülmények között *Rudnay* Gyulával, akihez ma is meleg barátság fűzi s akivel együtt állítottak ki legelőször a *Párisi Áruház Lotz-termé*-ben. Az *Iparművészeti Iskola* elvégezése után *Pásztor* János állami ösztöndíjat kapott s kiment Párisba, ahol egy diák-hotelbe szállt meg a „Quartier-Latin"-ben. Már napok óta ődöngött magában, amikor egyik este hazaérkezése után, nagy magányában a *Rákóczi induló* hangjai verődtek fülébe. Figyelt, kinyitotta az ajtót. A hegedűszó erősebben hangzott. *Pásztor* János szeme kigyulladt, az arca kitüzesedett. Érezte, hogy aki játszik, csak magyar ember lehet. Ment a hang után s megtalálta ez egyik szobában *Rudnay* Gyulát. Azóta is egy úton járnak.

Párisban a *Julian Akadémiá*-ra járt mintázni. Azzal kezdődött, hogy „concours" volt a helyért, ahol mintázni lehetett. Egy domborművet kellett csinálnia s a fiatal magyar — aki még le sem verte magáról az alföldi port, — a legjobb helyet szerezte meg a művészversenyen. Hamarosan megnyerte egy másik versenyen az érmet s kapott egy aranyat is. Ment azután vele az egész akadémia „boire"-ra. Megitták az aranyat a szembenlévő Café-ban. Ez volt a tradíció.

Két hétig maradt Párisban s ez kétségtelenül jó hatással volt fejlődésére. De *Pásztor* János izoláltságát itt is megőrizte. Zárkózott, magábavonult természetének köszönhette, hogy erősebb hatással nem volt rá a modern francia plasztika. Fejlődésének sokkal erősebb lökést adott Hódmezővásárhelyre való visszatérése. Akkor már a világ aranypora rárakódott a lelkére, de ezt könnyedén, boldogan rázta le. Tavasz volt. A vásárhelyi utcákon az akácok rügyeztek, fehér, könnyű felhők úsztak el a frissen zöldelő vetések fölött. A kéklő ég felé emelkedve a pacsirta zengte a magyar föld himnuszát. Összeverődött egy komoly kis társaság *Pásztor* János mellé: *Endre* Béla, *Rudnay* Gyula, *Tornyay* János, *Várady* Gyula. Mind egyet akartak: a nép lelkét, a nép életét magukba szívni. Csupa paraszt modelljük volt. Közöttük az öreg *Kala* János, a *Rózsa* Sándor bandájának egy vén betyárja. A *Bach*-korszakban épült sörházban kaptak a várostól műtermet s néhány évig itt dolgoztak. A parasztok jól ismerték őket, mert a művészek bekukkantak a pici házakba, csatangoltak a tanyák között, kikisérték a halottakat s este beültek a bogárhátú házakba a halotti torra. Nappal élt ki hogy tudott. *Rudnay* Gyula iskolát nyitott, de nem igen voltak hívei. Este valamennyien aktot rajzoltak. *Rudnay* Gyula lázasan telepingálta a műterem falát szédületesen lüktető kompozíciókkal. Néha volt égig

törő hejehuja is, ha egy kis pénz állt a házhoz, de igen sokszor érdeklődtek a „mű embörök" — így hívták őket a népbeliek, — hogy nem húnyta-e le a szemét egy módos öreg gazda, mert akkor kilátás volt újabb halotti torra, azaz vacsorára.

Változó körülmények között telt, mult az idő Vásárhelyen. Néha *Béla cigány*nyal, a híres prímással mulatoztak, aki sose tartotta feléjük a tányérját. Éjszaka akárhányszor elcipeltek magukkal két cigányt a bandából a susáni „Korlátlan"-ba (annyit jelent, hogy korlátlan a bormérés), ahol hajnal felé *Rudnay* Gyula kivette a hegedűt a cigány kezéből s reggelig húzta a kompániának.

Játékos hangulatok, keserves szegénység s a jövő ködös távlata, de komoly együttélés, együttérzés a néppel: az ősforrásból minduntalan kibuggyanó aranycseppek, amiket ez a néhány ámult szemű, magát nem hagyó, fiatal lélek fölfogott az élet kelyhébe. Ez volt a vásárhelyi tartózkodás. Mindennek megvolt itt a jelentősége.

Itt született meg a *„Búcsuzkodás"* *Pásztor* Jánosnak még ma is egyik legnépszerűbb műve.[1] Értéke ennek a festői tárgynak, hogy egyszerre levet minden külső sallangot, népszínmű zsánert, modoros népieskedő beállítást. Kiárad belőle, hogy érzés és a népjellemnek mélységes megértése az, ami ösztönösen adta kezébe a művésznek a harmónikusan, nagyvonalúan megoldott tárgyat.

Nem tudom soha elfelejteni azt az első benyomásomat, hogy a fiától búcsuzó öreg paraszt mozdulatából, fájdalomtól megihletett tekintetéből, nemes egyszerűségéből, az édesanyánk mély érzelmessége, önfeláldozó szeretete árad ki. Innét kapta *Pásztor* János az érzelmi mélységet, a hangulatot. Az apánktól, nagyapánktól a temperamentumot.

Valami szerencsés találkozása lehetett a két léleknek és testnek, hogy kivetítette magából a magyar karakter művészi értelmezésének homonkuluszát.

A *„Búcsuzkodás"*-sal igen fiatalon megkapta *Pásztor* János az első siker boldogságát. Ez volt első szobra a *Műcsarnok*ban. S elnyerte a *Harkányi díj*-at. (1906.) A *Szépművészeti Múzeum* részére vette meg az állam s fából kifaragva ott is van. Maga *Pásztor* János javasolta, hogy fából faragják ki ezt a szobrát, mert ma is az a nézete, hogy a fatechnika jobban érvényesíti a genreszobrok plasztikáját.

Fiatalkori művei közé tartoznak a hódmezővásárhelyi dalköltő, *Nyizsnyai* Gusztáv szobra (1899). Az ugyancsak Hódmezővásárhelyen fölállított Artézi kút szobra, egy vízmerítő parasztleány (1908).

Hódmezővásárhelyről pályázik a *Munkácsy-szoborra* (1905). Rendkívüli sikere van vele. A kritika hasábokon foglalkozik a szoborral s az eddig alig ismert fiatal szobrászt *Rodin*-hez hasonlítja. Éppen olyan találgatás és analógiakeresés ez, mint mikor *Rudnay* Gyula föltünésekor a rokonságot emlegették *Zuolaga*-val. *Pásztor* János későbbi fejlődése bebizonyította, hogy semmi rokonsága nincs *Rodin*-nel. Éppen ellentéte a nagy francia mesternek, akinek iránya a komplikált léleknek, a művészet különböző területén szétfutó, filozófiai és érzésbeli finomságokat reveláló nyugtalan keresése, amíg *Pásztor* János művészi karakterének alapvonása a nyugalom, az abszolút plasztikai koncentráció. Amíg a *„Búcsuzkodás"* festői elemekből indult ki s ívelt át plasztikai megoldásba, később már egyetlen szobrán sem látjuk az ölelkezést más művészetekkel: mindent leegyszerűsít és a plasztikailag lényegest emeli ki. A *Munkácsy-szobor* is maga az abszolút nyugalom. A fej pompás karakterfej. A szobor többi része monumentálisan egyszerű. Mindenki elismerte, hogy megdöbbentő erejével és egyszerűségével nagyszabású emléke lett volna a mesternek, de akkor *Pásztor* Jánost fiatalnak tartották a megoldásra. Még ötször rohant neki a *Munkácsy-pályázat*-nak s mindig első volt, de a megbízást mégsem adták ki. Rettenetes tehetségölés és energiapazarlás volt ez, de *Pásztor* Jánosnak nem ártott. Csak az ország veszített el egy jó szobrot s később lehetetlenné vált, — a pénz összezsugorodása folytán — hogy a magyarság legnagyobb festőjének emléket emeljen.

Lehettek hibái a *Munkácsy-szobor*-nak, egy azonban bizonyos: mélységes nyugalma és monumentális egyszerűsége, az egész alakot körülvevő borongó-hangulat újszerű volt.

[1] Repr. Magyar Művészet II. évf. (1926) 262. lapján.

PÁSZTOR JÁNOS: ZSUZSÁNNA

Pásztor János tulajdonképpen csak folytatta azt, amit legfiatalabb éveiben tudatunkba rögzített: tökéletes plasztikai megoldás, a klasszicitás felé törekvő leegyszerűsítés, a formák nyugalma és a műveiből kiáradó hangulat.

Ez a pár szó jellemzés bizonyára nem meríti ki tehetségének vonásait, de visszatükrözi magyarságát. Az a nyugalom, ami *Pásztor* János szobraiból kiárad, a magyar nép nyugalma. Nem nőhetett ki másként a magyar talajból, mint ahogy kinőtt. Neki sorsa, végzete, hogy magyarságát kifejezze, hiszen apja, nagyapja és az ősök légiói a vér és agy lüktető hullámain röpítették felé az ő hallgatag, elvonult, nagyon egyszerű, mindent a lélek burka alatt halmozó lénye felé, a régesrég, talán még az évezredes királyi multban föllángolt és sokszor elhamvadt értékek újra fölcsillanó aranyporát, hogy ő játékos kézzel visszaszórja a csillogó szemeket fajtája ölébe.

Pásztor János közvetlenségének, szobrai elandalító hatásának, aktjai tisztaságának és bájának az a titka, hogy magyar. Magyar hangulat lengi körül minden alkotását. A formák szépsége, a mozdulatok

PÁSZTOR JÁNOS: ILLUSKA

PÁSZTOR JÁNOS: VARRÓ NŐ

PÁSZTOR JÁNOS

CIKKÜNK NYOMÁN

Rajongója avatta fel Tompa szobrát

A Kazinczy-kúttól a Gömbös-emlékműig című, Pásztor János szobrász munkásságát ismertető január 29-i cikkből idézek: „Portrészobrai közül a Margit-szigeten áll Tompa Mihályé (1940), ma már egykori mellékalakja, az Öreg lantos nélkül." Az Országgyűlési Könyvtárban C4/5942. sz. alatt őriznek egy füzetkét: „Dr. Finkey Ferenc m. kir. titkos tanácsos, ny. koronaügyész ünnepi beszéde Budapesten, a Szent Margitszigeti Tompa Mihály emlékmű leleplezésén 1940. szeptember 28-án."

A szokatlanul hosszú (mintegy 45 perces) emlékműavató beszédet a jelen lévő budapesti előkelőség nagy elismeréssel hallgatta, mert nem mindennapi ember tartotta. A fél éve nyugalomba vonult (Rákosi és Szálasi büntetőügyében is eljárt) híres koronaügyész, jogásznemzedékek tanítómestere a büntetőjogból: dr. Finkey Ferenc. A Petőfi és Arany által harmadiknak elfogadott költőtriumvirátus tagjáról, A gólyához című verse miatt a szabadságharc után hónapokat börtönben töltő egykori pataki diákról olyan beszédet mondott, mely irodalomtörténészhez és esztétához is méltó lett volna. Mert ismerte és szerette Tompát. Őt követve Kis olajág címmel ő is írt hitvesének költői szépségű imádságos könyvet. Több évtizedes vágya és buzgalma teljesült, amikor Pásztor János szigeti szobra elkészült. Az avatás egyik legmeghatottabb résztvevője volt a szobrász azonos nevű fia, aki a Színiakadémia elvégzése után már három éve a Nemzeti Színház tagja volt, és az is maradt a kiváló karakterszínész és remek versmondó 1984-ben bekövetkezett haláláig. Több színpadi és filmalakítására emlékezik még ma is a pestiek idősebb nemzedéke; de arra a Szüret utcai emlékkiállításra is, mely sokáig őrizte a szobrász emlékezetét. Elképzelhetjük, mit szólna a színészfi, hogy eltűnt nemcsak az Öreg lantos, de színházának neve is.

Dr. Nagy Károly

NÉPSZABADSÁG, 2001. JAN. 31. 20.

nei ellenében – a hatályos jogban, törvényeiben bízó, jogkövető egyesület vagyunk. És hűen a türelmi zóna ügyéhez türelmesek. Még ha ez a türelem lassan oka- és ügyefogyottá válik." Hozzátesszik, nem készülnek a hatályos joggal szembeszállni,de minősíteni sem Demszky álláspontját, mert „arra gondolni sem merünk, hogy valaki egyszerűen – vagy kissé arrogánsan – figyelmen kívül hagyja a Magyar Köztársaság parlamentje által alkotott törvényt".

A nyílt levél célja – mint megtudtuk –, hogy végre találkozóra bírja a főpolgármestert. Az érdekképviselők gazdasági számításokkal érvelnek, s azzal, hogy a zóna komoly anyagi haszonhoz juttatná a várost, miközben pozitív hatása lenne bűnmegelőzési és közegészségügyi szempontból egyaránt.

Lapunknak *Szolnoki Andrea* főpolgármester-helyettes tegnap elmondta: várják a hivatalos megkeresést, a főváros vezetői nem zárkóznak el a megbeszélésektől.

bek között azzal indokolja a változást, hogy az ügyelet jelentős anyagi terhet, havonta mintegy hatszázezer forintos többletet ró az ügyeletes patikára. Ráadásul a felmérések szerint az éjszakai becsöngetéseknek legfeljebb a negyede indokolt.

A tervek szerint a közeljövőben az eddigi húsz helyett kilenc, pályázat útján

tika, Bel-Budán a Szent Margit Gyógyszertár, Dél-Budán az Etele Patika tart majd nyitva éjjel, valamint munkaszüneti és ünnepnapokon is. Észak-Pesten (IV., XIII., XIV. és XV. kerület) a jelenlegi elképzelés alapján a Mária és az Aranyhorgony Gyógyszertár; a központi régióban (V., VI., VII., VIII., IX. kerület) a Teréz

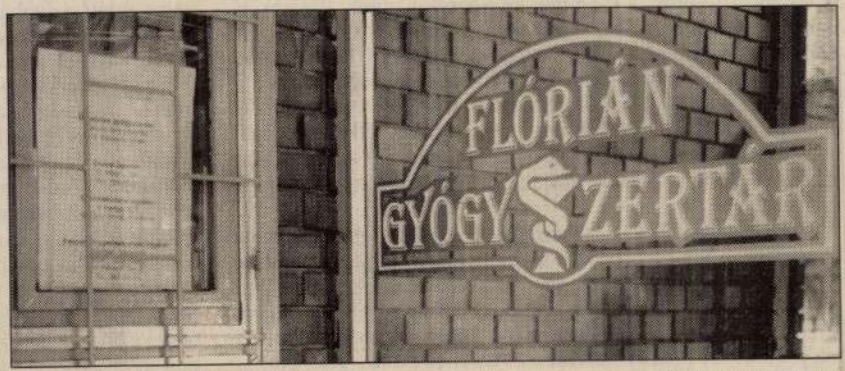

Nem tartozik a kilenc közé

FOTÓ: SOPRONYI GYULA

4. Gróf Gvadányi József, rudabányai emlék. Gipsz. Magántulajdon.
5. Szférák felé. Márvány.
6. Zsuzsanna. Terrakotta. Gran Premio Barcelona nyertese.
7. Fésülködő nő. Gipsz.
8. Primavera. Bronz.
9. Az elűzött. Gipsz.
10. Venus. Gipsz.
11. Gombaszögi M. síremléke. Gipsz. Magántulajdon.
12. Révész. Bronz. Magántulajdon.
13. Áldást hozó víz. Gipsz. Szeged város tulajdona.
14. Lotz Károly síremléke. Gipsz. Magántulajdon.
15. Felkelő. Magyar hősi emlékmű mellékalakja. Gipsz. Magántulajdon.
16. Székesfehérvári hősi emlékmű. Gipsz. Magántulajdon.
17. Áldás. Hősi emlékmű mellékalakja. Gipsz. Magántulajdon.
18. Ad astra. Gipsz. A svábhegyi csillagvizsgálón. Magántulajdon.
19. Gyász. Síremlék. Gipsz. Magántulajdon.
20. Romboló víz. Gipsz. Szeged város tulajdona.
21. Révész. Bronz. Magántulajdon.
22. Szférák felé. Gipsz.
23. Kleopatra. Gipsz. Gran Premio Barcelona nyertese.
24. Primavera. Gipsz. Kis aranyérem nyertese.
25. Ivó nő. Bronz.
26. Kritikus. Gipsz. Magántulajdon.
27. Az elűzött. Gipsz. Ráth-díj, nagy állami aranyérem nyertese.
28. Mérnök. Gipsz. Magántulajdon.
29. Beethoven. Gipsz. Magántulajdon.
30. Megtérés. Gipsz. Magántulajdon. Kohner-díj, Szinyey-díj, Greguss-díj nyertese.
31. Várakozó. Márvány. Vaszary-díj nyertese.

Folytatása az V. teremben.

Forster-féle Vaszary-díjat és 1922-ben pedig a legnagyobb kitüntetést a nagy állami aranyérmet ugyancsak «Elűzött» című alkotására. 1924-ben «Megtérés» című síremlék művét báró Kohner Adolf kompozíció díjával jutalmazták, ugyancsak ennek adta 1926-ban a Szinnyey-Merse Pál Társaság saját nagy díját is. 1929-ben még egy nagy megtiszteltetés éri ugyan e művét, amennyiben a Kisfaludy Társaság is fenti művének juttatta az elmúlt öt esztendő legjobb szoborművének kitüntetésére alapított Greguss-díjat.

Az 1929. évi barcellonai világkiállításon «Zsuzsánna» és «Kleopatra» című műveinek a Jurado Superior a Gran Premiot: a legnagyobb kitüntetést adta ki.

Művészi tehetségét sok monumentális szobrászati alkotás is hirdeti: a budapesti Szabadság-téren álló «Kelet» című irredenta-szobor; a Csendőr-vértanuk szobra; a kiállításán is szereplő «Székesfehérvári hősi emlék»; Szentes, Makó és Orosháza városok hősi emlékei, melyeken kívül még számos község hősi emlékének sorozata hirdeti művészi dicsőségét.

A Szépművészeti Múzeum tulajdonában vannak: az «Elűzött», a «Vízhordó leány», a «Szégyen» és «Fájdalom» című alkotásai, végül egy tanulmányfej.

Ezen kiállításunkon összegyüjtött 61 műve 34 éves művészi munkásságának legjavát képezi, néhány nagyméretű alkotása hiányzik csupán, melyeknek beszállítása elháríthatatlan akadályokba ütközött.

PÁSZTOR JÁNOS MŰVEI.

Bronz, márvány, gipsz, terrakotta és fa. Eladók. A magántulajdonnal jelzett művek nem eladók.

1. Kísértés. Márvány.
2. Vízhordó. Gipsz.
3. Bűnbánó. Márvány.

PÁSZTOR JÁNOS: FELESÉGEM

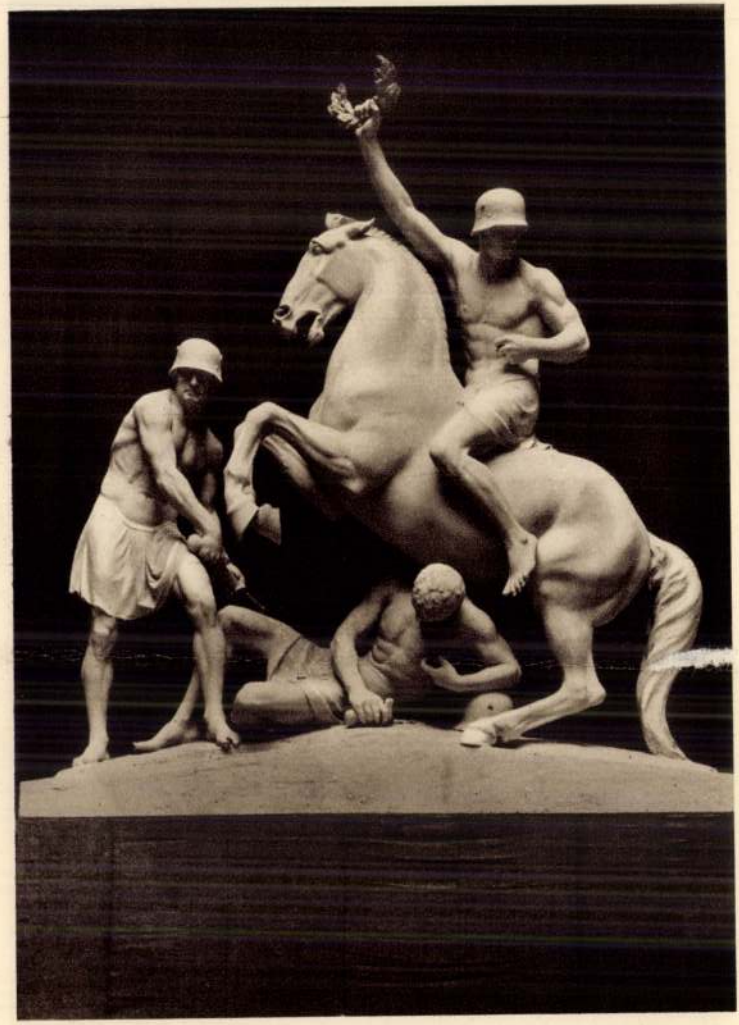

PÁSZTOR JÁNOS: A SZÉKESFEHÉRVÁRI HŐSI EMLÉK

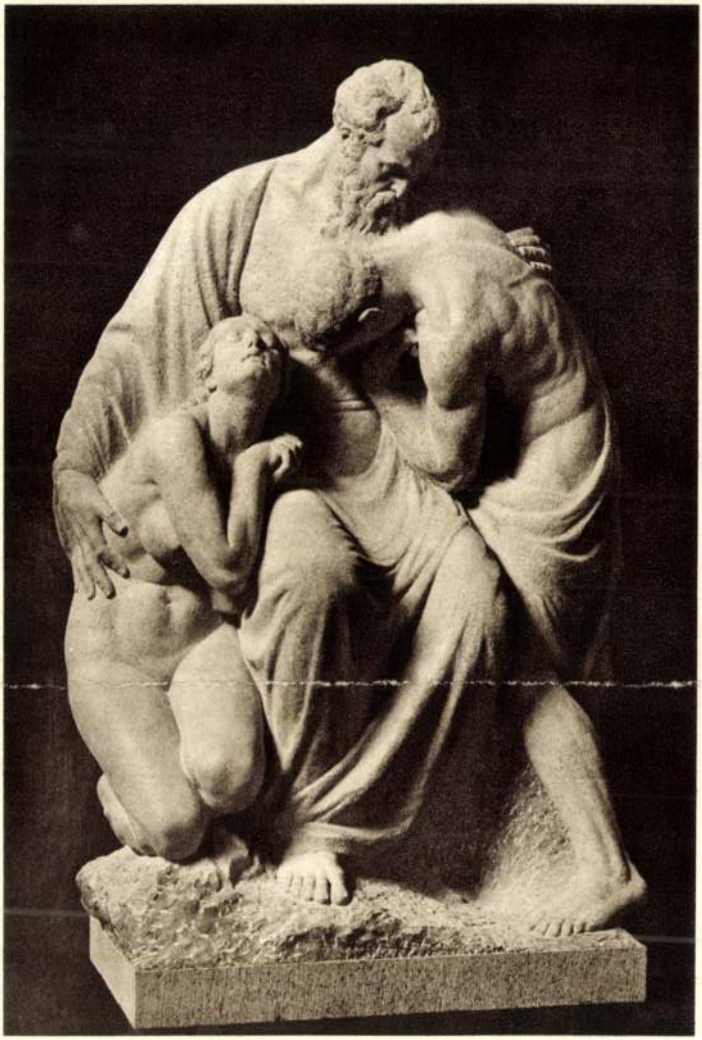

PÁSZTOR JÁNOS: MEGTÉRÉS

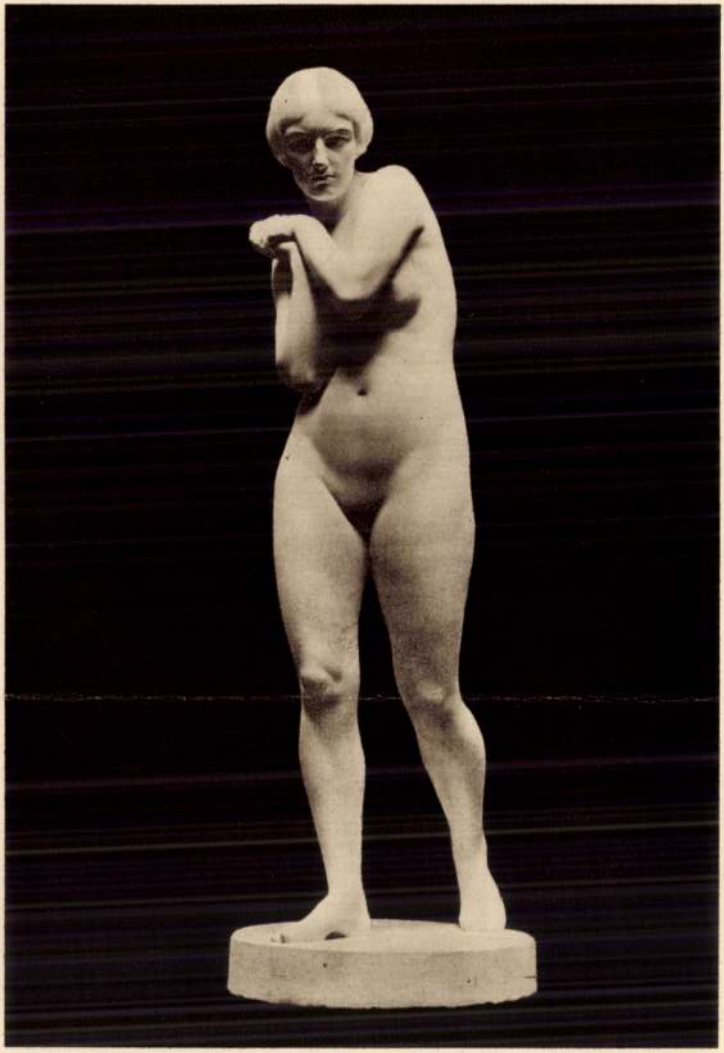

PÁSZTOR JÁNOS: ELŰZÖTT

K.

KMTárs 1930. őszi Erdél.

8. Vetés.
9. Országúton.
10. Tehenek a Pityónál.
11. Komp a Tiszán.
12. Parádés lovak.
13. Követválasztás.
14. Követválasztás. II.
15. Parádés lovak. II.
16. Búcsúsok a kompon.
17. Vásár vége.
18. Vihar után.
19. Önarckép. Magántulajdon.
20. Háromkirályok.
21. Támadó tigris.
22. Támadó oroszlán.
23. Jézus születése.
24. Önarckép. Magántulajdon.
25. A pápai legátus a Vérmezőn.
26. Tehenek az országúton.
27. Szolnoki vásár.
28. Lovagi torna. I.
29. Lovagi torna. II.
30. Lovagi torna. III.
31. Lovagi torna. IV.
32. Lovagi torna. V.
33. Huszárroham.
34. Magyar lovak.
35. Hazafelé.
36. Delelő ménes.
37. Csendőrlovak.
38. Pihenő tehenek.
39. Párviadal kozákkal.
40. Talyigás ló.
41. Tehenek a kútnál.
42. Huszárok.

A festmények folytatása a VI. teremben.

IV. TEREM.

PÁSZTOR JÁNOS.

Született 1881-ben január 29-én Gyomán, Békés megyében. Édesatyja még ez évben meghalt és özvegyen maradt édesanyja egy év múlva visszaköltözött Hódmezővásárhelyre, régi családi fészkükbe. Itt végezte középiskolai tanulmányait, amelyek folyamán már hamar elárulta művészi tehetségét, szorgalmasan rajzolgatott és főleg mintázgatott. Életének legszebb vágya akkor teljesült, amikor özvegy édesanyja beleegyezett abba, hogy gyermeke megváljék a szülői háztól és Budapestre menjen a művészi tanulmányok megkezdésére. 1896-ban az ezredéves kiállítás alkalmával iratkozott be a budapesti Iparművészeti Iskolába, idősebb Mátray Lajos szobrásztanárhoz, aki azonnal észrevette a 15 éves ifjún, hogy feltűnő szobrásztehetség. Öt évig volt növendéke az Iparművészeti Iskolának és annak elvégzése után a modern művészetek központjába, Párisba utazott, ahol a Julien-Akadémián a híres Verlet fogadta tanítványává. Párisi tanulmányai alatt fejlődött ki igazán művészi tehetsége. 1905-ben hazahozta a honvágy és visszatért a Magyar-Alföld népe közé, amelynek egyik legzamatosabb, leghivatottabb ábrázolójává lett. Négy évig dolgozott Hódmezővásárhelyen, amidőn 1909-ben Budapestre költözött, állandó letelepülésre.

Első művét a «Búcsúzkodás»-t 1906-ban állította ki a Műcsarnokban, amelyre a Harkányi-féle díjat nyerte. 1913-ban «Elűzött» című szoborművére a Ráth György-díjat nyerte el. Pár év mulva 1920-ban «Primavera» című szobrára a kis aranyérmet kapta. E sikerei után főleg a női aktok mintázásában érvényesül tehetsége és hivatottsága, amelyek sorozata képezi jelenlegi kiállításának egyik fő értékét. Aktjaira nyeri el 1914-ben a Ferenc József utazási ösztöndíjat és az aktkiállításon (1925-ben) az első díjat. «Várakozó» című szobrával 1921-ben elnyerte a

KMT Tan 1930. őszi kiáll.

KÍNAI SZÉLISTEN FEJE A T'AUG KORSZAKBÓL
Hopp Ferenc Keletázsiai Művészeti Múzeum

PÁSZTOR JÁNOS: TOMPA MIHÁLY SZOBRA. MARGITSZIGET

Szép művészet
1940. 2. szám

MATESZALKA
937 MAR 23 15
20f
MAGYARORSZÁG

Pásztor János

Pásztor Jáno
satja a Rákó

— *A Reggeli Ujság tudósító*

A pesti közönség nagy meglepe
nappal ezelőtt az uj *Rákóczi-szob*
ujból megjelentek az épitőmunkás
kerültek a fejedelem Kossuth Laj
szobra fölé és megindult — *a vár*
a szobor körül.

Beszéltünk *Pásztor* János szobr
a *Rákóczi-szobor* alkotójával, aki
ket mondotta:

— Már a szobor elkészitése utá
sek támadtak a Rákóczi-címer fé
rül. Véleményem szerint ugyanis
nyesités nélkül tulságosan *elütött*
ványtalapzattól. Ekker abban állap
hogy a szobor felállitása után dö
kérdést.

A legutóbbi nagy vihar után m

mi, mint ellenzéki párt, elvein
nem engedünk.

Sokaljuk azokat az összegeket,
a magyar nép felsegitésére fordit
keveseljük azokat az összegek
támogatni igyekszenek a magyar
Kálmán igéretet tett arra, hog
első követelését, *a titkos válas*
csinálja. (Felkiáltások: Csak n
Igaz, hogy *türelmetlen a magyar*
gokat inkább tegnap szerettük
sitva látni, mint holnap. Elvégre
endő óta mondják, hogy sürgő
ják a titkos választójogot. Gö
negigérte az országnak és a nép
fog nyilt választással tiporni a n

1935-ben mégis olyan választás
és eszközökkel választatott,
példa nem volt.

— Jövendő politikai küzdelm
Az egyik a gazdasági irány. Me
a politikai összeférhetetlenséget
junk betartotta azt az elhatározá

n Francisco... Hollywood
meglepetéseit.. szenzáci

Reggeli Ujság
1937. junius 7.

Vasúti híd a Száván Zimony és Belgrád között.

Pászthor J.

nését nem tekintve — általában szintén emelkedőben van. A duna-gőzhajózási társaság például, mely 105.000 forintnyi szerény részvénytőkéből most már 25,200.000 forintnyi részvénytőkével bíró társasággá nőtte ki magát, s ezenkivül még több mint 17 millió forintot fektetett be vállalataiba, s melynek főüzlete a magyar korona területén van, ma egymaga másfél millió útast és 10—15 millió métermázsa árút szállít.

A vasútak létesítésének kérdésével először az 1836-diki országgyűlés foglalkozott; eredménye az 1836: XXV. törvényczikk lett, mely az akkori viszonyokhoz, politikai és jogi felfogáshoz képest eléggé szabadelvű s a vasúti építkezésekre nézve jóakaratú volt. Megadta a kisajátítási jogot oly időben, midőn még a nemesi korlátlan tulajdonjog uralkodott; és a kormánynak megadta az engedélyezési jogot akkor, midőn nemcsak bizalma nem volt a kormány iránt, de sőt élénk küzdelemben állott a tényleges hatalommal.

Az 1836: XXV. törvényczikk által kijelölt vasúti vonalok a következők voltak: Budapestről mint az ország fővárosából kiindúlva Bécs felé, a magyar tengerpartig, Zimonyig, Morva és Silézia felé, Gácsország felé, Erdélybe Kolozsvár felé, ugyanoda Nagy-Szeben felé; továbbá Bécsből, illetőleg az osztrák határszéltől egy részről a magyar tengerpartig, más részről Eszéken át Törökország felé; ugyancsak Bécsből Magyarországon át Krakóig, Nagy-Szombattól Kassáig, Kassától Krakóig, Miskolcztól Gácsország, illetőleg Oroszország felé, és végül Sziszektől a magyar tengerpartig. A mint látjuk, nagyjában ugyanazon vonalok, melyek hosszas vajudások után s némi eltérésekkel később csakugyan létrejöttek.

E tervezetből azonban 1848-ig igen kevés valósúlt meg. Kiépült az 59 kilométer hosszú pozsony-nagyszombati lóvonatú vasút, melyre 1839-ben adatott ki az engedély, de melynek kiépítéséhez kilencz év kellett. Kiépültek továbbá a pest-váczi, pest-szolnoki és marchegg-pozsonyi gőzerejű vasúti vonalak, az akkori középponti, illetőleg a mai osztrák-magyar államvasút részei; végül a sopron-katzelsdorfi rövid vonal.

Mily óriási fejlődést vett azóta közlekedési ügyünk és forgalmunk! Századok nem okoztak ezelőtt oly átalakításokat, mint most évtizedek. E század közepén pl. a magyar korona területén forgalomban volt vasútakon 210.000 személy szállíttatott és 630.000 méter-mázsa árú; a körülbelől 500 működésben állott postahivatal 3,422.000 darab magánlevelet, 688.000 darab hivatalos levelet és 180.000 darab magán és hivatalos kocsipostai küldeményt közvetített $40^1/_2$ millió forint értékben; az állami kezelésbe vett

De nemcsak a gőz-eke, hanem más minden hasznosnak bizonyúlt eszköz és gép is okszerű alkalmazást nyer Mezőhegyesen. Van ott 400 eke, 174 borona, 119 henger, 60 aratógép, 16 saraboló, 56 cultivator, 20 gőz-cséplőgép, 20 elevator, mozgatható vaspálya, 8 villamvilágításra szolgáló készülék, stb. Ne higyje az olvasó, hogy a villamvilágításra szolgáló készülékek talán a majorok vagy egyes helyiségek kivilágítására szolgálnak; távolról sem; ezek a folytonos cséplést teszik lehetővé, és ez által azt is, hogy a munkáserő a nagy melegben lényegesen kiméltetik.

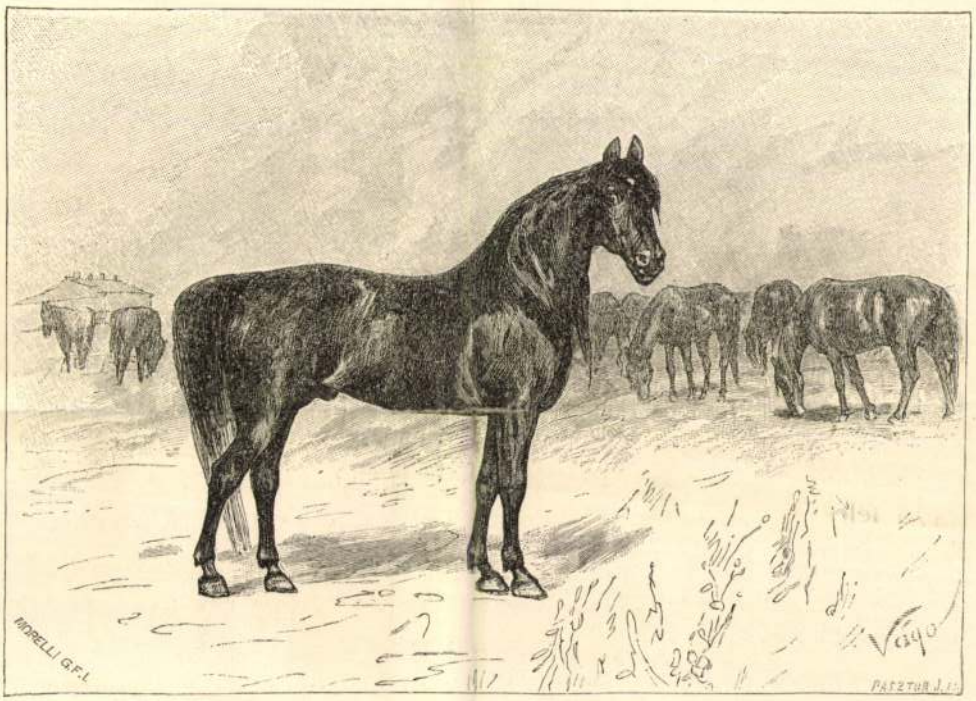

Kis-Nonius.

A mezőgazdasági üzletnek ez intensiv vitele azonban csak másod sorban fontos; mert főczélja ellátni a méneseket takarmánynyal, gondozni a természetes és létesíteni a mesterséges legelőket, hogy az ott lévő ménesek ez irányú szükségletei fedezve legyenek. Maga a ménes katonai kezelés alatt van s a ménesnél foglalkozó katonák száma 668 ember. Mezőhegyesen van 3 főménes, ú. m. a *Gidrán*-féle törzs, a mely kiegyenlíttetett s úgy jellegre, valamint képességre nézve meglehetős azonosak az egyedei, s ezeket nevezhetjük a mezőhegyesi keleti jellegű nehezebb tenyészetnek. A második a *Nonius*-féle ménes, mely kétfelé osztatott és pedig a Nagy-Noniusok,

s a Kis-Noniusok ménesére, és ez a két szép pejtörzs bír az Alföld jobb alluvialis talaján oly nagy fontossággal. A harmadik főménes a félvér angol ménes, melyet, mert valamennyi mezőhegyesi ménesben angol félvér van, talán helyesebben ép úgy, mint a Gidrán és Nonius törzset az alapjukat megvető apák után, *Furioso-Nordstar* ménesnek nevezhetünk. A ménesekben levő lovak száma 1856; ezek közt anya-kancza 402 darab; a fölnevelt mének a méntelepekbe osztatnak be, a fölnevelt kanczák pedig részben az anya-kanczák számának kiegészítésére használtatnak, míg 40—50 darab évente eladatik, hogy ezek a vidéki tenyésztésnek váljanak lehetőleg hasznára.

A lótenyésztés mellett Mezőhegyesen a többi állattenyésztési ágakat sem hanyagolják el. Vannak gulyák, melyek létszáma 910 darab s ezek közt 290 törzs-tehén jár. Tejnyerés czéljából a középpontban szép kuhlandi tehenészet tartatik 106 tehénnel, míg az egész létszám 199 darab. A juhászat utóbb igen emelkedett. Jelenleg 14.995 darab az összes létszáma az erőteljes tömeges tiszai fésűs gyapjas juhoknak, melyek ürüi külföldi kivitelre oly keresettek voltak. Igen nagy hírre vergődött Mezőhegyesnek a sertéstenyésztése; a tenyésztésre való és a növendékállatok száma 4000, a sertések összes száma pedig az egész ménes-birtokon a 6300-at meghaladja, és elmondható, hogy a juhászat kivételével a többi tenyész-ágak az egész országnak pepineriáit képezik, s méltán dicsérik azokat, kik ezen állattenyésztési ágakat Mezőhegyesen oly magas fokra fejlesztették.

De miként is állunk különben az állattenyésztéssel a nagy síkságon?

A magyarság kezében a ló okszerű vérkeverés által némileg módosult; a nem nemes keleti ló, melyet az előtt tartott, a mai kor követeléseinek megfelelőbbé tétetett, s ez az átmeneti ló-faj van leginkább elterjedve az országban. Ez az a még mindig keleti jellegű jó nyerges ló, mely hadi szolgálatra páratlan s melylyel Európa hadseregeit jó részt elláthatnók. A magyarság birtokában levő keleti származású nem nemes lovak egy része arab s azután angol félvér ménekkel párosíttatván, eredményezte a jelenleg terjedő értékesebb fajtát.

Az alvidéken, de Szatmármegye egyik részében is, az elmúlt században német földmívesek települtek le, kik lovaikat többnyire magukkal hozták, s habár lovaikat egy századon át nem egy vérben tenyésztették, a régi jelleg bizonyos fokig mostanáig megmaradt. A németség lovai termetesebbek, de nem olyan szívósak, mint a keleti eredetű és most is ilyen jellegű magyar lovak; de a javításra vidékükön elhelyezett, általuk használt apalovak és a

NOTESZ

1.

A magyar közélet, tudományos és irodalmi világunk egyik messze kiemelkedő vezéregyénisége, *Hegedüs Lóránt* nyug. pénzügyminiszter, az Akadémia tagja, a TÉBE elnöke, a határainkon tul is ismert és megbecsült publicista, közgazdasági és pénzügyi iró, a nagysikerü „Széchenyi" és „Kossuth", „Két Andrássy" és „Két Tisza" történelmi életrajzok szerzője, a „Kossuth" és „Görgey" szinmüvek költője, egy könyvtárt kitev ögazdaságpolitikai és valláserkölcsi könyvek irója, amelyek közül a legtöbb angol és német nyelven is megjelent, *junius 28-án töltí be születésének 70. évfordulóját.* Hegedüs Lóránt 1872 junius 28-án született, atyja néhai Hegedüs Sándor volt, Széll Kálmán kabinetjének kereskedelmi minisztere, 24 évig az állami költségvetés előadója, a maga korában közgazdasági téren első szaktekintély.

* Üdit, frissit Smart levendula.

2

Már az este hét táján percekig tartó langyos eső esett különösen a budai részeken, de alig félóra mulva *csodálatosan szép aranysárgás-zöldeskék szivárvány* fonta körül félköralakban a szürkés égboltozatot, reményt nyujtva arra, hogy napsugaras, derüs vasárnapra ébred Budapest. *Az éjszaka is gyönyörü volt, csillagok milliárdja borította a firmamentumot.* A biztató jelenségek dacára *hajnalra erősen lehült* és reggel, éppen abban az időben, amikor a nagyvárosok kőbörtöneinek napfényre és levegőre szomjas lakossága előzönli a villamosokat és hajókat, hogy üdülést keressen a hegyekben, a szigeteken és a Dunán, *zuhogni kezdett az eső.* Érdekes, hogy *a kirándulók tizezreit nem zavarta a hirtelen kedvezőtlenre változott időjárás és a kirándulók végeláthatatlan áradata feltürt gallérral, ázva, mégis elindult a szabad természetbe* ... El is állott az eső és délig azokat igazolta az idő, akik a Kamaraerdőben, a Hármashatárhegyen és a Guggerhegyen a füben ebédeltek. *Egy óra táján azonban ujra megeredtek az ég csatornái* és azóta sürü eső öntözi a várost, a hegyeket, az erdőket ...

* Rácz Béla muzsikája mellett kitünően vacsorázhat és szórakozhat Paulin éttermében a Vigadó-téren.

3.

A multheti, tehát az első juniusi vasárnap korareggeli napsütésében állványaitól megszabadulva láthatták a Döbrenteí-téren a teljes nyári pompájában virágzó Rudas-park déli szegélyén a székesfőváros uj szobrát: *Gömbös* Gyula emlékművét. A carraraí márványból faragoft szobor életnagyságban ábrázolja a volt kormányelnököt, honvédtábornoki diszruhában, arccal a zöldelő sétányoknak, háttal a hömpölygő Dunának. Elöl az egyszerü talapzat márványtábláján ez a felirás: *Gömbös Gyula 1886—1936;* a hátsó márványon pedig ezüstben csillámló betükkel: *Bátorság, bölcsesség, becsület.* A szobor *Pásztor* János alkotása. A park madársereg-mentes azonban, már másnap ujra vászonba burkolták a szobormüvet, amelynek ünnepélyes felavatására *julius végén* kerül sor.

* Akik hajolajat vagy brillantint használnak, azoknak ajánlatos a Leton hajkrémemulzió.

HOLNAP JÖVÖK
A CASINO-BA!
Ferdinand A BIKA

4.

Ismeretes, hogy 1939 szeptemberében *Genfben* hadifogolyközpontot létesitettek, amely feladatául azt tüzte ki, hogy a ma már a világ minden részében felállitott hadifogolytáborokkal való érintkezést megszervezze és megkönnyitse. Ez a központ áldásos müködését más hasonló munkaterületekre is kiterjesztette: formulárékat bocsátott ki, amelyet megküldött a világ összes vöröskereszt egyesületeinek *és e hivatalos nyomtatványok utján mindenki, természetesen kizárólag családi hireket közölhet és választ nyerhet olyan személyektől, akiket a háboru elvágott hazájuktól, családjuktól, akik a postai levél- és rádióösszeköttetés megszakadása folytán, avagy internálótáborokba kerülve, máskülönben semmi néven nevezendő hirt nem adhatnának magukról hozzátartozóiknak.* Miután ma ez az *egyetlen mód* családi hirek kicserélésére ellenséges vagy megszállott területen élő idegen vagy ellenséges állampolgárok számára, *óriási módon növekszik a hivatal munkaköre és munkateljesitménye.* A most közreadott hivatalos beszámoló szerint csak *ennek az évnek első hat hónapjában többmillió választ és jeleletet közvetitettek.* A genfiek napiforgalma *5000 legkülönbözőbb nyelveken irott kérdőiv és üzenet.* A nem kizárólagosan családi ügyeket tartalmazó formulárékat *nem továbbitják!*

5.

Az éjszaka a Vöröskereszt-kórházban *83 éves korában* elhunyt *Follért* Károly államtitkár, nyugalmazott posta- és távirdavezérigazgató. Follért az első világháboruban és már egy-két évtizeddel ezelőtt nemcsak Magyarországon, *de egész Európában és Amerikában is a posta- és távirdaügy legkiválóbb szakemberének, egyik legnagyobb szervezőtalentumának számitott.* Nevéhez és müködéséhez füződik a magyar posta világhirneve! A millennium évében került a m. kir. posta élére és *az októberi forradalom után hagyta el állását.*

* Végleges szőr- és szemölcsirtás. Loránd Kozmetika.

6.

Ankarában szombaton kormányrendelet jelent meg, amely betiltja *selyemharisnyák és selyem női alsóruhák* gyártását. Sőt még ennél tovább is megy: a legszigorubb retorziókkal megtiltja és megakadályozza *e selyemnemüek külföldről való behozatalát* és kereskedelmi forgalmát.

7.

A székesfőváros legutóbbi tanácsi határozata alapján *felmondta a Magyar Golf Klub Széchenyi-hegyi területbérletét.* Harminc éve, 1912 óta, bérlik a golfozók a Széchenyi-hegynek ezt a valóban tündéri területét, *amely a világ legszebb golfpályája.* Leghosszabb szakasza 396, a legrövidebb 109 méter. A hegyi pályát a legfinomabb gyepszőnyeg boritja, ennek ápolása hosszu éveket vett igénybe. A golfsportnak nemcsak Budapesten van sokszázfőnyi rajongója, de a háboru előtt idegenforgalmunkat is nagymértékben emelte a Széchenyi-hegyi pálya. *még a mostani háboru első évében is 1500 külföldi játszott rajta.* Ez egyébként Magyarország egyetlen golfpályája, amig máig is Németországban hetvenötöt, Olaszországban harmincat tartanak fenn *állami és városi segélyekből,* nem is szólva

Felhivom az érdekelt hölgyközönség figyelmét a Színházi Magazin 1942 június 10-én megjelent 25. számában közölt következő helyreigazító nyilatkozatra:

„Lapunk ezévi 22. számának Király-díj riportjában ifj. gróf Bethlen Istvánné képével kapcsolatban megjelent szöveg, hogy a grófné fekete szövetkosztümjét Rotschild Klára készitette, téves mert a grófné kosztümje, melyben a Király-díjon megjelent, NEUWOHNER ELZA szalonjában készült."

NEUWOHNER ELZA
nőidivat-szalon
Budapest, IV. Duna-u. 3

a nyugati országokról és az USA-ról, ahol *3500 pályán golfoznak.*

8.

Esztergár Lajos pécsi polgármester ma jelentette be a sz. kir. város közönségének, hogy *Németh* Antallal, a Nemzeti Szinház igazgatójával olyértelmü megállapodást létesitett, hogy *a jövő idényben a budapesti Nemzeti Szinház játszik a pécsi Nemzeti Szinházban.* Ezek után Németh Antal impériuma alá tartoznak: a Nemzeti Szinház, a Kamara, a Pesti Szinház, a Városi Szinház és ősztől a pécsi Nemzeti Szinház. Németh szinigazgató befolyása és hatásköre *igy már tulszárnyalta Beöthy László egykori szinháztrőszt jét* ...

9.

A fővárosi (és vidéki) közuti közlekedést megszoritó háborus rendszabályok óta valósággal *mértani hatványban emelkedik a kerékpározók száma országszerte.* Tavasz óta a biciklizés nagyobb mérveket öltött és nagyobb divattá lett, mint a mult század kilencvenes éveiben, amikor hazánkba bevonult a kétkerekü „ördögmotolla". Az utcák és országutak nőttön-növő bicikliáradatát természetesen csak helyeselhetjük, aggodalomra csupán az a körülmény késztet, hogy *különösen a nőt biciklizők egyelőre alig respektálják a hatóságok közérdekü közlekedési intézkedéseit.* És ha szabadna még a kerékpározó hölgyekkel megértetni, hogy kerek e világon *a sima nadrágszoknya és a sportbluz* a kerékpározó gyengébb nem formaruhája, nem pedig azok a fantasztikus, lenge és a paradicsommadár szinárnyalataiban játszó divatdresszek, amelyekben a Svábhegyen, a Hüvösvölgyben, a Zugligetben és a Stefánia-uton nyomják a pedált Budapest szépei...

10.

Négy *szinházi* kisnotesz: 1. *Táray* Ferencnek a kolozsvári Nemzeti Szinháztól való visszavonulása óta *Kemény* János báró szinházi intendáns *Hegedüs* Tiborral, a Vigszinház főrendezőjével és *Major* Tamással, a Nemzeti Szinház rendezőjével folytatott tárgyalásokat a kolozsvári direktorságra vonatkozóan. Miután azonban Hegedüs közben szerződését megujitotta a Vigszinházzal, *vasárnapra köztudomásu lett, hogy Kemény báró Major Tamásnak, mint egyedüli jelöltjének, kinevezését terjesztette fel a kultuszminisztériumhoz.* 2. A Vigszinház *első* bemutatója szeptember végén, a nagy szegedi irónak, néhai *Móra Ferencnek egy eddig még elő nem adott, kéziratban megőrzött háromfelvonásos népies szinműve lesz.* 3. Pünkösti Andor, a Madách-szinház igazgatója kötötte le *Tamássy Áron uj szindarabját,* amely egyrészt már el is készült és *„Székely cserép"* cim alatt november elején kerül szinre 4. Vasárnap délután kisérték utolsó utjára a rákoskereszturi temetőben *Déri* Jenőt, az Operaház tehetséges magánénekesét.

11.

A „távolsági házasságok"-ról, amelyeknek megkötését megokolt esetekben most kormányrendelet engedélyezi a fronton levő vőlegényeknek, több ujság ugy emlékezett meg, mint egészen uj intézkedésről, ami a multban ismeretlen volt. Ez tévedés, mert már az 1914-es világháboru alatt köthettek házasságot meghatalmazás utján hadifogságban levő katonák. Magyarországon is történt néhány ilyen házasságkötés. A vőlegény szükséges okiratait és a házasságkötésbe való beleegyezését az illetékes Vöröskereszt Egyesület kézbesitette Svájcon át a néhai Darányi Ignác vezetése alatt állott Hadifogolygyámolitó intézménynek. Az iratok azonban csupán az olasz hadifogságba került katonáktól voltak megszerezhetők. Oroszországi hadifogoly csak „elvben" köthetett távolsági házasságot, tényleg részint a nagy távolság miatt, részint az orosz közegek nemtörődömsége miatt az iratok egyik oroszországi hadifogolytáborból sem érkeztek meg.

12.

A *genfi* városháza Alabama-termében érdekes gyülésre jöttek össze Svájc tudósai, irói és hivatalos elökelőségei. Elhatározták, hogy Genf fennállásának *2000 éves* évfordulójára, amelyet *össze* ünnepelnek meg, a maga nemében *Európában eddig páratlan muzeumot* rendeznek be: *„a kimondott szavak muzeumát".* Összegyüjtik hires kortársak gramofonlemezeit, amelyek megőrizték a század legnagyobb fiainak hangját, beszédét. Bennünket magyarokat az uj genfi muzeum már azért is közelről érdekel, mert az első kijelölt tiz hanglemez között szerepel a trianoni Magyarország „great old manje", *Appogni* Albert gróf.

13.

Dr. Lajos Kálmán maroshévizi szolgabiró nemrég levelet irt a frontra az egyik katonai parancsnokságnak, s kérte, küldjék el neki egy apátlan-anyátlan honvéd cimét, hogy feleségével együtt örökbe fogadhassa az árva magyar honvédgyereket, akinek nem maradt más öröksége ezen a földön, mint a hazáért való kötelességteljesités parancsa. A katonai parancsnokság nyomban felelt a megható, szép levélre, s elküldte Maroshévizre Zámbó Béla honvéd cimét. Dr. Lajos Kálmánék ettől a naptól fogva ugy gondoskodtak az árva honvédgyerekről, mintha saját fiuk volna, s már meg is indították az örökbefogadási eljárást. Zámbó Lajos honvéd igy talált apára és anyára a messze Ukrajnában ..

14.

A „Corriere della Sera" ideérkezett számában olvassuk, hogy *Veronában* egy erőmüteiep kanálisában halászó gyerek egészen különös és a mai világban ritka, nagyértékü halászzsákmányra tett szert. Horgára olyan sulyos *„hal"* akadt, amit másfélórai nehéz munkával tudott csak családtagjai segitségével kiemelni. *A zsákmány 270 kilogram magyar szalámi volt,* amelyet nyilván egy csempész dobott a kanálisba házkutatástól való félelmében.

15.

Nemrég tért haza olaszországi utjáról Kolozsvárra *Felvinczi Takács* Zoltán professzor, a keleti müvészetek kiváló szakértője. Takács professzor Olaszországban megállapodott *Tucci* tanárral, a világhirü olasz orientalistával, hogy *együttes munkával tárják fel a hunok eredetét és őstörténetét.* A professzor és felesége *pápai kihallgatáson* is volt, s a Szentatya *magyarul köszöntötte őket* és a kihallgatás során több izben hangoztatta, hogy *milyen bátor és jó nép a magyar.*

TANGÓHARMONIKA
Sternberg
hangszergyár, Rákóczi-ut 60.

Dr. Morrisson
női selyemharisnyapótló
illatszertárakban KÖNYV NÉLKÜL kapható.
KOZMOCHEMIA RT., BPEST

Shortok, blouseok, pantalonok
Ferda Manyinál

„GYERMEKKERT" AZ ÁLLATKERTBEN

Ilyenkor nyár elején, illetve tavasz végén láthatják meg a fővárosi Állatkert látogatói a kertnek ez évi „szaporulatát". Ugyszólván évről-évre növekszik a benszülött állatok száma és amint a kis elefánt példája bizonyitja, ma már be van rendezkedve az Állatkert arra is, hogy a szaporulatot minden nehézség ellenére is fel tudja nevelni. Természetesen ezek a nehézségek főleg az egzótikus állatokra vonatkoznak, mert például a szarvasállomány évről-évre igen szépen növekszik. Most is három apró pettyes kisszarvas ugrándozik vigan a kifutóban. De szépen szaporodnak az Amerikából származó, a mienknél nagyobb testü vapitiszarvasok is, nemkülönben a muflonok és a sörényes juhok.

Az idén eddig a már emlitetteken kivül a majomketrec dicsekedhetik nagyobb szaporulattal. Az apróságok még kiférnek a rácson, ki is szoktak szökni a közönség közé, az öreg majmok legnagyobb riadalmára. Ezek ilyenkor tármázva futnak össze, vicsorgatják a fogukat, fenyegetőznek, ugy, hogy a kis állatot alig lehet hozzájuk visszatenni, mert az a veszedelem fenyegeti, hogy három-négy is egyszerre kapja el és össze-vissza rángatják.

Vizilovakat is vár ez évben is az Állatkert. Csak napok kérdése, hogy kis zebra is fog születni, az oroszlánházban pedig már megérkezett az uj kis jövevény, egyelőre azonban féltékeny mamájával együtt el van deszkázva és a látogatók majd csak akkor láthatják, ha megerősödik és anyja nem fogja annyira félteni.

II., Medve-utca 42.
Margit-körut mellett. Ujonnan épült melegviz, központi fütéses házunkban
EGY- ÉS KÉTSZOBÁS HALLOS LAKÁSOK
julius 1-ére KIADÓK. Érdeklődés a helyszinen vagy telefon 146-856

— **Magyar járőr a szovjetvonalak mögött** cimmel jelent meg a Vitézi Rend Zrinyi Csoportja *„Regényes hőstörténetek"* cimü könyvsorozatának legujabb száma, *Bányász László* t. hadnagy tolláből. A regény a szovjet arcvonalon küzdő honvédeink számtalan hőstettéből ragad ki egyet, hogy *emléket állitson az örök magyar katona önfeláldozó hőiességének és támadó szellemének.* A regény érdekfeszitően irja le egy magyar járőr bátor felderitő harcát a szovjetvonalak mögött. Ez a regény izgalom dolgában sem marad le az „izgalmas" vadnyugati rémhistóriák mögött, viszont *minden sora a magyar katona vitézségét, önfeláldozó bajtársiasságát, nagy fegyelmét és tudását tükrözi.*

Két uj könyv. *Nagy* Iván *„Rettenetes Iván"* cimü uj könyvében Oroszország történetének egyik legérdekesebb és legrejtélyesebb alakjával ismerkedünk meg. — *Vilmorin: „A mennyezetes ágy"* cimü regénye Párizs legnagyobb tavaszi irodalmi sikere volt.

BUDAPESTI ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ
ERDÉLYI MIHÁLY NYÁRI OPERETTJE
Aranysárga falevél
Budapest legnagyobb sztáregyüttese
OROSZ JULIA a Magyar Királyi Operaház tagja
KISS MANYI, CSORTOS GYULA, SOMOGYI NUSI, SZILÁGYI SZABÓ ESZTER, LATABÁR KÁLMÁN, DELLY FERENC, ZALA KÁROLA, GÖNDÖR KLÁRI, TAPOLCZAY GYULA, ID. LATABÁR ÁRPÁD
Rendező: TIHANYI VILMOS. Karmester: ENDRE EMIL.
Bemutató előadás junius 20-án, szombaton este 8 órakor.
vasár- és ünnepnapokon délután 5 órakor is.

Minden gyermek álma, vágya: Mártonhegyi Gyermeküdülő
Elsőrendü ellátás, kerti uszómedence melegvizszolgáltatással, Tornaszerek, homokstrand. Orvosi és nevelői felügyelet. Csak egészséges gyermekeknek!
XII., Bürök-utca 27. Telefon 166-663. Kérjen prospektust!

Szebasztopolnál a németek elfoglalták a Sztalin-erődöt, Charkovnál 20.000 szovjet foglyot ejtettek

Berlin, junius 14.

A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának:

A véderő főparancsnoksága közli:

Szebasztopol előtt a német támadás elkeseredett közelharcokban mind mélyebben hatol be a természet és a technika minden eszközével védett erődítési övezetbe. Az uralkodó magaslaton fekvő korszerű és erős Sztalin-erődöt elfoglaltuk. A szovjet ellentámadásai meghiusultak.

Harci repülőgépek elsüllyesztettek egy, az erőd déli öblébe befutó 10.000 tonnás szállítóhajót. A Fekete-tengeren egy olasz gyorsnaszád a junius 13-ára virradó éjjelen megtorpedózott egy nagy, erősen biztositott gőzöst. A német légi haderő a krimi vizeken megtorpedózott egy légelhárítás céljait szolgáló hajót és megrongált egy ellenséges rombolót.

A Charkovtól keletre eső vidéken a bekeritett ellenséges erők egy részét megsemmisitettük, vagy foglyul ejtettük. A megvert ellenséges erők maradványai ellen a harc még folyik. Eddig több mint 20.000 foglyot ejtettünk és 169 páncélost, 113 löveget, valamint sok más fegyvert és hadianyagot zsákmányoltunk vagy megsemmisitettünk.

A középső és északi arcvonalszakaszon csak helyi harci cselekmények A wolchovi arcvonalon visszavertünk ellenséges támadásokat.

Fent északon harci repülőgépek bombázták Murmanszk kikötőjét és vidékét, valamint Louhi pályaudvarát. A támadások során saját veszteségek nélkül 11 ellenséges repülőgépet lelőttünk. Az ellenség hét bombázógépe hatástalan támadást intézett egy repülőtér ellen és ennek során az elhárító vadászgépek hat repülőgépet lelőttek.

Az egész keleti arcvonalon folynak a harcok

Berlin, junius 14.

A *Német Távirati Iroda* katonai tudósitója irja:

Az egész európai arcvonalon, Murmanszktól Keresig a kezdeményezés már napok óta a német és a szövetséges csapatok oldalán van.

Legszembetünőbb ez Szebasztopol előtt.

A Donec melletti harcok folyamán az átkelés sikerült.

A keleti parton olyan események játszódtak le, amelyek *a Donecvidéki ipari területnek még orosz kézben levő részére rendkivül fenyegető jelleget öltöttek.*

Az arcvonal középső szakaszán a harci cselekmények német részről nyilvánvalóan arra irányulnak, hogy a német és a szövetséges erők számára a felvonulási területet minden ellenséges zavaró behatástól mentesitsék.

Nem kevésbé ugyanezt a célt szolgálják *a mögöttes területen tervszerüen és jó sikerrel folytatott tisztogatási rendszabályok.* Ezek révén kemény harcok után most már ugyszólván teljesen megfosztották a szovjet orvlövészeket kifejlődésük lehetőségétől.

Az északi szakaszon az ellenség helyi jellegü, erős támadásai, amelyeknek sem előkészitésében, sem végrehajtásában összefüggés nincs, mutatják a bolseviki vezetés nyugtalanságát.

Itt a német kötelékek azon vannak, hogy állásaikat előbbre vigyék keletre arra a területre, amely kedvező lehetőségeket nyujt jövendő támadási müveletek megkezdésére.

Az ellenség megkisérli e mozdulatokat megakadályozni, de az itt harcba vetett szovjet erők nem képesek nyomást kifejteni.

Lent délen, Szebasztopol előtt a német—román támadás nem jelentéktelen mértékben előrejutott.

A legfelsőbb német vezetés azonban itt továbbra is hosszadalmas harcokkal számol.

Figyelemre méltó, hogy *a kaukázusi területről müködő ellenséges légi fegyvernem itt már nem jut szóhoz.* A legérdekesebb jelenségek közé tartozik azonban *olasz gyorsnaszádok megjelenése a Feketetengeren.* Hadműveleti feladatuk abban áll, hogy *a szovjet haditengerészetének maradványait ezen a területen kiküszöböljék és a tenger felőli oldalról Szebasztopol városa és kikötője ellen az utolsó rohamtámadást fedezzék.*

Német csapatok harcai az arcvonal mögött

Berlin, junius 14.

(Német Távirati Iroda.) A véderő főparancsnokságának közlése szerint a hadsereg kötelékei a középső arcvonalszakasz mögötti erdős területen a légi haderő támogatásával

az utóbbi hetekben több szétugrasztott bolseviki csoportot semmisitettek meg.

Junius 1-étől 10-éig ezekben a harcokban *több mint 2700 hadifoglyot ejtettek.* A zsákmányolt hadianyag is tekintélyes. Zsákmányoltak, illetőleg megsemmisitettek ezek a csapatok hat páncélost, 111 különböző löveget, 331 aknavetőt és géppuskát, valamint 60 gépkocsit. A hadsereg kötelékei azonkivül lelőttek, illetőleg a földön elpusztitottak 11 ellenséges repülőgépet.

A finn hadijelentés

Helsinki, junius 14.

(Német Távirati Iroda). A vasárnapi finn hadijelentés igy szól:

Valamennyi szárazföldi arcvonalon *lényeges harcitevékenység nem volt.* A Finn-öbölben néhány könnyebb tengeri egységünk többizben tüzharcba keveredett ellenséges őrhajókkal. *Partvédő tüzérségünk visszafordulásra kényszeritette azokat az ellenséges őrnaszádokat, amelyek az elmult éjjel partjainkhoz közeledtek.*

Légi erőink a keleti arcvonal déli részének egyik tengeri szakaszán *elsüllyesztettek egy ellenséges szállitóhajót* és egy másikat olyan sulyosan megrongáltak, hogy a hajó valószinüleg kazánrobbanás következtében kigyulladt és megállt.

A Murman-vasut déli részén ellenséges vasuti gördülőanyagokat eredményesen bombáztunk.

A Finn-öböl keleti részén az elmult éjjel néhány berepülő ellenséges repülőgépet visszafordulásra kényszeritettünk. Az ellenséges repülők bombákat nem dobtak le.

Török vélemény az angol—szovjet szerződésről

Isztanbul, junius 14.

(NST) A török sajtó vezércikkekben foglalkozik a brit-szovjet szövetségi szerződéssel. Junus *Nadi* képviselő a *Cumhuryet* hasábjain rámutat arra, hogy ez az egyezmény önmagában semmi ujat sem jelent.

Az idő mutatja majd meg, vajjon tettre lehet-e váltani a Szovjet-Unióval tett igéretet, hogy még ez év folyamán második európai arcvonalat létesitenek.

A világ közvéleményét erősen nyugtalanitja az a kérdés: *mik a Szovjet-Unió szándékai a háboru utáni időre.*

A világközvélemény azon a nézeten van, hogy Anglia még az európai civilizáció feláldozására is el van szánva, saját előnyei érdekében. *Az egyezmény most igyekszik a világközvélemény aggodalmát elosztani.*

Turistának,

sokat járóknak, de mindenkinek fontos, hogy a lábak rendben legyenek.

A tyúkszemek, bütykök, bőrkeményedések, lábizzadás, felpállások, duzzadások, rándulások mind elmúlnak egy jó

„Szent Rókus" lábsós lábfürdő

használatától.

Próbálja ki még ma, mindenhol kapható. **Ára 28, 80, 140 és 220 fill.** Készíti a **Szent Rókus laboratórium, Budapest, XII., Németvölgyi-út 17.**

1337 angol vesztette életét két hónap alatt német támadások következtében

London junius 14.

(NST) A belbiztonsági minisztérium hivatalos közleménye szerint

áprilisban 938 és májusban 399, összesen tehát 1337 ember vesztette életét Angliában a légitámadások következtében.

Ezek a veszteségek a Bath, Exeter, Norwich és York városok ellen intézett német megtorló támadásoknál keletkeztek. A minisztérium rámutat arra, hogy a veszteségeket lehetőleg pontosan állapitották meg és azok *lényegesen kisebbek, mint ahogy az Angliában elterjedt hiresztelések állitották.*

Keresztes-Fischer belügyminiszter:

A nemzet minden erejét a háboru sikeres befejezésére kell összpontositani

Kaposvár, junius 14.

Vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter szombaton késő délután titkára, dr. *Vásárhelyi* János miniszteri titkár kiséretében gépkocsin *Kaposvárra érkezett,* hogy mint a kaposvári választókerület képviselője tájékoztassa választóit és meghallgassa kivánságaikat. A miniszter megérkezése után gróf *Széchenyi* Endrénél, Somogy vármegye főispánjánál szállt meg, majd vasárnap délelőtt Kaposvárott a Korona-szálló nagytermében *a választókerület választmányának értekezletén vett részt.* Az értekezleten megjelent gróf *Széchenyi* Endre főispán és *Kaposvári* György polgármester vezetésével a választókerület választmányának minden tagja.

A belügyminiszter választókerületének választmánya előtt ismertette *a legfontosabb belpolitikai kérdéseket.*

Hangoztatta, hogy ma a nemzet minden erejét a háboru sikeres befejezésére kell összpontositani, mert a nemzet jövő sorsa attól függ, hogy a jelenlegi világégésben hogyan állják meg helyünket.

Ennek a szempontnak kell mindent alárendelni és minden áldozatot meg kell hoznunk hadseregünk teljesitőképességének biztositására.

Minden nehézséget, mely ugy a gazdasági életben, mint egyéb vonalon mutatkozik, a nagy feladat érdekében türelmesen kell mindenkinek elviselnie és a fegyelmet, rendet mindenképpen biztositani és fenntartani egyike a legelsőrangu feladatainknak.

A nagy tetszéssel és élénk helyesléssel kisért ismertetés után a miniszter a városházára ment, ahol *fogadta választóit,* majd utána szükebbkörü ebéden vett részt, mig délután meglátogatta kerületének három községét, *Fonót, Göllét* és *Büssüt,* majd visszatért a fővárosba.

A Földközi-tengeren és a Bristol-csatorna kijáratánál ujabb hajókat süllyesztettek el a németek

Berlin, junius 14.

(Német Távirati Iroda.) **A véderő főparancsnoksága közli:**

Északafrikában kedvezően alakulnak a német és olasz csapatok hadműveletei. Egy mélyen az ellenség oldalába történt támadásnál 54 angol páncélost szétlőttünk és több mint 400 foglyot ejtettünk. Német vadászgépek saját veszteség nélkül kilenc angol repülőgépet lőttek le.

A Földközi-tenger középső részén német harci repülőgépek Marsa-Matruktól északra egy angol hajókaraván hajói közül elsüllyesztettek egy 5000 tonnás kereskedelmi hajót. Azonkivül bombatalálattal megrongáltak két másik nagy hajót és egy biztositó járművet. Német buvárnaszádok Szollum előtt elsüllyesztettek egy ellenséges őrhajót, a sziriai partok előtt pedig egy 500 tonnás lőszerhajót.

Délangliában egy német harci repülőgép nappali merész mélytámadás során nagy üreméretü bombákkal találatokat ért el a repülőgépipar egyik üzemén.

A Bristol-csatorna kijáratánál egy ellenséges hajókaraván ellen intézett támadásnál öt kereskedelmi hajót, valamint egy angol rombolót bombákkal eltaláltunk és megrongáltunk.

Egy angol tengeralattjáró elsüllyedt

Stockholm, junius 14.

(Német Távirati Iroda.) Mint a brit hirszolgálat jelenti, az angol tengernagyi hivatal közölte, hogy *az Olympus tengeralattjáró elveszett.* Parancsnoka H. D. *Dymott* korvettkapitány volt.

Lord Mountbatten visszaérkezett Angliába

Amsterdam, junius 14.

(Német Távirati Iroda) Mint a brit hirszolgálat jelenti, lord Louis *Mountbatten,* a brit kombinált csapatok vezetője *az Egyesült Államok haderejének parancsnokaival folytatott tárgyalásai után Washingtonból visszaérkezett Angliába.*

Német figyelmeztetés az atlantióceáni veszélyövezetről

Berlin, junius 14.

(Német Távirati Iroda.) Az Egyesült Államok hadbalépése és az a tény, hogy azóta kialakult a tengeri háboru Amerika keleti partjai előtt,

a hadműveleti területet, amelyen belül harci cselekményekre számitani kell, kibővitette egészen az amerikai partokig.

Minden hajó, amely junius 26-ika után ezen a területen közlekedik, kiteszi magát a megsemmisités veszélyének. A német kormány ezért figyelmeztet arra, hogy kerüljék a veszélyeztetett területet.

SERRANO SUNER RÓMÁBA UTAZOTT

Párizs, junius 14.

(OFI.) Serrano *Suner* spanyol külügyminiszter szombaton este 9 órakor *elutazott Rómába.* Suner pénteken este a német nagykövet-

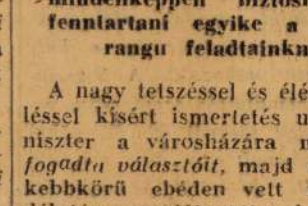

ségen vacsorázott, szombaton délben pedig az olasz nagykövet vendége volt. Délután megtekintette *Breker* Arne német szobrász kiállitását. A miniszter feleségével együtt *Ciano* gróf szalonkocsijában utazik. Párizsból való elutazásakor *Lequerica* spanyol nagykövet, az olasz nagykövet, *De Brinon* titkár és a német nagykövetség képviselői búcsúztatták. *De Leccio* spanyolországi olasz nagykövet szintén elkiséri Rómába a spanyol minisztert, mig *Lequerica* nagykövet vasárnap elutazott Vichybe.

Férfiak!

KÖNYV NÉLKÜL kapható illatszertárban a FULGOR GYORSBOROTVÁLÓ VÍZ és a Morrisson BOROTVÁLÓ KRÉM.

KOZMOCHEMIA RT., BPEST

Ráncaira

garantált harman krém

Hajszálait, szemöldeit véglegesen eltávolitja S. SIMON ÁGNES kozmetikus, Budapest, IV., Ferenciek-tere 4. szám.

Sportüdülő gyermekek és fiatal leányok részére, testnevelő tanárnő vezetésével. Torna, tánc. Széchenyi-hegy, Kalóz-ut 3. szám. Telefon 365-334.

FELHIVÁS!

Felkérem nb. Vevőimet, hogy a szőrmebundák alakitását, vagy javitását torlódások elkerülése végett nyaralás előtt rendeljék meg. Átszabások is már az uj modellek alapján készülnek nyári munkadijak mellett.

MÜLLER GYÖRGY szűcsmester

IV., Petőfi Sándor-u. 6

A repedt bura

— Laci bácsi keres ezen az építkezésen legtöbbet! — mondogatták az emberek festékes vagy meszes kezüket törölgetve. Irigykedve figyelték az alacsony termetű, kissé mindig imbolygó járású, alkoholtól csillogó szemű Laci bácsit, akinek óriási „dumája" volt. Mindenkit megfőzött, meggyőzött, mindenkitől pénzt kapott. Eleinte csak azért, mert megmutatta a leendő lakástulajdonosoknak a vakolatlan lakrész belsejét. Közben elvállalta a polcok elkészítését, szögek belövését, de erről később teljesen megfeledkezett.

Az épület lassan készült, két évet késett, ami végeredményben nem is nagy dolog, ismerve egyes építők „gyorsaságát". Volt mire hivatkozni mindig. Ez a munkatempó azonban nem javította a végzett munka minőségét. Sőt. Az épület végül mégis elkészült, a lakóknak sorra átadták a kulcsokat. Persze, ezzel is Laci bácsit bízta meg a magas vezetőség.

— No, gyerekek, megveszem a szomszéd villát! — mondogatta az öreg büszkén. — Háromszázezret le is teszek az asztalra nyomban.

A lakók azonban ekkor már megunták az öreg igérgetéseit, nagy hangját, s elhatározták, nem adnak neki borravalót. Őket ne nézze fejőstehénnek. Az öreg csak mosolygott.

— Túljárok én az eszükön — hunyorgott a munkások felé. — Majd figyeljétek meg, hogy mindegyiktől legombolok egy huszast. Ha nem többet. Csak tudni kell a módját.

Jött a lakó, szeretne beköltözni. Laci bácsi készségesen átadta a kulcsot. Aztán bekopogott néhány perc múlva. Lámpabura volt a kezében.

— Felteszem ezt a burát ide az előszobába — mondotta — s már mászott is a magával cipelt létra tetejére. A burát feltette, köszönt, s elment. Néhány óra múlva bekopogott ismét.

— Elnézést kérek — szólt szerényen —, észrevettem, hogy a bura repedt. Nem akarom, hogy maguknak jusson éppen ez a repedt. Majd megyek, szétnézek — kacsintott —, s hozok máshonnan egy épet.

— Köszönjük, Laci bácsi!

Es hozta, szerelte, zsebrevágta a huszast, majd továbbállt a repedt burával. Mert az kellett a másik lakáshoz. Ugyanis mindenütt először a repedtet szerelte fel.

Még három ilyen építkezés, s Laci bácsi tényleg megveszi a szomszéd villát.

(i. s.)

Rendelet a gépjárművezetők munkafeltételeiről és munkabéréről

A Magyar Közlöny szerdai száma közli a munkaügyi miniszter, valamint a közlekedés- és postaügyi miniszter együttes rendeletét a gépjárművezetők munkafeltételeiről és munkabéréről. Az új szabályozás értelmében módosul a gépjárművezetők túlmunkaideje. A törvényes munkaidővel együtt a tehergépkocsi-vezetők munkaideje eddig havonta legfeljebb a 300, a személygépkocsi-vezetőké pedig a 310 órát érhette el. A 210 órás törvényes munkaidő változatlan, a túlmunkaidő azonban ezentúl nem haladhatja meg ennek 40 százalékát, vagyis a gépkocsivezetők havi munkaidejének felső határa 294 óra. A cél az, hogy a dolgozók e rétegének a munkaideje is csökkenjen.

A rendelet lehetővé teszi a vállalatoknak, hogy ha módjuk van rá, felemeljék a gépkocsivezetők bérét. Az új bértáblázat szerint 20—30, sőt a legrégebben dolgozók kategóriájában 40 százalékkal emelhető a felső bérhatár. A bértáblázat gépjárműfajtánként 6 munkakörkör szerint csoportosítja a gépjárművezetőket, s a fizethető bérek a szakmai gyakorlat alapján emelkednek. A személygépkocsi-vezetők bére például 1300 és 2200 forint, a nagyméretű autóbuszok vezetőié 1700 és 3100 forint között váltakozik, s ehhez jönnek a túlmunkadíjak és pótlékok, például az autóbuszvezetők Budapesten, Miskolcon, Debrecenben, Pécsett, Szegeden és Győrött 800 forintig terjedő külön pótlékot kaphatnak.

A rendelet július 1-től érvényes.

Ötvenezer Trabant Magyarországon

Ünnepség keretében adták át szerdán délelőtt az NDK budapesti kultúrcentrumában a Magyarországra szállított ötvenezredik Trabant személygépkocsit boldog tulajdonosának. Az ünnepélyes aktuson megjelentek a nagykövetség kereskedelmi osztályának munkatársai, a Trabant autókat előállító VEB Sachsenring, Automobilwerke Zwikkau képviselői és a hazai autókereskedelmi vállalatok vezetői. Az ötvenezredik PKW 601 típusú Trabant autó tulajdonosa *Szélesi* Sándor, a Csepel Művek szerszámgépgyárának esztergályosa, aki már három évvel ezelőtt jelentkezett erre a kocsira.

A zwickaui gyárban 1959-ben kezdték meg a személygépkocsi-gyártást és az év végén fut le a szalagról a nyolcszázezredik példány. Évente 80—90 ezer gépkocsit állít elő a gyár. Magyarországra a tavalyi 7500-zal szemben az idén 8000 Trabantot exportálnak, jövőre már 9000 darab lesz a kontingens. Gerhard *Schille*, a Transportmaschinen exportigazgatója kiemelte a KGST határozatán alapuló NDK—magyar autóbusz- és személygépkocsi-gyártás jelentőségét, amelynek eredményeként egyre több magyar gyártmányú autóbusz kerül az NDK-ba és onnan mind több személygépkocsit importál Magyarország. A Trabant márkájú kocsikat még tovább fejlesztik, ennek során további lehetőségek kínálkoznak a két ország között a kooperáció kimélyítésére, elsősorban az alkatrészgyártás területén.

Benzinkútpályázat

A Gazdasági Bizottság jóváhagyása alapján a Belkereskedelmi Minisztérium és a Nehézipari Minisztérium pályázatot írt ki az üzemanyagtöltő hálózat fejlesztésére. A töltőállomások építésének költségeit az állam anyagilag támogatja, mégpedig a kutak elhelyezésétől függően, 20—70 százalékkal. Felhívják a vállalatokat, hogy minél szélesebb körben vegyenek részt az üzemanyagtöltő hálózat kiépítésében. A versenyben csak a negyedik ötéves tervben jóváhagyott fejlesztési célokkal összhangban megvalósítandó töltőállomások létesítését szolgáló beruházásokkal lehet részt venni. A pályázatok benyújtásának határideje szeptember 30.

KÖRSZÍNHÁZ
A BNV lengyel pavilonjában

RAMAJANA

Főszereplők:

Keres Emil, Venczel Vera, Mécs Károly, Horváth Teri, Bánki Zsuzsa, Nagy Attila, Rátonyi Róbert, Esztergályos Cecília
Rendezte: KAZIMIR KÁROLY

Bemutató:

JÚLIUS 9-ÉN, ESTE FÉL 8 ÓRAKOR

Előadások: Július 10., 11., 16., 17., 18., 23., 24., 25., 30., 31., augusztus 1. 6., 7., 8-án este fél 8 órakor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR NEMZET

Csütörtök, 1971. július 8.

A nyári Beethoven-hangversenyek színhelye

A martonvásári park varázsa

A hazai Beethoven-kultusznak immár egy évtizede értékes hagyománya az évenkénti három hangverseny, amelyet a martonvásári park százesztendős fái alatt, a tó ölelte vadregényes szigeten létesített hangversenykertben rendez az Országos Filharmónia és a Fejér megyei Idegenforgalmi Hivatal. Pásztor János monumentális Beethoven-mellszobra tövében minden évben felcsendülnek a mester legszebb zenekari művei az Állami Hangversenyzenekar interpretálásában, emlékeztetve arra, hogy a nagy zeneköltő néhány boldog napját itt töltötte, a Brunszvik-család vendégeként.

A kastélyban 1958 tavaszán felavatott Beethoven-emlékmúzeum és az 1960 óta rendszeresen megtartott martonvásári Beethoven-hangversenyek egyértelműen bizonyítják, hogy hazánkban milyen mély tisztelet és megbecsülés él az emberiség egyik legnagyobb géniusza iránt. Erről vallott az idei martonvásári évad első nagy sikerű hangversenye is, midőn Beethoven egyik legjelentősebb műve, a Kilencedik Szimfónia elhangzása után a több mint kétezer főnyi ünnepi közönség, amelynek soraiban igen sok külföldi volt a hazánkba látogató zenekedvelő vendégek közül, percekig tartó, szűnni nem akaró tapssal köszönte meg az Állami Hangversenyzenekar és a közreműködő művészek kiváló szereplését.

A beethoveni életmű megszólaltatása itt, ebben az évszázados fákkal körülhatárolt hangversenykertben egészen különös varázst kap. A martonvásári Beethoven-hangversenyeknek éppen az adja meg sajátos élményét, hogy itt az erdőben szólal meg az a zene, amely jórészt erdőben született. Nagy alkotásaihoz szinte egyetlen hatalmas műhelynek tekintette Beethoven a természetet. Valóban, csak az erdőben érezte magát boldognak, erről több feljegyzés tanúskodik.

Kevés olyan zeneszerzője van a világnak, akinek művei annyira

összeforrottak a természettel,

mint Beethovené. A nagy zeneszerző szinvedélyesen szerette a természetet, kora ifjúságától kezdve egészen élete alkonyáig. Már küzdelmes gyermekkorában, amelyet megkeserített az apai szigor és a sok nélkülözés, a zárkózott, hallgatag kisfiú abban lelte legnagyobb örömét, ha barangolhatott a szépséges Rajna-völgyben. Amikor ifjúvá serdült és Bécs lett második hazája, szülőföldjének emléke akkor sem halványodott el benne. A Bécs környéki erdők némileg megvigasztalták az elhagyott szülőföld szépséges vidékéért. A Rajna-völgy helyett ezentúl a dunai tájban gyönyörködött. Örült annak, hogy Bécs központjától alig félórányira már a várost szegélyező erdőkben gyalogolhatott.

Beethoven élete és munkássága tulajdonképpen olyan időszakba esett, amelyben a természet iránti szeretet fontos eleme volt a szellemi élet alakulásának. Rousseau, a nagy francia forradalom szellemi előkészítője rajongott a természetért, és mint tudjuk, Beethoven ifjúkorában rendkívül lelkesedett Rousseau eszméiért. Amikor a fenyegető teljes megsüketülés miatt lelkiállapota válságos óráiban megírta a Heiligenstadti Végrendeletet, akkor is a természet ölén élvezett kedves hangokra gondolt: „...milyen megalázó volt, amikor ott állt mellettem valaki és hallotta a távoli furulyaszót, én pedig nem hallottam semmit". Ez a végrendelet

a sors elleni lázadás

és a szívettépő fájdalom kiáltása volt. S hogy süketsége miatt még inkább a magányba menekült, a természet békéjében találta meg a boldogságot.

A sokat szenvedett zeneköltő művészetében elemi erővel szólalt meg a természet kiapadhatatlan szépsége. Műveinek legnagyobb részét erdőkben, hegyeken-völgyeken bolyongva alkotta. Mennyi utalást találhatunk leveleiben, feljegyzéseiben is a természetben töltött boldog órákról. Grinzing, Döbling, Heiligenstadt, Nussdorf, Hetzensdorf, Mödling, Baden erdei, rétjei, patakjai mind ismerősei a zeneköltőnek. Íme, egyetlen mondat, amelyet 1815-ben jegyzett fel: „Az erdőben boldog vagyok..."

Kortársai közül többen megírták, hogyan találkoztak a természetjáró Beethovennel a bécsi erdőkben. Franz Grillparzer, a kiváló osztrák költő, aki egyik nyáron Grinzingben, Beethoven szomszédságában lakott — költeményt írt Beethoven természetszeretetéről. Anton Schindler, a zeneköltő utolsó éveinek hűséges krónikása leírta 1823 tavaszán egyik heiligenstadti kirándulásuk napját. A nap már nyáriasan tűzött, a táj a legszebb tavaszi ruhában pompázott. Gyönyörködtek a kertek virágzó fáiban, útközben Beethoven megmegállt és áhítattal szemlélte a szép vidéket. Aztán leült a patak mentén egy fa tövébe és megkérdezte Schindlert, nem hall-e a fa koronáján pacsirtát énekelni? De minden csendes volt körülöttük. Ekkor Beethoven ezt mondta: „Itt, a patak mellett komponáltam egykor, és a pacsirták, csalogányok meg a kakukk mind segítettek nekem."

Beethoven természetszeretetének

boldog napjait

idézik hazánkban az évről évre rendezett, külföldi érdeklődésre is számot tartó martonvásári emlékhangversenyek. A Brunszvik-család vendégeként a zeneköltő gyakran sétált a nagy kiterjedésű martonvásári park fái alatt. 1927-ben, Beethoven halálának századik évfordulója alkalmából, a sörgyáros Dreher-család, a kastély és a park akkori tulajdonosa, a parkban felállíttatta a Beethoven-szobrot, a kegyeletet szinte magának kisajátítva, de azt már nem engedte meg, hogy az Országos Beethoven Emlékbizottság rendezésében az 1927. május 22-re tervezett ünnepi hangversenyt megtarthassák. Így nem került sor Pásztor János Beethoven-mellszobrának ünnepélyes leleplezésére sem. Új, más világnak kellett jönnie, hogy leróhassuk százados adósságunkat a nagy zeneköltő emléke iránt, és hogy megismertessük életművét, művészetét egész népünkkel, a Beethoven-kultuszt a népek közötti testvériség, a béke nagy eszméinek szolgálatába állítva. Örvendetes, hogy éppen az egykori Brunszvik-kastély és -park mai gazdájának, a Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Kutató Intézetének áldozatkészsége segítette elő a martonvásári Beethoven-kultusz feltételeinek megteremtését.

Sok vendégnek mutatták meg az idők folyamán a martonvásári park szépségeit, de fejedelmibb vendég azóta sem járt a park ősi fái alatt, mint éppen a szegény, boldogtalan sorsú Beethoven, aki a zenetörténeti adatok szerint itt fejezte be egyik legcsodálatosabb művét, az Appassionata-szonátát.

Szabadtéri hangversenykertben

másutt is előadják Beethoven műveit. Mégis, túlzás nélkül állíthatjuk, hogy sehol a világon nincs olyan tökéletes, zárt egységű és költő emlékét is visszaidéző hangversenykert Beethoven műveinek előadásához, mint éppen a martonvásári. Nem mondhatjuk el, hogy ezek a hangversenyek teljesen mentesek a szabadtéri hangversenyek külső zajától. A vonatok zakatolása, ha tompán is, időnként néhány pillanatra bántóan idehallik. De van más külső hang is, ami kedvesen hat: a fák lombjairól néha beletrillázik a beethoveni muzsikába egy-egy éneklő madár. Abba a zenébe, amelynek legjava erdőben született.

Környei Elek

A Kormányzó jelenlétében leplezték le vasárnap délelőtt Gömbös Gyula szobrát

Már jóval 10 óra előtt feketéllett a Dunapart és a Gellérthegy dunai oldala a néhai *Gömbös* Gyula

szobrának leleplezésére érkező tömegtől. Féltíz után egymás után érkeztek az ünnepség meghivottai, *Kállay* Miklós miniszterelnök és külügyminiszter a kormány tagjai élén, vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes, a vezérkar főnöke és helyettese, vitéz *Littay* András vezérezredes, a német és olasz katonai attasék, *Imrédy* Béla, majd *Bárdossy* László volt miniszterelnök is, akin nyoma se látszik betegségének. Megérkezett a leleplezés ünnepi szónoka, *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház, valamint gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház elnöke is. Nemsokára elfoglalják helyüket *Gömbös* Gyula ősz édesanyja, valamint *Gömbös* Dóra és két főhadnagy fia is.

Megérkezik a Kormányzó

Pontosan 10 órakor hangzik el a felvonult díszszázad parancsnokának harsány vezérszava: — *Vigyázz! Puskával tisztelegj!* — és a kivonult katonazenekar himnusza mellett *lassan begördült a Döbrentei-tér dunai oldalára a Kormányzó gépkocsija.* A Kormányzó ellépett a díszszázad előtt, majd kezetfogott a fogadásra megjelent *Kállay* Miklós miniszterelnökkel és *Radocsay* László igazságügyminiszter, a *Gömbös Gyula Társaság elnökével.* Ezután a szoborral szemben felállított, vörös drapériákkal borított díszpáholyban foglalt helyet. Felhangzott a fekete magyar ruhába öltözött Budai Dalárda énekkarának himnusza, majd *Tasnádi Nagy* András a szobortól jobbra felállított szónoki emelvényre ment, hogy elmondja ünnepi beszédét.

„Ő volt az első államférfi Európában, aki Hitlert felkereste..."

— *Gömbös* Gyula volt az első államférfi — mondotta, — *aki Hitlert felkereste s fenntartás nélkül az ő új Németországa mellé állott. Ő volt a német-olasz összefogás leglelkesebb propagálója, a tengely elnevezés is tőle ered. Ő volt, aki a nagyhatalmak szankciói ellen a leghatározottabb tiltakozását jelentette be Genfben.* Politikája reálpolitika volt. Fájdalom, kitüzött célját, nagy álmainak valóraváltását nem érhette meg, betölthetetlen ürt hagyott maga után a magyar életben. Emléke felé egy egész nemzet hálája és kegyelete fordul — fejezte be ünnepi beszédét, majd engedélyt kért a Kormányzó urtól a szobor leleplezésére.

A szikrázó júniusi nap alatt *Pásztor* János műve, a hatalmas fehér márványszoborról lehullott a lepel és *pillanatig megilletődve nézte az ünnepség közönsége Gömbös szobrának markáns, kemény arcélét,* amint messze, mintegy a magyar jövendőt fürkészve, a budai hegyek könnyű bárányfelhői felé tekint.

Ezután *Szendy* Károly polgármester lépett a szónoki emelvényre, aki lelkes szavak kíséretében fogadta meg, hogy a főváros mindenkor hűséges kegyelettel és hálával fogja megőrzni Gömbös Gyula emlékét.

A koszorúk tömkelege borítja el a szobor talapzatát

Szendy Károly beszéde után *elsőnek a Kormányzó úr helyezte el hatalmas nemzetiszalagos koszoruját a szobron,* majd kíséretével a megjelentek lelkes éljenzése közben elhagyta az ünnepség szinhelyét. Még egyszer elvonult a díszszázad előtt, majd kocsijába szállt és elhajtatott.

Egymás után tették le ezután koszoruikat gróf *Széchenyi* Bertalan a felsőház, *Tasnádi Nagy* András a képviselőház, *Kállay* Miklós a kormány, vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter és vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérkari főnök a honvédség, *Homonnay* Tivadar főpolgármester Budapest, vitéz *Endre* László a vármegyék, *Pálffy* József szegedi polgármester a városok, *Imrédy* Béla a Magyar Megújulás Pártja, vitéz *Igmándi-Hegyessy* Géza ny. altábornagy a Vitézi Szék, *Radocsay* László igazságügyminiszter a Gömbös Gyula Társaság, vitéz *Lukács* Béla a MÉP, majd *néhai Gömbös Gyula két főhadnagy fia a Gömbös család nevében.*

Az ünnepség hivatalos része a Budai Dalárda *„Hazádnak rendületlenül"* intonálásával véget ért, majd ezután még koszorút helyezett el Gömbös Gyula szülőfalujának, *Murgának* küldöttsége, a pécsi hadapródiskolának Gömbös Gyulával 1905-ben együtt végzett növendékeinek küldöttsége, valamint *Ilovszky* János a Baross Szövetség és vitéz *Marton* Béla a Nemzeti Munkaközpont nevében.

Gömbös Gyula ősz édesanyját körülvették elhunyt nagy fiának régi barátai és a nagyasszony sokáig állt könnyezve fiának szikrázó fehér márványszobra előtt, melyen csak ennyi áll: *vitéz jákfai Gömbös Gyula 1886—1936,* hogy örök időkre hirdesse a magyar feltámadás egyik nagy fiának emlékét.

HITLER MONDOTTA

„Ma a világ legerősebb haderejének, leghatalmasabb légi erejének és egy büszke tengeri haderőnek állok az élén. Mellettem és körülöttem, mint szent összeesküvők közösségét tudom a pártot, általa lettem naggyá és ő általam.

Az ellenfelek, akiket magam előtt látok, a több mint 20 év óta ismert ellenségek. Az út azonban, amely előttem fekszik, össze sem hasonlítható az úttal, amire visszapillanthatok. A német nép tudja, hogy léte döntő óráját éli. Millió katona hűséggel és engedelmességgel teljesíti kötelességét a legsúlyosabb viszonyok között. Millió német paraszt és munkás, német asszony és leány dolgozik gyárakban és hivatalokban, mezőkön és földeken s arcuk verejtékével szerzik meg a kenyeret a honnak, a fegyvert a frontnak. Szövetségeseink erős népek, kiket ugyanaz a gond emészt s ugyanaz az ellenség támad.

Az amerikai elnök plutokrata klikkje a nincstelenek népének keresztelt el minket. Ez igaz! A nincstelenek azonban élni akarnak és mindezek ellenére el fogják érni, hogy azt a keveset, ami az övék, a gazdagok nem fogják tőlük elraboini. Örök, pártfestvéreim, ismerik az én kérlelhetetlen elszántságomat, hogy az egyszer már elkezdett harcot a győzelmes befejezésig szoktam folytatni, Önök ismerik akaraterőmet, hogy a harcban én semmitől sem riadok vissza, minden ellenállást legázolok, amelyet le kell gázolni.

(1941 december 11-én a Birodalmi Gyülésben mondott beszédéből.)

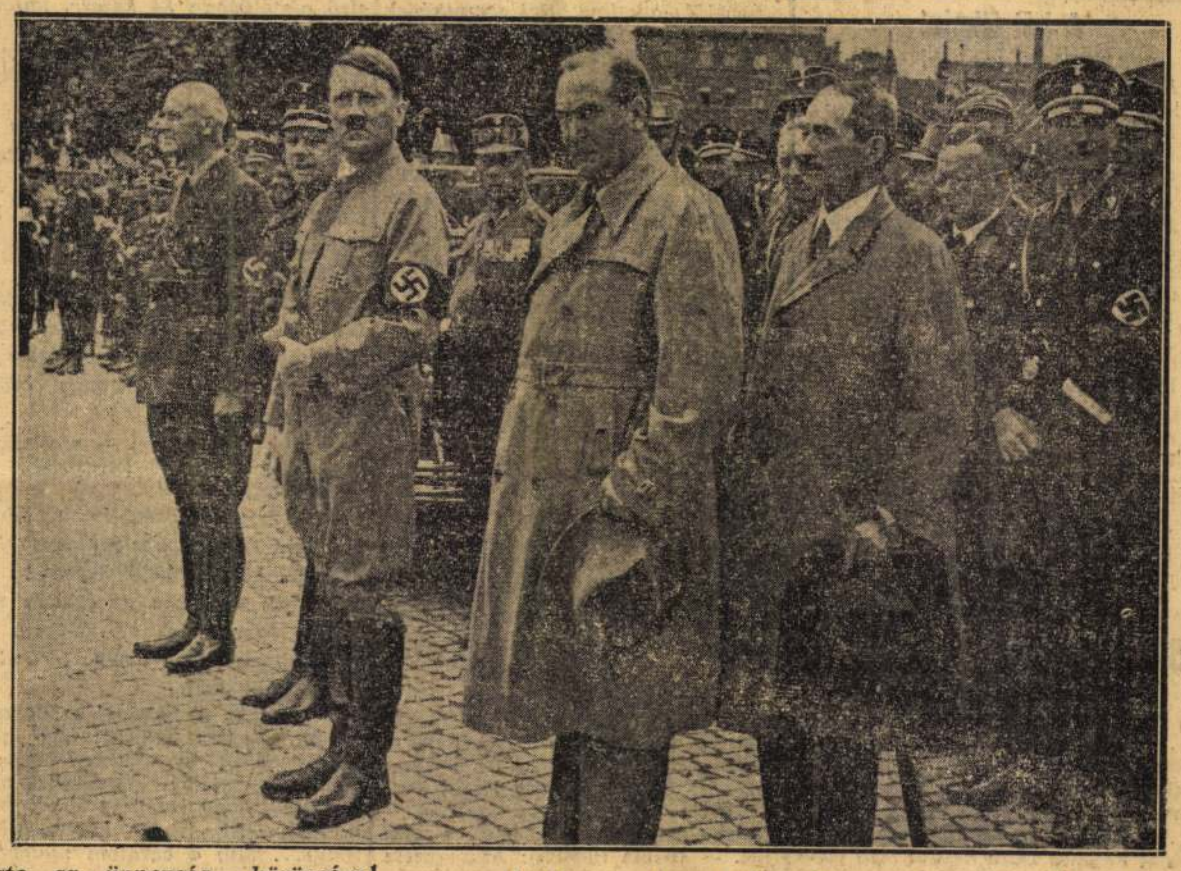

Mecsér Endre beszél a Hitler-Gömbös találkozásról

Pettend, vasárnap délelőtt.

Vasárnap délelőtt, mialatt a Tabánban a „Gömbös Gyula" szoborleleplezés díszes ünnepsége lezajlott, felkerestük pettendi magányában Gömbös Gyula egyik leghívebb munkatársát.

Az egyszerű, magyaros ízléssel épült kúriában, meghitt családi környezetben fogad bennünket Mecsér Endre, aki elmondja, hogyan történt közel egy évtizede Gömbös Gyula történelmi találkozója Hitlerrel, — a Német Birodalom vezérével.

— Még a nemzetiszocialista hatalom átvétel előtt, — 1932-ben akarta Gömbös Gyula felkeresni Hitlert. Azt tanácsoltuk, hogy a német szövetkezeti intézmény tanulmányozása céljából utazzunk Németországba és közben alkalom kínálkozik a találkozóra. 1933. júniusában kerülhetett sor erre a történelmi találkozóra...

Mecsér Endre mosolyogva meséli, milyen különös körülmények között ment végbe ez a kiutazás. A magyar miniszterelnök, ugyanis nem hivatalos utazást tervezett, hanem teljes inkognitóban utazott az akkor még önálló Ausztrián át Németországba. Odahaza mindenki úgy tudta, hogy vadászatra indult Ausztriába.

— Hajnalban érkeztünk Münchenbe, ahol Brückner, — Hitler első személyi adjutánsa várt bennünket az állomáson. Minden feltűnés nélkül megreggeliztünk és csakhamar a müncheni repülőtérre indultunk, ahonnna két és fél óra alatt repültünk Berlinbe.

— A berlini repülőtéren két SS-tiszt várt bennünket, akik azonnal a Reichskanzlei épületébe vezettek.

— Hitler, a Német Birodalom vezére Alfred Rosenberg társaságában a dolgozószobájában várta Gömböst Nagy Frigyes hatalmas képe előtt állt a Vezér íróasztala és azon egy csokor virág. Az üdvözlés után Hitler egyedül maradt Gömbös Gyulával és én azalatt Rosenberggel együtt a szomszéd szobába vonultam.

Kérdést intéztünk ezután Mecsér Endréhez, hogy milyen kérdések kerültek szóba ezen a valóban történelmi találkozáson és milyen lelki motivumok, meglátások vezették Gömbös Gyulát.

— Pontosan egy óra húsz percig tartott a tárgyalás. Gömbös Gyula ekkor vetette fel a Berlin—Róma—Budapest háromszög gondolatát, amely háromszögben aztán elpusztulna a vörös Prága és az akkor még vörös, marxista Bécs. Amint köztudomású, a magyar—olasz barátság és a magyar—német barátság fokozott kimélyülése után vált eleven valósággá a Berlin—Róma tengely. Gömbös Gyula intuitiv megérzéséből fakadó érdemei elvitathatatlanok.

Mecsér Endre elmondja, hogy a megbeszélés után szemmellátható megelégedés sugárzott a Német Birodalom vezérének és Magyarország miniszterelnökének arcán. Másnap Ehrfurtba repültek: a repülőgép első két ülésén Hitler és Gömbös Gyula foglaltak helyet. Mecsér Endre mellett Frick miniszter ült. Velük együtt utazott Rosenberg és Dietrich birodalmi sajtófőnök.

Az ehrfurti SS dísz-szemlén 50 ezer feketeruhás védőosztagos vonult fel, majd Thüringia helytartója többek közt a következőket mondotta beszédében:

— ... ma itt megjelent körünkben egy nagy népnek és baráti nemzetnek két képviselője. Európa államai közül ők keresték fel a nemzetiszocialista Németországot először...

A dísz-szemlén megjelent tömeg, mintegy negyedmillió ember, tomboló lelkesedéssel fogadta a hangszórókon közvetített szavakat és ünnepelte Magyarországot.

Mecsér András elmondja még, hogy a felsőház ülésén több kérdést kívántak intézni a magyar miniszterelnökhöz ezzel a váratlanul nyélbeütött kapcsolatban, amikor azonban Gömbös Gyula bejelentette, hogy gazdasági megállapodást és kereskedelmi szerződést sikerült nyélbeütnie a hatalmas fogyasztópiaccal rendelkező Német Birodalom kormányával, — a kérdésekre nem került sor.

A szoborleleplezés véget ért. A tabáni márvány azt az alkotó magyar gondolatot örökíti meg, amely Gömbös Gyula emlékét halhatatlanná tette.

Tarnói László dr.

Bútor

Őskeresztény kereskedőtől, iparostól!

II.
Lendér István, Török-u. 6.
IV.
Ifj. Tóth Kálmán, Kecskeméti-utca 9.
Budapesti Butoriparosok Ker. rt. Királyi Pál-utca 8.
V.
Hetesy Gábor, Vilmos császár-út 53.
Kocsis János, Visegrádi-u. 14.
nemes Náthy Nándor, Szent István-körút 29.
VI.
Hungária bútorcsarnak, Nagymező-utca 41.
Major János, Király-utca 86.
Siebold Ferencné, Dohány-u. 27.
Starcz Jakabné, Lázár-u. 15.
Sztopka János, Király-u. 82.
VII.
Lőrincz Ferenc, Király-u. 89.
Mészáros Endre, Péterfi S.-u. 40.
Tóth József, Aréna-út 48.
VIII.
Kispesti és Pestkörnyéki Műasztalosok Szövetkezete, Baross-utca 1.
Tomory és Tsa, Baross-u. 19.
Tóth Márton, Baross-utca 48.
IX.
Gruber Lajos, Üllői-út 21.
Keresztény Műasztalosok Bútorcsarnoka, Üllői-út 19.
Pálinkás Mihály, Lónyay-u. 43.

A könyvpapok eredménye is bizonyítja a CENTRUM KIADÓVÁLLALAT R.-T. minden könyvének átütő sikerét!

Az ifjúság legszebb könyve:

FARKAS ISTVÁN:

A levegő titánjai

számos illusztrációval és műmelléklettel kötve 10.50 P
fűzve 8.40 P

MUSSOLINI:

Brunoval beszélgetek

A világhírű apa megható búcsúja hősi halott fiától: számos műmelléklettel
kötve 8.60 P
fűzve 6.60 P

A német nép csodálatos történetének lelkes együttérző írása:

F. PAPP ZOLTÁN:

Egy nép ujjászületése

kötve 8.— P
fűzve 6.20 P

Kapható minden jó magyar könyvesboltban és a kiadónál: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14.

SZINHÁZ-FILM

Szeretnénk végre tisztán látni a Bubik Árpád körüli zürzavarban

Az egyik színházi hetilap e heti száma beszélgetést közöl *Bubik* Árpáddal, a *Margitszigeti Szinpad e. i. igazgatójával* s e beszélgetésből nagy szenzációként derül ki, hogy most már semmi akadálya a szigeti évadnyitásnak, mert *Bubiknak már pénz is áll rendelkezésére, még pedig 35.000 pengő, amit erre a célra sikerült szereznie.*

Nem értjük teljesen a dolgot. *Szenzációnak számit, ha Bubiknak pénze van?* Hiszen ő egy évvel ezelőtt *a Krőzusz hirével vonult be a budapesti színházi világba,* hogy újjáteremtse a magyar operettkultúrát. Berlini színházáról, vagyonáról, kiűnő kül- és belföldi összeköttetéseiről legendák keltek szárnyra, amiket ő maga nem cáfolt meg s így jogosan tételeztünk fel valónak.

Tévedtünk volna? *Azoknak a színházi benfenteseknek volna igazuk,* akik már tavaly és az elmult évad egész folyamán arról suttogtak, hogy Bubik budapesti színházi vállalkozásai egyáltalában nem épültek szilárd anyagi alapokra? Mert *sokan és sokat beszéltek arról,* hogy Bubiknak a tavalyi szigeti koncesszió elnyerésekor mindössze az a 15.000 márka állott rendelkezésére, amit egy berlini banknál erre a célra letétbe helyezett, de amit Magyarországra behoznia nem lehetett és így *a Szent Margitszigeti Rt volt kénytelen* 30.000 pengő kölcsönt folyósítania a részére, hogy vállalkozását megkezdhesse.

Beszéltek arról is, hogy *az a nyolcvanezer pengő, aminek alapján a Fővárosi Operettszínház engedélyét megkapta,* hasonlóképen nem saját tőke volt, hanem az utolsó fillérig különböző kölcsönforrásokból — ruhatárbérlő, büffébérlő, reklámbérlő, stb. — eredt, sőt — mint azt egyik liberális reggeli lap már ez év februárjában megírta — az évad derekán 60.000 pengő erejéig *olyan tőke is betársult a színházba, amelynek legfeljebb arisztokrata eredetét lehetne igazolni s ez az árja származással nem mindig egyenértékű.* Ugy tudjuk, Bubik Árpád annakidején sajtópert is készült indítani a liberális lap cikkírója ellen. *Kár, hogy nem tette meg.* Ezzel azt a látszatot keltette, hogy a cikkírónak volt igaza.

Bubik Árpádnak kétségtelenül módjában állana, hogy ezeknek a suttogásoknak — *azoknak is, amiket itt nem irtunk meg* — végét vessen s ez volna az érdeke a magyar színjátszásnak is. De *nem olyasféle nyilatkozatokat várunk Bubik Árpádtól, amilyeneket a multban* tett s amelyek a magyar színházi élet prominens vezetőit támadva legfeljebb a zürzavar növelésére voltak alkalmasak.

ELLEN BANG

játsza a Tobis „Ein Windstoss" című vidám játékának a főszerepét.

A szélroham inditja el a játékot, forgó-kavargó kis szellőcske kapja fel tollpihéhez hasonlóan a cselekményeket és libbenti a térben tovább.

Ellen Bang megejtő kedvessége varázslatossá teszi ezt a vigjátékot, amelynek Paul Kemp a férfi főszereplője.

☆

Aranysárga felevél
– Erzsébetvárosi Színház –

Szombat este mutatta be az *Erzsébetvárosi Színház Erdélyi* Mihály fenti című új nyári operettjét. Aranyos derű árad el a hangulatos muzsikájú, épkézláb darabon, amelynek főszerepeiben *Orosz* Júlia, *Csortos* Gyula, *Delly* Ferenc, *Zala* Karola, *Szilágyi-Szabó* Eszter, *Göndör* Klári és *Latabár Kálmán* felváltva nevettetik és ríkatják meg a közönséget. Az előadást *Tihanyi* Vilmos sok hozzáértéssel, bravúrosan rendezte.

A hét filmjei

SZABOTÁZS *(Átrium, Corvin, Fórum, Scala, Uránia).* Az eddig legnagyobbszabású magyar kémfilm, mely hasznos útmutatást nyújt a szabotőrök aknamunkájának leküzdésére. *Kiss Ferenc* alakítása élményszámba megy. A film egyébként az epizódszereplők — *Fáykiss Dóra, Gobbi Hilda, Pethes Ferenc, Gonda György* és a többiek — diadalmenete, akik ismételten bebizonyítják, hogy külföldre szivárgó sztárjaink egyáltalában nem pótolhatatlanok.

GUNYVACSORA *(Corso).* Remekbekészült olasz történelmi film. Rendezés, játék és fotografálás egyaránt kifogástalan.

TISZTITÓTÜZ *(Rádius).* Zenerajongók számára elsőrendű műélvezetet nyújtó film Tito *Schipával* a főszerepben.

Bizonyára Önt is érdekli...

...hogy az UFA új Rökk Marika film forgatását kezdte meg, amelynek „Szeress" lesz a cime. A filmet Georg Jacoby rendezi.

....hogy a Madách Színház tagjai közül Fáykiss Dóra kezdte meg elsőnek a nyaralást ,aki vasárnap reggel utazott el a Balaton mellé.

...hogy Zilahy Farnoss Eszter saját szerzeményü dalait énekli a Balaton Társaság által a Szent Gellért szállóban kedd délután rendezendő szeretetvendégséggel egybekötött teadélutánon.

..hogy a Nemzeti Színház előreláthatóan október folyamán hozza ki Ságody József „Felség" című darabját, amelyet a kitünő fiatal iró Lavedan ötlete alapján irt meg.

...hogy a Nemzeti Bábszinház „Az émben nincsen fából" címmel új bábjátékot mutatott be.

A PESTI SÖR nyomában

Annyi egymásnak ellentmondó híresztelés után jónak láttuk kinyomozni, mi *hát az igazság a forró nyár legkedveltebb hűsitőjével, a sörrel kapcsolatban.*

*

Elsőnek *az illetékes hatóságnál* tudakozódtunk, van e kilátás *sörjegyre,* vagy a sörfogyasztás valamilyen hatósági korlátozásra. Itt az a választ kaptuk, hogy *semmi ilyenre nem gondolnak,* a sörfogyasztás viszonylagos csökkentése elviselhető. A vendéglősök és a korcsmárosok saját belátásuk szerint osztják el *a tovább nem csökkenő napi mennyiséget a fogyasztók között.*

*

A vendéglős ipartestület elnökét kerestük fel ezután kérdésünkkel, annál is inkább, mert szombaton történt szakosztályi ülésen a *sörkérdés is szerepelt. Malosik* Ferenctől megtudtuk, hogy a vendéglősök felfogása: *lehetőleg minden fogyasztót kiszolgálni,* mégpedig abban az időben, amikor az üzletnek amugyis forgalmas órái szoktak lenni.

*

Az *ujpesti* vendéglősök például *bevezették a sörtelen napokat,* egyelőre *pénteken.* Az elmult pénteken már meg is tartották az ilyen szünnapot. Ezzel kapcsolatban olyan hangok is hallatszottak, hogy a *kisebb vendéglők tulajdonosai és alkalmazottai szeretnének a hét egy napján pihenőt tartani.* Ujpesten már ezt is megvalósították, mégpedig úgy, hogy a *különböző üzemek felváltva tartják szünnapjaikat.* A dolog egyébként, amennyiben hatósági közbenjárást igényel, csak hosszabb idő múlva oldódik meg mindenki számára kielégítően.

*

Végül az ismert sörgyár vezetőségéhez fordultunk, ahol a következő felvilágositást kaptuk:

Az átmeneti idő *már nem tart sokáig.* A sörgyáraknak még van némi készletük, de ezt nem dobhatják egyszerre a piacra, mert *el akarják kerülni, hogy másfél hónap mulva eltünjön a sör.* Gondosan adagolva a mostani mennyiséget meg fogja kapni minden vendéglő az egész átmeneti idő alatt. *Tekintve, hogy sörfogyasztásunk* hihetetlen mértékben megnövekedett az utóbbi évek folyamán *igy is minden erőnket meg kell feszitenünk, hogy ennek megfeleljünk.*

Mozik műsora

Átrium (153-034): Szabotázs (½6). — **Corvin** (138-988): Szabotázs (5). — **Décsi** (121-343): Lányok egymás között (½6). — **Fórum** (189-543): Szabotázs (½6). — **Kaszinó** (383-102): Ferdinánd, a bika (½6). — **Omnia** (130-125): Azurexpress. **Corso** (182-818): Gúnyvacsora (½6). — (5). — **Rádius** (122-098): Tisztitótűz (½6). — **Royal-Apolló** (222-002): Viharkapitány (3/46). — **Scala** (114-411): Szabotázs (5). — **Szittya** (azelőtt: City, 111-130): Egy kis tévedés (3/46). — **Uránia** (146-046): Szabotázs (5).

Admiral: Európa nem válaszol (11). — **Bodográf:** Alkonyat (¼4). — **Broadway:** 5. számú őrház (¼4). — **Csaba** (azelőtt: Savoy): Akit elkap az ár (¼4). — **Elit:** Akit elkap az ár (4). — **Olympia:** Ámok (1). — **Palace:** Kadár kontra Kerekes (11). — **Simplon:** Akit elkap az ár (¼4). — **Studió:** A miniszter barátja (11).

SZENTESI PORTYÁZÁS, VAGY: derül a lélek, megáll az ész

Nevető éhinség

Az áldott és nagyszerű határ, mint egy zölden hullámzó álomtenger, ölel körül... Nyoma sincs már sehol a gyilkosvizű áradatnak. Csak a tanyai gazda gyanakvó szemében sötétlik a mord elégedetlenség. Hiába gyarapszik a zsendülő köles, meg tengeri a talajvíz helyén, a szentesi paraszt meg nem enyhül. Csak mogorván legyint, ha egyiket-másikat vigasztalom:

Már-már magam is nekikeseredtem, mikor egy szépnövésű, derűs arcú magyar került elém.

— No, mondom, errefelé nem igen tett kárt, úgy látom, a gödörvíz.

— Hej, dehogyse, jóuram! Magam is mán a tormát ásom ki a földből.

— Rettentő! — kap el a döbbent álmélkodás, mire sunyi kacsintással teszi hozzá az öreg:

— Igen, de... virstlihön...

A reinkarnált Rigó Jancsi

Korunk fiatalsága, bármennyire ócsárolják is a nagyképűek, minden tiszteletet megrédemel: dolgozik, sportol és tanul. Példa rá, hogy egyedül a kunszentmártoni polgári első osztályában 84 kereső, katonaköteles fiú tesz magánvizsgát e hónapban... Mind lelkesedik és megtakarított pénzéből fedez tandíjat, könyvet.

Hála érte a Leventének, mely ezt a művelődési lázat felidézte. Bölcs intézmény, mely nemcsak hősi jellemet farag, hanem bajtársias hűségre int és nemes becsvágyat is önt a fogékony lelkekbe...

— Mert mégsem helyes az, tetszik tudni — magyarázza egy hitlerbajszos szerelő — hogy a barátom jövőre már doktor, én meg örökre csak... szamár legyek!

— Ugy van, uram — csatlakozik egy testőrnek való kereskedősegéd — leginkább ezért!

— Nem pedig azért, hogy több iskolával jobb álláshoz juthassunk! — robban ki megvető fintorral egy harmadik s közben az óriásra mutat. — Jobb álláshoz... Ugyan, kérem, hiszen éppen övele történt a legdühítőbb eset:

— Tavaly a helybeli szövetkezet baromfitelepére pályázott 500 pengős óvadékkal vezetőnek. Iratait beszedték, ajánlatát elfogadták s megbiztatták, hogy belépése idejét majd közlik vele. És itt jön, kérem, a közröhej... Míg a barátom nyugodtan várakozott, fölvettek egy ugyancsak 20 éves, hat elemit végzett muzsikus cigányt. Egy 31 esztendős tényleges tanitónő szeretett bele a legénybe és hogy ezüstpapir kerüljön a medvecukorra, státuszba vett tisztviselőt csinált belőle. Azzal hozzáment szépen feleségül!!! Persze, a férj, szegény, azóta már két kauciót is befizetett, mert számolni az árva nem tudott. Neje viszont tovább tanit és várja máris az útonlévő kis rajkót. Ami azonban engem illet, kétes örömmel kívánok szerencsét az illető cégnek a tisztviselőjéhez, a kultuszminiszternek a tanitónőjéhez és a fiatal párnak az eljövendő kis purdéhoz... ha fiú, ha lány...

Üzlet, vagy cigánytömjénezés?

Szentes különben is nagyon szeretheti a cigányait:

Az egyik diákszövetség helybeli tagozatának egyik ülésén komoly és töprengésre méltó javaslat hangzott el:

„Meg kell adni a dominusz címet az első banda primásának és az majd a diákbálon bizonyosan ingyen muzsikál!"

Azt azonban még ma sem tudom, miért nem lett mégse Baktai Jancsiból — dominusz...?

A zsidósitott kalapszalón

A zsidó nem tud asszimilálódni, tehát asszimilál...

Főként a semita férj művész ebben s árja házastársából pár kurta év alatt olyan libamájon hízlalt kóser menyecskét formál, hogy még a lába nyomán is hagyma virul a gyönyörűségtől.

Pedig szorgalmas, helyre lány volt módja. Egy állástalan makói zsidónak megtetszett; ő is, meg a kis boltja, elvette hát — mindkettőt.

Ez valóságos terrorházasság volt, de ma már a férj az úr, üzletben, otthon egyaránt. Jampeci dölyfének nincs határa. De azért a kalaposhölgy édesanyja, szegény, elaggott magyar asszony jellemezte legtalálóbban a gyöngéd párt:

— Goromba zsidó, kérem, a vőm, de a lányom még nálánl is nagyobb zsidó. Még elnöknől is lehet a szentegyletben!

Gárdy György

Aranypók KERT VARIETÉ
VII. Rákóczi-ut 15. Telefon 143-072.
junius 25-én csütörtökön este fél 9 órakor **először**
Nyári kaland
Zenés, táncos, énekes revü. **Fodor Misoga, Barna A., Lugossy** stb.
Vasár- és ünnepnap d. u. fél 5-kor is. — Olcsó helyárak 80 fillértől.

— **A Magyar Általános Hitelbank** Kolozsvárott fiókot létesitett, mely működését néhány napon belül megkezdi.

— **A biztositók a nagyközönségért.** Ismeretes, hogy a Biztositó Intézetek Országos Szövetsége a biztositott felek felvilágositása érdekében megindított ismeretterjesztő propagandája folyamán „Ez a legkevesebb, amit a tűzbiztositásról tudni kell!" címen népszerű magyarázó füzeteket adott ki és azt ingyen bocsátotta a nagyközönség rendelkezésére. A szerzett kedvező tapasztalatok arra inditották a BIOSz vezetőségét, hogy az összes biztositási ágazatokról egységes felvilágositó füzetet adjon ki. A népszerű magyarázatok nagyfokban járulnak ahhoz, az egyébként örvendetes körülményhez, hogy az utóbbi években a biztositott felek és a biztositó vállalatok közötti súrlódási felület a legkisebbre csökkent.

Fióküzlet nincs! **Cipő** elegáns, jó, OLCSÓ **Domonkosnál** Budapest, VI. Teréz-körut 27

Térképujdonság **RADNAI HAVASOK** 1:200.000 mérték, 78x100 cm nagyság, öt színű nyomás. A M. kir. honvéd Térképészeti intézet kiadása. Ára 2.50 P Kapható: Kókai Lajos főbizományosnál Budapest, IV., Kamermayer-u. 3. Á r előzetes beküldése esetén (bélyegben is) bérmentve.

BAROSS SZÖVETSÉG

Olajfestmények, szentképek, bronzszobrok legelőnyösebben **SOLYMOSI** képszalonban vásárolhatók. IV., Károly király-út 26. Tulajdonos: **Mészáros Ferenc**

Férfi fehérneműt csak mérték után NYAKKENDŐ, ZSEBKENDŐ **KUNDMANN** MÁRIA VALÉRIA-UTCA 7. (Hungária szállóval szemben)

SIMAY SZÖVET SELYEM IV. PETŐFI SÁNDOR-U. 17.

ING mérték szerint is. HARISNYA BAZSÓ Baross-u. 66 Telefon: 149—400

BAZSÓ ING, HARISNYA BUDÁN XI., Horthy Miklós-út 60. Tel: 456—786. Uri és női divat

BUTORT Major János műbútor asztalostól Styl és iroda butorokban is nagy választék. Király-u. 86. (Vörösmarty-u. oldalon.)

BALÁZS **cipő** hatóságilag kijelölt ÜZLET Múzeum-körút 11.

kalapokat **NAGY FERENC**-től Károly Király-út 1. Erzsébet-körút 27.

BUTORT HETESI GÁBORTÓL Keresztény Műasztalosok butor termékei. Styl butorok nagy választékban. VI, Vilmos cs.-u. 53.

Fáth HARISNYA KESZTYŰ Budapest, IV., Ferenciek-tere 2.

SZONYEG magyarperzsa, torontáli CSÁSZÁRTÓL Petőfi Sándor-u. 3. (udvarban) Telefon: 382—034

TEXTILARUK BEHOZATALI KFT. Múzeum-körút 11. Telefon: 182—400 ELADÁS NAGYBAN

Rádiót és alkatrészeit **Maulistól** Ráday-utca 11. - Telefon 186-203

Vásárlásaidnál hivatkoz a Virradatra!

NAMÉNYI IV., Szervita-tér 8. (Kamermayer-u sarok) SZÖVET, SELYEM

A magyar jövendőt munkálja az, aki vásárlásaival a keresztény kereskedőt és iparost támogatja

* **Lelkesedéssel fogadták az „országbokrétát"** a Székelyföldön. Az országos magyar bokrétaszövetség negyedik országjáró útját Csikszeredán, Sepsiszentgyörgyön és Kézdivásárhelyen át most bonyolította le. Az állomásokon a bokrétások fogadtatására a polgármesterek és a helyőrségparancsnokok is megjelentek. Az ország bokrétáját az üdvözlő beszédek kivétel nélkül a magyar egység egyik legjobb propagálójának nevezték.

* **Barna látszerspecialista** szemüvege 25 éve márka, Andrássy-út 26 (Opera mellett).

HARMÓNIA

Ma Beethoven VII.

4-kor Vigadó, vez.: **Csilléry**, közr.: **Váczy Károly**: Csizik zongoraverso. **Berger**: Legenda (bemutató). **Händel**: Concerto grosso.

Martzy Johanna

hegedűestje, a **Székesfővárosi Zenekar** tagjaiból alakult kamarazenekari kísérettel, vez.: **Csilléry** zongorán kísér **Petri Endre**. (Mesterbérlet és Szfőv. Zenekar bérlői kedvezményt kapnak.) **Március 16-án** Vigadó ½7.

Angelica Morales

Chopin-estje, márc. 19. Vigadó 7.

Fischer Edwin

zongoraest, márc. 14. Vigadó 7.

Halper-Leppée

ária- és dalestje, márc. 26. Vigadó ½7.

Nevessen velünk!

21-én, vasárnap ½7-kor a **Magy. Műv. Házában**

Honthy Hanna, Fellegi, Turay Ida, Gobbi Hilda, Somogyi Nusi, Rozsahegyi, Latabár K., Feleky C., G. Moretti,

Bisztriczky Tibor, **Borbíró** Andrea, **Hegyi-Magyari**, **Misoga** László, **Szánthó** Gyula, **Barna** Anci, **Lugosy**, **Fokker** és **Iby**, **Németh** Judit, **Vékony** Zoltán, **Csik** Sári és az **50 tagu M. kir. Rendőrzenekar**. Vez.: **Bánfalvi Beck Miklós.**

Jegyek 1.50-től **Toborzónál**, Kossuth Lajos-utca 12., félem. Tel.: 189-554, a **Magy. Műv. Házában** és jegyirodákban.

*

Ma: 3. Dizőzenaréádé V. fél 7.

Fellegi Teri, **Kiss** Manyi, **Medgyasszay** Vilma, **Rácz** Vali, **Rátkay** Márta, **Turay** Ida, **Türk** Berta, **Papp** Jancsi, **Hegyi-Magyari** 3 órás **kacagtató műsorral**, konferál: **Ráday** Imre. Jegyek egész nap a **Vigadóban** (18-12-12) és **jegyirodák.**

*

Muzsikáló tavasz

Losonczy Dezső vidám zenés revüje **vasárnap**, 21-én V. ½7. **Tolnay Klári**, **Simor Erzsi**, **Fellegi** Teri, **Kiss** Manyi, **Medgyasszay** Vilma, **Nagykovácsi** Ilona, **Somogyi** Nusi, **Bilicsi**, **2 Latabár**, **Rátkay**, **Szilassy**, **Gobbi**, **Marsovszky**, **Náray**, **Lányi** Ágnes, **Horváth** Mária. Jegy **Rózsavölgyinél**, 111-111 irodában.

Rózsavölgyi hangversenyei:
Ma Halmy Lujza táncmatiné
Madách Színház ½12.

Fesch Károly szerdán

adja zenekari hegedűestjét a **Filharmóniával.** Műsoron: **Beethoven** és **Brahms** versenyek. Vez.: **Majorossy.** V. 7.

Waldbauerék Faragóval

18-án. **Beethoven** B-dur és **Brahms** H-dur triók, **Kodály** duó. Z. 7.

Réthy Eszter dalestje

19-én. Z. ¾7. Cornelius, Beethoven, Schumann, Schubert, Strauss, Liszt sorozatok, magyar dalok.

Muzsikáló tavasz 21-én V. ½7.
4 és 2 zongorás jazz teljesen új műsorral 28-án, Z. 4.
Milinkovich Gemma ária-dalest 31-én.

*

Koncert rendezései:

Faragó matiné ápr. 11-re halasztva.
Sauerné A. Morales 19-én **Chopin-est** V. 7. (H.)
Végh quartett 22-én Z. ½7.
LENGYEL GABRIELLA 23-án hegedűest V. 7.
VERDI REQUIEM 24-én
Kovács Kornélia 30-án.
Böszörményi-Nagy ápr. 1.
Báthy-Basilides duett est ápr. 2.
Károlyi Chopin matiné ápr. 4.

Színház, Film, Művészet

Baj van a fiatalokkal

Lehotay Árpád nemcsak kiváló művész, hanem igen kitűnő színházi pedagógus is. Letéteményese az Ódry-iskolának, a kifejező színpadi beszéd és játék garricki törvényeinek. Olyan színész, aki nem „született", hanem „lett" a maga akaratából, elmélyedt tanulmányai, a színpad iránti rajongás következetessége alapján. Tudom, hogy jó tanár és tudom azt, hogy — akár a színpadot — szent célnak tartja a növendékek nevelését is. Így minden oka megvan rá, hogy hozzászóljon a fiatal színésznemzedék problémáihoz, amely évek óta mind komolyabbá válik. Meg is tette, okosan és tárgyilagosan emelte fel szavát, mint a színiakadémia professzora — a színésznevelésről.

*

Nem lehet, de nem is szabad szó nélkül elmenni Lehotay kifakadásai mellett. Évek óta tapasztaljuk, hogy bajok vannak a fiatalok körül és ezeket a bajokat még jobban aláhúzza a mai színházi műsorpolitika, amely mélységes űrt hagy a színház és az ifjú színész között. A mai felfogás — a siker, ezért dolgozik az igazgató és a rendezők többsége. Az új színészt is ebből a szempontból látják, mérlegelik és bírálják: „felfedezni" akarnak, nem nevelni! Nem a folyamatosságban hisznek, hanem a „kiugrásban!" Nem hisznek abban, hogy akadémiát, vagy színiiskolát végzett, még nem érett, nem kialakult egyéniség, hanem csak tanítvány, de már nem az iskoláé, hanem a színpadé.

És ezt a szellemet beleverték a fiatalságba is, akik türelmetlenül várják azt a bizonyos nagy „kiugrást" és dehogyis akarnak üstöt foltozni: évekig mondani párszavas szerepeket vagy vidéken játszani! Budapesti színházhoz akarnak tűzön-vizen keresztül bejutni, órák alatt sztárokká válni és rémülve gondolnak a vidékre! Nem lebeg előttük Pethes Imre, aki esztendőkön keresztül ballagcsált vidéken Thália szekerén, Sugár Károly, aki ugyancsak évekig párszavas szerepek hőse volt a Nemzeti Színháznak, vagy a maiak közül Páger, Jávor, Toronyi, Makláry sokan, nagyon sokan a „befutott örgek" közül, akik bizony, lenézett vidéki színpadok deszkáin tanultak meg beszélni, de játszani is!

Ezért kell igazat adnunk Lehotaynak, amikor többek között ezeket mondta:

— A mai korban, amikor egyik darab rohan a másik után, nincs elég alkalom a színészutánpótlás nevelésére. A fiatal színészek nem részesülhetnek abban a normális, lassú szerepről-szerepre való nevelésben, amely régen rendelkezésükre állt. A színházak egyrésze óriási hibát követ el: kidobja a tehetséges kezdőt nagy szerepben. Mi az ilyen ifjú titán sorsa? A gyors siker majdnem olyan nagy baj, mint a nagy bukás. Sőt, nagyobb baj még a bukásnál is, mert a bukás esetleg csak visszavet, de a gyors siker elzárja a további fejlődés lehetőségeit. Én Ádám és Faust után eljátszottam a Lear királyban az „Első kapitány" kétszavas szerepét és cseppet se tartottam sérelmesnek, vagy megalázónak azt, hogy hatalmas vezetőszerepek után jelentéktelen szerepben jelentem meg a közönség előtt. Ezt az elvet vallom ma is: nincs kis szerep és rossz szerep, csak rossz színész van, vagy elrontott sztár!

Mennyi ilyen példát tudunk felbukkant és eltűnt fiatalokról, akikkel a bukás miatt a színigazgató urak és rendezők nem akartak tovább „kísérletezni" és elrontott sztárokról, akik sehogyan sem akarnak, vagy akartak beleilleszkedni az együttes játékába. Lehotay szavai mögött ott bujkál az, amit magam is vallok: nem a fiatalok bűne, hogy idáig jutottak, hogy a hiúság a vezetőszellem és nem az alázatosság, a színház és a színházkultúra iránti rajongás! Nem a fiatalok bűne, hogy sztárokat akarnak belőlük mindenáron csinálni, hogy csak akkor értékelik őket, ha kiugranak és ha meg ván a reklám: tavaly végzete X. Y. hölgyecske vagy fiatalúr az akadémiát és most nagy szerepben mutatkozik be, mint az utánpótlás legkiválóbb tagja az X. Y. színházban! Kétségtelen, komoly változtatásra van itten szükség, ha meg akarjuk menteni az igazi színházat és az igazi színjátszást! Ha körülnézünk, meglepődve láthatjuk: hovatovább nem lesznek Rómeók és Juliák, hiányoznak a Hamletek, a Cyranók, a klasszikus színpadi irodalom — klasszikus törvények alapján álló színészei! Ne induljanak ki abból, hogy a mai közönség inkább hajlik a modern színjátékok felé és ennek a közönségnek nyilván nem kell a klasszikus színdarab. Ez különben is tévedés: rácáfolt erre az utóbbi hónapokban éppen a Madách Színház és most rövid egy hét leforgása alatt a Nemzeti Színház, ahol csoda történt: táblás házak mellett játsszák Sophokles drámáit! Higyjék el a direktor urak, a közönségnek kell a jó és a szép, még akkor is, ha esetleg Molière, Shakespeare vagy Sophokles írta! És higyjék el azt, hogy a sztárkultusz ideje úgy is lealkonyodóban van vagy ha még nincs: lealkonyodóban lesz, akkor azután lámpással kell keresni azokat a színészeket, akikre az igazi színházi törvény szerint szükség van — a hibátlan együttes hibátlan tagjaira! A Nemzeti Színház, de legtöbb magánszínház főerőssége mindig az együttes volt. Emlékszünk még olyan előadásokra, amikor a Gyenes Lászlók, a Sugár Károlyok, a Nagy Imrék, a Pethes Imrék, a Bartos Gyulák és a Gál Gyulák — nem a bemutatott darab főszerepében léptek fel, hanem mellékszereplők voltak, de ezek a „mellékszerepek" az ő játékuk nyomán — főszerepekké váltak!

*

Igen, kétségtelenül így van: hibás a színház, a mai színházi politika és egy kicsit hibásak a megkötyagosodott fiatalok is. Tessék az ifjúságot aszkézisre nevelni és tessék beléjük oltani azt, hogy a színiiskolák elvégzése után igen nagy ünnep számukra az, ha a Nemzeti Színház vagy a jónevű magánszínház deszkáin egyáltalában megszólalhatnak! Tessék úgy nevelni őket, hogy boldogan menjenek vidékre, de az a vidéki színház is átalakuljon — színház legyen és ne az olcsó műsor, az operettek, ebből is a szerényebb kiadású tingli-tanglik műintézete! Tessék olyan kultúrintézményt, mint mondjuk, a kassai színház hivatása magaslatára felemelni, mert akkor (megfelelő neveléssel) szívesen megy majd az egyébként sztárs alürökre vágyó színiakadémiai kisasszonyka és fiatalúr vidéki színházhoz játszani, hogy ott tanuljon, nevelje magát, megvesse lábát a színpadon, biztonságot szerezzen, hogy — színész legyen belőle! Színész, idővel majd színművész, nem pedig — sztárjelölt! Akkor majd boldogok lesznek, ha „első kapitányként" kilépheinek a Nemzeti Színház színpadára és nem válnak összehullott, elkeseredett, félrenevelt figurákká, akik sérelmesnek találják azt, hogy nem ők alakítják Ádámot vagy Évát a Tragédiában.

Az igazi színház jövőjét fenyegeti a fiatal színészgeneráció jelenlegi helyzete. És ezen segíteni kell nemcsak a színészpedagógusnak, hanem a színházaknak és a rendezőknek! Színpadkultúránk bukását jelenti, amikor elérkeztünk oda, hogy csak a „régiek" között találjuk meg a Rómeókat és a Júliákat, a Cyranókat és a Hamleteket, akik sohasem voltak sztárok, csak — mindig színművészek voltak!

Dékány András

„Az éjszaka leánya" az Urániában és Nemze i Apolloban

Kedden mutatja be az Uránia és a Nemzeti Apollo „Az éjszaka leánya" című magyar filmet, amelynek hősnője az alvilágba került szép fiatal leány (Muráti Lili), akit a festő (Perényi László) lakásán a neves ideggyógyász-professzor (Ajtay Andor) betörésen ér tetten. Az orvos felismeri a leányban a jobb életre való hajlamosságot s ezért merész kísérletbe kezd: hipnotizálja és elfelejteti vele eddigi züllött életét. A mult emlékei azonban lappangva visszatérnek és súlyos bonyodalmakba sodorják a leányt, akit végül is a szerelem vezet a teljes gyógyulás útjára. A nagy érdeklődéssel várt új Muráti-film előadásaira a jegyeket mindkét mozi tíz napra előre árusítja.

Filharmóniai hangverseny

Hol van a régi filharmóniai hangversenyek ünnepi érdekessége?! Amikor, Kerner István idejében, a filharmóniai hangversenyekre úgy készült fel a közönség, mint várva-várt zenei eseményekre. A *filharmóniai társaság* pénteki hangversenye a szürke hangversenynapok színvonalára emlékeztetett. *Bruckner* kilencedik szimfóniája szerepelt a hangverseny első felében, a szünet után pedig *Bartók* Béla 24 éves korában szerzett első szvitje került előadásra. A zenekar unottan játszott, mintha figyelembe sem venné Dohnányi Ernő dr. elnök karnagy szép és kifejező mozdulatait, pedig a mester lelkesen, fiatalos örömmel élte bele magát, különösen, Bruckner alkotásába, de a fiatal Bartók-művet is kedvvel, őszinte megértéssel, szinte jóváhagyó helyesléssel hívta életre. Dohnányi vele született biztonsággal ragadja meg az előadásra kerülő zene lényegét. Megvalljuk, elveztük átszellemült karmesteri játékát, mert arcának és beszédes mozdulatainak kifejezésében benne volt a karmesteri tolmácsolás magasfokú művészete. *Különös véletlen, hogy ez a karmesteri művészet úgy hat, mintha Dohnányi egy láthatatlan zongorán adna elő, saját magának.* Nem hallja senki sem. Dohnányi, ugyanis, akaratát nem tudja átvinni a zenekarra és így legszebb elgondolásait és kívánságait elnyeli a néma zongora. A zenekar tehát minden tisztelete mellett zenei életünk egyik vezéralakja iránt, magára volt hagyatva.

Bruckner szimfóniáit a magyar közönség nem szerette a múltban, nem kedveli ma sem. Egy szépelkű, nemes gondolatokkal játszó kitűnő muzsikus műgonddal, nagy tudással szerkesztett művei ezek a szimfóniák, de hiányzik belőlük az arányosság, a lenyűgöző erő, a kiválasztott mondanivaló érdekes bemutatása és a kinyilatkoztatás parancsoló szükségessége. Bartók első magyar szvitje a világhírű magyar zeneköltő elindulását mutatja be. Zenetörténeti érdekességű ez az alkotás, egyébként azonban, a későbbi Bartók remekei mellett, számba se jöhet. Ez a zene még csupán *magyaros*, a külsőségeiben, ruhájában viseli büszkén fajiságát, de hol van attól az igazi magyarságtól, amelyről a későbbi Bartók-művek tanuskodnak?!

H. G.

* **A magyar zene nagyon népszerű Finnországban.** Helsinkiből jelentik: Finnországban a magyar zene igen nagy népszerűségnek örvend. A hangversenyeken a magyar zeneszámok előkelő helyet élveznek és a magyar művészek vendégszereplése iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. Faragó György zongoraművész minapi helsinki hangversenye után a művészbejáróhál nagy tömeg várakozott a magyar művészre és távozásakor lelkesen megéljenezték. Rosita Serrano, aki dalestet adott a finn fővárosban, műsorára felvette a „Piros pünkösd napján" című magyar dalt is. Az énekszámot olyan viharos tetszés követte, amely az énekesnőt is látható-an meglepte. Érdekes, hogy Lahtiban egy finn írónak magyartárgyú színdarabját mutatja be a színház. A darab falragaszán a következő felírás olvasható: „Magyar élet, magyar dal, magyar tánc."

* **Speciális** cipőjavítás Kaposvárinál IV, Magyar-utca 11.

Pásztor János, a főiskola uj tanára nyilatkozik a művészifjuságról magyarabb szellemben való neveléséről

Az országoshirű szobrász budai villájában szobrok és festmények őrzik a tűnő élet emlékeit. Idegen látogató számára mindez nem több finomművű alkotásoknál, halk tónusokba szőtt hangulatoknál, meghitt szobasarkoknál, amelyen érdemes megpihentetni a szemet. A „gazda" előtt azonban *minden műtárgy egy barátság, váratlan találkozás, vagy utazás emléke,* amelyek valamikor naposság, tartalmassá és színessé varázsolták életét. A házigazda, Pásztor János most nyerte el a képzőművész számára legnagyobb kitüntetését. A kultuszminiszter a képzőművészeti főiskola professzorává nevezte ki, kezébe tévén le annak az ifjúságnak irányítását, amely majd a békésebb és nyugodtabb jövőben hivatott újra megmutatni a magyar nemzeti szellem kiapadhatatlan kincses tulajdonságait.

Jövő tervei felől kérdezzük *Pásztor Jánost.* Szeretnők megtudni, milyen elgondolásokkal, milyen eszmékkel indul el a fiatal magyar művésznemzedék nevelésére.

— Legfőbb törekvésem — feleli kérdezősködésünkre a mester — *a fiatal generáció magyarabb szellemben való irányítása.* Meg kell ismertetni a magyar művészfiatalságot a magyar föld szépségeivel, de ami elsősorban fontos, *meg kell tanítani őket a sajátos magyar lélek megmintázására.* A nyugati irányzatok nyakló nélküli utánzása helyett nézzünk inkább kelet felé, hogy teljesen kifejezhessük azt, ami sajátosan magyar. Enélkül sajátos magyar mivoltunk kifejezésének hiányában jellegzetes különállásunk hitvallása nélkül *nem jelenthetünk igazán nagy értéket a nyugat számára sem, amelytől a tehnika fortélyait tanultuk és tanuljuk ma is.*

— Ne sajnálja a fiatalság a fáradtságot és menjen le falura. A vidékről azonban necsak pitykék, szűrök és szekrények díszítő elemeit hozza, *hanem ami elsősorban fontos, ismerje meg a magyar nép lelkét* s ezt a lelket mintázza bele a szobrász minden kompozíciójába. Azt mondom, minden kompozíciójába, mert hiszen még egy aktba is lehet olyan sajátságos magyar vonásokat vinni, amelyek egyedüllállóak ezen a világon.

Az úgynevezett őstehetségekről ezeket mondja:

— Véleményem szerint a falusi tehetségek felkarolására fokozottabb gondot kell fordítani az illetékeseknek, hiszen *egészen bizonyosan elsőrendű művész bontakozhatik ki soraikból.* Nem szabad elfelejteni azonban, hogy az úgynevezett őstehetségeknek nem mindegyike tud továbbhaladni, hanem megmarad a maga primitív művészeténél.

A mester ezután a szobrászat jövőjére viszi át a szót:

— Pillanatnyilag az egész európai művészet a vajudás, az új utakat keresés állapotában van. A látszólagos káoszból azonban ma már lassankint kibontakozik az az új művészeti irány, amelytől a szobrászat jövő fejlődését is várhatjuk. Speciálisan a magyar szobrászat jövője szép eredménnyel kecsegtet. *A fiatal szobrásznemzedék ugyanis sok, egészen kivételes tehetséget mutat. Szerintem a szobrászat a jövőben monumentális irányba fejlődik* s a fiatal nemzedéknek is ilyen irányban kell dolgoznia. Feltétlenül szükséges az építészet és a szobrászat egymásratalálása is, s a jövő nagy építkezéseinél kell, hogy a szobrászat is megkapja az őt megillető helyet.

— A jelen mostohán bánik a művészetekkel. Az eljövendő békétől azonban elvárjuk, hogy több lehetőséget és alkalmat nyujtson a szobrászatnak. Méltányos lenne, hogy ha a köz erősebben felkarolná a művészeteket s rendeletben kimondanák, hogy *a háború után megindúló építkezések egy-két százalékát művészeti munkára, belső és külső díszítésekre fordítsák.* Elvárjuk azonban a közönség nagyobb megértését is. Korunkban sokat beszélnek a művészek és a közönség közti ürről. Ennek kiküszöbölésére természetesen a szobrásznak is kisérleteket kell tennie. Véleményem szerint azonban a jó szobor valamilyen vonatkozásban mindenkire hat. A művész elgondolásainak mélyebb megértéséhez sokszor nagyobb műveltség kell, de a részletek lebilincselő hatása alól senki sem vonhatja ki magát.

Búcsút veszek Pásztor Jánostól, akinek működése elé nagy reményekkel tekint a magyar művésztársadalom, mert irányitásától a magyar művészet nemzeti szellemben való megujulását várja.

Gergelyffy Sándor

Kodály Zoltán-emlékkönyv

A hatvanéves *Kodály* Zoltán ünneplésére előkelő formában gondoskodott a magyar néprajzi társaság. *Gunda* Béla követére méltó, körültekintő szerkesztésében szokatlanul gazdag tartalmú emlékkönyv jelent meg Kodály Zoltán hatvanadik születésnapjára. A világ minden tájáról érkeztek ez alkalomból értékes hozzászólások a népzenével kapcsolatban és nem egy olyan tanulmány, amelyik jelentős tartalmával komoly érdeklődésre tarthat számot. *Szinyei-Merse* Jenő kultuszminiszter írta az előszót, az első cikket pedig „A régi magyar népzenéről" címmel *Bartók* Béla küldötte Amerikából. A magyar szerzők közül *Veress* Sándor, *Szabolcsi* Bence, *Visky* Károly, *Prahács* Margit, *Vikár* Béla, *Járdányi* Pál, *Dincsér* Oszkár, *Lakatos* István, *Petró* Sándor, *Manga* János, *Lajta* László, *Márkus* Mihály, *Kerényi* György, *Vargyas* Lajos, *Rajeczky* Benjamin, *Szentjóbi* Miklós, *Csenki* Imre és Sándor, *Bartók* János, végül *Gunda* Béla adtak cikkeket, a külföldiek közül pedig Berlinből, Glasgowból, Baselből, Amszterdamból, Helsinkiből, Zágrábból, Tokióból, Stockholmból, Párisból, Szófiából, Kopenhágából, Rómából, Varsóból, Ankarából és Bukarestből küldtek a zene legkülönbözőbb részletkérdésével foglalkozó komoly tanulmányokat. A tipografiailag is tetszetős, pompás kiállítású könyvet számos kép- és kottamelléklet mellett az ünnepelt Kodály Zoltán legújabb arcképe díszíti.

Az olasz filmgyártás ujdonságai

Róma, március hó.

Az olasz filmgyártás tavaszi műsorán egész sor olyan újdonság szerepel, amely európai viszonylatban is érdeklődésre számíthat. Így többek között az *Incine* filmvállalat most kezdi meg *Tolsztoj* Leo világhírű regénye, a „Feltámadás" megfilmesítését. A „Feltámadás"-t eddig két amerikai és egy orosz filmvállalat készítette el. Az Incine most a hatóságok jóváhagyásával készíti el Tolsztoj regényéből legfrissebb filmújdonságát. A rendezéssel Flavio Calzavart bízták meg, a női főszerep eljátszására Doris Durantit kérték fel.

Az olaszok terbevették egy másik világhírű regény filmváltozatának elkészítését is: Dumas a „Három testőr" című regénye lesz az az újdonság, amelyet a Scalera film forgat. A filmvállalat Alessandro Blasettit kérte fel a „Három testőr" rendezésére. A Scaleráék a szereposztást egyelőre titokban tartják, a hírek szerint azonban D'Artagnan híres alakját Adriano Rimoldi, a neves olasz színész, fogja játszani.

A római műtermekben most készítik a „La Fornarina" című filmet, amely a renaisance legnagyobb olasz festőjéről, Raffaelről szól. Raffael szerepére hosszas keresés után találták meg a megfelelő színészt, Walter Lazzaro személyében. Lazzaro rendkívüli módon hasonlit Raffaelre és ami külön érdekesség — ő maga is festő. Walter Lazzaro évek óta katonai szolgálatot teljesítő festőművész, nevét művészi körökben jól ismerik. Legutóbb a fegyverbe hívott képzőművészek velencei tárlatán elönyösen hívta fel magára tehetségével a kritikusok és a hozzáértők figyelmét. Lazzaro, mint az olasz hadsereg tisztje résztvett a görögországi hadjáratban, ahol festményein háborús benyomásait örökítette meg.

* **Bánky Viktor új Filmje.** *A magyar filmirodában most készült el a „Házasságnál kezdődik" című vigjáték, amelyet Bánky Viktor, egyik legjobb filmrendezőnk, vitt a szalagra. Szövegkönyvét Vaszary János irta s a női főszerepét Muráti Lili játssza. Egy elkényeztetett, zsörtölődő milliomos leányt játszik, aki már az esküvői menetben elkezdi a veszekedést férjével s végül is egyedül megy nászútra. A férjet Hajmássy Miklós alakítja s a többi nagyobb szerepet Rajnai Gábor, Bilicsi Tivadar és Déry Sári játsszák az újdonságban, amelynek díszleteit Básthy István tervezte, kisérő zenéjét pedig Malosiner Béla szerezte.*

* **„Opiumkeringő"** címmel legközelebb új magyar filmvígjáték kerül bemutatásra, amelynek öt férfi és egy híres énekesnő a főszereplője. Az öt férfi éppen húszéves érettségi találkozóra ül össze, amikor betoppan közéjük a színésznő, s ettől kezdve megindul a küzdelem a férfiak tiszta baráti érzése és a szerelem között. Az öt férfi szerepét Jávor Pál, Petrovics Svetiszláv, Greguss Zoltán, Pálóczy László, Baksa Soós László, a színésznőt pedig Karády Katalin alakítja.

* **Bartalis János összes versei.** Első kötete 1926-ban jelent meg „Hajh, rózsafa" címmel s az irodalmi világ meglepve figyelt fel az új hangra és arra a végtelen egyszerüségre, amely a természethez közel élő ember vágyait és tünődéseit szólaltatta meg. Első gyüjteményét még három kötet követte, köztük a „Nap madara", amelyhez Kosztolányi Dezső irt előszót. „Bartalis János költő, — irta Kosztolányi. — Ezt így egyszerüen, díszitő jelző nélkül vajmi kevés emberről mernénk elmondani, aki verseket ír." És rámutatott Bartalis művészetének néhány titkára, bűvös egyszerüségére és verseinek varázsára. A Révai most „A mezők áldása" címmel verseinek teljes gyüjteményét kiadta, s így lehetővé tette, hogy Bartalis egész költészetét jelentőségéhez mérten ítéljük meg.

Kisszakasz

Millimétersor ára hétköznap 55 fillér, vasárnap és ünnepnap 65 filiér. Legkisebb hirdetés (10 mm) 5.50 P, illetve 6.50 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Levelezés

Édes, Édes Szívem, nem értetted miért voltam mult vasárnap gondolatban melletted? — Másként nem akartam irni! Nagyon bánt! 22-én 10 óra előtt színháznál kereslek. Haza várunk!

KEDVESNEK! Faluról leveledet megkaptam. 20-tól címem változik. Sajnálom, Rózsával nem találkozhattam. Péternek olykor irok. Igen.

Házasság

Özvegyé lett urakat, garszonokat kitünően beházasit, vagyonos özvegyeket, úrihajadonokat pompás állásúakhoz férjhezad: Méltóságos Asszony, Bp. Főpostafiók 304. Válaszboriték. Csak címre válaszol.

32 ÉVES, róm. kat., csinos áll. tanitónő levelezne jól szituált, ép, egészséges 35—55 éves komoly úriemberrel. Jel.: **Alfa-omega.** — (Házasság lehetséges.) Teljes cimü levelet a kiadóba.

Özvegyen maradtam, piciny gyermekemnek édesanyát, magamnak

feleségét keresek

34 éves, nyugdijképes tisztviselő, gondtalan megélhetést biztositok családomnak. Megbizást Klinovszkynéhoz, Csáky-utca 16, I. 7.

Oktatás

ZSOLDOS-féle

összevont tankönyvek, algebra magántanulók részére kaphatók. Dohány-utca 84. Telefon 223-406

IRODAI GYORSIRÓVÁ, gépiróvá különórás, egyéni tanitásban olcsón, gyorsan kiképezi **DÉNES József** v. Keresk. Akad. tan., a „Stenografia" v. igazg. Rákóczi-út 14. Telefon: 223-846.

Vétel, eladás

Briliánst

ezüstöt,

márkás porcellánokat

legmagasabb áron vesz **Ajándékbolt,** VII., Károly-körút 21. Madách-ház.

Művészeti

tárgyú könyveket (kultúr nyelven) vesznek: u. m. Eode, Hoffmann, Jantzen, Dery stb. müveit. **Propyläen KUNSTGESCH.,, KLASSIKER D. KUNST, PHAIDON** (egyes köteteit is). Porcellán, Szőnyeg, Keleti művészet stb Fuchs, Schidrowitz, Bayros Bilder-Lexikon stb. (illusztrálva). Ezenkivül: **Regénysorozatokat, lexikont,** egyes könyveket **magas áron vidékről is vásárol PFEIFER J.,** IX., Lónyay-u. 58. Tel. hivó: 386-781.

Brilliánst,

aranyat, fogaranyat, ezüstöt, zálogban levő tárgyakat legdrágábban vesz SINGER, Baross-utca 79.

Briliánst, aranyat, ékszert, ezüstöt legmagasabb árban veszek **SINGER** Egyetem-utca **11**

Kérem a pontos címre figyelni!

BRILIANST ékszert, fogaranyat VESZEK **Nagy Imre** magas áron Ékszerész VIII., Baross-utca Mária Terézia-tér sarok **69**

ÉKSZERT

zálogjegyről, minden tárgyat **drágán veszek.** Rákóczi-út 64, az udvarban.

Társ

Pénzét

Gyümölcsöztesse 1000 P után

havi 30—60 P-ig

Kössön csendes társulást

Előköltség nincs!!!

Pénzre fedezet van.

Csak keresztény tőkével tárgyalok

Ha társul, pénze megduplázódik.

Forgalmi Iroda

Tel.: 332-009. Lift.

Rákóczi-út 61. III. 5.

ÜGYVÉD, ki perfekt könyvelő és társulati adóügyekben is teljesen jártas, nagyvállalatnál megfelelő állást vállal, vagy idősebb ügyvéddel társulna. Leveleket „Őskeresztény 5277" jeligére a kiadóhivatalba kér.

Butor

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ebnertől

VIII. KARPFENSTEIN-U. 2/A

BUTOR

modern, styl, új és használt

NAGY SÁNDOR

Károly-körút 26

Nézzen körül

Zimmermann

Akácfa-utca 7.

Kombinált berendezések, új és használt **MŰBÚTOROK.**

SZINES BUTOROK,

rekamiék, konyhák fizetési kedvezménnyel. **BÁNYAFALVI** nál, Izabella-utca 11. szám. Telefon: 220-799.

10 RAKTÁRBAN

100 KÉSZITŐ

1000 SZTORA

UNIVERSAL MŰBÚTOR-GYÁR, IRODABÚTOR-GYÁR

VII., Wesselényi-utca 8. Telefon: 226—693. 226—692

ROYAL Fizetési kedvezmény! **Baross-utca 34.**

Hálószobák, ebédlőberendezések, kombinált szobák. Választékunk óriási! Áraink olcsók. Minőségért garantálunk.

NINCS FÉNYES KIRAKAT,

olcsón konyha, szelon, matrac, recamier, hálók, kombinált berendezések kaphatók

KÁROLY-KÖRÚT 16, udvarban.

SZINES kombináltak **KISIPARI** konyhák **BUTOR** termékek NAGYMEZŐ-UTCA 12.

BUTORT legjobban „BOG-MIL" bútorüzletében vásárol, VI., Vilmos császár-út 43. Báthory-utcai szemközt). **Kombinált szobák,** hálók, ebédlők, dús választékban.

Modern, szines konyha-, hall-, leányszoba-, kombinált szoba-, villaberendezés részletre is. Lapidesnél, Nagymező-utca nyolc. Teréz-templomnál.

Lakás- és irodabutor

olcsón KLAUZÁL-UTCA **26**

Használt butor

biztosan jó! Hálók, ebédlők, kombinált berendezések, konyhák, óriási választék új és használt berendezésekben. Árban legolcsóbb **BUTORMAGAZIN,** Mária-utca 48. Fizetési kedvezmény!

ANTIK BUTOROK

székek, szekrények, asztalok, fotelek, tálalók

RÉGISÉGBOLT, Bank-utca 4.

Még mindig...

előnyösen vásárolhat

kombinált bútort

(fizetési könnyitéssel is). **Wesselényi-utca 11, bútorüzletben.**

Butort Meisztertől

olcsón részletre is. Budapest, VI., Andrássy-út 66. Ujpest, Árpád-út 120.

Különféle

Hanaui új kvarclámpát

KÖLCSÖNÖZ „GYÓGYSUGÁR". Budafoki-út 57. Telefon: 458-377.

Kalapja PISZKOS, FORMÁTLAN? Szakszerüen tisztitja, formázza **Lampert kalaposmester,** Jókai-tér 6 (udv.). Női kalapalakitás is. T.: 31-60-43. Vidékre post. utv.

P. K. BANK (vidékit is) részvénytöbbséget veszünk. Közvetitőt dijazunk. „Bank" jeligére Arathoz, Erzsébet-körút 14.

Sorsjegyet elárusitásba

veszek sürgősen, jó áron. Közvetitőt dijazok. „Bank" jeligére **Arathoz,** Erzsébet-körút 14

Ruházkodás

Ezüst és kékrókák

bolerók, perzsabundák, újak és alig használtak olcsón. Átszabás eredeti modellek után. **BISCHINGER** szűcs Kálvin-tér 2. I. 4.

Női kosztümök férfiruhából

szépet, elegánsat készit **Obermann Ferenc** divatszalon, Kálvin-tér 2. II. 1.

GYÖRÉNÉ FIZET LEGTÖBBET használt férfi-, női és egyen-**RUHÁKÉRT, CIPŐKÉRT,** fehérneműért, tollért, feloszlatott háztartásért, fürdőberendezésekért, szőnyegért. Hivásra megy. Kálvária-tér 18. f. 3. T.-hivó: 349-490.

Tökéletes szabású

BUNDÁT PILAT szücstől,

IX., Ferenc-körút 32. II. emelet.

Róka kikészités, festés.

Kaszás, Váci-u. 67.

Új és régi szőrmét veszek.

VESZEK a legmagasabb árban használt ruhát, fehérneműt, cipőt, zálogban lévő minden tárgyat, hagyalékot, egész háztartást. Nutovits, Népszinház-u. 26. Tel. 340—967, vidékre is megyek.

Használt férfi-, női és egyen-**ruhákért** egész háztartásért, szőrmebundákért **SZENZÁCIÓS ÁRAT** fizetek. **GERSTL,** István-út 28. Telefon: 426—547.

Váljon meg használt ruháitól, mindenért **SCHMERGEL** fizet legtöbbet. Rottenbiller-utca 37. Telefonáljon: Hivásra jövök. **42-22-69**

Hangszer

KERESZTÉLY HIRNEVES ZONGORATERME VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 66

Családás sohasem érheti!

LEGESLEGOLCSÓBBAN vásárolhat

LYRA

Rt., Magyarország legnagyobb zongoratermében. Erzsébet-krt. 19 (Barcsay-u. sarokbejárat.)

OLCSÓN JÓ HANGSZER

Sternberg

RÁKÓCZI-ÚT HATVAN

Figyelmébe ajánlom Rákóczi-út 47-ben

ZONGORATERMET

Rengeteg zongora pianino vásárolható feltünően olcsón, részletekben is.

Pianinót — zongorát

vagy HARMÓNIUMOT VENNÉK MENDŐLNÉ, Budapest, Bezerédi-utca 10. Tel.: 140-352. Vidékről is.

EHALL Andrássy-út 15

Legnagyobb keresztény vállalat! OLCSÓ ÁRAK!

ZONGORA HEGEDŰ HARMONIKA

REMÉNYI né VI., Király utca 58.

Zongorát vagy pianinót

sürgősen vennék, vidékről is. STROKL, Aréna-út 9. földsz. 2. Telefon: 22-33-70.

Zongorát vennék

privättól, esetleg pianinót. Hajnalné. **222-389**

Vennék zongorát vagy pianinót

sürgősen készpénzért. Telefon: 11-59-34. Andrássy-út 10, tőszde. Vidékről is.

Petőfit veszünk P 500-ért: Ciprustombok

Széchenyit „ „ 500-ért: A selyemrül

PETŐFIT 200-ért: János vitéz — első kiadású; borítékos, kifogástalan példányokat **„MEGYETEM" KÖNYVESBOLT,** XI., Bertalan L.-u. 11 (Budafoki-út sarok). Ideigl. hivók: 457-150 és 458-234.

Könyvtárakat veszünk.

Pásztor János

Pásztor János először a közelmultban befejezett Rákóczi lovasszobráról emlékezik meg. Kifogásolja az emlékmű elhelyezését, mert saját elgondolása szerint a lovasalakot a parlament főtengelyébe kellett volna felállitani, hogy a szobor nagyobb és hatásosabb háttér elé kerülve egységesebb és teljesebb hatást váltson ki. *Nemrég fejezte be Tompa Mihály margitszigeti mellszobrát és a Bécsikaputéren felállitott Kazinczy-kutat. Már elkészült hatalmas Gömbös Gyula szobrával is,* melyet éppen most faragnak márványba. Az eredeti terv szerint a szobrot bronzba öntötték volna, de a fémhiány miatt a márványt kellett választani. Az uj alkotás pontos helye még nincs megjelölve; a Tabánban az Endresz-téren, vagy a Vérmező északi felén kerül előreláthatólag felállitásra. A szobor valószinüleg már szeptemberre elkészül. Hatalmas méreteit pontosan mghatározza két adat, amely szerint *Gömbös Gyula négyméteres alakja négyméteres talapzaton áll majd. Az emlékmű tehát körülbelül egy egyemeletes ház magasságával vetekszik.*

Másik megbizatása a mesternek a milánói muzeum számára szól, amelynek udvarán tizenkét nemzet egy-egy reprezentativ alakjának szobrát állitják fel. *Pásztor János az állam megbizásából Petőfi figuráját készíti, hogy a nagy költő képviselje majd Milánóban a magyar szellem dicsőségét.*

Dr Radocsay Dénes: Tavaszi tervek, műtermi titkok. Nemzeti Újság 1941 márc. 23.

a Reggeli Ujság Színháza

Oláh Gusztáv Moszkvában

A szegedi szabadtéri játékok egyik rendezője, ifj. Oláh Gusztáv a jövő héten Moszkvába utazik tanulmányutra. A fiatal rendező és diszlettervező, akinek munkája jelentékeny mértékben hozzájárult a sikerhez, hosszabb időt szándékozik Oroszországban tölteni. Utjáról a következőket mondja:

— Az orosz művészi élet magas nivón áll, csak a külföld nem tud róla semmit az oroszok politikai elszigeteltsége miatt. Néhány orosz filmrendező és színész mégis világhirű lett Oroszország ebben az évben ünnepi játékokat rendez Moszkvában, amelyen a különvonatokon érkező külföldieknek be fogja mutatni, hogy a másfélévtizedes elszigeteltségük alatt mit produkáltak a művészet terén. Bemutatásra kerülnek operák, prózai müvek és balettek. Az operák közül — értesülésem szerint — a legérdekesebb Mozart: „Figaro házassága" cimü operájának előadása lesz, amelyet egészen ujszerü beállitásban hoznak szinre. Shakespeare müvei közül is bemutatnak néhányat, igy a Szentivánéji álmot Mendelssohn zenéjével. Ezekre az előadásokra, amelyek szeptember 10-ig tartanak, egész Európából rengeteg szinházi szakembert hivtak meg és én is ilyen megtisztelő meghivás alapján utazom Varsón keresztül Moszkvába. Megérkezésem után a Reggeli Ujság utján fogom tapasztalataimat a közönséggel közölni.

Szó kerül ezután a szegedi ünnepi játékokról és arról, hogy miért fejezték be olyan hirtelen az előadásokat?

— Az egész dolgot erősen felfujták — mondja Oláh Gusztáv. — Nincs ebben semmi csodálatos, a tagok szerződései lejártak és még igy is egygyel többször játszottuk el a „Tragédiát." A sikerből itélve, akár huszszor is megtölthettük volna a hatalmas nézőteret. Jövőre még szebb előadásokat igyekszünk produkálni, ugyanezekkel a szereplőkkel. Külön elismeréssel kell nyilatkoznom ez alkalommal Csortos Gyuláról, akinek játéka minden néző számára élményt jelentett.

Az első próba

Még néhány hét és megindul a szinházi nagyüzem. Szeptember elején valamennyi szinház kinyitja kapuit. Kivétel ezek közül a Vigszinház, ahol csak szeptember vége felé kezdik el a szezont. Az együttes addig a Ligetben játssza a „Cirkusz csillagá"-t. A késői kezdés ellenére azonban mégis a Vig kezd legelőször próbálni. Már kedden reggel hozzákezdenek a Nobel-dijas amerikai iró, Lewis Sinclair „Sam Dodsworth Európában" cimü darabjához. Az amerikai szinmü az „Orvos"-hoz hasonló, sok szereplőt foglalkoztató szinpadi munka és Amerikában az elmult szezon legnagyobb sikere volt. A főszerepet Amerikában Walter Huston, a hires filmszinész játszotta (a Feketeszáru cseresznyében ő játssza Hegedüs Gyula szerepét), a budapesti előadáson ez a szerep Somlay Arturé lesz. Végleges szereposztás még nincs, csak annyi bizonyos, hogy Makay Margit játssza a női főszerepet. A darabot Hegedüs Tibor rendezi.

Vihar a Hunyady-film körül

Rossz szolgálatot tettek Magyarországnak és a a magyar propagandának azok, akik nem tudni, milyen okból, az egyik hetilap hasábjain megtámadták a Hunyady Sándor szindarabjából készült „Feketeszáru cseresznye" filmváltozatát. Tudvalevőleg, az amerikai Metro-gyár filmesitette meg a Hunyady-darabot, amelyet az emlitett cikk jugoszláv propagandával vádol meg és követeli, hogy azonnal vegyék le a müsorról. A cikk tájékozatlanságánál csak a cikk nyomán keletkezett félreértés nagyobb. A filmet, amelyet a cikkiró jugoszláv propaganda-filmnek nevez, éppen ezen a héten tiltotta be a jugoszláv cenzura azon a cimen, hogy propaganda Magyarország mellett és a békeszerződések ellen. Az amerikai gyár — a film irodalmi értékétől eltekintve — egy elegáns gesztusnak szánta ezt a filmet Magyarország felé, hiszen a „Feketeszáru cseresznye" uj változatában az egész világot bejárja s az egész világ figyelmét rátereli a bennünket ért igazságtalanságra. Nem tudjuk, mi az oka a támadásnak, valószinüleg tulzott érzékenység, amely azonban ez alkalommal többet ártott, mint használt.

Meseautó

Kedden reggel kezdődnek el Lillafüreden Vadnai László filmjének, a „Meseautó"-nak felvételei. A legujabb magyar film lesz a Hyppolit után, az első filmvigjáték, amelynek szüzséje elejétől végig elüt a sablóntól. Az első Vadnai-film főszerepeit Perczel Zitta, Kabos Gyula, Gombaszögi Ella, Törzs Jenő és Gózon Gyula játsszák, a rendező Gál Béla, a vállalkozó pedig a Reflektor Film. A héten egy garden partyt is rendeznek Lillafüreden, amelynek közönsége szintén szerepelni fog a filmen. Az eddigi tervek szerint, nyolc-tiz nap mulva kezdik a mütermi felvételeket, az ősz folyamán pedig már a közönség elé kerül Vadnai László első nagy filmvigjátéka.

A konferanszié kutyája

A mai viharos időkben sokszor megesik, hogy olykor-olykor a végrehajtó vizitel mint váratlan vendég valahol. Az elmult napokban az ismert konferánsziéhez látogatott el a végrehajtó, valamelyik türelmetlen kishitelező utasitására. A foglalás azonban nem ment egészen simán, — a végrehajtót már megelőzték. A szemfüles birósági ember a távozása előtt vette csak észre, hogy két szemrevaló pincsi futkároz a szobában. Samu és Csimpi, a konferánszié kedves kutyái. Két pedigrés, négylábu kedvenc, — a mai nagy kutyadivatban, bizonyára komoly értéke van mind a kettőnek. A végrehajtó nyomban rácsapott a két „értékre" és a „törvény nevében" lefoglalta őket.

Hiába volt minden protestálás, a végrehajtó kérlelhetetlen maradt... A kitüzött árverést azonban az egyik kutya nem várta meg. Samu nem tudta tulélni azt a szégyent, hogy őt végrehajtó foglalja le, az eset után buskomorságba esett és néhány nappal ezelőtt eltávozott ebből a komisz árnyékvilágból...

(U. J.)

A rendőrség betiltotta a ligeti kiscirkusz csárdás-paródiáját

Az egyik ligeti mulatóhelyen, majd a kiscirkuszban lépett fel *Gonda* László, a *Király Szinház* volt tagja partnerével, *Angyal* Irénnel, aki régebben a *Városi Szinház* tagja volt. A táncospár *egy csárdás-paródiát adott elő, amely izléstelen formában parodizálja a magyar csárdást.*

A hét végén jelen volt az egyik előadáson egy társaság, többek között *Harmath* Imre feleségével, *Szokolay* Ollyval, akik nagy megdöbbenéssel nézték a botrányos produkciót, annál is inkább, mert a szentistvánheti előadáson *főként idegenek ültek az arénában.* A társaság tagjai másnap *feljelentést tettek a rendőrségen,* ahol még aznap intézkedtek és bizottságot küldtek ki a cirkuszba.

A bizottság igazolta a feljelentésben foglaltakat és *a csárdás-„paródiát" azonnali hatállyal betiltotta* és megindította az eljárást a produkció szereplői ellen.

Szalay Karola válik — Lehotay Árpád megnősül

Néhány nap óta két érdekes házassági hirről beszélnek az állami szinházak környékén. *Szalay* Karola, az Operaház primaballerinája, aki néhány év előtt ment férjhez *Moll* Károly operatőr-főorvoshoz, elválik és ujból férjhez megy. A válóperről már hetek óta suttognak szinházi körökben, de a szereplők egy ideig cáfoltak. A közelmult napokban azonban már döntő stádiumba jutott a népszerü főorvos és primaballerina válási ügye, már külön laknak és a biróság *az ősz folyamán dönt a bontóperben.*

Szalay Karola az itélet után férjhez megy: *Nádasdi Graff* Kálmán, az Operaház fiatal rendezője veszi feleségül.

A Nemzeti Szinház környékéről is van egy házassági hir: *Lehotay* Árpád kedden feleségül veszi a Sziniakadémia egyik fiatal növendékét, *Sennyey* Verát, akinek apja zeneakadémiai tanár. A házasság már az elmult hét végére ki volt tüzve, *Lehotay* Árpád azonban a szegedi ünnepi játékról betegen érkezett haza és emiatt az esküvőt néhány nappal elhalasztották.

Elégett Mussolini uj szindarabja, amelyet Forzanoval közösen irt

Mussolini társszerzőjét, *Forzanot*, kellemetlen baleset érte. Viareggioi villája leégett s a neves drámairó minden kézirata elpusztult. A villában, amely a viareggioi strand végén épült, a többi villától teljesen elkülönitve, vasárnap este eddig még ismeretlen okból tüz ütött ki s mielőtt mentésre kerülhetett volna a sor, a ház tövig leégett. *Forzano* egész könyvtára is a lángok martaléka lett. A kéziratokból semmi sem maradt.

Elpusztult *Forzano* készülő uj drámájának, a *«Cézár»*-nak a kézirata is. Az anyagi kár több, mint százezer lira. *Forzano*, mint ismeretes, *Mussolinival* együtt irta drámáit, amelyek közül *«Napoleon»* cimü szinművét Európa majd minden fővárosában előadták. A *«Cézár»* ötletét is *Mussolini* adta *Forzanonak* s a darab kidolgozásában is résztvett.

SZEMET SZUR
a szép szőke haj!
2× hetenként használjon
FEKETEFEJÜ HYDROGÉN SHAMPOONT
Tökéletes szép lesz!

kis szinházi ujság

Lakner Artur a Royal filmszinházak népszerü igazgatóját a kormányzó a Signum Laudisszal tüntette ki. A kitünő filmdramaturg most ünnepelte tizenötéves jubileumát, amelyből tiz esztendőt a Royal Apolló kötelékében töltött el. Ugyancsak tiz esztendeje annak, hogy megalapitotta a gyermekszinházát, amely kétségtelenül a legelső ezen a téren. A kitüntetés hire szinházi és filmkörökben osztatlan örömet keltett.

A Vigszinházi baleset szenvedő hőse, *Winternitz* artista, akit tudvalevőleg péntek este megsebesitett a szemén *Jávor* Pál, még mindig sulyos állapotban fekszik a *Grósz-klinikán.* Hétfő estig még nem dőlt el, vajjon megmenthető-e az artista szeme, vagy pedig el kell távolitani. A keddi nap folyamán valószinüleg ujabb mütétre lesz szükség.

Hire járt az elmult héten,, hogy Kertész Mihály, a világhirü magyar filmrendező elválik feleségétől, Bess *Meredith* filmirónőtől és feleségül veszi Kay *Francist,* a népszerü hollywoodi filmsztárt. Ez a hir téves, *Kertész* Mihály nem válik és nem nősül, Kay *Francis* pedig nem megy férjhez. A „legelegánsabb" amerikai filmszinésznőnek különben szerdán kerül a közönség elé uj filmje, a *„Tonja, a moszkvai lány".* Egy indiai kisvárosban történik Kay Francis uj filmje, aki egy elesett, önmagával meghasonlott nőt játszik. Fojtó, lázmikróbás dzsungelben pereg le a darab cselekménye, amely elejétől végig hallatlanul izgalmas és érdekes. Warner *Oland* és Ricardo *Cortez* a partnerei a filmben Kay *Francisnak,* aki egy nagyon édes sanzont is énekel.

József Ferenc főherceg szindarabja, a Columbus, a végleges tervek szerint szeptember 20-án és 21-én az eucharisztikus nagygyülés napjain kerül szinre. A parlament előtt állitják fel a szinpadot helyettesitő gályát, itt pereg le a darab, amelyet *Tapolczay* Gyula, a Nemzeti Szinház müvésze, valamint a bajai előadás rendezője, *Szentiványi* Béla rendeznek. A szereplők a *Belvárosi Szinház* müvészei. A nézőteret a parlament árkádjai alatt állitják fel, az előadás napjain pedig tiz, filléres-gyorsot állitanak be.

Boross Katóról, a tehetséges fiatal énekes szinésznőről próba filmfelvételt készitett az *Universal.* A felvétel igen jól sikerült, a filmgyár az énekesnővel szerződtetési tárgyalásokat folytat.

Két nagysikerü helyszini közvetités volt az elmult héten a rádióban. Szombaton este az *Utolsó Verebély-lány* előadását közvetitették, a főszerepben *Szömörkényi* Franciskával, vasárnap pedig *Németh* Mária koncertjét. Várjuk a hasonló nivós folytatást.

A Komédia Orfeum szombaton, augusztus 25-én kezdi meg szezonját. A müsor gerince két bohózatrevü a *„Nyelvbotlás, óh!"* és a *„Nem félünk a farkastól".* A főszereplők *Rott* Sándor, *Solti* Hermin, *Radó* Sándor és *Peti* Sándor.

A Kamaraszinház tagjai sorába szerződtette *Hóri-Hoffmann* Erzsébetet, a Rózsahegyi-iskola mult évben végzett tehetséges növendékét.

---

x **A Szinházi Élet svájci társasutazással.** A Szinházi Élet svájci utazási irodája a Szent István-napi ünnepségekre 500 főből álló különvonatot szervezett jórészt Zürichből, hogy megmutassa a svájciaknak Budapestet és a vidék szépségét Szent Istvánkor.

A Szinházi Élet svájci vendégei között a Stadtmusik Zürich 100 fönyi szimfónikus zenekara kedden este az Állatkertben jótékonycélu hangversenyt ad. 23-án délután 5 órakor a Jodler Club Hard eredeti svájci Jodler hangversenyt rendez az Angol Parkban az Alpesi Falu helyiségében..

A vendégek hétfőn délután 5 órakor megkoszoruzzák a Hősök Emlékét, — este sétahajózáson vesznek részt, — szerdán kirándulnak a budafoki Püspöki borpincészet pincéibe és szerdán este utaznak el Budapestről.

KAY FRANCIS
a világ legérdekesebb szinésznője **Kertész Mihály** uj Warner-filmjében
Tanja, a moszkvai lány
Partnerei: Warner Oland és Ricardo Cortez
Kisérőműsor: uj ragyogó szines trükkfilm, zenefilm, hiradók
PREMIER HOLNAP, SZERDÁN
RADIUSBAN

Nem kapott kegyelmet Léderer Gusztávné,

aki Márianosztrán várja szabadulását

— *A Reggeli Ujság tudósitójától.* —

Az elmult napokban hire járt, hogy a *rablógyilkosság* büntette cimén életfogytiglani fegyházra itélt, Léderer Gusztáv kivégzett csendőrfőhadnagy felesége, *kegyelmet kért és — kapott.* Ez a hir nem felel meg a valóságnak. Lédererné, aki — mint emlékezetes férjével együtt 1925. február 9-én Budán, a Tölgyfa-utca 4. szám alatti lakásán

revolverrel agyonlőtte Kodelka Ferenc dusgazdag hentesmestert, azután apróra feldarabolt holttestét a Dunába dobta.

Férjét a legfelsőbb honvédtörvényszék *kötél általi halálra itélte* és néhány hónappal később

a halálos itéletet végre is hajtották.

Léderer Gusztávné, a szép szőke, kávéházi felirónő felett a polgári biróság itélkezett: végső fokon

életfogytiglani fegyházbüntetéssel sujtották.

Az itélet jogerőre emelkedése után *Léderer* Gusztávnét a márianosztrai fegyintézetbe szállitották, ahol a gyilkos asszony megtört, bünbánóan magába szállt és felettesei

a legjobb magaviseletü foglyok között emlegetik ma is.

A *Reggeli Ujság* hétfőn telefonon beszélt a márianosztrai fegyintézettel, ahol *Léderer* Gusztávné kegyelmi ügyével kapcsolatban a következőket mondották:

— Valótlan az a hir — válaszolta kérdésünkre az apáca rendfőnökn helyettese —, hogy *Léderer* Gusztávné kegyelmet kapott. Védője, *Lévai* Tibor dr. az elmult napokban átiratott intézett hozzánk, amelyben szintén érdeklődött a kegyelmi ügy helyzetéről. Neki is csak azt a választ adtuk, hogy

Lédererné nem kapott kegyelmet.

E pillanatban tehát az a helyzet, hogy *Léderer* Gusztávné, akit 1925 február 9-én helyeztek előzetes letartóztatásba, — ha nem kapja meg a jómagaviseletü foglyoknak kijáró ötéves kedvezményt, — ugy csak 1945 február 9-én szabadul a márianosztrai fegyintézetből.

Lovasszobrot kap Rákóczi Ferenc a Parlament előtt

A Reggeli Ujság gyüjtése az emlékmüre

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Az idei *Szent István*-ünnepnek rendkivül jelentőséget adott a kormányzó legfelsőbb elhatározása és a miniszterelnöknek a magyar társadalomhoz intézett felhivása, amelynek eredményeként kétszáz évvel halála után

szobrot kap a magyar fővárosban az első magyar szabadságharc hőse: II. Rákóczi Ferenc.

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: *Gömbös* Gyula miniszterelnök a mai napon a következő felhivást intézte a magyar társadalomhoz:

«Felhivás a magyar társadalomhoz!

Magyarország Főméltóságu Kormányzója a magyar királyi kormány nevében tett felterjesztésemre az alábbi Szent István-napi legfelsőbb kéziratot méltóztatik hozzám intézni:

«Kedves vitéz Gömbös!

A jövő évben lesz kétszáz éve annak, hogy távol hazájától, idegen földön örökre behunyta szemét II. Rákóczi Ferenc fejedelem.

Szivbéli óhajtásom, hogy dicső emléke a parlament előtti térség déli oldalán lovas ércszoborral örökittessék meg. Hirdesse ott a szobor örök időkre a magyar nemzet soha el nem muló háláját és tiszteletét II. Rákóczi Ferenc nagy történelmi alakja iránt, aki Magyarország függetlensége és ősi alkotmányának szabadsága érdekében vivott harcaiban s küzdelmeiben az önzetlen hazaszeretetnek és páratlan áldozatkészségnek oly nemes példáját adta.

Megbizom tehát, hogy a szobor létesitésére az összes intézkedéseket megtegye.»

A nemzet áldozatkészségéhez fordulok, hogy megvalósithassuk ezt az elhatározást. Az emlékmüvet az ország társadalmának közadakozásából tudjuk csak felállitani.

Bizton hiszem és remélem, hogy a nemzet hálás kegyeletét és a mai késő nemzedék tartozását a magyar mult halhatatlan hősével, nemzeti függetlenségünk és állami önállóságunk lelkes harcosával, az önfeláldozó hazafiság legnemesebb eszményével szemben: a magyar nemzet mai megcsonkitottságában és szegénységében is méltóképp fogja leróni.

Magyar Testvéreim! Adakozzék ki-ki tehetsége szerint a dicső emlékezetü vezérlő fejedelem szobrára, akinek Isten nevében a hazáért és szabadságért kibontott ősi zászlaja alatt ott volt minden felekezet, minden nemzetiség, minden rend és osztály. Áldozzunk ma ugyanazzal a testvéri közösséggel a mult hagyományainak és a jövő ideáljainak oltárán, hiven a fejedelem jelmondatához: «Nihill privatum!» félre minden önös érdekkel, amikor a nemzet ügyéről van szó!

Budapest, 1934. augusztus hó 19. napján.

vitéz jákfai *Gömbös Gyula*,
m. kir. miniszterelnök.»

★

Az adományok a «Rákóczi-szoboralapra» a m. kir. miniszterelnökség házipénztárába vagy a m. kir. postatakarékpénztárnál ugyancsak «Rákóczi-szoboralap» cimén nyitott 5730. számu csekkszámla javára postatakarékpénztári befizetési lappal fizetendők be.

★

A mai napon a Reggeli Ujság nevében Vadnai Endre a következő levelet intézte Gömbös Gyula miniszterelnökhöz:

KEGYELMES URAM!

Nagyméltóságodnak a magyar társadalomhoz intézett felhivása arra inditja a Reggeli Ujságot, hogy a maga részéről nemcsak a betü erejével, hanem anyagilag is hozzájáruljon II. Rákóczi Ferenc emlékének megörökitéséhez. A Reggeli Ujság, amely minden alkalommal tanuságot tett arról, hogy tul az ujságiról kötelességén, egyéni erejével is szolgálatára áll minden nagy nemzet ügynek, ezuttal sem fejezi be a munkáját azzal, hogy pontot tesz az emlékmüről szóló tudósitás után, hanem példát akar adni annak a százezres olvasótábornak, amely a becsületes munka elismeréseként eddig is hüen kitartott a lap mellett. Ez inditja a Reggeli Ujságot arra, hogy a szobor felállitásának még fedezetlen költségeihez a maga részéről 200 (kettőszáz) pengőt felajánljon és a lap hasábjait megnyissa az adakozók nagy sora előtt.

Hazafias tisztelettel
VADNAI ENDRE.

★

A mai nap folyamán a Reggeli Ujság utján a következő adományokat jelentették be:

Györky Béla dr, a Svábhegyi Szanatórium igazgató-főorvosa P 25.—, *Guttmann* Károly, a Metro-Goldwyn Mayer vezérigazgatója 50 pengőt. A Reggeli Ujság utján küldött adományok közlését következő számunkban folytatjuk.

Holnap, szerdán

kezdődnek a m. kir. osztálysorsjáték

ötödik osztályának

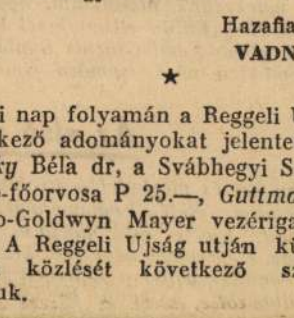

a huzásai. Ezen főhuzások augusztus 22-től szeptember 26-ig tartanak. Több mint 6 millió pengőt sorsolnak majd ki egy hónap alatt. Tekintélyes nyeremények mellett most sorsolják ki a szenzációs

300.000 P jutalmat

200.000 P, 100.000 P és 50.000 pengős stb. FŐNYEREMÉNYEKET.

Megujitási árak (eddigi résztvevőknek)		Vételárak (uj résztvevők részére)	
Egész sorsjegy	24 P	Egész sorsjegy	120 P
Fél sorsjegy	12 P	Fél sorsjegy	60 P
Negyed sorsjegy	6 P	Negyed sorsjegy	30 P
Nyolcad sorsjegy	3 P	Nyolcad sorsjegy	15 P

Csak húzás előtt teljesen kifizetett sorsjegynek van nyereményjogosultsága!

BOLERO

Egy világhirü gigoló élete,
tündöklése, karrierje, kalandjai
A táncok és szerelmek forró ritmusu filmje
GEORGE RAFT — az uj Valentino
Carole Lombard — az uj csillag

BOLERO

PARAMOUNT-FILM

Elől mély dekoltázs, hátul két uszály —

hölgyeim, itt az uj párisi divat!

Párizs, 1934. augusztus 18.

— *A Reggeli Ujság tudósitójától* —

Az ember elindul reggel Mátyásföldről, — kiszáll délután Le Bourgetben, hogy este már a *Fouquet's*-nél üljön és csodálkozzon. Csodálkozzon azon, hogy ez év augusztusában nemcsak a párizsiak hiányoznak Párizsból, hanem a külföldiek is. A Nagy Ámulások városa végeredményben azért mindig gondoskodik valami ámulni valóról. Ha másról nem, ugy arról a szokatlan látványról, hogy este 10-kor, például az *Opera máskor forgalmas környékén minden elcsendesül.* Sőt, amikor az óra éjfélt üt, a *Montparnasse* és az utóbbi időben ujra éledt *Montmartre* összes hires és hirhedt lokáljai is kihalnak...

★

Évtizedes tradiciók szerint a divatbemutatókra *„minden jegy elkelt"*. A vezető cégek, vagyis: *Lucien Lelong, Madelaine Vionnet, Jean Patou, Jeanne Lanvin* és *Nille Chanel* szalonjai zsufoltak.

A legnagyobb zavarban vagyunk: miről irjunk legelsősorban?... Az anyagok ezerféle változatáról *a bársonytól a cellophanig*? A vonalak előkelőségéről? Vagy arról, hogy Marcel *Rochas*, az utóbbi két év favoritja lemaradt a versenyben? (Nem sikerült a kollekciója. Tul extravagáns!) Vagy számoljunk be *Lelongról*, aki ismét szenzációként „ugrott ki" és *elsőnek futott be?...*

A mai nő fiatalos, egyszerü, praktikus és mégis nőies vágyálmait ő valósitja meg. Először tehát irjunk róla.

★

16. Avenue Matignon. Itt mutatják be az *1934—35-ös szezon slágereit.* Publikum visszafojtott lélegzete közepette huzódik szét a szalon **szinpadának bársonyfüggönye. És megjelenik** az első modell. *Sportruha.* A neve: *Blue Boy.* Nagyon egyszerü, kék szövetruha, széles bőrövvel és bőrgombokkal. Gallérja fehér piké.

A sportöltözetek legnagyobb sikere a *„Record"*. Szabályos, empirekorabeli urakra emlékeztető *redingote* kékesszürke (bleu gris) szövetből, végig világosszürke szövettel bélelve. A ruhája világossszürke, *piros- és fehércsikozásu kék satin mellénnyel és magasan megkötött kravattával.* A tetszés moraja kiséri.

Következnek a délelőtti és utcai ensemble-ok. *Sok a kék, szürke és barna.* És persze legtöbb a *fekete.* És sok a szőrme, hölgyeim! Még pedig a szinesre, főleg *kékre festett.*

Felvonul néhány elragadó kosztüm. Ezek közül legjelentékenyebb a *„Blue fox"* cimü kreáció, szürkés-kék breitschwanz-mintás velurból, óriási szürkés-kékre festett rókával. A bluza halvány-kék krep.

Az estélyi ruhák szinhatásai még a legblazirtabb nézőt is meglepik. Rengeteg a *„changeant"* bársony, taft és fémlámé.

„Fragonard"-nak, a nagy festőnek nevét viseli egy smaragdzöld és élénk rózsaszinü összeállitásu estélyi ruha.

De ez még semmi! Röviddel utána megjelenik maga *„Rubens"*. Ez persze *fekete moaré-bársonyruha*, a nyak körül plisszirozott fehér muszlingallérral.

Felvonult néhány nagyon finom fekete tüll- és csipkeruha is.

Mindent egybevéve: a délutáni, estélyi ruhák és kabátok legfőbb jellemvonása: *hátul, az ujjal egybeszabott, bluzos esésü kepp.*

Az estélyi ruhák *egyenes, keskeny uszállyal, néha kettővel és tafttal bélelve.*

A dekoltázs: *elől nagyon mély.* Gyakran *négyszögletes* és szemléltető ábrát nyujt a tökéletes női formákról.

A *Lelong*-kollekciók hagyományos darabja: a *menyasszonyi ruha ezuttal elmaradt.* Helyette *„Pour lui"* jelent meg. Világos, rózsaszinü déshabillé.

Lukács Klári.

DISZKOS!

plafonját és falát néhány óra alatt különleges eljárással **ujjávarázsoljuk!** Díjtalan bemutatás. Poloskairtás a legmodernebb eszközökkel garancia mellett. Szakszerü őszi lakástakaritás. **Mezey Vacuum**, lakáskarbantartó és hat. eng. poloska- és féregirtó vállalat. Budapest, Csengery-utca 51. **Telefon: 13—8—95.**

A 8 Órai Ujság horoszkópja

V. Mit vár a következő húsz esztendőben?

DR. LAKATOS GYULA
országgyülési képviselő:

A várakozás az emberi lélekben vagy mint remény, vagy mint félelem jelentkezik. Remélem, hogy a nemzetek közötti viszony a gyülölet és bizalmatlanság helyett a megértés és igazság szellemében fog átalakulni és egy borzasztó háború veszélye elmúlik felettünk, hogy a józanság kerül uralomra a gazdaságpolitikában és az elmult tiz év szörnyű eltévelyedéseit, az elzárkózást, az egészségtelen protekcionizmust, az autarchiát és a dumpinget csak történelmi könyvekből fogjuk ismerni, hogy a nemzetközi adósságok rendeződni fognak és a civilizált világ oly pénzrendszert fog megteremteni, amely kizár minden experimentálást a valutával, biztositva a pénzárfolyamok és az árak stabilitását. Félek: mindennek az ellenkezőjétől! Hogy a szenvedélyek válnak úrrá a nemzetek vezetőiben és egy végzetes katasztrófa útjára indítják el a nyugati civilizációt. Hogy mit hiszek? Vannak, akik az emberiség sorsa felett őrködő Gondviselésben hisznek, mások a Fátum kegyetlen uralmában. Én az előbbiekhez tartozom.

•

Dr. Váry Albert
országgyülési képviselő:

A bajokat emberek csinálták, emberek fogják megszüntetni. Biz' ez időbe kerül s ezért az elkövetkező húsz esztendő a *nyugtalanság* korszaka lesz. De a *visszaesésé* is. Az emberiség szellemi zuhanását nem bírja követni annak anyagi ereje. Ez a megrendült s megcsökkent anyagi erő megállásra, sőt visszaesésre fogja kényszeriteni kulturális haladásunkat. Komoly javulás akkor fog bekövetkezni, ha megtalálják annak a módját, miként lehet minden dolgos kezet munkába állitani. A javulás alapja pedig nem lehet más, mint a magántulajdonon alapuló kapitalista gazdasági rend. Kár az elméletekért, kár a világboldogító eszmékért, új után való vágyakozásokért s forradalmi nyugtalanságokért: a kapitalista gazdasági rend az egyetlen szilárd alap, amelyen állva, az emberiségnek meg kell találnia s meg is fogja találni az orvosságot, *minden dolgos kéz munkába állitását.* S ha mindenki dolgozik, új haladás, új lendület, új élet vár az emberiségre. Adja Isten, hogy erre ne kelljen húsz évig várnunk!

•

FALUDI SÁNDOR
a Fővárosi Operettszinház igazgatója:

Nem volna bátorságom jóslásokba bocsátkozni se a gazdasági fellendülés, se a leszerelés, se a jövő háborúja, se pedig a hitlerizmus sorsának dolgában. Ámde ama kérdésben, mely legközelebb áll a szivemhez, határozott nyilatkozatot merek tenni:

1. A magyar revizió most már nemsokára meglesz.

2. A színház és a mozi harcában a színház fog győzni.

Budapest, 1933 december 23.

Sidló Ferenc
szobrászművész,
az Orsz. Képzőművészeti Főiskola r. tanára:

Az elkövetkezendő húsz évben az emberiség életformálásának — az életmegjelenés minden síkján való átalakitását várom. A huszadik század előttünk lepergett kínosan vajudó évtizedei egy borzalmas krizisbe torkoltak. Az általános emberi célkitűzésekben tehát lényegbevágó hiba történt.

A jelen életeszmény: a biológiai ember.

A mai életideál: a gép — a technika mint szellemi cél — a sport s a rekordember, mint életszépség.

Egy kultúráltabb és magasabbrendű világot ezekkel az eszményekkel és ezeken az utakon kiépíteni nem lehetett.

Ma egy letűnő és vergődő világnak fáradt és daltalan estéjén járunk.

Holnap pedig egy új világ derengésének kell felfényesednie, mely az életben a szellemiség értékelését, a spirituális törekvéseket, az erkölcsi forrásokból merített hitet a szépségben, jóságban és igazságban fogja keresni.

Az etikai ember tipusa fog kialakulni az Istennek, az embernek és a szellem munkájának a szeretetétől áthatott tipus, amelyik nem azt fogja hirdetni, hogy az élet lényege a materiális eszköz, a gazdasági probléma, s mint legfőbb kialakulás: a technikai hiperkifejlődés, hanem hirdetni fogja az Isten felé törekvő transcendentális gondolatot, mely szellemi geszcióiban nem áll meg a földi életet bezáró kapu pillanatnyi sötétségében, hanem az örökkévaló távlatok felé tekint.

•

Dr. Pröhle Vilmos,
a keletázsiai nyelvek és irodalmak nyilvános rendes tanára:

A magyar nemzet régebbi és jelenleg való szerencsétlenségeinek oka nem lélekszámának aránylag csekély voltában vagy ellenségeinek sokaságában keresendő, miként azt sokan hiszik és hirdetik, hanem abban a körülményben, hogy a sokféle idegen hatás és lelki áfium aláásta népünk önbizalmát s a maga értékében és erejében való hitét, megmételyezte gondolkozását és összekúszálta világnézetét.

Rendszeres és minden vonatkozásában nemzeti irányú nevelés, valamint ennek megfelelő társadalompolitika, húsz esztendőnél rövidebb idő alatt is biztosithatja a magyarságnak gondolkozás- és érzületbeli egységességét és ezzel nemzeti törekvéseink tökéletes egyirányúságát, aminek hiánya már a „Török áfium ellen való orvosság" halhatatlan szerzőjének is oly sok gondot és keserűséget okozott. Amint a magyar nemzetnek teljes lelki egysége helyreáll, akkor mindaz, amit a közeli jövőtől várni jogunk és kötelességünk, szükségképpen és feltartóztathatatlanul valóra válik.

Dési Géza
országy. képviselő:

A következő 20 esztendőben ezeknek a kérdéseknek kell eldőlni:

1. Fel tudja-e váltani a világon a gyülölet sovinizmusát a szeretet kultúrnacionalizmusa?

2. A gyülölet és szenvedély romboló törtetőin felülkerekedhetnek-e a józanság és műveltség alkotó mesterei?

3. Kiegyenlítődnek-e a még mindig csak szaporodó világszemléletek szélsőséges ellentétei?

4. Revizió alá veszik-e a bosszú békediktátumát a megértés békemegegyezése alapján?

5. Az egyes országok, határaikon belül, revizió alá veszik-e az elfogultság és jogegyenlőtlenség széjjelválasztó határait?

6. Fenntartható-e a megsokasodott államok önellátó gazdasági berendezkedése és ennek függvénye: a vámhatárok drótsövény-rendszere?

7. Megszünik-e a valuták destruáló különbözősége és megközelithető-e az egységes világpénznem kostruktiv eszménye?

8. A hadiipar „kartelljeinél" erősebbé tud-e szervezkedni az útépités, az autógyártás, a légi kereskedelmi forgalom, a gazdasági tengerhajózás, valamint a „békecikkek" tömegfogyasztására felépitett vállalatok „kartellje"?

9. A technikai haladással lépést fog-e tartani az erkölcsi fejlődés, avagy a ragyogó külső keret drága koporsó lesz, amelyben feltámadás reménye nélkül halottként pusztul el az emberiség minden szép emléke és üdvöt ígérő reménye?

10. Csonka-Magyarország szegénységét és nyomorúságát felváltja-e a régi hatalmas, boldog Nagy-Magyarország feltámadása?

11. Minden magyar a maga helyén megtesz-e mindent, ami ezt biztositja és gyorsítja s elkerül-e mindent, ami ezt veszélyezteti és hátráltatja?

12. Ma, a rádió világában, húsz esztendő annyi, mint azelőtt évszázadok, gyors az élet irama, minden röpke pillanat üdvöt vagy kárhozatot jelenthet. Megértjük-e ezt s eszerint fogunk-e élni?

Aki ezekre a kérdésekre „nem"-mel válaszolna, az emberiség pusztulását és reménytelenségét vallja.

•

BALLA LICY
a „Csipetke"

A következő húsz évben: Magyarország szebb lesz, mint volt. És lesz egy új Blahán é, egy új Pálmay Ilka, Hegyi Aranka és Küry Klára.

Dr. NÉKÁM LAJOS
egyetemi tanár:

Hogy mi történik a világon a legközelebbi húsz perc alatt, senki sem sejtheti előre, azt azonban meglehetősen elképzelhetjük, hogy mi vár reánk húsz év folyamán. A mai helyzet ugyanis minden irányban annyira kiélezett, hogy nagy változásoktól kell tartanunk. A nemzetek jövője attól függ, hogy minő lesz a szerepük ebben az átalakulásban. Mint valami sójegec, úgy szétolvadhatnak a környezetükben, viszont további kristályosodásnak gócpontjává is válhatnak: ez nem a jegec nagyságától függ — hiszen még az atomok is vonzhatják, de taszithatják is egymást, — hanem a „tensio" és a „cohaesio" viszonyától.

A nemzeteknek is, hogy túlélhessék a veszedelmet, növekedő kristályokká, vonzó gócponttá kell válniok. Ezt se a véletlen szeszélye, se erőszak vagy összeharácsolt kincsek nem adhatják meg, csak a saját igyekezetük, a tiszta köz- és magánélet, a kultúra és a humanizmus megbecsülése, a munka és a rend szeretete. Törekedjünk mi is erre, ne hevüljünk a jelszókért, ne veszekedjünk folytonosan, tekintsük a végcélt, legyünk áldozatkészek és állhatatosak a bajainkban — akkor húsz év mulva renaissancet ülhet a nemzetünk... ezt várom a következő húsz esztendőtől!

•

DAYKA MARGIT
a Király Színház művésznője

De sok baj van mostanság a színésznéppel. Azt hiszem: lassanként jobb viszonyok keletkeznek és ezzel együtt elmúlik a színésznyomorúság. A legközelebbi 20 évben nem fog megbukni egyetlen színház és nem lesz szerződés nélkül egyetlenegy színész. Ezt jósolom; de ha nem igy lesz — tévedtem.

Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársasága Nagykanizsa

Szeszfinomító, vízteleníto és denaturáló.

Rum- és likőrgyár

Központi szeszlőzde, konyak- és sósborszeszgyár.

EGRI HORDÓ ÉS FAÁRUGYÁR RT. BUDAPEST

GŐZFŰRÉSZ, PARKETTGYÁR, TÜZIFATERMELÉS, MÉSZÉGETÉS

(A Magyar Általános Hitelbank érdekeltsége.)

Telefon: Budapest 82-7-32. Eger 221.

Vásárol:
erdőállományokat, mindenfajta lomblevelü gömbfát, bányafát, tüzifát.

Termel és elad:
mindennemü keményfából (tölgy, bükk, kőris stb.) fürészelt anyagot, kis és nagy vasuti talpfát, különfát; távvezetéki oszlopot, bányafát; tüzifát; meszet, padozati deszkácskát (friest), parkettát.

Nyomatott a Budapesti Hirlap nyomdájában. — Felelős nyomdavezető: Nedeczky László.

A 8 Órai Ujság horoszkópja

IV. Mit vár a következő húsz esztendőben?

WEISS FÜLÖP
a Kereskedelmi Bank elnöke:

A közelmult eseményei külpolitikai tekintetben hosszabb távlatra bizonyos optimizmusra jogosítanak. A győztes országok egységes frontja máris megbomlott, mert a politikai bölcsesség egyes államokat a mértékletesség és békülékenység megyéjére vezetett. Trianon igazságtalanságait egyre szélesebb körökben ismerik fel, mindinkább erősbödik annak a belátása, hogy a Dunamedence országainak békés együttműködése, amelyet egyelőre éppen hazánk megcsonkítása akadályoz, európai szempontból is mily nagy jelentőséggel bír és a magyar ügy lelkes barátainak tábora úgyszólván napról-napra gyarapodik. Hiszem, hogy annyi megpróbáltatás és szenvedés után az igazság előbb-utóbb érvényesülni fog és hazánk egy szebb és boldogabb jövőnek néz elébe.

*

HARMATH HILDA,
a Bál a Savoyban primadonnája

Boldog volnék, ha már holnap letelnék az a bizonyos húsz esztendő. Hat évig működtem most legutóbb külföldi nagy színpadokon és mindenütt nagyon jó volt: büszkén vallhattam magamat magyarnak és mindenütt igaz csodálóira akadtam kultúránknak és művészetünknek. De ha vége lesz a húsz évnek — úgy-e? — itthon is szeretni fogjuk egymást?

*

Pásztor János,
szobrász-művész:

Két évtized a mai rohanó időben nagyon sok. Tudománytól, technikától — talán leginkább az utóbbitól — igen sokat lehet várni. Még ma is forradalomban, gazdasági zürzavarban, a kibontakozás felé haladó erőfeszítésekben élünk. A művészet belső dolog és a primitív időkben is volt művészet, de kétségtelen, hogy a nagy fellendülések akkor következtek be, amikor a megoldásokra gazdasági lehetőségek is voltak.

Húsz év mulva! A legsötétebb középkorban is élt, derengett az emberi lélek: a művészet bár csak pangott. Az energiák halmozódtak fel, hogy később kitörjenek. Talán most is ilyenforma időket fogunk élni? A fejlődés azonban végtelen. Húsz év nagyon kevés és nagyon sok is lehet. Egy bizonyos: következmények, átalakulások nélkül ez a kor sem fog elmulni, amint ezt már most is kezdjük érezni.

*

VIG MIKLÓS,
a Fővárosi Operettszinház igazgatója:

Húsz év multán térjen vissza a húsz év előtti boldogság, jólét és megelégedés.

sikabonyi Dr. ANGYAL PÁL
a Pázmány Péter Tudományegyetem rektora:

La Haye, le 13/12. 1933.

Tizenhatezer holdunkat a csehektől visszaitélő Állandó Nemzetközi Bíróság ítéletének birtokában, Hágából arra a kérdésre, hogy mit várok a következő húsz esztendőben, mint Egyetemünk rektora, egyetemi viszonylatban csak azt felelhetem: anyagilag megerősödve, ősi autonomiánkban nemzetközi szóval megerősítve, 300 éves jubileumunk küszöbén fokozott mértékben fogunk eleget tehetni elhivatottságunknak és világszerte dicsőséget szerzünk a magyar tudománynak.

*

NIAMESSNY MIHÁLY
országgyülési képviselő:

Temesi vagyok, az elszakított régi „bánságból." Közéleti pályám szülőföldemről indult el. Nem csoda tehát, ha a legközelebbi húsz év fejlődését ennek az elszakított darab ősi magyar földnek, a Hunyadiak, Kinizsiek és Losonczy Istvánok országának szemszögéből nézem. Mit hozhat ennek az országrésznek a revizió gonlolata, amelyben az aránylag nem nagy számú, de különösen a városokban erős magyarság mellett még három nemzetiség is éli a maga kulturális és gazdasági életét, anélkül, hogy az etnikai többség jogán egyikük is uralmat követelhetne magának?

Ameddig a revizió gondolatát tisztán etnikai alapon koncipiálták meg, elszomorodott szívvel gondoltam szülőföldemre, amelynek folyói a Maros, Béga, a Temes a Tisza-Duna felé folynak, amelynek dombjai ezt a mi nagy magyar alföldünket határolják, de amelynek etnikai alapon a revizios törekvések között kevés szerepet juttattak.

Bethlen István grófnak Londonban a revizióról közzétett eszmemenete levonta a helyes következtetéseket azokból a földrajzi, kulturális, gazdasági és politikai reálitásokból, amelyek az etnikai elemen kívül a történelmi Magyarországot megalkották és amelyek hitem szerint tartalmat adván a legközelebbi húsz év nemzeti törekvéseinek, a Tisza-Maros szögének is meghozzák jövőjének és fejlődésének természetes előfeltételeit.

*

WERTHEIMER ELEMÉR,
a Magyar Színház és Andrássy-úti Színház igazgatója

Ha majd az egész világ — új műfajra tér át; ha majd nem is ismerjük ezeket a szavakat és annál kevésbbé a fogalmakat: válság, dekonjunktura, depresszió, gazdasági lehetetlenülés, megszorított hitelkeret, transzfermoratórium, stb., stb.; akkor majd — talán 20 éven belül! — megismerjük újra ezeket is: irodalom, művészet, zene, színház és talán ezt a kettőt is, amely nem a legkisebb fontosságú: közönség és táblás ház.

Fellner Pál
országy. képviselő:

Jósolni még normális körülmények között is nehéz és hálátlan feladat, ma pedig különösen az, kivált olyasvalaki részére, aki szeret a realitások talaján mozogni. Igy legfeljebb benyomásokról lehet szó az elkövetkező 20 esztendő viszonyainak alakulását illetően. Benyomásom az, hogy fokozatosan meg fog szünni a ma dühöngő világőrület, amely úgy politikai, mint gazdasági téren az „aki bírja, marja" tétel követésében nyilvánul meg. A hatalmas birodalmak vezetői is be fogják látni, hogy esztelen és hasztalan más országok tönkremenetelére és arra spekulálni, hogy azután ők egyedül fognak, az ezidőszerint bizvást csatamezőnek nevezhető világszínpadon megmaradni. A szervezetlenség helyébe úgy politikailag, mint gazdaságilag mindinkább a tervszerűség fog lépni. Jelenleg az ennek megszületését megelőző vajudás korszakát éljük. Ebben a fejlődésben nem az emberek józanságába vetett hitem folytán bízom, amelyet mivel se lehetne az előzmények után indokolni, hanem azt a természeti erők fogják kikényszeríteni, miután a szükségletet messze meghaladó és így szükségképpen veszteségre való szervezetlen termelésnek, valamint az ugyancsak nemzetközi szervezetlenség folyományaképpen kifejlődött politikai chaosnak önmagába kell összeomolnia.

*

DR. HÜLTL DEZSÖ
építész, egyetemi tanár

Mint magyar embernek és technikusnak, válaszom a következő: Várom a revizió megvalósulását, ezzel kapcsolatban a munkanélküliségnek és az ifjúság elhelyezkedési problémájának azonnali enyhülését. Várom a gazdasági helyzet megjavulását és azzal sok oly technikai feladat megvalósításának lehetőségét, melyek immár elodázhatatlanul szükségesek. Végül várom a művészetekben a mai zavar és forrongás után egy új stilus kialakulását.

*

Rátkai Márton
művész:

Lesz-e a magyar színészetnek egy új Beöthy Lászlója húsz év multán. És lesz-e magyar színészet: Kolozsvárott, Nagyváradon, Kassán, Temesvárott? Nem tudom; de — remélem.

MAGYARY ZOLTÁN
egyetemi tanár:

A következő húsz esztendőben a közigazgatásnak nagy átalakulását várom. Ez az átalakulás a közigazgatás belső fejlődésének követelménye és ezért be kell következnie, függetlenül azoktól a politikai és gazdasági téren várt változásoktól, amelyekkel más nyilatkozatok bizonyára foglalkoznak.

A közigazgatás az utolsó ötven évben óriásit fejlődött hatáskörben és terjedelemben. Most nagy fejlődés előtt áll minőségben. A közigazgatás szervezetének és működésének a tudományos munkaszervezés követelményei szerint való átalakulása, a közigazgatás költségei és eredményei, valamint a közigazgatás és a közönség egymáshoz való viszonya terén jelent biztos nyereséget, ha szakértelemmel oldják meg. Ez a probléma nem speciális nemzeti jelenség, hanem nemzetközi, amint száz év előtt a népképviselet és a parlamentáris kormányforma terjedt el nemzetközi áramlat útján. Tanulhatunk tehát most is a külföld kárán és ez megkönnyíti és sietteti a megoldást.

*

Marschall Ferenc
országgyülési képviselő.

Arra a kérdésre válaszolni, hogy mit várunk a következő húsz esztendőtől, lehet könnyű, de lehet igen nehéz is. Könnyű akkor, ha magyar lelkünk szárnyalását követve, minden célkitűzésünk és várakozásunk tengelykérdését a magyar revizió győzelmének kivívásában látjuk. Nehéz akkor, ha elképzeléseink törékeny sajkájával a világ nagy óceánjárójára merészkednénk ki, ahol egyelőre elég bolondul tombol a látszatra mindent elnyeléssel fenyegető vihar. Ezért talán helyesebb, ha a magunk kétes válasza helyett a történelem logikájának válaszára utalunk, amely a következő húsz évre igazságot igér ott, ahol az igazságtalanság vert fészket, joguralmat ott, ahol a jogtalanság üli diadalát és élő békét ott, ahol ma papirosbéke fonnyaszt és sorvaszt boldogtalan nemzedékeket. Ebben hinni és bízni kell, mert az ebben való hit és bizalom már fél sikert jelent. A történelmi igazságtételt várni pedig nem könnyelmű optimizmus, hanem józan reálpolitika, amelynek végre felül kell kerekednie abban az Európában, mely jelenlegi nyomorát a politikai és gazdasági fantasztáknak köszönheti.

*

TURAI IDA,
a Belvárosi Szinház tagja:

Biztosra veszem, hogy a jövő húsz évben visszanyeri hatását és hatalmát a művészet. Megint divatban lesz a színház és helyreáll a konjunktura olyan értelemben, hogy: jó darabokat jó színészek jól játszanak és jó közönség élvezi

Ára 10 fillér

Budapest, 1934. * Szerda * augusztus 22. **XXV. évfolyam * 188. szám.**

AZ ÉST

Előfizetési ár:
Egy hónapra . . . . . 3 pengő
Egyes szám ára a fővárosban, a vidékenés a pályaudvarokon 10 fill.
Telefon: 455—50-től 57-ig, 464—18, 464—19

Politikai napilap

FŐSZERKESZTŐ: MIKLÓS ANDOR
1910—1933

Szerkesztőség és kiadóhivatala: VII. ker., Rákóczi út 54.
Jegypénztár, hirdetési-, előfizetési-, utazási- és könyvosztálya: VII., Erzsébet körút 18-20.
Szerkesztőség Bécsben: I., Kohlmarkt 7.

A német erdő

megindult, Németország szavazó polgárainak végtelen erdeje, melyet a háború óta Isten tudja hányadszor indítottak már szavazni. Végzetnek, sorsnak komor esztendeiben Germánia rendes és meggondolt polgárai mind és mindig tudták hogy százszor inkább országról mint politikáról van szó. A germán milliók feje fölül, akik erre a népszavazásra felvonultak, eltüntek a változatos zászlók és a perlekedő jelvények, a Birodalom minden németjei egyugyanazon zászló és jelvény alá rendeltettek és ez: a horogkereszté. Egy nagy nemzetnek ma a sorsa... A szavazó németségnek itt nem is dönteni kellett, csak egy megváltoztathatatlan döntést elfogadni. A német népszavazás jóváhagyta az eldöntött döntést, amely a kancelláři mindenhatóságot bevonta a Birodalom elnökségének díszével, amely egyetlen urává tette Hitler Adolfot törvénynek és végrehajtásnak, polgárságnak és hadseregnek, békének és háborúnak. A világ nem lehetett meglepve a német *igen!*-nek ettől a fölényétől a német *nem!* fölött. A propaganda mámorító hatalma és a mindenki feje körül láthatatlanul suhogó terror nélkül is kétségtelen volt hogy az urnákhoz rendelt tömegek óriási többsége kénytelen ma a Führer gondolatát és cselekedetét helyben hagyni. Ha van itt meglepetés, az nem is az aránytalan többségnek, hanem az aránytalan, de számban tavaly óta megnövekedett kisebbségnek a meglepetése. Az öt százalékká bátorodott *nem!*-é. Azoké a németeké, kikben az alkotmány és a demokrácia örök nemzeteszméne nem hogy elhalni, de elaludni sem akar. Nekünk idegen nemzetnek, mely távolról szenvedélytelen nézi a német eseményeket, egyet lehet és kell itt látunk: azt hogy a megmozdíthatatlan diktátor hatalma és divatja ormáról jónak látja néphez, nemzethez fordulni szava, szándéka elfogadásáért. Jó is lesz; a jövőben is jó lesz a multtól tanulni, a történelemtől; a legdiktálóbbat megkérdezni, arra gondolni, annak a szíve szándékát inkább előre mint utólag tudakolni, hogy a ma még kicsi százalékból ne legyen nagy többség, amely leúnja magáról a legvakítóbb hatalmat és a legszédítőbb propagandát.

Schuschnigg ma Mussolinival tárgyal Firenzében

A német népszavazás feltűnő eredménye

A magyar békét és az ország nyugalmát hirdeti Gömbös Gyula

A miniszterelnök érdekes nyilatkozata egy amerikai lapban

— Az Est tudósítójától —

Gömbös Gyula miniszterelnök a Szent István ünnep alkalmából fogadta John T. *Whitaker* amerikai hírlapírót, a *Newyork Herald Tribune* munkatársát, akinek kérdéseire a következőkben nyilatkozott:

— Miben látja Excellenciád *Magyarország történelmi misszióját?*

— **Magyarország ezer esztendőn át történelmi missziót töltött be Európában. Első királyunk, Szent István, nemcsak, hogy felvette a kereszténységet, de maga is apostoli hirdetője, terjesztője lett Krisztus hitének és megalapítója a Duna völgyében az egyik legrégibb királyságnak. Magyarország évszázadokon keresztül**

előretolt őrse és fontos védőbástyája

volt az európai kultúrának és civilizációnak. Amíg a magyar nemzet egy évezreden át a legnagyobb vér és anyagi áldozatot hozta az európai kultúra érdekében, azalatt a nyugati országok zavartalanul fejlődhettek és gyarapodhattak.

A magyar nemzet azonban nemcsak a multban, de ma, a világháborút követő nehéz történelmi korszakban is fontos szerepet tölt be a Kárpátok medencéjében.

Országunk fekvése, természeti adottságai Magyarországot arra predesztinálják, hogy Közép-Európában

összekötő kapocs legyen Kelet és Nyugat között:

közvetítője a nyugateurópai szellemiségnek és nyugateurópai kultúrának, főként gazdasági kultúrának. Kelet felé viszont

segítőtársa a tőlünk keletre lakó népeknek a nyugati piacok felé való törekvésünkben.

Bizonyos, hogy különös politikai és erkölcsi kvalitás: a magyar faj közmondásos államalkotó képessége kellett ahoz, hogy nemzetünk az általa elfoglalt területen, ahol előzőleg az átvonult legkülönbözőbb népek és fajok nem tudtak államot alkotni, a népek versenyében gyökeret verjen és a magyar államiságot a századok viharain keresztül fent tudta tartani.

Ennek a szerepnek betöltésében történelmi elhivatottságunk és földrajzi helyzeti adottságunk kölcsönöz különös nemzetközi súlyt országunk középeurópai pozíciójának és ugyanez adja magyarázatát annak az immár senki által nem vitatott ténynek is, hogy Magyarország konszenzusa és együttműködése nélkül vagy éppen Magyarország ellenére Közép-Európában a válságot megoldani és a Duna medencéjében végleges nyugalmat teremteni nem lehet.

„Ez a nyugalom a magyar nép ereje"

— Most volna szíves Excellenciád a magyar kormány bel- és külpolitikai céljairól tájékoztatni?

— Közép-Európában ismét

egymást kergetik az aggasztóan súlyos, gyakran meglepetésszerű események.

Ezekben a nehéz időkben a magyar kormány minden törekvése arra irányult, hogy Magyarországon úgy pol

litikai mint szociális tekintetben

konszolidált viszonyok

uralkodjanak. Törekvése sikerrel járt, ami megnyugtató a nemzetközi közvéleményre is, amely most már látja, hogy a Kárpátok medencéjének szívében, Magyarországon

olyan belső nyugalom és olyan példás rend uralkodik, amilyennel ma Európában kevés ország dicsekedhetik.

Egy, a fekvésénél fogva jelentős földrajzi területrészen ez az egészséges belső politikai kiegyensúlyozottság,

a tűrni és szenvedni tudó magyar nép erőssége és a jobb jövőben való bizakodás

megadta a lehetőséget a nép széles rétegeire támaszkodó alkotmányos kormányzásnak. Ebben a légkörben alakulhatott ki

Magyarország mai stabil nyugalmi helyzete,

a trianoni megcsonkítás okozta szörnyű bajok és veszteségek ellenére is a magyar faj töretlen éleniakarásának bizonyságául.

— Ez a nyugalmi helyzet már közmondásos Európában és szilárd kijegecesedési pontot jelent abban az anarchiában, amelyet

a békeszerződéseknek a reális viszonyakkal nem számoló rendelkezései idéztek elő a Duna völgyében.

Az ország e stabil belső helyzetének igazi jelentőségét akkor tudja méltányolni az idegen szemlélő, ha figyelembe veszi, hogy Magyarországon ezt a stabil nyugalmi állapotot

nem mesterséges vagy éppen erőszakos eszközökkel

tartjuk fenn, de a kormányzat és a magyar közvélemény céltudatos és spontán együttműködése által.

— A magyar nemzet a békeszerződések által támasztott hátrányos helyzet és az általuk okozott súlyos károk és lelki megalázottságok ellenére is őszinte és mélységes békevágy tölti el. Ezt

az igazságosság és egyenjogúság kettős pillérén nyugvó őszinte és mély békevágyat

képviseli a magyar kormány külpolitikája is, amely az európai béke biztosításához és az európai népek közötti béke elősegítéséhez nem csekély mértékű tényezőként járul hozzá.

— Melyek a magyar kormány közgazdasági törekvései?

— Magyarország geográfiai fekvésénél fogva gazdaságilag speciális helyzetben van. Dús termőképességű földje és éghajlata mezőgazdasági államnak predesztinálja, de nagy népsűrűsége, valamint fejlett kultúrája mellett kénytelen a maga iparát is fejleszteni.

Az utóbbi időkben agrártermékeinek értékesítése nagyon megnehezült az Európaszerte lábrakapott autarkiás törekvések és az elzárkózás, valamint a mezőgazdasági termékek rendkívüli árzuhanása folytán. Éppen ezért

a kivitel fejlesztése

vált a kormány gazdaságpolitikájának tengelyévé. Ennek az élénk külkereskedelmi aktivitásnak és erőteljes gazdasági politikájának az eredménye, hogy Magyarország külkereskedelmi mérlege

már 1933-ban aktivra változott

és a folyó év eddigi hónapjaiban is figyelemreméltó felesleget mutat.

— A kormány a legtöbb államm al külkereskedelmi szerződést kötött a magyar agrárkivitel előmozdítására. A magyar gabona és állatkivitel erőteljes fellendülését eredményezte az Ausztriával és Olaszországgal a mult évben létrejött megállapodás, amely ezidén

a római hármas egyezményben

még szorosabb gazdasági kapcsolattá épült ki. Ezenkívül a Németországgal kötött kereskedelmi pótegyezmény a gabona, állat, gyümölcs és főzelék kivitelét mozdította elő. Svájccal gabonaszállításra, Angliával különösen baromfiexportra kötöttünk előnyös kereskedelmi megállapodásokat.

— A magyar kormány a külkereskedelem egységes irányítását biztosítandó az ország egész exporttevékenységét összpontosította egy erre a célra szervezett intézményben, a magyar Külkereskedelmi Hivatalban, amely hivatal az export- és importügyeket formaságok nélkül a leggyorsabban intézi.

— Előmozdította az agrárexportot az is, hogy a Nemzeti Bank a külföldi hitelezők javára Magyarországon fekvő pénzösszegeket bizonyos exportok céljaira felszabadította. Végül hozzájárult a mezőgazdasági kivitel fellendítéséhez a kormány olyirányú munkája is, amellyel a magyar mezőgazdasági termelésnek a külföldi piacok igényeinek megfelelő irányítására törekszik.

— A magyar búza kitünő minőségénél fogva ma már keresett árucikk a világpiacon. Ugyanez áll a magyar állatokra, a baromfira, a tojásra, a gyümölcsre, vajra, tejtermékekre, főzelékre, hagymára, paprikára.

— Mit üzenhet Nagyméltóságod *amerikai barátainak a revízióról?*

— A világháborút befejező békeszerződések

egyetlen országgal sem bántak olyan példátlan kegyetlenséggel, mint Magyarországgal.

— Ez csakis úgy történhetett meg, hogy a világ közvéleménye

teljes tájékozatlanságban és megfelelő ismeretek hiányában

élt Magyarországot, a magyar népet és a magyar viszonyokat illetőleg. Ma már azonban az amerikai közvélemény is jól tudja, hogy Magyarországtól területének 72 százalékát, népességének pedig 63 százalékát vették el.

— Az igazságtalan béke következményeként jelenleg az anyaországtól elszakítva, idegen impériumok alatt

több mint 3 millió magyar él

rákényszerített természetellenes gazdasági életkörülmények, kiegyensúlyozatlan szociális viszonyok és szinte elviselhetetlenül lealázó kisebbségi életkörülmények között, szenvedve az elnyomottság minden kulturális, szociális, gazdasági hátrányát és nemzeti, faji megalázottságát.

A békeszerződések tehát nemcsak gazdaságilag sujtottak bennünket azzal, hogy elvették Magyarországtól erdeinek, bányáinak, kőszén-, vasérc-, só- és egyéb nyersanyagforrásainak túlnyomórészét s ezzel egy évezredes ideális gazdasági egységet romboltak szét, hanem azzal is, hogy erőszakosan — a Wilson elnök által képviselt elvek félretolásával — a népek önrendelkezési jogának figyelembevétele nélkül szakítottak ki a magyarság testéből 3 millió fajtestvért.

— De ezekkel együtt elvesztettünk még sok százezrekre rúgó egyéb nemzetiségű és anyanyelvű hű magyar állampolgárt is, akik a polgári jogok, a magasabbrendű kultúra és európai civilizáció élvezetében megelégedetten éltek itt a magyarság között és akik

megkérdezésük nélkül kényszerittettek bele egy újabb államközösségbe.

— Ezek után mindenki előtt, aki elfogulatlanul figyeli a magyar ügyet, természetes dologként fog feltünni, hogy revízióra:

az igazság és jog szellemében keresztülviendő revízióra törekszünk.

— Törekvésünket különösen az amerikai közvélemény tudja leginkább méltányolni, amely előtt már ismeretessé vált, hogy Magyarországgal szemben a békeszerződések méltánytalanul igazságtalan, sőt kegyetlen rendelkezéseket hoztak, amelyeknek

igazságos megváltoztatására minden nemzetnek már humanitásból is kötelessége törekedni.

— Magyarország

a békeszerződések revízióját kizárólag békés úton, a nemzetek közvéleményének felvilágositásával, arra hivatott nemzetközi fórum útján kivánja elérni

abban a tudatban, hogy ezzel magának a béke ügyének tesz szolgálatot, mert — különösen hangsúlyozom amerikai barátaink előtt, akik a béke megőrzését minden egyéb nemzeti, vagy nemzetközi célkitűzés fölé helyezik — a békét nem a revízió, de a mai egyensúlyozatlan és igazságtalan középeurópai helyzet konok fentartása veszélyezteti.

Decemberre elkészül a Rákóczi-szobor terve

— *Az Est tudósítójától* —

Horthy Miklós kormányzó Szent István napján legfelsőbb kéziratban felhivta *Gömbös* Gyula miniszterelnököt, hogy intézkedjék: *jövőre, amikor kétszáz éve lesz annak, hogy II. Rákóczi Ferenc Rodostóban meghalt,*

szobor hirdesse a nagy fejedelem emlékét

Budapesten. Gömbös Gyula miniszterelnök a legfelsőbb kézirat alapján *felhivást intézett a magyar társadalomhoz, amelyben kérte a társadalom segitségét ahoz, hogy jövőre felállithassák II. Rákóczi Ferenc szobrát.*

Ezzel egyidejüleg közvetlen

megbizást adott Pásztor János szobrászművésznek

a szobor elkészitésére.

A kormányzó óhajának megfelelően az országház előtt, a *Kossuth Lajos tér* déli oldalán, *szemben Kossuth Lajos szobrával,* állítják majd fel a nagy fejedelem *bronz lovasszobrát.*

Az Est munkatársa megkérdezte *Pásztor* Jánostól, hogy mikor kezd hozzá a lovasszobor munkájához.

— Most *hosszú előtanulmányok* következnek — mondta munkatársunknak *Pásztor* János.

— Most hetekig a *múzeumokat tanulmányozom,* különböző festményeket és rajzokat, valamint a kútfőt, hogy *egészen közelről megismerhessem a nagy fejedelmet.* Azután készitem el a tervet. Azt hiszem, hogy *december elsején már bemutathatom a szoborbizottságnak terveimet,* majd megkezdem a végleges munkát.

Az Est-lapok levele Gömbös Gyula miniszterelnökhöz

Az Est-lapok a miniszterelnök felhívásának hatása alatt 1000 pengővel járulnak hozzá II. Rákóczi Ferenc szobrának felállításához. Az összeget az alábbi levélben juttatták el *Gömbös* Gyula miniszterelnökhöz:

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!

Kegyelmes Uram!

A Kormányzó Úr Őfőméltóságának Nagyméltóságodhoz intézett legfelsőbb kézirata nagyszerű elhatározásával II. Rákóczi Ferenc szobrának felállítását kezdeményezte. Nagyméltóságod a nemzet áldozatkészségéhez fordult s meg vagyunk győződve, hogy szózata visszhangra talál minden magyar lélekben, hisz Rákóczi Ferenc alakjában azoknak az eszményeknek halhatatlan ideálja él, amelyek szolgálata nélkül mai összetört állapotunkból nincs szabadulás.

Az Est-lapok (Az Est, Magyarország és Pesti Napló) nevében, amelyek a magyar újjáépítés útját mindig Rákóczi Ferenc és Kossuth Lajos szabadságideáljainak szellemében iparkodtak szolgálni: kötelességet vélünk teljesíteni, amikor Nagyméltóságod felhívására 1000 pengőt juttatunk a »Rákóczi szoboralapra«, a magyar királyi miniszterelnökség házipénztárába, abban az erős és lelkes meggyőződésben, hogy az áldozatra hívó szó jelentőségét mindenütt megértik s a *Vezérlő Fejedelemnek,* a független Magyarország örök harcosának szobra a kitűzött időre ott áll a független Magyarország törvényhozó házával szemben.

Fogadja Nagyméltóságod őszinte nagyrabecsülésünk kifejezését.

Hazafias tisztelettel:

Az Est Lapkiadó r. t.

Salusinszky Imre s. k. *Dr. Vadnai Béla* s. k.

A revízió

taiért. De nem állíthatod, hogy kultúra civilizáció nélkül magasra fejlődhetik. A civilizációnak mindenesetre megvan az a jó oldala, hogy megkönnyíti az életet, s értékesíti az ember számára a tudomány találmányait. De ezzel oly helyzetbe hoz minket, hogy szabadabban élhetünk eszméinknek. Nem hiszed, hogy Michelangelo jobb időtöltést is találhatott volna, mint azt, hogy napokig utazzon döcögős szekéren Carrarába egy pár márványtömb kiválasztására? Ma pár óra alatt odaröpítené a vasút. Nem hiszed, hogy mégis csak hat a te lelkedre az, hogy itt Budapesten együtt láthatod kedvenc kultúrembereidnek, a pápuáknak remekeit, amiket soha sem láthattál volna, ha a tudomány nem találja ki a gőzhajót, ha a társadalmi berendezkedés nem ad módot, hogy egy utazó összegyűjtse azokat, egy állam hajlékot adjon számukra, egy tudós-társaság rendszeresen bemutathatja, te pedig tizenöt perc alatt künn lehetsz a villamossal a városligetben, s megnézheted. Hogy most annyira lelkesedel értük, ez annak a jele, hogy nagy értékeket kaptál a civilizáció által létesített gyűjteményben. Ez, engedd meg, befolyással volt arra a te benső műveltségedre, a kulturádra.

— Ez az, amit nem fogadok el, — kiáltott fel a tájképfestő. — Az igazi kultúra csak olyan természetü, mint a művészet, ezt annyira érzem, hogy soha senki sem veri ki belőlem. Tegyük fel, hogy Michelangelo a civilizáció és a tudomány haladása révén tisztában lett volna azzal, hogy Mózes sohasem létezett, vagy, tegyük fel, hogy Mozartot mindennap automobil viszi haza egy minden kényelemmel berendezett palotába. Nem képzelhető, hogy művészetük jellege más lett volna. Mást mondok. Azt látjuk, hogy a civilizáció évről-évre halad. De nem látjuk, hogy a művészet is évről-évre halad. A civilizáció úgy fejlődik, hogy mindig korrigálnak valamit a meglevőn, s mindig megtoldják valami új vívmánynyal. Az azonban sohasem történt még, hogy valaki megkorrigálta és megtoldotta volna Homérosz Odisszeáját, Lionardo rajzait, Beethoven zenéjét. Ha mégis megkisérlené: csúful felsülne. Amint látod, én itt a civilizációt egészen úgy fogom fel, mint a tudomány eredményét vagy ikertestvérét. Azt se bánom, hogy valaki azt mondja: civilizáció = tudomány. Viszont szószerint ismétlem ezt a kultúráról. Nagy kultúrművek fejletlen civilizáció közepette is támadtak. A kultúra ugyanazt a viszonyt jelenti ember és a mindenség közt, mint amilyen a művész viszonya a mindenséggel. Legerősebb, ha nem áll kettejük közé semmi más elem, hívják azt akár civilizációnak is. A puszta természetszemlélet, ha intenziv, kultúrát teremt arra alkalmas emberben. E kultúra rangja azonos mindenkiben, csak formája változhatik. Mint ahogy a művészet remekei is egyenrangúak. Ki nagyobb? Shakespeare, Beethoven vagy Fidiasz? Kinek kultúrája nagyobb: Jézusé vagy Buddháé vagy valamely elfelejtett sztoikusé vagy Szokrateszé?

— Nos, képzeld el Szokrateszt a mi századunkban, ezerszeresen megbővült tudással és látókörrel. Nem hiszed-e, hogy az ő kulturája ma egészen más talajból indulna ki? Mert, ugyebár, a kulturának is van szüksége tápláló talajra. Azt te sem hiheted, hogy az ős-vad ember készen hozott magával e világra valami kultur-magot. Ahhoz csak úgy juthatott, hogy előbb civilizációt szerzett magának, de ezt sem jószántából, hanem a megélhetés vaskényszere hajtotta rá. Nyugodtan elfogadhatjuk, hogy a kultura csak virága a civilizációnak.

— Még ebbe a barátságos alkuba sem bocsátkozom, — szólt élénken a tájképfestő. — Arra, sajnos, nem tudok válaszolni, hogy ősi időkben miként született meg az, amit kulturának mondok. De nem ez a fontos. Egy hipotézissel több vagy kevesebb: nem számít. Fontos az, hogy a civilizáció művei mind befejezetlenek. Nincs az a tudomány, amely azt állítaná magáról, hogy lezárta könyveit. Nincs az a technikai vívmány, amelyet bárki is végleg tökéletesnek fogadna el. Mi több: a civilizáció csak úgy tud megélni, hogy szakadatlan ébren tartja önmagában a tökéletlenség tudatát. Látod, ez heroikus vonás! Bámulom a tudóst, aki laboratóriumában életét kockáztatja abban a biztos tudatban, hogy a bölcsek kövét ő sem találja meg. És milliomodik utóda sem és soha, senki ember fia sem. Mi mások az én kulturám művei! A műremek soha sem befejezetlen, hanem mindig kimondja az utolsó szót. A Parthenon frizeit nem lehet folytatni vagy fejleszteni. Giorgione képét nem lehet tökéletesbíteni. Nézd, mi lett a vallásból, midőn teológiává alakul: az érzésnek e mesterműve száraz paragrafus-tömeggé sorvadt. Látod, ez a következménye annak, amidőn a te civilizációd az én kulturámba avatkozik. De ez csak mellékes megjegyzés, a döntő az, hogy tökéletes kulturmű van, tökéletes civilizáció-mű nincs. Tovább megyek: csak egy valami van a világon, amire ezt a szót: tökéletes — joggal alkalmazhatjuk. S ez a művészi munka.

— Persze a te pápuáid meg eszkimóid munkáira gondolsz! . . .

— Azokra is. Mert a kultura nem osztályoz tárgyak, méretek és értékek szerint. Egy művészi munka

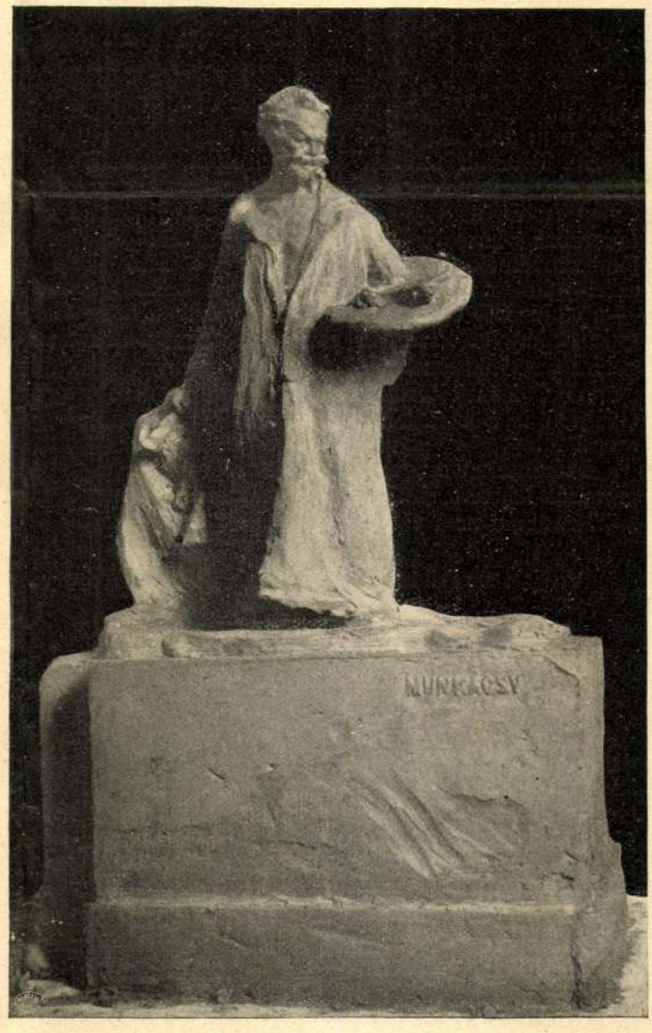

A MUNKÁCSY-SZOBORPÁLYÁZATBÓL
Pásztor János pályaműve

Ügy Idők XIV. 1907-8, 3. f.

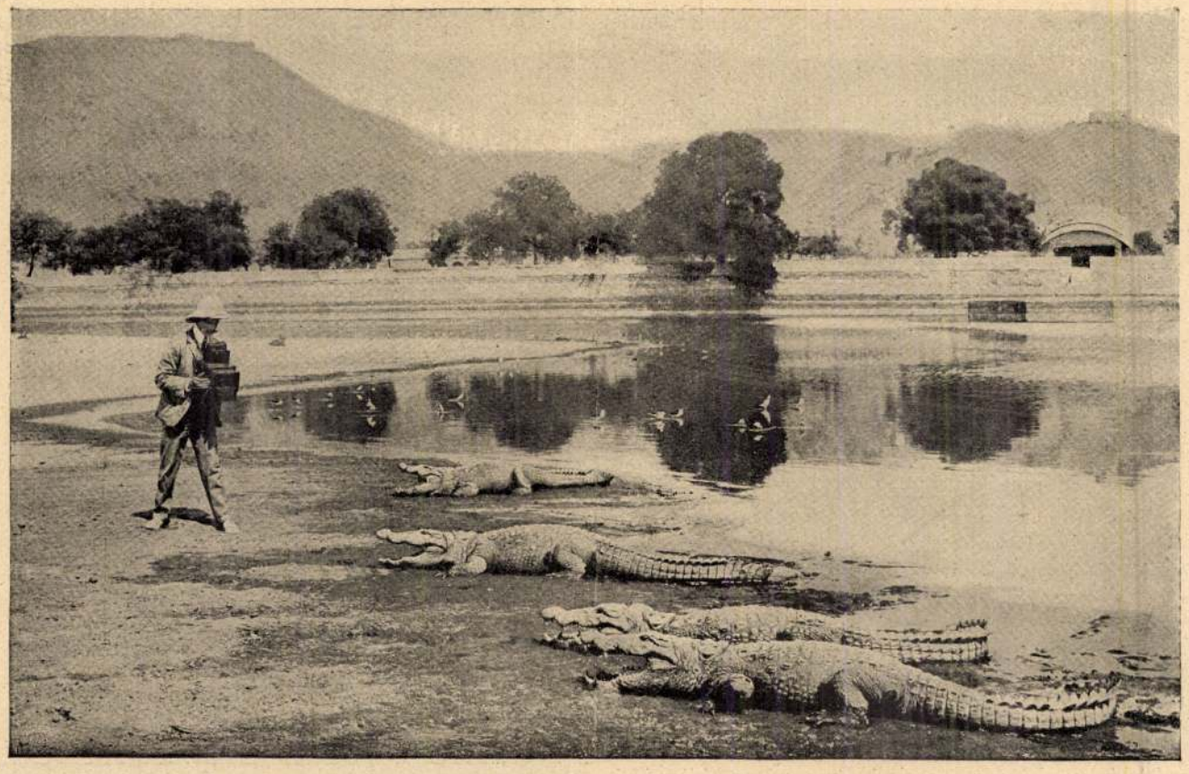

Alligátorok a fényképező-kamara előtt. Indiai kép

vagy művészi s akkor egy kultura van beléje zárva, vagy nem az s akkor — nos, kimondom: csupán civilizáció. Eltanult munka. Van, barátom, civilizált festészet is, csak tekints körül a tárlatokon. De az csak éppen festés, nem művészet. Hogy az én pápuám egy fadarabra karcolja ornamentumait, amelyet talán lándzsanyélnek használ? Mindegy. Teremtő akció s ezzel mindent megmondtam. Csak a kultura teremt, — a civilizáció csupán halmozás. Én értem, hogy Gauguin otthagyta Párist és elment a Csöndes-óceán szigetére „vadembernek", ti őrültnek mondjátok őt, én nagy művésznek tartom. Pedig bankár volt egykoron Gauguin is s a te bankdirektorod is így járhat egyszer . . .

A műterem zuga besötétedett. Csak két cigaretta parazsát lehetett látni. A kellemes szürkületben a két kolléga aztán nem váltott többé szót.

*

Vajjon melyiknek volt igaza? *Lyka Károly*

Két asszony

Irta Szecső Vilmos

— Hagyja el! — szólt öreg barátnőm, felém fordítva gyönyörü ősz fejét, — ó hagyja el! Nem a lélek megittasulása, nem mélységes, meghatott és ájtatos érzelem kell maguknak, a férfiak nagy tömegének. Maguk csak beszélnek a nagy szerelemről, csak beszélnek, beszélnek, de voltaképpen félnek tőle és ha egyszer az föl is bukkan életük szemhatárán, — megijednek, sietve elbújnak előle. Maguk a könnyü kalandot keresik, az érzékeik apró és rövidéletü mámorát. Visszariadnak megdöbbenve a mélységektől, csak sekély vizeken szeretnek evezni. Nézzen körül! A raffinált érzékcsiklandó divat, a stilizált, mámortkeltő bájak, a külsőségek e számító és kábító kidomborítása mind a maguk könnyűvérü, felületes hajlamát szolgálja. Ez nem a nagy szenvedelmek, a mély érzések miliője . . . A számító, de raffinált odaadás jobban meghatja magukat, mint a merev, bájtalan, szűzi átengedés. Ne mondjon ellent, kedves barátom! Hallgassa meg inkább ezt a történetet az életemből; én történetnek mondom, maguk férfiak epizódnak nevezné . . .

Akkor fiatal özvegyasszony voltam. Nyáron történt, a hegyek közt, egy kis fürdőhelyen. Gyönyörü vidék: fenyőerdővel benőtt hegyek, csöndes, áhítatot gerjesztő völgyek, melyeket apró patakok szeltek át, csodálatosan kék ég, olyan levegő, amely megittasítja az embert és oly pompás színek: vidám, szinte fehér napsütés és titokzatosan sötét erdőrészletek! . . . A lelkem itt szinte gyermekesen meghatottá vált, újra naivvá és fiatallá lettem és mintha elfelejtettem volna teljesen minden fájó emlékemet. A természet sokszor tesz velünk ily csodát. Ekkor ismerkedtem meg egy fiatal festővel. Ő is ideszökött Budapestről, szürkeséget feledni, új színeket látni, friss inspirációt keresni. Ebben az emberben zúgott, forrongott, hullámzott az alkotás vágya, anélkül, hogy addig bármi figyelemreméltót is alkotott volna. Valami különös nyugtalanság volt egész lényében, valami ábrándos, ideges tettvágy, amely hamar adott helyet béna és tehetetlen keserűségnek. Ő maga is érezte, hogy még nincsen benne kifejlődve az a finom és nemes erő, amely a művészi lélek forrongó vívódásából hacsak egy színt, egy vonalat is megragadni és megérzékíteni képes; hasonlatos volt egy tűzhányóhoz, amelynek még nem nyílt meg a krátere. Azt mondta, keresi a nagy érzést, amelyben meg fog szólalni vonagló, néma ajaka. Mindez szimpatikus volt nekem, ez a halvány arc, ez a tompított halk beszédmód, ez a csöndes, bánatos viselkedés, amely mögött mélységes forrongás viharzott — megkapta szívemet. Ő is mély vonzódást érzett irántam, társaságomban közlékenynyé, meghatottá vált. Jónak, nemesnek, tartalmasnak, kiválónak akart előttem tetszeni. Ez finom és megindító jele a kezdődő szerelemnek. Már értettük egymást, és talán már csak a magány-

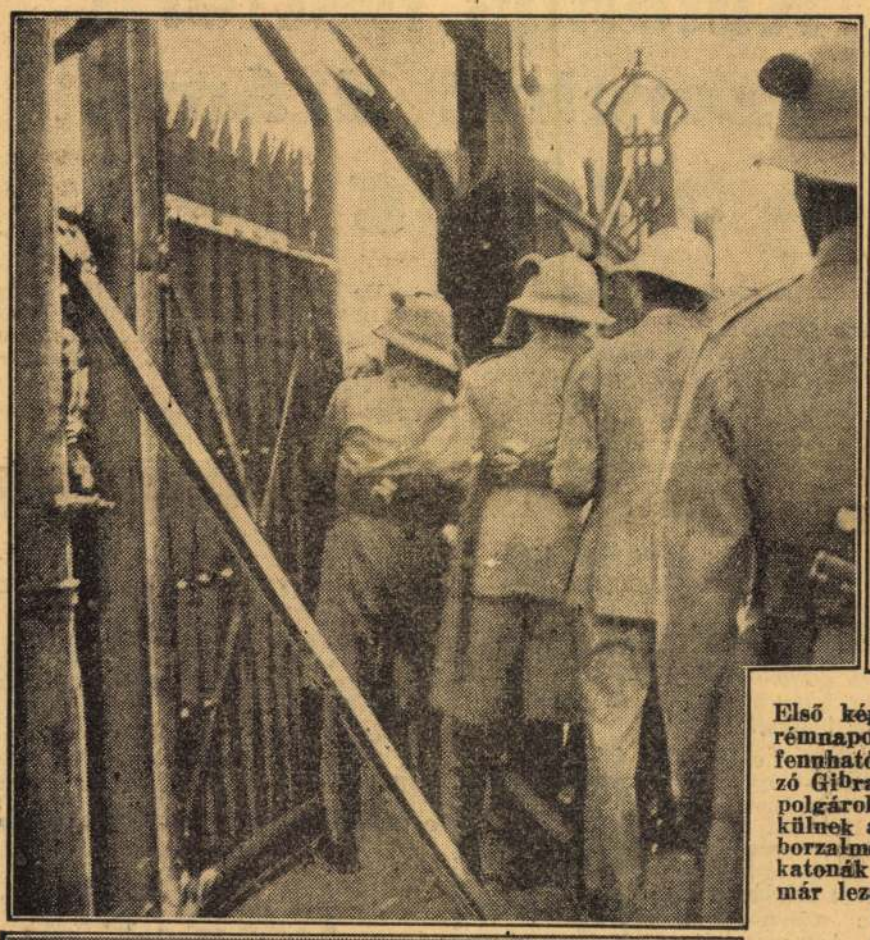

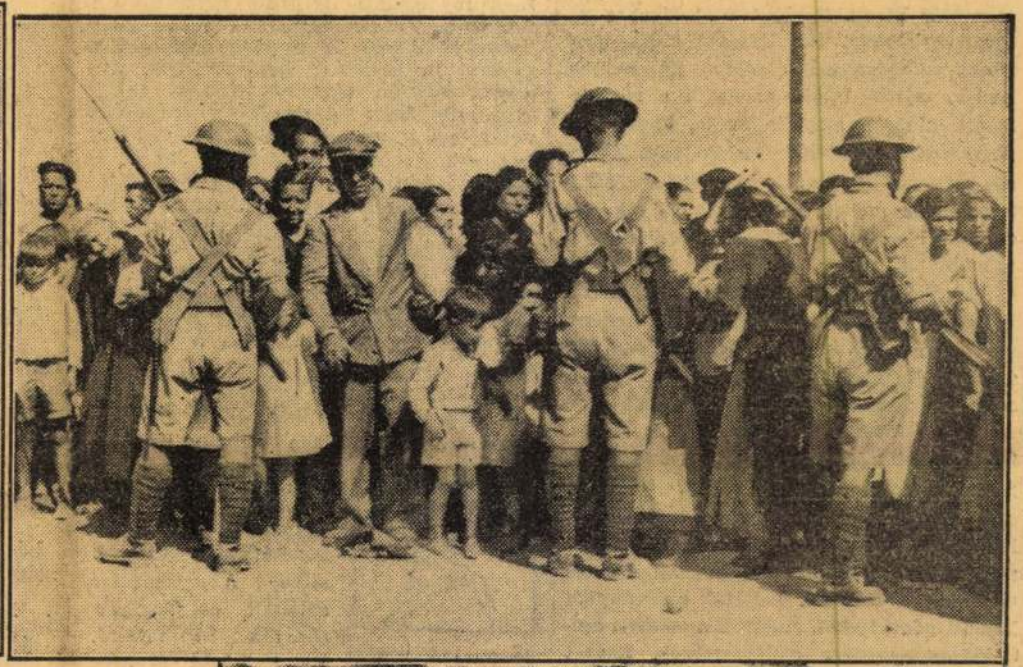

Első képek a spanyol rémnapokról: az angol fennhatóság alá tartozó Gibraltárba spanyol polgárok ezrei menekülnek a polgárháború borzalmai elől. A brit katonák azonban most már lezárták a város kapuit

PÁSZTOR JÁNOS szobrászművész elkészítette II. Rákóczi Ferenc lovasszobrát. A szobor alatt ül a művész a feleségével

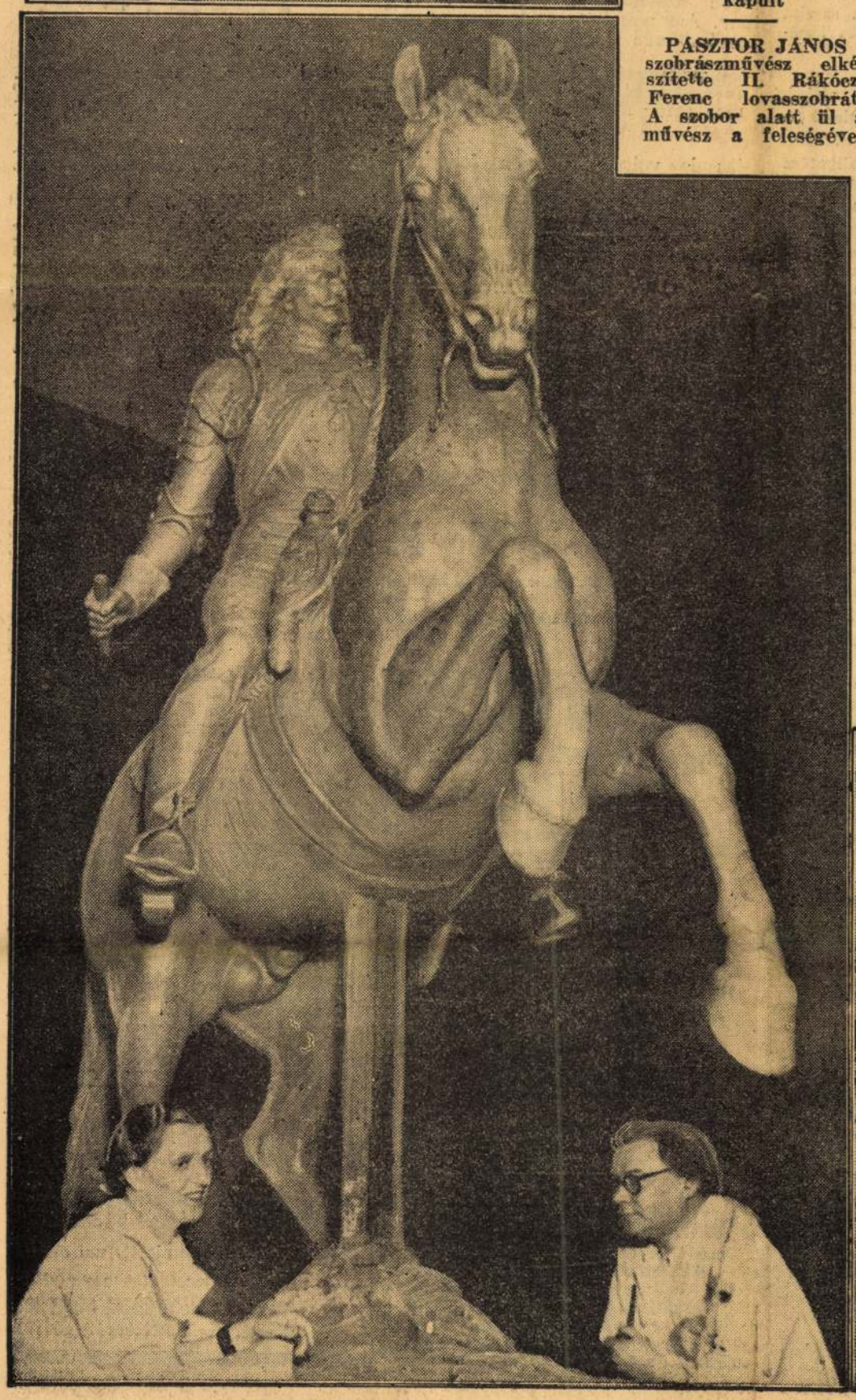

Fent: A Rákóczi út 73. számú ház épen maradt, de összeomlással fenyegető lakásaiból kiköltöztetik a lakókat. Lent: A romok eltakarítása során napvilágra került az a pillér, amelyet az egyik üzlet portáljának javításával kapcsolatban megbolygattak. Állítólag emiatt történt a katasztrófa

— **Páratlan görög műkincseket találtak.** *Newyorkból* jelentik: A princetoni egyetem már hosszabb idő óta ásatásokat végezte Athénben. Dr. Edward *Capps* profeszor most az egyik athéni kút mélyén remek pajzsot talált, amelyről a régi leírások alapján megállapította, hogy *Brasidas spártai hadvezér pajzsa* volt. Krisztus előtt 424-ben Brasidas seregét az athéniek Pylos mellett megverték és sikerült a spártai hadvezér pajzsát is zsákmányul ejteniök. A pajzs remekbe készült darab és az athéniek olyan értékesnek tartották, hogy *egy kút mélyén rejtegették*, nehogy valami vakmerő spártai kém visszarabolja tőlük a diadalmi jelvényt. Capps professzor expedíciója különben Athénben még más igen értékes felfedezésekre is jutott, így például találtak *egy 45 cm magas elefántcsontszobrot*, amely a régi Görögország legjobban konzervált és alkalmasint legrégibb elefántcsont munkája. Az athéni piactéren a köztársaság korának számos emlékét fedezték fel. Találtak márványból készült gépezeteket, amelyek a *modern csokoládéautomatákra* emlékeztetnek. Ezeket alkalmasint arra használták, hogy így jelölték ki különböző közhivatalokra a polgárokat. Megjelölt golyókat dobtak a készülékbe, ott azokat összerázták, majd egy emeltyű lenyomására egymásután *kihullottak a golyók, abban a sorrendben, ahogyan az üresedésben levő méltóságokat* jelölte. Sok ógörög »szavazólapot« is találtak, de persze ezek *nem papírból készültek, hanem cserépből*, azonkívül pedig *bronz igazolványokat* az esküdtszék tagjai és a közönséges polgárok számára. *Négyezer régi okmányt* is talált az amerikai expedició, melyeknek legnagyobb része bérleti szerződés vagy adásvételi megállapodás. Ezekből az írásokból a régi Athén pénzügyi és gazdasági helyzetére vonatkozólag lehet érdekes következtetésekre jutni.

— **Kettős szerelmi dráma.** A Dunaföldvárhoz tartozó *Benedek* pusztán kettős halálos szerelmi dráma játszódott le. *Kenedi* Lajos 24 éves gazdalegény szerelmes volt *Csáky* Anna 19 éves jómódú leányba, aki viszonozta a szerelmet. Tegnap egy kazal tövében holtan találták a fiatalokat. Megállapították, hogy *Kenedi szíven lőtte a leányt, majd főbelőtte magát.* Az öngyilkosságra közösen készültek. A fiatalokat utolsó kívánságuk szerint közös sírban temették el.

— **Hithirdető cigányapostol.** *Jászárokszállásról* jelentik: Egy idő óta az ország különböző vidékéről érkeznek jelentések, hogy a cigányok között *új apostol hirdeti az igét.* A különös apostol a napokban *Jászárokszállásra* érkezett, ahol *három napon át prédikált mintegy 150 cigánynak*, akiket annyira fellelkesített, hogy közülük *százan azonnal meggyóntak.* A cigányapostol célja, hogy »*fajtársait*« a szentségekhez való járuláshoz bírja és a köztük levő rendezetlen házasságokat rendezze.

— **A Miskolci Hét látványosságai.** Az ország minden városából, ahol az IBUSz menetjegyirodái megkezdték hétfőn az 50 százalékos menetdíjkedvezményt nyujtó utazási igazolvány árusítását és ahol már tudomással bírtak a 75 százalékos kedvezményű ünnepi vonatok indításáról, a közönség a hét első három napján sokszorosan túljegyezte az ünnepi vonatok ülőhelyeit. Görömböly-Tapolca fürdő, Lillafüred és Aggtelek elkápráztató természeti szépsége, a tucatnyi gyógyvizű strand, üdülőhely és gyógyfürdő, mely Miskolcról kényelmes autobuszjáratokkal közelíthető meg, vonzzák a tömegeket. Miskolcon az ipari kiállítás és vásáron kívül 20 kiállítás, 20 kongresszus, bajtársi találkozó, szabadtéri előadás, hangversenyek, irodalmi esték, a magyar Iró Hét konferenciái mind-mind olyan események, amelyek már maguk alkalmasak arra, hogy ezreket és ezreket, az érdeklődők végeláthatatlan tömegeit irányítsák Miskolcra. A vasúti igazolványok érvénye július 30-tól kezdődik és augusztus 14-én 24 óráig tart. Olcsó pénzen 12 napot tölthet el mindenki Miskolcon, aki vasúti igazolványt vált a Miskolci Hétre.

x A tisztaság és frissesség érzését elsősorban az ápolt száj adja meg. A helyes szájápolás kelléke az Odol fogpép.

— **Cukor helyett atropint evett két kis gyermek.** Súlyos szerencsétlenség történt tegnap délután Gyálligeten. Kaltenecker Erzsébet 2 éves és Kaltenecker János 10 éves gyermekek a község határában játszadoztak. Játékuk közben egy kis dobozt találtak, amelyben *apró fehér tabletták* voltak. A gyermekek azt hitték, hogy cukorka és egy párat megettek. Rövid idő mulva a gyermekek rosszul lettek, eszméletenkívüli állapotba estek. A megijedt szülők orvost hívtak, aki megállapította, hogy a gyermekek *atropin-mérgezést* szenvedtek. A gyermekeket súlyos állapotban szállították a Madarász uccai kórházba. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Artistadráma Solton.** *Kalocsáról* jelentik: *Solt* községben néhány nap óta egy artistacsoport produkálja magát. Tegnap este súlyos szerencsétlenség történt, mikor a szabadtéri artisták halálugrását akarták bemutatni. Bucsi János 27 éves artista *öt méter magasból lezuhant és súlyosan összetörte magát.* Válságos állapotban szállították a kalocsai kórházba.

— **1761-ben született, 1936-ban halt meg.** A francia lapok híradása szerint a maláji szigeteken fekvő *Kuala-Lampurgban* most halt meg a világ legöregebb embere. Az elhúnyt *Haij Darum* állítólag hiteles bizonyítványok tanusága szerint *1761-ben született* és így 175 éves korában távozott az élők sorából.

— **Így mulatott az elvetemült »fekete légió«.** *Newyorkból* jelentik: A hirhedt *fekete légió* borzalmairól derül most ismét vilgosság, az egyik vádlott kihallgatása során. Dayton *Dean*, aki már előzőleg bevallotta, hogy ő volt a detroiti csoport *önkéntes* hóhéra, előadta az ügyész előtt, hogy egyízben a detroiti csoport több tagja jókedvű mulatságra gyült össze és ezen elhatározták, hogy *a nyári unalom elűzésére megölnek egy négert.* A társaság tagjai között volt Harvey *Davis* ezredes is, a fekete légió parancsnoka, aki nyomban kiadta a parancsot Dean-nek, hogy *keritsen kézre valami négert.* Dean autóba ült és az első négert, akivel találkozott, belültette a kocsijába, pisztolyával a jókedvüen lakomázó társaság elé kényszerítette. A három férfi felkerekedett és a nők is elkísértek őket, hogy megnézzék, milyen az, amikor egy négert megölnek. Silas *Soleman*, a szerencsétlen néger, aki résztvett a világháborúban is, most már tudta, hogy milyen sors vár rá s így eszeveszett futásban igyekezett menedéket keresni. Dean és a másik három férfi a nyomába eredt és hiába szaladt *Soleman*, mint a szarvas: a fekete légió jókedvű szórakozást kereső tagjainak revelvergolyói utólérték, *45 golyó* lyuggatta szitává a szerencsétlen néger testét, úgyhogy amikor később rátaláltak hullájára, a nyomozóhatóságok egyértelműleg arra a meggyőződésre jutottak, hogy *lincselés áldozatául esett.*

Színházjegyirodánk kedvezményes előadásai

(Németh Mária vendégjátéka)

Színházjegyirodánkban (Erzsébet körút 18—20.) a legérdekesebb előadásokhoz kaphatók kedvezményes jegyek. Így megszereztük a jövő hétre is az összes állatkerti előadásokat, amelyek közül a hétfői *Traviata*előadás *Németh* Mária vendégjátékával érdemel különös figyelmet.

Adunk még jegyet a Budai Színkör páratlan sikerű *Csárdás* című kiváló operetthez, a mulatságos és kitünő *Csavargólány*-hoz a Városligeti Színkörbe és a *Fővárosi Nagy Cirkusz* remek produkciójához.

Színházjegyirodánk külön telefonszáma: I—138—88.

Különös hátterű szerelmi dráma a bíróság előtt

— Az Est tudósítójától —

Véres féltékenységi dráma játszódott le néhány héttel ezelőtt: *Ormos* Imre 32 éves sofőr forgópisztolyával *kétszer rálőtt feleségére, majd saját maga ellen fordította a fegyvert.* Mindketten súlyosan megsebesültek, de a gyors orvosi beavatkozás megmentette életüket. Ormost gyógyulása után letartóztatták és

házastárson elkövetett szándékos emberölés bűntettének kísérlete

címén ma vonta felelősségre a büntető törvényszék *Márton*-tanácsa. Ormos elmondotta, hogy hét évvel ezelőtt házasodott meg, a legutóbbi időkig boldogan éltek.

— Az eset előtt egy hónappal — vallotta — *rájöttem, hogy feleségem megcsalt.* Erre elköltöztem a lakásból. Két hét mulva azonban visszamentem, mert *szerettem a feleségemet és megbocsátottam a ballépését.* Az eset napján a régi ügyből kifolyóan szóváltás keletkezett közöttünk. Azt mondotta feleségem, csak úgy hajlandó velem élni,

ha megengedem neki, hogy más férfiakkal is barátkozzék, mert őt nem sofőr feleségének teremtette az Isten.

Ittas is voltam, nagyon felindultam ezekre a szavakra, *magam sem tudom mit csináltam, előkaptam a fegyvert és rálőttem.* Nem készültem előre tettemre. Ha készülök, akkor ma sem ő, sem én nem vagyunk itt. *Az volt a baj, hogy nagyon jó dolga volt a feleségemnek mellettem, nem bántottam soha.*

Csinos, jólöltözött fiatalasszony, *Ormos* Imréné lépett ezután a bírói emelvény elé. Elmondotta, hogy a revolveres merényletet megelőzően egy hónappal a férje inni kezdett, civakodtak és civakodás közben történt a dráma.

— De a férje azt mondotta, hogy maga megcsalta őt. Kijelentette, hogy más férfiakat is akar mellette és erre felindultságában követte el tettét, — tárta elébe az elnök.

— *Azért mondtam neki ezt, mert nem akartam vele élni, mert ivott.*

Az asszony kihallgatása után dr. *Traytler* Endre védő indítványozta a fegyverszakértő kihallgatását arravonatkozóan, hogy a revolver emberélet kioltására alkalmas-e, mert érthetetlen, hogy *három lövés közül egy sem okozott halálos sérülést.*

Vitéz *Jónás* Sámuel ügyész ellenezte a védői indítványt. A bíróság úgy határozott, hogy *később dönt az indítvány felett.*

A bíróság rövid szünet után fegyver- és orvosszakértők meghallgatását rendelte el és a tárgyalást elnapolta.

RÁDIÓ

Szombat:

Budapest I.: 4.15 Mesék. — 5.00 Elbeszélések. — 5.30 Közvetítés a vurstliból. — 6.45 Schwalb Miklós zongorázik. — 7.20 Harsányi Gréte csevegése. — 7.50 Rejtvények. — 8.25 Vidám est. — 9.50 Cigányzene. — 10.45 Szalónzene.

Budapest II.: 5.00 Hanglemezek. — 6.45 Mezőgazdasági félóra. — 7.20 Cigányzene. — 8.25 Jazz.

Vasárnap:

Budapest I.: 10.00 Róm. kat. istentisztelet. — 11.15 Evangélikus istentisztelet. — 12.30 Szalónzenekar. — 1.50 Hanglemezek. — 2.40 Pluhár: Mi van az olimpiai faluban. — 3.00 Gazdasági tanácsadó. — 3.50 Kondor—Polgár kétzongorás jazz. — 4.30 Liszt Ferencről. — 5.00 Ütry Anna nótázik. — 6.00 Elbeszélés. — 6.30 Hangversenyzenekar. — 7.40 Ürmössy Anikó és Gellért Lajos Kosztolányi-estje. — 8.25 Salgó Sándor hegedül. — 9.30 Jazz. — 10.15 Starkie Walter nyilatkozik a cigányokról. — 10.30 Katonazenekar.

Budapest II. 11.00 Hanglemezek. — 3.00 Viaszfelvételek a magyar müsorból. — 4.30 Rachmaninov: »Holtak szigete« — lemezről. — 5.30 A régi magyar drámáról. — 7.50 Somló József énekel. — 8.55 Cigányzene.

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára millimétersoronként hétköznap 70, vasárnap 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7, illetve 8 pengő.

KINCS
beretvapenge **mindenütt** kapható
3 db 10 fillér
ELYSIUM gyártmány

Neumann Berta
V., Dorottya ucca 3
nagyválasztékú
modeljeinek kiárusítását megkezdte.

Nyaraltassa gyermekét
a svábhegyi
Fodor Sportinternátusban

I., Ordas út 9. (500) m. subalpin klíma. **16 holdas erdőben.** Összes sportok díjtalan gyakorlása. **Subalpin strandfürdő.** Tökéletes felügyelet és fegyelem. **Kérjen prospektust** Fodor Sportintézettől, IV, Petőfi Sándor u. 3. Tel. 1-652-28.

Idegesség, fejfájás, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, bágyadtság, szédülés esetében a természetes Ferenc József keserűvíz az emésztőszervek hiányos működéséből eredő zavarok nagy részét azonnal megszünteti, az étvágyat erősen fokozza a visszaadja a testnek és szellemnek régi frisseségét. Az orvosok ajánlják.

KERESÜNK 10—15 TONNÁS
úti gőzhengert
és 2 drb **vizeslajtot** 300—1000 literig, használt vagy új állapotban. A gőzhengert esetleg bérbe is vesszük.
Ajánlatokat „Iparvállalat 8775" jeligére **Blockner J.** hirdetőirodába, Városház ucca 10. szám

A hisztériás gyermekek Írta dr. Vértes O. József. — Ára 3 P
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet körút 20

Tegnap délelőtt 9 óra körül
elvesztettem karikagyűrűmet
a Várban, a külügyminisztérium előtt.
Kérem a becsületes megtalálót
jutalom ellenében adja le
Disz tér 6. sz. alatt Horváth névre

nepségek keretébe illő lenne a nemzeti viseletű *Gyöngyösbokrétának valamilyen szabadtéri, fáklyás és színes világítású felvonulása.* A Gyöngyösbokréta előadása egyébként nagyon szép, de mégsem tükrözi teljesen vissza a nép lelkét. A falusiak színes csoportjának felvonulása túlságosan *vasárnapias* és a magyar nép munkájából és küzdelmeiből, amelyben az igazi énjét mutatja, semmit sem tükröz. Ezzel kapcsolatban felmerülhet az a kérdés például, hogy a nemzeti munkahetet nem rendezhetnék-e Szent István hetén?

— Volna még valami, ami csekélység ugyan, de külföldön, főleg Amerikában elterjedt szokás és a külföldieket nagyon megnyeri. A Szent István hét alkalmából minden ittjárt idegennek azon a gazdag összbenyomáson kívül, amely a hatalmas ünnepségekből örökké emlékezetébe vésődik, minden egyes idegennek valami *kis ajándékkal kellene kedveskedni.* Az idegennek ezekkel a kis emlékérmekkel való megajándékozása külföldön igen elterjedt és a példákból látható, hogy igen hasznos is.

HORVÁTH ÁRPÁD

a Nemzeti Színház főrendezője, az idei Szent István-hét programszegénységét s kiáltó negatívumait tartja a legszembetűnőbbnek:

A Szent István-hét legidőszerűbb és leghasznosabb epilógusának a *Budapesti Hirlap* kritikai ankétjét tartom. Ugy annak, ami történt, mint annak, *ami nem történt,* a legtermékenyebb orvoslása az lehet, ha a kritikai vélemények legalább *a jövő év* programjának irányát és főszempontjait igyekeznek kijelölni. Ami ezt az elmult Ünnepi Magyar Hetet illeti, kiáltó ellentmondás és kritika fénylik elénk a szegedi szabadtéri játékok országra szóló sikeréből. Fájdalmasan vetődik fel a kérdés, hogy vajjon miért volt Szegeden jobb az időjárás, s kevesebb az eső veszedelmének kockázata, mint a száraz és kánikulai fővárosban, s miért lehetett ott százezrekre menő tömegnek nemes és művészi táplálékot nyujtani, addig, amíg itthon a konvencionális és gyermeki primitivségben tündöklő tüzijáték attrakciójával kellett a szegény fővárosi lakosságnak beérnie? Hallottunk és olvastunk meglévő és színházi kulturánkra alaposan lekicsinylő kijelentéseket arról, hogy „nekünk nincsenek Reinhardtjaink," — még csak az hiányzik, hogy megállapítsák azt is, mennyire nincs színpadi irodalmunk és szabadtéri ünnepi játékanyagunk. Elnyomhatatlanul eszembe jut a *B. H.* tavaszi nagy akciója, a *Magyar Ünnepi Játékok* országos megszervezésére, az az ankétsorozat, amelyben *Herczeg* Ferenc, *Molnár* Ferenc, *Móricz* Zsigmond, *Kodály* Zoltán, *Bartók, Hubay, Dohnányi, Voinovits* Géza, *Márkus* László, *Csathó* Kálmán, *Heltai* Jenő, *Jób* Dániel és *Bárdos* Artur szólaltak meg, — hogy csak egy pár nevet kapjak ki, — igazán nem tudom, hogy ezeknek a vezető művészegyéniségeknek programjából legalább egyhuszadrésznyi nem vált volna-e a magyar irodalmi és színházi kultura országraszóló és európai visszhangzású dicsőségére? Dehát kár sopánkodni. A főváros, amely legfőképpen volna hivatva a szabadtéri játékok *koncentrációjára,* a deficit veszedelmét emlegíti. A különböző egyéni- és részlettörekvések a jószándék első lépéseinél elfulladnak. Nem marad egyéb, mint a sivár Duna-ünnepélyek tüzijátékának kiábrándító pernyéje, s egy szomorú tapasztalatból táplálkozó keserű reménység, hogy talán jövőre másképpen lesz. Vagy minden így marad?

GYÖMREI SÁNDOR,

a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara titkára és idegenforgalmi előadója: a Gyöngyösbokrétával, az Operával, a Várral kapcsolatban érdekes újításokat ajánl:

A magyar vidék népének a főváros szépsége, érdekességei, kulturális intézményei olyan sok élményt adnak, hogy felesleges volna az őket érdeklő attrakciók növelésének terveivel foglalkozni. Annál elsőbbrangú feladat, miképpen lehetne a Szent István-nap hírére Budapestre érkező *külföldieknek* többet nyujtani és itt tartózkodásuk rövid átlagidejét meghosszabbítani.

— Kezdjük a meglévőkön. A *Gyöngyösbokréta* színpompáját a külföldi nagyvárosi ember talán még jobban tudja értékelni, mint a földhöz erősebb szálakkal összekapcsolt budapesti ember. A Városi Színház, mint környezet azonban ennek a ritka etnografiai érdekességű látványosságnak nem felel meg. Amennyivel nagyobb élmény a stockholmi Skansenen, — ez a szabadtéri, élő néprajzi múzeum — mint valamilyen zárt néprajzi gyüjtemény, ugyanez a különbség egy szabadtéri Gyöngyösbokréta-előadás és mai megrendezés között. A Gyöngyösbokréta számára tehát szabadtéri környezetet kell teremteni.

— *A tüzijátékra* valóban nem lehet alkalmazni néhai Podmaniczky bárónak szállóige számbamenő kijelentését, hogy Shakespeare-t jó lkell adni, vagy sehogy, de adni kell. A tüzijátékot vagy jobban kell rendezni, vagy el kell hagyni.

— Tátongó hiány az idegenek programjának betöltésénél a nyári színházi szünet. Az Opera szubvenciójának kérdésénél mindig idegenforgalmi érdekekre hivatkoznak, viszont az Operaház pontosan akkor zár, amikor az idegenforgalom megindul és akkor nyit, amikor a szállodák kiürülnek. Már pedig a magyar nyelv elszigeteltsége mellett az Opera az egyetlen hely, ahol a külföldi estéjét nemes szórakozással eltöltheti. Amikor nyáron naponta átlag 700 külföldi tartózkodik a fővárosban, akik kétségtelenül megragadnák a magasabbrendű magyar zene megismerésének lehetőségét, amikor ezrek hallgatják az állatkerti klasszikus koncerteket, nem lenne anyagilag sem kockázatos a nyári zenei holtszezonnak megrövidítése.

— Szent István-nap délutánján kiürül a *Vár,* amely pedig arra volna hivatva, hogy hangulatot, romantikát és történelmi levegőt kereső idegenek ődöngjenek utcáin, épp úgy, mint Innsbruckban és Salzburgban. Nem pótolhatjuk az elpusztult épületeket, de ha a főváros igen csekély összeggel — például színes kövezettel a Szent Háromság-téren, stilusos lámpákkal a keskeny utcákban, finoman kiképzett padokkal és egy-két szoborral diszítené fel ezt a városrészt, az elmult század levegőjét lehelő Vár idegenforgalmunk egyik központjává változnék. A Mátyás-templom körül harangjáték, vagy pedig a háború előtt kultivált toronyzene felújítása gyüjthetné össze az idegeneket.

PÁSZTOR JÁNOS,

szobrászművész artisztikus elgondolása az, hogy az ünnepi tüzijáték egyrészét a Duna vizén rendezzék meg.

— A *Szent István*-napi ünnepség programjának legnagyobb hibája a *változatlanság.* A hagyományos egyházi ünnepségeken kívüli látványosságok érthetetlen módon, mintha megmeredtek volna. Hosszú évek óta nem változtattak a látványosságokon. Itt van mindjárt a gellérthegyi *tüzijáték,* amely a hegy tetejéről artisztikusan hat, de miért nem próbálták meg a *tüzijáték egy részét a Dunára vinni?* Számos külföldi példa mutatja, hogy a tüzijáték a víz fölött sokszorosan káprázatosabban hat. A *Duna* víztükrén, a Gellérthegy bevonásával *olyan tüzijátékot lehetne produkálni, amely tényleg speciálisan csak Budapesten lehetséges.*

— Az ünnepi látványosságok homlokterében ma kétségkívül a *Gyöngyösbokréta* előadása áll. Szerintem azonban ezt a produkciót *a színházból a szabadba kellene vinni.* A Gyöngyösbokréta színpadi előadásának nagy *hátránya,* hogy a produkció *veszit természetességéből és színpadiassá válik.* A szabadtéri előadásban ez a színpadiasság megszűnne és megoldódna mindjárt *a túlságosan korlátolt nézőtér kérdése is,* míg a *világítási hatások lehetősége megnövekednék.*

— A mai magyar népviselet és népszokások bemutatása mellett helyesnek tartanám *István király korabeli Magyarország bemutatását.* Szabadtéri előadás keretében a Szent Istvánról szóló drámákat és operákat kellene rendezni, továbbá *kosztümös lovasfelvonulást és vitézi játékokat.* Az ilyenformán összeállított program a Szent István-heti ünnepségek vendégeinek olyan hatalmas és rendkívüli élményt nyujtana, amely felejthetetlenül belevésődne emlékezetébe.

KASSZANDRA,

a társadalmi élet jonákságainak szellemes megfigyelője, kit olvasóink a B. H.-ban megjelent közvetlen és friss cikkeiből jól ismernek, az idei Szent István-napról a következőket írja a B. H.-nak:

— Elnémult az ünnep vásári zöreje, köznapivá csendesült az utca képe, „a nép, az istenadta nép" visszatért falujába, mi pedig ittmaradtunk és elmélkedünk, — gazdagabbak lettünk-e egy impresszióval, vagy szegényebek egy illuzióval? Kétségtelen, hogy 900 esztendővel első királyunk halála után nem az ő szent emlékének megtisztelésére alakul át Budapest nagyvárosi képe falusi népünnepély színterévé. A Szent Jobb misztikusan áhitatos körmenete a kegyeletes emlékezés méltó jelképe. Ami azután jön, az nem egyéb, mint meddő erőlködés, amellyel a falut és a várost testvéri barátságra akarjuk rábirni. Olyan ez, mintha két idegen kisgyereket együtt elviszünk színházba abban a naiv hitben, hogy az egyszeri közös élvezés maradandó lelki kapcsolatot fog teremteni közöttük.

— Érzem, hogy így nincs jól, így nem ismerjük, nem szeretjük meg egymást, ünnepi mázban, szándékolt szórakozásban. Valahogy úgy képzelem, hogy nem festve és nem kigyöngyözve, nem reklámozva és nem bemutatva kéne megismernünk legjobb honfitársainkat. Nekünk kellene hozzájuk mennünk, hálás érdeklődéssel felkeresnünk őket ott, ahol a mi mindennapi kenyerünkért dolgoznak, szerényen közelednünk a férfiak verejtékes munkájához, az asszonyok szorgalmas háziasságához, gyerekeik földszagú természetességéhez. Csak otthonukban, munkájukban, hétköznapjukban tudnánk megtalálni lelküket, ha tisztelettel és nem bámészkodással közelednénk feléjük. A falu népének pedig meg kellene mutatni a mi gyönyörü Budapestünket a maga valójában. Nem városi búcsú álvidámságával, nem színes rakéták túlhangos puffogtatásával, hanem érthető és szakszerü magyarázatokkal, hogy megtudják, miként alakultak az utcák, hidak, épületek. Milyen gyárak dolgozzák föl az ő munkásságuk termékeit, hogyan és hol készítik az ő gazdasági eszközeiket, miként müködik itt a rádióleadó, amelynek hírei, muzsikája, előadásai ma már a tanyai életnek megszokott örömei. Mutassák meg nekik kedvelt ujságjuk szerkesztését, nyomtatását, a Meteorológiai Intézetet, amelynek jóslata minden gazdának oly fontos, mint az imádság. Szóval meg kellene teremteni a kapcsolatot az ő életük és munkásságuk és a miénk között, megmutatni nekik Agrippa örökigazságú, élő meséjét, hogy *egy* testnek tagjai vagyunk valamennyien, nincs egymáson mit bámulnunk, nincs egymást miért irigyelnünk, hanem szeretnünk kell egymást és együtt viselnünk a súlyt, amelyet a sors reánk rótt.

MARENTSITS OTTÓ,

a Dunapalota és a Hungária-szálló vezérigazgatója, többek között a Vigadó épületének központi Magyar-házzá való átalakítását indítványozza.

— Az idei Szent István-hét idegenforgalma *messze túlszárnyalta az eddigi ünnepségek forgalmát.* Ez a hatalmas *népvándorlás,* amely *Szent István* hetében *Budapesten* volt, elsősorban *a kormány és a főváros intenziv idegenforgalmi propagandájának köszönhető.* A külföldit Magyarországra főleg fővárosunk rendkívül természeti szépsége vonzza. A Szent István-heti ünnepségek különelges zamatját az idegenek szempontjából *a népviselet, a népies szokások bemutatása, egyszóval a Gyöngyösbokréta nyujtja.* Ahány idegennel csak beszéltem, mindnyájan *elismerőleg nyilatkoztak az ünnepi látványosságokról.*

— Az idei *Szent István-hét* idegenforgalmát a csoportosan érkezettek jellemzik. *Ausztriából, Olaszországból, Németországból, Franciaországból, Angolországból* és más országból *cserevonatok* érkeztek. A cserevonatoknak az ünnepekre való indítása rendkívül jó ötletnek bizonyult. Ilyen hatalmas *csoportos érkezésre még nem is emlékszem* és meg vagyok győződve róla, hogy ha az ausztriai események nem következtek volna be, osztrák és német vendégeink száma *még nagyobb lett volna.* Általában mondhatjuk, hogy *a Szent István-heti ünnepségek szervezése és propagandája a legjobb úton halad,* s minden jel arra mutat, hogy Budapest fürdőváros egyre jobban fejlődik, mint idegenforgalmi központ.

— Itt meg kell jegyeznem azonban, hogy fővárosunk még mindig nélkülözi azt a központi szervezetet, amely a többi külföldi nagy fürdővárosokban megvan. Ezt a központi szervezetet a külföldi *Kursaal*-ok mintájára állandósítani kellene. Nézetem szerint erre a célra a *Vigadó* épülete volna a legalkalmasabb. A Vigadó épületében állandó, egész éven át tartó bemutatásra kerülne a magyar népviselet, zene, termények stb., úgy, hogy az idegen *koncentrálva megbizható képet kapjon a magyar földről, a nemzeti sajátságokról, kulturánkról és művészetünkről.* Vendégeinket csak akkor *tudjuk tartósabban itt tartani, hogy ha olyat tudunk nyujtani, ami másutt nincs.* Ez az a szervezet, amit *a külföldiek nélkülöznek,* pedig *a központi Magyar ház* gondolata nem újkeletű, az épületünk is megvan hozzá és *kis költséggel megvalósítható.*

— **(Dugulás és aranyeres bántalmak),** gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, a has állandó puffadtsága és a rekeszizom gyakori feltolódása, hát- és derékfájás ellen a természetadta **„Ferenc József"** keserűvíz, kisebb adagokba elosztva, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyujt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a **Ferenc József** víz alhasi megbetegedések eseteiben — túltáplált, vérbő egyéneknél is — gyorsan, biztosan és mindig enyhén hat.

Tizennégy nemzet fiai a debreceni Nyári Egyetemen

A magyar kultúrát ismerteti meg a külföldel a debreceni szünidei kurzus — Hankiss János egyetemi tanár a Nyári Egyetem nyolc évének eredményeiről

DEBRECEN, augusztus hó.

Debrecen utcáin, a Nagyerdő tölgyei alatt, a gyönyörü erdei uszodában egyebet se lehet hallani mostanában, mint idegen beszédet. Mint egy modern Bábelben, olasz, német, francia, angol, lengyel és norvég társalgások teszik változatossá a vendéglők, kávéházak, szórakozóhelyek életét s talán a debreceniek maguk sem értik, hogy miképpen lett a legmagyarabb városból ilyen internacionálisan sok változatú, soknyelvü metropolis. Pedig az egésznek annyi a titka, hogy Debrecenben most tartják a Nyári Egyetem nyolcadik kurzusát, amelyre 14 nemzet fiait gyüjtötte össze dr. Hankiss János egyetemi tanár és a Nyári Egyetem vezetőségének sokfelé ágazó, intenzív propagandája.

Nyolc esztendővel ezelőtt szerény próbálkozás, tapogatódzó kísérletezés volt a Nyári egyetem debreceni tanfolyama. Azóta egyre növekvő látogatottság mellett már nyolc kurzust tartottak, nyolc nyáron keresztül ismertették meg a mindig szaporodó külfödi hallgatósággal Magyarországot, a magyar kultúrát és a magyar nyelvet.

Az országban csak nagyon kevesen tudják, hogy a debreceni Nyári Egyetem nyolc tanfolyama külföldön rendkívül sokat használt a magyar ügynek. Barátokat, rajongó híveket, önzetlen harcosokat szerzett a nemzet számára, mert azok a külföldiek, akik a debreceni Nyári Egyetemre jöttek nyolc éven át, nem olyanok voltak, mint az idegenforgalom által idehozott külföldiek. Ezek megismerték a magyar kultúrát, müveltséget, a kitünő program folytán belenézhettek a nép lelkébe és a társadalmi érintkezés, a debreceni úri familiák meleg vendégbarátsága révén betekinthettek a magyar családi életbe. S érdekes, hogy épp a magyar otthonnak melegsége hódította meg a magyar ügy számára a legtöbb külföldit. Világlapok cikkei, külföldi egyetemek előadásai, fiatal tudósok könyvei jelzik azt a hódító utat, amelyet a Nyári Egyetem külföldön megtett, idegen népek érdeklődését, barátságát szervezve meg a társtalan magyarság számára.

Hankiss János dr. egyetemi tanár, a Nyári Egyetem kurzusának szervezője, éltető lelke, vezetője, rendkívül érdekesen mondotta el munkatársunk előtt nyolc esztendő tapasztalatait.

— Nyolc éve, — mondotta, — mikor a nyári egyetemet megszerveztük, az volt a főproblémа, hogy világnyelv nélkül lehet-e szünidei tanfolyamot csinálni. Ma ott tartunk, hogy eljutottunk a háromszázötvenes létszámhoz és a 350 hallgatónak több mint fele külföldi. Tizennégy nemzet képviselői vannak itt: olaszok, németek, lengyelek, norvégok, észtek, stb. Magát a Nyári Egyetem elnevezést azért találtuk ki annak idején, hogy reklámra is alkalmas módon megjelölhessük ezt a szünidei tanfolyamot. Az elnevezést azóta átvette Keszthely, Esztergom is. A célunk az volt, hogy a magyar közönséget kapcsolatba hozzuk az élő tudományossággal, mert egy helye sincs az országnak, ahol így együtt találnák a magyar tudományosság vezetőit, mint most Debrecenben. Alkalmat akartunk adni a külföldi magyarságnak is, hogy megismerhesse a magyar tudomány vezető alakjait és ízelítőt kapjon azok működéséből.

Ezenfelül a külföldieknek, saját anyanyelvükön, bevezetést adunk a magyarság életébe, problémáiba. A Nyári Egyetem nyolc év alatt tanulmányi szempontból is nagyot fejlődött, amit a mostani 120 előadás és sok nyelvlecke bizonyít. Az idén először történik meg, hogy az idegenek vizsgát tehetnek a magyar nyelvből s magyar vonatkozású ismereteikből. Vannak itt lengyel, olasz leányok, berlini diákok, akik tökéletesen beszélnek már magyarul s egy norvég hallgatónk kerékpáron egyenesen azért jött ide Norvégiából, hogy a nyári egyetemen letehesse a magyar nyelvmesteri vizsgát. A többi hallgatók is minden alkalmat megragadnak, hogy magyarul beszéljenek és megismerjék az országot. A hallgatók számára az idén megrendezzük a pesti hetet, amikor is ezek a Szent István-hét feledhetetlen impressziójával pecsételhetik meg a nyári egyetemen kapott értelmi hatásokat.

A hazai előadókon kívül előkelő külföldi előadók is szerepeltek az idei programon, így többek között Farkas Gyula, Miskolczy Gyula római, Müler Lipót párizsi egyetemi tanárok, továbbá az idegenek közül Visconti gróf és Cafarelli herceg.

Hankiss János professzor végül annak a reményének adott kifejezést, hogy a debreceni Nyári Egyetem még a jövőben is nagy szolgálatokat fog tenni a magyar kultúra külföldön való megismertetésének és ez által az egyetemes magyar ügynek is.

Milyen volt az idei Szent István?

És milyennek kellene lennie jövőre?

Fejleszteni kell az ünnepi hét programját — Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter érdekes kritikája — Szabadtéri előadásokat, Szent István udvarának feltámasztását, Központi Magyar Ház felállítását, a tüzijáték dunai megrendezését sürgetik a magyar művészek, írók és az idegenforgalom vezetői

A Budapesti Hirlap Szent István-heti ankétja

Szent István ünnepe elmult.

Magyar ünnep volt, — magyar szivek számára. De világünnep is, — a magyar szellem, a magyar mult, a magyar erő, tehetség és tudás fellobbanása, kivirulása, megmutatkozása az ünnepünkre hozzánk utazott idegenek előtt.

A statisztikai adatok a látogatók számának óriási emelkedéséről számolnak be. A magánlakásokban és szállodákban megszállott külföldiek száma összesen 13.658 volt. A vámkirendeltségek jelentése szerint Szent István-napja előtti napokban 41 külföldi rendszámú autocar és autobusz, valamint 500 külföldi rendszámú személyautó érkezett a fővárosba. Egyedül Bécsből 13 társasutazás indult, több, mint 600 résztvevővel. A Szent István-heti idegenforgalommal kapcsolatban ki kell emelni a cserevonatakciókat. Mindezekből megállapítható, hogy még sohasem volt Szent Istvánkor Budapesten olyan idegenforgalom, mint ebben az évben. De legteljesebb és legjellemzőbb képet akkor kapunk a Szent István-napi és Szent István-heti forgalomról, ha a pályaudvarok személyforgalmát nézzük. Az Államvasutak igazgatóságának megállapítása szerint a budapesti pályaudvarokra Szent István-heti kedvezménnyel összesen 241.000 utas érkezett, 46.785-tel több, mint az elmult évben. Hajón kb. 12.000 utas érkezett a fővárosba. Ezekhez a számokhoz hozzá kell adni a Helyiérdekű Vasutakkal érkezett nagyszámú utast, továbbá a környékről autóbuszon érkezetteket, akkor kiderül, hogy az évek óta kifejtett tervszerű propaganda ebben az évben a Szent István-heti ünnepségeket idegenforgalmi szempontból az év legelső eseményévé fejlesztette.

Tizenháromezer idegen járt tehát Szent István hetében Budapesten. És több, mint harmadfélszázezren érkeztek vasúton és hajón. Ez az óriási tömeg látta a magyar mult ünnepi pompáját és méltóságát a várbeli körmenetben, megismerkedett a magyar föld, nép, tehetség izével, frisseségével, hervadhatatlan szépségével a *Gyöngyösbokréta* előadásain, ámulva járt a magyar őstehetségek kiállításán, — és csodákkal telt meg a szíve, amikor percről-percre új arccal, új szépségekkel, a Duna, a budai hegyek, a sziget új meglepetéseivel találkozott a magyar fővárosban.

Az idei Szent István szép volt. Ünnepi. Igéretekkel, gazdagsággal, jövővel bontakozó kezdet. De kezdet csupán . . . Mert a magyarság kimeríthetlenül gazdag mondani és megmutatni valójának egy-egy gyöngyszeme csupán az ősi körmenet és a friss Gyöngyösbokréta. Azt a sokezer idegent, aki a magyarság barátja lett ezen a Szent Istvánon, — a jövőre is visszavárjuk, — de jövőre már nem elégíthetjük ki a megismételt idei műsorral. Szent István napja észrevétlenül a magyarság nagy, legnagyobb ünnepe lett, a magyarság megmutatkozásává nemesedett a világ előtt, — azzá is kell hát a valóságban is, a megmutatkozás lenyügöző gazdagságával válnia.

Ünnepi játékok kellenek, nagy és komoly attrakciók, a szellem, tehetség és tudás fényes tüzijátéka, — a magyarság nagy önvallomása tehetségéről, hivatásáról, sorsáról, jövőjéről, minden nemzet idesereglett fiai előtt.

Meg kell ismernünk végre ennek a napnak megrendítően mély és komaly jelentőségét, meg kell szerveznünk ezt az ünnepet, ki kell mélyítenünk a szép és méltó kezdetet. Az illetékeseknek, akik ezt az ünnepet rendezik, meg kell mutatniok, hogy méltók tisztjük viselésére. S hozzá kell fognunk ehhez a munkához már most, még ma, azonnal . . .

Szent István idei ünnepe elmúlt.

És a *Budapesti Hirlap* megszólaltatja a magyar művészeket, írókat, idegenforgalmi tényezőket, továbbá a szellemi és társadalmi élet elitjének hivatott képviselőit, akiket külföldi útjaik, művészi érzékük és ízlésük, idegenforgalmi tapasztalataik, budapesti polgárságuk feljogosítanak nemcsak az elismerés, de a bírálat szavaira is, — mondják el, milyennek látták az idei Szent István napot — és milyennek szeretnék látni? Milyennek képzeiik jövőre, — és milyen programot álmodnak ebbe a napba — az elkövetkező évtizedekre?

Ime a nyilatkozatok:

Fabinyi Tihamér kereskedelmi miniszter:

Nyári operaprogramot szabadtéri előadásokkal — A Gyöngyösbokréta különösen alkalmas volna szabad színpadon való bemutatásra — A gellérthegyi tűzijáték nem felel meg a mai követelményeknek

A kereskedelmi miniszter a Szent István-hétről a következő érdekes, gazdagötletű kritikát mondta:

— Az érdeklődők számát tekintve, megállapíthatjuk, hogy *soha még olyan nagyszabású és nagykiterjedésű nem volt a Szent István-napi ünnepség, mint az idén.* Vonatkozik ez a megállapítás mind a hazai látogatók tömegére, mind pedig a külföldiekére. A részletes adatok összeállítása most van folyamatban, de már az első rendelkezésre álló adat is megvilágítja a helyzetet: *a budapesti pályaudvarokon ugyanis tizenhétezerrel nagyobb volt a felutazó utasforgalom, mint tavaly, ami több mint nyolcszázalékos forgalmi emelkedést jelent.* Ehhez járul az autocarokon, autobuszokon, a magánautók jelentős tömegén érkező külföldi utasok forgalma. De mindezeken felül azt is örömmel kell említenem, hogy *soha annyi cserevonat nem futott be a budapesti pályaudvarokra, mint az idei Szent István-napon.*

— Ám nemcsak a résztvevők nagy száma, hanem *a főváros képének, sőt az egész környéknek külsőségekben is jelentkező élénksége mutatja a rekordforgalmat és érdeklődést.* Az egész kérdés lényegét abban látom, hogy Budapestet a Szent István-napi ünnepségekkel kapcsolatban sikerült nemcsak itthon, hanem a világ közvéleményébe is begyökereztetni, mint *Európa egyik legszebb fővárosát.* Immár közismertté kezd válni a Szent István-nap körül csoportosuló ünnepi hét, s azt lehet mondani, mindinkább divattá válik, hogy miként a salzburgi Festspielekre, Budapestre is — és pedig lehetőleg a Szent István-heti ünnepségekre — *fashionable dolog a Közép-Európát beutazóknak ellátogatni.*

— Ha *érték és minőség* szempontjából mérlegeljük a Szent István-heti forgalmat, akkor még mindig azt kell látni, hogy *inkább kvantitatíve, tehát számra nagy a forgalom, de még nem elég előnyös kvalitás szempontjából,* bár ebben az irányban is igen lényeges javulást látunk. Mindenesetre ezt mutatja a nagyobb szállodák, különösen *a dunaparti előkelő hotelek és éttermek forgalma, a sok külföldi rendszámú gépkocsi,* köztük nem egy feltűnő luxusautó a főváros utcáin, s ami ezzel együttjár, *a jellegzetes árucikkeket árusító, ízléses és világviszonylatban aránylag olcsó kereskedések forgalma,* a bevásárlások felfelé irányuló tendenciája — elsősorban az idegenek részéről.

— Igazán értékszerzővé az idegenforgalom akkor fejlődhetik, ha *az ittartózkodási időtartamot, amire minden eszközzel törekszünk is, minél jobban meg tudjuk hosszabbítani.* Ennek számos eszköze kiemelendő a látványos, szórakoztató, élvezetet nyujtó, tehát legfőként idegenforgalmi események számának fokozása, a vonzó érdekességek ötletes szaporítása *itt a fővárosban,* de épp úgy *a vidék nevezetes pontjainak kirándulások alakjában való bekapcsolása* a budapesti tartózkodásba. Külön ki kell emelnem *a speciális érdeklődést keltő és speciális célzatú szervezett ideutazások* növelésének fontosságát, amelyek közül legfőképp a *gyógyfürdőzés,* a *vadászat* és hasonló sportszerű eseményeknek van jelentősége. Ezeknek a fontosságát lehetetlen fel nem ismernünk, s a teendőkről, amelyek e téren reánk várnak, hosszasabban is lehetne nyilatkozni.

— *Ami magát a Szent István-hetet illeti,* itt nézetem szerint főleg három irányban van további kiegészítésre és kiépítésre szükség. Ezt úgy gondolom, hogy *a szorosan vett Szent István-napi ünnepségekhez, azokat megelőzően és azokat követően csatlakozó idegenforgalmi eseményprogramot kell felállítanunk.* Érezhető hiány még mindig, hogy a külföldiek által *nyelvi nehézségek nélkül élvezhető kulturális eseményeink nincsenek.* Gondoskodni kell tehát arról, hogy *nyári operaprogramunk* legyen és pedig lehetőleg *a szabadban tartandó előadásokkal,* amelyeknek jogosultságát, sőt szükségszerűségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a legkiválóbb produkcióknak is kárára válik a sokszor elviselhetetlen hőség. A *Városi Színházban* például a *Gyöngyösbokrétának* egyébként óriási sikerű előadását az érdeklődők a nagy meleg miatt kénytelenek úgyszólván végigszenvedni, holott *épp ez a produkció különösen alkalmas volna szabadszínpadon való bemutatásra.*

— Úgy érzem, valahogyan át kellene hidalni azt az ellentmondást, ami abban rejlik, hogy operaszínházunk, vagyis az egyetlen, amit a külföldi, aki a zene iránt érdeklődik, nyelvre való tekintet nélkül élvezhet és amely igen magas nívón is van, *éppen abban az időszakban nem áll rendelkezésre, amikor az idegenforgalom legnagyobb áramlata irányul hazánk felé.*

— Törekednünk kell továbbá arra is, hogy *amit nyujtunk, a lehetőségeinkhez képest a legkiválóbb legyen.* A Szent István-napi ünnepségek eseményeinek *a legszigorúbb bírálatot is ki kell állaniok. Ennek a követelménynek a gellérthegyi tüzijáték például egyáltalán nem felelt meg,* holott a mi relative igen tekintélyesnek mondható idegenforgalmi büdzsénknél, amit az állam, a főváros, s egyéb hatóságok és intézmények erre a célra fordítanak, *nem lehet kérdéses az állítólag 15.000 pengőnyi tüzijátékköltségek megduplázása.*

— Azt hiszem, hogy ezek a kritikai megjegyzések nem csökkentik annak az országszerte általános elismerésnek melegségét, amit az összes idegenforgalmi tényezők, élükön a fővárossal az idei Szent István-nap kivételes sikeréért méltán megérdemelnek.

A miniszter végül kijelentette, hogy a legbehatóbban foglalkozik az idegenforgalmi kérdések kapcsán a Szent István-napi ünnepségek szerves kiépítésével, s főként a vidéknek az ünnepségekbe való szoros bekapcsolásával.

MÁRKUS LÁSZLÓ,

az Operaház főrendezője, a kitünő író, a Szent István-heti program „második felét", a város produkcióját sürgeti érdekes kritikájában:

— A Szent István-hét tarka programjából nekem valami hiányzik: maga a program. Ez az ünnepünk tulajdonképpen a nemzeti egység ünnepe, hódolat a szent király emlékének, aki a harcos törzsekből államalkotó nemzetet formált. Ez tehát az egész nemzet ünnepe itt, Pesten, ahol az emléket testesítő ereklyét őrizzük. Ámde *a nemzetnek csak egyik fele mutatja be magát Szent István hetében,* a Paulini Béla Gyöngyösbokrétája, amely beszámol a nagy szent színe előtt arról, hogy az ősi lélek ázsiai egyénisége mivé fejlődött a viharos európai ezredévben. Ez a falu kulturájának bemutatkozása és nagyon helyes, hogy Paulini nagyszerű gondolatát a főváros ilyen szeretettel adminisztrálja. De itt érem aztán a programban a programtalanságot: a városi kultura, mely nálunk egy a főváros kulturájával, *a magyarságot a népek kultúrközösségébe kapcsoló tevékenység bizonyságtétele merőben hiányzik.* Mert nem valószínű, hogy az állatkerti hangversenyvállalkozást, a kedvesen jószándékú Jedermann-előadást és a gyengécske tüzijátékot a budapesti műveltség reprezentáns tanuságának szánták volna. A Gyöngyösbokréta egyik fele a programnak, a másik fele lenne Budapest teljesítménye. Természetesen magyar színvonalú zenei és drámai produkciókra gondolok, mint amelyek legtömörebben sűrítik egy kultúra teljesítőképességét. Jól megalapozott és megszervezett ünnepi játékokról lehetne szó, mert vannak igaz európai klasszisú rendezőink és előadóművészeink és van az egész világ elé bátran kitárható zenei és színpadi irodalmunk. A város igaz gyönyörűséggel nézi a Bokréta szépségeit és valószínű, hogy az idegenek is kedvüket lelik egzotikumában. De kedvüket lelnék az idegenek a városi kultúra előkelő teljesítményeiben is *és valószínűleg Szent István király se helyteleníténé, ha az ő emlékezetére a város is megerőltetné magát egy kevéssé.* Mert a várostól nagy és szép dolgok *telnének* ki, s aligha lehet komolyan védeni azt az álláspontot, amely szerint Budapest egész kultúrája csak arra jó, hogy a falusi nép bemutatkozását üzleti leleménnyel és a takarékosság követelményei szerint adminisztrálja. Hogy Budapest kultúrája részéről ez lenne a csúcsteljesítmény, ezt állítani talán mégsem lehet, már pedig *csúcsteljesítményekkel kell ünnepelni a nemzetalkotót.* A nemzet egyik fele meg is teszi ezt, a másik fele, a város, azonban csak impresszárióként szerepel. Igy aztán a Gyöngyösbokréta nem dicsősége, hanem súlyos veresége a városnak, hogy az minden Szent István-héten bebizonyul, hogy produkálni csak a falu tud és a város csak az ügykezelésben remekel.

TAMÁSI ÁRON,

a kiváló író Szent István udvarának és korának az ünnepre történő feltámasztását látná szívesen és Szent István ünnepének vidéki városokra való kiterjesztéséért száll sikra:

— A *Szent István*-heti ünnepségek progarmjának egyformasága *nem alkalmas arra,* hogy az ünnepségek nagy jelentőségét *állandóan* kifejezze és mindig olyan sikerrel vonva az idegeneket *Magyarországra,* mint az idei ünnepen. Az ünnepi program összeállításánál tulajdonképpen *a fősúlyt nem is a látványosságokra* kellene fektetni, hanem *a nagy magyar nemzeti ünnep komoly tartalmára* és csak másodsorban jutnának szerephez a látványosságok, de ezek között is *utolsó helyen a tüzijáték.*

— Szerintem idegenforgalmi szempontból óriási jelentősége volna, ha valamilyen formában *Szent István korát megelevenítenék.* Rendkívül érdekes lenne például rekonstruálni *a nagy magyar király udvarát* és élethűen visszatükrözni *a kilencszáz év előtti Magyarország életének hangulatát.* Nézetem szerint ezekben a játékokban az egyházi ünnepségek mellett most már *István király emberi és nemzeti jellegét kellene kihangsúlyozni.*

— Az az érzésem, hogy idén a látogatók nagyrésze azzal az érdeklődéssel jött az ünnepségekre: *lássuk csak, mi is volt tavaly.* A Szent István heti ünnepi játékok megrendezését azzal kell kezdeni, hogy jó előre összeül egy bizottság, amely a hivatalos közegek, írók, művészek, színházi emberek és az érdekeltek minden ágából vett képviselőkből áll és széles skálájú *programot* állít össze. Ennek a programnak *újszerűnek, nemzetinek és érdekesnek kell lennie, úgyhogy a magyar vidék és a külföldi idegen ízlését egyaránt kielégítse.* Az ünnepségeket nemcsak központilag *Budapesten,* hanem szétszórva az *ország nagy városaiban is meg kell rendezni.* Főleg azokon a helyeken, amelyeket valamilyen *történelmi emlék fűzi Szent István korához.*

— A Szent István-napi *tüzijáték* rendezését *nem tartom szerencsés dolognak.* A tüzijáték, ha még olyan káprázatos és tüneményes is, nem lehet ilyen komoly és mélyértelmű ünnepség befejezése. A tüzijáték helyett sokkalta káprázatosabb és az ün-

KÉKACÉL GMB KÉKACÉL

a magyar pengegyártás diadala!

GMB KÉKACÉL LUXUS 30 fill.

GMB KÉKACÉL SUPERLUXUS 40 fill.

Minden darab vásárlásakor ugyanannyi darabot

ingyen

kap, a bevezetési idő alatt az összes szaküzletben!

A „nagyságos fejedelemnél"

Pásztor János Rákóczi Ferenc lovasszobra

(Saját tudósítónktól.) Tavaly volt kétszáz éve, hogy a nagy fejedelem, II. Rákóczi Ferenc Törökországban, a Márvány tenger partján fekvő Rodostóban örökre lehúnyta szemeit.

A jelentékeny évforduló felébresztette a nemzet hálás kegyeletét. Impozáns lovasszoborral áldoznak a nagy fejedelem halhatatlan emlékének. A grandiózus feladattal *Pásztor* János szobrászművészt bízták meg, aki több mint egy évi munka után elkészült a hatalmas művel.

A szoborbizottság a napokban vette át a Rákóczi-szobrot, melyet a Kossuth Lajos téren, a Kossuth-szoborral szemben fognak felállítani.

A csendes, hangulatos Szüret uccában keresték fel *Pásztor* János szobrászművészt.

A kőkerítésen kis zománctábla: *Pásztor* János szobrász. A stílusos, szép villa ápolt sétaútján vezetnek a földszinti műterembe, ahol a mester éppen tartózkodik.

Nyílik az ajtó: ingujjra vetkőzött, apró termetű férfi jön elém. Szájában kurta angol pipa, csontkeretes szemüvege mögül kutató pillantású szemek: Pásztor János. Igénytelen, rendkívül szerény ember.

— Éppen most ment el a szoborbizottság, — mondja csendesen. — Megtekintették a szobrot és azt mondották, hogy jó... Csak ennyit mond, majd hallgatásba burkolózik.

— Tessék beljebb fáradni. Ujságírónak még nem mutattam a szobrot.

Az embert önkéntelenül is megállásra készteti a látvány, amely belépésekor eléje tárul. Az aránylag nem nagy műteremben félelmetes arányú ló-kolosszus tűnik fel. Mint az apokalipszis megvadult, tajtékzó lova, éppen ugrásra készül fejedelmi lovasával. Mintha óriások országába kerültünk volna.

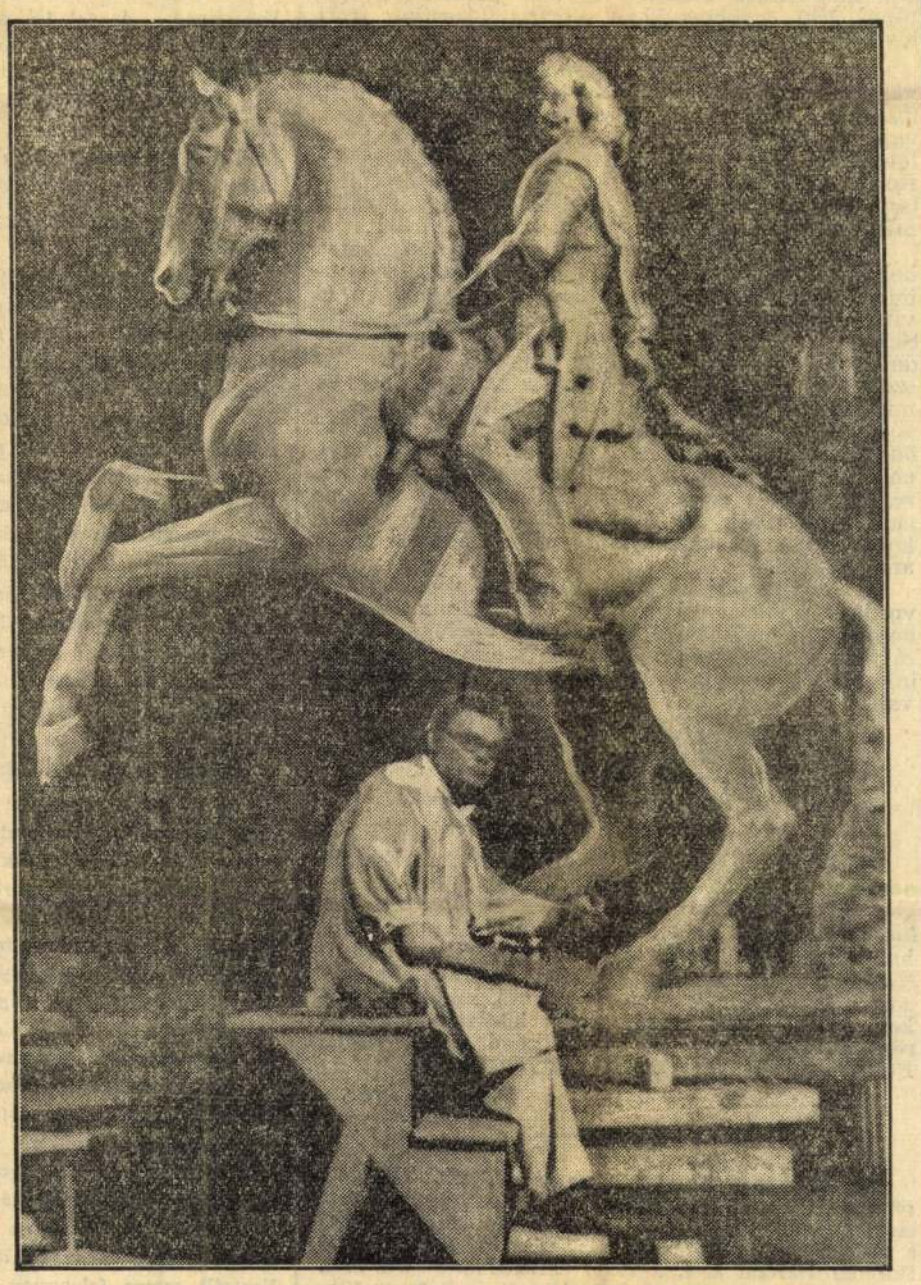

Pásztor János Rákóczi-szobra. A szobor alatt ül a művész

Leonardo da Vinci lovasszobrát mutatja. A lónak egyes részletei túlméretezettnek látszanak.

Lovas nemzet vagyunk...

A fehérmárvány primaverák és a szelid aktszobrok finom, fehér miliőjében viharos kontrasztként hat a majdnem a mennyezetig érő ugró-ló, a délcegtartású fejedelemmel. Nem az Andrássy-szobor lovának nyugodt fölénye és Fadrusz Mária Terézia lovának szügyébe szegzett fejedelmi fejtartása, hanem a lónak valódi póztalan őserejét domborította ki a mester művében.

— Lovas nemzet vagyunk és nálunk nagyon sok a lovas ember, akik elsőrendű lószakértők. Nagyon kell vigyáznunk, hogy ne legyen a lóban valami anatómiai hiba. Még hozzá sem fogtam a szoborhoz, — mondja Pásztor János — és máris rengeteg levelet kaptam az ország minden részéről, amely a lóra ezer meg ezer szempontból tett figyelmessé. *A levelek írói valósággal presszionáltak, hogy a ló az ő elgondolásuk, illetve az ő ló-ideáljuk szerint készüljön el.*

— S mi van a művészi szabadsággal — kérdem közbevetőleg.

— Hiszen ez a szerencse, — mondja — hogy van olyan terület, ahol a laikus és nem művészi szempontokat mellőzni lehet. Azért művészet, hogy önmagából is nyujtson valamit. A művészeti alkotások életjelenségek is, belőlük visszakövetkeztetni arra az életre, amely őket létrehozta, a helyes értékelés útját jelenti. Itt van például a reneszansz művészete, — mutat egy szoborsorozatra. — A művész az eszményesítés és tömörítés szigorával nyúlt a fejhez és különösen annak kidolgozásához. A művészet azonban nem csupán az abszolút széphez mérve jut jelentőséghez.

— Nem baj ez — mosolyog pipája mögül a mester. — Leonardo da Vinci azért mégis nagy művész volt...

Az igazi szobor sose készül el teljesen...

A mester egykedvűen rágja a pipáját. Egyszer-kétszer rámtekint, majd a már teljesen kész szoborhoz lép és felsiet a létrán. Kezében villaszerű szobrászszerszám. Villámgyors mozdulattal kapar egyet a fejedelem csizmáján. Lesiet, összehúzza szemöldökét és lentről nézi az idomot, amelyen az imént javított. Úgylátszik, meg van elégedve a korrektúrával a szűkszavú mester, mert megszólal.

— Egy szobor sohasem készül el teljesen, mindig van rajta valami javítani való.

— Ezek szerint a téren felállított szobrán is találna majd javítani valót?

Kiveszi pipáját a szájából és a szenvedélyes dohányosok nagy lelkiismeretével megtömködi, mielőtt válaszol.

— Ugy van, teljesen kész alkotás nem létezik. A klasszikus és tökéletes mesterművek csak a laikus közönségnek hatnak a tovább nem fokozható tökély erejével. Ellenben ők maguk, a mesterek, a »klasszikus« művek alkotói, idővel mindig javítanának még alkotásaikon.

Most egy szőke hölgy lép a műterembe. Pásztor Jánosné. Amikor meghallja férjének fejtegetéseit, kissé indignálódva mondja:

— Maga még ilyet nem látott. A szoborbizottság zsűrije valósággal áradozva dicsérte a szobrot. — férjem ezzel szemben — bár pillanatnyilag meg van elégedve a munkájával — mégis szeretné átgyúrni az egészet.

A mester ránk se hederít. Újból felszalad a létrán és saját »tétele« igazolására megint húz a kaparóval egyet a szobron.

— Hát mester, nincsen megelégedve a szoborral?

Óvatosan válaszol.

— Azt nem mondom, hogy nem elégít ki, de amíg itt magam előtt látom a műteremben, addig nem is lesz nyugtom. Sokszor hajnalban arra ébredtem, hogy a szobron kellene valami újat csinálni. Ilyenkor beosontam a műterembe és átgyúrtam, amit még tegnap jónak láttam. A készülő szobor úgy megfekszi alkotóját, mint a lidérc. Amíg el nem tűnik, mindig kísért ..

Most egy kézi szivattyút vízzel tölt meg és azzal spricceli a szobrot. A nedvességtől csillogva, ragyogva domborodnak ki a Rákóczi-szobor nagyszerű formái.

Az új Rákóczi...

Az új szobron Rákóczit *Pásztor* János nem az ismert Mányoki-kép szerint örökítette meg. Nincsen rajta a kucsma és a panyókára vetett díszmagyar. Hajadonfővel, testhez feszülő páncélban ül a lovon a fejedelem. Jobb kezében marsallbot, balján hosszú kard.

— Nem fél, hogy csalódást fog kiváltani a szobor a laikusokból, akik a szoborban nem a képzeletükben élő Rákóczit találják majd meg?

— Egyáltalán nem. Úgy tartom hogy az úgynevezett »szakértők« véleménye sem mindig fontos. Egy véleménynek van csak létjogosultsága és ez: a szobrászé.

Most a talapzat kis gipszmodelljét mutatja.

A talapzattal együtt 12 méter magas lesz a szobor. Lengyelországi vörös granitból készül a talapzata, nyugodt, barokkos modorban. Elől Rákóczi egyik mondása: »*Cum deo pro Patria et Libertate*« és a Rákócziak címere.

A tavaszi szoborleleplezés nagy ünnepségeiről beszélgetünk. Most Pásztor Jánosné szólal meg:

— Higyje meg, olyan borzasztó elképzelni, hogy rövidesen elviszik innen a szobrot. Úgy megszoktuk már, hogy nélküle üresnek fog feltűnni a műterem.

Távozóban visszatekintek még a szoborra.

A nagyságos fejedelem éppen sarkantyúzza lovát, hogy az országháza elé vágtasson és hirdesse a sivár jelennek a dicső multat és jövendőt.

Régi formák

Irta: FODOR JÓZSEF

1.

A háromszor-titok, szörnyű világon,
Káprázatokba fulva, végtelen,
Döbbentő fonatú, foghatlan álom
Öléből felemelem a fejem,
Víz folyó himzését s a fát csodálom,
Fémfényü csillag sisterg betegen —
Száz titok fojt, izzaszt, lángot lövel,
De nyelvem béna, nem mondhatom el!

2.

Mindig véletlen volt a Szép! — a legszebb,
Míg felhoztam, széttört lelkem alatt,
Mint illethetlen gyöngy, s maradt a vert seb,
Önbecsülést sebző, hullt akarat:
Mintha rózsát tépsz s szirmai leesnek,
A vágyott nagyból nyertem vázakat,
Lágy káprázatokból hült szó-nyelet,
Lélek-koronátlant bús száz felett!

3.

Az ittas estben, könnyű levegőben
Aranypor lehellete, a vidám
Napnak fény-emléke, hogy zengve, rőten
Leszállt; ha elmentem, lábam után
Is ez marad: száz lágy énekbe-szőtten
Vont bú-emlék, mint kertek alkonyán
Szirmoknak lelke: lassu, halk szelen
Illanó illat — lengő szellemem.

4.

Mint felhők árnya bűvös víz felett, mint
Illanó napfolt esti tengeren,
Megfoghatatlan lábbal tovament mind,
Alig illetve, mi játszott velem
Még tegnap, s a szivemre könnyű ködkint
Halk fátyolt: mintha tiszta üvegen
Láthatatlan száj vékony párát lehel —
Titkon jelentve, hogy az éj közel.

5.

Sárga erdőkben, ott pihenjek én meg,
Miközben hull a fáról a levél,
Fejemre rögnek, s légben messzi ének,
Madarak hangja, vagy a szél zenél
Temető-dalt: vagy rossz anyám, az élet,
Aki most síromhoz bucsuzni tér —
Siratva korán megölt szivemet,
Mely annyit vágyott, annyit szeretett!

6.

Sárga erdő, halott év koszorúja,
Rózsa-halk fény, lassuló, halovány,
Mint szívindító alkonyok borúja,
Szép, s mint mosolygón hervadó leány; —
Szivem is ily csodás bú keze dúlja,
Agamon már alig van lomb nehány,
S lebomlok, mint az este szórja szét
Napját és a fa végső levelét!

IRODALMI NAPLÓ

Csokonai

Szántódi emléktáblájának leleplezése alkalmából

Szegény Surányi Miklós temetése napján galambbúgás már hajnalban ébresztett fel álmomból. Valami titkos szózat azt súgta fülembe, hogy Csokonairól kell ma írnom, ma, amikor a nagy író földi porhüvelyének sírbatételekor inkább mint valaha belénkmarkol a lélek halhatatlanságának örök problémája... Száz és egynéhány évvel ezelőtt, talán egy hasonló forró nyári napnak hűvös hajnalán, hasonló lelkiállapotban írta Vitézünk *A haldokló Sokrates* költeményében

Itt a vég: megivám kelyhedet, oh Halál!
S néhány percek után testemet itt hagyom.
Hogyhogy, drága barátim!
Mért vagytok szomorú s levert
Ábrázattal? Az én végemet is hideg
Megnyugvás szemivel kellene néznetek,
Mégis szántok: ez a bú
Megbánt, férfiak! engemet.

Igaz és való. A költők és írók minden idegszálukkal általérezik időtlen idők óta halhatatlanságuk fenséges tudatát. Játszathat a Sors velük csodálatos, lélekbemarkoló tragédiát vagy komédiát — idővel minden földi leválik az örökkévalóságba emelkedő alakjukról, s marad belőlük ami bennük isteni volt: a költő, a vates!

Ha valakit csunyául megtáncoltatott a földi téreken az élet, ha valakit megtépázott a Sors, ha valakinek kajánul fülébe rivaltotta a nyomorúság ezerszer és ezerszer: *magyar költő vagy, szenvedj!* — az *Csokonai Vitéz Mihály* volt.

Földi bajaiban a pohárhoz menekült. Lelki bajaiban a filozófiában keresett enyhülést. Százharminc és egynéhány év előtt rájött arra, hogy a magyar tenger vizének csodálatosan búfelejtő hatása van. Talán azért szeretett a Balaton partján járni Festetics György Keszthelyétől Szent Benedek fiainak tihanyi fellegváráig, Szent Mihály hangulatos templomfokától a zajos szántódi révházig, ahol napestig vitte akkor is át a komp a földieket a túlsó, istenesebb partra, mint valaha Charon, az alvilág félszemű hajósa csendes utasait a szebb világba.

Abban a híres évben, amikor bizonyos Buonaparte generális a francia ármádia egy részével Egyiptomba vitorlázott és a rejtelmes Afrika örök problémája ismét lázbahozta Európát, írta Csokonai szerelmében halálosan sebzett szívvel a szántódi régi, ma is álló révházban *A tihanyi echohoz* címzetű fenséges ódáját. Most, hogy lelepleztük az emléktáblát, amelyet a *Balatoni Szövetség* patronátusa alatt nem a magyar borgazdák, hanem a Kőbányai Polgári Serfőző Részvénytársaság áldozatkészsége állíttatott *A csikóbőrös kulacshoz*, a *Kancsót, fiú!*, a *Bacchushoz* szerzőjének a tihanyi régi révház falába, ahová egykor Kazinczy Ferenc rőt fáklyák fényénél feneketlen ingoványok között kereste az utat, fülembe cseng Csokonai uram dala:

Soknak kárt
Tészen a bor: szent igaz.
Soknak árt
A tivornya: semmi az.
Félre most az ethikával:
Nincs itt papp.
Táncra víg compániával!
Hap, hap, hap!

Ilyen és hasonló eszmetársulásai miatt nem lett semmi a papságából, ezek miatt kellett otthagynia katedráját, de ezek miatt vált tanítványainak bálványozott mestere, ami végezetül is nem utolsó elégtétel volt rövid pedagógiai pályafutásának.

Vitézünk első magyar szobrának: a debreceni Csokonai-szobornak leleplezése kérődzik most eszembe. 1871 október 11-én hullott le a derék civisek városában *Izsó Miklós* remekéről a lepel. Ott álltak körülötte *Toldy* Ferenc, a magyar irodalomtörténet atyja, *Szigligeti* Ede, id. *Szász* Károly, a költőpüspök, *Gyulai* Pál, *Greguss* Ágost és a fiatal *Palóczi* Lipót. Atyámnak ez volt tán első irodalmi szereplése. *Rákosi* Jenő *Reform*-ját képviselte. Ő írta e lap október 13-i számába a szoborleleplezésről a beszámolót. Akkor még nem járta be a világot, polyhistori volta is még bölcsejében ringott és Mezzofanti-szerű nyelvkészségének is még csak pitvarában állott. Ott állottak a nagy kör élő sövényeiként körülöttük a *»debreceni kis honvédek«:* a magyar cserkészek ősei. Ott a lovaglónadrágos főispán! Ott kívül pedig a lelkesedő és a káromkodó civisek, akiket nem engedtek be a fenntartott helyre. Valamennyiük felett pedig ércbeöntött Csokonai, akit a sors oly gyakran rekesztett ki érdemtelen másoknak fenntartott helyekről, »egyszerű, vonzó, nemesen érzelmes alakja, ifjú arcán az életöröm egyszersmind a méla bánat kifejezése, fején a költői repkény mellett a szenvedések töviskoszorúja« — amint atyám hatvanöt évvel ezelőtt megírta.

Izsó Miklós Csokonai-szobrát, akárcsak József palatinusét még Münchenben öntötték, talapzatát pedig Bécsben készítették. Szobrászunk volt már a legjavából, de a szobor felállítása, kivitele még idegen kezek segítségére szorult. Nagyot változott azóta a világ. Mi lett a magyar szobrászatból! Amikor *Csillag* Istvánnak, jeles szobrászmesterünknek műtermében ott állottam a legigazibb Csokonai-ábrázolás modellje előtt, amelyben nincs semmi Ferenczi idealizálásából, Izsó pátoszából, hanem úgy adja a költőt, amint régi képek megőrizték alakját, eszembe jutottak a költőnek 1801. március 19-én *Márton* Józsefhez írott leveléből e sorok:

»Írok a boldogabb maradéknak, írok a 20. vagy 21. századnak (!), írok annak a kornak, amelyben a magyar *vagy igazán magyar* lesz, vagy *igazán semmi*«. Vatesi szavak. Tanulhat belőlük aki akar, nem utolsó sorban a kálvinista Róma derék népe, amelynek ősi falai között mostanában fura szellők fujdolgálnak Csokonai Vitéz Mihály uram remekbekészült szobra körül...

1936 június 29-én, Péter és Pál aratáskezdetet beharangozó napján gőzhajó, gyorsvonat, sínautobusz, autó, kevés híján még tán repülőgép is vitte az ünneplőket, a nem feledőket Szántódra. Sajnos, a kiegyezést követő boldog kornak irodalmi lelkesedése is már rég a multé. Nyomor és szenvedés vert tanyát újból a magyar írók és művészek között. Az első Csokonai-szobor nemzedékének boldog fiaiban sírba szállott az irodalom önzetlen felkarolása hazánkban... Más idők, más emberek!... Csak a dalok, a magyar énekek a régiek. Csak a virágok, az emlékezés örök virágai nem hervadnak el soha. Ma époly kegyeletes kezek teszik le őket a költő új emléke elé, mint anno 1871...

A lenyugodni készülő Nap aranypalástjába vonja a badacsonyi hegyet, Kisfaludy Sándor hajdanvaló présházát, Tihany ősi várfokán a királyságot temető egyházat, hűs szellő száll a Balaton felől, mintha szárnyán vinné Csokonai szavait:

Siess, késő század! jövel, oh boldog kor!
Én ugyan lelketlen por leszek már akkor,
De jöttödre vígan zengem énekemet:
Vajha te csak egyszer említnél engemet!

— — — — — —

A költő kívánsága beteljesedett... Emléke nemcsak él és hat közöttünk, hanem ma már régen annak tudatára ébredtünk, hogy ő volt *Balassa Bálint* után *első*, világviszonylatban is valóban nagy költőnk: *Petőfi költői mestere*, aki itt Nemes Tördemicen, a Balaton mellett barátkozott meg először a »*Petőfi*« névvel, amint azt nekem az ősi Petőfi-család egyik közöttünk, a »Görög-udvarban« élő és munkálkodó derék tagja, Petőfi István uram mesélte egykoron...

Palóczi Edgár.

☐ **Viczmándy Tamás: Híres zempléniek.** *(Második sorozat.) Viczmándy* Dénesnek a *Híres zempléniekről* szóló második sorozata öt kis életrajzot közöl. Az első a *Rákóczi-család* történetét tárgyalja. A második gróf *Szirmay* Imréről szól, a többi *Szent-Iványi* Vincéről, *Sárosy* Gyula zempléni tartózkodásáról és *Darmay* Viktorról, a fiatalon elhúnyt költőről.

☐ **A regény — regénye.** Az ember nem is hinné, hogy ez a szó: *regény*, milyen fiatal. Mindössze most százesztendős. Éppen száz esztendeje, hogy egy magyar könyv címlapján megjelent: *Regény, írta...* A könyv maga is korszakos alkotás, báró Jósika *Abafi* c. regénye volt. Eladdig így hívták a nevezetes műfajt: *história, krónika, román, romantzia-könyv* (Faludi Ferenc nevezte így), *romány*, sőt Gvadányi a Nótáriusban egyszerűen: *romántz*-nak nevezte. Már-már úgy volt, hogy Herczeg Ferenc, Móricz Zsigmond románokat fognak írni, de az 1836. év közepén az Abafi címlapján ez a gyüjtőcím díszelgett: »Jósika Miklós *Regényei*«. Ettől fogva aztán a *regény* detronizálta a *román*-t; pár hónap alatt az új elnevezés szép sikereket ér el. Vörösmarty már 1837-ben használja s bár még egy darabig vegyesen szerepel a *román*-nal, ez hamar háttérbe szorul. Ki alkotta? Vagy régi szó? A *regény*-szó így keletkezett: a *regél* igéből olvonás útján keletkezett a *rege* s ebből a *regé*-ből *-ny* képzővel a nyelvújítás korában fabrikálta valaki a *regényt*. Valószínű, hogy *nem* Jósika a tettes, hanem *Szemere* Pál. A nyelvújítás történetének tudós búvára, Tolnai Vilmos így gondolja és pedig a vonatkozó teljes irodalom alapján. Hogy Szemere szava hogyan jutott el Jósikához, azt *György* Lajos, a kitűnő kolozsvári litterátor, a Magyar Tudományos Akadémia tagja valóban egy — regény érdekességével meséli el A százesztendős *»regény«* c. remek tanulmányában, amely a Magyar Nyelv 1936. 1—2. számában s most külön lenyomatban is megjelent. A rövid kis értekezést követi apró betűvel a bizonyítékok tudós apparátusa: mennyiségében majdnem félannyi, mint maga a főszöveg, a lelkiismeretes tudásnak, a megbízható ismeretközlésnek kiváló példája. *(Rb.)*

Kis beszélgetés Arnaldo Frateili-val:

Merre tart az olasz irodalom?

Néhány napig itt volt Budapesten, újra megnézte a rég ismerős várost, sétált, kiment Aquincumba s most már otthon is van Rómában Arnaldo *Frateili*, a jeles olasz író, esztéta, a *Tribuna* híres színházi kritikusa. Míg itt volt, alkalmunk volt egyízben elbeszélgetnünk vele a mesterség problémáiról. Mesélt novellaskönyvéről és új regényéről, a *Scirocco*-ról, amelyen dolgozik. A szoba falán, ahol beszélgettünk, ott lógott véletlenül Kelet-Afrika nagy térképe.

A térképre mutatva azt mondta Arnaldo Frateili:

— Látja, itt született meg voltaképpen a fasizmus. Fasizmus, — és ezt teljes felelősséggel mondhatom — *fasizmus csak hét-nyolc hónapja van* tulajdonképpen. Azelőtt lehetségesek voltak ellenvélemények, kifogások, gyanúk és fenntartások magában Olaszországban is — ma ez nincs többé. A fasizmus nem egyezerűen politikai életforma többé; Itália a szónak szinte vallásos értelmében *átlényegült*.

Fasiezta irodalomról beszél, mi kételkedünk. Ő gyorsan közbevág:

— Persze, az ilyesmit előre megfontolt szándékkal *csinálni* nem lehet. Ilyesvalamit próbálnak a németek — mindnyájan tudjuk, milyen szánalmasan. Eltökélten ezt persze nem lehet csinálni; ennek meg kell születnie *s már születik is*, szemünkláttára. Annyit már én is látok, hogy az irodalom és a közönség közötti szakadék, mely a mult század közepe óta végzetesen széles lett, *mindlunk egyre jobban feltöltődik*. Ezt a fajta új irodalmat már nem az én nemzedékem hozza meg, hanem a legfiatalabbak, *Furmigari*, *Galliani* s a többiek, némi d'annunzianus haszon- és tehertétellel. A mai olasz irodalom körülbelül *három csoportra* osztható. Egyik csoport az övék, a másik a Brocchi-féle közönségirodalomé, a harmadik az, amelyhez én is tartozom, az úgynevezett *»neoclassici«: Scicognani*, *Bachelli* s még jónéhányan.

— Merre mennek? Mit keresnek?

Frateili elgondolkodik.

— A zélet tengelyét talán, *a lényeget*, amely nagyon messze van a mult század naturalizmusától s legmesszebb éppen ennek sajátos, olasz változatától, a verizmustól. Már *a szerelem sem* centrális probléma többé; valami alaktalan, de hatalmas tartalmú *liriz-mus* tör nálunk egy sejtelmes cél felé, melynek csak gyarló jelzése, de bizonyára nem pontos fogalmazása e két bizonytalan szó: *spiritualizált realitás*.

— Tehát *»Nem a valóság, annak égi mása lesz, mitől függ az ének varázsa«?*

Az író meglepődik és eltünődik a pontos vojtinai formulán, aztán így szól:

— Ha az oroszokról azt mondjuk, hogy dokumentálnak, akkor az olaszokról talán az az igazság, hogy ők viszont *a művészit* keresik.

Ezután a régi és az új római birodalomra fut át a szó, a régi és az új institucionk parallelizmusára — Frateili szeme felragyog és hosszan, lelkesedve beszél *Iustinianusról*, a jogalkotó, a kódexszerkesztő császárról, a kódexről, melynek tartalma, szelleme és stílusa egyaránt: biztatás és iskola a jövőre.

☐ **Hollós-Korvin Lajos: Harmincas évek.** *Hollós-Korvin* régebbi verseinek pátosza elült. Csak itt-ott találjuk meg visszhangját új kötetében. Mai hangja inkább kesernyés, szatirikus. Ennek megfelelően szereti a könnyed, dalszerű vagy méginkább a sanzonszerű formákat. Időnként szinte kabarédalstílusban énekel a nyomorról és a szenvedésről. Ez néha sikerült Bert Brecht-nek és Kaestnernek, de a német sanzonhang más, mint a pesti: sok népi elem van benne és mértéktartó, őszinte szomorúság. Az ilyen strófa viszont:

A vice már meszeli a gangot,
halni készül facér hivatalnok,
s a költőre felkerül a tábla
verseiért: »Nyári szünet. Zárva«.

tragikus tartalmához képest túl könnyed és Heltai Jenő és Gábor Andor ifjúkori kabarédalaira emlékeztet. Csakhogy azok apró, háztartási mizériákról szóltak, amihez megfelelt ez a hang. Szerencsére, az ilyen versek nem töltik meg Hollós-Korvin kötetét. Hollós tehetséges, erőteljes költő. Milyen kitűnő például az »Új tavasz elébe« című verse, melyben többek közt így ír:

Harminc év ölelése fojtogatón üli vállam —
Harminc tél! (Hisz nyáron is csak dideregtem.)
Ó ez a harminc év! Sirj, sirj zümmögve folyóm,
te láttad a kóbor gyermeket fázni partjaidon.

Szépek nagyvárosi tájleírásai is, melyeket kemény, éles és friss látásmód jellemez, szerencsés átmenet az impresszionizmus és az »új tárgyiasság« között. Sajnos, azonban itt is akadnak könnyű hatásra, poénre törő sorok. Mindent összevetve: a verskötet tehetséges, erősen fejlődő fiatal költőnek nem egészen egyenletes kötete. *(B.)*

…ılat a költő szülőházának falába

…rény faház az, a Szentkirályi-utczá-…ó a legtöbb szegényebb házhoz e… Két ablaka nyilik az utczára s két … tartalmaz, melyek közül Tompa a …ban született. Alig méltatták figyelemre …t az igénytelen kis házat, mely ezután …maszombatnak kegyelettel őrzött egyik neve-zetessége lesz.

A leleplezés napján délután 3 órakor nagy néptömeg gyült össze a szerény ház előtt. Kivonultak a tüzoltók teljes diszben s a dalárda énekelte alkalmi uj szöveggel a Vörösmarty temetésére szerzett gyászdallamot. Azután Terhes Pál rimaszombati reform. lelkész (egykor káplán ugyancsak Hanván, hol Tompa lelkészkedett,) foglalta el az emléktábla alatti emelvényt s meleg szavakban emlékezett meg a város nagy szülöttéről, büszkeségéről, s a háláról, melylyel emléke iránt a nemzet s első sorban szülővárosa tartozik. Egyelőre csak szerény márványlappal kivánták megjegyezni azt a helyet, mely a nemzetnek ily lángszellemet ajándékozott, de bizonyára nincs messze az idő, midőn érdemeihez méltó szobor fogja hirdetni emlékét.

A szép beszéd alatt lehullt a lepel a koszorukkal diszitett emléktábláról s a dalárda a Rákóczi-indulóval rekeszté be az ünnepet.

Az emléktábla egyszerü márványlap. Költségeit a tiz év óta fennálló műkedvelő-társaság fedezé, melynek buzgó igazgatója szintén Terhes Pál, ki az emléklapot és a házat, melynek falát disziti, a városi hatóság gondjaiba ajánlá.

Ez alkalommal érdekesnek látjuk följegyezni a rimaszombati ref. egyház anyakönyvének Tompa Mihá yra vonatkozó következő adatait:

…ihéli … származa… becsületes csizmadia-mester, nemes Tompa Mihály Bárdos Zsuzsannával megesküdt 1817 jul. 9-én. — Ugyanazon év szeptember 28-án született fiok Mihály. Megkereszteltetett szept. 30-án az akkori rimaszombati ref. lelkész Arday Janka József által.

Öreg emberek még emlékeznek arra az időre, midőn Tompa Mihály 6—7 éves korában édes anyját elvesztvén, visszament Igriczibe nagyatyjához s ugy tudják, hogy az elemi iskolát is itt végezte, nem Rimaszombatban.

Egyveleg.

Angol jótékonyság. Bast Tamás, Derby város egyik előljárója, a városban saját költségén mulató kertet, szabad fürdőt, nyilvános könyvtárt állitott fel. Ujabban a város egyik népesebb részén kis parkot akart szervezni, de miután a telek tulajdonosa, Lord Belper, igen nagy árt követelt érte, az erre szánt összeget, *50 ezer arany forintot*, a város jótékony intézetei között osztatta szét. — Az éhség miatt szenvedő chinaiak segélyezésére alakult angol bizottság e czélra *323 ezer forintot* gyüjtött s ezen kivül több misszionárius egyesület *160 ezer forintot*. Ezen összegeket a tien-tsini angol konzul Forrest osztotta szét.

Botozás villanynyal. Egy amerikai lap közli a következőket, s képzelni sem lehet, hogy máshol, mint Amerikában juthatnának az emberek ilyen gondolatra: Ohio börtönében arra a szellemes ötletre jutottak, hogy jó volna a rabokat villanyos folyam által ütlegelni. A nagyon gonosz és rakonczátlan rabokat bekötött szemmel, mintegy három hüvelyknyi magas vizzel ellátott kádba teszik. A villanyos üteg egyik sarkát a vizbe vezetik, a másikat szivacscsal kötözik be, mely utóbbit a test különféle részeivel hozzák érintkezésbe. A villanyos folyam erősebb vagy gyengébb volta szerint fokozhatjuk az ütlegek erősségét a leggyengébb csiklandozástól kezdve a leghevesebb dorongolásig. Mivel a megütlegelendő nem láthatja és nem tudhatja, hogy melyik pillanatban hogyan és hol ütögetik, a félelem, meglepés és képzelem még sulyosbitják a test érzékenységét. És mindemellett még igen jótékonyan hat a villanyos folyam a kiszemelt bünös egészségére, nevezetesen akkor, ha rheumatikus bajban szenved.

Északsarki expedicziő léghajón. Cheyne amerikai hajóskapitány a glasgowi városházán felolvasást tartott szándékolt északsarki expedicziójáról. Ha majd hajója annyira ment előre, a mennyire csak lehet, 6 szánnal a jegen messzire akar előre nyomulni s azután megkisérli, hogy három egybekötött léghajóval a földsarkot elérje; ott vizsgálatait megtevén, két léghajót visszaküldene, egygyel pedig törekednék elérni Oroszország valamely lakott részébe. Bizottság alakult, melynek czélja a terv kivitelét pénzzel segiteni.

Száz esztendős nők. 110 éves, 5 hónapos és 16 napos korában halt meg New-Yorkban Prado-

TOMPA MIHÁLY SZÜLŐHÁZA RIMASZOMBATBAN.

Sanchez asszony. Született 1768-ban Malagában, Spanyolországban; volt 29 testvére, kik gyermekeivel együtt már rég elhaltak, egy leánya kivételével, kinél az utóbbi időkben élt. — Ugyancsak New-Yorkban halt meg a 100 éves Curtin Mary, s a 104 éves Thompson Erzsébet szerecsen nő.

Egy khinai könyv Európáról. A berlini anthropologiai társulat közelebb tartott ülésében az elnöklő Virchow tanár bemutatott egy khinai müvet, melyet a pekingi német követ Brandt küldött. A munka a mult századból való és érdekes képet nyujt arról, hogy milyen volt a felfogás azon időben Khinában az európai viszonyokról. Az akkori felfogás szerint egész Európa a khinai császárnak alá volt vetve. A könyv felsorolja az egyes népeket és egyuttal rajzokat közöl a népfajokról, melyekben egy bizonyos jellemző vonás foglaltatik. Igy első helyen áll a *magyar* mint huszár, a lengyel mint medvetánczoltató, a svájczi mint ajtónálló, a franczia mint gavallér, kurta karddal, és az angol mint matróz palaczkkal kezében. Németet nem emlit a könyv, hanem a mennyei birodalom alattvalói közt egy keresztény papot is mutat bibliával kezében és mellette egy apáczát. Az egyes országok földrajzi viszonyairól is furcsa dolgok fordulnak elő. Igy *Magyarország Bosznia déli részébe* helyeztetik, Svájcz mint a különben meg nem nevezett Németország tartománya jelentkezik, Svédország és Norvégia pedig mint Németalföld egy része.

Ausztria háborui 375 év óta. A hadügyi levéltár igazgatósága térképet adott ki, mely monarchiánknak az utolsó háromszáz egynehány év alatt viselt háboruit grafikailag szemlélteti. A monarchia fekvése Európa közepén sokkal kényesebb, mint más nagy államoké, a mennyiben ezek csak bizonyos határ felé kénytelenek figyelmöket irányozni, minthogy vagy a tenger által határoltatnak, vagy veszélytelen szomszédaik vannak. Ezért a monarchia hadügyi akczióinak mennyisége igen tekintélyes; ugyanis 375 év alatt 6839 különböző esetben volt mint hadviselő fél érdekelve. Svédországon és Norvégián, valamint Oroszország keleti és déli részén kivül nincs az európai szárazföldön ország, Németországban pedig alig van egy négyszögmérföldnyi terület, melyen monarchiánk hadserege ne küzdött volna ez idő alatt. Az o… …kös tartományokban a csata-é… …en szemlélhetők Csehország észak… …ségen, ugyszintén a monarchia déli határain a Száván és Dunán innen és tul. Legtöbb háboru folyt *Magyarország területén*. A hadsereg csatákban vesztett e 375 év alatt 261 tábornokot, 17,096 tisztet, 1.068,754 katonát. Hadi fogságba esett ezenkivül 56 tábornok, 4174 tiszt és 289,041 katona. Az ellenség által elfoglaltatott vagy egyébként elveszett 1805 db. ágyu, 712 zászló és 129,227 ló.

Hajótörések. November utolsó előtti hetében Anglia partjain 42 angol s más hajó ment tönkre, s ezzel együtt az idei hajótörések száma 1394. Az elveszett tulajdon értéke mintegy 430 ezer font sterling, melyből 233 ezer font angol hajókra esik. Kilencz járműi nyilt tengeren merült el, kilencz Svéd- és Norvégország partjain, hét az arkti partokon, hat Uj-Skóczia zátonyain, kettő a portugal partokon, kettő a keleti tengeren, egy a német partokon, egy Islandnál, egy a török vizeken, egy összeütközés folytán, és három eltünt.

Fiatal kivándorló. Kassáról ezelőtt néhány hónappal eltünt egy 12 éves fiucska, Lorbeerbaum Jakab odavaló lakos fia. A napokban levél érkezett a londoni magyar egylet titkárától, Ebnertől, melyben értesiti egyik kassai ismerősét, hogy a 12 éves fiu, csodálatos módon Londonba jutott, s tovább akar utazni testvérbátyjához Lorbeerbaum czipészhez — New-Yorkba. Ebner azt kérdi a szülőktől, hogy mit csináljon az egylet a nebulóval; New-Yorkba saját felelősségére nem küldheti, s nincs is arra való pénze; hanem ha kivánják, az egylet majd szerez a fiunak valami jó helyet, a hol mesterséget tanulhat, vagy pedig ad neki utiköltséget visszafelé Kölnig.

XIII. Leo epigrammja. Castham manchesteri angol fényképész elkészitette nemrég XIII. Leo és udvara fényképét. A pápa a fényképésznek a kiválóan sikerült kép jutalmául a szent Gergely-rendet adományozta, és sajátkezüleg irva küldte meg neki a következő epigrammot „*Ars photographica*“ czimmel:

Expressa solis spiculo
Nitens imago, quam bene
Frontis decus, vim luminum
Refert et oris gratiam.
O mira virtus ingeni
Novumque monstrum, Imaginem
Naturae Apelles aemulus
Non pulchriorem pingeret. *Leo PP. XIII.*

(„Mily pompás képet varázsolt elő a nap sugara, mily pompásan tükrözi vissza a homlok szépségét, a szemek fényét, és a száj kellemét. Oh bámulatra méltó ereje a szellemnek. Uj csoda. Apelles, utánozván a természetet, szebb képet nem festhetett volna!“)

fojthatám el sajnálkozásomat szegény barátom abnormis lelki állapota fölött, kinek későbbi sorsáról nincs tudomásom, mert ez volt utolsó találkozásunk.

A lelki állapot ily sajátságos átalakulását, nézetem szerint, a betegségek rovatába sorozni nem lehet, mert az idegrendszer ily rendkivüli feszültsége nem szokott hosszu ideig tartani. A kétségbeesés bátorságával sem azonosithatjuk.

A kétségbeesés lázas állapot, melyet az idegrendszer szintén csak igen rövid ideig bir meg. De ezenfelül a lázas állapot, mint tudjuk, kizárja az elmebeli higgadt megfontolást s ennek folyományát: a lélekjelenlétet.

Bárminő szempontból tekintsük is az imént közölt esetet, tény, hogy ily esetek izgalmas időszakokban gyakran fordulnak elő, miként erre a nagy franczia forradalom alatt, nevezetesen a rémuralom idejében, elegendő példát találunk. Az idegrendszer fokozott ellenhatásának tulajdonithatjuk azt is, hogy forradalmi időszakokban — a franczia statistikusok kimutatása szerint — a betegségi esetek száma jóval kevesebb, mint rendes időviszonyok közt.

Stenger K.

TIZENÖTÉVES KAPITÁNY.

VERNE GYULA REGÉNYE.

MÁSODIK RÉSZ. — TIZENNYOLCZADIK FEJEZET.

Uj megpróbáltatások.

A következő négy nap, julius 11-től 14-kéig nagyobb esemény nélkül telt ugyan el, de lehetetlen volt észre nem venniök, hogy a táj arczulata tetemes változáson ment át. Nem csak elhagyott, de valódi sivataggá változott. A kiaszott, kopárrá vált talaj alig mutatta valami nyomát a tenyészetnek s a fennsikok termékenységére egyetlen pontja sem emlékeztetett.

S a folyó, mely mindig ugyanaz, mintha soha sem akarna véget érni s a tengerbe vagy valamely más, nagyobb folyamba temetkezni!

E sivatag vidéken a napi élelemről való gondoskodás is nehéz föladattá vált. A félretett tartalékból sem volt semmi; a halászat is kevés zsákmányt nyujtott, a parti vadászat majd semmit. A füevő állat nem élhet meg a sivatagon; s ha füevő nincs, nincs mit keressen a husevő. A ragadozó állatok éjjeli sivitozásai is elmaradtak s nem verték fel többé a csöndet. Egyedül békakuruttyolás hallatszott éjszakánként. A sivár partokról fa és bokor, sőt a fű is eltünvén, a kutya-tej silány korója képezte majdnem az egész tenyészetet; de nem az a faja a kutyatejnek, melyből az ehető masziokliszt et örlik, hanem azok a mérges fajok, melyeknek olaja nem tápláló, sőt életölő.

Táplálékról mégis csak kelle gondoskodni. Sand Dick már nem is tudta mihez fogjon, mikor Herkules eszébe juttatta, hogy Afrikában a benszülöttek megeszik a harasztok zsenge hajtásait s kiszivják a papyrus növény szárából a belet, mely igen gyönge és leves a fiatal ágakban. Maga is, mig az Ibu Hamis karavanját lopva kisérte az erdőségen át, rá-rászorult, mondá, e különben elég gyarló pót-tápszerekre. S szerencsére, a partok meredek martjaiban volt elég haraszt, — e virág- és magtalan, lopva-nősző megterem mindenütt, a vizenyős partokon pedig, a sásnemü papyrus bőven termett, és bele (mint a nádban levő méz) nagyon jó volt szopogatni, kivált a kis Jakab izlését egészen megnyerte ez uj csemege. Az éhet valami nagyon s alaposan egyik sem csillapitotta ugyan. De egy napra csak megvoltak vele. Másnap — Benedek ur juttatta a társaságot derekabb eledelhez.

A „Hexapodes Benediktus“ föltalálása óta, mely nevét a tudomány évkönyveiben halhatatlanitandó vala, Benedek ur ismét visszanyerte lelki egyensulyát s hajdani jó kedvét és a maga módja szerinti tevékenységét. A rovart teljes biztosságba helyezte, tudniillik felszurta a kalapja béllésébe, s igy mindig magával hordta bogarász csatangolásaiban.

A mondott nap épen Sand Dickkel együtt barangoltak a parton. Egy madarat vertek föl a magas harasztból, melynek csicsergése felköltötte a Benedek ur figyelmét. Sand Dick már rá fogta a puskáját, de Benedek ur megfogta karját.

— Ne lődd le, — mondá. — Öt embernek egy ily kis madár ugy sem sokat érne.

— Jakabnak elég volna, — felelt Sand Dick s lőni akart.

— Ne, ne! — ismétlé a tudós; — több táplálékot ad, ha élve hagyod.

— Hogyan?

— Ez mézelő madár! Kövessük, a vad darazsak mézköpüihez vezet.

Valóban ugy is volt s nem is messze kelle menniök. Pár puskalövésnyire, nehány korhadt s kidölt vén fatörzs hevert a földön, egészen elfödve a kutyatej sűrűjétől; a vad méhek óriási raja sürgött körülök, jöve, menve, zummogva fel s alá.

Benedek ur szerette volna, hogy ne kelljen e „becsületes hyménopterákat“ munkásságuk gyümölcsétől megfosztani; de már e részben Sand Dick nem akart alkudozni. Száraz füvekből tüzet gyujtott s erős csipős füstjökkel mind elfüstölte a rajokat s hatalmába ejtette tetemes mennyiségü mézkészletöket; s a madárnak, mely e becses nyomra vezette, otthagyva a viaszat, mely az ő része, a zsákmánynyal mindketten visszatértek a csónakba.

Ott a mézet bezzeg jól fogadták, s két-három nap el is tartotta a társaságot. 12-kén a csónak egy kis öbölbe, mintegy természet-alkotta kikötőbe hajtott be, a hol temérdek sáska ugrált a kopár síken. Mikor közelitettek hozzájok, akkor vették észre, hogy a mit első tekintetre a kopár talajnak néztek, az is mind sáska, három-négyszeres rétegben, egymáshátán, boritva a földet tökéletesen. Milliókra menő számban voltak s nyüzsögtek, alig mozdulhatva egymástól, mert a pusztitó rovarok természete szorosan egymáshoz szorulni s mintegy összeverődni. Annyi volt, hogy akár tizszer tele rakhatták volna vele az egész csónakot; pedig lassu tüzön megpörkölve, e sáskák elég ízes eledelül szolgálnak, még kevesebbé kiéhezett embernek is. Benedek sógor mindjárt hozzá látott s tetemes mennyiség elfogyasztásával adott jó példát sógorasszonyának s a kis Jakabnak, kik először finnyáskodtak a szokatlan eledelt megkóstolni.

Azonban ideje volt, hogy a testi és lelki megpróbáltatások e hosszu sora egyszer már véget érjen. Ámbár maga az utazás, a könnyen alá sikamló járművön, egyátalában nem volt fárasztó, de a nappali nagy forróság, az éji nedves ködök, a rovarok, szúnyog s egyébfélék folytonos alkalmatlan ostroma, még e különben könnyü utazást is sokszor majdnem türhetetlenné tették. Ideje volt már megérkezni; s Sand Dick el nem tudta gondolni: hogy nem ér már véget utazásuk? Egy hétig vagy egy hónapig fog-e még tartani? semmi jel nem mutatta. Ha a folyó, mely őket vitte, egyenest nyugotnak folyt volna, már régóta az angolai partokon lennének; de átalános iránya inkább északnak volt, s igy soká tarthat, mig partot érnek.

Sand Dick e miatt nagyon nyugtalan is volt, midőn julius 14-kén reggel az ut iránya egyszerre s tetemesen megváltozott. A kis Jakab épen a csónak elején állott, mikor nagy viztömeg tünt szemebe.

— A tenger! — kiálta föl a fiu.

Sand Dick egyszerre odaugrott.

— Tenger? — felelé — nem még! de legalább egy más s nagyobb folyam, melynek ez csak mellék folyója, s mely legalá fog vinni a tengerbe. Talán a Zaire

— Adná isten, — tevé hozzá V ki fia felkiáltására szintén előlépett v

Valóban, akár a Zaire volt, m Livingstone után ismertek, akár a Congo, Stanley nehány évvel utóbb fedezett föl, ele hozzá, hogy a következő napokon, julius 15 16., 17. és 18-kán, már kevésbbé sivatag vidéken, a nagy folyam csöndesebb árján, de egyenest nyugoti irányban suhantak tova — a tenger felé!

Mivel a partok itt-ott lakottak voltak, veszélyes megtámadások ellenében folytonos vigyázatra volt szükség; a csónak eleven zöldgalyfedélzetét megujitották, hogy az ismét egy uszó zöld sziget képét tüntesse azok szemébe, a kik netalán a partról gyanus szemekkel kisérnék.

Még nehány nap, — igy biztatta a remény, — s a „Vándor“ egykori utasai végére jutnak nehéz megpróbáltatásaiknak!

Azonban, jul. 18-kán éjjel, oly esemény adta elő magát, mely valamennyiök életébe kerülhetett.

Hajnal felé, 3 órakor, távoli moraj — még siket és tompa, kezdett hallatszani nyugot felől. Sand Dick, ki mindig éber s aggodalmaskodó volt, szerette volna tudni, mi okozza e sajátságos morajt. Mig Weldonné, a kis Jakab és Benedek ur csöndesen aludtak széna-almaikon, előszólitotta Herkulest s mondta neki, hogy csak figyeljen előre, mit hall.

Az éj csöndes volt; legcsekélyebb szél fuvallat sem lebbentette meg a levegő alvó rétegeit.

— Ez a tenger moraja! — szólt Herkules, örömtől ragyogó szemekkel.

— Nem az, — felelt Sand Dick, kétkedőleg rázva fejét.

— Mi hát? — kérdé Herkules.

— Várjuk be a reggelt, de örködjünk a legnagyobb gonddal addig is.

Herkules erre visszatért a csónak farába, mig Dick elül maradt. Folyvást hallgatózott. A moraj távoli tompa bőgéssé erősbült . . .

A reggel a hajnal átmenete nélkül egyszerre virradt meg. A folyam mentén lefelé, mintegy mérföldnyi távolban szürke, ködszerü felleg lebegett a viz tükre fölött, még sem olyan mint a köd rendesen, inkább megtorlódott gőzök tömegének látszott — s a mint a nap egyszere fölbukott keleten, e gözökön átszegzett sugárai valódi szivárványt támasztottak a viz fölött, egyik partról a másikig.

— Parthoz! — kiálta Sand Dick, oly harsány hangon, hogy Weldonné asszony is egyszerre fölriadt álmából. — Viz-esés közelében vagyunk: az a felhő — porrátört vizcsöppek! — Parthoz, Herkules, egész erővel!

Sand Dick nem csalódott . . . A folyam mentén a föld szine egyszerre több mint száz lábnyit esett — s a viztömegnek ily mélységbe kelle visszatarthatatlanul alá zuhannia. Még egy félmérföld — s a csónakot s vele mindnyájokat menthetetlenül örvényébe sodorta volna a zuhatag . . .

(Vége következik.)

Tompa Mihály zsülőháza.

Rimaszombat, a derék felvidéki magyar város, mely nem rég ülte meg a kebelében virágzó protestans egyesült gymnasium huszonötéves jubileumát, — szept. 18-án ismét kegyeletes emléket ünnepelt.

Tompa Mihály, a nemzet koszorus költője, a város szülötte emlékének volt szentelve ez ünnep. A mondott napon, a költő születésének évforduló napján leplezték le ünnepélyesen azt az emléktáblát, melyet a rimaszombati mü-

Összeütközött két villamos — öt súlyos sebesült

Szombaton délután 3 órakor a Margit-körút 7. számú ház előtt a 4-es villamos pótkocsijába ütközött a 49-es villamos első kocsija. A balesetet állítólag az idézte elő, hogy a 49-es villamos vezetője későn fékezett s az esőtől síkos síneken belefutott a szabályosan haladó 4-es villamos pótkocsijába. A 49-es villamos perronján álló *Friedmann* Elemérné 41 éves munkásasszony zúzott sebeket és belső sérülést, *Végh* József 41 éves ácsmester zúzott sebeket és bordatörést, a 4-es villamos pótkocsiján lévő *Lutz* Mátyás 43 éves parkettaasztalos és *Cvitkovits* András 38 éves asztalossegéd súlyos külső és belső sérülési, míg *Szási* Endre 25 éves segédmunkás agyrázkódást és belső sérülést szenvedett. A mentők valamennyi sebesültet, *súlyos állapotban*, az Új Szent János-kórházba vitték. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy a nagyarányú villamosösszeütközés ügyében terhel-e valakit felelősség.

FERENC JÓZSEF KESERŰVÍZ

Aquincum római dámái

a pannóniai provincia vezetőségétől külön fürdőt kaptak, amelynek tiszta alaprajzú romjait az ásatások fel is tárták, bizonyságul, hogy a híres római szépasszonyok még távol gazdag és nagykulturájú hazájuktól is, milyen fontosnak tartották megszokott fürdőzésüket.

Ezeknek a *balneumoknak*, így nevezték a rómaiak fürdőiket, berendezése lényegében a világ minden táján, ahol a római sas hatalma megjelent, ugyanaz volt. A *tepidarium* fogadta a belépőt, ahol történt többnyire a vetkőzés és öltözés is s ennek a helyiségnek langyos hőmérsékletén készítették elő magukat a fürdőzők a *caldarium* használatára. Itt a hőmérséklet sokkal magasabb volt és egy forró- s egy hidegvizes medence állott benne. Végül a *frigidariumban* hűtötték le testüket hidegvizes öblítéssel és kenték be tagjaikat csodálatos illatú olajokkal.

A fürdőzésnek ezt a kétezer esztendős módját egészség és szépségápolás szempontjából az orvosok ma is kitűnőnek tartják, a test szépségének legjobb s legegészségesebb megőrzését így érhetjük el. A forró levegő izzasztó hatása megnyitja a bőr finom likacsait és az ömlő verítékkel a legalaposabban kitisztítja a bőr apró pórusait. Ezenfelül a test izzasztása a testsúly egyenletes megtartását is biztosítja, megvéd az elhízástól. Ezután a forró fürdő a bőrt a meleg hatására kitágítja s az utána következő hideg medence vize pedig erősen összehúzza, ami által a bőr, illetve a bőralatti szabályozó izomzat igen finom gimnasztikát végezve megerősödik, ruganyossá lesz és a hideg-meleg hatására felélénkített vérkeringéstől pelyhüdtsége felfrissül, valósággal megfiatalodik. Ezt tapasztalatból jól ismerték a híres szépségű római asszonyok és ezért ragaszkodtak még a provinciában is fürdőzésükhöz. Mert a házi kádfürdő, érthetően, ezt a fürdőzést nem pótolhatja.

Nekünk, magyaroknak, csodálatos, regeneráló hatású, kitűnő vegyi tartalmú, természetes hévvízforrásokból táplálkozó fürdőnk a székesfőváros tulajdonában s kezelésében lévő Szent Gellért Gyógyfürdő. Ez a modern építkezésű „balneum" ma már az egész világon ismert és igen sokra becsült. A Szent Gellért Gyógyfürdő termálmedencéi, pompás berendezése nem csupán a betegek gyógyítását és a fáradtak üdülését szolgálják, de kiválóan alkalmas a női szépség ápolására és felfrissítésére. A Szent Gellért Gyógyfürdő izzasztó és gőzkamrái, hatalmas forró, langyos és hideg medencéi és zuhanyai nemcsak az egészségnek és testi frisseségnek megőrzését szolgálják, hanem a rendkívül finom és éppen különös finomsága miatt gondos ápolásra szoruló női bőr kozmetikáját is. Az ilyen rendszeres fürdőzés a legegészségesebb és legcsodásabb hatású szépítőszer. Ma már sokan s napról-napra mind többen ismerik fel hölgyeink közül a szokásos, tisztálkodó kádfürdő mellett a termálfürdők kiválóan szépítő hatását, az izzasztásnak, a különböző hőfokú víznek és zuhanyoknak minden mesterséges kendőzést felülmúló kozmetikáját és testük ápolását a Szent Gellért Gyógyfürdő termálmedencéiben végzik. A Szent Gellért Gyógyfürdő világhírű termálosztálya divatba jött a magyar hölgyek között.

Etekintetben méltán versenghet a Szent Gellért fürdővel a Széchenyi gyógyfürdő is, amely a maga kiegyensúlyozott renaissance architektúrájával is élénken emlékeztet a római termák fényűző kiképzésére. E fürdő egyre fokozódó forgalma ékes bizonysága annak, hogy hölgyeink a szépség érdekében áldozatra is szívesen készek és hogy a test szépségének szép környezetben hódolhassanak, még a fáradtságól sem riadnak vissza, hogy fővárosunknak ezt az aránylag távolfekvő fürdőjét felkeressék.

Német kórházvonat Budapesten

A német vörös kereszt egyik kórházvonata, mely a besszarábiai németek átköltöztetésére van útban Galac felé, pénteken éjjel Budapestre érkezett. A kórházvonatot a kőbánya—kispesti vasútállomáson a *Magyar Vörös Kereszt* részéről *Szabadhegyi* Lajos ny. ezredes, osztályvezető, *Vállay* Gyula ügyvezető-igazgató és *Salac* Tibor titkár fogadta. Dr. *Seipp* törzsorvos, a német kórházvonat parancsnoka melegen megköszönte a Magyar Vörös Kereszt kiküldötteinek üdvözlését és ezután a legtökéletesebben felszerelt, 38 kocsiból álló német kórházvonat folytatta útját Galac felé.

+ BELSANA +
törv. véd.
fűző-gyógyhaskötő
(egydarabban).
Egészségének: Haskötő.
Alakjának: Fűző.
Könnyű-kellemes.
Ára: P 21.—.
MAUTNER, orv. kötszerész
Báthory-u. 15. T.: 117-943.
10-es villamos végállomás.
Prospektus díjtalan.
Külön forma terhességre.

— **Orvosi hír.** Dr. *Káldor* Miklós (Siesta-szanatórium) működését megkezdte.

Dr. *Halász* Henrik v. egy. tanársegéd, bőjtkúrás, diétás gyakorlatát Miskolcról a budapesti Siesta-szanatóriumba helyezte át.

Dr. *Kovács* Miklós Adorján és dr. *Orosz* Lázló, az Újságírók Szanatórium Egyesülete körzeti rendelőorvosai, katonai szolgálatukról visszaérkeztek. Rendeléseiket október 1-én megkezdik.

Dr. *Perint* Jenő fogorvos ismét rendel, Andrássy-út 20. Tel.: 117-358. Délelőtt 11—1-ig és délután 4—6-ig.

Dr. *Doctor* Frigyes szakorvos laboratóriumi működését (IV., Kosuth Lajos-utca 12. szám, II. em. Telefonszám: 185-630.) megkezdte.

Dr. *Göllner* Lajos v. egyetemi tanársegéd ismét rendel. Veres Pálné-utca 10. Telefon: 182-497.

Dr. *Gondos* Béla röntgenológus, rendelőintézeti főorvos (Vilma királynő-út 11/a., Szász-szanatórium) rendelését újból megkezdte.

Dr. *Horvai* Ernő fogorvos újból rendel. V., Szemere-utca 17. Telefon. 111-904.

Dr. *Wilheim* Ármin bel- és idegorvos rendelését újból megkezdte. (V., Falk Miksa-utca 24.)

— **Felhívás.** Felhívjuk t. olvasóink figyelmét a mai lapunkhoz csatolt színes kartonmellékletre, amelyen a Török A. és Társa Bankház Rt. (Budapest, IV., Szervita-tér 3.) az új 45. osztálysorsjátékra vonatkozó közelebbi részleteket közöl. Rendelés céljából legajánlatosabb a mellékleten függő levelezőlapot felhasználni, de a rendelés postutalványon, postai levelezőlapon vagy levélben is történhetik. Nyolcad sorsjegy ára 3.50, negyed 7, fél 14, egész 28 pengő.

Csillárt Meteor csillárgyárnál vásároljon
Podmaniczky-utca 27.
József-körút 44

— **A „Nyugat"** októberi számának élén *Kerecsényi* Dezső „Erdély, vagy a magyar enciklopedizmus" című cikkét közli. *Illyés* Gyulától naplójegyzeteket és verseket közöl a folyóirat; a további kiemelkedő közlemények *Kádár* Erzsébet elbeszélése, *Komjáthy* Aladár versei, *Rédey* Tivadar cikke a kolozsvári Nemzeti Színház hivatásáról, *Illés* Endre tanulmánya Ambrus Zoltánról, *Szerb* Antal „Természet és táj" című cikke. *Schöpflin* Aladár színházi beszámolót ír és a „Napkelet" című folyóiratot húcsúztatja, *Farkas* Zoltán pedig a lakásberendezési vásárról mond kritikát. A szám bejelenti a *Nyugat* legközelebbi illetményköteteit: *Cs. Szabó* László, *Hegedüs* Loránt, *Illyés* Gyula és *Kosztolányi* Dezső sajtó alatt levő könyveit.

Országos magyar szakácsművészeti és házicukrászati tanfolyam

Kossuth Lajos-u. 20. T.: 188-570. főzés, cukrászati tanfolyama. Hideg-meleg konyha, cukrászat. Diétás főzőnök részére külön csoportok. Jelentkezések déli 12-től 2-ig. Vezető: Ujváry Sándor v. udvartartási konyhafőnök. Anyaghozzájárulás nincs!

Szeptember 29 Vasárnap

Mihály napja. Nemcsak kalendáriumi napokat neveztek el a szentekről, de községeket is. Minden keresztény nemzet szívesen adta községeinek a szentek nevét. Feltűnően sok magyar község viseli a szentek nevét, ami ékes bizonyítéka, hogy Magyarországon — amelyet méltán nevezett Pius pápa „a kereszténység pajzsá"-nak — mily erős a szentek kultusza, tehát a keresztény érzés. Magyarországon a következő községek nyerték nevüket Szent Mihályról: Szentmihály Fejér megyében, Nagynémetszentmihály Vas megyében, Románszentmihály Temes megyében, továbbá Büdszentmihály, Csíkszentmihály, Vágszentmihály, Zalaszentmihály és Szentmihályköve.

—

Az idő

A Kárpátok medencéjét egyre hidegebb óceáni eredetű levegő árasztja el. A szombati nap folyamán országszerte hullott eső.

Budapesten szombaton délben 16. este kilenc órakor 11 Celsius-fok volt a hőmérséklet, a tengerszintre átszámított légnyomás 757 milliméter, mérsékelten emelkedő irányzatú.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: *Élénkebb északnyugati-nyugati szél Változó felhőzet Sok helyen még eső. A hőmérséklet tovább csökken.*

ESŐ- BALLON- RAGLÁN-
LODEN és VIHARKABAT
MÁRTON és SZÁSZ
Bálvány-utca 3. Címre ügyeln.

HÁZASSÁG

Radványi Julianna és dr. *Relberger* László bornagykereskedő házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Légrádi (Lahviczka) Klára és *Kút völgyi* (Knurr) Lajos székesfővárosi adótiszt szeptember 29-én délben ½1 órakor tartják esküvőjüket a Batthyány-téri Szent Anna-templomban.

Biró Piroska és *Tessényi* Zoltán október 2-án házasságot kötnek.

Leuchtag Pál és *Gettler* Éva szeptember 19-én házasságot kötöttek.

Gansl Rózsi (Vágsellye) és *Gottlieb* Sándor (Budapest—Pápa) jegyesek.

Dr. *Weiss* Anna és dr. *Radó* Károly orvos házasságot kötöttek.

Férfi és női fehérneműk szakszerű szállítója *Lord* fehérneműipar, Budapest, IV., Harisköz 2. Vidékre mintákat készséggel küldünk.

—

Színházak műsora

Opera. Hétfő: Nyári szünet. — Kedd: Krisztus (A. 1.) — Szerda: Hovanscsina (E. 1.). Csütörtök: Varázsfuvola (B. 1.) — Péntek: A végzet hatalma (C. 1. — Szombat: Nilusi legenda. Bajazzók. Táncegyveleg (D. 1.) — Vasárnap: Bánk bán. (½8.)

Nemzeti Színház. Vasárnap d. u.: Rabagas. Este: Vidám szüret (I.) — Hétfő: Tell Vilmos (K. 2.) — Kedd: Vidám szüret. (III.) — Szerda: Vidám szüret. — Csütörtök: Vidám szüret (V.) — Péntek: Döbrönte kürtje (N. 2.) — Szombat: Tell Vilmos (VII.) — Vasárnap d. u.: A velencei kalmár. Este: Döbrönte kürtje (VIII.) (½4, ½8.)

Nemzeti Kamaraszínház. Minden este: Sorompó. Vasárnap d. u.: Hajnalban. délben, este, Jövő vasárnap d. u.: Minden jó, ha jó a vége. (4, 8.)

Vígszínház. Vasárnap (R.), hétfő (F.), csütörtök (D.), a többi napokon bérletszünetben: XIV. René. (½4, 8.)

Magyar Színház. Vasárnap (C.), kedd (K.) szerda (N.), csütörtök (S.), a többi napokon és vasárnap d. u.: Az ördög nem alszik. (½4, 8.)

Andrássy Színház. Minden este és vasárnap d. u.: Rád bízom a feleségem. (½4, 8.)

Pódium a Pesti Színházban. Minden este és vasárnap d. u.: Valahol Pesten. (5, 9.)

Fővárosi Operettszínház. Minden este és vasárnap d. u.: Bécsi gyors (4, 8.)

Royal Varieté. Minden este és vasárnap d. u.: Tapsról-tapsra. (4, 8.)

Komédia Orfeum. Minden este és vasárnap d. u.: Légió mindhalálig. (½5, ½9.)

Kamara Varieté. Minden este: Vigadó hír adó (½9, szomb.: 6, 9, vas.: ½4, ½7, 9.)

Fényes Cirkusz. Vasárnap és hétfőn: Három világszám egy műsorban: Togare, Plickard, 3 Turul. — Keddtől: Zárva. (4, 8.)

Erzsébetvárosi Színház. Minden nap: Sárgarigófészek. (½6, ½9, vas.: ½4, 6, ½9.)

Józsefvárosi Színház. Minden nap: Lehullott a rezgő nyárfa. (½6, ½9, vas.: ½4, 6, ½9.)

Kisfaludy Színház. Tokaji aszú. (½6, ½9, vas.: ½4, 6, ½9.)

Magyar Műszínkör. Csak vasárnap: Három Huszár. (½4, 6, 8.)

Ünnepélyesen felavatták Tompa Mihály margitszigeti szobrát

Szombaton leplezték le *Tompa* Mihály mellszobrát és így nemcsak az irodalomtörténetben, hanem a Margitszigeten is nagy barátja, *Arany* János mellé került. Az ünnepélyes és kegyeleti aktus azon a napon történt, amikor a nemzet e mélyérzésű költő 123. születési évfordulójára emlékezhetett. A nagy triásznak kétségkívül ő volt a legvisszavonultabb és legcsendesebb tagja. *Petőfivel* a természet szinte misztikus átérzése, *Aranyal* pedig a szabadságharc utáni elnyomatás keservének sorsközössége tette rokonná. Ez a csendes, csak magának és hívei lelki gondozásának élő férfiú volt az első irredenta költőnk, az irredentizmus legnemesebb értelmében. *A pusztán, A madár fiaihoz, A gólyához* című versei, amelyeket az országban mindenki betéve tud, arról tanuskodnak, hogy hazafiság, mély meggyőződés, remény a jövőben és csendes kitartás tulajdonképpen egy. Abban az időben adta nemzetének e mély átéléssel és átérzéssel írt verseit, amikor minden a legreménytelenebb volt. Ez Tompa Mihály hősiessége. Legjobbjaink közül igen sokan hallgatni voltak kénytelenek akkor, de ő megtalálta a tiltakozás, a biztatás szavait az allegóriákban. Az egész nemzet boldogan és hálával emlékezik vissza és ismétli meg Tompa Mihály költészetének legnagyszerűbb sorait és önérzettel mondhatja, hogy az az irredentizmus, amely Tompát éltette, a jelenben is élteti a magyart. Erdély egy része visszatért és az irredentizmus nem volt hiábavaló.

A szobrot, amely *Pásztor* János szobrászművész alkotása, ünnepélyes keretek között, számos politikai, irodalmi és közéleti előkelőség jelenlétében avatták fel. Megnyitóbeszédet *Karafiáth* Jenő főpolgármester mondott. *Finkey* Ferenc ny. koronaügyész ünnepi beszédében méltatta Tompa mélyértékű költészetét, majd *Fáy* István államtitkár költői lendületű beszéd kíséretében avatta fel az emlékművet.

Új dental-depot Budapesten.

A Dentalipari és kereskedelmi kft., amelynek tulajdonosa ifj. gróf Keglevich István és Lázin Ferenc, Budapesten, az Akadémia új bérpalotájában nagyvonalú, modern dental-szaküzletet nyitott a napokban. Az új depot iránt a magyar fogorvostársadalom részéről a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. Címe: Dentálipari kft., Budapest, VII., Károly-körút 1. Telefon: *141-915.

— **Nemességigazolás.** A belügyminiszter vitéz dr. *Mensáros* Zoltán budapesti ügyvéd, ny. őrnagynak, valamint Zoltán és László nevű gyermekeinek, úgyszintén *Mensáros* Andor őrnagynak, valamint Andor, György és Béla nevű gyermekeinek régi magyar nemességét s a „Nagykereki" előnév és a családi címer használatához való jogát igazolta.

— **Gerinczy Pált váradhegyfoki préposttá nevezték ki.** Dr. *Gerinczy* Pált, a jászóvári premontrei rend apátfőnökét a pápa váradhegyfoki préposttá nevezte ki. A beiktatási ünnepségre Rómából leutazott *Noots* Húbert generális apát és ő végezte a beiktatási szertartást.

Kitisztítom vagy átfestem a helyszínen, lebontás nélkül,
kárpitozott butorait, falait, szőnyegeit!
GREGUSS ISTVÁN, VII., Elemér-utca 28. Telefon 221-066.

Sporthírek

A MAGYAR—JUGOSZLÁV VÁLOGATOTT MÉRKŐZÉS délután negyed 4 órai kezdettel kerül lejátszásra az *üllői úti* sporttelepen. A csapatok végleges összeállítása a következő:

Magyarország: Boldizsár — Pázmándi, Pósa — Lázár, Polgár, Sárosi III. — Kincses, dr. Sárosi, Finta, Kiszely, Gyetvai.

Jugoszlávia: Glazer — Brozovics, Dubac — Djánics, Jazbinsek, Lechner — Czimmermancsics, Vujadinovics, Lesnik, Bozsovics, Welker.

Ugyancsak a mai napon *Belgrádban* szerepel a magyar „*B*" válogatott az alábbi összeállításban:

Csikós — Olajkár I., Kispéter — Pázmándi, Tóth, Dudás — Ádám, Sütő, Zsengellér, Tihanyi II., Tóth III.

Reméljük, hogy a magyar csapatok *Budapesten* is, *Belgrádban* is, a mai évtizedek óta bevált *győzelmi-rendszert* fogják játszani. Ez eddig még mindig jobbnak bizonyult az *angolnál* is, az *olasznál* is. Ehhez nem kell semmiféle magyarázat és utasítás, ehhez egyszerűen — *tudni kell játszani.* Reméljük a legjobbat!...

A MAC VÁLOGATÓ ATLÉTIKAI VERSENYE délután fél 3 órakor kezdődik a *Margitszigeten.*

ÉVZÁRÓ KERÉKPÁROS VERSENY lesz vasárnap délután 3 órai kezdettel a *Millenáris versenypályán.*

KÖRMÖCZI ÉS JUSITS 6:1, 6:2 arányban győztek szombaton a jugoszláv hölgy-pár ellen és így a magyar női csoport *2:1*-re vezet.

MÁRIA TERÉZIA kovácsolt vas, Biedermeier-, stil és modern csillárok nagy választékban
BUGYI csillárszalón Teréz-krt 17. Tel. 121-847

Lósport

A SZENT LÁSZLÓ-DÍJ vasárnap kerül lefutásra. A *kétéveseknek* ebben a 30.00 pengővel díjazott klasszikus versenyében mindössze az alábbi öt lovat jelzik indulónak:

Kamarás	56	kg Gill
Lancaster	56	kg Gutai
Top weight	56	kg Balogh
Ildikó	54½	kg Klimscha
Felhő II	54½	kg Kolonics

Egyenként véve a lovakat, *Kamarás* és *Lancaster* legutóbb a *Kettős ivadékversenyben* futottak, ahol *Top weight* 2 és fél kilót adott nekik és lépésben sok hosszal verte őket. Ember szerint tehát a mai versenyben sem lehet keresnivalójuk a *Lesvári-mennel* szemben. *Felhő II.* még ennyire sem való ebbe a társaságba, ilyenformán tehát a verseny az eddig kimagaslóan legjobbnak bizonyult kétéves *mén és kanca: Top weight* és *Ildikó* párharcának ígérkezik. Kettőjük között valamelyes összehasonlító mértéket keresve, *Haladj* beállításával találhatunk ilyent, amelyet mindketten könnyen megvertek. *Ildikó* a *Kozma-emlékversenyben*, ahol egy kilót kapott a *Cagliostro-mentől* — utóbbi akkor erősen megkésett az indításánál! — *Top weight* pedig a *Kettős ivadékversenyben*, ahol 2 és fél kilót adott neki és feltartva három és fél hosszal hagyta maga mögött. Az az érzésünk, hogy *Top weight* teljesítménye nagyobbra értékelhető és az 1300 méteres távolság is megfelelőbb lesz neki, ezért ezúttal is az ő győzelmét várjuk az egyébként ugyancsak kiváló kancaellen. — A versenynap a 2800 méteres *Tétényi-díjjal* kezdődik, amelyet *Bernadotte* nyerhet meg *Nemes* előtt, ha még megvan a négy lába. Fogadási szempontból jóval nehezebbnek látszik az *Őszi nagy gátverseny* (2800 méter), amelyet éppen úgy megnyerhet *Sanbloc*, mint *Sirató* és *Ptoly Buzz*. A hendikeppekben nagy mezőnyöket jeleznek indulóknak! Jelöltjeink a következők:

I. Bernadotte — Nemes
II. Sanbloc — Sirató — Ptoly Buzz
III. Divina — Évike — Keep smiling
IV. Top weight — Ildikó
V. Németh-ist. — Dampierre — Grape Fruit
VI. Ritka — Bona Fides — Gordonka
VII. Muci — Krasznahorka — Művész
VIII. Kópia — Foltos — Marczi

A verseny délután 2 óra 15 perckor kezdődik.

HUNCUT nyerte a mult évben a *Szent László-díjat* másfél hosszal *Lajos* ellen, Harmadik *Parittya* lett *Bakchich* előtt.

LEÁNYKA NYERTE AZ ŐSZI KANCADIJAT *Kimono* ellen, míg a nagy favorit, *Álom* a vert mezőnyben végzett.

A verseny részletes eredménye a következő:

1. 1. **Bariton** (Kajári, 6), 2. Mitugrálsz (Szokolai, 10), 3. Koma (Klimscha J., 20). Fm.: Kontrás, Katica. Tot.: 203, helyre 48, 14, befutó 701. — II. 1. **Barika** (Török II., 6), 2. Kongo (Stygár, 3), 3. Rejtvény (Kajári, 8/10 rea). Fm.: Fertő, Ereszd el, Tarzan. Tot.: 10:54, helyre 18, 21, befutó 203. — III. 1. **Fricandeau** (Gutai, pari), 2. Fi-Fi (Klimscha, 2½), 3. Eaton Boy (Szokolai, 2½). Fm.: Grey Star, Witchcraft, Picrador, Gonosz Pista. Tot.: 10:23, helyre 12, 11, 12, befuto 39. — IV. 1. **Leányka** (Csuta, 10), 2. Kimono (Gutai, 3), 3. Dicséret (Bihari, 12). Fm.: Álom, Sebaj, Salauka, Addio Mare. Tot.: 10:139, helyre 20, 15, 21, befutó 487. — V. 1. **Labrador** (Ait, 5), 2. Matyó (Gutai, 5), 3. Delnó (Pfendler, 6). Fm.: Parabola, Pommery, Jó reggelt, Göre Gábor, Jónás, Pege, Toroczkó, Marianne, Csalszegi, Old Joe, Durabont. Tot.: 10:84, helyre 49, 33, 39, befutó 357, 420. — VI. 1. **Guba** (Gill, 6), 2. Cédrus (Husz, 33), 3. Harcias (Csömör, 10). Fm.: Castor, Maginot, Medea, Rontó Pál, Fiskus, Toroczkó, Délkelet, Karani, Marcsa, Fenegyerek, Dicie, Camouflage, Tempó Mari, Jó napot, Brouette. Tot.: 10:101, helyre 42, 143, 140, befutó 5:1561, 5:1139. — VII. 1. **Senoritas** (Török, 6), 2. Virtus II (Sebejbal, 6), 3. Futó bolond (Csuta, 10). Fm.: Aratás, Bandita, Karakán, Ábrahám, Virulj Perelő, Pénz, Diana, Pogány, Troubadour, Levente II, A tempo, Hargita, Plr. Tot.: 10:138, helyre 64, 37, 45, befutó 10:717, 5:684. — VIII. 1. **Fiumára** (Török, 8), 2. Eldorádó (Kolonics, 8), 3. Hedie (Klimscha J., 6). Fm.: Verekedő, Nastaldo, Mínek, Albusz, Dongó, Fricska, Síber, Sári, Barázda, Riadó, Ne lásd, Couleur gagne, Libia, Hozsánna Lehet, Pók II. Tot.: 10:159, helyre 43, 112, 87, befutó 10:946, 5:997,50.

Parragi György:

A berlini hármasszövetség előzményei

A német-olasz-japán katonai egyezmény péntek délben történt berlini bejelentése bármily rendkívüli és súlyos horderejű eseménye volt is a világtörténelemnek, nem érte teljesen váratlanul a közvéleményt. Amíg a mult évi augusztus 23-iki moszkvai szovjet-német paktum lélegzetelállító meglepetés volt és mint egy zuhanóbomba csapott le a mit sem sejtő *Foreign Office* és *Quai d'Orsay* tájékán, addig a berlini hármas katonai egyezmény már kélháromév óta a „levegőben lógott", különféle kísérleti ballonok formájában hol a szemünk előtt lebegett, hol eltűnt a felhők mögött vagy alászállott a horizont alá, aszerint, hogy milyen politikai időjárás uralkodott. Franciaország összeomlása, Anglia elszigetelődése most olyan atmoszferikus nyomáskülönbségeket teremtettek, amelyek lehetővé tették a rég elgondolt tervek lecsapódását szabályos katonai egyezmény formájában.

Ha e fontos okirat genezisét nyomon akarjuk követni az elsüllyedt időben, a japán-német viszony vizsgálatában, visszamehetnénk egészen II. Vilmos császár koráig. II. Vilmos köztudomásúan nagy ellensége volt a Távolkeleten feltörő Japánnak. A császár japánellenes politikája és a III. birodalom hagyományos japánbarát politikája közti különbség élénken érzékelteti a régi és az új birodalmi kancellária külpolitikai stílusa közti szakadékot. II. Vilmosnak II. Miklós orosz cárhoz intézett leveleinek közreadása óta tudjuk, hogy a császár szemében tisztán érzelmi elfogultságok, faji előítéletek avatták ellenszenvessé a japániakat s nem annyira objektív tények és érvek, mint inkább kicsinyes érzelmi politika alapján fogalmazta meg hires elméletét „a sárga veszedelemről" és rajzolta meg azt a szimbólikus és a cárnak elküldött rajzát, mely azt ábrázolja, hogy a két császár szövetsége védi majd meg a kereszténységet a sárga tatárjárással szemben.

Vilmos császár érzelmi politikájával szemben a III. birodalom minden fronton, Japánnal szemben is kezdettől fogva a legjózanabb és nagyvonalú reálpolitika álláspontjára helyezkedett. Tévedés volna azonban azt hinni, hogy ezt a reálpolitikát kizárólag az államérdek sugalmazza. A japán-német együttműködés szükségességét nem a pillanatnyi érdek és a külpolitikai konjunktúra momentán állásának szempontjából igenli már évek óta a nemzeti szocializmus. Ennek az együtthaladásnak előfeltételeit ugyanis a legifjabb és Németországban hallatlanul népszerű tudomány, a geopolitika magyarázza a párt vezetőinek éppúgy mint a széles tömegeknek.

A német-japán-olasz szövetség geopolitikai előfeltételei

Karl *Haushofer* tábornok, a geopolitika atyja, az új tudományt népszerűsítő *Zeitschrift für Geopolitik* kiadó hosszabb ideig tartózkodott Japánban, alaposan megismerte a „távolkeleti poroszokat", a politikai, társadalmi erőket, amelyek az érvényesülésért viaskodnak a szigetországban. Haushofer, akinek a mostani háború számos jelszava köszönhető, aki először osztotta fel az országokat dynamikus és statikus hatalmakra (Mächte der Erneuerung, Mächte der Beharrung), a népeket fiatalokra és kiélt öregekre, szegényekre, proletárokra, havenots-okra és gazdagokra, plutokratákra, haves-ekre, aki *Ratzel* nyomán a legnagyobb jelentőséget tulajdonította a németek fejlődése szempontjából a tér-nek, a *Raum*-nak, korán meglátta, hogy Németországot és Japánt térviszonyaik, népsűrűségük, politikájuknak kényszerű dynamizmusa előbb vagy utóbb a világpolitikában is egy frontba tömöríti a két népet. Haushofer szerint a statikus hatalmak a következők: *Anglia* a 41 millió km² területével és 500 millió lakosú gyarmatbirodalmával, a Szovjetunió 23¼ millió km² területtel, 170 millió lakossal, Franciaország 12 millió km² területtel 111 millió lakossal, az USA 10 millió km² területtel, 145 millió lakossal. (A számok Haushofer: Weltpolitik von heute" c. művéből valók s természetesen a háború előtti helyzetet tüntetik fel.) A dynamikus hatalmak azok, amelyek nem nyugodhatnak bele a most fennálló területeloszlásba, mert a rájuk nehezedő népességi nyomás a jelenlegi status-quo megváltoztatására kényszeríti őket. Három ilyen „Volk ohne Raum" törekszik új területi rendezésre: Németország, amelyet megfosztottak gyarmataitól, népi talajától és stratégiai határaitól, Japán, amelynek népessége évi 1 millió fővel gyarapodik és Olaszország, ahol a 310 ezer km² területű anyaországnak 41 millió embert kell eltartani. Még szembeszökőbbek az ellentétek, ha összehasonlítjuk a statikus és dynamikus birodalmak népességi adatait. Japánban, Németországban és Olaszországban 1 km²-re 140—150 lélek nyomása nehezedik. Japánban 1 km² bevethető területnek 969 embert kell eltartani. Ezzel szemben az angol világbirodalomban 12—25, a francia gyarmatbirodalomban és a szovjetunióban 5,7—9, Ausztráliában pedig még 1-nél is kevesebb lakos jut egy km² területre.

Haushofer szerint a három Volk ohne Raum a saját élettörvényét tagadná meg, ha nem törekednének arra, hogy megfelelő életteret, — Haushofer fogalmazásában — *Lebensraumot* szerezzenek maguknak. Azok, akik ez országok ellen állnak, népeik legbensőbb törvényét teljesítik, amikor a meg nem felelő élettérből kitörve kitágítják azt.

Ezért hangoztatta Komura japán külügyminiszter már 1907-ben híres beszédében, hogy Japánnak el kell pusztulnia a 100 millió amerikai, 130 millió orosz és 400 millió kínai között, ha nem jut legalább 100 millió embert kielégítő területhez.

Ezért állította Haushofer már 1936-ban: ha Németország nem kap tengerentúli terjeszkedési területeket, előbb-utóbb vagy keleten vagy nyugaton robbannia kell.

Végül ezért adta ki Mussolini már a fasizmus első esztendeiben a jelszót: *O espansione o esplosione!* (Vagy terjeszkedés, vagy explodálás.)

A Berlin—Róma—Tokio háromszög létrejöttének geopolitikai feltételei adva voltak. Haushofer, Ferdinand von *Richthofen*, a neves német Keletázsia-kutató és sokan mások írásai, előadásai nyomán ezek a tények leszivárogtak a német nép széles köreibe, amely bizonyos sorsközösséget, vagy legalább is a politikai egymásrautaltság szükségességét érezte már évekkel ezelőtt Japánnal szemben. Mindehhez hozzájárult természetesen a japán és német jellem sok rokonvonása, a „Wille zur Macht", a szervezőképesség, a technikai készség és a hősi életfelfogás, majd a világnézeti azonosság is.

Nem keltett tehát különösebb meglepetést, midőn a világháború egykori ellenségei politikailag is közel kerültek egymáshoz és Japán, amely 1502-ben Anglia karján vezettetett be az európai nagyhatalmak koncertjébe, 1936 november 25-én megkötötte az első szoros politikai egyezményt Németországgal, az ú. n. antikomintern egyezményt. Akkor is, azóta is sokszor hangoztatták úgy német, mint japán részről, hogy az 1936 november 25-iki egyezmény nem Oroszország ellen irányult, hanem a komintern ellen, amelynek 1935. évi VII. kongresszusán — az egyezmény megkötése után kiadott hivatalos magyarázat szerint — elhatározták, hogy minden országban megteremtik a népfrontokat és megkezdik a harcot a fasizmusok ellen.

Az olasz-japán viszony fejlődése

Egy év mulva, 1937 november 6-án a berlini egyezményhez csatlakozott Olaszország is. Virginio *Gayda* akkoriban szintén azt hangoztatta cikkében, hogy a hármas egyezménynek nincs oroszellene éle. Oroszországgal szemben Olaszország továbbra is azt a reálpolitikát kívánja folytatni, mely 1924-ben rábírta arra, hogy a győztes hatalmak közül elsőnek ismerje el a szovjetuniót és amely reálpolitika következtében Olaszország sohasem támogatta sem a *Kolcsak*, *Denikin*, *Judenics* ellenforradalmi mozgalmakat, sem pedig az ukrán szeparatizmust. Gayda az azóta Moszkvában kivégzett *Radeknak* az Izvesztijában 1935 augusztus 1-én megjelent cikkével indokolta meg a hármas egyezmény létrejöttének szükségességét. Radek ugyanis azt írta, hogy a komintern mindenütt megvalósítja a demokratikus pártok és a szélsőbaloldali pártok koalicióját, hogy azután háborút kezdhessenek Németország, Itália és Japán ellen. Gayda éppúgy, mint az olasz félhivatalos hely is, nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a kominternt nem azonosítják az orosz kormánnyal.

Az olasz-japán viszony nem alakult ki olyan zökkenésmentesen, mint a német-japán. Az abesszíniai háborút megelőző hónapokban szinte feszültnek volt mondható ez a viszony. A négus ugyanis jelentékeny területeket engedett át a japánoknak ültetvények céljaira. Ezenfelül olaj- és más ásványkutató koncessziókhoz is jutott Japán. A japán dömping elé nemcsak hogy nem gördítettek Addis-Abbebában akadályokat, de elömozdították azt. Amikor a háború megindult, Tokióban — talán angol sugalmazásra, mert akkor még élénk barátság állt fenn Tokió és London között — nyilatkozat hangzott el, amely szerint Japán nem nézné közömbösen az olasz térfoglalást Abesszíniában. A gyors olasz sikerek és főleg a népszövetség szankciós politikájának felsülése, Anglia és Franciaország kapkodása és erőtlen tanácstalansága, meggyőzték Japánt arról, hogy a leghelyesebb a befejezett tényeket tudomásul venni. Erre Olaszország ellenszolgáltatásul felajánlotta Mandsukuo elismerését. Ilyen alapon azután Ciano és Sugimura római japán nagykövet 1936 decemberében aláírták a japán-olasz barátsági szerződést.

Ez a szerződés is egyik megnyilatkozása volt annak a nagy fordulatnak, amely Leon *Blum* és *Eden* olaszellenes szankciós politikája következtében állt be az olasz külpolitikában és amely fordulatnak legkiemelkedőbb ténye az azóta korszakalkotó jelentőségűvé növekedett 1936 október 23-i olasz-német egyezmény volt.

Az 1936 október 23-i német-olasz, az ugyanez év november 25-i német-japán, az 1930 decemberi japán-olasz, az 1937 november 6-i német-japán-olasz egyezmények voltak tehát az 1940 szeptember 27-iki hármas katonai szövetségnek előkészítő állomásai.

Singapore — a háború és béke kulcsa

Végezetül két érdekes kísérő jelenségre szeretnénk még felhívni olvasóink figyelmét.

1936 novemberében, néhány nappal a japán-német egyezmény megkötése előtt Singapore-ba látogatott el a csendesóceáni amerikai és a hollandindiai hadiflotta egy-egy raja. A brit flotta parancsnoka mint házigazda szívesen fogadta vendégeit és olyasvalamit mondott tréfásan, mint: *„Érezzék magukat Singaporeban úgy, mint otthon."* A holland flotta parancsnoka, *Helferich* admirális komolyan vette a kollégája tréfáját és toastba fogott, amelyben ezeket mondotta:

— Bajtársaim, *háborúban éppúgy együtt leszünk itt Singaporeban, mint most.* Singapore akkor a holland és amerikai flottának éppoly fontos bázisa lesz, mint az angoloknak Jáva szigetén a hollandindiai *Surabaya*".

A holland admirálisnak ez a toastja igen messze hangzott. Egészen Tokióig. Mert ha Singaporeról van szó, azt rögtön meghallja a japán admiralitás, vezérkar és külügyminisztérium. Nincs még egy helye az Indiai és csendesóceáni vidéknek, amelynek nevére oly érzékenyen reagálnak a japán fülek és idegek, mint *Singapore*. Elég volt a rövid és talán meggondolatlanul vagy legalábbis felhatalmazás nélkül elhangzott toast, amely azt jósolta, hogy Singapore egy elkövetkező háborúban közös holland-amerikai-angol flottatámaszpont lesz s Tokio máris nagyon egyedül érezte magát a Távolkeleten. Pár nap mulva a tokiói kormány megbízásából Musakoi őrgróf berlini japán nagykövet Ribbentrop külügyminiszterrel együtt aláírta a november 25-i egyezményt.

Akiket nem tévesztett meg az antikominternellenes látszat, már akkor azt mondták, hogy az egyezmény tulajdonképpen Anglia ellen irányul.

És most térjünk vissza a jelenbe. Néhány nappal ezelőtt a japánok indokinai bevonulása után Cordell *Hull*, az USA külügyi államtitkára értekezletre hívta össze az USA távolkeleti tengerészeti szakértőit. A szakértői értekezletre szokatlan módon meghívták lord *Lothiant*, Nagybritannia washingtoni nagykövetét és az ausztráliai követet is. A kiszivárgott hírek megmagyarázzák a laikusnak is, hogy miért vonták be a brit diplomatákat a tengerészeti értekezletbe. Singapore-ről volt ismét szó. Ezúttal azonban angol részről már hivatalosan adták tudomására Washingtonnak, hogy szükség esetében *Singapore rendelkezésére áll az USA hadiflottájának*, amint máris támaszpontul használhatja fel a hollandindiai flotta. Az 1936. évi tréfás megjegyzésből komoly valóság lett.

Tokio is reagált ismét a Singapore szóra. Ezúttal már fegyveres egyezményt írt alá Berlinnel és Rómával. A casus foederis azonnal beáll, amint az USA elfogadja Nagybritannia ajánlatát Singaporéra vonatkozóan.

Felszentelték a jezsuiták hittudományi főiskoláját

Szegedről jelentik: A jezsuita rend alapításának négyszázadik évfordulóján, pénteken szentelte fel ünnepség keretében dr. *Glattfelder* Gyula megyéspüspök a jezsuiták újonnan épült hittudományi főiskoláját. A felszentelési szentmisét követő házavató ünnepségen a püspökkel az élén megjelentek Szeged város katolikus társadalmának vezetői. P. *Borbély* István S. J., az új hittudományi főiskola igazgatója mondott ünnepi beszédet, amelyet magas nívójú műsoros ünnepség követett.

Rabindranath Tagore súlyos beteg

Bombayból jelentik: Rabindranath *Tagore*, a 79 éves világhírű hindu költő súlyosan megbetegedett.

*

Rabindranath Tagore másfél évtizeddel ezelőtt Balatonfüreden keresett gyógyulást szívbajára. A füredi parti platánsor közelében, a fürdő parkjában, felgyógyulása emlékére és hálából sajátkezűleg ültetett el egy fát, amely előtt ma emléktábla hirdeti, hogy a nagy hindu költő a szívbetegek magyar Mekkájában járt. Valószínű, hogy Tagorenak most aggastyán korában a régi betegsége újult ki súlyosan.

Változások a személyhajóforgalomban

A *MFTR* közli, hogy a *Budapest—Komárom—Révkörtvélyes* közötti személyhajójáratokat az előrehaladott idény miatt olyképpen szünteti meg, hogy az utolsó hajó Budapestről szeptember 30-án, vissza Révkörtvélyesről október 1-én indul. Ezzel a Gönyü—Győr közötti csatlakozó járat is megszűnik; a helyi érdekeltségek kívánságára azonban a MFTR szerdán és szombaton, a győri piaci napokon, reggel 5.30 órakor hajót indít Gönyűről Győrbe, mely onnan 12.20 órakor indul vissza. Szeptember 30-ával megszünik az átkelési járat pesti *Margitnidfő—Margitsziget* között. Az érdekeltség kívánságára továbbra is közlekedni fog a naponként Budapestről 11 órakor, vissza Esztergomból 18 órakor induló úgynevezett kofahajó, valamint fenntartatik további intézkedésig a Tiszán a Szolnok—Csongrád—Szeged közötti heti hat járat is.

KIRÁLYI UDVARI HANGSZERGYÁR
Sternberg
Rákóczi út 60 Legjobb választék. Csere. Javítás. Kedvező fizetési feltételek.

Készpénz-, részletfizetés, csere ellenében kapható
Barta & Társa
Podmaniczky-utca 39. Rákóczi-út 30

Mindenki tudja
hogy kis befektetéssel
nagy vagyont nyerni
csak a m. kir. osztálysorsjátékon
lehet.

Ne mulassza el a kedvező alkalmat!

Az új sorsjáték húzása már
október 19-én kezdődik!

Hivatalos sorsjegyárak:

Nyolcad	Negyed	Fél	Egész
3.50 pengő	7 pengő	14 pengő	28 pengő

Meg kell hallgatni ma és minden este a budai FLÓRIÁN KÁVÉHÁZBAN
Margit-körut 40. Telefon 151-888
UTRY ANNA magyar nótaestjét
GÁSPÁR LAJOS és zenekarának kíséretével.

Pásztor János

— **Tompa Mihály szobrát,** Pásztor János szobrászművész alkotását, az emlékbizottság szombaton d. e. 11 órakor leplezi le a Margitszigeten, az *Arany János*-emlékmű közelében. Dr. *Karafiáth Jenő* főpolgármester megnyitóbeszéde után *Finkey Ferenc* ny. koronaügyész mond ünnepi beszédet, majd *Hóman Bálint* közoktatásügyi miniszter felavatja és megkoszorúzza a szobrot, amelyet *Bessenyey Zeno* titkos tanácsos, a Közmunkatanács elnöke gondozásba vesz át.

Pesti Hirlap

1940. szept. 24.

Zsidó, tpl

Z

ki, mint aki leereszkedik.

*

MINDEN ÚT RÓMÁBA VEZET. Aldous *Huxley*-nek, ennek a nyugtalanító nagy angol írónak új regénye mindenben törés nélkül beleilleszkedik eddigi műveinek vonalába. Előadásmódjában kölcsönvette a filmnek azt a képességét, hogy az eseményeket időrendjükből kiforgatva tudja bemutatni. Például a regény hősének szerelmi viszonya van egy fiatal leánnyal és az olvasó csak később értesül róla, hogy a hősnek a leány anyjával is volt előzetesen kalandja, ami aztán persze alaposan befelhőzi ennek a szerelmi idillnek az egét. Regényében most is ugyanazok a kétségbeejtően tisztalátású emberek szeIme, *Huxley*, a hitetlen, eljutott a krisztusi tanok szelíd nyugalmába. Mint egykor *Tolsztoj*. Ugy látszik, a nagy írók mind ideérkeznek végül. Az út, ami idáig vezet: irodalomnak neveztetik. És sajnos, akkor szűnnek meg írók lenni, amikor idáig eljutnak. Legalább Huxley-nek ez eddig a leggyöngébb könyve.

Pásztor János szobrászművész dömösi kúriáján nyaral (Alexander fotók)

Irta: Tamás Erno

Nyár! A város kivilágított színpad,
Mostan minden szem káprázva ragyog.
Hiába kínpad sorsom napsora —
Magam is káprázat vagyok.
Imhol újra mámorít az élet,
Mint ifjan a régi tubarózsás esten
S midőn a legtündöklőbb nyári napokon
Szerelem máglyázta rózsatűzbe testem.

Most újra nyár van — újra kárhozat
Jázminok, bodzák, rózsalevelek
Kigyúl a vágy és fullaszt, tébolyít,
Hogy szinte félek: utolsót lehelek.
Vad fiatalság vonaglik ismét bennem,
Mintha húsz multam volna, nem is negyven.

Szédülten érzem — az élet nem is több tán,
Mint izzó pompájában az eltünő nyár,
Mely részegítőn alig, hogy rámborul
Elfut, elillan ungon-berken át,
Nyár: tobzódó vágyak, őrült gyönyörök!
Ő zenditi még parázna dalát,
De megrezzent a lesodort levél —
Ki ma ölel még, holnap talán nem él.

Giccs

Irta: Fedor Ágnes

Giccses volt mint egy jelenet
A néma film korából —
Mi elhagytuk a szigetet
Ti jöttetek Horányból.

Szabályos kékszínű a víz,
A naplemente lángol —
Giccses volt mint egy jelenet
A néma film korából.

Velem két úr volt. Társaság.
De Te — egy nővel voltál!
Szép szőke nő; s a csónakon
Mégis hogy áthajoltál!

S egyszerre kékebb lett a víz
És lángolóbb az égbolt
Egymásba villant a szemünk,
Nézd — mégis három év volt!

Több semmi se. Az evezőt
Meghúztuk mind a ketten.
És ezt kérdeztük: »Lehet-e
Hogy oly nagyon szerettem?«

Mentünk tovább, csak éppen hogy
Átszóltunk »szervusz drága!«
— Giccses volt — mint egy jelenet
A néma film korába!

tehát az ár mesterséges leszorításával hajtja fel az áru forgalmát. Minthogy azonban a dömping-áru, jelen esetben: dömpinglap papírja, nyomdafestéke, szerkesztősége és adminisztrációs kiadása sem rózsabokorban jön a világra, felmerül a kérdés: ki fizet? De ezt a kérdést, ha már oly nagylelkűen felvetették, nem tisztázza a példányszám megállapítása (mert hiszen a legnagyobb példányszáma, hála Istennek, nem dömpinglapnak van, amint azt ön, Szerkesztő úr, tudja a legjobban), — igenis tisztázhatja azonban a nyomdaszámla, a papírszámla, illetve annak megállapítása, ki az a gavallér, az a magyar nábob, aki ezt kifizeti?

árusított közvélemény versenye a független közvéleményével. Mert valakinek mégis csak fizetni kellett a roppant összegeket, amelyeket a dömping felemészt. Mint pesti polgár szeretném hinni, hogy — nem én vagyok az, aki fizetek. Mert az talán mégis csak furcsa volna, hogy ami nekem nem kell, mint ujságolvasó közönségnek, azt fentartom, mint — adófizető közönség. Nem, tisztelt Szerkesztő úr, ennek még a gondolatát is elvetem magamtól, viszont annak tisztázása, hogy erről szó sincs, leghatásosabban úgy sikerülhet, ha megállapítják, hogy hát miről volt szó? Igen tisztelt Szerkesztő úrnak kész híve **Pesti Polgár**

A felekezeti együttműködést sürgetik a dunántúli reformátusok

Tata, október 14
(Az Est tudósítójától)

Ma reggel kezdődött *a dunántúli református egyházkerület évi közgyűlése* a tatai református templomban. *Balogh* Jenő egyházkerületi főgondnok megnyitójában arról beszélt, hogy napjainkban világszerte *nyilt hitetlenség* és főleg a keresztyén vallás ellen irányuló vad, fékezhetetlen gyülölet nyilvánul meg, emellett több államban *komoly méreteket öltöttek az állami és társadalmi rend ellen irányuló törekvések is.* Kívánatos volna, hogy a felekezetek egyesült erővel vegyék fel a küzdelmet e veszedelmes irányzatokkal szemben. Beszéde végén minden minden egyházi alkalmazottnak lelkére kötötte: *segitsék a náluk szegényebbeket.* Meghatottan emlékezett meg *Baltazár* Dezső püspök és *Ilosvay* Lajos professzor elhúnytáról. Indítványozta, hogy az egyházkerület üdvözölje *Ravasz* László püspököt abból az alkalomból, hogy 15 esztendővel ezelőtt választották meg püspöknek.

...VAL" testvérfilmje:
...VY PÄVA
...kterszinészének

HUZÁS MÁR
SZOMBATON
október 17-én kezdődik.
Ne feledje el az uj sorsjátékhoz
osztálysorsjegy szerencseszámát
...velezőlapon vagy telefonon
...UNK MEGRENDELNI
...ENKŐ BANK
R-T
BUDAPEST,
ANDRÁSSY-ÚT 56
Tel.: 12-86-47

Báthory István szobra, amelyet a *Báthory István Emlékbizottság* a nagy erdélyi fejedelem halálának 350. évfordulója alkalmából állít fel a közeljövőben Budapesten. *Jobbról Pásztor János,* a szobor alkotója, *balról Lechner Jenő,* a szobormű társszerzője

KÉPZŐMŰVÉSZET

FŐSZERKESZTŐ: GYÖNGYÖSI NÁNDOR DR.

PÁSZTOR JÁNOS: LOTZ KÁROLY SÍREMLÉKE
A Kerepesi temetőben

V. ÉVFOLYAM 42. SZÁM

1931. SZEPTEMBER

V. ÉVFOLYAM 42. SZÁM 1931 SZEPTEMBER

KÉPZŐMŰVÉSZET

MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

Szerkesztőségi fogadóórák délután 3—5-ig. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Katona József ucca 27.
Telefonszám: Aut. 161—56.

Előfizetési ára: Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő, Egyes szám ára: 3 pengő.

Előfizetés külföld számára egész évre: 30 pengő, félévre 15 pengő.

Megjelenik minden hónap elsején kivéve julius és augusztus hónapokat.

TARTALOMJEGYZÉK:

dr. Jajczay János: Budapest egyházi szobrai és síremlékei 149
dr. Gyöngyösi Nándor: Budapest díszszobrai és emlékszobrai 152
Gy. N.: Látogatás Kunwald Cézár műtermében 160
Az Alkotó Művésznők Egyesületének kiállítása 162
A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata 163
Sassy Attila műteremkiállítása 165
Fórum: A magyar feltámadás egy lexikonban (Holló Alajos) 168
Hírek 169

A KÉPEK JEGYZÉKE:

Pásztor János: Lotz Károly síremléke a címlapon
Telcs Ede: A Széchenyi kút reliefje 149
Lányi Dezső: Játszó gyermekek kútja . . . 150
felsőeőri Fülöp Elemér: Blaha Lujza síremléke 151
Tóth István és Hikisch Rezső: Márkus József síremléke 152
Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Festetich Géza síremléke 153
Szentgyörgyi István: Kacsás kút 154
„ „ A magyar igazság kútja 155
Horvai János: Népdal 156
Pogány Móric: Batthyány-örökmécses . . . 157
Horvai János: Feszület 158
Ligeti Miklós: Rózsavölgyi Gyula síremléke 158
Tóth István: Piéta 158
Berán Lajos: Petőfi Sándor emléktábla . . . 158
Csorba Géza: Ady Endre síremléke 159
Széchy Antal: Zsigmondy Vilmos 159
ifj. Vastagh György: Fülepp Kálmán síremléke 159
Tóth István: Polypölő 159
Kunwald Cézár: Önarckép 160
„ „ Tájkép 161
„ „ Portré 162
Kunwald Cézár: Portré: 163
„ „ Prohászka Ottokár püspök 164
„ „ Spanyol férfi 165
Fadrusz János: Fadrusz János síremléke . . 165
Kunwald Cézár: Tanulmányfej 166
„ „ Női portré 166
„ „ Merengés 166
„ „ Párisi nő 166
Kallós Ede: Hamupipőke-kút 167
Horváth Géza: Ifjúság kútja 167
Ligeti Miklós: Rákászfiú 167
Kiss György: Csirkefogó 167
Carló Adami Városvédő Athéne 168
Stróbl Alajos: Assisi Szent Ferenc 168
Szentgyörgyi István: Jókai Mór-emléktábla . 169
Beszédes László: Pányvavető 169
Stróbl Alajos: Olvasó leányok 170
Erdei Dezső: Vízhordó 170
Füredi Richárd: Kerti szobor 171
Holló Barnabás: Toldi 171
Sidló Ferenc: Beethoven emléktábla 172
Berán Lajos: Hatvani kapu-emléktábla . . . 172

E füzet fényképfelvételeit túlnyomó részben a Strókay foto készítette. Berán Lajos emléktábláinak fényképeit az Erdélyi-műterem vette fel.

Elek nyomdai műintézet Budapest, Vörösmarty ucca 5.

PÁSZTOR JÁNOS: GRÓF TISZA ISTVÁN SZOBRÁNAK TERVE. GIPSZ.

János Pásztor: Entwurf zum Standbild des Grafen István Tisza. Gips. — János Pásztor: Proggetto del Monumento al conte István Tisza. Gesso.

PÁSZTOR JÁNOS: BÁTHORY ISTVÁN ERDÉLYI FEJEDELEM ÉS LENGYEL KIRÁLY SZOBRÁNAK TERVE. AGYAG.

János Pásztor: Entwurf zum Standbild des Fürsten Siebenbürgens und Königs von Polen István Báthory. Ton. — János Pásztor: Il disegno del monumento ad István de Báthory, principe di Transilvania e re di Polonia. Argilla.

PÁSZTOR JÁNOS: ANYASÁG. A MAKÓI HŐSI EMLÉK MELLÉKCSOPORTJA. MÁRVÁNY.

János Pásztor: Mutterschaft. Seitengruppe des Heldendenkmals von Makó. Marmor. — János Pásztor: Maternità. Gruppo del Monumento al Milite ignoto di Makó. Marmo.

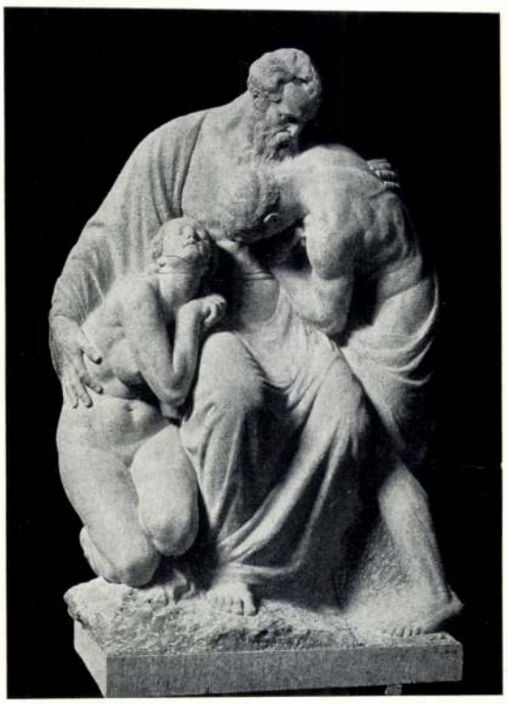

PÁSZTOR JÁNOS: MEGTÉRÉS. SÍREMLÉK. MÁRVÁNY. BUDAPEST, KEREPESI TEMETŐ.

János Pásztor: Heimkehr. Grabmal. Marmor. Budapest, Kerepeser Friedhof. — János Pásztor: Conversione. Monumento di sepolcro. Budapest. Il cimitero di Kerepes.

Szépművészeti
1971. 8. 27.

PÁSZTOR JÁNOS: II. RÁKÓCZI FERENC LOVASSZOBRA. BRONZ. BUDAPEST.

János Pásztor: Reiterstandbild Ferenc Rákóczis II. Bronze. Budapest. — János Pásztor: Statua equestre di Ferenc Rákóczi. Bronzo. Budapest.

ÚJABB MAGYAR KÖZSZOBROK

Irta PÁLINKÁS LÁSZLÓ

Igen tévesen hiszik nagyon sokan, hogy a szobrászaton belül nincsenek oly ágak, amelyekre egyes szobrászok hivatottabbak. A festészetben mindenki elismeri az arcképfestő, a tájképfestő, az egyházi festő megjelöléseket, amelyek azonban korántsem jelölnek kizárólagos működési területet. Ép így lehet valaki kiváló portraitszobrász anélkül, hogy nagyméretű szobrászi megoldásokkal valaha is próbálkozott volna, vagy ezen a téren eredményeket ért volna el. Hisz a szobrászat területén csak a műfaj adta kifejezési eszközök azonosak állandóan, a cél, a megoldandó feladat pedig esetről-esetre változik.

Közszobrok alatt első pillanatra a multszázad végén elburjánzott Kossuth-, Deák- és Széchenyi-szobrokat szoktuk érteni s csak ha az általános művészeti fejlődésbe jobban betekintünk, merülnek fel előttünk az emlékműszobrászattól eltérő egyéb megoldások is. Közszobrok sokkal később szerepelnek a művészetek történetében, semmint maga az önálló vagy alkalmazott plasztika. A középkori templomok falait már régen végtelen gazdag szobrászi dísz borította, amikor Olaszország kis városaiban az első szobrászi megoldásokat is magában foglaló közkutak megjelentek, mint a Pisanok híres perugiai kútja vagy Viterbo és Urbino hasonnemű szerényebb alkotásai. A művészetekkel legközvetlenebb kapcsolatban elő Itáliában innen már csak egy lépés vezet aztán a Quattrocento vagy Cinquecento nagyvonalú emlékmű-alkotásaihoz, a Gattemelatahoz vagy a Colleonihoz. A köztereken álló szobrászi alkotások azonban még ekkor is csak mint önálló művészeti jelenségek léteznek, elhelyezésüket, kiképzésüket a rendelkezésre álló térség nem befolyásolja, attól majdnem függetlenek. Csak a barok kor hatalmas városrendező tervei rendelik egymás mellé a városépítészetet és a közszobrászatot. Növekszik a közszobrok válfajának a száma is; a legkülönbözőbb megoldású szökőkútak, vízesések mellett allegorikus kertifigurák, lovasszobrok és emlékművek tünnek fel, melyeknek elhelyezését szigoruan betartott egységes terv szabja meg. Várostengelyek metszéspontja, a tereknek perspektivikusan legmegfelelőbb helye, mely sokszor nem azonos a szimmetrikus középponttal, városrészeknek az élet tényleges lüktetése által megadott középpontjai mind alkalmasak az egész barok korban arra, hogy szobrászi megoldásokkal ezeket hangsúlyozzák.

A XIX. század általános historizmusba tévelygő s az egyes művészeti ágak lényegétől igen gyakran eltávolódó művészete nem ad új megoldásokat, sőt a

Beck Ö. Fülöp: Kútszobor

Rózsadomb.

Budapesten.

Pásztortúr [illegible]. 1940. januári szám.

Pásztor János:
II. Rákóczi Ferenc

helyes szobrászi elvektől eltávolodva, létrehozza azt a nagyhangú emlékmű-áradatot, amelyben a rosszul felfogott nagyvonaluság mellett a századvég minden ízléstelen díszét és ma már lomtári kellékét egymás mellett találjuk, sokszor panoptikumszerű hűséggel, nagyhangú politikai elvek szolgálatában.

A helyzet azóta sem változott meg egészen, bár lényegesen javult. A közönség általános ízlése a köztéri szobroknál sokkal jobban érvényesül, mint magánosok palotái vagy múzeumok kiállítási termei számára készült szobroknál. A ma oly gyakori ezredemlékműveknél néha egyenesen ijesztő, hogy a megrendelők milyen kívánságokkal lépnek fel. Ha ezeket a művész mind bronzba öntené, az emlékmű a valóság részletei és a művészeti képtelenségek és borzalmak halmozása lenne. És sokszor mégis ragaszkodnia kell bizonyos fokig a művésznek a megrendelő elképzeléséhez, különben elesik a munkától és a kenyértől.

Nem sokkal könnyebb a szoborpályázatok bírálóinak helyzete sem, hisz nekik nemcsak a közönség véleményével kell számotvetniök, hanem igazságot kell tenniök a sokszor nagyon is kicsinyes művésztorzsalkodásokban s nem gyakran párt- vagy művészpolitikai pártfogoltak között, elvetve ilyen okokból talán a művészetileg legsikerültebb alkotást.

Ha ilyen körülmények között a mai magyar közszobrászat mégis kiváló ered-

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS: AKT
Dr. Gaál Endre gyűjteményéből

NÜRNBERG

Nivós, érdekes, szép kiállítás volt Nürnberg város kiállítása a Műcsarnokban. A múzeumi anyagot — Dürert és iskoláját, Kupeczkyt, Veit Stoss és a két Vischer csodálatos szobrait — latba sem vetve, meg kellett mindenkinek állapítani, hogy a szobrászi anyagszerűség problémáit nagyszerűen értő Hans *Müller,* az akadémikusságában is sok érdekeset és értékeset mondó Philipp *Kittler,* a monumentális Nida *Rümelin,* a kitünő Konrad *Roth* és Theodor *Krauss* kiváló szobrászok és Georg *Orth* stilizáló művészete, *Mayr-Lenoir* temperamentumos technikája, Rudolf *Schiestl* pompás grafikája, *Körmendi-Frimm* Ervin ragyogóan színes pikturája, a természetimádó Karl *Dotzler,* Heinrich *Kuch* szuggesztiv vászna, a Hangverseny, Sigismond *Dzbanski* bravúros hóinterpretálásai és az elsőrangú iparművész *Pöhlmann,* az ötletes építészek valamennyien tanúságot tesznek Nürnberg művészeti kultúrájának mélységéről és művészeinek magas nivójáról.

Ez a kiállítás tehát nivós, szép és érdekes. Jó volt megnézni. Az induló szezon művészi szenzációjának mondhatjuk.

De mi ez a szenzáció ahhoz a másik szenzációhoz arányítva, amit nyitott szemű embernek bőséges tanulságokban kínál Nürnberg város érdemes kiállítása!

Nézzük csak.

Mindenekelőtt megállapíthatóvá vált, hogy nivós, szép és érdekes kiállítást a szélsőséges izléstelenségek nélkül is lehet csinálni. Ezt nem mi állapítjuk meg, mert ebben az esetben ez a megállapítás legjobb esetben is csak igaz lenne, de nem szenzációs. Szenzációvá azáltal lett, hogy ugyanaz a sajtó, a napilapoknak művésziekben szélsőbaloldali álláspontjáról ismert része állapította meg, hogy a kiállítás jó. Értsük meg jól: hogy egy olyan kiállítás jó, melyben nincs semmi szélső extravagancia, jövőbefeszülés és keresve-keresés! Ha honi művészeink ilyent mernek, ásító unalom van a Műcsarnokban és ötven évet öregszik a referens ujságiró. Távol áll tőlünk, hogy megrójjuk, ha valaki egy jó kiállításról jót ír, örülünk is neki, csak éppen nem értjük, hogy miért jó ugyanaz Nürnbergtől, ami rettenetesen rossz Budapesttől! Itt valami mérleghibának kell lenni...

*

A nürnbergiek kiállításában legfőbb qualitásnak éreztük azt a különállóságot, azt az egyéni bélyeget, mely minden más művészettel szemben egy speciális nürnbergi karakter érzését váltotta ki belőlünk. Van a kiállításnak valami specifikus zamata. A város nagy művészettörténeti tradicióinak tisztelete, mely az új idők új igényeit adaptálja ehhez a patinás környezethez. A festők és szobrászok majdnem valamennyién látszik, hogy ismerik, nagyon jól ismerik mindazt, ami ma a művészet megújítása körül történik. Kulisszák tologatásának lármája és divatok ra-

Képzőművészet
1929. 25. sz.

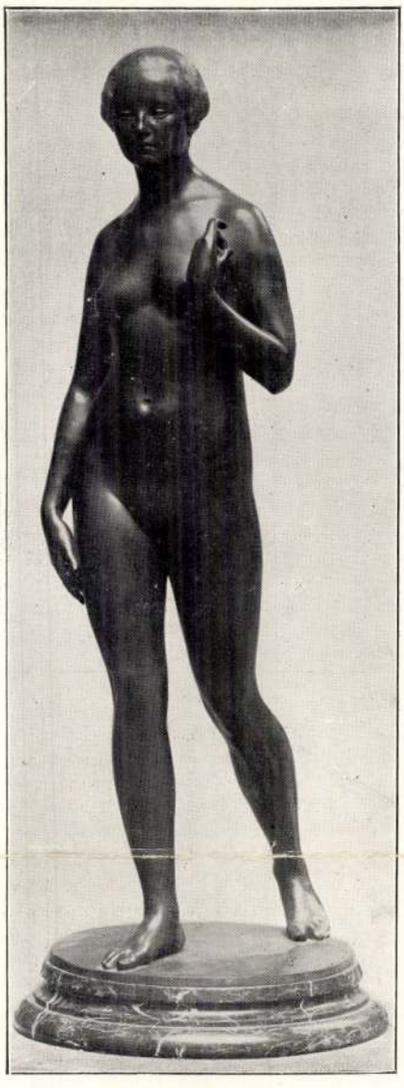

PÁSZTOR JÁNOS: PRIMAVERA

gálya nem kerülte ki őket, mégis mindegyik többre becsülte a saját egyéniségét és a nagy multú város művészi patinájának eredetiségét, semhogy rászánta volna magát egy kis „elkeresgélés“ könnyelmű kalandjára.

És itt álljunk meg ismét egy szóra.

Az egyik napilap vasárnapi közönségét azzal szórakoztatja egyik festőművészünk, akinek nem idegen a toll forgatása, hogy polemizál azzal a megállapításunkkal, mellyel a progressziv művészet jelszavát illettük. Mint olvasóink tudják, azt fejtegettük, hogy nincs progressziv és konzervativ művészet, csupán tehetség és tehetségtelenség, azaz jó és rossz művészet van. Ezzel szemben a cikk irója azt állítja, hogy nincs se jó, se rossz, se konzervativ művészet, csupán progressziv művészet van. Indokolás: csak a fejlődő, tovahaladó művészet marad meg, a többi elhúll a múló idővel. Mi is lett volna — kiált fel a cikkiró — Raffael művészetéből, ha megállt volna ott, ahol tizenötéves korában kezdte, vagy egyáltalán mi lett volna a legtöbb nagy művész termése, ha megálltak volna mesterük tanításánál! Nyilván még ma is Giottó-nál tartanánk. Miután a művészettörténelem csak a továbbfejlődést őrizte meg és tartja nyilván, világos, hogy nincs is konzervativ művészet, hanem egyedül és kizáróan progressziv művészet van...

Mi tiszteletben tartunk minden irást — még hozzá, ha napilapjaink szűkreszabott képzőművészeti érdeklődése nyujt rá teret — és respektálunk minden véleményt. De ezt már még sem lehet, ezzel a cikkel valahogy egészen furcsán vagyunk. Ezzel még csak vitatkozni sem lehet. Mondjuk azt, hogy sosem sürgettünk törvényt a művészeknek tizenötéves korukban való zsákbavarrására, vagy hogy a műhely asztallábához kötözzék a reménydús ifjúságot!

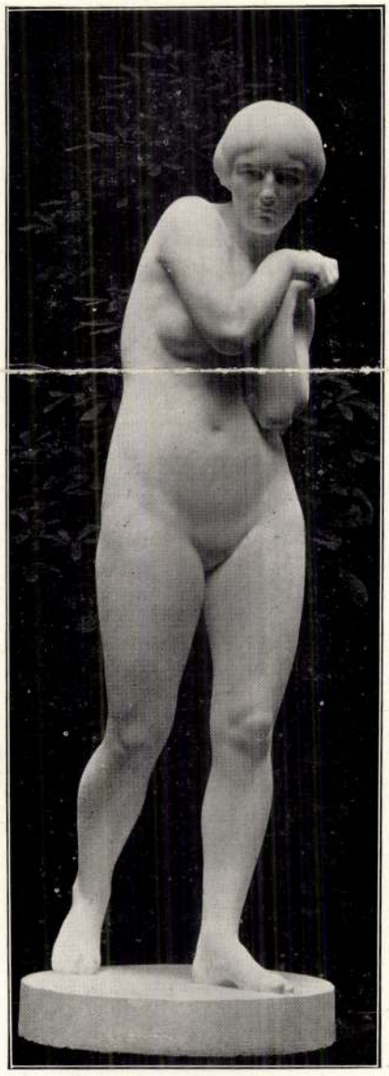

PÁSZTOR JÁNOS: ELÜZÖTT

A MŰGYÜJTŐ

INTERIEUR-GYÜJTÉS

Ismét egy új tipusú gyüjtemény bemutatásával bővíthetiük a magyar gyüjtők változatos sorát. Igazában nem is gyüjtemény ez. Mert dr. *Gaál* Endre v. államtitkár, országgyűlési képviselő a tulajdonát képező több mint 300 műtárgyat nem a gyüjtés szenvedélyével vásárolta, nem bizonyos szempontok kedvéért és kitűzött célok érdekében, hanem egyedül és kizáróan azért, mert szép lakást szép képek és szobrok nélkül nem birt elképzelni. Már pedig Gaál Endrének olyan lakása van, amelyhez valóban szép képek és szobrok kellettek.

Itt a műtárgy nem öncél, melynek csak dekorativ staffázsa a lakás. A lakás nem múzeum, hanem megmarad annak, ami hivatása: kellemes, sőt nemcsak kellemes, de artisztikus előkelő környezet is. Bár igazán szép és értékes képek, szobrok, iparművészeti tárgyak alkotják a statisztériát, mégis érezzük, hogy szerepük nem ugrik ki s ők is, miként az iparművész bútorai, csupán csak eszközök a főcél elérésében: az összharmónia, a lakás teljes harmóniájának megteremtésében.

RUDNAY GYULA: TÁNCOLÓ PÁR

Dr. Gaál Endre gyüjteményéből

Épp ezért ebben a több mint 300 darabból álló kép- és szoborgyüjteményben sok műtárgy akad, amit klasszikusokat kereső speciális céhbeli gyüjtő nem értékel, mégis itt, ebben a lakásban az együttesnek szinte nélkülözhetetlen darabja valamennyi. Ezek a műtárgyak még származásra nézve is oly különbözők, egyiket Párisból, másikat Olaszországból, harmadikat Svédországból hozta gazdájuk, mégis összetartozó egységgé lettek ebben az egyéni stilusban, melyet Gaál Endre teremtett meg lakása számára.

A Gaál Endre gyüjtése tehát — hogy egy új terminus technikust használjunk — nem annyira műgyüjtés, mint

gában alkot. Művészetében nincs semmi kiszámítottság, tervszerű elgondoltság, itt minden — a mintázástól a felépítésig — egy szerencsés óra, geniális intuició, isteni megsejtés eredménye. És mégis nincs matematikus, aki logikusabban kapcsolt gondolatlánccal jutna el az indítástól a befejezésig, mint ez az izig-vérig poéta.

Mert ez a logika nem számítás, hanem kényszerűség eredménye. Az alkotás egyenes vonalú kényszeréé, amely a szükségszerűség erejével tör megvalósulás, a testetöltés, a megszületés örök miszteriuma felé.

Pásztor János művészete nem az analízisek és szintézisek raffinériáján megfinomított, tökéletesített produktum. Pásztor János nem tudatos művész. De tudatos-e az elemi erő, mely kipattan a természet öléből, hogy hatalma alá kerítse a világot!? Tudatos-e az orkán, mely pillanatok alatt változtatja meg a világ képét maga körül!? Pásztor János szobraiban elemi erő dolgozik. Az istengyujtotta tehetség elemi ereje. Aktjainak csodálatosan kifejező mozgása, mintázásuk bűvölő szépsége, egy-egy tömegben látott figurájának (A varró nő) monumentálitása, kompozicióiban a szerkesztés törvényszerüségének lebilincselő logikája, vonalainak költői harmóniája, mindez valóban elemi erővel hat. A szépség elemi erejével, mely egy nagy művész egyéniségének formába állása, testté válása.

Festők és szobrászok örök vitájába perdöntően szól bele a Pásztor János művészi egyénisége. Lehet, hogy ez a vita soha el nem dől, mert mindenkinek a maga mesterségét tökéletesen megtanúlni a legnehezebb, sőt talán nem is lehetséges, mert emberek, nem vagyunk tökéletesek és így semmit sem csinálhatunk tökéletesen. Ami azonban az embernek, sőt a művésznek is lehetetlen, magától értetődő természetesség a tehetségnek. Justitia bekötött szemmel is megtalálja az igazságot. Mélyértelmű bölcsesség: az igazságra csak bekötött szemmel lehet ráhibázni. A tehetség útjai is vakhomályon vezetnek keresztül, útjai mégse bizonytalanok egy pillanatra sem. Elemi erő hajtja a legrövidebb idő alatt a legrövidebb úton végcélja felé: új szépségideál teremtésére. Pásztor János művészi egyénisége misztikus mélységekből az elemi erő öntudatlan vágtájában robbanva elő, új szépségideállal gazdagította a magyar szobrászművészetet.

Pásztor János szobrai egy őstehetség anyagba bújt lelkének kinyilatkoztatásszerű igéi. *Chr.*

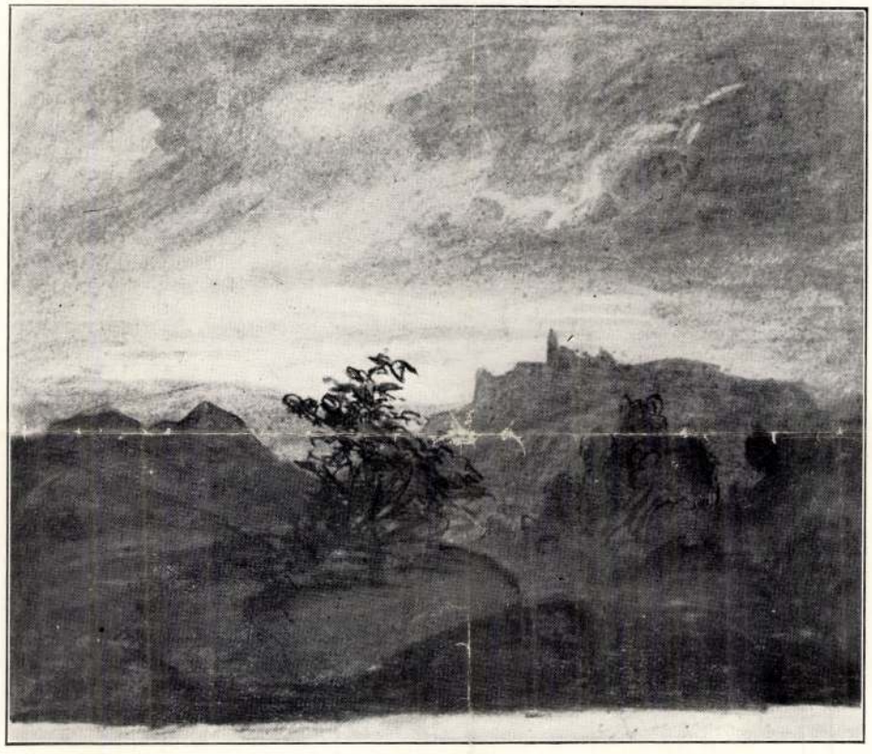

SZINYEI-MERSE PÁL: MAGÁNOS FA

Dr. Gaál Endre gyüjteményéből

KIÁLLITÁSI NAPTÁR. *December 1.* Ernst-Muzeum Aukció-kiállitása. *December 21.* Műcsarnok Téli Tárlata. Beküldés: december 11 és 12. *December 21.* Nemzeti Szalon csoportkiállitása.

Mit mondjunk? Magyarázzuk meg, hogy mi a különbség fejlődés és progresszió között? Illetlenség és hálátlanság lenne részünkről egy nagy napilap cikkirójával szemben. Nem is tesszük. Inkább adunk illető úrnak egy jó tanácsot. Ha személyes találkozást óhajt jó művészekkel, akik se nem progresszivek, se nem konzervativok, pontosan úgy, ahogyan mi állítottuk, fáradjon ki a nürnbergiek kiállítására. A klasszikus nürnbergiek mellett nézze meg az újakat. Egy sincs köztük olyan kimagasló egyéniség, mint az ősök. Mégis egy sereg jó művészt fog ott találni, akik qualitásukat egyetlen egy valami deffiniálhatatlan erőnek köszönhetik, az egyéniség erejének. Ezek a művészek nem majmolnak divatokat, nincsenek köztük az utánérző ügyeskedésnek mesterei, csupán egyéniségük van, amely egyedül és kizáróan teszi a művészt művésszé még akkor is, ha szerényebb tehetség. Méltóztassék elhinni, nem prog-

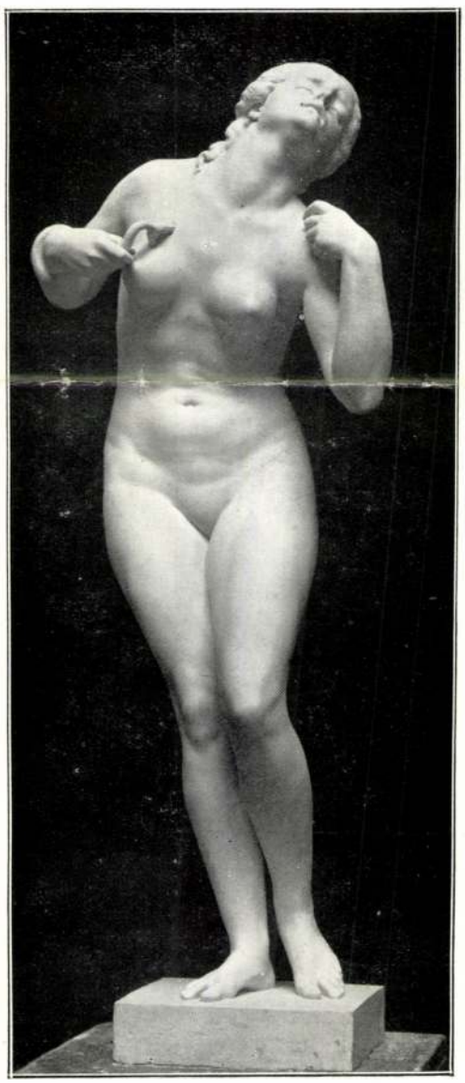

PÁSZTOR JÁNOS: CLEOPATRA

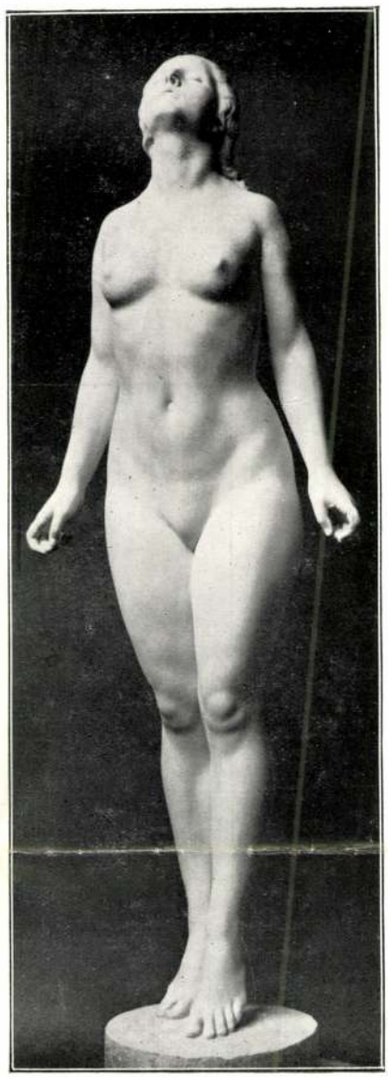

PÁSZTOR JÁNOS: SZFÉRÁK FELÉ

resszivitásra van szüksége a művésznek, hanem csak és kizáróan tehetségre, az egyéniség bűvös erejére. Ezért van az, hogy — mint a nürnbergi példa mutatja — közepes művészekkel is lehet jó kiállítást csinálni, viszont „nagy mesterekkel" gyakran nem lehet közepes tárlatot sem összehozni...

*

Igen, kétségtelen, hogy a nürnbergi kiállítás szenzációsan tanúságos. Megtanúltuk: 1. Hogy lehet jó egy kiállítás akkor is, ha nem „progressziv". 2. Hogy lehet sikere is egy ilyen merész kiállításnak. 3. Hogy még a „progresszsziv" sajtó sem üti agyon vastag durunggal, sőt írhat róla sok elismeréssel és méltánylással.

És hogy mindehhez nincs is szükség zseniális művészekre, csupán az érdektelenség tárgyilagosságára. *Gy. N.*

MAGYAR MESTEREK

PÁSZTOR JÁNOS

Van egy örök vita festők és szobrászok között: melyik a nehezebb mesterség. A két művészet mesterségbeli részét melyik művész sajátítja el több fáradsággal, tanulással, a festő, vagy a szobrász. Melyik művészet követel több elméleti és gyakorlati felkészültséget mesterségbeli részében. Ez a vita folyik évszázadok óta és természetes folyni fog tovább a művészeti korok legvégső határáig, mert egyik fél sem tud a másik felet is kielégítő verdiktet hozni. Néha azonban a nagy vitában elhangzik egy-egy minden ellentmondást legázoló felelet, csakhogy ezek a feleletek azután sem egyik, sem a másik felet nem elégítik ki.

Ilyen replika ebben a nagy vitában a *Pásztor* János művészete. Ez az európai méretekhez arányítva is kivételes nagyságú művészet megdönt minden elméletet arról a tudatos machinációról, matematikai művészetről, melynek oly sokan szeretik beállítani a szobrászművész mesterségét. Pásztor János szobrászművészete spirituális részében épp úgy, mint mesterségbeli részében kivételes teljesítmény. Ennek ellenére szemmel láthatóan semmi köze nincs a matematikához, mesterségbeli részében sem. Ez a művész az érzések és ösztönös megérzések ihletett óráinak áldott látnoka. Egy művész, aki valóban — akárcsak a tankönyvekben megolvasható — az ihlet megszállottsá-

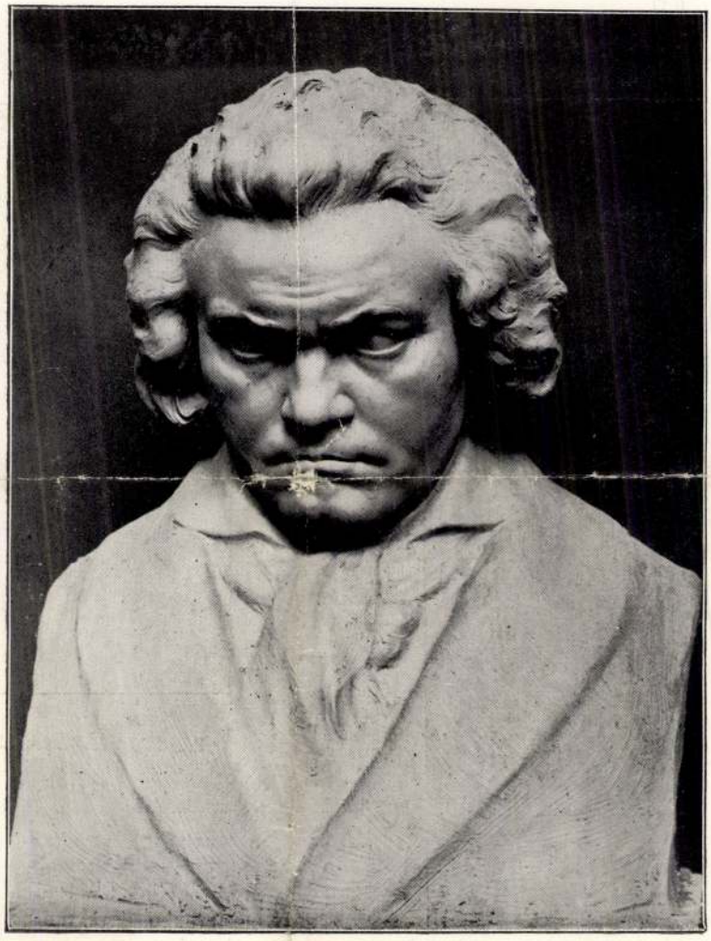

PÁSZTOR JÁNOS: BEETHOVEN

A Kazinczy-kúttól a Gömbös-emlékműig

Százhúsz éve született Pásztor János szobrászművész

Pásztor János, a két világháború közti konzervatív szobrászat egyik legszínvonalasabb képviselője 1881. január 29-én született Gyomán, református kántor fiaként. Gyermekkorát Hódmezővásárhelyen töltötte. Szobrászati tanulmányait a fővárosi Iparművészeti Iskolában, Mátrai Lajos György tanítványaként kezdte meg. 1903-ban ösztöndíjasként Párizsba, Rodolphe Julian akadémiájára került.

Párizsból hazatérve egykori mestere műtermében dolgozott, Mátrai a szegedi Vásárhelyi Pál-emlékmű mellékalakjainak elkészítésével bízta meg. 1905-ben számos jeles művésztársa, köztük Tornyai János példáját követve, újra Hódmezővásárhelyre költözött. Első sikereit a „parasztvárosban" szerzett élményeire támaszkodó, közvetlen megfigyelésen alapuló népies zsánereivel aratta. Kimagaslik közülük a nevezetes Búcsúzkodás, mellyel 1906-ban elnyerte a Harkányi-díjat. Ugyanez évben nagy feltűnést keltett a fővárosi Munkácsy-szobor pályázatára beküldött tervével.

A Százados úti művésztelepen 1910-ben műtermet kapott, így Budapestre költözött, ahol három év múlva került köztérre első műve: Hauszmann Alajos portréját mintázta meg a Kúria épületére, az Országház térre. A relief még Hauszmann életében, a jeles építész és műegyetemi professzor négy évtizedes pályafutása tiszteletére készült. Az 1910-es évek végétől, különösen a hősi emlékművek tömeges megjelenésétől kezdve Pásztor mind a fővárosból, mind vidékről egyre rangosabb megbízásokat kapott.

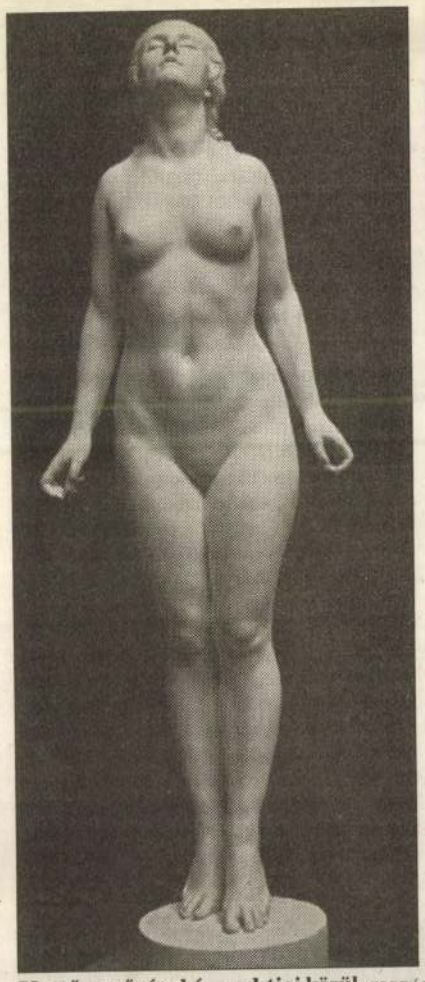

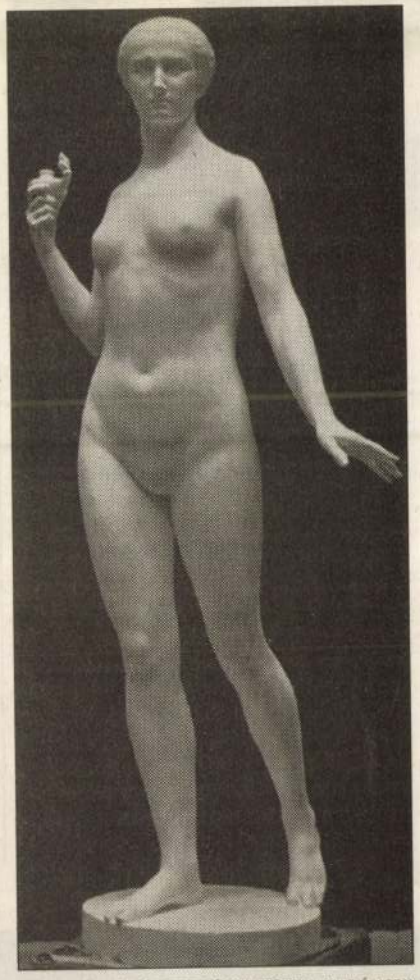

Kettő a művész híres aktjai közül FORRÁS: HEITLER LÁSZLÓ: PÁSZTOR JÁNOS (CORVINA KIADÓ, 1981)

Budapesti művei közül elsőként a Bécsi kapu téren álló, bensőséges szépségű Kazinczy-kút emelendő ki, melynek létesítéséről Kazinczy Ferenc halálának centenáriumán született határozat, de csak öt évvel később, 1936 nyarán avatták fel. Az emlékkút új színfoltot jelentett a hazai köztéri szobrászatban, elsősorban azzal, hogy főalakja egy allegorikus női szobor lett, míg Kazinczy csak a posztamensen elhelyezett portréreliefen jelenik meg (a talapzatot Hikisch Rezső tervezte). A főalak, a mécsest tartó Géniusz az életmű egyik legkimagaslóbb darabjának számít, melynek első változata még 1921-ben született meg.

Legrangosabb megbízása II. Rákóczi Ferenc lovas szobra volt, melynek helyét a Parlament előtt, a régi Kossuth-emlékművel szemben jelölték ki. Pályázat nélkül nyerte el az akkoriban ritka közvetlen állami megrendelést, helyzete azonban nem volt könnyű: az előírás szerint neobarokk stílusban kellett dolgoznia, így feladni kényszerült higgadtabb, klasszicizáló hangvételét. A kötelezettségek ellenére nagyszerűen sikerült az 1937 májusában felavatott mű – melyet a talapzat felirata 1935-re, a fejedelem halálának kétszázadik évfordulójára antedatál –, a Parlamentet övező 1945 előtti szoboregyüttes egyetlen eredeti helyén maradt darabja.

Pásztor mintázta meg Kinizsi Pál és Toldi Miklós alakját a mai Testnevelési Egyetem parkjába (1930), és az ő műve Báthori István fejedelem ülő szobra is (1943), amely 1958-ban került köztérre a Thököly úton. Legvitatottabb megbízását a kor egyik legfoglalkoztatottabb, már-már hivatalos szobrászaként kapta: Gömbös Gyula emlékművét kellett elkészítenie. Az 1942-ben felavatott mű nem volt hosszú életű: 1944. október 6-ig örvendeztette jelenlétével a Döbrentei tér lakóit. „Gömbös szobrát elébb bepiszkolták, aztán felrobbantották – írta naplójába ezen a napon Márai Sándor. – Rossz szobor volt; szép, nagy darab fehér márványból készült, melyet nemesebb célra lehetett volna felhasználni. Ez a szobor jelképezett mindent, ami Magyarországon az elmúlt huszonöt évben aljas volt, dagályos, kapzsi, hazugan sovén, lelkendezően és fenyegetően öntelt. (...) A tanulság annyi, hogy általában tanácsos száz évet várni, amíg szobrot állítanak valakinek."

Nincs ma már a helyén az 1921-ben, fél évvel a trianoni békeszerződés aláírása után felavatott négy, Szabadság téri „irredenta szobor" Pásztor készítette darabja, a Kelet sem, mely Csaba királyfit és a bilincsbe vert Erdély alakját ábrázolta, meglehetősen gyenge színvonalon. Lebontották az egykori, Böszörményi úti csendőrlaktanya kertjéből az 1928-ban készült Csendőrvértanúk emlékét is.

Portrészobrai közül a Margit-szigeten áll Tompa Mihályé (1940), ma már egykori mellékalakja, az Öreg lantos nélkül. Barátjáról, Rudnay Gyuláról készített remek büsztje a festő halálának évében, 1956-ban kapott helyet a Városligetben, és csak egy évtized múlva került át a szigetre. Legjelentősebb portréja, a lenyűgöző Beethoven-képmás (1927) Martonvásárra került. Köztéri megrendeléseinek nagy száma lehetővé tette, hogy épületszobrászként kevésbé legyen aktív: a Műegyetem és a Péterfy Sándor utcai kórház díszítésében való részvételén kívül ilyen megbízást alig vállalt el.

Pásztor János legismertebb művei páratlan szépségű, kecses női aktjai: ebben a műfajban máig ő számít az egyik legnagyobb hazai mesternek. Közülük is kimagaslik Elűzött című munkája, mellyel 1913-ban Ráth-díjat nyert, a Primavera, mely 1922-ben a Gellért fürdőben kapott helyet, valamint a Fürdő nő, amely öt évvel később került a Széchenyi fürdőbe. Híres Ad astra szobrát (1928) a sváb-hegyi csillagvizsgáló kertjében állították fel, másodpéldánya pedig az 1960-as években a Kerepesi temető 33. parcellájában kapott helyet, Pásztor János saját síremlékeként. (Közelében áll az Ad astra-téma másik nevezetes hazai feldolgozása, Kisfaludi Strobl Zsigmond egy évvel korábban készített férfiaktja, szintén a művész saját sírján.)

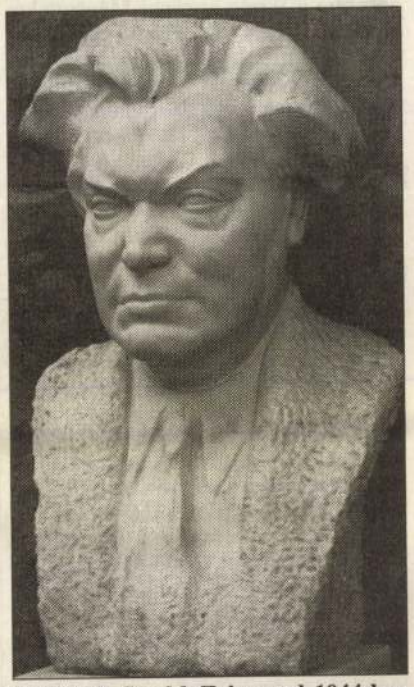

Kisfaludi Strobl Zsigmond 1944-ben készült szobra Pásztorról

Síremlékszobrászként szintén jelentőset alkotott. A Kerepesi temetőben található művei közül kiemelkedik a Barta-Delbecq család 1926-ban készült, Megtérés című, Greguss-díjjal jutalmazott sírszobra. Lotz Károly sírjára a művész, valamint múzsája, Lotz Kornélia légies szépségű alakját mintázta meg (1930). Reprezentatív Pásztor-alkotás került Liber Endre alpolgármester, valamint Balló Ede festőművész sírjára is.

Pásztor János, a Képzőművészeti Főiskola tanára, a kormányfőtanácsosi cím és a legmagasabb korabeli kitüntetések birtokosa 1945. január 7-én, az ostrom napjaiban hunyt el Budapesten. Halálának körülményei máig homályosak, sok találgatásra adnak okot. A hivatalos, lexikális verzió szerint a művész bombatámadás áldozata lett, de volt, aki eltévedt lövedéket vagy erőszakos halált emlegetett. Életművét évtizedekig hallgatás vette körül, de pályájának legmaradandóbb alkotásai ma ismét előkelő helyet foglalnak el a hazai szobrászat történetében.

Tóth Vilmos

Közép-európai alkotók tárlata

MUNKATÁRSUNKTÓL

Második alkalommal rendezik meg Dunakeszin a Közép-európai Művésztelep profi és amatőr alkotóinak munkáiból összeállított tárlatot. A művésztelep, amelynek tagjai között dunakeszi illetőségűek is vannak, 1990-től minden nyáron Tállyán fogadja a festőket, szobrászokat, grafikusokat, fotóművészeket.

A József Attila Művelődési Központban most a magyarországiak mellett horvát, ukrán, cseh, bolgár, szerb, lengyel, német, román, litván művészek mutatják be munkáikat. Az első teremben látható alkotások tematikája a magyar millenniumhoz fűződik, a másik kiállítótérben a közép-európai kortárs művészetről kaphat keresztmetszetet a látogató. A tárlat február 1-jéig várja az érdeklődőket.

Érden, a kultúrház galériájában *Kluták István* festő és grafikus kiállítása látható. Az alkotó, aki sokáig a városban élt, és itt képzőművészeti szakkört is alapított és vezetett, 1958-ban végzett a Képzőművészeti Főiskola grafika szakán. Mestereinek többek között Kmetty Jánost, Barcsay Jenőt, Hincz Gyulát vallja. Képei természetábrázolások különböző technikákkal, a fegyelmet igénylő tanulmányoktól a laza tollrajzokig. A kiállítás február 18-ig tekinthető meg.

Díjazott kollégium

A tiszai ciánszennyezés első évfordulóján, február elsején tudományos konferenciával fejeződik be a gödöllői Szent István Egyetem tíz karának hallgatóit és tanárait megmozgató, Tisza Kollégium néven ismertté vált falukutatás. Tavaly 150 budapesti, gödöllői, jászberényi és gyöngyösi egyetemista, valamint főiskolás végzett szociológia felmérést a Közép-Tisza mentén 23 településen. Ezek eredményeit egyéni és csoportos pályamunkákban fogalmazták meg. Összesen egymillió forint díjat kapnak a legértékesebb dolgozatok készítői.

B. A. G.

Ha profi akarsz lenni, nincs mese

Rajziskola heti tizenhat órában

A nagyszobában tucatnyi rajzbak áll, tábláiknál tizenévesek. Félkörbe rendeződnek, előttük az emelvényen negyven körüli nő ül keresztbevetett lábbal, csupasz melle alatt összefonva karját. A hegyes orr és áll, a mélyen ülő szempár, a darabos vonások más-más jelleget kapnak minden egyes rajzlapon. Lírait, szigorút, ábrándosat, egykedvűt, zárkózottat, keserűt. Pedig ezek még csak tanulmányok.

Surrognak a ceruzák

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Csönd van, csupán a ceruzák surrognak. A tanár föl-alá sétál a rajzolók között. Korrigál.

– Látja ezt itt? – veszi át a helyet a bakon az egyik fiútól. Most ő radíroz és rajzol. – A szája széle... kicsit lefelé görbül... Így. A többi jó.

Péchy Lóránt tizennégy éves. Két éve jár *Baska József* és *Rényi Katalin* rajziskolájába. Belsőépítésznek készül.

– Itt tanultam meg rajzolni. A tónusozást (árnyékolást) és a szerkesztést, vagyis hogy hol helyezkedjen el a figura a rajzlapon. Az embernek fejlődik a térlátása. Régebben felületesebben néztem meg a dolgokat.

Van, akit az üvegművesség vonz. A tizennyolc esztendős *Ónodi Mátyás* szerint jövendőbeli szakmájához elengedhetetlen a rajztudás.

– A belső látás fontos – magyarázza –, de hogy az ember formába öntse, amit kigondol, precízen ismernie kell az arányokat, méreteket, formákat. A saját stílus vagy kialakul magától, vagy nem, de a technikai tudást muszáj fejleszteni. Anélkül egyéni stílus sem létezik.

A festőművész házaspár tanodájában minden héten négyszer délutántól estig folyik a munka.

– Szakmai kihívás volt számunkra az iskola – meséli Baska József. – Elsősorban ezért vágtunk bele itt, a saját lakásunkon, és ezért dolgozunk heti tizenhat órát a gyerekekkel. Kíváncsiak voltunk, sikerül-e rövid időn belül megtanítani mindazt, amit a felvételin kérnek, és amit a képzőművészeti gimnáziumok növendékei négy év alatt sajátítanak el. Az eredmények bennünket igazoltak: már az első évben tizenötből tizennégy bekerült a Képző- vagy az Iparművészeti Főiskolára.

– A nagyon gyönge képességűeket elküldjük – teszi hozzá Rényi Katalin. – Nem volna tisztességes hiú reményeket kelteni bennük. De az ilyen ritka: a megfelelő tanár a legtöbb embert eljuttatja egy elfogadható szintre. Sőt.

– Sokakat rá lehet bírni, hogy megszabaduljanak gátlásaiktól, az eredetiséget akadályozó sémáktól – így Baska József. – Mi arra törekszünk, hogy diákjaink ne csak azt tudják ábrázolni, amit látnak, hanem hogy a látványból kiindulva később hozzátegyék saját meglátásaikat. Ezt nevezem én természetátiratnak. Az imitált valóság helyett létrejön a kreatív valóság, amely már az érző, gondolkodó emberről szól.

Hosszú hajú, szőke lány hozza aznapi művét. A tanár dicséri: a felsőtest szép, plasztikus, térben van, csak deréktól elnagyolt kissé az alak.

– Látja? Ő két hónapja jár hozzánk. A nulláról kezdte. A Piszter kutyámat csak azért nem tudom megtanítani rajzolni, mert állandóan lefekszik – mutat Baska József a lábánál heverő fehér uszkárra.

Eltanácsolják a lustákat is. A többieknek pedig minden alkalommal elismétlik: a főiskolára ezerkétszázan jelentkeznek; első körben kihullik hétszáz, végül fölvesznek százat. A legelszántabbakat.

– Félgőzzel nem megy – jelenti ki Baska József. – Aki azzal hozakodik elő, hogy csak időnként jönne, mert mondjuk hetente kétszer-háromszor tornázni jár, annak rögtön megmondjuk: válasszon. Ha profi akarsz lenni, akár festő, akár grafikus, üvegműves, belsőépítész, textiles, formatervező, rajzfilmes vagy bármi más, akkor nincs mese. Éjjel-nappal kell dolgozni.

Rados Virág

PALETTA

BABÁK címmel találkozó és kiállítás lesz a biatorbágyi faluházban február 3-án, szombat délután négy órakor. A tárlaton helyi alkotók mutatkoznak be, megnyitót mond *Kalmár Ági*, a kecskeméti Szórakaténusz Játszóház és Múzeum művészettörténésze.

BRASSAY KÁROLY marosvásárhelyi fotóművész képeiből nyílt kiállítás a verőcei faluházban. A Tájak és emberek címmel megrendezett tárlatot, amely február végéig látható, a szintén Erdélyből származó, Vácon élő *Balázs Imre* festőművész nyitotta meg.

FELVÉTELT hirdet az aszódi Vécsey Kamarateátrum. Jelentkezni lehet tizenhárom éves kortól. Színészek mellett díszletező-jelmeztervező háttérmunkára jelentkezőket is várnak a február elsejei elbeszélgetésre, amelyet délután öt órától tartanak a Vécsey Károly Helyőrségi Klubban.

A FALUFEJLESZTÉSI KÖR és a Bagi Népfőiskola közös rendezvényén teszik közzé a Balázs József emlékére meghirdetett pályázat nyerteseinek nevét. Az ösztöndíjat a Bag Szülőfalumért Alapítvány hirdette meg. Az eseményre január 31-én este hat órakor, a helyi művelődési házban kerül sor.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapesti Kamaraszínház Ericcson Stúdió: Szappanopera (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** Kvartett (fél 8). **Bárka Színház:** Díszelőadás (7). **Bárka Stúdió:** Filmklub (4). **Budapest Bábszínház:** Hamupipőke (10). **Játékszín:** Black Comedy (7). **József Attila Színház:** A makrancos hölgy (7 – Fodor Imre-bérl., 2. ea.). **József Attila Színház Gaál Erzsébet Stúdió:** Dózsa (fél 8). **Katona József Színház:** A fösvény (7). **Kamra:** Közellenség (7). **Kolibri Színház:** A két Lotti (3). **Kolibri Fészek:** Az előszobaszekrény boszorkánya (fél 11). **Lézerszínház:** J. M. Jarre 3D (fél 8). **Madách Stúdió:** Kék róka (fél 8). **Madách Kamara:** Nem ér a nevem (7). **Magyar Színház:** Régimódi történet (7). **Merlin Kamaraterem:** Még szorosabbra (fél 8 – Latissimus Dorsi Táncszínház az Atlantis Színház prod.). **Radnóti Színház:** Anconai szerelmesek (7). **Térszínház:** Tartuffe (7). **Thália Színház:** Postscriptum (7). **Új Színház Stúdiószínpad:** Leonce és Léna (7). **Vígszínház:** Sylvia (7). **Pesti Színház:** Sógornők (7).

Rendkívüli

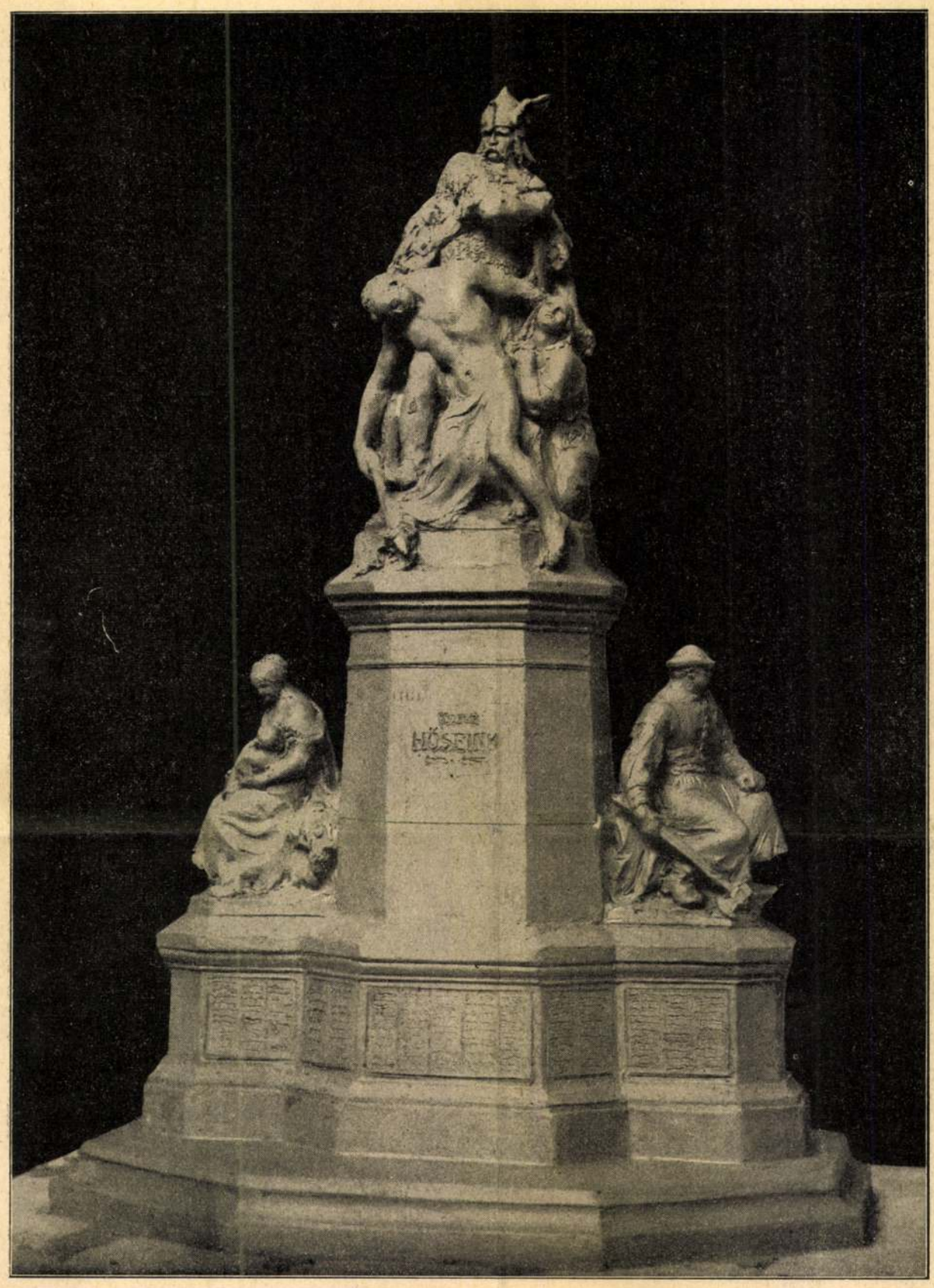

A makói hősök emlékműve. A felállításra kerülő szobormű. Pásztor János alkotása

— No de lelkem ... Ez annyi, mintha nem láttad volna, sőt rosszabb.

Az asszony szemrehányással pillantott reá. Karsay felsóhajtott. Szótlanul bement a dolgozószobájába s a könyvszekrényből egy könyvet vett elő. Valami illusztrált műtörténelem volt. Éppen a *„Milói Vénusz"*-nál ütötte fel a kötetet. A szeme rámeredt a könyv egész oldalát betöltő finom képre. És hirtelen eszébe jutott Párizs. Az ifjúsága, az ott töltött napok. Gyengéd meghatottsággal szemlélte a szobor másolatát s meggyőződéssel susogta:

— Igen, látni kell Párizst. Párizst látni kell s akkor igazán kalapot emelünk az előtt, amit az emberi ész és érzés alkotott.

Majd hirtelen egy új ötlet zsongította el. Felugrott, a kötetet a bedugott újjánál összecsukva, a gondolatba szeretettel belepirulva susogta:

— Elviszem az asszonyt Párizsba, ott megváltozik.

S ebéd után már elő is állt a pompás tervvel. A feketéjét kavargatva, mosolyogva nézett a feleségére

Uj Idők 1926. II. félév

Pásztor János

s a nagyszerű meglepetés izgalmát előre élvezve, boldogan mondta:

— Tudod mi az újság, kicsikém? Megyünk Párizsba.

Az asszony csodálkozva nézett rá és ámulva kérdezte:

— Párizsba?

Erre aztán Karsay a székét hirtelen a felesége mellé húzva, lázasan folytatta:

— Tudod, hogy terveztem egy utazást? Azt is tudod, hogy még a jegyességünk idején beszéltünk arról, hogy egyszer elmegyünk Párizsba? Emlékszem, mennyire örültél ennek a tervnek!

— Igen, — felelte az asszonyka boldogan. — Elmondtam egész Szilaspércsnek s a leányok majd megpukkadtak.

Majd felállt, átkarolta az ura nyakát s ábrándozva kezdte:

— Jaj de pompás lesz! Mindenkinek fogunk képeslapot küldeni! Minden ismerősünknek. Egész Szilaspércs arról fog beszélni, hogy Párizsban vagyunk.

Karsay egy kicsit lehajtotta a fejét s elszomorodva mondta:

— Hiszen ez nem fontos...

Majd a könyv után nyult s újra megnézte a milói Vénuszt s a fejét lassan fölemelve, egy picit félénken mondta a feleségének:

— Megnézzük a „Milói Vénusz"-t is. Azután elmélázva folytatta:

— Sohasem felejtem el, mikor legelőször megláttam. Hosszú folyosó vezet hozzá, mintha az embert elő akarná készíteni. A szobor a folyosó végén egyedül áll, egy terem közepén, hogy a hatását semmi sem zavarja. A déli órákban volt. Senki sem járt a teremben. Egyedül lettem be s egy sarokban szerényen meghúzódva, a fal mellé állított bársonypamlagra ülve, az áhítattól megittasodva, néztem a szobrot... A nemes egyszerűsége lenyügözött, magához láncolt. Elfelejtettem, hogy még nem is ebédeltem. Hozzá képzeltem Phidiás korát...

— Azt mondják, hogy a nők már akkor is festették magukat, — szólt közbe profán hangon az asszony.

Majd hirtelen a fejét felemelve mondta:

— Igaz. Pongyolának valót kért a mama. Este megveszem. Bekísérhetnél a Belvárosba.

Karsay lassan összecsukta a könyvet s kisompolygott a szobából.

De Párizsba mégis elmentek. Az asszonyka az úton mintha megváltozott volna. Münchenben megnézték a képtárakat. A gyorsvonaton idegen miliőbe kerültek. Két angol, egy német s három franciával érkeztek Párizsba. Az asszonyka kábult és félénk volt. Maga sem tudta miért, de tökéletesen elvesztette a biztonságát. Az utcán melegen az urához símulva kapaszkodott a karjába.

Keveset beszélt, sokat hallgatott. Csak esténként vidult fel, amikor a hotel halljában a levelezőlapokat írta.

Voltak a Cluny-muzeumban, a Luxembourg-képtárban, kimentek Versailles-be, megnézték a Trianont s az asszonyka már napok óta kérdezte:

— Hát a milói Vénusz? Mikor?

Karsay titokzatosan, boldogan mosolygott s hálásan megszorította a felesége kezét.

— Majd, majd kicsikém. A legszebbet legutoljára.

És este, amikor a felesége bágyadtan elbóbiskolt a hotelszobában, lágyan megcsókolta a homlokát, mintha az álmát akarná megajándékozni s boldogan susogta:

— Mégis kulturlény lesz a kis akácfavirágból? Milyen gyengéd, milyen szerény napok óta. Nem olyan hangos, önérzetes, mint otthon. Ó Párizs! Itt elfelejti a falut.

Nézte a szunyókáló szemeket. A telt, hamvas piros két orcácskát, a picikét lebiggyedt alsó ajkat s pajkos kedvvel mosolyogva toldta még hozzá:

— Már két hete nem mondta, hogy „lú"!

Másnap a Louvre-ba mentek. Csak a muzeum kapujában szólt Karsay, hogy most a „milói Vénusz"-hoz mennek. Az asszonyka arca kipirult.

— Jaj de örülök! — kiáltotta.

A férfi szótlanul szorította meg a karját. Tavasz volt. Az asszonyok nagy ibolyacsokorral suhantak át a nagy királyi udvaron. Karsay körül, mint valami könnyű rózsaszínű felhő szállongtak fiatalkori emlékei. Amikor egyedül járt itt, ezeken a hatalmas udvarokon, harmonikusan, a magányosan járó ember kis busongásával ődöngve. A valakit, a másikat, a párját várván, akivel az élet szépségeit együtt nézdegélheti.

Beléptek a félhomályba borult fogyosóra s Karsay meglassította a lépéseit. A szíve megdobbant, meghatottság lopózott a lelkébe s a felesége fülébe súgta, mint valami szerelmes szavakat:

— Most oda megyünk. Hozzá!

Ő már látta is messziről, a terem homályában a szobrot s valami különös, eddig ismeretlen boldogságot érzett, amint lassan, tiszteletteljesen lépkedett, az asszony puha karját a karján érezve.

Elegáns, illatot árasztó, karcsú nők, fiatal bársonykabátos művészgyerekek, néhány piros útikönyves angol lépkedtek el mellettük. Egy komolyarcú német tanár a feleségével. Egy kicsi, sárga, mereven mosolygó japán. Egy gyönyörű magas szőke amerikai nő, talpig csipkeruhában, aki után inasa a drága prémköpenyét cipelte. Kis midinettek kalap nélkül, formásan megfésülve és cukrot szopogatva, egy kékzubbonyos munkás, egy magasrangú katona. Mind, mind a világhírű szobor felé siettek, tarka folyammá összeolvadva, mint egy nemzetközi népvándorlás.

— Látod, ez Párizs! Ez — súgta boldogan Karsay a felesége fülébe, amikor ez egyszerre, a szavaira nem figyelve, hirtelen megállt, megrántotta az ura karját, s valami hirtelen feltörő, friss, boldog izgalommal kiáltotta:

— Nézd! Nézd!

S az ujjával egy fiatal pár felé mutatott, akik mellettük ellépegetve, elibük kerültek. Majd be sem várva, hogy Karsay is észrevegye őket, egy picit elfulladva az izgalomtól, kivörösödve lihegte:

— A szilaspércsi szolgabíró, meg a felesége Somfai Biri, akit két hete vett el!

Karsay megdöbbenve mérte végig a feleségét. Az asszony azonban izgatottan nógatta:

— No gyere, hadd nézzem meg az asszony ruháját!

— Azt lehet — mondotta Karsay elszomorodva s a fejét lehajtva, ballagott az asszony mellett.

— Ők is oda mennek — súgta az asszony s a szeme élénken ragyogott.

Azután boldogan, sugaras arccal folytatta:

— Együtt nézzük meg. Velük!

— Azt nem, — mondta Karsay felindulva, s hirtelen megállt.

Majd amikor az asszony csodálkozva nézett rá, a szemét összehúzva, ridegen kérdezte:

A Szerelem szerzőjének új regénye Verőfény címmel az Egyetemes Regénytárban jelenik meg október 2-án.

Észak, Dél, Kelet, Nyugat

Nyolcvan éve állították fel a Szabadság téren az úgynevezett irredenta szobrokat

PÁSZTOR JÁNOS

Ma már csak régi fényképeken láthatók a korszak neves szobrászainak művei

A trianoni békediktátum a magyar történelem egyik legszomorúbb fejezete. Függetlenül az odáig vezető okoktól és előzményektől, nem szükséges érveket keresni, hogy megértsük: az ország tragédiaként élte át területe kétharmadának elvesztését. Az ellene irányuló tiltakozást szervezetten összefogó irredenta mozgalmak aktivitása lényegében a béke aláírásának percétől jellemzi a politikai közéletet. Megkondították a harangokat, leállt a közlekedés, az üzletek, vendéglők bezártak a béke aláírásának idején. A két háború közötti új Magyarország külpolitikájának egyik sarokkövévé vált a revízió, amelynek fontosságát az állam minden létező módon és formában megpróbálta hangsúlyozni. Ennek egyik jellemző megnyilvánulása volt, hogy 1921 januárjában – néhány hónappal a trianoni béke aláírása után – a főváros lakóit a Szabadság téren már egész szoborcsoport, az elszakított területeket jelképező, úgynevezett irredenta szobrok emlékeztették Trianonra.

Mindez része volt az egész országot behálózó irredenta szellemiség megnyilvánulásainak: pályázatot hirdettek a revíziót kérő ima megírására, s ennek győztese a ma is közismert szövegű Magyar Hiszekegy lett. Ugyancsak pályázatot írtak ki az ugyanezt a szellemiséget kifejező jelmondatra is. Az e kategóriában nyertes szöveg ugyancsak nem halt még ki a köztudatból: „Csonka Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország."

Budapesten, a Szabadság téren – alig több mint fél évvel a trianoni békeszerződés aláírása után – 1921 januárjában rendkívüli ünnepélyességgel, ünnepi mise keretében avatták fel a négy elszakított országrészt szimbolizáló szoborkompozíciót. Nem volt véletlen a „korai" időpont (a béke aláírásának idejéhez képest) és a hangsúlyos helyszín sem. A főváros egyik legszebb, központi terén kapott helyet a szoborcsoport, ezáltal is kiemelve az általa sugallt mondanivaló lényeges voltát. A helyszín emellett hivatalos jelleget is kölcsönzött a revíziós üzenetnek. Hozzá kell tenni, hogy adott történelmi helyzetben a revíziós igény nem pusztán politika volt, hanem a lakosság többségének őszinte fájdalmát, és akkor még nem feltétlenül irreálisnak tűnő vágyait is kifejezte. Így nem meglepő, hogy a korszak neves szobrászait sikerült megnyerni a művek megalkotására (Kisfaludy Stróbl Zsigmond ekkor még aligha gondolta, hogy művészetére később egész másféle politikai rendszerben is igény lesz). Pótó János 1988-ban a Históriában közzétett tanulmányában az alábbi leírást idézte a négy szoboralakról. A leírás, mint cseppben a tenger, tükrözi vissza a szobrokkal is kifejezni hivatott ideológiát, ezért talán nem érdektelen hosszabban idézni. A megjelenített gesztusok, az alakok (Hungária, Hadúr stb.), az, hogy a Bánátból a sváb lakosságot ábrázolták, de még a szóhasználat is (tót) tökéletes kifejezője a mondanivalónak: „Az Észak című emlékmű főalakja 3 méter magas, keresztre feszített Hungária. A hozzásimuló fiú a tót nemzet ragaszkodását jelképezi az anyaországhoz. A kettős egységét kivont karddal előretörő kuruc alakja védi, emlékeztetvén arra, hogy a magyar szabadságért Rákóczi hadaiban tótok is küzdöttek. Alkotója Kisfaludy Stróbl Zsigmond. A Dél című szobron karddal és a magyar címerrel díszített pajzzsal védőleg áll a Délvidéket jelképező svábleány védelmére. Az előtte lévő bűzakévék Nagy-Magyarország éléstárát, a Bácskát és a Bánságot jelképezik. Szentgyörgyi István műve. A Kelet című szobron az ősi magyar erőt megtestesítő Csaba vezér a megtorlás pillanatát várva felszabadítja a bilincsekbe vert, Erdélyt jelképező – kezében az országrész címerét görcsös reménységgel szorító – alakot. Pásztor János műve. A Nyugat című szoborcsoportlon az ifjú az elszakított nyugati vármegyéket jelképezi. Tiedre hullva borul a magyar szent Koronára, s míg jobbjával a nyugati vármegyék címerpajzsát öleli magához, addig baljával görcsösen tartja a nagy magyar kettős keresztes pajzsot. Fölötte áll Hadúr alakja, kezét nyugtatva az ifjú címert szorító karján – jobbjában védően tartva a nemzet pallosát. Arcán kemény dac, hit és önbizalom. Lábainál szárnyait repülésre tárva a Turul. Sidló Ferenc alkotása."

> *A helyszín hivatalos jelleget is kölcsönzött a revíziós üzenetnek.*

Minden egyébtől függetlenül elmondható, hogy érdekes alkotások születtek. Az 1945 utáni idők azonban – hasonlóan sok más korszakhoz – ugyancsak kedveztek a szobrok ledöntőinek, elszállítóinak és áthelyezőinek. A Szabadság tér irredenta szobrai sem maradhattak a helyükön, igaz, akkor már legfeljebb történelmünk egy korszakának jellemző emlékei lehettek (volna).

Katona Csaba

Rudnay és Pásztor kiállítása a volt VI—VII. kerületi kör disztermében, amelyet Lotz Károly ékesített freskókkal

— A sajtónak nincs mindig szerencséje a barátaival, de az ellenségeivel határozottan szerencséje van. Amit a sajtó barátai elrontanak, azt esetről-esetre jóvá teszik ellenségei. Nagy Emil annak idején úgy találta, hogy a fővárosi lapok hangjából hiányzik az úri diszkréció és nevelési eszköz gyanánt a botot és az öklöt hozta javaslatba. Nagy Emil ezzel módot adott a közvéleménynek, hogy párhuzamos összehasonlításokat tegyen a magyar honatya és a magyar ujságiró hangneme között és egészen bizonyos, hogy a sajtó sokat nyert az összehasonlításban. Most meg Szuhányi képviselő panaszolta fel, hogy a sajtó az ökörítói esetből kifolyólag túlzásokra ragadtatta magát. Mikor azonban arról van szó, hogy szegény embereknek egy esztendeig is várniok kell, hogy a rögtönös segélyhez jussanak, akkor nem is lehet eléggé túlozni. Azt hiszem, a közvélemény abban sem látott volna tulozást, ha rögtönítélő bíróságot küldenek a kétségbeejtően lassujáratu hatóságok nyakára.

(Volt a tavaszi tárlaton, asszonyom?)

— Voltam és meglepetve tapasztaltam, hogy ott nyoma sincs az öregek és az ifjak küzdelmének. A tárlat egészben véve egységes benyomást tesz. Ez talán azért van, mert az öregek, minél többet tudnak, annál fiatalosabban festenek, a fiatalok pedig, minél többet tanulnak, annál öregebben festenek.

Nikoláj

Elbeszélés

Irta Bársony István

Nikoláj, akit a felsővidéki móc így nevez, mint ahogy az arab Legyőzhetetlennek, Nagyúrnak, Mennydörgésnek s más eféle előkelőségnek nevezi az oroszlánt, kijött estefelé a barlangjából, ahol jóhosszu délutáni szieszt tartott volt, — és néhány cammogó lépés után, amellyel kijutott a sűrü bozót közül a tisztásra, megállott.

Már őszre járt az idő és rövidültek a napok. A völgyben már elnyújtózkodott a homály s csak a magas csúcsokon ragyogott a leáldozó nap aranyfénye, amely végigömlött az ormon, és ahogy a terjedő árnyék elől mindjobban felhúzódott, úgy tetszett, mintha sietve szöknék a közeledő éjszaka elől.

Nikoláj megpislogtatta apró medve-szemét s egyik mancsával kidörgölte belőle az álom utolsó maradványát is; — azután szétnézett.

Nem mintha kíváncsi lett volna itt valamire. Hisz mindent jól ösmert a környéken; a legvénebb fenyőóriásokat is, a vastagdereku s mégis daliás bükkgóliátokat is, meg a bokrosbozótos hegyoldal minden zúgát, útvesztőjét. Hanem a szél járása érdekelte egy kicsit; ámbár távolról sem annyira, mint az erdő legtöbb vadját. Mindössze is jobban szerette a langyos déli áramlásokat, mint a metsző északi szelet, amellyel egyszer majd megérkezik a tél. Máskülönben pedig nem sokat törődött vele, ki kerülhet útjába, ha egyszer elindul. Senkisem lehetett itt olyan, akitől ő félne, aki elől neki kellene tágítania. Most is elkezdett gondtalanul ereszkedni a köves hegyoldalon és nem bánta, hogy a talpa súlya alatt megindul egy-egy helyéből elmozdult kő és kattogó-pattogó gurulással siet lefelé, mindaddig, amíg vagy a bokrok és fák el nem állják az útját, vagy pedig bele nem röpül valami szakadékba.

Ujság 1911. 28. sz.

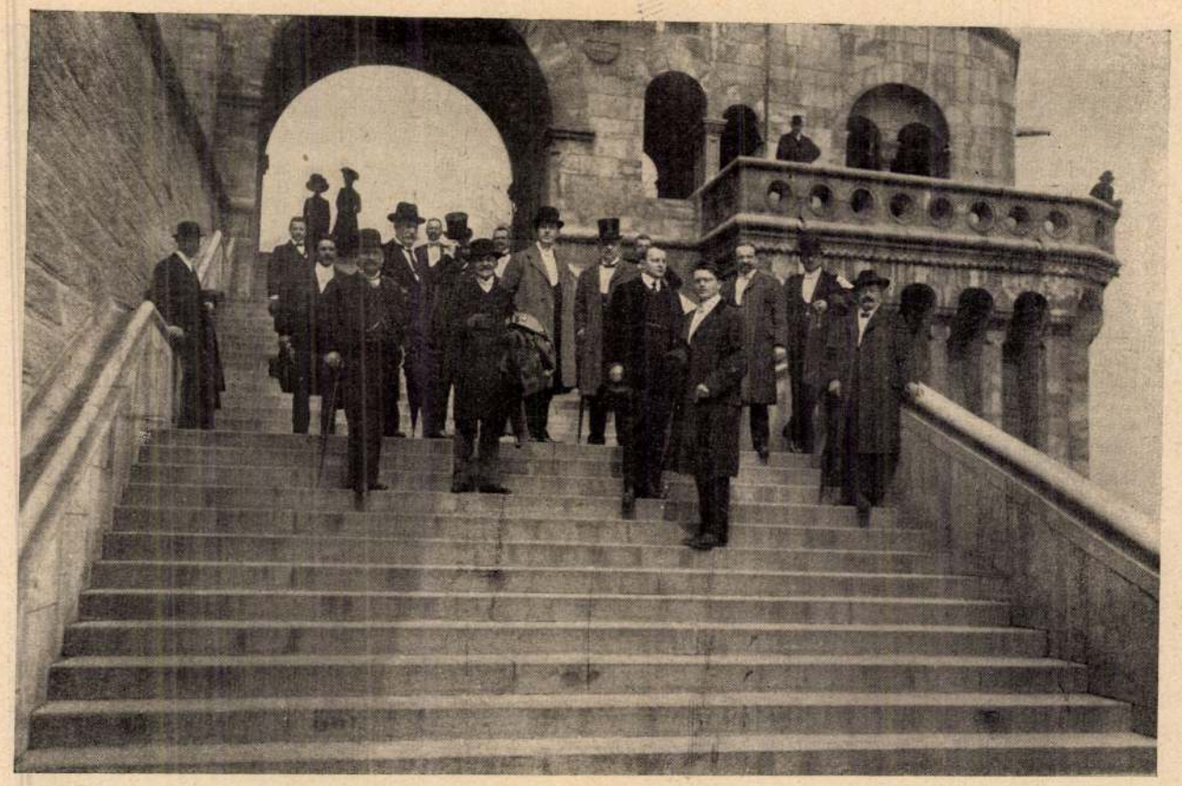

A bécsi dalosok Budapesten. A bécsiek sétája a Halászbástyán

Miközben a völgyhajlat sűrűjén cammogott keresztül, elosont előtte egy lopódzó árnyék, amely nem óhajtott vele találkozni. Nikoláj fülelt és összeráncolta a homlokát. Attól egyszerre bozontos téli sipka nőtt a fejebúbján. Kis szeme megvillant és rosszkedvü dörmögés vegyült a lélekzetvételébe. Megérezte a farkast, akit utált és akit megvetett. Szimatolva figyelte, hogyan oszladozik a farkas-bűz, amint a toportyán távolodott és végképpen eltünt a vadonban. Azután folytatta az útját lefelé, valahová.

Ahol szederbokorra akadt, megállott egy kicsit. A gyéren mutatkozó fekete savanyúságba belekóstolt; de nem időzött mellette sokáig. Más csemegére vágyott, amely az emlékezetét csiklandozta.

Odalent, a sovány havasalján, már érőben volt a zab. A keskeny kövecses táblák zöldjébe hamvasodás vegyült, ahogy a megtelő buga hovatovább megszokott fakulni. Ilyenkor, közvetetlenül a megérés előtt, legízesebb a zabkenyérnek való. Nikoláj arra tartott.

Az este ezalatt rohamosan terjedt. A legmagasabb orom sem lángolt már; — a nap végső üzeneteit csak egypár felhő kapkodta el odafent. De a pirosló felhőszegély is mindjobban halványodott. Utolsó lobbanása úgy olvadt bele a keletről felvillanó hold gyönge fényébe, hogy abban bágyadtan folytatódott.

Ez már a kezdődő éjszaka volt ezen az elhagyott, zord helyen.

*

Argyelán Tógyer felkapaszkodott a meredek hágón, amely a havas alján az ő kis keskeny földjéhez vezetett és megállott a fenyőfák mellett, amelyeknél a fakulni kezdő zabtábla terült.

Lent, jó messzire innen, volt a község, a Vissó partján; — itt pedig már kezdődött a nagy Pietrosz, a zord havas, amely égbenyujtja ősz fejét, úgy lesi, mikor jön meg hajnalban a nap Bukovina felől és mikor tünik el este, valahol messze-messze innen, ahol a Magas-Tátra havas ormaira esik búcsútekintete.

Az Argyelán Tógyer földecskéje itt volt a nagy Pietrosz sarkatáján, ahol az éghajlat bizony nem való búzának s a sovány talaj éppen hogy a jóval kevésbbé finnyás zabot megtermi, akárcsak a szepesi tótok dirib-darab havasi földjei.

De még a zab is későn érik meg annyira, hogy le lehet aratni.

Akkorra rég elcsépelték az istenáldása-termést a nagy Alföldön, a pirosszemü, acélos búza hazájában. Akkor már őszre fordul az esztendő odalent, s a mezők, a szántóföldek kopáran üresek. A nagy Pietrosz lábánál pedig, a keskeny havasi földek szalagjain, még vágják a zabot és egyelőre csak kint hagyják a kévéket a petrencerudakon, melyeknek az alakja hasonló a csuportartó-ágasokhoz; kiugró lajtorjafokok vannak rajta s a zabkévét az oláh paraszt azokhoz erősíti.

Idáig csak megjárná a keserves munka, amely ezt a szegényes aratást úgy-ahogy biztosítja. Hanem amikor a fáradság szerény jutalma kezdene már az ígéretből valósággá válni: egyszerre csak jelentkeznek valakik, akik erőszakos dézsmával rövidítik meg az amúgy is ágrólszakadt gazdát. Jönnek a havasi erdők kóborló garázdái, — a vaddisznók és a medvék, — akiknek csemege az érni kezdő, tejes bugába bokrosodó zab. Ezek nem kérdik, ki pöröl a kárért; dúslakodnak a jóban és nem érik be vele, hogy éppen csak a szükséghez képest élvezzék a terített asztal örömét, hanem alávaló, bűnös pazarlással teszik tönkre még azt is, ami már nem fér a bendőjökbe. Takarékos tisztességről ezek semmit sem tudnak és ugyancsak rászorítják a szegény hegyi embert, hogy aratás előtt se éjjele se nappala ne igen lehessen a folytonos bakterkedés miatt.

Ilyen hegyiember volt Argyelán Tógyer is.

A község szélső háza volt az övé és onnan járt fel a havasra, ahol aprócska gazdasága, néhány hold földje terült. Alighogy a későn zsendülő tavasz engedte, már fent legeltek a kecskéi, meg a két tehénkéje, amelyekkel, ha rákerült a sor, szántott is, terhet is húzatott. Azokat jobbára az asszony őrizte, minthogy Tógyernek sok gondja volt a földdel. Kivált ha már őrizni kellett, mert megjöttek az ördögfajzatai, a kárteyők.

Ta

Segítség a fiatalok lete

Üllés nagyközségi közös kiskorúak száma szerencsér
tanács tegnap, szerdán a nem magas és a szakigazga
társközség Forráskút műve- tási szervek a rendszere
lődési házában tartotta ülé- nevelési segélyekkel megfe
sét. *A testület megvitatta és* lelően támogatják a hátrá
elfogadta a községpolitikai nyos helyzetű családokat
és településfejlesztési bi- Üllésen jónak mondható a
zottság munkájáról, az if- oktatás tárgyi és személy
júsági törvény megvalósulá- feltételei. Forráskúton vi
sáról szóló beszámolót, végül szont gondot jelent a zsú
előterjesztésekre került sor. foltság és a váltott tanítás
Az országgyűlés 1971-ben A fizikai dolgozók gyer
alkotta meg az ifjúsági tör- mekeinek támogatását szol
vényt. A rendelkezések, pa- gálja az *ösztöndíjrendszer*, a
ragrafusok végrehajtása ér- Haladás Tsz szinte minden
dekében a helyi tanács az évben ily módon nyújt se
ötödik és a hatodik ötéves gítséget. A testület értékelé
terv időszakára ifjúságpoli- se szerint a gyermek- és if
tikai feladattervet készített, júságvédelmi albizottság jól
amelynek végrehajtását ellátja feladatát és ennek is
most kérte számon. E téma köszönhető, hogy a két köz
napirendre tűzését az is in- ségben nem számottevő a
dokolta, hogy az üllési és fiatalkorú bűnözés. A ta
forráskúti lakosságnak több nács foglalkozott azzal is,
mint 40 százaléka harmine hogy *milyen az ifjúság rész-*
éven aluli fiatal. A testüle
megállapította, hogy a ké
községben a veszélyeztetet

Megfelel

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Pásztor János
szobrász

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1983 SEP 22

1021

T.A.15

Szobrok Csongrád megyében

Petőfi-ábrázolások

A romantikus Petőfi-ábrázolások között példaként mutatjuk be Pásztor János nagymágocsi Petőfi-szobrát — jobb oldali képünk. A Pásztor János hagyatékából származó emlékművet 1960. március 15-én avatták fel. A másfélszeres életnagyságú alumínium szobor a forradalmát poétát átszellemült pózban ábrázolja. Különös sajátossága, hogy Pásztor mintázási módjától némileg eltérően ez a szobor korántsem olyan részletgazdag, mint azt a szobrász más emlékműveinél tapasztalhattuk.

A megyében található többi Petőfi-szobor felállítására a 48-as szabadságharc centenáriuma adott alkalmat, illetve azt követően az 50-es, a 70-es és 80-as években is állítottak fel Petőfi-emlékműveket. Különös egyezés szinte valamennyi Petőfi-szoborban, hogy valamiféle eszményített tisztelet, pátosz, romantika lengi körül azokat. Nem kivétel ez alól a legújabb, 1983-ban felavatott hódmezővásárhelyi Petőfi-szobor sem.

A szobor adatai. Felállítva: 1960-ban. Anyaga: alumínium. Mérete: 2 méter 40 centiméter.

*

Pásztor János

ivad

Velence 1922
160. l.

FELJEGYZÉSEK — SZEPTEMBERRE

Bökö.y Őszhó

OKTÓBER

Mindszen hava

hónap és hét napja	Római katolikus naptár	Protestáns naptár	Új-görög naptár	Ó-görög naptár	Izra napt
1 Vasárnap	A 17. Remig pk.	A 16. Malvin	A 17. B.-A. v.	18 B17. Eum.	11
2 Hétfő	Őrzőangyalok	Petra	Jusztina	19 Trofim	12
3 Kedd	Lis. sz. Teréz	Helga	Ar. Dé..es	20 Euszták	13
4 Szerda	Ass. sz. Fer.	Ferenc	Hierót	21 Kodrát	14
5 Csütörtök	Placid vt.	Aurél	Karitina	22 Fóka	15 S.S
6 Péntek	Brunó hv.	Brunó	Tamás aps.	23 Sz.Iván f.	16 Szi
7 Szombat	Olv. B.-A.	Amália	Szergius, B.	24 Tekla sz.	17 Sat

8-án. 41. *Róm. kat. ev.* XVIII. vas. pünkösd után. Bemenvén Jézus a hajócskába. Máté 1 *Prot. ev.* Luk. XIV, 1—11; olv. Efez. 4, 1 6. — *Új-görög ev.* A csodás halfogásról. Luk. sz. — *Ó-görög ev.* ugyanaz.

8 Vasárnap	A18. Magy.N.A	A17. Etelka	A18. Pelág.	25 B18 Eufr.	18
9 Hétfő	Dénes pk. vt.	Dénes	Alf. Jak. ap.	26 Nilusz	19
10 Kedd	Borgia Fer. hv.	Gedeon	Eulamp	27 Kallisz	20
11 Szerda	Placidia sz	Brigitta	Teofanesz	28 Kariton	21 Hc
12 Csütörtök	Miksa pk. vt.	Miksa	Tarák	29 Kiriak	22 Se
13 Péntek	Ede kir. hv. †	Kálmán	Papil	30 Gerg. pk	23 Sz
14 Szombat	Kalliszt p. vt.	Helén	Naz. és gy. t.	1 Okt B.-A v.	24 S

15-én. 42. *Róm. kat. ev.* XIX. vas. pünkösd után. Hasonló mennyeknek országa egy kirá hez. Máté XXII. 1—14. *Prot. ev.* Máté XXII., 34—46; olv. Kor. I 1, 4—9. — *Új-gör. ev.* Az szeretetéről. Luk. 6. r., 26. sz. *Ó-görög ev.* ugyanaz.

15 Vasárnap	A19. Teréz sz.	A18. Teréz	A19. Lucián	2 B19. Cipr.	25
16 Hétfő	Gál apát	Gál	Longin vt.	3 Areop Dén.	26
17 Kedd	Hedvig asszony	Hedvig	Ozeás pr.	4 Hierót	27
18 Szerda	Lukács ev.	Lukács	Lukács ev.	5 Karitina	28
19 Csütörtök	Alk. sz. Péter	Lucius	Jcel pr.	6 Tamás	29
20 Péntek	Vendel, K. sz. †	Iréne	Artémiusz	7 Szergiusz	30 R
21 Szombat	Orsolya sz. vt.	Orsolya	Hilárion	8 Pelágia	1 M

22-én. 43. *Róm. kath. ev.* XX. vas. pünkösd után. Egy királyember beteg fiáról. Ján. I — *Prot. ev.* Máté IX. 1—8; olv. Efez. 4, 22—28. *Új-görög ev.* Az özvegy fiának feltámaszt 7. r. 30 sz. — *Ó-görög ev.* ugyanaz.

		A19. Előd	A20. Aberc	9 B20 Jakab	2

A KIÁLLÍTÁS FESTÉSZETI ANYAGÁT

KOMÁROMI KACZ ENDRE ÉS MIHALOVITS MIKI

SZOBRÁSZATI RÉSZÉT

FELSŐEŐRI FÜLÖP ELEMÉR

RENDEZTE.

ELŐSZÓ.

E kiállításunk rendezésével a mai nehéz gazdasági
onyok között újabb alkalmat kívántunk adni a magyar
zőművészet legújabb termelésének arra, hogy az 1931.
Nemzetközi Vásár idegenforgalmába bekapcsolódhassék.
ek megkönnyítésére és biztosítására a Nemzetközi
ár látogatóinak rendkívüli kedvezményeket biztosítot-
k abban a reményben, hogy fenti törekvésünk sikerrel
járni.

Budapest, 1931. április havában.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
IGAZGATÓSÁGA.

hozzá. És tudvalevő, hogy aki fölfelé kapaszkodik, mindig több erőt fejt ki, mint aki leereszkedik.

*

MINDEN ÚT RÓMÁBA VEZET. Aldous *Huxley*-nek, ennek a nyugtalanító nagy angol írónak új regénye mindenben törés nélkül beleilleszkedik eddigi műveinek vonalába. Előadásmódjában kölcsönvette a filmnek azt a képességét, hogy az eseményeket időrendjükből kiforgatva tudja bemutatni. Például a regény hősének szerelmi viszonya van egy fiatal leánnyal és az olvasó csak később értesül róla, hogy a hősnek a leány anyjával is volt előzetesen kalandja, ami aztán persze alaposan befelhőzi ennek a szerelmi idillnek az egét. Regényében most is ugyanazok a kétségbeejtően tisztalátású emberek szeretetet mesterségesen korlátozták a gyűlölet és erőszak intézményeivel.

Ime, *Huxley*, a hitetlen, eljutott a krisztusi tanok szelíd nyugalmába. Mint egykor *Tolsztoj*. Ugy látszik, a nagy írók mind ideérkeznek végül. Az út, ami idáig vezet: irodalomnak neveztetik. És sajnos, akkor szűnnek meg írók lenni, amikor idáig eljutnak. Legalább Huxley-nek ez eddig a leggyöngébb könyve.

Pásztor János szobrászművész dömösi kúriáján nyaral (Alexander fotók)

Nyár

Írta: Tamás Ernő

Nyár! A város kivilágított színpad,
Mostan minden szem káprázva ragyog.
Hiába kinpad sorsom napsora —
Magam is káprázat vagyok.
Imhol újra mámorít az élet,
Mint ifjan a régi tubarózsás esten
S midőn a legtündöklőbb nyári napokon
Szerelem máglyázta rózsatűzbe testem.

Most újra nyár van — újra kárhozat
Jázminok, bodzák, rózsalevelek
Kigyúl a vágy és fullaszt, tébolyít,
Hogy szinte félek: utolsót lehelek.
Vad fiatalság vonaglik ismét bennem,
Mintha húsz multam volna, nem is
negyven.

Szédülten érzem — az élet nem is több
tán,
Mint izzó pompájában az eltünő nyár.
Mely részegítőn alig, hogy rámborul
Elfut, elillan ungon-berken át,
Nyár: tobzódó vágyak, őrült gyönyörök!
Ő zenditi \még parázna dalát,
De megrezzent a lesodort levél —
Ki ma ölel még, holnap talán nem él.
S amíg a földön lesz egy ember,
Szívében izzó szerelemmel,
Ez a vallomás mindörökkön él!...

Giccs

Írta: Fedor Ágnes

Giccses volt mint egy jelenet
A néma film korából —
Mi elhagytuk a szigetet
Ti jöttetek Horányból.

Szabályos kékszínű a víz,
A naplemente lángol —
Giccses volt mint egy jelenet
A néma film korából.

Velem két úr volt. Társaság.
De Te — egy nővel voltál!
Szép szőke nő; s a csónakon
Mégis hogy áthajoltál!

S egyszerre kékebb lett a víz
És lángolóbb az égbolt
Egymásba villant a szemünk,
Nézd — mégis három év volt!

Több semmi se. Az evezőt
Meghúztuk mind a ketten.
És ezt kérdeztük: »Lehet-e
Hogy oly nagyon szerettem?«

Mentünk tovább, csak éppen hogy
Átszóltunk »szervusz drága!«
— Giccses volt — mint egy jelenet
A néma film korába!

esetén ügyfelemnél feles pél-

zólitásom folytán a mellékelt
könyveket átveszi, ugy ügyfe-
agadásával okozott oda-vissza
tólevél diját elengedi.
t lap felhasználásával kérem

Tisztelettel

Pásztor János

Kazinczy géniusza
c. stobra repr

~~Műcs. kiáll, tól~~

Pipics 129. l.

Pásztor János

cikk

Pesti Hirlap 1941.

febr. 20. (A magyar Corvin-lánc és Korzoru új tulajdonosai.)

Kat. 7 szerv. alap.
Prot. Lídia
Ó-g. 30. Három p.

Izr. 15. Fák ünnepe

CSÜTÖRTÖK

13

Kat. Ricci Katalin
Prot. Ella
Ó-g. 31. Cir., János

PÉNTEK

14

Kat. Bálint vt.
Prot. Bálint
Ó-g. 1 Febr.

SZOMBAT

15

Kat. Colomb. Kolos
Prot. Fausztin
Ó-g. 2. Jéz. tal. S.

Izr. 18. S. Jithro

Pásztor János

Fájdalom c. terra-
kotta szobra, mely a
Déri Múzeum tulajd,
mag. 75 cm. repr.

Évk Déri 1935. 3. l.

Pásztor János

szül. 1881. Gyoma.

Az elüzött szobra gipszmásolata repr.

Sörberető. 327. l.

rövid életr. à 326. l.

Fajdalom c. szobra repr. 328. l.

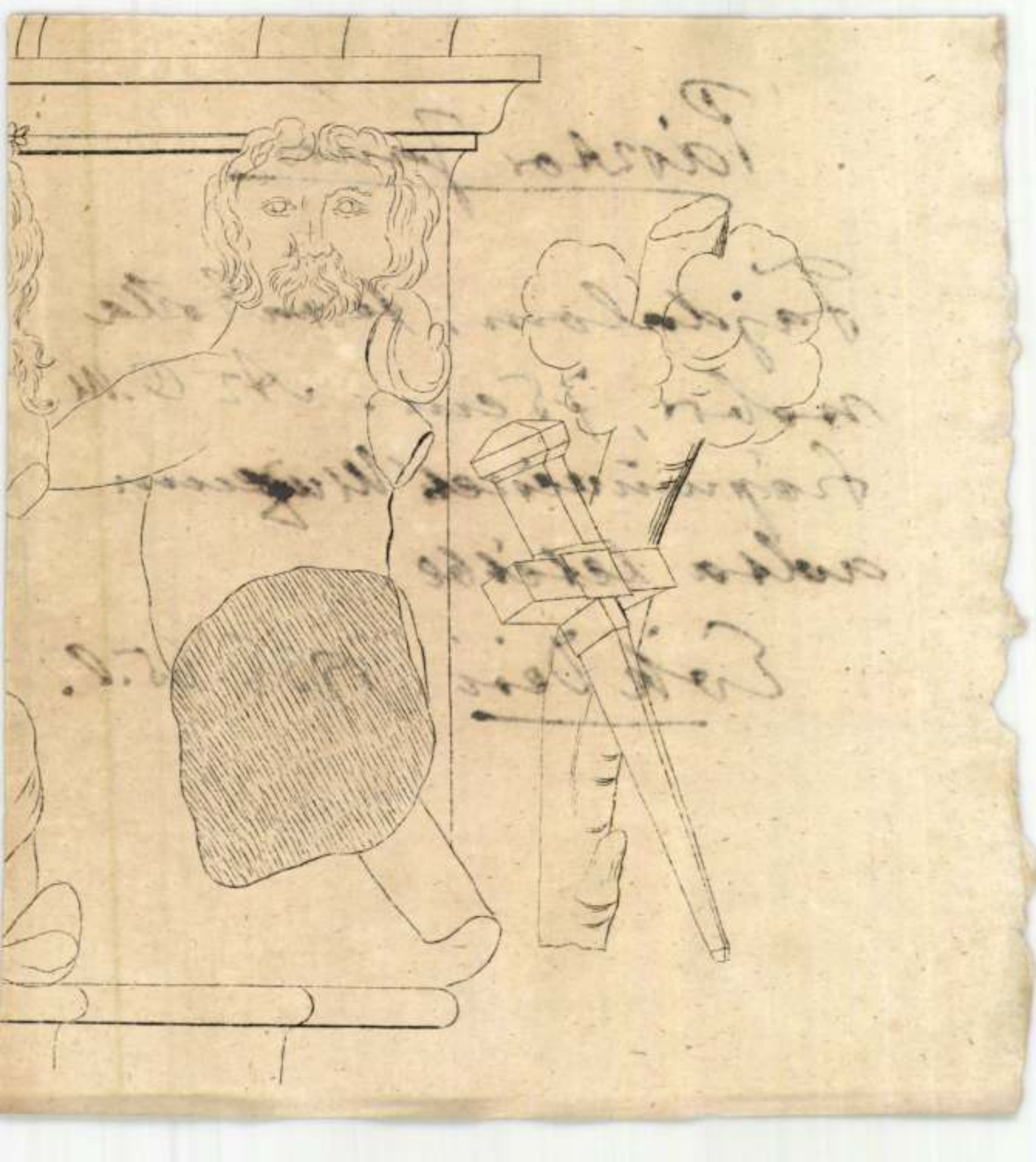

Pásztor János

Fájdalom, terrakotta
mobr, 75 cm. Az O.M.
Képművészeti Múzeum
adta letétbe.

Erik Deri. 1936.65.l.

Pásztor János

Bucsuzkodás c.
képe repr.

Magyar Művészet
1926. 262. l.

az óhajtásunk marad: **vajha sikerülne a nemes áldozatkész városi hatósággal az egykor fönnállott bensőbb, közvetlenebb viszonyt ismét helyreállítanunk, vajha el tudnók érni — a mi elődeink legfőbb büszkeségét képezte — azt: hogy ez iskolára jóbarát és ellenség egyaránt úgy tekintsen, mint a magyar főváros szemefényére!**

Pásztor János.

Pesti Napló

1936. nov. 6.

... atala-

— **Az Országház téren a Vécsey ucca tengelyében állítják fel Rákóczi Ferenc szobrát.** Csütörtökön *helyszíni szemlét* tartottak az Országház téren, ahol *II. Rákóczi Ferenc lovasszobrát fogják felállítani.* Tizenkét méter magas modellt készítettek s az Operaház díszletező munkásai többhelyen is felállították, míg a bizottság megállapította, hogy a szobrot *a Vécsey ucca tengelyében állítják fel. Pásztor* János szobrát már öntik és *január 2-án leplezik le.* A helyszíni szemlén résztvett *Bárczy* István államtitkár, *Kertész K.* Róbert ny. államtitkár, *Hültl* Dezső professzor, *Csánky* Dénes, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója, *Bessenyey* Zeno, a Közmunkatanács elnöke, báró *Wlassics* Gyula államtitkár, *Walder* Gyula, *Ugron* Gábor, *Király* Kálmán, *Györgyi* Dénes és *Lechner* Jenő.

Pásztor János

cród

Pesti Hirlap Naptára

1938. 256, 257. l.

Pásztor János szobrászmüvész

Arcképét hozza a lap abból az alkalomból, hogy szülővárosába, Hódmezővásárhelyre költözött, hosszabb időn át ott dolgozik majd a müvész.
Repr.

Délibáb, Bp. 1939. ápr. 8. XIII. évf. 14. sz. 16. lap.

Pásztor János

írod

Magyar Műveszet

1930. 368. l.

Szekesfehérvári
bősi emlékum
repr.

Pásztor János

E T I É L E T

Tompa Mihály szobra a Margitszigeten.

A Margitsziget öreg fáinak árnyas lombjai alatt, Arany János emlékművének és vigasztnyujtó tölgyfáinak közelében szeptember 28-án leplezték le Tompa Mihály szobrát. A leleplezésen Finkey Ferenc titkos tanácsos, ny. koronaügyész mondott ünnepi beszédet Tompa Mihályról. Fáy István államtitkár is meleg, emelkedett szavakkal emlékezett meg a virágok költőjéről, majd pedig Karafiáth Jenő főpolgármester vette át az emlékművet a főváros gondozásába.

A szobrot *Pásztor János* mintázta. A magas és elnagyoltan faragott oszlopból kiemelkedő Tompa-mellkép előtt öreg magyar lantos ül. Pásztor János művében nemcsak Tompa lelkének őszi hangulatát, szimbólumokban látó tekintetét adta vissza hiánytalanul, hanem kitűnően alkalmazkodott a Margitsziget jellegéhez is. A közelben álló Arany János-emlékmű meghatározta Pásztor feladatát is: ezért van az, hogy csak oszlopból kiemelkedő mellképet mintázhatott. Ilymódon az Arany-szobor jellegéhez igazodott. De jól bele tudott illeszkedni a sziget poétikus hangulatába is, ami Tompa és a lantos tekintetében, de a felületkezelés finom, lágy ritmusában és fényjátékban is kifejezésre jut.

A Tompa-szoborral kapcsolatban felmerül az a gondolat, hogy nem volna-e helyes a szigeten a nagy magyar poétáknak hasonló emléket állítani, gondosan ügyelve azonban arra, hogy a sziget jellege ezáltal ne változzék meg. Azt hisszük, a Margitsziget nagyon alkalmas lenne egy ilyen idilikus szabadtori Pantheon megvalósítására.

Képművészet 1940. 50. l

Mintha a csöndes naturalizmusban találta volna meg alaphangját a kegyelet, amellyel a tárlat a nagyteremben és két kisebb teremben a nemrég tragikus váratlansággal elhúnyt Márton Ferenc emlékének hódol.

Márton Ferenc a folyó év tavaszán költözött el az élők sorából, szinte annak a nagy napnak küszöbén, mely az ő székely hazájának visszatérését hozta. Ám műveiben mégis itt van és szolgálja tovább azt, amit mint ember és mint művész életében oly harcosan szolgált. A már köztudatba átment *Erdőirtás Csíkországban* vagy *Gátkötő székelyek* című feszülő vonalú képeivel együtt mintegy 80 művét látjuk. Akik őt, a festőt, a szobrászt, a grafikust leginkább mint a ceruza mesterét szerették idézni, e kiállításon meglepődhetnek néhány ritka festői alkotásán, amelyek a mesterségbeli tudás általa olyannyira ismert fogásai nélkül őszinte és valódi festői értékeket hordoznak. Ebből a szempontból legelsőbben említésre méltó az *Őszi lombok* című olajfestménye, amely az inkább figuralista Mártont egy eddig kevésbé ismert oldaláról mutatja be s egyben kiemelkedő bizonyítéka fínom színlátásának és különösen elegáns előadásmódjának. Azt a Márton Ferencet, aki székelységéért úgyszólván gondolkodás nélkül vetette magát harcba, — úgy érezzük — a legméltóképpen reprezentálja a *Táncoló székelyek*, mely kompozíciójának zártságával, ritmusával, mélytónusú színeinek harmóniájával, a benne

Békéscsabai Hirlapiroda
Filipinyi Ilona
Békéscsaba, Andrássy-ut 5.
Telefon: 148.

Az

„Europa" tek. Kiadóhivatala,

Budapest
V. Visegrádi utca 36

Pásztor János

Tluska, fa
Rákóczi, bronz
Fájdalom, márvány

Művészeti lapok
Kolozsvár 1942. 103. l.

MDK

Pásztor János, szobrász

Izsó Miklósnak és még legfeljebb Pásztor Jánosnak volt szeme hozzá, hogy – Medgyessy előtt – meglássa a magyar parasztban az érdekes, eredeti népszéget.

Artner Tivadar: Medgyessy ferenc emlékezete

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. júl. 21.

48. Kifogott lovak.
49. Pásztorgyerek.
50. Magyar gulya.
51. Ökrök a jászolnál.
52. Erdőrészlet.
53. Vásáros kocsi.
54. Tehéncsorda.
55. Delelő tehenek.
56. Kocsik az erdőben.
57. Őszi táj.
58. Eső után.
59. Füzesek a Pityónál.
60. Zivatar után.
61. Baromfiak.
62. Pityópart.
63. Tehenek az ártérben.
64. Jéghordás ökrökkel.
65. Jegeskocsi.
66. Szántás.
67. Vadkan farkasokkal.
68. Tigrisek.
69. Csacsi kifogva.
70. Hordás esőben.
71. Répahordás.
72. Vadkan.
73. Vásárállás.
74. Mokány lovak.
75. Szántás.
76. Sebzett vadkan.
77. Oroszlánok.
78. Répahordás.
79. Jeges szekér.
80. Jéghordás.
81. Gazdátlan lovak.
82. Baromfiak.
83. Őszi délután.

V. TEREM.

PÁSZTOR JÁNOS MŰVEI.

Bronz, terrakotta és gipsz. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

32. Gyermekfej. Gipsz.
33. Szántó. Bronz.
34. Magvető. Bronz.
35. Arató leány. Bronz.
36. Prohászka Ottokár. Gipsz.
37. Öregasszonyfej. Gipsz.
38. Csanád vezér. Relief. Gipsz. Magántulajdon.
39. Feleségem. Gipsz. Magántulajdon.
40. Fájdalom. Gipsz.
41. Mea culpa. Terracotta.
42. Beck J. arcmása. Bronz. Magántulajdon.
43. Pihenő vízhordó. Terrakotta.
44. Kacala. Gipsz.

Folytatása a XIII. teremben.

45–61. sz. lásd a komplett példányban

VI. TEREM.

ZOMBORY LAJOS MŰVEI.

A III. terem folytatása.

Olajfestmények. Eladók.

43. Búzahordás.
44. Dülőút.
45. Tehenek a vízben.
46. Pihenő lovak.
47. Hazatérő tehenek.

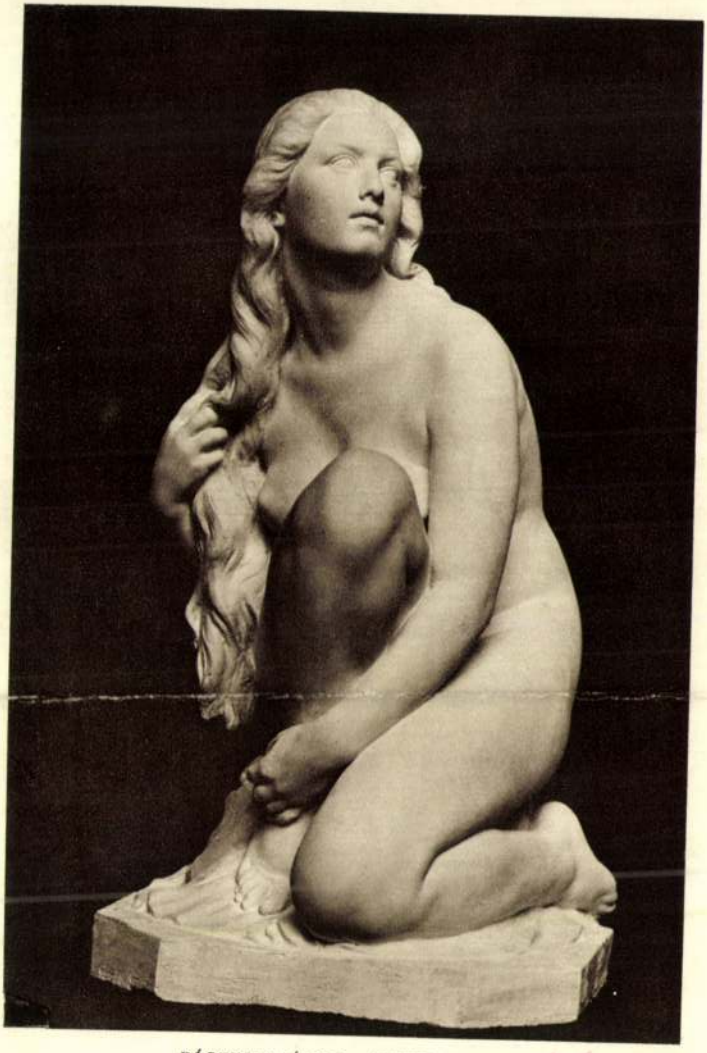

PÁSZTOR JÁNOS: ZSUZSANNA

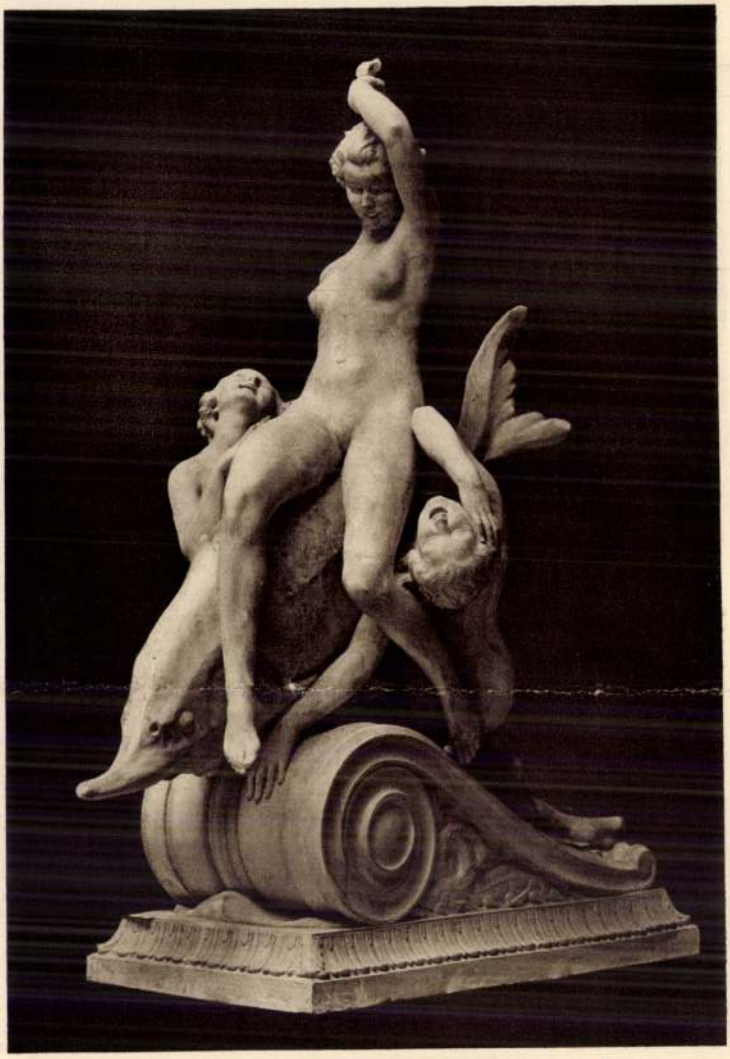

PÁSZTOR JÁNOS: KÚTCSOPORT

PÁSZTOR JÁNOS

Katona Csaba: Szerek, Szelet, Dél, Nyugat...

Népszabadság 2001 jan. 16

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
Pedagógiai Tanszék
6722 Szeged, Petőfi sgt. 30-34.
Telefon és fax: (62) 420034

Tisztelt Kollégák!

November 17-18-án konferenciát sze
ezredfordulón" címmel. Ezt a szakmai ös
egyetemünk professzorát, az évezr
neveléstudományában meghatározó szerep

Nagy

hetvenedik születésnapján köszöntsük.

A köszöntésre a konferenciához kapcsoló
A fogadás időpontja november 17 péntek

/1021

JÁNOS PÁSZTOR

la skulptisto de la kampuloj en la Hungarlanda ebeno

János Pásztor, nia eminenta skulptartisto akiris al si renomon en Budapeŝto, en 1906, pere de tre karakteriza skulptoverko, kiu samtempe havigis al li la plej valoran el liaj en- kaj eksterlandaj honorigoj: la premion Harkányi.

La ne-granda, nur ĉirkaŭ duonnaturmezura statuduopo, kiu — skulptita el ligno — staras nun en la Nacia Galerio kun la titolo „Adiaŭo", pretiĝis en Hódmezővásárhely. (Urbo en Sud-Hungarujo.) En tiuurba foiro vidis János Pásztor tiun maljunan kampulon, adiaŭantan de sia ĝuste ekvojonta filo.

La junan skulptiston kortuŝis la el koro fontanta humaneco de la sceno. Li profunde enmemorigis la figuron de la laborkurbigita maljuna kampulo kaj tiun de lia freŝsanga filo, plena de vivoforto, la sinceran kaj spontanan kortuŝiĝon de ambaŭ, kiu, sena je ĉia formaleco, venis rekte el la profundo de la animo. La skulptisto trasentis en la muta sceno ĉion, kio estis en ĝi homa sentimento. Krom tio, la skulptartisto, naskita sur la Hungara Ebeno, rigardis la du kampulojn de tiu ebeno siaj fratoj, siaj samsortanoj.

Ne estas mirinde, ke li senprokraste ekagis, por modli la viditan scenon. Kaj ĉar tiu tiel forte efikis sur lin, ankaŭ tio ne estas mirinde, ke ĉiumaniere li klopodis modli la du figurojn precize tiaj, kiaj li vidis ilin en la foiro: la iom kurba oldulo premas por lasta fojo la manon al sia filo, kaj la junulo-filo vojopreta, kun migrobastono enmane, ankoraŭfoje reciprokas la kortuŝitan rigardon de sia patro. La kielo de la modlado interpretis ĉion ĉi efektive, la modlanta mano de grado al grado ripetis ĉion, kion la okuloj de la skulptisto fakte vidis.

János Pásztor
(1881—1944)

Tielmaniere fariĝis tiu ĉi verko la plej reala, plej senpera statuo de János Pásztor, kaj samtempe lia plej profunde trasentita laboraĵo.

La vereco kaj karakterizoforto de la „Adiaŭo" havigas al ĝi ankaŭ alian rolon: bonege ĝi karakterizas la epokon, en kiu ĝi kreiĝis. Tiun periodon, kiam sur larĝa fronto daŭris la serĉadoj pri la spirito, moralaj ecoj, vivmaniero kaj kutimoj de la popolo. Tio estis tiu tempo, kiam Béla Vikár *(verkisto, tradukinto de la finna eposo* Kalevala; *longtempe parlamenta stenografo ; ankaŭ Esperantisto (1856—1945). — Noto de la red.) irante de vilaĝo al vilaĝo kolektadis per sia fonografo la belajn, malnovajn hungarajn legendojn kaj fabelojn, kiuj estis restintaj en la memoro de maljunuloj kaj maljunulinoj. En la sama tempo Béla Bartók kaj Zoltán Kodály pasie kolektis la ankoraŭ ne pereintajn memoraĵojn de la popolmuziko. La kolektado de la spiritaj trezoroj de la popolo kvazaŭ fariĝis modo.*

Sed la aŭtoro de la „Adiaŭo" tamen diversis disde tiuj scienculoj-esploristoj en unu afero : ankaŭ li mem estis la filo de la popolo, lia popola deveno apriore portis lin en la plejan proksimecon al la vivo de la popolo. Tiu por li estis pli ol simpla objekto por esplorado, ĉar ankaŭ li mem vivis en tiu vivo. Kion do — kvankam preparintaj sin komplete — la eminentaj esploristoj enketis nur kiel eksteruloj, tion — sekve de sia deveno — la juna majstro jam apriore posedis. La sociaj cirkonstancoj, la artista instinkto, la kunnaskiĝinta forto de la intuicio edukis lin majstro.

Ni aldonu ankoraŭ tiun entuziasmon, kiu gvidis lian modlantan manon, kaj helpis tiun belan kreaĵon de lia talento al arta rango, por ke ni komprenu la signifon de tiu ĉi verko. Ĉar tiu ĉi statuo — se ja ĝi estas fidela heroldo de liaj epoko kaj naskotero — estas tamen nemezureble pli, ol tiu, ne nur sekve de ĝia temo, sed ankaŭ per la en ĝi kaŝita kaj vive efikanta arta enhavo.

Tiel ĉi komenciĝis la kariero de la juna artisto, kiu naskiĝis en Gyoma, kaj verkadis dum pluraj jaroj en Hódmezővásárhely. La fundamenton de sia arto li akiris en Budapeŝto, la ceteron en Parizo, ĉe la akademio Julian, la ŝatata lernejo de tiom multe da hungaraj artistoj.

En tiu Pariza medio li plenspiris sin per la freŝa kaj viviga aero de la arto. Tie okazis al li ankaŭ tiu evento, kiu havis siajn certajn postsekvojn. Unu vesperon, hejmenveninte al sia modesta lučambro, János Pásztor ekaŭdis violonmuzikon, sonantan el malantaŭ unu najbara pordo. La marŝo Rákóczi! Tiu ĉi povas

esti nur hungaro. Li enpaŝas, kaj vere, la violonludanto estis hungaro: Gyula Rudnay, juna studento pri pentroarto.

Ek de tiam la du artistoj, la Nordhungarlanda juna artpentristo, kaj la juna skulptartisto el la Hungara Ebeno, kune laboradis jen en Parizo, jen en Budapeŝto, jen en Hódmezővásárhely, en bona amikeco, en tolerebla malriĉeco, sed kun granda pasio, fidante pli bonan futuron. Ili kutimis ekspozi siajn verkojn en la Arthalo en Budapeŝto.

Sed tre baldaŭ ili devis sperti, ke la vizitantoj de la Arthalo ne montris grandan intereson al ilia skolo. — Se la „malprogresema kaj misinfluita" publiko kondutas tiel malvarme, estas evidente, ke ili devas prezenti siajn verkojn al tia publiko, „kies gusto ankoraŭ ne estas fuŝita", alivorte, kiuj ne kutimas veni eĉ en la proksimecon de la Arthalo. Post longa cerbumado ili sukcesis trovi por tiu celo tre konvenan institucion: la „Pariza Grandmagazeno"-n en la ĉefurbo.

La direktoraro de la magazeno akceptis la planon kun kompreneno, ĉar ĝi ŝajnis al ili certagrade nekutima, kaj pro tio sensaci-

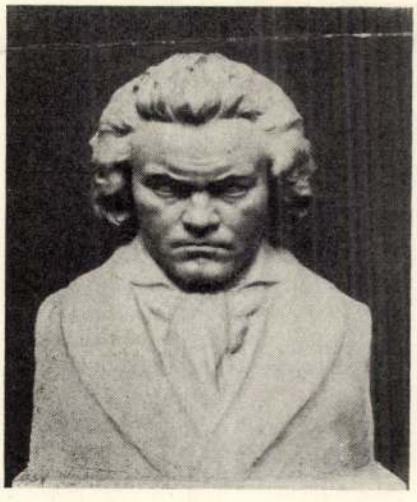

Beethoven

(Prof. Ley, fama Beethoven-esploristo opiniis en 1933, ke „La bela statuo meritas ĉiun atenton, ĉar ĝi staras alte super ĉiuj troigitaj Beethoven-prezentoj de niaj tempoj."

La statuo staras en Martonvásár, en parko de la Brunszvik-kastelo.

La monumento por Kazinczy en la Fortikaĵo de Buda

promesanta. La du artistoj do ricevis vakan ĉambron sur la plej supra etaĝo de la pluretaĝa magazeno, kaj la „ankoraŭ ne fuŝgusta" publiko volonte spektadis la novaĵojn. Des pli, ĉar tie ĉi oni ne devis pagi, kontraŭe al la Arthalo.

Por la du artistoj la ekspozicio ne estis malprofita. La malgrandajn statuojn, la malgrandformatajn pentraĵojn la „senantaŭjuĝa" publiko ankaŭ foraĉetadis iom post iom. Ili havis sukceson, ĉar krome ankaŭ iliaj nomoj disfamiĝis.

Ankaŭ la „Pariza Grandmagazeno" profitis, ĉar la ĵurnaloj kun granda bonvolo konigis la novspecan ekspozicion, kaj lige kun tiu ili menciadis ankaŭ la magazenon, kion ĝi povis konsideri reklamo senpaga.

Tio okazis antaŭ ĉ. duonjarcento, en marto de 1911. Post tiu rezulto la du junaj artistoj jam sentis pli firman grundon subpiede. János Pásztor ripetite revenis al la figuroj de sia statuduopo, al la kampuloj de l' „Adiaŭo", al sia el la argilo de Hódmezővásárhely elkreskinta kreaĵo.

La ŝanĝoj de la tempo ne forgesigis lin pri tiu ĉi materio, el kiu — laŭ la rememoroj de la frato — iam, en sia infanaĝo, sidante vojorande li provis fari siajn unuajn figurojn. En lia metiejo naskiĝis el ĝi la figuroj de ankoraŭ tri liaj karakterizaj samlokanoj:

„La Pluganto", „La Semanto", kaj „La Rikoltanto", la kvazaŭ el bronzo muldita trilogio de la kampula vivo. Ĉiujn tri aĉetis la ĉefurbo. Sub lia modlanta mano ĉiam denove reviviĝis la firmradika kampularo, el kiu li devenis. Kaj kiu scias, kiel li estus progresinta, se ne intervenas ega eksplodo: la unua mondmilito, kiu renversis la naturan ordon de la aferoj ankaŭ en la laborejo de nia artisto.

La ŝanĝo estis eksterordinara. Unu nia merita verkisto, György Lőrinczy verkis libron pri tiu ĉi nova kaj plorinda situacio kun la titolo: „La vilaĝo de la vidvinoj".

La titolo estis trafa, sed estus pli trafa: „La lando de la vidvinoj". Ĉar apenaŭ troviĝis domo en la lando, kiu ne funebris sian militmortintan filon aŭ mastron. La tombejoj pleniĝis de tombmontetoj, sed ankoraŭ pli multe da hungaroj pereis eksterlande kaj estis enterigitaj sub nekonataj teramasetoj, sen tombokrucoj por eterne. La vilaĝoj ekhavis la zorgon, kaj la skulptartistoj la taskon, ornami

La pluganto

HUNGARA VIVO
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Perloj el la historio d

I

La hungaran ĉefurbon pitoreske limas sude kaj okcidente montaro, ne pli ol 250—500 metrojn alta. La montaro estas ŝatata ekskursloko de la ĉefurbaj familioj kaj gejunuloj, kaj sur ĝi la riĉfoliaraj arboj kaŝas kasteletformajn domojn.

Antaŭ 17 jaroj tiu teritorio apartenis al la riĉuloj. Tie ne embarasis ilin la bruo de la urbo. La aero estas pura, freŝa. Sed kiel ĉiu privilegio ĉesis antaŭ 17 jaroj en Hungarlando, ankaŭ en tiu montarregiono okazis granda ŝanĝiĝo. Malaperis la privilegiuloj ne laborantaj, kaj anstataŭ ili loĝas tie sur la montaro laboristaj kaj diversprofesiaj familioj. Krome estas tie infansanatorioj, infanedukaj institucioj, noktaj sanatorioj por gelaboristoj, kiuj tage laboras kaj post la laborfino pasigas la posttagmezon kaj la nokton sub kuracista kontrolo en plena komforto. Situas tie tutjaraj ripozejoj de la sindikatoj, kie gelaboristoj kaj gepensiuloj povas pasigi ĉiujare du-tri semajnojn.

Inter tiuj konstruaĵoj estas ne granda, duetaĝa, eĉ jam de ekstere lukse aspektanta kasteleto, iama havaĵo de riĉa fabrikposedanto, kie vivas 34 geveteranoj de la hungara revolucia laborista movado.

Inter ili vivas tri esperantistoj. La plej maljuna el inter la tri estas k-do Sándor SZATMÁRI — Szatyi (satji), kiel oni nomas lin karese — 86-jara, estinta pedagogo, eĉ nun vigle interesiĝanta pri Esperanto. Krome — li eĉ hodiaŭ verkas popularajn historiajn poemojn. Multaj el liaj iamaj poemoj eksonis sur la lipoj de la revolucia junularo, eĉ ne konanta la nomon de la verkinto. La enhavo de la poemoj estas revolucia kaj plena de optimismo. La herooj de liaj poemoj estas eminentaj gvidantoj de la Hungara Konsilantar-Respubliko en 1919, la Ruĝgvardianoj, la viktimoj de la hungara blanka teroro, ktp.

Unu el liaj kantoj — „Kremla Sonorado" — aperis en la Internacia Kantaro de SAT en 1924. Ĝin konas kaj kantas la laboristaj esperantistoj en la tuta mondo.

Al Okcident' el Moskvo flugas
Sonorila kant'
Ĝi portas pri la mort'signalon
Al riĉula band'.

(Rekantaĵo)

Per flama lang' pri nia sang'
Sonoru kremla kant'
Ĝi flugu trans la valo, mont'
Ke brulu tuta mond',
Ke brulu tuta granda mond'.

Ho, flugu nia kanto tra
Ferkradoj de l' karcer'
Miksiĝu kun proletariaj
Ĝemoj kaj sufer'.

(Rekantaĵo)

Al tiu kant' resonas eĥo
Ĉe laboristar',
Ĝi estos preĝo en la buŝoj
De la infanar'.

(Rekantaĵo.)

Somere, en 1962 la esperantistoj de la Egressy-klubo, decidis viziti la veteranajn esperantistojn, sed ĉefe la maljunan Sándor SZATMÁRI, ĉar la aliaj du gesamideanoj ne estas ankoraŭ tro maljunaj kaj ili eĉ nun vigle partoprenas en la movado, sed *Li* neniam forlasas la hejmon.

Estis milda, agrabla posttagmezo. La granda parko de la veteran-hejmo pompis en sia plena pitoreska beleco. La diversaj floroj multkolore vigligis la panoramon, kiu vaste etendiĝis antaŭ la rigardantoj, sidantaj sur la granda teraso.

En plena florado pompantaj tilioj ĉirkaŭ la teraso malavare ŝutis la edenan odoron, dume la zumado de la abelaro — kiel mallaŭta, delikata serenado ravis la gastojn, atendantaj la esperantistan veteranon.

Fine Li aperis.

Alta, impona eksteraĵo, simpatia vizaĝo, blankhara Metuŝelaĥ.

La gastoj, — eĉ ili jam ne tre junaj — emocie, senvorte rigardis Lin. La 14 jara, ruĝkravata pioniro preskaŭ forgesis pri sia tasko, nome, ke li, la plej juna, devas saluti la plej maljunan esperantiston.

La ridetanta, afabla vizaĝo, la bluaj okuloj kun infana mildeco kaj fido rompis la sorĉon de emocio, kaj la junulo-pioniro rekonsciiĝinte, prenis la ruĝdiantan bukedon kaj iom embarase, sed tamen kuraĝe salutis esperantlingve la maljunan sinjoron, transdoninte al Li la bukedon.

K-do Szatmári kortuŝite respondis, kaj dankis la ĝojon, kiun kaŭzis al Li tiu ĉi vizito. Lia unua demando estis al la knabo: kiel li lernas, ĉu li meritas la ruĝan pionir-kravaton? Post la kontentiga respondo Li deklaris sin preta rakonti pri sia vivo, interrilatiĝanta kun Esperanto.

*

„Kiel studento mi jam estis liberpensulo, kaj min interesis la sociaj kaj natursciencaj problemoj, poste la laborista kaj revolucia movadoj.

Mi fariĝis instruisto en provinca urbeto. Pro mia mondpercepto kelkfoje mi havis malagrablaĵojn. Trideksep jara mi estis, kiam granda malfeliĉo — la unua mondmilito — falis sur la eŭropajn popolojn. Memkompreneble, mi estis kontraŭ la milito — tamen mi devis soldatiĝi. Mi sciis la kialon de la milito: la grandpotenculoj volas denove dividi la mondon inter si. Mi ne kaŝis mian opinion sub buŝelon, tial mi estis sendita ĉiam al la plej danĝeraj lokoj.

Feliĉe, la influo de la rusa revolucio donis ekzemplon al la eŭropaj popoloj, kaj tio signifis ne nur la finon de la milito, sed ankaŭ tion, ke en kelkaj landoj de Eŭropo eksplodis la revolucio, renversiĝis tronoj kaj la proletaro prenis la potencon en sian manon.

Mi alvenis de la fronto. Mia koro estis plena de malamo kontraŭ la milito kaj la militon eksplodintaj kapitalistoj kaj imperialistoj. Tiu ĉi malamo miksiĝis kun ne esprimebla ĝojo pro la venko de la revolucio, pro la efektiviĝo de historia tasko de la hungara laborista klaso, kaj pro la kreo de la Hungara Konsilantar-Respubliko.

Mi aktive partoprenis en la organiza kaj propaganda laboro, ĉefe inter la pedagogoj.

Tio ja estis granda kulpo — laŭ la opinio de la malnova reganta klaso — kaj mi kruele puniĝis pro tio, kaj pagis altan prezon por tiu „kulpo" post la malvenko de la hungara proletarpotenco.

Kune kun multmiloj da adeptoj de la proletardiktaturo, ankaŭ min arestis la potencon reakirinta reganta klaso. Je fino de la jaro 1919 ni estis pli ol kvincent en la fifama karcero „Csillag" (Stelo) de la bela sudhungarlanda urbo Szeged, kiel politikaj enkarcerigitoj, sed ankoraŭ ne kondamnitoj. Preskaŭ ĉiuj estis inteligentaj laboristoj, kvalifikitaj pedagogoj, jurnalistoj, profesoroj, ktp.

Ĉiumatene kunĉenigitaj, eskortitaj ni marŝis al la meblofabriko, kie ni laboris ĝisvespere por fileroj al la fabrikanto. Reveninte en la karceron, komenciĝis prezentoj en ĉiu ĉelo. La temoj estis diversaj, kiel mem la prezentantoj. Sed en io tamen ni ĉiuj similis: ni volis scii pli ol ni ĝis tiam sciis, kaj pro tio ni lernis.

La rajdstatuo de Ferenc Rákóczi (1676—1735). La statuo estis starigita en 1935 por memoro de la granda liberbatalanto — sur la placo Kossuth Lajos, antaŭ la Parlamento

la tombojn de la militviktimoj, dum la urboj konstruigis militmonumentojn. Multaj centoj da tiaj verkoj pretiĝis kaj fariĝis preskaŭ ekskluzive la objektoj de la laborado de la skulptistoj dum multaj jaroj.

Ankaŭ János Pásztor faris tian laboron, kun granda komprenemo al tiu ĉi sia senĝoja kaj trista tasko. Lia monumento en Székesfehérvár estas ne nur egalvalora kun la similtemaj verkoj de liaj kolegoj, sed lia eksterordinare delikata, preskaŭ klasika kompozicio estas la plej altvalora inter ĉiuj, kiujn oni povis vidi.

Post la granda sangotributo, kiun la lando suferis, ĉio cetera perdis sian gravecon por longa tempo. Ankaŭ la arta prezento de la kampula vivo havis tiun sorton.

Kaj tiun ĝi havis longe. Ĉar la granda historia katastrofo kaŭzis amaran inertiĝon en la atelieroj de la skulptartistoj, kaj igis ilin deturni sin for de la vivo reala. Apud la terurajoj de la milito ĉiu fenomeno de la vivo ordinara perdis ĉiam pli sian intereson, ĉio ŝajnis esti eta kaj bagatela apud la granda rikoltado de la morto. — Plena de tiaj sentimentoj, kiu havus emon okupi sin pri la ĉiutagaĵoj? La vera skulptartisto sekvis nur la internan vokon, kaj rifuĝis el la malĝojaj semajnotagoj en tian mondon, kiu havas nenion komunan kun la grizaj ĉiutagoj, nek kun la sovaĝa furiozado de la milito. El la militkaŭzitaj ruinoj de la vivo niaj plej eminentaj majstroj fermis sin for en la per muroj ĉirkaŭremparitaj anguloj de siaj laborejoj, kiujn ne atingis la paraliza efiko de la katastrofo.

En tio ĉi ni vidas la kaŭzon de tiu rapide ĝeneraliĝinta, kaj de ateliero al ateliero fluginta deziro, kiu altiris la intereson de la skulptartistoj krom al la militmonumentoj preskaŭ ekskluzive al la akto-skulptado. La aktostatuo, la homa korpo el ŝtono aŭ bronzo, estis ĉiutempe la provilo de la skulpti-scio, sed ĝi nun fariĝis preskaŭ suverena favorato de la skulptistaj laborejoj. Ĉiu skulptartisto okupiĝis pri ĝi, unuj bonege, aliaj feblete. La adeptoj de cetere antipodaj malnovaj, novaj kaj plej novaj artaj tendencoj akordis en tiu sola afero, ke ili transformis sin en aktoskulptistojn, ĉiu laŭ sia propra maniero. La triumfa marŝo de la arto pri akto kondukis al tio, ke en 1925 la Arthalo povis aranĝi tian ekspozicion, kie oni prezentis nur aktojn. Ankaŭ János Pásztor, la aŭtoro de l' „Adiaŭo", estas inter ili. Inter ili, sed en la avangardo : li estas unu el la plej bonaj. Estas granda la nombro de liaj aktostatuoj, kaj al ili apartenas ankaŭ la plej bela inter multaj unuarangaj : la monumento de Kazinczy en la Fortikaĵo en Budapeŝto, radianta belega ĝenio, unu el la perloj de lia skulptarto.

Adiaŭo

Ad astra. — En la ĝardeno de la Astronomia Instituto en Budapeŝto

Mallonge ni skizis la ŝanĝojn en la cirkonstancoj de la skulptado kaj tiujn en la ĝenerala agordo de la ekstera mondo, por prilumi la vojon, kiu gvidis János-on Pásztor al la aktoskulptado, tiom devianta de lia „Adiaŭo".

Sed ĉe ĉiu stacio de tiu vojo li kreis elstarajn verkojn. Tio pruvas la forton de lia talento.

Trad.: Tibor UJLAKY-NAGY

Pásztor János (Gyoma, 1881. jan. 29. -- Bp., 1945. jan. 7.): szobrász, az akadémizmus képviselője. Az Iparmüvészeti Isk.-n Mátrai Lajos tanitványa volt. Első nagyobb munkája a szegedi Vásárhelyi Pál-emlékmü két mellékalakja. 1903-ban ösztöndijjal beiratkozott a párizsi Julian Akadémiára. 1905-ben Hódmezővásárhelyen telepedett le. Itt mintázta Bucsuzkodás c. szobrát, mely a népi tárgyu zsánerszobrászat jellegzetes darabja. 1910-ben Bp.-re költözött. Gyüjteményes kiállitásai voltak 1911-ben, 1918-ban, 1925-ben, 1930-ban. 1920-ban állami kis aranyérmet, 1922-ben nagy aranyérmet, 1929-ben a barcelonai világkiállitás nagydiját nyerte. Mintázott női aktszobrokat (Elüzött, Primavera stb.), portrékat (Beethoven, Munkácsy), siremléket (Bartha Károly). 1930--40 között számos emlékművet készitett (Gvadányi, Csokonai stb.), melyek közül kiemelkedik a Bécsi kapu téri Kazinczy-emlékmü nemesen formált nőalak-

KSné

Pásztor János szobrász

Magyar Életrajzi Lexikon

ja. II. Rákóczi Ferenc lovas szobrában (Bp., Kossuth tér) az akadémikus emlékmüszobrászat barokkos tendenciája helyett klasszicizáló törekvések érvényesülnek. -- Irod. Gerő Ödön: P.J. (Az Orsz. Magy. Képzőmüv. Társ. Évk. 1930); Ybl Ervin: P.J. uj szobrai (Magy. Müvészet, 1938, XIV.); Nagy Zoltán: P.J. (Szépmüvészet (1941. II.); M. Heil Olga: In memorian P.J. (Müvészet, 1965. okt.).

P.J. (Művészet, 1965. okt.).

P.J. (Szépmíves-est (1941. II.); M. Heil Olga: In memoriam

P.J. nyl asobnal (Mesék. Mívesmese, 1938, XIV.); Nagy Zoltán:

P.J. (Az Orbis. Nagy. Képzőmív. Tárc. Pyk. 1930); Yhl Ervin:

Ja. II. Rákóczi Ferenc lovas szobrában (Pp., Kossuth ker.) az

akadémikus emlékműszobrászat bevalódos tendenciája nyilvánul

Nagy Oszkár történések szükségszerűsége. — Irod. gépi Odön:

P.J. (Az Orbis. Nagy. Képzőmív. Tárc. Pyk. 1930); Yhl Ervin:

P.J. nyl asobnal (Mesék. Mívesmese, 1938, XIV.); Nagy Zoltán:

P.J. (Szépmíves-est (1941. II.); M. Heil Olga: In memoriam

P.J. (Művészet, 1965. okt.).

MAGYAR ÉLETRAJZI LEXIKON 27252/1966.

Dr Kismarty-Lechn r Jenő kiegészitő adatai PÁSZTOR JÁNOS életrajzához.

Pásztor János büszkén vallotta, hogy parasztszülők gyermeke. s hogy önerejéből, önképzés el emelkedet a legmagasabb értelmiségi és legelő-[illegible] társadalmi szintre. Elmondta hogy az első szobrászplasztikai hatást [illegible] elefánt gyakorolta fantáziájára. [illegible] sonló állatfigurákat, ezek voltak [illegible] s utat tett meg müvészi képességének [illegible] zedében már beérkezett szobrászmü-[illegible] müvésztelepen. A 3o-as évek eljén [illegible] megyoldali Szüret utcában. Házát jó pajtása, Sváb Gyula épitész tervezi, de akkori társadalmi életének nem éppen megfelelő alaprajzi diszpozicióval. Hallja sötét volt és csak zárt kis lépcsőház kapcsolta nagy müterméhez ahol előkelő személyeket fogadott. Szükreszebott verandáján nem tudott vendégeinek teriteni, pedig vendégszerető házigazda volt, ifju hitvesének kitünő konyháj hirnevével.

Szivélyes barátság füzte Kertész KóRóbert épitész, kultuszállamtitkárhoz, ám sterium müvészeti osztályának nagytekintélyü vezetőjéhez és Müller Ernő kormányfőtanávsos kőfaragó mesterhek, gyakori előkelő vendégeihez.

A legmelegebb barárság Rudnai Gyula festőmüvészhez, Dr Lechner Jenő épitőmüvészhez és Urmánczi Nándos országgyülési képviselához füzték, né gyüket megalkuvást nem ismerő leles magyarságuk kovácsolta lelkes barátokká.

Gyakrán járták a vendéglőket, kivált az erdélyieket, mett Pásztor nagyon kedelta a jóféle borokat. Többnyire vidám kedves hangolták sőt el-elszerberl tőle, éjfélkor hazatérőben elős erettel kurjontgatta "holoj-holoj" kiáltásait s a csende intő rendőőszemet bájos kedélyesgéhtudta leszerelni.

De voltak rosszindulatu kartársai, akik nem egyszer vastag téfát engedtek naduknak amikor felöntöttek a garaztra. Egy izben a vendéhlőbrn ivás köben, mértkedvelte a jógéle italokat, elszenderült állapotban konfliba raták és a kocsis nem lakására irányitották, hanem a Százados uti müvésztelepre, ahol a fellármázott szibrászkartársak nem kis bosszusággal fedezték fel a konflisban gyermeki ártatlansággal szendergő kartársujat.

Lekicsinyelte Kis Ferenc szi müvész barátja magatartását, aki ugyancsak paraszti származását restelve titkolta és takargatta, ahelyett, hogy büszkélkedett volna vele.

Egyébként közkedvel t partbere volt előkelő társas gokna szerették irigy-
slget nem i s merü, elfogulatlan egyenes kellemét, aranyos kedélyét, vendégszeret
meleg szivét, megbizható baráti jellemét. csak ikivételes negy müvészek
magabiztos fellépését, aranyos kedélyét, általában nagyszabásu müvészegyé-
niségét, kedveltje volt Horthy Miklós kor, ányzának is s amikor szerencs t-
l nságére egyik lábát amputálni kellett, ezt barátja, Bakay hajtotta volt
végre rajta, nyomban rendes tanárrá neveztette ki a Képzőmüvész e t főis-
kilán, ahol tanitványau szerettel rajongták köről a sulyos körülmények
között tenitó mesterüket. A kedves bohémet és a nagytudásu mestert egyaránt
tisztelték benne. Tagja volt a Corvin-Testületnek is, melynek előbb szerény
koszoruját, majd előkelő s cak rendkivőli mestereinkwt ért kitüntetésképpen
a Corvin láncot viselte. A sors kegyetlenül végzett vele, amikor a Siesta-
szanatoriumban a főváros ostroma alkalmával aknalöveg ltotta ki drága
életét. Emlékét nagy alkotásai őrzik a magyar müvészettörténet lapjain,
köztereinken, muzeumainkban és még élő öreg barátai szivében.
Az igazi nagy müvészlélek örökké él és követendő példaképe az eljövendő
szobrásznemzedékeknek.

Pásztor János

Dr Hültl Dezső épitőművész professzor megbizásából Pásztor János mintázza a Rákóczi-ut és Somogyi Béla-ut sarkán épülő Vigyázó fé bérházának figurális szobormunkáit. A bérpalota épittetője a Magyar Tudományos Akadémia s az épitkezés az Akadémia un. Vigyázó alapjának költségén épült. Az épület Somogyi-Bélauti főkapujának tektonikus keretét két fekvő figurális alak koronázza. A kapu tengelyében az első emelet magasságában kiugró kőkonzolra támaszkodva az Akadémitá szimbolizáló Pallas Athaerana emlékeztető női alakot állitott fel Pásztor, Ender János festő rajza után. Ez az Ender Széchenyi barátja volt, aki utazásaiban elkisérgette és számára utirajzokat vázolt. Ezt a figurát is Ender rajzolta és Széchenyi alkalmazta az Akadémia jelvényeként. Azóta is ez a jelvény az Akadémia minden kiadványának cimlapján szerepel. A szimbolikus nőalak jobb kezében fáklyát tart, bal keze a magyar cimert ábrázoló cimerpajzson nyugszik. Az alak feje felett kiterjesztett szárnyu sas lebeg.

(Lechner Jenő adatai)

Dr Lechner Jenő épitész javaslatára nyer Pásztor János megbizást Kukács Jenő gyárostól, hogy Ostrom-utcai villája homlokzatára 3 drb kerek dombormüvet mintázzon, melyek a családiéletet szimbolizálják. A dombormüveket ruszkicai márványból faragták /1923/.

Dr Lechner Jenő épitőművész faragtatja karrarai márványból azt a Patrona Hungarae szobrocskát, melyet a Pázmány egyetem központi épületének átépitésekor a diszterem folyosói főbejárata feletti fülkébe tervezett. A szobrot az 1945-i ostrom után eltávolitották, sorsa ismeretlen.

Lechner Jenő felkérésére készitett Pásztor egy Madonna szobormintát a Rezső-téri Magyarok Nagyasszonya plébániatemplom főoltára

Pásztor minden pályázat mellőzésével II. Rákóczi Ferenc lovasszobrának elkészitésével. Pásztor mindenekelőtt barátjának, Fadrusz Jánosnak lovasszobrait tanulmányozta, majd Berlinbe utazott Schlüter hires lovasszobrának tanulmányozására. Ennek hatása alatt készíti el vázlatait. Majd amikor véglegesen megállapodik ugrató lovon ülő alakitásában a fejedelemnek, Bécsbe utazik, ahol a Hofburg hires lóistállójában a "spanyol iskola" lovait ugratja, hogy természetben figyelje meg az ugratott lovak mozdulatait. Az ilyen gondos előkészitéssel mintázott szobrot a kormányzó több izben munka közben tekinti meg Pásztor mütermében. A szobrot Vignali mütermében öntik bronzba, vörös gránit talapzatát Györgyi Dénes tervezte. A szobrot a kormányzó jelenlétében avatják fel az Országház előtt a Kossuth Lajos-téren.

Egy másik nagyszabásu lovas emlékmüve Pásztornak a Hősök epitáfiuma Székesfehérvárott a székesegyház szentélyfalán. Architektonikus keretét Hikisch Rezső tervezte. Pásztor a kivitelre a megbizást a Lux Elek-Lechner Jenő konkurrens vázlatával szemben Kertész K. Róbert javaslata alapján nyerte el. A fali emlékmü előtt egy szabadonálló talapzaton eleső haldokló hős katona fekvő alakját mintázta a mester.

Mesteri alkotása Pásztornak a budavári Bécsikapu-téren a Kazinczy-emlékkut, pompás női aktfigurájával és a talapzaton lévő dombormivü Kazinczy-portréval.

Még egy lovasszobra van Pásztornak Hódmezővásárhelyen. Ez is ugrató lovon ábrázolt hősi emlékmü, a talapzat két oldalán egy-egy dombormüvel. Valamennyi bronzöntvény.

Gömbös Gyula márvány szobra a Döbrentei-téren a főváros sotromában elpusztult.

Az Országos Magyar Kézműművészeti Társulat 193o-as évkönyvében Gerő Ödön cikket irt Pásztor Jánosról. A cikk a mester alkotásaiból 17 darabnak fényképét is közli és közli Pásztornak arcképét is Márton Ferenc fajza után.

1921. január 16-án leplezték volt le a Szabadság-téren az Irredenta szobrok között az általa mintázott és mükőből készült "Kelet" cimü szobormüvet, melyen a mester az ősix magyar erőt megtestesitő Csaba vezért ábrázolja a megtorlás pillanatát várva, hogy felszabaditsa a bilincsekbe vert Erdélyt. A talapzat dr Lehhner Jenő müve volt. A szobrot az 1945-i felszabaditó ostrom után semmisitették meg.

1928. május lo-én avatták fel a csendőr vértanuk haraszti kőből készült talapzatra helyezett bronzszobrát. A szobor csendőrt ábrázolt, amint a mindenéből kifosztott magyar nemzet felképét, egy alélt férfialakot tart karjaiban. Az emlékmü a Böszörményi-uti csendőrlaktanya udvarán állott az 1945. évi ostromig, mely után hivatalból eltávolitották.

A budavári Várszinház homlokzatán emléktábla örökiti meg azt, hogy Beethoven 18oo. május 7-én Buda és Pest városok közönsége előtt itt tartott hangversenyt. Az emléktáblát a mester dombormüvü arcképével Pásztor János mintázta és az emlékmüvet a mester halálának századik évfordulója alkalmával helyezték el 1927-ben.

Pásztor János egyéb nagyszabásu müvei:

Bár Horthy Miklós kormányzó kifejezetten Vastagh Györgyöt tartotta a lovak legavatottabb mintázójának, annyira lelkesedett Pásztor müvészetéért, hogy a kormány egyenesen az ő óhajára bizta meg

Lechner tervei szerint, kövei a lengyel és Erdély cimerpajzsaival és blokkbetüs feliratával a Král Gyula óbudai kőfaragó telepén maradt,ahol az ostrom utáni zavaros időkben nyoma veszett. A szobor a budai Szemlőhegy egy telkén épült fabódéban lett faragva, de az Emlékmübizottság nem vette volt át, mert nem a szerződés szerinti haraszti kőből, hanem piszkei kőből készült. Átvételének hosszas huzavonája peres utra terelődött, s mire valamilyen megoldás jött volna létre bekövetkezett a főváros ostroma s a szboro gazdátlanul maradt bódéjában. Közben meghalt Pásztor János is s a szobor ügye feledésbe ment. 1958-ban, amikor előkerült a Főváros Emlékmü Felügyelősége vette birtokába és felállittatta a Thököly-ut és a Hungária-ut találkozási pontján. Eredetileg Lechner Jenő több tervet dolgozott ki a szobor felállitásához. Igy a Mezőgazdasági Muzeum románkori pavillonja elé, a Halászbástya lépcsőzet alsó nyiláskeretébe,a Nemzeti Muzeum mögött a Sándor-utca torkolatába, sőt felmerült a szobornak Kassán leendő felállitásának terve is és Lechner terve szerint a Rákóczi Muzeum elé állittatott volna fel. Ezekhez a tervekhez távlati rajzokat is készitett Lechner Jenő.

Pásztornak a magyar ősfoglalkozásokat ábrázoló két bronzszobrát Klebelsberg Kuno kultuszminiszter a tihanyi Biologiai Intézet parkjában óhajtotta felállittatni. A szobrok a balatonfüredi parkba kerültek.

Pásztornak a halászatot ábrázoló két remekmüvü bronzcsoportját Kertész K. Róbert épitész szállittatta Szegedre, ahol a Városház előtti tér Lechner által tervezett kutmedence architekturájába komonálta bele.

számára is. Az 1:10 mérteü szoborminta az oltár gipszmodelljével együtt talán még megvan a plébánia birtokában. Megvalósitása szon mult, hogy az akkori plébános a régi oltár gipszmadonnáját kivánta márványba faragtatni, amire a főváros nem volt hajlandó pénzáldozatra. Pásztor modelljét hajlandó lett volna megrendelni az időközben megépült főoltárra, melyen még ma is a régi gipszmodell nyugszik.

Végül Lechner Jenő közvetitésével jött létre a nemrégen felállitott Báthory István kőszobra is. Ennek regényes története a következő:

A Báthory-emlékév alkalmából lengyel kulturkapcsolatai révén Lechner Jenő érintkezésbe került Lukács Györggyel, a tervbevett Báthory István emlékmü bizottság elnökével. Vállalta az emlékmü elkészitésének lebonyolitását és javaslatára az emlékmübizottság szerződést kötött Pásztorral a szobor mintázása és faragása ügyében, a talapzat tervezését Lechner magára vállalta. Egymás között megállapodtak a szerény 10.000 pengőnyi rendelkezésre álló költség megosztása tekintetében. A szoborminta közös szellemi alkotásuk, amennyiben a figura beállitásavLechner ötlete volt, és ennek alapján Matejko Lengyel festőművész nagy történelmi képén ábrázolt ülő Báthoryt fogja Pásztor szoboralakban mintázni,az ölébe fektetett karddal. Pásztor természetesen saját felfogása szerint átstilizálta Matejko alakitását. Mintáját az Emlékmübizottság elfogadta. Pásztor egy álló alaku szobormodellt is bemutatott. A szobor eredetileg bronzöntvény lett volna, de miután ahhoz természetes nagyságu mintát kellett volna Pásztornak készitenі, a Bizottság elfogadta Pásztor utólag előterjesztett kérelmét, hogy a szobrot haraszti kőből faraghassa, mert igy csak fél nagyságu mintát kellett a szerény anyagi keretek között létesitendő szoborhoz készitenie. A talapzat elkészült tervein

Pásztor János

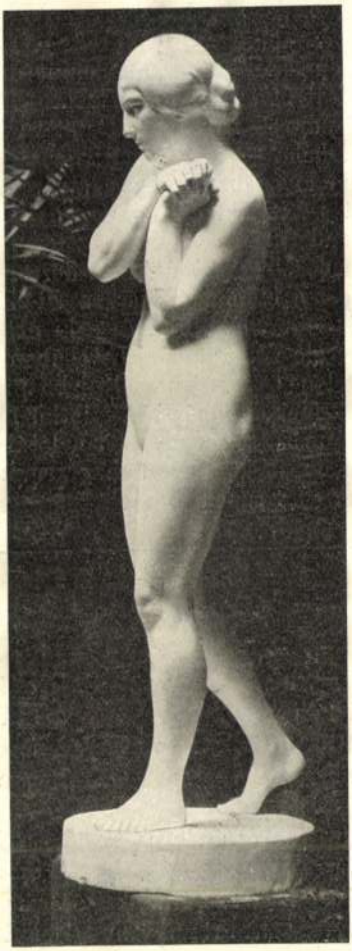

Pásztor János: Elűzött.
(A Ráth-díj nyertese.)

Vas. Ujs. 1917. 7. l.

Oxford madártávlati képe.

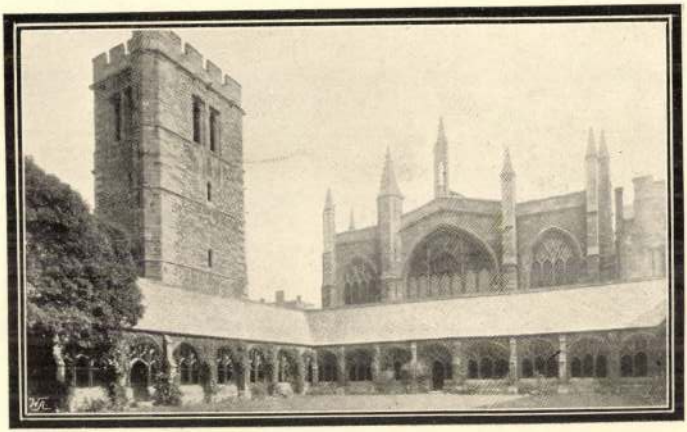

Az új „College“ harangtornya és keresztfolyosója Cambridge-ban.

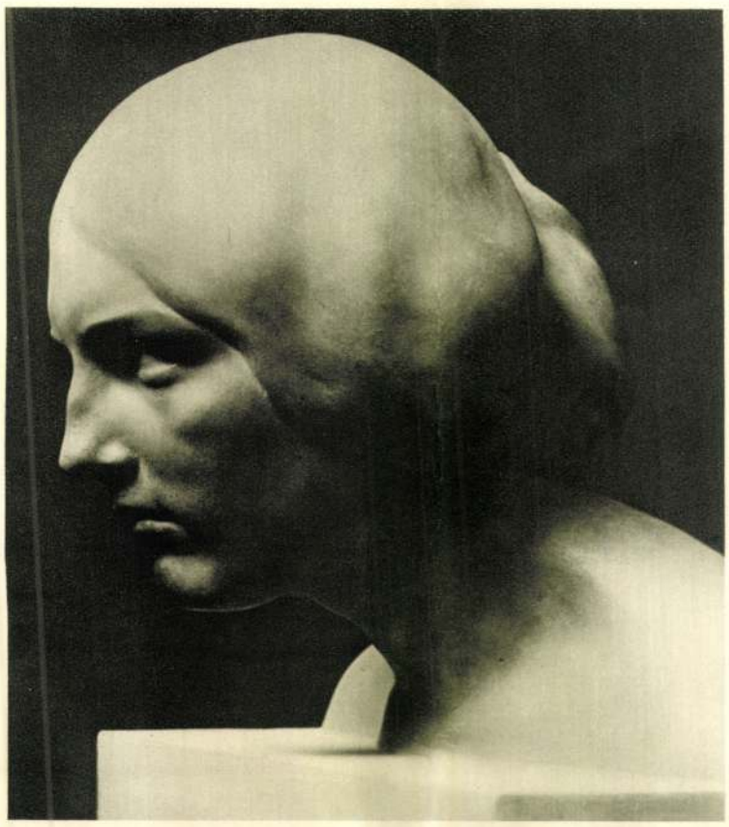

PÁSZTOR JÁNOS: TANULMÁNYFEJ

PÁSZTOR JÁNOS MŰVÉSZETE

Sokan foglalkoztak már azzal az érdekes kérdéssel: miféle elemekből és hatásokból fejlődik ki egy-egy művész karaktere. Épp úgy, mint a teremtés és a lét misztikumának fátylait az ember a kutatás segítségével sohasem fogja teljesen föllebbenteni, a művész fejlődése, művészi jellemének eredete épp oly titokzatos, mint magának az emberi létnek az örökkévalóság mélységes ködébe burkolózó rejtelme. És mégis nyomokat lehet találni a művész jellemének kibontakozásához vezető úton, az átöröklésben, a környezet hatásában, a faj kultúrájából fölszívott, a biológiai életrezgésekkel továbbított, folyton életben, fejlődésben s nemesedésben lévő szellemi értékekben.

Sokan nem találják meg a magyarázatát, hogy lehetséges az, hogy *Pásztor* János, aki a nagyvonalú, robusztus paraszt genreval kezdte művészi pályafutását (Búcsúzkodás), hogy jutott el a szinte átszellemült finomságú női aktjaihoz (Primavera, A szférák felé)? Nem lenne erre könnyű megtalálni a feleletet, ha nem volnának előttünk frappáns irodalmi és művészi életkivetítődések, amelyek igazolják, hogy a nép és faj olyan mint az örökké zengő, végtelen mozgásban lévő tenger, melynek mélységben rejlő energiáit soha meg nem értjük. Félelmes titokzatos szépségével, vagy csodálatos nyugalmával lenyügöz bennünket, hogy elbájoljon néha a nap fényébe felszökkenő gyönyörű hullámaival.

A végtelen, rejtelmes erőnek játékos, abszolut szép megnyilatkozása a feltörő hullám. Az életnek s a nép, a faj örökéletének chaoszából, az örökké dolgozó energiák is fel-feldobnak egy szerencsés összetételű művészi lelket az élet hullámtarajára, aki ösztönösen, mint valami isteni ajándékot hozza föl lelkében azt a gazdagságot, ami a néplélek mélyén rejtőzött.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927.

PÁSZTOR JÁNOS: TANULMÁNYFEJ

Meg lehetne-e másként érteni a népdalok szűzies szépségét, művészi egyszerűségét: a szó és dallam szívünkbe édesedő naív báját? Meg lehetne-e érteni *Arany* Jánost, aki csodálatos gazdagsággal, a legtökéletesebben lobbantotta ki, ami évezredeken keresztül a magyar nép lelkében parázslott.

Lehet-e csak művészi készséggel, tudatosan kifejezni, amit *Munkácsy* a *„Siralomház"*-ban a magyar karakterből fölszínre hozott? Lehet-e másként elképzelni *Rudnay* nagyszerű betyár-gesztusait, magyar koponyáit, az érzés vulkanikus kitörésein keresztül fölragyogó karaktereit, ami könnyes mosolyt fakaszt ajkunkon: ilyenek vagyunk. És leszünk. Leszünk ha elfárad, lehanyatlik is egy-egy kar. Jön még több alkotó. A tenger morajlik, zeng s mélységeiben, a játékos hullámtarajok alatt forr, örvénylik örökké az életerő, mely feltörni készül a napfénybe, az életbe.

Végtelen a skálája a népbe gyökerező művészi forrásoknak, a brutális erőtől, a mély érzelmességen keresztül, a humorig, a bölcsességig. A magyar népművészet eleganciája, gazdagsága és finomsága bizonyítja, hogy a verejtékben fürdő, durva földmunka mellett, a leányok, asszonyok újjai alól királyi lakokba illő, sok ezeréves dekoratív kultúrát sugárzó varrottasok, hímzések bontakoznak ki. Az egyszerűség és előkelőség benne van a magyar nép megnyilatkozásaiban, mozdulataiban, táncában, nyelvében. Derűs, lelkes, adakozó kedvű, hevülő természete ezerféle művészi hatás forrása. Komorságában, mélabújában is ott

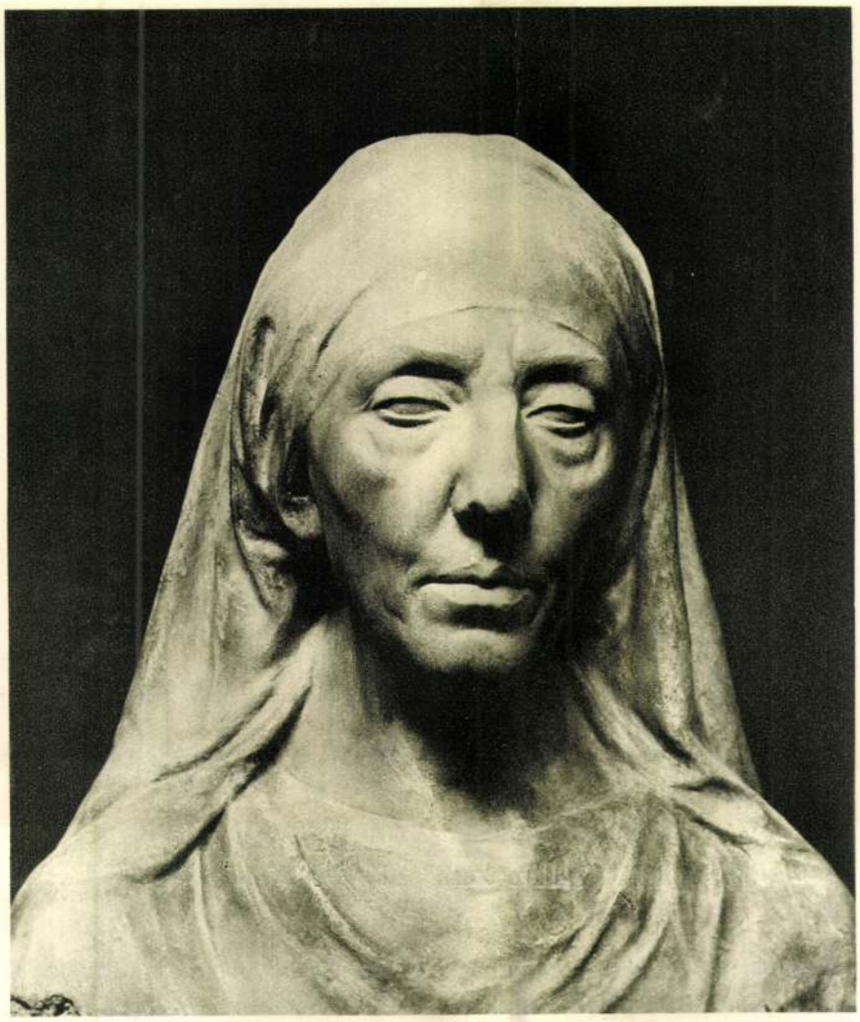

PÁSZTOR JÁNOS: TANULMÁNYFEJ

parázslik a szilaj jókedv fölcsattanni készülő tüze. És különösen szembeötlő a mozdulatok előkelősége.

Pásztor János is a népből bukkant föl. A nagybátyja még most is paraszt. Az édesapja vált ki hirtelen a paraszt ágból. Muzsikál. Tizenhatéves korában elszökik hazulról. Tudja, hogy gyönyörű hangja van s operaénekes akar lenni. Ír is ügyesen. De ami tehetség van benne, az elhal a porban úszó alföldi város nagy fülledtségében. Korán eltemetik s itthagyja bámész arcú, szótlan kis fiát, aki a nagyapa házában, meg kinn a tanyán, a városszéli nádasok vizeinél, a Tiszapart füzes zugolyaiban s a hódmezővásárhelyi széles, napos, girbegurba utcákon szívja magába az első benyomásokat.

— Bánatos tejet szopott ez a gyerek, mondja róla az édesanyja. — Annyira komor és magába zárkózott.

Figyel mindent, mint egy kis élesszemű gnóm a sarokból s nem szól soha egy szót sem.

Még ma is megvan a nagyapja háza Hódmezővásárhelyen, a susáni nagy utcán, most *Klauzál-utca,* ahol még a régi világbeli életet látta *Pásztor* János. Gyúrta a fekete, ragadós sarat a parasztgyerekekkel. Leste, hogy mi kerül ki a lószőrtarisznyából, amikor nagyapa hazajön a tanyáról. Ez a nagyapa. A lelkében csírázott, fel-fellobbant már valami abból a tűzből, ami minden igazi művészben megvan: a lobogó temperamentum. Ezenfelül lelkes, megnyilatkozó lélek. Szép vagyona volt, de egy pohár

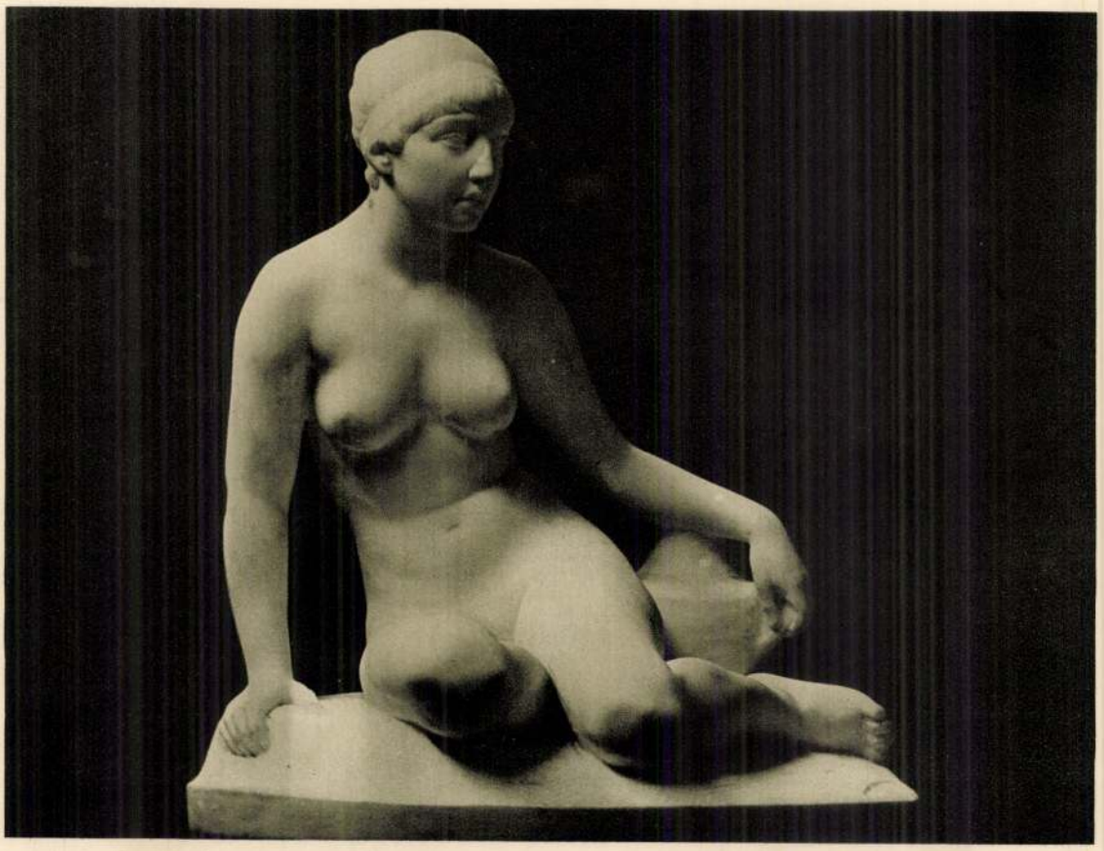

PÁSZTOR JÁNOS: PIHENŐ VÍZHORDÓ LEÁNY

bor mellett akárkiért kezességet vállalt s a vagyon jórésze elúszott. Egyik vezetője volt a kiegyezés előtt tervezett nagy alföldi fölkelésnek. Az udvarán ölberakott facsomók között, meg a padláson üregbe betapasztva voltak a puskák elrejtve. Várták, mint mag a földben, amíg kicsírázik a magyar szabadság.

Emlékszem, hogy százan is ültünk az asztalnál, az alacsony ház nagy szobájában, Lajos napján. Többnyire öreg ember, olyanok, mint a nagyapánk. Vacsora után egyszer hirtelen előhúzta a nagyapánk a zsebkendőjét s kitörölte szeméből a könnyeit. A sok, szép ezüstös fej hirtelen lehanyatlott az asztal fölé. Oda gondoltak, Turinba, *Kossuth* Lajosra. Ő volt a politikai eszméjük s nem is lehetett másról beszélni. Már hiába várták, csak a sóhajuk szállt felé.

Kézfogók, lakodalmak, kárlátók, csókolózók, kukoricafosztások hejehujái. A kis *Pásztor* János szeme mindezt mohón itta magába. Még a nagyapja halotti torát is végigélte. Vagy hat nagy bográcsban főtt a hús az udvaron. A tornácon a pörkölt szagát szimatolva a város koldusai. Benn a szobában a rokonok, szomszédok, barátok.

Talán öt esztendős lehetett *Pásztor* János, amikor bimbózott már a lelkében valami. Csavarogni kezdett s egész nap elkóborolt. A magányos csatangolást szerette. Egyszer a város szélén egy kutyacsontvázat talált az árokban. Megdöbbenve állt meg a csontváz előtt, aztán leült az árokpartra s órákig itta a szeme a csontvázat. Az ösztön dolgozott benne, maga sem tudta. Estefelé összeszedte a csontváz darabjait s hazacipelte. Sokáig foglalkozott a csontvázzal, hátul, valami üres kamrában elbújva, százszor, ezerszer összerakosgatta darabjait. Aztán az a gondolata támadt, hogy maga is kikészít egy csontvázat. Megdöglött egy varjúja, ezt elásta s egy évig figyelte, amíg a varjú föloszlott s a csontvázat a föld alól előkaparta.

Egyszer egy állatsereglet jött Vásárhelyre s a vásárálláson ütötte föl sátrát. *Pásztor* Jánost az édesanyja elvitte az

állatseregletbe, ahol elámulva nézte az elefántot. Alig lehetett hazavinni. Otthon elvonult szokása szerint a sarokba, töprengett, aztán kiment az udvarra s behozott egy darab fekete sarat s ebből megformálta az elefántot. Hamarosan rájött magától, hogy modell kell a mintázáshoz. A kutyát, macskát, meg a nénjét mintázta. Akkoriban oda vetődött Vásárhelyre egy olasz szobrász s mikor meglátta *Pásztor* János szobrait, azt ajánlotta, hogy később vigyék föl a bécsi akadémiára, mert a fiú nagy tehetség.

Előbb azonban a gimnáziumot kellett volna elvégezni, de ez *Pásztor* Jánost egyáltalában nem érdekelte. A szekundák fenyegették, amikor beadta édesanyja a polgári iskolába. Itt véletlenül tanították a dekoratív plasztikát s kész minták után másoltak agyagba. A tanár egy nap fölkereste *Pásztor* János édesanyját s azt mondta neki:

— A fiú többet ért a mintázáshoz, mint én. Át is adtam neki a mintázás vezetését.

Ekkor *Pásztor* János 12 éves lehetett.

A polgári iskolát aztán szerencsésen elvégezte s fölkerült Pestre, az *Iparművészeti Iskolá*-ba. *Mátrai* Lajos volt akkor a plasztika tanára s hamarosan fölismerte *Pásztor* János tehetségét. Öt évig tartott az iskola, de *Pásztor* János már másodéves korában segédkezett *Mátrai* Lajosnak a pályázatoknál. A szegedi Széchenyitéren lévő *Vasvári* Pál szobor két népies mellékalakját már ő csinálta.

Amint ő maga mondja, rendkívül nagy hatással volt rá első olaszországi utazása. Tizennyolc éves lehetett, amikor *Szamovolszky* Ödön társaságában, egy zarándok csapattal kijutott Rómába. Itt nyílt alkalma először belepillantani a klasszikus szobrászatba.

Párisban ismerkedett meg érdekes körülmények között *Rudnay* Gyulával, akihez ma is meleg barátság fűzi s akivel együtt állítottak ki legelőször a *Párisi Áruház Lotz-termé*-ben. Az *Iparművészeti Iskola* elvégezése után *Pásztor* János állami ösztöndíjat kapott s kiment Párisba, ahol egy diák-hotelbe szállt meg a „Quartier-Latin"-ben. Már napok óta ődöngött magában, amikor egyik este hazaérkezése után, nagy magányában a *Rákóczi induló* hangjai verődtek fülébe. Figyelt, kinyitotta az ajtót. A hegedűszó erősebben hangzott. *Pásztor* János szeme kigyulladt, az arca kitüzesedett. Érezte, hogy aki játszik, csak magyar ember lehet. Ment a hang után s megtalálta ez egyik szobában *Rudnay* Gyulát. Azóta is egy úton járnak.

Párisban a *Julian Akadémiá*-ra járt mintázni. Azzal kezdődött, hogy „concours" volt a helyért, ahol mintázni lehetett. Egy domborművet kellett csinálnia s a fiatal magyar — aki még le sem verte magáról az alföldi port, — a legjobb helyet szerezte meg a művészversenyen. Hamarosan megnyerte egy másik versenyen az érmet s kapott egy aranyat is. Ment azután vele az egész akadémia „boire"-ra. Megitták az aranyat a szembenlévő Café-ban. Ez volt a tradíció.

Két hétig maradt Párisban s ez kétségtelenül jó hatással volt fejlődésére. De *Pásztor* János izoláltságát itt is megőrizte. Zárkózott, magábavonult természetének köszönhette, hogy erősebb hatással nem volt rá a modern francia plasztika. Fejlődésének sokkal erősebb lökést adott Hódmezővásárhelyre való visszatérése. Akkor már a világ aranypora rárakódott a lelkére, de ezt könnyedén, boldogan rázta le. Tavasz volt. A vásárhelyi utcákon az akácok rügyeztek, fehér, könnyű felhők úsztak el a frissen zöldelő vetések fölött. A kéklő ég felé emelkedve a pacsirta zengte a magyar föld himnuszát. Összeverődött egy komoly kis társaság *Pásztor* János mellé: *Endre* Béla, *Rudnay* Gyula, *Tornyay* János, *Várady* Gyula. Mind egyet akartak: a nép lelkét, a nép életét magukba szívni. Csupa paraszt modelljük volt. Közöttük az öreg *Kala* János, a *Rózsa* Sándor bandájának egy vén betyárja. A *Bach*-korszakban épült sörházban kaptak a várostól műtermet s néhány évig itt dolgoztak. A parasztok jól ismerték őket, mert a művészek bekukkantak a pici házakba, csatangoltak a tanyák között, kikisérték a halottakat s este beültek a bogárhátú házakba a halotti torra. Nappal élt ki hogy tudott. *Rudnay* Gyula iskolát nyitott, de nem igen voltak hívei. Este valamennyien aktot rajzoltak. *Rudnay* Gyula lázasan telepingálta a műterem falát szédületesen lüktető kompozíciókkal. Néha volt égig

törő hejehuja is, ha egy kis pénz állt a házhoz, de igen sokszor érdeklődtek a „mű embörök" — így hívták őket a népbeliek, — hogy nem húnyta-e le a szemét egy módos öreg gazda, mert akkor kilátás volt újabb halotti torra, azaz vacsorára.

Változó körülmények között telt, mult az idő Vásárhelyen. Néha *Béla cigány*nyal, a híres prímással mulatoztak, aki sose tartotta feléjük a tányérját. Éjszaka akárhányszor elcipeltek magukkal két cigányt a bandából a susáni „Korlátlan"-ba (annyit jelent, hogy korlátlan a bormérés), ahol hajnal felé *Rudnay* Gyula kivette a hegedűt a cigány kezéből s reggelig húzta a kompániának.

Játékos hangulatok, keserves szegénység s a jövő ködös távlata, de komoly együttélés, együttérzés a néppel: az ősforrásból minduntalan kibuggyanó aranycseppek, amiket ez a néhány ámult szemű, magát nem hagyó, fiatal lélek fölfogott az élet kelyhébe. Ez volt a vásárhelyi tartózkodás. Mindennek megvolt itt a jelentősége.

Itt született meg a *„Búcsuzkodás"* *Pásztor* Jánosnak még ma is egyik legnépszerűbb műve.[1] Értéke ennek a festői tárgynak, hogy egyszerre levet minden külső sallangot, népszínmű zsánert, modoros népieskedő beállítást. Kiárad belőle, hogy érzés és a népjellemnek mélységes megértése az, ami ösztönösen adta kezébe a művésznek a harmónikusan, nagyvonalúan megoldott tárgyat.

Nem tudom soha elfelejteni azt az első benyomásomat, hogy a fiától búcsuzó öreg paraszt mozdulatából, fájdalomtól megihletett tekintetéből, nemes egyszerűségéből, az édesanyánk mély érzelmessége, önfeláldozó szeretete árad ki. Innét kapta *Pásztor* János az érzelmi mélységet, a hangulatot. Az apánktól, nagyapánktól a temperamentumot.

Valami szerencsés találkozása lehetett a két léleknek és testnek, hogy kivetítette magából a magyar karakter művészi értelmezésének homonkuluszát.

A *„Búcsuzkodás"*-sal igen fiatalon megkapta *Pásztor* János az első siker boldogságát. Ez volt első szobra a *Műcsarnok*ban. S elnyerte a *Harkányi díj*-at. (1906.) A *Szépművészeti Múzeum* részére vette meg az állam s fából kifaragva ott is van. Maga *Pásztor* János javasolta, hogy fából faragják ki ezt a szobrát, mert ma is az a nézete, hogy a fatechnika jobban érvényesíti a genreszobrok plasztikáját.

Fiatalkori művei közé tartoznak a hódmezővásárhelyi dalköltő, *Nyizsnyai* Gusztáv szobra (1899). Az ugyancsak Hódmezővásárhelyen fölállított Artézi kút szobra, egy vízmerítő parasztleány (1908).

Hódmezővásárhelyről pályázik a *Munkácsy-szoborra* (1905). Rendkívüli sikere van vele. A kritika hasábokon foglalkozik a szoborral s az eddig alig ismert fiatal szobrászt *Rodin*-hez hasonlítja. Éppen olyan találgatás és analógiakeresés ez, mint mikor *Rudnay* Gyula föltünésekor a rokonságot emlegették *Zuolaga*-val. *Pásztor* János későbbi fejlődése bebizonyította, hogy semmi rokonsága nincs *Rodin*-nel. Éppen ellentéte a nagy francia mesternek, akinek iránya a komplikált léleknek, a művészet különböző területén szétfutó, filozófiai és érzésbeli finomságokat reveláló nyugtalan keresése, amíg *Pásztor* János művészi karakterének alapvonása a nyugalom, az abszolút plasztikai koncentráció. Amíg a *„Búcsuzkodás"* festői elemekből indult ki s ívelt át plasztikai megoldásba, később már egyetlen szobrán sem látjuk az ölelkezést más művészetekkel: mindent leegyszerűsít és a plasztikailag lényegest emeli ki. A *Munkácsy-szobor* is maga az abszolút nyugalom. A fej pompás karakterfej. A szobor többi része monumentálisan egyszerű. Mindenki elismerte, hogy megdöbbentő erejével és egyszerűségével nagyszabású emléke lett volna a mesternek, de akkor *Pásztor* Jánost fiatalnak tartották a megoldásra. Még ötször rohant neki a *Munkácsy-pályázat*-nak s mindig első volt, de a megbízást mégsem adták ki. Rettenetes tehetségölés és energiapazarlás volt ez, de *Pásztor* Jánosnak nem ártott. Csak az ország veszített el egy jó szobrot s később lehetetlenné vált, — a pénz összezsugorodása folytán — hogy a magyarság legnagyobb festőjének emléket emeljen.

Lehettek hibái a *Munkácsy-szobor*-nak, egy azonban bizonyos: mélységes nyugalma és monumentális egyszerűsége, az egész alakot körülvevő borongó-hangulat újszerű volt.

[1] Repr. Magyar Művészet II. évf. (1926) 262. lapján.

PÁSZTOR JÁNOS: ZSUZSÁNNA

Pásztor János tulajdonképpen csak folytatta azt, amit legfiatalabb éveiben tudatunkba rögzített: tökéletes plasztikai megoldás, a klasszicitás felé törekvő leegyszerűsítés, a formák nyugalma és a műveiből kiáradó hangulat.

Ez a pár szó jellemzés bizonyára nem meríti ki tehetségének vonásait, de visszatükrözi magyarságát. Az a nyugalom, ami *Pásztor* János szobraiból kiárad, a magyar nép nyugalma. Nem nőhetett ki másként a magyar talajból, mint ahogy kinőtt. Neki sorsa, végzete, hogy magyarságát kifejezze, hiszen apja, nagyapja és az ősök légiói a vér és agy lüktető hullámain röpítették felé az ő hallgatag, elvonult, nagyon egyszerű, mindent a lélek burka alatt halmozó lénye felé, a régesrég, talán még az évezredes királyi multban föllángolt és sokszor elhamvadt értékek újra fölcsillanó aranyporát, hogy ő játékos kézzel visszaszórja a csillogó szemeket fajtája ölébe.

Pásztor János közvetlenségének, szobrai elandalító hatásának, aktjai tisztaságának és bájának az a titka, hogy magyar. Magyar hangulat lengi körül minden alkotását. A formák szépsége, a mozdulatok

PÁSZTOR JÁNOS: ILLUSKA

PÁSZTOR JÁNOS: VARRÓ NŐ

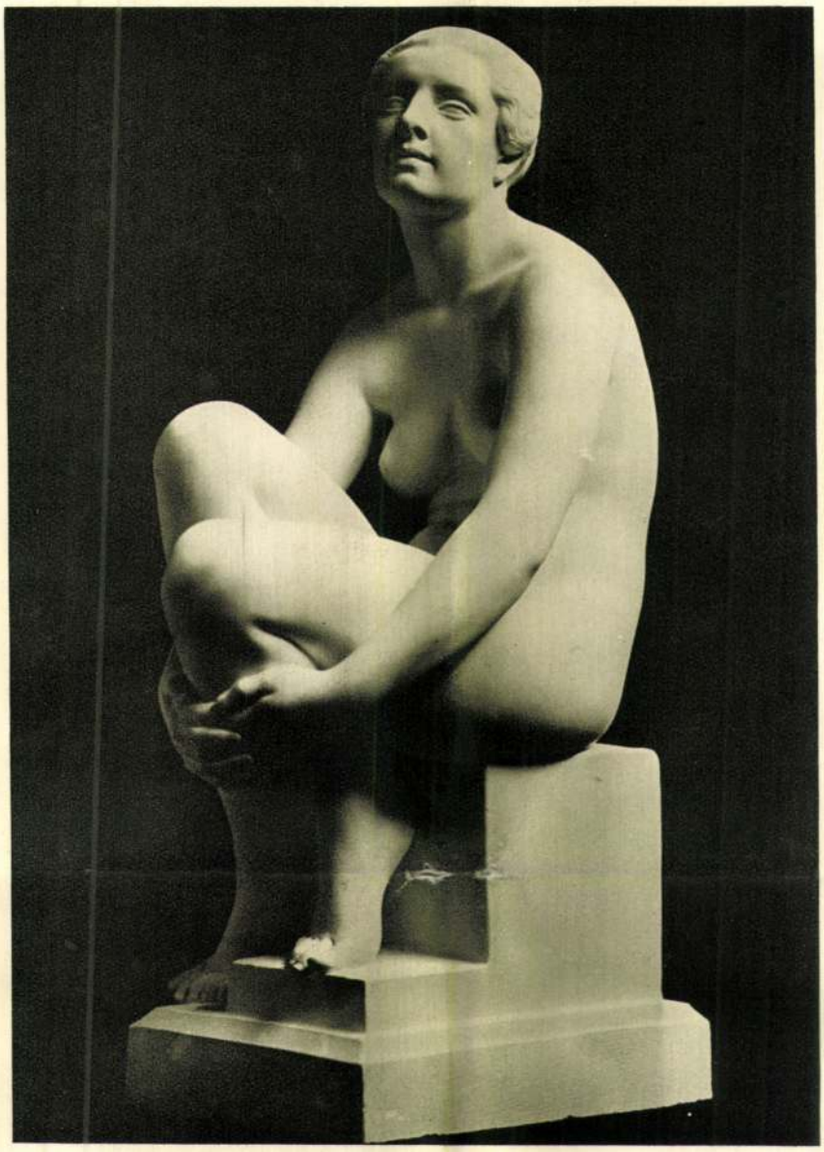

PÁSZTOR JÁNOS: VÁRAKOZÓ

nyugalmán keresztül áradó hangulat, a hangulat, mely ott borong, ködlik népünknek minden megnyilatkozásán, ami megkülönbözteti művészetünket, ez ami benne speciálisan magyar, ez a nagy érték az, amit *Pásztor* János a paraszt ágból magával hozott.

A *Munkácsy-pályázat* balsorsa lelki tragikuma volt *Pásztor* Jánosnak. Egy pár évtizedet kellett várnia, küzdenie, önmagát tovább keresnie, amíg kibontakozott. Érvényesülésében sokáig akadályozta természete, senkihez, semmihez alkalmazkodni nem tudó jelleme.

Soha nem felejtem el, amit egy festő tanulótársa, aki a piktúrát elfilozofálta, mondott róla:

— Igen. János tud egy kicsit mintázni s egyebet semmit.

Volt valami igazság a szavaiban. *Pásztor* János csak mintázott. Nem filozofált, nem kritizált, azzal sem törődött, hogy róla mit mondtak. Csak dolgozott és koncentrált. Azt hiszem, ez volt titka szerencsés kibontakozásának.

1910-ben Budapestre jött s a *Várbazár*ban kapott műtermet. Aktokat mintázott s meddő pályázatokon vett részt.

MAGYAR MŰVÉSZET
1927

PÁSZTOR JÁNOS: BARTA KÁROLY ÚR CSALÁDI SÍREMLÉKE

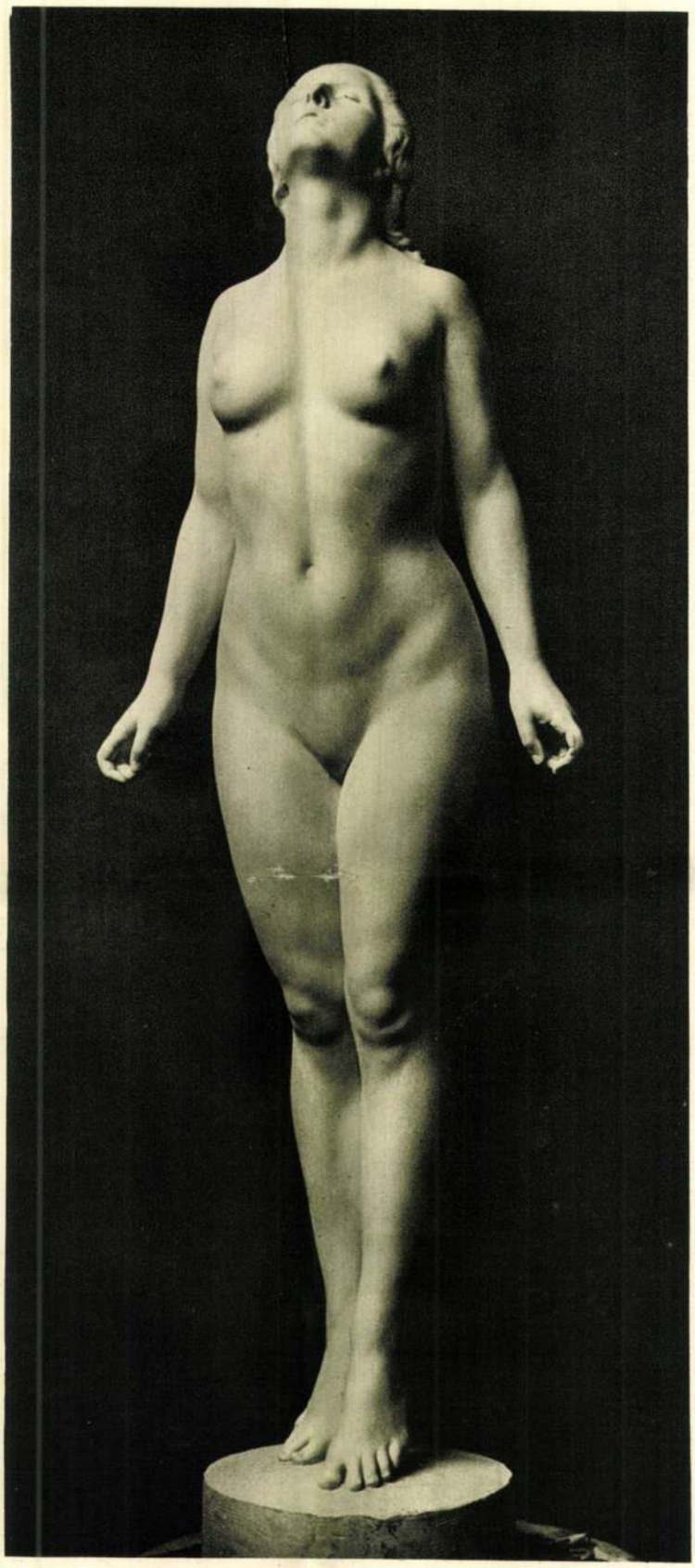

PÁSZTOR JÁNOS: A SZFÉRÁK FELÉ

PÁSZTOR JÁNOS: IVÓ NŐ

Ekkor született az „*Elűzött*“ első nagy sikere. Ezzel kapcsolatban kapta a *Ráth* György díjat (1914), a *Ferenc József ösztöndíjat* (1915). Legnagyobb külső sikere ezzel a szoborral volt, mert visszavisszatér hozzá az elismerés. A *Műcsarnok* kiállításán (1915) a művész zsűri föliratot intéz a kultuszminiszterhez s egyhangúlag arra kéri a minisztert, hogy a szobrot vegye meg az állam részére, faragtassa márványba s helyezze el a *Szépművészeti Múzeum*-ban, mert ilyen jó akt szobor húsz év óta nem szerepelt a *Műcsarnok* tárlatán. *Pásztor* Jánosnak egyik legmelegebb, legközvetlenebb sikere ez: művésztársainak abszolút elismerése. Egészen szokatlan jelenség képzőművészetünkben. Még egyszer szerepel az „*Elűzött*“ a *Jubiláris kiállítás*-on (1922), amikor a nagy aranyérmet megkapja és végül az *Akt-kiállítás*-on (1926), ahol elviszi a legelső díjat.

Közben állítja ki a „*Primaverá*“-t. Ez a műve az „*Elűzött*“ után érdekes haladás. Rendkívül harmonikus beállítása a fiatal női testnek. Az ifjú leány természetes, szinte zenei hatást lehelő mozdulata a megindulás pillanatában, ennek a mozdulatnak klasszikus megrögzítése, a balkéz bájos, ösztönösen fiatalos tartása, a jobbkéz nyugalma s a tiszta arc áhitata hangulatos egységbe foglalják ezt a szerencsés alkotást. A kis aranyérmet kapta (1920), de *Pásztor* Jánosnak kétségtelenül egyik legszebb műve. *Budapest Székesfőváros* vásárolta meg s a *Gellért-fürdő* parkjában lesz bronzból fölállítva. Hollandiában is megvették, az Amsterdamban tartott kiállításon.

Érdekesebb nagy aktjai közé tartozik a „*Cleopatra*“ (1925).[1] Szokatlan témát dolgozott fel, — amit festők oly sokszor megörökítettek — a kígyómarást elszenvedő egyiptomi királynőt. Érzik a szobron a vajudás. A kínnak, a test megrögzített rángásának kifejezése nagyon nehéz, érdekes plasztikai kísérlet, de megoldása ennél a szobornál nem teljes.

Kisebb aktjai közül „*Várakozás*“ című, ülő, lábait kezével körülfonó női aktja érdekes vonalaival s tiszta nyugalmával hat. A *Vaszary*-díjat nyerte el (1921). Egyike a legszebb aktjainak a „*Zsuzsánna*“ (1922). Ez a festők által oly sokszor földolgozott téma teljesen szoborszerűen van fölfogva. A tömören tartott bujatestű alak, mozdulatainak nyugodt összhangjával hat. Megjelenítése, megrebbenése természetes, minden póztól mentes. Többi kisebb aktja a „*Vízhordó*“, „*Szégyen*“, „*Fájdalom*“,[1] — mind a három állami tulajdon, — „*Ivó*“, „*Kísértés*“[2] *Pásztor* Jánost mint a női test szépségének minden finom rejtelmét kutató és értő aktszobrászt revelálják. Pedig *Pásztor* János előtt még további feladatok lebegnek: újra visszatérni az anyaföldhöz, a néphez, a genre-hez; fejlett készséggel, nagyobb elmélyedéssel, más előadással hozni fölszínre a magyarság értékeit és a nagyobb kompozíció.

Amíg a mögöttünk lévő közelmult nagy mesterei: *Fadrusz*, *Strobl*, *Zala* a nagyméretű szobrokban fejthették ki tehetségüket, ma alig van erre alkalom. A monumentálisra hajló tehetségek is beszorulnak az interieurökbe, legföljebb hadi és síremlékekről lehet szó.

Pásztor János érzi a nagy kompozíciók hiányát, de így is találkozunk szerencsés, monumentális alkotásaival. *Barta* Károly műbarát családi síremléke egyike a művész legszebb, legharmonikusabb munkáinak. A gyász és megnyugvás hangulata lengi át a magasztos, megbékélő komorsággal egybefogott, hármas csoportból álló kompozíciót. Az isteni örökkévalóság fölemelő nyugalma árad ki a főalakból: a végtelen bölcseség, mely a feltörő és megroskadó emberi följajdulást lelkéhez öleli. Könnyeken átcsillanó harmónia. Első díjat és a kivitellel való megbízatást nyerte a pályázaton. Ugyanez a szobor kapta a báró *Kohner*-díjat és a *Szinyei* nagydíjat.[3]

A nagyobb kompozíciók közé sorozható *Pásztor* János székesfehérvári hősi emlék terve,[4] mely a legközelebbi időben kivitelre kerül. Szerencsés eltérés ez a hősi emlékek eddigi sablonjától, klasszikus megoldásával és ünnepies nyugalmával. Egyébként *Pásztor* János a legnépszerűbb hősi emlék tervezők közé tartozik. Hősi emlékeinek hatása magyarságában kerezendő. Ide sorozható a *Szabadság-tér*-en álló szobra is (Kelet), a leomló testet felfogó, hatalmas erejű ősmagyar harcos. Ugyanilyen átérzett alkotások a sok kisebb között *Szentes*, *Orosháza*, *Makó*, *Túrkeve* hősi emlékei s ezek közé sorozható a vértanú csendőremlék is. A nagyapa teste rég elporladt a vásárhelyi Arany-temetőben, csak lelke borong a végtelen magyar fájdalomban. A susáni udvaron elrejtett puskákat szétrágta a rozsda, de *Pásztor* János ugyanazt akarja, érezteti hősi emlékeivel, mint a nagyapa: ez a föld legyen a magyaroké! Közvetlenség, egyszerűség, magyar karakter, aminek hatása ezer meg ezer szívbe fut össze.

A külföldi kiállításokon, Finnországban (1922) hat szobrát vették meg. Feltűnést keltett Brüsszelben (1926) „*Varrónő*“ című terracottája. Hollandiában (1921) két szobra kelt el. A svédeknél (1923) a „*Primavera*“ tetszett nagyon s ugyanerről a velencei kiállítás alkalmával (1926) az egész olasz sajtó igen nagy dícsérettel írt.

Mint portraitszobrász a karakter lényeges elemeiből hozza ki a hasonlóságot. *Beethoven* feje a legújabb. A komor zeneköltőnek egyik legmarkánsabb képmása.[1] A martonvásári *Dréher*-parkban lesz fölállítva, közel a nagy zeneköltő szerelmének, *Brunswik* Teréziának porai hoz. Sikerült portrait-jai még *Imre* József dr. egyetemi tanár képmása, a *Szépművészeti Múzeum*-ban lévő karakterfej (Herusch mérnök), *Eötvös* József, *Semsey* Andor, báró *Mednyánszky* Dénes, *Hauszmann* Alajos (Kúria) és *Kőnig* Gyula professzor mellszobrai. Ezek körébe sorozható a rudabányai *Gvadányi* József szobor is, mely stílusával Gvadányi korát erősen karakterizálja.

Legújabb aktja, mely a *Műcsarnok* nemrégiben bezárult kiállításán volt látható: „*A szférák felé*“ *Pásztor* János fejlődésének újabb állomása. Úgy emlegette a kritika, hogy a tárlat legjobb szobra. De *Pásztor* Jánosnak is talán legszebb alkotása. Nehéz feladatot nagy könnyedséggel old meg benne a 45 éves, érett művész.

Pásztor János művészi kibontakozása és művészi jelleme érdekes kérdésre ad választ, hogy a fajnak lehet-e befolyása a művész karakterére? Ez a probléma olyan, amin vitáznak, holott a legnagyobbak, akik a magyar talajból merítettek, már eldöntötték: igazi érték — nemzetközi értelemben is, — csak a faj talajából sarjadhat ki. Ami érték *Pásztor* Jánosban, az magyar. Kevesen hozták ezt magukkal oly egyszerű közvetlenséggel s mégis kultúráltan mint ő.

Egész élete és művészete hallgatag, ösztönös demonstrációja annak, hogy ami művészi értelemben is „magyar“, — európai érték.

PÁSZTOR JÓZSEF

[1] Repr. Magyar Művészet I. évf. (1925) 425. lapján.

[1] Repr. Magyar Művészet II. évf. (1926) 45. lapján.
[2] Repr. Magyar Művészet I. évf. (1925) 19. lapján.
[3] L. Magyar Művészet II. évf. (1926) 591. lapján.
[4] L. Magyar Művészet II. évf. (1926) 589. lapján.

[1] Repr. Magyar Művészet ez évi harmadik számában a 150. lapon.

PÁSZTOR JÁNOS: KLEOPATRA

PÁSZTOR JÁNOS: AZ ELŰZÖTT

Spanyolország életbevágó érdekei

Róma, szept. 28. (TP) Amint Madridból jelentik, spanyol politikai körökben nagy feszülten várják *Serrano Suner* spanyol belügyminiszter Berlinből való visszatérését. Spanyolország nagy figyelemben részesiti a háromhatalmi szerződésben egyesült hatalmaknak más olyan hatalmakhoz intézett meghivását, *amelyek készek a felépités nagy munkájához csatlakozni.* Spanyolországnak — amint Madridban hangsulyozzák —, természetszerüleg *életbevágó érdekei füződnek az elkövetkező ujjárendezéshez.*

Serrano Suner berlini tárgyalásaival kapcsolatban, amelyek még folyamatban vannak, hivatalos helyen *szigoru tartózkodást* tanusitanak ugyan, de egyetlen spanyol sem kételkedik benne, hogy *a spanyol politika is a totális államok háromhatalmi szerződésének keretében helyezkedik el.*

Fontos katonai határozatok

Róma, szept. 28. (MTI) Mint a Stefani-Iroda Madridból jelenti, a spanyol minisztertanács a késő éjszakai órákig tanácskozott. A minisztertanács *fontos katonai jellegü határozatot hozott,* amelynek részletei még nem ismeretesek. A *Kanári-szigetekre* és *Teneriffára* uj katonai kormányzókat neveztek ki.

Leikesedés Japánban

Tokió, szept. 28. (Német TI) A japán nép *nagy megelégedéssel fogadta* a szövetség megkötésének hirét. A késő esti órákban megjelenő különkiadásokat valósággal kitépték az ujságárusok kezéből. A nagy Ginza-uton és az ujságok épületei előtt hatalmas tömegek verődtek össze és feszült érdeklődéssel olvasták a fénybetükkel közölt legfrisebb hireket. Az étermekben és kávéházakban, valamint a berlini és római hireket közlő rádiókészülékek előtt szintén sokan összegyültek. Ezrével osztogattak a lakosság között *német, japán és olasz zászlócskákat.* Vasárnap nagy örömtüntetések lesznek a japán fővárosban.

„Többre mindenből és gyorsabban"

Washington, szept. 28. (Német TI) Sir *Walter Layton,* a brit lőszerellátási minisztérium nemrégiben Amerikába érkezett osztályvezetője, szombaton beszámolt Roosevelt elnöknek *az angol hadiipari termelés állapotáról.* Lord *Lothian* angol nagykövet, aki résztvett a megbeszélésen, amerikai ujságirók előtt kijelentette, hogy Anglia nagy örömmel fogadná, ha Amerikából lehetőleg *gyors szállitmányokat kapna a fegyverkezés minden ágából* Arra a kérdésre, mire van Angliának a legsürgősebben szüksége, Lothian ezt válaszolta: *„Többre mindenből és gyorsabban".* Arra a kérdésre, szüksége van-e Angliának több rombolóra az Egyesült Államoktól, a nagykövet azt válaszolta, *nem hiszi, hogy Anglia bármit is visszautasitana.*

Antonescu a zsidókérdés megoldásáról

Róma, szept. 28. (TP) Antonescu tábornok Italo Zingarelli, az ismert olasz hirlapiró előtt feladatának nehézségeiről nyiatkozott. Kijelentette, hogy az ország most áll történelmének egyik legnehezebb pillanata előtt. Kijelentette többek között. hogy szilárd elhatározása a *zsidókérdés* megoldása, aminek azonban lépésről-lépésre kell történnie. A zsidók birtokait kártérités ellenében fogják kisajátitani Azokat a zsidókat ,akik 1913 után jöttek az országba, mihamarább eltávolitják az ország területéről. A többieket fokonként fogják a románokkal helyettesiteni. A zsidóknak joguk van élni, azonban nem szabad oly helyzetbe kerülniök, hogy az ország javaiból meggazdagodjanak.

Rövid külpolitikai hirek

Romániai hirek: A miniszterelnökség hivatalos közleményben rámutat arra, hogy 1930-tól 1940-ig Romániában 390 miniszter és 213 államtitkár volt. A vezérkar főnöke kilenc izben változott tiz év alatt. — A pénzügyminisztérium megállapitotta, hogy az elmult politikai rendszer vezetői és az állami méltóságok éveken keresztül nem fizettek semmiféle adót. — A miniszterelnökség bejelentette a hadsereg átszervezését. A katonai attasék létszámát csökkentik. A hadsereg erkölcsi nivóját emelik. Ujabb behivások nem lesznek.

Messzeágazó szabotázst leplezett le a TP jelentése szerint a legionárius rendőrség Ploestiben, a román olajvidék szivében; szálai a bukaresti angol követségig vezetnek. Egy műszaki iroda tulajdonosánál, Treas kapitánynál, aki kanadai állampolgár, házkutatást tartottak és robbanó- s gyujtóbombákat találtak, amelyeknek célja furótelepek, finomitók és tartályok felrobbantása, vagy felgyujtása lett volna. Egy talált névsor alapján megállapitható volt azoknak a neve, akik az angol követséggel és az angol titkos szolgálattal összeköttetésben álltak. Nagyszámu letartóztatás és rendőri felügyelet alá helyezés történt.

Kormányrendelet a közalkalmazottak politikai pártokban való részvételéről

A 3400. M. E. rendelet hatályát veszti

A MTI jelenti: A kormány rendeletet adott ki a *közszolgálati alkalmazottaknak politikai pártok működésében való részvételéről.* A rendelet értelmében a közszolgálati alkalmazottnak politikai pártba vagy bármily más megjelölésü politikai szervezetbe való belépése — az 1938. XVII. t.-c.-ben foglalt tilalmaktól eltekintve — *korlátozás alá nem esik.*

Nem szabad azonban közszolgálati alkalmazottnak: politikai pártban vagy szervezetben tisztséget vagy megbizatást vállalni vagy betölteni, azok gyülésén vagy bármely összejövetelén felszólalni, ugyszintén szervezésük érdekében bármilyen tevékenységet kifejteni;

hivatali helyiségében, munkahelyén vagy hivatali eljárása közben olyan jelvényt viselni, amely politikai párthoz vagy szervezethez tartozását tünteti fel.

A jelen rendelet rendelkezéseibe ütköző magatartást *a hivatali kötelesség sulyos megsértésének* kell tekinteni és a tisztviselő vagy egyéb alkalmazott felelősségre vonása iránt a szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni. A rendelet alkalmazása szempontából az állami, a törvényhatósági és a községi tisztviselőkön és egyéb alkalmazottakon felül az állam, a törvényhatóság vagy a község intézeteinek, közintézményeinek, közmüveinek és üzemeinek tisztviselőit és egyéb alkalmazottait is *köszolgálati alkalmazottaknak* kell tekinteni.

Ez a rendelet nem vonatkozik a politikai tisztségek betöltőire (miniszter, kárpátaljai kormányzói biztos, politikai államtitkár, főispán, főpolgármester), továbbá általában azokra, akik olyan tisztséget vagy állást töltenek be, amely az országgyülési képviselőséggel nem összeférhetetlen.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba, hatálybalépésével a *3400/1938. M. E. számu rendelet hatályát veszti.*

*

A hatályon kivül helyezett rendelet a közalkalmazottaknak megtiltotta az olyan egyesületbe, szervezetbe való belépést, amelyben való részvételük vagy tagságuk ellentétbe állithatja őket az állam törvényes rendjének követelményeivel vagy ennek látszatát kelthetné. Tilos a közalkalmazottak részvétele kiváltképpen az olyan egyesületben, amelynek nincs jóváhagyott alapszabálya vagy amely feloszlattatott, ugyszintén az olyan egyesületben, politikai pártban való részvétel, amely az egyesülethez (párthoz) való tartozás vagy vezetősége irányában való engedelmesség vagy más kötelesség megerősitésére esküt, fogadalmat vagy lelkiismeretbeli lekötelezéssel járó más nyilatkozatot kiván.

Gróf Teleki Mihály Belgrádban

Belgrád, szept. 28. Gróf Teleki Mihály földmüvelésügyi miniszter szombaton reggel kiséretével Belgrádba érkezett. A minisztert ünnepélyesen fogadták a pályaudvaron. *Csubrilovics* földmüvelésügyi miniszter melegen üdvözölte magyar kartársát, ki délelőtt a királyi palotában feliratkozott a királyi listára.

A magyar katonai emlékmü megkoszoruzása után hivatalos látogatásokat tett gróf Teleki. Először *Cincár-Markovics* külügyminiszterrel folytatott hosszabb megbeszélést, majd *Csubrilovics* földmüvelésügyi miniszterrel tanácskozott. Délben az Avala hegyen lévő hősi emlékmüre koszorut helyezett. Az Avalán a jugoszláv földmüvelésügyi miniszter ebédet adott a magyar miniszter tiszteletére. Este báró *Bakách-Bessenyey György* magyar követ az előkelő vendéget teán látta vendégül, amelyen megjelent a jugoszláv kormány több tagja is.

Este Csubrilovics miniszter diszvacsorát adott a magyar miniszter tiszteletére. Az estebéden a délszláv közélet számos előkelősége vett részt.

Adó- és tarifaemelések nélkül biztositották a főváros 1941 évi költségvetésének egyensulyát

Szendy Károly polgármester szombaton hozta nyilvánosságra a székesfőváros 1941. évi költségvetésének tervezetét. A tervezet áttekintése után megállapithatjuk, hogy ugy a főváros adminisztrációja, mint az üzemek vezetése feladata magaslatán áll, mert *a mostani gazdaságilag sulyos időkben is meg tudta oldani a legnehezebb feladatokat.* Ez az eredmény kétségtelenül igazolta a polgármesternek a legszigorubb takarékosságon felépülő pénzügyi politikáját. Ennek köszönhető, hogy

a főváros 1940. évi költségvetése a jövő évben is deficitmentes lesz.

Az 1941. évi költségelőirányzat keretei az 1940. évihez viszonyitva, jelentős bővülést mutatnak. A kiadások emelkedését azonban részben ellensulyozza a bevételek növekedése. A közkórházak kiadásai 1.100.000 pengővel emelkednek és ezért *a polgármester a jelenlegi 5 pengő 80 filléres ápolási dijnak 40 fillérrel való emelését javasolja.*

A takarékosság szigoru alkalmazása és a bevételek növekedése lehetővé teszik, hogy *a fővárosnak uj közszolgáltatások bevezetéséhez, illetőleg az eddigi közszolgáltatások, vagy akár az üzemi tarifák emeléséhez nem kell nyulnia.*

Az 1941. évi költségvetés 196 millió pengő kiadást és ugyanannyi bevételt irányoz elő. Ez az előirányzat mind a kiadások, mind a bevételek tekintetében 17.2 millióval nagyobb az ezévinél.

A rendkivüli kiadások előirányzata az 1941. évre 13.7 millió pengő, 5.6 millió pengővel több, mint 1940-ben volt.

A jelentősebb költségvetési bevételek: az adóbevétel: 113.8 millió pengő, az üzemek hozzájárulása: 29.9 millió pengő, a vagyonból származott bevétel: 22 millió pengő, a kórházi ápolási dijak 12.2 millió pengő, valamint különféle tételekből származó 16.2 millió pengő bevétel. Az adóbevételek végösszege az 1940. évi előirányzathoz képest 10.1 millió pengővel emelkedik.

Az üzemek bevétele az 1941. évben 11.7 millió pengővel emelkedik ugyan, de az üzemek kiadásai annyira növekedtek, hogy az eddigi nagyobb üzemi felesleg előirására nem volt lehetőség. Az üzemi költségvetés végösszege: 243.2 millió pengő,

a főváros összes költségvetése tehát az üzemekkel együtt: 439.2 millió pengő.

A pénzügyi bizottság a költségvetési tárgyalását előreláthatólag október 10-én, a közgyülés pedig október 29-én kezdi meg.

Szerdára összehivták a képviselőházat

A képviselőházat szerdán déli 12 órára összehivták. A formális ülésnek az a feladata, hogy a további teendők iránt intézkedjék. Értesülésünk szerint gróf *Teleki Pál* miniszterelnök beterjeszti az ülésen *a visszatért keletmagyarországi és erdélyi részeknek az anyaországhoz csatolásáról szóló törvényjavaslatot,* amelyet az országgyülés két Háza majd ünnepi külsőségek között fogad el. A Ház egyébként most már együttmarad és *megkezdi érdemleges munkáját.*

Ünnepélyesen felavatták Tompa Mihály szobrát a Margitszigeten

A virágok gyönyörü birodalmának, Szent Margit szigetének egy árnyas kis tisztásán, amelynek pázsitja fölött nyáréji holdsugárban tündérek táncolnak, ma reggel óta ott áll a virágok és tündérek nagy magyar költőjének, *Tompa Mihálynak* szobra. Nagy barátja és halhatatlan költőtársa, *Arany János* szoboremlékének szomszédságában, a haraszti kő nemes anyagából kivésve néz reánk talapzatáról a költő átszellemült arca, a talapzat tövében öreg lantos hajol hangszerének hurjai fölé, a magyar paraszt, akinek ajkáról **Tompa Mihály elleste** a virágok és tündérek regéit . . . a sziget éji csöndjében a kőbe vésett öreg magyar talán tovább meséli tündérregéit az álmodó költőnek. A szobor körül zöldvizü medencében aranyhalak uszkálnak és ez is menynyire talál a *Halász és az aranyhal* édesszavu költőjéhez. A medence körül tarka szőnyeget teritenek, mintegy a költő lábai elé, a magyar nyár és a korai ősz virágai, hiszen a virágok költője, fájdalmas életének annyi vigaszát találta meg bennük.

„Ősszel születtem, hervadt lomb alatt" — dalolta magáról a költő, aki ősszel szeretett volna bucsuzni is az élettől, amely annyi szenvedéssel sujtotta. Nyár volt, amikor meghalt Tompa Mihály, de ime, ma, születésének 123-ik évfordulóján, olyan szeptembervégi napon, amelynek „mosolygó hervadása" annyira közel állott szivéhez, avatta fel az utókor a költő szobrát. Még ez a borongó őszi nap is menynyire illett életéhez, lelkéhez, költészetéhez! Miközben az avató beszédeket mondták a szónokok, egy-egy fuvalom szállt végig a tisztást övező lombrengetegen és sárgán, selymes zizegéssel szálltak alá a falevelek, — olyan volt ez, mintha a magyar ősz is elküldötte volna üzenetét a szelid elmulás költőjének.

A szoboravató ünnepen nagyszámu, elő-kelő közönség jelent meg. *Karafiáth Jenő* főpolgármester, a szoborbizottság elnöke mondott megnyitó beszédet. *Finkey Ferenc* titkos tanácsos nagyszabásu, tanulmánynak is beillő emlékbeszédében méltatta Tompát.

Fáy István titkos tanácsos, államtitkár, a kultuszminiszter képviseletében felavatta a szobrot.

— *Virágerdőben álltak a keleméri és a hanvai paplakok is valaha, de a szomoruság házai voltak. Költészete nemcsak örökszép, halk, lirai dalokat zengett, hanem a nemzet két évtizedes elnyomatása idején a magyar jövő bizó és hivő hazaszeretet harangszava volt.* Allegóriáival egyik irányitója a nemzeti öntudat akkori szellemi mozgalmainak és hatása él, a nemzet javát szolgálja ma is.

Az államtitkár a kormány koszoruját helyezte el az emlékművön, *Bessenyey Zenó* beszéde után *Szendy* polgármester a főváros koszoruját tette le.

A
m. kir. osztálysorsjáték
játéktervе
páratlan nyerési lehetőséget nyujt.

Egy sorsjeggyel nyerhető szerencsés esetben:

700.000 P.

Jutalom:
400.000 P.

Főnyeremények:
300.000 P.
100.000 P.
70.000 P.
60.000 P.
2 x 50.000 P.
2 x 40.000 P.

továbbá:
30.000 P.
21 à 20.000 P.
32 à 10.000 P. stb. stb.

Vegyen sorsjegyet a főárusitóknál!

Az I. osztály huzása:
október 19-én kezdődik

Sorsjegyárak:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
28 pengő	14 pengő	7 pengő	3.50 pengő

3 méter
FÉRFI ÖLTÖNYSZÖVET
ELEGÁNS MINTÁKBAN HOZZÁVALÓ BÉLÉSSEL
42.-
SZÖVETKEZETI BOLT
ÁRUHÁZ A HANGYA KÖTELÉKÉBEN
RÁKÓCZI-ÚT 36.
BOROS-TÉR 1.

Történetkék

I.

A szanyi disznók

Szany község Sopron vármegyében van, mint ezt jól tudjuk, tehát elég messze. De a betegség elég messzire is eljut. A szanyi uraság egy öregbéresének minden disznaja elhullott. Nagy bubánatnak adta fejét az öreg. Szavát sem lehetett venni.

— Nézze, János bácsi, — szólt neki a jólelkü tisztartóné, — ne vegye ugy lelkére a dolgot. Jó az Isten, ád magának ugyanannyi disznót, mint amennyi most elveszett.

Az öregbéres megcsóválta a fejét.

— Tudom én, hogy jó az Isten, tekintetes asszony. Nem is tudunk mink gyarló eszünkkel az ő utjain elmenni. Mert mit cserélgeti az én disznaimat, mikor meg voltam velök elégedve?

II.

A bicsérdista

Csornán viszont nevezetes egyéniség az a kocsis, aki roppantul tudja a szót cifrázni. Nemrégiben holt el a gazdája, aki Bicsérdy tanitását követte, meg is tartotta szigoruan, mégsem lett tőle örök életü.

— Mi baja volt a gazdájának, hogy ilyen egy-kettőre elpatkolt? — kérdi valaki a kocsistól.

— Elgyengült, instállom, mert virilista vót, osztán csak szilvával zseniroztatta magát.

III.

A német levél

Kunterebesen meséli egy öregur, hogy oda a polgármesteri hivatalhoz ugy hatvan évvel ennekelőtte német nyelvü levél érkezett. Ausztriából jött a levél, igen hivatalos ábrázata volt neki és a kétfejü sas is ott viritott rajta.

A polgármestert felizgatta a levél. Nyomban szalajtotta a hajdut a főjegyzőért, hátha az kiigazodik a német szövegből. De bizony az sem értett belőle semmit. Most már ketten szalajtottak a városi tanácsosért. Hiába, nem értett németül az sem.

— No, kutyateremtette, — bosszankodott a polgármester, — jól megakadtunk. Hátha valami nagyon fontos van benne. Hogyan tudjuk elolvasni?

Nekifogtak tanakodni, mi történjék a levéllel? A német tanár nem volt Kunterebesen, mert nagyvakáció lévén, elutazott szükebb hazájába, a Bácskába. A nagytiszteletü urhoz restelltek fordulni. Maradt volna a két rőföskereskedő. De azokhoz nem akartak fordulni a tekintély miatt.

— Megvan — kiáltott a polgármester, — majd leforditja Müller bácsi.

Patikus volt Müller bácsi, német földről vetődött Kunterebesre ötven évvel azelőtt, s ötven év alatt semmit meg nem tanult magyarul. Ő biztosan érteni fogja a levelet. Mindjárt elküldték neki. Értette is. Csak éppen leforditani nem tudta, mert, mint mondom, a magyar szóhoz nem konyitott. A polgármester vállat vont. „Ad acta" kell tenni a levelet. Majd talán később valaki mégis leforditja.

A levél elfelejtődött. De a minap a nagyon öreg urak valahogy felelevenitették a hatvan év előtti levél történetét. Azt mondja az egyik:

— Nini, ott megy a néhai Müller bácsi unokája. Ő most pótolhatná, amit a nagyapja elmulasztott. Érdekes is volna megkeresni a városi levéltárban azt az irást, ki tudja, milyen főbenjáró történeti adalék sülne ki belőle.

Odahivták a fiatalembert, elmondták neki a régi történetet. Az megcsóválta a fejét és nevetett.

— Nem pótolhatom a mulasztást, mert, sajnos, egy árva szót sem tudok németül.

IV.

Civis Éva

Aki velem ezt a történetet közölte, Halason lakik. Onnan utazott egyszer Debrecenbe. Mint jó magyar ember, akinek a versek iránt is érzéke van, elhatározta, hogy megkeresi Csokonai Vitéz Mihály sirját és virágot tesz rá.

Jó darabig eredménytelenül bolyongott a Hatvan-utcai nagy temetőben, mig végre elétalált egy anyókát. Öreg civisasszony volt és az idegen ur köszöntésére nyájasan válaszolt.

— Ugyan, néni, nem tudná nekem megmutatni a Csokonai sirját?

— Csokonai? Mi vót a?

— Olyan tanárféle. Amellett csuda okos ember. Szép költeményeket is irt. Kár, hogy olyan fiatalon halt meg.

— Ugy. Osztán mikor vót a temetés?

— Abbizony régecskén. Elmult már száz éve is.

Az anyóka hátralépett egy lépést. Orcája elvörösödött a haragtól. Szeme cikázott.

— Hajja-i, mást nizzen magának, ha csufolódni akar! Hát olyan vin vagyok mán, hogy száz esztendeje temetésen vótam?

Harsányi Zsolt.

„Erdélyért!"

A Főméltóságu Asszony szózatára „Erdélyért!" jelszóval az erdélyi inségesek fölsegélyezésére megindult gyüjtés lelkes visszhangra talált a magyar társadalomban. A *Pesti Hirlap* kiadóhivatalához szombaton a következő ujabb adományok érkeztek a nemes célra:

Nagy Kálmán Egyenruházati Intézete (Kossuth Lajos-u. 6.) — —	200.— P
Tolnai Textilmüvek Rt. (Bpest) —	200.— P
Tolnai Textilmüvek Rt. igazgatósága: Biedermann Hermann és dr. Liptay igazgatók — — —	200.— P
Gyakorló gyorsirók társasága (II., Margit-körut 56.) képviseli: dr. Téglás Géza elnök — — —	100.— P
Dr. Hüvös Lajos (Balatonfüredfürdő) — — — — — — —	20.— P
Dr. Török Ignác ügyvéd, Pest m. tb. főügyésze (Nagykáta) — —	20.— P
Özv. Bárczay N.-né (Kömlő) —	15.— P
Kneppó János (Budafok) — —	3.10 P
Németh Ferenc — — — — —	2.— P
Összesen — — — —	760.10 P
Korábbi kimutatásunk	20.088.70 P
Eddigi gyüjtésünk —	20.848.80 P

*

A Gyáriparosok Országos Szövetségének kötelékébe tartozó vállalatok az „Erdélyért!" mozgalom javára ujabban további 64.650 pengőt, összesen 550.120 pengőt adományoztak.

A Magyar Távirati Iroda Rt. és vállalatai, valamint a Magyar Telefonhirmondó és Rádió Rt. igazgatósága az „Erdélyért!" mozgalom javára 10.000 pengőt ajánlott fel. A vállalatok alkalmazottai 2150,81 pengőt gyüjtöttek.

LEGUJABB

Ujabb légi támadások London ellen

Berlin, szept. 28. (Német TI) A német légi erők szombaton a déli órákban folytatták megtorló támadásaikat London ellen. Erős légvédelem ellenére is a német kötelékeknek sikerült a brit főváros kikötőjének területén több fontos célpontra mindenféle nagyságu bombát ledobni. A keletindiai dokk környékén erős robbanások és tüzek voltak észlelhetők. A hadműveletek során légi harcok fejlődtek ki. Ezek a német repülőkre nézve igen eredményesen folytak le. Az eddigi jelentések szerint 23 angol gépet lőttek le. A német gépek közül egy nem tért vissza.

A véderő szombati jelentésében szereplő brit repülőgépveszteségek eggyel nagyobbak. A veszteség tehát 102 gép. Szombatra virradó éjszaka egy angol repülőgép átrepülte a nyugati határt, de a légvédelem lelőtte.

Rombadőlt utcák Londonban

Genf, szept. 28. (Német TI) A „Journal de Geneve" londoni tudósitója jelenti Londonból, hogy a légi háboru szombaton kétszeres erővel tombolt London fölött. A német bombázógépek a városban rendkivüli nagy kárt okoztak. Az idegen szeme elé rombadőlt utcák és épületek képe tárul. Vezető angol köröknek nagy gondot okoznak a tengelyhatalmak messzemenő tervei. Felfogásuk szerint a válság most negyedik szakaszába jutott.

Különös hangformáló találmány

A gramofonlemez, a gépi zörej hangját a saját hangunkon keresztül módosithatjuk

Gilbert Wright, a hires amerikai iró és filmrendező nagy feltünést keltő műszaki találmányáról számol be egy amerikai folyóirat, a Collier's Weekly hasábjain. *A felfedezés ötletét egy véletlen megfigyelése pattantotta ki.* Két évvel ezelőtt reggel, a fürdőszobájában borotválkozott és mikor az állán végighuzta a borotválkozókészülék pengéjét, az az érzése támadt, hogy a nyitott száján keresztül hallja az arcán elmetszett szőrszálaknak sercenését. Sietve befejezte a borotválkozást és leszaladt a legközelebbi hangszerkereskedésbe — egy hangvilláért. Otthon kisérletezni kezdett vele. Megszólaltatta, a fogantyuját szorosan a nyakához tartotta ott, ahol a torok a legérzékenyebb. Azután halkan szavakat formált a szájával. „Halló!" — mondotta és legnagyobb meglepetésére azt tapasztalta, hogy bágyadtan, tompán a hangvilla „A" hangján visszajött a halkan elsusogott „Halló".

Mi az a Sonovox?

Wright, aki fizikatanár volt, mielőtt az irói pályára lépett, tovább buvárkodott. Két évi fáradhatatlan kutatás után sikerült egy készüléket szerkesztenie, amely szerinte nagy mértékben alkalmas a mozgófényképjátékok hangbeli tökéletesitésére. Az uj készülék neve *Sonovox*. Fonográfhoz hasonló hangszerdoboz, amely két mikrofonnal van összekötve. Tegyünk a kis készülékre egy gramofonlemezt, például *Tito Schipa* „O Sole Mio"-ját és erősitsük a mikrofonokat kétoldalt a nyakunkhoz, a gégefő közvetlen közelébe. Nyissuk ki a szánkat és akkor csoda történik: Tito Schipa lágyan ömlő édes, meleg hangja a mi ajkunkon csendül fel. Ha most a muzsika ütemeihez alkalmazkodva például ezeket a szavakat formáljuk ki szájunkban: „Óh, holdas éjjel", akkor az „O Sole Mio" helyett Schipa hangja ezt fogja énekelni rajtunk keresztül: „Óh, holdas éjjel".

Az amerikai irónak a felfedezés kapóra jött egy ép akkor készülő filmjéhez. A film cselekményében van egy részlet, amikor a gyilkos elmenekül a büncselekmény szinhelyéről és egy vonat dübörgése üldözi. A zakatoló kerekek harsogják a vádat:

— Tra-tra-tra-tra, te ölted meg! Tra-tra-tra, te ölted meg! Tra-tra-tra, te ölted meg!

A film rendezői arra gondoltak, hogy a szokott szinkronizálási módszerrel a kerekek hangjába majd egy komor emberi hangot illesztenek, amely belezúgja a kerekek lármájába: Te ölted meg! Wrightnak azonban az a gondolata támadt, hogy sokkal hatásosabb volna, *ha a kerekek beszélnének és a maguk tompa, egyhangu kattogásával zúgnák a menekülő gyilkos fülébe a vádoló szavakat.*

Beszéddé alakitható minden zörej

A találmány **segitségével beszédet** lehet *visszaadni a vonat kerekeinek, a hegedünek, a tüzoltó-szirénának, vagy akár a kőmüves kalapácsának hangján* keresztül. Lehetővé teszi, hogy valaki *Caruso, Saljapin, vagy Galli Curci hangján szólalhasson meg.* Az ember tulajdonképpen a hangerősitő szerepét játssza itt és a készülékből ömlő hangot a maga szavaiba formálva adja tovább.

Wright kisérletei során hosszasan tanulmányozta, hogyan keletkezik a hang, amikor a torkon áthaladó levegő a hangszálakkal érintkezésbe jut. A hangzörej élessége és magassága fokozható vagy csökkenthető a szájpadlás, a nyelv, az ajak különböző alakitása révén. Wright a torokból jövő hangzörejhez még egy hangot párositott, a hangrezgéseket megerősitette egy fonográflemez, vagy más zörej hangjával és ez rezgésbe hozta az emberi torkot. Szerinte a találmány *a hangosfilm fejlődésében forradalmi változást jelent, mert minden filmet át lehet alakitani bármely nyelvre, megfelelő szövegmondók segitségével.* Például egy Amerikában készült hangosfilmen *a hangok meg fognak maradni, de a gépből visszhangzó szavak tökéletes spanyol, olasz, német, vagy francia kiejtéssel szólalhatnak meg.* Tökéletesebb lesz a szinkronizálás is, a hangoknak a cselekménnyel való időbeli egyesitése és *fölöslegesek lesznek a zavaró feliratok.*

Akik elvesztették hangjukat

A találmánynak még egy nagy jelentőségére mutat rá a feltaláló. *Segiteni fog azokon, akik valamilyen betegség vagy baleset következtében elvesztették hangjukat.* A készülék apró mikrofonjait a *gallér alatt láthatatlanul elhelyezve fogják viselni ezek a megnémult emberek és a mikrofonnal* — a hallókészülékekhez hasonlóan — *összeköttetésben levő telep hallhatóvá fogja tenni a szájak néma mozgását.* A készülék viselője csak *formálni fogja a szavakat, a hangerőt a gép adja hozzá.* Igaz, hogy *a hang gépi hangzásu lesz, de mindenesetre jobb, mint a — semilyen hang.* A film terén pedig lehetővé teszi azt, hogy ha például *egy államférfiu a parlamentben beszédet mond, a hangos filmfelvétel necsak az ő eredeti nyelvén, de bármely más nemzet nyelvén is közvetithesse a beszédet.*

Az amerikai lapok nagy érdeklődéssel irnak az uj találmányról és feszült várakozással tekintenek annak gyakorlati alkalmazása elé.

RÉVAI ELSŐ ŐSZI KÖNYVEI

Wass Albert:
Csaba
Az elmult huszonkét erdélyi év izgalmas hősi éposza. A Baumgarten-dijas iró merész társadalmi regénye. Irodalmi esemény.
Vászonkötésben . . . . 5.60 P.

Karácsony Benő:
Utazás a szürke folyón
A „Napos oldal", a „Pjotruska" irójának uj regénye. Csupa derü, jókedv, vigasztalás, humor, izes vidámság egy mulatságos történet kapcsán.
Vászonkötésben . . . . 5.60 P.

Steff Tibor:
Játék az éggel
Mulatságos, szellemes beszámoló a repülés kalandjairól. Élményi irás, a repülőgép vezetőülésébe varázsolja az olvasót.
Vászonkötésben . . . . 5.60 P.

Paul Géraldy:
Szerelem
Vallomás és miniatür dráma a szerelemről. A népszerü iró legmélyebb, legfinomabb, legbravurosabb müve.
Antilopkötésben . . . . 2.80 P.

Német továbbképző

Vezeti: Dr. Kaiblinger

XII., Gömbös Gyula-út 7/B. sz. Telefon: 167-705.

Nevelőnők, tanítónők, gyermekgondozónők, magyarok, idegennyelvűek legmegbízhatóbban

„PEDAGÓGIA"

Andrássy-út 77. (221—319).

GYARMATI DR., volt országgyűlési gyorsírófőnök gyorsíróiskolája, Dalszínház-utca 2. Tel.: 1-212-08. — Államvizsga, állásközvetítés.

Révai gyorsíró,

gépíró, helyesíró, szépíró szakiskola, Erzsébet-körút 42. **35-ik tanév.** Októbertől kezdőtanfolyamok. — 221-959.

Ferenc-körúti Gyorsíróiskola

Magyar, német, kezdő, haladó tanfolyamok. **Ferenc-körút 28.** Telefon: 188—172.

POLGÁRNÉ F. Paula gyorsíró

iskolája, Kossuth Lajos-utca 11. Magyar- és idegennyelvű gyorsírás, gépírás. Államvizsga.

Irodai gyorsíróvá

gépíróvá gyorsan, olcsón kiképezzük. Különórás, csoportos kiképzés. Stenografia, Rákóczi-út 14. Telefon 342-999.

Tanuljon vezetni
a legmodernebbül felszerelt

CENTRUM

autószakiskolában, József-krt 26. Telefon: 130-783.

VIKTORIA AUTÓSZAKISKOLA

legelső az országban! Úrvezetők, soffőrjelöltek csak itt tanulnak! 5000 méteres autószakfilm kizárólagos bemutatása! Vezetések legutolsó típusú: Mercedes-Benz, Opel-Olympia, Wanderer, Skoda, DKW, stb. autókon, tetszésszerinti időben! Műhelygyakorlat! Részletfizetés! Saját szakkönyv! Felvétel: **Andrássy-út 2.** Telefon.

Foglalkozás

120 P havi kereset

csekély befektetéssel, férfiak, nők részére (vidékieknek is), otthon végezhető állandó munka garantálva. Anyagot szállítjuk, kész árut átvesszük. Kleopatra kötőüzem, Bpest, Lónyai-u. 43. Kérjen ismertetőt. — (Válaszbélyeg).

---

32 éves, nős, gyermektelen, technológián végzett sofőr, állást keres személy- vagy könnyű teherre, vidékre is. Budapest, Farkas J., XIV., Fürész-utca 61. sz.

URIASSZONY KERES elhelyezkedést mint anyahelyettes, esetleg magános hölgy vagy úrnál, mint házvezetőnő. 36 éves, művelt, kitűnő megjelenésű, irodai munkához is ért, háztartásban perfekt. **„Uri bánásmód"** jeligére a kiadóba kér választ.

MÉRNÖK hosszú gyakorlattal, földbirtokrendezésnél elhelyezést keres. Cím: „Abarát", Bia, poste restante.

---

rok, márkás hálók, ebédlők, urinált berendezések. **Nagy Sándor,** Károly-körút 26. Városháznál.

Akácia-utca 7

Megtalál mindenféle új, keveset használt egyszerű, márkás műbutort. Háló, uriszobák, ebédlők, kombinált berendezések, egyes darabok, recamierek, bőrgarniturák dús választékban legolcsóbban Zimmermannál, Akácfa utca 7. Nemzeti Színháznál.

---

10 RAKTÁRBAN
100 KÉSZITŐ
1000 BÚTORA

Universal MŰBÚTORGYÁR IRODABÚTORGYÁR

VII., Wesselényi-utca 8. Telefon: 137-842, 135-869.

ÚJ RENDSZERŰ BÚTORHITEL

Közalkalmazottak és minden véglegesített lakását berendezheti harminc egyenlő havi részletre, azaz minden P 100 után havi P 3.33 törlesztéssel. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük. **Kardos Testvérek,** Wesselényi-utca 18.

Használt bútor

biztosan jó. **Hálók 150-től. Sima hálók 280-tól,** ebédlők 190-től, gyönyörű kombinált szobák, használtak, újak 315-től (7 drb.) Új, használt **konyhák** óriási választék. **Részletfizetés. — BÚTOR-MAGAZIN. Mária-utca 48**

ROYAL **Bútor részletre is Baross-utca 34.**

Hálószobák, ebédlőberendezések kombinált szobák. Választékunk óriási! Áraink olcsók. Minőségért garantálunk.

NINCS FÉNYES KIRAKAT.

olcsón kis részletre, konyha, szelon, matrac, recamier, hálók, kombinált berendezések kaphatók Károly-körút 16. udvarban

---

SZINES KISIPARI BÚTORTERMÉKEN óriási választékban. Konyha, kombinált és hallberendezések, magyar stylu bútorok, kitűnő minőség, olcsón, fizetési kedvezménnyel is.

Csak **HAGYMEZŐ-UTCA 12**

HASZNALT és új hálók, ebédlők, kombináltak, konyhák, kárpitosáruk minden árban. **LÁSZLÓNÁL, JÓKAI-UTCA 6.**

BÚTORT legjobban **„BOG-MIL"** bútorüzletében vásárol, VI. Vilmos császár-út 43 Báthory-utcával szemközt) **Kombinált szobák, hálók, ebédlők dús választékban**

BÚTOR hálók, ebédlők, kombináltak nagy választékban **Bodon Sándor** asztalosmesternél, **Péterffy Sándor-utca 42.**

KIRÁLY-U. 112 **HOZZÁNK, JÖJJÖN** meglátja,

érdemes. Használt és új, márkás műbútorok. Hálók és ebédlők, úriszobák, szalónok, kombinált szobák, antikvitások, irodabútorok, egyes darabok olcsón. Bútorüzlet. Király-utca száztizenkettő. **(Lövölde-térnél).**

Kedvező fizetési feltételek mellett is, futányos árban a **Hazai Bútoripar** ker. vállalatnál, Baross-utca 46. sz.

Hungária bútorcsarnok Nagymező-u. 41. **lakberendezések** részletre is kaphatók.

Masszív-tervezett- **ebédlő** (10 székkel) mestermunka, fekete fényezett **úriszoba,** sürgősen **olcsón eladók.** Telefon: 129—871.

BÚTORT saját érdekében asztalostól. **Kovács bútorüzlet** Nagymező-utca 43.

LEGBIZTOSABB pénzmegtakarítás bútorvételnél. Kombináltszobák, újak — használtak 310-től. Használt konyha 70.—. Uj konyhák, színesbútorok utolérhetetlen olcsón. Rekamierek, párosfotelek, fotelágyak Készítőnél, Csengery-utca 12. Elöljárósággal szemben

---

Hangszer

LYRA

Rt., Magyarország legnagyobb zongoratermében, Erzsébet-körút 19. Részletre is.

Rövid, fekete **gyakorlózongora** **kettőszáz,** zongorák, pianinók feltűnő olcsón, előleg nélkül, legcsekélyebb részletre is: **Rákóczi-út ötven, ZONGORA-TEREMBEN,** első emelet.

ZONGORÁK,

harmóniumok alkalmi árban Mendőlné zongoratermében VIII. Bezerédy-u. 10. **Őskeresztény cég**

EHALL Andrássy-út 15

Legnagyobb keresztény vállalat! OLCSÓ ÁRAK!

KERESZTÉLY

hirneves zongoraterme, V., Vilmos császár-út 66. Legjobb zongorák legolcsóbban, részletre is. Csalódás sohasem érheti! Legeslegolcsóbban vásárolhat.

BÖSENDORFER, Förster, Ehrbar, Stingl, Lauberger, Öser, stb. zongorák, pianinók, húszpengős részletre: FENYŐNÉ. Erzsébet-körút huszonhat.

Zongorák, pianinók

SCALA Erzsébet körút **15.** eladása részletre is

HEGEDŰ,

VIOLA, CSELLÓ, koncert, zenekar, iskolai célra, összes felszerelések részletfizetésre is **TÓTH JÁNOS** hegedűkészítőnél, Budapest, Kossuth Lajos-utca nyolc, 40 éves cég. Árjegyzék díjtalan.

TIPOLD

RÁKÓCZI-ÚT 61. Divatcsarnokkal szemben. Nagy választék, olcsó árak, részletre is. Keresztény cég. — **Baross-tag.**

Felavatták a Margitszigeten Tompa Mihály emlékművét

Tompa Mihálynak, a virágregék, a népmesék halhatatlan költőjének a Margitszigeten díszkúttal övezett emlékművet állítottak. A szobrot haraszti kőből *Pásztor* János szobrászművész alkotta.

A költő születésének évfordulóján (1817 szeptember 28-án született), szombaton délelőtt ünnepélyes külsőségek között avatták fel a szobrot. Megjelent József főherceg és Auguszta főhercegasszony, a kormány képviseletében *Fáy* István államtitkár és igen sok előkelőség. A Hiszekegy eléneklése után *Karafiáth* Jenő főpolgármester, a szoborbizottság elnöke mondott megnyitó beszédet. Méltatta a gyüjtést, amely pár hét alatt lehetővé tette a szép terv megvalósítását, majd bejelentette, hogy a főváros áldozatkészségéből a *városligeti állandó virágkiállítás területén Tompa-emlékpad létesül.* Ezután *Finkey* Ferenc ny. koronaügyész tartott ünnepi beszédet, majd *Fáy* István államtitkár a kultuszminiszter képviseletében felavatta a szobrot s többek között így szólott:

— *Mint minden magyar ember élete, Tompa Mihályé is tele volt küzdelemmel, üldöztetéssel, szenvedéssel, tollát ezért filozófiai elmélyülés, vallásos hit és törhetetlen magyarság vezette.* Költészete nemcsak örökszép lírai dalokat zengett, hanem a nemzet két évtizedes elnyomatása idején a magyar jövőben bízó hazaszeretet harangszava volt. *„Szivet cseréljen az, aki hazát cserél"*, írta Tompa Mihály és megtanít minket a magyar szomorúságban a bánat dicsőségére, a könny értékére, a szeretet hatalmának minden szépségére és gazdagságára. Ezért támadt fel emléke annyiszor a magyar sors újabb tragikus két évtizede alatt és ezért részese ma örömünknek a sorra visszatérő, hitüket megtartó testvérünkkel való boldog találkozásunkban. Emlékét ez a szobor is hirdesse minden idők magyarja előtt, szelleme legyen példaképe a magyar életideálok hűséges szolgálatának, a nemzet jövőjébe vetett sziklaszilárd hitnek.

Az államtitkár végezetül a szoborra helyezte a kormány koszorúját, majd *Bessenyey* Zénó a közmunkatanács nevében gondozásba vette át az emlékművet. A továbbiak során *Szendy* Károly polgármester tette le a főváros koszorúját, utána pedig a különböző küldöttségek helyezték el virágaikat.

Száll a madár ágról-ágra,
Száll a nóta szájról-szájra:
Menjünk el a **Sanghay** Bárba'
HORTHY MIKLÓS-ÚT 60. TELEFON: 25—74—30.

* **A színészkamara nyilatkozata a XIV. René „betiltásáról".** Több lap arról adott hirt, hogy a Vígszínházban jelenleg műsoron lévő XIV. René című zenés vígjátékot a színészkamara vezetősége nem engedi vidéken előadatni. Nyilatkozott a szerző, Harsányi Zsolt is, aki meglehetős éles hangon bírálva a színészkamarát, valamint azt az állítólagos intézkedést, mely darabját nem engedi a stagionék műsorára tüzni. Az ügyről a színművészeti kamara vezetősége a következő nyilatkozatot tette: „A Vígszínház újdonságának betiltásával kapcsolatban egyes fővárosi lapokban megjelent cikkek állásfoglalása korai. Miután a színészkamara vezetősége még nem látta a darabot, annak vidéki előadását nem tilthatta be, csupán függőben tartotta az engedélyezést addig, amíg az előadást megnézheti és felettes hatóságának arról jelentést tehet."

!!
Férfi öltönyök
8 árcsoportban
140 P-ig
KOSSUTH L-U. 9
Nagykovácsynál

Magyarság 1940. szept. 29.

Pásztor János

Radocsay Dénes:
Nyilatkoznak a nobrok.
Nemzeti Újság 1941.
máj. 22.

Pásztor János, a kiváló szobrász meséli, hogy a Rákóczi-szobrát egy atlétatermetü nemzetközi birkozóbajnokról mintázta. A bajnok remek testi arányaival és hatalmas, fejlett izomzatával bizonyult méltónak arra, hogy a nagy fejedelem alakját testesitse meg. De érdekes, hogy a hatalmas, erős emberben gyengéd költői lélek lakott, aki talán még a birkózásnál is jobban szerette a szép könnyed verseket.

A napok óta emlegetett

törvényjavaslatokat beterjesztették

A képviselőház szerdai ülése

Tizenkét óra után pár perccel nyitotta meg a képviselőház szerdai ülését *Tasnádi Nagy* András. A szokásos bejelentések után *Bárdossy* László miniszterelnök beterjesztette *a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensulyának biztositásáról szóló 1931. évi törvényben a minisztériumnak adott felhatalmazás további meghosszabbításáról, valamint a törvény értelmében alakitott országos bizottság tagjai számának újabb emeléséről szóló törvényjavaslatot.*

Radocsay László igazságügyminiszter négy törvényjavaslatot terjesztett be:

1. *A házassági törvény kiegészitéséről és módositásáról,*
2. *a felségsértésnek, lázadásnak és a súlyosabb bünttettek előkészitésének súlyosabb büntetéséről,*
3. *az ügyvédekre, ügyvédjelöltekre és az ügyvédi önkormányzatra vonatkozó egyes kérdések szabályozásáról,*
4. *a nemzet és az egyház nagyjaival való megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenységben való megszüntetéséről szóló törvényjavaslatot.*

Varga József kereskedelmi miniszter *két törvényjavaslatot* terjesztett be. Az *első* módositja, illetve kiegészíti a *mértékek használatáról, ellenőrzéséről és hitelesitéséről* szóló törvény rendelkezéseit, a *második* törvényjavaslat pedig *az üzleti zárórát szabályozza.*

Báró *Bánffy* Dániel földmivelésügyi miniszter jelentést terjesztett be *az engedélyezett rendkivüli fahasználatok mértékéről.*

A Ház legközelebbi ülését *pénteken délelőtt 10 órakor* tartja. A *kivételes hatalom további meghosszabbításáról* szóló miniszterelnöki előterjesztést a *közellátási visszaélések büntetéséről* szóló törvényjavaslatot tárgyalják.

Egyébként a kormány szerdán benyujtott *törvényjavaslatait* kivonatosan az alábbiakban ismertetjük.

Zsidó és nem zsidó nem köthet házasságot

A házassági törvény kiegészitéséről és módositásáról szóló törvényjavaslat kötelezővé teszi házasságkötés előtt *a házasulók orvosi vizsgálatát,* hogy nem szenvednek-e *fertözö gümökórban,* vagy *fertőző nemibajban.* A vizsgálatot *tisztiorvos* végzi, de a *nők* háziorvosuk bizonyitványával is igazolhatják egészségi állapotukat. A *tisztiorvos* bármelyik házasulónak *elengedheti* a vizsgálatot, ha *orvosi szakintézmény* bizonyitványával igazolja, hogy az emlitett bajokban nem szenved. A házasságkötésnél közremüködő *polgári tisztviselő* is elengedheti a *tisztiorvosi bizonyitvány* bemutatását, ha valamelyik házasuló *közeli halállal fenyegető betegségben szenved,* vagy ha a *házasulók betegek* ugyan, de legalább egyikük *nemzésre, fogamzásra képtelen.* A *törvényszékhez* lehet panasszal fordulni.

Házasodási kölcsön rendszeresitését is tervbeveszi a javaslat. A kölcsön visszafizetésében a házasságból születendő gyermekek számához képest kedvezmény jár.

Gyógyithatatlan elmebeteggel tévedésből kötött házasság *megtámadható.* A házasságot *megtévesztés* miatt lehet megtámadni, ha a másik házasuló a házasság előtti orvosi vizsgálat alkalmával, vagy egyébként hamis állitással, vagy elhallgatással betegsége felől a *megtévesztést* előidézte.

A javaslat a továbbiakban megtiltja, hogy *nemzsidók és zsidók egymással házasságot kössenek.* Ezzel kapcsolatosan a *zsidó fogalmát is megállapitja.* Alaptétel az, hogy *zsidó, akinek legalább két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született,* továbbá — tekintet nélkül származására — az is, aki az *izraelita hitfelekezet tagja.* A *félvérek* minősitését enyhiti az a különleges szabály, hogy *nem minősül zsidónak az,* akinek csak *két nagyszülője született az izraelita hitfelekezet tagjaként,* ha ő maga, úgyszintén mind a két szülője a *keresztény hitfelekezet* tagjaként született és az is maradt. Amennyiben azonban az ilyen személy jövőben a tilalom ellenére mégis *zsidóval* kötne házasságot, ő is *zsidónak* fog minősülni.

Okleveles közgazda
36 éves
állást változtatna
„Megbizható" jeligére a kiadóba

A *tilalom megszegői,* a vétkes házasfelek és a polgári tisztviselők *öt évi börtönbüntetéssel büntethetők,* ezenkivül a tilalom ellenére kötött házasságból született gyermekek, — nagyszülői vallására tekintet nélkül — *zsidóknak minősülnek.*

A javaslat az *erdélyi szombatosok* és ivadékaik tekintetében különleges szabályt állapit meg, amennyiben őket szüleik vallására való tekintet nélkül a *nemzsidók* közé sorolja, ha származásuknál fogva nem zsidók és nem tagjai az izraelita hitfelekezetnek.

Baky László interpellációja nyomán

A nemzet, valamint az egyházak nagyjaira utaló megjelöléseknek az ipari tevékenység körében való használatáról szóló törvényjavaslat meg akarja szüntetni a nemzeti etikát sértő, évtizedek óta elharapózott azon szokást, hogy a *nemzet nagyjainak, a szenteknek és az egyházak nagyjainak nevét,* vagy reájuk való egyéb megjelölést alkalmazzanak ipari és kereskedelmi tevékenység körében. Igy különösen cégszövegben, cégtáblán, üzleti jelzőben, védjegyen, szabadalom cimében, árubélyegen, áruminta és áru jelzésében, vagy iparjogositványok szövegében. A *javaslat szerint a jövőben ezek használata csak az ügykörre szerint illetékes miniszternek, a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve megadott engedélye alapján lesz lehetséges.*

A mostani rendelkezések eddig szerzett jogok alapján gyakorolt használatra úgyan *nem vonatkoznak,* ha azonban a használat a nemzeti, vagy vallásos érzést sérti, az illetékes miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve, *a használat jogát méltányos határidő kitüzésével megszüntetheti* és pedig *kártérités kizárásával.* A javaslat a rendelkezések megszegőit bünteti.

Érdekes megemliteni, hogy ebben az ügyben 1939. szeptemberében elsőnek *Baky* László a *Nyilaskeresztes Párt* országgyülési képviselője interpellált. *Varga* József iparügyi miniszter *válaszában megigérte a törvényes rendezést és ez most valóra is vált.*

Zsidó ügyvédek nem szavazhatnak

Az ügyvédekre és ügyvédjelöltekre, valamint az ügyvédi önkormányzat egyes kérdéseire vonatkozó javaslat az ügyvédi kamarai önkormányzat keresztény és nemzeti szellemü müködésének biztositására irányul. Az 1939. évi IV. törvénycikk elrendelte, hogy az *ügyvédi kamara* tisztikarában, választmányában és egyéb önkormányzati szervében *zsidó csak 6 százaléknak megfelelő arányban vehet részt.* Minthogy azonban kétségtelen, hogy az önkormányzat müködésének irányitásában és szellemének meghatározásában nem csupán a kamara szervének van jelentősége, hanem *azoknak is, akik ezeket a szerveket választják,* a törvényjavaslat elrendeli, hogy *kamarai választási joga csak a választásra jogosult tagok hat százalékának megfelelő számú zsidó kamarai tagnak van.*

Az önkormányzat keresztény és nemzeti szellemü müködésének biztositására a javaslat az *Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdijintézet* szervezete tekintetében is elrendeli a hat százalékos arány alkalmazását. Ugyancsak igy rendelkezik a biróság és a közigazgatási hatóság előtt folyó eljárás során a *közmegbizatásokban* való részesedés kérdésében is.

A törvényjavaslat további rendelkezéseiben az *ügyvédjelöltek szociális helyzetének* javitása érdekében kimondja, hogy az *igazságügyminiszter* rendelettel megállapithatja az *ügyvédjelöltek munkaidejét, dijazásának legkisebb mértékét és fizetéses szabadságának tartamát.* Gondoskodik arról, hogy a *fegyelmi eljárással* kapcsolatos tennivalók *egyenletesen oszoljanak meg* a kamara tagjai között és végül elrendeli, hogyha *az ügyvédek névjegyzékéből* törlést elrendelő határozatot az ügyvédnek azért, mert tartózkodási helye ismeretlen, vagy huzamosabb időn át fennálló egyéb akadály okából nem lehet kézbesiteni, a határozatot az ügyvéddel közlés joghatályával a kamara által kirendelt *ügygondnoknak* kell kézbesiteni.

Belpolitikai hirek

Bárdossy László miniszterelnök szerdán délután *Kenderesre* utazott, hogy olaszországi útjáról jelentést tegyen a *kormányzónak.*

*

A képviselőház *mentelmi* bizottsága szerdán délben ülést tartott. *Zerinváry* Szilárd és *Bárczy* György előadásában a napirendre kitüzött ügyeket tárgyalták.

*

A *harminchatos bizottság* szerdán délelőtt tartotta ülését. *Koós* Zoltán *az idegenforgalom egyes kérdéseinek szabályozásáról* szóló rendelettervezetet, *Ronkay* Ferenc *a mezőgazdaságnak az 1941—42. gazdasági évben nyujtandó kedvezményről szóló rendeletet,* valamint *az egy- és kétpengős érméknek aluminiumból, az 50, 20 és 10 filléres érméknek pedig acélból való verése és az egyes fémekből verhető pénzérmék mennyiségének megállapitásáról szóló rendelettervezetet ismertette.* Több hozzászólás után a bizottság a rendeleteket tudomásul vette.

Drágul

a villany, a viz és a tüzifa

A polgármester legutóbbi jelentésével kapcsolatban beszámoltunk arról, hogy az anyagárak és a munkabérek emelkedése miatt a fővárosi üzemek termelése is megdrágult. Ez a drágulás különösképpen az *Elektromosmüveket, a Vizművet és a Gázmüveket* érintette. A polgármester ennek értelmében pár héttel ezelőtt utasította az üzemi ügyosztályt, hogy a drágulás mértékének megfelelően készitsen előterjesztést a viz és a villany tarifájának emelése ügyében.

A tarifaemelés kérdését egyébként a polgármester, az üzemi osztály főnöke, a belügyminisztérium városi osztályának vezetője és az árkormánybiztosság képviselője kedden délelőtt megbeszélték. A megbeszélés eredménye alapján készitik el a viz és a villany tarifaemelésére vonatkozó *végleges polgármesteri előterjesztést,* ami *a főváros legközelebbi közgyülésén már tárgyalás alá kerül.*

*

A hivatalos lapban megjelent rendelet szerint az árellenőrzés országos kormánybiztosa újból szabályozta a tüzifa árát. Az I. osztályú bükkhasábfa ára *„ab vagon Budapest"* 385 pengő, az I. osztályú bükkhasábból fürészelt és aprított tüzifa ára *fuvartételben* vevőhöz házhoz szállitva 5.70, mig ugyanez *pincés kiskereskedőnél* vásárolva, zsákolva és házhoz szállitva 2 métermázsán aluli tételekben 7 *pengő mázsánként.*

Értesülésünk szerint ezek az árak augusztus hónapban lesznek érvényesek. Júniusban az 1940—41. évi termelésü tüzifa termelői ára budapesti paritásban 375 pengő, júliusban 5 pengővel magasabb, tehát *380 pengő.*

A miniszterelnök estebédje Weizsaecker német külügyi államtitkár tiszteletére

Bárdossy László m. kir. titkos tanácsos, m. kir. miniszterelnök és felesége kedden este 9 órakor báró *Weizsaecker* német birodalmi külügyi államtitkár és felesége tiszteletére dinét adtak a miniszterelnökségi palotában, amelyre hivatalosak voltak a német, olasz, japán követség tagjai, a kormány tagjai és sokan közéletünk kiválóságai közül.

Német jelentés a szendrői vár felrobbanásáról

Belgrád, június 11.

A *Német Távirati Iroda* a szendrői robbanásról a következőket jelenti:

A szerbiai Szendrő városának középkori fellegvárában elhelyezett zsákmányraktárban súlyos robbanás történt. A szerencsétlenség következtében a polgári lakosság közül többszázan életüket vesztették vagy megsebesültek. A robbanás a városban károkat okozott. Ezek a károk azonban nem rendkivüliek. A fellegvár nagyjából épségben maradt.

A német katonai hatóságok a szerb segélyszervezetek támogatásával mindenütt azonnal segélyt nyujtottak. *(MTI)*

Javultak a magyar mezőgazdasági kilátások

Róma, június 11.

Mint a nemzetközi mezőgazdasági intézet jelenti, a magyar kormány június 10-én keltezett táviratban közölte az intézettel, hogy a kedvező időjárási viszonyok következtében a magyarországi terméskilátások az utóbbi két hét alatt javultak. (MTI)

Majd a VITE

emlékezteti, ha valamelyik fogásról netán megfeledkeznék. A „kettős zár" lehetetlenné teszi, hogy egy és ugyanazt a filmezőt másodszor is megvilágitsa vagy, hogy felvétel nélkül továbbitsa a filmet.

Kérjen ismertetőt fotokereskedőjétől, vagy a vezérképviselettől: SOLC TESTVÉREK Budapest, IV., Kecskeméti-utca 8/2.

Vegyen részt az ezévi 1500.— pengős Voigtländer-BESSAPAN pályázaton.

36 darab 24x36 mm felvételre.

Ára P. 180.—

Junius 22-én avatják fel Gömbös Gyula siremlékét

A *Gömbös Gyula Társaság* június 22-én délelőtt fél 12 órakor avatja fel ünnepélyesen a kerepesiuti temetőben *vitéz jákfai Gömbös Gyulának,* Magyarország volt miniszterelnökének és honvédelmi miniszterének siremlékét. A felavatási ünnepélyre meghivókat már bocsátottak l' de a társaság ezúton is meghiv min ikit, aki *Gömbös Gyula* emlékét ma is kegyelettel őrzi.

Gömbös Gyula szobra, amely most van faragás alatt és *Pásztor János* szobrászmüvész alkotása, *ez év október 6-án kerül majd leleplezésre, valószinüleg a régi Tabán helyén, vagy a Döbrentei-téren.*

A siremlék felavatására külön meghivók igényelhetők a Gömbös Gyula Társaságnál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.).

260 millió pengő értékben

verhetnek váltópénzt aluminiumból és acélból

A kormány rendeletet adott ki, amely szerint a 2 és az 1 pengős érméket aluminiumból kell verni ezentúl, mig az 50, a 20 és a 10 filléres érméket acélból.

A pénzérmék névértékének együttes összege 260 millió pengőt nem haladhat meg.

Az ezüstből vert 2 és 1 pengős érméket, illetőleg a nikkelből vert 50, 20 és 10 filléres érméket a forgalomból fokozatosan bevonják.

A 2 és az 1 pengős aluminiumérméket minden állami és egyéb közpénztár fizetésül névértékében korlátlanul, az 50 filléres acélérméket húsz pengőig, a 20 és a 10 filléres acélérméket — akár külön, akár együttvéve — tiz pengőig terjedő összegben köteles elfogadni.

Magánforgalomban senki sem köteles a 2 pengős aluminiumérméket száz pengő, az 1 pengős aluminiumérméket ötven pengő, az 50 filléres acélérméket húsz pengő, a 20 és a 10 filléres acélérméket pedig — akár külön, akár együttvéve — tiz pengőn felüli fizetésül elfogadni.

MEGJELENT
NYIRŐ JÓZSEF
új regénye
Halhatatlan Élet
A székely falu életének vidám magyar éposza
RÉVAI
Fehér halinakötésben P 6.50

VILÁGTÜKÖR

Mit tett Bismarck

a magyar szabadságharcért?

Klapka légióját Bismarck és az olasz kormány segitette

Gróf Seherr-Thosst, a rejtélyes magyarbarát porosz tiszt

Bismarck Ottó Edvárd Lipót, előbb gróf, később *Lauenburg* hercege, a múlt század politikai lángelméje, a német egység megteremtője, a magyar nép barátja volt; ő fogalmazta meg először a német birodalom európai életcélját. Porosz követ korában már túlnézett Poroszország határain. Minden németre figyelt, mert mindegyikben, bárhol is élt, a német célok harcos alanyát látta.

Pályája kezdetén idegenkedett minden változtató mozgalomtól. Érthető, hisz a német nagybirtokos osztály: a junkerség sarja volt. Ugy gondolkozott, mint osztálya. Ezért látott a magyar szabadságharcban Európa békéjét felégető tüzet. Panaszkodott is 1849-ben a porosz országgyűlés második kamarájában, hogy Poroszország nem vehet részt Oroszország oldalán a magyar szabadságharc leverésében.

Az idők mindent megérlelnek; minden fejlődik az örök mozgásban lévő társadalomban. *Bismarck* is fejlődött. Még 1849-ben a reakciós cári hadsereggel karöltve a magyar nemzeti forradalmat akarta megsemmisíteni, *1852-ben megismerte a magyar népet, feleségéhez s hivatali főnökéhez, Manteuffel bárónhoz és IV. Frigyes Vilmos porosz királyhoz írt leveleiben már elragadtatással nyilatkozik magyarországi útjáról és a magyar népről.* Ezek a levelek néprajzi szempontból is érdekesek. Feleségének küldött levelében kocsisát például így írja le:

„A kocsis barnára égett képü parasztember volt, nyalka bajusszal, széles karimájú kalappal, hosszú, hókafényü fekete hajjal, inge gyomra tájékáig ért és barna bőréből kilátszott egy tenyérnyi széles darab, ahol aztán fehér gatyája kezdődött, melynek egy-egy szára akkora széles volt, mint egy asszonyi pendely, de nem ért lejjebb a térdénél, ahol sarkantyús csizmája kezdődött."

A kúnsági rónát így látta:

„Képzeld el a kemény gyöpös mezőt, amelyen a messze láthatárig mérföldekre egyéb nem látszik, mint a gémeskút magas, kopasz fája, szanaszét ezrével a félig vad, fehéresbarna ökrök karóhosszúságú szarvakkal, melyeket lompos, apró lovaikan félmeztelen csikósok őriznek lándzsaformájú botokkal, megszámlálhatatlan sertéscsürhe, köztük egy-egy szamár a pásztor bundájával, nyúl csapostúl, egy-egy pocsolyás víz körül vadliba, réce, bíbic."

Feleségéhez írt leveléből képet alkothatunk magunknak a múlt század magyar falusi asszonyairól. Ezt a levelét magyarul zárja:

„Az asszonyok általában jó növésüek, némelyik egyenesen gyönyörü. Szurokfekete hajuk hosszú fonatokban lóg a hátukra, benne piros szalag. Fejükön élénkzöld-piros kendők, vagy aranyhímes pirosbársony párta, vállukon és mellükön nagyon szép sárga selyemkendő, rövid fekete szoknyájuk, piros szattyáncsizmájukig ér, barnássárga arcukból nagy, égő fekete szemük világit ki. Egy ilyen asszonycsoport tarka színjátéka bizonyára nagyon tetszenék Neked. Megérkezésem után, mig ebédre vártam, megfürödtem a Tiszában, (Csongrád mellett. Szerk.), megnéztem egy csárdás táncot. Sajnáltam, hogy a mesébe illő alakokat le nem rajzolhattam a számodra. Aztán paprikáscsirkét ettem, utána kecsegét és tokot, sok magyar bort ittam, irtam és most le akarok feküdni, ha a cigányzene aludni engedne. Jó éjszakát. Istem adiamek!"

Hogy máskép vélekedett rólunk magyarországi utazása után, mint 1849-ben, a porosz országgyűlés második kamarájában, és a junkerek pártja néhány gyülésén, azt hivatali főnökéhez, *Manteuffel* bárónhoz írt levele bizonyítja, ahol így sűríti egy mondatba népünk iránti érzelmét:

„Különös nép, de nekem tetszik!"

EGYÜTT A MAGYAR BUJDOSOKKAL

A junker-párt politikusából német államférfivá lett, aki sohasem feledkezett meg a célról: a német egység megteremtéséről. Miniszterelnökké való kinevezése idején, 1862 szeptember 22-én mondta el híres beszédét, amelyben kijelentette, hogy a németek egyesítését nem többségi határozatokkal, szép beszédekkel, alkudozásokkal és szövetkezésekkel, hanem vérrel s vassal kell létrehozni. *A nemzeti forradalomban legyőzött és megalázott Magyarországban a Habsburgok ellen természetes szövetségesre tett szert.* Ezért nem utasította vissza *gróf Seherr-Thoss Artur* porosz származású magyar politikus tervét.

Ez a porosz származású katonatiszt személyi okok miatt elhagyta a porosz hadsereget és 1839-ben Zemplén megyében telepedett le. A forradalom után Párisba került, ahol összeköttetésben állott *nemeskéri Kiss Miklós* ezredessel, aki Párisban Magyarországot képviselte. Kissné egyik rokonától, *monsieur Thouveneltől tudta meg, hogy Bismarck le akarja gyűrni Ausztriát, hogy eltakarítsa a német egység egyetlen és legfőbb akadályát.*

Gróf Seherr-Thoss levélben kért kihallgatást *Bismarcktól* ,a, magyar ügy megtárgyalására". *Bismarck* egy tábori vadász küldött érte és *amint Seherr-Thoss visszaemlékezéseiből kitűnik, a legbarátságosabban fogadta.* Megbízta *Seherr-Thosst,* hogy számoljon be neki minden alkalommal a magyar bujdosók minden tervéről és a magyarországi állapotokról. *Különösen nagy figyelmet szentelt Klapka György magyar légiójának.*

Ezt a légiót *Klapka* 1859-ben szervezte Itáliában, ahol a carbonárik mozgalmának, *Garibaldi* és *Mazzini* terveinek legbiztosabb támasza ez a magyar légió volt. *Bismarck* 1866-ban, amikor küszöbön állt a porosz-osztrák háború, ezt írta a porosz hadsereg egyik legkiválóbb tábornokának, *Blumenthalnak:*

„A magyar foglyokkal és szökevényekkel előzékenyen kell bánni. Az olyanokkal, akik politikailag értelmesek, továbbá akik nemzeti, nem pedig személyes okokból szöktek hozzánk, meg kell értetni, hogy magyar nemzeti fölkelés készül."

Bismarck tudta, hogy az erkölcsi támogatás nem elég a magyar és ezzel együtt a porosz ügy támogatásához. Ezért támogatta pénzzel is a magyar légiót. Azt tervezték *Klapkával,* hogy a königgrätzi csata után Oderbergnél a magyar légió betör osztrák Sziléziába, ugyanakkor *Türr* István Románia, vagy Szerbia felől támad.

AZ OLASZ KORMÁNY IS TÁMOGATTA A MAGYAR SZABADSÁGHARC KATONÁIT

Bismarck azt az utasítást adta Poroszország firenzei követének, gróf *Usedomnak,* hogy a magyar légiót a lehető legtöbb pénzzel támogassa és i az olasz miniszterelnöknek, hogy *ők is járuljanak hozzá a magyar légió fenntartásához és szervezéséhez, mert az közös ügy. Usedom* ezt írta *La Marmora* grófnak, az akkori olasz miniszterelnöknek:

„Bismarck gróftól azt az utasitást kaptam, hogy a porosz kormány kész a magyar és szláv ügy megindítása céljaira a szükséges összegek felét folyósitani, ha az olasz kormány a másik felét elvállalja.

Szükség van:

1., elsősorban, az előkészületek céljaira egy millió frankra,

2., további két millióra arra az időpontra, midőn a kérdéses nemzetek a tényleges küzdelmet felveszik.

Tehát mindegyik kormány másfél milliót bocsátana rendelkezésre.

Ha az olasz kormány ezt az indítványt elfogadja, amely mindkét országot egyaránt érdekló mozgalmat támogatná, Bismarck módját ejtené annak is, hogy ezek az összegek a leggyorsabban jussanak rendeltetési helyükre. Bismarck nagyon lekötelezettnek érezné magát, ha Excellenciád az olasz államkincstár révén a porosz felerész kiutalását előlegképpen kiadatná. Felhatalmazásom van rá, hogy ennek visszafizetését kormányom nevében hivatalosan meg is igérjem."

Bismarcknak a magyar légióval az volt a célja, hogy Ausztriát megsebezze. *Klapka* 1866 augusztus 3-án tört be Magyarországba, azonban ekkor már Ausztria és Poroszország Nikolsburgban fegyverszünetet kötött. Közben az osztrák csapatok *Klapka* légióját körülzárták, úgyhogy csak nehezen érte el visszavonuló serege a porosz határt. *A légiót Bismarck még a prágai béke után is támogatta. Kétszázötvenezer tallért fizetett ki az állampénztár a légió céljaira.* Amikor Poroszország békét kötött Ausztriával, Bismarck a prágai béke 10. pontjába bevétette, hogy az uralkodó egyetlen alattvalóját sem érheti bántódás sem személyében, sem vagyonában a háború alatt tanúsított magatartása miatt. *Gondoskodott a légió tisztjeinek és legénységének pénzbeli támogatásáról is.* Klapkának és a légió tagjainak az 1867-es kiegyezés után amnesztiát adott a császár.

Bismarck később is számtalanszor adta tanújelét a magyarság iránt érzett rokonszenvének.

Bodnár István

Régi plutokraták

Wagner berlini nemzetgazdasági író szerint valamennyi ma élő plutokrata vagyonának nimbusza eltünik, ha az ókori nagygazdagokat márkaalapon mérjük le. Ha pengőre átszámítjuk vagyonukat, így fest a statisztika:

III. Ramses egyiptomi fáraót Diodor 400.000 talentumra becsülte, ami 2 milliárd 800 millió pengőnek felel meg. De meg kell jegyezni, hogy a pénz vásárlóértéke akkor sokkal nagyobb volt a mostaninál (például 1000 évvel Krisztus születése előtt egy kövér ökör ára a mostani értékünkre számítva át, legfeljebb hatodfél pengőt tehetett) s így III. Ramses vagyonát 55 milliárd pengőre bátran taksálhatjuk. Herodot nem írja meg szám szerint, hogy mennyit ért *Krőzusnak,* az ókor legnagyobb plutokratájának vagyona. De ha számításba vesszük, hogy a delfoszi orákulumot egy oly piramissal ajándékozta meg, melynek 117 köve közt volt néhány, egyenként 200 kilogramm súlyú aranykocka is, elképzelhetjük, hogy jelentékeny aranyfölöslegben szenvedhetett. A tetejére ennek a piramisnak ráadásul még egy 400 kilogramm súlyú színarany oroszlánt állíttatott. Az újkori pénzgazdagság nagyon gazdag emberei közé számítja Wagner a 14. századbeli angol Dick *Whittingtont,* aki egyszer egy ünnepi alkalommal mosolyogva égette el pénzszükében szenvedő királyának hatodfél millió pengőről szóló adósleveleit. Végezetül tudjuk azt is, hogy a renaissance korában a *Medicieket* és a *Fuggereket* tartották a világ leggazdagabb embereinek.

Kábító lőszer — kokainból

Harris B. amerikai kapitány újfajta muníciót talált fel mindenféle lövőfegyver számára, — bizonyos kokainkészítményt tartalmazó lőszert, mely azt, akit eltalál, néhány másodperc alatt meghatározott időre elkábít. Volt eddig is egy ehhez hasonló találmány, egy morfiumkészítmény, csakhogy azt külön számára készített fegyverrel lehetett kilőni, de Harris kapitány készítménye minden most használatos lövőfegyver számára használható lesz. Amerikában ezt az új muníciót mindenekelőtt a rendőrség akarja kipróbálni az alvilág ellen vívott harcaiban.

Budapestről

60 perc: **Arad, Wien**
70 perc: **Nagyvárad**
75 perc: **Kassa**
2 óra: **Kolozsvár, Ungvár**
3 óra: **Breslau, Bukarest, Marosvásárhely, Prága**
4 óra: **Berlin, Sofia**
6 óra: **Saloniki**
7 óra: **Athén**
9 óra: **Zürich**
10 óra: **Stockholm**

Repülőgéppel!

SZÁZMILLIÓ ÉVES ŐSÁLLATOK A PALARÉTEGBEN.

Németországban, a Bajorhegység lankás oldalain, olajforrások kutatása közben hatalmas őspalarétegre bukkantak. A munkálatokat vezető mérnöknek feltünt, hogy a kifejtett kőlapokon elmosódott vonalak, bizonytalan rajzok láthatók. Jelentést tett a münchení geológiai intézetnek. Hosszú hónapok tudományos vizsgálatai során idegfeszítő, gondos munkával a palák és kövek közül óriási tengeri hüllők, csodálatos növények alakjai bontakoztak ki. Többek között sikerült egy hét és fél méter hosszú ichtysaurus megkövesedett vázát is kihámozni a palarétegből. Megállapították, hogy ezek az állatok százmillió évvel ezelőtt kerültek az őspalaréteg közé és így a világ legérdekesebb leletei közé tartozik.

Az osztálysorsjáték húzása

50.000 pengőt nyert: 72625
15.000 pengőt nyert: 18463
10.000 pengőt nyert: 24873 38642
3000 pengőt nyert: 21411
2000 pengőt nyert: 84971
1000 pengőt nyert: 16997 88275

500 pengőt nyert: 11239 17810 20446 22544 25414 27089 32497 53037 59624 62541 65489 67262 69994 75323 78786 81845

300 pengőt nyert: 1768 6838 9155 10284 12224 17515 18134 19063 20075 20429 22545 36637 38309 40303 42638 43432 44296 47181 48255 53210 53302 54060 55818 56540 66161 69278 73143 73163 73305 73497 75228 80921 82104 82627 87906 89358 90979

Ujra bővül a magyar filmgyártás lehetősége

Megirtuk, hogy a Hunnia-filmgyár megvásárolta és modernizálja és még a nyáron üzembe helyezi a régi Star-filmgyár műtermeit. Most arról értesülünk, hogy a Magyar Film Iroda műtermét is jelentősen bővítik, amennyiben a műtermi épületből kitelepítik a laboratóriumokat és más technikai célokat szolgáló helyiségeket, amelyek számára külön épületet emelnek. Ezeket a munkálatokat a nyár folyamán befejezik és ezzel *újra bővül a magyar filmgyártás lehetősége.*

Rendkivüli nagy érdeklődés előzi meg

Dr. Murawski Emil

német haderő Főparancsnoka törzsébe tartozó őrnagy

VILLÁMHÁBORU NYUGATON

című művének magyar fordítását, melyben az író történelmi hűséggel ismerteti Hollandia, Belgium és Franciaország ellen lefolytatott hadjáratot, valamint a diplomáciai tevékenységeket.

A nyugati villámháborútól nem állunk ugyan még történelmi távlatban, de az elmult idő már módot nyujt arra, hogy a német főparancsnokság becsületes törekvését, az eredményeknek és azok rugóinak hű és tárgyilagos feltárását már most szemlélhessük és átélhessük.

Ez a mű, mint forrásmunka is, egyik legérdekesebb terméke a háborús irodalomnak.

Előjegyzési ára június 15-ig 4.80 P
Bolti ára — — — — — — — 5.60 P

Előjegyzéseket kizárólag az ár és 20 fillér portó egyidejü beküldése mellett (lehet 20 f-es bélyegeben is) a „Magyarság" Könyvosztálya (Budapest, II., Hunyadi János-út 2.) vesz fel. Utánvéttel 75 fillérrel drágább!

Nagysikerü könyvujdonság!

Most jelent meg

a hősi halált halt

Prien Günther

a világhirü hős „U-boot" kapitány

Életutam Scapa Flowig

című könyve, amely napjainkban duló tengeralattjáró-háborúról és vízalatti harcokról ad izgalmas, lélegzetelállító részleteket. Bemutatja a buvárhajóparancsnok vakmerő vállalkozását, bátor tengeri támadását a sötét és ellenséges tenger mélységeiben, ahová élő ember ritkán jut el.

Ez a könyv Günther Prien regényes önéletrajza, amely tele van a kor romantikájával.

Ára 4.80 pengő.

Kapható a „Magyarság" Könyvosztályában Budapest, II., Hunyadi János-út 2. — Postán a könyv árának és 20 fill. portónak előzetes beküldése után (lehet 10 filléres bélyegekben is) szállítjuk. Utánvét mellett 75 fillérrel drágább.

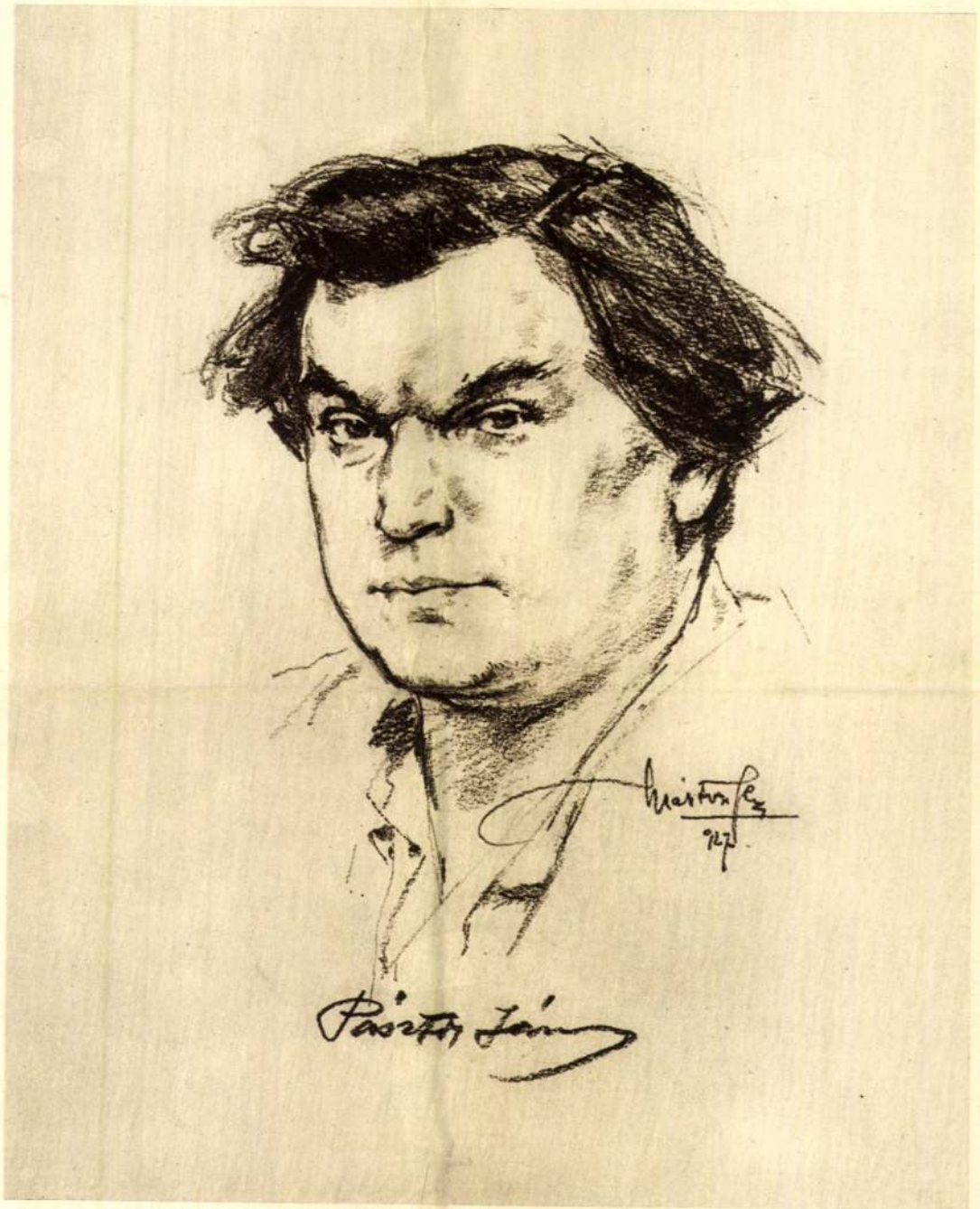

PÁSZTOR JÁNOS.
Márton Ferenc rajza.

Evk Kut. 1930

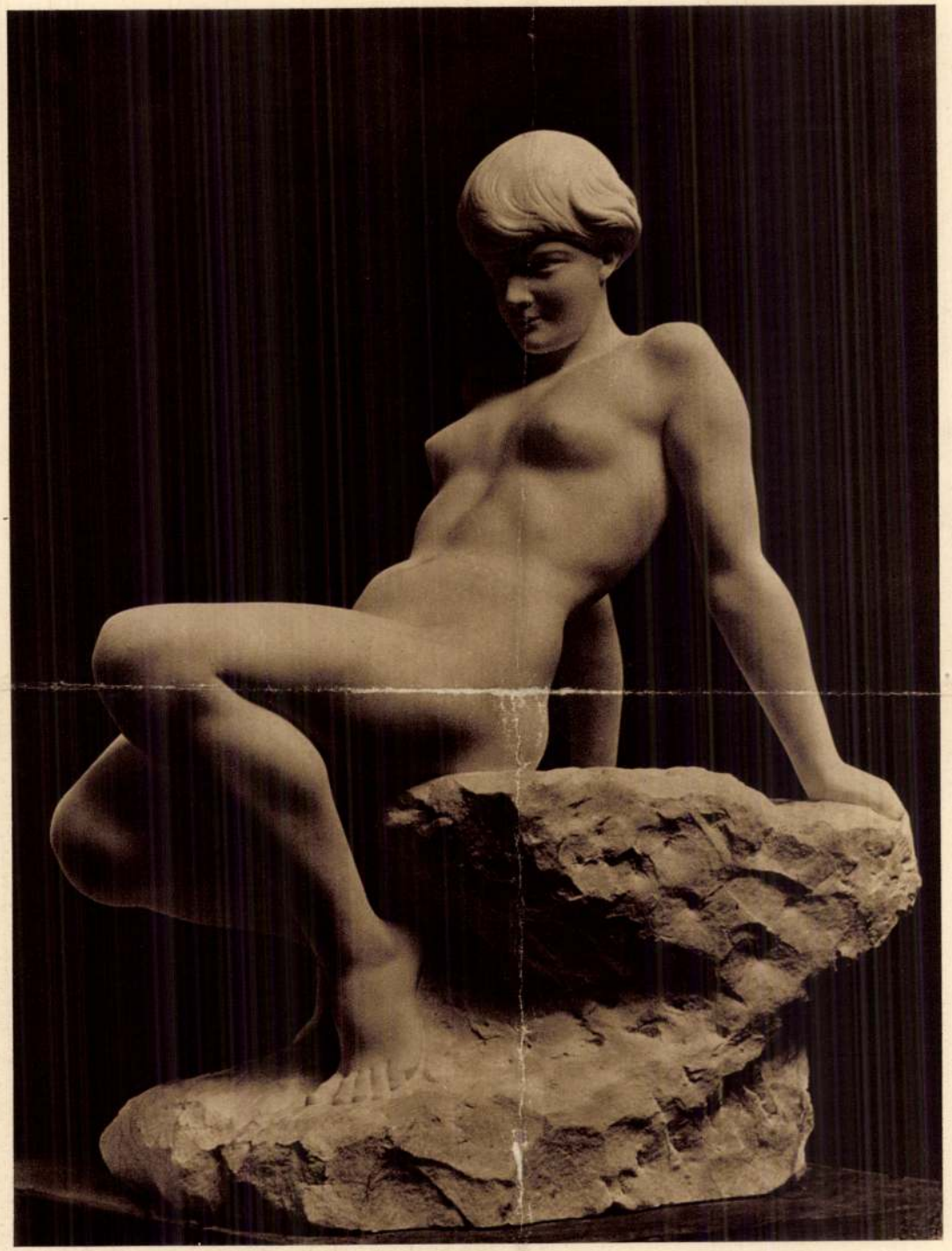

KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND: NŐI AKT.

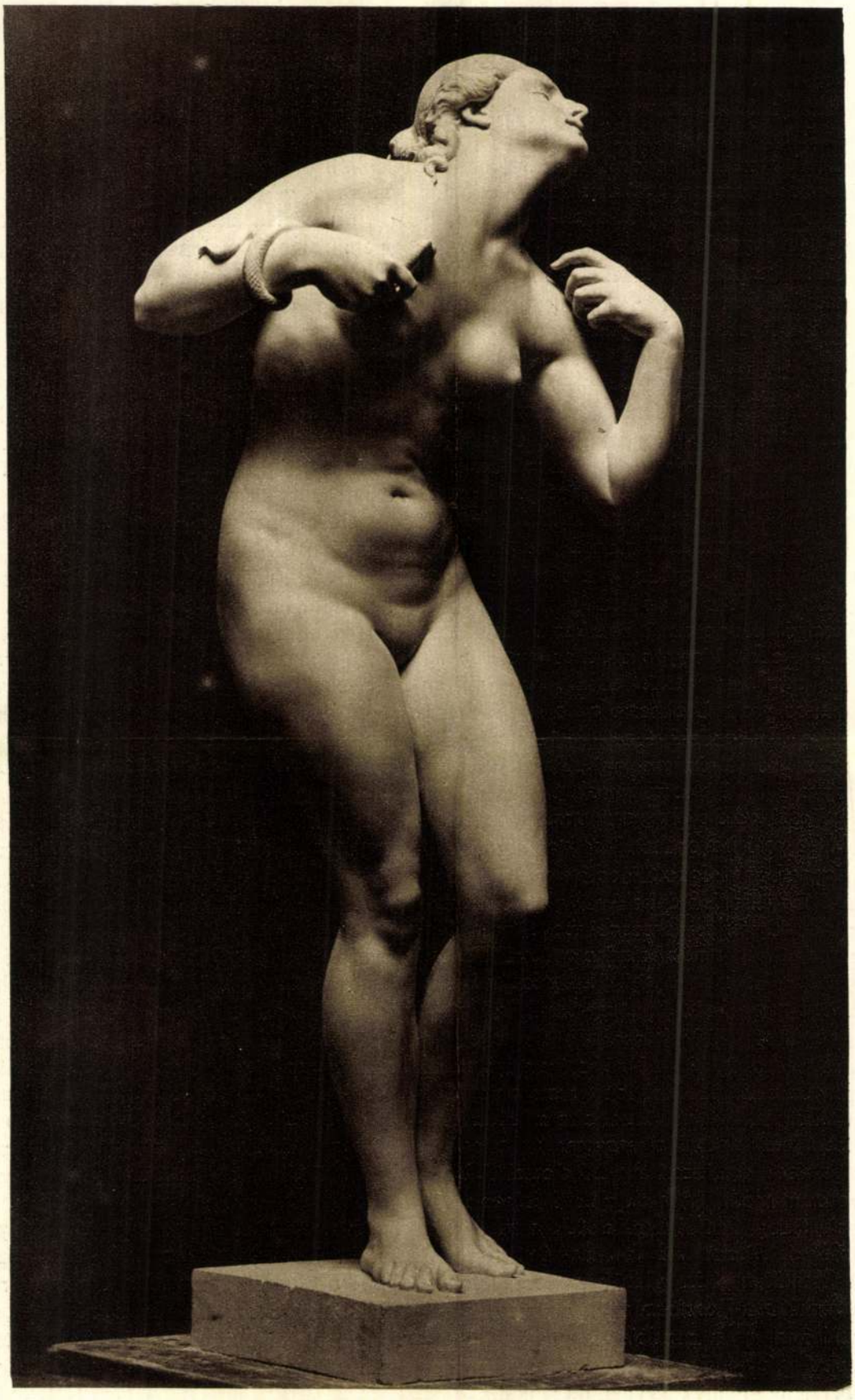

PÁSZTOR JÁNOS: KLEOPATRA.

Magyar Művészet
1925.

nyilvánvalóan a Keleten kell utánuk kutatni. Itt pedig már elsősorban hatalmas akadályul mered elénk a bizánci kultúra kettős megjelenése: a keleti kereszténység architektúrája és az oszmánli törökség mecsetjei. A hatvanas években megpróbálkoztak nálunk ilyen keletieskedő álhisztorizmussal: a Vigadó romantikus keresztes lovagokkal tarkított maureszk gótikája — ha nincs is minden inger híjával — mégis csak zsákutcába kergette építészetünket. A közelebbi kelet e falán tehát át kellett törni, hogy közelebb jussunk magukhoz a gyökerekhez. Az áttörésre sok és sok helyes érzékkel Lechner vállalkozott." *

Ahány állítás, annyi tévedés. Élénken mutatja ez a cikk is azt az értetlenséget, mellyel Feszl geniejével szemben viseltettek a Feszl alakját és tettét vizsgálgatni kezdő magyar művészettörténeti kutatók.

Feszl ismeretlenül maradt annyira, hogy mikor az ő nyomdokaiba lépett Lechner Ödön a Feszl gondolatát vitte tovább, Feszlről ebben az értelemben is mindenki elfelejtkezett. Nagyon érdekes lenne utánajárni ama tény kikutatásának, hogy milyen hatással volt Lechnerre az a kis sorozat, melyet a Képzőművészeti Társulatnak 1885 január hó 11-én megnyílt, Feszl Frigyes hagyatéki kiállításán láthatott.

Feszl kezdte el az etnikumnak az építészetbe való bevonását. Hogy ez a gondolat Lechnerben virágzott ki, ez is egyszerűen érthető. Egyszerűen érthető, miért kellett Feszlnek a magyar zsinórzásnál megállania ezen az úton és miért nem haladhatott tovább előre. Feszlnek e célból, saját kutatásain kívül, csakis az egykorú képeslapoknak (a Vasárnapi Ujság, Magyarország és a Nagy Világ, Ország Tükre) akkoriban majdnem minden számukban közölt magyar népies ruházat ismertetései állhattak rendelkezésre. Ezért vette Feszl a magyar ruha egyes díszítéseit építészeti díszítő elemekül. Nem vehetett mást. Itt, az egykorú képes ujságok illusztrációin, keresendők a hatóerők, amelyek Feszlt az etnikum felé terelték. A gondolat kétségkívül a csodálatosan invenciózus Feszlben született meg. Feszl halálával ez a gondolat is meghalt. Legalább is egyidőre. És Lechner sem mehetett volna tovább Feszlnél, ha kettőjük közé nem veti a szerencse Huszka Józsefet, a magyar etnikum, a magyar ornamentika kitünő kutatóját, aki ugyanazt a munkát vállalta a magyar ornamentika gyüjtése terén, mint amelyet a magyar zene terén a népdal gyüjtői: Bartók Béla és Kodály Zoltán oly csodálatos energiával és eredménnyel végeznek.

Mikor Huszka József a magyar ornamentika motívumainak* gyüjtését elvégezte, adva volt a talaj arra, hogy a Feszl gondolata tovább virágozhassék. Itt folytatódik Lechner Ödön működése a Feszl által kezdett csapáson.

Az ő működésének a Feszlével való rokonságán mit sem változtat az, hogy más utakon haladt. A gondolat egész közeli rokonsága az, amely meghatározta Feszl és Lechner összetartozóságát.

Összetartozásukat dolgozásmódjuk rokonsága csak fokozza.

Feszl a román és iszlam alkalmazásán keresztül hozza felszínre még egész halkan a magyar etnikumot.

Lechner a francia renaissance és indus elemeket díszíti magyar ornamentikával.

Egyfelől a nyugati, másfelől a keleti formavilág képezi az alapot, melyen a magyar ornamentika kincseit használják díszítő művészetként.

És tán Feszlről is, Lechnerről is elmondható, hogy a magyar építészet problémája mindkettőnél stagnáló helyzetben van.

Feszl Frigyes indította útjára, mert Feszlben született meg, az építészet magyar formanyelvének nagy problémáját.

Érdekes és igen figyelemreméltó, hogy éppúgy, *amint a magyar irodalom a XIX. század első felében a romanticizmus vizein úszva válik sajátságaiban, lényegében egyformán magyarrá, ugyanígy az építészet is a romanticizmus vizén úszva érkezik meg a magyar nemzeti építőművészet megvalósításának problémájához.*

A romanticizmus gyökeres irányváltozást jelentett a klasszicizmussal szemben: a klasszicizmus hideg, merev, mozdulatlanságában meg nem sérthető szabályaival alkotni próbáló, de tehetetlen irányzat volt. Ebből a tehetetlenségből való

* Nemzeti építőművészet. Világ 1916 dec. 5. számában.

* Magyar díszítő styl, 1885. A székely ház, 1895. Magyar ornamentika, 1898.

Magyar Nemzeti Múzeum
1926.

PÁSZTOR JÁNOS: FÁJDALOM.

A fametszés egyben szerencsés és nagyrahivatott kifejezésmódja a lengyel nép mély vallásos érzésének. A szentkép nemcsak az imakönyvben, hanem a lengyel úri lakásban is helyet kap. Úgy a műveltebb, nagyobb igényű közönség, mint a munkás és földmíves vágyik ott az Istenanya, a védőszent s általában a vallási tárgyú kép után. És ragaszkodnak a primitív, de lengyel czenstohowai Madonnához inkább, semhogy lelküknek idegen, üres szépségű műkereskedői Madonnákat tűrnének lakásaikban. És a lengyel művész, akiből Páris sem irtja ki teljesen a vallásos érzést, legfeljebb ha formakifejezését irányítja (Konarska, Czervinsky, Krasnodebska, Wasowicz), tudja, hogy népének lelki szükséglete a szentkép. És metszenek illusztrációszerű kisebb dúcokat vagy önálló nagyobbméretű táblákat (Skoczylas: Háború), melyek annyira nemzetiek, hogy Madonnának és angyalnak, de még az Atyaistennek is tipikusan szláv (sőt néha a mult sugallta orosz) ábrázata van, a varkocsról, tűszőről s hasonlókról nem is szólva.

A színes grafika legnemesebb lapjai is fadúcok révén készülnek. A kőre rajzoló, vagy a rézkarcoló sokkal könnyebben vét színes lapjaival az ellen a tartózkodás ellen, amit a grafika stílusa megkövetel. Amíg tehát sokalljuk a monotípiaszerű, kézzel és nem dúccal létrehozott színezést egyes rézkarcozsolásra kifejező, szédítő iramot mutató vonalak kerülnek s együtthatva mesterien fejeznek ki fényt-árnyat, anyagot, színt. Úgy érezzük, hogy Wyczólkowski „Lublin"-ja legújabb alkotásai közül való, a kiforrott művész, a türelmetlenségig munkás mester műve, míg a csodaszép Wawel rászolgált a kiemelésre.

A rézkarc terén, mely készülésénél fogva a sokrétűbb, bonyolultabb és végeredményében a drágább lapokat kiadó grafikai kifejezésmód, nem tesz reánk oly mély hatást a lengyel kiállítás, főleg azért, mert nekünk is vannak szép számmal jó rézkarcolóink.

Pankiewicz lemezeit a finomság, a technika lehetőségeinek költői lélek által való kihasználása jellemzik. Önarcképe, „Colosseum"-a elsőrendű hidegtűkarcok. „Nyirfá"-ja, „Varsói motívum"-a, „Híd"-ja kitünő vonalmaratások. Az elsőben mozgás, a „Híd" lemezén Corot-szerű könnyed rajz, Varsójában erő van. Egy kis téli tája csodálatosan adja vissza a lengyel tél ezüstös-zuzmarás hangulatát. „Tölgyfák" című maratott lemeze a legjobb angol lemezek mellé sorolható. Erőteljes maratású, biztos rajzú karcok a Rubczak Jánoséi. „Les Planty à Cracowie" a kiállítás legjobb lapjai közé tartozik. A mi Mednyánszkynk borongós hangulata van itt lemezbe edzve. Brandel K. „Kereszt alatt"-ja csodás gazdagságú építészeti fantázia. „Fantázia" c. lemezén — pompás foltmaratás

Pásztor János

MAGYARORSZÁG A BRÜSSZELI VILÁGKIÁ

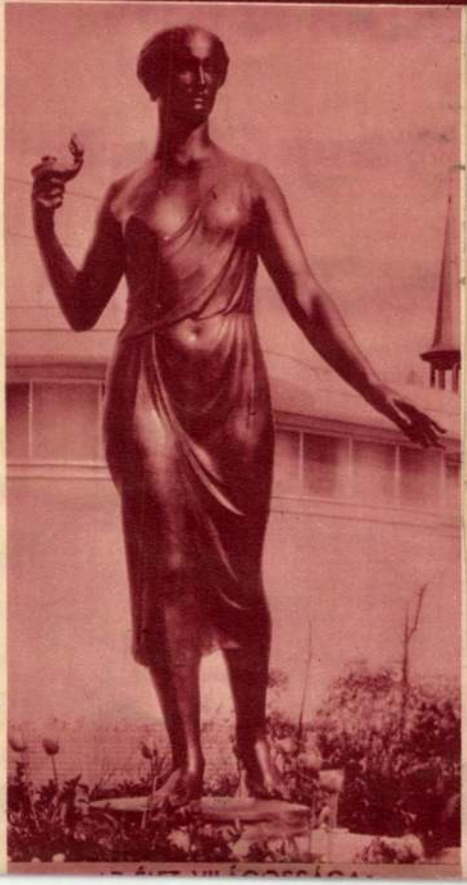

Pesti Napló képes mell.

1935 jún. 29.

AZ ÉLET VILÁGOSSÁGA
PÁSZTOR JÁNOS SZOBRA
A MAGYAR PAVILLON ELŐTT

LÍTÁSON

hosszat. A legtöbb em-
rás pihenővel. A kis-
ban nemcsak ülhetek,
míg a *Buchwald*-székek
ak. *Semmiképpen sem*
y árkülönbözet a Buch-
. Pár percnyi ülésért 4
enne. Tisztelettel dr. *Sz.*

réseknek is. Zakala György többszörösen büntetett állástalan pincér volt a bűntársa. *Tóth* Júlia egy időben *Fischer* Ignác kereskedő alkalmazásában állott. Amikor a kereskedő és családja egyszer nem volt otthon, a lakásba hívta *Zakala* Györgyöt, a kereskedő pénzszekrényének tetejét szétverték, feszítővassal pedig felfeszítették a trezor ajtaját. A kasszából *4800 pengőt* vittek el. A pénz csupa ezüstpénz volt.

n: ünnepélyes megnyitó a Margitszigeten

zebb része, a *Margitszi-*
a építkezés zajától han-
ka *szombaton véget ér.*
én gazdagabb lesz a kö-
rn fürdővárossal, amely
den vívmányával felsze-
ülést, gyógyulást és szó-
et.
5 órakor *Fabinyi* Tiha-
ügyi miniszter, az Ide-

genforgalmi Tanács elnöke, közéleti előkelőségek jelenlétében adja át rendeltetésének az új *Palatinus Hotelt,* a *Szanatóriumot* és a *Gyógyfürdőt.*

Aznap este beköltöznek a vendégek, akik jóelőre *szobát foglaltak.*

Es *másnap, május 1 én* már az óriási méretű ebédelő, uzsonnázó és vacsorázó *terasz* is megnyílik a nagyközönség előtt.

Pásztor János

Az Est 1934 ápr. 29.

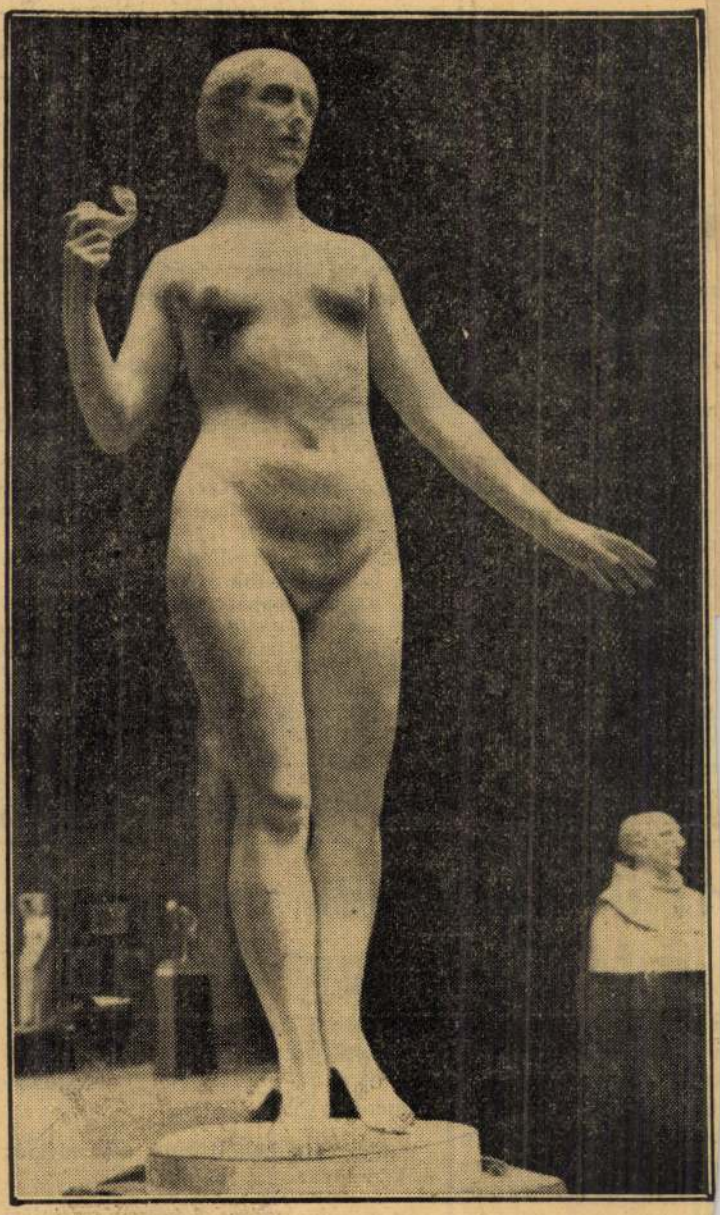

PASZTOR JÁNOS: KAZINCZY GÉNIUSZA

1934 (tavaszi) Nemzeti Kiállítás.

csak a kitartás. Ő könnyen várt, de Karcsi türelmetlenkedett. Utóbbi levelei megint uj tervekkel voltak tele. Pályát akart változtatni, beállani egy vállalatba, hogy ne késleltessék az egyetemi évek. Úgy beszélt arról a két esztendőről, amit várnia kellett, mint az örökkévalóságról. Hogy Blankát addig férjhez fogják adni! Megtetszik neki közben valaki! Elveszíti bátorságát!

Blanka hiába írt neki megnyugtató szavakat, nem akart hinni. Most is azt felelte, hogy tárgyal valakivel, ha sikerül, egy év mulva esküdhetnek, még ha apja bele nem egyeznék, akkor is. Más lány talán örült volna Blanka helyén ennek a türelmetlenségnek, de ő hallani sem akart róla. Hogy később megbánják? Csak végezzen rendesen, ráérnek, addig az apja is belátja, hogy nincs oka ellenkezésre. De Karcsi ebben az egyben nem akart ráhallgatni. Panaszolta is Olgának:

— Hát most mit csináljak vele, mondd?

— Ird meg neki, hogy kezdő fizetésre nem mégy hozzá.

— Isten ments, még azt hinné akkor, hogy a pénze miatt szeretem.

— Pedig ostobaság, amit akar, nem szabad engedni.

— Minden levelemben azt irom, mégsem hallgat rám.

— Na várj csak, majd beszélek én vele.

Blanka ámulva nézett rá:

— Hogyan akarsz vele beszélni? Tudod, hogy rokonoknál lakik, akik mindjárt megirnák az apjának, ha idejönne. Azt hiszed máskép már nem volna itt régen?

— Mi megyünk föl hozzá.

— Mi? Pestre? Mikor? hiszen anyus két nap mulva jön értem.

De Olga nem ismert akadályt, ha már egyszer valamit a fejébe vett.

— Anyusnak sürgönyözök, hogy elmentünk egy pusztára, nyári mulatságra, csak egy hét mulva jöjjön. És az nekünk elég idő Pestre. Még ma beszélek Lajossal.

Bánkynak nem volt ellenvetése. Az utóbbi napok ugyis úgy összekuszálódtak, gyötrődött a féltékenységtől, kifárasztotta az állandó harmadik, Blanka mindig köztük, még kimagyarázkodni sem lehetett, ő csak nyelt és gomolygott körülötte a nem tetsző élet. Igy legalább egy kis levegőhöz jut. Olga is kimozdul, talán megnyugszik és utána ismét csendesebb lesz a ház.

Lenke néni nagy meglepetésére másnap este már Pesten is voltak. Most már nem várta Olgát akkora örömmel, lelohadt a lelkesedése a sok oktalanság láttán, bánta is, hogy testvére háta mögött segítségére volt akkor. Bizony, tudták ők, hogy miért tiltakoztak. Két ilyen könnyelmű! De azért csak mosolyogva ölelgette két szép hugát. És elég volt látnia Olgát, hogy megbocsásson neki.

Már meg sem lepte, hogy ujból titkolóznia kell: anyusék ne tudják meg, hogy Pesten jártak. Most Blankán van a sor, ő szerelmes, őt kell takargatni. Lenke néni most Zánkay Karcsit fogadta tárt karokkal, ő érte sürgölődött, ő érte terült dúsan az asztal. Most Blanka ügyéért dobogott a szíve, az ő pártjára állott. Istenem, a fiatalok. Most őértük tólult könny a szemébe és az ő fejük fölé emelte áldón a kezét, ha magára maradva reájuk gondolt: csak megsegítené őket a jó isten.

Olga mindent jól gondolt el. Karcsi már csak őreá hallgatott, örömében igért és beleegyezett és meghaltak a tervek, minden jó volt, hogy Blankát láthatta.

Olga szinte irigyelte Blankát ezért a lobogó lángért, ami körülvette. Milyen más a Karcsi fiatalos hevülése Lajos csöndes nyugalma mellett. Hogyan jött az föl akkoriban boldog mosolygással, lassú léptekkel, elégedetten. Ez meg ragyogó szemmel, kipirultan rohan, már messziről integet, szinte fölgyujtja maga körül a világot. Ég a türelmetlenségtől. Ez nem tudna hónapszámra elüldögélni, mint Lajos. Ezt józanságra kell inteni és kipányvázni, hogy előre ne vágtasson. És ámulva nézte Blankát, ki anyáskodva, komolyan, csaknem józanul képes szerettetni magát. Ha nem tudta volna róla, hogy szereti ezt a fiut, azt kellett volna hinnie, hogy higgadt számitással vetette latba a pénzét. És éppen ezzel a nyugalommal uralkodott rajta. Úgy nézett az fel rá, mint szentre, leste még a mozdulatát is, csupa alázat volt és rajongás. És Olga megadással türte, hogy kihagyják boldogságukból és nélküle menjenek sétálni. Beérte azalatt Lenke nénivel. De hogy ne vesztegesse el idejét, felébresztette benne a szánalmat, kifacsarta könnyeit, és belenyult zsebébe. Jó mélyen, hogy ez az út megérje neki is a fáradságot.

Gvadányi József gróf szobra, amelyet születésének kétszázadik évfordulója alkalmából most lepleztek le szülőhelyén: Rudabányán. Pásztor János müve

Otthon nevetve dicsekedett el Lajosnak:

— Hitted volna, hogy ilyen ügyes leszek? Örülsz, hogy fölmentem? — És első felbuzdulásában sietett a fűszeresnél törleszteni. — Meglátod, milyen okos leszek ezután.

Pálfyné, Lenke néni jóvoltából, összhangot és jókedvet talált náluk. Nem beszéltek a gondokról, csak a társaság foglalta le őket. Olga, anyja kedvéért, most asszonyokat is meghivott és azon igyekezett, hogy háziasszonyi ügyességével még őt is elkábítsa.

Éppen ez az igyekezet nem tetszett Pálfynénak. Most láthatta, mire kell Olgának a rengeteg pénz. Tudta jól ő is, mit jelent a vendégeskedés, de ő leegyszerűsítette a kiadásokat, maga fáradozott, sütött-főzött, arra volt büszke, hogy minden az ő keze alól kerül ki. De Olga? Olga hadvezér, aki utasításokat

Uj Idők 1925, XXXI, 35.

Színészek heves kirohanása a mükedvelők ellen. Mühlbeck Károly rajza

osztogat, rendelkezik, cukrászt, vendéglőst foglalkoztat. Ha nem határozta volna el otthon olyan szilárdan, hogy bármit lát, nem avatkozik a dolgukba, akkor már régen megmondta volna a véleményét. De ha szól nekik, még ő lesz a rossz, a szigorú, a rideg, a meg nem értő. Nem akart *anyós* lenni. Jobb a béke. Olgának úgy sem lehet tanácsot adni, a maga feje után indult mindig, ha igérné is, alig tenné ki a lábát, megint a régi nótát fujná. Az ura sem különb. Ismerik is ezek a pénz értékét.

Mégis, mikor komolykodó arccal látta jönnimenni Olgát, tetszelegve nézte. Milyen jártas máris mindenben. Hogy kirí a többi asszony közül. Van valami benne, ami a többi fölé emeli. Nem lehet azt megmondani, mi az, de ő még egy karton ruhában is különb lenne, mint ezek selyemben. És milyen tudatos minden mozdulata. Már ahogy egy vázát az asztalra állít, az úgy van odatéve, hogy nem lehetne szebben, vagy jobban. Be kell vallani, hogy művészettel csinál mindent, még a rosszakarat sem találhatna kivánnivalót az ő vendéglátásában. Ha könnyelmű is, de érti a módját, hogyan kell mindent pazarul halmozni. És Pálfyné akármennyire elítélte is ezt a költekezést, megvesztegette a hozzáértés és nem sajnálta a dicséretet:

— Ügyes háziasszony vagy, meg kell adni, olyan az asztalod, hogy bárki büszke lehetne rá — és lenyelte egyéb kifogásait, hogy ne rontsa lánya kedvét. Pedig Olga várta, egész nap készült rá, ajkán ült a védekezés, amivel leszerelje a prédikációt. És hogy elmaradt, kétszeres boldogságot érzett és tuláradó hálját rá kellett borítania anyjára, minden percben mellette termett, ölelgette, bújt hozzá és duruzsolva hizelgett:

— Drága kicsi anyuskám, meg vagy elégedve velem? Megbékéltél már a házasságommal? — És a tekintete a szoba minden sarkából anyjára mosolygott, hogy kicsalja az ő mosolyát is.

Pálfynénak szokatlan volt ez a gyöngédség. Olga már jóideje mindig csak ellenkezett vele. Ha belátásra akarta birni, idegesen vitatkozott, a leveleiben is viszszautasított minden tanácsot. Konok volt, jószándék nélkül. Hát ilyen is tud lenni? Milyen meleg szemű, ez az ő szép, nagy asszonylánya. Visszamosolygott rá és megsimogatta a haját. Dehogy rontotta volna most el ezt a hangulatot. Ellágyulva hagyta magát kényeztetni, eltűnt minden szigorúsága, megbabonázta ez a gyengédség.

Blanka nem ismert rá, mikor este, magukra maradva, Olgát dicsérte előtte:

— Tudod, hogy még sokat szépült, mióta férjhez ment? És mennyire megszelidült. Lajos is nagyon derék ember. Spórolni ugyan nem tudnak, de nagyszerű házat visznek. Igazán meg vagyok velük elégedve.

Blanka is segített anyjának a dicséretben, csupa hála volt a pesti útért, igyekezett megszolgálni:

— Ha látnád anyus, mikor kint a tenniszen játszik. Egyik sem tud persze versenyezni vele, igazán nem hozzávaló ellenfelek. Igaza van, hogy az új pályát kibérelte. Tudod, ott fog játszani a fiúkkal, azok tudnak. Az asszonyok megpukkadnak az irigységtől és megszólják érte. Pedig velük igazán nem lehet semmire menni, egy kínlódás, minden labdáját elrontják. És Lajos olyan aranyos, nem bánja, ha többe kerül és azért sem szól, hogy nincs más nő a partieban, ő is igazat ad Olgának.

Mikor búcsúzkodtak, Pálfyné titkon pénzt csusztatott Olga kezébe és szelid mosollyal figyelmeztette:

— Okosan használd föl kislányom.

Olga buzgón fogadkozott:

— Meglátod majd anyuskám, milyen szépen be fogom osztani.

Olgát anyja dicséretétől szokatlan igyekezet hevítette. Nagy buzgalom szállta meg: megtartani igéretét. És mintha Lajos is nagyobb szerencsével játszana, mióta jobban vigyáz a pénzre. Sorra járta az üzleteket, ahol csak tartozott és mindenütt fizetett valamit. Nem az egészet, arra nem volt szive, jobb, ha valami otthon is marad, mennyivel könnyebb, ha van miből elővenni. És este eldicsekedett Lajosnak, milyen ügyesen rendezte dolgaikat. Elővette maradék tőkéjét:

— Hát neked mennyid van?

Bánky is mellé tette a magáét. Olga már tépelődött, szédítették a számok: mit is lehetne venni ennyiből?

— Csaknem elég egy bundára. Ha nyernél még valamit hozzá, most megvehetném. Ilyenkor szezon után sokkal olcsóbb.

Bánky szinte riadtan tiltakozott:

— Csak a bundát ne említenéd. Tudod, hogy nem sajnálom tőled, de még akárhányszor megkivántad, az ára mindig elveszett. Rossz kabala ez a bunda. Jobb, ha nem is gondolsz rá. Ráérünk még a télig vele, ki tudja, mi lesz még addig?

— Éppen azért akarom most. Most van rá valamink, akkor meg ki tudja, hogyan fogunk állni? Te mindig babonás vagy. Már miért veszítenél? Most éppen formában vagy, én biztosra veszem, hogy nyerni fogsz.

Olga rábeszélésére Bánky magával vitte az egész pénzt. De hiába, nem akart gondolni a bundára, csak az járt az eszében. Nem tudott szabadulni a rossz érzéstől. El fogja pecchelni az a szerencsétlen bunda. Már szerette volna, ha nem hallgat Olgára és nem veszi magához az egész tőkét. Legalább két részre osztotta volna, ha ma veszít is, legyen holnap mivel jóvátenni. Már az első tétje hibás volt, vesztett és egész este nem tudott nyugodtan gondolkozni. Ideges lett és egyik hibát a másik után követte el. Nem volt megállás. Mire reggelfelé magára eszmélt, már késő volt. Letörve indult haza.

Olga izgatottan ült föl ágyában, mikor az előszobából behallotta az ura motoszkálását. Már a mozdulatai zajából olvasni akart. Hogyan jön? Nyert? Jókedvű? De mikor belépett, már nem is kérdezte. Az arcára volt írva. Hirtelen harag öntötte el. Miért is nem játszhatott ő maga? Ő nyert volna. Lajos ehhez sem ért, csak fut a pénze után, nem tud megállni, ő okosabban csinálta volna. Haragosan villant feléje szeme, bosszúsan dobta magát a másik oldalára, hogy

Naponta egy cigarettával kevesebb s szert tehet Wells Nagy Világtörténetére

225. Pásztor János: Fájdalom.

Ernst Múzeum kiállításai.
LXXXI. (1926)
Szinyei Társ. II. tér kiáll.

Pásztor János

Gömbös Dórával és két főhadnagyfiával, *Gömbös* Ernővel és Gyulával, valamint a Gömbös-család több tagjával. Nagyobb küldöttséggel képviseltette magát a magyar élet pártja és pártkülönbségre való tekintet nélkül megjelent sok felsőházi tag és országgyűlési képviselő. Kivonult a tűzharcosok díszszázada, a nemzeti munkaközpont díszalakulata, a Baross-szövetség küldöttsége, több ifjúsági, bajtársi, hazafias és társadalmi egyesület küldöttsége zászlók alatt.

Tíz órakor érkezett vitéz *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója, akit Kállay Miklós miniszterelnök és Radocsay László igazságügyminiszter, a Gömbös Gyula-társaság elnöke fogadott. *A kormányzó ellépett a kivezényelt díszszázad arcéle előtt,* majd a megjelentek rendkívül lelkes üdvözlése közben elfoglalta a számára fenntartott helyet.

Tasnádi Nagy András: Arma virumque cano...

A budai dalárda elénekelte a Himnuszt, majd *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke tartott ünnepi beszédet.

— Mikor az emelvényre lépek — mondotta —, itt szemben *Gömbös* Gyula márványba vésett alakjával, hogy emlékünkbe idézzem, *ki volt ő számunkra, mit jelentett nemzete életében,* önkéntelenül a nagy latin költő szavai tolódnak ajkamra: „Arma virumque cano..." *Küzdelmekről, harcokról emlékezem, férfiúról szólok.* Küzdelmekről, melyek méltók voltak egy igazi férfiúhoz s férfiúról, kinek harcai *nemzetét szolgálták.* Gömbös Gyuláról beszélek: az utolsó két évtized magyar történelmének egyik legmarkánsabb alakjáról.

A szónok ismertette ezután Gömbös Gyula pályájának kezdetét, *katonai hivatását és a hivatás teljesítésében végzett eredményes munkásságát,* majd azt az időpontot, amikor — az összeomlás után — megszakította katonai pályafutását s a kommunista puccs után *Bécsbe, majd Szegedre ment, hogy teljes erővel vesse bele magát az ellenforradalom szervező munkájába.* Itt vitték át az események a politika területére. Rámutatott a Move-ban vitt szerepére, amely a nemzeti erők összefogására irányult. Megemlítette *ellenzékbemenését és rátért arra az időre, amikor Gömbös Gyula átvette az ország irányítását.*

— Az 1931 bekövetkezett, súlyos gazdasági válság hatása alatt a nemzet életében *az általános hanyatlás jelenségei mutatkoztak.* A lelkek telve voltak kedvetlenséggel s nem tudta senki, hogyan kellene kiemelkedni a nyomasztó helyzetből. *Gömbös Gyula volt az, aki látta, tudta és megmutatta a fölemelkedés módját.* Tisztában volt a bajokkal, a nehézségekkel, mégis vállalta a kormányelnökség feladatát, *mert lábra akarta állítani az országot.* A lemondás helyébe *reménység* lépett, felcsillámlott egy szebb és jobb korszak ígérete. Gömbös Gyula erős hitével, vas akaratával, kemény elhatározásával *felrázta a nemzetet, megerősítette, harmóniába olvasztotta, egységbe kovácsolta a nemzet lelkét* és kimondta a független és öncélú magyar nemzeti állam eszméjét. Jött és a nemzet elé tárta „nemzeti munkaterv"-ét. Ez volt egyik célja. A másik pedig, amit békés eszközökkel kívánt szolgálni, *a békeszerződéseknek a revíziója.* A harmadik célja: *a lelkiválság leküzdése,* a nemzet lelki ujjászületésének előmozdítása, az egységes magyar világnézet kialakításával.

— Bel- és külpolitikát, az alkotmányjogot és közigazgatást, a pénz- és igazságügyet, a termelési, ipari és kereskedelmi kérdéseket, a munkásproblémát, a mezőgazdasági és birtokpolitikát, a hitelügyet, a honvédelmet, a nemzeti művelődés feladatait, a népegészségügyet ölelték fel a nemzeti munkaterv pontjai, *amelyeknek a magyarság számára biztosítaniok kellett* — mint a munkaterv mondja — *a multjának, földrajzi helyzetének és történelmi hivatottságának megfelelő szerepet.* Nem elégedett meg Gömbös Gyula azzal, hogy munkatervét *írásba foglalja és rádión elmondja;* szemtől-szembe akart találkozni a néppel és élőszóval hirdette az ország több városában az új igéket. *Boldog volt, ha közvetlenül érezhette a nemzet szíve dobogását* és a nép között lehetett. Ennek meg is volt az eredménye: milliók értették meg és tették magukévá Gömbös Gyula tanításait. Ez a megértés és szeretet *csak növekedett akkor, amikor látták, hogy nemcsak beszél, nemcsak érvel, nemcsak ígér, hanem nagy lendülettel dolgozik is programjának gyakorlati keresztülvitelén.* Nem áll meg országa határainál, kimegy külföldre is és mindent megtesz nemzetközi kapcsolataink létrehozása érdekében.

„Ő volt, aki a tengelyt propagálta és elsőnek melléje állt"

— *Ő volt az első európai államférfi, aki a német nép vezérét felkereste és fenntartás nélkül az új Németország mellé állt.* De Gömbös Gyula volt a német-olasz összefogás leglelkesebb propagálója is: *a „tengely" elnevezés is tőle ered.* Ő volt az, aki midőn a nagyhatalmak a szankciók alkalmazását elhatározták, a leghatározottabb tiltakozást jelentett be. Ha mindezt mérlegre tesszük, meg kell állapítanunk, hogy *alkotó államférfiú volt Gömbös Gyula* s igaz volt, amikor azt mondotta, hogy az ő politikája *reálpolitika.* De olyan reálpolitika, amely számot vet a nemzet lelkével, a dolgok belső igazságával, ismeri a történelem logikáját és hisz az Isten világot, népeket és nemzeteket formáló erejében és igazságot osztó akaratában. Gyönyörűen fejezte ezt ki, amikor egyik beszédében így kiáltott fel: „Értem azt, ha kifáradtok a mindennapi kenyérért folyó küzdelemben. Kérem mégis, *ne tépelődjetek Tiborc módjára saját és hazátok sorsán, hanem tekintsetek az égre.* Minden magyar minden este tekintsen az égre ugyanazzal a gondolattal: *a magyar feltámadás gondolatával!*

— Mint minden nagy, cselekvő államférfit, *őt is elsősorban a jövőt formáló tényezők érdekelték.* Mélységesen tisztelte a multat, szívesen tekintett vissza történelmi példákért, de a jövő volt számára a fontos. *Az ifjúság, az oktatás, a nevelés, a jellemfejlesztés* kérdései s a gazdasági erők felfokozása foglalkoztatta. Gömbös Gyula csak a munkás, a kötelességteljesítő embert szerette s *utálta a nyegleséget, a léhaságot.* Különösen gyűlölte az üres urhatnámságot. Nem bírta tűrni a pipogyaságot, a mozdulatlanságot, a tehetetlenséget, az egyhelyben való topogást. Igazi államférfiú volt, *áthatotta a hivatás és küldetés tudata,* amelynek nyomán átérezte nemzete sorsát, minden szépségével és tragikumával. *Rögös útnak* nevezte a magyar célok felé vivő útat, amelyen nem szabad soha elfáradni. Az erősebb törölje szeretettel a verejtékét a gyengébb homlokáról, segítse és erősítse az elesetteket a cél érdekében.

— Fájdalom, ő bármily határozottan is haladt előre, kitűzött célját *el nem érhette.* Nemzetét a „virágos magyar élet, a magyar boldogság mezejére" be nem vezethette. *Nem érhette meg* — mint ahogy mi Isten kegyelméből megértük — *az ő nagy céljainak legalább részletes beteljesülését.* Alattomos betegség támadta meg, lett rajta úrrá s ragadta el körünkből — betölthetetlen űrt támasztva nemzeti életünkön. Elmondjuk ezt máskor is, a fájdalom könnyeivel, koporsó mellett, *de ritkán érezzük évek mulva is olyan élesen, mint Gömbös Gyulára gondolva.* Ő valóban betölthetetlen és betöltetlen űrt hagyott maga után. Elvesztése feletti fájdalmunkon, az azóta elmult esztendők mitsem változtattak, *törekvései, célkitűzései, tanításai ma is útmutatók.* Ebben az ünnepi órában egy egész nemzet szeretete és hálája száll fel az örökkévalóságba. Ez a szobormű pedig *nemzedékről-nemzedékre őrzi az ő áldott emlékét.*

A nagyhatású beszéd után *Szendy* Károly polgármester átvette az emlékszobrot a székesfőváros gondozásába. Beszédében hangoztatta, hogy ezt az emlékszobrot és Gömbös Gyula emlékét *ő és utódai kegyelettel és hálával őrzik meg.*

A beszédek elhangzása után *Horthy Miklós, Magyarország kormányzója hatalmas babérkoszorút helyezett el a szobor talapzatán.* Koszorút helyezett el *Széchenyi* Bertalan gróf a felsőház, *Tasnádi Nagy* András a képviselőház, *Kállay* Miklós miniszterelnök a kormány, vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter és vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes a honvédség, *Homonnay* Tivadar a székesfőváros, vitéz *Endre* László Magyarország törvényhatóságai, *Pállfy* József a törvényhatósági jogú városok nevében. A magyar élet pártja koszorúját vitéz *Lukács* Béla miniszter, a párt országos elnöke, az erdélyi párt koszorúját *Árvay* Árpád országgyűlési képviselő, a magyar megújulás pártjának koszorúját vitéz *Imrédy* Béla, a vitézi szék koszorúját pedig vitéz *Igmándy-Jegyessy* Géza helyezte el. Koszorút helyezett még el a szobor talapzatára *Bárczy* István államtitkár a miniszterelnökség, *Radocsay* László igazságügyminiszter a Gömbös Gyula-társaság nevében. A Gömbös-család koszorúját Gömbös Gyula fiai: *Gömbös* Ernő és Gyula helyezték el. Koszorút hozott Gömbös Gyula szülőfalujának: *Murgának küldöttsége is.* A nemzeti munkaközpont nevében vitéz *Marton* Béla elnök, a Baross-szövetség nevében *Ilovszky* János elnök, a székesfehérvári arany vitézségi érmesek nevében az egyik vezető tette le koszorúját.

A szoborleleplezési ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget. Vitéz *Horthy* Miklóst, Magyarország kormányzóját távozásakor a hatalmas tömeg *szünni nem akaró, igen meleg ünnepléssel éltette.*

A GANZ ÉS TÁRSA VILLAMOSSÁGI, GÉP-, WAGGON- ÉS HAJÓGYÁR RT. IGAZGATÓSÁGA ÉS FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁGA mélyen megrendülve tudatja, hogy a vállalat igazgatóságának tagja és vezérigazgatója

Prager Pál

alkotómunkássága közepette, 1942. évi junius hó 22-én, 55 éves korában, rövid szenvedés után elhúnyt.

A Megboldogult munkájának szentelte életét; bölcs előrelátással, a gazdasági élet minden ágára kiterjedő mély tudással, biztos ítélőképességgel, fáradhatatlan kitartással vezette több, mint két évtizedig vállalatunkat.

Elhúnytát mélyen gyászoljuk és nemes egyéniségének emlékét el nem múló kegyelettel hűen megőrizzük.

A GANZ ÉS TÁRSA VILLAMOSSÁGI, GÉP-, WAGGON- ÉS HAJÓGYÁR RT. TISZTVISELŐKARA ÉS MUNKÁSSÁGA mély fájdalommal jelenti, hogy a vállalat vezérigazgatója és igazgatóságának tagja

Prager Pál

a vállalatnak szentelt munkássága közepette, 1942. évi junius hó 22-én elhúnyt.

Megboldogult vezérigazgatónk a kötelességteljesítés mintaképe volt. Nagy tapasztalatú, bölcs belátású, igazságos, melegszívű főnök, akit kiváló emberi tulajdonságaiért alárendeltjei osztatlanul szerettek és tiszteltek.

Hálával és kegyelettel őrizzük meg emlékét.

Német légitámadás Anglia déli partvonalának egyik kikötője ellen

Berlin, június 22.

A német légi haderő a hétfőre virradó éjszaka, mint a német távirati iroda értesül, *hatásos támadásokat intézett Anglia déli partján egy kikötő ellen,* amely a hadi ellátás szempontjából fontos szerepet tölt be. A támadások nyomán erős robbanások és tartós tüzek keletkeztek.

A vasárnapi nap folyamán és a hétfőre virradó éjjel német harci gépek *felderítő repülést végeztek a brit sziget déli partja és az akörüli tengerrész felett.* Ennek során két ellenséges tengeralattjárót fedeztek fel és azokat megtámadták. A német repülőgépek fegyveres felderítésüket jó eredménnyel hajtották végre.

Tovább javult a pápa egészségi állapota

Róma, június 22.

A pápa egészségi állapota tovább javult, úgy hogy Maglione bíboros államtitkárnak megengedhette, hogy mai névnapja alkalmával elmehessen Cafforiába, szülőhelyére.

XII. Pius pápa június 22-én valószínűleg megtartja a legsürgősebb magánkihallgatásokat.

Szlovák légiforgalmi küldöttség érkezett Budapestre

Hétfőn délelőtt szlovák légiforgalmi küldöttség érkezett a magyar fővárosba. A küldöttség tagjai: *Gonda* János mérnök, a szlovákiai Légügyi Hivatal főnöke, a Nemzetvédelmi minisztériumban, egyben a Szlovák Légiforgalmi Társaság igazgatója, *Vlasák* Gábor, a társaság ügyvezető alelnöke és *Brix* József, a társaság titkára. A szlovák küldöttség a szlovák-magyar légiforgalmi kapcsolatok felvételéről tanácskozik Budapesten az illetékes magyar légiforgalmi tényezőkkel.

Angol repülőgépek három francia halászbárkát géppuskatüz alá vettek

Vichy, június 22.

Mint hivatalosan közlik, angol repülőgépek június 18-án Dieppe és Le Treport közelében géppuskatüzet zúdítottak az *Algue, Aelxandrienne* és *Grand Agneau de Dieu francia* halászbárkákra. A támadás következtében egy halász életét vesztette, négy pedig megsebesült.

Ujból igen sok angolszász hajó süllyedt el az Atlanti-oceánon

Genf, június 22.

Az amerikai tengernagyi hivatal közölte, hogy az Atlanti-oceánon és a Karibi-tengeren *9 ameriki hajót elsüllyesztettek.*

Washington, június 22.

Mint az amerikai tengerészeti minisztérium jelenti, a Mexikói-öbölben *megtorpedóztak egy kisebb norvég kereskedelmi hajót.*

Buenos-Aires, június 22.

Mint jelentik, június 19-én a Karibi-tengeren két tengeralattjáró ágyulövésekkel *elsüllyesztett egy 4500 tonnás jugoszláv szállítóhajót.*

A Flora holland szállítóhajó személyzetének 34 megmentett tagja Barranquilába érkezett.

Meg nem nevezett északamerikai kikötőből jelentik, hogy *egy nicaraguai hajót az északamerikai part közelében megtorpedóztak.* Személyzetének öt tagja 36 órával a hajó elsüllyesztése után a kikötőbe érkezett.

Buenos-Aires, június 22.

A Rio Diamante nevű argentin szállítógőzös *8 brit hajótöröttet tett partra Argentinában.* A 8 tengerész egy buvárhajók által elsüllyesztett brit gőzösön teljesített szolgálatot.

Fotókópia-okmányfénykép. RÁD, Andrássy-út 52. Mussolini-té nél. Telefon: 116-640.*

Szebasztopol északi frontján elesett az utolsó parti erőd is

Berlin, június 22.

A német távirati iroda vasárnap délben a keleti front eseményeivel kapcsolatban a véderő főparancsnokságának a Führer főhadiszállásáról kiadott jelentését közölte, amely szerint Szebasztopol erődrendszerének északi részén elesett a Lenin-erőd. Ezzel a parti erődöt kivéve német kézre került Szebasztopol északi arcvonalának valamennyi erődje. Az ellenség által egyelőre még elkeseredetten védelmezett parti erődbe is behatoltak a német csapatok és kemény közelharcban álltak az ellenség által tartott erőddel.

A német főerők főparancsnokságának héftő délutáni jelentése a keleti harctér eseményeiről a következőket közli:

Szebasztopol vára északi részén kemény harcban elfoglaltuk a parti erődöt és a Szevernaja-öböltől északra megtisztítottuk a terepet az ellenségtől. A legkülsőbb földszoroson még ellenállást tanusító ellenséges maradványok megsemmisítése folyamatban van. A bekerítő arcvonal más részein német és román csapatok, amelyeket a légihaderő erős kötelékei támogattak, rohammal elfoglaltak több megerősített és szívósan védelmezett magaslati állást. A Szovjet ismételt ellentámadásai sikertelenek maradtak. Szebasztopol fölött és a Donectől keletre német vadászgépek vasárnap 28 ellenséges repülőgépet lőttek le.

A keleti harctér déli részén romboló repülőgéprajok jó hatással támadták az ellenség vasúti berendezéseit.

A középső arcvonalszakaszon több ellenséges támadást visszavertünk, a mögöttes területen több bolsevista bandát és raktárt elpusztítottunk.

A volchovi arcvonalon az ellenség nagyobb, páncélosoktól támogatott erőkkel újabb támadásokat intézett. Az elkeseredett harcok még folyamatban vannak.

Angol jelentés Szebasztopol belső védelmi vonalának áttöréséről

Bern, június 22.

Szebasztopolnál folyó harcokról az *Exchange Telegraph* moszkvai haditudósítója vasárnap este következőket jelenti:

— *Szebasztopol ostromának 18. napja igen válságos helyzetbe hozta az erőd védőit.* Határás rendkivül erős tüzérségi előkészités után a német csapatoknak *sikerült a belső védelmi vonalat is áttörniök és veszedelmes éket verni egészen a város szivéig.* Ugyanakkor egy másik német rohamcsapat a dokkokon keresztül indította meg a támadást. Mind a két oszlopot erős páncélosegységek támogatják.

Szebasztopol utcáin harcolnak már az előretörő német csapatok

Berlin, június 22.
(Német Távirati Iroda)

A véderőfőparancsnokság közlése szerint a német csapatok a Szevernaja-öböltől északra fekvő szebasztopoli városrészt *a hajógyárak vidékét elkeseredett utcai harcokban az ellenségtől házról-házra elragadták. Egy német hadosztály részei kivetették a bolsevistákat és átnyomultak a városrészen egészen az öbölig.* Egy ellenséges harci csoportot, amelyet a német csapatok megrohamoztak, a támadó arcvonal háta mögött bekerítettek és felmorzsoltak. A német tüzérség tovább folytatta az ellenséges állások és kiserődök megsemmisitését és a légvédelmi tüzérséggel, valamint nehéz gyalogsági fegyverekkel együttműködve, *sok ellenséges erődművet semmisitettek meg.*

A bekerítési arcvonal déli szakaszán román csapatok több ellenséges ellentámadást vertek vissza, amelyet az ellenség az elfoglalt magaslati állások ellen intézett és azután támadásba mentek át. A román csapatoknak sokerült méiyen behatolniok az ellenséges állásrendszerbe és az erődítési övezetet tovább áttörniök; ennek során megteremtették a támadás folytatásához szükséges feltételeket. A német harci csoportok a támadási szárny déli részén összes tüzérségük támogatásával a nagyon megerősitett magaslati állások ellen nyomultak. *Több kiserőd elfoglalása után a német csapatok elérték a hegygerincet és elfoglaltak egy kiemelkedő pontot. Ez á támadás is továbbfolyik.*

A német légierő június 21-én is eredményesen támadott harci és zuhanóharcigépeivel és naphosszat tartó bombázásával súlyos csapásokat mért a Szebasztopoltól délre lévő erődökre. A szebasztopoli kikötő vidékén is heves légi támadások érték. *Egy kereskedelmi hajó elsüllyedt, több teherhajó és egy hadijármü bombatalálatokat kapott.* A német vadászok légiharcban lelőttek nyolc ellenséges repülőgépet.

Az Aleutákon harcoló japán csapatok elfoglalták Kiska szigetét

Washington, június 22.
(Nemzetközi Sajtó Tudósitó)

Az amerikai tengerészetügyi minisztérium *az Aleuti-szigetcsoporthoz tartozó Kiska-sziget elvesztését jelenti.* A jelentés megállapitja, hogy az Aleuták vidékén a hadműveletek igen kis arányokban folynak, tekintettel a nagy távolságra és a rendkivül kedvezőtlen időjárásra.

Kiska a Patkány-szigetcsoporthoz tartozik és igen fontos amerikai tengerészeti támaszpont épült ki rajta. Körülbelül 700 mérföldnyire fekszik az alaszkai partoktól.

A tengelycsapatok ujabb vonalakat készülnek megszállni Libia és Egyiptom határának irányában

Róma, június 22.

Az olasz főhadiszállás 755. számú közleménye:

Tobruk elfoglalása és az erőd vidékének megtisztitása után a tengelycsapatok most újabb vonalakat készülnek megszállni Libia és Egyiptom határának irányában.

A Tobruknál ejtett zsákmány hozzávetőleges számbavételéhez képest néhányszáz ágyú, néhányszáz motorosjármű, mintegy száz páncéloskocsi, továbbá több igen nagy lőszer-, élelmiszer- és üzemanyagraktár jutott kezünkbe. Megerősitik, hogy a foglyok száma több mint 25.000. Köztük van az erőd parancsnoka és öt más tábornok.

A tengelycsapatok légi erői heves géppuskatűzzel és repeszbombákkal árasztották el az ellenség visszavonuló erőit.

A német vadászrepülők két Curtis-gépet lelőttek. Egy harmadik gépet Bengázi légvédelmi tüzérsége lőtt le. Egyik repülőgépünk nem tért vissza.

Bombavető alakulatok támadást intéztek Malta szigetén a halfari támaszpont ellen.

A Földközi-tengeren hat Beaufrighter-mintájú torpedóvető repülőgépet harc közben elpusztítottunk.

Egy tengeralattjáró ágyutűz alá vette Vancouver szigetét

Amszterdam, június 22.

A brit hírszolgálat ottawai jelentése szerint, Ralston nemzetvédelmi miniszter bejelentette, hogy szombaton este helyi idő szerint 10 óra 36 perckor *egy tengeralattjáró ágyutűz alá vette a kormány táviróadóját Vancouver szigetén.* A miniszter azt állitotta, hogy az adónak „nem" történt baja.

Seattleből érkező jelentés szerint *Fresman* ellentengernagy a 12. tengerész-körzet parancsnoka *elsötétitést rendelt el Alaska, Washington és Oregon államok partvidékén.*

Milyen bájosak

az egészséges vidám gyermekek különösen, ha tiszta lehelletük üdeségét érezzük. A száj és a fogak ápolása éppen olyan fontos, mint a bőré. Szoktassuk tehát a gyermekeket már kora ifjuságuktól kezdve rendszeres fogápoláshoz — mégpedig ODOL fogpéppel.

MAGYARORSZÁGI ODOLMÜVEK R. T. BUDAPEST

Gömbös Gyula szobrát a kormányzó jelenlétében, nagyszámu ünneplő közönség részvételével leplezték le

Magyarország néhai nagy miniszterelnökének, vitéz *Gömbös* Gyulának a Döbrentei-téren felállított emlékszobrát vasárnap délelőtt nagyszabású ünnepség keretében leplezték le. Az ünnepségen részt vett vitéz *Horthy* Miklós, Magyarország kormányzója is s megjelentek azon az ország politikai, katonai és társadalmi vezető egyéniségei, sok hazafias és társadalmi egyesület vezetősége és óriási tömegben az érdeklődő közönség.

A kormányzó számára díszemelvényt állitottak fel s a tőle balra lévő széksorban foglalt helyet *Kállay* Miklós miniszterelnök, *Széchenyi* Bertalan gróf, a felsőház, *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke, a kormány tagjai közül: vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc, *Hóman* Bálint, *Reményi-Schneller* Lajos, vitéz *Bartha* Károly, *Varga* József, *Radocsay* László, *Bánffy* Dániel báró, vitéz *Lukács* Béla, és *Antal* István, vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke, *Bárczy* István miniszterelnökségi államtitkár, vitéz *Imrédy* Béla volt miniszterelnök, *Homonnay* Tivadar főpolgármester, *Szendy* Károly polgármester, *Radványszky* Albert báró, a felsőház alelnöke, *Szinyei-Merse* Jenő és vitéz *Törs* Tibor, a képviselőház alelnöke, az államtitkárok közül: *Zsindely* Ferenc, vitéz *Bonczos* Miklós, *Bárczay* János, *Lossonczy* István, *Rozváczy* Lajos, *Kádas* Károly és *Kádár* Levente, *Ullein-Reviczky* Antal rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, sajtófőnök, vitéz *Thuránszky* László és *Szép* László miniszterelnökségi osztályfőnökök, *Éliássy* Sándor rendőrfőkapitány, továbbá sokan a minisztériumok főtisztviselői és a törvényhatóságok képviselői közül.

A kormányzó és az ország politikai, katonai és társadalmi vezető férfiai Gömbös Gyula szobrának ünnepélyes leleplezésén

A díszpáholy baloldalán foglalt helyet: *von Jagow* német követ, *Ferraris* követségi tanácsos, *Voli* ezredes, olasz katonai attasé, *Pappenheim* ezredes, német katonai attasé, vitéz *Keresztes-Fischer* Lajos vezérezredes, *Bárdossy* László volt miniszterelnök, özv. *Darányi* Kálmánné, *Fabinyi* Tihamér, *Lázár* Andor, *Bornemisza* Géza, *Somkuthy* József, *Lukács* György, *Zsitvay* Tibor, *Ivády* Béla, vitéz *Littay* András vezérezredes, több titkos tanácsos és tábornok.

Megjelent az ünnepségen a megboldogult miniszterelnök édesanyja, özvegy *Gömbös* Gyuláné, néhai Gömbös Gyula leányával,

HIREK

— **ANTAL ISTVÁN RÁDIÓELŐADÁSA.** A Szent László év legközelebbi kiemelkedő rádióműsorszáma dr. *Antal* István nemzetvédelmi propaganda miniszter »Szent László« című rádióelőadása lesz június 29-én este 19.50 órakor. A miniszter a nagy Árpádházi király századokon át sugárzó alakját helyezi új és érdekes megvilágításba.

— **ELCSAPTÁK AZ ÉPÍTKEZÉSI NÉPBIZTOST.** A legfelsőbb szovjettanács elnökségének határozata értelmében **J. P. Gvozdarev** építkezésipari népbiztost leváltották és helyébe **I. L. Mitrakovot** nevezték ki. *(NST)*

— **A DÁN KIRÁLY** már két hete ágyban fekvő beteg, a sárgaság, mely a június 7-i epekőrohamot követte, még nem mult el. Vasárnap a diakonissza-alapítvány kopenhágai kórházába vonult további vizsgálat és kezelés végett.

— **1500 JAPÁN DIPLOMATA HAZATÉRÉSE AMERIKÁBÓL.** A Gripsholm svéd gőzös elhagyta Newyorkot és elindult Tokióba. A hajó *1100 japán* diplomatát visz haza az Egyesült Államokból. Útközben a hajó megállapodik Rio de Janeiróban és ott *400 japán* diplomatát vesz fel, akik a közép- és délamerikai államokból térnek haza. *(MTI)*

— **FÜSTTELEN NAP.** A kámoni füsttelen napon 56.159 cigarettát gyüjtöttek össze a tűzharcosok és a leventék a honvédek számára. *(MTI)*

— **A KOLIBRINÉL IS KISEBB MADÁR.** Peruban egy kis sárga és vörös színben pompázó madárkát fedeztek fel, mely csak 23 milliméter nagy és így a legkisebb kolibrifajtánál is kisebb. A pöttönnyi madár a méhekhez hasonlóan virágmézből él.

— **AZ ISTANBUL ÉS ANKARA KÖZÖTTI AUTÓUTAT,** mint hivatalosan jelentik, június 25-én lezárják. Az útelzárást *katonai építkezésekkel* indokolják. *(NST)*

— **IMAKÖNYVET KAPNAK A HONVÉDEK.** A kecskeméti róm. kat. plébánia 20.000 darab imakönyvet nyomatott és azokat a keleti harctérre induló kecskeméti és kiskunsági katolikus honvédek között osztja szét. *(MTI)*

— **ESZAK-ERDÉLYBEN** június 30. és augusztus 8-ika között tartják a nagyfontosságú rongygyüjtő-napokat.

— **HÜHNLEIN ADOLFOT,** a nemzetiszocialista gépkocsiszervezet törzsvezetőjét tegnap temették el *München*ben *a Führer jelenlétében.* Megkapta a Német Rend legmagasabb fokozatát, amellyel rajta kívül eddig *Todtot* és *Heydrichet* tüntették ki.

— **KOLOZSVÁRON** vasárnap megalakult a Piarista Véndiákok Szövetsége. A szövetség védnökei közé választották vitéz *Bartha* Károly vezérezredes, honvédelmi minisztert.

— **AZ UJPESTI MOVE SZÉKHÁZÁT** szombaton este avatták fel ünnepélyes keretek közt. Az ünnepségen megjelent vitéz *Endre* László alispán és *Szeder* János vezetésével a MOVE országos vezetősége.

— **A SOPRONI MAGYAR SZÖVETSÉG** a nemrégiben megüresedett kaszinóépületet a soproni és sopronmegyei Magyar Művelődés Házává akarja átalakítani. A soproni Széchenyi-gimnázium tanári kara *Gábor* Géza igazgató kezdeményezésére 1600 pengő alapító tagsági díj vállalásával testületileg csatlakozott a szövetséghez. *(MTI)*

— **A PETRÓLEUMADAG.** *Szendy* polgármester Budapest területén a világításra felhasználható petróleum mennyiségét július és augusztus hónapra 1—1 literben, szeptember hónapra pedig 1.5 literben állapította meg.

— **CUKORNÉLKÜLI GYÜMÖLCSBEFŐZÉST,** kevés cukorral dzsemek, továbbá vitamindús ételek, főzelékfélék készítését és egyben a villamos tüzhely takarékos kezelését tanítják meg az Elektromos Müvek Eskü-út 5. sz. alatti bemutató villamoskonyhájában. Délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor kezdődik, délelőttiek pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor. Befőzés csak a délelőtti előadásokon.

— **FELVÉTEL A MÜEGYETEMRE.** Akik a müegyetemre felvételt kérnek, az osztályuk szerint illetékes dékánhoz július 16-tól augusztus 15-ig nyujtsák be kellően felszerelt, saját kézzel írt folyamodványukat. Beiratkozás: szeptember 1-től 15-ig. Az előadások szeptember 16-án kezdődnek.

— **AZ ERDÉLYI MÚZEUM EGYESÜLET** június 28-án tartja Kolozsváron rendes közgyülését.

SZINHÁZ ÉS FILM

Rekord-bérlet a Nemzetiben!

15.000 bérlőre van kilátás

A *Nemzeti Színház* ma reggel 9 órakor kezdte meg idei bérleteinek árusítását, illetve a tavalyi bérlők esetleges cserélési szándékának kielégítését. *Már 8 órakor olyan tömeg rohanta meg a ruhatár asztalainál dolgozó tisztviselő-gárdát,* hogy rendőrnek kellett fentartania a rendet.

Jóformán ma délelőtt kialakult az a vélemény, hogy a bérletesek az idén *rekordforgalmat* bonyolítanak le a Nemzeti Színházban. *Németh* Antal igazgató tavalyi jelentése szerint az elmult szezonban a színháznak majdnem *13.000 bérlője volt.* Úgy látszik, hogy az a néhányszáz hely, amely a bérlők számára még szabad, már az első »szabadforgalmú« bérletváltási napon elkel. A színház egyik illetékes tisztviselője közölte, hogy *15.000 bérlőre van kilátás* a jövő szezonban.

Szombatig ugyanis a színház bérletügyeinek tisztviselőkara elsősorban a *régi bérlők* bérletjegyeit jegyzi elő, míg jövő hétfőtől július 12-ig az *új bérlők* igényeit elégítik ki.

Kemény János, Mihályfy Béla és Vaszy Viktor Kolozsvárra utazott

A kultuszminiszter elfogadta Táray Ferencnek, a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatójának lemondását és a színház igazgatójává Mihályfy Bélát nevezte ki. A színház főigazgatója az eddigi tiszteletbeli igazgató, báró Kemény János lett, míg a zeneigazgatói tisztségre a kultuszminiszter bizalma Vaszy Viktort jelölte. A három igazgató tegnap délután utazott Kolozsvárra, hogy megkezdje a jövő évad előkészítési munkálatait.

Az ötvenéves férfi

Heinrich George az öregedő férfi utolsó szerelmes hevületének lobogó tüzében játssza végig legújabb szerepét, »Az ötvenéves férfi«-t, Sudermann egyik regényének filmváltozatát, amely a hamvadó érzelmek és indulatok drámai és költőien szép játéka. Heinrich George mellett Ilse Werner játszik női főszerepet a filmben, partnereik Ernst von Klipstein, Albert Florath és Paul Wegener. A művészi filmet a nagy német filmsikerek rendezője, Carl Froelich vitte felvevőgép elé.

A velencei Biennalen a szokástól eltérően nem lesz délutánonként vetítés, tehát az augusztus 30-tól szeptember 15-ig tartó filmversenyen mindössze 16 filmet vetítenek le, köztük három magyart.

•

Budai muzsikus ozsonna címmel *érdekes zenés estet rendez szerdán 19 óra 20 perckor Budapest I. hullámhosszán a rádió. Az előadást Borsodi-Bevilaqua Béla írta és a megelevenedett pest-budai ozsonna keretében az 1812-es évek biedermeier-zenéje kél életre.*

•

A Vidám Színházban rendezték vizsgaelőadásukat a Rózsahegyi-iskola növendékei. A különösképpen jó prózai bemutatkozások közül Lévai Ilona, Ráthonyi Róbert, Pintér Zsuzsa, Tóth Károly, Székely Endre, Tóth Gabriella és Szalontai Irén nevét kell kiemelnünk.

(*) **A Nemzeti Zenedében** az új tanévi beírások június 25-től július 1-ig. *A gimnáziumi tanfolyam is megnyílik.* Tájékoztató az irodában. Semmelweis-u. 12. Tel. 189—341.

Öt mozi mutatja be

A kétezerpengős férfi-t

Simor Erzsi

Bulla Elma

Öt mozi mutatja be a héten A Kétezerpengős férfi-t, Barabás Pál nagysikerű Magyar Színházbeli vígjátékának filmváltozatát, amelynek főszereplői a színpadi játék hősei, *Bulla* Elma és *Hajmássy* Miklós, valamint *Simor* Erzsi, ki a remekül összeválogatott együttes harmadik sztárja. Vezető szerepet játszik még a történetben *Vaszary* Piroska, *Bilicsi* Tivadar, *Juhász* József, *vitéz Bánky* Róbert és *Bánky* Elemér. A film az *Iris Film* produkciójában készült. *Cserépy* László rendezte, a kísérő zenéjét meg *Fényes* Szabolcs írta.

Ma megkezdték az első bolgár-magyar film felvételeit

Karády Katalin

A *Magyar Filmiroda* műtermeiben ma reggel kilenc órakor megkezdték az első *magyar—bolgár* nyelvű film felvételeit *Alkalom* címmel. A filmet *Zalaberi Horváth* János írta, az ő produkciójában is kerül felvevőgép elé az érdekes téma, amelyet *Rodriguez* Endre rendez. A ma reggeli felvételeken megjelentek az összes magyar és bolgár színészek, így *Karády* Katalin, a magyar verzió női főszereplője és Nadja *Nojarova*, a bolgár verzió hősnője. A magyar verzió férfi főszereplői *Somlay* Artúr, *Csortos* Gyula és *Szilassy* László. *Somlay* a férj, *Csortos* a férj barátja, *Szilassy* pedig az a »bizonyos harmadik«. *A bolgár vendégművészek július végéig maradnak Budapesten.*

Főpróba kedden, premier szerdán:

Párisi expressz

Dayka Margit

Erdélyi Mihály második nyári színháza, a *Márkus Parkszínház* holnap, *kedden este mutatja be nyilvános főpróba keretében a Párisi expressz* című francia zenés vígjátékot *Dayka* Margit, *Csikós* Rózsi, *Buttykay* Emmi, *Feleky* Kamill, *Kertész* Dezső, *Mihályi* Ernő, *Pataki* Miklós, *Sárossy* Andor és *Miklós* Livia felléptével. Yves *Mirande* játékához *Csanak* Béla írta a zenét, a verseket pedig *Erdélyi* Mihály írta. Az átdolgozás és rendezés *Pünkösti* Andor műve. A *Párisi expressz* premierje *szerdán este ½9 órakor van.*

A IX. kívánsághangverseny

Rendkívül nagy sikert aratott a vasárnap este rendezett IX. kívánsághangverseny, melynek ünnepi hangulatát nemcsak a nézőtéren megjelent lelkes frontot járt tisztek, altisztek és közkatonák rajongó ünneplése biztosította, hanem a szereplők művészi felkészültsége, odaadó szereplése is. A tegnapi kívánsághangverseny méreteiben, sikerében még az eddigi kívánsághangversenyeket is felülmúlta.

Igen nagy sikere volt *Pataky* Kálmánnak, az *Operaház* tiszteletbeli tagjának, továbbá *Palló* Imrének és *Sárdy Jánosnak*, az *Operaház* tagjai közül. *Müller* Mária, az *Operaház* tiszteletbeli örökös tagjának műsorszáma az est egyik ragyogó fénypontja volt. *Szeleczky* Zita *Solweig* dalát énekelte, *Nagy* István kirobbanó sikert aratott szavalatával, *Vörös* Sári és *Varga* Imre magyar nótákat énekelt. A külföldi vendégművészek közül Dora *Komar* német operettprimadonna, Johannes *Haesters* holland tenorista, Rosita *Serrano* chilei sanzónénekesnő emelkedett ki. Igen szép művészi teljesítményt produkált a légierők fúvószenekara *Doroszlay* Károly, a Mária Terézia honvédgyalogezred zenekara *Pongrácz* Géza karnagy vezényletével.

FÉRJEK

Egy nagymultú nápolyi arisztokratacsalád hanyatlásának történetét mondja el a *Férjek* című legújabb *Esperia film*, amelyet előreláthatólag a héten mutatnak be Budapesten. A történet a mult század végén játszódik *Nápoly* legszebb tájaiban, igen romantikus környezetben. A film különben a sötét indulatok és fékezhetetlen ösztönök súlyos drámája. A férfi főszerepet az olasz film Erről Flynn-je, Amadeo *Nazzari* játssza, a női főszereplő pedig a legérdekesebb olasz szépség, Clara *Calamai*. Mellettük Camillo *Pilotto*, Mariella *Lotti* és Sandro *Ruffini* kapott főszerepet a filmben.

A Budapesti Ének- és Zenekaregyesület vitéz dr. Mátyásfalvy Erich elnöklete-vel tartotta 35. évi rendes közgyülését. Lichtenberg Emil jelentésében az elmult évad munkáját méltatta, majd a titkári jelentés és zárszámadások tudomásulvétele után dr. gróf Zichy Ernőt egyhangúlag alelnökké választották.

Színházak műsora

NEMZETI: A roninok kincse (XII., ½8). — **KAMARA:** Hősök nélkül (½8). — **UJ MAGYAR:** Vén diófa (8). — **BABSZINJÁTÉK:** Az ember nincsen fából (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Aranysárga falevél (8). — **FENYES CIRKUSZ:** Kötéltáncos tigrisek (4, 8). — **MŰCSINKOR:** Handabanda (½6, 8).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné

ADMIRÁL (353—707): **Európa nem válaszol.** (1/4 1/26 1/28 1/210; V Ü 11 és ½-kor is.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Fekete asszony.** (1/44 1/46 1/48 1/410; V Ü 11 és 1/42 órakor is.) — **ANDRASSY** (124—127): **Páris vadonában.** (1/44 1/46 3/48 3/410; V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **ATRIUM** (154—024): **Szabotázs.** (1/26 1/28 1/210; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **BELVÁROSI** (384—563): Átalakítás miatt zárva. — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **A titokzatos röntgensugár** (kultúrfilm). **A charkovi csata. Rajzos híradó a hajókaravánokról. Magyar, Ufa, Luce és Argentin híradók.** (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.) — **BROADWAY** (422—722): **Az 5-ös számú őrház.** (1/24 1/26 1/28 1/210; Sz V Ü ½2-kor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Határvadászok.** (1/25 3/47 9; V Ü 1/22 1/24 1/26 1/28 1/210 órakor.) — **CAPITOL** (134—337): Második hétre prolongálva! **Leányálmok.** (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/22-kor is.) — **CORSO** (182—818): **Gúnyvacsora.** (1/26 1/28 1/210; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): **Szabotázs.** (5 1/48 1/210; Sz V Ü 3/43 órakor is.) — **DAMJANICH** (425—644): **A cigány.** (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 1/22 órakor is.) — **DÉCSI** (121—343, 125—952): **Leányok egymásközt.** (1/26 1/28 1/210; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **ELIT** (114—502): **Akit elkap az ár.** (6 8 10; V Ü 4 órakor is.) — **FÓRUM** (189—707, 189—542): Szabotázs. (1/26 1/28 1/210; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Hölgyek előnyben.** (5 7 9; Sz 1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü ½2-kor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **Babona** (film a kuruzslásról). **A charkovi csata. Rajzos híradó a hajókaravánokról. Magyar, Ufa, Luce és Argentin híradók.** (Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig.) — **HOLLYWOOD** (225—003): **Akit elkap az ár.** (1/26 1/28 1/210; Sz V Ü 1/24 órakor is.) — **IPOLY** (292—626): **A múmia bosszúja.** (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü ½2-kor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): Határvadászok. (5 3/48 1/210; V Ü 3/43-kor is.) — **KAMARA** (423—901): **Dr. Kovács István.** (11 2 4 6 8 10.) — **KULTUR** (188—120): **Pénz áll a házhoz.** (5 1/48 1/410; szombat 1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 3/42 3/44 3/46 3/48 3/410.) — **LLOYD** (111—994): **Asszony a neved.** (1/26 1/28 1/210; V Ü 1/24-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **A cigány.** (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü ½2-kor is.) — **ODEON** (422—785): **Kalózszerelem.** (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü ½2 órakor is.) — **OLYMPIA** (423—188): **Amok.** (11 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125): Prolongálva! **Azur Express.** (5 1/48 1/210; szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor is.) — **OTTHON** (146—447): **Elkésett levél.** (1/44 1/46 1/48 1/410; V Ü ½2-kor is.) — **PATRIA** (145—673): **András.** (11 2 4 6 8 10.) — **PHÖNIX** (426—326): **Erdélyi kastély.** (11 5 1/48 1/210; V Ü 11 3 5 1/48 1/210.) — **RADIUS** (122—098, 120—564): **Tiszlitótűz.** (1/26 3/48 3/410; Sz V Ü 1/24-kor is.) — **RIALTÓ** (224—443): **Rettegés.** (1/24 1/26 1/28 1/210.) — **ROYAL APOLLÓ** (222—002): Második hétre prolongálva! **Vihar kapitány.** (3/46 3/48 3/410; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **CSABA (SAVOY)** (146—040): **Akit elkap az ár.** (1/26 1/28 1/210; V Ü 1/24-kor is.) — **SCALA** (114—411): **Szabotázs.** (1/46 1/28 3/410; Sz V Ü 3-kor is.) — **TIVOLI** (225—602): **Három csengő.** (3/44 3/46 3/48 3/410; V Ü 11 és 3/42-kor is.) — **TURÁN** (120—003): **Határvadászok.** (11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10.) — **URÁNIA** (146—046): **Szabotázs.** (5 1/48 1/210; Sz V Ü 3/43-kor is.) — **VESTA** (222—401): **Csintalan férjek.** (1/24 1/26 1/28 1/210; V Ü 2 4 6 8 10.)

Ma: Rosita Serrano

VII. estje a **Vigadóban** 8-kor **új műsorral.** VIII. estje **holnap, kedden** V. 8. Jegyek d. u. 6-ig. **Rózsavölgyinél** és **Harmóniánál,** 7-től **pénztárnál**

Aranypók

Kert Varieté

VII., Rákóczi-út 15. Telefon 143-072.

Jún. 25-én, csütörtökön este ½9-kor **először**

Nyári kaland

zenés, táncos, énekes revü.

Fodor, Misoga, Barna, A. Lugossy stb.

Vasár- és ünnepnap délután ½5 órakor is.

Olcsó helyárak 80 fillértől.

„MILLIÓK ÉRTETTÉK MEG ÉS FOGADTÁK SZÍVÜKBE"

Leleplezték Gömbös Gyula szobrát

Vasárnap délelőtt tíz órakor a *Döbrentei*-téren nagy ünnepélyességgel leleplezték vitéz jákfai *Gömbös* Gyula, Magyarország néhai nagy miniszterelnökének szobrát. Az ünnepségen megjelenő *Horthy* Miklós kormányzót *Kállay* Miklós miniszterelnök és *Radocsay* László igazságügyminiszter, a *Gömbös Gyula Társaság* elnöke fo-

gadta. A kormányzó ellépett a díszszázad előtt és a Himnusz hangjai mellett elfoglalta helyét a díszsátorban.

A páholytól balra foglalt helyet a miniszterelnök, az országgyűlés két házának elnöke, a miniszterek, államtitkárok, a főváros vezetői és más magas közhivatalok viselői. A másik oldalon a diplomáciai testület élén *Jagow* német követ és *Ferrari* olasz követségi tanácsos, valamint számos közéleti kitűnőség között *Bárdossy* László volt miniszterelnök, özv. *Darányi* Kálmánné, továbbá volt miniszterek, magasrangú katonatisztek, sok felsőházi tag és képviselő és a MÉP nagyobb küldöttsége. Igen sok társadalmi egyesület képiseltette magát.

Hat honvéd

Az első sorban ült a néhai miniszterelnök családja: édesanyja, özv. *Gömbös* Gyuláné, valamint gyermekei: *Ernő* és *Gyula* főhadnagyok és *Balogh* Elemérné *Gömbös* Dóra. A tér másik sarkán hat honvédtiszthelyettes, arany vitézségi érmes főtörzsőrmesterek és törzsőrmesterek, akik a háború után a hadsereg létszámcsökkentésekor kiléptek a honvédség kötelékéből és 1931-ben *Gömbös* rendeletére vették őket vissza. Hálából négy esztendővel ezelőtt *ők voltak az elsők, akik fejenként 20 pengős adománnyal megindították a gyűjtést a Gömbös szoborra.* (A szobor és síremlék javára egyébként több mint 180.000 pengő gyűlt egybe, de adminisztrációs költség összesen csak 223 pengő postaköltség volt, mert minden egyebet a társadalom lelkes önkéntes munkája valósított meg.)

Az ünnepség kezdetén a Budai Dalárda elénekelte a Himnuszt, majd *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke a lepellel takart szobor jobbján felállított szónoki emelvényről nagyhatású szoboravató beszédet mondott.

Tasnádi Nagy András avató beszéde

Ismertette *Gömbös* fiatalságát, rajongását a katonai pálya után és az eseményeket, amelyek az összeomlás után a politika területére vitték.

— Az 1931 utáni súlyos gazdasági válság kedvetlenséggel teli idejében — mondotta többek között — *az ország talpraállítására vállalkozott, erős hittel és vasakarattal.* A magyar nemzet megerősítése, felvirágoztatása, a nemzet minden tagja részére az elérhető legnagyobb erkölcsi és anyagi jólét biztosítása volt politikájának célja és biztosítani akarta a magyarság számára azt a szerepet, amely multjánál, földrajzi helyzeténél és történelmi elhivatottságánál fogva megilleti. A nemzet elé tárta »Nemzeti munkatervét«. Az egész országban hirdette az új igéket. *Milliók érteték meg és fogadták szívükbe.*

Ezután a Kormányzó megadta a jelt és lehullott a lepel *Gömbös* Gyula hatalmas, hófehér márványszobráról. *Pásztor* János alkotásáról. *Szendy* Károly polgármester a főváros nevében gondozásra átvette a szobrot. *Elsőnek Horthy Miklós kormányzó helyezett el hatalmas babérkoszorút* a talapzatra. Utána *Kállay* Miklós miniszterelnök járult a szobor elé és *fel-vetett fejjel, a kőalak szemébe tekintve, néma, de kemény férfi fogadalommal tett koszorút nagy elődje lábához.* Elhelyezték a többi koszorút is, majd az ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget. Tizenegy órára az ünnepség résztvevőinek autótábora elvonult, visszavonták a rendőrkordont és a kivülálló hatalmas tömeg, egyszerű emberek, érdeklődő járókelők tódultak oda, az árnyas liget szélén nyári napfényben fürdő márványalakhoz. *A nép találkozott a szemünk láttára szoborrá lett nagy politikus államférfival...*

MAGYARORSZÁG HARCA AZ ÚJ EURÓPÁÉRT

A Berliner Börsenzeitung méltatja a magyar teljesítményt

Berlin, június 22. *(MTI)* »Magyarország részvétele az Európáért folyó harcban« címmel a *Berliner Börsenzeitung* hosszabb cikkben foglalkozik a most folyó háborúban végbevitt magyar teljesítményekkel.

A lap azt írja többek között, hogy Magyarország minden időben *felelősségteljes magatartásról* tett tanubizonyságot. Magyarország ezeréves történelme állandó bizonyítéka annak, hogy a magyar nemzet *tisztában van európai hivatásával.*

A lap a továbbiakban kiemeli, hogy a magyar nép tisztában van azzal, miért folyik ez a háború. A legutóbbi hadijelentések már beszámoltak a magyar honvéd hősi tetteiről. Ez *a régen bevált hadsereg,* mint eddig számos csatában, a keleti arcvonalon is méltónak bizonyul a magyar katona hagyományos hírnevéhez. A magyar honvédhadsereg teljesítményeit, *a belső politikai arcvonal szilárdságát,* a magyar mezőgazdaság és ipar megfeszített munkateljesítményeit, Magyarország *százszázalékos sorompóbaállását* egyetlen egy gondolat hatja át: Magyarország a saját jövőjéért harcol és Európáért. *(MTI)*

ALJECHIN MÉGIS GYŐZÖTT SALZBURGBAN

Megalakult az Európai Sakkszövetség — Bajorország is bevezette a kötelező sakkoktatást

Kétheti küzdelem után a mult héten befejeződött a salzburgi Európa-verseny, amelyen *Euwe* kivételével Európa legjobb hat sakkmestere kétfordulós küzdelemben mérkőzött az elsőségért. A sakkvilág különösen *Aljechin* és *Keres* összecsapásának eredményére volt kíváncsi, mert sokan az észt nagymesterben látják a jövő világbajnokát. *Keres,* aki *Moszkvából az álló frontokon keresztül jutott vissza hazájába,* most hosszú szünet után elsőízben játszott ismét európai versenyen.

A salzburgi verseny Aljechinre nagyon kedvezőtlenül indult. Első játszmáját elvesztette *Bogoljubovval* szemben és az első négy játékból csupán másfél egységet tudott elérni, mert a 18 éves *Junge* német mestertől is vereséget szenvedett. Az ötödik fordulóban azután megváltozott a helyzet: *Aljechinnek sikerült éppen legveszedelmesebb ellenfelét, Kerest, erőteljesen vezetett nyolcórás küzdelemben legyőznie.* Ez visszaadta önbizalmát, sikerült magához ragadnia a vezetést és a versenyt másfél pont előnnyel megnyerte.

A verseny végeredménye: 1. *Aljechin* 7½, 2. *Keres* 6, 3—4. *Junge* és *Schmidt* 5, 5. *Bogoljubov* 3½, 6. *Stolz* 3 ponttal.

Óriási versenygyakorlat és az elméleti nyereség

Aljechin játszmáinak áttanulmányozása azt mutatja, hogy a világbajnok régi, félelmetes versenyzőképességének már nincs teljesen birtokában: *óriási verseny-gyakorlata menti át a nehéz helyzeteken.* Több játszmában került nehéz, sőt vesztett helyzetbe, de *kitűnt, hogy még ma is a világ legjobb versenyjátékosa,* mert éppen az ilyen nehéz helyzetekben páratlan leleményességgel és szívóssággal találta meg a mentés egyetlen útját. Különösen *Stolz* elleni jászmája érdekes: *gyalloghátrányos bástya-végjátékot* sikerült javára fordítania és ellenfelének parányi hibáit kihasználva *óriási küzdelemben győzött.*

A sakkelmélet sokat köszönhet a salzburgi versenynek. Nagyon érdekes, hogy a versenyen — *Aljechin* és *Keres* nyilvánvaló hatására — *a királygyalog-megnyitás győzedelmeskedett a vezérgyalog-kezdésen,* ami a támadószellemű sakk diadala.

Aljechinnek mindkét játszmájában sikerült Kerest legyőznie. Az utolsó fordulóban kerültek másodszor össze. *Keres* királycselt játszott, de Aljechin végig megtartotta gyalogelőnyét és győzött. Igy dőlt el a nagy küzdelem *Aljechin* javára, a szakértők véleménye szerint azonban *Aljechinnek* — noha még mindig ő a legjobb versenyjátékos — *riválisa párosmérkőzésben már valószínűleg fölébe kerekedne.*

A magyarok és Európa

A salzburgi verseny alkalmával *14 európai állam* kiküldöttei is egybegyűltek Salzburgban. Magyarországot *Balogh* László, a Sakkszövetség tornavezetője képviselte. A delegátusok megalakították az *Európai Sakkszövetséget,* amelynek elnöke *Fiehler* münchéni főpolgármester, alelnöke *Ferraris* meghatalmazott miniszter, a fasiszta államtanács tagja, főtitkára pedig *Post,* a németbirodalmi sakkszövetség vezetője lett. *Az Európai Sakkszövetség évenként felváltva európai egyéni s csoportbajnokságot rendez.* Az idén szeptemberben az *európai egyéni bajnokság* eldöntésére kerül sor a legjobb tizennégy európai játékos között. *Magyarországnak egy helyet tartanak fenn.* A jövő évben *az európai nemzetek csoportmérkőzését* rendezik meg.

A nagy salzburgi verseny befejezése után ma kezdődött meg a német sakk nyári versenyközpontjában, *Oeynhausen* fürdőben, a német sakkbajnokság.

Bajorországban, Siebert miniszterelnök rendeletére, egyelőre bevezették a sakk kötelező oktatását. A német birodalmi sakkszövetség százezerszámra küldött ingyen sakktáblát és olcsó sakkönyveket a fronton küzdő katonáknak. A német birodalom sakkélete általában olyan arányban fejlődik, hogy alighanem hosszú időre biztosítja majd *Németország vezető helyét ezen a téren.*

Hevesi budai rabbit kihallgatták az első kerületi kapitányságon

Milyen szóváltás történt a 44-esen?

Hevesi Ferenc budai rabbit hétfőre beidézték az első kerületi kapitányságra, ahol *Nedeczky* fogalmazó hallgatta ki. Hevesi rabbi ugyanis a *Hűvösvölgy* felé robogó egyik 44-es villamoson *politikai megnyilatkozásra ragadtatta magát* a kocsi kalauzának az egyik nőutassal történt afférjával kapcsolatban.

A jólöltözött, erősen zsidós fiatal nő *lejárt jegyet adott át a kalauznak,* aki ezt nem fogadta el s ebből támadt a szóváltás. Néhány megállónyi távolság után a fiatal nő le akart szállni a kocsiról. Ekkor a kalauz ingerülten megjegyezte, hogy *»újabban gyakran előfordul, hogy zsidók így bliccelnek villamoson!«*

Hevesi rabbi, a kocsi utasa epésen fakadt ki a kalauz megjegyzése ellen s többi között *más súlyos kitételeken kívül,* amit az utasok is hallottak, ezt mondotta: — Vegye tudomásul, hogy *megvan a véleményem ez itteni állapotokról.*

E miatt a kijelentése miatt idézték be kihallgatásra.

Hegyeshalom megvendégeli a hazatérő katonákat

Hegyeshalom társadalma *Horváth* Vendel plébános vezetésével fogadóbizottságot szervezett a harctérről hazatérő honvédek, illetve sebesültek méltó fogadására. A község lakossága havonta 800 pengő adomány befizetésére kötelezte magát s ezenkívül uradalmaktól, vállalatoktól és magánosoktól igen sok természetbeni adomány érkezett a bizottsághoz. A Bécs felől befutó vonatok mindegyikénél négy hölgy várja az érkező honvédeket, akiket friss hazai fehér cipóval, kávéval és cigarettával vendégelnek meg. Szombaton délben érkezett az első nagyobb szabadságos csoport, amelyben főleg sopron- és veszprém-megyei honvédek voltak. A honvédeket ünnepélyesen fogadták és magyaros vendégszeretetben részesítették. *(MTI)*

A nyiregyházi Sós-tóba fulladt négy férfi

A nyiregyházi Sóstón történt halálos szerencsétlenségről a nyomozás eddig a következőket állapította meg:

Hellebrandt János, *Buzga* János, *Gubányi* Mihály és *Mátyás* György nyírszöllősi lakosok tutajon szénát akartak kihordani a nyiregyházi Sóstófürdő szigetéről. Velük volt *Buzga* János hároméves gyermek is. Miután a tutaj nem bírta el a terhet, a szénát lerakták és üres tutajon indultak vissza. Az üres tutaj a parttól néhány méterre felborult, utasai a vízbe estek és valamennyien a tutaj alá kerültek. *Szabó* Antal napszámos és egy másik férfi segítségükre azonnal a vízbe vetette magát, de csak a hároméves Buzga Jánost sikerült kimenteniök. Az áldozatok görcsösen egymásba fogózott holttestét később a tutaj alól húzták ki. *(MTI)*

— **A TISZÁBA FULT EGY LÁNY.** *Ladányi* Lídia 18 éves kecskeméti lány több társával Tiszaugnál a Tiszában fürdött. Belemerészkedett a mély vízbe, az ár elkapta és mire segítségére siettek, már a vízbe fulladt.

Dr. Morrisson
női selyemharisnyapótló
illatszertárakban könyv nélkül kapható
Kozmochemia r. t. Budapest.

juk és az ítélet mérlegére tesszük, meg kell állapítanunk, hogy *alkotó államférfiú volt Gömbös Gyula és igaza volt, amikor azt mondotta, hogy az ő politikája reálpolitika.* Mint minden nagy cselekvő államférfit, őt is elsősorban a jövőt formáló tényezők érdekelték. Ezért csak a munkás, a kötelességét teljesítő embert szerette. Igazi államférfiú volt, áthatva a hivatás- és kötelességtudattól és átérezve nemzete sorsát minden szépségével és minden tragikumával. Fájdalom, bármily határozottan haladt is előre, kitűzött célját el nem érhette.

Ebben az ünnepi órában egy egész nemzet szeretete és hálája száll felé az örökkévalóságba.

Ez a szobormű pedig nemzedékről-nemzedékre őrzi az ő áldott emlékét, — fejezte be nagyhatású beszédét *Tasnádi-Nagy* András.

Ezután *Szendy* Károly polgármester átvette a székesfőváros gondozásába az emlékszobrot. Beszédében hangoztatta, hogy mind a maga, mind pedig az utána következő polgármesterek nevében igéri, hogy *ezt az emlékszobrot és Gömbös Gyula emlékét mindenkor hűségesen, kegyelettel és hálával őrzik meg.*

A beszédek elhangzása után

a Kormányzó hatalmas babérkoszorút helyezett el a szobor talapzatán.

Megkoszorúzta a szobrot gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház elnöke a felsőház, *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke a képviselőház nevében, a kormány nevében *Kállay* Miklós miniszterelnök, a honvédség nevében vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter és vitéz *Szombathelyi* Ferenc, a honvédvezérkar főnöke. Koszorút helyeztek el a főváros, törvényhatóságok, a városok, a Magyar Élet Pártja, az Erdélyi Párt, a Magyar Megújulás Pártja, a Vitézi Szék, a Gömbös Gyula Társaság, a Nemzeti Munkaközpont és sok más egyesület részéről. A szoborleleplezési ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget.

Németországban megrendszabályozzák a közösségi életre képteleneket

Berlin, június 12
(A Pest berlini szerkesztőségének telefonjelentése)

A fajpolitikai hivatal a terminológiába új fogalmat vezetett be: a »*közösségi életre képtelenek*« minősítését, ami alatt különben általában az aszszociális (szociális életre képtelen) egyedeket szokták érteni. Ezt a megjelölést első alkalommal az alsódunai körzet — volt *Alsó-Ausztria* — vezette be és most a NSDAP az egész birodalomra vonatkozóan kötelezőnek jelenti ki ennek alkalmazását, hivatkozással azokra a *rendelkezésekre*, amelyeket az alsódunai és a wieni körzetben már egy év óta az úgynevezett »közösségi életre képtelenekkel« szemben életbeléptettek.

A NSDAP szigorú előírást bocsátott ki, amelynek értelmében valamennyi megye *egységesen köteles eljárni* ezekkel a közösségi életre képtelenekkel szemben. Ezzel a rendelkezéssel egyidőben megállapítják, illetve körülírják a megjelölt fogalomkörbe tartozó egyének általános jellegét. Ezek közé tartoznak elsősorban azok az állampolgárok, akik *a büntetőtörvényekkel, a rendőrséggel stb. összeütközésbe kerültek* különböző bűncselekmények miatt, valamint akik *bétlen és elégedetlenkedő*, továbbá megállapítható módon *államellenes hajlandóságot és magatartást* tanúsítanak vagy végül az *iszákosok, munkakerülők, azok, akik erkölcstelen életet* élnek, *tisztességes keresetet felmutatni nem tudnak*, végül, akik maguk, esetleg gyermekeikkel együtt, rendes ellátásukban *a köz- vagy magánjótékonyság terhére esnek.*

A fajpolitikai hivatal a közösségi életre képtelenek közé számítja azokat is, akik — mint a rendelkezés mondja — gazdaságellenesen és a felelősségérzetnek hiánya miatt *rendes háztartást nem tudnak vezetni.* Annak elbírálását, kiket minősítenek a közösségi életre képteleneknek, a rendelkezés a körzetekre bízza, amelyekben az e célra alakítandó *külön bizottságok* döntenek az adott esetekben. Ezek fognak dönteni afelett is, hogy az általuk közösségi életre képteleneknek minősítettek *közgondozásba* kerülnek-e, avagy erre a célra felállított intézetekbe *kényszermunkára*, vagy pedig a Gestapo rendes *munkatáboraiba* utalják-e be őket.

Otto von Heydebreck

Nyolcvan előállítás történt eddig a keresztlevélhamisítási bűnügyekben

Holnapra további száz előállítás várható

Amióta *Bogdán* Gyula *wekerletelepi* református lelkész és *Csertő* Jakab nyugalmazott, *Piliscsabán* élő római katolikus lelkész nagyszabású keresztlevélhamisítási ügye kipattant, a főkapitányság bűnügyi osztálya és a csendőri nyomozóosztály is széles körben folytatta tovább a vizsgálatot. A mult héten nyilvánosságra hozott letartóztatások óta az intellektuális ügyekben nyomozó detektívek elsősorban azt keresik: *kik azok, akik a wekerletelepi református egyházközség hivatalos pecsétjével ellátott antedatált keresztlevelekkel igazolják a református felekezetbe nem is megtörtént belépésüket* és kiknek adott *Csertő* Gábor Jakab nyugalmazott lelkész a piliscsabai plébánia pecsétjével ellátott anyakönyvi kivonatokat.

A nyomozásnak ebben a második részében olyan *meglepő számadatokra* bukkantak a hatóságok, hogy szükségesnek látszott a vizsgálatnak a legszélesebb körben való kiterjesztése. Dr. *Eliássy* Sándor főkapitány a belügyminiszternél történt jelentéstétele után úgy intézkedett, hogy a mai naptól kezdve a főkapitányságnak úgyszólván teljes bűnügyi gépezete,

az egész bűnügyi osztály belekapcsolódjék a hamis keresztlevelek birtokosainak és a közvetítőknek felkutatásába.

Ezidőszerint a főkapitányság bűnügyi osztályán csak néhány referens rendőrtiszt és a detektívcsoportoknak kizáróan a vagyoni bűncselekményekben eljáró tagjai nem foglalkoznak a hamis keresztlevelekkel üzérkedőknek és a keresztlevelek birtokosainak kinyomozásával.

A hamis keresztleveleknek többszáz közvetítője volt

A vizsgálat első napján
80 embert állítottak elő

a detektívek. *Kihallgatásuk ma reggel megkezdődött.* A kihallgatásoknak felsőbb intézkedésre az lesz az eredménye, hogy

azokat, akik az előállított gyanúsítottak közül külföldi állampolgárok és mint ilyenek szerepeltek a forgalombahozott hamis keresztlevelekkel, átteszik a határon, a magyar állampolgár zsidókat pedig kivétel nélkül internálják.

Már eddig is megállapították, hogy *többszázan foglalkoztak a hamis keresztlevelek közvetítésével.* A zsidók javarésze többnyire szállást is adott külföldi állampolgár rokonának vagy ismerősének és amikor a külföldi honosokat ellenőrző detektívek keresték őket, a hamis keresztlevelekkel mint keresztényeket igazolták magukat.

Ezt az eljárást a rendőrség jogtalanul itt tartózkodó

idegenek rejtegetésének

minősíti és ezen az alapon is eljárást indít majd a zsidóbujtatók, a keresztlevélközvetítők üzérfrontja ellen.

A vizsgálat ma igyekszik az előállított 80 zsidó kihallgatását befejezni, helyzetét és elkövetett bűncselekményét tisztázni, hogy holnap már a második turnusnak, előreláthatóan

további száz embernek

sorsa felett döntsenek. Felsőbb intézkedésre ugyanis a legrövidebb időn belül be kell fejeződnie a hamis keresztlevelekkel üzérkedő front leleplezésének, hogy a rendőrség ezzel a preventív munkával akadályozza meg egy esetleg felbukkanó másik hasonló bűnszövetkezet működését.

Heydrich gyilkosainak élete, menekülése Angliába, kiküldetésük, a merénylet s a templomi közelharc

A német rendőrség hivatalos jelentése
A kétmillió márkás jutalmat szétosztják a nyomozást segítő cseh lakosok között

Prága, június 22. *(Német TI)* Miután a nyomozás lényeges része *lezárult*, az SS birodalmi vezetője és a német állambiztonsági rendőrség főnöke, az állambiztonsági rendőrség volt főnöke, *Heydrich* SS főcsoportvezető gyilkosainak elfogásáról és az elfogatás körülményeiről a következő közleményt bocsátotta ki:

Heydrich SS-főcsoportvezető ellen — mint már annak idején közöltük — a merényletet *két ember* követte el, akik közül az egyik *bombát* dobott, a másik pedig *angol géppisztollyal próbált tüzelni.* A széleskörű állambiztonsági rendőrségi nyomozás a merénylet színhelyén hátrahagyott, menekülés közben elhajított gyilkos fegyverekről következtetve arra a megállapításra jutott, hogy a merénylet tettesei a következők:

Jan *Kubis*, aki 1913 június 24.-én született *Villimovicben*, Trebitsch mellett. Szülei Frantisek és Krisztina Kubis, leánynevén *Mytsyska*, villimovici lakosok. Jan Kubis *szakaszvezető* volt a 34. csehszlovák gyalogezredben, majd később *földmíveléssel* foglalkozott. A merénylet alkalmával *ő dobta a bombát.*

A második tettes *Gabcik* József, 1912 április 8.-án *Poluvsie*-ben született. Szülei Ferdinánd és Mária Gabcik. Anyja leánynéve *Berancl*. A volt 14. csehszlovák gyalogezredben *szakaszvezetői* rangot viselt. Később egy *zsolnai kémiai gyár raktárfelügyelője* volt. A merénylet alkalmával *ő adta le a géppisztolylövéseket.* A védnökség felállítása után mindketten emenekültek különböző utakon *Angliába*, ahol Benes gyilkos központja az angolok rendelkezésére bocsátotta őket, hogy mint *ejtőernyős-ügynökök kiképzést nyerjenek szabotázs és rémületkeltő cselekmények elkövetésére.*

Mindkettőjüket *egy brit hosszútávú bombázó dobta le 1941 december 29.-én éjszaka Pilsen közelében* a tett színhelyén talált gyilkos eszközökkel ellátva és azzal a nyomatékos megbízással, hogy *Heydrich SS-főcsoportvezető ellen merényletet kövessenek el.* Ugyanez az angol repülőgép *Podjebrady* közelében *további segítőtársakat dobott le*, köztük a már körözvényben ismertetett és 1942 június 18.-án az elfogatás alkalmával hasonlóképpen agyonlőtt *Valcik* Józsefet, aki 1914 november 2.-án született *Smolinban.*

Szülei Jan és Veronika *Valcik*, anyja leányneve Rane *Betikora*, mindketten smolini lakosok.

Azelőtt a 22. csehszlovák gyalogezredben volt szakaszvezető. A legutóbb *tímársegéd* volt a Zlin melletti *Batovban.* A két különböző helyen repülőgépről ledobott ügynökök *különböző cseh családoknál találtak hajlékot és védelmet* és felvették az összeköttetést *más cseh ügynökökkel*, akiket hasonlóképpen brit repülőgépekről dobtak le. Mint a nyomozás kiderítette, a merényletet a ledobásokat követő időben a közben letartóztatott csehekkel *tervszerűen elkészítették* és 1942 május 27.-én a hivatalos jelentésben már közölt módon végrehajtották.

Miután *a cseh nép köréből nyert sok tanuvallomás* értékes nyomokat szolgáltatott, az állambiztonsági titkosrendőrség Prágában további közlés folytán 1942 június 17.-én értesült az első nyomravezető adatokról a gyilkosok tartózkodási helyét illetően. Önként jelentkezett cseh ejtőernyős ügynökök közölték azután a gyilkosok tartózkodási helyét: ez a prágai *Resel-utca* 2. szám alatt lévő *Borromei Károly templom* volt. A merénylőket más ejtőernyős ügynökökkel együtt *a templom időközben letartóztatott papjai itt rejtegették a merénylet óta.*

A prágai központi állambiztonsági rendőrség 1942 június 18.-án a kora hajnali órákban ütött rajt a merénylőkön. A gyilkosok szabályszerűen *elsáncolták magukat a templomban és pisztolyokkal és kézigránátokkal ellenállást kíséreltek meg.* Az ellenállás letörése során a felvonult SS-alakulat *kézigránátokat* használt és *több terroristát megölt, köztük a két gyilkost is.* A megölt ügynökök között volt a már említetteken kívül Adolf *Popolka*, a volt 2. cseh-szlovák hegyi gyalogezred hadnagya, aki 1915 január 2.-án született *Roschitzban.* A német kormány által kitűzött *egymillió birodalmi márka jutalmat* és a védnökségi kormány által kitűzött *másik egymillió birodalmi márka jutalmat* a közeli napokban fizetik ki a hála és elismerés jeléül a tettesek kinyomozása során segítségre volt *sok cseh lakosnak.*

(MTI)

Olcsóbb lett a káposzta és a főzőtök

A vásártelepen jelentős felhozatalra mintöbb fontos népélelmezési cikk ára csökkent.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: zöldhagyma 6—14, új fokhagyma 15—50, fejeskáposzta 30—60, kelkáposzta 20—60, kalarábé 12—36, saláta 4—15, retek 5—20, karfiol levéllel 80—120, főzőtök 28—40, sóska 30—70, paraj 50—60, zöldborsó 32—58, hegyespaprika 6—20, töltenivaló 10—50, vajbab 160—160, uborka 100—170, spárga 25—220, sárgarépa 5—40, petrezselyem 10—45, gomba 340—580 fillér.

A gyümölcspiacon az alma 150—300, cseresznye 60—180, meggy 60—250, ribizke 120—180, egres 80—140, földieper 100—300 fillér kg-kint.

A baromfipiacon az árak nagyban így alakultak: *Élőpiac:* tyúk 285, csirke 345, idei 580, ruca 315, lúd 345 fillér kg-kint. *Vágottpiac:* tyúk 310—332, csirke 410—439, idei 660—706, ruca 340, lúd 370 fillér kg-kint.

A tojáspiacon a friss áru 320—328, főzőtojás 294—300, ipari 280 fillér kg-kint nagyban.

— **Cukornélküli gyümölcsbefőzést, kevés cukorral dzsemek, továbbá vitamindús ételek, főzelékfélék készítését és egyben a villamostűzhely takarékos kezelését tanítják meg az Elektromos Művek Eskü-út 5. sz. alatti bemutató villamoskonyhájában. Délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor kezdődik, délelőttiek pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor. Befőzés csak a délelőtti előadásokon.**

Gömbös Gyula

Aki oly korán elment, íme, most visszatér. Szoborban támad föl az ember, aki meghalt. Márványba vésett alakja ott fehérlik tegnap óta a budai vár alján, közel a hídfőhöz, mint emlékező és emlékeztető jelkép. Maga is *hídfő*, kemény tartópillére *a magyar nemzeti gondolatnak*, amelyet megtestesített, egész életével törhetetlenül szolgált és rendületlenül képviselt.

Gömbös Gyula harcok és küzdelmek között edződött igazi férfivá, az utolsó két évtized magyar történelmének egyik legmarkánsabb alakjává, — ahogy *Tasnádi Nagy* András mondotta róla szoboravató beszédében. Ezeket a harcokat és küzdelmeket sohasem önmaga érvényesüléséért folytatta: célkitűzései mindig az ország, a nemzet, a nép, az örök magyarság érdekét tartották szem előtt. Egész munkás és lelkes életét egyetlen lobogás töltötte be: *hazájának önzetlen szeretete és fáradhatatlan szolgálata.* Mint fiatal katona, mingyárt az összeomlás után bátor elszántsággal és magyar elhivatottság eleven hitével látott hozzá az ellenforradalom megszervezéséhez. Odaállott a *szegedi gondolat* zászlaja alá, amelynek holtáig igaz, tiszta, meg nem alkuvó híve és erős meggyőződésű harcosa maradt. Ez a *nemzetépítő* gondolat volt vezetőelve. Ennek megvalósításáért küzdött és dolgozott, előbb mint honvédelmi miniszter, majd később mint miniszterelnök. Vasakarata legyőzött minden elébe tornyosuló akadályt, mikor a haza java, a nemzet érdeke, a magyarság jövendő életének biztosítása forgott kockán. S így, ezzel a lángoló hittel, csüggedetlen kitartással és kemény akarattal érte el mindazokat az időálló eredményeket, amelyek Magyarország belső helyzetét megszilárdították s ezt a Trianonban megcsúfolt, széttépett, csonka országot újra *európai tényezővé* tették.

Gömbös Gyula korán és világosan felismerte korunk *jövő-formáló* eszmei erőit. Nem szakadt el a multtól, de az ősi magyar hagyományokat *korszerűen* igyekezett tovább-fejleszteni. Ezért fordult érdeklődése elsősorban az *ifjúság* felé, ezért karolta fel a széles *népi rétegeket*, ezért tartotta olyan fontosnak az *oktatás* és *nevelés* kiterjesztését, a *magyar jellem* férfias edzését és az ország *gazdasági erőinek* gyarapítását. De — amint a magyar képviselőház elnöke ünnepi beszédében hangsúlyozta — ezért fűzte szorosabbra és mélyítette el a magyar kapcsolatokat nagy barátaink, Németország és Olaszország irányában is. Valóban »ő volt Európában az első vezető államférfi, aki *Hitler* Adolfot *felkereste és fentartás nélkül az ő új Németországa mellé állt«*, kilenc esztendővel ezelőtt. És ugyancsak ő volt *»a német—olasz összefogás leglelkesebb propagálója*, akitől a *tengely* elnevezés is származik«.

Márványszobra előtt az egész nemzet tette le tegnap hálás kegyeletének és emlékező szeretetének koszorúját. A koszorú virága talán hamar elhervad. De az a *hála* és *szeretet*, amely benne kifejeződik: örökkévaló. Ez az érzés nem halványul el soha a magyarság nagy fiára emlékező lelkében.

Elcsapták az építkezésipari népbiztost

Ankara, június 22. *(NST)* Ideérkezett hírek szerint a legfelsőbb szovjettanács elnökségének határozata értelmében J. P. *Gvozdarev* építkezésipari népbiztost leváltották és helyébe I. L. *Mitrakovot* nevezték ki.

GÖMBÖS GYULA SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE. BALOLDALI KÉPÜNKÖN A FŐMÉLTÓSÁGÚ KORMÁNYZÓ ÚR MEGÉRKEZIK AZ ÜNNEPSÉGRE

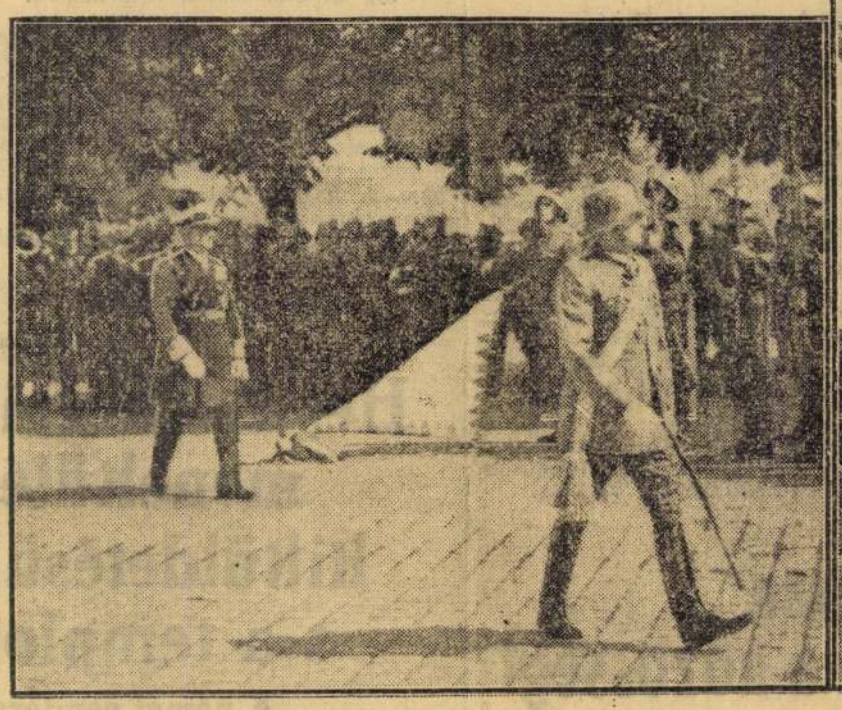

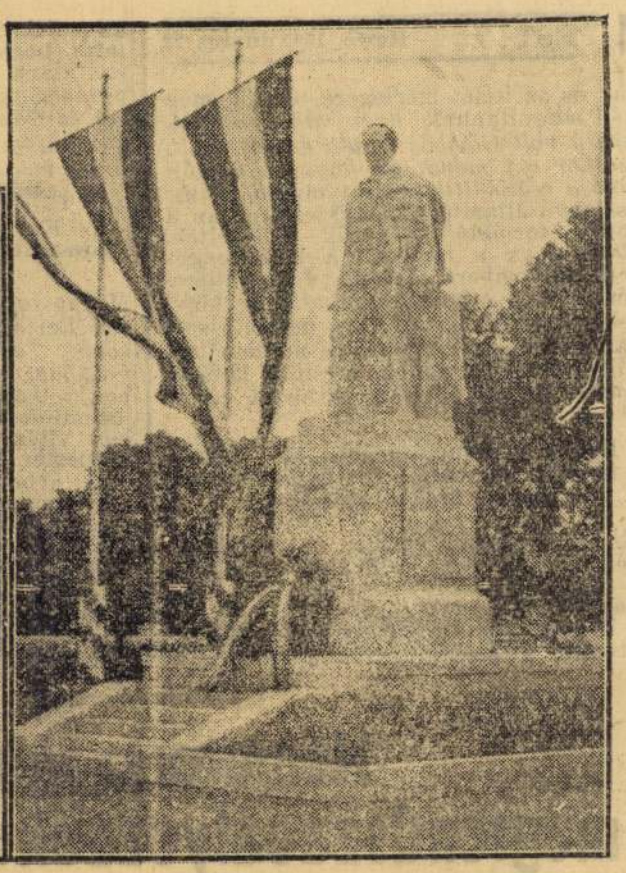

GÖMBÖS GYULA az utolsó két évtized magyar történelmének egyik legmarkánsabb alakja volt

— mondotta Tasnádi Nagy András szoboravató beszédében

Vitéz jákfai *Gömbös* Gyulának, Magyarország néhai nagy miniszterelnökének a *Döbrentei*-téren felállított emlékszobrát

vasárnap délelőtt a Kormányzó jelenlétében nagyszabású ünnepség keretében leplezték le.

Az ünnepségen résztvettek *az ország politikai, katonai és társadalmi vezető férfiai*, valamint sok hazafias és társadalmi küldöttség és a székesfőváros közönsége óriási számban.

A szoborral szemben a Kormányzó számára díszemelvényt állítottak fel s a tőle balra levő széksorban foglalt helyet *Kállay* Miklós miniszterelnök, gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház elnöke, vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter, *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter, vitéz *Bartha* Károly vezérezredes, honvédelmi miniszter, vitéz *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke, *Varga* József kereskedelem- és iparügyi miniszter, *Radocsay* László igazságügyminiszter, *Lukács* Béla tárcanélküli miniszter, báró *Bánffy* Dániel földmívelésügyi miniszter, *Antal* István nemzetvédelmi propagandaminiszter, vitéz *Imrédy* Béla volt miniszterelnök, bárciházi *Bárczy* István miniszterelnökségi államtitkár, *Homonnay* Tivadar a székesfőváros főpolgármestere, *Szendy* Károly polgármester, báró *Radvánszky* Albert, a felsőház alelnöke, *Szinyei-Merse* Jenő és *Törs* Tibor, a képviselőház alelnökei, *Ullein-Reviczky* Antal rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, *Thuránszky* László miniszteri osztályfőnök, *Eliássy* Sándor, az államrendőrség budapesti főkapitánya és sokan mások a társadalom vezetői közül.

A díszpáholy baloldalán foglalt helyet *Jagow* budapesti német követ, *Ferraris* követségi tanácsos, a budapesti olasz követ képviseletében, *Voli* ezredes, olasz katonai attasé, *Pappenheim* ezredes, német katonai attasé, vitéz *Keresztes-Fischer* Lajos vezérezredes, főhadsegéd, *Bárdossy* László volt miniszterelnök, *Littay* András vezérezredes, a honvédelmi miniszter helyettese, a titkos tanácsosok s a tábornoki kar tagjai nagyobb számban.

Megjelent az ünnepségen a megboldogult miniszterelnök édesanyja, özv. *Gömbös* Gyuláné, leánya, fiai és a *Gömbös*-család rokonságának több tagja. Nagyobb küldöttséggel képviseltette magát a *Magyar Élet Pártja*, kivonult *a tűzharcosok díszszázada*, a *Nemzeti Munkaközpont* és a *Baross Szövetség* küldöttsége, ezenkívül az ifjúsági, bajtársi és hazafias egyesületek küldöttségei jelentek meg zászlók alatt.

Tíz órakor érkezett a Kormányzó, akit *Kállay* Miklós miniszterelnök és *Radocsay* László igazságügyminiszter, a *Gömbös Gyula Társaság* elnöke fogadott. A Kormányzó ellépett a kivezényelt díszszázad arcéle előtt, majd elfoglalta a számára fentartott helyet.

„Gömbös Gyula tudta, hogyan kell az országot talpraállítani"

A Himnusz után *Tasnádi-Nagy* András, a képviselőház elnöke mondott emlékbeszédet.

— *Gömbös* Gyuláról beszélek, — mondotta többek között *Tasnádi-Nagy* András —

az utolsó két évtized magyar történelmének egyik legmarkánsabb alakjáról.

Régi vasmegyei köznemesi családból származott. Korán kikerült a szülői házból és katonai nevelést kapott. Legnagyobb természetesen katonai nevelésének a hatása volt. Szerette is ezt a hivatást. Még pályája zenitjén, mint miniszterelnök se tudta nosztalgiáját a katonai pálya iránt elcsitítani.

Legszebb álmai beteljesülése lett volna dicsőséges magyar brigádokat vezényelni diadalról diadalra.

Az 1918-as összeomlás, hadseregünk felbomlása megszakította katonai pályafutását. Egy ideig szolgált ugyan még a honvédelmi minisztériumban, de *nem sokáig tudta nézni a baloldali szélsőségek felé rohanó irányzatot.* Elhagyta állását és a kommunista puccs után Bécsbe, majd Szegedre ment, hogy teljes erővel vesse bele magát az ellenforradalom szervező munkájába.

— *Így vitték át az események a politika területére.* Ha teljes képet akarnék adni pályájáról, munkásságáról, életéről, akkor meg kellene emlékeznem a forradalom alatti tevékenységéről, a MOVE-ben vitt szerepéről, munkájáról, mely a megbízható, jó nemzeti erők összefogására irányult, beszélnem kellene a kommunizmus elleni küzdelmekben, a bécsi és szegedi mozgalmakban való részvételéről és képviselőségéről. Szólnom kellene honvédelmi miniszterségéről is. A hely és az alkalom azonban erre nem megfelelő.

— Az 1931-ben bekövetkezett súlyos gazdasági válság hatása alatt, melynek hullámai az egész civilizált világon végigvertek, a lelkek tele voltak reménytelenséggel, kedvetlenséggel *és nem láttuk, hogyan emelkedhetünk ki ebből a nyomasztó helyzetből.*

Gömbös Gyula látta, tudta és megmutatta.

Tisztában volt a bajokkal, látta a nehézségeket, *vállalta mégis a kormányelnökség feladatát, mert tudta, hogy mit kell tenni s megmutatta, hogyan lehet és hogyan kell az országot lábra állítani.*

Politikája a nemzet megerősítése volt

— Jött, erős hittel, vasakarattal,

jött azzal az elhatározással, hogy felrázza a nemzetet,

megerősíti, *harmóniába olvasztja a nemzet lelkét, egy nagy testvériségbe* és átölelve ezt a nagy testvéri közösséget és felhasználva annak minden erejét; *szolgálja a független és öncélú magyar nemzeti állam gondolatát.* Jött és rövidesen a nemzet elé tárta »nemzeti munkatervét«. *»Politikánk célja* — mondotta ebben — *a magyar nemzet megerősítése, felvirágoztatása, a nemzet minden tagja részére az elérhető legnagyobb erkölcsi és anyagi jólét biztosítása.«*

— Ez az egyik cél. A másik, amit minden békés eszközzel szolgálni kívánt,

a békeszerződéseknek a jog és igazság szellemében való revízió alá vétele.

A harmadik pedig az uralkodó lelki válság leküzdése *a nemzet lelki újjászületésének előmozdítása és az egységes magyar világnézet kialakítása.* Tehát öncélú nemzeti állam, erkölcsi és anyagi jólétben élő nemzet, békerevízió, egységes magyar világnézet, egységes közvélemény, erős, egészséges nemzeti társadalom, ezek munkatervének alapgondolatai.

Ma maguktól értetődők egytől-egyig, akkor újak voltak.

A részletek, a 95. pont, *a modern magyar élet minden kérdését felölelték.* Mégsem elégszik meg azzal, hogy mindezt írásba foglalja, nyomtatásban terjessze, rádión elmondja. Szemtől-szembe akar találkozni a magyar nép százezreivel, hogy élőszóval hirdesse nekik az új igéket. Bejárja az országot.

Mindez nem is maradt eredménytelenül. Milliók értették meg és fogadták szívükbe.

— *Ő volt az első vezető államférfi Európában, aki Hitler Adolfot felkereste és fentartás nélkül az ő új Németországa mellé állt.* Csak most, pár nappal ezelőtt mult kilenc éve, hogy Berlinbe utazott üdvözölni a feltámadó német nagyhatalom vezérét. De

Gömbös Gyula volt a német—olasz összefogás leglelkesebb propagálója is. A tengely elnevezés is tőle eredt.

— Ha mindazt, amit itt röviden összefoglalva elmondottam, végiggondol-

Itt a nyár!
Víz,
virág,
napsugár
üdíti,
vidítja a
Szent Gellért
Hullámfürdőben!

A római magyar követ ebédet adott a hercegprimás tiszteletére

Róma, jun. 22. (MTI) Máriássy Zoltán kvirinali magyar követ ebédet adott Serédi Jusztinián bíboros-hercegprimás tiszteletére. Az ebéden résztvett báró Apor Gábor szentszéki magyar követ, özv. Máriássy Lászlóné, Luttor Ferenc pápai protonotárius, kánonjogi tanácsos, Janota Cirill, a Benedek-rend prokurátor-generálisa, Weiss Ferenc primási titkár, Esty Miklós pápai világi kamarás, kormányfőtanácsos és a kvirinali magyar követség több tagja.

Magyar leventék sikere Weimarban

Berlin, jun. 22. A weimari ifjusági olimpiász megbeszélése során magyar részről vitéz *Major István* alezredes, vitéz dr. *Dezséry Endre*, a Levente Hirközpont vezetője, dr. *Székely György*, *Szondy Béla* és *Sulyok Imre* szólaltak fel. A résztvevő tizennégy nemzet közül a magyarok tették a legtöbb javaslatot és magyar sikernek tekinthető, hogy ezeket a javaslatokat nagyrészt el is fogadták.

Az ifjusági könyv- és sajtókiállításon Németország után Magyarország szerepel a legbővebb anyaggal. A magyar kiállitás bemutatja a leventékre vonatkozó lapokat, könyveket, plakátokat és egyéb idevágó anyagot. Az érdeklődők figyelmét már megnyitás napján magára vonta.

A zeneverseny is magyar sikert hozott: *Pálfy László* levente a zongoraversenyben dicséretet kapott.

A weimari találkozó kiemelkedő eseménye volt a hetvenkét tagu magyar levente-együttes vasárnap esti szereplése. A leventék *Molnár István* tanár vezetésével *Bíró Mátyás* népballadáját mutatták be.

A magyar leventecsoport a Kormányzó Urunk születésenapján a weimári Disztéren *Kolozsváry Béla* testnevelésügyi tanácsos vezetésével ünnepi tisztelgéssel fejezte ki hódolatát a magyar államfő iránt.

A magyar csarnok nagy sikere a velencei nemzetközi kiállításon

Velence, jun. 22. Vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek között nyilt meg a Biennale nemzetközi művészeti kiállitás *Victor Emánuel* király és császár, a genovai herceg és *Bottai* nemzetnevelésügyi miniszter jelenlétében. A megnyitáson jelen voltak *Máriássy Zoltán* kvirináli magyar követ, valamint a kiállító államok diplomáciai képviselői. A megnyitó ünnepségen megjelent *Albrecht* királyi herceg hitvese is. A megnyitó beszédet gróf *Volpi* mondotta, aki méltatta a magyar művészek kiválóságát.

A megnyitás után Viktor Emánuel király és császár megtekintette az egyes pavillonokat. A magyar kiállításon *Máriássy Zoltán* kvirináli magyar követ és *Gerevich Tibor* egyetemi tanár, a kiállitás kormánybiztosa fogadta az uralkodót, akinek bemutatták a jelenlevő magyar művészeket. Az uralkodó hosszasan időzött a magyar pavillonban és a legmagasabb elismerésének adott kifejezést a látottak felett. A magyar pavillonnak általános nagy sikere volt ugy a közönség, mint a kritikusok körében. Az olasz lapok elsőnek emelik ki a külföldi pavillonok közül a magyar kiállitást. A terem közepén a Kormányzó Urnak *Sidló Ferenc* által nemrég mintázott mellszobra áll.

Lelkesen ünnepelték Szabadkán a Kormányzóhelyettes Ur hitvesét

Szabadka, jun. 22. Szabadka város határtalan lelkesedéssel ünnepelte vitéz *Horthy Istvánné*t, a Kormányzóhelyettes Ur hitvesét, kétnapos szabadkai látogatása alatt.

A Főméltóságu Asszony szombaton részt vett a vasutas MANSz-csoport alakuló közgyülésén, majd este megjelent a színházban, ahol tiszteletére budapesti művészek felléptével diszelőadás volt. A színház közönsége lelkesen ünnepelte a Kormányzóhelyettes hitvesét, aki előadás után dr. *Reök Andor* főispán lakásán szükkörü vacsorán vett részt.

Vasárnap délelőtt a Miasszonyunkról elnevezett nővérek zárdájában ünnepi mise volt, amelyen a Főméltóságu Asszony is megjelent kiséretével. Mise után tiszteletére villásreggeli volt a főispánnál. A Kormányzóhelyettes felesége ezután megjelent a délvidéki MANSz-csoportok diszgyülésén a Magyar Erő és Művelődés Házában, ahol többezer főnyi közönség gyült össze. A diszgyülésen dr. Reök Andor főispán üdvözölte a Főméltóságu Asszonyt, akit arra kért, hogy fogadja szeretetébe a sokat szenvedett délvidéki magyar várost.

A gyülésen még több beszéd hangzott el, majd dr. Reök Andorné a délvidéki hölgytársadalom nevében tett fogadalmat:

— Soha nem volt olyan fontos — mondotta —, mint most, nemzetünk élet-halálharcában, a magyar asszonytársadalom testvéri, áldozatos összefogása. Főméltóságod magas személyében a magyar asszony ideálját látjuk és mi, szabadkai magyar asszonyok szent fogadalmat teszünk, hogy Főméltóságu Asszonyunkat mély bizalommal követjük.

Délben egy órakor szükkörü ebéd volt a főispánnál, majd délután a Főméltóságu Asszony meglátogatta Palics fürdőt és megtekintette a Délvidéki Magyar Közművelődési Szövetség által rendezett gyöngyösbokréta-ünnepséget.

A Kormányzóhelyettes Ur hitvese kiséretével visszautazott Budapestre.

Politikai élet

Reményi-Schneller Lajos végzi ideiglenesen a közellátásügyi miniszteri teendőket. A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére *Györffy-Bengyel Sándor* közellátásügyi tárcanélküli miniszter elhalálozása folytán a közellátásügyi tárcanélküli miniszteri teendők ideiglenes ellátásával dr. *Reményi-Schneller Lajos* m. kir. titkos tanácsos, pénzügyminisztert bizta meg.

A Parasztszövetség vasárnapi gyülései és vármegyei értekezletei. Junius 21-én Veszprémben tartotta vármegyei alakulógyülését a Parasztszövetség. *Nagy Ferenc* kisgazdaképviselő rámutatott arra, hogy gazdaságilag, társadalmilag és kulturális vonatkozásban is csak ugy tudunk előbbre jutni, ha megvan a magunk jól kiépitett paraszti szervezete. A Parasztszövetség szervezkedése bár osztályalapon történik, mégis a nemzet egyetemének szolgálatában áll. — Kimondották a veszprémmegyei szervezet megalakulását és megválasztották tisztikarát. *Komárom megyében* a vármegyei szervezet vezetőségi értekezletén *Bobi István* vázolta a Parasztszövetség eddigi eredményeit. Majd *Kürthy Benő* gelléri gazdálkodót választották meg vármegyei elnökké. *Sopronmegyei értekezletet* Fertőszentmiklóson tartotta meg a vármegyei vezetőség. Az értekezleten Gombás Bálint és Iliás Ferenc ismertették a szervezés eredményeit *Dunapentelén* a Gazdakör rendkivüli közgyülésen mondotta ki a Parasztszövetségben való csatlakozását.

„Erős Magyarország." A „Journal de Geneve" „Erős Magyarország" cimü cikkében foglalkozik Magyarország viszonyaival, kiemelve a magyar belső front erősségét. A lap rámutat, hogy Antal István nemztvédelmi propagandaminiszter több vidéken tartott beszédében hangoztatta, hogy Európának egy erős Magyarországra van szüksége. A miniszter hngsulyozta azt is, hogy Magyarország számára csak egy ut van: szövetségeselvel, Németországgal és Olaszországgal együtt küzdeni az uj Európáért.

A 42 tagu országos bizottság csütörtökön délelőtt 11 órakor a képviselőház miniszterelnöki tanácstermében ülést tart.

Négy férfi belefulladt a nyiregyházi Sóstóba

Nyiregyháza, jun. 22. Szombaton este felé *Hellebrandt János, Buzga János, Gubányi Mihály* és *Mátyás György* nyirszöllösi lakosok tutajon szénát akartak kihordani a nyiregyházi Sóstó fürdő szigetéről. Velük volt Buzga János hároméves gyermek is. Miután a tutaj nem birta el a terhet, a szénát lerakták és üres tutajon indultak vissza. A tutaj a parttól néhány méterre felborult, utasai a vizbe estek és valamennyien a tutaj alá kerültek.

Szabó Antal napszámos és egy másik férfi azonnal a vizbe vetette magát és a segitségükre sietett, de csak a hároméves Buzga Jánost sikerült kimenteniök. Az áldozatok görcsösen egymásba fogódzott holttestét később a tutaj alól huzták ki.

Belinoff bolgár orvostanár a magyar-bolgár kapcsolatokról

A fül-, gége- és torok szakorvosoknak Budapesten most megtartott kongresszusának Belinoff bolgár orvostanár volt egyik legérdekesebb vendége. A szaktudomány nagynevü képviselői között is az elsők között van az ősz bolgár orvostanár, hiszen több mint hatvan tanulmányt irt, amelyek bolgár, német, francia, orosz, olasz, angol, román szaklapokban jelentek meg. Megbecsült tagja Európa csaknem valamennyi orvosi egyesületének s tiszteletbeli tagja majdnem valamennyi, köztük a magyar fül-, gége- és torok gyógyászati orvosi társulatnak is. Orosz egyetemen végzett s a francia orvostudomány mesgyéjén indult el, csakhamar azonban az épp akkor világhirre emelkedett bécsi orvosiskolához csatlakozott s mint annak szófiai képviselője alapitotta meg s tette hiressé a bolgár orvosi egyetem fül-, orr- és gégegyógyászati tanszékét.

Belinoff ez év március havában töltötte be 70-ik életévét. Klinikája vezetésétől visszavonult, de hogy ez nem jelentette egyben az orvostudományból való visszavonulását is, legjobban bizonyitja a budapesti kongresszuson való részvétele.

A kongresszus már befejeződött, résztvevői hazautaztak, Belinoff professzor azonban még itt maradt s igy alkalmunk volt vele a bolgár-magyar kapcsolatokról beszélni.

— A szives vendéglátás és Budapest szépségei — mondotta — anynyira elragadtak, hogy elhatároztam itt tartózkodásomnak pár napi meghosszabbitását. Nem tudok betelni e szép hely varázsával. Szebb fekvésü város nincs egész Európában s alig van még egy város a világon, amely épitészeti szempontból ugy ki tudta volna használni ideális fekvését, mint Budapest.

Persze rövidesen a bolgár-magyar kulturális kapcsolatokra terelődik a szó.

— Az orvosi társadalom — mondja — az elsők között volt a szellemi érintkezés megteremtésében. Emlékezünk Darányi, Hainiss és Benedek professzorok nagysikerü szófiai előadásaira. Mondhatom, igen sokat tanultunk tőlük s előadásaik nagy hatást keltettek nemcsak az orvosi szakkörökben, hanem az értelmiség legszélesebb rétegeiben is.

Nagy elismeréssel beszélt Budapesten végzett tanársegédeiről, akikről mint legértékesebb munkatársairól emlékezett meg. Aztán lassanként áterelődött a beszéd az orvostudományról a bolgár-magyar általános szellemi kapcsolatokra.

— A bolgár-magyar barátságnak gyökerei a közös származás és azonos világnézet mély talajába nyulnak. A közösen viselt harcok, de különösen a Trianon és Neuilly által ránk szabott közös szenvedés még mélyebbé tették ezt az együttérzést, amelyet a két rokon nép egymás iránt tanusitott. Nem foglalkoztam ugyan soha politikával, de meg vagyok győződve arról, hogy a bolgár-magyar barátságnak nagy nemzetközi jelentősége is van. Elsősorban is arra a nagyjelentőségü szerepre gondolok, amelyet a két ország az Európa kialakulásáért folyó nagy küzdelemben most játszik. De még inkább abban a szerepben, amely a két országnak az elkövetkező béketárgyalásokon fog jutni.

— Magyarország — mondotta beszélgetésünk befejezéseül a kiváló tudós — kelet és nyugat határán mindig határozott támaszpontot jelentett s ez a jelentősége a jövőben még tudatosabbá válik. Magyarországra nagy feladatok várnak az uj Európában, Budapest pedig azt a szerepet fogja betölteni a jövőben, amelyet Bécs töltött be a multban.

Ambrus Tibor.

Ünnepélyesen bucsuztatják a harctérre induló honvédeket

A kecskeméti honvédek szombaton a hajnali órákban indultak el a keleti harctérre. A pályaudvaron megjelent hatalmas közönség élén a város nevében *Kiss Endre* főispán megkapó beszédben bucsuzott a honvédektől. A Vöröskeresztes hölgyek kalácsal, cigarettával, frissitővel vendégelték meg a frontra menőket.

Balassagyarmat közönsége és a környékbeli falvak népe vasárnap bucsuzott ünnepélyes külsőségek között a harctérre indúló honvédektől. *Lippay Lajos* plébános, *Kardos Gyula* evangélikus esperes, majd a város nevében *Vannay* polgármester mondott bucsubeszédet. A harctérre induló honvédek parancsnoka köszönte meg az üdvözléseket.

A salgótarjáni honvédalakulatokat is ünnepélyesen bucsuztatták. Dr. *Förster Kálmán* polgármester és *Röder Alfréd* igazgató-tanitó mondott beszédet. A bucsubeszédekre az elvonuló zászlóalj parancsnoka válaszolt. Az ezredzászló és a hősök szobrának megkoszoruzása után elhangzott az ünnepélyes eskü, majd a helybeli nőegyletek tagjai minden egyes honvédet megajándékoztak.

A rozsnyói katolikus Akció vasárnap ünnepélyes könyörgéseket tartott a harctéren küzdő katonákért. Az ünnepséget *Bubnits Mihály* püspök főpapi miséje nyitotta meg. *A kecskeméti* római katolikus plébánia huszezer darab imakönyvet nyomtatott és azokat szétosztotta a keleti harctérre induló honvédek között.

A brit haditermelési miniszter nyilatkozott a washingtoni tárgyalásokról

London, jun. 22. (NST) Lyttleton brit haditermelésügyi miniszter résztvett a Churchill és Roosevelt között lefolyt megbeszéléseken. Lyttleton miniszter vasárnap Angliába érkezett és kijelentette, hogy a tárgyalásokon minden fontos kérdés szóbakerült. Alkalma nyilott közvetlenül Churchill megérkezése után beszélgetést folytatni a brit miniszterelnökkel, akit igen jó hangulatban talált.

A továbbiakban elmondotta, hogy amerikai tárgyalásai eredményeként egy uj termelési hivatalt állitottak fel, amelynek tagjai sorába tartozik Nelson amerikai termelési diktátor és ő maga — Lyttleton — is. Reméli, hogy amerikai utjáról rövidesen beszámolhat az alsóháznak.

Széleskörü vizsgálat folyik a keresztlevélhamisitási bünügyben

Dr. *Eliássy Sándor* budapesti főkapitány intézkedésére a főkapitányság bünügyi osztálya ujabb széleskörü vizsgálatot kezdett a keresztlevélhamisitási bünügyben, amelynek nyomozása már hetek óta tart. A rendőrség most azt vizsgálja felül és kutatja ki, hogy kik jutottak jogtalanul keresztlevelekhez? Természetesen mindazok ellen eljárnak, akikről kiderült, hogy hamis keresztlevelet szereztek vagy ilyen megszerzése céljából közbenjártak.

A külföldieket ellenőrző országos központi hatóság a főváros egész területén razziákat végez és ellenőrzi, hogy nem tartózkodnak-e Budapesten jogosulatlanul idegen állampolgárok Felülvizsgálja irataikat, okmányaikat és a detektivek kutatják, hogy magyar állampolgárok nem rejtegetnek-e külföldi honos zsidó egyéneket? Azokat a magyar állampolgárokat, akikről kiderül, hogy külföldi honosokat rejtegetnek, illetve azoknak bejelentés nélkül szállást adnak, internálni fogják.

Fájdalomtól megtört szivvel jelentjük, hogy családunk disze, büszkesége

Prager Pál

a Ganz-Danubius gyár vezérigazgatója

rövid szenvedés után visszaadta nemes lelkét Teremtőjének.

Családunk disze távozott körünkből, pótolhatatlan űrt hagyott szivünkben.

Kegyeletes szeretettel őrizzük emlékét mindnyájan, akik őt annyira szerettük és aki oly közel állt mindnyájunkhoz szeretetteljes, igaz, őszinte egyéniségével.

A gyászoló család.

A Ganz és Társa Villamossági, Gép-, Waggon- és Hajógyár rt. igazgatósága és felügyelőbizottsága mélyen megrendülve tudatja, hogy a vállalat igazgatóságának tagja és vezérigazgatója

Prager Pál

alkotómunkássága közepette, 1942. évi junius hó 22-én, 55 éves korában rövid szenvedés után elhunyt.

A Megboldogult munkájának szentelte életét; bölcs előrelátással, a gazdasági élet minden ágára kiterjedő mély tudással, biztos itélőképességgel, fáradhatatlan kitartással vezette több mint két évtizedig vállalatunkat.

Elhunytát mélyen gyászoljuk és nemes egyéniségének emlékét el nem muló kegyelettel hűen megőrizzük.

A Ganz és Társa Villamossági, Gép-, Waggon- és Hajógyár rt. tisztviselőkara és munkássága mély fájdalommal jelenti, hogy a vállalat vezérigazgatója és igazgatóságának tagja

Prager Pál

a vállalatnak szentelt munkássága közepette 1942. évi junius hó 22-én elhunyt.

Megboldogult vezérigazgatónk a kötelességteljesités mintaképe volt. Nagy tapasztalatu, bölcs belátásu, igazságos, melegszivü főnök, akit kiváló emberi tulajdonságaiért alárendeltjei osztatlanul szerettek és tiszteltek.

Hálával és kegyelettel őrizzük meg emlékét.

Iparművészeti – Népművészeti Bemutató

(Műterem szalon, Kossuth Lajos-u. 12.)

az Iparművészek és Háziiparosok Szövetkezete külföldön igen keresett exportanyagából.

Ujszerü, izléses formák. Külföldön bevált, finoman fényezett fatányérok, tálak, tálcák. Égetett — festett disztárgyak, falitányérok.

Külön székely csoport. Kézimunkák. Ruhák. Kerámia. Textil. Fa. Bőr. Ötvösművészet. Porcellán.

Nyitva julius 3-ig, 9—18 óráig, vasárnap 9—14 óráig.

Tobruk

Hétfőtől esztendeje, hogy Tobruk neve belekerült a világtörténelembe. Olaszország 1940 junius 10-én lépett be a világháboruba, nem sokkal utána megkezdődött az olasz hadsereg előnyomulása az északafrikai tengerparton Egyiptom felé. Az olasz hadak akkor *Szidi el Barrani* tengerparti támaszpontig jutottak el. Ez a helység már Egyiptom területén van. Tobruk ekkor még nem szerepelt a hadi jelentésekben, csak a hadászati földrajzban járatosabbak tudták, hogy az előrenyomuló olasz sereg egyik legfontosabb utánpótlási támaszpontja Tobruk kikötője. 1940 december 19-én indult el Egyiptom felől az angolok sokat emlegetett *Wavell-offenzivája*, amely egyszerre valóságos legendás hőssé avatta Wavell tábornokot a szövetséges hatalmak országaiban. Wavell hatalmas felkészültséggel, nagy tulerővel inditotta meg támadó hadjáratát az olaszok ellen és a kezdet sikereit kihasználva, napok alatt benyomult az olasz Libia területére. Husznapos ostrom után elesett az olaszok határerődje, Bardia, pár nap multán megjelentek a brit és szövetséges hadak Tobruk előtt és megindult a város és a kikötő ostroma egyszerre szárazföldről és tengerről. A brit hajóhad akkor még ur volt a Földközi-tengeren és teljes erővel tudott beleavatkozni Tobruk ostromába. Háromhetes kemény küzdelem után 1941 január 23-án Tobruk elesett. Az olasz vezérkar ekkor ezt jelentette:

— Tobruk erődítményei körül egész nap folyt az elkeseredett csata. Az ausztráliai csapatoknak csak délután sikerült bevonulniok a városba, amely lángokban áll. Az öreg San Giorgio hajót dinamittal a levegőbe röpitettük. Az erődök nyugati szakaszán még mindig heves ellenállást fejtenek ki az olasz csapatok. A Tobrukban összevont olasz erők egyetlen hadosztályból és néhány tengerész és határőr szakaszból állottak. Az ellenségnek is el kell ismernie, hogy a várost ostromló hat hadosztálynak a veszteségei rendkivül sulyosak voltak.

Ugyanekkor hitelesen megállapitották, hogy a tobruki csata pontosan 20 napig tartott és brit részről részt vett benne tüzérséggel megerősitett két páncélos hadosztály, nehéz és motoros tüzérséggel megerősitett három ausztráliai hadosztály, valamint egy dagaulleista francia gépesitett hadosztály. Megállapitották, hogy az alig egy hadosztálynyi olasz védősereg az utolsó töltényig harcolt és egyetlen csapattest sem adta meg magát.

1941 január 23. óta egészen 1942 junius 21-ig volt Tobruk brit fennhatóság alatt. De alig két hónappal az elfoglalása után már ujra ott voltak a tengely csapatai Tobruk előtt, mert 1941 április 1-én a Tripolisz tartomány határán lévő El Agheila környékén támadásra indultak *Rommel* tábornok páncélosai és villámgyorsasággal visszahóditottak mindent *Wavell* tábornoktól. Tizenkét nap mulva, *április 13-án* már elviharzottak Rommel páncélosai Tobruk előtt, *a szárazföld felől teljesen elzárták* és tovább robogtak Egyiptom felé. A tengelyhatalmak csapatai ekkor megelégedtek azzal, hogy Tobrukot teljesen elszigeteljék, nem forditottak nagyobb erőket az ostromlásra. A kéthetes Rommel-offenziva ujra egyiptomi területre vetette vissza a brit hadsereget, amely nyomban ekkor elkezdte a készülődést a nagy, döntő északafrikai csatára.

Ennek a csatának, amelyet *Auchinleck* tábornok és *Cunningham* tengernagy, valamint *Cunningham* légi tábornagy készitettek elő, az egyik legfőbb pillére Tobruk volt. Tengeri uton mérhetetlen mennyiségü hadianyagot szállitottak a körülzárt városba, állandóan ujabb csapatokról gondoskodtak, hogy a szárazföld felől ostromlott város ellenálló ereje ne csökkenjen. A brit propaganda révén Tobruk valósággal példaképe lett az angolszász erőnek és kitartásnak.

1942 január 3-án, amikor Churchill az angol alsóházban bejelentette, hogy Észak-Afrikában megkezdődött a döntő hadművelet, amelynek nem titkolt célja az volt, hogy elsöpörje a tengely csapatait az utból és Tripoliszon keresztül betörjön a francia Tuniszba és Algirba, Tobruk volt a támadó brit seregek legerősebb oszlopa és Auchinleck tábornok támadásai is elsősorban arra irányultak, hogy a szárazföld felől egyesitse a sivatagi és a Tobrukban összpontositott seregeit.

A brit és szövetséges csapatok január 16-án érték el Tobrukot, illetőleg ekkor szabadult fel Tobruk a német-olasz seregek ostromgyürüjéből Az események azonban nem ugy alakultak, ahogy a brit haditerv óhajtotta. Január 26-án Agedabia térségéből ellentámadásba lendült a megvertnek hitt *Rommel* tábornok páncélos hada és két hét mulva, február 7-én már ujra Tobruk közelében voltak a tengely csapatai. Ezuttal nem jutottak el egészen Tobruk erődítési vonaláig, hanem megálltak *El Gazala* környékén, mintegy 80 kilométer távolságban Tobruk városától. Most három és fél hónapi harci szünet következett és amikor a szakértők szerint már beállott az afrikai forróság, amely nem alkalmas a nagyobb hadi vállalkozásokra, május 26-án megindult a *harmadik Rommel-offenziva.*

Heteklg tartó makacs harcokban vivta ki Rommel tábornok azokat a hadászati előnyöket, amelyek szükségesek voltak a további nagy hadműveletei végrehajtásához. Junius 15-én történt meg a döntés, amikor a tengely csapatai elfoglalták *Bir Hacheim* megerősitett támaszpontot. Három nap mulva már Tobruk előterében folytak a harcok és *junius 20-án már ismét ostromlott város lett Tobruk.* Az angolszász sajtóban már felbukkantak az utalások arra a nagyszerü brit vitézségre és kitartásra, amellyel a mult év folyamán nyolc hónapon át állták a német és olasz csapatok állandó ostromát és most is ennek a megismétlődésére készitették elő a brit közvéleményt. A helyzet azonban most egészen más volt: Tobruk már nem kaphatta meg a tenger felől az állandó támogatást, mint a mult évben. A Tobruk felé irányitott segitő angol hajókaravánokat az olasz és német tengeri és légi erők részben megsemmisitették, részben visszafordulásra kényszeritették. Tobruk sorsa tulajdonképp ekkor pecsételődött meg. A szárazföld felől mindössze egyetlen napig állták a támadó ostromot a Tobrukban összezsufolt brit erők. Junius 21-én, tizenhét hónappal az ausztráliai csapatok diadalmas bevonulása után ismét az olasz és a német hadilobogót tüzték ki Tobruk magaslataira.

A jó áru önmagát dicséri!

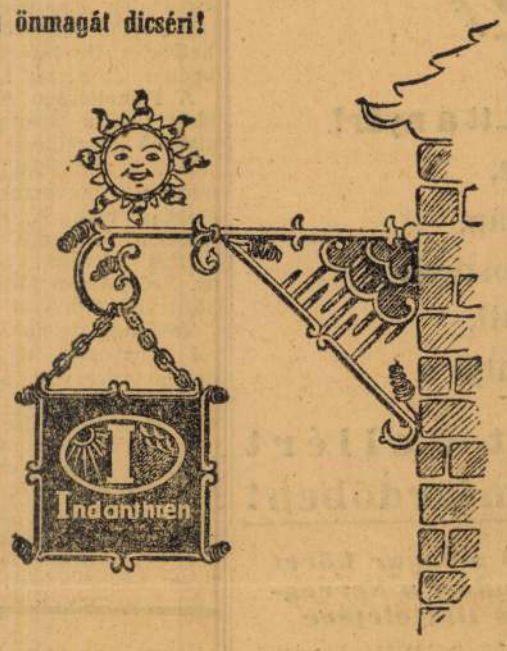

A legteljesebb színállóság minden előnyét biztositja

Indanthren

Mindenütt ismerik, tehát mindenütt szeretik.

Utolérhetetlen mosható, színtartó, időjárásnak ellentálló.

A Kormányzó Ur jelenlétében ünnepélyesen leleplezték Gömbös Gyula szobrát

A Kormányzó Ur jelenlétében leplezték le vasárnap nagyszabásu ünnepség keretében *Gömbös Gyulának*, Magyarország néhai miniszterelnökének a Döbrentei-téren felállitott emlékszobrát. Az ünnepségen résztvettek az ország politikai, katonai és társadalmi vezetőférfiai, sok hazafias és társadalmi küldöttség és a székesfőváros közönsége óriási tömegben.

A szoborral szemben a Kormányzó Ur számára diszemelvényt állitottak fel és az ettől balra levő széksorokban foglalt helyet *Kállay Miklós* miniszterelnök, gróf *Széchenyi Bertalan*, a felsőház elnöke, *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke, vitéz *Keresztes-Fischer Ferenc*, *Hóman Bálint*, *Reményi-Schneller Lajos*, vitéz *Bartha Károly* miniszterek, vitéz *Szombathelyi Ferenc* vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke, *Varga József*, *Radocsay László*, *Lukács Béla*, báró *Bánffy Dániel*, *Antal István* miniszterek, vitéz *Imrédy Béla* volt miniszterelnök, bárcziházi *Bárczy István* miniszterelnökségi államtitkár, *Homonnay Tivadar*, a székesfőváros főpolgármestere, *Szendy Károly* polgármester, báró *Radvánszky Albert*, a felsőház alelnöke, *Szinyei-Merse Jenő* és vitéz *Törs Tibor* a képviselőház alelnökei, *Zsindely Ferenc*, *Bonczos Miklós*, *Bárczay János*, *Lossonczy István*, *Szentgyörgyi Lajos*, *Rozváczy Lajos*, *Kádas Károly* és *Kádár Levente* államtitkárok, *Ullein-Reviczky Antal* rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter, sajtófőnök, *Thuránszky László* és *Szép László* miniszterelnökségi miniszteri osztályfőnökök, *Éliássy Sándor*, az államrendőrség budapesti főkapitánya, továbbá a minisztériumi főtisztviselők és a törvényhatóságok képviselői nagy számban.

A díszpáholy baloldalán foglalt helyet *Jagow* budapesti német követ, *Ferraris* követségi tanácsos, a budapesti olasz követ képviseletében, *Voli* ezredes, olasz katonai attasé, *Pappenheim* ezredes, német katonai attasé, vitéz *Keresztes-Fischer Lajos* vezérezredes, a Kormányzó ur főhadsegédje, *Bárdossy László* volt miniszterelnök, *Littay András* vezérezredes, a honvédelmi miniszter helyettese, s a titkos tanácsosok és a tábornoki kar tagjai nagyobb számban.

Megjelent az ünnepségen a néhai miniszterelnök édesanyja, özvegy *Gömbös Gyuláné*, leánya *Gömbös Dóra*, fiai *Gömbös Ernő* és *Gyula* főhadnagyok és a Gömbös-család rokonságának több tagja.

Tiz órakor érkezett meg a Kormányzó Ur, akit *Kállay Miklós* miniszterelnök és *Radocsay László* igazságügyminiszter, a Gömbös Gyula Társaság elnöke fogadott. A Kormányzó Ur ellépett a kivezényelt diszszázad arcéle előtt, majd elfoglalta a számára fenntartott helyet.

A megjelentek hosszantartó, rendkivül lelkes ünneplésben részesitették Kormányzó Urunkat.

Tasnádi Nagy András emlékbeszéde

Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke mondott emlékbeszédet.

— Mikor az emelvényre lépek, itt szemben Gömbös Gyula márványba vésett alakjával — kezdte beszédét —, hogy emlékünkbe idézzem, ki volt ő számunkra, mit jelentett nemzete életében, önkéntelenül a nagy latin költő szavai tolulnak ajkamra: „Arma virumque cano..“ — küzdelmekről, harcokról emlékezem, férfiuról szólok. Küzdelmekről, melyek méltók voltak egy igazi férfiuhoz és férfiuról, akinek harcai nemzetét szolgálták. Gömbös Gyuláról beszélek: az utolsó két évtized magyar történelmének egyik legmarkánsabb alakjáról.

A néhai miniszterelnök ifjuságának és pályafutásának ismertetése után Tasnádi Nagy András igy folytatta:

— Az 1918-as összeomlás, hadseregünk felbomlása megszakitotta katonai pályafutását. Egy ideig szolgált ugyan még a honvédelmi minisztériumban, de nem sokáig birta még nézni a baloldali szélsőségek felé rohanó irányzatot. Elhagyta állását s a kommunista puccs után Bécsbe, majd Szegedre ment, hogy teljes erővel vesse bele magát az ellenforradalom szervező munkájába.

— Az 1931-ben bekövetkezett sulyos gazdasági válság hatása alatt, melynek hullámai az egész civilizált világon végigvertek, általában depresszió jelenségei mutatkoztak nemzeti életünkben. Gömbös Gyula tisztában volt a bajokkal, látta a nehézségeket, vállalta mégis a kormányelnökség feladatát, mert tudta, hogy mit kell tenni és megmutatta, hogyan lehet és hogyan kell az országot lábraállitani.

Jött *erős hittel — csakarattal*, jött azzal az elhatározással, hogy felrázza a nemzetet, megerősiti, harmoniába olvasztja, egységbe kovácsolja a nemzet lelkét — egy nagy testvériségbe — s átölelve ezt a nagy testvéri közösséget s felhasználva annak minden erejét, szolgálja a független és öncélu magyar nemzeti állam gondolatát.

— Öncélu nemzeti állam, erkölcsi és anyagi jólétben élő nemzet, békerevizió, egységes magyar világnézet, egységes közvélemény, erős, egészséges nemzeti társadalom — ezek voltak munkatervének alapgondolatai.

— Ő volt az első vezető államférfi Európában, aki Hitler Adolfot felkereste s fenntartás nélkül az ő uj Németországa mellé állt. De Gömbös Gyula volt a német-olasz összefogás leglelkesebb propagálója is. A tengely elnevezés is tőle ered.

— Igazi államférfiu volt. Áthatva hivatás és küldetéstudattal és átérezve nemzete sorsát minden szépségével és minden tragikumával.

— Elvesztése feletti fájdalmunkon az azóta elmult esztendők mit se változtattak, törekvései, célkitüzései, tanitásai ma is utmutatók. Ebben az ünnepi órában egy egész nemzet szeretete és hálája száll felé az örökkévalóságba. Ez a szobormű pedig nemzedékről nemzedékre őrzi az ő áldott emlékét.

Megkoszoruzzák a szobrot

A nagyhatásu beszéd után *Szendy Károly* polgármester rövid beszéd kiséretében átvette a székesfőváros gondozásába az emlékszobrot. *Pásztor Jánosnak*, egyik legnagyobb élő szobrászművészünknek megkapó, erőtől duzzadó alkotását. A fehér carrarai márványból készült, hatalmas szobor Budapest legszebb szobrai közé tartozik.

A beszédek elhangzása után a Kormányzó Ur hatalmas babérkoszorut helyezett el a szobor talapzatán. Megkoszoruzta a szobrot az országgyülés felsőháza nevében gróf *Széchenyi Bertalan*, a felsőház elnöke, a képviselőház nevében *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke, a kormány nevében *Kállay Miklós* miniszterelnök, a honvédség nevében vitéz *Bartha Károly* honvédelmi miniszter és vitéz *Szombathelyi Ferenc*, a honvédvezérkar főnöke, Budapest főváros nevében *Homonnay Tivadar* főpolgármester, Magyarország összes törvényhatóságainak nevében vitéz *Endre László* alispán, a törvényhatósági joggal felruházott városok nevében *Pálfy József* Szeged polgármestere.

Koszorut helyeztek el még: a Magyar Élet Pártja nevében vitéz *Lukács Béla* tárcanélküli miniszter, országos pártelnök, az Erdélyi Párt nevében *Árvay Árpád* országgyülési képviselő, a Magyar Megujhodás Pártja nevében vitéz *Imrédy Béla*, a Vitézi Szék nevében *Igmándy-Hegyessy Géza* ny. altábornagy, a miniszterelnökség nevében bárcziházi *Bárczy István*, a Gömbös Gyula Társaság nevében *Radocsay László* igazságügyminiszter, a Társaság elnöke, a Gömbös-család részéről a miniszterelnök fiai, *Gömbös Ernő* és *Gyula* főhadnagyok, Gömbös Gyula szülőfalujának, Murgának küldöttsége.

A Főméltóságu Urat távozásakor a hatalmas tömeg ujból szünni nem akaró és igen meleg ünnepléssel éltette.

A Tűzharcos Szövetség közgyülése

Elnökké ismét Takách-Tolvay grófot, társelnökké vitéz Bobory Györgyöt és Ullein-Reviczky Antalt választották meg

A Magyar Tűzharcos Szövetség ünnepélyes külsőségek között tartotta meg rendes Országos Küldött Közgyülését az Ujvárósháza közgyülési termében.

Vitéz gróf *Takách-Tolvay* országos elnök lelkes szavakkal köszöntötte a *Kormányzó Urat*, akit az egybegyültek percekig lelkesedéssel ünnepeltek.

Takách-Tolvay megnyitójában utalt arra, hogy a most folyó világháboruban messze idegen földön, a német bajtársakkal együtt ismét együtt küzdenek a magyar tüzharcosok, mig idehaza a magyar társadalom fegyelmezett hazafiui kötelességgel teljesiti a második vonal nagy feladatait.

— *A Magyar Tüzharcos Szövetség minden egyes tagja tudatában van annak* — mondotta —, *hogy mit jelent Magyarországnak az orosz szovjettel folyó háboru és annak győzedelmes befejezése érdekében minden magyarnak, de különösen minden tüzharcosnak maradéktalan lelkesedéssel, kitartással és példaadással elől kell járnia a kötelességtudás utján.*

A belső front megszilárditása és egységes irányitása érdekében kapcsolódott össze szervezeti önállóságuk teljes fenntartása mellett *a Vitézi Rend, a Magyar Tüzharcos Szövetség* és a *Nemzetvédelmi keresztesek* tábora, hogy *a multjukban rejlő közös erkölcsi erővel — szükség esetén fel tudjanak lépni minden esetleges, nemzetietlen, vagy meggondolatlan belső kisérletezéssel szemben.*

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után *Kertész Elemér* országos ügyv. alelnök, majd dr. *Vojtsek Ottó* és dr. *Litteczky Lajos* központi osztályvezetők ismertették az Elnökség elmultévi működési beszámolóját.

A közgyülés egyhangu lelkesedéssel ismét gróf *Takách-Tolvay Józsefet* választotta meg országos elnökké. Társelnökök lettek vitéz *Bobory György* ny. államtitkár és *Ullein-Reviczky Antal* rk. követ és megh. miniszter, akiket a közgyülés tagjai szeretettel üdvözöltek. Az országos elnök meleg szavakkal emlékezett meg vitéz Bobory György régi frontharcos érdemeiről, majd Ullein-Reviczky Antalról, aki a közelmultban nagysikerü budafoki és kolozsvári tüzharcos szereplésével, majd pár nappal ezelőtt hivatalos olaszországi utjával kapcsolatban ugy Milánóban, mint Rómában tüzharcos formaruhában szerzett megbecsülést hivatalos és bajtársi szereplése közben a magyar frontharcos névnek.

Az ügyvezetői alelnöki tisztségre *Kertész Elemér* kapott ismét megbizást. Országos alelnökök lettek: *vitéz Áronffy Mihály* ny. ezredes, *vitéz Martsekényi Imre*, *vitéz Patacsi Dénes*, dr. *Mezey Lajos* és *vitéz dr. Tóth András* országgyül. képviselők, valamint dr. *Kenessey Gyula* főszolgabiró. Tiszteletbeli alelnökké választották *vitéz Galánthay Tivadar* ny. vezérőrnagyot.

Kertész Elemér orsz. ügyv. alelnök inditványára a közgyülés hódoló táviratával köszöntötte a szövetség örökös fővédnökét, *a Kormányzó Ur Őfőméltóságát* és tisztelgő táviratot küldött dr. *Kállay Miklós* miniszterelnöknek, *vitéz Bartha Károly* honvédelmi miniszternek, *vitéz Keresztes-Fischer Ferenc* belügyminiszternek.

„Anglia mindent megtett a Szovjet-Unió érdekében“

London, jun. 22. (NST) A német-szovjetorosz háboru kitörése alkalmából lord Beaverbrook Birminghamben második hadszintér felállitását követelte. Méltatta a Szovjet-Unió eddigi munkáját és kijelentette, hogy Nagy-Britannia kötelessége mindazt a Szovjet rendelkezésére bocsátani, ami fölött ő maga rendelkezik.

Bevin munkaügyi miniszter az angol rádióban tartott beszédet. Az angol nép és kormány üdvözletét tolmácsolta a Szovjet-Uniónak, majd hangoztatta, hogy Anglia mindazt megtette a Szovjet-Unió érdekében, ami csak módjában állott. Sajnos azonban távolról sem tudott annyi segitséget küldeni, mint amennyit szeretett volna és mint amennyire szükség lett volna.

Öröklakások

II., Fillér-utca 21.

(Ezredes-u. sarok.)

Rózsadombi és városmajori kilátással

1-2-3 szobásak

önálló telekkönyvi tulajdonnal, központi melegviz, kandalló-fütés, bérbeadás esetén 7% jövedelem, októberi beköltözéssel **ELADÓK.** Érdeklődés a helyszinen hétköznap egész nap, vasárnap d. u. 2-ig, telefon hétköznap d. e. 10—2-ig 117-773. 4357

Minősége változatlan!

Pásztor János

nobrász

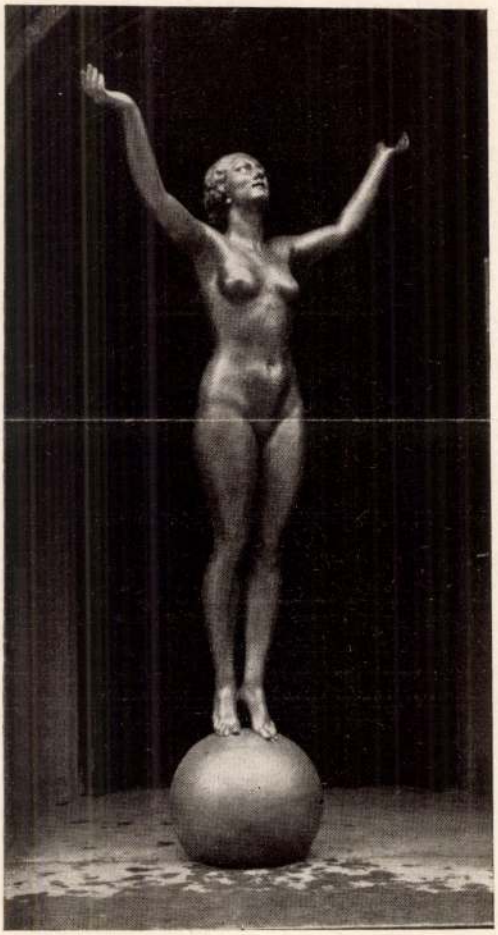

Pásztor Giovanni — *Ad Astra* (293) *bronzo.*

Mostra Roma 1928

PÁSZTOR JÁNOS: FÁJDALOM.

Magyar Művészet 1926. 6* 43 C.

A találkozás egyben szerencsés és nagyrahivatott kifejezésmódja a lengyel nép mély vallásos érzésének. A szentkép nemcsak az imakönyvben, hanem a lengyel úri lakásban is helyet kap. Úgy a műveltebb, nagyobb igényű közönség, mint a munkás és földmíves vágyik ott az Istenanya, a védőszent s általában a vallási tárgyú kép után. És ragaszkodnak a primitív, de lengyel czenstohowai Madonnához inkább, semhogy lelküknek idegen, üres szépségű műkereskedői Madonnákat tűrnének lakásaikban. És a lengyel művész, akiből Páris sem irtja ki teljesen a vallásos érzést, legfeljebb ha formakifejezését irányítja (Konarska, Czervinsky, Krasnodebska, Wasowicz), tudja, hogy népének lelki szükséglete a szentkép. És metszenek illusztrációszerű kisebb dúcokat vagy önálló nagyobbméretű táblákat (Skoczylas: Háború), melyek annyira nemzetiek, hogy Madonnának és angyalnak, de még az Atyaistennek is tipikusan szláv (sőt néha a mult sugallta orosz) ábrázata van, a varkocsról, tűszőről s hasonlókról nem is szólva.

A színes grafika legnemesebb lapjai is fadúcok révén készülnek. A kőre rajzoló, vagy a rézkarcoló sokkal könnyebben vét színes lapjaival az ellen a tartózkodás ellen, amit a grafika stílusa megkövetel. Amíg tehát sokalljuk a monotípiaszerű, kézzel és nem dúccal létrehozott színezést egyes rézkarcolásra kifejező, szédítő iramot mutató vonalak kerülnek s együtthatva mesterien fejeznek ki fényt-árnyat, anyagot, színt. Úgy érezzük, hogy Wyczólkowski „Lublin"-ja legújabb alkotásai közül való, a kiforrott művész, a türelmetlenségig munkás mester műve, míg a csodaszép Wawel rászolgált a kiemelésre.

A rézkarc terén, mely készülésénél fogva a sokrétűbb, bonyolultabb és végeredményében a drágább lapokat kiadó grafikai kifejezésmód, nem tesz reánk oly mély hatást a lengyel kiállítás, főleg azért, mert nekünk is vannak szép számmal jó rézkarcolóink.

Pankiewicz lemezeit a finomság, a technika lehetőségeinek költői lélek által való kihasználása jellemzik. Önarcképe, „Colosseum"-a elsőrendű hidegtűkarcok. „Nyirfá"-ja, „Varsói motívum"-a, „Híd"-ja kitünő vonalmaratások. Az elsőben mozgás, a „Híd" lemezén Corot-szerű könnyed rajz, Varsójában erő van. Egy kis téli tája csodálatosan adja vissza a lengyel tél ezüstös-zuzmarás hangulatát. „Tölgyfák" című maratott lemeze a legjobb angol lemezek mellé sorolható. Erőteljes maratású, biztos rajzú karcok a Rubczak Jánoséi. „Les Planty à Cracowie" a kiállítás legjobb lapjai közé tartozik. A mi Mednyánszkynk borongós hangulata van itt lemezbe edzve. Brandel K. „Kereszt alatt"-ja csodás gazdagságú építészeti fantázia. „Fantázia" c. lemezén — pompás foltmaratás

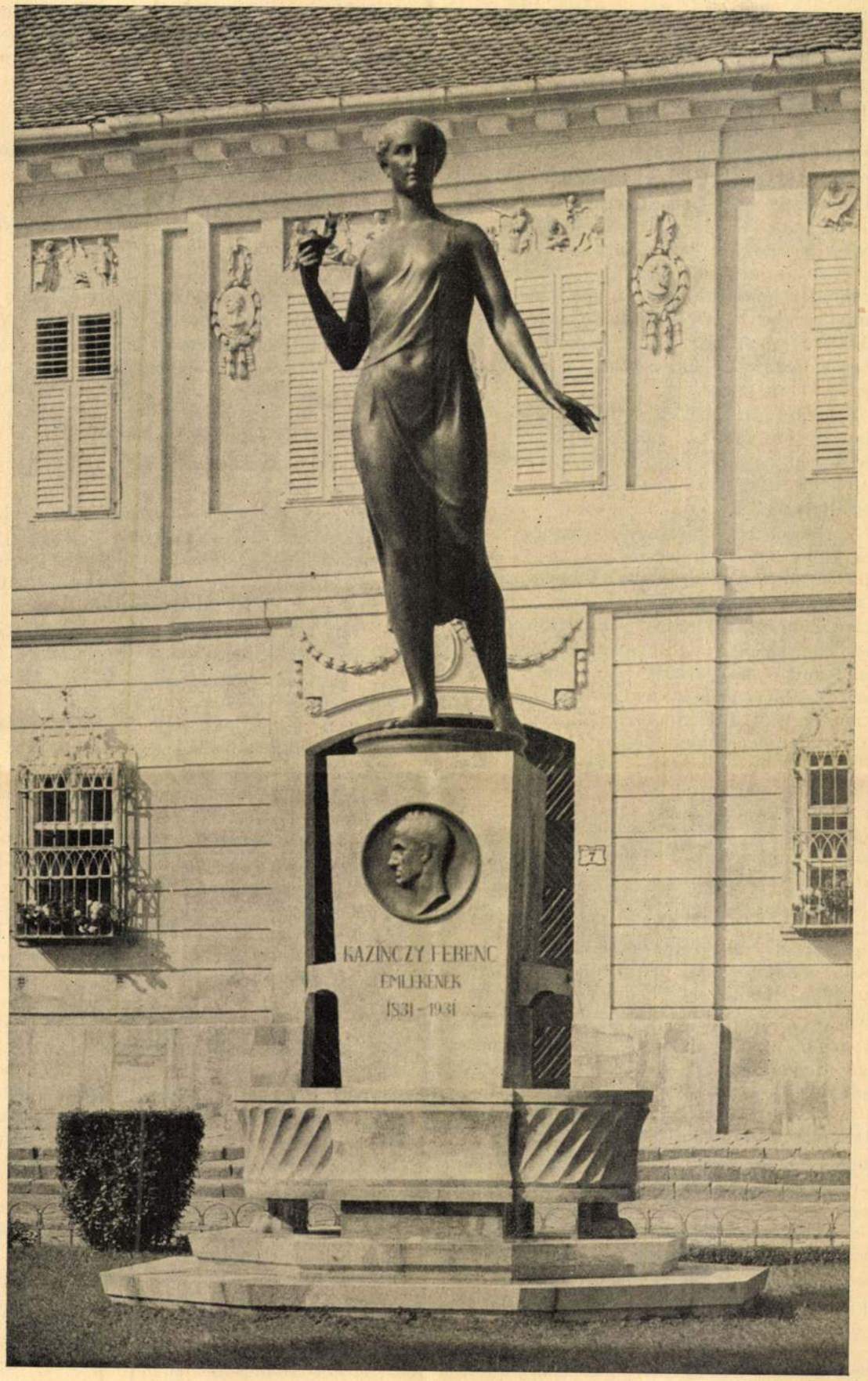

A hét krónikája. A Bécsikapu-tér új dísze: a Kazinczy-kút. Pásztor János műve

— Királyom! Királyom! — rázogatta ősz oroszlánfejét Szécsy is.

Lajos azonban: mint aki nem látott és rosszul hallott...

Titokzatos arccal egy összesodort kutyabőrt vett elő és kibontotta a bántódott férfiak elé.

— Hogy tetszik, uraim?

Az elégedetlenek kölletlenül pillantottak oda.

Uj Idők 1936. 28 sz.

Hanem, amelyik egyszer odanézett, az aztán nem is vonta vissza többé a tekintetét!

Egész megbabonázta az elétáruló látvány.

Ez a látvány pedig: egy címer volt.

Hiszen: címer!... Azt a keresztes háborúk óta — mikor Európa mindenféle nemzetű harcosai az együvétartozás megjelölése végett az araboktól átvették — ismerték apáiktól eredetten mind. Valamennyien bírtak is vele s ott függesztették a keleties rajzú ábrákat lovagtermeikben, temetési pajtáikban és a „keservesek zászlóján", melyet gyászmenet előtt szokás hordozni. Általában büszkélkedtek velük minden holmijukon, amin épp lehetett; de csak... ónnal szürkén megírott vagy kőbe, érebe karcolt formában! Ilyen színesre festett címert azonban, amilyet Lajos tartott elébük, ma láttak először és tátva maradt tőle a szájuk.

Lajos a szeme sarkából figyelte elképedésüket és alig bírt egy bús-ironikus mosolyt elfojtani.

Visszatette az asztalra a kutyabőrt s megint feladta az előbbi kérdést:

— Hogy tetszik?

Zudar rásandított Szécsyre, Szécsy meg Laczkffyra. Hogy hát: hogy tetszik?...

Mindhármójuk szeme égett s arcukon a mohóság és a nagydolgot-hallás feszültsége...

Zavartan köhécseltek, Lajos pedig elfordult és egy székbe bocsátkozott.

Súllyal fogott a magyarázatba:

— Igen a'! Jól látnak édes kigyelmeitek! Most származik ez hozzám Franciaországból, mely, mint tisztán értjük, minden lovagi dolgok hona. Mindig kitalál valami újfélét s nó, igaza is van ebben! Ami nem fejlődik, az máris hanyatlott, jóuraim! Ezt úgye nem hagyhatjuk! Nem engedhetjük, hogy maholnap holmi alig-lett nemesek kifelé ugyanannyit mutathassanak, mint a régi dicső vér! A nemesi állapotba sokféle kurta atyafiak is belejuthatnak! Hanem aki egy ilyen föstött úri címert sajátjául nevezhet...!

Elhallgatott bár, de ezzel a csönddel csak még hatásosabban éreztette azt a nagy-valamit, ami toronymagasságba emelhet egy nemes férfit a másik feje fölé.

Mikor aztán úgy ítélte, hogy amazok hárman már eléggé átgondolhatták, amit át akart velük gondoltatni: megint megszólalt:

— Én is azért az usust behoznom határozám és így a festett címereket elkezdjük.

Kifejtette: hogy s mint képzeli ezt. Adományozni, — azonban nem: osztogatni a jusst! Nem szöszön-boron. Nem akárkifiának. Kiváltságos néhányaknak csupán. A legfőbbeknek. Legelőkelőbbeknek. Hogy a dolog közönségessé ne válhassék. A többi lemaradt nemes érhesse el majd csak az országnak, királynak elkövetett valamilyen rendkívüli szolgálat árán a kegyet! Persze, szigorú bírálat után!

Akik a szükséges próbákat kiállották máris, azok, ime...

Szünetet tartott és lassan körülhordozta tekintetét.

— Kigyelmedre gondoltam, Szécsy uram! Zudar uram! Laczkffy uram! — fejezte be közlését ünnepélyesen és kenetteljesen bólintott:

— Jó, hogy királyuk akaratát mindig-tisztelő, holtig engedelmes szívüket ilyen szép egyességben, együtt jövének most épp bemutatni! Kegyelmünkben elfogadjuk s megengedjük, hogy mától fogván színesre föstethetik nagyságaitok a szürke címereiket. Hanem — emelte föl az ujját fontos óvásként — valamit ugyan el ne mulasszanak! Tisztán megmondjuk, hogy nagy főrend-nemeseknek a színek igazi alkalmaztatásában is ki kell válniok!

Elmagyarázta, hogy mennyire nem-mindegy a használt tinkturák mifélesége! Hogy melyek a valódi heraldikai színek.

— Kék a hűség, uraim! Bíbor: a nemes vér. Az arany: a vitézség. Ezüst: a titoktartás. Zöld pedig a mégtovábbi nagyramenés reménye, mely az olyan trón ellen soha csak gondolattal is föl nem támadó férfiaktól, mint kigyelmeitek, bizony el nem vétetik... Hát jól meglássák, nehogy leveles-deákok animálsága a kellő színeket megmásítsa!

De most már kérdeznie sem kellett többé, hogy „hogy tetszik?"

A három oligarcha előbb csak pirult (ők tudták, hogy miért), aztán sorba lépett elő. Megindultságtól könnyes szemmel, féltérdet hajtva köszönték meg királyuknak ezt a nagyszerű, őket a magasságok felső magaslatára emelő kitüntetést...

— Uram...! — kezdte remegő hangon Zudar.

— Fölség! — esett a szavába Laczkffy.

— Királyom! Királyom! — rázogatta ősz oroszlánfejét Szécsy is.

— Tudjuk, tudjuk...! — intett nyájasan Lajos s a legrózsásabb kedvében bocsátotta útjára a hálálkodó triászt.

Ismerte ő az ő örök gyermekeit! Tudta, hogy mitől gyógyul a sebük legbiztosabban; kit hogyan tehet boldoggá, — kezes szolgájává — hogy azért ez a szolgálat tartós is maradjon, pénzbe se kerüljön ott, ahol a javakkal úgyis csak tengerbe öntene vizet. Nem bántotta, amiért port hintett az elbolondított urak szemébe. Arra gondolt inkább: hogy fel fog itt most lobbanni a becsvágy...!

És lezárólag intett:

— Jól van.

A fő-lármásak már csupán örömet fognak lármázni. A többi meg arra les, hogy hol követhetne el hát valami dicső dolgot, ami által ő is elnyerhesse az új kitüntetést, mely tulajdonképpen — nem is kitüntetés... Egyszerűen ő tette meg annak, hirtelen szükségből... Míg az elkápráztatott szemek rá nem józanodnak a valóságra, hogy címerét — akár engedély nélkül is — színesre festheti minden nemes. De addigra majd csak kitalál ő valami más csillogó haszontalanságot, amivel a kiábrándultak elégedetlenségét elaltassa!

— És a hasznos vetélkedés megint megindul...

Összesodorta a festett címert — egyébként a saját vörös mezőben négy fehérpólyás, kék mezőben pedig aranyliliomos Anjou címerét — és behajította egy lim-lomos fiókba.

A célját már megtette. Az országmentő újnemesek dolgát, — a kamarabirtokok szétajándékozását: nem fogja itt keserűen zúgni senki! A kényes kérdés közben elévül és feledésbe borul. Ha pedig mégis szót emelne valaki: ott a hatalmas Zudar—Szécsy—Laczkffy-triász, az majd letorkolja.

XXXI. évfolyam, 35. szám Budapest, 1925. augusztus 30.

ÚJ IDŐK

SZERKESZTI: HERCZEG FERENC

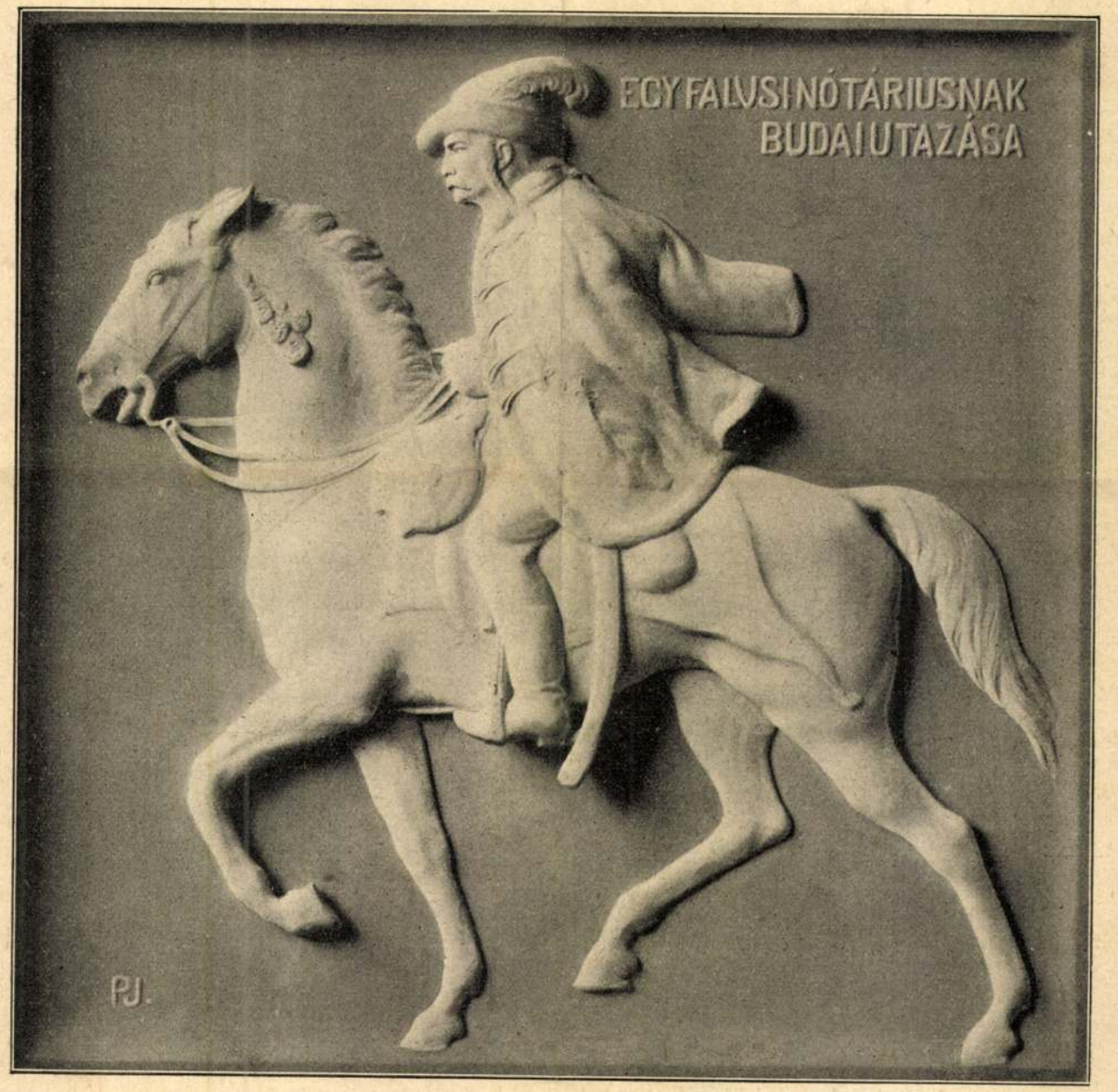

A peleskei nótárius. Dombormü Gvadányi József gróf rudabányai szobrán. Pásztor János müve

Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-ut 16. sz.

ÁRA 7000 KOR.

Mai számunkhoz mellékeljük

COURTHS-MAHLER: Amikor ketten szeretik egymást

című regényét, minden előfizetőnk részére, aki a négy kedvezményes áru regényre előfizetett.

TANKÖNYVÜGYBEN

forduljon Singer és Wolfner könyvkereskedéséhez, ahol a legnagyobb készséggel állanak rendelkezésére. Budapest, VI., Andrássy-út 16. szám.

AZ ISKOLA TANIT
AZ ÉN UJSÁGOM NEVEL

A tanitás megkezdésével egyidőben fizessen elő 4—10 éves gyermeke részére Az Én Ujságomra, a Pósa Lajos alapitotta lapra, amelyet most Gaal Mózes, a kiváló iró és pedagógus szerkeszt.

Az Én Ujságom a legrégibb, legelterjedtebb magyar gyermeklap. Gaal Mózes, a lap szerkesztője valósággal atyja minden kis olvasójának, aki nemcsak a gyermekek lelki fejlődésére van nagy hatással, de az olvasókkal folytatott állandó levelezés folytán figyelemmel kisérheti azok szellemi előrehaladását is

Az Én Ujságom

tanit,
nevel,
szórakoztat.

Kérjen mutatványszámot Az Én Ujságomból. Amennyiben előfizetését az október—decemberi negyedre szeptember 1-ig beküldi, ugy a szeptemberi számokat dijtalanul küldjük meg

Negyedévre 25.000 korona.
Félévre 50.000 korona.

Kiadóhivatal: Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 16

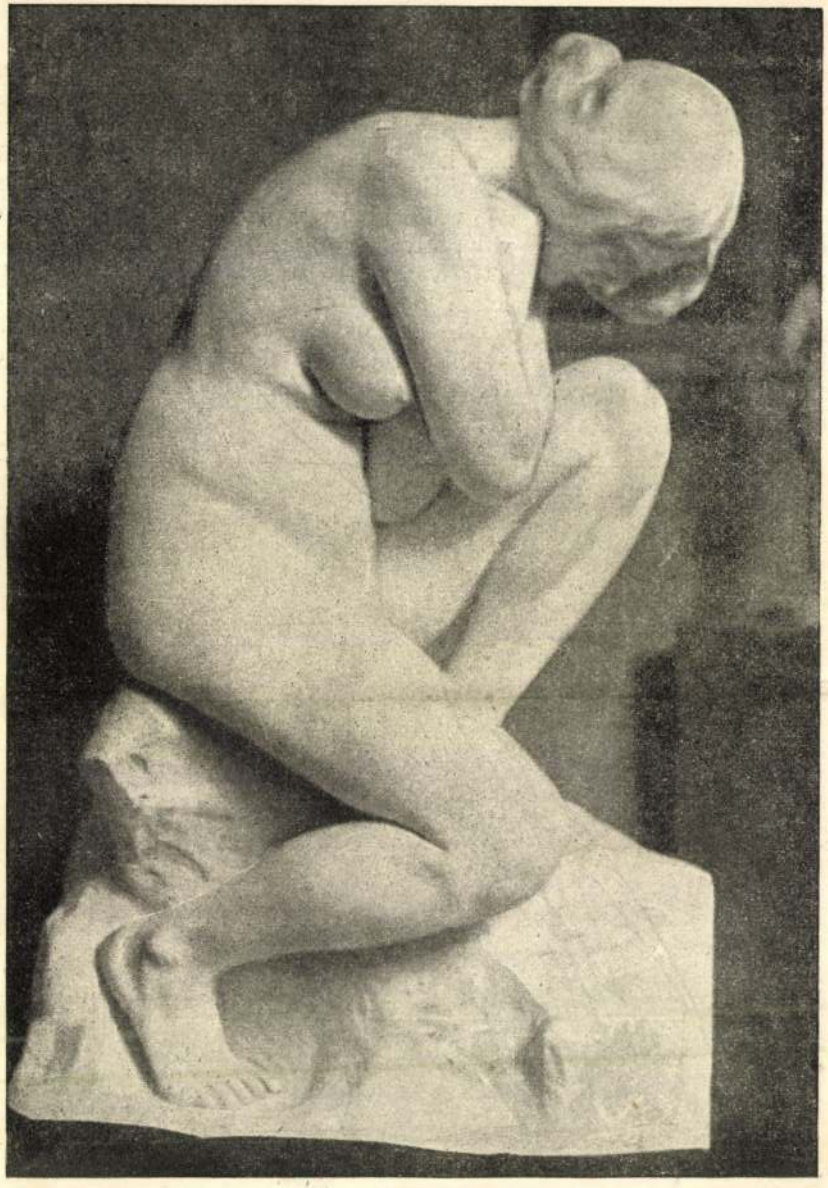

Pásztor János: Bűnbánó.

Pásztor János: Búcsú.

AZ ERNST-MUZEUM KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Farkas Zoltán: Rudnay Gyula és Pásztor János kiállítása.
Vas. Ujs. 1918. 530–531. l. képekkel

még belőle egy és más, minthá fiatal házasok rendezkedtek volna be benne, a kik még mindenfélét be fognak vásárolni. A kanapét számos vánkos borította, épen olyan alakúak és terjedelműek, mint Magdáéi. Ez a figyelmesség mosolyra fakasztotta a fiatal asszonyt és e percztől kezdve mindjobban eloszlott zavaruk. Magda kezét nyujtotta köszönete jeléül Fülöpnek:

— Csakugyan szakasztott olyanok, mint az enyémek.

— Meghiszem azt, titokban mindent megmértem, felelte Fülöp mosolyogva.

— De ezért senki másnak sem szabad ide belépnie, mert ebből is rájöhetne titkunkra!

— Hogy gondolhat ilyet, Magda! Ez a lakás az öné, senki sem fogja sohasem megtudni létezését és rajtam és magán kívül senki sem fogja átlépni küszöbét.

Fülöp kezébe vette Magda egyik kezét, egymással szemben álltak, Magda fejét Fülöp mellére hajtotta és meghatottan suttogta:

— Édes Fülöpöm!

Fülöp megilletődve zárta karjába Magdát és forró csókokat nyomott szőke hajára. A fiatal asszony erőtlenül hullott le a kerevetre, Fülöp pedig lábához telepedett. Most már megnyílt az ajka és elmondta neki újra, hogy mennyire rajong érette.

Magda lassanként levetette felsőruháját, kalapját és keztyűit, miközben Fülöp a kezét csókolgatta.

Megkérdezte Magdát:

— Nem akarja tovább vizsgálni lakását?

Magda felkelt, Fülöp félkézzel átkarolta és így egymásba fonódva mentek be a másik szobába, melyet a kandallón álló gyertyák világítottak meg, mert az ablaktáblák zárva voltak és a függönyök le voltak eresztve. Ebben a szobában is halvány lilaszínű selyemkárpit borította a falat, melynek egyhangúságát kellemesen szakította meg az ágynak halvány rózsaszínű drapériája, melynek japán szövetét aranyszín ágak és madarak himzése díszítette. Az ágyon remek tearózsák voltak szétszórva.

Nem volt valami jó étvágyuk az ebéd alatt, szomjúság szorongatta Magda torkát. Fülöp egy

Könnyekre fakadt.

Fülöp visszatért. Midőn meglátta Magdát mozdulatlanul és szomorúan a tükör előtt, kitalálta gondolatait és egy gyöngéd csókkal riasztotta el rémlátásait. Így szólt:

— Kedvesem, ez a ruha sehogysem illik ide. Ime egy pongyola, mely jobban fog állani önnek.

Uszályos fehér selyempongyolát vett elő, melyet régi csipkék díszítettek. Magda nagyon el volt ragadtatva, hogy Fülöp még erre is gondolt.

Feledhetetlen órák következtek. Magda, habár azt hitte, hogy lelkiismeretfurdalásokat fog érezni, semmire sem gondolt, annyira egynek

mivel nagy művészettel semminemű életszokásán sem változtatott, senki sem törekedett leleplezni azt, hogy titokban mi iránt érdeklődik.

De végül az az öntudatlan szerelmi láz, mely e négy éven át eltöltötte Magda lelkét, lassanként oszladozni kezdett. Némiképpen tisztábban kezdte megítélni a viszonyt, mely Fülöphöz fűzte és mihelyt elmélkedni kezdett róla, szenvedései is megkezdődtek. Harminczhat éves volt, telve egy állandóan növekvő szerelemmel, rettegve az első ráncztól, mely arczán mutatkozni fog, attól a rettentő ráncztól, melytől semmi sem óvhatta meg és a mely örvényt fog vonni közéje és szerelmese közé, nem lehetett többé gondtalan és nyugodt.

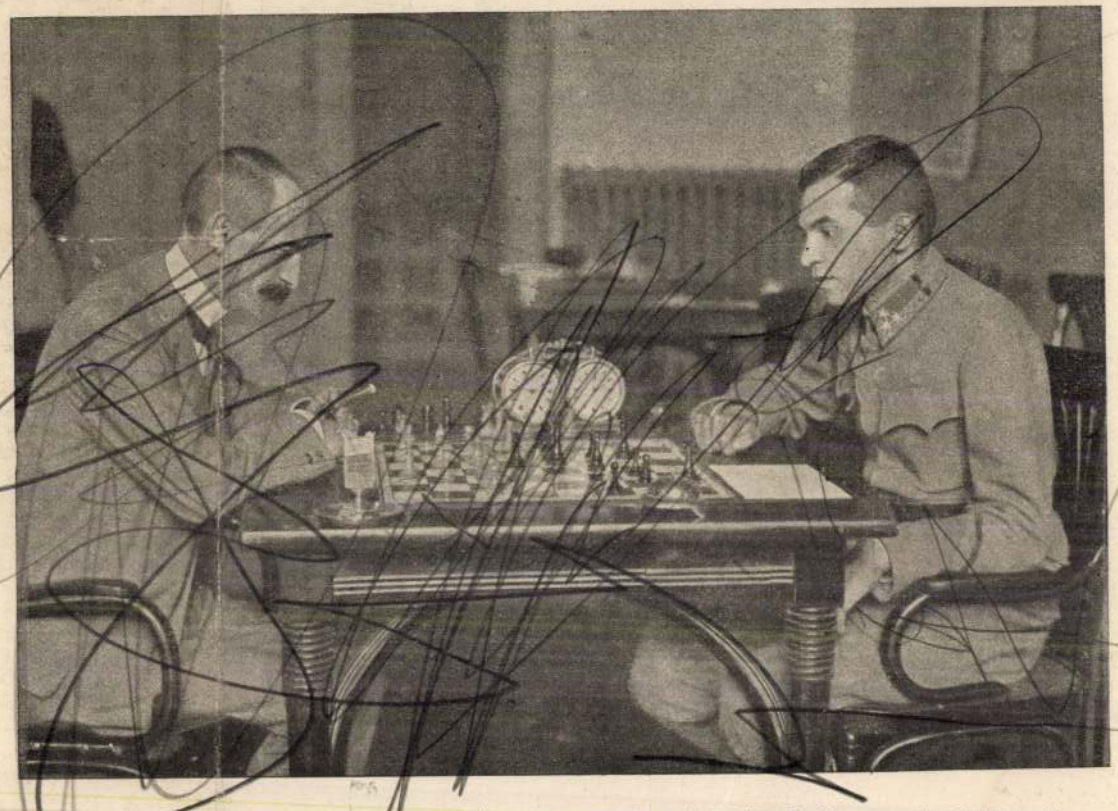

A KASSAI CHARUSEK-EMLÉKVERSENYRŐL: Schlechter és Réthi Béla (I. díjat nyert) sakkjátszmája.

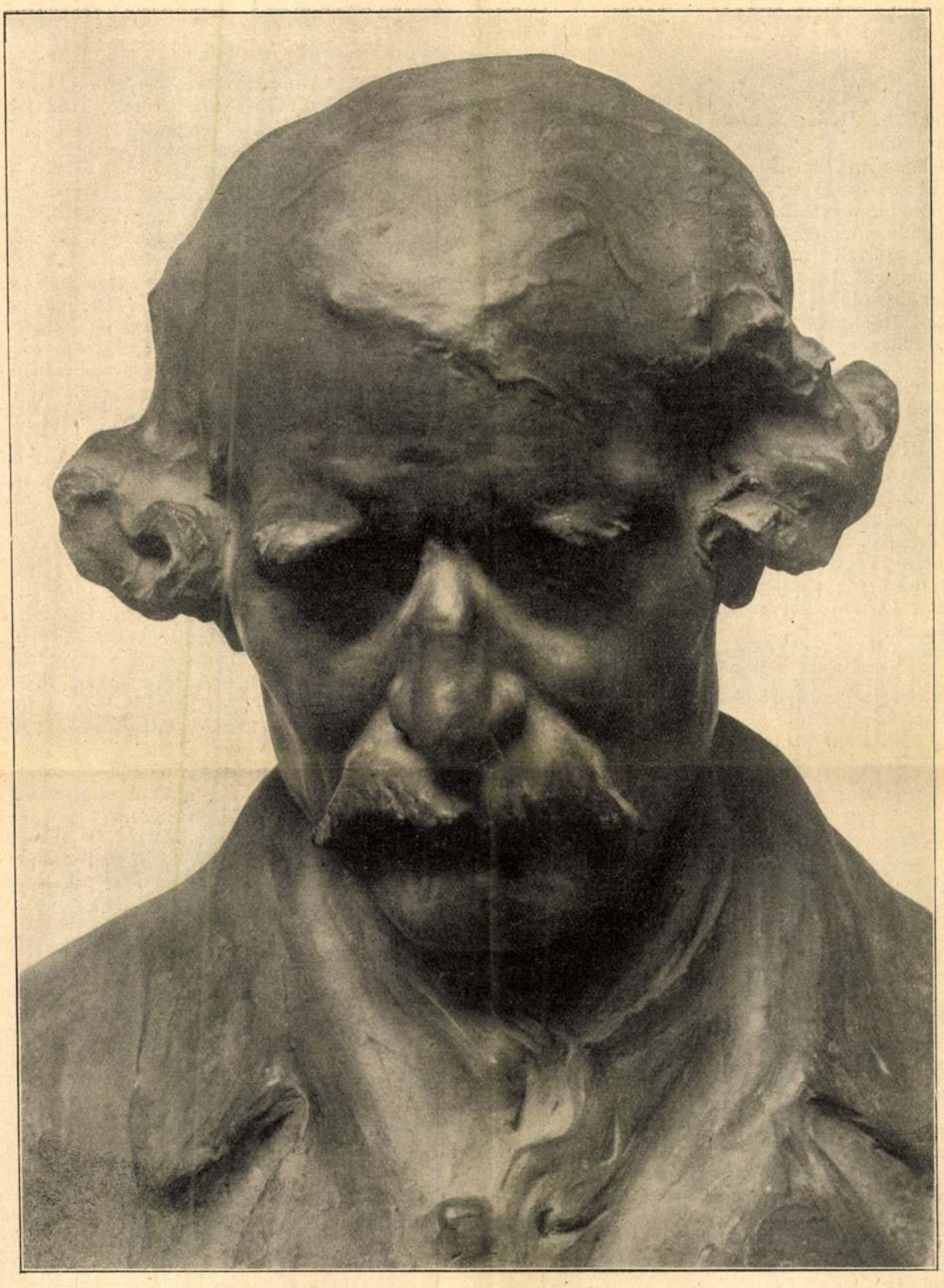

Tanulmányfej. Pásztor János szobormüve

képük is, több példányban. A világ még lármásabb lesz. Olyanféle érzésem támad, mintha az őserdők minden papagájának fölvágták volna a nyelvét. Én a halottakat főkép azért tiszteltem, mert némák. Aki hallgat, az bölcsnek, mélynek látszik. Ezentúl a szótalan családi albumok is megszólalnak, a nagybácsik és nagynénik, akik már régen porrá váltak, átkiabálnak a mult századokból s tanácsokat adnak ükunokáiknak, hogyan vezessék a repülőgépet. Mozog a száj, holott éppoly kevés a mondanivalója, mint egykor. Az óriási pampula nem gyógyul be. Még a temetők is locsognak. Ez tényleg borzalmas.

Kosztolányi Dezső

Uj Idők 1929. XXXV. 38.-t.

Az új ember

— Elbeszélés —

Irta: **Bónyi Adorján**

I.

Megjárta a világháborut. Fiatal fejjel. Mégis itt-ott ősz szálak csapzották a haját, amikor hazakerült. Ezeket bizonyára az orosz hadifogság szövögette reá. Mint mikor egy nagy, fekete pincében eltéved az ember, bolyong, vergődik, aztán kimászik a homályból, arca sápadt a napfényben és válla, feje teteje tele van vén pókhálóval, miket a sötétség, ez a csúfképű öregasszony kötözget gonoszul hideg magányában.

Hát ez volt tulajdonképpen egész élete.

Mert ami azelőtt volt, az első ifjúság, elmult, elröpült, akár egy virágba borult táj, amelyet rózsaszínű derengésben látott egyszer az ember. Aztán soha többé. Megkeresni sem lehet mégegyszer. Csak emlékezni reá.

Utána jött a nagy zivatar, amelyben emberek, karrierek, reménységek, tervek, kulturák, országok úsztak el a semmibe. Őt azonban ez a roppant vihar nem nyűtte el. Csak megváltoztatta.

Mintha tetőtől-talpig megfürdött volna a sárkány vérében.

Valaha kedves, komoly, gyengéd, vidám embernek indult. Még ifjúsága idején, mely tele volt jószándékú iparkodások és édes könnyelmüségek váltakozásával.

Azután hazajött, keményen, elszántan és sötéten. Most már élni akart, mindenáron csak élni, jól élni, kárpótlásul; és ezért a célért nem ismert szánalmat, kiméletet, felebarátot.

Új ember lett Szombati Lajos.

II.

Juliánne őméltósága vacsora után kissé tovább maradt együtt az urával és a leányával. Egy és más dolgot még meg kellett beszélni a holnapi estélyükre vonatkozólag.

A méltóságos úr — nagy motorgyár hatalmas vezérigazgatója, voltaképp a tulajdonosa — joviális ember volt, tele életkedvvel és rajongással. Boldog volt, ha esténként odahaza elbeszélgettek vele; a felesége mindig korán tért nyugovóra, ideges, beteges, szótlan és szomorúságra hajló asszony volt; a kisleánya — no, már nem is kicsiny, közel tizenkilenc éves — inkább az apjára ütött, csak nála még rajongóbb, még álmodozóbb; talpig gyermek.

Tehát Julián úr kedélyesen részletezte a holnapi estének a reménységeit. Minthogy szerette az életet, szerette a fényt és a pompát is és büszke volt rá, ha különös dísszel vehette magát körül. Talán nem is hiúságból; inkább életművészetből; azzal az örömmel, hogy másokat is, noha csak egy éjszakára, ellát-hat, körülcsipkézhet a maga roppant gazdagsága gyönyörűségeivel.

Megbeszélték újból a menűt, azt, hogy a szolgahad hogyan legyen a termekben beosztva, hogy mikor rakják szét a házi kertészetükből hozott rengeteg pálmát és virágot, hány órakor szállítsa az édességeket Gerbeaud, milyen sorrendben és milyen évjáratú italok kerüljenek felszolgálásra. Végignézték még egyszer a vendégek névsorát is.

— A tavalyi társaság — mosolygott Julián úr. — Érdekes, hogy a világ egy esztendő alatt alig változik. Itt látom Eszter néhány új gavallérját. Helyes. Az én embereim is itt vannak, igen, rendben van. Csupa régi, derék fickó, a gyárban jó hasznukat veszem, egy bálon talán kevésbbé. Mindegy, ezzel tartozom nekik. Igaz, itt van köztük egy ... Ez új legény. Ez a Szombati. Erről még nem tudom ...

Elkomolyodott, füstölögve szívta a szivarját, félretette a vendégek listáját.

— Ez ... hm ... furcsa ember — dörmögte inkább magának. — Néha majdnem kellemetlen. De egy esztendő alatt osztályvezető lett nálam. Erti a dolgát. Dolgozni tud. Csupa tehetség. Erről az oldaláról nézve — tetszik nekem. De van benne valami ... tudja Isten, valami elszántság, valami olyan kíméletlenség ... nyers és brutális, úgy érzem néha, hogy egy haramia áll velem szemben. Majdnem — Julián őméltósága elmosolyodott — majdnem félek tőle.

S mert úgy gondolta, a leggondosabb és legszeretőbb apák közé tartozik, hirtelen a leányára nézett és azt mondta:

— Vigyázz. Nőtlen. Nem szeretném, ha ...

Eszter elnevette magát, édes, nyugodt, könnyű és tiszta gyermeknevetéssel:

— Ugyan, papa.

III.

Szombati végigsétált az óriási, fényben úszó termeken, a nagyrészt idegen, parádés sokaság között. Olyan mozdulatlan, komoly, elszánt arccal, mintha csak a gyár géptermén menne keresztül.

Aztán egy sarokban megállt és visszanézett.

Igen, ez az élet. Ez a méltó keret egy rátermett ember élete köré.

Ebben a pillanatban eszébe jutott az, hogy annakidején embert ölt, amikor elmenekült a szibériai fogolytáborból. Hiszen ez a kép azóta sem szakadt el tőle, mindig vele volt, benne volt az agya legmélyén, a legkisebb vérsejtecskéjében is, szakadatlan.

De most szokatlanul élesen állt eléje. Mintha tegnap történt volna. Amint az őr, már künn a barakon, hirtelen, váratlanul megfordult a sétájában. Furcsa, vizes hó esett, fekete éjszakai szél vágta telimarékkal. Nem volt fény semerre és nem volt árnyék. Csak az a szuronyos ember, meglepetten. Ő akkor nekiugrott. Azóta megérti a vadállatok csodás, gyilkos, gyönyörű lendületét. Ha a két keze nem lett volna elég, talán akkor a fogával tudja kettémarni a torkát. Csak egy hang ne hallatszék ...

Aztán ott állt felette, egy hosszú pillanatig. A szél már söpörgette rá a havat. És akkor az ő szíve iszonyatosat dobbant. De csak egyetlen egyszer. Aztán mintha az a rettentő, jegestengeri szél utat talált volna a belsejébe és szórná, szórná oda is a havát. A nagy szívdobbanás elmult. Utána hihetetlenül nyugodt lett. Ebben a percben meghalt benne minden szánalom. Örökre. S az a jéghideg nyugalom többé sosem hagyta el azóta.

Nekiszaladt akkor az éjszakának. Az ismeretlen messzeségnek. Rohant, akár egy ordas, utolsó inaszakadtáig. Nem érzett könyörületet önmagával szemben sem. Átröpült kerítéseken, átvágott udvarokon és rémült családokon, átbujdokolt erdőségeken, átgázolt mocsarakon, átsompolygott városokon, átverte magát a roppant tengeren is ... És most itt van.

Picikét elmosolyodott. Az a szennyes, rohanó útonálló, az a vánszorgó, rongyos csavargó: az ugyanaz volt, mint aki most itt áll, jó frakkban, remek lakkcipőben, csillogó ingmellel. Hogy amellől a halott mellől átrepült a drótkerítésen, azóta min-

Most már elismerjük mindannyian, hogy Szinnyei-Merse Pál nagy ember. Hisz ráérünk élethalál harcunk között is ünnepelni őt. Amikor csak csatanyerő hősök számára jár ki a babér. Úgy vagyunk vele is, mint a németek Bismarckkal, az ő nagyságának áldozatot mutatni be, időt szakítunk ma is. Hiszen csatanyerő hős ő is. Földi birodalmat meg lehet dönteni, de a szellemi kincsektől semmiféle horda nem foszthat meg egy nemzetet se. Hannibál is csatát vesztett, Napoleon is. De a római kultúra nagysága érintetlen ma is. S az elfeledett romok közül a szumirok napjának sugarai törnek elő. Azok a babérok, amelyeket Szinnyei-Merse szerzett a magyar művészetnek, örökre hervadhatlanok, s azt a győzelmet, amelyet ő aratott nekünk, fegyverropogás, ágyúk dörgése soha se fogja kicsikarhatni már a kezünkből.

b. ny.

PÁSZTOR JÁNOS.

Valahol a lövészárokban szolgálja a halált a hallgatag művész, akinek vésője alól erőteljes férfiak, bájos női testek, a duzzadó szép életnek remek példányai kerültek ki mindenkor. Vajjon az ilyen álmodozó művész nem ágyútöltelék-e csupán ott a harctéren! Az ő szeme biztos, mikor a szépet kell meglátnia, az ő keze nem hibázik egy hajszálnyit, ha lágy agyagot mintáz, de vajjon nem ereszkedik-e vörös köd eléje, ha a vér bugyogását látja, nincsen-e ihletett víziója az életért való roham alatt, elbírja-e a nehéz fegyvert a keze, s odatalál-e az ellenségnek a szívébe, ő az álmodás, a béke, a Múzsa embere? Németországban, ahol sokkal inkább megbélyegzőnek találják, ha valaki nincs a csatatéren, mint minálunk, a művészekkel kivételt csináltak. Őket nem küldték a harcvonalba. Róluk tudják a művelt, megértő németek, hogy többet jelentenek, mint egy közkatonát, s hogy utánuk olyan úr marad a kultúrában, ha elestek, amely egy-egy csatavesztéssel ér fel. Ők szellemi életet éltek idáig csak. Nem szokták meg a fáradalmakat, testük nem ellenálló, s ők nem állják meg a háborúban úgy a helyüket, mint a Neckar-parti napszámos, vagy a sportoló junker. Művészetükkel diadalt hoznak hazájuknak, míg katonáskodásuk szánalmas vergődés csupán. S nem lehet tudni, hogy a vak golyó nem olyan művészifjút talál-e el az első ütközetben, akinek örökélet volt megírva a sors könyvében?

Nálunk senkinek se jutott eszébe, hogy a művészek kivételes lények, s hogy őket a megváltozott viszonyok között is úgy kellene kezelni. A harangokat végső szükségben felhasználják ugyan a háborúban, de nem hitvány golyóknak, amelyek ezerszámra, nyomtalanul szóródnak szerteszét, hanem ágyúkat öntenek belőlük. És a művészek, az ihletett, magasabbrendű lények nálunk egyenlő megítélés alá esnek velünk, közönséges halandókkal, akiknek a helyét pótolhatja száz, meg ezer, ha elestünk a gyilkos csatákon.

A Cél 1915.

Pásztor János

A mi művészeink legnagyobbrészt ifjúvérű, keleti tüzű magyarok is. Talán nem akadt volna egy is közöttük, aki nem kívánkozott volna a harcmezőre, ha választást adnak nekik. Mi nem valók vagyunk a lövészárokharcra. Nekünk a főerőnk a rohamokban van, a támadásban, nem a védelemben. A mi művészeinknek, ha gyenge is a karuk, erős a szívük. És szívesen védi a hazát mind, ahány csak van. De mégis. Talán mulasztás volt a kultúra nevében, hogy senkinek se jutott eszébe megkérdezni őket, elég erőseknek érzik-e magukat a harcra, tudnak-e ölni, vért látni, halált szolgálni?

Pásztor Jánosnak, aki talán nem is álmodozó művész ott, a sötét árokban, a véres rohamokban, hanem pirosarcú, kemény katona, örömhírt viszen a szellő. Megértették, méltányolták az ő nagy tehetségét, kiforrott művészetét azok is, akik vaknak tetetik magukat, hogy ne legyenek kénytelenek látni. A székesfőváros a négyezer koronás Ferenc József ösztöndíjat neki szavazta meg. És ez a hír nemcsak a művészt örvendezteti meg, hanem örvendünk ennek mi is, mert azt látjuk, hogy ritka kivételként olyan művész jutott kitüntetéshez, akinek nincsenek titkos és nemtitkos összeköttetései, aki nem ismeri ezeknek az áldásait, s aki talán maga sem remélte, hogy pályázata sikerrel fog járni. Az idők megváltozását jelentené Pásztor váratlan sikere? Adná Isten, hogy úgy legyen.

És adja a magyarok Istene, hogy a mi ifjú művészeink győzelmes harcok után diadallal jöjjenek vissza!

b. ny.

Felelős szerkesztő és kiadó:
DR. NYÁRY ALBERT BÁRÓ.
Szerkesztőségi órák minden kedden és csütörtökön d. u. 4—5-ig.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Üllői-út 14. sz. II. e. 4.

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udvari könyvnyomdája Budapesten. 61672

Pásztor János

A Kazinczy Ferenc-emlékmű, amelyet tegnap avattak fel. Az emlékmű Pásztor János műve. Előtte Liber Endre alpolgármester beszél

Pesti Napló 1936. június 21.

víz, nincs elég szél" mondod és azzal a másik oldaladra fordulsz. „Majd esztendőre", azzal vigasztalod magadat, az emberek odafönt pedig kinevetnek, a faluikat egész a meder széléig építik s nincs az a kis ladik, amelyiken át ne merészkednének méltóságteljes hátadon!

A folyamkirály bosszúsan dörmögött.

— Jó, jó, — mondta — te csak beszélj, te asszony vagy! aki könnyen szónokolsz a karosszékedből. De nekünk férfiaknak cselekedni kell és ez már valamivel súlyosabb dolog. Ha alattvalóim nem bíznának tehetségemben, akkor nem választottak volna meg királynak.

— Könnyű a vakok közt az egyszeműnek — felelte az asszony s a faképnél hagyta az urát.

A két férfi magára maradt és hallgatott; a tágas termet betöltötte a habok búgása.

— A feleségem kissé furcsa asszony, — kezdte el végre a vizifejedelem — de alapjában jó lélek. Persze hogy szép, ha valaki nagyot mível, s ez nekem is ambicióm. De, hajh! a tervtől a tettig nagy az út s tömérdek a munka. Ma pedig már az elemek feladata nem oly könnyű, mint azelőtt, mikor a halandókat még készületlenül találta. Ez idő szerint az emberek is megtesznek minden óvóintézkedést, gátakat, csatornákat építenek és csak rendkívüli ötletekkel lehet rajtuk kifogni. Én például azt tervezem, hogy egyszer Budapestet borítom a víz alá, úgy, ahogy a gyerekek egymást az uszodában szokták. Csakis a főváros az a pont, ahol az országot érzékenyen lehet megtámadni. De milyen nehéz ez; amint a segédcsapatok jönnek, már mindenfelől berreg a telefon, jelentve a veszedelmet, mindenütt gátak emelődnek, mérnökök sürögnek-forognak, intézkedések történnek s az ember még az alsó rakodópartig se jut el.

— A szomszédod, a Tisza azonban érti — jegyezte meg a mérnök ártatlanul.

A vizikirály arca pillanatra elsápadt, majd pipacsvörös lett.

— Az nem áll, — szólt haragosan, — ő többet beszél, mint amennyit tesz. De ez nem tartozik ide. Térjünk más tárgyra. Miről is volt szó?

— A főváros elöntéséről.

— Igen, igen — bólintott a vizikirály, visszanyerve lomha nyugalmát. — Tehát ez az én kedves eszmém. Bevallhatom, évtizedek óta foglalkozom vele, s ha sikerül, akkor álmélkodni fog az egész világ. Majd megmutatjuk a földgolyónak, mit tudunk mi magyarok, s hogy hozzánk képest a Mississippi, a Niagara sem fölülmulhatatlan erő.

A mérnöknek az eszébe jutott valami.

— Meddig él egy vizikirály? — kérdezte meghajolva.

A fejedelem csodálkozva nézett a fiatal emberre.

— Hogy meddig? — felelte. — Csak addig,

A Munkácsy-szoborpályázat. Pásztor János pályaműve.

mint a földi emberek: hatvan-hetven évig átlagban.

— És te hány éves vagy, felség?

— Közel hatvan — szólt a fejedelem, megsimogatva hinárral teleszőtt ősz szakállát.

Ismét csönd lett. Az öngyilkos gondolkodva nézett maga elé.

— Nos, min töröd a fejed? — kérdezte a király jóakaróan.

A fiatal ember habozva nézett urára, aztán bátran, vakmerően így szólt:

— Azon gondolkodom, felség, hogy te is voltaképen abból a fából vagy faragva, mint én. Te nagyot akarsz rombolni, én nagyot kivántam alkotni, de a tervnél egyikünk se vitte tovább. De nemcsak mi ketten, ezer és ezer polgártársunk él így, régi magyar módra, a holnapra bízva a ma dolgait, a jók úgy, mint a gonoszok. Nem tudunk nagyot teremteni, de nagy pusztításra sincs meg bennünk a tehetség, a föld fölött úgy, mint a föld atatt.

A folyamkirály tagadólag rázta meg ősz fejét.

— No, no, — mondta — ez nem egészen áll így. Végre is, hiszen még a nagy tervemet se ismered. Ha közlöm veled, talán más véleménnyel leszel. Azonban erre ma már kissé későn van, majd inkább holnap. Azaz, bocsánat, holnap nem lehet, egy vizi ünnepélyre kell lemennem a Vaskapuhoz, holnapután meg ugyanily ügyben Dévényben lesz dolgom. De hiszen ráérünk még egy kicsit, nemde? Két nap ide-oda, már semmi, a fő, hogy tényleg célt érjünk.

A habok már világosodni kezdtek a fejük felett, az üvegfalakhoz egy-egy erősebb hullám csapódott, úgy látszik, odafönn a gőzösök munkához láttak.

— Ideje aludni menni — szólt a folyamkirály, ásításra húzva száját. — Isten veled!

A sellők fölrántották az ajtót s a következő pillanatban a fejedelem fölkapott egy zöld hullám hátára, amely nyílsebesen vitte délnek.

A mérnök elgondolkodva állott a teremben.

— Úgy látszik, kár volt meghalni — jegyezte meg és rosszkedvűen indult el az utat mutató óriási harcsa nyomában.

A habokat hang rezgette most meg, egy távoli ének elmosódott szólama szűrődött át rajtuk.

A fiatal ember tölcsért csinált a kezéből és figyelt. Pár perc mulva megismerte a dalt, fönn a hídavatásnál énekelte a tömeg: a Szózat volt, amelynek utolsó akkordjai után az új hidat átadták a forgalomnak.

Szívemhez.

Szívem, ne bántson az, ha most már
Szétosztom ifjú lelkemet,
Ne bántson az, ha én felettem
Zsarnoknak lenned nem lehet.

Ábrándjaimnak vége, vége,
Dologra fel, kiált az élet.
Bátran megyek, ha hív az élet,
De szívem, mindig csak te véled.

S ha munka közben, kis szobámban
Fejemre száll a csendes este,
Midőn minden pihenni vágyik,
Az álmok országát keresve:

Csak akkor érzem, hogy magával
A mult ezer szép álma von. —
Szívem, felettem úr vagy ismét
S felcsendül egy dal ajkamon.

Miklós Elemér.

jéhez vél érteni. Egész életemben azon töprengtem, mennyi szépet és hasznosat lehetne Magyarországon teremteni, mennyi gazdasági kincs fekszik az Alföld rónáin, a Felvidék zord bérceiben, de végeredményben csak annyira vittem, hogy figyelmem nem szegeződött állásom száraz, napi követelményeire s a főnökeim ennélfogva nem voltak velem megelégedve. Miután pedig beláttam, hogy soha nem lesz belőlem semmi sem és csak beszélek, de nem cselekszem, le-

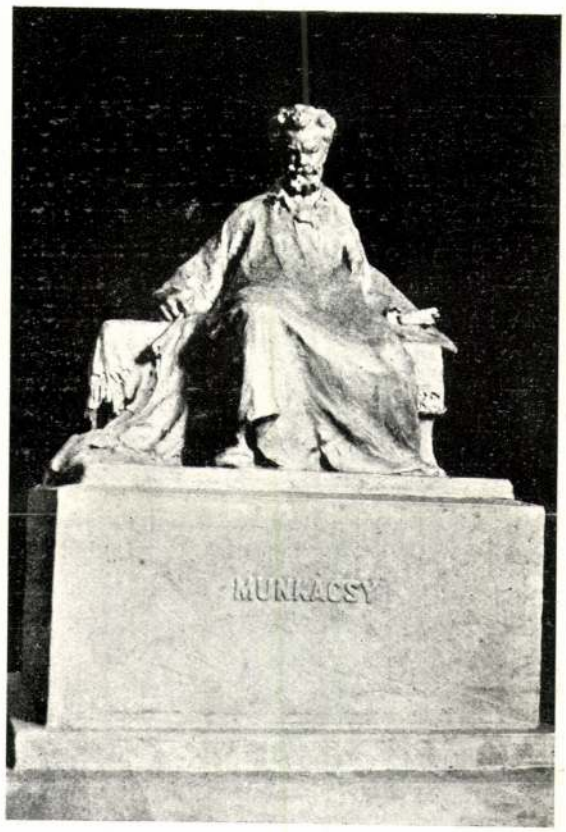

A Munkácsy-szoborpályázat. Pásztor János pályaműve.

vontam a következtetéseket, teleraktam téglákkal a zsebemet és leugrottam a hídról.

— És mit reméltél ezzel elérni?

— Azt, hogy egy más életbe költözöm, ahol vagy van minden: akarat, erő, tehetség, ahol képes leszek maradandót alkotni, vagy nincs semmi, csak hallgatás, végtelen hallgatás, örök mozdulatlanság és vigasztalan sötétség.

A folyamkirálynő érdeklődve hallgatta a fiatal ember beszédét, aztán ő vette át a szót.

— Te a mi emberünk vagy, — mondta méltóságteljesen — régen várunk már valakire, akiben tetterő lakjon. Aki eddig leérkezett, az mind vagy szerelmes, vagy sikkasztó, vagy beteg volt, semmi hasznukat se vettük. Olyan, aki dolgozni kivánt volna, nem akadt. Te azonban, azt hiszem, segítségünkre léssz a nagy munkában, először, mert értesz a vizi dolgokhoz, aztán, mert akarat lakik lelkedben. Hiszem, hogy részt veszel a nagy munkában és megállod a helyedet.

Az öngyilkos most már másodszor hallott a nagy munkáról s újra megkérdezte, mi az a rendkívüli feladat, amelyet a viziemberek maguk elé tűztek?

— A mi munkánk — felelt a királynő — a rombolás, a pusztítás. Nagyot alkotni vagy nagyot szertezúzni egyenlően nehéz föladat s nézetem szerint egyenlően szép. A törvényhozó, aki ezrek létének alapját adja meg, épp olyan nagy férfiú, mint a hadvezér, aki kardjával ezrek életének vet véget. Megdöbbentő, ha milliók dolgoznak évszázadokon át, hogy a gúlákat megteremtsék, de legalább oly fenséges, ha a föld megrendül és a megmozdíthatatlan hegyek pozdorjaként zúzódnak össze. A teremtés épp úgy izgat, mint a pusztítás, sőt az én nézetem szerint az utóbbi még nehezebb föladat s egész embert, egész akaratot kiván, ami még nálunk, szellemeknél is ritkaság.

Az utolsó szavakat a viziasszony gúnyos hangsúlyozással mondta s egy futó tekintetet vetett urára. A folyamkirály elértette a célzást, köhögött, aztán így szólt:

— Ti asszonyok semmivel se vagytok megelégedve. Végre is, pusztítani nem olyan könnyű. Ehhez idő, tervek, emberek kellenek. Hiszen magam is azon vagyok, hogy egyszer a világnak megmutassam hatalmamat, de ez nem megy máról-holnapra. Jól tudod, — fejezte be csöndes szemrehányással — hogy már évek óta töröm a fejemet egy olyan árvizen, amely elsöpörje fél Magyarországot.

A vizikirálynő gúnyosan mosolygott.

— Tervezed, tervezed, ezt már évek óta hallom. De tenni nem teszel semmit. Ha már nagy dologra határozod el magadat, akkor elöntesz egy-két falut, eláztatsz két-háromszáz holdat, aztán megint visszarendeled az embereidet. Igazi Pató Pál vagy; ej, ráérünk arra még! Kitartás nincs benned, ha tíz napig kell a hullámokat dagasztanod, korbácsolnod, beleunsz és szépen visszahúzódol a palotádba. „Nincs elég

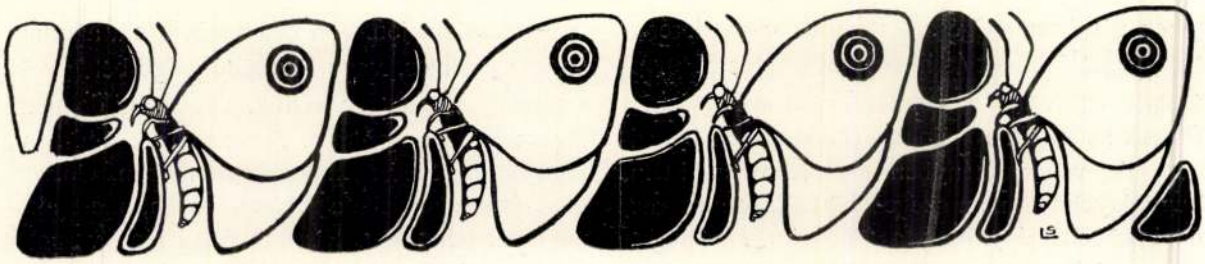

Hídavatás.

Irta Lovik Károly.

A reggel fölavatandó hídról előbb egy kalap, aztán egy sétabot, végül egy télikabátos fiatal ember zuhant a folyamba. A habok pillanat alatt összecsaptak fölötte s az öngyilkos gyorsan siklott le a fövényig, miután volt annyi esze, hogy a zsebeit előbb teletömte volt nehéz kövekkel. Öt perc mulva egy karcsú sellő jelent meg a holttestnél s magával vitte a halottat a folyamkirály palotájába. Mindez Budapesten történt, egy szép tavaszi éjszakán, mikor a toronyórák éppen éjfélt ütöttek.

A vizikirály üvegvárában még eleven élet járta, a termeken végig ünneplőbe öltözött halak sürögtek-forogtak, a benső szobákból ködkürtök búgása hallatszott, ez az udvari zenekar volt.

— Meghaltam? — kérdezte az öngyilkos.

— Meghaltál, — felelte a sellő — még pedig férfiasan, szóbeszéd, tiltakozás nélkül. A legtöbben feleúton meg szokták magukat gondolni és Istenhez, emberhez fohászkodnak, te meg se hunyorítottad a szemedet, s ha nincsenek kövek a zsebeidben, még akkor is két perc alatt elkészültél volna.

A fiatal ember lesimította arcáról az iszapot.

— Mi fog most történni? — kérdezte a sellőtől. — Nemde, a halak fölfalnak?

A leány mosolygott.

— Ezt csak a földiek hiszik. Nem vagyunk olyan bőviben az okos lényeknek, hogy a pontyokat tápláljuk velük. Nekünk is szükségünk van emberekre, gondolkodó állatokra, akik segítenek a nagy munkában.

Az öngyilkos csodálkozva nézett a sellőre.

— Munka? Hát ti is dolgoztok?

A halfarkú nő nem felelt, hanem a belső termekre mutatott.

— Azt majd odabent hallod meg, a folyamkirálytól. Tehát tedd le a télikabátodat, a cipőidet, vedd föl ezeket a pikkelyeket és aztán járulj ő felsége elé.

Tizenöt perc mulva az ifjú a hatalmas vízifejedelem előtt állott. A király kagylókból épült trónon ült, mellette egy karcsú, ezüsthímes asszony állott, homlokán ezüstgyűrű fogta össze a szerteomló aranyhajat.

— Mi a foglalkozásod? — kérdezte a király unottan.

— Mérnök voltam — felelte az öngyilkos.

— Vizimérnök? — vetette közbe az asszony.

— Parancsára, felség — hajlott meg a fiatal ember. — A folyamszabályozásnál dolgoztam.

A szót újra a király vette át.

— És mért váltál meg az élettől? — kérdezte.

— Mert féltehetség voltam, felség. Nagyot és szépet akartam alkotni, de nem jutottam tovább a szavaknál. Folyton terveztem, beszéltem, vitatkoztam, de a kivitelhez nem volt erőm. Szóval igazi magyar tehetség vagyok, akinek a fejében egy Homeros, egy Michelangelo gondolatai kavarognak, de közben a kávéházban tölti el az időt és este azon veszi magát észre, hogy szellemi enerzsiája kimerült abban, hogy a törzsasztalnál mindenkit lesajnált, aki az ő metier-

UJ IDŐK SZERKESZTI HERCZEG FERENC

XL. évfolyam, 46. szám
Budapest, 1934 november 11

Anyaság. Pásztor János szoborműve. A TESz jubileumi érdemkeresztjével kitüntetett mű

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Andrássy-út 16.
Telefon: Aut. 266—83, 245—09.

Negyedévre 6.40 pengő
Félévre 12.50 pengő
Egyes szám ára 50 fillér

Pásztor János

ECCE HOMO!

HARSÁNYI ZSOLT
új művének hőse:

Munkácsy Mihály

Ime az ember! ez a cím szimbolikus, mert nemcsak MUNKÁCSY világhíres festményének címét jelenti, hanem ráillik a legnagyobb magyar festőművész vérző sorsára is. MUNKÁCSY MIHÁLY is töviskoszorút viselt, mint az, akit nálánál méltóbban a világ egyetlen festője sem jelenített meg a vásznon. De ha tragikus volt is: szép volt MUNKÁCSY MIHÁLY élete, mint minden alkotó művészé. *És életének minden fájdalmas szépségét maradéktalanul tária elénk*

HARSÁNYI ZSOLT hatalmas, új regényében.

Harsányi Zsolt regényei az utóbbi évek karácsonyainak eseményei. Büszkék vagyunk, hogy a kiváló szerzőnek immár negyedik olyan művével léphetünk az olvasóközönség elé, amely egy nagy magyar érték életét jeleníti meg. Harsányi Zsolt hatalmas művét

MUNKÁCSY-KÉPGYŰJTEMÉNY

illusztrálja. Ez a kötet, éppen úgy, mint a regény, a művészettörténet számára is forrásmunkául szolgál. A képkötet felöleli Munkácsynak úgyszólván *minden alkotását.*

HARSÁNYI ZSOLT: ECCE HOMO című regénye, a képgyüjtemény kötettel együttesen **négy hatalmas kötetben** teljes.

Kiállítása elegáns, nyomása gondos, kötése művészi.

A négy kötet ára ..... **12** pengő

egészvászonkötésben, tokban **20** pengő

A művet olvasóinknak a szerző aláírásával és 1934. karácsonyi ajándékunkkal: a megrendelő nevének kezdőbetűjével ellátott cizellált fémolvasójellel együtt küldjük meg — 2 pengős havi részlettörlesztésre.

Kérjük szíves rendelését, a mellékelt levelezőlapon!

Asztaltól-ágytól

Elbeszélés

Irta Mikszáth Kálmán *

Hiába mondanák, hogy a Csillom-ház a legszebb Bodokon, senki sem irigyelné, mert az a legszomorúbb is. Nagy udvara, nagy kertje talán azért nagyobb a többinél, hogy annál uresebb lehessen.

A kapuja be van csukva egész nap (tulipános oldala sohase fordul belül) ablakai nem nyilnak meg, csak ritkán.

A napsugár hiába táncol a zsaluk bordácskáin; nem hatolhat odább. Enyelgő napfény nem kell annak, aki ott benn lakik egyedül. Az már kivette osztályrészét: az örök felhőt.

Néha egy-egy cserebogár koppantja meg a léccpáncélzatot s ez a koppanás is oly kisértetiesen hangzik odabenn. Ha ajtó nyílik valahol, az már nagy zaj itt, s összerezzen rá mindenki.

Mindenütt, mindenen az elhagyatottság látszik. Mintha valami nyomasztó lehellet vonná be tűnek, virágnak, lombnak a színét, hogy az attól bágyadt legyen.

A kert sűrű fáin keresztül a legforróbb nyári délben is valami sajátságos hideg légáramlat suhan el. A galagonyabokron a tejletlen bogyók között egy félig rakott madárfészek himbálódzik. Vajjon miért nem rakta meg egészen a madár? Miért hagyta el idő előtt, hogy másba kezdjen egyebütt?

A nagy jegenyefák komoran nézik lerajzolt árnyékukat a selyem gyepen: mintha az az árnyék is csak árnyék fölé lenne terítve. A kapu küszöbét beverte a gyom, paraj és laboda! Kocsi ide nem jön, kocsi innen nem megy esztendők során át. Két dudorodó zöld csík fut a porta felé. Bujább fű nő ottan. Valaha keréknyom lehetett . . . talán még arról a napról, mikor a szép Major Annát hozták pántlikás lovakon.

Kihalt, csendes minden. A két nagy fehér komondor unatkozva őgyeleg az udvaron; egyhangu nagyon a hivataloskodásuk. Hónapok elmúlnak, mig valami megugatni való kerül.

Még a galambduc lakói is olyan csendesek, olyan némák, turbékoló szavukat alig hallani, színük meg többnyire sötét hamuszürke. Ki öltözteti föl ezeket az ilyen szomorú ruhákba?

Vagy már mindennek mutatni kell, hogy ez a nagy ház itt a szép Major Anna rideg koporsója?

Hiába van fényes diófából, azért mégis csak koporsó az. Hiába hagyta itt neki Csillom Józsi az egész gazdaságot, a négy jármos ökröt, a három tehenet, a harmincnégy juhot, mégis árván hagyta, mikor elbujdosott.

Egyhanguan folynak napjai azóta, nem megy sehova, ő hozzá sem jön senki, s ebben az örökös egyformaságban nem változik semmi . . . semmi — csak ő maga.

Arca rózsái elhullnak egyenkint, nagy kék szemei elveszítik fényüket, a homlok ráncokat vet, a kezek elsoványodnak, a ruganyos délceg termet összeesik.

Nem ő az már, nem ő.

De a megtagadott örömöket, az elvesztett életet visszakéri a szív. Az nem feled, de emlékezik, annak csak tegnap volt, mikor a férj elment, hogy vissza ne térjen. A szív nem kombinál, nem számítja a napokat, követeli a tegnap után a holnapot.

„Itt ült ő ezen a széken" . . .

A szegény szalmaözvegy odaborul rá, mintha még most is meleg lenne ez a hely. Pedig már nyolc hosszú éve annak!

„Igen, itt ült utoljára". Anna feje ott pihent a domboru erős mellén s hollóhaja beleakadt a Csillom Józsi mellénygombjába. Sehogy sem lehetett kioldani. Olyan nagyon mulatságos volt az, hogy egész este nevettek, egész este mondogatták: „Most vagyunk még csak igazán összekötve".

S másnap már el voltak szakítva örökre.

Hogy volt? Miből kelt ki a mag ahhoz a szalmához, melyből az ő özvegyi koronája van fonva? Verje meg az Isten azt a Csőke Palit . . . minek is járt volna? Hisz nem csalogatta, még csak nem is biztatta sohasem.

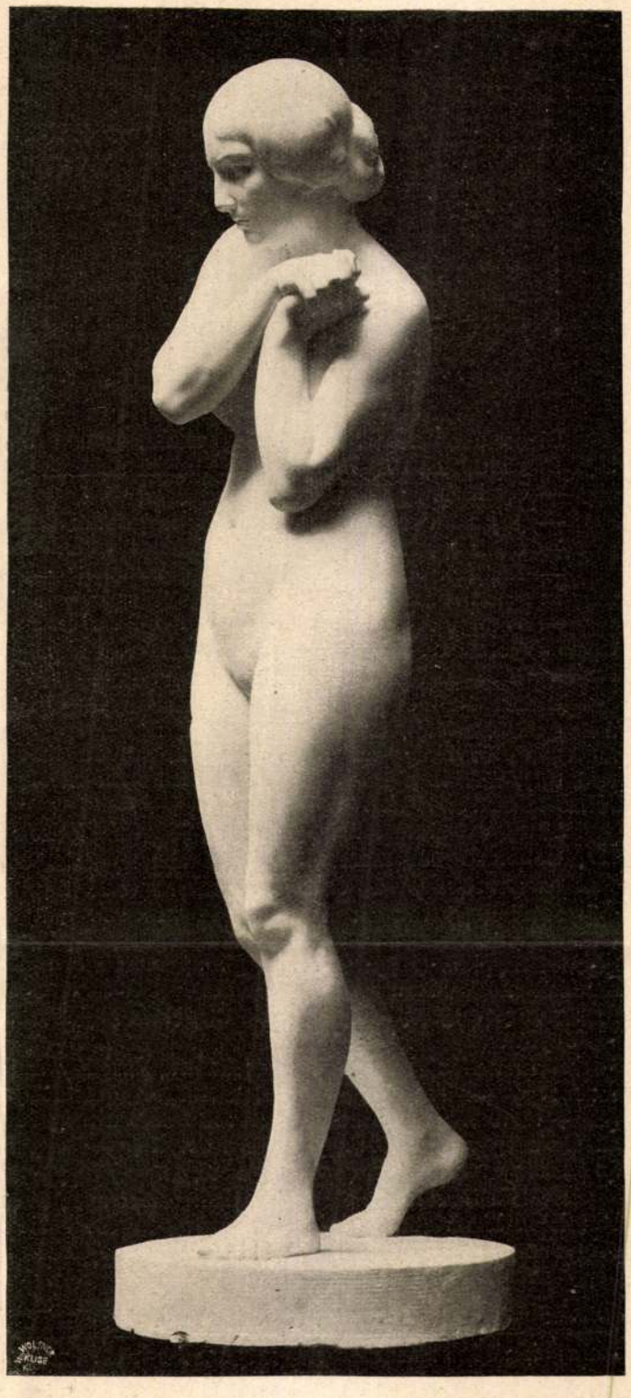

A Műcsarnok kiállításából. Pásztor János: Az elűzött

* A nagy író hátrahagyott irásaiból.

Uj Idők 1913-14. XX. 11.27.

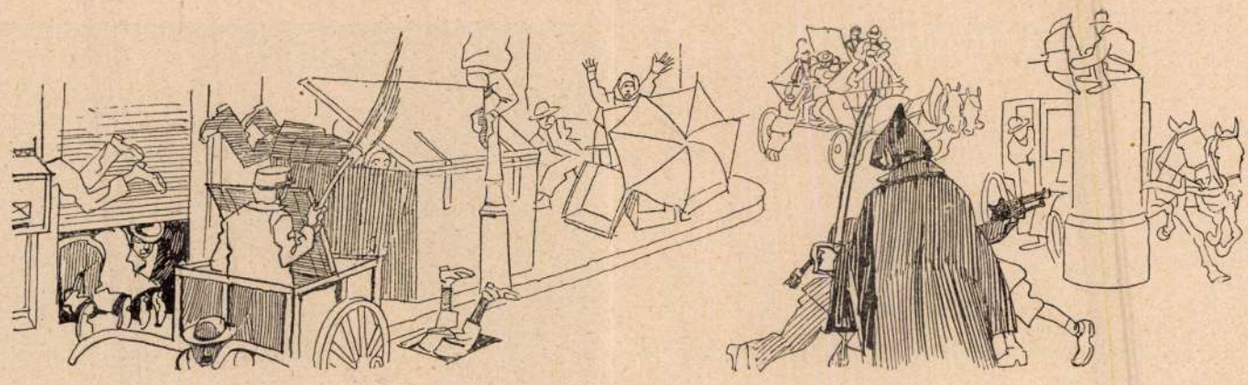

Kiszabadult egy tigris!

Mühlbeck Károly rajza

Eljött azon a szerencsétlen éjszakán, amikor már a Józsi elaludt és megkopogtatta a kamra ablakát.

— Gyere ki egy szóra Csillom Anna!

— Jaj nem megyek . . . Hova is gondol kend?

— Csak egyetlen szóra . . . mondani valóm van.

— Menjen el, azt mondom, míg békében mehet, míg az uram föl nem ébred.

— Nem birok tovább a szívemmel . . . nem én tovább Anna. Itt a pisztolyom is, benne van a golyó. Az lesz a halálom, ha nyomban ki nem jössz.

Dideregve ment ki a szegény fiatal asszony. Félt a nagy botránytól, le akarta beszélni, tudta, hogy jó fiú Csőke Pali, egy-két kérő szótól megolvad és enged. Jaj, minek is ment ki . . . hiszen nem szerette, sohasem szerette! . . .

S míg ott künn csitítgatta Palit, félig bánkódással, félig szánalommal, mert hiszen oda volt, egészen oda volt az a szegény fiú, ezalatt egyszerre csak, mintha egy sötét nagy árnyék mozogna az udvaron lent az istálló mellett, majd megcsillant a nyerges paripa patkója s trapp . . . trapp, amint megkoppantak a kövekeri módos vékony lábai, egy pisztoly dördült el és szilajan nyargalt ki a nyitott kapuajtón a megriadt pej lovasával együtt.

Nem nehéz kitalálni, hogy lehetett. Szegény szalmaözvegy százszor elgondolja, százszor összerakja, mikép történhetett. Minden föltevése találó s még sem az igazi egyik sem. Hogy vette észre, hogy osont ki az asszony után, és a többi meg a többi.

Oh, ha már látta, ha utána jött: miért nem avatkozott bele, miért nem büntette meg tetszése szerint szigoruan, miért ment el úgy, hogy ölni akart előbb . . . hogy ne térhessen vissza soha többé?

De ha szeretné: visszatérne. Nem tudna elélni nélküle annyi éven át szolgálattal keresve kenyerét. Nem! sohasem szerette. És mégis, ha nem szerette volna, lőtt volna-e Csőke Palira, akkor itt hagyta volna egész vagyonát, mindenét, még azt is, *amiről nem tudott?* Oh, csak a nagy szeretet változhatik át ilyen nagy nehezteléssé!

Elment, hogy a híre sem jött évekig. A törvény nem választotta el őket, csak asztaltól, ágytól. Azt mondta, nem öllek meg, csak beteszlek a koporsóba.

Mikor aztán a kis Péter (kinek már nem volt atyja, mikor született) öt éves lett, egyszerre csak egy ember jelent meg Bodokon, aki elvitte a fiút fél évre az atyjához, mert úgy itélt a törvény, hogy a fiú közös legyen. A szalmaasszony és a szalmaférj prókátorai úgy egyeztek meg erre a pontra, hat hónapig lakjék évente az atyjánál, hat hónapig az anyjánál.

Egyik sem engedi a maga hat hónapját és a szegény szöszke gyerek olyan, mint a mesék bolygó madara, mely az egyik planétából a másikba jut, s sehol sem bír átmelegedni!

Milyen hat hónap az, mikor az a fiú távol van!

És milyen másik hat hónap az, mikor az a fiú, az ő picike képmása vele van és az apjáról beszél neki!

Jaj, csak egy szót se szólna soha, ezt óhajtja és mégis ő kérdezi.

— Édes kis Péterkém! Hát láttad? De mit is beszélek, hogy ne láttad volna, mikor együtt voltatok! Szeret-e? Csókolt-e sokszor? Őszül-e már a haja? Milyen házban lakik? Azt mondod, hogy ott olyan nénik vannak, akik teveled játszottak. Szépek-e? No ne, ne mondd, hogy tudod is te . . . Nézz jól rám, szebbek-e, mint én? Oh te csacska! Hogy én vagyok a legszebb? Az ám, neked, te kis bolondom. Felelj, de emlékezz vissza mindenre. Emlegetett-e engem apád valaha? Mondott-e neked rólam valamit, mikor haragos volt, vagy amikor víg volt? Hogy semmit sem mondott? Eredj te kis cudar, kiállhatatlan vagy . . .

Ezer meg ezer kérdés. Egy szomorú szívnek, egy egész életnek apró kérdésekre szétszedett fájó titka.

A kis Péter nem tud felelni azokra a kérdésekre. Jámbor arccal bámul az anyjára s mindig csak az olyan dolgokat hajtja, amik azt nem érdeklik.

Óh, ha ő csak egyszer egy percre láthatná. Ha oly bűvös tükre lenne, amibe ha belenézne, látná, hogy *ott* mi történik, egyszerre kitalálna mindent, amit még tudni akar ezen a világon.

De nincs olyan tükre.

Ha talán üzenne, ha ő közelednék. Nem, nem, azt nem teszi. Hátha kikacagná az üzenetét.

Hanem ha majd az a gyerek nagyobb lesz. Akkor *talán* . . .

S ez a talán az, amiből él. Ezt szívja be a levegőben. Erdő, patak ezt hajtja, *onnan* jövő felhők ezt beszélik . . .

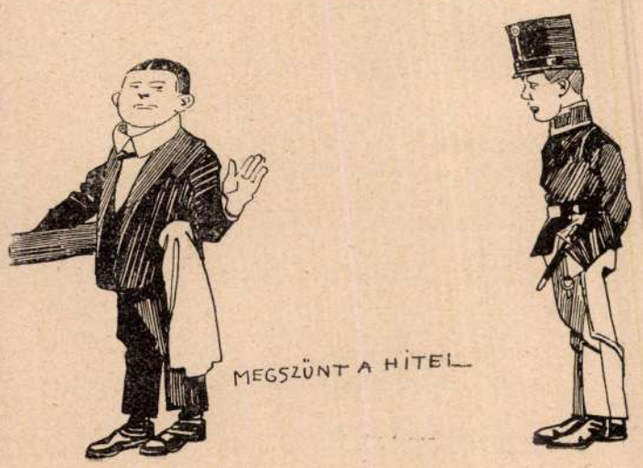

:ábrázolva, hogy a
'en az osztrák csapatok ostromolják a várat,
az orosz tüzérek vonulnak fel, a mit a fal
tiszti kar néz. Felirata a kép alatt:

AGERUNG VON COMORN";
lith. v. Bachmann-Hohmann",
chmann Hohmann 849" és „Gedr. b. J. Rauh"
EN, bei L. T. Neumann",
nthum des Verlegers mit. Vorbehalt gegen
ck."

'a vonalkeretnek 32.7: 44.1 c/m.
ann-Hohmann

4861. (alányomással).

107/95 № 380

Pásztor János Nobrán

Árvereši Csanak audicio Eat.

36. n. 1927 febr.

27–41. Nem Nepel

	1 szoba-konyhás	1 szoba, konyha, fürdő-szobás	2 szobás	2 szobás, fürdő-szobás	3 szobás	sz
X. ker., Üllői-út 124. *A)* épület	1	—	41	8	—	
B) «	1	—	41	8	—	
	2	—	**82**	**16**	—	
X. ker., Maglódi-út 10. *A)* épület	46	—	15	—	—	
B) «	45	—	14	—	1	
	91	—	**29**	—	**1**	
X. ker., Kerepesi-út 118. sz.	57	—	22	—	—	
	57	—	**22**	—	—	
Összesen	**3.025**	**72**	**1.108**	**951**	**562**	

Pálkör János

1981

Pálkör János

Pásztor János

írót
a

Szokolay Béla:
Pásztor János mű-
termében.
Magyarság
1924. márc. 9.
Képekkel.

csak akkor ölthet, ha nem hiányzik megalkotójukból a mesterségbeli ügyesség és a leleményesség sem. Ritkaság, hogy egy műszó ilyen pontosan és összes jelentéseivel szinte hiány nélkül feleljen meg annak a fogalomnak, illetve fogalomkörnek, amelynek jelölésére kiválasztották.

A technika ezen fogalmi elemei közül elsősorban a tudományosat szeretném kiemelni, hiszen az említett felsorolásban is a központi helyet foglalja el ez a szó, éppen úgy, mint ahogy a valóságban is a súlypontot képezi. Azt, hogy ez a műszaki tudományok magvát képező elem természettudomány, úgy gondolom nem kell fejtegetnem. Különösen ifjúságunk kedvéért szeretném azonban erősen hangsúlyozni, hogy mivel jó gyümölcsöt csak az a fa teremhet, amely egészséges magból kelt ki, már tanulmányaik első szakában is — amikor studiumaik javarésze ebből a körből kerül majd ki — igyekezniök kell teljes szorgalmukat kifejteni. Alapos matematikai és temészettudományi tudás nélkül legfeljebb gyökértelen műszaki ismeretekre tehetnének csak szert, de nem igazi *műszaki tudásra.* A tudomány fej-

Brueghel II.

† Antwerpenben 1638-ban.

29).

ust látjuk a keresztfán, kinek
tbe mártott szivacsot nyujtja.
st állítják fel, míg jobbról a
tt lajtorjáról a hóhér jön le.
log és lovas katonaság meg
s köntöst viselő centurio és
Az előbbin innen, a Krisztus
lnek s az utóbbin túl, kutya
hulláját. A kissé hátrább
y gonosztevőt látunk ke-
lna, Mária, Jakab és József
anyja, valamint a Jézus szol-
ldre, míg a fák között egy
n Jeruzsálem városa köti le
an madarak röpködnek. Jel-

HEL· 1617·

— Lelt. sz. 1038. — Vétetett
emstede Obelttől 439·34 K-án.
ttetett a belépti díjakból az
z. leirat alapján. — Elszámol-
. — Az elszámolást elfogadta az
határozat (93–92).
adatok a Szépművészeti Mú-
lfj. P. Brueghel: A kálvária.
Brueghel dit le Jeune: Cruci-

III

24 (1038).
604 (772).

24

Pásztor János †

Szobrász

Pásztor János szobrászművész temetése

Az ostrom idején tragikus körülmények között halt meg *Pásztor* János szobrászművész, aki a magyar művészet egyik legkiválóbb reprezentánsa volt és úgy Budapesten, mint vidéken és a külföldön számos műve — köztük a budapesti *Rákóczi*-szobor — hirdeti művészetét. *Pásztor* Jánosnak a háború alatt amputálni kellett jobblábát és az ostrom alatt újból súlyosan megbetegedett és a budai helyőrségi kórházból 1945 januárjában éjnek idején kellett átszállítani a Siesta-szanatóriumba, ahol két nap alatt nagyon szomorú körülmények között halt meg. Január 26-án történt a haláleset és csak február 22-én temethették el a szanatórium kertjében. Most exhumálták a tömegsírt és április 18-án, pénteken délután 3 órakor a főváros által adományozott díszsírhelyen, a Kerepesi-temetőben helyezték örök nyugalomra.

3. Maestro di Simone ~~[illegible]~~ után
Sz. Nápolyban 1300 körül. +

(3) Gentilis bibornok.

358

Mellen alól, balra fordul,
kint. Gyürüs jobbkezét mellére tette,
kopasz, ~~kevés~~ haja ősz, szemöldöke sz
~~kámzsája és~~ köpönyege szürke.

! ~~kátán lógó~~ csuklyás

Vászon, méretei 47: 33.5 cm
M. di Simone ~~[illegible]~~ után
Fredetije a nápolyi Incoron
A ~~[illegible]~~ képtárból La
~~A. No. 2. sz. alatt vétetett át.~~ ~~[illegible]~~
~~József Magy. Képt. 295.~~
~~Kifüggesztésére vonatkozó a~~

L 1874. aprilis 20-ai

Jegyzet. A nápolyi In
ta Hahn Antaltól.

904: V. 2.

169.

Pásztor János †

szobrász

Az ostrom alatt tragikus körülmények között elhúnyt *Pásztor* János szobrászművész holttestét exhumálták és a főváros által adományozott díszsírhelyen április 18-án, pénteken délután 3 órakor helyezik örök nyugovóra. Több, nagyszerű szobor megalkotójának temetésén az egész művészvilág részt fog venni.

Magyar Nemzet

1947. ápr. 16.

Pásztor János

kell. kiáll. Ernstnél

Lvod
2

Az Ujság

1925. febr. 8.

(e.a: P. J. nobrai)

1105

1105. Herman

Sz. Rotterdamban 1609-ben. †

Barlang belseje.

Az ábrázolt üreges b
mentén, a szabadba nyerünk
terül el várossal, a honnan a
ledik. Belsejében a válaszfalul
pásztor hajt tehenet és kecsk
térben juhász őrzi nyáját. El
a melyből egy áll és öt feksz

Fa, méretei 40·3 : 58 cm.
1894 február 22-én Högel M.-
számoltatott 1894 deczember 1
lásra nézve lásd az 1895 márc
május 10-iki 22919 sz. min. elő
elfogadta az 1900 november
1901 augusztus 26-iki 373 eln

Jegyzet. L. az 1896-iki laj
— Preisliste Nº 247.

III : 3

bér
1894

Pásztor János

cvód

Budapesti Hirlap

1913. máj. 25
(Döntés az Erzsébet
királyné emlék-
pályázatról.)

U. 307

ı, de szembe nézve áll a
it mélyen meghajtó köz-
en szolgán innen, asszony
vel szavait kisérő mozdu-
e támasztotta. Üstöke és
eretvált. Öltözete : tollal
vetett mente piros posztó-
nadrág, barnahegyű piros
ıes jobb kezében kucsmát
és szűk nadrágja piros,
:antyús, a derekát szorító
ehér, rövid ujjú kabátja
ujja látszik. Az asztalon
sú füleskancsó tűnik sze-

ı. — Lelt. sz. 881. — Vétetett
Arthurtól 200 K-án (87–899).
Elszámoltatott 1899 deczem-
ást jóváhagyta az 1899 április
oo).
.tok. 1907 : IV. 22. *Ismeretlen*
cz főtiszt parancsot oszt.

Pásztor János

Klasszikus tisztaság,
magyar józanság,
világos és igaz művé-
szet

60. l.

Pásztor János

neve emlétoe

Ésakmagyarország 1971 január 10

7. old.

Pásztor János
szobrász

„Bánszkodás" 1906

Repr.

Magyar műv. tört. 8. 4. k.
Képzőműv. Kiad. 1971.

Pásztor János
szobrán

/1881–1945/

Magyar műv. tört. 8. 3.
Képzőműv. kiad. 1971.

Pásztor János
szerkán

II. Rákóczi Ferenc lovasszerkva

Magyar. műv. tört. 9. 12.
Képzőműv. kiad. 1971.

Pásztor János

Nobrázt

1896–1900

Éimisk 1930. 87. l.

T. 3804.

ötörő vizeséstől balra, a hegy-
áttérben pedig a barlangból
közelednek. Oldalt jobbra vá-

BERGH IN HONGARIEN.

cm.

.

Pásztor János

cród

Sz. B. Két kiállítás-
ról. Magyarság
1925 febr. 8.

A cikk megvan
Rudnay Gyula
csomagjában-

Pásztor János

több szobra szerepel Talpai Emil szegedi ügyvéd gyüjteményében.

Szelesi Zoltán: Vulgyessy Ferenc képei és a szegedi műgyüjtéd útja. - Művtört.Írt.1971.1.sz.23-30.l.
29. l.

Pásztor János

100 frt államsegély

Értimisk 1897/98. 38. l.

100 frt államsegély

Értimisk 1898/99. 34. l.

200 k. államsegély

Értimisk 1899/1900.
39. l.

300 k államsegély.

Jeles eredménnyel
végbiz. nyert.

Értimisk 1900/1901.
23. l.

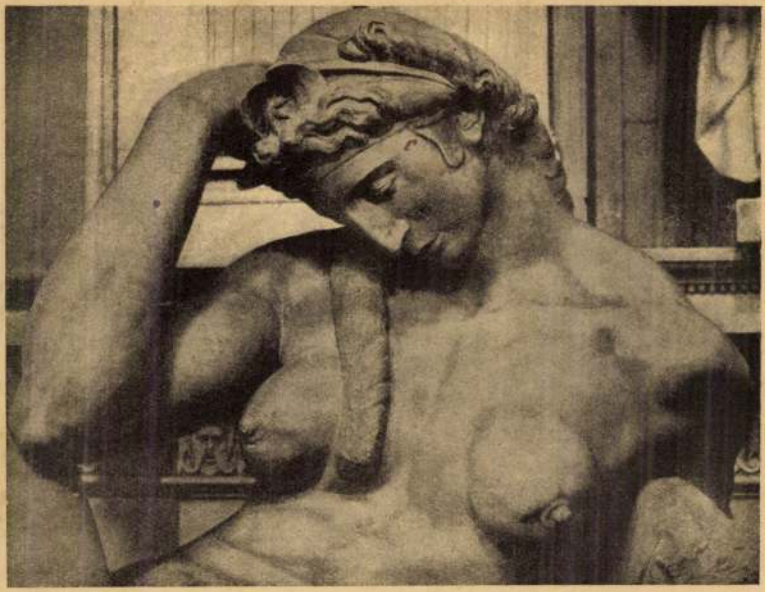

Az Ej (részlet). Firenze, S. Lorenzo.

Pásztor János

Az elüzött, márvány,
Szepm. Mus.
Szférák felé, márvány
Cleopatra, márvány
Hajátfonó, márvány

Repr.
Nagyjmagy 61. tábla

Osztrák festő, XIX sz: Tiroli paraszteszalád. Porcellán-tondó, átm. 30 cm.

Maszlagy II. 544. szám.

Pásztor János

erd.

=

Nagyjmagy

102, 103. l.

Pásztor János

II. Rákóczi Ferenc szobra

Repr. -

Nagyújmagy. 46. tábla

PÁSZTOR JÁNOS TERVEZETE.

vendékeinek pályaműveiből.

tetnék a kiküldendő tárgyak kiválasztásánál.

b) Az orosz művészeti egyesület kötelezze magát arra, hogy társulatunk, illetve kiállítóink egy megbizottjának utazási költségeit Moszkvába és vissza fedezi, továbbá, hogy neki Budapestről való elutazásától kezdve, a kiállítás egész tartama alatt s az összes visszamaradt tárgyak csomagolásának befejezése után leendő hazaérkezése napjáig, megfelelő napidíjat fizet. Ennek a megbizottnak feladata volna nemcsak a tárgyak ki- és becsomagolására ügyelni hanem neki kellene a kiállítás ideje alat kiállítóinknak anyagi érdekeit lehetőleg elő mozdítani.

c) Kikötendő továbbá, hogy a kiállítá oly időben tartassék meg, hogy párisi kiállításról visszamaradt tárgyainka Moszkvába szállíthatjuk, valamint

d) az is, hogy megfelelő biztosítékc kapunk aziránt, hogy károsodás esetén károsszeg lehetőleg a legrövidebb idő ala meg fog térittetni.

Titkár ismerteti egy helybeli ötvösmű

Pásztor János

Műcs. kiáll. 1902 tól
Pipics 118. l.

Révész Kálmán V. 296.

1. A második napi ülés megnyitása.
2. Tiszti jelentés.
2. A mult évi pályázatok eredményeinek ki
közgazdasági pályadíj, Építészeti nagypályázat, Kéler
4. A folyóévi költségelőirányzat előterjeszt
5. A multévi közgyűlésből kiküldött szám
6. A folyóévi pályázatok kitűzése. (Építészeti
pályadíj, Kéler Napoleon-pályázat.)
7. Számadás- és könyvtárvizsgáló-bizottság
8. Jelentés az 1923. évi Fábián-jutalom od
9. Az első napi szavazás eredményeinek k
10. Indítványok.

Budapest, 1925. évi február hó 20-án.

Majorossy Gyula s. k.
főtitkár.

FIGYELMEZTETÉS:

1. Az alapszabályok 30. §-ának a) pontja értelmében összehívott
Schmidt Sándor egyleti tagot (Dorog) egyhangúan jelölte.
— minthogy a betöltendő tisztségre egy jelölt van — a k
jelenti ki.
2. A választmányból kilépnek és ezen a közgyűlésen választmán
József dr., *Dvorák* Hubert, *Gállik* István, *Gálocsy* Árpád,
Pöschl Imre, *Veress* Gábor dr., *Bartel* János dr., *Hérics-Tó*

A Győri Osztály indítványa: Szükségesnek látszik, hogy az
osztassék fel és a vidéken lakó tagok felvétele–mindenkc
helyét egyik vidéki osztály illetékes körzetéből átteszi
osztály tagjává váljék.

231.—1925. Királyi Magyar

Pásztor János

Hős i emlékmű Kiskunlacházán (1921) fentitől

Pest vm. ált. ism. és cintára. I. 23. l.

ruár 2-ikán - Das K.Städt. The-

Vortheile der beschädigen Orches-

.F. Rajz. Dr. A.1847. Főv.Muz. Lt.

lától. A Kóta cimlapján a régi pesti

esti műhelyében, Magy. Bibl.Szemle I.3-4.

a, a Zrinyi kávéház belsejének képé-

esten 1863. Tatzelt V.- Magy Bibl.

oviselőház az Országgyülési induló

ban, Pesten, 1865.-ben.

. 4.

dorhoz. ny. Walzel Pesten 125 x 79 m/m.

Pásztor János
és Rerrich Béla
Erzsébet Királyné
nobospályázat
1916.
II. díj. 2500 K
nobrázati részért.
Repr.
Magyar Iparmüvészet
1916. 241. l.

Pásztor János

Beethoven-szobra
a martonvásári park
Beethoven-fája köze-
lében repr.

Papp Viktor. Beethoven
és a magyarok. Bpest
1927. 18. l. 20. l. (Ké-
pekkel)

-
nkm
já-
bor,
zu-
lom
angu
ogás-
ből,
kor-
ekkel,
szín-
rtás-
yéni-
a
ással
viselő,
xxxxxxxxxxxxxxxxxx
egyező,

Pásztor János

vrod

K. E. Rudnay és P. gyűjteménye (Ernst Múzeum kiállítása) A Hét 1918. 37. sz.

Vasárnap **7** Kat. Szenthároms.	JÚNIUS 30 NAP	Prot. Szenthároms.
Hétfő **8** Kat. Medárd pk.		Prot. Medard
Kedd **9** Kat. Primusz, Félix		Prot. Félix
Szerda **10**		Prot. Margit

Pásztor János

után

Farkas Zoltán.

Rudnay Gyula és

P. J. kiállítása.

A Cél. 1918. 639. l.

Pásztor János

Lyka Károly:
Rudnay és P.
munkái.
Új Idők. 1925.
I. 152. l.

rnak.

Pásztor János

nód

Kampisnyabbm nobr

514, 515. l.

képekkel.

1943. február hó.

ató.

kerültek általunk szállításra:

öznapi példány: 19.
ısárnapi „ 4.
mok.
mok.
mok.

... —.64
... —.24
... 2.15
... 2.15
ga 1.20

IVALÓK:

ı a remittenda csomagban.
yt az érkezéskor igazoltasson és azt velünk

tendája 25—30%-nál magasabb ne legyen.
nittenda-fedőlap rovatait pontosan töltse ki, a

észrevételeit külön levélben közölje.
veljen, igy sok felesleges levelezést kerülünk el.
zt és a makulaturát.

Pásztor János

l.

Lykaaktkiáll

110 — 115. l.

Szt. István és fia.

A mennyezetes trónuso
nyel ábrázolt, István a balró
jobb kezével az asztal sarká
gos kalpag és könyv van, bes
emelten tartja. Az ablakon á
ta fölül:

DE SANCTO
APOSTOLO
REGE HVN

és a kép alatt három sorban:
SANCTVS STEPHANVS fi
mus Rex et Apostolus
partus Nongentesimo

Szines f
Sz

Legenda de S. Stephano (W

Pásztor János

Irod
2

Lyka Károly:
Rudnay és Pásztor.
Uj Idők
1911. I.
348. l.

Pásztor János

Kobrász
Koll. kiáll. a Műcsarnokban.

Ujság. 1930. okt. 19

(e. a.: Az őszi tárlat.)

ázad fordulója idején jelentenek.
us minták újrafelmerülésében a
és művészetének fontos érték-
en az is, hogy történeti fárado-
udatosabban mint eddig, ezekre
Vajjon milyen mértékben tudott
is ereje ebbe a román klasszicizlehet oly könnyen megállapítani.
mlékvilágunkkal való foglalkozás
lmet ért el és egy értelmet adó
fokozódtak, hogy meg lehetne,
us összefoglalást. A nagy vonalak
vel részletkutatásoknál bizonyos
l a fontos és a mellékes gyakran
korlátolt keretben természetesen
lágnak a magyar területen való
ól, hanem csupán egy kísérletről,
ıtározott vonatkozásban a hazai
kus hűbérbirtokhoz és ezzel részrthetjük meg.
n antik kölcsönzések a magyar
iszonyában csupán számszerint
gis ezeken a stílusösszefüggéseken
i elemet alkotnak, mely éppen a
önösen erősen kezd hatni és bár
ıint a tulajdonképeni renaissance-

Pásztor János

Ad Astra c. bronz-
szobra a svábhegyi
Observatorium
parkjában
Repr

Hekl Univ
141. f

Pásztor János

részt vett a nagyváradi Tisza Kálmán-szobor pályázatain, a megbízást azonban Szentgyörgyi István kapta.

Irod.

Szabadság (Nagyvárad) 1913. jún. 3. (Tisza Kálmán szobra.)

735. sz.

ój.

balrafordult. Fölfelé fésült
és leberetvált álla körüli
. Ingének gallérja lehajtott,
ja zsinórzott, vállravetett
ın középütt kék kő van,

cm. — Lelt. sz. 715. — Értéke
ith-féle ereklyemúzeumból. —
atokat l. a 62. lapon az 580
rilis 23-án (107–95). — Átvételi
domásul vette az 1896 április

Pásztor János

írod
2

Nagyvárad
1913 jun. 3.
(Tisza Kálmán nobra.)

736.11

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

714. Woronieczky Micislaw hg.

látható, kisjé fordula
Mellig, balra ~~[illegible]~~ Hosszu
rött kis bajusza barna, szakálla lebere
gallérja ~~[illegible]~~ látszik, ezüstpaszomántú és
racsapta, kék.

Vászon, méretei 70.3: 57
Az 1848/9-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8

904: V.5.

Pásztor János

irod
z

Nagyváradi Napló

1913. jún. 3.
(Tisza Kálmán nobra.)

623. *A börtön.*

Nyitott ajtóval ábrázol
helyeztek el, kiknek négy a
ennyi kanapé áll rendelke
Derra Kálmán a kályhán in
berg Károly és báró Meszér
beszélget, Calzada Alfonz
furulyázik és Benkő Rudo
A kecskelábú asztalokon n
nyek és lámpások vannak.

Vászon, méretei 55 : 68·5
40 K. — Vétetett a gr. Kr
A megszerzésére vonatkozó ad
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 á
jegyzék 57. — Az átvételt tu
8-iki 14895 sz. leirat (159–96)

Pásztor János

l.

Csikvári Szeged

98 l.

Pásztor János

L.

Exp Bruxelles 1935

140. l.

Pásztor János

szobrász

ired

Elek Artur:

A Műcsarnok téli tárlata. II. A szobrászok. Az Ujság

1913. dec. 2.

1225. E

A Kr. e.

Díszedény.

Kerek talapzaton ny
mithologiai jelenetek vannak
tánczoló nő réztálczát ver
oroszlánbőrt visz. Karimájá

Márvány, méretei a ma
cm. — Lelt. sz. 1225. — Vétet
150 lirán, vagyis 135·90 K-án
tus 31-én (246–895). — Az e
895 és az 1895 november 28-
— Az elszámolást jóváhagyta az
900) és az 1901 augusztus 26

Jegyzet. L. az 1896-iki l
— Preisliste N⁰ 242.

III 3

Pl.

Vét. 1895.

Pásztor János

nobrán

1926-ban készítette

a vattai hősi emlékel.

Csikv Borsod

községi adattár

167. l.

9870KT.30.-1
1
BUDAPEST
93 OKT. 30.-1.
2
LFh
93 OKT. 30. 14.

Pásztor János

Nobrán

l.

Csoban Hajdúvm

167. l

169. l.

Menzel János Dániel huszárezredes
arczk. III. 113.

SPORT

Meglepetések a Románia ellen játszó labdarúgó válogatott csapatokban

Az OTSB-ben hétfőn összeállították *a vasárnap Románia válogatottjai ellen játszó A, B és ifjúsági válogatott labdarúgó csapatokat.* A válogatás több meglepetést hozott mind az A-, mind a B-csapatban.

Az A-csapat: Grosics (Komáromi) — Buzánszky, Lóránt, Lantos (Várhidi) — Bozsik, Kotász (Szojka) — Tóth J. (Csepel), Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Fenyvesi (csatártartalékot később jelölnek ki).

B-csapat: Gulyás (Gellér) — Kalmár, Börzsei, Dalnoki (Farsang) — Szabó, Dékány (Csernai) — Sándor, Csordás, Palotás, Aspirány, Tóth M. (Vilezsál).

Ifj. válogatott: Várhidi (Vörös Lobogó) — Vékony (Ózd), Móré (Debrecen), Klug (Ganz) — Knerzer (III. Textil), Ilku II. (Dorog) — Lelenka, Nagy (mindkettő Izzó), Sági (Vörös Lobogó), Holló (Keltex), Farkas (Atra). Tartalékok: Kohut (Csillaghegy), Pintér (Cegléd), Konrád (Vác), Tolonics (Kinizsi), Kovács (Nagykanizsa) Jagodics (Kecskemét).

A válogatás indokolásául *Sebes* Gusztáv, az OTSB elnökhelyettese a következőket mondotta:

— A válogatott csapatból ezúttal fegyelmi okokból kimaradt *Czibor*, akit az állandó jó formában levő *Fenyvesi* fog helyettesíteni. *Zakariás* tekintetében az az elképzelés, hogy meg kell kezdeni a válogatott csapat fiatalítását, főként ez indokolja a szintén jó formában levő fiatal *Kotász* szerepeltetését. *Kárpáti* sérült és ezért nem jöhetett számításba. *Komáromi* is csak abban az esetben tölti be a tartalékkapus szerepét, ha teljesen rendben lesz.

SPORTBÍRÁLAT

A LABDARÚGÓ NB I MEGLEPETÉSEI közül ezúttal a rekordot a Szeged tartja, amely vasárnap 14:0-ra kapott ki a Népstadionban a Vörös Lobogótól. Szorgalmas labdarúgómeccs-látogató kiszámíthatja, hogy a Szegednek — amely 6:2-re verte a Dózsát, ez pedig 4:1-re a Kinizsit, a Kinizsi 2:0-ra a Vörös Lobogót — eszerint 9 góllal kellett volna vernie a Vörös Lobogót. Mi az oka, hogy 9 gólos győzelem helyett 14 gólos vereséget szenvedett?

SÉRÜLT JÁTÉKOST NE SZEREPELTESS — ez az aranyszabály nemcsak a válogatottra, hanem klubcsapatra is áll. A szegediek sérült kapusa bekötött fejjel játszott, s bizony egészségesen jónéhány gólt védhetett volna. De a mezőnyjátékosok között is volt sérült. Mikor tanulják meg csapataink vezetői, hogy a kisebb klasszisú, de egészséges játékos jobb a nagyobb klasszisú, de sérült játékosnál?

A VÖRÖS LOBOGÓ VISZSZANYERT GÓLKÉPESSÉGE viszont igen örvendetes — főként a válogatott mérkőzések szempontjából. A Diósgyőrnek adott 7 gól után a Szegednek adott 14 gól olyan messze van a Kinizsi-mérkőzésen látott gólképtelenségtől, mint a Vörös Lobogó játékosainak vasárnapi lelkes, akarattal és tudással teljes játéka a Kinizsi-mérkőzés unott és kedvetlen játékától. Igaz, hogy közben rendbejött a Vörös Lobogó belső válsága és edzője — a maiak közt a legnagyobb taktikus — ismét ott van a kormánykeréknél.

DIÓSGYŐR 6:0-ÁS GYŐZELME az Izzó felett viszont azt a szerdai jóslásunkat igazolja, hogy a szerdán síró csapatok közül lesz, amely vasárnap nevetni fog. Kissé azonban itt is nagy a távolság a Diósgyőr szerdai 7:1-es veresége és vasárnapi 6:0-ás győzelme között. Az Izzó is túlságosan »kilengett« a Kinizsi elleni 1:1 után s ezt nem az NB-, hanem csak a portyaféradsággal tudjuk megmagyarázni.

KISEBB MEGLEPETÉSEK is voltak: a sorozatosan vesztes Sztálin Vasmű 1:1-e a Vasas ellen, a szerdán 3:0 arányban kikapott Szombathely 4:3-as győzelme a Dózsa felett. Talán csak a Kinizsi 2:1-es győzelme a Dorog ellen igazolta a papírformát. A sok meglepetés azt mutatja, hogy edzőink — és persze csapataink is — kevés kivétellel nem készültek fel a »sűrített« labdarúgó NB I-mérkőzésekre s nem gazdálkodnak okosan erejükkel.

36 telitalálat a Totóban

A Totó e heti 37. fordulójának eredményei: 432.947 beküldött kettős tippszelvény 649.425 forint felosztásra kerülő nyeremény. A 33 darab 12 találatos beküldője 5412 forintot, a 716 darab 11 találatos 261 forintot, a 6692 darab 10 találatos 38 forintot kap szelvényenként. A 12 találatos szelvény: 1, 1, 1, 1, x, 2, törölve, 1, 2, 1, 1, 2, 1.

*

Labdarúgásban a Honvéd második mérkőzését a bulgáriai Plovdivban 20.000 néző előtt 5:0 arányban nyerte meg az albán Partizán ellen Szovják (2), Babolcsai, Macsali (11-es) és Tichy góljaival.

Megkezdődött a sakkcsapat VB döntője

Amszterdamban vasárnap megkezdték **a sakkcsapat világbajnokság** döntőjét. A selejtező utolsó fordulóján Magyarország 2,5:1,5 arányban legyőzte Nyugat-Németországot.

A döntő első mérkőzése **Magyarország és Argentina** között 1,5:1,5 (1) arányban döntetlenül állt. Szabó döntetlenül játszott Nájdorffal, Barcza legyőzte Pannót, Kluger kikapott Bolbochantól, míg Gereben—Pilnik játszmája függőben maradt.

A döntő többi eredménye: Szovjetunió—Svédország 3,5:0,5. Csehszlovákia—Nyugat-Németország 3:1, Izrael—Bulgária 3:1, Anglia—Izland 2,5:1,5, Jugoszlávia—Hollandia 3:1.

Lósport

Vasárnapi galopperedmények. I. 1. Ferike, 2. Szundi, 3. Delila II. T: 38, H: 12, 11, 15. Bef: 55 és 109. — II. 1. Ugráló, 2. Csengő, 3. Szeptember. T: 83, H: 35, 32. Bef: 444. — III. 1. Fitogtató, 2. Serkentő, 3. Mintegy. T: 63, H: 16, 13, 15. Bef: 117 és 142. — IV. 1. Matyó II., 2. Szépvíz, 3. Bocskoros. T: 32, H: 12, 16, 13. Bef: 122 és 56. — V. 1. Alabárdos, 2. Dunna. T: 20, H: 18, 68. Bef: 225. — VI. 1. Borgazda, 2. Aldozat, 3. Üszinte. T: 53, H: 28, 43, 23. Bef: 778 és 173. — VII. 1. Szunyog, 2. Ramsli, 3. Vabanque II., T: 37, H: 13, 12, 11. Bef: 61 és 47. — VIII. 1. Copf, 2. Sakál, 3. Szippantó. T: 64, H: 18, 19 17. Bef: 189 és 173. — IX. 1. Akármelyik, 2. Seredina, 3. Ágota. T: 37, H: 15, 13, 14. Bef: 92 és 80. — X. 1. Memphis, 2. Fifikus 3. Álom T.

Magyar Nemzet
Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója.
Szerkesztőség: VII., Lenin-krt. 9—11. Tel. 221—285. Kiadóhivatal: VII., Lenin-krt. 9—11
Athenaeum Nyomda, Fv.: Soproni Béla.

FÉRFI ÁLLÁS

Férfi munkaerőt felvesz Fémipari Ktvőszköz KSZ. Bp., IX., Liliom-u. 26.

Kárpitossegédet, önálló munkaerőt állandó munkára felveszünk. XI., Bartók Béla-út 53.

Taksonyi Állami Gazdaság felvesz gyakorlott traktorost és kertészetébe férfi és női dolgozókat, állandó munkára lakás és ellátás helyszínen biztosítva.

Kőműves festő-mázoló szakmunkásokat, segédmunkásokat AZONNALI BELÉPÉSRE FELVESZ a Fővárosi XIII. ker. Tatarozó Vállalat központja, V. ker. Zrínyi-utca 16. I. em. személyzeti osztály. Kedvezményes ebédet vidékieknek szállást biztosítunk, utazási költséget megtérítjük. Minden második szombat szabad nap.

Vegyi üzemi karbantartó munkában jártas lakatost (géplakatos) és lakatos segédmunkásokat, valamint fekvő szelepesvezérlésű gőzgéphez gépészt és kézi tüzelésű tűzcsöves kazán kezeléséhez értő fűtőket felveszünk. Jelentkezés: Egyesült Gyógyszer és Tápszergyár, Bp., X., Keresztúri-út 30—38

Kertgondozó Vállalat felvesz férfi szak- és segédmunkásokat. — Kecskeméti-utca 4. sz. alatt.

Vegyiparigép és Radiátorgyár bádogos szakmunkásokat felvesz. Budapest X., Gyömrői-út 75/78.

Férfi segédmunkásokat felvesz Vastömegcikk Értékesítő Vállalat, Budapest, VIII., Üllői-út 32.

Szakképzett varrógépműszerészt október 1-re felvesz Vízhatlan szövetkezet. Dohány-u. 20.

Fémcsiszolókat alkalmazunk. Fővárosi Óra- és Ékszeripari Vállalat, Bp., V., Harisköz 6.

Kőműves, festő, mázoló szakmunkásokat — azonnalra felveszünk. XII., Lakáskarbantartó KSZ Hertelendy-u. 13.

Állami hivatal 1 szobás komfortos lakással rendelkező házaspárt keres kazánfűtői és házfelügyelői munkakörbe. Hasonló lakást a hivatal biztosít. — Részletes önéletrajzot az eddigi munkakörök megjelölésével „Állami Hivatal" jeligére a kiadóba kérjük.

A Gábor Áron Vasöntöde és Gépgyár VIII. ker. Asztalos Sándor-utca 9. sz. keres férfi és női segédmunkásokat, gépmunkásokat, öntödei gépformázókat, szerkezeti lakatosokat, valamint melegüzemi mintakészítő lakatosokat és esztergályosokat. Üzemi konyha van 2 fogásos ebéd napi 3.30-ba kerül a vidékieknek munkásszálló biztosítva.

FIGYELEM!
6 hónap alatt szakmunkás lehet!
Kőműves és festőmázoló alapfokú technikai minimum tanfolyam (átképzés) indul.
Jelentkezés:
Üzletépítési és Berendező Vállalat
— (Budapest, IX., Máriássy-u. 4—6.) — Munkaügyi osztály.

Zöldség gyümölcs válogatásához és rakodásához férfi, női munkaerőket felveszünk nagyvásártelepi és budafoki munkahelyeinkre. Földművesszövetkezetek Piacintézősége, Sztálin-út 56.

Azonnal felveszünk jól képzett, hosszabb gyakorlattal rendelkező vasesztergályost Duna Selyemfonalelőkészítőgyár, XI., Ibrahim-u. 27.

Férfi rakodómunkást felveszünk, Munkaruhát, bakancsot esőkabátot biztosítunk. Jeladék és Maradékforgalmi Vállalat, (TEMAFORG) Budapest, VI., Révay-u. 12. III. em. Munkaügyi osztály.

Ablaktisztítókat és anyagmozgatót azonnalra felveszünk. Takarító és Cláncző KSZ. VII., Majakovszkij-u. 77. Telefon: 220—059.

Engedély mentes kazánhoz fűtőt felvesz a Minőségi Kelmefestő KSZ. Jelentkezés: VII. Csányi-u. 10. sz. műszaki irodában reggel 8—9 óra között.

Bútorasztalosokat és gyakorlott fényezőnöket magasfényű munkára, valamint vizsgázott kazánfűtőket azonnalra felveszünk. Budapesti Irodabútorgyár, VIII., Leonardo da Vinci-u. 6—8.

Jó kereseti lehetőséggel alkalmi munkára felvesz segédmunkásokat a KOMI/101. sz. Vállalat. Jelentkezés: V., Markó-u. 25. sz. földszint 31.

A Ipari Sör- és Malátagyár felvesz malátagyári idénymunkára 18—50 év között férfi segédmunkásokat. Jó kereseti lehetőség, napi 1 liter sör kedvezményes áron vásárolható, ezenkívül a vállalat munkásait és saját konyhájáról 3,— Ft-ért ebédet, valamint vidékiek részére ingyen szállást biztosít. Vidékről felutazóknak a próbaidő eltelte után az első bér fizetéskor a vasúti jegy ellenében a felutazás költségeit megtérítjük — Jelentkezés munkaerőgazdálkodási irodán (X., Maglódi-út 17.) munkakönyvvel és személyazonossági igazolvánnyal, vagy állandó bejelentő lappal.

Asztalos szakmunkásokat keres Növényolaj és Szappangyár Budapest, X., Maglódi-út 6. sz. Munkaügyi osztály.

Asztalos elhelyezkedne állami gazdaságban lakásbiztosítással. Pestújhely, Cservenka Miklós, Poják Ferenc-u. 24.

Kordély és kocsihajtókat, lóápolókat, szénatelepi segédmunkásokat azonnal felveszünk. Jelentkezés: Budapesti Építőipari Szekérfuvarozó Vállalat, Budapest, VI., Munkácsy Mihály-u. 21.

Homlokzati munkára (csak Budapestre) kőműveseket felveszünk. Védőruha, modern munkásszálló, 2 hetenként szabad szombat. Ebéd térítés ellenében biztosítva. Jelentkezés: Bp., V., Belgrád-rakpart 16. Budapesti Magasépítési Vállalat.

Felveszünk kovácsokat és bognárokat azonnali belépésre. Budapesti MÉH Vállalat, XIII., Sallai Imre-u. 11. Munkaügyi osztály.

MÁVAG gyártmányú járműves Diesel kompresszorhoz, járta gépkezelőt vidéki munkára felveszünk. Távvezetéképítő Vállalat, Bp., V., Arany János-u. 11. Személyzeti osztály. 9—12 óra között.

Férfi segédmunkásokat anyagmozgatáshoz azonnal felveszünk. Telefon: 259—430. Budapesti Illatszer és Pipereszappangyár, Bp., XI., Bocskai-út 90.

Ösztergályost, karbantartásban jártas lakatost és villanyszerelőket felveszünk. Ruggyantaárugyár, Budapest, VIII., Kerepesi-út 17.

Két fő hegesztésben és csőszerelésben jártas üremlakatost azonnali munkakezdéssel felveszünk. 18 fő segédmunkást illióolaj desztillációs üzemünkben felveszünk f. hó 16-i munkakezdéssel. Jelentkezés mindennap: reggel 8—16 óráig. X., Száva-u. 26.

Taktárkönyveléshez, bérelszámoláshoz értő adminisztrátort keres ktsz. „Bördiszmű" jeligére kiadóba.

Férfi segédmunkásokat és kubikosokat állandó budapesti útépítési munkára azonnal felveszünk. Munkaruhát bakancsot adunk. Jó kereseti lehetőség. Jelentkezés: Budapest, V., Belgrád-rakpart 12—15. sz. Fővárosi Útépítő Vállalat Munkaügyi osztályán.

Kocsi-, tüzi- és patkolókovácsokat azonnal felveszünk Jelentkezés: Budapesti Építőipari Szekérfuvarozó Vállalat, Budapest, VI., Munkácsy Mihály-u. 21

1. sz. Épületelemgyár felvesz lehetőleg budapesti, vagy pestkörnyéki lakosokból épületelemgyártási munkára segédmunkásokat. Betanításról a vállalat gondoskodik. Háromszori étkezés napi 7,40 Ft-ért biztosítva. Személyes jelentkezés: Budapest XI. Budafoki-út 78.

Kőműveseket, parkettázókat, segédmunkásokat alkalmazunk budapesti és vidéki (Pécs) munkahelyeinkre. Szociális normák biztosítva. Jelentkezés: reggel 8-tól fél 5-ig. **Bányászati Magasépítő Vállalat, Budapest, V., Harmincad-u. 3. II. 6. Munkaügyi osztály.**

Asztalos szakmunkásokat asztalosüzemünkbe felveszünk Jelentkezés reggel nyolc órától fél 5 óráig. **Bányászati Magasépítő Vállalat, Budapest, V., Harmincad-u. 3. II. 6. Munkaügyi osztály.**

Kazánszerelő szakmunkást, valamint segédmunkást felvesz a Gyapjúipari Központi Gépműhely Magyar Posztógyár (Csepel, Bajáki Ferenc-utca 4. sz.).

A Dunakeszi Vagongyár önálló villamosmotortekercselőt keres állandó munkára.

Húsfeldolgozó Vállalat területére felveszünk segédmunkásokat, ácsot és éjjeliőrt. Napi kétszeri üzemi étkezést és munkaruhát biztosítunk. Jelentkezés: Bp., IX. ker., Soroksári-út 58. Munkaerőgazdásznál

A Budapesti Asványőrlő Vállalat felvesz állandó budapesti munkára férfi segédmunkásokat. Olcsó áron ebédet, vidéki dolgozók részére rendes, tiszta szállást biztosítunk. Jelentkezni lehet a munkaügyi csoportnál, Budapest, V., József nádor-tér 10. III. em.

Fémnyomó és fémcsiszoló szakmunkásokat felvesz az Állami Pénzverő, Bp., VIII., Üllői-út 102

NŐI ÁLLÁS

Megbízható takarítónőket keresünk bölcsődébe VI., Tanács, Benczur-u. 32.

Fényezőnöket felveszünk azonnali belépésre. Jövő asztalos KSZ. IV., Rezi Károly-utca 58.

HÁZTARTÁSI ALK.

Reggel 6-tól hétköznapokra főzésre s a heti kismosás vasalás elvégzésére 5 személyhez gyakorlott és jólfőző segítséget keresek komoly díjazással, Oktogon közelében. Csak referenciaképes jelentkezést kérek 112—821 (egyszáztizenkettő—nyolcszázhuszonegy) telefonon.

Bejáró takarítónőt állandóra keres orvos. VII Lenin-krt 52, I. 11.

Bejáróné háromszor hetenként étkezés nélkül állást keres. Jablonka-út 48. Csertőyné.

Intelligens, szolid házvezetőnőt keresek. Választ „Budapest" jeligére a kiadóba.

Kisgyerek mellé házimunkák végzésére bejárónőt keresek. VIII. Visi Imre-u. 8. III. 9.

Háztartási alkalmazottat keresek. Légfűtés. Egy gyermek van. — 150—867. II. Torockó-utca 6/b.

Fiú mindenest dolgozó házaspár azonnal felvesz. Bajcsy Zsilinszky-ut 62. I. 3.

Gyermekszerető háztartásit jó fizetéssel azonnal alkalmazunk. II., Garas-u. 7. II. 6. Telefon: 158—604.

Megbízható ügyes német nő délelőttre esetleg kettőig elhelyezkedne. „Zsóka 19844" Kiadóba.

VARRÓGÉP

Hívja fel 221—695-öt, 9-től 5-ig, varrógépét legmagasabb áron készpénzért azonnal megveszem.

Tambur Singer hímzőgép és új kozmetikus szék eladó. Délután 2—6-ig, Sándorffy, Jókai-tér 3.

Varrógépét
jól, gyorsan,
jótállással
megjavítjuk!
Használt
háztartási és ipari
varrógépeket
legmagasabb áron
készpénzért
veszünk!
KERAVILL
VII., Rákóczi út 16.
Telefon 221—695.
Tel. vagy levlap értesítést kérünk.

GÉP, SZERSZÁM

Hegesztéseket garanciával készítek törött gépek — alkatrészek, öntések — alumínium alkatrészek stb. Habony István, gépészmérnök, műszerész üzeme, Bp., XI., Bajáki Mór-utca 10. Tel.: 256—877.

Hidraulikus préssel öt tonna nyomástól száz tonna nyomásig hidegmeleg bérmunkát vállalok. Egy féligkész hidraulikus prés eladó. Eötvös-utca 45. pincehelyiség.

Szalagfűrészgép, marógép, fúrószuport javítást, abrichter készítést is vállal **Falpari Gépjavító,** VII., Elemér-u. 16. Telefon: 228—357.

Műszerész és revolver esztergapadok eladók. Fémkeretes igazolványtok és övcsat készítését bérmunkában vállalom, Encz, Budapest, Alagút-utca 2.

Stabil kazánt, 8 atmoszférást 15 m² fűtőfelülettel azonnalra készpénzért is veszünk. Értesítést Nagy Béla, Rudas László 91 111—569.

Darálásra alkalmas 14 colos, páros malomkő és 4 hengeres hengerszék eladó. Felföldy, Bpest, Közraktár 22/b.

Ostyasütőgépeket (tortalap, gyógyszerostya) veszek. Ostyasütő kisipáros, XIV., Dózsa Gy.-u. 11. fszt. 2.

Menetmetsző vágó, szimetrikus eladó, 4 óra után, VIII., Üllői-út 36. III. 14.

1 olasz gyártmányú, 5 lóerős stabil benzinmotor eladó. Fekete Sándor, Pestlőrinc, Vörös Hadsereg útja 35.

Eladnám 60-as függőkörös darálómat, csehmonark, vasszekrényes, hozzá 8 HP AEG villanymotor, szíjjal. Azonnal bárhol üzembe helyezhető üzemben megtekintnető. — Sipos daráló, Nagyszokoly.

BÚTOR

Neobarokk ülőgarnitúra, 8 részes, kitűnő állapotban eladó, VI., Csengery-u. 64, II. 7. 5—8-ig.

Kombinált keményfa faragott bútor, nagyméretű fedhely, nagy hármas szekrény stb. eladó, Erdeklődés 293—847, este 10—11 között. Semsey Andor-u. 15.

Gyönyörű kékróka kabát igényesnek eladó. Ipar-utca 4/c I. 1.

Mindenféle szőrösmunkát lakásomon legolcsóbban vállalok. Kertész szűcs, Petőfi Sándor-u. 12. Telefon: 283—071. Szőrmét veszek!

Bundák, szőrmebélések, javítás alakítás Gervai szűcsnél, Váci-utca 24. Használt bundát veszek!

Szőrmebunda átalakítás, javítás, begombolható szőrmebélések. — Halpern szűcsnél, Rákóczi-út négy. Szőrmét veszek.

Nemes szőrmebundát legmagasabb áron készpénzért veszek: Müller szűcsmester, Petőfi Sándor-utca 6, a második emeleten. Telefon: 189—534.

Szőrmebundák, szőrmebélések Szemere szűcsnél Lenin-körút huszonhat. Szőrmét veszek!

Ocellót, vagy leopárd kabátot keresek 165—118. délelőtt 12-ig. — Virágárok-utca 14.

JÁRMŰ

Keresünk megvételre 500 kcm-en felüli, üzemképes, oldalkocsis motorkerékpárt. Fővárosi Kéményseprő Vállalat, VI. Eötvös-u. 21.

Autósok figyelem! Karburátor javítás, szabályozás. Feller, Erdélyi-utca 16.

125-ös Sachs Pnaenomán motor jó állapotban. Ia gumikkal eladó. VIII. Futó-u. 6.

Csepel 100-as (régi) kifogástalan állapotban 2500-ért eladó. Somorjai-út 21. Motorjavító.

Puch 500 személyoldalkocsival kitűnő állapotban eladó. IX., Ráday 34.

Autóműszerek és mindenfajta műszerek javítása garanciával, Angyalföldi-út 4, Dózsa Gy.-út sarok. Meszes.

Hálószoba, Lingel műbútor eladó. V., Tanács-körút 5. V. 6. Telefon: 426—236.

Hálószoba, mahagoni műbútor csiszolt tükrökkel haláleset miatt sürgősen eladó, ugyanott komplett konyhabútor. Szent Istvánkörút 30. III. Erdős, délután 2—4.

Harley 750-es félkész állapotban sürgősen, olcsón eladó. Pozsonyi-út 23. Telefon: 310—601.

Dugattyúgyűrű készítés minden méretben rövid idő alatt. Domonyi vasesztergályos, Bp., VI., Zichy Jenő-u. 15.

R. 75-ös BMW személy motorkerékpár eladó. Sziráki, Népszínház-u. 41.

500-as Zündapp oldalkocsival, kitűnő állapotban eladó. Telefon: 155—605. Zilahi-u. 7.

Eladó generálozott hajtűszelepes 500-as NSU oldalkocsival — Székesfehérvár, Széchenyi-u. 34.

125-ös Istros oldalmotor és kajak eladó. László T.: 142—241, József-krt 2

Vásárolunk egy- és kétlovas kocsikat. Budapesti MÉH Vállalat, XIII., Sallai Imre-u. 11. Szállítási osztály.

R. 12. 750-es BMW oldalkocsis, üzemképes motorkerékpárom eladó. Piros, Szekszárd. Rákóczi 74.

Puch motor 125 kcm, 1947, kiadás, igényesnek eladó. Soroksár, Ságvári-utca 1. sz.

ADÁS, VÉTEL

Zephir és vaskályha eladó. Amerikai-út 62. Kerekesné

Jó állapotban lévő kisebb-nagyobb kokszütéses kályhákat veszünk. Ajánlatokat telefonon vagy írásban. Anyagvizsgáló Készülékek Gyára, Bp., XIV., Lőcsei-út 56. Telefon: 297—875 kérünk.

Tanulópad, kifogástalan, eladó. Csányi-u. 7. I. 12

Vaskályhát, szénfűtésűt veszek. Kun Elemér, Majakovszkij-u. 90.

Eladó 600 kcm oldalkocsis BMW motorkerékpár kitűnő állapotban. Eladó 2 db háromajtós, sötétszínű szekrény, kisipari. Eladó 1 db kombinált szekrény és 1 db 2 személyes rekamié. Megtekinthető egész nap. Cím: XI. Budafoki-út 34/b. IV. em. 2.

Mária Terézia csillárkicsi, eladó. Megtekinthető Kazinczy-u. 6/a. II. 16. 8—2-ig.

Jó állapotban Petrofor eladó. V., Semmelweis-u. 4. II. 8. Hegyi. Telefon: 188—541

Zephir kályha, fafűtéses nyolclyukú, kifogástalan karban eladó. Lisznyai-utca 17. Telefon: 186—628.

KÉSZPÉNZÉRT VÁSÁROLUNK használt férfi- és női ruhát, blúzokat, szőnyeget, paplant, takarót, függönyt, férfi és női fehérneműt, Mindenféle használt bútorokat, irodait is. HASZNALTCIKK KISIPARI SZÖVETKEZET, IX., Ecseri-út 4 Telefon- vagy levlaphivásra házhoz megyünk. Telefon: 341—746. **Felvásárló helyeink:** VI., Aradi-u. 16 VII. Hornád-u. 26. IX., Ecseri-út 4

Iroasztal, kicsi, fehér, toilette asztal, valutanüj abroszok, kottaállvány, bronz falikarok, 100 l vízitartály. Orgona 8 Rózsadomb.

Lakócsit (traktorbódét) keres állami gazdaság. Cím: Gaál Endre, Budapest, Dalszínház-u. 1.

Kályhákat, nagy- és középméretűeket vásárolunk. Ajánlat bekül dendő: Göngyölegfelújító Vállalat, XIII., Dagály-u. 3. Telefon: 200—705 Berecknné. A megtekintési időpont megjelölendő.

HASZNÁLT jó állapotban lévő üzemképes VILLAMOS HÁZTARTÁSI KÉSZÜLÉKET (porszívót, padlókefét, ventilátort, kávéőrlőt stb.) **KÉSZPÉNZÉRT VÁSÁROL KERAVILL VI., Lenin-körút 101.**

Ajtó, kétszárnyas verranda ablakok eladók. XI., Kikinda-köz 6, Takáts.

Ajtókat, ablakokat, használt faanyagot vásárol Detre asztalos, Soroksári-út 36. Telefon: 339—234.

Papírvágógép, 65 cm, kézihajtású legmodernebb hallókészülék, ládapántoló készülék eladó. II., Kapás-utca 6. IV. 4.

Nagyméretű mély gyermekkocsi kifogástalan állapotban eladó. Szentirmai, Csillaghegy Szentendrei-út 135.

Eladó! Szőlőprés (5 l-es) német gyártmány, mosógép, fás-, szenesláda, zsámoly, mosogatópad, fregoli, fali ingsóra (8 napos), Kelemen féle magyar-német és német-magyar nagy kézikzótár (6—700 old.) és Technika Világa (816 old.). II. Szilágyi E.-fasor 45. II. ép., fszt. 1. Rády.

Üvegfal ajtóval eladó Bajcsy-Zsilinszky-út 17. III. 37.

Fa vikendház Dunaharasztin olcsón eladó. XIV., Jurisics Miklós-utca 10. I. 1.

A Beloiannisz Híradástechnikai Gyár kárusítja elfekvő és normánfelüli készleteit Közületek, szövetkezetek és kisiparosok vásárolhatnak. Eladás reggel 8—14 óráig. Budapest, XI., Kruspér-u. 3. szám.

Eladó kézimunka ágytakaró falióra, hímrojtos szekrény, szőrmedarabok, felfújható gumihattyú, külföldi borotvaélesítő, este hattól. 384—186. Szamuely (Lónyay)-u. 18/b

Jó állapotban levő gyermek sportkocsi eladó. Dunai, Mesterutca 5.

Elektromos hűtőszekrényt veszünk, legkevesebb 120 literest, vagy ennél nagyobbat. Kohó- és Gépipari Minisztérium Tervező Irodái. Telefon: 351—556.

Használt irodaberendezési tárgyakat, csere-pékályhákat, szőnyegeket vásárolunk. Állami Biztosító gazdasági osztály. 187—870.

Homokfutót vásárol, használt, rongált állapotban is a Nemzeti Színház 9—2 óráig.

Gözölt bükkfa üzletberendezés, alkalmas illatszer- és cukorkaüzlet részére és két darab teljesen új háromszáz literes hordó eladó. Érdeklődni: Gröler Gyula, XXII. ker., Budafok, Szent Geilért-utca 2. szám.

ALBÉRLETI SZOBA

Mérnök albérleti szobát bútorozva vagy anélkül keres. Gárdonyi, XI., Ménes-út 6. Telefon: 200—491.

Különbejáratú szobát keres belterületen vagy Budán, akár bútor nélkül is, magános férfi részére. — Szolnoky, IX., Ferenckrt 46. II. 18.

Albérleti szobát bérelnék bútorozva 20 éves fiammal Nagy-Budapest határán kívül, városhoz közel. Gábrielné, Cegléd, Felszegi-út 5.

Közép- vagy főiskolás fiút esetleg teljes ellátással vállalok. Ferenc-krt 39 I. 2.

VEGYES HIRDETÉS

Anyag írógépet 20 gr. rövid szállítási határidőre vállalom. Lowock Ferenc, Jászutca 81/b. Telefon: 204—509.

Losonczy János villanyszerelő mester. — Mindennemű szakmába vagó munkát vállal. — Budapest IX., Üllői-úti Városi kislakás. 9 épület, 5. ajtó.

Balatonmáriafürdőn üzemi üdültetésre alkalmas villa 300 négyszögöl szőlővel eladó. Hadi, Balatonmáriafürdő.

REKAMIÉT
1—2 személyest, epedásat, széket, fotelt készít
Kürti,
Nagymező-u. 28.

Cérnázógépet vennék, 20—24 orsósat pamut cérnázására és automata gombolyítót. 165—118. Délelőtt 12-ig. Virágárok-utca 14.

Figyelem! Mindenféle szabálytalan tűzrendészeti munkát megszüntet, használhatatlan, eldugult, átázakadozott kéményeket és füstcsatornáját helyreállítja, fűtőtesteket felállítását és mindenféle kőművesmunkát garanciával vállal. — Szakiparos, Rózsahegyi György cég, Budapest, IX., Soroksári-út 38. I. em. Tel.: 138—171.

Kőművesmester átalakítást, tatarozást, javításokat vállal. Jurányi, XIV., Szentmihályi-út 30. Telefonhívó: 497—174

Barokk kétszemélyes garnitúra, páros fotelek Kendinél Semmelweis-utca 1-ből.

Buksi szálvesztős, kifogástalan, eladó. Telefon: 225—397.

Rekamié, kétszemélyes, egyszemélyes, kedvezménnyel olcsón. Horn Ede 12. Bíró. Nagymező-utcánál.

Szovórámák szélesek, magyarázattal, mintákkal, orsózókerék állványokkal bérbeadók. Lenin-körút 42. III. 18.

Bérkötést nyolcas sikgépre, továbbá endlizést vállalok. Bíróné, Holly Ida. — Lakás: Bartók Béla-út 115.

AUTOKRAT
rúgó nélküli sérvkötő,
éjjel-nappal viselhető,
Fűző, haskötő, lúdtalpbetét
PÁRTOS LÁSZLÓ,
Bp., V., Néphadsereg-u. 3. sz. (Volt Falk Miksa utca.)
Telefon: 310—661.
Vidékre díjtalan képes prospektus.

Fonalgombolyítót, kötőtorsót kuglit stb. készít, faesztergályos. — VII., Kertész-utca 8.

Kártoló fonógépet, kisipari keresek Telefon: 256—321.

Összecsukható ágyat, sodronyágybetétet, csőbútort, gyermekkocsit készít, javítást vállal Prohászka, Zichy Jenő-u. 46.

Kétszemélyes rekamiét 2800-ért, kétszemélyes epedás garniturát olcsón, garanciával készítek. Gyarmati karpitos. VI., Nagymező-utca 41.

Nagyon kedvező fizetési esztergályosok készítek rekamiét, fotelt székeket, Farkas kárpitos, Wesselényi-u. 28. Bejárat Nagydiófa-utcából.

Rekamiét, két-egyszemélyest, fotelt, széket olcsón készít kárpitos, Üllői-út 30. Garnitúra is eladó.

Rekamiét, kétszemélyest 2600-ért, világítós rekamiét, fotelt, széket olcsón készít kárpitos, Baross utca 77.

Pincehelyiséget (esetleg telepet) átvennék bérbe, költségtérítéssel. Fafeldolgozó kisiparos, XIII. Balzac-utca 39. félemelet 2.

1 éves vadászkutya olcsón eladó, Kispest, Nagy Sándor 139

Vennék 1 vagy 2 orsós, használt fonógépet, 110 voltost. Írásbeli ajánlatokat Szabó E., Kékgolyó-u. 20.

Bármilyen kőművesés ácsmunkát, továbbá tervrajzok készítését vállalom. XIV., Gvadány-u. 127. Kerepesi.

FOTELÁGY

Lánc, Rudas László-u. 19. Nyugatinál.

8-as körkötőgép eladó. Ujpest, Nyár-u. 65/b, ajtó 5.

Zsuzsa névre hallgató, szürke, nőstény farkas, német juhászkutya, hátsó lábaira sántít, az Állatorvosi Főiskolából VIII. 29-én elveszett. Megtalálója magas jutalomban részesül. Pesterzsébet, Ady Endre-u. 57. Nagy.

Két hold szőlő bérbeadó, vagy megegyezés szerint munkára kiadó, Sánta, Kispest, József Attila 72.

FOLYÓIRATSZEMLE

Latinamerikai könyvek franciául — Howard Fast versei — Olasz katolikus irodalom

Az *Europe* egyik legutóbbi száma közli Pierre *Gamarra* cikkét. Címe: »Amerikai hangok.«

A mostanában megjelent latinamerikai könyvek között több olyan mű van, amely feltétlenül megérdemli figyelmünket — írja Gamarra. — Először is *Pablo Neruda* »Canto Général«-jának harmadik és utolsó kötete Alice *Ahrweiler* fordításában. Ugyancsak *Pablo Neruda* szerelmes verseinek antológiája, szintén Alice *Ahrweiler* fordításában. Jean *Marcenactól* nagyobbszabású Neruda-tanulmány jelent meg, amelyet a költő verseiből és prózai írásaiból összeválogatott szemelvények egészítenek ki. Armand *Godoy* bevezetésével és fordításában megjelent José *Marty* kubai költő és szabadsághős műveinek antológiája. Végül Miguel Angel *Asturias*, guatemalai költő és elbeszélő két műve *»Légendes du Guatémala«* és *»Hommes de mais«*.

Kívánatos lenne, hogy a kiadók tovább haladjanak a most megkezdett úton és minél inkább igyekezzenek megismertetni a francia közönséggel a rendkívül gazdag latinamerikai irodalmat, amelyből eddig csak néhány legnagyobb — *Amado, Neruda,* Gabriela *Mistral, Asturias* — művei jutottak el hozzánk.

Neruda »Canto General«-ja valóságos enciklopédiája egész Latin-Amerikának. Képeskönyv, arcképsorozat, krónika és dalgyűjtemény. Most megjelent harmadik kötete a költő kortársaival foglalkozik, a közelmúlt eseményeivel, saját életével, reményeivel és titkos bánatával. Külön meg kell említeni a »Je suis« című költeménysorozatot, amely a humanista bátorság csodálatos éneke.

Már régen esedékes volt *Neruda* életművéről szóló nagyobbszabású tanulmány megjelenése. Ezt a hiányt pótolja Jean *Marcenac* most megjelent műve. A tanulmány nagyon szép és tartalmas.

Miguel Angel *Asturias* »Hommes de mais« (A kukorica emberei) c. könyve regény, vagy inkább egymásba kapcsolódó elbeszélések sorozata. A kukorica a guatemalai maya-indiánok szent növénye. Hitük szerint az ember teste kukoricából van. A nagybirtokosok (»maiceros«) nagy területeken kiirtják az őserdőt és kukoricát vetnek, nem a maguk élelmezésére, hanem kereskedelmi célra, hogy a szent gabonán meggazdagodjanak. Az indián törzsek Gaspar Ilom kacika vezetése alatt fellázadnak ellenük és hosszú és hősies gerilla-háborút folytatnak. Végül a túlerő győz és Gaspar Ilomot foglyul ejtik. De átok sújtja mindazokat, akik részesek a felkelés leverésében: a katonákat, a csapatokat vezető ezredest, az áruló indiánokat. A kukorica itt jelkép: *az indián parasztság szabadságának jelképe.* A regény igen jó, színes és realista ábrázolást ad az indián szegényparasztok életéről.

*

A *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik* c. német folyóirat Hans *Kopka* cikkét közli. Címe: *Megjegyzések Howard Fast egyes költeményeihez.*

Howard Fast eddigi irodalmi működését túlnyomó részben a próza területén fejtette ki. Most lépett először a nyilvánosság elé egy versgyűjteménnyel, mely a *»Korean Lullaby«* (Koreai bölcsődal) címet viseli — írja Kopka. — E gyűjtemény három költeményből áll, melyek közül az első és a második tematikailag összefügg. Az első vers a gyűjtemény címét viseli: *»Korean Lullaby«*, a második címe *»Korean Litany«* (Koreai Litánia), a harmadik *»The Song of Peace«* (A béke dala).

Fastnak nemcsak a politika, hanem az irodalom területén is óriási nehézségekkel kell megküzdenie, amikor mint a dekadens líra elszánt kritikusa, teljesen fel akarja magát szabadítani az Amerikában uralkodó irányzatok hatása alól. A dekadencia elnyomó és gátló, sőt mérgező és bomlasztó hatásainak Fast csak a haladás hatalmas erőire, támaszkodva tudott ellenállni, hiszen maga írta 1952-ben: »Be tudtam kapcsolódni a munkásosztálynak a tudományos szocializmuson alapuló mozgalmába és *ebből merítettem tápot és erőt* fejlődésemhez«.

Fast különösen vonzódott a gyermekekhez, magának is jelenleg két, elemi iskolás korban levő gyermeke van. *»The Children«* (A gyermekek) című második könyvét egyenesen a gyermekeknek ajánlotta, »akik a faji gyűlölet legszánalomraméltóbb áldozatai«. Ezért érthető, hogy a *»Korean Lullaby«* miért kezdődik egy pillantással a koreai gyermeksírokra, a hírhedt napalmbomba áldozataira.

A *»Korean Litany«* a három költemény közül a leghosszabb. Hét különböző fegyvernemhez tartozó, az amerikai nép minden rétegét képviselő közkatona emeli fel hangját, mondja el a lelkét marcangoló kételyeit és tragikus sorsát. A *»Korean Litany«* megrázó ereje epikus jellegében rejlik, *az epika az a műfaj, amelyben Fast a legotthonosabban mozog.*

A *»Song of Peace«* tizennégy ötsoros versszakból áll. Ez a költemény szemlélődésekkel átszőtt álomkép.

Bár Fast e költeményei figyelemreméltó megjelenítő erőről tesznek tanuságot, mégis alkotóképességének igazi területe a próza — állapítja meg Kopka. — Bizonyítja ezt eddigi életműve, amely a történelmi regény terén mutat fel kiemelkedő eredményeket.

*

Az olasz *Rinascita* 1954/3. számában Ambrogio *Donini* írt érdekes cikket »A katolikus gondolat szegénysége napjainkban« címen.

Az 1953-ban kiadott »Olaszországi katolikus művek általános katalógusa« több mint száz kiadóval büszkélkedik. Ugyanakkor jól megvilágítja a helyzetet az a tény, hogy Olaszország kb. tízezer kötetnyi évi könyvtermésének csupán gyenge tíz százaléka »katolikus ihletettségű«. Ugyanez látható a folyóiratoknál is.

Ha a katolikus szellemi élet problémájához közeledünk, mindenekelőtt a gondolat végzetes szegénysége lep meg bennünket, mind az eredetiség, mind a művészi és tudományos lendület terén. Olyan államban, ahol már tíz éve egy katolikus párt van uralmon, *nincs egyetlen egy igazi katolikus regényíró, költő vagy tudós.* A könyvpiac gazdagsága csak az »Index librorum prohibitorum« (egyházilag »tiltott művek« jegyzéke) lapjait növeli.

Olaszországban nincs a többi európai államhoz hasonlóan ú. n. »haladó katolicizmus«. Itt mindenütt a legkifejezettebb haladásellenesség és a legsötétebb klerikális reakció a jellemző. A milanói *»Italia«* 1953. jan. 12-én írja: »Amíg a világ világ lesz, mindig lesznek szegények és gazdagok. Isten szegényt is gazdagot is teremtett«. A *»Fiera letteraria«* 1953 máj. 31-i száma hasonló hűrokat penget: »El akarjátok törölni a gazdasági különbségeket?.... De a többi végzetes különbséget el lehet-e valaha törölni? Van, aki gyengének, van aki erősnek születik« stb.

A második megdöbbentő dolog, a katolikus szellemi élet kozmopolitizmusa és nemzetellenessége. A folyóiratok egyre inkább az amerikai »keresztes banditizmus« hatása alá kerülnek. Ezt mutatja az amerikai és nyugatnémet fordítások egyre növekedő száma is. Fulton J. *Sheen* amerikai prelátus: »A kommunizmus és nyugat felelőssége« c. könyve és Harold J. *Frysn* »Petrus Secundus«-a jellemző példái ennek az irodalomnak. (Frysn az atomháborút és a pápaság New York-ba költözését jósolja meg). J. *Sheen* alaptétele, hogy az egész »démoni« modern szellemnek, amit *Stuart Mill, Darwin* és *Marx* triásza teremtett meg, a kommunizmus a legveszedelmesebb örököse.

Jellemző továbbá az olasz katolikus szellemi élet társadalmi gyökértelenségére az az érdekes tünet is, hogy alig van egy-egy, szoros értelemben vett vallásos írás. Pl. a »Mária testi mennybevitele« dogma is teljesen amerikai nyomásra született meg.

Ezzel szemben a lengyel katolikus »Pax« kiadó, a népi demokráciák igazi és teljes vallásszabadságában egymásután adja ki *a kereszténység történetének ősforrásait,* Ágostonnak, Jeromosnak, Alexandriai Kelemennek írásait, amelyekről az olasz értelmiségi mit sem tud — írja a Rinascita.

(A Bibliográfiai Tájékoztató nyomán.)

Beethovennél, Martonvásáron

Harminchárom kilométerre Budapesttől, vagy száz méterre a balatoni műúttól vaskerítés, őspark, kastély: a martonvásári Növénytermelési Kutatóintézet. Az intézet a Magyar Tudományos Akadémia egyik fontos agrártudományi intézménye, országos feladatokkal, tudósokkal és növendékekkel, európai rangú kutatólaboratóriummal.

S e mai és holnapi feladatokkal birkózó józan és tudományos épület előtt állva fordítsunk egyet az idő kerekén. 1945: kiégett, üszkös falak, félig-rom épület, tegnapi hadszíntér. Korábban: a Dreher sörmágnások nyári palotája, halastó, golfpálya. Aztán vagy száz évet megint: gróf Brunswickék. Német familia, övék a kastély, a park, a birtok, a jobbágyok. S vendégeskedik náluk egy bécsi muzsikus. A grófkisasszonyokat oktatja zongorára, zeneestéket rendez. A házban urak és lakájok egyforma tisztelettel néznek rá, s kicsit félnek is tőle. Ludwig van *Beethovennek* hívják.

Beethoven 155 évvel ezelőtt ugyanezeket a platánokat láthatta, ugyanezt a tavat. A zenetörténet fontos helyként tartja számon ezt a parkot, ezt a kastélyt. Számos adat és dokumentum bizonykodik amellett, hogy itt íródott a zeneirodalom egyik legnagyszerűbb alkotása, az F-moll szonáta, az »Appassionata«. Azoknak a zenetudósoknak és történészeknek serege, akik Beethoven életét, műveit kutatják, arról is sokat vitatkoztak: mi a hiteles története annak a nagy szerelemnek, amely Beethovent a Brunswick-ház egyik kisasszonyához, Brunswick Terézhez fűzte. Tény, hogy Beethoven oeuvre-jének legszerelmesebb költeménye, a Fis-dur szonáta Brunswick Teréznek szóló ajánlást visel a homlokán. Tény, hogy az Appassionáta szélvihar-sodrú zárótételében lehetetlen fel nem fedezni a magyaros lejtést, a csárdás-impressziókat.

*

A legfontosabb tény azonban az, s ez már nemcsak zenetörténet, hanem *magyar történelem,* hogy Beethoven ebben a Fejér megyei nagy házban élt, szeretett, muzsikált és alkotott. S ennek a történelmi, büszke ténynek emlékéül ott áll a kastélypark tavának szigetén egy egyszerű, hatalmas kőtömb, a fiatal Beethoven arcmásával. A szobor *Pásztor* János alkotása, melyet 1927-ben helyeztek el itt, s háborús sérüléseiből most újhodott meg, a Tudományos Akadémia jóvoltából.

A szobor előtt emelvény és drapériák, a másfél évszázados múltat a mával összekötő jelkép: a békemozgalom kék színe. *Farkas* József, a Fejér megyei békebizottság kulturális bizottságának elnöke nyitja meg az ünnepséget. Azután *Molnár* Antal, a Zeneművészeti Főiskola tanára, a kiváló zenetudós mondja el a szomjasan figyelő hallgatóságnak: kit is kell tisztelni abban az emberben, akinek szoborportréja letekint rájuk.

Elmondja, hogy martonvásári tartózkodása idején Beethoven még nem a hatalmas, világhódító titán, csak gazdag igéretet rejtegető, fiatal, nagy tehetség, akinek támogatásáért, útja egyengetéséért tisztelet illeti a Brunswick-családot. Megtudjuk: Brunswick Terézia a maga korának modern, haladó leánya volt, Pestalozzi tanítványa, aki az első magyarországi óvodát, a budai Angyalkertet alapította. Sokan úgy vélik, talán ő volt a »halhatatlan kedves«, az »Unsterbliche Geliebte«... Molnár Antal előadása a hivatalos békeünnepséget meghitt zenetörténeti órává varázsolja. S ezzel avatta igazi békeünneppé ezt az órát.

Megszabadul leplétől a szobor, s a nézőre a parányiság érzését parancsoló hatalmas homlok, az összevont szemöldök, a haragvóan emberszerető Beethoven-arc alatt megszólal a zene: három fiatalkori mű: egy szerenád hegedűre, mélyhegedűre és gordonkára, egy kánon, melyet a martonvásári általános iskola Beethoven-énekkara zendít meg Papp Jenőné vezetésével, majd a szintén fiatalkori Septett (op. 20.). A székesfehérvári Állami Zeneiskola tanárainak kamaraegyüttese játssza. Telt, nemeshangzású kamaramuzsikálást hallunk. Tisztelgés és igéret ez a rövid zenei szertartás. Tisztelgés az alkotó előtt, igéret a tanítónak.

*

Aztán meglátogattuk Brunswick Terézt. Nem messze a kastélytól, a martonvásári temetőben áll a Brunswick-család kriptája. Borzongatóan hűvös pince, köröskörül félkörboltozatú mélyedésekkel. Az egyikből a temető őre kimozdítja a koporsót, s felemeli fedelét. A bebalzsamozott földi maradványokon az elmúlás irtózatos kezenyoma.

Megrendít a kép. Mégis: inkább vígasztaló gondolatokat súg. Ime, az ember hatalmasabb, mint a természet, mint az idő. Beethoven műve félresöpörte az idő kezét Brunswick Teréz alakja mellől, s őt örökké fiatallá varázsolta.

Csobádi Péter

JÖN! JÖN!

HEINZ RÜHMANNAL a főszerepben

ÖRÖKSÉG A KETRECBEN

HUMOR! SZERELEM!

NÉMET FILMVÍGJÁTÉK

Országos színházi értekezlet a népművelési minisztériumban

A népművelési minisztériumban hétfőn értekezletet tartottak az ország színházainak igazgatói, a színházi szakemberek. Az összejövetelen megjelent *Darvas* József népművelési miniszter és *Non* György miniszterhelyettes. *Kende* István, a színházi főosztály vezetője adott tájékoztatást az időszerű kérdésekről.

Bevezetőben arról beszélt, mit jelent a racionalizálás a színházakkal kapcsolatban. Elmondotta, hogy komoly intézkedésekre kerül sor, mert bár 1950-hez képest a színházi előadások száma 36 százalékkal nőtt, ez az emelkedés mégsem volt arányban a színházi dolgozók számának s a színházi költségeknek a növekedésével. Egy-egy előadás kiadása például 44 százalékkal — forint értékben 3200 forinttal — emelkedett.

Mértéktelenül drágultak a kiállítási költségek és egyes színházaknál nagyra nőtt az adminisztrációs apparátus is. Ez azt eredményezte, hogy az 1954-es évre előrelátható színházi összdeficit sokmillió forint.

Kende István a továbbiakban arról beszélt, hogy ki lehetett volna javítani a hibákat, de ezt sem a minisztérium, sem a színházak nem tették meg.

— Most aztán súlyos intézkedéseket kell hoznunk — hangsúlyozta —, pedig lényegében csak az észszerű kereteket állítjuk helyre. Megszüntettük a Fővárosi Vígszínházat és Kamaraszínházát, a Kis Színpadot, a helyén megnyitjuk a Fővárosi Operettszínház Kamaraszínházát, a *Blaha Lujza Színházat,* illetve a Vidám Színpad Kamaraszínházát, *a főváros új kabaréját.* Igy a Fővárosi Vígszínházra jutó teljes deficit megszűnik, a főváros ugyanannyi előadást kap, jobb színvonalon és mintegy 2 millió forintos megtakarítás mellett.

— Megszüntetjük a Néphadsereg Színházának vidéki részlegét és feladatát a Falu Színházra bízzuk. A Néphadsereg Színháza *kamaraszínházat* kapott a Déryné Színpad helyén. A Madách-téren létrehozzuk a *Madách Színház Kamaraszínházát* a társulat létszámának emelése nélkül.

Beszéde további részében Kende István ismertette, hogy az eddigi évenkénti 300 kötelező előadás helyett minden színházban 320-at kell tartani. Negyedével csökkentik a fővárosi színházak díszlet- és jelmezköltségeit. A Nemzeti Színház kivételével szűkítik a színházak műsorának repertoár-jellegét. Mindezek az intézkedések csaknem tízmillió forinttal csökkentik az állami hozzájárulást, mégis országosan 620-szal nő a színházi előadások száma. Az áthelyezésre kerülő színészek pedig jelentősen emelik majd a Falu Színház és a vidéki színházak színvonalát.

A vitához *Major* Tamás Kossuth-díjas kiváló művész, a Nemzeti Színház igazgatója, majd *Both* Béla, a Falu Színház főrendezője, *Szendrő* Ferenc, a Petőfi és a Jókai Színház igazgatója, *Horvai* István Kossuth-díjas, a Madách Színház igazgatója, *Gáspár* Margit Kossuth-díjas, a Fővárosi Operettszínház igazgatója, *Ruttkai* Ottó színművész, a Néphadsereg Színházának párttitkára, *Téri* Árpád, a debreceni Csokonai Színház igazgatója és még sokan mások szólaltak fel és javaslataikkal kiegészítették az ismertetett állami intézkedéseket.

PUSKÁS TIVADAR

(1844—1893)

»A tudományok története egy nagy fuga, amelyben rendre megszólal a különböző népek hangja« — mondta *Goethe.* E fuga megkomponálásában nem egy magyar tudós és feltaláló is kivette részét. Ezek közé tartozik a ma száztíz éve született *Puskás* Tivadar is.

Puskás 1844. szeptember 14-én született. Mérnök szeretett volna lenni, de tanulmányait nem fejezhette be, mert nem tudta megszerezni a tanulás költségeit. Itthon nem jut megfelelő munkához, ezért elhatározza, hogy az akkor iparilag legfejlettebb országban, Angliában próbál szerencsét. Angliában egy vasútépítő vállalatnál talál munkát. Rövid idő alatt annyira megnyeri felettesei bizalmát, hogy őt bízzák meg egy erdélyi vasútvonalnak az építésével, amelyre vállalata kapott megbízást.

E munka befejezése után megválik a vállalattól és előbb Bécsbe megy, majd 1875-ben a »korlátlan lehetőségek hazájá«-ba hajózik. Amerikában felfigyel *Hughes* betűtávírójára. Ezzel a távíróval nem morzejeleket, hanem betűket lehet továbbítani. Puskás a készüléket oda akarja módosítani, hogy az előfizetők egy távíróközponton keresztül érintkezhessenek egymással. Amikor azonban tudomást szerez *Bell* találmányáról, a telefonról, azonnal felismeri, hogy nem távíró-, hanem telefonközpontokat kell létesíteni. *Edisonhoz* siet, akit Bell megbízott a telefon tökéletesítésével, és arra kéri, hogy adja neki a telefon európai értékesítésének jogát.

Edison egyre növekvő érdeklődéssel hallgatja Puskás ötletét: a különböző helyeken levő készülékek vezetékeit egy központban kell egyesíteni, ami lehetővé teszi az összes készülék egymással való összekapcsolását.

Puskás elsőségét Edison később sem tagadta: *»Ami engem illet* — mondotta — *kezdetben nem láttam egyebet a telefonban, mint valami új távírófélét, amelynek segítségével híreket lehet továbbítani az egyik állomásról a másikra... Puskás volt az első, aki kifejtette azt a tervet, hogy a telefont a nagy nyilvánosság számára is hozzáférhetővé kell tennünk. Olyan központot tervezett, amelybe tetszésszerinti számú előfizető kapcsolható be és amelyben a beszélgetők összekapcsolását a telefonközpont alkalmazottai végeznék.«*

Puskás megtervezi a telefonközpontot, majd Párizsba utazik, hogy azt ott a gyakorlatban is megvalósítsa; meg is kapja hozzá az engedélyt és 1879-ben meg is kezdi működését a párizsi távbeszélőközpont.

Nem sokkal később Budapesten is megszervezi a telefonközpont felépítését, amelyet azután 1881. május 1-én adnak át a közforgalomnak.

1881-ben Puskás újabb találmánnyal lép a nyilvánosság elé: a párizsi villamossági kiállításon bemutatja a *telefonhírmondót.* A kiállítás részt vevői megbűvölten szorítják fülükhöz az egyik teremben elhelyezett fejhallgatókat, amelyekkel az *Opera Comique* előadását hallgathatják. Ime az első helyszíni közvetítés!

Párizsban még számos ötlet foglalkoztatja Puskást, villanyautót tervez, vízturbinát szerkeszt, a léghajó tökéletesítésével foglalkozik, s elsőnek ajánlja aluminium felhasználását repülőgépek építésére.

1884-ben Puskás végleg hazajön és átveszi a budapesti távbeszélőközpont vezetését, majd megszervezi a telefonhírmondót. Mit akart Puskás a telefonhírmondóval megvalósítani? Erre a kérdésre saját szavaival felelhetünk: *»A közönségnek azt az igényét kielégíteni, hogy mindenfajta hírről és eseményről a leggyorsabban legyen tájékozva, célja a tőlem feltalált telefon-újságnak.«*

A Telefon Hírmondó 1893. január 13-án kezdte meg működését és több mint ötven évig működött. A rádió feltalálása azonban mindinkább háttérbe szorította. A korszerűbb technika — mint mindig — ezalkalommal is győzött.

Puskás Tivadar nem sokáig örülhetett új találmánya sikerének, szervezetét felőrölte az állandó megfeszített munka. 1893 március 16-án a Teleton Hírmondó tudatta először a világgal: *»Puskás Tivadar a Telefon Hírmondó megteremtője ma reggel fél 9-kor, életének 48-ik évében meghalt.«*

A nagy magyar feltaláló méltán megérdemli, hogy emlékét hálával és kegyelettel őrizzük meg. **Németh Béla**

Keresse fel a Mezőgazdasági Kiállításon a Cirkusz-Varieté jegypénztárát
(a vasúti igazolványt kiállító pavilon mellett)
GYORSSZOLGÁLAT

BUDAPEST VARIETÉ	FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ	KAMARA VARIETÉ
VIII., KÁLVÁRIA-TÉR 6.	XIV., Állatkerti-út 7.	
Tréfa-szüret	Mese a cirkuszban	*Pót-üdülés*

JÓ MULATÁST!

Csendőrök razziája a Duna vadevezősei között

A pestkörnyéki csendőrségek és a révkapitányság emberei az utóbbi napokban többször is tartottak razziát a Dunán. A csendőrök sorrajárták a Római parttól a szentendrei Duna-ágig,

a Duna mindkét partján lévő strandokat és igazoltatták az ott tartózkodó zsidókat.

Több panasz érkezett ugyanis vitéz *Endre* László alispánhoz, hogy a pestkörnyéki strandokon rengeteg zsidó tartózkodik, sok helyen olyan kihivóan viselkednek, hogy erélyesen kell fellépni velük szemben.

A csendőrök megjelenése különösen a csillaghegyi strandon keltett nagy izgalmat.

Az ott talált zsidókat igazoltatták, akiknek pedig nem volt rendben az iratuk, azok ellen megindul az eljárás.

Vasárnap a Békásmegyerrel szemben lévő Luppa-szigeten volt razzia,

és a vadevezősöket is, akiknek legnagyobb része zsidó volt, igazoltatták. Azok ellen, akiknek hiányos volt a rendszámtáblájuk, vagy más kihágást követtek el, a legszigorúbb eljárás indult meg.

Ujabb fordulatok a keresztlevélhamisítók ügyében

A nagy feltűnést keltő keresztlevélhamisítási ügy hétfőn délelőtt újabb fejezetéhez érkezett. A rendőrségen megállapították, hogy az ügy sokkal nagyobbarányú, mint gondolták. *A bűnügyi osztály vezetője úgy döntött, hogy mától kezdve még ötven rendőrtisztet és száz detektívet kapcsol be a munkába,* így kísérlik meg a hamis keresztlevelek tulajdonosainak összeszedését. Igen nagy feladatot kell a rendőrségnek megoldania, mert rengeteg kihallgatást, előállítást és házkutatást foganatosítanak s a munka legalább még egy hétig tart.

A hamis keresztlevelek tulajdonosainak listáját jóformán teljesen összeállították már,

ami annál is könnyebb volt, mert a *„megrendelők"* az utóbbi hónapokban egészen nyiltan csinálták a dolgokat. Többek között *nyilt levelezőlapon adtak megbízást pesti ismerőseiknek* a hamis bizonyitvány megszerzésére és nem tették borítékba azokat a lapokat sem, amelyeken bejelentik:

a pénz nem játszik szerepet, a keresztlevelet szerezzék meg, kerül, amibe kerül.

A budapesti főkapitányság ma kétszáz embert hallgat ki, azokat a zsidókat, akik külföldről szivárogtak be, visszatoloncolják oda, ahonnan átszöktek. A magyarországiakat pedig hamis keresztlevelükkel együtt internálják.

A belügyminiszter nem hagyta jóvá a kislakásépitési alap létesítését

A budapesti egyre fokozódó lakásinség enyhítése érdekében *Szendy* Károly polgármester — mint annakidején megírtuk — külön kislakásépítési alap létesítésére tett javaslatot a törvényhatósági közgyülésnek, amely az alap létesitéséhez hozzá is járult. A polgármesteri javaslat szerint

kislakásépítési hozzájárulást fizetett volna minden budapesti bérlő és pedig lakása bérének arányában.

A polgármester a hozzájárulást a bér 3%-ában javasolta megállapitani. Az eredeti számitások szerint a községi kislakásépitési hozzájárulás — a 3%-os kulcs alkalmazásával — a mostani lakbérek mellett *évenkint nyolcmillió pengővel gyarapitaná a kislakásépitési alapot, öt év alatt tehát 40 millió pengőt lehetne uj kislakások épitésére fordítani.*

Szendy Károly polgármester a kislakásépitési alap létesitésére szabályrendeletet dolgozott ki. A szabályrendelet szerint a főváros területén lévő minden házadó alá eső épület és épületrész bére — haszonértéke — után 1942 július 1-étől 1947 július 30-áig terjedő időben kislakásépitési hozzájárulást fizetett volna. A beszedett kislakásépitési hozzájárulást kizárólag kislakásépités céljára lett volna szabad felhasználni.

Nem fizettek volna kislakásépitési hozzájárulást azok után az épületek, épületrészek után, amelyek a házadóról szóló törvény értelmében állandóan mentesek a házadó alól.

A szabályrendelet szerint a kislakásépitési hozzájárulást a házbirtokos, a haszonélvező fizette volna s ha az épület bérbe van adva, a bérlő bérleménye után a kislakásépitési hozzájárulást a házbirtokosnak a bérlettárgy használata ellenében kikötött bérösszegen felül a bérösszeggel egyidejűleg tartozott volna megtéríteni. Azt javasolta a polgármester, hogy a hozzájárulás nemfizetése ugyanazzal a jogkövetkezménnyel járjon, mint amelyet a lakásbérleti szabályrendelet a bérfizetés elmulasztásához fűz.

A közgyűlés hozzájárulása után a polgármester a kislakásépitési alap létesitéséről szóló előterjesztését jóváhagyás céljából felterjesztette a belügyminiszterhez.

A belügyminiszter most leiratával arról értesitette *Szendy* Károly polgármestert, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértve, *a kislakásépitési alap létesitését és a községi kislakásépitési hozzájárulásról szóló szabályrendeletet nem találta jóváhagyhatónak.*

— **Reggelig mulatott a gyilkosság után.** Dunakeszi községben tavaly január 15-én Szücs Ferenc napszámos megölte és kirabolta özvegy Molnár Mihálynét. Véres tette után a kocsmába ment, ahol reggelig mulatott. A pestvidéki törvényszék annak idején tiz évi fegyházra itélte el. A tábla felemelte a vádlott büntetését 15 évi fegyházra. A bejelentett semmisségi paanszok folytán a Kuria a 15 évi fegyházbüntetést jogerőre emelte.

SPORT

Villámkörút egy napsütéses sportvasárnapon, amelyen

a Ferencváros és a Nagyvárad parádés győzelmeivel befejeződött a futballbajnokság

— és megkezdődött az atléták, úszók, vizilabdázók komoly versengése

Egyetlen felhőt se látni a mélykék égen, amikor dörgő tapsvihar kíséretében kifut a Nagyváradi AC és a Gamma csapata a Hungária-úti MOVE-pálya üde zöld gyepére, amit 15 ezer néző tarka karéja vesz körül. Mert a labdarúgás hívei közül sokan elzarándokoltak ide, hogy megnézzék az 1941—42. évi Nemzeti Bajnokság utolsó két izgalmas mérkőzését: a Gamma—Nagyvárad és a Szolnok—Ferencváros összecsapását. Pedig a bajnokság sorsa már eldőlt:

Csepel lett a bajnok 4 pont előnnyel,

hiszen még szombaton megverte 6:2 (3:0) arányban a MÁVAG csapatát, amely a Lamparttal és a Szegedi Vasutassal együtt kiesett az első osztályból...

NAGYVÁRAD—GAMMA 3:0 (2:0)

A híres nagyváradi csatárok rögtön rohamoznak, a Gamma-védők keményen visszaverik az ostromot, de aztán meginog a budai csapat védelme: *Tóth III. ágyúszerű lövését védi még a felső kapufa, de a 37. percben az ördöngős váradi balszélső újra elszáguld őrzői mellett és a hálóba emeli a labdát (1:0)* és még ugyanebben a percben *pompás beadását Kovács II. bombázza a sarokba (2:0).* A második félidőben is ostromol a népszerű váradi csapat, de csak egy gólt lő: *Kovács II. lövése surran a hálóba a vetődő Havas mellett.*

Ferencváros—Szolnok 4:2 [4:1]

A közben huszonötezerre szaporodott közönség lelkesen ünnepli a nagyváradi gárdát, de még nagyobb erővel dübörög fel a taps, amikor felsorakozik a pálya közepén a legendás Fradi és *„az NB. legjobb csapata"*, a Szolnok legénysége. A bíró sípja belehasit a tapsba és húszezer torokból felzúg a híres kiáltás:

— Hajrá, Fradi!!!

A játékosok szélsebesen száguldoznak a pályán, a Ferencváros ostromol, a másik percben Szolnok nyomul előre, a kapusok levegőben úsznak a labda után, amely vad erővel surrog a pálya felett.

Elakad a nézők lélekzete, amikor egymást érik az izgalmas pillanatok:

9. perc: Lukács, a ferencvárosi jobbszélső elviharzik a szélen és a kirobogó kapus mellett a hálóba emeli a labdát (1:0).

12. perc: Kolláth, a szolnoki gólzsák szörnyű erővel a kapufára bombáz.

19. perc: Kiszely, a Fradi-tank a balszélről bekanyarodik és gyilkos erejű lövése a kapuba repül (2:0).

22. perc Laborcz, a fiatal szolnoki középcsatár átvereksi magát a zöld-fehér védőkön és a hálóba gurit (2:1).

24. perc: Kiszely beadását a berohanó Lukács befejeli (3:1).

28. perc: Kolláth bombája hajszállal süvit el a kapu felett.

32. perc: Füstös a kapu torkából bepöcköli a labdát (4:1).

58. perc: Korom beadását Nagy rugja a hálóba (4:2).

A közönség lelkesen tapsolja meg a játékosokat, akik halálos fáradtan ballagnak az öltöző felé. Nincs túlságosan jó kedvük: Szolnok letört a nagy versenyfutás végén és a bajnokság helyett csak a harmadik helyet szerezte meg,

a világhirű, rettegett Ferencváros pedig emberfeletti erőfeszitéssel tudta csak kiverekedni végül — a hatodik helyet...

És a hangszóró jelenti a többi eredményt:

Ujpest—Szegedi Vasutas 4:1 (3:1).

Szeged—Diósgyőr 6:4 (1:1).

Salgótarján—Kispest 3:2 (1:2).

Elektromos — Lampart 3:0 (0:0).

A Nemzeti Bajnokság tehát befejeződött és a végleges sorrend:

1.	*CSEPEL*	48
2.	*UJPEST*	44
3.	*SZOLNOK*	41
4.	*SZEGED*	40
5.	*NAGYVÁRAD*	36
6.	*FERENCVÁROS*	35
7.	*GAMMA*	32
8.	*DiMAVAG*	29
9.	*SaIBTC*	29
10.	*ELEKTROMOS*	27
11.	*KISPEST*	27
12.	*UJVIDÉK*	25
13.	*KOLOZSVÁR*	22
14.	*LAMPART*	19
15.	*SzVSE*	13
16.	*MÁVAG*	13

ponttal.

Az atléták viadalát

is párezer ember tapsolja végig: messzire kiabál a lárma a margitszigeti MAC-pályáról.

— Csányi, Csányi! Solymosi!!! — ordítja torkaszakadtából a tömeg és *Solymosi*, a diósgyőriek versenyzője hihetetlen erőfeszitéssel, nagy meglepetésre meg is veri 22 mp.-es eredménnyel a 200 m.-es sikfutásban a favorit lilafehér futót. S még egy kiváló teljesitménnyel ajándékozza meg a lelkes nézőket egy griffmadaras atléta: *Várszegi 68 méter 02 cm.-re hajtja a gerelyt.*

A rúdugrást *Kovács* nyeri *Zsuffka* előtt 380 cm.-el, távolugrásban *Vermes* 708 cm.-el, 800 m.-en Marosi 1 perc 55.5 mp.-el, tízezren *Németh* 32 perc 14 mp.-el, 400 gáton *Kiss* 56 mp.-el, 3000 akadályon *Szilágyi* 9 perc 33.6 mp.el győz. A stafétákat a BBTE csapata nyeri és *Horváth* 44 m. 88 cm.-el első a diszkoszvetésben, — de jön a hir, hogy *a Testvériség versenyén Remecz 46.52 m.-t dobott!*

Kihallatszik az atléták pályájára a lárma a Nemzeti Sportuszodából, hiszen már folyik

A Postás úszóversenye

Dörren a pisztoly, nagy ivben repülnek el az úszók a betonról és *motor módjára fúrják magukat előre a habzó vizben.*

— Eleméri, Eleméri! — harsog a kiáltás és máris csattan a taps: a MAC-úszó könnyedén nyerte a 100 méteres gyorsúszást 1 p 01.4 mp-es gyenge idővel is. A 400 m-es gyorsúszást *Vörös* nyeri 5 p 15.8 mp-el, a 200 m-es mellúszásban *Szegedi*, 100 m-es hátúszásban *Barbácsi*, müugrásban *Hidvégi*, 100 m-os hölgy hátúszásban *Novák* Ilonka 1 p 20 mp-el lesz első. A pontversenyt a MAC nyeri és a MAC-vizilabdázók 4:0 (3:0) arányban verik a MUET-t.

És hir érkezik Görzsöly—Tapolcáról: *Tátos 2 p 13.8 mp-et úszott 200-on, Galambos 1 p 12.3 mp-el nyerte a 100-as hátúszást és a vizilabdázó válogatott 24 gólt dobott a helyi ellenfél hálójába.*

A Gábori—Szigeti párost legyőzték Rómában

Az olasz-magyar Róma-kupa teniszmérkőzés első napján *Szigeti* és *Gábori* mérkőzött Radóval és Del Bellóval, mig vasárnap, a második napon a páros mérkőzések kerültek sorra. Izgalmas küzdelem után

a szerencsésebb Quintawalle —Bossi pár legyőzte a Gábori—Szigeti kettőst

6:3, 2:6, 6:3, 2:6, 7:5 arányban.

Teniszezőink többi római eredményéről még nem érkezett hir.

— **A Balaton legnagyobb vitorlásversenyét** rendezi meg július 26. és augusztus 6-a között a gróf Széchenyi István vándordijért az alapitásának 75. éves jubileumát ünneplő Királyi Magyar Yacht Club.

— **Magyarország bukósisakos bajnoka Nagy Béla** (Törekvés), aki óriási küzdelem után legyőzte az 50 km-es versenyben Karakit. A verseny utolsó helyezettje volt Szekeres, a híres magyar bukósisakos bajnok.

— **A magyar golfbajnokság első napján** Jankovich Endre dr. vezet 80 ütéssel Lauber Dezső, Ive Mario és Halász László előtt.

— **Szalay, a Postás versenyzője nyerte** a vasárnapi 200 km-es kerékpárbajnoki futamot Nótás és az előző napi bukósisakos versenytől fáradt Karaki előtt.

— **A BBTE hölgyteniszcsapata veretlenül nyerte** a hölgyteniszezők csapatbajnokságát, a BLKE gárdája pedig bekerült az I. osztályba.

— **Toperczer BSE nyerte** a BEAC II. osztályú kardvivó versenyét Marossi előtt. Toperczer és Marosi ezzel az I. osztályba került.

— **A bécsi Vienna és a Schalke 04** került a német labdarugó bajnokság döntőjébe.

— **Válogatóversenyt rendeznek hölgytornászaink** kedden este 7 órakor a Nemzeti Sportcsarnokban a velencei magyar-német-olasz tornaviadalra.

— **Az olasz huszonegy évesek ellen készülődő utánpótlás válogatott** kedden Diósdra utazik edzőtáborba.

— **A Vasas és a Beszkárt sorsáról hétfőn döntenek:** az MLSz-ben ekkor tárgyalják a botrányba fulladt Beszkárt—Hungária mérkőzés ügyét.

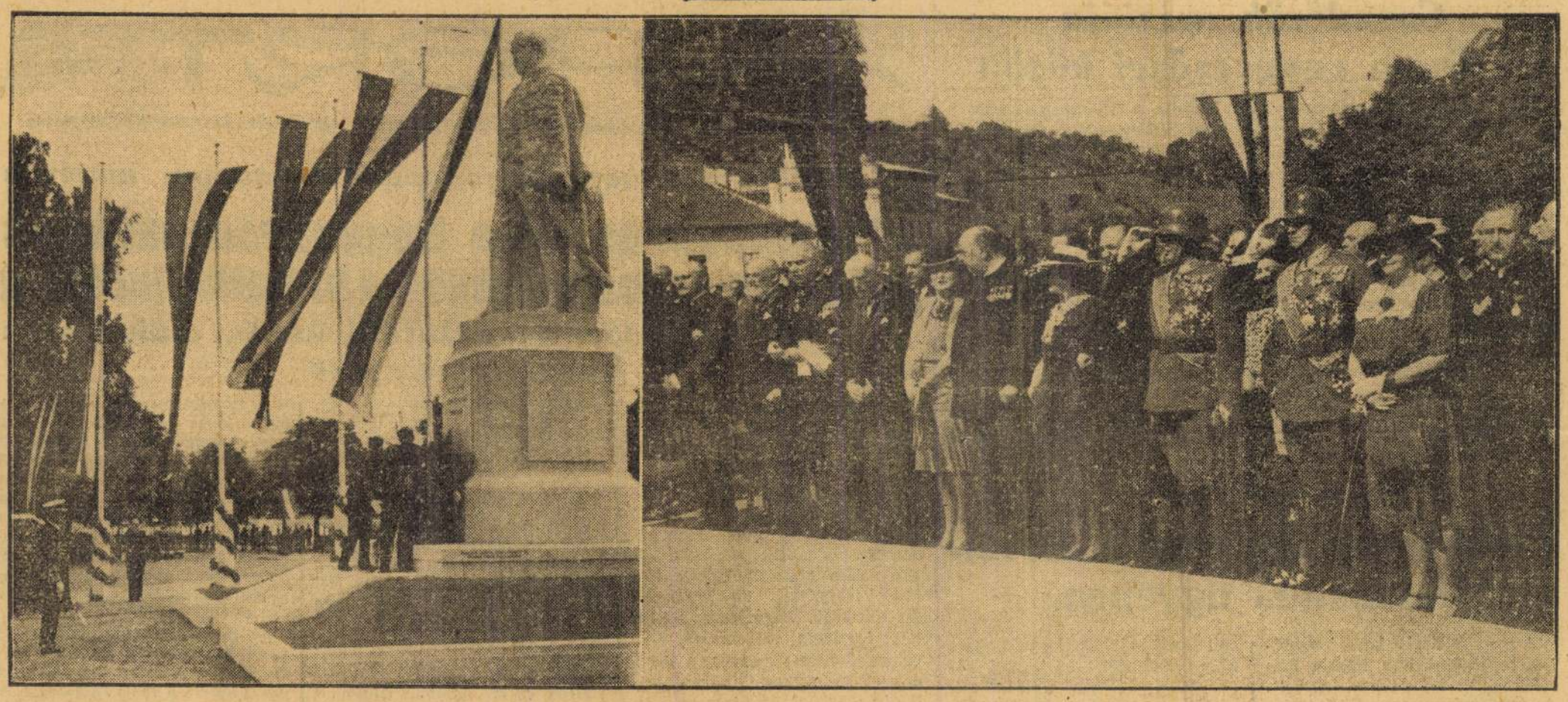

A KORMÁNYZÓ MEGKOSZORÚZZA GÖMBÖS GYULA SZOBRÁT

Egy amerikai búvárhajó elsüllyesztette az Angarstroy szovjet-gőzöst

Tokió, június 22.

Egy amerikai buvárnaszád a Kiusiu szigettől délnyugatra *minden előzetes figyelmeztetés nélkül megtorpedózta és elsüllyesztette az Angarstroy 4761 tonnás szovjet-gőzöst.* A hajó legénységéből egy japán teherhajó megmentett 161 embert, akik szombaton Dairen kikötőjében partraszálltak.

Az *Angarstroy* elsüllyedésének részleteit *Szato* nagykövet közölte az illetékes szovjetorosz követtel.

A szovjethatóságok letartóztatták a szamarai török nagykövetség két tagját

ANKARA, június 22 (NST)

Az ankarai szovjetkövetség pénteken közölte a török kormánnyal, hogy a szovjethatóságok a szamarai török nagykövetség két tagját letartóztatták. A letartóztatásra vonatkozóan eddig még nem közöltek közelebbi részleteket és azt nem is indokolták meg.

Angol pilóták géppuskatűz alá vettek három francia halászbárkát

Vichy, június 22.

Mint hivatalosan közlik, brit repülőgépek június 18-án Dieppe és Le Treport közelében géppuskatüzet zúdítottak az *Algue, Alexandrienne* és *Grand Agneau de Dieu* francia halászbárkákra. A támadás következtében *egy halász életét veszlette, négy pedig megsebesült.* (MTI)

Ujból igen sok angolszász hajó süllyedt el az Atlanti-óceánon

Genf, június 22.

Az amerikai tengernagyi hivatal közölte, hogy az Atlanti-óceánon és a Karibi-tengeren 9 *amerikai hajót elsüllyesztettek.*

Washington, jún. 22. (OFI)

Mint az amerikai tengerészeti minisztérium jelenti, a Mexikói öbölben *megtorpedóztak egy kisebb norvég kereskedelmi hajót.* (MTI)

Buenos-Aires, június 22.

Mint jelentik, június 10-én a Karibi-tengeren két tengeralattjáró *ágyúlövésekkel elsüllyesztett egy 4500 tonnás jugoszláv szállitóhajót.*

A *Flora* holland szállitóhajó személyzetének 34 megmentett tagja Barranquilába érkezett.

Meg nem nevezett északamerikai kikötőből jelentik, hogy *egy nicaraguai hajót az északamerikai part közelében megtorpedóztak.* Személyzetének öt tagja 36 órával a hajó elsüllyesztése után a kikötőbe érkezett. (MTI)

Heydrich gyilkosait decemberben vitték angol repülőgépek Londonból Csehországba

Hivatalos jelentést adtak ki Prágában a merénylők kinyomozásáról és elfogatásáról

PRÁGA, június 22.
(Német Távirati Iroda)

Miután a nyomozás lényeges része lezárult, az SS birodalmi vezetője és a német állambiztonsági rendőrség főnöke, az állambiztonsági rendőrség volt főnöke, Hedrich SS-főcsoportvezető gyilkosainak elfogásáról és az elfogatás körülményeiről a következő közleményt bocsátotta ki:

Heydrich SS-főcsoportvezető ellen — mint már annakidején közöltük — a merényletet két ember követte el, akik közül az egyik bombát dobott el, a másik pedig angol géppisztollyal próbált tüzelni. A széleskörű állambiztonsági rendőrségi nyomozás a merénylet színhelyén hátrahagyott, menekülés közben elhajított gyilkos fegyverekről következtetve, arra a megállapitásra jutott, hogy a merénylet tettesei a következők:

Jan Kubis, aki 1913 június 24-én született Villimowitzben, Trebitsch mellett. Szülei Frantisek és Krisztina Kubis, leányneve Mytsyska, villimowitzi lakosok. Jan Kubis szakaszvezető volt a 34. csehszlovák gyalogezredben, majd később földmívessel foglalkozott. A merénylet alkalmával ő dobta a bombát. A második tettes Gabcik József, 1912 április 8-án Poluvsieben született. Szülei: Ferdinánd és Mária Gabcik. Anyja leányneve Beranek. A volt 14. csehszlovák gyalogezredben szakaszvezetői rangot viselt. Később egy zsolnai kémiai gyár raktárfelügyelője volt. A merénylet alkalmával ő adta le a géppisztolylövéseket.

A védnökség felállitása után mindketten elmenekültek különböző utakon Angliába, ahol Benes gyilkos-központja az angolok rendelkezésére bocsátotta őket, hogy mint ejtőernyős-ügynökök kiképzést nyerjenek szabotázs- és rémületkeltő cselekmények elkövetésére. Mindkettőjüket egy brit hosszútávú bombázó dobta le 1941 december 29-én éjszaka Pilzen közelében a tett színhelyén talált gyilkos eszközökkel ellátva és azzal a nyomatékos megbízással, hogy Hedrich SS-főcsoportvezető ellen merényletet kövessenek el. Ugyanez az angol repülőgép Podjebrady közelében további segítőtársakat dobott le, köztük a már körözvényben ismertetett és 1942 június 18-án az elfogatás alkalmával hasonlóképen agyonlőtt Valcik Józsefet, aki 1914 november 2-án született Smolinban. Szülei Jan és Veronika Valcik, anyja leányneve Rane Betikora, mindketten smolini lakosok.

Azelőtt a 22. cseh-szlovák gyalogezredben volt szakaszvezető. A legutóbb tímársegéd volt a Zlin melletti Batovban. A két különböző helyen repülőgépről ledobott ügynökök cseh családoknál találtak hajlékot és védelmet és felvették az összeköttetést más cseh ügynökökkel, akiket hasonlóképpen brit repülőgépekről dobtak le. Mint a nyomozás kideritette, a merényletet a ledobásokat követő időben a közben letartóztatott csehekkel tervszerűen előkészitették és 1942 május 27-én a hivatalos jelentésben már közölt módon végrehajtották.

A gyilkosok elsáncolták magukat s ellenállást kíséreltek meg

Miután a cseh nép köréből nyert sok tanuvallomás értékes nyomokat szolgáltatott, az állambiztonsági titkosrendőrség Prágában további közlés folytán 1942 június 17-én értesült az első nyomravezető adatokról a gyilkosok tartózkodási helyét illetően. Önként jelentkezett cseh ejtőernyős ügynökök közölték azután a gyilkosok tartózkodási helyét: ez a prágai Ressel-utca 2. szám alatt lévő Boromei Károly templom volt.

A merénylőket más ejtőernyős ügynökökkel együtt a templom időközben letartóztatott papjai itt rejtegették a merénylet óta.

A prágai központi állambiztonsági rendőrség 1942 június 18-án a kora hajnali órákban ütött rajt a merénylőkön.

A gyilkosok szabályszerűen elsáncolták magukat a templomban és pisztolyokkal és kézigránátokkal ellenállást kíséreltek meg.

Az ellenállás letörése során a felvonult SS-alakulat kézigránátokat használt és több terroristát megölt, köztük a két gyilkost is.

A megölt ügynökök között volt a már emlitetteken kívül Adolf Popelka, a volt 2-es csehszlovák hegyi gyalogezred hadnagya, aki 1915 január 2-án született Roschitzban. A német kormány által kitűzött egymillió birodalmi márka jutalmat és a védnökségi kormány által kitüzött másik egymillió birodalmi márka jutalmat a közeli napokban fizetik ki a hála és elismerés jeléül a tettesek kinyomozása során segitségre volt sok cseh lakosnak. (MTI)

FORDULJON az Esti Ujság Színházjegyirodájához VIII., József-körút 5. sz.

POLITIKAI NAPILAP, MEGJELENIK MINDEN HETKÖZNAP DÉLBEN

Felelős szerkesztő: MAKKAI JÁNOS
Szerkesztő: vitéz BÉRY LÁSZLÓ

Felelős kiadó: Dr. BATHORY-HUTTNER JÁNOS

Nyomatott a Stadium Sajtóvállalat körforgógépein. — Felelős Győry Aladár igazgató

Megjelent a Biztosítási Napok Emlékkönyve

A Biztosító Intézetek Országos Szövetsége a mult év őszén rendezte meg Magyarországon az első „Biztosítási Napok"-at. A Szövetség széleskörű munkát végzett, hogy a nagyközönség minden rétegének figyelmét felhívja a biztosítási gondolat jelentőségére. Rádióelőadások, propagandacikkek a belföldi és külföldi biztosítási szakemberek előadásai szolgálták ezt a célt. A Szövetség most közel 300 oldalas kötetben számol be a biztosítási napok eseményeiről. Az előszóban Gebhardt Domonkos kormánytanácsos, a BIOSZ elnöke ismerteti azokat az előzményeket, amelyek szükségessé tették a biztosítási napok megrendezését. Hangsúlyozza, hogy a biztosításellenes hangulat egyik legfőbb oka, hogy a közönség nem ismeri eléggé, vagy rosszul ismeri, illetve egyáltalán nem ismeri a biztosítást. A legfontosabb feladat tehát a biztosítás népszerűsítése, a biztosítási ismereteknek fokozottabb terjesztésével. Elmondja még az elnök, hogy a biztosítási üzletkötvetítők soraiból teljesen eltűntek azok az elemek, amelyek a biztosításnak magatartásukkal nem tettek jó szolgálatot.

A beszámoló közli dr. *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszternek a Szövetséghez intézett levelét, amelyben elismerését fejezi ki a biztosítási napok megrendezéséért, dr. *Csizik* Béla pénzügyi államtitkár *„A biztosítási gondolat jelentősége"* című rádióelőadását és mindazokat az előadásokat, valamint szakcikkeket, amelyek a biztosítás gondolatát szolgálják. A BIOSz vezetősége nagy szolgálatot tett a biztosítási gondolat népszerűsítésének a könyv kiadásával.

LÓSPORT

Fényes külsőségek között 25.000 néző jelenlétében futották vasárnap a huszonkettedik Magyar Derbyt

Gyönyörű júniusi nyári időben futották vasárnap a magyar telivértenyésztés és futtatás legklasszikusabb versenyét, a 80.000 pengővel jutalmazott Derbyt. Élén a kormányzói párral 25.000 néző jelent meg Európa legszebb lóversenypályáján. Öt óra előtt néhány perccel kezdődött a nagy tenyészverseny paráédja.

A rajt jól sikerült, csupán Udvarhely késett meg két hosszal. Vonzalom, Csóri, Csutak, Claudius, Tűzharcos volt a sorrend az első háromszáz méteren. A fordulónál már tömörült a mezőny s hat ló haladt egy vonalban. A célegyenes közepén Botond nyomult a vezetők mellé, Keszthelyi felhívására Botond elhúz a mezőnytől, a távnál mindjobban növeli előnyét és végül igen könnyen nyolc hosszal nyert Bohém és Tűzharcos ellen. Csóri lett negyedik, Mameluk ötödik. A verseny lefutása után a közönség tapsviharral ünnepli a Mária-Anna istálló lovának győzelmét. Ugyancsak kijut az ünneplésből a legszimpatikusabb fiatal idomárunknak, Pejacsevich János grófnak, aki egymásután éri el gondozottjaival a legfényesebb eredményeket.

Vasárnap egyébként a fogadókat nemigen dédelgette a szerencse. A legtöbb futamban ugyanis kikaptak a kedvencek. Nagyobb meglepetés és osztalékszenzáció azonban nem akadt. A Szödi-díjban Rianás ismét feltámadt poraiból és legyőzte Limlomot. A kétévesek versenyében Madarasz—Mokány legény—Poseidon volt a befutó. A kétévesek súlyelosztóversenyét Palotás II. nyerte Fullánk és Mókám ellen, míg a Budakeszi súlyelosztóversenyben Soros duplázott rá legutóbbi győzelmére. Itt Hordár és Orbán voltak helyezve.

A többi futamokat Mina od Kostura II., Hiú és Etele nyerték.

Botond vasárnapi győzelmével Pejacsevich János gróf gondozottjai kerültek első helyre a nyereménystatisztikában.

HETI VERSENYNAPTÁR:

Június 23. Ügető. — 24. Lovaregylet. — 26. Ügető. — 28—29. Lovaregylet.

Az Esti Ujság színháza

Elutaztak a Kolozsvári Színház ujonnan kinevezett igazgatói

A Kolozsvári Színház igazgatóválsága megoldást nyert. Táray Ferenc, aki az indulás első évében hatalmas munkát végzett, lemondott és ezt a lemondást a kultuszminiszter Táray érdemeinek meleg elismerésével tudomásul vette. Egyben kinevezte báró Kemény Jánost, a színház eddigi tiszteletbeli igazgatóját valóságos főigazgatóvá, Mihályfy Bélát a prózai igazgatóvá, Vaszy Viktort pedig zeneigazgatóvá. A Kolozsvári Színház három igazgatója tegnap utazott el a fővárosból. Megérkezésük után azonnal megkezdik a jövő szezon előkészítését.

A nagysikerű IX. kívánsághangversennyel befejezte évadját a Magyar Művelődés Háza

Vasárnap este kilencedszer hangzott fel a rádióban a honvédkívánsághangverseny fanfárja és a Magyar Művelődés Házában a Vöröskereszt és a Rádió rendezésében kilencedszer pergett le a színes és változatos műsor, amelyet a fronton küzdő katonáink kívánsága szerint állítottak össze.

Ezúttal külön érdekességet adott a népszerű rádióhangversenynek, hogy négy külföldi szereplő is megjelent a mikrofon előtt. *Müller* Mária, a neves operaénekesnő Berlinből egyenesen azért jött hozzánk, hogy fellépjen a kívánsághangversenyen. A közönség lelkes tapsokkal köszönte meg Faust ékszeráriájának pompás előadását. A chilei Rosita *Serano* három dallal szerepelt és ugyancsak három dalt adott elő a holland származású népszerű tenorista filmsztár, Johannes *Hersters*.

A negyedik külföldi vendégszereplő a bécsi operettprimadonna, Dora *Komár* volt. Mindannyian sok tapsot kaptak. A közkedvelt magyar sztárok közül *Szeleczky* Zita a Solveig-dalt énekelte, *Palló* Imre, *Keresztesy* Mária, *Kollár* Lívia dalokkal, *Varga* Imre és *Vörösss* Sári magyar nótákkal, *Pataky* Kálmán és *Sárdy* János operaáriákkal, *Nagy* István bevezető szavalattal, *Pethes* Ferenc, *Kádár* Margit és *Bilicsi* Tivadar pedig humoros számokkal arattak szép sikert. A József Fiú Árvaház zenekara, az 1. honvédzenekar Pongrácz Géza, a Légierők fúvószenekara Doroszlay Károly, a Rádiózenekar pedig Rajter Lajos vezetésével müködtek közre a hangversenyen. A konferanszié szerepét ezúttal is kitünően töltötte be Legenyei József doktor.

A IX. Honvéd-kívánsághangversennyel befejeződött a Magyar Művelődés Háza évadja. Augusztus közepéig szünet lesz a színházban. A jubiláris X. Honvéd kívánsághangversenyt ennek következtében július második felében a Rádió nagy studiójából közvetítik.

Házasság adagolva *Johannes Riemannal*

Pár nap mulva mutatja be a Léna filmvállalat a legfrissebb vígjátékújdonságát, amelynek címe „Házasság adagolva". A zeneszerző férj és a művészi természetet nem szivelő, túlságosan polgárias fiatalasszonykának házassági komédiája az új német film, amelyben a férfi főszerepet a nálunk is jólismert német komikus, Johannes Riemann játssza, két hölgypartnere pedig Leni Marenbach és Grete Weiser.

(*) A PESTSZENTLŐRINCI IPAROS KÖR vasárnap este a sebesült magyar katonák javára jól sikerült műsoros estét rendezett, az estén közreműködtek: Nagy Gizella, Rétessy Zsuzsa, Gömöry Lili, Bihari József, Vajda László, Rokási István, dr. Mindszenthy Ödön, ifj. Kuppán István és az Iparos Dalkör.

Nápolyi arisztokrata dráma — filmen

Egy nagymultú nápolyi arisztokrata család hanyatlásának drámai fejezeteit elevenítí meg a „Férjek" című új olasz film, amelyet rövidesen a magyar közönség elé hoz az Esperia. Nápoly felséges és szépséges környékén játszódik le a mult századelei történet, amelyben egy hercegi család tagjai kerülnek egymással szemben, mert féltékenykedés és szerelmi szenvedély bolygatják meg az egyetértést. Kitünő színészegyüttes játékában pereg le a dráma: Amadeo *Nazzari*, Calra *Calamay*, Camillo *Pilotto* és Sandro *Russini* játsszák a főszerepeket. Az olasz film a Forum legközelebbi ujdonsága lesz.

MA ROSITA SERRANO

VII-ik estje a **Vigadóban** 8-kor **új műsorral.** VIII. estje **holnap, kedden** V. 8. Jegyek d. u. 6-ig **Harmóniánál és Rózsavölgyinél,** 7-től **a pénztárnál.**

Jubileumi dalosünnepség

A Magyar Dalosegyesületek Országos Szövetsége az idén ünnepli fennállásának hetvenötödik évfordulóját. A jubileum alkalmából nagyszabású dalosünnepséget rendeznek június 28-án és 29-én a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A jubiláris hangversenyen negyven budapesti és budapestkörnyéki énekkar vesz részt. Három hangverseny kerül lebonyolításra és minden egyes hangversenyen hatszáz-hatszáz énekes Bárdos Lajos országos karnagy vezénylésével közös kórusokat is előad.

(*) Az első színésznő önkéntes ápolónő. Gárdos Kornélia, az ismertnevü színésznő jelentkezett elsőnek a pesti színésznők közül önkéntes ápolónői szolgálatra. *Gárdos* Kornélia a Gömbös Gyula-úti honvédkórházban kapott beosztást a sebesültek gondozására.

Sztárgázsi

Ebben az évben kicsit lassabban folynak a színházak szerződtetési tárgyalásai. Pár héttel ezelőtt a színházi világ még meglepő áiszerződésekről beszélt, szinte minden második divatos sztár színházat akart cserélni. Végül is majdnem minden maradt a régiben, először azonban a direktorok kemény csatákat vivtak egy-egy népszerű színésznővel, vagy színésszel. Meglepően megnőtt a sztárok étvágya, három számjegyü esti fellépődíjon alul senki nem akarja adni. A helyárak pedig nem magasabbak, vagy esetleg alig nagyobbak a tavalyiaknál, az anyagbeszerzés egyre nehezebb, a színészgázsik viszont versenyt futnak felfelé. Ne legyen félreértés, itt nem a kis színészek nehezen megszolgált pengőiről van szó. A létminimum ma is alig létminimum, közben azonban van egy nagy ugrás, a sztárok szinpadon és filmen egy év alatt akarnak villát szerezni. Nem irigyli tőlük senki. A hirt meg kell fizetni, a mostani állapot azonban már túlzott.

Tudunk olyan filmsztárról, aki különböző kikötésekkel harmincezer pengő körüli összeget kér egy filmért. Legutóbb egy szerződésszegési ügy kapcsán a bíróság előtt teregették ki az egyik hölgy ilyenösszegü igényeit. A direktorok és filmprodukterek olykor kényszerhelyzetben vannak, mert hiszen szükség van plakátnevekre, a közönség várakozását ki kell szolgálni, igy hát a költségvetésben hiányzó hiányt onnét pótolják, ahonnét tudják. Szerényebb lesz a díszlet és a ruhák, esetleg kisebb a statisztéria, — tehát nem jut szerződés a máról-holnapra élő kis színésznek — mert hiszen csodák nincsenek, a nézőtér befogadóképessége nem lett nagyobb sem a színházban, sem a mozikban. Nagyon tévednek azok a hölgyek és urak, — akik ezzel a megrovással találva érzik magukat, — ha abban a hitben élnek, hogy népszerűségüknek jót tesz ez a légtorna a gázsi körül. A közönség nem szereti, ha a mai nehéz időben valaki ennyire csak önmagára gondol. A népszerüség piedesztáljáról nagyon könnyen lezuhanhat néhány túlmohó művész és az elvesztett népszerüséget még keserves munkával sem lehet visszaszerezni.

Hans Söhnker

játssza a Tobis legközelebb magyar közönség elé kerülő újdonságának, a *„Kanadai kaland"* című vadnyugati filmnek főszerepét. Erő, férfiasság, lendület és optimizmus árad a fiatal színész játékából, aki néhány éves filmkarrierjével máris európai hirnévre tett szert.

Aranypók

KERT VARIETÉ

VII., Rákóczi-út 15. Tel.: 143-072.

Június hó 25-én, csütörtökön este ½9-kor **először**

Nyári kaland

zenés, táncos, énekes revü.

Fodor, Misoga, Barna A., Lugossy stb. Vasár- és ünnepnap d. u. ½5-kor is. Olcsó helyárak 80 fillértől.

SZINHÁZ ÉS MOZIMÜSOR

Jegyrendelő telefonok:

Stádium: 14-00-00 Kultur: 18-99-99

Stádium-Corvin: 145-056

Díjmentes házhozszállítás

NEMZETI SZINHAZ (½4 ½8): Hétfő: Roninok kincse. (XII.) Kedd: Roninok kincse. (XI.) Szerda: Hősök nélkül. (N2.) Csütörtök: Hősök nélkül. (III.) Péntek: Hősök nélkül. (K2.) Szombattól nyári szünet.

NEMZETI KAMARASZINHAZ (½4 és ½8): Minden este és vasárnap d. u.: Hősök nélkül. Szerdától nyári szünet.

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA: Mától nyári szünet.

UJ MAGYAR SZINHAZ (½4, 8): Minden este és vas. d. u.: Vén diófa.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHAZ (4, 8): Minden este, vas.- és ünnepnap d. u.: Aranysárga falevél.

MÁRKUSPARK SZINHÁZ (4, 8): Csütörtöktől minden este, vas.- és ünnepnap d. u.: Párisi express.

NEMZETI BABSZINJÁTÉK (4, 8): Minden este: Az ember nincsen fából; kedden: Toldi. Minden d. u.: Terülj, terülj asztalkám. (Gyermekelőadás).

MAGYAR MŰSZINKÖR (6, 8, vas.- és ünnepnap ½4, 6, 8). Mindennap: Handa-Banda.

FÉNYES CIRKUSZ (4, 8) Mindennap d. u. és este: Nemo kapitány tigrisei, a 3 Bonos és az új júniusi műsor.

BEMUTATÓ MOZIK:

ATRIUM (T.: 15-40-24.) ½6, ½8, ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Szabotázs. Híradó.

BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHAZ IV., Petőfi S.-utca 6. Tel.: 181-244.) A titokzatos röntgensugár. (Kultúrfilm). A charkovi csata. Rajzos híradó a hajókaravánokról. — Magyar-, Ufa-, Luce- és Argentin híradók. — Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig. Hütött nézőtér!

CASINO FILMSZINHAZ (Tel.: 185-829.) ½6, ¾8, ¾10 Sz., V., Ü.: ½4 órakor is. Ferdinánd a bika. (Walt Disney-sorozat.)

CITY (T.: 111-140.) ¾6, ½8, ¾10-kor. Sz., V. Ü.: ¾4 ¾6 ¾8. ½10 órakor. Egy kis tévedés. Magyar híradó. — 2-ik hétre prolongálva.

CORSÓ (T.: 18-28-18.) ½6. ½8. ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Gúnyvacsora.

CORVIN FILMSZINHAZ (Tel.: 138-988, 339—584.) 5. ½8. ½10 Sz., V. Ü.: ¾3-kor is. Szabotázs. Híradó.

DÉCSI FILMSZINHAZ (Tel.: 125-952, 121-843.) ½6. ½8. ½10. Sz., V. és Ü. ½4-kor is. Leányok egymásközt. Híradó.

FORUM FILMSZINHAZ (IV., Kossuth Lajos-utca 18 Tel.: 189 707, 189-543.) ½6. ½8. ½10. Sz., V., Ü.: ½4-kr is. Szabotázs. Híradó.

HIRADÓ FILMSZINHAZ VII., Erzsébet-körút 13. szám. Telefon: 222-499). Babona. (Film a kuruzslásról). — A charkovi csata. Rajzos híradó a hajókaravánokról. Magyar-, Ufa-, Luce- és Argentin híradók. — Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig. Hütött nézőtér.

OMNIA FILMSZINHAZ (Tel.: 130-125.) 5, ½8, ½10, Sz., V. Ü.: 3 órakor is. Azurexpress. Kisérő műsor. Prolongálva.

PALACE (T.: 22-12-22.) 11, 2, 4, 6, 8, 10-kor. Kádár Kontra Kerekes. Híradó. 2-ik hétre prolongálva.

RADIUS FILMSZINHAZ Tel.: 122-098, 120-564.) ½6. ¾8 ¾10. Sz., V., Ü.: ½4-kor is. Tisztítótüz.

ROYAL APOLLÓ (Tel.: 222-002.) ¾6, ¾8, ¾10. Sz., V., Ü.: 4, 6, 8, 10-kor. Viharkapitány. Híradók. 2-ik hétre prolongálva.

SCALA (Tel.: 11-44-11.) ½6. ½8. ¾10 Sz., V., Ü.: 8-kor is. (Nyitott tető.) Szabotázs. Világhíradók.

URÁNIA FILMSZINHAZ (T.: 140—046) 5, ½8, ½10: Szabotázs. Világhíradók. Sz., V., ¾5-kor is.

MÁSODHETES MOZIK:

ADMIRÁL (T.: 353-707.) ½4, ½6, ½8, ½10 órakor. V., Ü.: 11, ½2 órakor is. Európa nem válaszol. Híradó.

ASTRA (T. 15-44-22.) ½4, ½6, ½8, ½10 órakor V., Ü.: 11, ½2 órakor is. A múmia bosszúja. Híradó.

BROADWAY FILMSZINHAZ (T.: 422-732) ½4, ½6 ½8, ½10, Sz., V. Ü.: ½2-kor is. Első előadás mérsékelt. Az 5-ös számú őrház.

DÉLIBÁB (volt Winkler T.: 490-130) 6 és ½9. V., Ü.: ½3, ¾5, 7 és 9 órakor. Édes a bosszú.

ELIT MOZGÓ 6, 8, 10 V. 4 órakor is. Akit elkap az ár. Híradók.

HOMEROS MOZGÓ (T.: 496—178) ½4, ½6, ¾8 ½10 órakor. V. ½2-kor is. Bünhődés. Világhíradók.

IPOLY FILMSZINHAZ ½4, ½6, ½8, ½10. V. ½2-kor is. A múmia bosszúja.

KAMARA (T 423—901). 11, 2, 4, 6, 8, 10 órakor Dr. Kovács István.

LLOYD (Tel.: 111-994.) ½6, ½8, ½10. V., Ü.: ½4k-or is. Asszony a neved. Híradó. Nyitott tető.

ODEON FILMSZINHAZ (T.: 422—785). ½4, ½6, ½8, ½10 V., Ü. ½2-kor is. Kalózszerelem. Híradó.

OLYMPIA (T.: 423—188) 11, 2, 4, 6, 8, 10 órakor. Ámok. Világhíradó.

PALOTA (T.: 156—805). ½4, ½6, ½8, ½10-kor. V., Ü.: ½2-kor is. Hamis eskü. Híradó.

REX (T.: 228—020). ½5, ¾7, 9 Sz. ½4, ½6, ½8, ½10 órakor. Vasárnap ½2-kor is. 22-től nincs előadás.

RÁDAY MOZGÓ (T.: 382-581.) 5, ½8, ½10 órakor V Ü.: 2, 4, 6 8, 10-kor. Varjú a toronyórán.

RIALTÓ FILMSZINHAZ (Tel.: 224—443.) ½4, ½6, ½8 ½10 órakor. Rettegés. Híradók.

CSABA-SAVOY (Tel.: 14-60-40.) ½6, ½8, ½10, V. ½4-kor is. Akit elkap az ár. Híradók.

TIVOLI FILMSZINHAZ (Tel.: 225-672.) ¾4, ¾6, ¾8 ¾10. V., Ü.: 11 és ¾2-kor is. Három csengő.

TURÁN (T.: 120-003.) 11, ½2, 4, 6, 8, 10-kor. V., Ü.: 11, 2, 4, 6, 8, 10-kor: Határvadászok. Híradó.

VESTA (Tel.: 222-401.) ½4, ½6, ½8, ½10. V., Ü.: 2, 4, 6, 8, 10 órakor. Csintalan férjek. Híradó.

A Kormányzó jelenlétében vasárnap leleplezték Gömbös Gyula szobrát

Néhai Gömbös Gyulának a Döbrentei-téren felállított emlékszobrát, amely Pásztor János szobrászművész alkotása s amelyet a Gömbös Gyula Társaság közreműködésével a magyar társadalom áldozatkészsége emelt, *vasárnap délelőtt a Kormányzó jelenlétében lepleztek el.* Az ünnepségen résztvettek az ország politikai, katonai és társadalmi vezetőférfiai, a budapesti német és olasz követség tagjai, valamint sok hazafias és társadalmi küldöttség és a székesfőváros közönsége óriási tömegben.

Megjelent az ünnepségen a megboldogult miniszterelnök édesanyja, özvegy Gömbös Gyuláné, leánya, Gömbös Dóra, fiai, Gömbös Ernő és Gyula főhadnagyok s a Gömbös-család rokonságának több tagja.

Nagyobb küldöttséggel képviseltette magát a Magyar Élet Pártja és pártkülönbségre való tekintet nélkül sok felsőházi tag és országgyülési képviselő jelent meg. Kivonult a tűzharcosok díszszázada, a Nemzeti Munkaközpont díszalakulata és még sok hazafias és társadalmi egyesület küldöttsége zászlók alatt.

Tíz órakor érkezett a Kormányzó Ur Őfőméltósága,

akit Kállay Miklós miniszterelnök és Radocsay László igazságügyminiszter, a Gömbös Gyula Társaság elnöke fogadott. A Kormányzó Ur ellépett a kivezényelt díszszázad arcéle előtt, majd elfoglalta a számára fenntartott helyet. A megjelentek hosszantartó, rendkívüli lelkes ünneplésben részesítették a Kormányzó Urat.

Tasnádi Nagy András szoboravató beszéde

A Budai Dalárda elénekelte a Himnuszt, majd Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke emlékbeszédében többek között ezeket mondotta:

— Mikor az emelvényre lépek, Gömbös Gyuláról beszélek: *az utolsó két évtized magyar történelmének egyik legmarkánsabb alakjáról.* Régi vasmegyei köznemesi családból származott apai ágon. Édesanyja németajkú kisgazda család leánya.

Ő maga korán kikerült a szülei házból s katonai nevelést kapott.

Mindezeknek a tényeknek egyéniségét meghatározó ereje megnyilatkozott az ő fejlődésén, pályáján, törekvésein, hajlamain, lelkületén, jellemén. Legnagyobb természetesen katonai nevelésének a hatása volt.

Szerette is ezt a hivatást.

Még mint miniszterelnök se tudta nostalgiáját a katonai pálya iránt elcsittítani. Még sem volt egészen egyoldalúan katona. Már fiatalon „Die ungarische Armee" című tanulmányában

az önálló magyar hadsereg szükségességét fejtegette,

a világháború vége felé pedig „Was ist zu tun?" címen röpiratot adott ki s abban a fenyegető forradalom veszélyére mutatott rá. Egészen szokatlan dolog volt ez akkor egy tényleges tiszt, pláne egy vezérkarhoz beosztott tiszt részéről.

— A tanító apa lelki hatását is megtaláljuk, ha arra gondolunk, hogy *egész nemzetét nevelni szerette volna.*

Új magyar életet akart teremteni,

új életstílust s az újjá formált magyar életben új embertipus lebegett szemei előtt.

Ott élnek benne az anyai kisgazda ősök is; *és megnyilatkoznak földszeretetében, a faluhoz vonzódásában.* Származásának ebben a vonalában leli magyarázatát puritán szelleme és egyszerű, tiszta életformája is.

Az 1918-as összeomlás megszakította katonai pályafutását.

A kommunista puccs után Bécsbe, majd Szegedre ment,

hogy teljes erővel vesse bele magát az ellenforradalom szervező munkájába.

Gömbös Gyula megmutatta hogyan kell az országot talpraállítani

Ha teljes képet akarnék adni pályájáról, munkásságáról, életéről, akkor meg kellene emlékeznem a forradalom alatti tevékenységéről s a MOVE-ban vitt szerepéről. Beszélnem kellene a kommunizmus elleni küzdelmekben, a bécsi és szegedi mozgalmakban való részvételéről. Szólnom kellene arról is, miként ment ellenzékbe, milyen magatartást tanusított mint ellenzéki politikus és szólnom kellene honvédelmi miniszterségéről is.

Az 1931-ben bekövetkezett súlyos gazdasági válság hatása alatt, melynek hullámai az egész civilizált világon végigvertek — általános depresszió jelei mutatkoztak nemzeti életünkben. A lelkek tele voltak desperációval, kedvetlenséggel s nem láttuk, hogyan emelkedhetünk ki ebből a nyomasztó helyzetből.

Gömbös Gyula látta, tudta és megmutatta.

Tisztában volt a bajokkal, látta a nehézségeket, vállalta mégis a kormányelnökség feladatát, mert *tudta, hogy mit kell tenni és megmutatta, hogyan lehet és hogyan kell az országot lábra állítani.*

— Jött, — saját szavait idézem: *„mint az új generációnak építő munkása és vezére". Jött és rövidesen a nemzet elé tárta „nemzeti munkatervét".*

Öncélú nemzeti állam, erkölcsi és anyagi jólétben élő nemzet, békerevizió, egységes magyar világnézet, egységes közvélemény, erős, egészséges nemzeti társadalom — ezek munkatervének alapgondolatai.

Ma maguktól értetődők egytől-egyig, *akkor újak voltak.* A boldogan föllélegző nemzet szíve dobbant bennük, örömüzenet, *új ég és új föld ígérete az élni akaró Magyarország számára.*

Az alkotó államférfi

A részletek:

a 95 pont, a modern magyar élet minden kérdését felölelték.

A bel- és külpolitikát, az alkotmányjogot és közigazgatást az állampénzügyeket, az igazságügyet, a termelési politikát, az ipar és kereskedelem problémáit, a munkáskérdést, a mezőgazdasági és birtokpolitikát, a hitelügyet, a honvédelmet, a nemzeti művelődés feladatait, a népegészségügyet.

Biztosítani kell a magyarság számára — mondja a munkaterv — azt a szerepet, mely multjánál, földrajzi helyzeténél és történelmi hivatottságánál fogva megilleti. *Magyarországnak, mint független nemzeti államnak bizonyos tekintetben át kell vennie a régi monarchia szerepét anélkül, hogy a régi monarchia bármi módon való feltámasztására gondolna.*

Magyarország nem vindikálhat magának iniciativ szerepet a külpolitikában, mégis ébren kell tartania lelkében a nemzeti nagyrahivatottság tudatát.

Vallja a titkos választójog szükségességét, de azzal a megszorítással, hogy a nemzeti érdekeket a legmesszebbmenő módon meg kell védeni. Olyan államigazgatási berendezést kíván, mely a nemzeti erők maximumát tudja a nagy nemzeti célok megvalósításában a vezetők rendelkezésére bocsátani. A közigazgatás felfrissítését, időszerű átszervezését, a felelősség elvének komoly érvényesítését akarja keresztülvinni.

Bejárja az egész országot. Székesfehérvár, Eger, Szeged, Miskolc, Nagykörös, Szekszárd, Szombathely, Győr, Debrecen útjának állomásai.

Fáradhatatlanul hirdeti az új Magyarország eszméit.

„A jövő volt számára fontos"

Milliók értették meg és fogadták szívükbe szavait. *Kimegy külföldre is és mindent megtesz nemzetközi helyzetünk megjavítása érdekében.* Csak három tényt említek meg ebben a vonatkozásban, melyek külpolitikai pozíciónk tekintetében alapvető jelentőségűek.

Ő volt az első vezető államférfi Európában, aki Hitler Adolfot felkereste s fenntartás nélkül az ő új Németországa mellé állt.

Csak most, pár nappal ezelőtt mult kilenc éve, hogy Berlinbe utazott üdvözölni a feltámadó német nagyhatalom vezérét. De

Gömbös Gyula volt a német—olasz összefogás legelkesebb propagálója is.

A tengely elnevezés is tőle ered. S ő volt az, aki akkor, amikor a nagyhatalmak a szankciók alkalmazását elhatározták, *ez ellen határozott tiltakozását jelentette be.*

Ha mindazt, amit itt röviden összefoglalva elmondottam, végiggondoljuk s az ítélet mérlegére tesszük, meg kell állapítanunk, hogy

alkotó államférfiu volt Gömbös Gyula

s igaza volt, mikor azt mondotta, hogy az ő politikája reálpolitika.

Első nagy nyilvános beszédében így kiáltott fel:

„Értem azt, ha kifáradtok a mindennapi kenyérért folyó küzdelemben. Kérem mégis, ne tépelődjetek Tiborc módjára saját és hazátok sorsán, hanem tekintsetek az égre. Minden magyar, minden este tekintsen az égre ugyanazzal a gondolattal: A magyar feltámadás gondolatával."

Mint minden nagy cselekvő államférfit, őt is elsősorban a jövőt formáló tényezők érdekelték. Mélységesen tisztelte a multat, szívesen tekintett vissza történelmi példákért, de

a jövő volt számára a fontos

s mindaz, ami biztosítéka egy nagyobb, szebb jövendőnek: az ifjúság, a széles és erős néprétegek, az oktatás, a nevelés, a jellemfejlesztés, a gazdasági erők felfokozása. Ezért

csak a munkás, a kötelességét teljesítő embert szerette.

Utálta a nyegleséget, a léhaságot. Ki akarta írtani az üres úrhatnámságot. Nem szenvedhette a pipogyaságot, a mozdulatlanságot, a tehetetlenséget, az egy helyben topogást.

Igazi államférfiu volt.

Áthatva hivatás és küldetéstudattal és átérezve nemzete sorsát minden szépségével és minden tragikumával.

Fájdalom, ő — bármily határozottan haladt is előre — kitüzött célját el nem érhette. Nemzetét a „virágos magyar élet, a magyar boldogság mezejére" be nem vezethette. Nem érhette meg, — mint ahogy mi Isten kegyelméből megértük — az ő nagy céljainak legalább részleges beteljesülését. Alattomos betegség támadta meg, lett rajta úrrá s ragadta el körünkből — betölthetetlen űrt támasztva nemzeti életünkön.

Elmondtuk ezt máskor is a fájdalom könnyeivel koporsó mellett, de ritkán érezzük évek mulva is, olyan élesen, mint Gömbös Gyulára gondolva.

Ő valóban betölthetetlen és betöltetlen űrt hagyott maga után.

Elvesztése feletti fájdalmunkon az azóta elmult esztendők mit se változtattak, törekvései, célkitüzései, tanításai ma is útmutatók.

Ebben az ünnepi órában egy egész nemzet szeretete és hálája száll felé az örökkévalóságba. Ez a szobormű pedig nemzedékről nemzedékre őrzi az ő áldott emlékét.

Szendy polgármester átveszi a szobrot

A nagyhatású beszéd után Szendy Károly polgármester

átvette a székesfőváros gondozásába az emlékszobrot.

Beszédében emlékeztetett néhai Gömbös Gyulának miniszterelnök korában hozzá, mint a főváros polgármesteréhez intézett szavaira. „Igen fontosnak tartom — mondotta annakidején Gömbös Gyula Szendy Károlynak — a főváros magatartását. Vezesd ezt a várost, intézd ennek a városnak ügyeit egyenesen, becsületesen, fériasan. Politikai mesterkedésekkel ne törődj. Igy ez a főváros keresztény és magyar lesz. Ez az én akaratom és ebben az irányban hivatali súlyommal támogatni foglak." Szendy Károly ezután hangoztatta, hogy mind a maga, mind pedig az utána következő polgármesterek nevében

ígéri, hogy ezt az emlékszobrot és Gömbös Gyula emlékét mindenkor hűségesen, kegyelettel, hálával őrzik meg.

A beszédek elhangzása után

a Kormányzó Ur Őfőméltósága hatalmas babérkoszorút helyezett el a szobor talapzatán.

Megkoszorúzta a szobrot az országgyülés felsőháza nevében gróf Széchenyi Bertalan, a felsőház elnöke, a képviselőház nevében Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke, a kormány nevében Kállay Miklós miniszterelnök, a honvédség nevében vitéz Bartha Károly honvédelmi miniszter és vitéz Szombathelyi Ferenc, a honvédvezérkar főnöke, Budapest székesfőváros nevében Homonnay Tivadar főpolgármester, Magyarország összes törvényhatóságainak nevében vitéz Endre László alispán, a törvényhatósági joggal felruházott városok nevében Pálfy József, Szeged polgármestere.

Koszorút helyeztek el még a Magyar Élet Pártja nevében vitéz *Lukács* Béla tárcanélküli miniszter, országos pártelnök, az Erdélyi Párt nevében *Árvay* Árpád országgyülési képviselő, a Magyar Megujhodás Pártja nevében *vitéz Imrédy* Béla, a Vitézi Szék nevében *Igmándy-Hegyessy* Géza ny. altábornagy, a miniszterelnökség nevében *bárcziházi Bárczy* István, a Gömbös Gyula Társaság nevében *Radocsay* László igazságügyminiszter, a Társaság elnöke, a Gömbös-család részéről a miniszterelnök fiai, *Gömbös* Ernő és Gyula főhadnagyok, *Gömbös* Gyula szülőfalujának, Murgának küldöttsége, a Nemzeti Munka-Központ nevében *vitéz Marton* Béla elnök, a Székesfehérvári aranyvitézségi érmesek, a Baross-Szövetség részéről *Ilovszky* János elnök s az ünnepségen résztvevő többi küldöttség vezetői is.

A szoborleleplezési ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget. A Főméltóságú Urat távozásakor a hatalmas tömeg újból szünni nem akaró és igen meleg ünnepléssel éltette.

Ujpesten nem kapnak tejet a zsidók

Ujpest polgármestere a keresztény lakosság tejellátásának biztosítására a következő rendeletet bocsátotta ki:

Megállapítást nyert, hogy a város területén rendelkezésre álló tej és tejtermékek mennyisége a keresztény lakosság szükségletét nem fedezi. Ennek alapján megtiltom, hogy vasárnaptól kezdve Ujpest területén tejet ellátó vállalatok és tejkereskedők zsidóknak, vagy zsidó származású egyéneknek tejtermékeket kiszolgáltassanak. Amennyiben a rendelkezésnek eleget nem tennének, velük szemben az alispáni rendelet teljes szigorával járok el és kereskedői kijelölésük visszavonása iránt a felsőbb hatóságoknál előterjesztést teszek.

Nagytétényben folyt le a harmadik távolsági házasságkötés

Nagytétény, június 22.

Vasárnap délelőtt folyt le Nagytétényben ünnepélyes külsőségek között a harmadik magyar távolsági házasságkötés.

Dallos Mária nagytétényi lakos esküdött örök hűséget vőlegényének, a harctéren tartózkodó Petrin Géza honvédnek, aki a polgári életben géplakatos.

A megható keretek között lefolyó távolsági házasságkötésen képviseltették magukat a frontharcosok, a csendőrség, a társadalmi egyesületek, a tartalékos katonák, valamint a község leventevezetősége. A vőlegényt és a menyasszonyt Kovács József anyakönyvvezető adta össze. A menyasszony mélyen meghatva mondotta ki a boldogító igent, mire az anyakönyvvezető a házasságot megkötöttnek jelentette ki, majd beszédet intézett a honvéd feleségéhez és a megjelentekhez. Kérte a feleséget, járuljon hozzá szorgos munkájával a belső arcvonal egységéhez, mert nemcsak kint a harctéren kell küzdeni a jövőért, hanem idehaza is, a belső arcvonalon.

Kötelességük teljesítésére hívta fel a jelenlevőket

s végül annak a reményének adott kifejezést, hogy a honvédférj nemsokára győzelmesen, térhet haza megérdemelt családi otthonába.

A megjelentek szerencsekivánataikkal halmozták el a magyar honvéd feleségét.

Pásztor János

Amire Erdély magyarsága megtanított

Sokszor gondolok arra, mi volt vajjon az a megtartó erő, mely Erdély magyarságát, túl hatósági terroron, egy állami gépezet eltipró és türelmetlenül ellenséges, agyafurt mesterkedései ellenére is átmentette lélekben és öntudatban a felszabadult magyar életbe? — Mi volt az a lelki kovász, melynek jótékony erjesztő hatásaként, tőlünk szellemi és politikai fejlődésben elszakított véreink, nemcsak nemzeti birtokállományukat tudták megőrizni, de sikerült azt szellemben és öntudatban gyarapitaniok is? — Mi volt az a belső erő, amely cselekedeteket diktált azokban az időkben is, amikor a cselekvés alig kecsegtetett látható eredménnyel, amely lehetőségekre és tennivalókra mutatott rá, amiket — és ezt most már őszintén mondjuk meg — *éppen azokban az időkben mulasztottunk el, valami egészen érthetetlen, rövidlátó nemzeti optimizmus megszállottságában, amikor még mint a hatalom birtokosai, irányítottuk erdélyi dolgainkat.*

Sokan a könnyebbik utat választják és szerintük maga a kisebbségi elnyomatás, az idegen uralom kényszere változtatta ki — ellenhatásként — a nemzeti ellenállást, a szívós ragaszkodást a magyarság értékállományához és a felfokozott nemzeti öntudatot.

Akik ezt mondják, nem tagadom, közeljárnak az igazsághoz, de valamiben mégis tévednek. Mert ne feledjék el, hogy egy nemzetrész barbár elnyomása nem hozza okvetlenül maga után az öntudatosabb nemzeti magatartást is. *Legalább is a történelem és az európai nemzetkisebbségek fejlődése nem ezt mutatják.* Ismerünk kisebbségi nemzetrészeket, melyek az államhatalom fojtogató törekvéseire az önfeladás passzív álláspontjával feleltek és sorsuk előbb-utóbb a lassú felszívódás és a nemzeti szétporladás lett.

Az erdélyi magyarság esetében másról van szó. Az erdélyi magyar nép számára a kisebbségi helyzet nemcsak az alárendeltség érzetét jelentette, nemcsak a „másodrendű állampolgárok" kitaszítottságát, *hanem eszmélést, öntudatosodást és nemzeti felemelkedést is. És ezt a lelki felemelkedést egy dolognak a felismerése hozta magával.*

Hogy mi volt ez a történeti felismerés, erről szeretnék beszélni.

Németh László írja valahol: *„A kevesebb joga az életben az, hogy különb. A kisebbség jogosítványa, ha elit tud lenni. A nemesek kevesebben voltak a hűbéri államban, mint a parasztok, de senkisem mondhatta rájuk, hogy feleslegesek. A kis nép vagy nemesség tud lenni a népek között, vagy lökik, amíg elkallódik".*

Nos, az erdély magyarság erre a történeti igazságra döbbent rá saját életében. Tagadhatatlan, hogy a könyörtelen politikai nyomás következtében: *de öröklött ősi történeti ereje folytán.* És rájött arra, hogy élettől dús, virágzó szigetként csak úgy maradhat fenn a politikai dulakodás örvényléseiben, ha mindenekelőtt: elit lesz. *Különb, szellemben és berendezkedésben, mint a vele szembenállók. Ha a lelki műveltséget a nemzet széles tömegeinek közkincsévé teszi, ha megtépázott társadalmi és gazdasági szervezetével az anyagi felemelkedést elősegíti, egyszóval, ha olyan nemzetszervezetet épít ki, amelyik lélekben és kulturában különb azoknál, akik széthullását és megsemmisülését akarják.*

Aki ismeri Erdély szellemi fejlődését, a szellemi, politikai és világnézeti eszmék ezt a termékeny harcát, az nagyon jól tudja, hogy *az erdélyi fiatal magyarság mindig az önmegismerés útját járta.* Akárcsak a felvidéki fiatal magyarok, más politikai környezetben, más társadalmi és gazdasági erőviszonyok között. Azt az utat, mely a legjobban elvezet az igazi tennivalók felismeréséhez. Hisz tudjuk jól, történeti ez az út. *Zrinyi* Miklós, *Bethlen* Gábor és *Széchenyi* is ezt az ösvényt járták. A nemzeti hibák és fogyatékosságok, a mult bűnei és mulasztásai felismerésének útját, mely a hibákból csak tanulni akar, de megtanít az élet józan látására és a legfontosabbra: *megállni szilárdan a magunk lábán.*

És az erdélyi magyarok ezt megtanulták. Forgassuk csak végig az *E. M. G. E. (Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület)* húszesztendős munkájának eredményeit összefoglaló, nemrégiben megjelent kis kézikönyvet, nézzük csak meg az *Erdélyi Magyar Népközösség* szociális és kulturális munkáját — és mondjunk ítéletet. *Nos, az ítélet úgy szól, hogy az erdélyi magyarság jól megértette és megoldotta a történelmi leckét.* **Nemcsak a maga számára, hanem az egész magyarság okulására is. Mert** megmutatta, hogy elnyomott kisebbségi életet élve, kitaszított, lenézett páriasorban is van jogosítvány az élethez. *És ez a jogosítvány: a különb, a kulturáltabb, a szociálisabb, magyarabb élet. És mindenekelőtt: a szociálisabb magyar élet.*

Hogy is írja *Németh László? „A kevesebb joga az élethez az, hogy különb".* — Ne feledjük el, ez az igazság nemcsak egy kisebbségi népre nézve állja meg helyét, de kimondható: egy önálló nemzeti életet élő, kis népre is. *Egy kicsiny nemzet számára az ad jogosítványt az élethez, ha különb tud lenni. Ha lépést tud tartani a legfrissebb történeti fejlődéssel, ha különb tud lenni szellemben, társadalmi, politikai és gazdasági fejlődésben egyaránt azoknál, akik körülötte élnek. Ha őszintén, tisztán és becsületesen tud értelmet adni annak a hangnak, melyet mások csak felismertek, de kifejezni még nem tudnak.*

A magyar nép rendeltetése ezer éven át éppen az volt, hogy becsületes és kitisztult megfogalmazója tudott lenni eszméknek, melyek nyugatról elindulva, elérték a Kárpátok térségeit is. *Ezeresztendős hagyományainkat tagadnók meg, ha éppen most térnénk ki e történeti kötelesség elől. Multunk a jövőre kötelez, Erdély magyarsága pedig a követendő példát mutatja. Csak rajtunk mulik, hogy tanuljunk belőle.*

Ölvedi János.

AZ SEMMI...

Irta: Felkai Ferenc

Utcán, délelőtt találkoztam barátommal.

Szorongatjuk egymás kezét. Megkérdi:

— Hogy s mint?

— Köszönöm — mondom — kissé járadt vagyok. Tudod, az elmult évek...

Türelmetlenül legyint:

— Ugyan kérlek.

— De — mondom — naponként tiz órát dolgozom.

Karonfog:

— Az semmi. Van neked megközelitőleg is fogalmad arról, mit dolgozom én? Nézz az órára: tizenegy óra van. Nahát. Nyolc órakor már az iróasztalnál ültem és kidolgoztam egy ötoldalas memorandumot. Utána irtam egy értekezést a nyúlszőr-importról, most rohanok, mert még egy vezércikket kell irnom... Te panaszkodsz?

— Nem panaszkodom, csak mondom, hogy járadt vagyok. Egészségem sem kifogástalan.

— Mi bajod van?

— Nem tudok leszokni a dohányzásról. Ötvenet szivok naponta.

— Az is valami? Én hatvannál tartok.

— Na, meg a háborúból is hoztam egy kis nyavalyát. Most kezdem érezni húsz és néhány év után. Háromszor lőttek át. Ha esik az eső, vagy fúj a szél, úgy érzem, mintha tüvel szurkálnának.

— Az semmi, öregem. Idenézz! Látod ezt a forradást a hüvelykujjamon? Gyerekkoromban egy szecskavágóval játszottunk. A fogaskerék becsipte a bőrömet. Irtózatos volt. Rettenetes. Nyolc napon túl gyógyult. Látod — ma is látszik. És ma is fáj. Ha eszembe jut a jelenet, lúdbőrzik a hátam.

— Aztán tudod, folytatom — sok minden más is lehangol. Valami elfelejtett adóügyemben lefoglalták a lakásomat. Képzelheted, mennyit kell futkosnom...

Felragyog:

— Az semmi, tudod mi történt velem? Még a háború alatt felvett az öregem ötezer korona kölcsönt. A háború után kifizette és most valami valorizációs számitás alapján tizenkilenc pengő kamatdifferenciát követelnek. Most reggeltől estig ügyvédezünk. Rémes.

— Rémes — mondom —, de az én lehangoltságomhoz a családi gyász is hozzájárul. Tudod: édesapám halála...

— Igen, igen... de tudod, mi történt velem? Tegnap délután, éppen, amikor a legnagyobb munkában vagyok — mert, mint mondottam, emberfelettien sokat dolgozom: — megszólal a telefon. Rohanjak azonnal az anyósomhoz, mert az egyik metszőfogát azonnal ki kell húzni. Képzeld: gyulladásban volt a foghúsa. Persze rohantam. Rengeteget izgultunk szegény feleségemmel. Hálistennek sikerült a mütét, de most folyton kamillával kell öblögetni. Borzasztó. Ja igen és képzeld, állandóan melegen kell tartania.

— Szörnyű.

Sarokhoz értünk: Mondom:

— Na szervusz. Rohanok a szerkesztőségbe. Sok dolgom van.

— Rohansz?... Az semmi. Én repülök. Tiz perc mulva a Keletin kell lennem. Érkezik a Lina néni...

A románok tömegesen teszik át a magyar vasutasokat a határon

A bécsi döntés utáni napokban a román vasútigazgatóság rendeletet adott ki, amely szerint az összes magyar nemzetiségü vasutasokat áthelyezte a Magyarországnak átadandó területekre. E rendelet következtében *tömegesen távolitják el és teszik át az új határon a magyar vasutasokat.* Egyedül *Piskin háromszáznegyven magyar vasutascsalád várakozik,* hogy a Magyarországnak átadott területre szállitsák.

Kneipp emlékének!

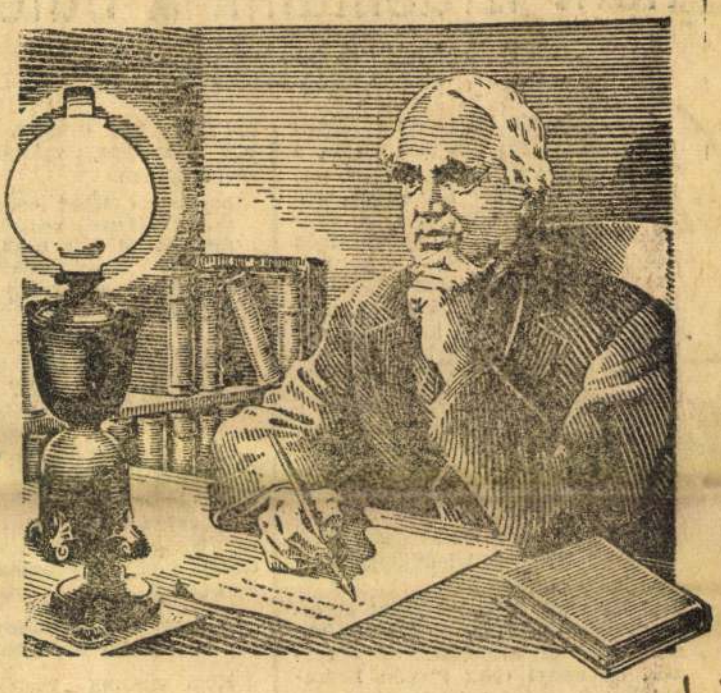

»A kenyér a legfontosabb«

ezt vallotta Kneipp, a modern táplálkozás tudományának legnagyobb előharcosa, »azonban héjastól kell megőrölnünk az egész kenyérmagot. Csak akkor tartja meg jó ízét és tápláló erejét. A héjában rejlik a legtöbb erő!«

Halljátok! Az egész magot! Úgy, ahogyan maga a természet adja nekünk. A malátakávé készitésénél is az egész árpaszemet sértetlenül, teljes keményitőtartalmával kell gondozni és kezelni hat napon át. Ezalatt rostálják, tisztitják, mossák mindig újra meg újra, duzzasztják mindaddig, mig belseje jóizü, egészséges és édes malátává nem változik. Azután sütik, pirítják, karamellizálják, zamatosítják és végül impregnálják. Igénybe veszik a korszerü technika legsajátosabb segitő eszközeit, a gépeket, de csakis azokat, amelyeknél a természet erői: a viz, a levegő és a tüz játsszák a főszerepet.

Igy lesz az árpából finom, egészséges Kneipp malátakávé, melyet Kneipp maga adott még nekünk gazdagon megáldott élete vége felé. Ez a malátakávé olyan természetes és tiszta kávéital, melynek nyersanyaga hazánk földjén terem. Hasonlatos a folyékony kenyérhez, olyan, mintha kenyér lenne a kávéscsészében.

Igyunk Kneipp malátakávét!

Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek.

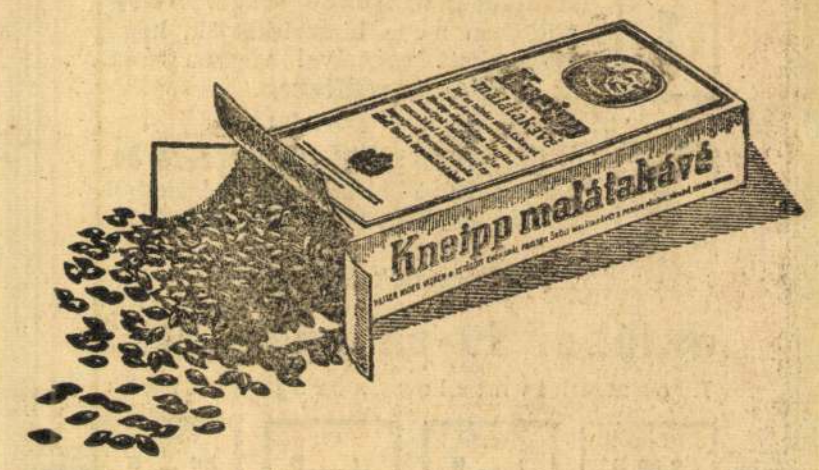

Hogyan „sinylődnek" honi izraelitáink a búfelejtő lokálokban?

Nézzük csak, hogyan sinylődnek a választott faj polgárai ebben a *zsidótörvénnyel* telespékelt, mai keserves világban? Kávéházba kell járni, ez nem vitás, hiszen mindenki tudja, hogy ők nem csupán szórakozásból látogatják e helyiségeket, hanem ott bonyolítják le a legkülönbözőbb üzleteiket is. Az, hogy a kávéház elé autójukon érkeznek, szinte lényegtelennek tetsző mellékkörülmény. Egy kis délutáni nyüzsgés a Dunaparton *„sikk"* és emellett egészséges is a levegő. Elég fájdalom az honi izraelitáinknak, hogy

az idén helyettük mások szállták meg Cannest, Biarritzt és a többi, már évtizedek óta „megszokott" nyári üdülőhelyüket.

A kényszerű itthoni sétákat tizennyolc ezüstrókából szabott kepber, nerzkolliéban, krokodiltáskával végzik, de annyi csak igazán hozzátartozik a polgári jóléthez?

Fénypontja szórakozásuknak az esti program. A legelegánsabb vendéglők is zsúfoltak s a közönség között alig-alig tünik fel olyan vendég, aki *láthatólag* keresztény. Ennek pedig az az egyenes következménye, hogy

az esti szórakozóhelyeken néha olyan nagy a zsivaj, hogy teljesen hiábavalónak bizonyul a zenészek erőlködése, nem tudják túlszárnyalni.

Aztán baj van a hústalan napokkal és a jegyrendszerrel is. A választottan fegyelmezetlen fajú törzsközönség nehezen tud belenyugodni abba, hogy vannak olyan törvények és rendelkezések, amelyeket — bármennyire is csodálatos — nem lehet kijátszani.

„Nem ajánlom kedves vendégünknek..."

— *No és ha adok egy pengőt?* — kérdezik sokatigérön a pincértől, aki cukorjegy hiján csak szaharint adott a kávéhoz. A végtelen türelmü frakkos kiszolgáló

diplomatikus köntörfalazással közli velük, hogy ő nem csaló.

Persze sértés volna ezt ilyen nyiltan megmondani, hizen, akárhogy is van, mégis csak vendég a vendég. Szépen, finoman, hajladozva kell azt elsuttogni, hogy *„amit uraságod tőlem kíván, az olyan súlyos kellemetlenségekkel járhat, amit nem ajánlok egyik kedves vendégünknek sem. Tessék elhinni, nem éri meg".*

Hústalan napon a vendéglői megrendelés ilyenekkel kezdődik: serpenyös rostélyos, erdélyi fatányéros, borjúpörkölt galuskával. Nincs? Hogy hústalan nap van? Csak nem képzeli, hogy birkahúst eszem? Mi vagyok én?

Rettenetes, hogy az embernek már a vacsoráját is felülről diktálják.

Nem ehetem azt, amit akarok.

Ha jön a „harmadik"

Érdekes, hogy ezeknek a túlideges, sőt már a hisztériával kacérkodó embereknek mindig *az* kell, ami *nincs*. Ezelőtt megközelítőleg sem fogyasztottak annyi kávét, mint most. Ez kétféle okból előnyös manapság: először, ki lehet tölteni a mérget szegény pincéren, aki drágán, cukor nélkül szerviroz, másodszor ezzel kapcsolatban

hosszasan lehet szidni az összes törvényes rendelkezéseket, amelyektől már csak egy hajszálnyi témaátkapcsolás választja el a mindig aktuális, speciálisan rájuk vonatkozó törvényt.

Szóba kerül ilyenkor az a vészes aktualitás is, amely *„a harmadik"* megjelöléssel szerepel kávéházi eszmecseréknél.

Divatos panasz mostanában az is, hogy *„rettenetes, órákig kell sorban állni egy kis vajért".* A főváros különböző pontjain lévő nagy vaj- és sajtkereskedések előtt valóban már a reggeli órákban kigyózó embersor várja a napjaink nagy sztárját, a tízdekás vajat. Természetesen csaknem valamennyi várakozó háztartási alkalmazott. Megkérdeztünk néhányat: kinek viszi a tejfelt és a vajat. Kiderült, hogy legnagyobb részük

Grünéknek, Kohnéknak, Gelbéknek, Fenyőéknek, Fonyóéknek, Kardoséknak.

Tehát azok küldik vaj-sorakozóra szobalányukat, akik eddigi életük során megszokták, hogy tejben, vajban fürödjenek.

Bú- és törvényfelejtők a lokálban

A *„senyvedő és sinylődő"* zsidóság ennyi „baj" után kénytelen estére a népszerű vendéglőkbe, onnan pedig egyenesen a lokálba menekülni, mert

dzsessz mellett könnyebben elfelejti búját-baját.

Nem voltunk restek felkeresni az egyik teljesen kisajátított éjjeli mulatót.

Amint letelepszünk az egyik parkettmenti asztalhoz, nem kerül nagy nehézségbe észrevennünk, hogy néhány százalékadta pincéren kívül egyesegyedül vagyunk keresztények. A párok ringnak előttünk, a dzsessz vinnyog s a néger-zsidóarcberendezésü dobos rikoltja a *„szellemes"* megjegyzéseit. Aztán, amikor a zene elcsendesedésével az összes lokálkellékkel jelzik, hogy most pedig következik a legeslegnagyobb művésznő, az Amerikából importált mélyhangú csalogány, a négerfejű dobos vigyorogva közbekiált:

— A művésznő rögtön jön, csak előbb kibeszélgeti magát.

A newyorki ghetto sztárja Pesten

Igaza van, a művésznő tényleg beszélget az egyik székről lefolyni készülő szürkezakós hitsorsosával. Aztán könnyedén ledobja magáról ezüstrókakepjét, megrázza karján a legalább tíz aranykarperecet, beleharap lakkrúzsos szájába, végignéz a telt lokálon, majd lassú, nyúlós párducmozdulatokkal kivonaglik a dobogóra. Ekkor már persze tusst ad a zene, mert ekkora művésznőnek ez igazán dukál.

Az első néma megállapítás: minek kellett a művésznőt Amerikából importálni, amikor, sajnos, mintegy kétszázezer szaladgál belőle az országban? Miért különb Newyork Dob-utcája, mint Pesté?

De — ez a nyomon következő megállapításunk — énekelni sem tud.

Azaz, mégis csak tud valamit: óriási lármát csinálni, amerikai néger-zsidó fájdalommal nagyokat sóhajtani és a nigger-songokhoz ötezeréves fájdalommal telt arcot vágni. Hozzá a dobos időnként kisegít a nyögésben, amikor a művésznő már megsokallta egyedül. Hirtelen, amikor senki sem gondolná, egyetlen hatalmas, fájdalmas üvöltéssel vége szakad a dalnak s utána a művésznő elvonul az egyik asztalhoz, majd „leereszkedik" a táncolók közé.

A műsor kisebb művésznői

De nini, új csillag a dobogón? Hát két dizőz is megfér egy lokálban?

Oh, kérem, megfér több is, de ezek már megközelítőleg sem olyan óriási művésznők, mint az éjfeketehajú *„amerikai"*. Ezek helyi csillagok, foglalkozásra nézve lokálbeli szórakoztató hölgyek, énekelni ebben az életben nem tanultak ugyan, de ez nem gátolja őket abban, hogy időnként a mikrofon elé pattanjanak és elzengjék a divatos slágert.

Némelyikük foglalkozásánál fogva már annyit volt kénytelen fogyasztani a vendég italából, hogy egyáltalában nincsen éneklőképes állapotban. Fel még csak feltámolyog a dobogóra, de aztán belenevet a mikrofonba, belesül az énekbe, kiinteget egyes asztalokhoz és így tovább...

Ilyen egy pillanatfelvétel arról, miként *„sanyargatják"* honi izraelitáinkat, szegények már a sokat emlegetett kultúrájukat sem tudják nemeslelkűen átengedni a vad magyaroknak, egyszerűen azért, mert — nem kell nekik. Így tehát kénytelenek egymás között rumbázni, pezsgőzni és nigger songot hallgatni.

—y—n—

Elrendelték a bizonyítást Rajniss Ferenc és az Általános Fogyasztási Szövetkezet vezetőinek sajtóperében

Rajniss Ferenc országgyülési képviselő az *Uj Magyarság* mult év január 3. és 5. számaiban éles hangú támadást intézett az Általános Fogyasztási Szövetkezet és annak vállalatai ellen. Többek között azt írta, hogy a szövetkezet a zsidó direktórium vezetése alatt

mérlegkészítés és közgyülés összehívása nélkül csalja és lopja a magyar munkásság vagyonát.

Név szerint foglalkozott *Györki* Imre dr., *Mónus* Illés, *Peyer* Károly és *Wiesenberger* Vilmos személyével s többek között hangoztatta, hogy

Györki Imre a hitelezők pénzéből kapott új autót.

A másik cikkében azt írta meg, hogy 40—50 pengős éhbérért dolgoznak a szövetkezet tisztviselői és hogy az alkalmazottak helyzetét a legsiralmasabb szociális viszonyok jellemzik.

Györki Imre dr. és társi sajtópert indítottak *Rajniss* Ferenc országgyülési képviselő ellen, akinek ügyében szeptember 17-én tartott elsőizben tárgyalást a büntetőtörvényszék *Vályi Nagy-tanácsa* Ezen a tárgyaláson *Rajniss* Ferenc kijelentette, hogy

nem bünös, a cikket közérdekből írta és hajlandó annak minden állitását igazolni.

A törvényszék szombaton tartott folytatólagos tárgyalást az ügyben és helyt adott úgy a bizonyitási, mint az ellenbizonyitási inditványoknak. Elrendelték többek között *Jakabb* Oszkár államtitkár, *Barakovits Báts* László miniszteri osztályfőnök, *Sztamoray* János és más tanuk kihallgatását, majd a tárgyalást elnapolták.

Kérik Önt

az osztálysorsjáték főárusitói:

1 sorsjegyét idejében rendelje meg, különben nem biztosíthatják, hogy megszokott számával vegyen részt az új 45-ik sorsjátékban.

2 új sorsjegyét sürgősen szerezze be, hogy a rendelkezésre álló készletből tetszés szerinti számot választhasson.

Az új sorsjáték húzása már

október 19-én kezdődik!

I. oszt. hivatalos sorsjegyárak:

Nyolcad	Negyed	Fél	Egész
3.50 P	7.— P	14.— P	28.— P

Erdély orvosi karához

szólunk a következőkben: A magyar balneológia az elszakitottság alatt egy páratlan értékkel gyarapodott. A Nagy-Alföldön, Jászkarajenőn felfedezték a világ legtöményebb glaubersós gyógyvizét. Az eredményes orvosi kisérletek és tudományos kivizsgálás után ez a gyógyviz bevonult az orvosi gyakorlatba és az epeutak, az epehólyagmegbetegedések és a gyomor-, bélrendszer, általában az anyagcsere, kiváltképpen az ártalmatlan fogyókúrák fontos természetes tényezője lett. Eddig nem volt mód arra, hogy ez a forrásviz Erdélyben is megfeleljen áldásos hivatásának. Most, amint lehetséges, azonnal felkeressük Erdély orvosi karát, de addig is készséggel küldünk részletes ismertetést, mintavizet, hogy az Alföld gyógykincsét, a Mira glaubersós gyógyvizet, annak páratlan gyógyhatását személyes tapasztalat alapján is megismerhessék. A Mira gyógyforrások központi irodája: Budapest, V., Tükör-utca 5.

Amerika fegyverkezése

Az Amerikai Egyesült Államoknak a fegyverkezés terén tett erőfeszitései arra vallanak, hogy Anglia helyének betöltésére akar-

nak készen állani, mihelyt ez a német csapások súlya alatt összeroskad.

A jelen háború kitörése előtt az amerikai fegyverkezés a néperőhöz (gyarmatokkal együtt 142 millió fő) képest szerény keretek között maradt. Hasonlóan, mint Angliában, gyenge volt a földi és a légi, igen erős a tengeri haderő. Az amerikai földi hadsereg három részből állt. Volt az anyaországban 9 gyalog és 3 lovas hadosztályra tagozott 242.000 főnyi „állandó" (zsoldos) hadseregre, a Hawai-szigeteken egy 15.000 fő erejü hadosztálya, a Fülöp-szigeteken egy 11.500 (5000 amerikai és 6500 benszülött) fő erejü hadosztálya és a Panama-csatorna mellékén egy 10.000 fő erejü vegyes dandára. Az anyaország állandó hadseregét háború esetén megerősitette a milicszerü (vagyis felületes) kiképzésben részesült önkéntesekből álló „nemzeti gárda", amely 18 gyalog és 4 lovas hadosztályt állitott volna ki. Ilyen miliciképzést a legutolsó évben 240.000 fő kapott. Végül ugyancsak háború esetén alakult volna szintén milicszerüen kiképzett tisztekből és altisztekből, valamint a mozgósitáskor kiképzendőkből a „tartalék" hadsereg: 27 gyalog és 6 lovas hadosztály. Az ismertetett tagozásból látható, hogy valamely háború első idejében csak az állandó hadseregre lehetett volna számitani, a nemzeti gárda néhány hónap mulva, a tartalék hadsereg pedig legalább egyévi iskolázás után válhatott volna hasznavehető csapattá. Megemlitendő még, hogy a repülőgépek száma a földi hadseregnél 2800, a tankok száma 550 darab volt.

Igen erős volt az amerikai hajóhad: 15 csatahajó, 6 repülőgépanyahajó, 37 cirkáló, 211 torpedóromboló, 100 búvárnaszád, 2100 repülőgép, stb.

A jelen háború kitörése után nagyarányú fegyverkezés indult meg. Tervbe vették, hogy 1941 végéig az állandó hadsereg létszámát 400.000 főre, a hozzá tartozó repülőgépekét 9000, a tankokét 1500 darabra emelik.

A német fegyverek diadalai és ezzel kapcsolatban Anglia fenyegető letöretése Amerikában erős nyugtalanságot keltettek. Neves amerikai személyiségek s... amerikai sajtó is megállapitották, hogy „lehetséges az angol haderő veresége", hogy „számolni kell az angol flotta elveszésével vagy elfogásával", hogy „a német légi haderő úgy bombázza Angliát, ahogyan neki tetszik". Anglia megérdemelt sorsa intő példa gyanánt lebeg az amerikaiak szeme előtt. Ezért elhatározták a fegyverkezés további nagyarányú fokozását. Az amerikai képviselőház katonai bizottsága kimondta az általános védkötelezettséget, az egyéves tényleges szolgálatot, az állandó hadsereg létszámának 1,000.000 főben való maximálását. A kiképzettek 22 évre a tartalékba kerülnek, amiből következik, hogy a kiképzett tartalék létszáma 20 év mulva legalább is 15 millió fő lesz.

A fegyverkezéssel párhuzamosan más katonai intézkedések is történtek.

Az Egyesült Államok 99 évre bérbevették Angliától tengeri és légi támaszpontul — 50 torpedóromboló szállitása ellenében — Uj Foundlandot, a Bermudák, a Bahama szigetcsoportot és Jamaica egy-egy megfelelő kikötőjét, aztán a KisAntillák három ilyen kikötőjét (St. Lucia, Antigua és Trinidad szigetén).

Végül a hajóhadat szaporitják 7 csatahajóval (egyenként 45.000 tonnások), 8 repülőgépanyahajóval, 27 cirkálóval, 115 torpedóromboló, 44 búvárnaszáddal és több ezer repülőgéppel.

Minthogy Amerikát német részről igazán nem fenyegeti veszély, a fegyverkezés és terjeszkedés magyarázata nem lehet más, minthogy Amerika nem akar a darabokra hulló angol birodalom feletti osztozkodásnál üres kézzel maradni.

JULIER FERENC

Leleplezték Tompa Mihály szobrát

A Tompa Mihály Szoborbizottság a Szent Margitszigeten diszkúttal övezett emlékművet állitott Tompa Mihálynak, a virágregék, a népmesék és az allegóriák halhatatlan költőjének. A szobrot haraszti köből *Pásztor* János szobrászművész alkotta. A nagy költő mellszobra tövében a magyar föld népét szimbólizáló férfialak borul lantjára és szinte álmodozva tekint messze. A szobrot a költő születési évfordulóján, szombaton délelőtt ünnepélyes külsőségek között avatták fel. A Magyar Hiszekegy eléneklése után *Karafiáth* Jenő titkos tanácsos, főpolgármester, a szoborbizottság elnöke és *Finkey* Ferenc titkos tanácsos mondott megnyitó beszédet. *Fáy* István államtitkár ezután a szoborra helyezte a kormány, *Szendy* Károly polgármester pedig a főváros hatalmas koszorúját, majd egymásután léptek a szobor elé és helyezték el koszorúikat Pest vármegye, a Nemzeti Színház, Gömör és Kishont vármegye, Rimaszombat városa, a Pataki Diákok Országos Szövetségének, a szoborbizottságnak, a Magyar Tudományos Akadémiának, a Kisfaludy Társaságnak és a Petőfi Társaságnak küldöttségei. Az avatási ünnepély lelkes hangulatban ért véget.

Jöjjön az egészség forrásaihoz!

A Rudas-fürdő parkjában fakadó HUNGARIA-, ATTILA- és JUVENTUS-források vize a gyomor, vesemedence, bél-, epe- és légutak hurutjainál, szellemi és testi elöregedés, magas vérnyomás és köszvény eseteiben kiváló hatású

Kérdezze meg orvosát!

Irógép részletre, kedvező feltételekkel
Készpénzért nagyon olcsón: **Kovács Aladár** Budapest, VII., Nagyatádi Szabó (Kertész)-utca 46 Telefon: 142-861.

A Nemzeti Ujság hiradása alapján jut kenyérhez a kis Márkus Sándor

A *Nemzeti Ujság* néhány nappal ezelőtt beszámolt arról, hogy egy nagyváradi iskolás fiu, a 15 éves kis Márkus Sándor gyalog jött Nagyváradról Budapestre, hogy mostohanővérét megtalálja és az ő révén elhelyezkedéshez jusson. Másnap leközöltük a kis fiu fényképét is, mert felhivásunk ellenére sem sikerült megtalálnia nővérét. Azóta is hiába keresi a nagyvárad—budapesti betonut kis vándora nővérét, hiába keresi a körengetegben.

Szombaton reggel azonban *fordulat* állott be Márkus Sándor élete folyásában. A *Nemzeti Ujságnak* a posta levelet hozott és a levélben özv. *Török* Gusztávné, Erzsébet királyné-uti kereskedő közli, hogy hajlandó pártját fogni; a kis fiu — mint irják, a jövendőbeli főnök helyettes ur — kitanulhatja nála a kereskedő szakmát.

„Könnyes szemmel olvastuk a sorsát — irja özv. *Török* Gusztávné és fia *Török* Károly —, majd tudatják a levélben, hogy Törökné bár nyolc gyermeket nevelt fel, hajlandó a kisfiut gondozásába fogadni." A *Nemzeti Ujság* természetesen nyomban értesitette a szép elhatározásról a kisfiut.

Kinevezés:

A földmüvelésügyi miniszter a miniszteri számvevőségi tisztviselők egyesitett létszámába *Dalejcsik* András II. osztályu főerdőszámtanácsossá a VII. fizetési osztály 1. fokozatába, *Solti* Andort erdőszámvizsgálóvá a IX. fizetési osztály 1. fokozatába, *Sailer* Györgyöt miniszteri számvizsgálóvá a IX. fizetési osztály 2. fokozatába, *Sztudényi* Gyulát ideiglenes minőségü miniszteri számvizsgálóvá a IX. fizetési osztály 3. fokozatába, *Kellner* Jánost ideiglenes minőségü miniszteri számellenőrré a X. fizetési osztály 2. fokozatába, *Pajkossy* Győző II. osztályu adóisztet erdőszámellenőrré a X. fizetési osztály 2. fokozatába, *Kuzmik* László ideiglenes minőségü miniszteri számellenőrré a X. fizetési osztály 3. fokozatába és végül *Sztán* László ideiglenes minőségü miniszteri számtisztté a XII. fizetési osztály 3. fokozatába kinevezte.

BUTORT polgári modern és stylt vegyen **Keresztény** Müasztalosok Butorcsarnokában
Telefon: 181-591. — Cégt. SZOKE PÁL és LUKÁCS JÓZSEF Bpest, IX., Üllői-ut 19. Kedvező fizetési feltételek.

Eljegyzés:

Szabó István György igazgató-tanitó leányát, *Erzsikét*, eljegyezte *Boros* József bornagykereskedő-exportőr. (Minden külön értesités helyett.)

Imrédy Magdát eljegyezte dr. *Ujpétery* Elemér.

Márkus Éva okl. tanitónőt eljegyezte *Halmai* László m. kir. postatakarékpénztári tisztviselő. (Minden külön értesités helyett.)

Férfikelengyét csak a készitőnél, *Némethy* Ferencnél, Váci-utca 33. (Piarista-ház) szerezzük be. (Telefon: 383—545.)

Legujabb frakkok, szmokingok, zsakettek kölcsönzése. Teichner, Királyi Pál-u. 7. T: 185—796.

Betársulhat előkelő bútorvállalatba 20,000 P. tőkével, őskeresztény. Szép jövedelem, a tőke biztositása garantálva. Ajánlatokat «Előkelő exisztencias jeligére, Karczag hirdetőbe, Pozsonyi-út 30.

Néhány PERZSASZŐNYEG modern előszobaszekrény és fal, zománcozott gáztakaréktüzhely, 9 águ bronzcsillár eladók. Gróf Zichy Jenő-u. 10., földszint. 2. Saglam.

3 szobás komfortos lakás kertes házban **KIADÓ.** Szondy-u. 75.

Intelligens, jómegjelenésü, jó összeköttetésekkel rendelkező, üzleti érzékkel biró
keresztény férfi
előkelő vállalatnál elhelyezkedhetik. Ajánlatok „Fix és jutalék 1520" jeligére Haasenstein és Vogler r. t. hirdető irodába, Dorottya-u. 8, küldendők.

Eredeti műkincsek
XVII. századbeli francia barokk aranyozott bronz garnitura (1 óra és két kandelaber), 2 sévresi kobalt váza aranyozott bronz cizellálással, francia barokk stilü és egy Tornay Gy. festmény eladó. Érdeklődni lehet mindennap délután 4—8 óra között. Telefon 144—259.

Visszakapják a vevők a porosz szénért szeptember 20. előtt fizetett magasabb árat

A fizetési feltételek megváltozása következtében a Németországból behozott szén és koksz árának ujabb szabályozása vált szükségessé. Az árkormánybiztos szeptember 20-tól kezdve a porosz szén és koksz uj árát ugy szabályozta, hogy engedélyt adott az importőröknek, a nagykereskedőknek és a kiskereskedőknek arra, hogy *a beszerzési árban bekövetkezett 18 százalékos áremelkedést a vevőkre áthárithatják.* A szeptember 20-tól kezdve életbelépett áremelkedést megelőzően a porosz szén és koksz árának megállapitása körül *a piacon bizonytalanság volt.* Az árkormánybiztos előzetes engedélyével az importőrök és a nagykereskedők acontó cimen felszámithatták azt a várható ártöbbletet, amely a fizetési feltételek megváltozása nyomán állott elő. Mivel a porosz szén és a koksz árát csak szeptember 20-tól kezdve emelték fel, az importőrök és a nagykereskedők szeptember 20-ika előtt drágábban eladott mennyiségek után az acontó cimén fizetett összegeket a vevőknek visszatériteni tartoznak. A porosz szén és koksz uj árának megállapitásáról intézkedő árkormánybiztosi rendelet kifejezetten intézkedik az acontófizetések visszatéritéséről. A porosz szén és koksz magasabb ára nem lépett életbe még az importőrök részéről közvetlen a fogyasztók részére vagontételben történő eladásoknál. Ezeknél az *eladásoknál a magasabb ár életbelépésének időpontját később határozzák meg.*

Házasság:

Tavy Lajos min. tanácsos és felesége, *Páva* Katalin leányát, szombaton este vezette oltárhoz a krisztinavárosi plebániatemplomban *Zaymus* Vince ny. vasuti és hajózási főfelügyelő és felesége, galgói *Rácz* Ilona fia, ifj. *Zaymus* Vince okl. mérnök, a Magyar Nemzeti Bank felülvizsgálója.

Özv. *Hesz* Lipótné, szül. *Széles* Julianna és *Rogácsi* (Rozmán) István szeptember 29-én tartják esküvőjüket.

Halálozás:

Torma Rudolfné 57 éves korában, hosszu szenvedés után, az Oltáriszentség többszöri és az Utolsó Kenet ájtatos felvétele után f. hó 26-án elhunyt. Temetése szeptember 28-án volt a zákányi róm. kat. temetőben. Az elhunytban Torma Ferenc pusztasomorjai kántortanitó szerető édesanyját gyászolja.

Özv. *Hipp* Dezsőné, szül. *Schumacher* Aranka szeptember 28-án 64 éves korában elhunyt. 30-án délután 4 órakor temetik a Kerepesi temető halottasházából.

Uj dental-depot Budapesten.
A Dentalipari és Kereskedelmi kft, amelynek tulajdonosa ifj. gróf Keglevich István és Lázin Ferenc, Budapesten az Akademia uj bérpalotájában nagyvonalu modern dental-szaküzletet nyitott a napokban. Az uj depot iránt a magyar fogorvostársadalom részéről a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. Cime: Dentalipari kft Budapest, VII., Károly-körut 1. Tel.: *141-915.

Özv. dr. *Drozdik* Jenőné, szül. büki *Fejér* Lili Budapesten szeptember 27-én meghalt. Temetése hétfőn délután fél 4 órakor lesz a Kerepesi temető halottasházából.

Csikszépvizi *Dániel* Sándor nyug. kir. itélőtáblabiró 80-ik évében szerencsétlenség következtében váratlanul elhunyt. Szeptember 29-én délután 4 órakor temetik a Farkasréti temető halottasházából. Az engesztelő szentmiseáldozatot 30-án reggel 9 órakor mutatják be a Kapucinus atyák Fő-utcai templomában.

Persa Nándor, az Első Magyar Általános Biztositó Társaság ny. főtisztviselője szeptember 26-án életének 72. évében meghalt. 28-án temették a gyulai Szent József temetőben.

Sirlámpák Sárvárynál, Üllői-ut 3.

Egyesületi és társadalmi hirek:

„Gróf Széchenyi István társadalompolitikája" cimmel tart előadást Vértes István hirlapiró október 1-én 7 órakor az OTI Egészségügyi Muzeuma szociális előadássorozatában. (VI., Eötvös-utca 3.).

A Magyar Vegetáriánus Egyesület rendezésében október 1-én 7 órakor dr. Bucsányi Gyula főorvos tart előadást „A vér és a táplálkozás" cimmel. (Pénzintézeti Tisztviselők Orsz. Egyesülete, Gresham-palota.)

A Budapesti Orvosok Szövetsége október 2-án, szerdán fél 7-kor tartja közgyülését. (IV., Városház-utca 10.)

— **(A Szent István Akadémia I. osztálya)** október 4-én, pénteken délután öt órakor a Szent István Társulat kistermében felolvasó-ülést tart. *Pataky* Arnold osztályelnök, tiszteleti tag: „Ószövetségi idézetek Szent Pál leveleiben" cimmel ad elő.

— **(Rendelet a pamutfonalak forgalmi adóváltságáról.)** A pénzügyminiszter rendeletet adott ki a pamutfonalak forgalmi adóváltságának alapjául szolgáló átlagértékek megállapitására. A rendeletben megállapitott átlagértékeket kell alkalmazni a müselyemrosttal kevert pamutfonalak adóváltságának megállapitásánál is.

— **(Székely primori (főnemesi) rang igazolása.)** A belügyminiszter igazolta *Sigmond* Ernő nyug. őrnagy, Sigmond Elek igazgató-főmérnök és fiai Sigmond Olivér m. kir. zászlós, Sigmond László m kir. „Ludovika" akadémikus, Sigmond Kornél gim. tanuló; — valamint Sigmond Olga polg. isk. tanárnő ősi székely primori (főnemesi) rangját, ugyszintén az *„alsószentmihályfalvi* és *kisenyedi"* előnevek és a családi cimer használatához való jogát.

— **(Nemességi igazolás.)** A belügyminiszter dr. vitéz *Mensáros* Zoltán budapesti ügyvéd, ny. őrnagynak, valamint Zoltán és László nevü gyermekeinek, továbbá *Mensáros* Andor őrnagynak, valamint György és Béla nevü gyermekeinek régi magyar nemességét és a *„nagykereki"* előnév és családi cimer használatához való jogát igazolta.

Emericana

Az Emericana, a legnagyobb magyar katolikus bajtársi szövetség ifjusági vezérsége felhivással fordul az egyetemekre és főiskolákra beiratkozó egyetemi polgárságához. A felhivás többek között a következőket mondja:

„Bajtárs! Jöjj velünk küzdeni az Emericanában a magyarságért, a katolicizmusért, a szentistváni eszmékért. A legnagyobb katolikus magyar bajtársi szövetségbe várunk és mindenben bajtársad leszünk. Szervezetünk kari csoportjai a hivatás-curiák. Ezek élén egyetemi tanárok állanak. Tanulmányi, bajtársi, társadalmi kérdésekben kimeritően eligazitanak:

Jogász-hivatás curia (helyisége: IV., Szerb-utca 10., III. em. uj szárny, délelőtt 10—1.) Bölcsész-hivatás curia (helyiségei: VIII., Muzeum-körut 4c., hivatalos óra délelőtt 8-tól este 8-ig, telefon 249—960), közgazdász-hivatás curia (helyisége IV., Szerb-utca 23., fsz., hivatalos órák délelőtt 10—1-ig, telefon 386—067. Képzőművész-hivatás curia (helyisége: VI., Andrássy-ut 71., telefon 221—468.) Az orvos-hivatás curia, a technikus-hivatás curia és az állatorvos-hivatás curia hivatalos órát az Emericanás házban (IV., Bástya-utca 11. sz. tart délelőttönként 11—1-ig.) Telefon 189—586.)

A Bibliotheka Emericana keretében megjelent az Emericana Nagyrendjének direktóriuma, amely az egész emericanás év eseményrendjét tartalmazza.

Szeptember:

29., vasárnap délelőtt fél 11 órakor Káptalan a Szent Gellért-szálló dohányzójában. A Káptalan ülésén publikálja Commendator Ur a Nagyrend jubiláris 20-ik évének ünnepi programját. Ugyanesak itt történik meg a Káptalani tagok beiktatása is.

Az *Emericana Szent Kristóf Testülete* kezdeményezésére *kerékpárszentelés a Hősök-terén.* Találkozás emericanások részére 9 órakor a Városi Szinház előtt. Az ünnepség tábori misével kezdődik d. e. 10 órakor, amelyet Grősz József szombathelyi megyéspüspök celebrál. A szentbeszédet Makray Lajos képviselő mondja. Mise után Szeder János, a Magyar Kerékpáros Szövetség elnöke beszél. Utána áldásosztás, felvonulás és Szent Kristóf szobrának megkoszoruzása.

Október:

1-én, kedden a Bocónia Curiája este 8 órakor az Emericana-házban. — A Szent Miklóskultusz elindítása, a Katolikus Mozgalmak Bizottságának gyülése az Emericana-házban.

3-án, csütörtökön a Diákjóléti Bizottságok értekezlete. Sportbizottság ülése az Emericana-házban. — Ugyanitt a Thicia tisztigyülése délután 5 órakor.

4-én, pénteken a Mátra tisztikari ülése az Emericana-házban délután 6 órakor. — A prezidium ünnepi ülése az Emericana-ház nagytermében este 7 órakor.

5-én, szombaton este 8 órakor a Transsylvánia, az Emericana Nagyrendjének erdélyi tagozata müsoros erdélyi katolikus teája a Tisztviselő Kaszinó (VIII., Esterházy-u. 4.) termeiben.

*

Az Emericana Istenben boldogult alapitó Commendátora: *Bitter* Illés apátur halálának első évfordulóján, szeptember 26-án *Kemenes* Illés dr. commendator gyászmisét mondott a Pálosok sziklatemplomában. A rekviemen teljes számban résztvett a Káptalan, továbbá a Familiák és a Hivatáscuriák küldöttsége.

Az Emericana ifjusági vezérségét a Hivatáscuria seniorai szeptember 16-án választották meg. Prezidens: *Haán* György, assesorok: *Cselkó* László, *Karl* János, *Kölgyessy* Ferenc, *Tokaji* Károly.

— **(Seiffert német államtitkár Kárpát-alján.)** *Ungvárról* jelentik: *Seiffert* államtitkár, német birodalmi lótenyésztési vezető mint gróf *Teleki* Mihály földmüvelésügyi miniszter vendége, *Párvy* Adolf Iván kisbéri ménesparancsnok kiséretében néhány napig Körösmező környékén vadászott. Az államtitkár a vadászatról visszatérőben szombaton Ungvárra érkezett, ahol *Kozma* Miklós kormányzói biztos vendége volt ebédre, majd pedig a délutáni órákban visszautazott Budapestre.

Csillárt vegyen béreljen cseréljen részletre is **VOGEL** csillárüzem üzleteiben IV, Károly-körut 28 VIII, Mária Terézia-tér 1.

A bukovinai magyarság segélykérése

A bukovinai magyarság kétségbeesett segélykérése visszhangot ver minden magyar szivben. Amikor Józseffalvát tüzvész pusztitotta el, dr. *Németh* Kálmán, a szerencsétlen szinmagyar község plebánosa körlevéllel fordult az erdélyi magyar testvérekhez.

— Mint fuldokló, csöndes testvéri sirás, ugy hatol át a Kárpátokon hozzátok a hangunk: segitsetek rajtunk! A szivetek melegéhez akarunk bujni, mielőtt reánk tör, mielőtt elpusztit bennünket a csontokat hasitó, szélfuvásos, kgyetlen bukovinai tél.

— Inkább levágatom a jobbkezem, amely megperzselődött a tüzben, amikor gyermekeket mentettem ki a bölcsőből és betegeket az égő házból, semminthogy a koldulás látszatával háborgassak valakit...

Igy gondolta és irta akkor a józseffalvai plebános. De koldulnia nem is kellett. Az erdélyi magyar testvérek mindent megtettek, ami tőlük tellett. Kétéves tervet dolgoztak ki Józseffalva ujjáépitésére. A negyven fokos tél borzalmai elől istállókban huzódtak meg, *de az ujjáépités szép terveit felboritotta a tizennégyhónapos román mozgósitás.* Nyolcvanhat házat mégis sikerült tető alá hozni. Székely módon épitettek, fából, hogy majd szét lehessen szedni a házat és hazahozni Magyarországba, ahová minden bukovinai magyar szivszakadtan vágyódik.

Ámde az erdélyi magyar testvérek áldozatkészségéből épült házakból *még mindig hiányzik az ugynevezett berakófa, a téglát helyettesitő gerendabélés, hiányoznak az ajtók, hiányoznak az ablakok.* A huszezernyi bukovinai székelység hazatelepitése nagy feladat, ezt nem lehet megoldani néhány hét vagy néhány hónap alatt. *Józseffalva ujjáépitését folytatni kell, hogy egy ujabb tél borzalmaitól megmeneküljenek ezek a kálváriás magyarok.*

A józseffalvai plebános most ujabb mentési mozgalmat indit és hangsulyozza, hogy a koldulásnak még látszatát is borzadva elkerülő bukovinai magyarság *nem sokat kér, csak néhány deszkára valót, ajtóra-ablakra valót.* Bizonyosra vehető, hogy ez a bukovinai „sikoltás" nem fog visszhang nélkül maradni.

Az ujjáépülő Józseffalvának szánt adományok a következő cimre küldhetők: „Korda" Budapest, Mikszáth Kálmán-tér 4.

Evtizedek óta
IMPERIAL FÜGEKÁVÉ

* **Háztartási alkalmazottak** részére főzőtanfolyamot rendez a Népmüvelési Bizottság a Gázmüvek VI., Vilmos császár-ut 3. sz. alatti I. sz. Mintakonyhájában. Tandij 5 P. Beiratási dij és anyagmegtéritési költség nincs. A tanfolyam időtartama: október 3-tól november 4-ig minden hétfőn és csütörtökön délután 4—7-ig. A tanfolyamon az egyszerü polgári konyha ételeinek tápláló, izletes és takarékos elkészitését tanulják meg a növendékek, különös tekintettel az időszerü élelmiszer megszoritásokra és a gázzal való takarékosságra.

ÁTKÖLTÖZÉST butorkocsin, csomagolást vidékre is, **beraktározást** elvállal **RINGWALD**, Teréz-körut 1/a. Telefon: 122—388.

Élelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacra szombaton vasuton 25 vagon különféle áru, közte 4 vagon burgonya, 3 vagon fejeskáposzta 3 vagon zöldpaprika, 2 vagon hagyma, 11 vagon gyümölcs, 1 vagon olasz gesztenye érkezett. Hajón összesen 290 mázsa különféle élelmiszert hoztak fel. Ezenkivül 374 östermelőkocsin, 55 rendelt kocsin és 32 teherautón jött még különféle gyümölcs és zöldségféle. Élőbaromfiból a felhozatal 396 ketrec, vágott baromfiból 177 mázsa és tojásból 72 láda volt. A forgalom közepes volt, a zöldség- és főzelékfélék piacán több cikk ára csökkent. A gyümölcsfélék közül csak a birsalma ára emelkedett. A baromfipiacon az élénk felhozatal ellenére is megszilárdult az irányzat.

Az élelmiszerpiacon a következő cikkek árában történt változás.: (A feltüntetett árak nagyvásártelepi árak.)

Baromfi és tojás: Élőbaromfi: csirke ránantanivaló 200—210, liba 200, kacsa 180—210, pulyka 150—170, tisztitott baromfi: kibelezett csirke Ia 240—300, IIa 200—240, tyuk 200—210, liba 160—220, kacsa 160—220, csirke szedett béllel Ia 180—240 fillér.

Zöldség és főzelékfélék: fejeskáposzta 5—9, kelkáposzta 6—9, kalarábé 2—4, leveleskarfiol 8—15, tök 8—11, parai 15—25, zöldbab 16—40, közönséges paradicsom 6—9, almaparadicsom 10—18, petrezselyem 14—16, kukoricacső 4—6 fillér.

Gyümölcs: Birsalma 40—60, olasz gesztenye 80—100 fillér.

CSILLÁROK Mária Terézia kristályüvegből, kov. vasból, fából, minden stylben, elsőrangú kivitelben **Bán Aladár**, Pilvax-közben (Városház-utca 10. szám)

Szerkesztőség keres
többévi gyakorlattal biró perfekt magyar-német, kitünő
gépirót vagy gépirónőt.
Kézirásos ajánlatok eddigi működés megjelölésével, fizetési igények és származási adatokkal, «Kifogástalan munkaerő» jeligére a kiadóhivatalba küldendők.

Felavatták Tompa Mihály szobrát a Margitszigeten

Permetező esőben, fák zugása és a levelek halk pergése közben avatták fel szombaton délelőtt a Margitszigeten Petőfi és Arany nagy költőtársa, *Tompa* Mihály szobrát. Keresve sem lehetett volna alkalmasabb időpontot találni a költő szobrának felavatására, mint ezt a szeptembervégi, borongós délelőttöt. A Sziget közepetáján, nem messze Arany János szobrától állitott emléket a Tompa Mihály Szoborbizottság a nagy költőnek, aki ugyanugy, mint Arany, rajongott a szabad természetért, a fákért, a virágokért.

Tizenegy óra előtt már elökelő közönség volt együtt, amelynek sorában ott láttuk *Auguszta* főhercegasszonyt, *József* főherceget, a kormány képviseletében *Fáy* István titkos tanácsos, kultuszállamtitkárt, *Karafiáth* Jenő titkos tanácsos, főpolgármestert, *Bessenyey* Zénó titkos tanácsost, a Közmunkatanács elnökét, továbbá *Szendy* Károly polgármestert, *Herczeg* Ferencet, *Haász* Aladárt, *Preszly* Elemért és sok más közéleti és irodalmi előkelőséget. Képviseltette magát az Akadémia, a Kisfaludy Társaság, a Petőfi Társaság, Gömör- és Kishont-vármegye és több kulturális intézmény. *Karafiáth* Jenő, a szoborbizottság elnöke megnyitóbeszédében megemlékezett a bizottság megalakulásáról és működéséről, amely célul tüzte ki, hogy sok évtizedes mulasztást pótolva, szobrot állit a fővárosban Tompa Mihálynak. A szoborbizottság további terve az, hogy a városligeti állandó virágkiállitás területén „Tompa Emlékpadot" létesit, ahol a költő legkedvesebb virágai hirdetik majd Tompa soha el nem muló emlékét.

Finkey Ferenc titkos tanácsos, ny. koronaügyész mondotta el ezután ünnepi beszédét. Méltatta Tompa Mihály költői munkásságát, akinek hirnevét a népregék és a mondák alapitották meg, a szabadsághare után irt elégiáival, illetőleg allegoriáival pedig valósággal nemzeti missziót teljesitett, mert hitet és önbizalmat öntött az elalélt nemzetbe.

A szónok végül köszönetet mondott a szoborbizottság elnökének, *Karafiáth* Jenőnek, aki egy év leforgása alatt szobrot teremtett Tompának.

A szobrot *Fáy* István államtitkár avatta fel. Beszédében kiemelte, hogy mint minden magyar ember élete, Tompáé is tele volt küzdelemmel, üldöztetéssel, szenvedéssel. Tollát filozófiai elmélyülés, vallásos hit és törhetetlen magyarsága vezette. Nem csapott perzselő lángokkal az egekig, mint jóbarátja, Petőfi, de Veszta-tüzként ápolta idealizmusát és erős nemzeti érzését. Költészete nemcsak örökszép, halk, lirai dalokat zengett, hanem a *nemzet kétévtizedes elnyomatása idején a magyar jövő harangszava volt.*

— Ezért támadt fel emléke annyiszor a magyar sors ujabb tragikus két évtizede alatt és ezért részese ma örömünknek is a sorban visszatérő, hitüket megtartó testvéreinkkel való boldog találkozásunkban. Emlékét ez a szobor is hirdesse minden idők magyarja előtt. Szelleme legyen példaképe a magyar életideálok hüséges szolgálatának, a nemzet jövőjébe vetett sziklaszilárd hitnek.

Az államtitkár ezután a szobor elé helyezte a kormány koszoruját, majd *Bessenyey* Zénó a Közmunkatanács és a Margitsziget nevében átvette az emlékművet.

A szobor *Pásztor* János, a kiváló szobrászművész alkotása. Borongós kedélyü költőnket megkapó vonásokkal örökitette meg haraszti mészkőben. A mellszobor mellékalakja a föld népét szimbolizáló magyar kobzos. A szobor előtt bájos vizmedencét létesitettek és poétikus gyöngédséggel *virággal ültették körül.* A virágregék költője virágok közt, óriás tölgyek, égbeszökő jegenyék, ezüstös nyárfák társaságában álmodik immár a Szigeten halhatatlan költőtársával, Arannyal együtt. (Sz.)

Kormányrendelet a közszolgálati alkalmazottak politikai pártokban való müködéséről

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A kormány rendeletet adott ki *a közszolgálati alkalmazottaknak politikai pártok működésében való részvételéről.* A rendelet értelmében *a közszolgálati alkalmazottak politikai pártba vagy bármily más megjelölésü politikai szervezetbe való belépése* — az 1938:XVII. törvénycikkben foglalt tilalmaktól eltekintve — *korlátozás alá nem esik.*

Nem szabad azonban közszolgálati alkalmazottaknak

a) politikai pártban vagy szervezetben *tisztséget vagy megbizatást vállalni vagy betölteni,* azok gyülésén vagy bármely összejövetelén *felszólalni,* ugyszintén szervezésük érdekében *bármilyen tevékenységet kifejteni;*

b) hivatali helyiségében, munkahelyén vagy hivatali eljárása közben olyan jelvényt viselni, amely politikai párthoz vagy szervezethez tartozását tünteti fel.

A jelen rendelet rendelkezéseibe ütköző magatartást *a hivatali kötelesség sulyos megsértésének kell tekinteni* és a tisztviselő vagy egyéb alkalmazott felelősségre vonása iránt a szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni.

A jelen rendelet alkalmazása szempontjából az állami, a törvényhatósági és a községi tisztviselőkön és egyéb alkalmazottakon felül az állam, a törvényhatóság vagy a község intézeteinek, közintézményeinek, közműveinek és üzemeinek tisztviselőit és egyéb alkalmazottait is közszolgálati alkalmazottaknak kell tekinteni.

Ez a rendelet nem vonatkozik a politikai tisztségek betöltőire (miniszter, kárpátaljai kormányzói biztos, politikai államtitkár, főispán, főpolgármester), továbbá általában azokra, akik olyan tisztséget vagy állást töltenek be, amely az országgyülési képviselőséggel nem összeférhetetlen.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba, hatálybalépésével *a 3400/1938. M. E. számú rendelet hatályát veszti.*

A portugál félhivatalos lap Erdély egy részének visszacsatolásáról

Lisszabon, szeptember 28.

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) A portugál kormány félhivatalosa, a *„Diario da Manha"* szeptember 5-ikén a következőket irja vezércikkében: Amint Közép- és Kelet-Európa más részein, ugy Romániában is vannak nagy számmal más nemzetiségü csoportok. Ez a nem román elem megakadályozta Románia belső megszilárdulását és ez okozta azt, hogy nem tudott békés viszonyt teremteni szomszédjaival. A nem román elem a lakosság 35 százalékát tette ki, épp ugy, mint Lengyelországban, de mégis kevesebb, mint a volt Csehszlovákiában, ahol az uralkodó cseh elem alig tette ki a lakosság ötven százalékát.

A bulgár követeléseket közvetlen tárgyalások utján oldották meg, az Erdélyre, valamint a Bánságra vonatkozó magyar igényeket pedig Németország és Olaszország jóttevő beavatkozásával. Ez a két állam a béke fentartója Közép-Európában.

Magyarország nem kapta meg mindazt, amit követelt, viszont Romániát rávették hogy *többet adjon át, mint amennyit akart.* A bécsi döntés általi határokat a kölcsönös igények figyelembevételével huzták meg, mert *nincs Erdélynek olyan románlakta területe, ahol magyarok ne élnének számottevő csoportban s viszont.* Az 1918-ban *leginkább megcsonkitott Magyarország* az elveszitett 325.000 (!) négyzetkilométerből visszakapott 45.000-t. *Most nagyjában megegyezik a két volt ellenfél területi nagysága* és lakosságának száma. *Románia megszünt export állam lenni* gabonanemüekben s viszont Magyarország visszakapta termőföldeinek egy részét. A bulgár-román és a magyar-román határkiigazitás *a mult igazságtalanságát tette jóvá* a kölcsönös engedékenység alapján, amivel nagyban hozzájárultak Délkelet-Európa békéjének fenntartásához.

Október 8-án rendezik meg Csiksomlyón az „Ezer Székelyleány-napot"

Az Erdélyi Katolikus Nőszövetség elhatározta, hogy október 8-án *ünnepélyes külsőségek között rendezi meg Csiksomlyón a hagyományos Ezer Székelyleány-napot.* A székely leányok évszázadokon keresztül évről-évre összegyülnek Csiksomlyón az ősi kegytemplom körül és *vallásos jellegü ünnepségen tesznek fogadalmat, hogy sorsukat minden körülmények között becsületesen vállalják.* Az ünnepséget népmulatság szokta követni. Ezt a hagyományos összejövetelt az utóbbi esztendőkben a románok betiltották, most azonban mindenképpen nagyszabásu lesz a csiksomlyói ünnepség.

Nemcsak idehaza, hanem a külföldön is *egymást követik a meghitt ünnepségek Erdély visszatérése alkalmából.* A *bécsi magyar kolónia* hálaadó istentiszteleten vett részt, majd a katolikus magyar misszió dr. *Szekér* Jenő lelkész vezetése és vitéz *Van der Venne* Arnoldné fővédnöksége alatt teaestélyt rendezett. Megjelent ezen az estélyen dr. *Kartal* Jenő, a főkonzulátus helyettes vezetője és neje, dr. *Miskolczy* Gyula, a Collegium Hungaricum főigazgatója és neje, dr. *Záborszky* István, a Pazmaneum kormányzója. *Lonszky* Aladár, a Bécsi Magyar Szövetség elnöke és a bécsi magyar kolónia számos tagja.

Baranya vármegye törvényhatósági bizottságának közgyülésén *Horváth* István alispán meleg szavakkal szólott a keletmagyarországi és erdélyi országrészek visszatéréséről.

Kunszentmárton képviselőtestületének diszközgyülésén *Molnár* Lajos főjegyző mondott ünnepi beszédet, amelynek során leleplezték a kormányzó arcképét.

A csongrádmegyei *Mindszent* nagyközség erdélyi ünnepségén *Taraba* József esperesplebános beszélt.

Lábatlan község örömünnepén *Mészáros* Sándor bevezető szavai után vitéz *Sághy* Antal gyárigazgató mondott ünnepi beszédet. „Feléjük fordulunk — mondotta a többi között —, erdélyi testvérek s *igérjük nektek szent fogadással, hogy soha meg nem szününk dolgozni, küzdeni értetek, minden magyar testvérért.* Ahogyan a sorscsapások, az elnyomatás megszüntette Erdélyben a társadalmi különbségeket, ugy a trianoni határban is a munka társadalmi egyértékűségének elve alapján kell eggyé forrnia, egyet akarnia minden magyarnak. Az egyetakarással együtt járó fegyelmezettség, a minden egyéni önzést lehetetlenné tevő testvéri szeretet nem ismer fáradságot, szenvedést, az mindent feláldoz, ha kell, az életét is azért a boldog országért, amely minden magyarnak biztositja a szebb jövőt."

Bulgár regény II. András magyar király lányáról

Az Utro cimü bulgár lap egyik legutóbbi száma „Esküvő" cimmel közli *Popova-Mutafova* Fanni bulgár irónő *„Joan Assen"* cimü regényének egy fejezetét. Az irónő ebben leirja II. Endre magyar király Anna nevü leánya és Joan Assen bulgár király esküvőjének egy részletét. Korszerüen festi a menyasszonyt szállító hajót, amely Annát Esztergomból Bdinbe vitte. Esztergomból Bdinig a Duna két partja zsufolásig megtelt a két ország népével s az emberek kar- és kalaplengetve üdvözölték a királyleányt. Megemlékezik továbbá az irónő II. Endre megható bucsujáról, amelyen istenhozzádot mondott legkisebb leányának. Élénk szinekkel rajzolja Anna erős jellemét, aki könnyek nélkül állta a bucsu nehéz pillanatát. A bulgárok hódolattal vették körül a magyar királyleányt, akiben nemcsak királynét kaptak, hanem aki egyuttal nászajándékul Branicsevo és Belgrád várát kapta királyi apjától.

HIREK HIREK HIREK HIREK HIREK HIREK
a világ minden részéből
EKA rádión

BEMUTATJA
MARNITZ
Keresztény szaküzlet József-körut 37 Telefon: 13-40-28

Készpénz, részletfizetés, csere ellenében kapható
Barta és Társa
VI., Podmaniczky-utca 39. VII., Rákóczi-ut 30

MOGYORÓSSY
Hangszergyár, Budapest, Rákóczi-ut 71. Csere. Részlet. — Telefon: 13-16-81.
Hangszerelt és rádiólt előzékenyen bemutatja.

Bundát prémet Poremba
Károly Körut 28. Telefon

RÉVAI ELSŐ ŐSZI KÖNYVEI

WASS ALBERT:
Csaba
Az elmult huszonkét erdélyi év izgalmas, hősi eposza. A Baumgarten-dijas iró merész társadalmi regénye. Irodalmi esemény.
Vászonkötésben . . . . . 5.60 P

KARÁCSONY BENŐ:
Utazás a szürke folyón
A «Napos oldal», a «Pjotruska» irójának uj regénye. Csupa derü, jókedv, vigasztalás, humor, izes vidámság egy mulatságos történet kapcsán.
Vászonkötésben . . . . . 5.60 P

STEFF TIBOR:
Játék az éggel
Mulatságos, szellemes beszámoló a repülés kalandjairól. Élményi irás, a repülőgép vezetőülésébe varázsolja az olvasót.
Vászonkötésben . . . . . 5.60 P

PAUL GÉRALDY:
Szerelem
Vallomás és miniatür dráma a szerelemről. A népszerü iró legmélyebb, legfinomabb, legbravurosabb müve.
Antilopkötésben . . . . . 2.80 P

kell írtani, mint a békés Európa megrögzött ellenségét...

Felmegyek Gömbös Gyulához s megkérdem tőle: mi lesz velünk?

Késő éjszaka volt, a miniszterelnökségi palota ablakai sötéten, lezárva. A lépcsőházban találkoztunk. Gömbös valami fontos tanácskozásról jött. Sápadt volt és lángolt az izgalomtól. Bármi történjék — mondta —, nem hagyjuk magunkat megalázni! — És ha megtámadnak? — Aki a magyar határt átlépi, halál fia! Akik vagyunk, ahogy vagyunk, fegyverrel a kezünkben, mind elveszünk, de meg nem adjuk magunkat. Ha Európának ez kell, hát legyen!...

Hallgattam és átfutott rajtam a szégyen és keserűség dühe s valami mélységes, hirtelen felmozduló aggodalom: helyt tudunk-e állni a trianoni hadsereggel, a mi lesorvasztott, ellenőrzött, rendőri feladatokra ítélt honvédségünkkel, a három oldalról fenyegető betöréssel szemben?

— Hát persze — vetette fel Gömbös a fejét —, csak két esztendőnk lenne még, másképp beszélnének velünk, de mi is ővelük! Csak két esztendő és meg fogjuk csinálni a magyar hadsereget. Beszélhet a népszövetség, amit akar, fegyver lesz a kezünkben. Nem nyugszom addig, ha az életem rámegy is. Tehetetlenségemben szeretném sokszor ezeket az öreg falakat magamra dönteni. De lesz, ami lesz, ha mindnyájan elveszünk is, így is, ahogy vagyunk, de most se engedünk! Inkább a halál, mint a szégyen!

Sokáig ültünk együtt s szinte ránkvirradt, mikor elköszöntem. — Eredj haza, feküdj le, nem fogunk engedni! És ne felejtsd el, nem megyek el addig innen, míg új magyar hadsereg nem lesz a kezünkben...

*

Az olasz-abesszín háború már javában dult. Anglia saját tehetetlenségén feldühödve, a népszövetség útján akarta Mussolinit térdrekényszeríteni. Egész Európát bojkottra próbálta összekovácsolni Olaszországgal szemben, hogy így erkölcsileg elmarasztaló ítélettel sujtsa, politikailag elszigetelje, gazdasági téren pedig megfojtsa és akcióképtelenné tegye. Hova álljunk ebben a pörben? Olaszország volt az első az európai államok között és Mussolini volt az első felelős államférfi, egy nagy nép, egy hatalmas nemzet vezére, aki mellénk állt a revizió kérdésében és mellénk állt a marseillei merénylet nyomán ellenünk zúdult vádakkal és fenyegetésekkel szemben a népszövetség asztalánál. Cserbenhagyhatjuk Olaszországot, hátatfordíthatunk neki, vagy eloldaloghatunk mellőle éppen mi, és éppen akkor, mikor hálánk, hűségünk és barátságunk próbája érkezett el, s amikor reánézve minden igen szó, jöjjön még oly kis néptől, még oly gyönge országtól is, kétszeres súllyal esik a serpenyőbe?!

Viszont, hogy merjünk szembehelyezkedni a mindenható Angliával s szinte az egész Európával, amelyet Anglia és a népszövetség dróton rángat a maga sötét céljai és érdekei szerint s amely a szovjet buzgó támogatása mellett le akar számolni az új Európa lázadó népeivel. Elsősorban a fasiszta Olaszországgal, amely életet, helyet és jogot követel magának a nagy világ terített asztalánál. Hát mi magunk is nem ilyen kisemmizett, megcsalt, félreszorított nép vagyunk? Olaszország sorsában, igazában, győzelmében vagy bukásában nem a mi sorsunkról is döntenek? Közömbösek maradhatunk ezzel a döntéssel szemben? Vagy hátha megjutalmaznak bennünket, ha most engedelmes, jó gyerekeknek bizonyítjuk magunkat, s barátunk vesztével magunknak kaparhatunk ki valamit? Mit parancsolnak a mi megfellebbezhetetlen életérdekeink, és mit parancsol a becsület, még ha kockáztatni kell érte sok mindent is? Eladhatjuk, áruba bocsáthatjuk ezt az egyet, az egyetlent, ami számunkra még megmaradt, hogy akit cserbenhagytunk, vagy akinek baráti szolgálataiért a hideg semlegességgel fizettünk, örökre megvessen és megútáljon? Maga a győző pedig, mikor a győzelmet zsebrerakta, nekünk is, a kis tehetetlen, megalázkodó népnek fölényesen szemébe nevessen? És ki fog még egyszer, ha majd szükségünk lenne rá, barátul állni mellénk, ha most egyetlen barátunkat, aki ezt a legnehezebb órákban megtette értünk, ilyen hitványul cserbenhagyjuk?

— Nem tehettünk mást s ebben egy pillanatig se haboztam, — mondta Gömbös, mikor a nagy döntés után másnap kora délelőtt fölkerestem. — Telefonon utasítottam — folytatta — népszövetségi főmegbizottunkat, hogy akkor is az olasz álláspont mellett szavazzon, ha mindenki, de mindenki ellene fordul. Mindenki megteheti ezt s ha megteszi is, mi nem lehetünk se hűtlenek, se hálátlanok. Olaszország mellett maradunk. Jöjjön, aminek jönni kell!...

*

A miniszterelnökségi palota Dunára néző, téres terraszán ültünk szép nyári este s a hitbizományi reformról beszélgettünk, amelyet a kormány aznap nyujtott be a képviselőházban. Gömbösnek az igénybevehető birtoktestekkel nagy telepítési tervei voltak. Miközben a tündöklő dunai panorámában gyönyörködtünk, fölemlegettük a mi nagy telepítő királyainkat: IV. Bélát, aki a kunok befogadásával és megültetésével pótolta a tatár pusztítás által okozott veszteségeinket. Aztán Mátyás királyt, aki a Volgán túl maradt magyarokat akarta az őshazából hozzánk telepíteni, aztán Bocskay Istvánt, aki a húszezernyi hajduságnak új hazát, új otthont adott. És beszéltünk az idegen telepítésekről, amelyek a török uralom után a dinasztia jóvoltából, főuraink buzgóságából új nemzetiségi foltokat iktattak régi színmagyar országrészek néprajzi arculatára. És a hatvanhét utáni időkről, mikor közel másfélmilliónyi magyarságnak kellett az oceántúlra vándorolnia, hogy új hazát keressen magának, miközben idehaza száz és százezer holdnyi új birtok, új szerzemény a százezerszámra bevándorló zsidóság kezeire került.

— Csak lélegzethez jussunk, — mondta Gömbös. — Vissza fogjuk hozni a csángókat. Minden talpalatnyi földet magyarokkal ültetünk be. Szentül hiszem, hogy rövid időn belül, talán pár év alatt óriási változások fognak végbemenni Európában. Németés Olaszország előbb-utóbb összefognak és szétfeszítik a mai kereteket. Nincs egy perc veszteni való időnk. Készülnünk kell, hogy a nagy helyzet embereire találjon bennünk is. Új Magyarország kell s ha akarjuk, csak tőlünk függ, mindent megnyerhetünk. De készülni kell!...

*

Mindaz, amit előre megsejtett, amit előre megérzett, amire előre készült s amire az országot, a magyarságot is felkészíteni akarta, bekövetkezett s ő mindezt nem érhette meg. A legszebb férfikor delelőjén, szinte az utolsó percben, a nagy tervek [illegible] teljesülése előtt, a megvál[illegible] szöbén el kellett mennie. Éppen mikor az ő hitére, akaratára, tetterejére a legnagyobb szükség lett volna...

A magyar csapatok feladata egyelőre a védelem

Csökkent a bolsevista hadsereg harcikedve — Honvédeinkhez naponta futnak át szökevény vörös katonák, az arcvonal mögött pedig az elmult héten több orvlövész-csapat jelentkezett és kegyelemre megadta magát biztositó szolgálatot végző katonáinknak

A honvédvezérkar főnöke a következő, 7-es számú hadijelentést közli:

A magyar csapatok arcvonalán csak szórványos felderítő és tüzérségi tevékenység volt.

Az arcvonal mögötti területen biztosító csapataink ébersége orvlövész-bandák romboló kísérleteit hiusította meg.

Június hó első hetében erős szovjettámadások visszaverése során vitézségükkel különösen kitüntek Medgyesy Kálmán hadapródőrmester, Tóth József tizedes, valamint Bánhegyi Dezső, Barcza János és Hardy László honvédek.

Medgyesy Kálmán hadapródőrmester, Tóth József tizedes, Bánhegyi Dezső, Barcza János és Hardy László honvédek hőstettei

A szombati 7-es számú hadijelentés kiegészítéseképpen *illetékes katonai helyről* a következőket közlik a Magyar Távirati Irodával:

A bolsevisták láthatóan még nem heverték ki azokat a rendkívül súlyos veszteségeket, amelyeket a két héttel ezelőtti sikertelen támadások alkalmával elszenvedtek. Másik magyarázata a viszonylagos nyugalomnak az, hogy *a szövetségesek tervének keretén belül a magyar csapatok feladata egyelőre a védelem.* A szembenálló felek önálló vállalkozásokkal igyekeztek egymás helyzetét kölcsönösen felderíteni. A bolsevisták ilyen irányú kísérletei csapataink éberségén minden alkalommal meghiusúltak, viszont *saját vállalkozásaink igen eredményesek voltak.* Igy például június 15-én *egyik vállalkozó csapatunk elfoglalt egy bolsevista támaszpontot, azt lerombolta és veszteség nélkül tért vissza.* A bolsevisták a vállalkozás során 18 halottat vesztettek.

Általában megállapítható, hogy *a bolsevista hadsereg harcikedve csökkent.* Ezt nemcsak az a jelenség bizonyítja, hogy *az arcvonalban álló csapatainkhoz naponta futnak át szökevény vörös katonák,* hanem leginkább az is, hogy az arcvonal mögötti területen biztosító feladatot végző csapatainknál az elmúlt héten *több orvlövész-csapat jelentkezett és kegyelemre megadta magát.* Ezek az orvlövészek a szovjet legjobb válogatott harcosai, akik tisztában vannak azzal, hogy orvlövészekkel szemben a hadijog elvileg nem ismer kegyelmet.

Saját csapataink harci szelleme egészen kiváló. Szinte legendába illő az a vitézség, amelyet egyes honvédeink a harcokban tanusítanak. A harctérről beérkező jelentések olyan sok honvéd hősről emlékeznek meg, hogy *megokoltnak látszott egyeseket a névtelenségből kiragadni* és a hadijelentésben név szerint is megemlíteni.

A mostani hadijelentésben említettek közül *Medgyesy Kálmán hadapródőrmester, rohamlöveg-parancsnok* bátorságát és hidegvérét azzal bizonyította be, hogy *közvetlen közelségbe engedte a támadó ellenséges harckocsikat. Amikor a támadás már lövegállása előtt volt, megnyitotta a tüzet és sikerült is három harckocsit megsemmisítenie.*

Barcza János honvéd látta, hogy egy orosz harckocsi a terep ügyes kihasználásával kivonja magát a saját tüzből és így akar betörni állásainkba. *Lövegét erős ellenséges tüzben erejének minden megfeszítésével olyan tüzelőállásba vontatta, amellyel szemben az ellenséges harckocsi nem talált fedezetet.* A harckocsit pontos találattal mozgásképtelenné tette, legénységét kézigránáttal leküzdötte. Ezután *maga ugrott a szovjetharckocsi páncéltornyába, azt megfordította és a harckocsit követő bolsevista gyalogságra a harckocsi tornyában talált fegyverekkel olyan eredményes tüzet nyitott, amely igen tevékenyen működött közre a támadás elhárításában.*

Bánhegyi Dezső honvéd egy orosz harckocsit kézigránátokkal mozgásképtelenné tett. A harckocsi kezelőjét kézigránáttal leküzdötte. Azután *énekszóval támadt a harckocsit követő gyalogságra.* Bátorságával annyira magával ragadta bajtársait, hogy a vasmegyei bakák egész csapata énekelni kezdett és dalolva hajtotta végre az ellentámadást, amely visszakergette az ellenséges gyalogságot.

Tóth József tüzértizedes azt a parancsot kapta, hogy a harckocsik mögött előnyomuló ellenséges gyalogságot mindaddig tartóztassa fel, amíg a mozgásképtelenné tett ellenséges harckocsikat honvédeink megtisztítják a kezelő személyzettől. Tóth József a sokszoros túlerővel szemben feladatát a legnagyobb sikerrel oldotta meg. *Három súlyos sebtől vérezve kitartott helyén mindaddig, amíg az ellentámadás sikerrel járt.*

Hardy László kerékpáros rajparancsnok az ellentámadás során *példás hősiességgel járt csapatai élén.* Közelharcban több szovjetkatonát lelőtt, majd *mikor löszere kifogyott, puskaaggyal harcolt mindaddig, amíg puskája szét nem törött. Végül a csupasz szuronnyal folytatta a közelharcot és megfutamította az ellenséget.*

Az ütközet után valamennyiüket sok más társukkal együtt a hadseregparancsnok a helyszínen vitézségi éremmel tüntette ki.

Borisz király és Mussolini táviratváltása Kormányzó Urunkkal

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A kormányzó úr Őfőméltóságához születésnapja alkalmából *Borisz* bolgár király a következő táviratot intézte:

„Főméltóságod születésnapja alkalmából legószintébb jókívánságaimat küldöm Főméltóságod egészségére és Magyarország boldogulására."

A kormányzó úr a bolgár királynak a következő táviratban válaszolt:

„Felséged szivélyes jókívánságaiért, kérem, fogadja leghálásabb köszönetemet."

Mussolini olasz kormányfő ugyanez alkalomból Magyarország kormányzójához a következő táviratot intézte:

„Születésnapja alkalmából, kérem, fogadja Főméltóságod őszinte és meleg jókívánságaim kifejezését."

A kormányzó úr a következő táviratban válaszolt:

„Mai születésnapom alkalmából hozzám intézett szives jókívánságaiért fogadja Nagyméltóságoa hálás köszönetemet."

Gömbös Gyula édesanyjának látogatása Kállay Miklósnál

Özvegy *Gömbös* Gyuláné, néhai Gömbös Gyula miniszterelnök édesanyja pénteken Murgáról *Budapestre érkezett, hogy résztvehessen fia szobrának leleplezési ünnepségén.* Szombaton délelőtt megjelent a miniszterelnökségen és *látogatást tett Kállay Miklós miniszterelnöknél.*

Zörgő VÁSZON és KELENGYE fogalom DEÁK F. UCCA 19.

Vasárnap, 1942 junius 21
IX. évfolyam 139. szám

Ára 24 fillér

UJ MAGYARSÁG

ELŐFIZETÉSI ARAK: EGY HONAPRA 3.20 PENGŐ, NEGYEDÉVRE 9.30 PENGŐ FÉLÉVRE 18.60 PENGŐ, EGYES SZÁM ARA KÖZNAPON 12, VASARNAP 24 FILLÉR

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MILOTAY ISTVÁN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 5. TELEFON: 1-464-20, 1-464-28, 1-464-29 ÉS 1-444-00. POSTACSEKKSZAMLA 6500

Szinte legendás vitézséggel harcolnak honvédeink

A németek a szovjetfront valamennyi szakaszán előnyomulnak

GÖMBÖS

Irta: Milotay István

1919 egy sötét, lucskos januári délutánján találkoztam először Gömbös Gyulával. Nyakig fuldokoltunk a Károlyi-forradalom szomorú, piszkos, kétségbeejtő eseményeiben és élményeiben. Körülöttünk semmi remény, bennünk végtelen keserűség, tehetetlen düh és álmatlan tennivágyás. Az ország szétszaggatva, Erdély a románok, Felsőmagyarország a csehek kezén, a Délvidék a szerbek zsákmánya, a nemzeti társadalom ájultan, elnémultan nézi, mint szakadnak be fölötte a történelmi Magyarország hatalmas boltívei, amelyeket olyan öröknek, olyan romolhatatlanoknak tartott . . .

Az Uj Nemzedék szerkesztőségi boltjában, a Duna-utca elhagyatottságában napról-napra, estéről-estére tanácstalanul rágjuk magunkat. Az ország minden részéből beljebb és beljebb menekülnek az emberek, az idegen szuronyok űzik őket, mint a vadakat. Mi meg Budapestről szeretnénk menekülni, a csőcselék megútált, fejetlen, áruló uralma, a szocialista-polgári forradalom csődje s a bolsevista rémuralom árnyéka elől. Menekülnénk, de nincs hova. Be vagyunk zárva, be vagyunk kerítve szinte mind a négy égtáj felől. Mindenki úgy tapos rajtunk, ahogy akar. A szerbek, csehek, vagy románok akkor jöhetnek Budapestre, amikor eszükbe jut. Károlyiék gyűlölnek, üldöznek mindent, amiben még a nemzeti önérzet vagy akarat egy szikrája pislákol. Kunfiék, Peyerék, Kun Béláék, a külső ellenséggel versenyezve, letiprással, kiirtással fenyegetnek mindent, ami még a magyar öntudatból megmaradt. Hova meneküljünk?

Minden és mindenki ájultan, az akaratlanság, a céltalanság önkívületében menekülni próbál. Nincs tovább, nincs miért, nincs kivel és nincs mivel küzdeni, még ha akarnánk is. A menekülésre pedig csak egy út szabad még, az is Bécs felé vezet. Az osztrák-magyar birodalom hatalmas, ragyogó metropolisa maga is a zsidó marxista uralom martaléka. De ott ezt a rémséget, ezt az összeomlást, ezt a gyujtogatást mérsékli és ellensúlyozza valahogy az osztrák néppárt a maga öntudatos paraszti és polgári tömegeivel. De mit adhat nekünk ez a Bécs? Oda meneküljünk a nemzeti öntudat, a magyar feltámadás álmaival, céljaival, ahonnan ezeket az álmokat mindig börtönnel, vérpaddal némították el? Minek mennénk oda: koldusnak, kéregetőnek, alamizsnagyüjtőnek, azokhoz, akik maguk is megrohanni szeretnének bennünket, hogy elvegyék tőlünk, ami még elvehető? Minek menjünk oda? Itt kell maradnunk, itt kell elvesznünk a magunk gyalázatára, az utókor megvetésére . . .

Ilyeneken tünődtünk, tipródtunk ott a Duna-utcai boltban azon a januári estén is, mikor a régi, viseltes katonaköpenyekben két fiatal tisztféle zörgetett be hozzánk a félig lebocsátott vasredőnyön keresztül. Sápadtak voltak, kicsit gondozatlanok, megviseltek s hozzá izgatottak és türelmetlenek. Mindjárt azzal kezdték, hogy hol beszélhetnének velünk bizalmasan, mert fontos dolgokat szeretnének közölni. Bizalmatlanul, gyanakodva felelgettünk nekik. Annyi ál-ellenforradalmár kopogtatott akkoriban nálunk, már senkiben se biztunk. Hát előbb igazolják az urak magukat! Nevetve bemutatkoztak: az egyik Gömbös Gyula volt vezérkari századosnak, a másik Kozma Miklós volt huszárkapitánynak prezentálta magát. Azért jöttek, hogy fölszólítsanak: menjünk velük együtt Bécsbe. Az itthon hamvába halt, kibontakozni nem tudó magyar ellenforradalom vezető emberei mind oda tartanak, ott fogunk szervezkedni s onnan próbálunk a világ közvéleményéhez szólni a kommunista rémuralom európai veszélyével szemben. Mindenki oda megy, aki teheti, hát menjünk mi is, amíg még lehet, míg Kun Béláék ezt a kaput is le nem zárják, ezt az ösvényt is el nem állják. Ott, az osztrák nemzetiek segítségével, fegyvereket tudunk szerezni, talán egész kis hadsereget toborzunk össze magyar menekültekből s még a kezdet kezdetén felboríthatjuk Peyerék, Kun Béláék számításait . . .

Kozma Miklós nyugodtabban, elszánt, hideg eltökéltséggel, Gömbös a türelmetlen bosszúszomj s az égő szégyenérzet sürgetésével fejtegette ezeket a terveket. Össze akarunk fogni a németekkel, mondta. A szocialista forradalmi uralom ott se tarthat soká, ott is van, vagy ha még nincs, előbb-utóbb fel fog támadni a nemzeti reakció. Mi együtt buktunk és csak együtt támadhatunk fel... Igy érveltek, de nem tudtuk meggyőzni egymást. Mi, szegény Urmánczy Nándorékkal együtt, a székely hadosztályokba vetettük utolsó reménynyünket. Arra készültünk, hogy lemegyünk a csucsai frontra s aztán a szatmári nagygyűlésre s ott keleten, a Tisza—Szamos sarkában szervezzük meg a nemzeti fölkelés új hadseregét . . .

Szegény Gömbös végül azzal fenyegetett meg, ha nem megyünk magunktól, erőszakkal fog elvitetni bennünket. A bécsi szervezkedéshez magyar lap kell, s azt csak mi csinálhatjuk meg. Idehaza nem lehet semmit se kezdeni, annyi a megbízhatatlan fecsegő, a haszontalan áruló, mire megmoccanunk, már falhoz is állítanak bennünket.

Nem tudtuk meggyőzni egymást s úgy váltunk el, hogy ők egy kicsit nehezteltek is reánk.

Se nekik, se nekünk nem volt igazunk. Vagy, ha úgy tetszik, mind a kettőnknek igaza lett: a belső magyar feltámadás csakugyan keletről, a Tisza mellől indult el, de a külsőt, az országot visszaszerző lökést húsz esztendővel később csakugyan nyugatról kaptuk. Ha nem is Bécstől, nem is Ausztriától, de egy másik, újjászületett német birodalomtól . . .

*

A marseillei merénylet izgalmai foglalkoztatták egész Európát. Belgrád s a kisantant uszító propagandája Bukaresttel, Prágával s a nagy szövetségesek sajtója, egész az amerikai behemót lapokig, mind ellenünk tombolt. Rágalmak, vádak, gyanusítások özöne szakadt ránk. A jugoszláv sajtó vért, bosszút, fegyvert kiáltott. Belgrád a félmozgósítás állapotában fenyegetődzött napról-napra. Azzal kellett számolnunk, hogy felfegyverzett szabadcsapatok, csetnik és dobrovoljác alakulatok, mintha csak a maguk szakállára tennék, betörnek a nyitott trianoni határokon. A Bánát és a Bácska magyar lakosságára a terror és üldözés rettentő napjai virradtak. Ezrével kellett elhagyniok otthonukat, tűzhelyeiket. Egész falvak, községek népe kénytelen volt menekülni, a puszta életét és a puszta rajtavalót mentve. A végzet pallosa függött fejünk felett és nem volt egyetlen barátunk! A népszövetség, az antantdemokrácia fellegvára nagyképűen úgy tett, mintha az igazságot keresné, s közben a megalázásunkra, megfenyítésünkre készült. Olaszország egymaga állt mellettünk elszigetelve. Az új Németország még, születésének lázában, a sajátmaga roppant gondjaival volt elfoglalva. Mi lesz velünk? Prágából, Belgrádból, Párisból azt üvöltötték, hogy végleg, újra fel kell osztani bennünket, letörölni a térképről, mint az irredenta-lázadás tűzfészkét, magát a magyar fajt is ki

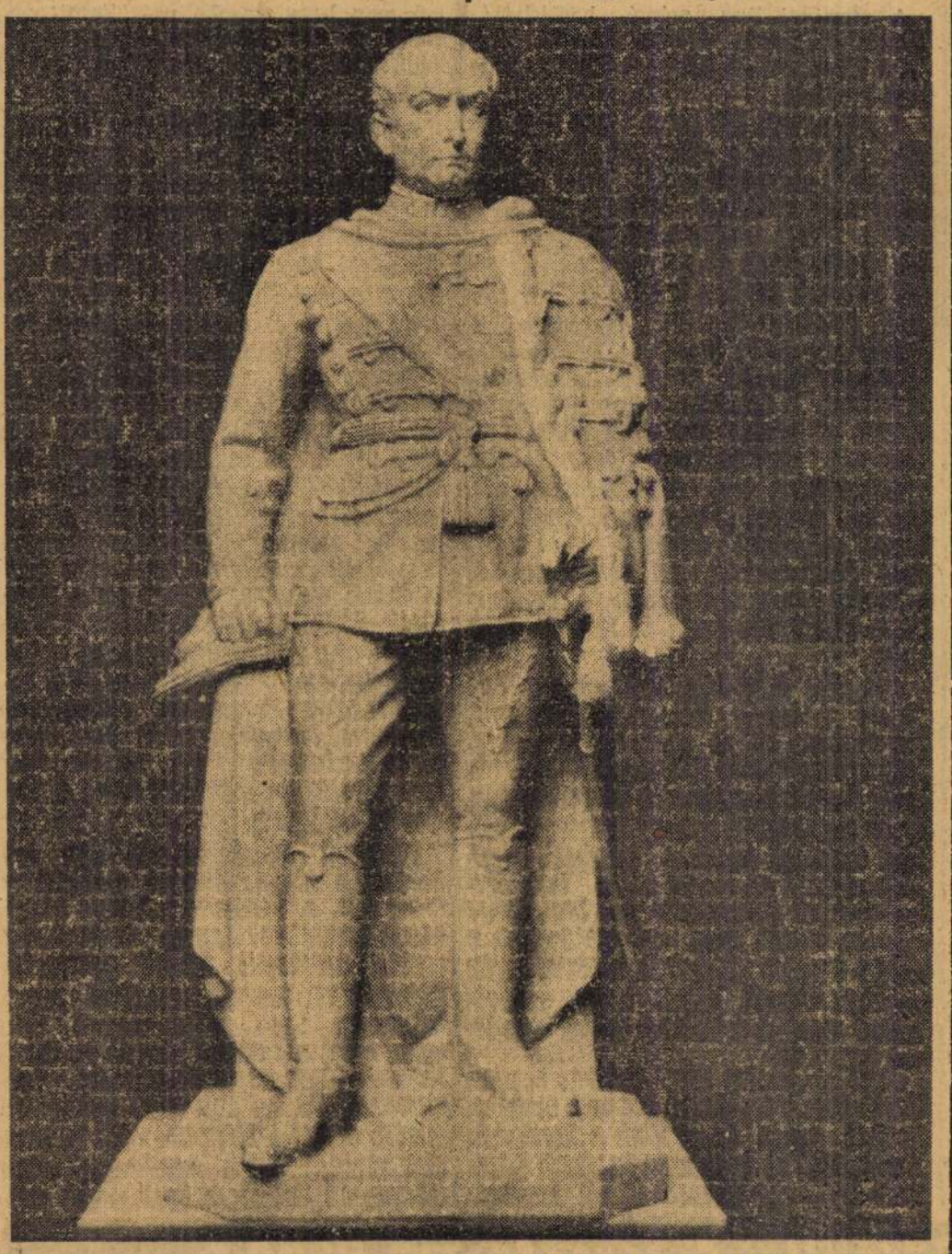

Gömbös Gyula szobrát vasárnap avatják fel (Pásztor János műve)

NOTESZ

1.

Virág Ferenc pécsi megyéspüspök julius 30-án mutatja be *aranymiséjét*. A főpásztor első szentmiséjének 50. évfordulát *a legteljesebb visszavonultságban* kívánja megtartani. Virág Ferenc, aki e napokban ünnepelte születésének 73. évfordulóját, egyszerű családból származik, *atyja postaaltiszt volt*. 1892-ben szentelték áldozópappá, 10 év mulva a pécsi papnövelde intézet igazgatójává nevezték ki, ujabb 10 év mulva *Paks* plébánosa lett és ujabb 10 év mulva a *szekszárdi* belvárosi plébánia élére került. 1926-ban lett a pécsi egyházmegye püspöke. Irodalmi téren is jelentős munkásságot végzett. *Sokszáz tárcája jelent meg, költeményit „Hajnal" cimü kötetében adta ki.* Virág püspök értesitette egyházmegyéjének papságát és hiveit, *hogy aranymiséje alkalmából semmiféle nyilvános ünnepséget nem engedélyez.*

* Ujdonság Smart Gardénia toiletteviz.

2.

A *balatoni fürdőidény* ezidén *nehezebben* indul, mint az elmult husz *év bármelyik nyarán! Eddig egyedül Balatonfüred telt meg vendégekkel*, a többi balatoni fürdő- és üdülőhelyeken még mindig *szép számmal akad üres szállodai vagy panzió-szoba és kiadó lakás.* A köz ellátás pedig semmi kivánnivalót sem hagy hátra, tejjel, hussal, baromfival, zöldséggel, gyümölccsel a kormány gondoskodása ellátja a Balaton minkét partját, az időjárás is kedvezőnek mondható és az árak sem változtak tavaly óta. Az elmult héten a balatonkörnyéki üzemek tulajdonosai felterjesztéssel fordultak a belügyminisztériumhoz, amelyben többekközt azt is kérték, *hogy a tánctilalmat délutánra és estére függesszék fel augusztus 25-ig.* A somogyi part több kisebb fürdőhelyét *a honvédség sebesült és lábbadozó katonáinak* rendezték be.

* Bájosak a barnára sült hölgyek a fehér és szines, dusszirmu, rózsaalaku fül-klipszekben, ugyanezt hordják hajban is. Ez a felkapott nyári ujdonság Jolie divatékszerboltjának (Kigyó-u. 4—6) legujabb kreációja.

3.

Svédország tegnap ünnepelte királyának, *V. Gusztávnak 84. születésnapját.* A világ uralkodóinak doyenje Napoleon egyik marsalljának, Bernadottenek unokája, aki Károly János néven 1818-ban foglalta el a svéd trónt. Tavasszal V. Gusztáv sulyos tüdő- és mellhártyagyulladáson esett át, de közmondásos szivós természete és életereje megbirkózott a nehéz betegséggel. A „Stockholm Tidningen" jelentése szerint már junius eleje óta tullgani nyári rezidenciájában *minden reggel jó félórát tenniszezik 78 éves öccsével*, Jenő herceggel, aki egyébként tehetséges és elismert tájképfestő és a svéd képzőművészeti akadémia elnöke. Estebédje előtt pedig, 6 óra táján, *szép időben, szélviharban és esőben egyaránt legalább egyórás sétát tesz másodszülött fiával*, Vilmos herceggel, aki népszerü költő hazájában és a svéd tudományos Akadémia elnöke.

4.

A Reuter-iroda Zürichen keresztül ideérkezett jelentése szerint az alsóház péntekesti ülésén egy liberális képviselő kérdésére, hogy *mennyibe kerül a háboru naponta Nagy-Britanniának*, Sir Kingsley Wood pénzügyminiszter ezt a rövid, szabatos választ adta: *14.5 millió fontba!*

* A Fővárosi Pavillon Kávéház megnyitása óta Csiszér és Havas uj bérlők mindent elkövetnek, hogy a legkényesebb igényeket is kielégitsék. Elsőrendü jégbehütött sörök, kiváló borok, vaj, sonka, felvágottak és remek hideg vacsorák vonzzák a közönséget. Délután és este előkelő közönség zene mellett kommersz kártyával is szórakozik.

5.

Surányi Miklósnak, a férfikorának és teremtőerejének teljében elhunyt nagy regényirónk halálának évfordulóján, ma, hétfőn reggel 7 órakor a Szent Sziv-templomban gyászmise lesz. Surányi utolsó hatalmas alkotása 1936 karácsonyán jelent meg: „Egyedül vagyunk" cimü háromkötetes Széchenyi-regénye.

* Végleges szőr- és szemölcsirtás. Loránd Kozmetika.

6.

A Királyhágón tuli és a Királyhágón inneni szinházi és irodalmi világ nagy meglepetésére *Mihályfi* Béla lett a kolozsvári Nemzeti Szinház uj direktora, az egyévi működése után visszavonult Táray Ferenc utóda. Az elmult héten báró Kemény János intendáns (mától főigazgató) és Haász Aladár kultuszminisztériumi osztályfőnök *Major* Tamással, a Nemzeti Szinház talentumos, fiatal rendezőjével tárgyaltak a kolozsvári szinházigazgatói megbizatásról, de ezek a megbeszélések nem vezettek eredményre. A másik komoly jelölt, *Hegedüs* Tibor, akinek kinevezése közmegnyugvást keltett volna, már előbb bejelentette visszalépését, mert a Vigszinház művészi vezetését vállalta. *Igy aztán két—három fővárosi szinész került kombinációba és közülük Mihályfi Bélára esett az illetékes tényezők választása.* Az uj kolozsvári igazgató 51 éves, néhai Mihályfi Károlynak, a Nemzeti Szinház hires művészének fia, ő is tagja volt a Nemzetinek, ahol epizodista jellemszinész-szerepeket játszott, majd Németh Antal igazgatói kinevezésével egyidejüleg távozott az ország első szinpadáról. Ekkor Bárdos Arthur szerződtette és a Belvárosi Szinházban adott Mihályfinak működési teret és sok szép lehetőséget arra, hogy szinészi tehetsége kibontakozzék. Ezévben az Andrássy tagja volt. Mihályfi Béla eddig szinházvezetési és irányitési, továbbá rendezői problémákkal nem foglalkozott.

7.

Megdöbbentette Anglia konzervativ közvéleményét Butler kultuszminiszter pénteki bejelentése az alsóházban, amely szerint a kormány lord Fleming elnöklete alatt bizottságot küldött ki *Anglia évszázados és eddig világszerte példaképnek emlegetett nevelési rendszerének gyökeres megreformálására.* A szenzációs ujitás elsősorban *a hires „Boarding-school"-intézmény eddigi nemzetnevelési szelleminek teljes kiforgatását célozza.* A kormány mindenekelőtt ellenőrzés alá veszi a boarding-schoolokat, ahol eddig a főnemesi és a jómódu középosztály gyermekeit nevelték vezetőszerepre, az államigazgatás és a közélet pozicióinak méltó betöltésre és ellenőrző tevékenységét oly irányban kivánja érvényesiteni, hogy *a tanulóifjuságnak legalább kéthamadrésze azokból a rétegekből kerüljön ki, amelyek eddig gazdasági és tánadalmi okokból nem küldhették főiskolákra gyermekeiket.* Még inkább megdöbbentette a tory-közvéleményt miniszteri bejelentés másik része, amelynek értelmében *már az ősztől kezdve a tanitás szellemét a nemzeti alapról — nemzetközire helyezik.* Az angol nevelés e *forradalmi jelentőségü* átállitására felhasználják majd aNagy-Britanniával szövetséges államok legkiválóbb tanerőit, tudósait, kutatóit és iróit is, akik már az uj tanévben a legkülönbözőbb szakokban, mint rendes és vizsgáztató professzorok kezdik meg működésüket az angol főiskolákon.

8.

Alighogy a hosszu ól után a nap első sugarai bearanyozták a körengeteg tetőit, utcáit, árkjait, még a mult nyaraknál is *roamosabban* és *általánosabban* terjed el Budapesten *a szines szemüvegek divatja.* Régebben leginkább szinesen öltözködő és tetszenivágyó fiatal hölgyek viseltek zöld, kék, szürke oklárékat déltájt, vagy a strandokon, lehetőleg hófehér vagy vérpiros foglalaban. Az enyhén zöld vagy hamuszürke szemüvegek viselésének célja vag haszna nyilván az, hogy a negyd- félórai napozás alatt a szemet kiméljék az izzó és kétségtelenül ártalmas sugároztól. Napjainkban azonba borus időben, árnyékban, sőt — horribile dictu! — *zárt helyiségben semveszik le divathölgyeink a szines szemüveget,* mert azt ma már bizonyra nem szemvédőnek, hanem *nyáritoillette-jük nélkülözhetetlen kellékének* tartják. Mindezekhez szabadon végül megjegyezni, hogy legkitünőbb szemorvosaink véleménye szerint *a szines üvegek használata naponsszat, a szemre határozottan ártalmas, fokozza a gyengébb szem érzékenységét, az egészséges szemet pedig bágyasztja, kifárasztja.*

9.

Sok szó esett vasárnap *Dessewffy* Gyula gróf *„Hangoskodó kisebbség lappangó rémuralma"* cimü vezércikkéről, amely az este jelent meg egyik napilapunkban. *A széles körben feltünést keltő hirlapi cikk néhány érdekes passzusa:* „Az egész magyar közösséget egy titkos, lappangó rémuralom kezdte ki . . . mindennapi életünkbe egyesek a maguk rémuralmát próbálják becsempészni, s a rágalmazás, piszkolódás, a szavak igazi értelmének kiforgatása és feljelentgetések eszközeivel kollektiv terrort gyakorolnak . . . Soha azelőtt annyi rágalom, titkos feljelentés, vádaskodés nem szennyezte be életünket, mint a legutóbb időben. Egy kis erszakos kisebbségnél szokássá vált, hogy a szavakat kiforgassák valódi értelmükből, hogy befeketitsék és bajbasodorják azt, aki szánukra nemtetsző önálló véleményt mert hangoztatni. *A nyiltszinü beszéddel, határozott véleménynyilvánitással mind ritkábban találkozunk!* Titkos rettegés, bizalmatlanság, fojtott nyugtalanság jellemzi az összejöveteleket. Ma már sokszor a barát sem bizik barátjában. Mintha attól félnének, hogy az illető vádat kovácsolva az elhangzott szavakból, azokat rágalmak és gyanusitások számára használhatja fel. *Olyan jelenség ez, amely mellett szótlanul elhaladnunk nem szabad!* Mert megmérgezné az őszinteséget, tönkreteheti a szellemi szabadságot, megszüntetheti a véleményalkotás jogát és végül rut, iszapos mocsárrá változtathatja át a magyar életet. *Elsősorban a kiszolgáltatott kis ember miatt intézményes védelmet követelünk.* A gyengébbek, kötött helyzetben levők számára türhetetlen és tarthatatlan, hogy erőszakos fellépéssel elnémithatók legyenek . . . A magyar közvélemény szabad véleményalkotása egyetemes magyar érdek. *Ezért van szükség arra, hogy a gondolat szabadsága és a véleményalkotás joga mindenki számára fennmaradjon.*"

Szinházi hét

A köszinházak kapzárása után *Erdélyi* Mihály *Erzsébetvárosi Szinháza* hozta ki szokásos nyári operettjét. Erdélyi idei operettje, az *„Aranysárga falevél"* igen nagy sikert aratott. Valódi operett a javából, kitünő szereplőkkel. Közöttük elsősorban az operaénekesnő *Orosz* Juliát kell emlitenünk, majd *Csortos* Gyulát, akik mindketten sok tapsot arattak. A humort az utolérhetetlen *Latabár* Kálmán, *Kiss* Manyi és *Somogyi* Nusi képviselik, de méltán csatlakozik hozzájuk *Tapolczay* Gyula is. Jó bonviván *Delly* Ferenc, változatlanul mulattató az öreg *Latabár* és teljes dicséret illeti *Szilágyi Szabó* Esztert, *Zala* Karolát és *Göndör* Klárit.

A nyári szinház levegőjének feltétlen hasznára volt *Tihanyi* Vilmos szakavatott rendezése.

— **Beiratások a Fodor-zeneiskolában** junius 24, 25 és 26-án d. u. 4—5-ig lesznek Andrássy-ut 40. sz. alatt. Tájékoztatót díjtalanul küld az igazgatóság.

Szótár — mint „best seller"

A franciául beszélő és francia kultuián nevelkedett magyar értelmiséget közelről érinti az a nagyjelentőségü kultureseményt, hogy *Sauvageot Francia-Magyar és Magyar-Francia* Nagyszótárának, a magyar szótárirodalom e kimagasló müvének alig néhány évvel az első kiadás után már ujabb második kiadása jelenik meg. Az efajta enciklopédiszikus müvek életét tudvalevőleg évtizedekben mérik. Hogyan veheti fel tehát egy ilyen hatalmas tudományos aparátusu mü jelentőségében a versenyt a *„best seller"-ekkel?* Tulajdonképpen minek köszönheti a *Nagy Sauvageot* páratlan népszerüségét és tekintélyét? Hiszen az ilyen munkák még sokkal nagyobb országban is csak aránylag szükkörü közönséget szoktak érdekelni és ritka eset, hogy valaha is *teljesen kifogyjanak* a készletek s uj kiadás váljék szükségessé.

A *Sauvageot-szótár 2500 oldalon a magyar és a francia nyelv teljes irott és beszélt szókincsét felöleli*, minden egyes szó tartalmát, alkalmazását finom jelentés-árnyalatait és teljes frazeológiáját is közli, sőt: étlekinthető hanglani és nyelvtani jelöléseivel bő felvilágositást ad az összes felmerülő ejtési és grammatikai kérdésekről is. Szakszerü alaposságában teljesen egyenrangu a világhirü *Larousse*-szal és a *Sachs Villatte*-tal, sőt modernebb és teljesebb még ezeknél a nagy standardmunkáknál is. És mégis: *A Nagy Sauvageot* nem pusztán a filológusok, hane a *nagyközönség szótára.* Mert a legkimagaslóbb értéke éppen az, hogy szerkesztői megalkotásánál teljes mértékben szem előtt tartották a *gyakorlatiasság* követelményeit. Nemcsak az irodalom nyelvét és az akadémia által elfogadott szavakat vették fel, hanem a valóságosan beszélt köznyelvet, az *argot-* és a különféle *szakmák müszavait* is feldolgozták. Ilyen értelemben *a nagy Sauvageot még a magyar nyelv szempontjából is házagpotló!* A politikai és gazdasági világválság, az uj világháboru és az utóbbi évek hallatlan technikai fejlődése minden nyelvben az uj szavak és kifejezések százait vetette fel. Ezeket a *Nagy Sauvageot* mind közli s igy ugyszólván *az egész világon egyedülálló a maga teljességében.* Magyar kulturánk valóban büszke lehet rá! Mindazok, akik akár kulturális, akár gazdasági téren, vagy egyszerüen mint az irodalom barátai kapcsolatban állanak a francia élettel, most hozzájuthatnak e keservesen nélkülözött tanácsadóhoz. Hiszen minden müvelt embernek lépten-nyomon szüksége van a francia nyelv szókincsére. Akik francia forditásokkal foglalkoznak, eddig a maguk által fabrikált és mindig kockázatos *„körülirásokra"* voltak rátalva, ha valamilyen fogasabb kérdésekkel kerültek szembe, be kell vallani azt is, hogy éppen a francia nyelv jólismerői nem az ugynevezett nyelvi ritkaságokban, hanem a legegyszerübb vélt, könnyünek látszó, mindennapi fordulataiban bukkannak a legnagyobb nehézségekre. *Sauvageot mindenre választ ad, a ritkaságokra és a köznapi nyelv titkaira egyaránt.*

Erre a szótárra már *régóta szükség volt* s ime most, az uj világháboru kellős közepén, *mindenki számára* hozzáférhetővé válik ez a hatalmas mü. A *Sauvageot-szótár uj, népszerü, olcsó*, de a réginél is teljesebb, *„békebeli kivitelü"* kiadásának megjelenésével uj korszak kezdődik *Magyarországon* a francia nyelvtanulás történetében.

Gyönyörü
rókakabátok,
nyestek nagy választékban
Schmideg
szücsnél, IV., Párisi-u. 3

Hölgyek!
Szenzációs nyári divatajdonságok olcsó árban
Santungkosztüm remek, kivitelben P **42.90-től**
Kartonruha, garantált tiszta pamut minden szinben és nagyságban ..... P **22.90-től**
ZSUZSI
női divatház
Erzsébet-körut 24.
3 nagy kirakat tele gyönyörü modellkülönlegességekkel, **érdemes megnézni.**

SILENTEX ING
nem mürostos
rövidujjas 16.30 P
Kovácsné fehérneműüzem, Pannonia-u. 3.

Az olasz király jelenlétében megnyilt a velencei nemzetközi kiállitás

Velence, junius 21.

(Magyar Távirati Iroda.) Vasárnap délelőtt ünnepélyes keretek közőtt nyilt meg a Biennale nemzetközi művészeti kiállitás *Viktor Emánuel* király és császár, a genovai herceg és *Bottai* nemzetnevelésügyi miniszter jelenlétében. A megnyitáson jelen volt *Máriássy* Zoltán quirináli magyar követ, *Mackensen*, Németország római nagykövete és a kiállitó államok diplomáciai képviselői.

A megnyitó beszédet *Volpi* gróf mondotta, kiemelve annak jelentőségét, hogy a mai háborus viszonyok mellett *11 nemzet jelenhetett meg a Biennale kiállitásán.* Volpi gróf beszédében Németország után Magyarországot emlitette meg, méltatva a magyar művészek kiválóságát.

—

Pásztor János

ARANYPÓK KERT VARIETÉ
VII., Rákóczi-ut 13. Telefon: 143-072.
Junius hó 25-én csütörtökön este ½9-kor **először**
Nyári kaland
zenés, táncos, énekes revü. **Fodor, Misoga, Barna A., Lugossy,** stb. Vasár- és ünnepnap d. u. ½5-kor is. Olcsó helyárak 80 fillértől.

MÁRKUSPARK (fedett) **SZINHÁZ**
Telefon 131-187. (Rákóczi-ut és Muzeum-körut sarkán)
Pünkösti Andor rendezésében **PÁRISI EXPRESS**
Zenés vigjáték, irta: **Ives Mirande.** Forditotta: **Pünkösti Andor.** Zene: **Csanak Béla.** Versek: **Erdélyi Mihály.**
DAYKA MARGIT
Feleky Kamill, Csikós Rózsi, Kertész Dezső, Mihályi Ernő, Buttykay Emmi, Pataky Miklós, Császár Terka, Sárossi Andor, Ihász Lajos felléptével. * **Bemutató előadás junius 24-én, szerdán este fél 9-kor. Vasár- és ünnepnapokon délután fél 6-kor is. Jegyek már válthatók.**

II., Medve-utca 42.
Margit-körut mellett. Ujonnan épült melegviz, központi fütéses házunkban
EGY- ÉS KÉTSZOBÁS HALLOS LAKÁSOK
julius 1-ére **KIADÓK.** Érdeklődés a helyszinen vagy telefon **146-856**

Vitacit **rögtön segit**
Mitesszeres, tágpórusu, pattanásra hajlamos arcnak
VITACIT arcpakolás, készlet **6.72** P.
Száraz, érzékeny, huzódó, időelőtt ráncosodó arcnak
VITACIT bőrtápláló-krém, tégely **6.65** P.
A törvényes pótfelár az árakban benfoglaltatik.
Szaküzletekben is kapható. Postán „ARCÁPOLÁSI TANÁCSADÓ"-val küldi:
LORÁND KOZMETIKA, VI., Mussolini-tér 3. sz. **A név garancia!**

A Kormányzó Ur jelenlétében leleplezték Gömbös Gyula szobrát

Tasnády-Nagy András ünnepi beszéde

Ősszel lesz hat esztendeje, hogy *Gömbös* Gyula eltávozott az élők sorából. A *Gömbös Gyula Társaság* kezdeményezésére emlékére a magyar társadalom *hófehér carrarai márványszobrot emelt a Döbrenteitéri parkban.* A szobor *Pásztor* János művészi alkotása.

Vasárnap délelőtt volt *Gömbös* Gyula szobrának leleplezési ünnepélye, melyen ott volt *a magyar társadalom szine-java, a politikai világ, megjelentek a külföldi követek, de eljöttek az ünnepségre a magyar nép egyszerű gyermekei is.*

Horthy Miklós, Magyarország kormányzója pontban tiz órakor érkezett gépkocsin az ünnepség színhelyére.

Felhangzott a *Himnusz*, a *Kormányzó* fogadta a diszszázad parancsnokának jelentkezését, majd a megjelentek zugó éljenzése közepette ellépett a diszszázad arcvonala előtt.

A néptanitó fia

A szoboravató beszédet *Tasnády Nagy* András, a képviselőház elnöke mondotta:

— *Gömbös Gyula az utolsó két évtized magyar történetének egyik legmarkánsabb alakja.* Apja *Murgán* néptanitó volt, anyja németajku családból származott. Ő maga hamar kikerült a családi házból és katonai nevelést kapott.

— Uj magyar életet akart teremteni, uj életstilust, uj embertipus lebegett szeme előtt.

Katonai pályáját az 1918-as összeomlás szakította meg, *Bécsbe* majd *Szegedre* ment, hogy bevesse magát az ellenforradalomba. Igy vitték át az események *a politka mesgyéjére.* Az 1931-ben bekövetkezett sulyos gazdasági válság hatása alatt általános depresszió mutatkozott nemzetünk életében. A gazdasági válság hullámai az egész világon végigcsaptak. A lelkek tele voltak kedvetlenséggel és nem láttuk, hogyan emelkedhetünk ki ebből a helyzetből. *Gömbös Gyula látta, tudta.* Vállalta a kormányelnökséget, megmutatta, mit kell tenni.

Jött a lemondás helyébe mint reménység, erős hittel, vasakarattal, jött azzal az elhatározással, hogy egységbe kovácsolja a nemzet lelkét.

A nemzet elé tárta munkatervét. *Az öncélu nemzeti állam, erkölcsi és anyagi jólétben élő nemzet, békerevizió, egységes, magyar világnézet, egészséges nemzeti társadalom* — ezek munkatervének alapgondolatai. A *95 pont* a modern magyar élet minden kérdését felölelte. *Milliók értették meg és fogadták szivükbe.*

Ő volt az első vezető államférfi Európában, aki Hitler Adolfot felkereste és fenntartás nélkül az ő uj Németországa mellé állt.

Csak most, pár nappal ezelőtt mult kilenc éve, hogy *Berlinbe* utazott üdvözölni a *feltámadó német nagyhatalom vezérét.* De *Gömbös* Gyula volt a *német—olasz összefogás* legelkesebb propagálója is. A *tengely* elnevezés is tőle ered s ő volt az, aki akkor, amikor a nagyhatalmak a szankciók alkalmazását elhatározták, határozott *tiltakozását* jelentette be. Mint minden nagy államférfit, őt is elsősorban *a jövőt formáló tényezők érdekelték.* Csak a munkás, kötelességét teljesitő embert szerette, ki *akarta, irtafi az üres urhatnámságot. Törekvései, célkitüzései, tanitásai ma is pótolhatatlanok.*

Á koszoruk áradata

Tasnády Nagy András ezután engedélyt kért a *Kormányzótól* a szobor leleplezésére. Pár pillanat és

lehullt a nemzetiszinü lepel és szinte sugárzott a hófehér márványszobor a szikrázó napfényben.

Szendy Károly polgármester vette át ezután beszéd kiséretében a szobrot a főváros gondozásába, majd megindult a *koszoruk* áradata. *Elsőnek a Kormányzó helyezett hatalmas babérkoszorut a szobor talapzatára a Himnusz* hangjai mellett és *Kállay* Miklós miniszterelnök, *Radocsay* László igazságügyminiszter, a *Gömbös Gyula Társaság* elnökének kiséretében ellépett a diesszázad előtt, majd gépkocsijába ült és eltávozott az ünnepség színhelyéről. A *felsőház* koszoruját gróf *Széchenyi* Bertalan, a *képviselőházét Tasnády Nagy* András, a *kormányét Kállay* Miklós miniszterelnök, a *honvédségét* vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter és *Szombathelyi* Ferenc vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke, a *főváros* törvényhatóságának koszoruját *Homonnay* Tivadar főpolgármester, a *Vitézi Rend* koszoruját vitéz *Igmándi Hegyesi* Géza ny. altábornagy, a *miniszterelnökség* koszoruját *Bárczy* István államtitkár, a *Gömbös Gyula Társaság* koszoruját *Radocsay* László igazságügymniszter helyezte a szobor talapzatára. Ezenkivül még *rengeteg koszorut* tettek le az emlékmüre.

Ezután egy *huszárfőhadnagy* és egy *tüzérfőhadnagy* tisztelgett mereven a szobor előtt, miközben *mezei virágokból font koszorut helyezett a talapzatra a sárkfai Gömbös-család nevében néhai Gömbös Gyula két fia.*

A belügyminiszter nem járult hozzá ahhoz, hogy a főváros lakásadót vessen ki

A főváros közgyülése *Szendy* Károly polgármester javaslatára néhány hónapal ezelőtt elhatározta, hogy kislakásépitési alapot létesit. Ebbe az alapba minden budapesti bérlő ezé julius 1-től kezdve öt éven át lakbérének 3 százalékát fizette volna be, amiből a számitások szerint öt év alatt mintegy negyvenmillió pengő gyült volna össze kislakások épitésére. A polgármesteri javaslatot szabályrendelet formájában alkották meg és azt jóváhagyás céljából felterjesztették a belügyminiszterhez.

A belügyminiszter most leiratban arról értesitette *Szendy* polgármestert, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértve lakásépitési alap létesitését és a községi kislakásépitési hozzájárulásról szóló szabályrendeletet nem találta jóváhagyhatónak.

Tárgyalások folynak délamerikai hajótér átengedéséről

Genf, junius 21.

(Német Távirati Iroda.) Londonból jelentik: A *Daily Sketch* hirt ad arról, hogy jelenleg egyrészt az Északamerikai Egyesült Államok és Nagybritannia, másrészt pedig több latin-amerikai állam között megbeszélések folynak abban az irányban, hogy ez utóbbi államok

az iber-amerikai kereskedelmi hajók nagy részét engedjék át az angol-amerikai hatalmaknak.

A lap további jelentése szerint ezekbe a megbeszélésekbe csak a kisebb délamerikai köztársaságokat vonták be. Pillanatnyilag még nincsenek meg a pontos feltételek, amelyek mellett ezeket a hajókat a szövetségeseknek átengednék. Azt tervezik, hogy

ezeket a hajókat bérbeadják Angliának s az Egyesült Államoknak : háború tartamára.

Ezeket a délmerikai kereskedelmi hajókat *a tooli vizeken fogják alkalmazni,* hogy igy a szövetségesek hajóit az európai vizeken folyó hadmveletekben és szállitásokra tudják felhasználni.

Aknák veszélyeztetik az amerikai hajózást

Washington, junius 21.

(OFI) A tengerészeti miniszterium közli, hogy a Virginia partjai közelében történt legutóbbi hajósüllyesztéssel és hajóongálódással kapcsolatban a vizsgált arra az eredményre vezetett, hogy *ezeket a veszteségeket ellenséges akn okozta.* Az aknákat egy ellenséges buvárnaszád rakta le az éjszaka leple alatt.

A FERENC JÓZSEF" IRODALMI DÍJ NYERTESE:

Ignácz Rózsa

REGÉNYEI:

ANYANYELVE MAGYAR
SZÜLETETT MOLDOVÁBAN
RÓZA LEÁNYASSZONY
RÉZPÉNZ

DANTE

Reményi-Schneller Lajos az ideiglenes közellátási miniszter

Mint a Magyar Távirati Iroda jelenti, Magyarország Főméltóságu Kormányzója a következő legfelsőbb elhatározást, illetve legfelsőbb kéziratot méltóztatott kibocsátani:

A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Győrffy-Bengyel Sándor m. kir. titkos tanácsos, szolgálatonkivüli vezérezredes, közellátásügyi tárcanélküli miniszter elhalálozása folytán a közellátásügyi tárcanélküli m. kir. miniszteri teendők ideiglenes ellátásával dr. Reményi-Schneller Lajos m. kir. titkos tanácsos, pénzügyminisztert megbizom.

Vonatkozó kéziratomat idezárom.

Kelt Budapesten, 1942 junius 20-án.

Horthy s. k.
Kállay s. k.

Kedves dr. Reményi-Schneller!

A magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Győrffy-Bengyel Sándor m. kir. titkos tanácsos, szolgálatonkivüli vezérezredes, közellátásügyi tárcanélküli miniszter elhalálozása folytán Önt a közellátásügyi tárcanélküli magyar királyi miniszteri teendők ideiglenes ellátásával megbizom.

Kelt Budapesten, 1942 junius 20-án.

Horthy s. k.
Kállay s. k.

Mussolini fogadta a spanyol külügyminisztert

Róma, junius 21.

(Német Távirati Iroda) **Hivatalosan közlik, hogy a Duce fogadta Serrano Suner spanyol külügyminisztert és csaknem kétórás szivélyes megbeszélést folytatott vele. A fogadáson jelen volt Ciano gróf olasz külügyminiszter is.**

Ujpesten nem kapnak tejet a zsidók

Ujpest polgármestere a keresztény lakosság tejellátásának biztositására a következő rendeletet bocsátotta ki:

Megállapitást nyert, hogy a város területén rendelkezésre álló tej és tejtermékek mennyisége a keresztény lakosság szükségletét nem fedezi. Ennek alapján megtiltom, hogy vasárnaptól kezdve Ujpest területén tejellátó vállalatok és tejkereskedők zsidóknak, vagy zsidó származásu egyéneknek tejtermékeket kiszolgáltassanak. Amennyiben a rendelkezésnek eleget nem tennének, velük szemben az alispáni rendelet teljes szigorával járok el és kereskedői kijelölésük visszavonása iránt a felsőbb hatóságoknál előterjesztést teszek.

A kétkötetes nagy szótár

mai ára

95 pengő, de

60 p-ért megszerezheti,

ha azonnal előjegyzi!

crémaillon
crème
crêpe
crêpon
crêpine
crêpitation
crépitement
crépodaille
crépure
crêpeur
crêpelu
crêpeux
crêpeuse
crêpeline
crêpelure
crêpeler
crêpeleur
crémerie
crémeuse
crémier
crémière
crémillée
crémophobie
crémomètre
crémone
crémonne
crémonois
crémor
crémorier
crémorière
crémorrhée
crémosité
crémotartrate
crémuse
crémusette
crénage
crénate
crénaturage
crénaturer
crénaturerie
crénaturier
crénaturière
crénaturiste
crénaturiste
crénaturiste

Alföváros pénzügyi bizottsága elfogadta a budapesti földalatti gyorsvasut tervét

A főváros pénzügyi szakbizottsága szerdán a pénteki törvényhatósági közgyülés elé kerülő polgármesteri előterjesztések letárgyalására, Homonnay Tivadar főpolgármester elnöklésével ülést tartott.

A bizottság elsőnek *a budapesti földalatti gyorsvasut* megvalósitása ügyében készitett előterjesztést tárgyalta.

Az elhangzott felszólalásokra adott válaszában báró dr. *Babarczy István* tanácsnok hangsulyozta, hogy a javaslat megvalósitásához szükséges nagyösszegü hitelt megszerezni csak állami támogatással lehet. A gyorsvasut megvalósitása felé a székesfőváros megtette az első lépést. Rámutatott arra, hogy a gyorsvasut 29 kilométeres vonalának megépitése esetén is fenn kell tartani a Beszkárt több mint 130 kilométeres vonalhálózatát. Sőt a villamosok és autobuszok további szaporitására is szükség lesz és ezek fellett az állandó beruházásokat és karbantartási munkálatokat sem szabad elhanyagolni. A gyorsvasuti hálózatot a városfejlesztési programmba kell beleilleszteni. Alkalmazkodni kellett a nagyvasuti pályaudvarok elhelyezéséhez, mint ahogy a nagyvasutaknak is alkalmazkodniok kell a helyi közlekedéshez. Azokat a vonalakat épitik meg először, amelyek a legkevesebb költséggel és a legkisebb műszaki nehézségekkel valósithatók meg.

A pénzügyi szakbizottság ezután a budapesti gyorsvasuti hálózat kialakitására vonatkozó javaslatot egyhanguan elfogadta.

A polgármester bejelentése

A gyorsvasuthálózat kialakitására vonatkozó polgármesteri előterjesztéssel foglalkozott a MÉP fővárosi szervezete is. *Szántai István* felszólalásában utalt arra, hogy *az első két vonal megépitéséhez 4 év szükséges.* Ezen a két vonalon óránként 42.000 utast lehet majd szállitani. A földfeletti forgalmat az épitkezés nem fogja zavarni.

Szendy Károly polgármester a *Kálvin-tér* rendezésével kapcsolatban bejelentette, hogy a részletkérdések kidolgozásánál figyelembe veszik a Kálvin-téri református templom környékének rendezését. A tervek elkészitésénél meghallgatják az összes szakértőket, sőt még külföldi szakemberek véleményét is kikérik. Külön pályázatra nincs szükség. *Óbuda* városrendezése után a villamos- és autobuszközlekedés még jobban kiépül. Idővel Óbudát is belekapcsolják a gyorsvasuti hálózatba.

Gömbös Gyula szobrának leleplezése

Gömbös Gyula emlékszobrának ünnepélyes leleplezése vasárnap, június hó 21-én délelőtt 10 órakor lesz a Döbrentei-téren. Az emlékszobrot a Gömbös Gyula Társaság közreműködésével a magyar társadalom áldozatkészsége emelte. A szobor alkotója *Pásztor János* szobrászművész.

Az ünnepély sorrendje: A meghivottak a Döbrentei-téren részükre kijelölt helyeiket legkésőbb délelőtt 9 óra 30 percig foglalják el. A *Kormányzó Ur* délelőtt 10 órakor érkezik. A Budai Dalárda a Nemzeti Himnuszt énekli. *Tasnádi Nagy András*, az országgyülés képviselőházának elnöke emlékbeszédet mond. *Szendy Károly* Budapest székesfőváros polgármestere átveszi az emlékszobrot a főváros gondozásába.

Vitéz jákfai Gömbös Gyula emlékszobrára koszorut helyeznek el: a Kormányzó Ur Ő Főméltósága, az országgyülés felsőháza nevében gróf *Széchenyi Bertalan*, a felsőház elnöke, az országgyülés képviselőháza nevében *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke; a magyar királyi kormány nevében *Kállay Miklós* miniszterelnök; a magyar királyi honvédség nevében vitéz *Bartha Károly* szkv. vezérezredes, honvédelmi miniszter és vitéz *Szombathelyi Ferenc* vezérezredes, a honvédvezérkar főnöke; Budapest székesfőváros törvényhatósága nevében *Homonnay Tivadar* főpolgármester; Magyarország összes vármegyéi törvényhatóságainak nevében vitéz *Endre László*, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja; a törvényhatósági városok nevében a rangban legidősebb polgármester; a Magyar Élet Pártja nevében vitéz *Lukács Béla* miniszter; a miniszterelnökség nevében bárcziházi *Bárczy István* államtitkár; a Gömbös Gyula Társaság nevében *Radocsay László* igazságügyminiszter, a társaság elnöke; a jákfai Gömbös család.

Az ünnepély befejezéséül a Budai Dalárda a Szózatot énekli.

Megjelenés: Fekete magyar diszöltözetben vagy fekete magyar nemzeti öltözetben, vagy zsakettben, vagy fekete ünnepi öltözetben; a magyar királyi honvédség tagjai renden és soronkivüli diszben.

A járóműveken érkezők útiránya: A Lánchid felől: Döbrentei-tér, az Erzsébet-hid felől és a Ferenc József-hid felől: Gellért-rakpart, Attila-körút, Döbrentei-tér. A járóművek várakozó helye: Árok-utca. A gyalogérkezők útiránya: Minden irányból. A járóművek elhajtása: a Döbrentei-térről minden irányban.

Kállay miniszterelnök befejezte székelyföldi körutját

„A legközelebbi évek egyik legnagyobb feladata a magyar és erdélyi összeforrás még erősebb kiépitése"

Csikszereda, jun. 17. Kállay Miklós miniszterelnök székelyföldi körútjának utolsó napján Csik vármegyét járta végig, majd látogatást tett Beszterczén is. A miniszterelnököt háromnapos körútja során a székelyek mindenütt elhalmozták bizalmuk és szeretetük legkülönbözőbb megnyilatkozásaival. A miniszterelnök és kisérete a keddre virradó éjszakát báró *Szentkereszthy Béla* országgyülési képviselőnek Sepsiszentgyörgy melletti árkosi kastélyában töltötte.

Az Olt vadregényes völgyében vitt a miniszterelnök útja Csikország fővárosa, *Csikszereda* felé. Utközben minden község határában diadalkapu s az ünneplőbe öltözött, zászlókat lengető székelység várta. Tusnádfürdőn fogadta a miniszterelnököt Csik vármegye hivatalos küldöttsége *László Dezső* főispánnal és *Ábrahám József* alispánnal az élén.

A csikszeredai vármegyeháza előtt ezrekre menő tömeg várta a folytonos megállások miatt kis késéssel érkező miniszterelnököt. Felvonult a környező községek népe is diszruhában, s eljöttek a gyimesi csángók is. A madéfalvi veszedelem után a gyimesi havasokba felhuzódott székelyek leszármazói közül mintegy 800 férfi és asszony jött Csikszeredába. A vármegyeháza kapujában *Szász Gerő* polgármester mondott a város nevében üdvözlőbeszédet.

A miniszterelnök a legközelebbi feladatokról

Kállay Miklós miniszterelnök az ünnepélyes fogadtatás után a megyeháza közgyülési termében fogadta a vármegye és a város polgári, katonai és egyházi hatóságainak és társadalmi egyesületeinek küldöttségeit, amelyeknek szónokai székely szivük szeretetét, ragaszkodását és lelkesedését tárták eléje.

A miniszterelnök a lelkes üdvözlésekre válaszolva, többek között ezeket mondotta:

— Három napja járom a Székelyföldet, ahová azért jöttem, hogy lássam ennek az országrésznek ügyesbajos dolgait, megismerkedjem székely testvéreimmel és ennek a sokat szenvedett népnek, ahol lehet, segitséget hozzak.

— De más jelentősége is van jövetelemnek: bizonyságot akartam vele szolgáltatni határainkon belül és kivül is arról, hogy a magyar kormánynak ezekben a nehéz időkben egyik legfontosabb feladata ennek az országrésznek a szemmeltartása és a róla való gondoskodás, nemcsak a négy székely vármegye, nemcsak a visszatért Erdély, de az egész magyar világ, az egész magyar jövendő szempontjából is.

— *Legközelebbi éveink egyik legnagyobb feladata a magyar és erdélyi összeforrás még erősebb kiépitése.* Különbség eddig sem volt közöttünk, csak távolság volt, de éppen ezt a távolságot kell megszüntetni közlekedési és gazdasági vonalon egyaránt és meg kell pecsételnünk örökre lelki közösségünk integritását.

— És jöttem azzal a szándékkal is, hogy erőt és bizakodást öntsek belétek, de mindannyian azzal a meggyőződéssel távozunk innen, hogy az erdélyi magyarság és a székely nép erejéből, hitéből, lelkesedéséből, bizalmából magunk meritettünk uj erőt ahhoz a kormányzati munkához, amelynek célja egy erős, boldog Magyarország s ennek kebelében egy erős, boldog, fejlődő és megelégedett Erdély. Az itteni csodálatos világ aranyos magyar népe erős volt akkor is, amikor magára volt hagyatva, most pedig velünk együtt megdönthetetlenül áll az elkövetkezendő századok elé.

— Ennek a székely népnek pedig nem szabad többé szétszóródnia a világ minden részében, amint a multban történt, hanem életterét fokozatosan és rendszeresen itthon kell kiszélesitenünk mindaddig, amig találkozik a nagy magyar sziget, az Alföld népével.

A beszédet tomboló lelkesedés és tetszésnyilvánitás fogadta. A miniszterelnök ezután az utcán sorfalat álló közönség ünneplése közepette átvonult a gimnázium kertjébe, ahol a látogatás alkalmából az Erdélyi Párt csikvármegyei szervezete intézőbizottsági ülést tartott.

A gimnázium hatalmas kertjében a székely hegyek fenyőiből font diszsátrat állitottak fel s körülötte helyezkedtek el a nagy térségen a gyülés résztvevői.

„Huszonkét év mulasztásait kell pótolnunk"

Feszült érdeklődés közepette mondott itt is beszédet a miniszterelnök. Mindenekelőtt megemlékezett arról, hogy az Erdélyi Párt képviselői csoportja legutóbb őt vezérévé választotta. Hangsulyozta, hogy ezt nagy megtiszteltetésnek tekinti, mert ugy érzi, hogy ezáltal nemcsak az Erdélyi Pártnak lett vezére, hanem az egész Erdélynek, az erdélyi magyarság gondolatvilágának, szándékainak és akaratának is.

— Szónokaitok — mondotta a továbbiak során többek között a miniszterelnök — az imént több kérdést vetettek fel egyházi, iskolai és gazdasági vonatkozásban. Jól ismerem a felekezeti iskolák kérdéseit, s már első kolozsvári utamról visszatérve azonnal hozzásegitettem az egyházakat ahhoz, hogy megszünjék az a lehetetlen különbség, amely a szülőket terhelte, ha a gyermekeiket felekezeti iskolába járatták.

— Tudom, hogy sok egyéb kérdése van még Erdélynek, amelyekkel egyenként foglalkoznunk kell. Huszonkét év mulasztásait kell pótolnunk s jóllehet a kormány ennek az országnak visszatérése óta már 400 millió pengőt forditott itt külön beruházásokra, ennél sokkal több történt volna, ha Erdély gazdag, békeidőkben tér vissza, nem pedig egy világégés küzdelmei és nehézségei közepette, amikor nem mennek ugy a dolgok, ahogy szeretné az ember. És a háborus nehézségek mellett nem szabad elfelejtkeznünk arról sem, hogy egymásután három éven át árviz is sujtott bennünket, ami olyan nehéz helyzetet teremtett, hogy ha száz kezünk is volna, akkor sem tudnánk minden bajon segiteni.

— Ismerem az itteni nehézségeket. Vasárnap Marosvásárhelyt részletesen foglalkoztam egész Erdély és benne a Székelyföld tizéves gazdasági programmjával, amit most nem akarok ismételni. De kérlek benneteket, abból is, hogy rövid idő alatt én már másodizben jöttem közétek, lássátok a kormány komoly és kemény elhatározását és segiteniakarását.

Lukács Béla és Varga József beszédei

Szünni nem akaró éljenzés és taps fogadta a miniszterelnök szavait, majd vitéz *Lukács Béla* tárcanélküli miniszter szólalt fel.

Rámutatott arra, hogy a csonka országnak a két évtizedes trianoni idő alatt milyen hősi küzdelmet kellett folytatnia azért, hogy egy megcsonkitott és leszegényitett országban összefogja a nemzet erejét és biztositsa az ország lakosságának megélhetését. Ennek az áldozatos munkának az eredménye volt az ország gazdasági életének felemelése, a nép szociális helyzetének javitása, s végül korszerü, ütőképes hadsereg megteremtése. Az uj Európa kiépitésében fegyverrel a kezünkben és vérünk hullajtásával veszünk részt s ennek alapján joggal várhatjuk el, hogy részesei legyünk a végső elrendezésnek. A magyar nemzet már 1919-ben kitermelte magából az uj koreszmét. Amikor Európa hatalmasabb és gazdagabb nemzetei a II. és III. Internacionale között hányódtak, egy magyar férfi — a Kormányzó ur — Szegeden kibontotta azt a zászlót, amely a nemzeti és a keresztény gondolatot hirdette. A szegedi gondolat alapján áll a kormány Kállay Miklós miniszterelnök vezetésével s ennek a politikai irányzatnak a Magyar Élet Pártja adja meg az alátámasztást, amely testvéri szövetségben vállvetve dolgozik együtt az Erdélyi Párttal.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Varga József* a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbizott iparügyi miniszter szólalt fel. Hangsulyozta, hogy egészséges gazdasági élet csak a mezőgazdaság és az ipar együttes fejlődése alapján alakulhat ki s mindkét nagy termelési ág számára életbevágóan fontos a jó közlekedés biztositása. Az iparfejlesztés fontos előfeltétele az olcsó energia biztositása. A villamositás igen nagyjelentőségü gazdasági tényező s a székely nép, amelynek földje ezen a téren nagyon el van maradva, meg lehet nyugodva, hogy a kormány minden erővel segiteni akar ezen a bajon.

Az intézőbizottsági ülés végén gróf *Teleki Béla*, az Erdélyi Párt elnöke hangoztatta, hogy az Erdélyi Párt a Magyar Élet Pártjával teljes egyetértésben és szoros összefogásban kivánja szolgálni az ország érdekeit. Biztositotta a miniszterelnököt és a kormányt, hogy országépitő munkájában mindig maga mögött fogja találni az Erdélyi Pártot.

Kállay Miklós miniszterelnök Csikszeredáról *Csiksomlyóra*, a székelység bucsujáró helyére látogatott el. Itt megtekintette a hires ferencrendi templomot, a „könnyező" Madonnával.

Gyergyószentmiklóson

Csikszentsomlyótól Gyergyószentmiklósig is mindenütt diadalkapuk és az ünneplőbe öltözött székely lakosság várta a miniszterelnököt. Bár többször zuhogni kezdett az eső, a falvak népei türelmesen kitartottak, hogy köszönthessék a kormányfőt. Különösen megható ünnepség zajlott le Madéfalván, a székely vértanuk emlékoszlopánál. A falu lelkésze mondott üdvözlő beszédet, amelyben visszapillantást vetett a hires „székelyöldöklésre".

Kállay Miklós miniszterelnök közvetlen köszönő és buzditó szavakat intézett a lakossághoz, majd virágkoszorut helyezett el az emlékoszlop lábánál.

A késő délutáni órákban érkezett a miniszterelnök Gyergyószentmiklósra, ahol a Kossuth Lajos-téren beláthatatlan tömeg gyült egybe.

A miniszterelnök az üdvözlésekre válaszolva itt is behatóan foglalkozott Erdély és a Székelyföld megoldásra váró problémáival és kormányának idevonatkozó terveivel, majd beszéde végén ezeket mondotta:

— Háromnapos székely utamnak a vége felé járok. Egy életre magammal viszem ennek a földnek és népének szépségét, acélos keménységét, lelkének tisztaságát s a hazafiui erőnek azt a páratlan megnyilatkozását, amit itt mindenütt tapasztaltam. Éppen ez teszi kötelességemmé, hogy mindazoknak a panaszoknak az orvoslására, amelyeket e három nap alatt hallottam és megismertem, a magam, a kormány és az egész nemzet nevében is kötelezettséget vállaljak.

— Mint az Alföld fia, azzal köszönök el Tőletek, az egész székely néptől, hogy ami erő van bennem és az egész magyar népközösségben, a magyar nemzeti feltámadás uj lendületében, azt a Ti erőtökkel megsokszorozva igyekezni fogok a nagy nemzeti célok, köztük a székely nép céljainak szolgálatába állitani.

Kállay Miklós miniszterelnök és kisérete ezután folytatta utját Beszterce felé. Ditrón a székelyek keresztbe álltak a miniszterelnök gépkocsija előtt, aki mosolyogva engedett a kényszernek, kiszállt kocsijából és meghallgatta a falu vezetőjének üdvözlő beszédét.

Beszterczén

Beszterce, jun. 17. Beszterce-Naszód vármegyében is szeretettel és rendkivül lelkes ünnepléssel fogadták a miniszterelnököt. *Dipsén* várta a kormányelnököt a vármegye hivatalos küldöttsége gróf *Bethlen Béla* főispánnal az élén. Festői népviseletbe öltözve vonult ki a fogadtatásra a német lakosság és örömmel és szeretettel üdvözölte a miniszterelnököt. A német lakosság a szabadban akarta uzsonnára vendégül látni a miniszterelnököt és kiséretét, a nagy eső azonban megakadályozta ezt. Az egyik egyszerü német gazda házában teritettek s itt a miniszterelnök az asztalfőre maga mellé hivta a ház öreg gazdaasszonyát. Kállay Miklós közvetlenül elbeszélgetett a falubeli németekkel, behatóan érdeklődött problémáik felől.

Szeretfalva és Sófalva magyar és román lakossága is kivonult az országutra a miniszterelnök üdvözlésére. A magyar lakosság lelkésze és a román nép lelkésze mondottak köszöntő beszédet.

A miniszterelnök körutjának utolsó állomása Beszterce városa volt, ahová az esti órákban érkezett meg. Itt is igen nagy szeretettel és melegséggel fogadták a miniszterelnököt. A város magyar zászlókkal volt fellobogózva s a bevonulási utvonalon a magyar és a német ifjusági alakulatok s a felnőttek szervezetei álltak sorfalat formaruhában.

Kállay Miklós miniszterelnök a vármegyeházán a kormány tagjai és gróf Bethlen Béla főispán jelenlétében egész sor küldöttséget fogadott. Elsőnek a felekezetek vezető lelkészei tisztelegtek a miniszterelnök előtt.

Elutazása előtt a miniszterelnök kiséretével együtt ellátogatott a Magyar Kaszinóba s itt még hosszasan közvetlenül elbeszélgetett a város társadalmának vezetőivel, majd megtekintette a XVI. században épült igen hires, csúcsíves evangélikus templomot. A miniszterelnököt körutja során mindenütt, ahol megállót tartott, lelkesedve és szeretettel ünnepelték a diszviseletbe öltözött székelyek, akik az alkalmat felhasználva, bajaikról és kivánságaikról tájékoztatták a magyar kormány fejét.

Eltemették Győrffy-Bengyel Sándor közellátási minisztert

A kormány nevében Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter bucsuztatta

Fekete leplekbe vonták a Kerepesitemető nagy ravatalozó csarnokát, ahol örökzöld növények és fák, égő ezüst kandeláberek sorai közt helyezték ravatalra *Győrffy-Bengyel Sándort*, a magyar nemzet és a kormány nagy halottját. A Győrffy-Bengyel-család cimere előtt, a diszes fekete koporsó körül a ravatalt elboritotta az örökzöld levelekből és a nyár szines virágaiból font sok-sok koszoru. A Kormányzó Ur nagy babérkoszoruját, amelyet Győrffy-Bengyel Sándor sirjára küldött, délután négy órakor vitéz *Koós Miklós* vezérőrnagy, első szárnysegéd helyezte el a ravatalra. A Kormányzó koszoruját középre tették, a ravatal elé. Koszorut tett *Conte Emilio di Voli* lovassági ezredes, katonai attasé az olasz cs. és kir. hadügyminiszter nevében és a német véderő nevében *Friedrich Karl Rabe von Pappenheim* ezredes, katonai attasé is. Már öt óra előtt egymásután érkeztek a kormány tagjai és a katonai előkelőségek a temetésre.

A ravatal baloldalán a mélyen sujtott özvegy és gyermeke állottak. Megérkezett *József* királyi herceg tábornok és *Angelo Rotta* pápai követ, a követek élén. A ravatal jobboldalán helyezkedtek el gróf *Széchenyi Bertalan*, a felsőház, *Tasnádi-Nagy András*, a képviselőház elnöke és a kormány tagjai: vitéz *Keresztes-Fischer Ferenc*, *Hóman Bálint*, vitéz *Bartha Károly*, *Radocsay László*, *Varga József*, *Lukács Béla*, báró *Bánffy Dániel* és *Antal István* miniszterek. Ott voltak *Uray István*, a kabinetiroda főnöke, vitéz *Szombathelyi Ferenc*, a vezérkar főnöke, vitéz *Keresztes-Fischer Lajos* főhadsegéd, *Schindler* és *Bajnóczy* vezérezredesek.

Amint megérkezett a Kormányzó képviselője, *Kállay Miklós* miniszterelnök és ugyanakkor *Uzdóczi-Zadravecz István* ny. tábori püspök nagy papi kisérettel, megkezdődött az egyházi szertartás. *Uzdóczi-Zadravecz* püspök beszentelte a halottat, majd imát mondott és bensőséges szavakkal emlékezett meg arról, hogy Győrffy-Bengyel Sándor életével és halálával példát állitott a nemzet elé. „Imádkozom a magyar kenyér miniszt ere és a kormány hősi halottjáért", — végezte szavait.

Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter lépett ezután a ravatal elé és bucsuztatta az elhunyt minisztert.

— A magyar királyi kormány hódoló tiszteletét és igaz szeretetét hozom Győrffy-Bengyel Sándorhoz, akinek ravatalát mélységes szomoruság-gal, de a magyar nemzet jövőjében megerősödött hittel álljuk körül. Egy igaz magyar távozott el körünkből — mondotta —, akinek kiválóságát és érdemeit alig lehet méltatni, mert a tények és eredmények beszédesebbek minden szónál.

— Ha a távoli fronton küzdő katonáinkhoz száll gondolatunk, reá kell gondolnunk, mert ennek a hadseregnek a szervezése és felszerelése oroszlánrészben őt illeti meg. A nemzet azonban ujabb áldozatot kiván tőle. Azt, hogy tegye le legmagasabb katonai rangjelzésü egyenruháját és vállalja el a közellátás sulyos gondjait. És ő vállalta, bár egészsége és szervezete már nem volt a régi. Vállalta, mert katona volt, akinek a Legfelsőbb Hadúr óhajtása is parancs. Ezen az uj területen is egész embernek bizonyult. Szervezete már „álljt" parancsolt volna, de ő feláldozott mindent, magánéletet, pihenést és az életét is. *Amig a kötelességteljesitésnek ilyen példái ragyognak előttünk, addig a nemzet is törhetetlenül élni fog.* Érezzük, hogy Isten ezekben a sorsdöntő időkben —, fejezte be beszédét a miniszter —, *utmutatást akart adni nekünk, példát akart elénk állitani, hogy igy kell élni, igy kell áldozni és igy kell meghalni a nemzetért.* Igérjük, igyekezni fogunk méltók lenni hozzá.

Ezután megbontották a ravatalt és Győrffy-Bengyel Sándor koporsóját a nyolc fekete ló-vonta gyászkocsira tették. Elől biborbársony párnán nagyszámu kitüntetését vitték. A gyászkocsit a családtagok, a Kormányzó képviselője, majd a kormány tagjai, kilenc követ, több külföldi ügyvivő és attasé követte, mögöttük az országgyülés két házának tagjai, egykori honvéd bajtársai, barátai, tisztelői, a közellátásügyi minisztérium tisztviselői kisérték utolsó utjára az elhunyt minisztert. Ezután vezérezredesi rangját megillető katonai diszpompával temették el a diszsirhelyre, néhai *Gömbös Gyula* és gróf *Csáky István* sirja mellé.

A kivonult csapatokat *Littay András* vezérezredes vezényelte.

Ujabb huszonhat kivégzés a védnökségben

Prága, jun. 17. (MTI) Mint hivatalosan jelentik, a prágai rögtönitélő biróság junius 16-án 12 személyt, köztük egy zsidót, a brünni rögtönitélő biróság pedig 14 személyt, köztük egy zsidót itélt halálra, részben a Heydrich volt helyettes védnök ellen elkövetett merénylet feldicsérése, részben ellenséges ügynökök rejtegetése, részben a rendőri bejelentési kötelezettség elmulasztása, részben pedig fegyverrejtegetés miatt. Az itéleteket végrehajtották és az elitéltek vagyonát elkobozták.

Kutyatörténet

Annyira hihetetlen és megható ez a história, hogy kénytelen vagyok hitelességét azzal igazolni, aki elmondta nekem és azokkal, akikkel megtörtént. Kivéve magát a főhőst, mivel az nem tud beszélni.

A Mester-utca egyik nagy hentesáru-üzletének nyitott ajtajában egyik délután megjelent a kutya. Bozontos, gondozatlan szőrű, fekete korcs. Amolyan kóbor ebnek lehetett nézni. Leült a küszöbre és beszimatolt a jószagu boltba. Türelmesen várt; néma, alkalmatlankodás, nyöszörgés nélkül. Senki se vette észre.

Másnap délután megint ott volt az ajtóban. Szemérmes, könyörgő fekete szemével addig nézett befelé, amig az egyik segéd észrevette. Véletlenül állatbarát volt: összekotort egy kis hulladékot, rácsapta egy darab papirra és letette a küszöbre. De a kutya nem kapott a finom falatok után, ahogy várni lehetett volna, hanem csak alátúrt a papirosnak; bökdöste, tologatta, majd felnézett jótevőjére. A segéd csodálkozva pislantott rá vissza: az étel nem volt romlott, a kutya viszont éppenséggel nem látszott jóllakottnak. Bordái kiérződtek bundája alól A segéd nem értette a dolgot.

Záróra következett. A vasredőnyt lehuzták, de a hulladék ottmaradt s a szegény kutya lassan eliszkolt valamerre.

Harmadnap négy óra után megint ott ült a küszöbön. Szemével megint bekönyörgött az ajtón át és a segéd megint megpróbálta: hátha elfogadja az adományt. De csak ujra beleturt az orrával a négylábu utcai koldus, piszkálta a papirost és megint nem kóstolta meg a jóizü husféléket. Hanem fölnézett az emberre, mintha valamire kérte volna.

Hiába, nem tudott beszélni.

De a segéd gondolt valamit. Hátha azt szeretné a „kliens", hogy becsomagolják az árut?

És máris átkötötte a csomagot spárgával. A kutya pedig megcsóválta a farkát, szájába fogta a paksamétát és vidáman elkullogott a Dandár-utca felé.

Ejnye, de fura dolog ez! A következő napon már megfigyelték. Ugyanigy történt minden, mint tegnap. Ekkor már utánalopakodott a segéd és megleste, melyik házba tér be a különös üzletfél. Öcska, földszintes, régi vityilló macskaköves kapualján ügetett be és az egyik nyitott lakásajtóban tünt el diadalmasan a zsákmányával.

Az üzletben persze csakhamar szóbeszéd tárgya lett az egész. A tulajdonosné véletlenül szintén kedvelte az állatokat. No, majd ma ő figyeli a délutáni eseményeket!

Pontosan negyedötkor meg is jelent a kócos, fekete kutya. Már ott találta könyöradományát; egy jóváhagyó pillantást küldött a bolt belseje felé, azzal fogta az átkötött csomagot és máris ügetett hazafelé.

A jó asszony usgyi, utána. Látta, amint a kutya betért a rozzant házba, felszaladt a három lépcsőn, orrával belökte a függönyös ajtót... De két perc mulva már ő is ott állt a konyha küszöbén: öreg, hatvanötéves kopott néni ült egy sámlin, ölében a kibontott csomag, amiből ő is falt egyet, de társának, a fekete kutyának adta mindig a második falatot.

A hentesné azután megtudta, hogy a néninek havi huszonnyolc pengő özvegyi nyugdija van. Ehhez néha keres valamit mosással, foltozással, takaritással.

A happy-end az, hogy felfogadták a nagy hentesüzembe állandó munkára, rendes hetibérrel. Azonkivül mindennap, üzletzáráskor ki van készitve két csomag maradék hentesáru: egyik az ő, másik a kutyája számára.

De máig sem derült ki: hogyan tanithatta be, idomithatta rá ezt a hű állatját arra a meglepő és szokatlan müveletre, ami őket végül is ilyen „biztos jólétbe" segitette.

Talán sehogy. Talán magától jött rá a kócos, fekete kis korcs erre a zseniális módszerre. Hiszen utóvégre Pesten él ő is, a tehetségek, ötletek és az álcinikus jószivüség fővárosában.

Kürthy György.

BELSANA törv. védve gyógyhaskötő

gyomor-, bélsüllyedésre, mütét után, terhességre, mérték szerint, kényelmes, jó alakot ad.

20 cm. magas .... 26.— P
25 cm. magas .... 35.— P

MAUTNER, V. Báthory-u. 15
Tel. 317—943. — 29. sz. méretvételi prospektus díjtalan

A képviselőház ülése

A képviselőház szerdán folytatta a kormánynak adandó felhatalmazás további meghosszabbitásáról szóló javaslat tárgyalását. **Király József** (MÉP) megemlékezett az elhunyt közellátási miniszterről, aki valóban az élet harcában, a belső fronton, a nemzet szolgálatában áldozta fel életét. Hangoztatta, hogy a felszabadult felvidéki területek képviselői egységben jöttek be a képviselőházba és ha azóta különváltak is, most nincs helye annak, hogy külön uton járjanak, hanem minden magyar embernek és minden vidéknek mint egy családnak kell összefognia, kéz a kézben dolgoznia a magyar jövendőért. Jöhetnek még nehéz idők, amikor a kormányzatnak gyorsan és egyik napról a másikra kell intézkednie. Már csak ezért is meg kell adni a felhatamazást. Örömmel látja, hogy amikor a haza hivó szavára fegyverbe kell állani, nem hallani zugolódást és türelmetlenséget.

Albrecht Dezső (erdélyi) hangoztatta, hogy a mezőgazdaság iparosodásának főképpen a Székelyföldön lennének lehetőségei, burgonya, keményitő és szeszgyárak létesitésével. A Székelyföld népfelesleget leginkább a falusi iparosodás utján lehetne legmegfelelőbben lekötni, ami jobban megfelelne a székely nép speciális igényeinek. Elismeréssel szólt a Kolozsvár polgármestere által megteremtett közellátási szervezetről, amellyel elérték azt, hogy az országban Kolozsvárott legjobb a közellátás. Hogy országunk vezetésében nem elegendő mértékben értékesitjük a kisebbségi életben szerzett tapasztalatokat. Elfogadta a javaslatot.

Nagy Ferenc (függ kisgazdapárt) szintén a javaslat mellett iratkozott fel. Nem tartja kivánatosnak, hogy az országnak kétségtelenül rendkivül sok nehézséggel küzdő kormánya kifelé ugy álljon, mintha nem birná az egész nemzet bizalmát. A nemzeti társadalomnak egy kötelessége van. Mindent elkövetni, hogy a nemzet erőfeszitése ne járjon a nemzet katasztrófájával. A gazdasági egyensuly igen fontos feltétele, hogy a termelés folyamatosságában ne álljon be törés. Vizsgálják meg azokat a rendszabályokat, amelyek nem kedveznek a termelésnek. Elsősorban az árpolitikát kell revizió alá venni. Nem lehet a mezőgazdasági termelést hátráltató árpolitikát erőszakolni. Nem szabad megengedni, hogy a mezőgazdasági társadalom elszegényedjék. Még a háboru alatt feltétlenül ki kell osztani a házhelyeket. Kivánatos lenne mezőgazdasági lakosságunkat előkészíteni arra, hogyan kell majd a változott piacnak megfelelően uj termelési ágakra is áttérni. Hogy mások is a Dunamedence vezető népének tartsanak bennünket, azt csak azzal lehet elérni, ha népünk életszinvonala minden tekintetben példát adóan magas lett. A magyar kultura nem lehet más ország kulturájának függvénye. Kis népeknek sajátosan a maguk lelki adottságaira kell felépiteniök kulturájukat. Magyarországon a legmagasabb kultura is csak a népi kulturára épülhet fel. A szellemi olimpiászon résztvevő levente kulturális csoport is tiszta népi művészettel ment ki külföldre és nem keresett tetszetős, nemzetközi viszonylatban is divatos müsorszámokat, hanem a magyar népművészet legszebb termékeit vitte ki. Amint a dolgozó rétegeknek nincs miért félteniök az országot, éppen ugy az ország vezetőinek sincs joguk félteni az országot a magyar parasztársadalomtól. Ezután részletesen ismertette azokat a gondolatokat, amelyek a parasztszövetség megalapitására vezettek. A Parasztszövetség megszervezésénél arra gondoltak, hogy azonos kulturáju és azonos élethivatásu embereket próbálnak megszervezni teljesen politikamentesen azért, hogy a nemzet öntudatos tényezőivé tegyék őket. Szándékosan választották a paraszt szót. Hangoztatta, hogy a Parasztszövetség céljai tiszteséges magyar célok: uj és tetterős magyar parasztságot akarnak nevelni.

Az interpellációk

Negyedkettőkor **Tasnádi Nagy András** megszakitotta a felhatalmazási javaslat vitáját. A Ház ugy határozott, hogy pénteken délelőtt 10 órakor folytatják a javaslat tárgyalását. Ezután az interpellációkra tértek át. Elsőnek **Mosonyi Kálmán** (Imrédy-párt) interpellált Schlauch Lőrinc biboros-püspök könyvtárának sorsáról. **Reibel Mihály** (kereszténypárt) első interpellációjában a falu szappanellátásáról és a tengeri csirátlanitásáról, másodikban egyes földbirtokpolitikai esetekről interpellált. **Nagy László** (Imrédy-párt) egy közérdekü részvénytársaság hadbavonult alkalmazottaival szemben gyakorolt felmondást tett szóvá.

Baky László (nyilas) a kommunista és szociáldemokrata mozgalmak és szervezetek végleges felszámolását sürgette. **Németh Andor** (Imrédy-párt) a gyömörei bócher-iskola megszüntetését tette szóvá. **Palló Imre** (nyilas) kérte annak kimondását, hogy zsidók ne alkalmazhassanak keresztény háztartási alkalmazottakat. **Incze Antal** (Imrédy-párt) a hadbavonult szerződéses orvosok számára kért méltányos intézkedéseket. **Maróthy Károly** (nyilas) a cenzura visszásságait tette szóvá és kifogásolta Kállay miniszterelnöknek a cenzura ügyében elfoglalt álláspontját. Második interpellációjában egy zsidó igazgató-főorvos internálását követelte nemzetellenes magatartása miatt.

Az ülés 4 órakor ért véget. Pénteken délelőtt 10 órakor folytatják a kivételes felhatalmazásról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Juniusban kell a tanulókat beiratni

Szeptemberben nem tartanak beiratásokat

A főváros területén lévő népiskolákban az 1942—43. iskolaévre szóló beiratásokat junius 22., 23. és 24. (hétfő, kedd, szerda) napjain délelőtt kilenc órától délután 1 óráig és délután 5-től 7 óráig tartják meg.

Iskolaköteles korba lép az a gyermek, aki junius 30-áig betölti hatodik életévét.

Minden szülő, gyám, gondviselő tartozik az iskolaköteles gyermeket az iskolai beiratásra elvinni és a gyermekre vonatkozó okmányokat — az első beiratásnál a gyermek születési anyakönyvi kivonatát (családi értesitőt), az oltási bizonyitványt és a lakás bejelentőlapot, folytatólagos beiratásnál pedig az előző évi népiskolai bizonyitványt (iskolai értesitő könyv), továbbá a lakásbejelentő lapot — a beiratás alkalmával bemutatni.

Az iskolaköteles gyermek a községi népiskolák közül csak abba az iskolába iratható be, amelynek beirási körzetében lakik.

A székesfőváros területén lévő *népiskolákban* az 1942—43. iskolaév ünnepélyes megnyitásának napja szeptember 2., szerda, az első tanitási nap szeptember 3., csütörtök.

Az 1942—43. iskolaévtől kezdve a népiskolai beiratásokat a tanév végén kell megtartani. Ennélfogva *az iskolaköteleskoru gyermekeket feltétlenül junius folyamán kell beiratni, mert szeptemberben már nem tartanak beiratásokat*, illetőleg már csak azok iratkozhatnak be, akik időközben költöztek a székesfővárosba.

A székesfőváros területén lévő polgári iskolákban, gimnáziumokban és kereskedelmi középiskolákban junius 26. és 27., a kereskedőtanonc iskolákban junius 23., 24., 25. és 26., az iparostanonc iskolákban junius 22. és 23., a népesebb iparostanonc iskolákban pedig junius 22., 23. és 24. napjain kell a beiratásokat megtartani.

Nagyarányu éjszakai razziák a Népligetben

Az utóbbi időben sokan panaszolták, hogy a szórakozó helyek zárórája után veszedelmes a Népligetben áthaladni, mert gyakoriak a zsebtolvajlások, fosztogatások, utonállások. A harmiskártyások pedig még nappal is, de különösen alkonyatkor ellepik a Népliget bokros részeit. A főkapitányság intézkedésére *harminc detektiv és husz rendőr két napon át esti és éjszakai razziát végzett a Népligetben*, hogy a csavargókat és foglalkozásnélküli egyéneket ártalmatlanokká tegye.

A két napig tartó razzia *meglepő eredménnyel zárult: Százhatvan embert állitottak elő a rendőrségre, köztük két nőt.* Az igazoltatások során *tizenöt rovottmultu tolvajt, betörőt és más bűnözőt találtak* az előállitottak között. *Akadt köztük három olyan fiatalember is, akiket az ügyészség különféle bűncselekményekért körözött.* A rovottmultuakat a toloncházba kisérték, a három körözött bűnözőt pedig átadták a törvényszék fogházának.

Üvegszakmabeli utazót
keresek importáruk eladására. Ajánlatokat Guseo, Budapest, Astória Szállóba kérek.

SZLOVÁKIÁBA EXPORTÁLNI
szándékozók összeköttetését keresem. Guseo Sándor Pozsony, 23-ig Budapesten, Astória Szállóban vagyok.

Gyors- és gépirónőt
gyakorlottat, keresek ügyvédi irodába. „Őskeresztény 29298" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár-út 32. 4554

Magyar sors — magyar hivatás

Hóman-breviárium Magyarország multjáról és jelenéről

„Magyar sors — magyar hivatás" cim alatt a napokban az Athenaeum kiadásában könyv jelent meg, amely változatos szemelvényeket tartalmaz *Hóman Bálintnak*, a történetirónak és kultuszminiszternek 1920-tól mindmostanig tartó irodalmi működéséből.

Hazánknak már voltak történetiró kultuszminiszterei. Ezek közül *Horváth Mihály* kinálkozik összehasonlitásra Hómannal, miután mindketten hazánk általános történelmével foglalkoztak. Horváth Mihály az 1849-es forradalmi kormány tagja volt s igy néhányhónapos miniszterségében csak epizód maradt, amelyet számüzetés, majd szakadatlan, csupán a történetirás muzsájának szentelt iróI munka követett. Vele szemben Hóman Bálintnak megadatott, hogy „az ezeréves mult következetes nemzeti politikájának ismeretével" kerüljön a kultusztárca élére s ott immár tiz évet meghaladó időn át munkálkodjék a magyar jelen megalapozásán és a magyar jövő előkészitésén. Mint történetiró tollal irta, mint államférfi tettekkel irja a történelmet.

Hóman Bálintnak tizéves miniszterssége és történetiróI tevékenységének ez a müfaj-változása természetesen két részre osztotta irodalmi működését is. Tiz zajos miniszteri év sulyban sokszorosan felülmulja a csendes békeéveket. Nála tehát ellenpéldája ismétlődött meg Horváth Mihály esetének: bármily forró és állhatatos szerelem füzte is őt a történelemhez, bármennyire nem-politikusként foglalta is el a miniszteri széket: a magasabbrendü hivatás győzedelmeskedett lelkében. Ez tükröződik vissza a most megjelent kitünő Hóman-breviáriumban is, amely tulsulyban mutatja Hóman pólitikai — elsősorban kulturpolitikai — tartalmu cikkeit.

Politika és történelem egyébként ikertestvérek. A politika a jövő vásznára vetített történelem, viszont a történelem időgépen multba szállt politika. Ezt látjuk Hóman irodalmi működésében, amelyet ha formailag föl is osztunk történelmi és politikai cikkekre, meg kell állapitanunk róla, hogy a történelmi rész lépten-nyomon tartalmaz manap is értékesithető kulturpolitikai eszméket, viszont a politikai rész nem egyszer önérzettel támaszkodik történelmi érvekre.

A politikának és történelemnek éppen ez a kölcsönhatása teszi közvetlenné és élvezetessé Hóman sokoldalu irodalmi munkásságát. E szemelvénygyüjteményre pedig azért is szükség volt, mert Hóman müvei, amelyekhez beszédeit is hozzá kell számitanunk, részint hatalmas kötetekben, részint apró füzetekben, parlamenti naplókban és egyéb hivatalos nyomtatványokban jelent meg s igy ez az értékes anyag nem juthatott el a nagyközönséghez. Ezért készült ez a közérthető és közérdekü könyv, amely tájékoztatást nyujt „magyar sorsról, magyar hivatásról, multról és jövendőről". Ennek a választéknak összeállitása ugy sikerült, hogy az olvasót a magyarság östörténetéből szinte észrevétlenül átvezeti folyamatos történelmünkbe és ez külön szépsége a szerkesztésnek.

A könyv élén *Tasnádi Nagy András* képviselőházi elnök lendületes előszava méltó a mű belső tartalmához. Ez a bevezető cikk a *Nagy Magyarok Utján* inditja el a könyvet annak a célnak szolgálatában, hogy népünket a nagy hagyományok felelevenitésével kell nemzeti öntudatában megerősiteni s a jövő küzdelmeire előkészíteni. Ezek a nagy hagyományok visszanyulnak a közös hun-magyar őskorra és elérik a mi időnket, amikor honvédeink „a messze keleten harcolva ujra ott állnak azon a vonalon, ahol ezer év előtt Árpád népe védekezett a besenyők keleti hadai ellen".

A politikai rész Hóman kulturpolitikai eszméiről, törekvéseiről és eredményeiről szól. Az idevágó legkorábbi keletü cikkek 1920-ból valók, amikor szerző a *tudomány öncéluságáról*, a *nemzeti tudományról* és a *tudomány népszerüsitéséről* vetett fel ujszerü eszméket. Az 1934—1940-es miniszteri évekből valók a *Nemzetnevelés* nagyjelentőségü vezérszava alá összefogott kisebb-nagyobb tanulmányok. Sok megszivlelendő dolgot olvasunk a *magyar tanitó nemzetbiztositó feladatáról* s a *falusi tehetségekről*, akikre a *tehetségkiválasztás* rendszeresitésénél elsősorban gondolni kell. Ez a fejezet már 1942-es dátumu s nyilván legfrissebb darabja ennek a rendkivül tanulságos könyvnek, amelynek végén Hóman, a politikus ismét visszatér a történetiráshoz és „elszórt gondolatokat" közöl róla. Ezek közül — zárólécül — idézzük a következőt:

— *Ha igazat irunk, nincs mit szégyellenünk, hiszen már Zrinyi Miklós megmondotta: egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók.*

Siklóssy László.

NAPI HIREK

— **Kitüntetések.** A Kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére gróf *Teleki Tibor* magy. kir. titkos tanácsos, koronaőr, felsőházi tagnak, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete elnökének a mezőgazdasági szövetkezeti értékesités terén kifejtett értékes munkásságáért teljes elismerését fejezte ki; a mezőgazdasági szövetkezeti értékesités terén kifejtett értékes munkásságának elismeréséül dr. *Zlinszky Györgynek*, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete ügyvezető igazgatójának és vezérigazgatóhelyettesének, *Kullmann Lászlónak*, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete ügyvezető igazgatójának és *Csáky Ferencnek*, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete igazgatójának a Magyar Érdemrend középkeresztjét, végül *Szoszits Györgynek*, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete raktárfőnökének a Magyar Arany Érdemkeresztet adományozta.

— **A miskolci honvédek bucsuztatása.** Miskolcról jelentik: Miskolc város és Borsod vármegye szerdán ünnepélyesen elbucsuztatta a keleti harctérre induló miskolci honvédalakulatokat. A megjelent előkelőségek nevében vitéz *Borbély-Maczky Emil* főispán mondott beszédet. Hangsulyozta, hogy ma az itthonmaradottak nem fogják a távozók hiányát megérezni, mert a vezetők vigyáznak a harctéren levők hozzátartozóira és vagyonára. Az első világháboru idején nem volt megszervezve a belső front. Mint mozgósitási kormánybiztos, a hadtest területén levő minden becsületes igaz magyar nevében fogadja, hogy a nemzet értékeit megtartja, a nemzetköziséget elpusztitja. A nagyhatásu beszéd után a hadtestparancsnok köszönte meg a főispán szavait. „Igérjük — mondotta —, hogy méltó utódai leszünk hős elődeinknek, mert a történelem tanusága szerint a nemzet életében csak az érték, amit vérrel szereztünk. Ez a megállapitás vonatkozik az uj Európára is." A hadtestparancsnok beszéde után diszmenet következett. A honvédek végigvonultak a város főutcáján, ahol a lakosság a legmelegebb szeretettel bucsuzott el a harctérre indulóktól.

— **Elutaztak az olasz ifjusági vezérek.** A Levente Hirközpont közli: Az olasz ifjusági vezérek *Bonamici Sandro* vezetésével szerdán Aligára gépkocsiztak. Itt 300 levente mutatkozott be vidám tábori életével. Kenesén Budapest polgármestere rendezett tiszteletükre ebédet. Délután Tihanyba, Szántódra és Balatonboglárra látogattak el. Balatonbogláron megtekintették az itt épitett egyik legpompásabb levente üdülőtelepet. Boglári tartózkodásuk után Siófokra utaztak. Fürdés és uzsonna után este a gyorsvonattal Rómába utaztak. Bucsuztatásukra megjelent az Ifjuság Országos Vezetője is. Bonamici és kisérete egyhetes magyarországi tartózkodása alatt bepillantást nyert a megujhodott magyar leventeintézmény áldásos munkájába. Látogatásai során többször jelentette ki, hogy a baráti magyar nemzet ifjuságának katonás fellépése, katonai előismerete, pompás szelleme csak dicséretet és igaz megbecsülést érdemelhet.

— **A kulturáért és a szabadságért harcoló honvédekért imádkozott Kassa város lakossága.** Kassáról jelentik: Egy évvel ezelőtt Kassa törvényhatósága a várost Krisztus Király Szent Szivének ajánlotta fel. A közbejött háborús események következtében az elmult évre tervezett felajánlási ünnepségeket az idén tartották meg. A körmenetben résztvevő tizezrekhez *Madarász István* kassai püspök intézett szentbeszédet s többek közt a következőket mondotta: „Krisztus Szent Szivének ajánljuk fel a távoli harcmezőkön küzdő fiainkat, hogy erős hittel, tiszta lélekkel és hősi bátorsággal küzdjenek a keresztény kulturáért és a szabadságért. Neked ajánljuk fel édes hazánkat, amelyet hűséges szolgád, Szent István király vezérelt egyházadba, s amelyet a Te Szeplőtelen Édesanyád pártfogására bizott." A szentbeszéd után az Országzászló elé vonult a körmenet, ahol tizezrek ajkán hangzott fel a városfejajánlási ima.

— **A kispesti keresztlevélhamisitási bünügyről** közölt tudósitásunkkal kapcsolatban Baranyai Józsefné annak közlését kéri, hogy a kispesti Wekerle-mozinak nem Berger Sándor a tulajdonosa, hanem ő maga. Berger Sándor 1941 július 30-ig belügyminiszteri jóváhagyás alapján tőkestárs volt és ez a tőkestársi viszony a rendelet értelmében megszünt. Azóta Berger Sándornak, a kispesti Wekerle-mozi üzeméhez köze nincs.

— **Helyreállt a vasuti forgalom Törökország és Európa között.** Istanbulból jelentik: Szerdán megnyilt a forgalom az uj tráciai hidakon. Istanbulból ezen a vonalon naponta két vonat indul, egy reggeli vonat, amely Svilengrádig megy és egy Szófiáig továbbmenő esti vonat. Ezzel több mint egy évi megszakitás után helyreállt az átmenő vasuti forgalom Törökország és Európa között.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Látogatás Pásztor Jánosnál a Gömbös-szobor alkotójánál

Ritkán laknak a művészek Budapest főváros közepén, a Rózsadomb, Buda hegyei kedves települési helyük, ahol a fák és a virágzó bokrok felfrissíthetik fantáziájukat. Pásztor János szabrászművész, a most felavatott Gömbös-emlékmű tervezője is kertes-villás budai telepen lakik, a Horthy Miklós-körtértől nem messze. Ha ezen a vidéken kiszállsz a nehezen megszerezhető taxiból, azt hiszed, a Rózsadombon tetted lábadat a földre, rigófütty, frissen öntözött zöld pászittáblák, virágzó liliom- és kékfürtös szarkalábágyak fogadnak s a fákon piroslik a cseresznye.

Pásztor János művei talán minden élő magyar szobrászművészei közt a legismertebbek. A magyar közönség szívébe fogadta közvetlen hatású, fölényes tudással és mély átérzéssel megmintázott szobrait. Ismerjük műveit Budapest tereiről, utcáiról s temetőiből, a műcsarnok kiállításairól és szépművészeti folyóiratok reprodukcióiból. A Rákóczi-szobor a képviselőház mellett, a várbeli Kazinczy-emlék, a Gellért-fürdő Primaverája, a margitszigeti Tompa-szobor s a Szépművészeti múzeumban őrzött figurák, a vidéki hősi emlékek mind alkotóerejének változatos gazdagságát hirdetik.

Pásztor János most súlyos betegségből épült fel, egyik lábát veszítette el. Kényelmesen épített, úri villájában piheni ki a betegség testi és lelki megrázkódtatásait, ahol felesége hűséggel, együttérző ápolással segíti elő gyógyulását.

Az első sikerek

Polgári lakásukban családi fényképek ékesítik a falakat, menyasszonylányok, érettségiző fiúk, unokák képei, másutt a háziasszony estélyiruhás festményét látjuk a szalón falán, vagy a családapát díszmagyarban. Főuraknál, gyüjtőknél régi olasz vagy németalföldi, esetleg modern francia és magyar festményeket találunk. Mennyivel őszintébb és melegebb egy művész otthonában saját műveinek, a maga teremtményeinek társasága, ami egyesíti a családi fényképek szívbőlszakadt őszinteségét és a műgyüjtemények értékét. Csak egy művész engedheti meg magának ezt a fényüzést. Pásztor János tágas, csendes lakását a művész szobrainak kicsinyitett másai díszítik, csipketerítőkön állnak és ülnek női aktjai bronzból és márványból.

Pásztor János személyes megjelenését keményebbnek, ridegebbnek képzeltem, talán ahogy egy festő a kővel dolgozó szobrászt elképzeli és azt hittem, az elviselt szenvedés nagyon felzaklatta idegrendszerét. De jólesően közvetlen és szelíden mosolyog. Semmi póz vagy zavaró gőg nincsen benne, amivel annyiszor találkozunk hivatali nagyságoknál, akik az emberi szenvedésekre oly magasból néznek le. Szerény, közvetlen, baráti, ahelyett, hogy nagyságát bármi módon is éreztetné.

A beszélgetés során kiderül, hogy a Gömbös Gyula-emlékszobor nem a művész utolsó munkája, műtermében készen áll gipszből Petőfi szobra, melyet az állam a milánói Ambrosiana számára rendelt.

Érdeklődünk a művésznél pályafutásáról, művészi életének kiemelkedő mozzanatairól. Pásztor János elmondja, hogy már gyerekfővel kezdte gyúrni az agyagot szülővárosában, a híres fazekasok hazájában, Hódmezővásárhelyen.

— Mint három-négyéves gyereket elvitt édesanyám az állatseregletbe, ott nagyon megtetszettek a különös, sohasem látott állatok s *mikor hazajöttem, az országút sarából kiformáztam egy elefántot.* Az emberek csodálkozva sereglettek felismerhető művem köré és megjósolták: *„A gyerekből szobrász lesz".*

— Volt-e családjában művészi hajlam?

— Édesapám operaénekes szeretett volna lenni, el is szökött hazulról, de nagyapám szemében a kántorság többet jelentett a világhírnél s így édesapám tényleg énekeskántor lett Vásárhelyen.

Pásztor János bátyja is örökölt a művészi hajlamból. Pásztor József író lett. A kis Jánosnak nem nehéz az agyagművesektől nyarsanyagot szerezni s egyik agyagiparos rokona ki is égeti a szeretettel meggyúrt műveket. Első modelljei édesanyjának óvodástanítványai. Bátyja hamar felismeri tehetségét és felfigyel rá egy Vásárhelyre vetődött olasz portréfestő is, aki a bécsi akadémiai kiképzést ajánlja a szülőknek is. De a gyermek fél a német nyelvtől s inkább Pesten iratkozik be az iparrajziskolába tizennégyéves korában. Itt Mátray Lajos a tanárja, a városligeti Fontaine lumineuse szobrainak tervezője. Az iparrajziskolán úgy kitűnik a fiatal növendék, hogy állami ösztöndíjjal Párisba küldik, ahol két évig folytat tanulmánlyokat. Bámulja Rodint és kortársait, de a régieket is behatóan vizsgálja, nem egyszer a Louvreban fogyasztja el diákos ebédjét. A művészkollégák, a nemzetközi társaság is jó hatással van rá, már az első két hónapban díjat nyer az akadémián a harminc kollégájával folytatott versenyen. Tizennyolcéves korában utazza végig először Itáliát, ami kitörölhetetlen nyomot hagy fogékony lelkében. A minden művészek igazi hazája, kincses városa, Firenze még most is felmelegíti lelkét. Elmerenve, meghatva mosolyog:

— A Medici-kápolna, Michelangelo fejedelmi síremlékei egészen felkavartak, a *legnagyobb élményt jelentették számomra Michelangelo remekei a hozzájuk illő környezetben.* Ott igazán megfeledkezik az ember minden más egyébről, amit az életben oly fontosnak tartanak az emberek. Itáliának minden művészi mozzanata mélyen a lelkembe vésődött örökre.

A fiatal művész mégis visszavágyik a külföldről szülővárosába, Hódmezővásárhelyre. Tanulmányai elvégzése után ott él és dolgozik műtermében. Innen küldi be huszonkétéves korában a Pesten hirdetett Munkácsy-szoborpályázatra első, feltünést keltő művét, amivel megnyeri a pályázatot, bár a legtöbb magyar mester beküldte alkotásait.

— Magától jött az elismerés, én vidéken éltem, *nem ismertek a fővárosban. A lapok magasztaló cikkeiből tudtam meg az örömhírt.*

Vásárhelyen parasztok közt él a fiatal művész, ott mintázza spontánan a magyar vidék jellegzetes alakjait, a széleskalapú, pipázó, subás, törölmetszett falusiakat. Közülük való a „Búcsuzkodás" híres páros jelenete, amelynek témája a katonának bevált legény kézszorítása apjával. Nem ok nélkül terjedt el ez a kitűnően elkapott jelenet. Az ifjú a magabízó testi erőt állítja elénk, míg az apa jelenti a lelket, a fiára felnéző, meghatott, szinte alázatos, gyermekét féltő öregembert. Bensőséges, szívből jött alkotás ez.

— Az ócskapiacon láttam hasonló jeleneteket. Hazarohantam, megmintáztam kicsiben. Lyka Károly ajánlotta, hogy kiviteziem nagyban a tervet, ő volt a szobor első méltatója.

A Búcsúzkodást megvette a Szépművészeti múzeum, fából megvan a nürnbergi városi múzeumban s a pittsburgi egyetemen, míg a szegedi múzeumban homokkőből.

A Primaverától a Rákóczi-szoborig

A hódmezővásárhelyi tartózkodás jelentette a megindulást Pásztor János számára. Jól érezte magát az ősi talajon, ahol boldog együttesben dolgozott párisi kollégáival, *Rudnayval, Tornyai* Jánossal, *Endre* Bélával, akiket ő vitt le oda. Mikor Pestre feljön, a Várbazárban kap helyet. Aktmintázásba kezd. Szobrait kiállítja a Műcsarnok s állandóan veszik műveit a magánosok. Itt mintázza az *„Elűzött"* szobrát, ami szintén jelentős állomás művészeti fejlődésében. Ezzel a szoborral már a háború előtt, 1913-ban állami nagy aranyérmet nyert, sőt még a Ferenc József utazási ösztöndíjat is.

— A kis állami aranyérmet a *„Primaverával"* kaptam — teszi hozzá a művész szinte mellékesen.

— Az „Elűzöttet" nem is akartam beküldeni a műcsarnokba, mert akkor jöttem haza egyik olaszországi utamról és Itália szobrászata után nem találtam különösebb jelentőségűnek.

A háború alatt mint katona, a művész légnyomást kapott s mint lábadozó katona azután Szegeden dolgozott. Ottani munkásságára egy fahonvéd emlékeztet a városházán.

— Annyit dolgoztam, nem is jut eszembe egyszerre minden, — mentegeti magát a művész, — sok portrét készítettem, de a portrémintázás nem volt célom. Formaproblémák érdekeltek s csak olyan fejet mintáztam szívesen, ami formai szempontból megkapott. A most a Szépművészeti múzeumban lévő fejszobrokat is örömmel készítettem.

Az aktok megimntázásával párhuzamban nevezetes síremlékeken is dolgozik Pásztor János. Ő készíti *Lotz* Károly síremlékét, majd a Greguss-díjat nyeri el a *Bartha*-síremlékpályázaton. Erre a klasszikus szépségű és michelangeloi erejű hármas csoportra mondotta a bírálóbizottság, hogy *„hat évre visszamenőleg a legjobb szobor".* — *Liber Endre, Pallé Ede* emlékét is ő mintázza és sok hősi emlékművet rendelnek nála vidékről. Székesfehérvárott, Makón, Orosházán, Szentesen is állnak az ő átlagon felüli művészi értékkel bíró hősi szobrai.

A hatalmas Rákóczi-szobor keletkezésének körülményeiről érdeklődünk:

— Mindig előzetes tanulmányokat végzek. Beleélem magamat a feladat szellemébe, úgy hogy mire hozzáfogok a mintázáshoz, már nincs szükségem a modellre, ami csak gátolná a művészi erő érvényesülését. A Rákóczi-szobor készítése előtt rengeteget jártam a bécsi levéltárban, felkutattam forrásmunkákat, de végül is annyi ellentétes véleményt olvastam össze, hogy visszatértem lélekben a diákkori Rákóczi-ideámhoz és azt mintáztam meg.

— És magát a lovasszobor-probléma nagy feladatát, hogy oldotta meg ilyen elevenen és hibátlanul?

— A bécsi spanyol lovasiskolában figyeltem meg mozgás közben a lovakat, nem egy lovat állítottam be modellül. A műtermembe nem lépett be ló. Utcán járva is ellestem egy-egy megfelelő részletet, fület, lábat, fejet. Igy rakódott össze bennem az anyag, aminek alapján hozzáfoghattam a művészi alkotáshoz.

A Gömbös-szoborról beszélünk.

— Különösen nehéz probléma volt. Közelebb hozta hozzám, hogy az elhunyt nagy magyar embert személyesen ismertem és a személyes találkozások mély impressziókat keltettek bennem. A szoborral egyszerre akartam emléket állítani a kiváló katonának és a rendkívüli államférfiúnak.

Lemegyünk Pásztor János műtermébe, ami most visszavárja gazdáját. Impozáns az első benyomás. A hatalmas helyiségben egymás mögött, egymás mellett mozognak az emberfölötti alakok. Egy nem mindennapi szellem teremtményei. A csupaélet paraszti alakok kicsi agyagszobrai megdöbbentően közvetlenek a délutáni árnyékban. A *Varró asszony* csendes lélegzetvételét és a tű pattogását szinte halljuk a fejkendő alól. A fejeknél is megnyilvánul az a monumentális egyszerűség, az a cifraságnélküli biztonság és pózmentesség, ami aktjait és kompozicióit oly meggyőző erejűvé és nemessé teszi. *„Ad astra"*, a csillagvizsgáló intézet szobra átszellemült fejével fölfelé feszül, épp úgy, mint mellette a síremlékszobor aktja. A Kazinczy-szobor géniusza nyugodt, hűvös mérsékletével, az *Elűzött* lázadó temparamentumával, a *Toldi*-szobor magyar őserejével s a megrendítő hármas figurájú *Bartha*-kompozició fensége, a *Báthory* István-szobor attilai nyugalma és csípős magyar karaktere mind arról győznek meg, hogy Pásztor János szelleme bámulatosan fogékony és kiapadhatatlan. A magyar paraszti élet ízes zsánerszerűségét, az átszellemített aktok tisztaságát, a hazafiúi történelmi gondolatot Pásztor János egyforma biztonsággal, elevenre tapintó lényegmegérzéssel, nemes egyszerűséggel adja elő. Aki ennyi istenáldotta tehetséggel rendelkezik, annak meg fogja adni azt is a sors, hogy a testi megrázkódtatást kiheverve, újra hozzáfogjon a nagy művek kivitelezéséhez, amiket eddig is könnyedén, biztosan, magától értetődően alkotott.

R. Szörédi Ilona

Budapesti iparvállalat
azonnali belépésre keres fiatal, őskeresztény
gépészmérnököt
Ajánlatokat fizetési igények megjelölésével „Üzemmérnök" jeligén Tenzer hirdetőjébe, Szervita-tér 8.

Németország és Olaszország hatalmas csoporttal képviselteti magát a debreceni Nyári Egyetemen

A debreceni Nyári Egyetem iránt egész Európában nagy érdeklődés nyilvánul meg. A szövetséges Németország és Olaszország hatalmas csoporttal képviselteti magát a debreceni Nyári Egyetemen. Német részről a birodalmi diákvezérség berlini központja, olasz részről magyarbarát ifjúsági egyesületek végzik a csoportszervezési munkálatokat, de eljönnek a nyáron Debrecenbe Bulgária, Svájc, Portugália, Horvátország, az északi államok és Szlovákia értelmiségének képviselői is. Tehát augusztusban Európa szellemi élgárdájának nagyjelentőségű nemzetközi találkozója lesz Debrecenben.

Belföldön is nagy érdeklődés kíséri a Nyári Egyetem munkáját, különösen a visszacsatolt területek magyarsága részéről. Magyar viszonylatban főleg az kölcsönöz nagy jelentőséget a Nyári Egyetemnek, hogy magas kormányzati szervek fontos tanfolyamok rendezését bízták erre a kitünő magyar intézményre, így például sajtó-, német nyelvi továbbképző és nemzetiségi tanfolyamot rendeznek Debrecenben augusztus első három hetében. Előkelő közintézmények, pénzintézetek és nagy magánvállalatok érdemesebb tisztviselőiket jutalmazzák azzal, hogy kiküldik a debreceni Nyári Egyetemre. A magyar és külföldi hallgatók a debreceni program befejezése után egy hetet töltenek Budapesten a Szent István-heti ünnepségek alkalmával.

Imprimé ruha P 39.80-tól
Imprimé vászonruha P 41.-től
Saniung kosztüm (tisztaselyem) P 178.-tól
Lenvászon kosztüm P 64.50
Virágos szoknyák P 17.80-tól
Svájci batiszt blúz P 17.50
Strand-köntös, pongyolák P 29.80-tól
HAVAS
IV., Kálvin-tér 1.

Szünetet tart: Móga-csipke
BUDAPEST, DEÁK FERENC-UTCA 17. július 11-től július 20-ig. — Ügyfeleit és hívei erra kéri, hogy ez időre eső vásárlásaikat július 26-ika után a [illegible]

Mágnes

A kisérleti asztalon
vasreszelék áll nagy halom.

Alaktalan csomóban áll
a vaspor és csodára vár.

Egy vonzó és parancsoló
erőre vár a porcsomó.

S jön, jön a mágnes, közeleg;
mozdul a tétlen portömeg,

s ölt szép, szabályos alakot:
sokágú, mágnes-csillagot . . .

Erdélyi József

Elegáns napszemüvegek
Belvárosi Optika
IV. Apponyi-tér 5.

Rendelet a bércséplési rész szabályozásáról

A közellátási miniszter rendeletileg szabályozta a gabonaneműek után felszámítható bércséplési részt. A megállapított bércséplési rész félszázalékkal alacsonyabb az 1941—42-es gazdasági évre megállapítottnál, amivel szemben *az legmagasabb és legalacsonyabb résznek tekintendő, amelytől eltérő részt követelni vagy elfogadni nem szabad.*

A zab cséplésénél a bércséplési részt természetben nem szabad kiszolgáltatni, annak ellenértékét a munkaadó a 15 tonnás kocsirakományra hatóságilag megállapított termelői állomási árnál métermázsánként 0.50 pengővel alacsonyabb áron készpénzben köteles a jogosultaknak kifizetni.

Az 1942—43. iskolaévben, családi körünkben
németül megtanul
középiskolás vagy felnőtt leányka. Szép és kényelmes lakás, gondos ellátás. Dr. Pálovich Istvánné, Sopron, István bíró-u. 2.

Német kitüntetést kapott az északafrikai olasz haderő vezérkari főnöke

Róma, június 27.

A hadműveleti övezetből jelentik a Stefani-irodának:

Rommel vezértábornagy a Führer nevében a vaskereszttel tüntette ki *Barbasetti di Prun* olasz tábornokot, az északafrikai haderő vezérkari főnökét. A kitüntetést Sidi el Barrani közelében nyujtotta át ünnepélyes szertartás keretében.

Klimatikus gyógyhely
olcsó keresztény nyaralás OTTHON PENSIO, PARAD. Csak keresztény vendéget fogadunk. Folyóvizes szobák.

Churchill hazaérkezett Angliába

Amszterdam, július 27.

A brit hírszolgálat jelentése szerint *Churchill az Egyesült Államokból jövet Angliába érkezett.*

Churchill jelenleg minisztertársaival folytat megbeszéléseket. Lehetséges, hogy *Churchill még az alsóház szerdai ülése előtt beszámol a rádióban Roosevelttel folytatott megbeszéléseiről.*

Angol politikai körökben úgy tudják, hogy Churchill az alsóházban maga válaszol Sir John *Wardlaw Milne* képviselőnek, aki a központi hadvezetés ellen bizalmatlansági indítványt tett. *Azü lésre legalább egy tucatnyi hasonló indítványt és interpellációt terjesztettek be a libiai eseményekkel kapcsolatban,* az egyik interpelláció Churchillnek a hadügyminiszteri tárcától való megválását követeli. Churchill hír szerint igen éles hangú beszédben készül válaszolni a támadásokra.

Balatonalmádiban az ORIE üdülőben
a napi penzióár 6.30—7.50 P. Felvilágosítással szolgál a felügyelőség.

— **Nagykanizsán 3000 nő jelentkezett munkaszolgálatra.** Nagykanizsáról jelentik: Nagykanizsán most fejeződött be a női honvédelmi munkaszolgálatra való jelentkezés. Háromezer nő jelentkezett és azonnal letette az esküt.

Evangélikus leányinternátus
BUDAPEST, VII., Rákóczi-út 10., II. 3. T. 233-643.

— **Komáromban postapalotát építenek.** Komáromból jelentik: A postavezérgazgatóság Komáromban új kétemeletes postapalota építését kezdte meg. Az építési költség másfélmillió pengő. Az új postapalotában automata telefonközpontot létesítenek. Az építkezés megkezdésekor Alapy Gáspár polgármester tette meg az első kapavágást.

Napi hirek

Átmenetileg csökkentik a kenyérfejadagot

A Hivatalos Lap vasárnapi számában a m. kir. minisztérium rendelete jelent meg a kenyér- és sütőipari termékek előállításáról és arányos elosztásáról szóló rendelkezések átmeneti módosításáról.

A rendelet a hatósági jegy ellenében kiszolgáltatható kenyérfejadagot *június 29-étől augusztus 2-ig bezárólag az egész ország területén naponként és személyenként 15 dkg-ban állapitja meg.* Ez a rendelkezés nem érinti a nehéz testi munkások és a testi munkások kenyérpótfejadagjára vonatkozó szabályokat. *A kenyérpótfejadagok tehát nem változnak meg.* Ott, ahol a kenyérfejadagot lisztben szolgáltatják ki, a kenyérlisztfejadag június 29-ike és augusztus 2-ika között havonként és személyenként 3 kg.

Kimondja a rendelet, hogy a vendéglátó ipari üzemekben a kenyérváltójegyre 3.5 dkg súlyú kenyeret szabad kiszolgáltatni. Az átmeneti idő alatt forgalombahozott kész vizeszsemlye, császárzsemlye és vizeskifli súlya 3 dkg-nál kevesebb és 3.5 dkg-nál több nem lehet. A községi elöljáróság a kenyérváltójegyek elszámolásánál a sütőiparosnak száz darab kenyérváltójegy ellenében 3 kg finomlisztet utal ki a jelzett időre.

A június 28-áig érvényes beváltott kenyérszelvényekkel a sütőiparosok, az ugyancsak ezen időpontig beváltott kenyérváltójegyekkel pedig a vendéglátóüzemek legkésőbb július 1-ig kötelesek a községi elöljáróságnál elszámolni. Az augusztus 2-ig érvényes beváltott kenyérszelvényekkel, illetőleg kenyérváltójegyekkel legkésőbb augusztus 5-ig kell elszámolni.

A rendelet június 29-én lép hatályba.

BALLON-, ESŐ-, lódenkabát, raglán
MÁRTON ÉS SZÁSZ V., Gr. Teleki P. (Bálvány)-utca 3

Ujabb huszonöt halálos ítéletet hoztak a protektorátusban

Prága, június 27.

Hivatalos jelentés szerint június 26-án *a prágai rögtönítélő bíróság 18, a brünni pedig 7 személyt ítélt halálra.* A halálraítéltek legnagyobbrésze helyeselte a Heydrich ellen elkövetett merényletet és a merénylők támogatására biztatta környezetét; többen nem tettek eleget rendőri bejelentési kötelezettségüknek, hárman pedig ellenséges ügynökökkel álltak összeköttetésben. *Az ítéleteket végrehajtották, az elítéltek vagyonát elkobozták.*

— **Pröhle Károly dr. a pécsi egyetem felsőházi képviselője.** Pécsről jelentik: A pécsi Erzsébet Tudományegyetem tanárai az egyetem aulájában megtartott titkos szavazás eredményekép Pröhle Károly dr-t, a pécsi egyetem Sopronban működő evangélikus hittudományi karának professzorát választották meg az egyetem felsőházi tagjává. Az egyetem felsőházi póttagja Winkler János dr., egyetemi tanár lett.

— **Vasárnap avatják fel Szántó Róbert síremlékét.** Szántó Róbertnek, a kelenföldi evangélikus gyülekezet tragikusan elhúnyt lelkipásztorának síremlékét a halál évforduló napján, junius 28-án délután félhét órakor avatják fel a farkasréti temetőben. Kaviczky Hugó szobrászművész alkotása a pásztor nélkül maradt nyájat szimbolizálja: megijedt, szomorkodó bárányok és a bölcs nyugalommal körültekintő anyabárány csoportja mellett eltörött pásztorbot fekszik, mögöttük pedig a diadalmas kereszt áll. A síremléket, amely a 6/6. parcella első sorában áll, a gyülekezet új pásztora, Wolf Lajos avatja fel. Az egyházközség elnöke ezen az úton hívja meg az áldott emlékü lelkipásztor hiveit, barátait és tisztelőit.

— **Börtönre ítéltek árdrágításért egy földbirtokost és annak malomtulajdonos feleségét.** A balassagyarmati törvényszék mint uzsorabíróság árdrágító visszaélés büntette miatt vonta felelősségre Pollatsek Dezső érsekvadkerti földbirtokost és malomtulajdonos feleségét, továbbá Kormos Gábor kisgazdát, akik a kenyérlisztet, a nullálisztet, valamint a korpát a hatóságilag megállapított maximális árnál drágábban adták el. Az uzsorabíróság Pollatsek Dezsőt, valamint a feleségét fejenként hathónapi börtönre, ötévi politikai jogvesztésre és fejenként 1000 pengő pénzbüntetésre ítélte. Pollatsek Dezsönét ezenfelül megfosztotta gözmalomengedélyétől is az uzsorabíróság. Kormos Gábor hatheti fogházat kapott. A tábla Tokay tanácsa a semmisségi panaszokat elutasította, azonban Pollatsekékat még fejenként 5000 pengő vagyoni elégtétel megfizetésére is kötelezte. Ezt a marasztalást a tábla azzal indokolta, hogy ezek a vádlottak vagyonos emberek, akik a köz kárára jutottak nagy és jogtalan vagyoni előnyökhöz, ennélfogva indokolt vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezni őket.

— **Földrengést észleltek Svájcban.** Bernből jelentik: A péntekre virradó éjszakán egynegyed 1 órakor Glaris kantonban földrengést észleltek.

Örökéletű KLÚPPLIFÜGGÖNYÖK
Valódi csipketeritők, csipkeszövetek
WIESZ TESTVÉREKNÉL DRAK FERENC-UTCA 19

— **Kizárólag zsidókból álló rablóbandát foktak el Szalonikiben.** Athénből jelentik: A szaloniki rendőrség hosszabb megfigyelés után nagy rablóbandát tartóztatott le, amelynek tagjai kizárólag zsidók, köztük több jólismert zsidó nagykereskedő és szállítási vállalkozó, akiknek a városban nagy irodáik és üzleteik vannak. A banda már tiz hónapja működött és 37 betörést követett el, amelynek során ötvenmillió drachma értékű árut rabolt össze. A zsidó rablóbanda névsorának közzététele Szaloniki társadalmi körökben nagy feltűnést keltett.

— **Háromhónapi fogházat kapott a nemzetgyalázó csömöri fűszeres.** Freyser Imre csömöri fűszerkereskedő többek előtt azt a kijelentést tette, hogy azért nem lehet többféle árut kapni, mert üldözik a zsidókat. De nem elégedett meg e kijelentéssel, hanem durva szavakkal hangsúlyozta, hogy hamarosan megváltozik ez a rendszer s kifejtette az üzletében egybegyült vevők előtt a maga jövőbeli politikai elgondolásait. Kifejezései miatt följelentést tettek ellene és a budapesti büntetőtörvényszék ötös tanácsa nemzetgyalázás vétsége miatt háromhónapi fogházra ítélte el. A Kúria Soóky tanácsa az ötös tanács ítéletét jogerőre emelte.

— **Uszóaknát húztak ki az asszonyok a tengerből — kilenc ember meghalt.** Vichyből jelentik: A Sfax melletti St. Henri kisközségben mohamedán asszonyok a tengerparttól mintegy száz méternyire úszóaknát vettek észre. Az aknát a szárazföldre húzták és egy üres térre akarták gurítani. Az akna felrobbant. Kilenc ember meghalt; öt megsebesült. A robbanás jelentős anyagi kárt is okozott.

— **Iránban ezentul nem lehet pénzzel megváltani a katonai szolgálatot.** Mint Isztanbulból jelentik: Az iráni képviselőház kiküldött bizottsága törvényjavaslatot dolgozott ki a katonai szolgálat újjászervezésére. Az új törvényjavaslat szerint a jövőben nem lehet a katonai szolgálatot pénzzel megváltani. Minden katona köteles a jövőben leszolgálni a teljes idejét. Azok, akik a régi rendelkezések alapján már befizették a hadmentességi pótadójukat, egy hathavi rövidebb kiképzést kapnak.

— **Zugszappangyárat lepleztek le Zomborban.** Szabadkáról jelentik: Hosszantartó nyomozás után a csendőrség az egész Délvidékre kiterjedő lánckereskedelmi szervezetet leplezett le, amely különösen szappan árusításával foglalkozott, természetesen a megengedettnél magasabb áron. Megállapították, hogy a szappant Zomborban gyártják. Naponta 600 tucat szappan került ki a gyárból. A rendőrség négy métermázsa kész árut és igen sok nyersanyagot foglalt le, továbbá letartóztatta Beck Andor szabadkai gyárost és Künztler Zoltán kereskedősegédet.

— **Rio de Janeiróban húsz százalékkal csökkentik a gázfogyasztást.** Rio de Janeiróból jelentik: Vargas elnök rendeletet irt alá, amely a világitógáz fogyasztásának szabályozásáról intézkedik. A gyakorlatban a rendelkezés annyit jelent, hogy a mostani fogyasztást 20 százalékkal csökkentik. A gáz árát megkétszerezik, amennyiben valaki a meghatározott mennyiségnél többet fogyaszt. Ha ezek az első intézkedések nem bizonyulnak eléggé hatásosnak, szigorúbb rendszabályokhoz nyúlnak.

— **Uj evangélikus esperes.** A békési evangélikus egyházmegye lemondás folytán megüresedett esperesi tisztségére a presbitériumok beküldött szavazatait felbontották. A szavazatok többségét Kelló Gusztáv szarvasi igazgatólelkész kapta. Az uj esperes beiktatása julius 9. napján, az egyházmegye közgyülésén fog megtörténni. A szarvasi egyházközség presbitériuma a Bartos Pál nyugalombavonulásával megüresedett újtemplomi lelkészi állásra Kiss György kiskörösi lelkész meghivását javasolta a közgyülésnek.

Zsidók által megvett és jóvá nem hagyott
TELKEK
olcsón kaphatók a
monori erdőben
Bővebbet Rubovszky György dr.-nál, IV., Szervita-tér 10. szám.

— **Meggyilkoltak egy tizenhároméves kisfiút.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: Pálfi József tizenhároméves gelencei kisfiú tizenegy nappal ezelőtt az erdőbe ment, hogy édesapjának 360 pengőt vigyen fel a munkások bérének kifizetésére. A gyermek nem érkezett meg édesapjához. Holttestét most megtalálták az erdőben. Megállapitották, hogy asztalkendővel megfojtották, majd egy fához kötötték. A hatóságok erélyes nyomozást indítottak.

REX szemfelszedőgépek
KELEN LÁSZLÓ, V., Csáky-utca 14. Tel.: 111-586.
TEXTILIPARI ÉS HÁZIIPARI GÉPEK. Bemutatás d. u. 3—6-ig.

— **Nyolcvanegy székely cselédleány polgári iskolai vizsgát tett Kolozsváron.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: Kolozsváron most tartották meg a polgári iskolákban a magántanulók vizsgáit. A vizsgákon résztvett a többi között 84 székely cselédleány is, akik közül 81 sikerrel vizsgázott.

Balatonfüred Park-penzió
Elsőrendű ellátás, diétásoknak is. Előjegyzés: Bp., Eötvös-u. 23/a. I. 1. Tel.: 127—819.

— **Zentánál átvágták a Tisza töltését.** Szabadkáról jelentik: Zenta város határában az összegyülemlett vadvíz levezetése végett átvágták a Tisza töltését. Ilyen módon 2000 hold területet sikerült megszabadítani a vadvíztől. Naponta 400.000 köbméter víz folyik le a sokkal alacsonyabb szintüre apadt Tiszán.

A BUDAPESTI OLASZ KIRÁLYI KÖZÉPISKOLA
július 15-től szeptember 15-ig
olasz nyelvtanfolyamot
rendez azon magyar tanulók számára, akik a jövő tanévre beiratkoznak a gimnázium vagy kereskedelmi első osztályába. A tanfolyam és a szükséges tankönyvek teljesen ingyenesek. Jelentkezni lehet Teréz-körút 9. szám alatt az iskola titkári hivatalában déli 11—½2-ig, szombat kivételével. T.: 424-323.

Házasság

Néhai *Pokomándy* Béla dr. hadbiró-ezredes és Pokomándy Etelka leánya Pokomándy Edith és *Csucs* Kornél dr. ügyvéd, néhai Csucs János dr. Csongrád vármegye főispánja és *Gerőcz* Gizella fia junius 25-én Hódmezővásárhelyen házasságot kötöttek.

Zsákodi *Csiszér* János szobrászművész és felesége *Clementis* Flóra leányát, Liviát julius 2-án (csütörtök) este 8 órakor az Egyetem-téri templomban vezeti oltárhoz szentpéteri *Nyárády* Jenő ezredes és felesége tolcsvai *Bónis* Adrienne fia, Iván. Az esketést *Kemenes* Illés dr. tan. ker. kir. főigazgató végzi. Tanuk: *Pirkner* Ferenc elnök-igazgató és *Bónis* Imre dr. igazgató.

Péchujfalusi *Péchy* Gyula dr. cs. és kir. kamarás leánya, Mária és meanbergi és hohensteini *Sardagna* László báró Budapesten házasságot kötöttek.

Bányai Rózsi a Fővárosi Operettszínház szóló táncosnője és *Brada* Rezső az Operaház magántáncosa jun. 29-én (hétfőn) d. e. tartják esküvőjüket. Házassági tanuk: a menyasszony részéről *Bubik* Árpád, a vőlegény részéről pedig *Pataky* Kálmán.

Sipos Zsuzsanna és *Madaras* István junius 28-án vasárnap délután ½6-kor tartják esküvőjüket a terézvárosi plébánia templomban.

Szagmeister Gyöngyike és *Fövenyessy* Sándor dr. dunavecsei kir. járásbíró junius 28-án tartják esküvőjüket Kiskörösön.

Kanis Klára és *Kovács* Miklós junius 29-én (hétfőn) este fél 7 órakor tartják esküvőjüket a belvárosi főplébánia templomban.

Soós Ilona és *Nagy* Gyula junius 27-én Ujpesten házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Csalah Adrienne és *Domonkos* Ferenc junius 28-án, vasárnap délután 6 órakor tartják esküvőjüket a Jáki-kápolnában.

Hódosi Mária és *Barna* István jegyesek.

*

Legújabb frakk, szmoknig, zsakett kölcsönzés Teichner, IV. Királyi Pál-utca 7. Tel. 185-796

Nemesség és őskutatás
bármilyen leszármazási okmány (nemcsak nemesi) beszerzése ügyében forduljon HERALDIKA nemességi irodához, Gr. Károlyi-u. 14. T: 381-199, 184-644.

Legkényelmesebb részletfizetésre

is beszerezhet teljes **lakberendezését, egyes bútordarabokat** — **Ebédlő- és futószőnyegek, szalontakarók, paplanok stb.** — **Fehérnemü és ágynemüvásznak, ruhaszövetek, csillárok.**

Saját kárpitosmühely!

Lakásberendezőnél, Liszt Ferenc-tér 5. Telefon: 27-1-77.

az itélet kihirdetését, csak Domes János sápadt el a halálos itélet hallatára. A halálraitéltet, aki most lesz harminchároméves, *rögtön a tárgyalás berekesztése után lekisérték a siralomházba,* hogy előkészitsék az itélet végrehajtására. A védelem természetesen azonnal kegyelmi kérvényt nyujtott be.

Domes Jánost kivégezték

Az esti órákban a Ravag-puccs fővádlottját, Domes Jánost *kivégezték*. Este hét óra után közölték a halálraitélttel, hogy az elnök elutasitotta a kegyelmi kérvényét. Domest negyednyolckor a tartományi törvényszék fogházudvarára vezették s pontban félnyolc órakor megtörtént az akasztás.

Robbanóanyag-rejtegetésért két embert itéltek halálra

Innsbruckból jelentik: A statáriális törvényszék szombaton délután *kettős halálos itéletet hozott.* Két nemzeti szocialista vádlott állott a biróság előtt: *Aberger* József és *Hagen* Brunó, akiket *robbanóanyag csempészése és rejtegetése miatt állitottak a statáriális törvényszék elé.* A biróság bünösnek mondotta ki mindkettőjüket a robbanóanyagok beszolgáltatásáról szóló statáriális törvény megszegésének büntettében és ezért *kötéláltali halálra itélte őket.* Az itéletet délután 3 óra 26 perckor hirdették ki.

A két halálraitélt *kegyelmet kapott.* Miklas elnök az egyik elitélt, Aberger József büntetését kegyelemből *életfogytiglani börtönre* változtatta, mig a másik elitélt, Hagen Brunó ugyancsak kegyelmi uton *huszévi sulyos börtönt kapott.*

Kedden huszonkét nyugat-magyarországi lázadó ügyét tárgyalják

A rendkivüli katonai törvényszék *kedden ujból összeül.* Huszonkét burgenlandi nemzeti szocialista felkelő áll a biróság elé, akiket a lázadókkal folytatott harcokban fogtak el. A huszonkét vádlott ügyében eredetileg a zohnsdorfi kerületi biróság folytatta az eljárást, később azonban áttették az iratokat a katonai törvényszékhez. A katonai ügyészség valamennyi vádlottat hazaárulás és lázadás büntettével vádolja, egyiküket azonkivül személyes szabadság korlátozásának büntettével, kettőt pedig gyilkossági kisérlettel. A monstretárgyalás előreláthatóan öt napig tart.

Hivatali szobájában tartóztatták le Stich államügyészt

A bécsi tartományi törvényszék épületében szombaton délelőtt nagy feltünést keltő letartóztatást hajtottak végre. *Hivatali szobájában őrizetbevették Stich államügyészt,* aki ellen az a gyanu merült fel, hogy tiltott nemzeti szocialista tevékenységet fejt ki. Stich ügyész régebben a melki törvényszékhez volt beosztva, onnan azonban néhány héttel ezelőtt büntetésből Bécsbe helyezték át, mert már akkor is gyanus szerepet játszott a nemzeti szocialista mozgalomban. Most azután, hogy bizonyitékok is szólnak már bünössége mellett, elrendelték letartóztatását.

Légvédelmi gyakorlat Páris felett

Párisból jelentik: Jövő vasárnap, augusztus 26-án *nagy légvédelmi gyakorlatok kezdődnek a francia főváros felett.* A manöver célja Páris légvédelmi lehetőségeinek tanulmányozása, arra az esetre, ha a fővárost váratlan légitámadás érné. Elsősorban azt akarják kitanulmányozni, milyen gyorsan lehet mozgósitani a rendelkezésre álló légvédelmi haderőket Páris védelmére. *A támadó légiflotta a német határ felől jön* s a támadó gépeket a keleti helységek: Metz, Nancy és több más határmenti város repülőezredei szolgáltatják. *A védelmi haderők a párisi légelhárító ütegekből, gépfegyverosztagokból, fényszórós csapatokból és vadászrepülőgépekből állanak.* A párisi katonai repülőállomás vadászgépein kivül résztvesz a védelmi akcióban Tours és Chartres repülőflottája is. Az ugynevezett aktiv védelmen kivül *kitanulmányozzák a passziv védelem, vagyis a polgári lakosság biztonságbahelyezésének lehetőségeit is.* A nagyarányu légvédelmi gyakorlatot Páris város légi főfelügyelője, *Mezeyraz* tábornok irányitja. A manöver egy hétig tart és szombaton, augusztus 31-én este fejeződik be.

Olaszország Ausztria megvédésére uj nemzetközi egyezményt készit elő

Párisból jelentik: A *Matin* római tudósitójának telefonjelentése szerint hire jár, hogy *az olasz kormány egyezménytervezeten dolgozik, amely Ausztria függetlenségét és esetleg Ausztria semlegességét is biztositani fogja. Mussolini* és *Schuschnigg* a közeljövőben ennek az egyezménynek alapjait fogja megvetni. Olaszország ezenkivül a nyugati hatalmakkal, valamint a kisántántállamokkal is tárgyalást fog folytatni ebben az ügyben. Mussolini és Schuschnigg augusztus 21-i találkozásának célja az, hogy tisztázzák a helyzetet és kellőképpen előkészitsék a talajt. Annyi kétségtelen, hogy *Róma a fegyverek erejével akarja biztositani az osztrák köztársaság függetlenségét,* ami egyuttal az európai béke feltétele is.

A *Reuter Iroda* római tudósitójának értesülése szerint *Mussolini és Schuschnigg találkozása a jövő héten kedden, Bolognában vagy Firenzében lesz.* Aznap szünetelnek az olasz hadgyakorlatok és igy Mussolininak lesz ideje a találkozóra. Schuschnigg kancellár egyedül utazik Olaszországba repülőgépen vagy vonaton, csak a megbeszélés helyén találkozik a római osztrák követség képviselőjével.

Ötvenhét ország tarka ifjusága a külföldiek olasz egyetemén

Magyar diákélet Perugiában

Perugia, augusztus hó

A fasiszta olasz kormány nyolc esztendővel ezelőtt, 1926-ban, külön egyetemet alapitott a külföldi ifjuság számára, *Regia Universita per Stranieri* cimen s a korszerű, szellemes, uj intézmény hatalmas lépéssel vitte előbbre az olasz kultura népszerüsitését, a világ minden részében. A külföldiek számára alapitott egyetem székhelyéül, szerencsés kézzel, a csendes Perugiát választották, mert egyfelől a vidék nyugalmas szépsége, másfelől a város müemlékei és kincsei, amelyek az etruszk korszaktól kezdve a római korszakon és középkoron keresztül a reneszánsz korán át egész napjainkig hirdetik az olasz nagyságot, kitünő termőtalaj a tanulni vágyó ifjuság számára.

A perugiai külföldi egyetemet, amely évente júliustól októberig tartja előadásait, nem kevesebb, mint *ötvenhét külföldi állam ifjusága látogatja.* A mult esztendő adatait véve alapul, Németországból 109, Svájcból 83, az Egyesült Államokból 55, Franciaországból 52, *Magyarországból 48,* Angliából 34, Malta szigetéről 22, Egyptomból 17, Hollandiából 15 diák és diáklány iratkoztak be a perugiai külföldi egyetemre. Egész sereg más állam szerepel még három-négy hallgatóval, akik között megtaláljuk a legkülönbözőbb egzotikus államok diákjait is, *Columbia, Cuba, Honduras ifjuságát csak ugy, mint Libia, Dél-Afrika és India képviselőit.* Felejthetetlenül tarka kép és szinpompás élmény egy-egy tanterem hallgatósereg, ahol a legkülönbözőbb arcszinü és arcvonásu többszáz külföldi ifju — fiu és lány vegyesen — figyeli az előadásokat a megujhódott reneszánsz földjén.

A különböző kurzusok között a leglátogatottabb az előkészitő tanfolyam, a *corso preparatorio. Guarnieri* professzor előadásaira a legkülönbözőbb országok fiai és lányai gyülnek össze. Itt van a legtöbb magyar, mert a középtanfolyamot — *corso medio* — és a felső tanfolyamot — *corso superiore* — sokkal kevesebben látogatják. Egzótikus, furcsa, de bensőséges az érintkezés a nemzetközi tanfolyamok hallgatói között. Az én kedvenc barátnőm a külföldiek közül egy japán lány. Olyan valóban, mint az almavirág. Fehér ruhában jár, pici cipőkben, apró léptekkel és örökké mosolyog. Ha meglát, már nyujtja felém *Goldoni: La locandiera* cimü könyvét, amelyet most olvasunk az egyetemen. Valami egészen különös csillogás van a szemében, Kelet csodálatosan tiszta, jellegzetes fénye... Szereti a magyarokat, bár eddig keveset hallott rólunk.

Általában azonban az olasz nyelv és kultura szeretete együvé kapcsol itt mindenkit. Hire sincsen például itt az amerikaiak és négerek közötti közismert és regényes ellenségeskedésnek ... Nem mindennapi látvány, amint a fehér amerikai és a koromfekete néger egymás mellett ülnek s megértően összemosolyognak az olasz tanár talpraesett, szellemes megjegyzésein.

A külföldiek egyetemén a legizgalmasabb szenzáció és külön szórakozás a postavárás. A diákok tulnyomó része nem a lakására, hanem az egyetemre cimezteti a leveleit, amelyek kiosztása ünnepélyes, várva-várt esemény. Hatalmas üveglap mögött teszik közszemlére a különböző országokból érkezett, tarkabélyegü boritékokat, ugyhogy mindenkiről tudják, mikor és honnan kapott levelet. Az egyik ismerős diák ujjongva jelenti: *Signorina, Lei ha ricevuto una lettera da casa* (kisasszony, levelet kapott *hazulról).* Vagy pedig hamis mosollyal ujságolja: *una lettera molto grande, ma non da casa)* hosszu levelet, de *nem hazulról).*

A levélkiosztás a tizórai szünetben történik, de ez a párperces szünet nem elegendő ahhoz, hogy kiki kedvére élvezhesse a levélolvasás örömeit. Bizony, mi türéstagadás, a következő előadási óra alatt nincsen példás figyelem és fegyelem: előadás alatt láthatunk bizalmas barátnőket, akik egymásnak mutogatják a messziről érkezett leveleket, mások pedig titokban a könyvbe dugva olvasgatják. Ez csak apróbb diákcsiny, amelyet meg kell bocsátani, ha meggondoljuk, hogy a diákok között bőven vannak olyanok, akik messzi, messzi földről, egy *másik világrészből* kapják a leveleket.

Előadás után szétszéled a soknyelvü, tarka diáksereg. Az egyetemnek szép könyvtára van, de ezt inkább csak a *corso superiore* hallgatói látogatják, a többiek a *fősulyt a dallamos olasz nyelv elsajátitására* helyezik s ezt a legbiztosabb módon, társalgás utján igyekeznek elérni. Van olvasó- és társalgóterem is, ahová külföldi lapok járnak s ahol az ifjuság csoportokba verődve, napról-napra megbeszéli a nemzetközi világ eseményeit. Dollfuss halálának hire például rendkivüli izgalmat keltett az ifjuság körében. Mindenki politizált, a francia éppen ugy, mint az angol, a japán éppen ugy, mint a holland. Olyan volt az egyetem, mint a megbolygatott hangyaboly.

Magyar csárdás az olasz egyetemen

Kedves hely az egyetemen a büfé a zeneszobával, ahol mindenkinek szabad zongorázni. Felváltva játszanak a billentyükön a küülönböző nemzetek diákjai, a zene után pedig egyes csoportok énekelnek. *A magyar nóta általában nagy tetszést arat s az éneklő csoportok között nekünk van a legnagyobb sikerünk.* A tánc persze tilos, „nem illik az egyetem méltóságához" — mondta a rektor, aki éppen rajtakapott egy olaszokból és németekből álló társaságot, amint minden tilalom ellenére táncraperdült a zeneszobában és éppen a magyar csárdást próbálta, amelyet az előző este sajátitottak el tőlünk, nagy üggyel-bajjal.

Magyar=német vizipólómérkőzés — akadályokkal

Néhány héttel ezelőtt nagy lázzal készülődtek a magyar-német „vizipólómérkőzésre", amely az egyetemi hallgatók között játszódott le. Sok *drukker* ment ki a mérkőzés szinhelyére és a legnagyobb készülődés közben egy apró svájci emberke, aki a labdával játszott, kilyukasztotta azt egy sziklán. Nagy riadalom. Nincs labda. „*Wir werden also mit ihm spielen.*" Fogták a kis embert és öt dobálgatták a vizben. Körülbelül ilyen komolysággal folyt le a mérkőzés is, amelyet egyébként *a sérült labdával* játszottak végig s az eredmény *1 : 1* volt.

Az olasz fiuk, mint vendéglátók, a legfigyelmesebbek a külföldiekkel szemben, vagyoni helyzetük szerint kedveskednek az idegeneknek és szivesen barátkoznak mindkét nembeli ifjusággal. Érdekes azonban megemliteni, hogy az olasz lányokkal igen nehéz megismerkedni, mert a perugiai szülők nagyon szigoruan nevelik a lányokat s nem szivesen engedik a külföldiek, különösen a fiuk társaságába.

Mint afféle egyetemi városban, Perugiában is nagy élet van a kávéházakban, a *mercato coperto*-n (esti kávéház, gyönyörü kilátással tetőterraszon): egyetemi ifjuság, zene, holdfény, romantika. Táncra bárki bárkit felkérhet, ha nem is ismeri — igy keletkeznek az ismeretségek. A külföldiek általában éjjel élnek itt, mert különösen az északiak nemt udják elviselni a nappali meleget. Mi magyarok könnyen elviseljük, mert otthon sokkal nagyobb melegben is van részünk.

A mindennapos bucsuztatás

Az utcák Perugiában igen hangosak éjszaka. A fiatalság dalolgatva, kurjongatva tér haza a holdfényes, régi utcácskákon. Perugia festőin szép város. A Tiberis mellett több dombon épült, minden oldalról hegyek veszik körül, mezők, erdők, mindenütt szemgyönyörködtető kilátás. A minap kirándultunk a szőlőhegyek közé, az uton aratás, szalma-szénaillat, munkáslányok vidám, gondtalan éneke, édes hazai levegő... Perugiában a házak majdnem mind háromemeletesek, de emeletenként csak egy lakással. Régiek, kopottak, de éppen ez adja meg a város sajátszerü báját. Van uj, modern negyed is, de arra csak az jár, aki éppen ott lakik: sétára az idegen Perugiában csak a sötét kis utcákon indul, vagy a *giardino*-ban, ahol egy kis kivilágitott szökőkut van.

Az élet itt gondtalan és vidám. A fiatalság minden alkalmat felhasznál, hogy mulathasson. A legkitünőbb és tegyük hozzá, a leggyakoribb alkalom erre a *bucsuztatás.* Ha például egy norvég diák hazautazik, azt a délafrikaiak is barátságos és vidám bucsulakomával ünneplik... Egyébként azonban a különböző nemzetiségüek között általában nincs nagy barátkozás. Minden országbeli diák a saját honfitársaival van rendszerint együtt, ezenkivül főleg olaszokkal, mert hiszen mindenki elsősorban olaszul akar megtanulni. A magyarokat persze nagyon szeretik az olaszok s különösen előzékenyek a magyar nőkkel szemben, olyannyira, hogy teljesen önzetlenül néha órákhosszat tanulnak velük olasz nyelvtant vagy irodalmat.

Az intelligens „eszkimó" — akiről kiderül, hogy magyar

Nincs hiány a jókedvü diáktréfákban sem. Egyike a legsikerültebbeknek az, amelyet egy magyar diák követett el. A bábeli zürzavarban, a szines diáktársaságok között feltünt egy intelligens fiu, aki egzótikus sipkát viselt s minden eszközzel eszkimónak adta ki magát. Két hétig mindenütt ennek ismerték. A világ minden részéből összesereglett diákok megkülönböztetett tisztelettel vették körül társukat, aki „eszkimó" létére annyi intelligenciát árult el, ami a legmüveltebb nyugat fiának is becsületére válnék. Két hétig tartott ez az eszkimó-imádat, amikor valaki észrevette, hogy a fiu a levélkiosztáskor egy *magyar levelet vesz ki az üveglap alól.* Kiderült, hogy a müvelt „eszkimó" — *magyar.*

Igy élünk mi magyar diákok 1934-ben az olaszországi „külföldi" egyetemen.

Ács Mária Anna

Elkobozták a csehek Tarján Ödön brosuráját

Pozsonyból jelentik: *Tarján* Ödön mérnök, a *Prágai Magyar Hirlap* volt vezérigazgatója, aki tizenöt éven keresztül élénk tevékenységet fejtett ki a szlovenszkói kisebbségi magyarok politikai, gazdasági és kulturális életében, a csehek állandó zaklatása miatt kénytelen volt elhagyni a cseh köztársaság területét. Publicisztikai müködését azonban számkivetésében is tovább folytatja. Néhány nappal ezelőtt egy brosurát adott ki, melyben *Csehország* belpolitikai, külpolitikai és gazdasági viszonyait ismerteti. Ebből a füzetből többezer példány eljutott a cseh köztársaság területére, igy Pozsonyba is. Az államügyészség amint tudomást szerzett Tarján Ödön munkájáról, azonnal *elrendelte a Pozsonyban feltalálható példányok elkobzását* és felhivta a lakosságot, hogy akinek ilyen füzet a tulajdonában van, azt azonnal szolgáltassa be a rendőrigazgatóságon.

Tarján Ödön tanulmányának Pozsonyban való feltünésével kapcsolatban egyébként a cseh nemzeti demokrata *Narodny Denntk* durva támadást intéz Tarján Ödön személye ellen és azt irja, hogy tizenöt éven keresztül Tarján Ödön volt a magyar irredenta vezérkari főnöke Szlovenszkón, akinek abban a pillanatban sikerült Magyarországba menekülni, mikor a politikai rendőrség másfél évtizedes államellenes tevékenysége miatt éppen le akarta tartóztatni.

Nőiruhát, fehérneműt, férfiinget **szabni, varrni** legmodernebb szisztémákkal tanulhat

GROSZ RÓZA

divatszalonjában, Erzsébet-tér 1. Szabásminták, modellek kaphatók. Szakmabelieknek árengedmény. **Beiratások naponta.**

Horthy Miklós kormányzó megbizta a miniszterelnököt II. Rákóczi Ferenc fejedelem szobrának felállitásával

A hivatalos lap legközelebbi számában Magyarország kormányzójának a következő Szent István-napi legfelsőbb kézirata jelenik meg:

Kedves vitéz Gömbös!

A jövő évben lesz kétszáz éve annak, hogy távol hazájától, idegen földön örökre behunyta szemét II. Rákóczi Ferenc fejedelem.

Szivbéli óhajtásom, hogy dicső emléke a parlament előtti térség déli oldalán lovas éreszoborral örökittessék meg. Hirdesse ott a szobor örök időkre a magyar nemzet soha el nem muló háláját és tiszteletét II. Rákóczi Ferenc nagy történelmi alakja iránt, aki Magyarország függetlensége és ősi alkotmányának szabadsága érdekében vivott harcaiban s küzdelmeiben az önzetlen hazaszeretetnek és páratlan áldozatkészségnek oly nemes példáját adta.

Megbizom tehát, hogy a szobor létesitésére az összes intézkedéseket megtegye.

Pásztor János készíti a szobrot

A kormányzó elhatározása folytán a miniszterelnök II. Rákóczi Ferenc fejedelem lovasbronzszobrának elkészitésére *közvetlen megbizást adott Pásztor Jánosnak, a kiváló szobrászmüvésznek,* a Képzőmüvészeti Tanács alelnökének, akit már a kormányzó a Corvin-koszoruval is kitüntetett és aki a Greguss-dij mellett annakidején a nagy állami aranyérmet is elnyerte. Pásztor János korábbi alkotásaival — mint a székesfővárosi hősi emlék és legutóbb Tisza István gróf lovasszobrának mintája — elhivatottságának többször fényes tanujelét adta. A kormányzó a miniszterelnök előterjesztését *jóváhagyólag tudomásul vette.*

Az emlékmüvet *Andrássy* Gyula gróf lovasszobrának méreteiben az országház előtt, *a Kossuth Lajos-tér déli oldalán, szemben Kossuth Lajos szobrával állitják fel, mellékalakok és reliefek nélkül.* A bronz lovasszobor talapzata ruskicai márványból készül, az 1700-as évek korabeli barokk stilusában.

A kormány azért tért el pályázat kiirásától, mert a hely és a szobor formája adva van, relief- és mellékalakok pedig az emlékmüven nem lesznek, ami a megoldás tekintetében müvészi szempontból pályázatot igénylő feladatot jelentene. A pályázatok különben is rendszerint hosszabb időt vesznek igénybe és sokszor meddőek maradnak, mert gyakran előfordult, mint az Erzsébet-, Kossuth- és legutóbb a Tisza-szobor megalkotásánál is, hogy a döntés nem találkozott a müvészkörök és a laikus közönség egyértelmü tetszésével. Különben is a mai sulyos gazdasági viszonyok számitásbavétele mellett — miután a közelmultban felállitott szobrok igen nagy összegekbe kerültek —, igy a Kossuth-szobor 550.000 pengőbe, az Erzsébet-szobor sokáig meddő pályázatai több mint 500.000 aranykoronába, maga az Erzsébet-szobor pedig 320.000 pengőbe, a Tisza-szobor szintén 500.000 pengőbe, ugy kellett dönteni, hogy a sok költséget jelentő mellékalakoktól — amelyek egyébként is a szobor főalakja kiemelkedésének hátrányára szolgálnának — eltekintsenek, ezzel is könnyitvén a szobormü kivitelét.

Ötvenezer pengőt ad a törvényhozás, százezer pengőt a magyar társadalom

A felállitandó Rákóczi-szobor költsége a 150.000 pengő. Ennek az összegnek előteremtésére a kormány azzal a javaslattal járul az országgyülés két háza elé, hogy *a képviselőház és a felsőház 25—25 ezer pengőt szavazzon meg, a fennmaradó 100.000 pengő erejéig országos gyüjtés keretében fordul a nemzet áldozatkészségéhez.* A II. Rákóczi Ferenc fejedelem emlékét megörökitő szobormü felállitására inditandó nemzeti közadakozás fővédnökségét a kormány felkérésére Horthy Miklós kormányzó elfogadta.

A miniszterelnök felhivása a nemzethez

A kormányzói kézirattal kapcsolatban *Gömbös* Gyula miniszterelnök felhivást intéz a magyar társadalomhoz. Felhivásában mindenekelőtt idézi azt a kéziratot, amelyet a kormányzó intéz hozzá, azután a következőket mondja:

A nemzet áldozatkészségéhez fordulok, hogy megvalósithassuk ezt az elhatározást. *Az emlékmüvet az ország társadalmának közadakozásából tudjuk csak felállitani.*

Biztosan hiszem és remélem, hogy a nemzet hálás kegyeletét és a mai késő nemzedék tartozását a magyar mult halhatatlan hősével, nemzeti függetlenségünk és állami önállóságunk lelkes harcosával, az önfeláldozó hazafiság legnemesebb eszményével szemben: a magyar nemzet mai megcsonkitottságában és szegénységében is méltóképp fogja leróni.

Magyar Testvéreim! Adakozzék ki-ki tehetsége szerint a dicső emlékezetü vezérlő fejedelem szobrára, akinek Isten nevében a hazáért és szabadságért kibontott ősi zászlaja alatt ott volt minden felekezet, minden nemzetiség, minden rend és osztály. Áldozzunk ma ugyanazzal a testvéri közösséggel a mult hagyományainak és a jövő ideáljainak oltárán, hiven a fejedelem jelmondatához: *Nihil privatum! Félre minden önös érdekkel, amikor a nemzet ügyéről van szó!*

Budapest, 1934. augusztus hó 19. napján.

vitéz jákfai *Gömbös* Gyula
miniszterelnök.

Az adományok a „Rákóczi-szoboralapra" miniszterelnökség házipénztárába, vagy a postatakarékpénztárnál ugyancsak *Rákóczi-szoboralap* cimén nyitott 5730. számu csekkszámla javára postatakarékpénztári befizetési lappal fizetendők be.

A SZLÖJD
A mühelynevelés térfoglalása az iskolákban
Irta **Orel Géza dr.** főigazgató.
Ara 2.20 pengő (bélyegben is beküldhető)
Kapható könyvosztályunkban, Budapest, IV., Eskü-ut 6, félemelet. Telefon. *888-66

Az internáltak legnagyobb részét szabadonbocsájtották Németországban

Berlinből jelentik: *Göring* miniszterelnök rendeletére a vezér és birodalmi kancellár akaratának végrehajtása során nyomban *felülvizsgálat alá vonták mindazok ügyét, akiket őrizetbe vettek.* Az 1934 junius 30-i eseményekkel kapcsolatban foganatositott rendszabályok felülvizsgálatát már befejezték. A vizsgálat eredménye a következő:

A Röhm-lázadás alkalmából az állam biztonságának érdekében összesen *1124 egyént vettek ideiglenes őrizetbe.* Közülük az elrendelt felülvizsgálat alapján *1079 egyént szabadlábra helyeztek.* Ezidőszerint tehát *a Röhm-lázadással kapcsolatban csupán 45 egyén van még őrizetben,* még pedig azok, akik a legsulyosabb vádakkal vannak terhelve és akiknek tekintetében a nyomozást még folytatni kell. Egyébként az 1934. évi junius 30-i akció most már le van zárva.

Az egyéb esetek felülvizsgálata még folyik. Az őrizetben levők közül a vezér közkegyelme alapján még *e hónap folyamán ujból többet elbocsátanak.*

Drezdai jelentés számol be arról, hogy Hitler Adolf birodalmi kancellár és birodalmi vezér által elrendelt közkegyelem alapján Szászországban *Fritsch* dr. belügyminiszter intézkedésére *a még védelmi őrizetben tartott 500 fogolynak több mint a felét szabadonbocsátották.* A nagyméretü szabadlábrahelyezések folytán *Szászországban a jövőben már csak egyetlen gyüjtőtábort tartanak fenn Sachsenburgban.* Hohnstein várában pedig, eredeti rendeltetésének megfelelően, ismét visszaállitják az ifjusági otthont.

A badeni titkos rendőrség közlése szerint a közkegyelem során a védőőrizetben levők nagyobb csoportja, *a kislaui védőőrizetes tábor mintegy egyharmada szabadlábra került.*

Halálra itélte a bécsi katonai törvényszék a Ravag-puccs egyik vádlottját

Két halálos itélet volt Innsbruckban is

Bécsből jelentik: A Ravag-puccs bünpörének tárgyalásán a délelőtt folytatólagos védőbeszédekkel kezdődött. Tiz védő beszélt, mindnyájan azt hangoztatták, hogy *nem a vádlottak a főbünösök, mert ők csak statisztái és végrehajtó szervei voltak az igazi bünösöknek, akiknek sikerült meghuzódniok a kulisszák mögött.* A védelem szerint a Ravag épületének megrohanása tulajdonképpen nem is minősithető hazaárulás büntettének, mert a Ravag nem közintézmény, hanem kereskedelmi magánvállalkozás. A vádlottak büne legfeljebb magánlaksértés.

A védőbeszédek befejezése után az elnök felszólitotta a vádlottakat, van-e még valami mondanivalójuk az utolsó szó jogán. Valamennyi vádlott szót kér, hogy még egyszer és utoljára menteni próbálják szerepüket. Elsőnek a fővádlott, Domes János áll birái elé s mindenben tagjában reszketve mondja:

— Kérem a biróságot, vegye tekintetbe mindazt, amit a védelem hangoztatott. *Én igazán nem voltam más, csak alárendelt közeg.*

Schart Károly az utolsó szó jogán beismerte, hogy hibázott, de bajtársai nevében kérte a biróságot, adjon nekik alkalmat annak bebizonyitására, hogy őszintén szeretik hazájukat. Bünbánó kijelentéseket tett Winkler Ede, Kallinger Ottmár, Hofbauer Károly, Papek Marcell és Liewehr Kurt is.

A vádlottak felszólalásai után az elnök berekesztette a tárgyalást és a bíróság tagjai itélethozatalra vonultak vissza.

Rövid tanácskozás után kihirdették a katonai törvényszék itéletét. *A tizenhárom vádlott közül mindössze egyet itéltek halálra. Domes* János, a bécsi rádió Johannesgassei palotájába behatolt fegyveres csapat egyik vezetője *kötél általi halálbüntetést kapott, mig a többi tizenkét vádlottat életfogytiglani börtönre itélte a biróság.* Az itéletet néhány perccel négy óra után hirdették ki s végrehajtását a törvénynek megfelelően este hét órára tüzték ki, feltéve, hogy a halálraitélt nem kap kegyelmet.

A rendkivüli katonai törvényszék mind a tizenhárom vádlottat bünösnek mondotta ki hazaárulás büntettében s Domes Jánosnál sulyosbitó körülménynek vette, hogy a Ravag-puccs tulajdonképpeni vezérének, Schreck halála után ő vette át a fegyveres csapat fölött a parancsnokságot. A többi vádlottnál nem találtak különösebb sulyosbitó körülményeket s ezért ezek csak életfogytiglani sulyos börtönt kaptak, mig Domest kötéláltali halálra itélte a törvényszék. Paul Ferencet mégsem itélte halálra a biróság, mert a gyilkosság és gyilkossági kisérlet vádját nem látta kellőképpen tisztázva.

A terjedelmes indokolás szerint a törvényszék arra a meggyőződésre jutott, hogy a Ravag palotája ellen intézett támadás szervesen beleilleszkedett a puccsisták akciójába, amelynek célja a törvényes kormány eltávolitása volt.

A vádlottak nyugodtan hallgatták végig

Leipzigi Őszi Vásár 1934
Kezdődik aug. 26-án
60 % menetdijkedvezmény Németország összes vonalain aug. 21-től szeptember 8-ig
Mindennemü felvilágositást nyujt a tiszteletbeli képviselő: **Guhrauer Ottó mérnök ur** Budapest, Teréz-körut 46. Tel. 239—81 és a
LEIPZIGER MESSAMT LEIPZIG

Ma: Nagy képes melléklet

ÁRA 20 FILLÉR

BUDAPESTI HIRLAP

Budapest, 1934. Vasárnap, Augusztus 19 R Főszerkesztő: OTTLIK GYÖRGY LIV. évfolyam 187. szám

A vezérlő fejedelem szobra

Megindul ismét csodálatos útján a Szent Jobb, az áhítat tömjénje lengi körül a szent király emlékét és a nagy nemzeti ünnep fényében föltárul a történelem kapuja: históriai nagyságában áll előttünk István király, nemzeti eszményünknek, az Árpádkor független magyar államának megalapítója, a nép és nemzet jogainak védelmezője és a magyar művelődés vágyának a nyugati kultúrába való bekapcsolója. És éppen a szent király ünnepén, a magyar történelem klasszikus alakjának emléknapján szól a miniszterelnökön át a nemzethez Magyarország kormányzója és azt kívánja, hogy a legönzetlenebb magyar hazafinak, a magyar szabadságküzdelem történelmi hősének, II. Rákóczi Ferencnek — halála kétszázadik évfordulója alkalmából — lovas érc-szobrot állítsunk az Országháza előtt. A magyar államiság megalkotása és megtartása és a népjogok védelme volt a szent királynak is és „a nemzet vezérlő fejedelmé"-nek, a szécsényi országgyűlés szövetkezett rendjei által választott Dux-nak, is lelke vágya, életcélja. Méltó tehát, ha az államalapító, nemzetét a keresztény kultúrához kapcsoló, a gyenge magyart az erős magyarért feláldozó István király napján fogamzik meg a nemzetben a gondolat, hogy a magyar szabadságvágy, a nemzeti nagyság, a tiszta erkölcs, a hazafias önfeláldozás Európaszerte tisztelt hősének emlékét szobor hirdesse.

Amikor a nemzet érdekeit életük árán is megvédő hősöknek, az ország függetlenségét és szabadságát, a nép emberi jogait hirdető elvek apostolainak és kultúránk, nemzetközi megbecsülésbe való emelkedésünk harcosainak tiszteletét, megbecsülését hirdetjük; *a kard, a zászló és a fáklya* háromsága jegyében azt kívánjuk, hogy a vezérlő fejedelem szobra halálának második centenáriumán már büszke emlékünk lehessen.

*

Közel három évtizedes kép elevenedik meg előttünk. A kassai vasútállomás mellett felállított dísz-sátorban az ország nagyjai közül előlép és megáll a bujdosó koporsója előtt Thaly Kálmán, II. Rákóczi Ferenc ősz történetírója és remegő hangon szólítja meg a szent csontokat:

— Néhai édes, jó urunk, dicsőséges Fejedelmünk, a dicsőségben halhatatlan II. Rákóczi Ferenc!

Akkor minden magyar úgy érezte, hogy a rodostói különvonaton nem a halott, az *élő* Rákóczi érkezett. Az ősz történetíró, aki egész életét, mint egy késői Mikes, a fejedelem szolgálatában töltötte, úgy mondta ezt a megszólítást, mintha az *élő* Rákóczihoz intézte volna.

Az Országház előtt felállítandó lovasszobornak pedig az *örökké élő* Rákóczinak kell lennie.

És az örökké élő vezérlőfejedelemnek sok mondanivalója lesz a nemzet számára.

Gömbös Gyula miniszterelnök mai felhívásában a fejedelem jelmondatát idézi: „Nihil privatum est." Igen, Rákóczi szobrának legelsősorban ezt kell hirdetnie. Ebben az országban, amelynek ma, hogy reményei élhessenek, a tiszta lelkek, az önzetlen jellemek, az önfeláldozó vértanuk országának kell lennie, senkinek sem szabad vétenie önző érdekből a szent kötelesség ellen, amelynek utolérhetetlen példaképe volt II. Rákóczi Ferenc. Senki ne jusson vagyonhoz, ranghoz, fényhez azon az áron, hogy az ország békéjét, nyugalmát, szabadságát, önállóságát sodorja veszedelembe. II. Rákóczi Ferenc mindent áldozott és mindenről lemondott. Volt káprázatos neve, mérhetetlen vagyona és több jobbágya, mint sok európai fejedelemnek alattvalója. Nem kellett volna mást cselekednie, mint hogy süket maradjon népe jajkiáltásaival szemben. Mégis mindent odadobott, feláldozta a vagyonát; nem vezette személyes becsvágy sem: elhárította magától a királyi koronát, mert csak nemzetéért küzdött, nem önnön emelkedéséért. És amikor fegyvereinek szerencsecsillaga lehanyatlott, önként állt be bujdosónak, mert nem hitt abban, hogy akik ellen küzdött, épségben hagyják az ország szabadságát és megtartják annak törvényeit. Elvesztve hatalmát, vagyonát, földönfutó lett, rodostói számüzetésében asztalt esztergályoz, s „az ő gyönyörű szakálla tele forgáccsal, hogy maga is neveti magát"; de hűtlen nem lett az eszméhez, amelyért harcba vitte nemzetét.

És hirdetni fogja a szobor azt is, hogy csak a test porlad el, a bitó megfojthatja, a zsarnokság hontalanná teheti a testet, de a nagy lélek, amely eszméket képvisel és eszméket hintett el, mindig és mindenhol győzedelmeskedik és győzelmesen vonul be a nemzet örök tiszteletébe és rajongó szeretetébe.

De a szobor magasztos alakján a néző látni fogja a hatalmas vagyon urát, fejedelmi lényét, aki udvarába maga köré gyüjtötte az arisztokrata és nemesi házak ifjúságát, szervezte a „nemes társaságot", a „gavallérok kompániá"-ját, hogy jobbágyaiért, a leglesujtottabb magyarokért harcba induljanak zászlaja alatt. Őszintén írhatta emlékirataiban, hogy a szabadságszeretete és a zsarnokság lerázása sarkallták cselekedetre. És még valami: az az elhivatottság, amely lelkét a nemzetéért való aggódás fölé az emberszeretet, az általános emberi érzések legmagasabb régiójába ragadták. Ezt a nagy lelki emelkedettséget dicsőítik a „Rákóczi rézdobjá"-nak örökéletű sorai, amelyeket a népszerető fejedelemért való rajongás szült:

Szeret Magyarország,
Óhajt Erdélyország,
S holtig szán, holtig bán,
Még a gyermök is
Tudom, visszakiván.
Mikor rég elmentem,
Visszasóhajtatok.
Mikor rég megholtam,
Akkor is sirattok,
Haló poromból is
Feltámasztanátok, —
Összeszednétek még
Porhanyó csontimat...

A vezérlő fejedelem szobra emlékműve lesz *a nihil privatumnak, a magyar egységnek, az általános emberi érzéseknek, a társadalmi békének.*

*

És még valaminek: *a magyar kultúrának is szobra lesz.*

Hiszen a fejedelem egész kora költészetté lett. Ennek a poézisnek fénye ragyogja körül legendás alakját. A magyar mesék utolsó táltoslova az ő paripája volt, amely menekülő gazdáját

SZOBROT II. Rákóczi Ferencnek

Horthy Miklós kormányzó Szent István-napi legfelsőbb kézirata — Gömbös Gyula miniszterelnök felhívása a magyar társadalomhoz

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: *Gömbös* Gyula miniszterelnök a mai napon a következő felhívást intézte a magyar társadalomhoz:

„Felhivás a magyar társadalomhoz!

Magyarország Főméltóságú Kormányzója a magyar királyi kormány nevében tett felterjesztésemre az alábbi Szent István-napi legfelsőbb kéziratot méltóztatik hozzám intézni:

„Kedves vitéz Gömbös!

A jövő évben lesz kétszáz éve annak, hogy távol hazájától, idegen földön örökre behúnyta szemét II. Rákóczi Ferenc fejedelem.

Szívbéli óhajtásom, hogy dicső emléke a parlament előtti térség déli oldalán lovas ércszoborral örökíttessék meg. Hirdesse ott a szobor örök időkre a magyar nemzet soha el nem múló háláját és tiszteletét II. Rákóczi Ferenc nagy történelmi alakja iránt, aki Magyarország függetlensége és ősi alkotmányának szabadsága érdekében vívott harcaiban s küzdelmeiben az önzetlen hazaszeretetnek és páratlan áldozatkészségnek oly nemes példáját adta.

Megbízom tehát, hogy a szobor létesítésére az összes intézkedéseket megtegye".

A nemzet áldozatkészségéhez fordulok, hogy megvalósíthassuk ezt az elhatározást. Az emlékművet az ország társadalmának közadakozásából tudjuk csak felállítani.

Bizton hiszem és remélem, hogy a nemzet hálás kegyeletét és a mai késő nemzedék tartozását a magyar mult halhatatlan hősével, nemzeti függetlenségünk és állami önállóságunk lelkes harcosával, az önfeláldozó hazafiság legnemesebb eszményével szemben: a magyar nemzet mai megcsonkítottságában és szegénységében is méltóképp fogja leróni.

Magyar Testvéreim! Adakozzék ki-ki tehetsége szerint a dicső emlékezetű vezérlő fejedelem szobrára, akinek Isten nevében a hazáért és szabadságért kibontott ősi zászlaja alatt ott volt minden felekezet, minden nemzetiség, minden rend és osztály. Áldozzunk ma ugyanazzal a testvéri közösséggel a mult hagyományainak és a jövő ideáljainak oltárán, híven a fejedelem jelmondatához: „Nihill privatum!" félre minden önös érdekkel, amikor a nemzet ügyéről van szó!

Budapest, 1934 augusztus hó 19. napján.

vitéz jákfai *Gömbös Gyula*,
m. kir. miniszterelnök."

*

Az adományok a „Rákóczi-szoboralapra" a m. kir. miniszterelnökség házipénztárába vagy a m. kir. postatakarékpénztárnál ugyancsak „Rákóczi-szoboralap" címén nyitott 5730. számú csekkszámla javára postatakarékpénztári befizetési lappal fizetendők be.

Milyen lesz a vezérlő fejedelem szobra

A kormányzó ezen elhatározása folytán a miniszterelnök *II. Rákóczi Ferenc* fejedelem lovas-bronz-szobrának elkészítésére közvetlen megbízást adott *Pásztor* Jánosnak, a kiváló szobrászművésznek, a Képzőművészeti Tanács alelnökének, akit már a kormányzó a Corvin-koszoruval is kitüntetett és aki a Greguss-díj mellett annakidején a nagy állami aranyérmet is elnyerte. Pásztor János korábbi alkotásaival, — mint többek között a székesfehérvári hősi emlék és legutóbb *Tisza* István gróf tervezett lovasszobrának mintája, — elhivatottságának többször fényes tanujelét adta. A kormányzó a miniszterelnök ezen előterjesztését jóváhagyólag tudomásul vette.

Az emlékművet *Andrássy* Gyula gróf lovasszobrának méreteiben, az országház előtt, a Kossuth Lajos-tér déli oldalán, szemben *Kossuth* Lajos szobrával állitják fel, mellékalakok és reliefek nélkül. A bronz lovasszobor talapzata ruskicai márványból készül az 1700-as évek korabeli barokk stilusában.

A kormány ez alkalommal azért tért el pályázat kiirásától, mivel a hely és a szobor formája adva van, relief és mellékalakok pedig az emlékművön nem lesznek, ami a megoldás tekintetében, művészi szempontból pályázatot igénylő feladatot jelentene. A pályázatok különben is rendszerint hosszabb időt vesznek igénybe és sokszor meddőek maradnak, mert gyakran előfordult, mint az Erzsébet-, Kossuth- és legutóbb a Tisza-szobor megalkotásánál is, — hogy a döntés nem találkozott a művészkörök és a laikus közönség egyértelmű tetszésével. Különben is a mai súlyos gazdasági viszonyok számításbavétele mellett, — miután a közelmultban felállított szobrok igen nagy összegekbe kerültek, — így a Kossuth-szobor 550.000 pengőbe, az Erzsébet-szobor sokáig meddő pályázatai több mint 500.000 aranykoronába, maga az Erzsébet-szobor pedig 320.000 pengőbe, a Tisza-szobor szintén 500.000 pengőbe, — úgy kellett dönteni, hogy a sok költséget jelentő mellékalakoktól, — amelyek egyébként is a szobor főalakja kiemelkedésének hátrányára szolgálnának, — eltekintsenek, ezzel is könnyítvén a szobormű kivitelét.

A felállítandó Rákóczi-szobor költségei 150.000 pengőt tesznek ki. Ennek az összegnek előteremtése céljából a kormány azzal a javaslattal járul az országgyűlés két háza elé, hogy a képviselőház és a felsőház 25—25 ezer pengőt szavazzon meg, másrészt a fennmaradó 100.000 pengőerejéig országos gyüjtés keretében fordult a nemzet áldozatkészségéhez. A II. Rákóczi Ferenc fejedelem emlékét megörökítő szobormű felállítására indítandó nemzeti közadakozás fővédnökségét a kormány felkérésére *Horthy* Miklós kormányzó elfogadta.

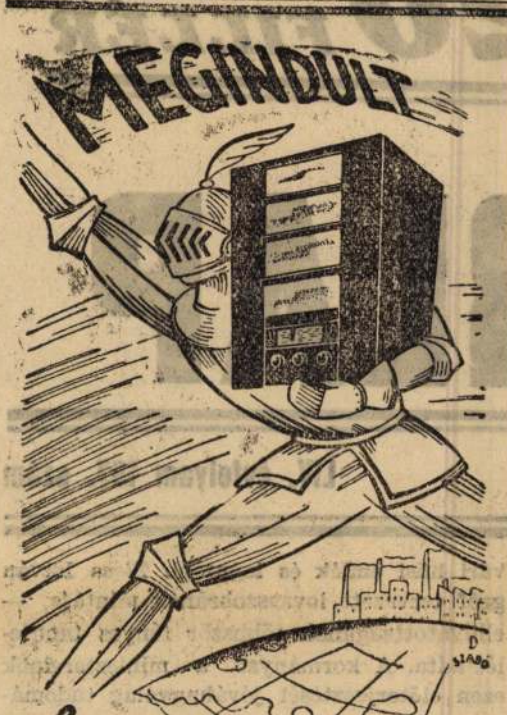

hódító útjára a
Standard 2x
a tökéletes, olcsó nagyteljesítményű rádió állomásskálával

arra kérte, veresse patkóját visszájáról, mintha mindig hazajárna ... A nép szívének ragaszkodása legendában, költészetben tört ki. És — ahogy Beőthy Zsolt mondja — a lelkek melegágyán, a motivumok özönén túl ennek a nagy időnek magyar népe költővé avatását fejedelmétől vette. Rákóczi Ferenc valósággal tündöklő színben él a nép előtt, amelynek százados álmai valósultak meg benne. Mintha minden vonásával a költészet tündérvilágából lépne elő és oda ragadna magával bennünket.

A fejedelem kora különben sem egyedül a nemzeti szabadságnak és a népről való gondoskodásnak karddal vívott küzdelme, hanem a magyar művelődésnek is emlékezetes időszaka. Ritka kor, amelyben a fegyverzörgés nem némította el a múzsikát, sőt a kardok csattogása ritmust adott ahhoz a dúsvirágú, gazdag költői terméshez, amelyet kuruckölteszetnek hívnak és amely a magyar kultúra legnemesebb nemzeti kincsei közé tartozik. A nép versenye a hivatott költőkkel, a tárogató mint új zenei eredetiség kútforrása, művészi törekvéseikben egymásra licitáló festők, de a gazdagon termő tudományos élet is ritka jelenségek. Csodálatos emberi erő, amely nemcsak egész korszakán uralkodik, de örökösnek látszó törvényeket változtat meg, az emberi haladást megmenti a fegyverek pusztításától és a nemzet, a nép harcával párhuzamosan, nemzeti és népi kultúrát varázsol. Mintegy hirdeti, hogy nincs üdvösség, csak a magyar hitben, nincs boldogulás, csak a magyar hűségben és nincs szellemünknek élete, csak az örökkévaló magyar kultúrában.

*

Amikor pedig Szent István napján a vezérlő fejedelem szobráról beszélünk, amikor az örökkévaló magyar kultúrát magasztaljuk és azokat a hatalmas kapcsokat említjük, amelyek az általános emberi érzések és a kultúra révén az egész emberiség nagy családjába kapcsolják bele az elhagyott, meggyötört magyarságot: nem szabad megfeledkeznünk a magyarság egy másik szövétnekéről, Madách Imréről. A fejedelem szobra mellett meg kell valósulnia a költő szobrának is, a költőének, aki *Az ember tragédiájá*-val, most, halála után újabb ostrommal bevonult az egész világ kultúrérdeklődésébe, elfoglalta méltó helyét a világirodalomban.

Ezen a napon a magyarság lelke szeretettel fonja egybe István király, II. Rákóczi Ferenc és Madách Imre emlékét. Három korszak lelkének három szellemi pillére. Három messze világító név, amelyek a nemzeti államot megvédő kardtól az elveket hirdető zászlón át a kultúra fáklyájáig mutatják az utat. Az elsőnek, az államalkotó, a kereszténység üldását és kultúráját nemzete számára biztosító Szent Istvánnak már van szobra az ország fővárosában; most két elrabolt sír szellemét kell kiszabadítani: a kassai dóm kriptája és a sztregovai kis mauzoleum nagy halottjának emlékét kell idehaza ércbe önteni.

Hirdesse együtt a három szobor:
... *Nemzet, küzdj és bízva bízzál.*

Szent István-nap az idegenforgalom jegyében

A világ minden tájáról özönlenek Budapestre az idegenek — A Szent Jobb körmenet

Budapest ünnepre készül. Az utcák ezernyi zászlaja, a lépten-nyomon felbukkanó festői vidéki csoportok, a külföldi vendégekkel teli autocarok és a nagy forgalom mutatja hogy Budapest a Szent István-hét lázában áll.

Az ünnepek idegenforgalma az idén *szokatlanul nagy arányokat öltött. Eddig egyetlen Szent István-héten sem járt ennyi idegen a magyar fővárosban.* A hét elejétől kezdve, de főleg a péntek és szombati napokon tömegesen érkeztek a különvonatok és autobuszok *Angliából, Franciaországból, Olaszországból, Németországból, Svájcból, Finnországból* és a *balti államokból.* A pályaudvarok állandóan ontják az utasokat, a hotelekben már nincs egyetlen üres szoba.

De fel is készült Budapest a rendkívüli idegenforgalomra. A *Szent István-hét* programja olyan nagyszabású, hogy az ideigeneknek, szinte minden percét lefoglalja. A művészetkedvelőknek rendelkezésükre áll a *Gyöngyösbokréta* színpompás előadása, amely Európa egyik legeredetibb népművészeti attrakciója; ott van a *budaörsi szabadtéri passiójáték, az állatkerti hangversenyek, a margitszigeti Jedermann-játék,* de gazdag a hét műsora *sporteseményekben* is. Azonkívül *virágos csónakfelvonulás* lesz a Dunán, *olasz-magyar atlétamérkőzés, céllövőversenyek,* stb.

A Szent Jobb körmenet

A Várban Szent István király ünnepén, augusztus 20-án, végigvonuló országos *Szent Jobb-körmenettel* kapcsolatosan a rendezőség a következőket közli:

A zárt csoportokban érkező különböző testületek reggel 7 óra 30 percig a *Tárnok*-utcában gyülekeznek. A körmenet sorrendje a következő: lovasrendőr díszszakasz, cserkészek, leventék, iskolák, katolikus egyesületek és plébániák, hadirokkantak, népviseleti csoportok, frontharcosok, női szerzetesrendek, katonai díszszázad a zenekarral, szerzetes és világi papság, bezáróan a prelátusokig, a királyi udvari várplébánia templomzászlói, a növendékpapok énekkara, a Szent Jobbot vivő diákonusok, akik a menetben egymást felváltják, a Szent Jobb ereklyéje, ettől jobbra a Pázmány Péter Tudományegyetem tanácsa, balra pedig a székesfőváros képviselete szolgáltatja a díszkíséretet, míg a külső két oldalon alabárdos koronaőrök haladnak. Ezután következik a maga asszisztenciájával a Szent Jobb őre, az érseki helytartó, majd a püspökök, érsekek és díszes kísérettel a bibornok-hercegprímás halad a menetben. Ezután következnek a királyi hercegek, a kormány tagjai, a felsőház és a képviselőház elnökei és a polgári és katonai méltóságok. A menetet a vitézek, a katonai díszszázad második fele és a lovasrendőr díszszakasz zárják be.

A rendezőség felkéri a különböző testületeket a pontos megjelenésre, valamint arra, hogy lehetőleg minél több zászlóval és egy-egy zenekarral vegyenek részt a körmenetben.

A Szent Jobb kilenc napig marad közszemlén

Szent István dicsőséges Jobbját őrzési helyén, a királyi udvari várplébániatemplomban vasárnap este 6 órakor közszemlére teszik ki. Ez alkalommal *Uxa* József udvari káplán és hittanár szentbeszédet mond, amelyet litánia, áldás és ereklyetisztelet követ.

A Szent Jobb kilenc napig marad kitéve és minden nap más szónok tart este 6 órakor szentbeszédet. Augusztus 20-án *Badalik* Bertalan szentdomokosrendi tartományfőnök, 21-én *Koudela* Géza egyházzenei igazgató, 22-én *P. Marton* Bálint domokosrendi plébános, 23-án *Knebel* Miklós dr. pápai kamarás, krisztinavárosi plébános, 24-én *P. Majsay* Mór budai ferences hitszónok, 25-én *Szabó* Imre dr. érsekhelynökségi h. titkár, 26-án *Hévey* Gyula dr. pápai kamarás, érsekhelynökségi titkár, 27-én, a befejező ájtatosság alkalmával pedig *Mészáros* János dr. érseki helytartó, a Szent Jobb őre lesz az esti ájtatosság szónoka.

Itt említjük meg, hogy *Szent* István király ünnepe alkalmával jelenik meg *Uxa* József udvari káplánnak „A budavári királyi kápolna s. m. kir. udvari és várplébánia története" című hatalmas munkája, amelyet a szerző a *kormányzó feleségének* ajánlott fel, aki azt el is fogadta.

Olasz fasiszta lövészek Budapesten

Az olasz fasiszta lövészszövetség mintegy 30 tagból álló csoportja érkezett Budapestre. Fogadtatásukra a *Déli* pályaudvaron megjelent előkelőségek sorában ott voltak *Pignatelli* herceg, *a budapesti fassió,* vitéz *Téglássy* Béla dr. országgyűlési képviselő, a MOVE és *Gömbös* Lajos dr. az *„Amici dell Italia"* képviseletében és még sokan mások. A vonat beérkezésekor a rendőrzenekar az olasz, majd a magyar Himnuszt intonálta, utána pedig *Téglássy* Béla országgyűlési képviselő olasznyelvű beszéddel üdvözölte a fasisztákat. Beszédében többek között az olasz-magyar barátság szükségességét hangsúlyozta, s azt, hogy a magyar nemzet évszázadokon keresztül *védőbástyája volt a nyugati kultúrának* és egyúttal *képviselte a nemes római gondolatot a Duna és a Kárpátok medencéjében*

Az olasz és magyar nép érdekei azonosak — úgymond — s a magyar nép hálával tekint *Mussolinire* azért a nemes gesztusáért, amellyel síkraszállt értünk, s igazságot követelt számunkra. A nagyhatású beszédre a lövészcsoport vezetője meleg szavakkal válaszolt, örömének adva kifejezést, *hogy Budapestet, a világ legszebb városát felkereshették,* majd a magyar nemzet és *Gömbös* Gyula miniszterelnök éltetésével fejezte be beszédét.

Nagyobb finn- és észt-csoport érkezett

A *Szent István*-napi ünnepségekre egy nagy csoport finn és észt társaság érkezett Budapestre. A *Turáni Társaság* és a *Finn-Ugor Kulturbizottság* nevében *Lukinich* Frigyes dr. üdvözölte a vendégeket. *Ez az első alkalom, hogy ilyen nagy társaság érkezik Finnországból és Észtországból.* Az északi vendégek nemcsak szórakozni jöttek közénk, hanem céljuk a finn-eszt-magyar barátságot szorosabbá tenni és a személyi kapcsolatokat kimélyíteni. A vendégek vasárnap délben koszorút helyeznek a *Hősök-emlékkövére.*

A Székesfőváros Iskolánkívüli Népművelési Bizottságának kirándulásai

Vasárnap: Királyi Palota. Gyülekezés délelőtt negyed 10 óráig a Sikló felső állomása előtt. Részvételi díj 70 fillér. Előadó: *Pleidell* Ambrus dr. allevéltáros. *A királyi palota* és az *Országos Levéltár* megtekintésének időpontját ugy állapította meg a bizottság, hogy a királyi palota megtekintése után a levéltárt is megnézhessék a résztvevők. A királyi palota és az Országos Levéltár a Lánchid budai oldalától a 16-os és 16/a. számu autóbuszokon közelíthető meg.

A *Fővárosi Képtár* általános ismertetése. Gyülekezés délelőtt fél 10 óráig a Képtár (IV., Egyetem-utca 6.) udvarában. Előadó: *Kopp* Jenő dr. műtörténész.

Az OTI orvosi szolgálati rendje

Az Országos Társadalombiztosító Intézet értesíti az érdekelteket, hogy orvosi rendelőintézeteiben augusztus 20-án, Szent István ünnepén, a szokásos rendelések helyett délelőtt 9 órától 11 óráig ügyeletes orvosi szolgálatot tart.

A Budapesti Hirlap telefonszámai:

444—04.	444—07.
444 05.	444—08.
444—06.	444—09.

Pályázati szelvény

a B. H. „Rejtvénysport" rovatához

Megfejtő neve: .....

Pontos címe: .....

A pályázathoz mellékelendő.

József királyi herceg nyitotta meg az Őstehetségek Kiállítását

A *Magyar Őstehetségek Kiállítása* szombaton délután a *Nemzeti Szalonban* ünnepélyes külsőségek között nyilott meg. A kiállító magyar őstehetségek: *Benedek* Péter, *Oravecz* Imre, *Áldozó* József földműves-festők, a „Mári" (Nagy Mari) szolgálólány, *Csülök,* tiszamenti magyar *(Csülök* János), *Győri* Elek tokaji kovácslegény, *Nyergesi* János palagyári munkás, *Bakos* József cipész, *Nagy* István földműves, *Káplár* Miklós számadó juhász, s az elhúnyt *Nagy-Balog* János és *Markovics* Antal faszobrász. A magyar őstehetségek páratlanul nagyszerű kiállítását kerámiában, szőttesben, varrottasban és himzésben kiegészíti Nagymagyarország minden részének népművészeti anyaga. Külön gyüjteménnyel szerepel *Szelőczey* Jánosné dr.-né, a tulajdonában lévő magyar kézimunkagyüjteménnyel.

A kiállításon díszes és nagyszámú közönség sorában megjelent *Petri* Pál államtitkár, *Tihamér* Lajos és vitéz *Haász* Aladár miniszteri tanácsosok, a kultuszminisztérium képviseletében, *Almásy* László, a képviselőház elnöke, *Antal* István dr. miniszteri tanácsos, a miniszterelnökségi sajtóosztály vezetője, *Szalay* Gábor báró, a posta vezérigazgatója, *Van Hoorn* holland követ, *Mayer* János ny. földmívelésügyi miniszter, *Ottlik* György főszerkesztő, *Gömöry-Laiml* László miniszteri tanácsos, *Szcitovszky* Tibor elnökigazgató, *Rubinek* István országgyűlési képviselő, *Márkus* Emilia és férje, *Párdány* Oszkár miniszteri tanácsos, *Hubay* Andor és *Kézdy-Kovács* Elemér a Nemzeti Szalon részéről, *Lukachich* Géza báró ny. altábornagy, *Biró* Pál miniszteri tanácsos és még sokan mások, politikai, művészeti és társadalmi életünk előkelőségeinek sorából.

Hat órakor érkezett meg a kiállításra szárnysegédje kíséretében *József* királyi herceg, akit a *Nemzeti Szalon* főbejáratánál *Lázár* Miklós országgyűlési képviselő és *Bálint* Jenő művészeti író, a kiállítás szervezői fogadtak és kísértek fel az elsőemeleti nagyterembe.

Elsőnek *Lázár* Miklós országgyűlési képviselő üdvözölte a királyi fenséget és a megjelent díszes közönséget.

— Világraszóló esemény — mondotta — megrendítő tanuság ez a kiállítás. Esemény azért, mert a parasztművészek híre, neve, dicsősége, amely az érből indult, befut ma az Oceánba, tanuság pedig azért, mert parancsoló kötelességévé teszi mindenkinek, hogy kitárja két karját az igazi magyar népművészet felé és parancsoló kötelességgé teszi, hogy ne türjük tovább, mint iparosítja el a vállalkozás a magyar nép ősi, szent álmait, ősi szent művészetét, amely Magyarország számára felbecsülhetetlen értéket, a nemzeti vagyon jelentős részét érinti. A magyar őstehetségek kiállítása világító fáklya, amely megmutatja a művelt Nyugatnak, hogy él ebben a viharvert Európában, egy kis országban egy nagy nemzet, amelyet élve eltemethettek, de ősereje kiveri a koporsója fedelét.

Lázár Miklós ezután felkérte a királyi herceget, hogy nyissa meg a kiállítást.

József királyi herceg a következő szavakkal nyitotta meg a kiállítást:

— A magyar falu derék népe az utóbbi húsz esztendő szörnyü viharjaiban, a háború és a forradalmak, legutóbb pedig a szörnyü gazdasági válság során egyre ujabb és nagyobb tanujelét adta annak, hogy hivatva van a boldogabb és szebb jövőre. Ujabb jele ennek ez a most megnyiló kiállítás is. A magyar föld gyermekeit láttam a háboruban és látom őket itt: művészetükben; láttam őket a halállal szemben és látom őket most csodálatos tehetségük kinyilatkozásában. Üdvözlöm a falu népét ezen a kiállításon és bízom abban, hogy a falu népe a magyar feltámadás felé halad és ehhez az Isten áldását kívánom. Kívánom azt is, hogy ennek a gyönyörű kiállításnak a megérdemelt nagy és szép sikere legyen. Ezzel a kiállítást megnyitom.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után a királyi herceget *Lázár* Miklós és *Bálint* Jenő kalauzolták végig a megjelent előkelőségeket a kiállítás termein.

LONDON ELLEN
szakadatlanul tovább folynak a németek megtorló támadásai

Mölders őrnagy légiraja eddig ötszáznál több ellenséges repülőgépet lőtt le

Az angol repülőgépgyári munkásoknak légiriadók alatt is dolgozniok kell

Berlin, szeptember 23.

A német távirati iroda *vasárnap* délután 2 órakor a *véderőfőparancsnokság* alábbi *hivatalos jelentését* adta ki:

Egy tengeralattjárónk Schepke sorhajóhadnagy vezetése alatt elsülyesztett nyolc ellenséges, összesen 61.300 tonnás kereskedelmi hajót. Ugyanakkor más buvárnaszádok jelentik nyolc ellenséges, összesen 35.700 tonnás kereskedelmi hajó elsülyesztését. A szombaton jelentett ellenséges kereskedelmi hajóteret is idevéve, tengeralattjáróink két nap alatt elsülyesztettek 176.000 tonnát kitevő hajóteret. Ezt a remek teljesítményt először értük el ebben a háborúban, még hozzá olyan területeken, amelyeken az ellenség bőven rendelkezett a tengeralattjárók lekűzdésére szolgáló eszközökkel.

Az Anglia elleni megtorló támadások szombaton is folytatódtak. A támadás főcélpontja ismét a főváros volt. London középpontjában és a Themse hosszában éjjel-nappal sikeresen bombáztunk sok katonai és hadászati célpontot. A Royal Albert- és a Nyugatindia-hajójavító üzemek közelében újabb hatalmas tüzek keletkeztek. Megállapítottuk, hogy a Themse nagy hajlásában még sok régi tűz pusztít. Megtámadtunk ezenkívül több repülőteret és csapattábort, valamint néhány kikötőt Anglia déli és keleti partján. London környékén az egyik különösen jól megerősített repülőtéren eltaláltunk gépszíneket és szállásokat.

Az ellenséges légierők újból megkísérelték, hogy a német birodalom területére behatoljanak, kísérleteik azonban meghiusultak; csupán a francia-belga tengerpartra sikerült néhány gépnek eljutnia, de az itt ledobott bombák sem tettek semmi kárt katonai célpontokban. Az ellenség vesztesége két repülőgép. Két német gép nem tért vissza.

Hétfőn délben azután a német távirati iroda a *véderőfőparancsnokság* következő újabb *hivatalos jelentését* tette közzé:

Egy gyorsnaszádunk, előretörve az angol partok felé, elsülyesztett egy 3000 tonnás ellenséges felfegyverzett kereskedelmi hajót, egy partőrző hajót pedig harcképtelenné tett.

Légierőnk vasárnap fegyveres felderítéseket végzett. Ezek során bombázta London és más délangliai helységek hadászati célpontjait.

A hétfőre virradó éjjel teljes erővel folytattuk megtorló támadásainkat London ellen. Sikeresen támadtunk mindenfajta bombával kikötői építményeket, hajójavító üzemeket és más hadászati célpontokat.

Az angol repülők a szeptember 23-ra virradó éjjel bombákat dobtak le Északnémetországra és elpusztítottak több majort. Néhány ellenséges gép egészen Berlinig nyomult előre, de itt nem okozott kárt.

Ellenséges gép lelövését nem figyeltük meg.

Egy német gép nem tért vissza.

Mölders őrnagy légiraja eddig 500-nál több ellenséges gépet lőtt le.

A véderő főparancsnokságának szeptember 21-iki jelentésében a tengeralattjáróink által elsülyesztett hajótér tonnatartalmában bennfoglaltatik a Lüth sorhajófőhadnagy parancsnoksága alatt álló kis buvárnaszádunk által elsülyesztett négy ellenséges kereskedelmi hajó is, összesen 29.000 tonna tartalommal.

A vasárnapról hétfőre forduló éjjel London ellen végrehajtott német légitámadásról a német távirati iroda pótlólag jelenti, hogy *a támadásban német részről 150 gép vett részt. Ismétlődő hullámokban támadták meg a német gépek az angol fővárost és a kikötő- és dokk-berendezésekre, valamint több fontos katonai célpontra igen sok különböző nagyságú bombát dobtak le.* A Commercial-Dockban, a Piccadilly-Circuson és a Regent-Park közelében nagy tüzek ütöttek ki. Más gépek, amelyek később indultak Anglia felé, már a francia tengerpartról nagy tüzeket vettek észre London felől, amelyek az angol főváros nagy részére úgyszólván nappali fényt árasztottak. *Egy német felderítőgép hétfőn reggel London felett repült keresztül és megerősítette az éjszakai bombázás borzalmas hatását. Jelentette továbbá, hogy London egyik fontos erőműve lángokban áll.*

A vasárnap éjjel *Berlin ellen megkísérelt angol légitámadásról* és a nem katonai célpontok bombázásáról a német távirati iroda közelebbi részleteket közöl. Eszerint a vasárnapról hétfőre forduló éjszaka *a német légvédelem visszaszorította az angol repülőket Berlintől és ezek bomáikat Berlintől délnyugatra egy vidéki lakóházteleppre szórták. A lakóházteleptől egy mérföldnyi körzetben nincs sem gazdaságilag, sem pedig katonailag fontos célpont.* Ezen a területen nagykiterjedésű szántóföldek között kis falvak fekszenek parasztok, kisgazdák és mezőgazdasági munkások birtokaival és udvaraival. Ezekhez csatlakozik még néhány település, ahol a berlini munkásság dolgos hétköznapjainak szabadidejében végtelen fáradsággal gyümölcsöket és zöldséges kerteket rendezett be magának. Sok munkával megszerzett kis házacska vagy kunyhó, amihez rendszerint csak előrehaladott életkorban jutnak hozzá ezek a munkások: minden gazdaságuk és minden büszkeségük. Ezekre dobálták le az angolok robbanó és gyujtó bombáikat. *A házaknak és a kunyhóknak egy részét szétrombolták a bombák. A magdeburg-anhalti körzetben, valamint Potsdamban az angolok ismét kizárólag polgári lakosságra és javakra gyujtólzpocskákat dobáltak le.*

A német távirati iroda értesülése szerint *a német légihaderő augusztus 10-ike óta 23 millió kilogram különböző méretű bombát dobott Anglia katonai célpontjaira.* Az elmúlt hat hét fokozott légitevékenysége folyamán *a fontosabb angol kikötőket mintegy kétszáz támadás során 8 millió kilogram robbanóanyaggal árasztották el.* Ugyanezen idő alatt körülbelül 700 támadást intéztek repülőterek és ipari művek ellen Dél- és Középangliában, beleértve Londont is. E támadások során 15 millió kilogram bombát dobtak le. Kereken *6000 ipari telepet és gyárat — ebből mintegy 1400 esik magára Londonra — megrongáltak vagy elpusztítottak.* Az angol nagyvárosok gáz- és villamos-műveinek húsz százalékát részben elpusztították, részben hónapokra használhatatlanná tették. A legfontosabb csomópontokat, valamint sokszáz kilométernyi vasutvonalat alkalmatlanná tettek a személy- és áruforgalom lebonyolítására.

London, szeptember 23.

(Az Uj Magyarság tudósítójának távirata.) Az angol hivatalos jelentés beszámol arról, hogy a vasárnapról hétfőre forduló éjszaka *a német repülők egyenként, egymást állandóan váltva intéztek támadást, amelynek fő célpontja ismét London volt.* A támadások rendkívül széles körzetre terjedtek ki. *Az Uj Magyarság tudósítója hétfőn reggel végigjárta a bombázott helyeket,* mivel azonban részletesebb hivatalos jelentést még nem adtak ki, a bombatámadások helyszínéről *pontosabban beszámolni egyelőre nem szabad.*

Beaverbook lord repülőgépgyártási miniszter vasárnap este felhívást intézett a repülőgépgyári munkásokhoz, hogy *munkájukat akkor is folytatniok kell, ha a légvédelmi szirénák megszólalnak és támadást jeleznek.* A miniszter felhívására az adott okot, hogy *néhány gyár munkásai a légiriadók alatt állandóan az óvóhelyeken tartózkodtak.* Beaverbrook hangsúlyozta: parancsoló szükség van arra, hogy *a következő héten jelentős emelkedés álljon be az angol repülőgépgyártásban.*

VI. György király hétfőn este a Buckingham-palotából rádióbeszédet intézett az angol birodalom népéhez. Hangoztatta, hogy az első háborús év alatt nagy nemzetek buktak el és *a támadó hadseregek ma az angol parttól alig húsz mérföldre állnak, az ellenség légiereje pedig éjjel-nappal folytatja támadásait.* A harc központjában London áll és ezért az ott szolgálatot teljesítő nők és férfiak elismerést érdemelnek.

Megemlékezett a király Anglia amerikai barátainak jóindulatáról és a háborús szenvedések enyhítésére küldött adományokról. Részvéttel szólt a támadások áldozatairól s azzal végezte beszédét, hogy *a jövő talán még a mostaniaknál is súlyosabb napokat hoz, de bízni kell az angol nép szellemében.* A polgári lakosság érdemeinek jutalmazására *György-kereszt* és érem alapítását jelentette be.

Hegedüs Ádám

Berlin, szeptember 23.

A német sajtó a megvetés és felháborodás szavaival fordul a birodalmi főváros lakónegyedei és a birodalom más városai ellen elkövetett éjszakai angol légitámadások ellen. *Ilyen a valódi angol háború,* írja a Lokalanzeiger. *Ennek a háborúnak a katonasághoz nincs semmi köze.* Ha a megtorlás szó olyan egyhangúan is hangzik, mint a német bombázórepülők szakadatlan búgása Anglia fölött, mégis mint igazságos szükségességet ki kell emelnünk mind a német nép, mind az egész világ előtt, hogy *Angliát a háborúért, annak elfajulásáért és gyilkos voltáért büntetjük. És úgy büntetjük, ahogy még népet meg nem büntettek.*

A Nachtausgabe kiemeli, *Churchill vasárnap délután az angol repülőknek ismét azt a parancsot adta, hogy bombázzák a német polgári lakosságot, hogy folytassák férfiak, nők és gyermekek gyilkolását német területen.* A londoniak és valamennyi angol város lakossága, folytatja a lap, egyszer még nagyon megbánják ezt, majd ha megtudják, hogy *mi nemcsak minden halottat és minden sebesültet, hanem minden bombát — akár robbanó, akár gyujtó bomba az — pontosan megszámoltunk és többszörösen megtorolunk.* Ha nem akarnak hinni nekünk, olvassák az amerikai ujságokat, vagy pedig az orosz katonai írók megfigyeléseit. Ott pontos adatokat fognak találni arról, hogy *az angol légierő már mindent harcbavetett, ami rendelkezésére állott, ugyanakkor azonban a német légierőknek még rendelkezésére áll az utánpótlás megerősítésének nagy lehetősége.*

Teleki Pál gróf:
A most folyó magyar-román tárgyalásokon nyomatékosan követeljük a menekültek visszaengedését munkahelyükre
A miniszterelnök nagyfontosságu intézkedéseket jelentett be Marosvásárhelyen

Marosvásárhely, szeptember 23.

Teleki Pál gróf miniszterelnök vasárnap este a városba érkezett és a városháza dísztermében a közigazgatás, a gazdasági, a társadalmi és az egyházi élet vezetői előtt ismertette a kormánynak a visszacsatolt erdélyi részekkel kapcsolatos terveit. Rámutatott arra, hogy székelyföldi körútja során azt akarta tanulmányozni, hogy mik a jelen nehézségei és milyen alapon lehet tovább építeni a jövőt, majd többek közt a következőket mondotta:

— Erre a pillanatra már attól a perctől kezdve készültünk, amikor Trianon bekövetkezett. A bécsi döntés után sürgősen megoldandó problémák merültek fel, különösen az országrészek közlekedése és összeköttetése terén. A nehézségek ellenére is *örülnünk kell ennek a megoldásnak, különösen azért, hogy vér nélkül szereztük vissza,* amit visszaszereztünk. A főprobléma most a *Székelyföld összeköttetése* a többi országrészekkel. A bécsi döntés értelmében peage-vonalak létesíthetők, de arra nem építhetünk mindent. Tegnapelőtt a kereskedelmi államtitkár úrral megállapodtunk annak a vasúti hálózatnak az irányvonalaiban, amely össze fogja kötni a Székelyföldet az ország nyugati felével. *Az építkezést azonnal megkezdjük.*

A miniszterelnök ezután kijelentette, hogy gondoskodnak a Székelyföld áruellá-

Végetértek az izgalmas napok,

eldőlt az osztálysorsjáték 44.000 nyereményének és 400.000 pengős jutalmának a sorsa. A boldog nyertesek már haza is vitték a pénzüket. De

máris itt van

az uj játékterv ugyanannyi és ugyanolyan nagy nyereménnyel. **Első huzás: október 19.**

ÚJ MAGYARSÁG
Színház Zene.film Művészet
KEDD, 1940 SZEPTEMBER 24

tásáról, majd áttért az iskolaügyek ismertetésére és ezeket mondotta:

— Azokat a városokat, amelyeket gazdaságilag hátrányosan érintett az új határ, elsősorban *Kolozsvárt* és *Marosvásárhelyt, kulturális intézményekkel kárpótolja a kormányzat.* Az iskolaévet október 15-én megkezdik, természetesen román államiskolák helyett *magyar államiskolákkal. Október közepén összehívjuk az erdélyi vezetőférfiakat Kolozsvárra* és megtárgyaljuk velük Erdély legfontosabb problémáit. Azután majd az országgyűlés elé kerülnek ezek a kérdések.

— *Minden alkalmaztatás, amelyre most sor kerül, ideiglenes jellegű.* Az eddigi tapasztalatok alapján *nem fogunk igazolási eljárást lefolytatni,* mert ez a denunciálási hajlam felébresztésével sok kárt okoz. Nemcsak nemzetiségi, hanem magyar békét is akarunk teremteni, amire semmiképpen sem alkalmas az igazolási eljárás. Gondoskodunk arról, hogy a tanulóifjúság közül senki se veszítsen évet, *különösen olyan okból, hogy román nemzeti tárgyból buktatták el.* Az egyetemre beiratkozott diákok *évközben is letehetik a pótérettségit. A magyar nyelv tanítását megkívánjuk a nemzetiségi iskolákban is.*

— Igen nagy probléma a *menekültek* kérdése. Arra semmi ok sincs, hogy valaki félelemből átjöjjön. Hatalmi viszonyaink ma mások, mint húsz évvel ezelőtt voltak. Ezelőtt tizenöt évvel semmivel sem tudtuk támogatni Magyarország ügyét, tíz évvel ezelőtt pár mondattal vagy írással, amit esetleg meghallgattak, de másnapra elfelejtettek, öt évvel ezelőtt már valamivel több nyomatékkal és két évvel ezelőtt egyébre is támaszkodhattunk, mint a szóra és az írásra. Közben a velünk barátságos államok jelentős hatalomtöbbletre tettek szert, *a mostani helyzetben Magyarország már jelentékeny erőgyarapodással vigyázhat határontúli testvéreire.* Aki kibírta azzal a támogatással, amit eddig tudtunk nyujtani, ma már magasabbfokú támogatás mellett nyugodtan érezheti magát. Szigorúan kell vigyáznunk arra, hogy ne jöjjenek át Erdély ottmaradt részéből feleslegesen. Ezt a kérdést annyira szigorúan kezeljük, hogy állami állást nem adhatunk azoknak, akik onnan jönnek át. Mindent elkövetünk, hogy a most *menekülteknek lehetővé tétessék visszamenetelük és állásuk újbóli betöltése.* A most folyó magyar-román tárgyalásokon ezt *nyomatékosan fogjuk követelni.*

— Nagyon fontos, hogy mindenki, aki az elmúlt húsz év alatt gazdasági pályákon helyezkedett el, *ott is maradjon és ne igyekezzék állami állásokba.* Láttuk, hogy mi keresztény magyarok *tudunk gazdaságilag alkalmas embereket produkálni.* Sem kezdő, sem vezető gazdasági állások betöltésére alkalmas emberekben *nincs hiány* és a középfokú állások betöltésénél is csak kezdeti bajok voltak. Meggyőződésem, hogy az erdélyiek gazdasági pályák betöltésére még alkalmasabbak.

A miniszterelnök végül részletesen ismertette az anyaországban bevezetett *önállósítási alapot* és a *tatarozási adókedvezményt,* amit a most visszacsatolt területekre is kiterjesztenek majd. A miniszterelnök nyilatkozatához többen hozzászóltak és különböző kívánságokat tolmácsoltak, amelyekre a miniszterelnök részletesen válaszolt.

Kolozsvár, szeptember 23.

Teleki Pál gróf miniszterelnök a Székelyföldről jövet hétfőn délután négy órakor *Kolozsvárra érkezett.* Kíséretében volt Pataky Tibor miniszterelnökségi államtitkár, vitéz Náray Antal vezérkari ezredes, szállásmester, Incze Péter miniszteri tanácsos, a miniszterelnök személyi titkára, Sükösd Géza miniszteri titkár, Gyulay Tibor, a budapesti kereskedelmi és iparkamara főtitkára. A pályaudvarról a miniszterelnök kíséretével a városházára ment, ahol először a szociális munkával foglalkozó szervezetek értekezletén jelent meg. Itt *a miniszterelnök felvilágosításai mellett megtárgyalták mindazokat az elveket, amelyek irányadóak az erdélyi szociális mozgalom munkájának központi irányításában.* Ezután az erdélyi gazdasági tanács ülésén vett részt a miniszterelnök, majd *az erdélyi románság vezetőivel tárgyalt* és kevéssel éjfél előtt kíséretével együtt *visszautazott Budapestre.*

UMO

Uj fogházba kerülnek a riomi per vádlottai

Vichy, szeptember 23.

A riomi per vádlottai részére új fogházat állítottak fel Menetrol és Puy de Dome közelében. Ideszállítják azokat a személyeket, akiket közigazgatási intézkedések alapján internáltak. Ezek szerint *a chazeroni kastélyból Daladier, Reynaud, Blum, Mandel és Gamelin is az új fogház lakói közé kerül.*

Felkutatják Erdélyben a Petőfi-emlékeket

A Petőfi-társaság vasárnap tartotta évadnyitó felolvasó ülését a Tudományos Akadémián. *Havas* István alelnök megnyitójában kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Császár* Elemér, a társaság volt elnökének haláláról, majd *a társaság örömérről beszélt afelett, hogy Erdély egy részét visszacsatolták az anyaországhoz.* Köszöntötte ebből az alkalomból a társaság erdélyi tagjait és a társaság mélységes hódolatát tolmácsolta országgyarapító Kormányzónk előtt. Az elnök e szavainál a megjelentek helyükről felállva *hosszú perceken át ünnepelték a kormányzót és a visszatért erdélyi magyar testvéreket.*

A nagyhatású megnyitó után *Kiss* Ferenc, a Nemzeti Színház örökös tagja, a társaság tiszteleti tagja elszavalta Petőfi „Két ország ölelkezése" című ma különösen aktuális költeményét, majd *Gáspár* Jenő terjesztette elő főtitkári jelentését. Ugyancsak örömmel emlékezett meg az erdélyi részek visszatéréséről és bejelentette, hogy a társaság *felkutatja a 22 év alatt Erdélyben elkallódott Petőfi-emlékeket.* Beszámolt a jelentés arról is, hogy újabban ismét legendák látnak napvilágot Petőfi halálára vonatkozóan és azt igyekeznek bizonyítani, hogy a nagy magyar költő Szibériában halt volna meg hadifogságban. A Petőfi-társaság alaposan utána járt a legendáknak, de végül is a régi megállapítást volt kénytelen elfogadni, amely szerint Petőfi hamvai a segesvári csatatér egyik tömegsírjában porladnak, de meghalni mégsem halt meg, mert szelleme örökké él mindenhol, ahol magyarok laknak.

* **Tompa Mihály szobrát szombaton leplezik le a Margitszigeten.** A Margitszigeten díszkúttal körülvett emlékművet állítottak Tompa Mihálynak, a virágregék, népmesék és allegóriák halhatatlan költőjének. Az emlékművet, amely Pásztor János szobrászművész alkotása, a nagy költő születésének évfordulóján, szeptember 28-án, szombaton délelőtt 11 órakor leplezik le a Margitsziget középső részén, az Arany János-emlékmű közelében. Az ünnepség a Hiszekeggyel kezdődik, utána Karafiáth Jenő dr. főpolgármester, a szoborbizottság elnöke megnyitó beszédet mond. Finkey Ferenc ny. koronaügyész ünnepi beszéde után Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter felavatja és megkoszorúzza a szobrot, amelyet Bessenyey Zénó, a fővárosi közmunkák tanácsának elnöke vesz gondozásba. A leleplezési ünnepség a Himnusz hangjaival ér véget.

* **Labroca Budapesten.** A mostani olasz zeneélet egyik legkiválóbb képviselője Mario Labroca, aki nagy pártfogója Itáliában a magyar muzsikának is. A vezetése alatt álló firenzei Maggio Musicalén vendégszerepelt Operaházunk is és ezen a műsoron már több magyar művész jutott komoly feladathoz. Mario Labroca rövidesen Budapestre jön: októberben előadást tart nálunk a modern olasz zenéről.

* **Uj alelnököt választott a Gárdonyi-társaság.** Az országos Gárdonyi Géza irodalmi társaság legutóbbi ülésén alelnökké választotta Székelyné Solymos Bea írónőt. Ugyancsak most választotta tagjai közé az írónőt a Tömörkény irodalmi társaság is.

* **A Décsi és az Atrium újdonsága.** Csütörtökön lesz a premierje a Décsi és az Atrium filmszínházakban az „Igen vagy nem" című filmvígjátéknak, de már egész Budapest tud erről az újdonságról. Asztalos Miklós és Vaszary János új vígjátéka nemcsak újszerű, finoman stílusos, hanem nagyszerű szereposztásával külön meglepetést jelent. Muráti Lili, Jávor Pál, Szörényi Éva, Páger Antal, Vaszary Piroska és Mály Gerő játsszák az újdonság főszerepeit, tehát egytől-egyig olyan művészek, akik a magyar filmek sikerének főrészesei. Az új filmet Bánky Viktor rendezte és ezúttal is tökéletes munkát végzett.

* **Fiatalok és öregek filmje a Royal Apollóban.** A mult század egyik legnagyobb alkotó zsenijének, Edisonnak gyerekkorát hozza elénk ez a különleges filmújdonság, amelyet a Royal Apollo mutat be csütörtöktől kezdve „Az ifjú Edison" címen. A filmet Norman Taurog rendezte. Mély és tartalmas film, azt mutatja meg, hogyan alakul ki a gyermeklélekből az a zseniális szellem, amely végül is megalkotja a nagy ember karakterét. A művészi Metro-filmnek Mickey Rooney a főszereplője, ő az ifjú Edison.

Megnyilt a szinmüvészeti akadémia uj tanéve

Hétfőn délelőtt ünnepélyes keretek között megkezdődött a tanítás a színművészeti akadémián. Az első évfolyamba harminckilenc növendéket vettek fel, akik Veni Sanctet hallgattak, majd a többi évfolyam hallgatóival együtt az akadémia nagytermébe vonultak, ahol *Kiss* Ferenc, a Nemzeti Színház örökös tagja és az akadémia igazgatója megnyitó beszédében többek között a következőket mondta:

— Mint Macbeth bősz boszorkánykatlana, forr körülöttünk a világ... Kedves növendékeink, át tudjátok-e érezni a súlyát és erejét annak, hogy ti ugyanakkor építő munkára gyültök össze? Meg tudjátok-e érteni, mit jelent vér nélkül átmasirozni jogos örökségünkbe, Erdély földjére, ölelkezni a székelységgel és vágyakozni a túloldalon maradtak után? *Örök magyar sors, hogy boldogságunk soha nem lehet teljes. És ugyanez a művész sorsa is.* Az örök jobb utáni vágyakozás az, ami az alkotás erejét oltja a lelkünkbe. Most, mielőtt nagy munkánkat megkezdenénk, töltse be hát lelkünket a hála és boldogság érzete. Köszöntsük újjongva Erdélyt és csendüljön szívünkből, lelkünkből az éljen bölcs, országgyarapító Kormányzó Urunk tiszteletére. Túl az ország közös boldogságán azonban lelkesítsen a ti tiszta és jószándékú önzéstek is. *Tudjátok, mit jelent nektek Erdély? Húsz színházat, a magyar szó húsz új otthonát. A színészet nem mesterség, hanem szent hivatás.* Nyelvünket mindig meg kellett védeni. Édes anyanyelvünk legdrágább, legféltettebb kincsünk örökké veszélyekkel nézett szembe. Ki állott mindenkor ellent a magyar írókkal vállvetve: a magyar színészek. *Feladatotok most már túlnőtt a szórakoztatás határán. Az olcsó bohózatok korszakát belepte a por és nem jöhet már olyan vihar, amely azt elfujja róla.* A Kelemen Lászlóék szent példája éljen előttetek, nemzetnevelő és nemzetfenntartó lehet a munkátok, ha töretlen akarattal és mindig az akadémia-jelölte uton haladtok előre. A csüggedőkre, bátortalanokra nincs szükség. Valóban a „nemzet napszámosaivá" kell lennetek. És hasson át mindenkit a legszentebb érzés, a haza forró szeretete. Nem a nemzet van értetek, hanem ti vagytok a nemzetért. Legyetek büszkék hazátokra és kövessetek el mindent, hogy majdan ő is büszke lehessen rátok.

Az igazgató ezután az ünnepélyes megnyitáson jelen volt vitéz *Haász* Aladár miniszteri osztályfőnököt köszöntötte meleg szavakkal, majd pedig a tanári kart üdvözölte.

* **Meghalt Thomán István.** Thomán István zongoraművész, az európai hírű zenepedagógus, a zeneművészeti főiskola professzora vasárnap délután Budapesten hetvenhatéves korában meghalt. Temetése kedden délután lesz.

* **Bartók Béla Amerikába utazik.** Bartók Béla, a nagynevű zongoraművész és zeneszerző rövidesen hosszabb amerikai hangversenykörútra utazik feleségével, Pásztory Dita zongoraművésznővel. Elutazása előtt, október 8-án búcsúhangversenyt rendez, előadja Bach A-dur koncertjét, valamint több részletet „Mikrokozmosz" című új zeneművéből. A művész-házaspár hangversenyén szerepel még Mozart F-dur zongoraversenye és Mozart Es-dur négykezese. A hangversenyen a székesfővárosi zenekar működik közre, Ferencsik János vezényletével.

* **Plank Bella tánciskolája** Andrássy-út 24, telefon: 12—88—88.

* **Szónok-iskola.** Bognár Elek színművész, a színművészeti kamara titkárának országos hírű szónokiskolájában a tanítás újból megkezdődött. Szónokok, előadók és felolvasók nyerhetnek oktatást. Budapest, XI., Verpeléti-út 14. szám alatt. Ugyancsak itt szerezhető be Bognár Elek „A szónoklás és előadás művészete" című hézagpótló tankönyve is.

Minden művelt jobboldali magyar nélkülözhetetlen olvasmánya az
„EGYEDÜL VAGYUNK"
nemzetpolitikai folyóirat
Főszerkesztő: OLÁH GYÖRGY
A szerkesztőbizottság tagjai: vitéz Imrédy Béla, vitéz Rátz Jenő, vitéz Jaross Andor, Milotay István, Gáspár János, Németh Andor, Donáth György
Szerkesztő: vitéz KARASZ JÓZSEF
A magyar szellemi élet, a visszatért Északerdély, Felvidék és Kárpátalja szellemi kiválóságai tájékoztatják a lap hasábjain minden magyar és európai problémáról a művelt jobboldali tömegeket s velük együtt harcolnak az
UJ MAGYARORSZÁGÉRT!
Szerkesztőség: Bpest, II., Hunyadi János-út 4. Kiadóhivatal: Bpest, VIII., József-körút 5. sz.
Előfizetési ára félévre 4 pengő.
Egyes szám ára 80 fillér.

Nagyváradról jelentik

A *Lorántffy Zsuzsanna jótékonysági egyesület* vasárnap este a *Szigligeti-színházban* nagysikerű *magyar estet* rendezett a Horthy Miklósné menekült-alap javára. Az esten megjelent a város katonai és polgári előkelőségeinek színe-java. Ott voltak többi között vitéz *Rajnay* Károly tábornok, városparancsnok vezetésével a helyőrség tisztikara, *Sulyok* István református püspök, *Balajthy* Jenő titkár kíséretében, *Markovits* Manó volt főispán, a magyar párt elnöke, *Thury* Kálmán és *Soós* István kormánybiztosok és még igen sokan mások. A lélekemelő ünnepség a Himnusszal kezdődött, utána *Csernák* Béla református esperes mély gondolatokban gazdag beszédet mondott. Az estély során nagy sikerrel szerepelt *Andrássy* Ede karnagy vezetésével a magyar dalkör és igen nagy tetszést arattak az élőképekben szereplő nagyváradi magyar asszonyok és leányok. *Kalla* Gyula Petőfi-, Arany- és Ady-versekkel aratott megérdemelt tapsot. *Csighy* Ella magyar nótáit, *Schuller* Márta és *Hegedüs* Baba zongorajátékát lelkes tetszéssel fogadták.

Uj életet varázsol iskolába, énekkarba a **Magyar Népdal**
Jól bevált kiadványairól tájékoztatót küld: MAGYAR KÓRUS, Budapest, Ferry O.-utca 55.

Stanley a riporterek királya

(Scala)

A mult század hetvenes éveiben az egész tudományos világot lázba hozta az angol Livingstone Dávid dr., a kutató missziónárius afrikai útja és rejtélyes eltűnése. Akkoriban Gordon Bennett volt a Newyork Herald szerkesztője, aki mindig friss szenzációkkal elégítette ki az újvilág egyre szélesedő ujságolvasó rétegének érdeklődését. A világsajtóban napirenden voltak a találgatások és értekezések Livingstone dr. sorsáról és kutatásainak várható eredményéről. Bennett felismerte, hogy az ügy már túlkerült a tudományos körök érdeklődésén és a legsötétebb Afrika rejtélyes ismeretlensége, a művelt világ minden társadalmi osztályának fantáziáját izgatja. A szerkesztő ekkor elküldte legügyesebb riporterét, Stanley Henry Mortont, hogy kutassa fel Livingstone Dávidot és adjon tudósitást az expedicióról. Stanley nekivágott Afrika irdatlan rengetegének és embernemjárta vad tájakon hajszolta a „nagy riportot". S eközben észrevétlenül a lelkiismeretes ujságiró megfigyeléseivel annyi új adatot szerzett, annyi földrajzi és természetrajzi kérdést tisztázott, hogy neve belekerült a világ legnagyobb felfedezőinek sorába.

A Fox-filmgyár történelmi hűséggel vitte filmre a páratlanul érdekes riport-út történetét. Stanley regényes életének izgalmas epizódja kel életre a mozivásznon, ahonnan a mindennel megbirkózó emberi akaraterő, a tudomány katonáinak magasabbrendű hivatás tudata és az emberszeretet tisztult érzésvilága árad felénk. Henry King, a rendező e hármas szemlélet töretlen vonalán viszi végig a filmet. A kalandos és izgalmas eseménysorozaton túl az újdonság mélyrehatóbb értékét ez jelenti. A történet maga három filmre való izgalmat sűrit egybe. A világ egyik legnagyobb kalandja, ahogyan Stanley, az amerikai riporter megindul Afrika belseje felé maroknyi karaván jával, vad törzsek, kannibálok földjén, a Nilus forrásának szűzi tájain, vízesések, őserdők, mocsarak érintetlen vadonában, ahol percenként új és új veszély leselkedik a fehér emberre. Az amerikai riporter, aki eddig az újvilág fejlett társadalmi életének megfigyelője volt, egyszerre odakerül a földgolyó egyik legkulturálatlanabb pontjára, ahol a táj és ember a legősibb egyszerűségben él. Afrika félelmetes ereje lenyügözi Stanleyt és a riporter tudományszomjas kutatóvá válik, amikor feltárul előtte a csodálatosan színes állatvilág, az ismeretlen buja növényzet és a világ legprimitívebb társadalma. Amikor végül ezer veszély és kaland után rábukkan Livingstonra, már nem ujságiró, hanem az ismeretlen fekete földrész rabja ő is. Még visszatér a művelt világba, hogy megvédelmezze Livingstone dr. felfedezéseit. Az angol földrajzi társaság ülésén nehéz harc után ez sikerül is, de aztán Stanley követi nosztalgiás vágyát és most már nagyobb expedicióval ismét útrakel Afrika felé...

Élmény ez a film. A lebilincselően érdekes történet tiszta emberi érzéseit a főszereplő Spencer Tracy maradéktalanul érzékelteti. Eddigi legnagyobb alakításai közé tartozik Stanley hatalmas szerepe. Kitünőek a partnerei is: a finom és szép Nancy Kelly, az egyszerű és méltóságteljes Sir Cedric Hardwick, a rokonszenves Richard Greene és az egyéni humorú Walter Brennan. A fotografálás, a rendezés a legelsőrendübb amerikai munka. Ritka nagy sikernek néz elébe a Stanley, a riporterek királya.

Az igazságügyminiszter négy fontos törvényjavaslatot terjesztett be a Ház szerdai ülésén

A képviselőház szerdán délelőtt formális ülést tartott. **Tasnádi Nagy András elnök** tizenegy órakor nyitotta meg az ülést. Azután felolvasták az összeférhetetlenségi bizottság jelentését *Wirth* Károly nyilasképviselő ügyében. Jogerős kúriai ítélet alapján *Wirth Károly mandátumát megszüntnek nyilvánították*. **Bárdossy László miniszterelnök és külügyminiszter** beterjesztette *a gazdasági és hitelélet rendjének*, továbbá az *államháztartás egyensúlyának biztosításáról* szóló 1931. évi törvényben a minisztériumnak adott felhatalmazás további meghosszabbításáról, valamint e törvény értelmében alakított országos bizottság tagjai számának újabb emeléséről szóló törvényjavaslatot. **Radocsay László igazságügyminiszter** *a házassági törvény kiegészítéséről, a felségsértésről, a lázadásról, a súlyos büntettek előkészítésének büntetéséről, az ügyvédekre, az ügyvédjelöltekre és az ügyvédi önkormányzatra vonatkozó egyes kérdések szabályozásáról, továbbá a nemzet, valamint az egyház nagyjaira utaló megjelölésnek az ipari és kereskedelmi tevékenység ügykörében való használatáról szóló törvényjavaslatokat terjesztette be.* **Varga József kereskedelemügyi miniszter** két törvényjavaslatot terjesztett be. Az egyik *módosítja, illetőleg kiegészíti a mértékek használatáról, ellenőrzéséről és hitelesítéséről szóló törvény rendelkezéseit*, a másik törvényjavaslat pedig *szabályozza az üzletek záróráját*. **Báró Bánffy Dániel földmüvelésügyi miniszter** jelentést terjesztett be az engedélyezett rendkívüli fahasználatok mértékéről.

Az **elnök** ezután napirendi indítványt tett, amely szerint *a Ház legközelebbi ülését pénteken délelőtt tíz órakor tartja*, napirendjén a kivételes hatalom további meghosszabbításáról és a közellátási visszaélések büntetéséről szóló javaslatok tárgyalásával.

Az igazságügyminiszter által beterjesztett négy javaslatot a benyujtás sorrendjében a következőkben ismertetjük.

A házassági törvény kiegészítése és módosítása

**A házassági törvény kiegészítéséről és módosításáról szóló törvényjavaslat a nemzet népi erőállományának, a népesség mennyiségi és minőségi javításának érdekében *kötelezővé teszi a házasságkötés előtt a házasulók orvosi vizsgálatát*, hogy nem szenvednek-e fertőző gümőkórban vagy fertőző nemi bajban. A vizsgálatot rendszerint a *tisztiorvos* végzi, de *a nők kímélet et élveznek:* háziorvos bizonyítványával igazolhatják egészségi állapotukat. A tisztiorvos bármelyik házasulónak elengedheti a vizsgálatot, ha orvosi szakintézmény bizonyítványával igazolja, hogy az említett bajokban nem szenved. A házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselő is elengedheti a tisztiorvosi bizonyítvány bemutatását, ha valamelyik házasuló közeli halállal fenyegető betegségben szenved vagy *ha a házasulók betegek ugyan, de legalább egyikük nemzésre, fogamzásra képtelen.* A bizonyítvány kiadásának megtagadása miatt a törvényszékhez panasszal lehet fordulni.

Házasodási kölcsön rendszeresítését is tervbe veszi a javaslat. Ilyen kölcsönt csak olyan házasulók kaphatnak, akik igazolják, hogy házasságkötésük sem egymás, sem születendő gyermekeik egészsége szempontjából nem esik kifogás alá. A kölcsön visszafizetésében a házasságból született gyermekek számához képest kedvezmény jár.

Gyógyíthatatlan elmebeteggel tévedésből kötött házasság megtámadható. A házasság felbontását nem akadályozza az elmebetegség akkor, ha a házasfél elmebetegségének keletkezése előtt vétkessé vált. A házasságot megtévesztés miatt lehet megtámadni, ha a másik házasuló a házasság előtt az orvosi vizsgálat alkalmával vagy egyébként hamis állítással vagy elhallgatással, betegsége felől a megtévesztést előidézte.

A zsidók és nemzsidók házasságának eltiltása

A javaslat a továbbiakban *megtiltja, hogy nemzsidók és zsidók egymással házasságot kössenek.* A javaslat ezzel kapcsolatban a házassági tilalom szempontjából *a „zsidó" fogalmát is megállapítja.* A házassági tilalom célja ugyanis kifejezetten a magyar nemzet faji tisztaságának megóvása, éppen ezért *a „zsidó" fogalmának a második zsidótörvényben foglalt és minden egyéb vonatkozásban ezután is hatályban maradó meghatározása* — amely *a faji elvtől egyes eltéréseket is tartalmaz* — itt nem volna kielégítő.

A „zsidó" fogalmának a házassági tilalom szempontjából irányadó meghatározásában az alaptétel az, hogy *zsidó az, akinek legalább két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született*, továbbá — tekintet nélkül származására — az is, *aki az izraelita hitfelekezet tagja.* Az alapvető szabálynak merevségét — amely szerint az úgynevezett *félvérek is zsidónak minősülnek* — enyhíti az a különleges szabály, hogy *nem minősül zsidónak az, akinek csak két nagyszülője született az izraelita hitfelekezet tagjaként* (félvér), *ha ő maga, úgyszintén mind a két szülője keresztény hitfelekezet tagjaként született* és az is maradt. Amennyiben azonban az ilyen személy a jövőben a tilalom ellenére mégis zsidóval kötne házasságot, ennek következtében *ő is zsidónak fog minősülni.*

A tilalom megszegői: mind a *vétkes házasfelek, mind a polgári tisztviselő súlyos (öt évig terjedhető) börtönbüntetéssel büntettetnek* és amellett a tilalom ellenére kötött házasságból származó gyermekek — nagyszülőik vallására tekintet nélkül — *zsidónak minősülnek.*

A javaslat az úgynevezett *erdélyi szombatosok és ivadékaik* tekintetében különleges szabályt állapít meg, amennyiben őket nagyszüleik vallására tekintet nélkül a nemzsidók közé sorolja, ha származásuknál fogva nem zsidók és nem tagjai az izraelita hitfelekezetnek.

A felségsértés és lázadás súlyosabb büntetése

A felségsértésnek, a lázadásnak és a súlyos büntettek előkészítésének súlyosabb büntetéséről szóló törvényjavaslat szerint *halállal büntetendő az*, aki olyan cselekményt követ el, amely közvetlenül arra irányul, hogy *a királyt vagy a kormányzót életétől, testi épségétől, személyes szabadságától vagy alkotmányos hatalmától megfossza, vagy őt jogellenesen arra kényszerítse, hogy alkotmányos hatalmát meghatározott irányokban gyakorolja vagy ne gyakorolja.*

Úgy mint az előbb, felségsértést követ el, de csak *életfogytig tartó fegyházzal büntetik* azt, aki olyan cselekményt követ el, amely *közvetlenül az állam és a társadalom rendjének jogellenes módon való felforgatására vagy megsemmisítésére, vagy az alkotmánynak, az államformának, az alkotmány vagy a társadalom valamely alapintézményének jogellenes módon való megváltoztatására, avagy az állam egységének, függetlenségének vagy területi épségének jogellenes módon való megcsorbítására irányul.*

A felségsértést előkészítő cselekmény büntetése öt évtől tizenöt évig terjedhető fegyház. Ha az előkészítő cselekmény a király vagy a kormányzó élete ellen irányul, a büntetés életfogytiglan tartó fegyház. A felségsértés előkészítésének fogalmát *kimeríti az olyan mozgalom vagy szervezkedés, valamint ezeknek előkészítése és előmozditása, amely a társadalom és az állam rendjét jogellenesen felforgatni vagy megsemmisíteni akarja.*

A *lázadásról* szóló fejezet szerint aki olyan cselekményt követ el, hogy azzal az országgyűlést, annak valamelyik Házát vagy bizottságát, az országtanácsot, vagy a magyar kormányt alkotmányos hatalmától jogellenes módon megfossza, vagy jogellenes módon arra kényszerítse, hogy alkotmányos hatalmát meghatározott irányban gyakorolja vagy ne gyakorolja, a lázadás büntettét követi el és öt évtől tíz évig terjedhető fegyházzal büntethető.

Aki olyan csoportosulásban vesz részt, amelyek célja közvetlen fegyveres támadás *az ország lakosságának valamely osztálya, nemzetisége, hitfelekezete, avagy más része vagy csoportja ellen*, a lázadás büntettét követi el és tíz évig terjedhető fegyházzal büntethető.

Aki olyan mozgalmakat, szervezkedést kezdeményez vagy vezet, amely azzal a veszéllyel jár, hogy az állam és a társadalom rendjét jogellenes módon felforgatja vagy megsemmisíti, avagy lázadást idéz elő, büntettet követ el és öt évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

Aki ilyen mozgalomban részt vesz, aki ilyen mozgalmat előmozdít, arra izgat, vagy mást felhív, vétséget követ el és büntetése három évig terjedhető fegyház.

Az ügyvédi kamarák szavazati joga

Az ügyvédekre, az ügyvédjelöltekre és az ügyvédi önkormányzatra vonatkozó egyes kérdések szabályozásáról szóló törvényjavaslat elrendeli, hogy kamarai választási joga csak a választásra jogosult tagok hat százalékának megfelelő számú zsidó kamarai tagnak van, abban az esetben is, ha a kamara zsidó tagjainak száma az összes tagok számának hat százalékát meghaladja. Ilyen esetben a választásra jogosult zsidó ügyvédeket a kamarának egyébként az önkormányzatban részvételre jogosult zsidó tagjai maguk közül választják meg. Ezt az elvet írja elő a javaslat az *Országos Ügyvédi Gyám- és Nyugdíjintézet szervezete tekintetében* is és a hatszázalékos arány alkalmazását elrendeli a bíróság és a közigazgatási hatóság előtt folyó eljárás során a *közmegbízásokban való részesítés* tekintetében is.

A törvényjavaslat további rendelkezéseiben az ügyvédjelöltek munkaidejének, díjazása legkisebb mértékének és fizetéses szabadságának tartamának megállapítását az igazságügyminiszterre bízza.

A nemzet és az egyházak nagyjainak tisztelete

A nemzet, valamint az egyházak nagyjaira utaló megjelöléseknek az ipari és kereskedelmi tevékenység körében való használatáról szóló törvényjavaslat meg akarja szüntetni azt a szokást, hogy a nemzet nagyjainak, úgyszintén a szenteknek és az egyházak nagyjainak nevét az ipari és kereskedelmi tevékenység körében, így különösen cégszövegben, cégtáblán, üzleti jelzőben, védjegyen, áruminta és áru jelzésében, iparjogosítvány szövegében alkalmazzák. A javaslat szerint a jövőben ezek használata csak megadott engedélye alapján lesz lehetséges.

Az eddig szerzett jogok alapján gyakorolt használatra ugyan a javaslat rendelkezései nem terjednek ki, ha azonban a használat a nemzeti vagy a vallásos érzést sérti, az illetékes miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a használat jogát méltányos határidő kitűzésével megszüntetheti éspedig kártérítés kizárásával.

A 36-os bizottság ülése

A 36-os bizottság szerdán délelőtt ülést tartott. A kormány részéről *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter, *Varga* József kereskedelem- és iparügyi miniszter vettek részt az ülésen.

Koós Zoltán előadó ismertette az idegenforgalom egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló rendelettervezetet, amelyet a bizottság elfogadott.

Ronkay Ferenc előadó ismertette a mezőgazdaságnak az 1941/42. gazdasági évben nyujtandó kedvezményről szóló rendeletet, amelyet a bizottság tudomásul vett.

Ronkay Ferenc előadó ismertette a *2 és 1 pengős érméknek aluminiumból, az 50, 20 és 10 filléres érméknek pedig acélból való verése* és az egyes fémekből verhető pénzérmék mennyiségének megállapításáról szóló rendeletet. A rendelethez hozzászólt *Rassay* Károly és *Krúdy* Ferenc, majd *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter válasza után a bizottság a rendeletet tudomásul vette.

Varga József miniszter Erdélyben

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: Dr. *Varga* József, a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbizott iparügyi miniszter szerdán este Erdélybe utazott s ott háromnapos körút során megtekinti a szeretfalva—dédai új vasútvonalat és az erdélyi fürdőket.

Szerdán délelőtt Marosvásárhelyre érkezett dr. *László* Géza miniszteri osztályfőnök, a kereskedelmi minisztérium elnöki osztályának vezetője, vitéz *Héjjas* Iván miniszteri osztályfőnök, valamint az elnöki osztály több főtisztviselője. Dr. László Géza útjának célja az, hogy tanulmányozza az erdélyi repülőtereket és azok kibővítésére vonatkozólag javaslatokat tegyen.

FOTÓ
RÁDIÓ
GRAMOFON
osztályunk
felkészültsége, teljesítménye a legnagyobb igényeket is kielégíti.
Fényképező gépekben óriási választék!
A legolcsóbb box-gépektől a legmodernebb készülékekig (Leica, Zeiss-Contax, stb.) fényképezőcikkek, tartozékok, anyagok, stb.
CONTAX-LEICA SERVICE
Nagykovácsy
BUDAI FIÓKÜZLETE
XI., Horthy Miklós-út 39. sz.

A miniszterelnök a kormányzóhoz utazott jelentéstételre

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: *Bárdossy* László miniszterelnök szerda délután Kenderesre utazott, hogy olaszországi útjáról Magyarország főméltóságú kormányzójának jelentést tegyen.

A német—olasz katonai bizottság tagjai a romániai magyar népközösség elnökénél

Brassóból jelenti a *Bud. Tud.*: Az itteni német—olasz katonai bizottság tagjai, *Dehmel* német őrnagy és *Passanisi* olasz kapitány, titkáraik kíséretében és *Popescu* román százados társaságában meglátogatták birtokán *Gyárfás* Elemért, a romániai magyar népközösség elnökét.

Felavatják Gömbös Gyula síremlékét

A *Gömbös Gyula Társaság* június 22-én délelőtt fél 12 órakor avatja fel ünnepélyesen a kerepesiúti temetőben vitéz Jákfai *Gömbös* Gyulának, Magyarország volt miniszterelnökének és honvédelmi miniszterének síremlékét. A felavatási ünnepélyre meghívókat bocsátott ki a társaság, de ez úton is meghív mindenkit, aki Gömbös Gyula emlékét ma is kegyelettel őrzi.

Gömbös Gyula szobrát, amely most van faragás alatt, *Pásztor* János szobrászművész alkotását, október 6-án leplezik le, valószínüleg a régi Tabán helyén vagy a Döbrenteitéren.

A síremlék felavatására külön meghívók igényelhetők a Gömbös Gyula Társaságnál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.).

A miniszterelnök diner-je a német külügyi államtitkár tiszteletére

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: *Bárdossy* László miniszterelnök és felesége kedden este 9 órakor báró *Weizsaecker* német birodalmi külügyi államtitkár és felesége tiszteletére diner-t adtak a miniszterelnökségi palotában, amelyre hivatalosak voltak: báró *Weizsaecker* német birodalmi külügyi államtitkár és felesége, dr. Otto von *Erdmannsdorff* budapesti német követ és felesége, Giuseppe *Talamo* Atenolfi Brancaccio Marchese di Castelnuovo budapesti olasz követ és felesége, *Toshitaka* Okubo budapesti japán követ, továbbá a budapesti német követség részéről dr. Karl *Werkmeister* követségi tanácsos és felesége, Gustav *Wolff* követségi tanácsos és felesége, Franz *Adamovic von Waagstaetten* követségi tanácsos és felesége, Gustav *Struwe* követségi tanácsos és felesége, Cuno Heribert *Fütterer* ezredes, légügyi attasé és felesége, Günther *Krappe* ezredes, katonai attasé és felesége, dr. Günther *Weisse* követségi titkár, Oswald Freiherr *von Richthofen* követségi titkár, dr. Heinrich *Köhler* követségi titkár és felesége, dr. Karl Heinrich *Frahne* követségi titkár és felesége és dr. Günther *Hoffmann* követségi attasé, valamint gróf *Széchenyi* Bertalan belső titkos tanácsos, a felsőház elnöke és felesége, *Tasnádi Nagy* András m. kir. titkos tanácsos, a képviselőház elnöke és felesége, *Kánya* Kálmán titkos tanácsos, nyugalmazott külügyminiszter, a felsőház külügyi bizottságának elnöke, vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc titkos tanácsos, belügyminiszter és felesége, *Hóman* Bálint titkos tanácsos, vallás- és közoktatásügyi miniszter és felesége, *Uray* István titkos tanácsos, a kormányzói kabinetiroda főnöke, Bárcziházi *Bárczy* István titkos tanácsos, miniszterelnökségi államtitkár és felesége, gróf *Takách-Tolvay* József titkos tanácsos, a képviselőház külügyi bizottságának elnöke, vitéz *Werth* Henrik titkos tanácsos, gyalogsági tábornok, a honvédvezérkar főnöke és felesége, *Reményi-Schneller* Lajos titkos tanácsos, pénzügyminiszter és felesége, vitéz *Bartha* Károly titkos tanácsos, táborszernagy, honvédelmi miniszter és felesége, vitéz *Keresztes-Fischer* Lajos titkos tanácsos, tüzérségi tábornok, főhadsegéd, a katonai iroda főnöke és felesége, *Varga* József titkos tanácsos, a kereskedelmi és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott iparügyi miniszter és felesége, *Radocsay* László titkos tanácsos, igazságügyminiszter és felesége, *Laky* Dezső közellátási tárcanélküli miniszter, báró *Bánffy* Dániel földmüvelésügyi miniszter és felesége, *Zsindely* Ferenc miniszterelnökségi államtitkár és felesége, dr. *Pataky* Tibor miniszterelnökségi államtitkár és felesége, *Vörnle* János rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a külügyminiszter állandó helyettese, *Nickl* Alfréd rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és felesége, dr. *Szép* László miniszteri osztályfőnök, a miniszterelnökség elnöki osztályának vezetője, *Ghyczy* Jenő rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és felesége, *Bartheldy* Tibor rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, *Ullein-Reviczky* Antal rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és felesége, *Incze* Péter miniszteri tanácsos és felesége, gróf *Teleki* Gyula felsőházi tag, követségi titkár és felesége, *Szegedy-Maszák* Aladár követségi titkár, ifj. *Csopey* Dénes konzul és báró *Rubido-Zichy* Iván miniszteri segédtitkár.

NÉZZE MEG
Szeleczky Zitát az ÉDES ELLENFÉL c. vigjátékban kizárólag a CITY-ben!

ÉDES, JÓÍZÚ FILMCSEMEGE
Fedák, Bordy Bella, Erdélyi Mici, Biliczi, Pethes, Pálóczy
TOKAJI ASZÚ
Pátria Elit Savoy

FOGAS-PENZIÓ BALATONLELLE
Közvetlenül a Balaton partján. Saját strand. Folyóvizes szobák. Elsőrendű konyha. Modern étterem. Árnyékos kert. Mérsékelt főszezoni árak. Előszezonban összes költséggel napi 8 P-től. Budapesti érdeklődés: 428-162.

FERENC JÓZSEF KESERŰVÍZ

Zenei hírek

Orosz zenei bemutató a Zeneakadémián

Szerdán este zenei bemutatót rendeztek a Zeneművészeti Főiskolában. Orosz zenedarabokat mutattak be részben hanglemezekről, részben pedig *Székely* Mária zongoraművésznő és az *Albert-vonósnégyes* közreműködésével.

Bartók János vezette be a hangversenyt. Ismertette az előadás zeneműveit. A műsor első részén bemutattak különböző műveket, amelyeket a Szovjetunió zenei tömegfogyasztásának darabjaiból választott ki a rendezőség. Népdalokat, orosz cigánymuzsikát és népies műdalokat hallottunk, sőt két lemezről tadzsekisztáni népi kórust is.

A műsor legértékesebb száma egy mai orosz zeneszerzőnek, *Sosztakovics* Dimitrijnek zongorakvintettje volt. Ez a mű — mint *Bartók* János előadásából megtudtuk — a Szovjetunióban nagy elismerést ért el. *Sosztakovics* egyike Oroszország legismertebb zeneszerzőinek. *Budapesten most mutatták be először.*

A hangverseny anyagát *Rátz* Kálmán országgyűlési képviselő hozta Moszkvából, a hanglemezeket és a zongora-kvintett kottáját is.

A ritka és érdekes zenei bemutatót a közönség tetszéssel fogadta.

---

* **Pertile hangversenye.** A végét járó évad utolsó nagyobb eseménye *Pertile* Aureliano szerdai vigadóbeli hangversenye volt. A dallammintázás világhírű mesterének remek organuma, nagyszerű technikája, érzelmi kifejezésének magával ragadó lendülete most is nagy közönséget vonzott. Nagy sikert jelentő hangversenyén is a rivalda bálványozott tenorja áll az előtérben s nem is vehetjük rossz néven, hogy előadásának szenvedélye és erőkifejtése mind a jól ismert áriákban, mind a népszerű olasz dalokban a kulisszák világát idézte. A közreműködő *Martoni* Éva szép, zengő alt, de sem organuma, még kevésbbé fogyatékos technikája és előadása nem indokolja a ragyogó partnert. Előadásának kultúráját a ráadás Habanérájának vonala és frázisrajza állítja elénk, a „Delilá"-ból magyarul énekelt, de csak hosszabb idővel apercipiálható töredéke arra figyelmeztet, hogy a fölösleges sötétítés veszélyezteti a szöveget. *Varga* Pál kíséreténél méltányoljuk az igyekezetet, de nem hallgathatjuk el, hogy egy Pertile nem akármilyen, hanem elsőrangú pianistát kíván. *(G. E.)*

* **Nosz Margit** áll. eng. zeneiskolája nagysikerű vizsgahangversenyt rendezett a Gellért-szállóban. Valamennyi növendék biztos technikával, gondos felkészültséggel adta elő műsorszámait s külön ki kell emelnünk a *Nosz* Margit-féle négykezest, amely ezt a műfajt a kamarazene világába emelte.

PALLAY táncak. bakettrevüje
15-én délelőtt 11. Magyar Színház. Jegyek Koncertnél.

Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy a legjobb gyermek, testvér, nagybácsi és rokon

Katz Sándor

a Katz, Pfeffer és Társa cég beltagja

június 11-én rövid szenvedés után életének 66. évében elhunyt. Temetése június 12-én, csütörtökön déli 1 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Gyászolják: özv. Katz Adolfné édesanyja, Kaplonyi József, Katz Ferenc, Katz Ödön, Kaplonyi Jenő, dr. Kaplonyi Endre, özv. Elsner Mórné szül. Katz Hermina, Schwartz Zoltánné szül. Katz Matild testvérei, Katz Miklós, Metz Rezsőné, Kaplonyi Pál, Katz Lajos, Kaplonyi Károly, Kaplonyi Olga, Katz István unokahugai és unokaöccsei, sógornői és sógorai, stb.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Gazdasági hírek

Az Országos Mezőgazdasági Kamara évi jelentése

Most jelent meg az Országos Mezőgazdasági Kamara évi jelentése, amelyet a Kamara 17-én tartandó közgyűlése elé terjesztenek.

Az évi jelentés átfogó képet ad az egész magyar gazdasági élet elmult esztendejéről. Megállapítja, hogy *az elmult esztendő a mezőgazdaság szempontjából rendkívül súlyos volt,* mert a háború hatásai mellett az időjárás mostohasága is rányomta bélyegét a mezőgazdasági termelésre. *1940-ben kereken 400.000 katasztrális hold bevetett területet pusztított el a víz, így a multévi búzatermés mennyisége kereken 33 százalékkal volt kisebb a megelőző évinél,* ami egymagában is érthetővé teszi a közellátás terén tapasztalt nehézségeket. Az állattenyésztés is megsínylette az elmult esztendőt, mert a gazdáknak súlyos *takarmánygondjaik* voltak.

A jelentés a továbbiakban rámutat a belső piaci helyzet rendezésének szükségességére. A mezőgazdasági termelés folytonosságát — állapítja meg a jelentés — csakis *a megfelelő árpolitikán keresztül lehet biztosítani.* Ebből a szempontból a multévi mezőgazdasági *árrögzítések nem történtek szerencsésen* és a termelést több vonatkozásban megbénították. Melegen üdvözli a Kamara a *Mezőgazdasági Költségvizsgáló Intézet* létesítését azzal a megállapítással, hogy a tényleges termelési költségekből kell kiindulni a mezőgazdasági termelvények ármegállapításánál.

Állandó gondja volt a mezőgazdaságnak az elmult évben az a feladat, hogy terményfeleslegeit kellő időben és megfelelő módon juttathassa el rendeltetési helyére, emellett egyes üzemanyagokban *ellátási zavarok* állottak elő, amelyek időnként aggodalmat keltően *megnehezítették a termelés folytatását.* Rámutat a jelentés ezzel kapcsolatban *a közúti hálózat fejlesztésének fontos feladatára,* ugyancsak a mezőgazdaság hitelellátásánál jelentkező hiányokra és azokra az intézkedésekre, amelyekkel a hitelellátást javítani lehet, majd ismerteti a legutóbb folyósított középlejáratú beruházási hitelek jelentőségét.

A földbirtokpolitikai kérdéssel kapcsolatban általánosságban megállapítja a Kamara, hogy *ezt a kérdést kizárólag nemzeti és gazdasági ügyként, a napi politikától teljesen elvonatkoztatva kell kezelni.*

Az elmult évben a mezőgazdaság nem mindenkor rendelkezett elegendő munkaerővel, ezért időnként viszonylagos *munkáshiány* állott be és a *munkabérek erősen emelkedtek.* Ezek az emelkedett napszámbérek viszont nem érvényesültek az iparcikkek még jobban emelkedett árai miatt.

Az évi jelentéssel kapcsolatban a Kamara elnöke, gróf *Khuen-Héderváry* Károly tájékoztatta a sajtót az aktuális mezőgazdasági kérdésekről.

Az árkérdés és árpolitika jelentőségéről szólva megállapította, hogy *a bekövetkezett közellátási nehézségek nem egyedül a természet mostohaságának, hanem majdnem ugyanilyen mértékig a nem szerencsés árpolitikának következményei.* Meg kell állapítani, mondotta, hogy a *zsírellátási* nehézségeket, de ugyanígy a *lisztellátási* zavarokat is árpolitikai okok idézték elő. Éppen ezért hangsúlyozta *a helyes mezőgazdasági árpolitika fontosságát,* figyelembevéve a termelők és fogyasztók egyenrangú érdekeit.

A bankjegyforgalom 51.6 millió pengővel csökkent

A Magyar Nemzeti Bank *bankjegyforgalma* a június 7-i kimutatás szerint a május 31-i forgalommal szemben *51.6 millió pengővel csökkent.* A váltóbeváltások összege a váltóbenyujtások összegét 45.5 millió pengővel haladta meg. Az *államadósság* törlesztésére 0.5 millió pengő folyt be. Az állami giroszámlákon a befizetések 42 millió pengővel múlták felül a kifizetéseket, ellenben az egyéb számlákon a kifizetések összege volt 3.9 millió pengővel nagyobb a befizetések összegénél és így végeredményben a girokövetelések állománya 38.1 millió pengővel emelkedett. Az érckészlet lényegtelen változást mutat. A váltópénzkészlet 0.1 millió pengővel növekedett. Az *Egyéb követelések* 32.4 millió pengővel, az *Egyéb tartozások* 0.1 millió pengővel gyarapodtak.

Terménytőzsdék

A *budapesti terménytőzsde* árai szerdán nem változtak.

Hivatalos árfolyamok: Búza 78 kg-os 24. — *Rozs* 71 kg-os 20. — *Zab* 41 kg-os 22.70. — *Árpa:* Sörárpa, kiváló 27, sörárpa, elsőrendű 26, sörárpa 25, ipari, 68 kg-os 24, takarmány, 65—66 kg-os 22, takarmány, középminőségű 21. — *Kukorica* 21.20 pengő mázsánként.

Egy évvel meghosszabbították a mezőgazdasági kedvezményeket

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A hivatalos lap csütörtöki száma közli a 3950/1941. számú kormányrendeletet, amely a mezőgazdaságnak nyujtandó kedvezmények tárgyában kiadott rendeletek hatályát meghosszabbítja az 1941/42. gazdasági évre.

A rendelet értelmében a mezőgazdaság megsegítésére szolgáló alap a jövő gazdasági évben is meg fogja téríteni a törpe- és kisbirtokosok, valamint a kishaszonbérlők földadóját és közmunkaváltságát és továbbra is módot nyujt a mezőgazdasági termények és termékek értékesítésének előmozdítására.

Felavatták a Hangya új tollüzemét és ágytollgyárát

Szerdán délelőtt ünnepélyes külsőségek között avatták fel és adták át rendeltetésének a Hangya Révész-utcában épült új tollüzemét és ágytollgyárát. Az avatási ünnepségen a földmüvelésügyi minisztert dr. *Bárányos* Károly államtitkár képviselte. Ezenkívül ott voltak *Hazay* Árpád és vitéz *Antalffy* Sándor miniszteri tanácsos, *Hubay* Sándor, a kereskedelmi hivatal alelnöke, gróf *Khuen-Héderváry* Károly, az Országos Mezőgazdasági Kamara elnöke, vitéz *Ottó* Ernő gazdasági főfelügyelő, gróf *Hessenstein* Sándor, a kereskedelmi hivatal igazgatója, *Sztrázsik* Andor, a Kisalföldi Mezőgazdasági Kamara igazgatója, *Vaja* Béla, a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara igazgatója, *Baitz* József, a Községi Élelmiszerüzem igazgatója, gróf *Teleki* István, a Köztisztviselők Szövetkezetének vezérigazgatója, *Bokor* Ervin, a Kreditanstalt budapesti ügyvezetőigazgatója, ezenkívül a Hangya értékesítési tanácsának tagjai, több országgyűlési képviselő és mások.

Dömötör László, a Hangya alelnöke üdvözlő szavai után dr. *Wünscher* Frigyes, a Hangya alelnök-vezérigazgatója ismertette az új üzem történetét és vázolta jelentőségét.

— Az új tollüzem és ágytollgyár — mondotta a többi között — a Hangya tollkiviteli üzleti tevékenységének elért fölöslegeiből épült és a szövetkezeti tagok összességének tulajdona. Kiemelte, hogy *a Hangya tollforgalma* a kezdeti évben elért 1935-ös 25 ezer kilogrammal szemben *ma már 700 ezer kilogramm.* Ezt a hatalmas forgalmat *százlutvanöt,* kitűnően megszervezett vidéki szövetkezeti tollgyüjtő-telep útján bonyolítják le. A Hangya bekapcsolódásával a termelői tollárak emelkedtek és a munka eredményeképpen ma már *értékesítési visszatérítést is fizetnek tolltermelő tagjaiknak.* Ez a visszatérítés 1940-ben *húszezer pengőt* tett ki, emellett *kilencvenezer pengőt* adtak kisembereknek úgynevezett *kisliba-kölcsön* formájában. *Wünscher* Frigyes végül köszönetet mondott mindazoknak, akik támogatásukkal az új és modern tollüzem felállítását lehetővé tették.

Dr. *Hoffer* László, a Magyar Tollkiviteli Egyesülés elnöke méltatta a Hangya munkáját a tollértékesítés megszervezése és keresztény kisegzisztenciák megteremtése körül. *Bárányos* Károly államtitkár örömét fejezte ki, hogy *az új intézmény a köz javát, a kisemberek boldogulását célozza.* Idők jelének mondotta azt, hogy *ma már senki sem szégyenli azt, ha becsületes munkaként tollal foglalkozik.* Dr. *Szakács* Pál országgyűlési képviselő az Értékesítési Tanács tagjai nevében fejezte ki elismerését a Hangyának, majd *Wünscher* Frigyes bemutatta a megjelenteknek az új üzemet, a tollmosó- és tollkeverőgépek működését. A Hangya új üzeme méreteiben és modern felszerelésében külföldi viszonylatban is szinte egyedülálló.

Valuta- és devizapiac

A *Magyar Nemzeti Bank* hivatalos árfolyamai:

Valuták: Dollár 345—350, szlovák korona (20 koronásnál nagyobb címletek kivételével) 11.45—11.75, leu (érme kivételével) 1.95—2.05, líra (csak érmék és 10 lírás bankjegyek vásárolhatók) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 100 koronásnál kisebb címletek vásárolhatók) 81.70—82.70.

Devizák: Amszterdam 180.70½—181.40, Berlin 135.70—136.70, Pozsony 11.64—11.78, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 2.75—2.82, Isztanbul 268.685—270.665, Kopenhága 65.49—65.97, London 13.86½—14.02½, Milánó 17.66—17.8864, New York 344.10—347.10, Oslo 77.10—77.67, Párizs (Vichy) 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.14—4.17, Stockholm 82—82.80, Zürich 79.80—80.60.

Amszterdam, Brüsszel és Oslo a magyar—német devizakompenzáció keretében történő fizetéseknél érvényesülő árfolyam. Párizs a meg nem szállt Franciaországgal szemben nem árutermészetű tartozások és követelések, továbbá az 1940 június 15-éig bezárólag történt áruszállításokból keletkezett követelések elszámolásánál érvényesülő árfolyam.

Zürich, jún. 11. (Zárlat.) Párizs 9.92½, London 17.22½, New York 431, Brüsszel 69, Milánó 22.67½, Madrid 39.50, Amszterdam 229, Berlin 172.50, Lisszabon 17.27, Stockholm 102.76¼, Oslo 98.50, Kopenhága 83.50, Szófia 4.25, Prága 17.30, Isztanbul 3.37½, Bukarest 2.25, Helsinki 8.70, Buenos Aires 101.75, Yokohama 101.

London, június 11. (Zárlat.) New York 4.02½—4.03½, Montreal 4.43—4.47, Zürich 17.30—17.40, Stockholm 16.85—16.95, Lisszabon 99.80—100.20, Buenos Aires 16.95¾—17.13. — Nem hivatalos árfolyamok: Madrid 40.50, Helsinki 190. — Leszámitolási kamatlábak: Bankváltó 3 hóra 1.03—1.06, Ia ker. váltó 3 hóra 2.50—3, napipénz 0.75—1%.

Állatpiac

Budapesti sertésvásár. A napi összelhajtás 1845, mely mind elkelt. A vásári állományból angol hússertés felhajtás 507. Az irányzat élénk. — Árak: Uradalmi zsírsertés páronként 340 kg-on felül 202, alul 198, szedett sertés elsőrendű 194, középrendű 190, sülány 188, öreg sertés elsőrendű 186, középrendű 178, angol sonkasertés elsőrendű 190 fillér kilónként.

Özv. Pfeffer Alfrédné és Tamás László mélységes megrendüléssel tudatják, hogy szeretett társuk,

Katz Sándor úr

a Katz, Pfeffer és Társa cég beltagja

harmonikus munkában eltöltött 31 év után, június 11-én elhunyt.

Pótolhatatlan munkatársunkat, igen jó barátunkat vesztettük el benne.

Temetése június 12-én, csütörtökön déli 1 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

Emlékét mindig őrizni fogjuk.

KATZ, PFEFFER ÉS TÁRSA cég személyzete mélyen lesujtva jelenti, hogy a cég megalapítója, szeretett főnökünk,

Katz Sándor úr

fáradhatatlan szorgalommal eltöltött életének 66. évében rövid szenvedés után elhunyt.

Megértő főnökünket és igazszívű atyai jóakarónkat vesztettük el benne.

Emlékét a legnagyobb kegyelettel fogjuk megőrizni.

Özv. Gombos I. Imréné úgy a maga, mint gyermekei: László (Auckland, New-Zeeland), Klári férj. Rosenzweig Emilné, Margit (London), Erzsi férj. Wachsmann Györgyné nevében is mélységes fájdalommal tudatja, hogy szeretett jó férje, a legjobb apa, após, nagyapa, testvér és rokon

Gombos I. Imre

vaskereskedő

fáradhatatlan munkásságban eltöltött életének 67., legboldogabb házasságának 38. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt.

A temetés pontos idejét a pénteki „A Mai Nap", „8 órai Ujság" és „Esti Kurir"-ban fogjuk közölni.

Gyászolják: Rosenzweig Emil, Wachsmann György vejei; Wachsmann Rudika egyetlen imádásig szeretett unokája, testvérei, sógorai, sógornői és a kiterjedt rokonság.

Nyugodjék békében!

Értéktőzsdék

A *budapesti értéktőzsdét* szerdán a szilárd irányzat, élénk forgalom jellemezte. Mivel az ügynökök vételi megbízásokkal érkeztek a piacra, már az első árfolyamok lényegesen magasabbak voltak a keddieknél. A tőzsdeidő későbbi folyamán a kereslet tovább fokozódott, úgyhogy a részvények mind magasabb árakon cseréltek gazdát. A tőzsde szilárd irányzattal, a napi legmagasabb árfolyamokon zárult. Végeredményben a vezető értékek közül a Bauxit, Magyar cukor 12½, Kőszén, Magyar Nemzeti Bank 7, Rima 5, Nasici pedig 4 pengővel emelkedett. A fővárosi kötvények piacán barátságos irányzat mellett az árak szintén emelkedtek.

A *budapesti értéktőzsdén* szerdán a következő árfolyamokat jegyezték:

	Előző zárlat	Kötések	Zárlat
N. Bank	268.—	275	275.—
Concordia	—	10.5—11	10.8
Békéscsabai	39.—	40.5—41	40.5
I. Bp. Mal.	38.5	40.5—40	40.25
Hung. Mal.	—	—	67.—
Bauxit	428.5	436—445	441.—
Beocsini	36.—	—	37.75
Borsodi sz.	29.—	30—30.5	30.25
Szentlőrinci	30.—	31.5	31.5
Cementia	168.—	176	176.—
Kohó	45.—	45—47	46.75
Drasche	80.—	84	84.—
Aszfalt	16.7	17—17.45	17.4
Kőszén	741.—	744—752	748.—
Kerámia	38.75	—	39.—
N.-bátonyi	67.—	67.5—68.75	68.25
Salgó	64.4	65—66	65.9
Urikányi	67.5	70—68	69.5
Athenaeum	48.—	—	50.—
Fővárosi	10.—	—	11.—
Franklin	—	—	11.—
Révai	24.5	—	25.75
Rigler	114.—	120	120.—
Stephaneum	19.—	—	19.—
Fegyver	109.5	109—112	112.—
Ganz	38.55	38.6—39.9	39.8
Láng	142.—	146—148	148.—
Acél	100.—	101—101.8	101.5
M. vagon	85.—	—	85.—
Metalloch.	80.—	—	84.—
Rima	176.—	182—179	181.—
Schuller	—	—	86.—
Soproni v.	31.—	—	33.—
Guttmann	—	22	22.—
OFA	35.—	33—33.5	33.—
Nasici	130.—	134—134.5	134.—
Duna-Száva	21.5	23	23.—
Levante	4.80	5.25	5.30
Nova	50.—	52.5	51.—
Tröszt	98.5	100.5—99.5	99.5
Államvasút	21.—	23	23.—
Délcukor	170.—	173.5—174	173.5
M. cukor	204.5	210—216	216.—
Georgia	49.5	51—52	51.5
Izzó	315.—	315—317	316.—
Vasvárm.	—	25	25.—
Dreher-H.	379.—	387	387.—
Fővárosi	41.—	—	43.—
Gschwindt	1785.—	1800	1800.—
Királysör	24.25	—	25.5
Polg. sör	610.—	—	625.—
Pannónia	25.25	—	26.5
Schwartzer	14.—	—	14.—
Gyapjúmosó	31.—	31—31.5	31.—
Goldberger	—	—	110.—
M. kender	—	52.5	52.—
Pamutipar	76.—	76	76.—
Chinoin	55.—	57.25	57.25
Danica	—	9.60	9.60
Műtrágya	—	102	104.—
Keleti-Mur.	60.—	63—62	63.—
Brassói	58.—	—	55.—
Gumi	93.—	95.5	95.5
V. forgalmi	47.—	48.5—49	48.9
Telefon	20.1	21—20.5	21.—

Államadósságok, kötvények, záloglevelek: 1911. évi fővárosi kötvény 4%-os 19 (18.75), 1914. évi fővárosi kötvény 4½%-os 447—454 (452), 1927. évi fővárosi kötvény 6%-os 132 (131.75).

A *londoni tőzsdén* a forgalom kezdetben ismét igen csendes volt. Nyitáskor csak vasúti részvények és egyes nehézipari értékek iránt mutatkozott kisebb vételi érdeklődés. A tőzsdeidő későbbi folyamán az állampapirok áralakulása felfelé fvelt és fokföldi vételekre árnyereséget értek el a délafrikai aranybánya-részvények is. A tőzsde csendes forgalom mellett barátságos alaphangulatban zárt.

New York, jún. 11. (Zárlat.) A forgalom nyitáskor kissé élénkebb volt és a részvények kezdetben kisebb árjavulást értek el. A helyzet zárlatig változatlan maradt és a tőzsde egyenetlen irányzattal zárult. — Allied Chemical 153, Bethlehem Steel 74, Gen. Electric 31, Gen. Motors 39, Standard Oils 38⅜, U. S. Steel 56⅜.

Fájdalomtól megtört szívvel jelentjük, hogy a legjobb feleség, a legönfeláldozóbb anya és rokon

Farkas Adolfné

szül. Molnár Margit

rövid, súlyos szenvedés után június 10-én elhunyt.

Temetése június 12-én délelőtt 11 órakor lesz az óbudai temető halottasházából.

Farkas Adolf férje, Noé Andorné szül. Farkas Anna Júlia leánya, Noé Andor veje.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

olandó maradvány 56096·08
ló 42203·22

szege: 13892·86

[illegible] [illegible]

Pásztor János

wied

Secession. Internationale Aktausstellung

Wien, Okt. – Dez. 1928

83. szám

142. szám

Europa

Tek Lapterjesztő R.T.

Budapest

VK Rothermeyer u.c.

12 n III e

2 a

Zi... Sánd...
Vlakuniaczházz...

Pásztor János

nobrán

vod

s

Marschall Ackerf.

46. l.

Pásztor János

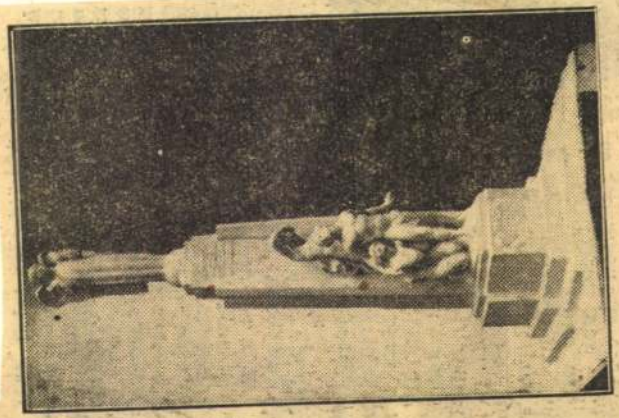

PÁSZTOR JÁNOS MŰVE

AZ

A Madách-szoborpályázat néhány pályaműve

Az Est. 1938 febr. 25.

lement qui doit s'élever au bord du Danube. Le premier prix est attribué au palais dans le style néo-gothique projeté par un architecte hongrois : Emeric Steindl. (Fig. 1.)

Après avoir achevé ses études à l'Ecole Polytechnique de Budapest, Emeric Steindl (1839—1902) qui depuis sa jeunesse se sentait attiré par le style gothique, se rendit à Vienne pour s'y perfectionner sous le célèbre maître du néo-gothique : Frédéric Schmidt.

Dès que le jeune architecte prend son essor et se voit confier personnellement des travaux, c'est en des projets conçus dans ce style qu'il met ses talents à l'épreuve et cet amour du gothique l'accompagnera pendant toute sa vie. La capitale de la Hongrie se développait alors à une allure précipitée et les occasions de prendre part à cette activité ne manquèrent pas à Steindl. Il bâtit aussi en province des édifices publics et des maisons particulières et quand la construction de bâtiments monumentaux est mise au concours à l'étranger, il se met sur les rangs. Il est invité à prendre part au concours ouvert pour l'édification du Reichstag de Berlin (fig. 9) et son projet est la preuve que l'image

Pásztor János szobrán

Béke és Kabadság (VI) 14. n.
1955 ápr. 6. Repr.

Pásztor János szobrász

hir

Népakarat 1957. 8.sz. I. 11.
8. lap

MÜVTÖRT DOK

PÁSZTOR JÁNOS
szobrászm.

Népszava, 1958.
márc.8.4.old.

Pásztor János

írod

Ibl képrőm

326,

328. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pàsztor János

Kelet c. zobra

Repr. -

Magy Verecke

I. 419. l

HOGY BESZÉLTEK MAGYARORSZÁGRÓL A VILÁG NAGYSÁGAI – TRIANON ELŐTT?

„Dicső származástok régiségével méltán büszkélkedhettek!"

(Napoleon 1809-i kiáltványa a magyarokhoz.)

*

„Oh, boldog Magyarország, ne engedd tovább gyötretni magad!"

(Dante.)

*

„Magyarország a hősök nemzete. Németország az erényt, Franciaország a szabadságot, Olaszország a dicsőséget képviseli a nemzetek sorában. Magyarország a hősiesség megtestesülése."

(Victor Hugo.)

*

„Magyarország nem halt meg és nem halhat meg, mert a nemzetek halhatatlanok... Ez a kiváló nemzet ki fog törni sirjából, ahová az önkény fektette. Addig, amig a függetlenségi szellem, az erény, a hősiesség, a dicsőség s a szabadságvágy élni fognak, Magyarország is élni fog."

(Victor Hugo.)

*

„Ha hallom ezt a szót: magyar,
Szük lesz a német plundra rajtam,
Zug és dörög a zivatar
És trombiták harsognak harci zajban!"

(Heine.)

*

„A magyar nemzet nem pusztulhat el, s ha sirba tennék is, előbb-utóbb fel fog támadni."

(Saint René Taillandier.)

*

„Európa sohasem hálálhatja meg Magyarországnak azt a szolgálatot, amelyet azzal tett, hogy a saját testével védelmezte a török és a tatár ellen. Mialatt a magyar gátat emelt a barbár betörés elé, Nyugaton a művészetek szabadon virulhattak. A tűzvonalon tul a harci zaj dúlt, ideát Provence édes dalai hangzottak."

(Michelet.)

*

„Magyarország csodálatraméltó földrajzi egység, amelynek egyes részei összhangzatosan egymásra vannak utalva és nem szakithatók el az egész sérelme nélkül... A tótföldi madarak ősszel Magyarország és nem Csehország felé veszik utjukat s a magyarországi madarakkal indulnak Dél felé. Magyarország zárt egész és annak egyes részei, még ha az országot feldarabolnák is idővel, önmaguktól csatlakoznának vissza a csonka törzshöz."

(Payot.)

*

„Magyarország rendkivüli előnye, hogy a szó szoros értelmében vett földrajzi egység. A magyar királyság, földrajzi szempontból, Európa egyik legösszefüggőbb területe. Bármint alakulna is a középeurópai államok sorsa, bizonyos, hogy a magyarság mindig a legjelentékenyebb szerepet fogja játszani a Kárpátok által körülvett óriás arénában."

(Reclus.)

*

Ó, ha késő nemzedékek támadnak s ledől az oszlop,
Trónok inganak, zuhannak zsarnokok, silány poroszlók,

A magyar név büszke név lesz és a hadba indulónak,
A vitéz, merész seregnek ugy zeng, mint győzelmi szózat."

(Ibsen Magyarországhoz, 1849.)

*

„Erdély, e sajátosan magyar terület, mindenkor a magyar szabadság védőbástyája, a magyarság Piemontja volt és arra a románok jogot nem formálhatnak. A dáciai római uralom bukása és 1224 között, amikor románokról először történik említés Erdélyben, tiz évszázados ür mutatkozik, amelyet a pánroman propaganda nem képes betölteni, minthogy semmi kézzelfogható bizonyitéka nincsen arra, hogy ez idő alatt Erdélyben románok laktak volna. A római légionáriusoktól való leszármazás tana merő koholmány. Az erdélyi oláhok nem Trajan utódai, hanem Balkánról jöttek át Erdélybe. E történelmi tényt a pánromanok semmi érvvel nem képesek megdönteni."

(Guy de Roquencourt.)

*

„Különös nép a magyar, de nekem nagyon tetszik."

(Bismarck.)

*

„A Corvinok lándzsáját megragadva, robbanj ki ősi fészkedből, magyar; pattanj föl fekete lovadra s szállj viadalra a szabad napért."

(Carducci.)

A világháboru magyar hőseinek emlékszobra Székesfehérváron. — Pásztor János műve.

Légrady Ottó dr —
Igaz magyar ember!
(Bajcsy-é. n.)

TRIANON TÉRKÉPEKBEN ÉS GRAFIKONOKBAN

Az előző részekben kifejtettük, megdönthetetlen érvek és felháboritó példák, művészi képreprodukciók sokaságával bemutattuk, milyen szörnyű bűnt követtek el Magyarország ellen Trianonban. Az itt következő részben statisztikai adatokkal, térképekkel és grafikonokkal bizonyitjuk be, hogy az uj rendezés, amely darabokra szaggatta a magyarok ezeréves birodalmát, földrajzi, nemzetiségi és gazdasági szempontból sokkal rosszabb viszonyokat teremtett Európának ezen a részén, mint amilyen állapotok voltak ugyanitt a háborut megelőző időkben.

Magyarország ezer éve Európa szivében.

A Magyarbirodalom területe a világháboru kitörése idején.

A fekete terület a Magyarbirodalom 1914-ben, az utolsó békeévben.

A háboru előtt a természetes határai közé zárt Magyarbirodalom volt Európa szivében földrészünknek földrajzilag legegységesebb országa. A Magyarbirodalomnak csak 20,886.000 lakosa volt, de lakosai számánál sokkal nagyobb jelentőséget biztositott neki az a központi fekvés, amelyben mint természetes közvetitő kötötte össze Európa keletét Európa nyugati részével. Ezen a helyen az erős és egységes Magyarország nagy szolgálatot tett a világ békéjének azáltal, hogy a világuralomért versengő latin, szláv és germán fajokat elválasztotta egymástól.

A háboru után itt meghagyott és önálló állami életet élő nyolc-kilenc milliónyi magyar helyzeti energiája még mindig elég ahhoz, hogy Magyarország fontos szerepet játszon Európában, a megcsonkitott Magyarország azonban képtelen arra, hogy fontos történelmi hivatását továbbra is betöltse s ezután is ellensulyozza a különböző világuralmi törekvéseket.

sz folyó hó 24—26-ig az
nellett), és az A/13-as
vatáblján Wofatox po-

unkát végez

ekre veszélyes.

HK. 546

ASÁGOK!

és

ére

g kötünk

vel.
erződését vállalatunkkal!

mellett korlátlan meny-

ád megyei Állatforgalmi
Húsipari Vállalat

HK. 538

veszteségek a vezetési szi

Lapunk június 26-i számában foglalkoztunk a mezőgazdasági szakvezetők képzettségével és a vezetési szint alakulásával. Ezzel kapcsolatban küldte el hozzánk észrevételeit Farkas László agrármérnök, kifejtvén, hogy egy-egy szövetkezeti kollektíva eredményeit elsősorban a vezetés színvonala határozza meg. A fizikai dolgozók többségükben ellátják feladatukat, de az emberek és az eszközök termelési hatékonysága a hozzáértő vezetéstől függ. Nem az időjárástól, mint ahogy erre a legkönnyebb hivatkozni.

„A gazdaságvezető munkája — fogalmazza meg levélírónk — termelési szak-

tu
re
rá
ig
hu
gy
igazolja, hogy millók, tízmilliók úsztak el a vezetői mellétogások miatt. Hosszú szakvezetési gyakorlatom alapján állítom, hogy már a jelen feltételek mellett is IV. ötéves tervben a legtöbb tsz-nél 50—70 százalékkal emelhető a halmozott termelési érték és ennél nagyobb mértékben a szövetkezeti jövedelem."

Farkas László foglalkozik azzal is, hogy nő a követelmény a szövetkezeti üzemegység, brigád-, azaz középvezetőkkel szemben, hogy a népgazdaság a jövőben még több és olcsóbb agrártermékeket kapjon.

Borda Balázs mezőgazdasági technikus csongrádi vonatkozásban írta meg észrevételeit. Felteszi a kérdést, hogy meddig kell még vezetési gondokkal küszködnie a mezőgazdaságnak és miért nem mer a társadalom bátrabban hozzányúlni ehhez a problémához? Kifejti, hogy éppen az anyagi veszteségek indoklják a rendteremtést, mert hozzáértőbb vezetéssel, magasabb fokú üzemi irányítással, munkaszervezéssel a negyedik ötéves tervben előírtnál nagyobb mértékben lehetne növelni a szövetkezetek termelését.

A SZENTESI Petőfi Étteremben július 24-én, szombaton este 30 órai kezdettel

műsoros Anna-bált rendezünk

Fellépnek: Bencze Márta, Bakacsi Béla, Nagy Lívia, Kertész János.
Konferál: Bodor Károly.
Asztalfoglalás az üzletvezetőnél. Z. 296 148

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1971 JUL 23

1021

Pásztor János

Vásárhely szobrai

Pásztor János: Honvéd

Elhelyezés: Tornyai János Múzeum lépcsőháza: *Anyaga:* tölgyfa.

Már a negyedik évében járt az első világháború. Egyre több özvegy és anya lakásába vitt a posta gyászjelentést. Egyre világosabbá vált százezrek véráldozatának értelmetlensége, mikor *Pásztor* János külön megrendelés nélkül kifaragta a *Fahonvéd*-ot és 1918-ban a városnak ajándékozta. A városi tanács az adományt elfogadta, de nem ellenszolgáltatás nélkül: 3 ezer koronát utalt ki Pásztor Jánosnak.

A mű álló katonát ábrázol, első világháborús egyenruhában, sapkával fején. Tömören fogalmazott, egyszerű, sima, fényes felületei ünnepies, komoly jelleget biztosítanak. Nagyon jól, fölényes biztonsággal használta ki Pásztor János a köpeny megformálásánál az anyag, a fa adta lehetőségeket. Az egységes mély barna szín és a bakkancsok kiemeltsége, milliók azonos tragikus sorsának kifejezője. A honvéd testtartása nyugodt, arcában nincs harcias elszántság, inkább békés, távolba tekintő belenyugvás. Testsúlya bal lábán van, jobb lábát kis emelkedőre előre teszi. Jobb kezében tartott puskáját a levelekkel körülvett magyar címerre helyezi. Balja teste mellett nyugszik. Az egységesen kiképzett talapzaton elől „1914—18" felirat.

A szobornak külön története van. Eredeti helyét a városi tanács lépcsőházában Pásztor János jelölte ki. Itt is volt egészen az 1950-es évekig. Ekkor, mint az imperialista I. világháború emlékét a múzeumba szállították. 1956-ban visszavitték korábbi helyére. Itt volt egészen

1962-ig, amikor ismét a múzeum lépcsőházába — jelenlegi helyére került. Azóta már többen felvetették a városi tanácshoz való visszaszállítás gondolatát. Az elhelyezés kérdése azonban a fenti előzmények ismeretében nem esztétikai megítélés dolga, hanem érthetően helyi politikai kérdés.

B. J.

PÉNTEK,
1971. JÚLIUS 23.

csak a kitartás. Ő könnyen várt, de Karcsi türelmetlenkedett. Utóbbi levelei megint uj tervekkel voltak tele. Pályát akart változtatni, beállani egy vállalatba, hogy ne késleltessék az egyetemi évek. Ugy beszélt arról a két esztendőről, amit várnia kellett, mint az örökkévalóságról. Hogy Blankát addig férjhez fogják adni! Megtetszik neki közben valaki! Elveszíti bátorságát!

Blanka hiába írt neki megnyugtató szavakat, nem akart hinni. Most is azt felelte, hogy tárgyal valakivel, ha sikerül, egy év mulva esküdhetnek, még ha apja bele nem egyeznék, akkor is. Más lány talán örült volna Blanka helyén ennek a türelmetlenségnek, de ő hallani sem akart róla. Hogy később megbánják? Csak végezzen rendesen, ráérnek, addig az apja is belátja, hogy nincs oka ellenkezésre. De Karcsi ebben az egyben nem akart ráhallgatni. Panaszolta is Olgának:

— Hát most mit csináljak vele, mondd?

— Ird meg neki, hogy kezdő fizetésre nem mégy hozzá.

— Isten ments, még azt hinné akkor, hogy a pénze miatt szeretem.

— Pedig ostobaság, amit akar, nem szabad engedni.

— Minden levelemben azt irom, mégsem hallgat rám.

— Na várj csak, majd beszélek én vele.

Blanka ámulva nézett rá:

— Hogyan akarsz vele beszélni? Tudod, hogy rokonoknál lakik, akik mindjárt megirnák az apjának, ha idejönne. Azt hiszed máskép már nem volna itt régen?

— Mi megyünk föl hozzá.

— Mi? Pestre? Mikor? hiszen anyus két nap mulva jön értem.

De Olga nem ismert akadályt, ha már egyszer valamit a fejébe vett.

— Anyusnak sürgönyözök, hogy elmentünk egy pusztára, nyári mulatságra, csak egy hét mulva jöjjön. És az nekünk elég idő Pestre. Még ma beszélek Lajossal.

Bánkynak nem volt ellenvetése. Az utóbbi napok ugyis úgy összekuszálódtak, gyötrődött a féltékenységtől, kifárasztotta az állandó harmadik, Blanka mindig köztük, még kimagyarázkodni sem lehetett, ő csak nyelt és gomolygott körülötte a nem tetsző élet. Igy legalább egy kis levegőhöz jut. Olga is kimozdul, talán megnyugszik és utána ismét csendesebb lesz a ház.

Lenke néni nagy meglepetésére másnap este már Pesten is voltak. Most már nem várta Olgát akkora örömmel, lelohadt a lelkesedése a sok oktalanság láttán, bánta is, hogy testvére háta mögött segitségére volt akkor. Bizony, tudták ők, hogy miért tiltakoztak. Két ilyen könnyelmű! De azért csak mosolyogva ölelgette két szép hugát. És elég volt látnia Olgát, hogy megbocsásson neki.

Már meg sem lepte, hogy ujból titkolóznia kell: anyusék ne tudják meg, hogy Pesten jártak. Most Blankán van a sor, ő szerelmes, őt kell takargatni. Lenke néni most Zánkay Karcsit fogadta tárt karokkal, ő érte sürgölődött, ő érte terült dúsan az asztal. Most Blanka ügyéért dobogott a szive, az ő pártjára állott. Istenem, a fiatalok. Most őértük tólult könny a szemébe és az ő fejük fölé emelte áldón a kezét, ha magára maradva reájuk gondolt: csak megsegítené őket a jó isten.

Olga mindent jól gondolt el. Karcsi már csak őreá hallgatott, örömében igért és beleegyezett és meghaltak a tervek, minden jó volt, hogy Blankát láthatta.

Olga szinte irigyelte Blankát ezért a lobogó lángért, ami körülvette. Milyen más a Karcsi fiatalos hevülése Lajos csöndes nyugalma mellett. Hogyan jött az föl akkoriban boldog mosolygással, lassú léptekkel, elégedetten. Ez meg ragyogó szemmel, kipirultan rohan, már messziről integet, szinte fölgyujtja maga körül a világot. Ég a türelmetlenségtől. Ez nem tudna hónapszámra elüldögélni, mint Lajos. Ezt józanságra kell inteni és kipányvázni, hogy előre ne vágtasson. És ámulva nézte Blankát, ki anyáskodva, komolyan, csaknem józanul képes szerettetni magát. Ha nem tudta volna róla, hogy szereti ezt a fiut, azt kellett volna hinnie, hogy higgadt számitással vetette latba a pénzét. És éppen ezzel a nyugalommal uralkodott rajta. Ugy nézett az fel rá, mint szentre, leste még a mozdulatát is, csupa alázat volt és rajongás. És Olga megadással tűrte, hogy kihagyják boldogságukból és nélküle menjenek sétálni. Beérte azalatt Lenke nénivel. De hogy ne vesztegesse el idejét, felébresztette benne a szánalmat, kifacsarta könnyeit, és belenyult zsebébe. Jó mélyen, hogy ez az út megérje neki is a fáradságot.

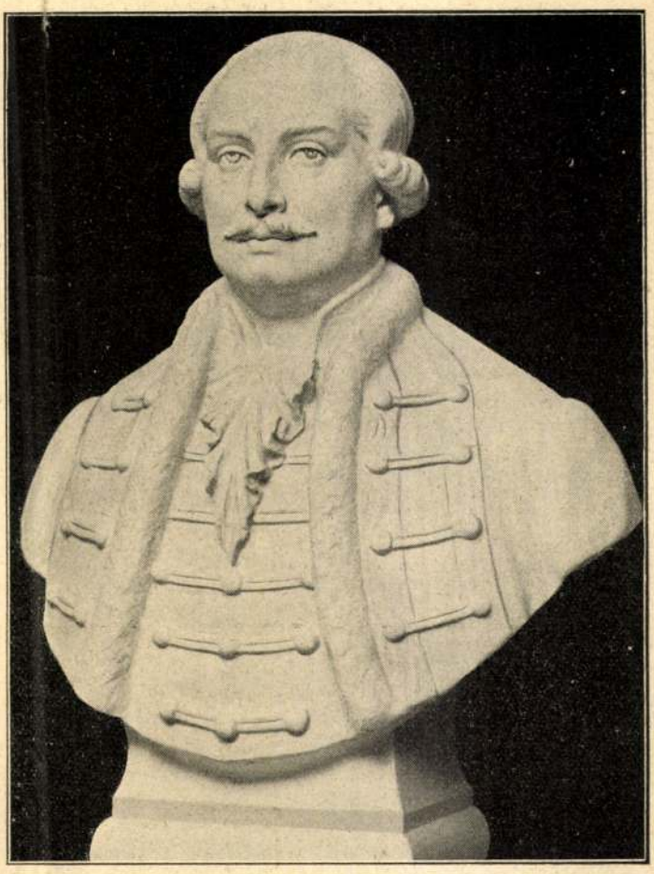

Gvadányi József gróf szobra, amelyet születésének kétszázadik évfordulója alkalmából most lepleztek le szülőhelyén: Rudabányán. Pásztor János müve

Otthon nevetve dicsekedett el Lajosnak:

— Hitted volna, hogy ilyen ügyes leszek? Örülsz, hogy fölmentem? — És első felbuzdulásában sietett a fűszeresnél törleszteni. — Meglátod, milyen okos leszek ezután.

Pálfyné, Lenke néni jóvoltából, összhangot és jókedvet talált náluk. Nem beszéltek a gondokról, csak a társaság foglalta le őket. Olga, anyja kedvéért, most asszonyokat is meghivott és azon igyekezett, hogy háziasszonyi ügyességével még őt is elkábítsa.

Éppen ez az igyekezet nem tetszett Pálfynénak. Most láthatta, mire kell Olgának a rengeteg pénz. Tudta jól ő is, mit jelent a vendégeskedés, de ő leegyszerűsítette a kiadásokat, maga fáradozott, sütött-főzött, arra volt büszke, hogy minden az ő keze alól kerül ki. De Olga? Olga hadvezér, aki utasításokat

Uj Idők 1925. aug. 30.
35. sz.

Színészek heves kirohanása a műkedvelők ellen.

Mühlbeck Károly rajza

osztogat, rendelkezik, cukrászt, vendéglőst foglalkoztat. Ha nem határozta volna el otthon olyan szilárdan, hogy bármit lát, nem avatkozik a dolgukba, akkor már régen megmondta volna a véleményét. De ha szól nekik, még ő lesz a rossz, a szigorú, a rideg, a meg nem értő. Nem akart *anyós* lenni. Jobb a béke. Olgának úgy sem lehet tanácsot adni, a maga feje után indult mindig, ha igérné is, alig tenné ki a lábát, megint a régi nótát fujná. Az ura sem különb. Ismerik is ezek a pénz értékét.

Mégis, mikor komolykodó arccal látta jönni-menni Olgát, tetszelegve nézte. Milyen jártas máris mindenben. Hogy kirí a többi asszony közül. Van valami benne, ami a többi fölé emeli. Nem lehet azt megmondani, mi az, de ő még egy karton ruhában is különb lenne, mint ezek selyemben. És milyen tudatos minden mozdulata. Már ahogy egy vázát az asztalra állít, az úgy van odatéve, hogy nem lehetne szebben, vagy jobban. Be kell vallani, hogy művészettel csinál mindent, még a rosszakarat sem találhatna kivánnivalót az ő vendéglátásában. Ha könnyelmű is, de érti a módját, hogyan kell mindent pazarul halmozni. És Pálfyné akármennyire elítélte is ezt a költekezést, megvesztegette a hozzáértés és nem sajnálta a dicséretet:

— Ügyes háziasszony vagy, meg kell adni, olyan az asztalod, hogy bárki büszke lehetne rá — és lenyelte egyéb kifogásait, hogy ne rontsa lánya kedvét. Pedig Olga várta, egész nap készült rá, ajkán ült a védekezés, amivel leszerelje a prédikációt. És hogy elmaradt, kétszeres boldogságot érzett és tuláradó háláját rá kellett borítania anyjára, minden percben mellette termett, ölelgette, bújt hozzá és duruzsolva hizelgett:

— Drága kicsi anyuskám, meg vagy elégedve velem? Megbékéltél már a házasságommal? — És a tekintete a szoba minden sarkából anyjára mosolygott, hogy kicsalja az ő mosolyát is.

Pálfynénak szokatlan volt ez a gyöngédség. Olga már jóideje mindig csak ellenkezett vele. Ha belátásra akarta birni, idegesen vitatkozott, a leveleiben is visszautasított minden tanácsot. Konok volt, jószándék nélkül. Hát ilyen is tud lenni? Milyen meleg szemű, ez az ő szép, nagy asszonylánya. Visszamosolygott rá és megsimogatta a haját. Dehogy rontotta volna most el ezt a hangulatot. Ellágyulva hagyta magát kényeztetni, eltűnt minden szigorúsága, megbabonázta ez a gyengédség.

Blanka nem ismert rá, mikor este, magukra maradva, Olgát dicsérte előtte:

— Tudod, hogy még sokat szépült, mióta férjhez ment? És mennyire megszelidült. Lajos is nagyon derék ember. Spórolni ugyan nem tudnak, de nagyszerű házat visznek. Igazán meg vagyok velük elégedve.

Blanka is segített anyjának a dicséretben, csupa hála volt a pesti útért, igyekezett megszolgálni:

— Ha látnád anyus, mikor kint a tenniszen játszik. Egyik sem tud persze versenyezni vele, igazán nem hozzávaló ellenfelek. Igaza van, hogy az új pályát kibérelte. Tudod, ott fog játszani a fiúkkal, azok tudnak. Az asszonyok megpukkadnak az irigységtől és megszólják érte. Pedig velük igazán nem lehet semmire menni, egy kínlódás, minden labdáját elrontják. És Lajos olyan aranyos, nem bánja, ha többe kerül és azért sem szól, hogy nincs más nő a partieban, ő is igazat ad Olgának.

Mikor búcsúzkodtak, Pálfyné titkon pénzt csusztatott Olga kezébe és szelid mosollyal figyelmeztette:

— Okosan használd föl kislányom.

Olga buzgón fogadkozott:

— Meglátod majd anyuskám, milyen szépen be fogom osztani.

Olgát anyja dicséretétől szokatlan igyekezet hevítette. Nagy buzgalom szállta meg: megtartani igéretét. És mintha Lajos is nagyobb szerencsével játszana, mióta jobban vigyáz a pénzre. Sorra járta az üzleteket, ahol csak tartozott és mindenütt fizetett valamit. Nem az egészet, arra nem volt szive, jobb, ha valami otthon is marad, mennyivel könnyebb, ha van miből elővenni. És este eldicsekedett Lajosnak, milyen ügyesen rendezte dolgaikat. Elővette maradék tőkéjét:

— Hát neked mennyid van?

Bánky is mellé tette a magáét. Olga már tépelődött, szédítették a számok: mit is lehetne venni ennyiből?

— Csaknem elég egy bundára. Ha nyernél még valamit hozzá, most megvehetném. Ilyenkor szezon után sokkal olcsóbb.

Bánky szinte riadtan tiltakozott:

— Csak a bundát ne említenéd. Tudod, hogy nem sajnálom tőled, de még akárhányszor megkivántad, az ára mindig elveszett. Rossz kabala ez a bunda. Jobb, ha nem is gondolsz rá. Ráérünk még a télig vele, ki tudja, mi lesz még addig?

— Éppen azért akarom most. Most van rá valamink, akkor meg ki tudja, hogyan fogunk állni? Te mindig babonás vagy. Már miért veszítenél? Most éppen formában vagy, én biztosra veszem, hogy nyerni fogsz.

Olga rábeszélésére Bánky magával vitte az egész pénzt. De hiába, nem akart gondolni a bundára, csak az járt az eszében. Nem tudott szabadulni a rossz érzéstől. El fogja pecchelni az a szerencsétlen bunda. Már szerette volna, ha nem hallgat Olgára és nem veszi magához az egész tőkét. Legalább két részre osztotta volna, ha ma veszít is, legyen holnap mivel jóvátenni. Már az első tétje hibás volt, vesztett és egész este nem tudott nyugodtan gondolkozni. Ideges lett és egyik hibát a másik után követte el. Nem volt megállás. Mire reggelfelé magára eszmélt, már késő volt. Letörve indult haza.

Olga izgatottan ült föl ágyában, mikor az előszobából behallotta az ura motoszkálását. Már a mozdulatai zajából olvasni akart. Hogyan jön? Nyert? Jókedvű? De mikor belépett, már nem is kérdezte. Az arcára volt írva. Hirtelen harag öntötte el. Miért is nem játszhatott ő maga? Ő nyert volna. Lajos ehhez sem ért, csak fut a pénze után, nem tud megállni, ő okosabban csinálta volna. Haragosan villant feléje szeme, bosszúsan dobta magát a másik oldalára, hogy

Naponta egy cigarettával kevesebb s szert tehet Wells Nagy Világtörténetére

Pásztor János

Nobrait

wód

Pétermagyarin

Verecke V. 107. l.

(Keppel)

113. l.

Pásztory János

l.

Szent György Céh

42. anke. (1920)

210. z.

211 z

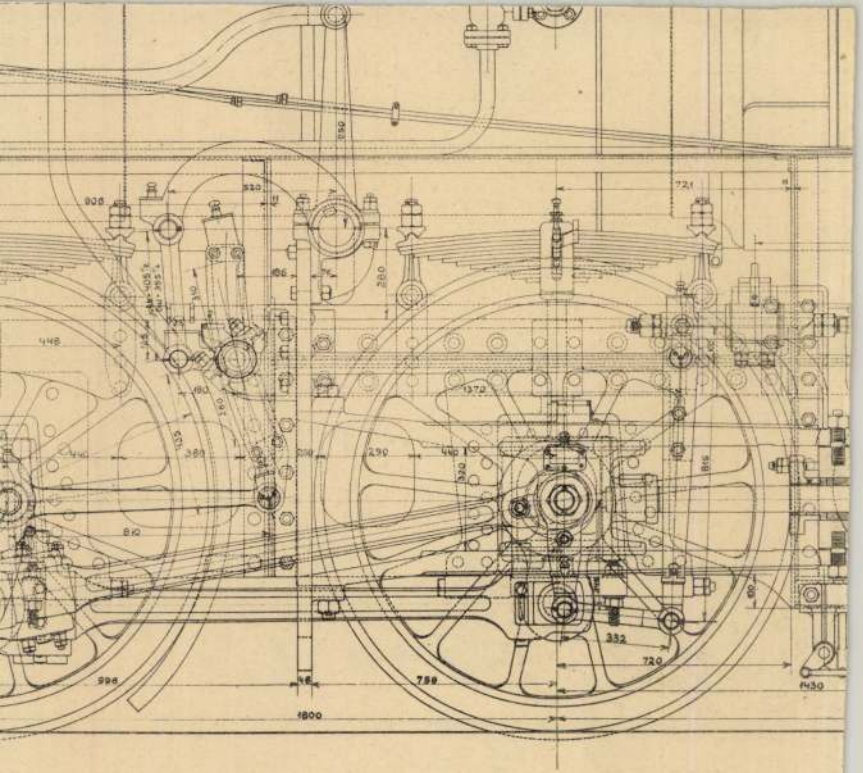

ú lokomotivjának oldalnézete.

asútak gépgyára.

Pásztor János

cród
z

Kotsis Iván:

A nyéhesfehérvári vá-
rosháza átépítése

MMÉEKözl

1939. 132. l.
képpel

vásárolni a gyönge ellenálló képességü emberek szavazatait. Egész politikai rendszerünk nyilt hazugságon épült fel és csodálatos, hogy minden nemzeti süllyedésnek, benső gyöngeségnek a hazugságokra van szüksége, hogy létezésüket tovább tengethessék. (Taps.) Ott, ahol a rothadás az erős nemzeti közszellemet már lerombolta, ott a lényeget és igazságot külső formákkal, hazugságokkal helyettesitik, amelyek minél magasabbra tornyosulnak, annál zavarosabbak, mint ahogy a bábeli torony épitésével a népek minél magasabbra haladtak, annál nagyobb volt a zürzavar. De a hazugságoknak az a sorsa, hogy a nemzetek fölébredt lelkiismerete zugó áradatként elsöpri azokat, mert a nemzeti közvélemény tartósan nem türheti a rut szemfényvesztéssel üzött játékot.

Volna nekünk valami önálló államiságunk, de ezzel ugy vagyunk, mint a gazdag gavallér a csunya feleségével, aki, ha valahova elmegy, nem viszi magával a feleségét, mert restelli a rutságát. (Derültség.) Igy tesz Ausztria is mivelünk. Kifelé sohasem érvényesül Magyarország, csak Ausztria. Van királyi palotánk, de az állandóan üres. Királyi udvartartásunk nincs, pedig ugyanannyival járulunk a költségekhez, mint Ausztria. Van hadseregünk, magyar vérből összeállitott véderőnk, de a nyelve nem magyar és ha a katona — még tartalékban is — magyarul jelentkezik, irgalmatlanul, gonosztevő módjára büntetik. Gazdasági éle-

XXXI. évfolyam, 35. szám Budapest, 1925. augusztus 30.

UJ IDŐK

SZERKESZTI: HERCZEG FERENC

A peleskei nótárius. Dombormü Gvadányi József gróf rudabányai szobrán. Pásztor János müve

Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-ut 16. sz.

ÁRA 7000 KOR.

Mai számunkhoz mellékeljük

COURTHS-MAHLER: Amikor ketten szeretik egymást

című regényét, minden előfizetőnk részére, aki a négy kedvezményes áru regényre előfizetett.

TANKÖNYVÜGYBEN

forduljon Singer és Wolfner könyvkereskedéséhez, ahol a legnagyobb készséggel állanak rendelkezésére. Budapest, VI., Andrássy-út 16. szám.

AZ ISKOLA TANIT
AZ ÉN UJSÁGOM NEVEL

A tanitás megkezdésével egyidőben fizessen elő 4—10 éves gyermeke részére Az Én Ujságomra, a Pósa Lajos alapitotta lapra, amelyet most Gaal Mózes, a kiváló iró és pedagógus szerkeszt.

Az Én Ujságom a legrégibb, legelterjedtebb magyar gyermeklap. Gaal Mózes, a lap szerkesztője valósággal atyja minden kis olvasójának, aki nemcsak a gyermekek lelki fejlődésére van nagy hatással, de az olvasókkal folytatott állandó levelezés folytán figyelemmel kisérheti azok szellemi előrehaladását is

Az Én Ujságom

tanit,
nevel,
szórakoztat.

Kérjen mutatványszámot Az Én Ujságomból. Amennyiben előfizetését az október—decemberi negyedre szeptember 1-ig beküldi, ugy a szeptemberi számokat dijtalanul küldjük meg

Negyedévre 25.000 korona.
Félévre 50.000 korona.

Kiadóhivatal: Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 16

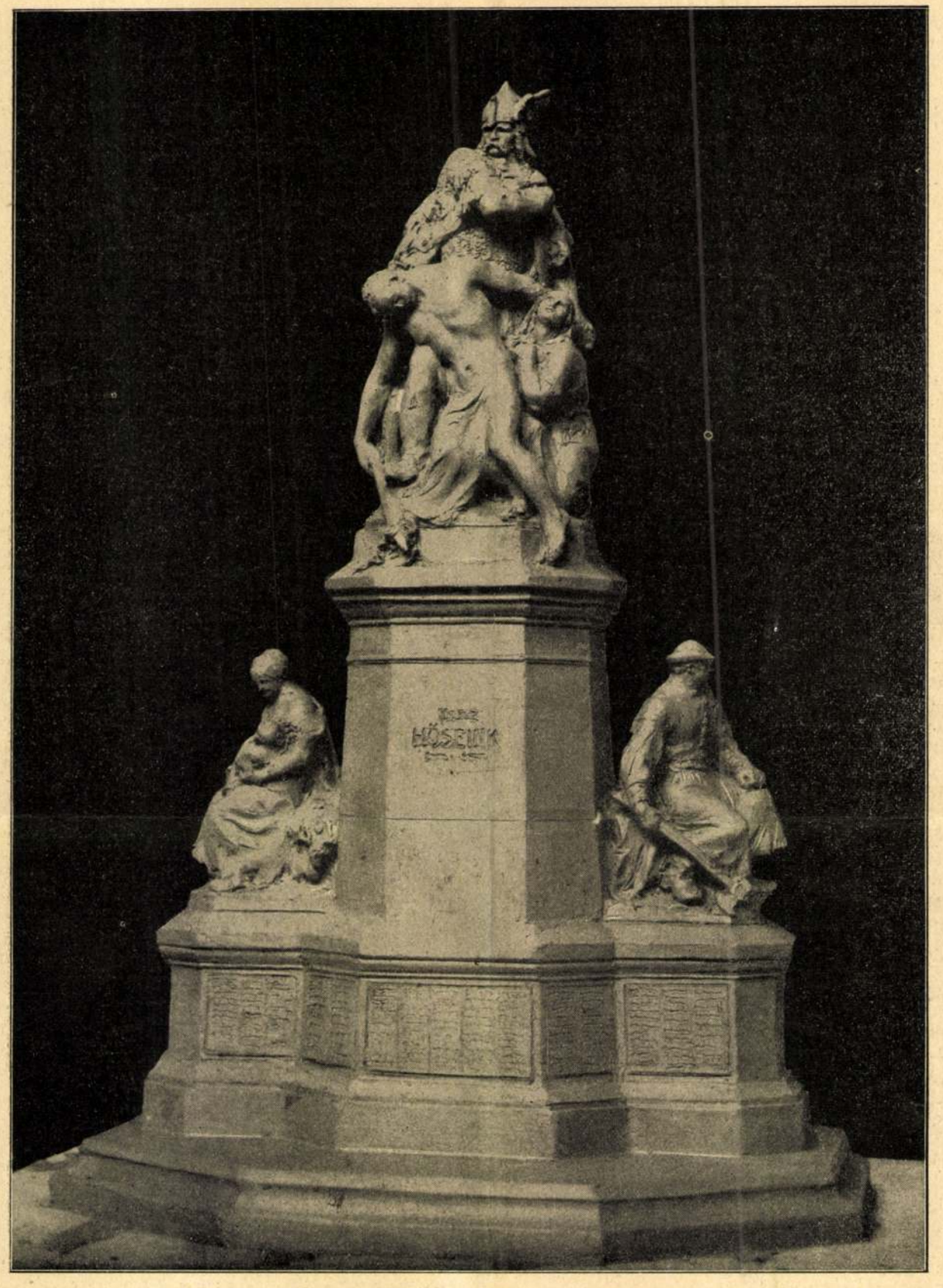

A makói hősök emlékműve. A felállításra kerülő szobormű. Pásztor János alkotása

— No de lelkem... Ez annyi, mintha nem láttad volna, sőt rosszabb.

Az asszony szemrehányással pillantott reá. Karsay felsóhajtott. Szótlanul bement a dolgozószobájába s a könyvszekrényből egy könyvet vett elő. Valami illusztrált műtörténelem volt. Éppen a *„Milói Vénusz"*-nál ütötte fel a kötetet. A szeme rámeredt a könyv egész oldalát betöltő finom képre. És hirtelen eszébe jutott Párizs. Az ifjúsága, az ott töltött napok. Gyengéd meghatottsággal szemlélte a szobor másolatát s meggyőződéssel susogta:

— Igen, látni kell Párizst. Párizst látni kell s akkor igazán kalapot emelünk az előtt, amit az emberi ész és érzés alkotott.

Majd hirtelen egy új ötlet zsongította el. Felugrott, a kötetet a bedugott újjánál összecsukva, a gondolatba szeretettel belepirulva susogta:

— Elviszem az asszonyt Párizsba, ott megváltozik.

S ebéd után már elő is állt a pompás tervvel. A feketéjét kavargatva, mosolyogva nézett a feleségére

Uj idők 1926. XXXII. 39 sz.

s a nagyszerű meglepetés izgalmát előre élvezve, boldogan mondta:

— Tudod mi az újság, kicsikém? Megyünk Párizsba.

Az asszony csodálkozva nézett rá és ámulva kérdezte:

— Párizsba?

Erre aztán Karsay a székét hirtelen a felesége mellé húzva, lázasan folytatta:

— Tudod, hogy terveztem egy utazást? Azt is tudod, hogy még a jegyességünk idején beszéltünk arról, hogy egyszer elmegyünk Párizsba? Emlékszem, mennyire örültél ennek a tervnek!

— Igen, — felelte az asszonyka boldogan. — Elmondtam egész Szilaspércsnek s a leányok majd megpukkadtak.

Majd felállt, átkarolta az ura nyakát s ábrándozva kezdte:

— Jaj de pompás lesz! Mindenkinek fogunk képeslapot küldeni! Minden ismerősünknek. Egész Szilaspércs arról fog beszélni, hogy Párizsban vagyunk.

Karsay egy kicsit lehajtotta a fejét s elszomorodva mondta:

— Hiszen ez nem fontos . . .

Majd a könyv után nyult s újra megnézte a milói Vénuszt s a fejét lassan fölemelve, egy picit félénken mondta a feleségének:

— Megnézzük a „Milói Vénusz"-t is. Azután elmélázva folytatta:

— Sohasem felejtem el, mikor legelőször megláttam. Hosszú folyosó vezet hozzá, mintha az embert elő akarná készíteni. A szobor a folyosó végén egyedül áll, egy terem közepén, hogy a hatását semmi sem zavarja. A déli órákban volt. Senki sem járt a teremben. Egyedül léptem be s egy sarokban szerényen meghúzódva, a fal mellé állított bársonypamlagra ülve, az áhítattól megittasodva, néztem a szobrot . . . A nemes egyszerűsége lenyügözött, magához láncolt. Elfelejtettem, hogy még nem is ebédeltem. Hozzá képzeltem Phidiás korát . . .

— Azt mondják, hogy a nők már akkor is festették magukat, — szólt közbe profán hangon az asszony.

Majd hirtelen a fejét felemelve mondta:

— Igaz. Pongyolának valót kért a mama. Este megveszem. Bekísérhetnél a Belvárosba.

Karsay lassan összecsukta a könyvet s kisompolygott a szobából.

De Párizsba mégis elmentek. Az asszonyka az úton mintha megváltozott volna. Münchenben megnézték a képtárakat. A gyorsvonaton idegen miliőbe kerültek. Két angol, egy német s három franciával érkeztek Párizsba. Az asszonyka kábult és félénk volt. Maga sem tudta miért, de tökéletesen elvesztette a biztonságát. Az utcán melegen az urához símulva kapaszkodott a karjába.

Keveset beszélt, sokat hallgatott. Csak esténként vidult fel, amikor a hotel halljában a levelezőlapokat írta.

Voltak a Cluny-muzeumban, a Luxembourg-képtárban, kimentek Versailles-be, megnézték a Trianont s az asszonyka már napok óta kérdezte:

— Hát a milói Vénusz? Mikor?

Karsay titokzatosan, boldogan mosolygott s hálásan megszorította a felesége kezét.

— Majd, majd kicsikém. A legszebbet legutoljára.

És este, amikor a felesége bágyadtan elbóbiskolt a hotelszobában, lágyan megcsókolta a homlokát, mintha az álmát akarná megajándékozni s boldogan susogta:

— Mégis kulturlény lesz a kis akácfavirágból? Milyen gyengéd, milyen szerény napok óta. Nem olyan hangos, önérzetes, mint otthon. Ó Párizs! Itt elfelejti a falut.

Nézte a szunyókáló szemeket. A telt, hamvas piros két orcácskát, a picikét lebiggyedt alsó ajkat s pajkos kedvvel mosolyogva toldta még hozzá:

— Már két hete nem mondta, hogy „lú"!

Másnap a Louvre-ba mentek. Csak a muzeum kapujában szólt Karsay, hogy most a „milói Vénusz"-hoz mennek. Az asszonyka arca kipirult.

— Jaj de örülök! — kiáltotta.

A férfi szótlanul szorította meg a karját. Tavasz volt. Az asszonyok nagy ibolyacsokorral suhantak át a nagy királyi udvaron. Karsay körül, mint valami könnyű rózsaszínű felhő szállongtak fiatalkori emlékei. Amikor egyedül járt itt, ezeken a hatalmas udvarokon, harmonikusan, a magányosan járó ember kis busongásával ődöngve. A valakit, a másikat, a párját várván, akivel az élet szépségeit együtt nézdegélheti.

Beléptek a félhomályba borult foyosóra s Karsay meglassította a lépéseit. A szíve megdobbant, meghatottság lopózott a lelkébe s a felesége fülébe súgta, mint valami szerelmes szavakat:

— Most oda megyünk. Hozzá!

Ő már látta is messziről, a terem homályában a szobrot s valami különös, eddig ismeretlen boldogságot érzett, amint lassan, tiszteletteljesen lépkedett, az asszony puha karját a karján érezve.

Elegáns, illatot árasztó, karcsú nők, fiatal bársonykabátos művészgyerekek, néhány piros útikönyves angol lépkedtek el mellettük. Egy komolyarcú német tanár a feleségével. Egy kicsi, sárga, mereven mosolygó japán. Egy gyönyörű magas szőke amerikai nő, talpig csipkeruhában, aki után inasa a drága prémköpenyét cipelte. Kis midinettek kalap nélkül, formásan megfésülve és cukrot szopogatva, egy kékzubbonyos munkás, egy magasrangú katona. Mind, mind a világhírű szobor felé siettek, tarka folyammá összeolvadva, mint egy nemzetközi népvándorlás.

— Látod, ez Párizs! Ez — súgta boldogan Karsay a felesége fülébe, amikor ez egyszerre, a szavaira nem figyelve, hirtelen megállt, megrántotta az ura karját, s valami hirtelen feltörő, friss, boldog izgalommal kiáltotta:

— Nézd! Nézd!

S az ujjával egy fiatal pár felé mutatott, akik mellettük ellépegetve, elibük kerültek. Majd be sem várva, hogy Karsay is észrevegye őket, egy picit elfulladva az izgalomtól, kivörösödve lihegte:

— A szilaspércsi szolgabíró, meg a felesége Somfai Biri, akit két hete vett el!

Karsay megdöbbenve mérte végig a feleségét. Az asszony azonban izgatottan nógatta:

— No gyere, hadd nézzem meg az asszony ruháját!

— Azt lehet — mondotta Karsay elszomorodva s a fejét lehajtva, ballagott az asszony mellett.

— Ők is oda mennek — súgta az asszony s a szeme élénken ragyogott.

Azután boldogan, sugaras arccal folytatta:

— Együtt nézzük meg. Velük!

— Azt nem, — mondta Karsay felindulva, s hirtelen megállt.

Majd amikor az asszony csodálkozva nézett rá, a szemét összehúzva, ridegen kérdezte:

A Szerelem szerzőjének új regénye Verőfény címmel az Egyetemes Regénytárban jelenik meg október 2-án.

bori kártya, hogy egészségös vagyok. Pedig kiligatta a goló a kezemet. Ehun-e.

PÉTER (ünnepélyesen). Jézus Krisztus Urunknak is átmene a szög a szentségös kezin. Még se panaszolá. No, mongy valami újságot, fiam. Hogy áll a pöngő odalenn? (Sándor nem felel, Péter csendesen felnevet, majd az égre néz, vizsgálja a csillagokat). No, kondítsunk csak a mezőnlévőknek, hadd gyüjjenek haza, pihenésre. (A harangházacska alá lép, meghúzza a harangot, amely zsongva, bongva megszólal és gyönyörű zene verődik ki belőle. Három verset harangoz.)

DERÉK SÁNDOR (a három vers után). De gyönyörű szép zenéje van ennek a kis harangnak, szentatyám. Mintha száz hangszer muzsikálna benne.

PÉTER. A földön lévő harangok is ugyanígy szólnak. Csakhogy nem hallgatjátok, fiam, igaz szívvel.

ÖTÖDIK JELENET.

ELŐBBIEK, MÓZSI ZSIDÓ.

Csilingelés hangzik belülről.

PÉTER (kinyitja a kaput, orgonaszó hallatszik ki). No, nézzük csak, ki kérezködik.

MÓZSI ZSIDÓ (kilép a kapun, kicsiny, görnyedt öregecske, ünneplőben van. Orrán szemüveg, kis utazótáska a kezében).

VENDEL KISANGYAL (aki az előbb elütötte a körmét. Lába be van fáslizva. Mózsi zsidó mögött oson, hogy Péter meg ne lássa. Aztán, amikor kinn van, usgye, eliramodik jobbra).

DERÉK SÁNDOR (közelebb jön pár lépést, erősen nézi Mózsi zsidót). Jézus, Mária, maga az, Mózsi bácsi?

MÓZSI ZSIDÓ (eddig a kisangyal után nézett, visszafordul, akar valamit mondani Péternek, de megzavarja a Derék Sándor kérdése. Feltolja a szemüvegét a homlokára). Nem Derék Sándor vagy te, édes fiam?

DERÉK SÁNDOR. Én vagyok hát, tetőtől-talpig, Görgetegrül!

PÉTER (Mózsihoz). Tán csak nem a földije kendnek?

MÓZSI ZSIDÓ. Dehogynem! Ejnye, a jó Isten álgyon meg, de megnőttél!

DERÉK SÁNDOR (hozzásiet, kezetnyújt). Együtt jár az az évek növekedésével, Mózsi bácsi. Aggyon Isten. (Kezetnyújt.)

MÓZSI ZSIDÓ. (kézfogás alatt). Aztán mikor haltál mög, édös fiam?

DERÉK SÁNDOR. Nem vagyok én halott, csakúgy álomlátásban szöröncséltetöm kendtöket.

MÓZSI ZSIDÓ. Úgy-e? Hát mi újság odalenn?

DERÉK SÁNDOR. Nincsen különösebb a szokásosnál.

MÓZSI ZSIDÓ. Ott vásároltok még az én boltomban?

DERÉK SÁNDOR. Ott hát. Ippeg tegnap vött az édesanyám maguknál élesztőt, mög eszencöt, mert, bár van a Szövetközetben is, de ü szögén, már csak odaszokott kendtekhöz.

MÓZSI ZSIDÓ. Hát mondd meg, hogy tisztöltetöm. No, Isten veled Sándor, minden jót!

DERÉK SÁNDOR. Isten álgya, Mózsi bácsi. Ejnye, hát ezt nem gondutam volna.

MÓZSI ZSIDÓ. (távozás közben hirtelen visszafordul, Sándorhoz). Nem tudod, édös fiam, a sánta irnok kifizette már a hat forint negyven krajcárt a feleségemnek?

DERÉK SÁNDOR. Nem tudom, Mózsi bácsi. Igaz, hogy nem is kérdöztem.

MÓZSI ZSIDÓ. Pedig régi tartozás az. No, de hiszen, annak is elég szegénynek.

Toldi

Pásztor János új szobormüve a Testnevelési Főiskola kertjében

DERÉK SÁNDOR. Segédjegyző az már!

MÓZSI ZSIDÓ. Igön, no, akkor majd csak megfizeti. Én azonban sietök, édes fiam, hát az Isten álgyon meg.

DERÉK SÁNDOR. Hová mén, Mózsi bácsi?

MÓZSI ZSIDÓ. Idemögyök a szomszédos bankba, esik a pöngő, becserélöm valami valutára. Mert én kezelöm az ittenlévő községbeliek pénzét. (Elsiet).

DERÉK SÁNDOR. Ejnye, szentatyám, ilyen möglepetés se ért mostanába! Hát osztán zsidók is begyühetnek a menyországba?

PÉTER. Tanuld meg, fiam, hogy: — Halál után nincsen vallás! (Kis csend.)

DERÉK SÁNDOR. Szentatyám, ha mög nem sértöm, lönne egy kérésöm.

PÉTER. No, csak kivele. Ha löhet, löhet.

DERÉK SÁNDOR. Tuggya kéröm, magyar embör, magyar embör... Ha valakit mögtanul tisztölni, hát nem felejti. Aziránt szorgalmazom a szót, hogy (haptákba vágja magát) beszélhetnék-e a Kossuth Lajos úrral?

PÉTER. Kossuthtal? Nem igéröm fiam, igön elfoglalt embör az, mert nagy embör. Hanem majd mögnézöm. (Bemegy, a kapu kissé nyitva marad, ezalatt halk orgonaszó hallik.)

Kis Tárca

A szolnoki harminc esztendő

Csöndes elhagyatottságban üli meg harmincéves jubileumát egy magyar művésztelep. Bár a mélyen tisztelt Korszellem meccsekkel és rekordokkal van elfoglalva s a potom művészettel foglalkozni nem tartozik a bevett szokások közé, mégis Szolnok felé szállnak most a gondolataim, amely három évtized előtt, Nagybánya példáján felbuzdulva, megcsinálta ezt a telepet, még pedig tisztán társadalmi úton. S mert így csinálta, jó is lett. Sőt éppen az volt a szerencséje, hogy nem állami intézmény. Mert gondoljuk csak meg, mi történik, amikor a hatalmasok valami jogcímet találnak arra, hogy beleszóljanak a művészetbe. Vilmos császár éppen elég nagy úr volt vagy harminc év előtt s e nagy uraságában meg volt győződve arról, hogy a művészetet is ő dirigálja. S mert ízlésével ellenkezett minden modern művészeti irány, ezeknek képviselőit, illetve műveiket egyenest kitiltotta a berlini múzeumokból. Vilmos császár nem császár többé, akiket pedig kitiltott, azok sokkal díszesebb trónusokon ülnek ma, mint amilyen az övé volt: a művészettörténet díszhelyein.

Ebből a tanulságos történetből látni lehet, mi a vége annak, ha hatalmasok meg akarják állítani a művészet természetes menetét. Sikerülni nem sikerül, de bajt okozhat.

A hatalmas császár azonban nemcsak negatív, hanem pozitív eszközökkel is „jó útra" akarta téríteni a művészetet. Példát adott rá megrendelésekkel. Mint sok más kollégája, ő is sikerrel találta meg a legkevésbbé tehetséges embereket. E ténykedésének gyümölcse ma is látható Berlinben: a Siegesallee, amely arról nevezetes, hogy Berlin legrosszabb szobrai itt találhatók együtt. Az utókor szemében ezt a kiváló balesetet csöppet sem üti helyre az a tény, hogy a császár állandóan „mein Michelangelo"-nak címezte Begast, az efféle szobrok mesterét. Bizony ilyen gyümölcs terem a művészetnek azon a fáján, amelynek parancsszóra kell ilyen vagy olyan irányban virítania.

A szolnoki művésztelepnek szerencséje volt, hogy nem volt semmi jogcím arra, hogy mások beleszóljanak a művészek munkájába. Itt irányt senki sem szabott, tilalomfát senki sem állított. Műértő emberek hozták létre, akik tudták, hogy a művészeti alkotáshoz mégis a művészek értenek leginkább. Már tudniillik olyanok, akik ezt a díszes nevet csakugyan megérdemlik.

Ezért nem szikkadt ki az életerő az immár harmincéves alkotmányból. S ezért találhatta ott meg a művészek mindegyike azt az irányt, amely természetes lelki alkatának leginkább megfelel. Azaz a művészi stílust.

KRÓNIKÁS

Vetélytársak

— Elbeszélés —

Írta: **Sárospataki Mihály**

A leány jóbarátnője volt az asszonynak, szerettek együtt lenni, bizalmasak voltak egymáshoz. Az asszony minden évben a Balaton mellett nyaralt az urával, s villájukban rendszerint a leány is eltöltött néhány hetet. Ott élt közöttük és leányos kíváncsisággal figyelte a házaspár életét. Belelátott viszonyukba, amely sem érdekesebb, sem érdektelenebb nem volt valamelyik másik házaspár életénél...

A leány tisztán látta, hogy a feleség állandó készenlétben áll férje mellett. Állandó figyelemmel s a szerető feleség érdeklődésébe vegyült anyás aggodalommal figyeli a férfi útjait. Mindig éber és mindig nyitvatartja a szemét, s a leány azt is jól látta, hogy a feleségek általában okosan teszik, ha házasságuk érdekében fáradtságot vesznek maguknak a csendesen, leplezett óvatossággal, titkolt szorgossággal folytatott állandó őrködéshez...

A férj nem volt Adonis, nem volt világhíresség sem, ellenállhatatlanul vonzónak sem lehetett nevezni. De férfi volt, jómegjelenésű, kellemes modorú, rokonszenves férfi és a fürdőhelyen nyaraló asszonyok között olyan is akadt, akinek pont ez a férfi tetszett meg különösebben. A fürdőhelyek asszonyainak tétlensége pedig sokszor veszedelmesebb, mint bármilyen másfajta tétlenség.

Ezen a nyáron két asszony akadt olyan, akinek pont ez a férfi tetszett meg különösebben. Az egyik szebb volt, mint a feleség, fiatalabb, okosabb, tanultabb, gazdagabb s mindennek tetejébe még öltözködési módszere is ügyesebb volt, mint a feleségé. És beszélgetni, lekötni, szórakoztatni, barát lenni tehetségesen tudott.

A másik asszony nem látszott ilyen veszedelmes ellenfélnek. Csinos volt ez is, mert ki nem tud csinos lenni manapság, aki akar? Nem volt okos, de ösztönös asszonyi ravaszsága talán többet ért az okosak eszénél. Ízlése sem volt, de egészséges és kihívó vonalait bármelyik, kevéssé fínom ruhája is kelletően bámultatta. Ha beszélt, csupa ostobaságot mondott, de közben valami vad és izgalmas vonzás áradt belőle, valami követelődzés, amely szembeszökő közönségessége mellett is arra kényszerített mindenkit, hogy figyelni kezdjen reá.

A fürdőhely törzsközönsége jól ismerte egymást. S ha egész télen sohasem találkoztak is, itt minden este összegyültek a kaszinóban, kártyáztak, táncoltak, beszélgettek. Egész napjuk programmja közös volt.

A leány megfigyelte, hogy a feleség következetesen úgy intézi a dolgokat, hogy férje a szebb, okosabb és finomabb asszonnyal foglalkozzék többet. A hazaindulások alkalmával addig ügyeskedett, amíg a szebb, okosabb és finomabb asszony velük indult el. S ha a házaspár közelfekvő villájának kapuja elé értek, a feleség kedvesen, biztatva szokta mondani urának és az idegen asszonynak:

— Én fáradt vagyok, bemegyek... De ti, tudom, szívesen sétáltok még ilyenkor a vízparton, mielőtt az uram hazakísér téged... menjetek, ne legyetek olyan lusták, mint én, — és a leányt magával vonva, elbúcsúzott a szebb, okosabb és finomabb asszonytól, hogy elküldje urával a hangulatos nyári éjszakában egyedül sétálni...

A leány szó nélkül ment be az asszonnyal a házba. Még leültek a terraszon, hogy elszívják az utolsó esti cigarettát lefekvés előtt.

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A marxizmus–
kiváló oktatóinak
a legkülönfélébb
si tanfolyamok
vezetőinek immá
éve ítélik oda
elismeréseként a
KB által alapít
emlékplaketteket
ton, a budapesti
ság marxizmus
esti egyetemén
oktatóinak adta
séges ünnepsége
lékplaketteket.
ván, az egyete
ezúttal 16
nyújtotta át m
meréseként a
emlékplakettet.
en az esti egy
tatója — akik tíz esztendeje a tanári kar tagjai — kapta meg az intézményben 1966-ban alapított „kitüntetéses diplomát", amelyet az 500 fős tanári gárdából eddig több mint félszázan mondhatnak magukénak. (MTI)

szontotte
majd *Dezső* Sándor, a MEDOSZ titkára szólalt fel. Részt vett az ünnepségen *dr. Paczuk* István, a Csongrád megyei tanács vb-elnökhelyettese és *Takács* János, a városi tanács vb-osztályvezetője is.

olgo
anú
dr.
ető
c
la
lár
a
en
5
almat
ozók
avalyi
munk
hogy
i sz
pítésve
a h
szmérn
kapot
azgatós
sége bizony
tüntetésre.
üzem, a
szarvasi sza
Szocialista
lett.

A Don Carlos felújítása a színházban

Takáts László felvétele

Igazi premierhangulat uralkodott pénteken este a szegedi színházban. A Don Carlos felújítása valóban szinte premiernek számított. Nemcsak a sikert tekintve, hanem a produkció intenzitását nézve is. A zsúfolásig telt nézőtér — akárcsak egy bemutatón — forrón ünnepelte a művészeket, mindenekelőtt a felújításban először bemutatkozó három művészt: Szalatsy István karmestert, Réti Csabát Don Carlos és Gyimesi Kálmánt Posa márki alakítóját. Képünk a három művész az előadás szünetében. Baloldalt Gyimesi Kálmán.

Emlék

Szekszárd
repülés 10.
kalmából –
ünnepséget
Tolna megy
csillagászati
ünnepi este
Jurij Gaga
első aszt
Ciolkovszki
tatás nagy
tatták a
mány eredr

Ar

Az úttör
alapításána
ja alkalmá
rosi kultur
érmeseinek
nek rész
mutatót r
délután 3
Szegeden,
Művelődési
Gazdik Gy
rőtitkár üd
az Úttörőh
adott műs
Imre isko
Horti Vi
Balogh Pé
zsa Feren
kórusa, *A*
lat), *Feke*

1971 APR 25

Pásztor János

CSONGRÁD MEGYE ÍRÁSBAN ÉS KÉPBEN

Manapság nem félünk már kimondani, sőt, alkalomadtán meggyőződéssel, hirdetjük, hogy aki nem szereti szűkebb pátriáját, az nemigen szeretheti hazáját, igaz internacionalista sem lehet. *Ha azt a mikrovilágot, mely közvetlenül körülvesz bennünket, képesek vagyunk az egészbe helyezni, nem a többi fölött, hanem a többivel együtt tisztelni és szolgálni, akkor a lokálpatriotizmus erénnyé, munkánk hajtóerejévé válik.* Az a Csongrád megye című album, mely a megyei tanács végrehajtó bizottságának kiadásában a közelmúltban napvilágot látott, éppen ezeket az érzéseket, gondolatokat segít kibontakoztatni bennünk. Célját és eredményét tekintve is messze túlljut az idegenforgalmi kiadványok színvonalán: évezredek távolából indulva egészen a máig — sőt egy kicsit a jövőbe nézve is — summázza e tájék embereinek életét és alkotóerejét.

A vállalkozás rangját, a képeskönyv alaphangját már a bevezető megadja, melyet Apró Antal, a kormány elnökhelyettese írt. Íme, egy passzus belőle: *„Az itt élő lakosság annak idején megismerkedett a nélkülözéssel, az embertelenséggel, túrta a nagybirtokos vagy városi földeket a betevő falatért: tolta a kubikostalicskát, vitte a sokszor üres kubikostarisznyát a szélrózsa minden irányába... A felszabadulás óta azonban szinte új otthont alapított a megye lakossága: a saját otthonát. Magáénak tekinti ma már a mezőgazdasági és ipari üzemeket, azonosítani tudja saját magát, valamint megyéje, illetve az egész népgazdaság érdekeit."*

Ennek jegyében szerkesztették az albumot, írásba és képbe foglalva a megye múltját, iparának, mezőgazdaságának, kulturális életének és a lakosság életkörülményeinek fejlődését. A szerkesztő bizottság — Hantos Mihály vb-elnökhelyettes, dr. Dömötör János, a vásárhelyi Tornyai múzeum igazgatója, Miklós Sándor, a népművelési tanácsadó vezetője, Papp Zoltán, a Csongrád megyei Hírlap szerkesztője, dr. Pataki Antal, a megyei tanács tervosztályának és dr. Petrik István, pénzügyi osztályának vezetője — alapos és szép munkát végzett. A könyvet természetszerűleg elsősorban a fényképek „viszik", a neves fotóművésznek, Gink Károlynak és a Csongrád megyei Hírlap riporterének, Enyedi Zoltánnak alkotásai. A Gink-fotók jó átlagszínvonalon készültek, de művészi szempontból általában nem okoznak izgalmat a szemlélőben. Úgy tűnik, hogy csak az „agyonfotózott" szegedi városkép keltette fel igazán művészi érdeklődését, itt tudott olyan extra szép képeket produkálni, mint amilyen Pásztor János díszkútjáról vagy a Klauzál térről készült. Néhány keveset mondó ipari-üzemi kép, vagy például az elektromos távvezetékről vagy a szentesi strandról készült fotográfia hiányát bizony el tudtuk volna viselni. Enyedi Zoltán légifelvételei — mint más kiadványokban — itt is örömet okoznak. A magasból készült tájak, városképek a dolog természetéből adódóan egy kicsit mindig megszépítő messzeségből, új oldalukról mutatják be lakóhelyünket.

Feltétlenül elismerést érdemel a Kossuth Nyomda szép munkájáért, de gyorsan fejlődő életünkben szinte kétségbeejtő az a lassúság, amely egy-egy mű „átfutását" jellemzi. Az előszó 1969 októberében kelt, a könyv most áprilisban jött ki. Másfél év alatt nemcsak sok új alkotással, megemlíteni, lefényképezni valóval gazdagodott a megye, hanem éppen most közigazgatásilag is szerves részévé válik a megyének Szeged. Nyilván a szerkesztés elvei is módosultak volna ennek tudatában, esetleg nem kap külön fejezetet Szeged, hanem beépül a többi anyagába, de mindenképpen nagyobb teret kap például ipara, kulturális élete, amely mégiscsak legszámottevőbb Csongrád megyében, sőt köztudomásúan túlsugárzik a megye határain is.

A Corvina Kiadó hozzá illő nívón hozta ki ezt a könyvet is, elegáns, reprezentatív kiállításban. Sajnos elegáns a példányszáma: 6150, és reprezentatív az ára is: 163 forint. Elsősorban közületeknek való, ajándékozásra szolgáló mű lesz így belőle. *Ha annak szánták, akkor máris előállhatunk az óhajjal: jó lenne Csongrád megyéről mielőbb kézbe kapni egy olcsóbb, de amennyire lehetséges, hasonlóan tartalmas és szép könyvet.*

Fehér Kálmán

Az élet hieroglifjei. Pásztor János szobormüve

országi és amerikai vizsgálatok pontos számokkal is szolgálnak idevonatkozóan. Ezek a számok azt is bizonyítják, hogy nem állhat meg az a nézet, mely szerint igen erős, helyesen alkalmazott fényforrások ugyanúgy kifáradási tüneteket váltanak ki az emberből, mint az igen gyengén világító lámpák. 12.000 lux mesterséges fényerősségnél, amely a déli napfény intenzitásának felel meg, a kifáradási görbe nem kedvezőtlenebb, mint 600 luxnál, — de a munkateljesítmény percentuálisan jobb. Ha — mondjuk — 60 luxról 20 luxra megyünk vissza a fényerősség szabályozásában, akkor a munkateljesítmény rosszabb lesz és a kifáradás hamarabb következik be.

Sok helyütt végeztek vizsgálatokat a *fényreklám* és a megfelelően világított kirakatok üzleti eredményeit illetőleg. Többek között azt is megállapították, hogy egyes szakmákban — így például az automobildetailkereskedelemben — a főútvonalakon megvilágított kirakat legalább olyan üzleti sikert eredményez, mint — a hirdetés. Ez is azt bizonyítja, hogy a fény *lélektani hatása* kézzelfogható, meglévő, mérhető valami, amivel számolni kell.

Hogy 12.000 luxnál, tehát rendkívül erős mesterséges fénynél sem lépnek fel az embernél zavaró jelenségek, annak oka az, hogy a hatalmas fényintenzitást évezredek óta megszokta az emberi szem — a napnál, amelynek fényerőssége a normális izzólámpáéhoz viszonyítva fantasztikusan nagy. A legújabb vizsgálatok ezzel kapcsolatban azt látszanak bizonyítani, hogy nem a mai, megszokott erősségű izzólámpák szolgáltatják az esti, éjjeli órákban a legkedvezőbb munkafeltételeket, hanem az olyan szétszórt izzólámpa-fény, amelynek hatásfoka a napéval körülbelül megegyező. Megjegyzem, hogy itt a *hatásfokon* van a hangsúly, mert nagyon természetesen nem lehet olyan fényforrásokat szerkeszteni, amelyeknél a fény keletkezésének körülményei a napéval azonosak.

A mai, modern mérnök, aki házak építésével, de még inkább lakások berendezésével foglalkozik, mindig figyelembeveszi a fényforrások alkalmazásánál, hogy a szoba milyen célra szolgál. Más fényforrás kell a szalónba és más a dolgozóba. Ez vonatkozik a fényforrás színére, erősségére, elhelyezésére. Az a rendszer, amely nálunk még dívik, hogy az új lakásba költöző csillárokat vásárol és a fősúlyt a foglalatra, a csillár formájára és anyagára helyezi, elavult és sokszor oka annak, hogy a lakás barátságtalan, az otthonnak nincs meg az igazi „*hangulata*".

Uj Idők 1929. XXXV. 49/7.

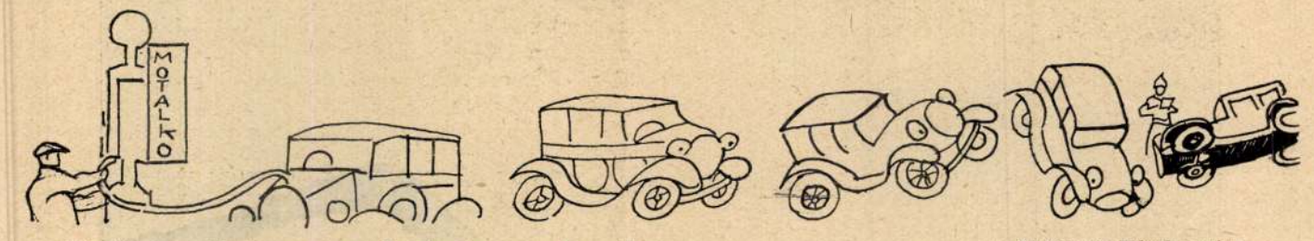

Motalko: az új üzemanyag. (Benzin és szesz keveréke.)

Mühlbeck Károly rajza

A csempész

— Elbeszélés —

Irta: **H. Ilse Iwans**

A newyorki felső tízezer arisztokratikusan zártkörű világában hatalmas szenzációt keltett a dúsgazdag, csodaszép Madisson Maud és Thorton Charles, a fiatal petróleumkirályfi váratlan eljegyzése.

Maud a társaság elkényeztetett és ünnepelt aranyhajú kedvence egész sereg kérőt kikosarazott már. Fantasztikus feladatokat tűzött lovagjai elé, a középkori várúrnők és a gyermekmesék királykisasszonyai szeszélyeihez hasonlóan s aki a feltételt nem tudta teljesíteni, annak kegyetlenül kiadta az útját. Két imádóját öngyilkosságba kergette, egy pedig elbujdosott Afrikába s azóta semmi hír sincs felőle... Thorton sem kerülhette el ezt a próbát. Nyolc nappal az eljegyzés előtt a szőke szép milliomosleány így szólt hozzá:

— Olvastam a lapokban, Charley, hogy Berlinben a jövő héten árverezik a cári koronaékszerek legszebb darabjait. Van köztük egy gyöngysor, a cárné kedvenc ékszere, csupa mogyorónagyságú, hibátlan igazgyöngyből... Nos, hallgasson ide, Charley! Ezt a gyöngysort szerezze meg nekem, akkor elérhei célját, nyolc nap mulva megtarthatjuk az eljegyzést...

— A kívánsága parancs, darling. Az ékszer megszerzése gyerekjáték, — hajolt meg udvariasan a fiatal Thorton. — Úgy tudom azonban, hogy az ilyen drága ékszerek behozatala tiltva van. Az érték ötszörösét vetik ki ránk vám címén.

Maud türelmetlenül toppantott:

— Hiszen éppen ez az! A gyöngyöket csempészúton kell behozni Amerikába, a társaság szempontjából csak így van meg a megfelelő értéke. Az ékszer csak úgy kell nekem, ha vámhivatalnok szeme nem látta. Ez a feltételem.

— Jól van Maud! Majd gondolkodom róla.

— Egyszóval, szól a titkárjának, — nevetett a szőke leány. — Magának feltünően kevés tehetsége van a gondolkodásra, Charley!

— Majd meglátjuk, Maud! — villant meg a fiatalember szeme. — Holnap utazom Európába. A fontos az, hogy itt titokban maradjon minden...

....Másnap reggel Charles Thorton csakugyan útrakelt, hogy csekkönyvével felszerelve résztvegyen a berlini árverésen. S két órával később, hogy a gőzös kifutott a kikötőből, Newyork utcáin százezernyi rikkancs bömbölte és üvöltötte a déli kiadás szenzációját:

„A MILLIÁRDOS ÉS A VÁMHATÓSÁG PÁRBAJA!" — MISS MADISSON A CÁRNÉ GYÖNGYSORÁT KÉRTE NÁSZAJÁNDÉKUL VŐLEGÉNYÉTŐL, DE CSAK ÚGY, HA VÁMMENTESEN CSEMPÉSZI BE AZ ORSZÁGBA — NEWYORK IZGALOMMAL VÁRJA, HOGYAN DŐL EL A VAKMERŐ JÁTÉK!"

Newyork felfigyelt a furcsa hiradásra, amelyet valamennyi amerikai lap átvett. Országszerte fogadásokat kötöttek, nagy volt az izgalom s napokon át ez volt beszélgetés tárgya a legegyszerűbb kis külteleki bároktól kezdve a legzárkózottabb klubokig, — mialatt Thorton titkárával, mit sem sejtve, nyugodtan hajózott Európa felé és éppen arról tanácskoztak, hogyan lehetne vám nélkül behozni a gyöngyöket.

Johnny, a titkár egész csomó csempésztrükköt ajánlott; a duplafenekű bőrönd, a kettős cipőtalp, a képkeret, virágcserép stb. ötletét mind sorra felvetette, de a vámhatóság éberségével szemben egyik sem látszott hatásosnak. Szóba került az is, hogy egy Európából áthajozó útitársnőjüket megkérnék, csempéssze be a saját ékszere gyanánt a gyöngyöket, — de ez is kockázatosnak látszott, mert semmi biztosíték nem volt arra vonatkozólag, hogy az illető hölgy Amerikában visszaadná-e a nagyértékű ékszert.

Cherbourgban azután egy amerikai lap került a kezükbe, amely bőségesen foglalkozott Thorton vállalkozásával. A milliárdos kétségbeesése határtalan volt. Mindazonáltal elutaztak Berlinbe, résztvettek az árverésen. A vétel simán megtörtént, a cárné gyöngysora Charles Thorton tulajdonába ment át, de még mindig, a leghalaványabb fogalma sem volt arról, hogyan csempéssze át a csodálatos ékszert.

Amikor az árverés napjának estéjén szállodai szobájában kiemelte bársonybéléses tokjából a kékes, eleven rózsaszínben égő, csodálatosfényű gyöngyöket, a tulajdonos öröme és büszkesége markolta át szívét. Ugyanekkor azonban kínzó nyugtalanság fogta el.

— Igazi királyi ékszer, — mormolta maga elé — valóban Maud fejedelmi alakjának díszítésére való. De mi lenne, ha a végén be nem vallott áru címén elkoboznák?

A vagyonszámba menő veszteségen felül egész Newyork rajta mulatna, az eljegyzés minden bizonnyal felbomlana és hosszú időre lehetetlenné tenné magát a társaságban.

— Szivesen adnék ötvenezer dollárt, — kiáltott fel kétségbeesetten Thorton, — ha átsegítene valaki ezen a súlyos helyzeten.

Johnny, a titkár azon nyomban jelentkezett:

— Well, — mondotta egyszerűen, — egy ötvenezer dolláros csekkért vállalom a dolgot. Kérem a gyöngyöket, kérek huszonnégy órát az előkészületekre és öt nap mulva Newyorkban átadom az ékszert.

*

Az egyességet megkötötték és a *Bremen* két nap mulva elindult velük Newyork felé. Alig ért az óriásgőzös az Óceánra, az első huszonnégy órában már nagy izgalom támadt a hajón. Az őrtálló matróz este tíz óra tájban, — amikor az elsőosztályú fedélközben javában táncoltak a párok, — vészjeleket adott sípjával s ugyanakkor a fedélzeten sétáló utasok segélykiáltásokat és vízcsobbanást hallottak, mint amikor valami nehéz test zuhan a tengerbe. A hajógépek működése azonnal megállt, fényszórókkal kezdték kutatni a tenger színét, mentőöveket szórtak a hullá-

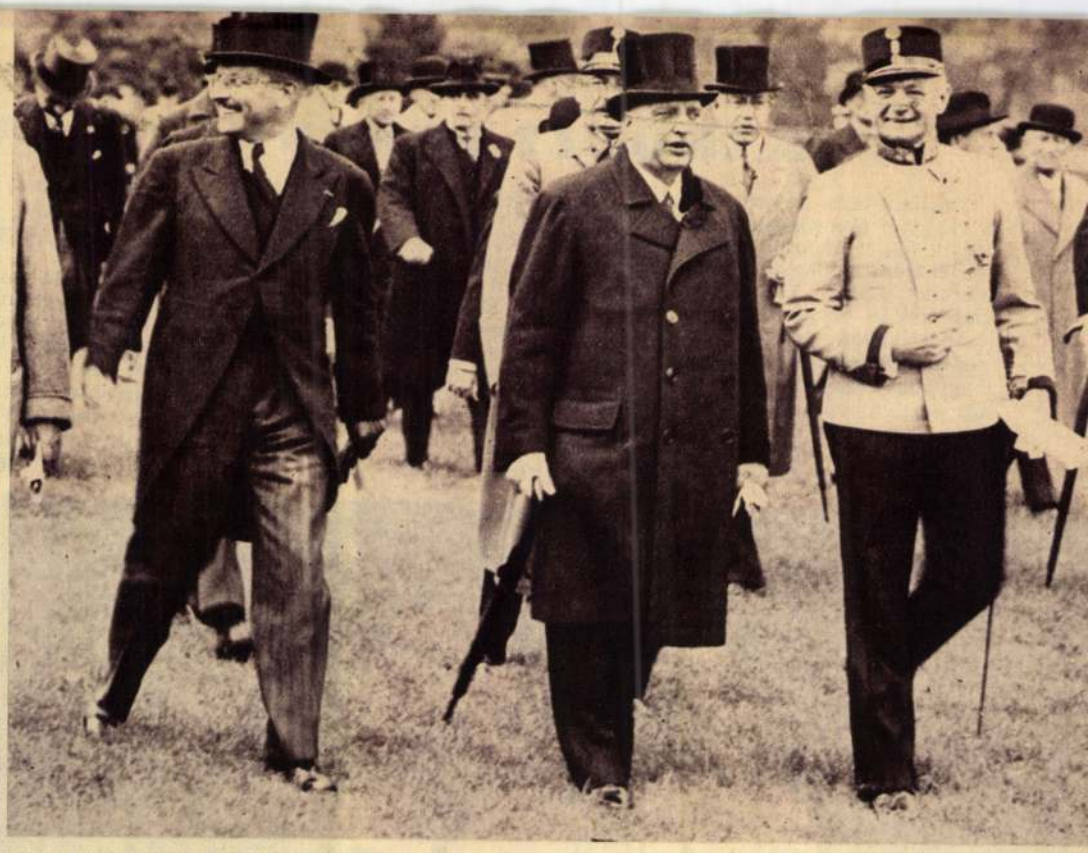

Miklas elnök az osztrák Derbyn Schuschnigg kancellárral és Zehner tábornok államtitkárral.

Alsó kép: Horthy Miklós kormányzó látogatása Miklas elnöknél. Jobboldalon Miklas elnök, baloldalon Miklasné.

vényhozó testületnek nem felelős tekintélyi kormányzat. Az ő műve a Vatikánnal kötött konkordátum is. Közel egy évtized óta ő vezeti államférfiui bölcsességgel, nyugalommal, előrelátással a velünk jó szomszédi viszonyban élő osztrák állam állandó viharoknak kitett hajóját.

A nagy államférfit, a baráti szomszéd Ausztria államfőjét, hétfőn látja vendégül Magyarország kormányzója.

Balla Antal Képes Vasárnap. 1937. máj. 2.

RÁKÓCZI FERENC

Halála után kétszáz esztendő mulva kapott szobrot a magyar fővárosban Rákóczi Ferenc, minden idők egyik legeszményibb lelkü szabadsághőse és a magyar történelem egyik leggrandiózusabb szereplője. Rákóczi Ferenc alakja két évszázadnak történeti távlatában tisztán, megnemesedve áll előttünk. Életpályája csodás, egyes pontjain szinte a lélegzetet elállító regény. Fejedelmi sarj, az akkori világ egyik legnagyobb vagyonába született bele, de élete bölcsőjétől kezdve szakadatlan veszélyben forog. A neuhausi jezsuiták növendéke, mulatós világfi, a bécsujhelyi börtön lakója, nemzetvezér, XIV. Lajos udvarának kedvence, bűnbánó remete, végre rodostói számüzött, nagy célok álmodója, nagy remények hajótöröttje, — ezekből a mozzanatokból tevődik össze Rákóczi életregénye.

A nevéhez kapcsolódó mozgalom teljesen indokolt volt; egyetlen érvet sem tud senki sem felhozni amellett, hogy szabadságharca elkerülhető lett volna. A magyar nemzet Budavár 1686-iki visszafoglalása után csak kettő között választhatott: vagy megadja magát sorsának s elpusztul, vagy kihasználja a történeti alkalmat és fegyvert ragad a dinasztia kormányainak égbekiáltó zsarnoksága ellen. Azzal a gaz rendszerrel, amelyet Lipót császár miniszterei: Kollonics, Kinsky, Strattmann képviseltek, megalkudni nem lehetett. Lipót udvara az állami mindenhatóságnak ugyanazt a pogány gondolatát képviselte, amelynek XIV. Lajos, a „Napkirály" ebben a korban a legnagyobb megszemélyesitője. Az udvar bevallott célja: a Bécsből kormányzott totális állam, a magyar rendi demokrácia eltörlése, a vallásszabadság elkobzása és a magyarság beolvasztása a nagy német nyelvközösségbe s ezeknek a céloknak megvalósitásában az osztrák tartományoknak s Németországnak fegyveres erejére támaszkodhatott, ami egy hatalmas, aránytalan tulerő volt, összehasonlitva az akkori néptelen s több évszázados élet-halálharcban legyengült Magyarországgal.

A XVIII. század első éveiben kitört a spanyol trónkérdés miatt az európai népek első nagy világháboruja, az ugynevezett spanyol örökösödési háboru. Ezt az alkalmat használta ki Rákóczi a magyar szabadságharc megkezdésére. A németség ősi ellenségének, Franciaországnak segitsége nélkül fegyveres felkelésre gon-

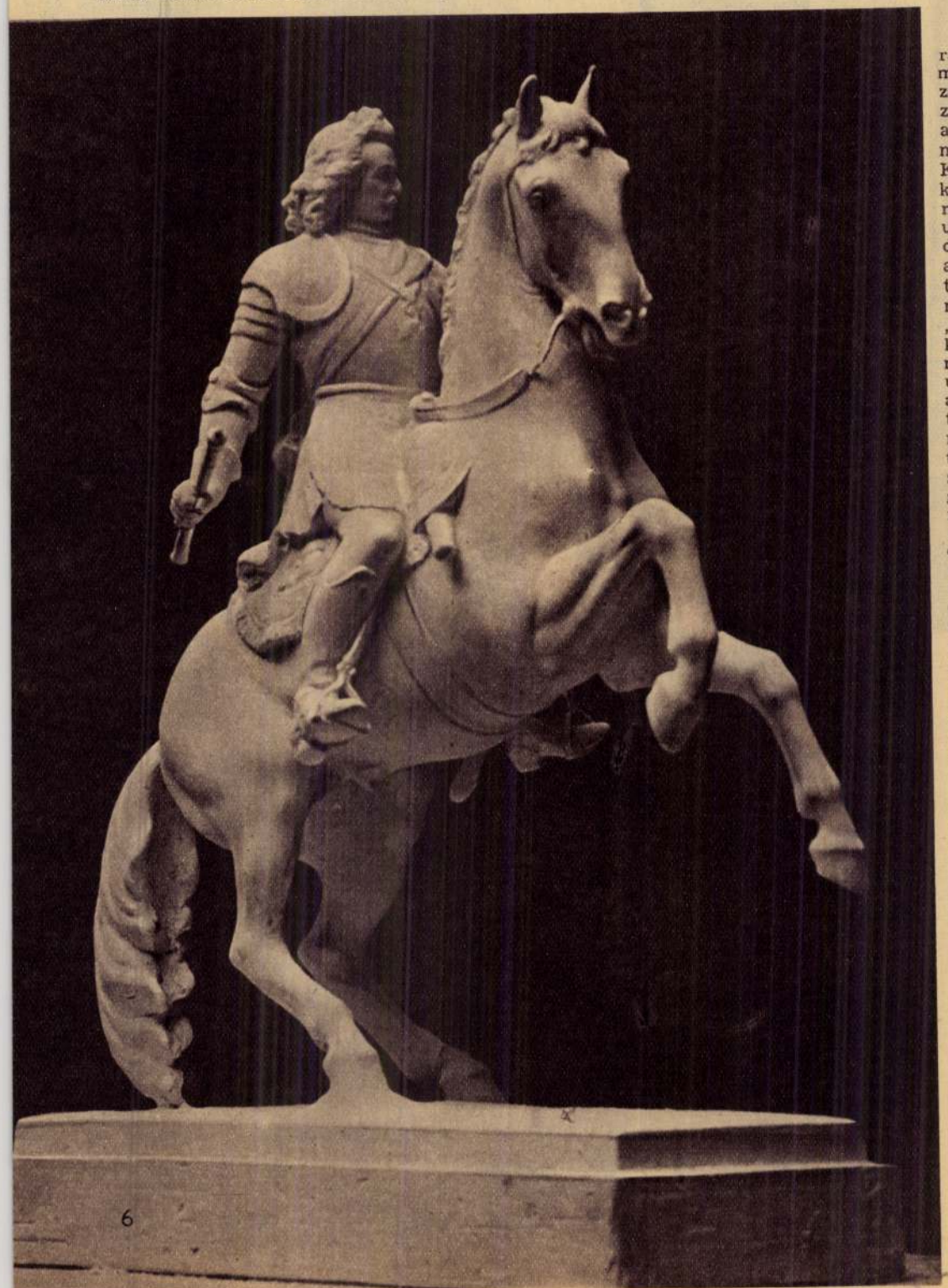

Baloldali kép: Rákóczi Ferenc budapesti lovasszobrának modellje, Pásztor János szobrászművész alkotása.

Képes Vasárnap. 1937. ápr. 25.

II. Rákóczi Ferenc szobra Budapesten

Három évtizede már, hogy messzi idegenből fényes ünnepségek között érkeztek haza a nemes fejedelem, II. Rákóczi Ferenc hamvai. Nagyszerü történelmi felvonulás volt a budapesti temetési menet és már akkor szinte szégyenkeztünk, hogy a nagy fejedelem, az elnyomottak és szegények nemesszivü védője még nem kapott méltó emléket a fővárosban. Azóta nevezik a volt Kerepesi-utat Rákóczi-utnak és azóta folytak az előkészületek, hogy egy nagyszerü szobor hirdesse a főváros egyik legméltóbb helyén a „nagyságos fejedelem" emlékét.

Már az utolsó simitások folynak azon a nagy lovasszobron, amelyet az Országháza előtt, a Kossuth Lajos-téren emelnek Rákóczi Ferencnek. Ma még az öntőműhelyben dolgoznak az óriási szobor összeállitásán és pár nap mulva már elszállitják a 80 métermázsánál is nehezebb bronzszobrot, hogy felállitsák a vörös svéd-gránitból épült Rákóczi-cimerrel ékesitett talapzatra. A munkások szinte eltörpülnek az ágaskodó ló mellett, Rákóczi alakja pedig a lovon ülve is nagyobb, mint egy álló ember.

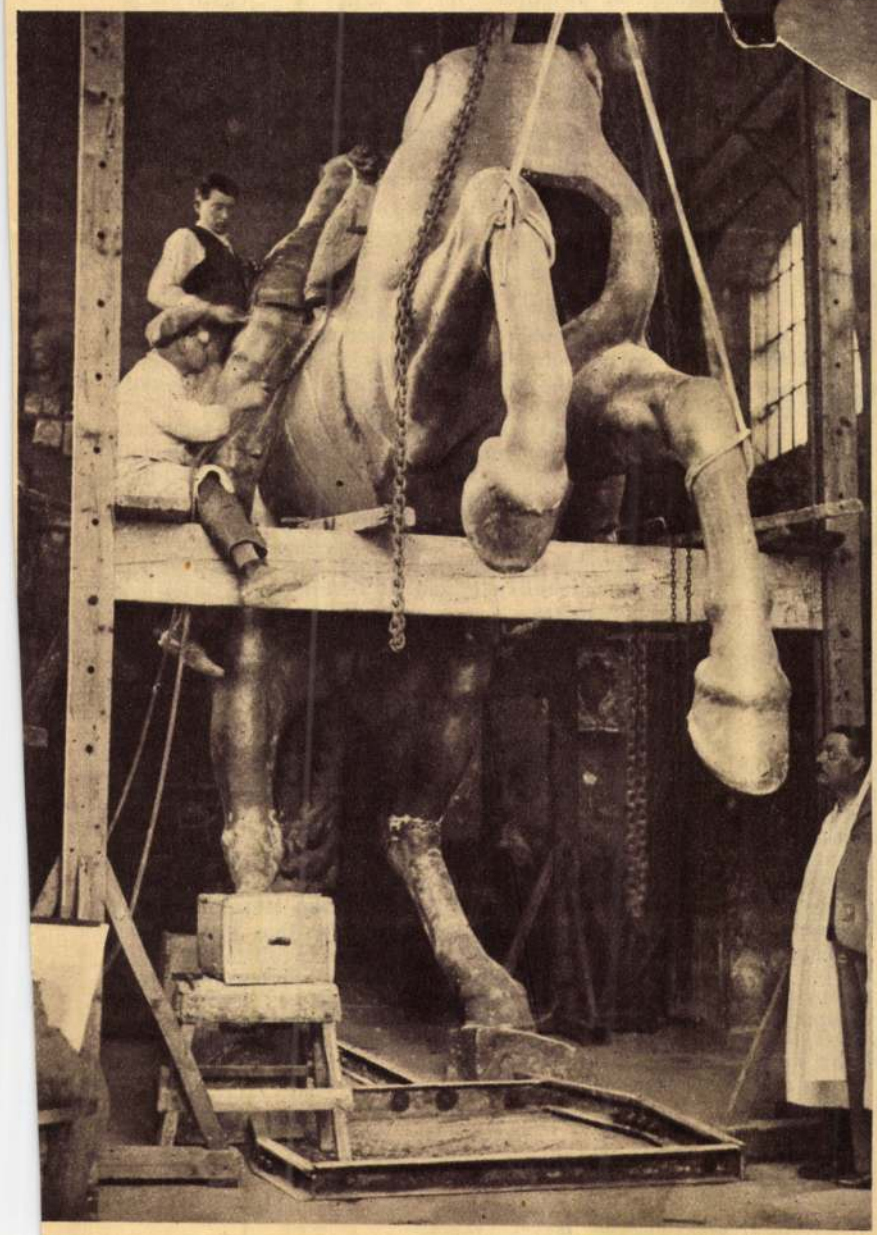

A Rákóczi-szobor főalakja, mellette Pásztor János, a szobrot alkotó művész. Baloldalt: az ágaskodó ló az öntőműhelyben. Lenn: A Kossuth Lajos-téren készül a szobor talapzata.

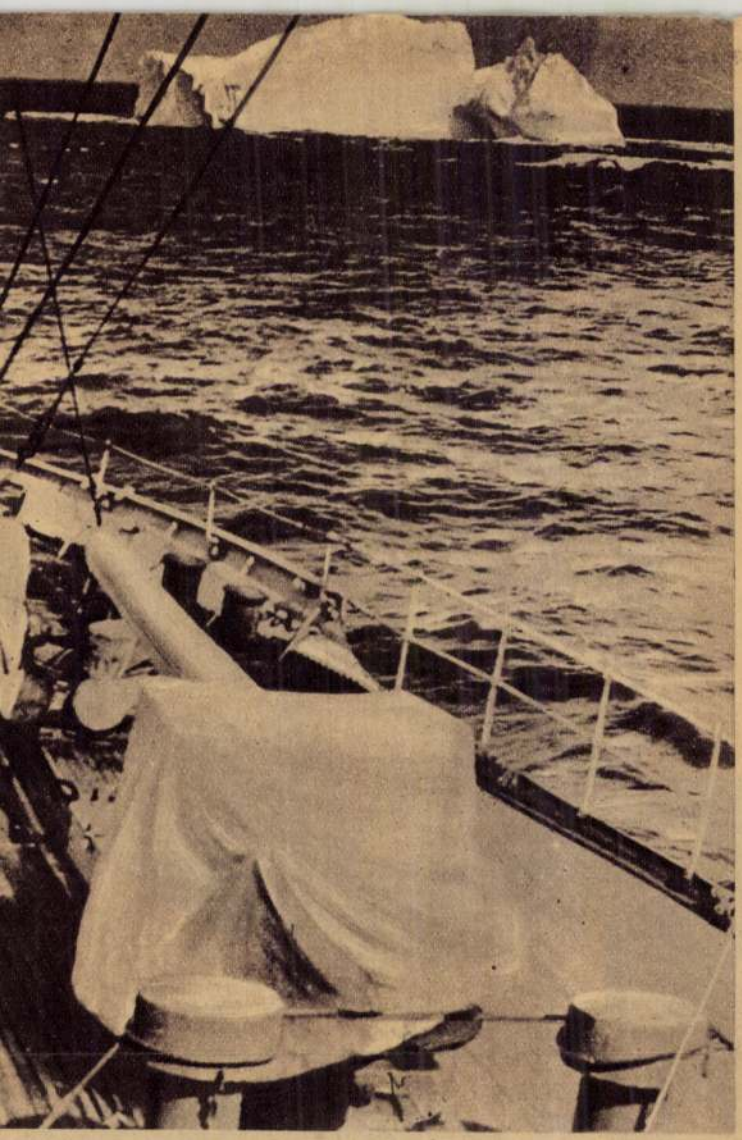

„JÉGŐRJÁRAT“ AZ ATLANTI ÓCEÁNON

A föld legforgalmasabb tengeri utját fél télen át, sőt tavasszal is sürü köd boritja. A hajókat jéghegyek fenyegetik a ködben. A jéghegyek Grönlandból indulnak el az évnek ebben a szakában. A roppant tömbök lassan és kiszámithatatlanul vonulnak az Atlanti óceán felé és veszélyessé teszik a hajóutat Európa és Észak-Amerika között. Számtalan hajótörést okoztak már. A nyomtalanul eltünt hajók legtöbbje ilyen jéghegyekkel való találkozásban pusztult el. A jégtömbök összterfogatát márciustól augusztusig nem kevesebb, mint 18.000 köbmérföldre becsülik. A hallgatag fehér szörnyek ugy imbolyognak az óceánon, mint a kisértetek.

Az utolsó nagy jéghegyszerencsétlenség, a Titanic óriáshajó pusztulása, végül is felrázta a világot és hathatósabb védelemre sarkallta. Valamit tenni kellett a veszélyes elemek garázdálkodásának megakadályozására. A modern hajózás korszakában szégyenletesnek érezték a szakkörök, hogy ilyen szerencsétlenséget nem tudnak elkerülni. Nemzetközi konferenciát hivtak össze Londonba a jéghegyek elleni tervszerü és rendszeres védekezés megbeszélésére. Az Egyesült Államok képviselői azt javasolták, hogy az érdekelt országok közös költségen egy szervezetet tartsanak fenn, mely a jéghegyek évi felvonulását figyeli és jelzi. Az elgondolást azonnal tett követte s 1912-ben megalakult a hires nemzetközi „jég-patrul“. E szervezet működésének köszönhető, hogy komolyabb jéghegyszerencsétlenség a Titanic szomoru esete óta nem fordult elő.

Tavasz elején kivonulnak a jég-őrjárat hajói a legfőbb tengeri utakra. E hajók kicsik, de igen erősek és ellenállók. Finom műszereik segitségével pontosan megállapitják a jéghegyek helyzetét, nagyságát, mozgási irányát és sebességét. Adataikat dróttalan távirón közlik a hajókkal.

Egy-két adat a jég-őrjárat hivatalos évkönyvéből: A jéghegyek átlagmagassága 20—50 m, de akadnak 135 m magasak is közöttük. A leghatalmasabb jéghegy, mellyel az őrjárat találkozott, valóságos uszó szigetnek tünt, hossza 6000 m, magassága 30 m volt. Sulya 36,000.000 tonnára becsülhető. A kanadai gőzös, „Empress of Scotland“ jelzett egy jéghegyet Labrador közelében, melynek hossza 7500 m, magassága 35 m volt.

Átlagban évenként 350 jéghegyet jeleznek a New Foundland-tól délre eső szakaszon, de 1929-ben, mely évben az emberiség egyik leghidegebb telét élte át, 1300 jéghegy barangolt az Atlanti óceánon. 1912-ben, a Titanic katasztrófájának évében, ugyancsak 1200-at számláltak. 1924-ben alig találtak 24 jéghegyet.

Néha több jéghegy uszkál egy csoportban, de néha egyedül kóborolnak az északi vizeken. Pár évvel ezelőtt csodálatos éji jéghegypanorámában gyönyörködtek a „Pontland“ gőzös utasai. A fehér jéghegyek ugy vonultak el a láthatáron, mint a lidércek. Mikor a hajó New Foundland felé közeledett, hirtelen minden oldalról felbukkantak a jéghegyek s csakhamar valóságos gyürüt alkottak a hajó körül. Az utasok tanui voltak egy-két bámulatos természeti jelenségnek, amint jéghegyek borzasztó erővel összeütköztek s nagy jégtömbök torlódtak fel az égig. E „jégszilánkok“ nagy veszélyt jelentettek, mert ha csak egy is a hajóra hull, tetemes kárt okoz, sőt léket üt rajta. Azonkivül hamarosan sürü köd ereszkedett a tengerre. A „Portland“-nek meg kellett állnia. Nem messze attól a helytől történt ez, hol a Titanicot érte a szerencsétlenség. Az utasok már elkészültek a legrosszabbra. De nem került sor az összeütközésre. Másnap hajnalban sikerült a hajónak egy aránylag szük résen kiszökni a jéghegyek ostromzárából.

A tulajdonképpeni veszélyes zóna az atlantióceáni tengeri utnak csak egy része, mely az északi szélesség 40. fokától a nyugati hosszuság 40. fokáig terjed. A „jéghegyszezon“ ideje erősen ingadozik. Enyhe tél után már januárban olvadni kezd a jég és a hegyek még abban a hóban megindulnak Labradortól dél felé. Néha a „jégmentes“ jelzést már junius elején megadják s a hajók a rövidebb északi utvonalat vehetik igénybe, melyet a jéghegyszezonban kerülnek.

A jég-őrjárat hajóit a legtapasztaltabb és legkipróbáltabb emberek vezetik. Minden hajó 15 napig van egyfolytában szolgálatban, azután leváltják. Abban a percben, hogy egy jéghegyet megpillantanak, máris leadják a dróttalan távirójelzést a jéghegy helyzetéről, nagyságáról és utirányáról. Körülbelül egy félmillió figyelmeztető jelzést adnak le szezononként. Azonkivül irásbeli jelentéseket készitenek a hajók kapitányai számára.

Különösen fontosak a jéghegyek utirányáról és sebességéről szóló adatok. Vannak jéghegyek, melyek napi 45 kilométer sebességgel usznak. Átlagsebességük azonban 10—15 kilométer naponként. Különösen veszélyesek azok a jéghegyek, melyeknek viz alatti része nem sima, hanem élesen csücskés. Ilyen jéghegynek esett áldozatul a Titanic.

Többször megkisérelték, hogy a jéghegyek felvonulási irányában valamilyen törvényszerüséget állapitsanak meg, de végül is az a vélemény alakult ki, hogy a jéghegyek játékai a mindenkori légáramlatoknak s menetirányuk az időjárás véletlenségeitől függ. Néha napokig, sőt hetekig egyhelyben állnak s esetleg keresztezik a hajók utját. E mozdulatlan jéghegyeket a jég-őrjárat emberei gyakran ugy távolitják el, hogy felrobbantják. Két ember kiszáll a jéghegyen, furatokban dinamitot helyeznek el, mely a hegyet apró szilánkokra tépi. Megpróbálták ágyukkal is szétlőni a jéghegyeket, de ez nem volt elég hathatós. Az elemekkel való háboruban csak a legerősebb robbanóanyagok váltak be.

Szívenlőtt szobrok

Érdekes?

Több. Érdekes és különös.

Ha babonás ember volnék, azt mondanám, hogy szívlövésre ítéltettünk az Idő által, amely mult, jelen és jövőként hömpölyög körülöttünk.

*

Vasárnaponként megosztom magányom az emlékezettel. Járom a várost. A Vártól a ligetig. Roppant erejű kutató és felfedező út egy olyan városban, amelyet levegőből és földről ostromolt a háború kegyetlen hónapokon át. Szinte minden követ ismerem «Városunknak», pedig nem itt születtem, csak lassan, szépen, kenyéren, boron, szenvedésen és szerelmeken át *«idevalósi»* lettem... Jaj, nagy vasárnapi csatangolások — mintha Szindbád s az óriás dioptriást viselő Szini Gyula is velem ballagnának — száz helyen látom, hogy mi tűnt el.

Legutóbb, vasárnap, a budapesti szobrok után jártam. Szép út volt. Eme út nyomán született a fenti, furcsa cím: Szívenlőtt szobrok...

*

Volt egy idő, amikor azzal vádolták «városunkat», hogy Budapest a rossz szobrok városa. Nyugodjunk meg, minden világváros szétkiáltja maga felett ezt a vádat. Még az olasz városkák is.

Donatello, a quattrocento naturalizmusának legerősebb képviselője, ez a hatalmas erejű művész, a világ egyik legszebb szobrának, a Paduában álló Gattanulato szobornak az alkotója, Firenzében sétálgatva, hevesen átkozódni kezdett az ócska városi szobrok láttán... Pedig... Firenze szobrai már akkor is, a XV. században a szó szoros értelmében *megállták* a helyüket...

Nos, Budapest nem a legroszszabb szobrok városa. Egyébként is ez nem rám, a vasárnapi csatangolóra tartozik. Rám egy furcsa-furcsa ízű szomorúság szomorúfüze hajlik ezer ággal, ahogy nézem, nézem Pest és Buda szobrainak — szívlövéseit...

Úristen, mit jelenthet ez, Miféle fantasztikus figyelmeztetés valahonnét, s valakitől? Tiszta véletlen nem lehet, holott nem tartom valószínűnek, hogy az ostromlók vagy ostromlottak közül valaki meglőltse fegyverét és végigjárja a várost. Végigjárja a várost és szíven lőjjön tíz híres szobrot... (Ennyit számoltam össze eddig...)

A golyó — ahogy mondani és írni szokták — áthatolt a szíven és azonnali halált okozott.

Nos, nézzük ezeket a szobrokat.

Dunapart. Petőfi Sándor bronzba öntött óriásalakja. Szívlövés. Ott feketedik a mellen a lyuk, ahol a golyó behatolt a «testbe». Azonnali halált okozott? Nem. Soha. Csak különös.

(Még ezen a délutánon felsiettem a Várba. A *másik* Petőfi-szoborhoz... Dermedten láttam, hogy a szabadsághős Petőfi itt is kapott egy szívlövést. Meghalt? Soha. Csak különös..)

A dunaparti Petőfi szomszédja a «mauzoleum» alatt üldögélő, szelíd királyné, Erzsébet. Ide, a boltívek alá is betalált a háború luciferi lövedéke. Erzsébet királyasszony mellébe is fúródott egy golyó. A szívét találta.

A várbéli, szívenlőtt Petőfi Sándor szomszédságában (kissé távoli szomszéd, de várbéli) Kazinczy Ferenc relief-arculatja. A A bécsi kaputéren. Megrogyott, ősi paloták előtt. Kicsinyke szinte picurka parkban... E szent reliefet büszkén őrzi a gyönyörű nő, a Múzsa, mosolya Pestre száll, alakja az örök ideál vonalaiból született. Az ostrom poklában elpusztult drága Pásztor János műve ez a szobor. (Modellje él s az alkotót siratja...)

Hihetetlen volt megdöbbenésem, amikor felfedeztem, hogy ez a reliefet őrző, szépséget hirdető, tiszta költészetet lehellő Bronz Szépség is kapott egy szívlövést.

Él? Halhatatlan. Kazinczyt vigyázza...

Ballagjunk le a Várból, szomorú ott minden, még a falevél is.

Gondoltam, megnézem az Irgalmasok tornya alatti romútparkban gyermekkori, édesen dörmögő barátom, Dörmögő Dömötör úr szobrát. Ó, szegény Dörmögő Dömötör... Ott ballag Róka úrral, Róka úr karjában a szegény liba. Mennek, mennek, dömötörölnek, pedig Dörmögő úrnak látongó, nagy *szívlövése* van...

Mi történt itt? Ki tette ezt?

Deák Ferenc mellébe két golyó fúródott.

Rákosi Jenőt is mint szobrot találta mellen a lövedék.

És, szinte sápadtan nézem örök mesteremet, a félvak, gyérarcú, sovány zsenit, Kölcsey Ferencet. Ül, ül a soksebű Szent Anna-templom átalmában, átalmered Pestre, sugalmaz és versel, pedig a mellét és éppen szíve táján golyó lyuggatta át...

Mi ez? Az ostrom varázslata. És ki volt a varázsló? Miért történt, hogy ott, a büszkén megmaradt parlament előtt, II. Rákóczi Ferenc nemcsak a lábát vesztette el, — hanem halmas *szívlövést* is kapott?

Meghalt?

Egyik sem.

Ének, mint a Várkert kioszkban *Ybl* Miklós s mint az ugyancsak *szíven lőtt* Gellért, a szent püspök a lerombolt híd s a magyar sziklák örök őrizője...

Igen, *szívlövések — bronzban.*

Elsápad az ember és kérdezgetni akar. De kit, mit, kitől? Ki tud ezekre a különös kérdésekre feleletet adni?

Válasz csak kérdésre jöhet, kérdés csak felelet elé.

Csak a tény csodálatos, hogy szívük ereje rettenetes.

Ott vannak mind a helyükön és — élnek... (B.)

IRODALMI KRÓNIKA

ÚJ MAGYAR ÍRÓT jelez az a vastag kötet, amely *Széthulló világ* címmel nemrég jelent meg. Ismételjük, még csak jelzi, de tegyük hozzá mingyárt azt is, hogy félreérthetetlenül. *Szőnyi* Sándornak első müve ez a nagyszabású regény, de vajmi keveset találtunk benne az első művek oly gyakori hibáiból. A hang őszinte és bátor, igaz, hogy néha még elcsuklik, ittott egy-egy disszonáns akkordja is megzendül, de nem vitás, hogy mindezek az apró tévedések, formai bizonytalanságok eltörpülnek a regény komoly írói értékei mellett. *Szőnyi* Sándornak érezhetően sok mondanivalója van s a mód, ahogyan elmondja, egyformán távol áll mind az álszeméremtől, mind az ízléstelenségtől. Őszinte örömmel üdvözöljük írószegény irodalmunk nevében is.

\+

A SPANYOL POLGÁRIHÁBORÚRÓL ír *Pénzes* Géza Közjáték Spanyolországban című kis regényében. Hanem a két könyv között az eszmei rokonság ellenére is, mérhetetlen a távolság. *Pénzes* Géza könyvében a szándékon kívül egyebet aligha dicsérhetünk. Egyébként az egész könyv tökéletes iskolapéldája a reménytelen dilettantizmusnak, e műfaj valamennyi kellékével gazdagon felruházva. S ami a helyzetet még rosszabbá teszi, érezhetően a betűvel alaposan ismerős kultúrember írta a könyvet, aki még kevésbé engedheti meg magának, hogy dilettáns legyen — ha ugyan e téren egyáltalán vannak fokozatok.

\+

SZABÓ DEZSŐ utolsó napjairól írt beszámolót *Ur* György. A kis könyv nem annyira írói munka, mint inkább szubjektív emberi dokumetum, de megírása bizonyára nem volt sem felesleges, sem hiábavaló.

\+

ÖRÖMMEL OLVASTUNK Indig Ottó, a Franciaországban élő magyar író nagy sikeréről. Coquelicot (Pipacs) című mesekönyve 50.000 frank jutalmat nyert, mint az 1947-es év legjobb gyermekkönyve. Az eseményt annál inkább méltányolhatjuk, mert tudjuk, mit jelent az, ha az egyébként annyira elzárkózó francia irodalmi élet külföldi írót ilyen kitüntetésben részesít.

Laurentius

Tölcsér fagylalt

Milyen egyszerű az egész! Az ember odaáll a pult mellé, fehérkabátos cukrász benyúl a falapáttal valamelyik rózsa zín vagy dióbarna porcellánbarlangba és már ott mosolyog a ropogós ostyatölcséren az édes hűsítő fagylaltjegecdarab. Az ember aztán elviszi, megeszi és azt hiszi, hogy lehűl. A mostani kánikulában soha nem öltött arányokat ért el a fagylaltfogyasztás. Azt hiszem, a budapesti fagylaltmennyiség kitesz naponta egy-egy úszó jéghegyet.

Dörre Ferenc cukrász volt Debrecenben a mult század végén. A Ceglédi-utcában volt az üzlete, ebben a szép, széles utcában, amely a Kistemplommal szemben fordul be a Nagypiacutcáról s amely utcát méltónak ítélte a magistratus arra, hogy később Kossuth Lajos nevéről nevezze el. Kis cukrászbolt volt a Dörre-féle, de üvegharangjai alatt a legpompásabb sütemények mosolyogtak. Téglanagyságú krémesek, furulyahosszúságú habos rolók, csokoládétölcsérek, amelyek merész fordulattal tejszínhabcsókot rejtegettek baracklekváross tekercsek, háromszögű dobostorták, mely süteményt Dobos Ferencről a 85-ös országos kiállítás híres vendéglőséről neveztek el, tőrök lepények, amelyek fölött úgy állott a cukros hab, mint a hó a távoli havasok fölött.

Én akkor negyedik gimnáziumba voltam és a debreceni nagykollégiumot veszélyeztettem. Két férfiú imponált nekem csupán. Az egyik volt: Petőfi Sándor. A másik: Dörre Ferenc.

Mindennapos vendége voltam Dörrének. Gyakran nem volt pénzem, nem fogyasztottam semmit. Az se volt baj. A nézéssel is beértem. Talán ott tettem szert a derűs életfilozófiámra. Hiába verték a fejembe a klasszikus verssort, hogy: Ábrándozás az élet megrontója. Én csak ábrándoztam, dobostortáról, tejszínhabos török lepényről, vanília-, citrom-, málnafagylaltról.

Mint ahogy valamikor csak három bank volt Pesten, kezdetben úgy volt a fagylalttal is. Csak ez a háromfajta volt belőle. A puncs, a tutti-frutti, a rumosdió, a karamel még ott olvadozott a messze jövő ködében. De ez a három fagylalt aztán remek volt. Pláne a Dörre-üzletben, ahol egész hasábokat szakítottak fagylaltból a kis kékvirágos porcellántányérra. Egy rekkenő júliusi délután éppen a pénzemet számolgattam a márványasztal alatt a markomban, hogy vajjon telik-e egy vaníliás ostya a kis fagylaltom mellé, amikor fehér kabátjában, tekintélyes pocakjával, búskomor arcával mellém telepedett Dörre Ferenc úr. Igen, állandó szomorúság ült az arcán, amin én fölötte csodálkoztam, mert úgy véltem, ha énnekem ilyen cukrászboltom volna, egész nap csak röhögnék nagy boldogságomban. Szóval: Dörre úr mellém telepedett, néha beszélgetett velem. Megbecsült engem, mert én is megbecsültem iparát, tudtam, hogy elragadtatott, lázas érdeklődéssel kísérem az édesipar minden fázisát.

Azt mondta:

— Holnap kipróbálok valamit. Újítást.

Kíváncsian néztünk egymásra. Ő elém tolt egy diótortát. Véleményemre volt kíváncsi, előre meg akart vesztegetni.

— Csak ezen a diótortán ne próbáljon ki semmit, Dörre bácsi. Ez így jó, ahogyan van. Tökéletesen.

— Fagylaltról van szó.

A torkomon akadt a diótorta. Lehet, hogy fagylaltot is kapok? Vaníliát, citromot, málnát?..., Nem kaptam.

— Az az újítás jutott eszembe, hogy ezentúl nem adok tányért a fagylalthoz.

— Nem ad tányért?

— Nem. Kanalat se.

— Kanalat se?

Ránéztem. Biztosan megőrült a boldogságtól, hogy állandóan ennyi cukrászsütemény között lehet.

— Hát mit ad a fagylalthoz, Dörre bácsi?

— Ostyát.

Elkezdtem hátrálni a kis aranyozott székkel. Még belém harap szegény. Belém, pedig ott van mellette az a malomkeréknagyságú dobostorta. További magyarázott:

— Kis tányérformájú ostyát sütök, ráteszem a fagylaltot. Minek kanál, minek tányér? A fagylalt: massza, azt úgy lehet enni, mint a gyümölcsöt vagy a süteményt. Holnap idejön hozzám ebéd után a „Lóasszentáló bizottság". Átjönnek az „Angol királynő"-ből. Azokon kipróbálom.

Ezzel eltűnt a fehér mullfüggöny mögött. Tünődve néztem utána. Ilyesmiken töri a fejét, ahelyett, hogy megenne vagy öt darabot abból az indiánerből, amit a sarokban töltött meg a cukrászinas.

A Lóasszentáló bizottság katonai és polgári elemekből volt összeválogatva. A lóhoz értettek, de a merész újításokhoz nem. Ezt állapítottam meg, amikor másnap megkérdeztem Dörre bácsit:

— Hogyan sikerült a fagylaltpróba?

Sötéten nézett rám:

— Sehogy.

— Mit mondtak?

— Semmit. Kinevettek.

*

Dörre Ferenc debreceni cukrász az Úr 1894-ik esztendejében pontosan úgy járt, mint ama bizonyos kürtőkalapos úriember, aki először merészkedett ki esernyővel a feje fölött, zuhogó esőben, a londoni utcára.

Farkas Imre

Új hódítások az elektromosság diadalútján

Az elmúlt évek folyamán egész sor új elektromos jelenséget tárt fel a tudomány.

A kísérleti megfigyelésektől, a fizikai laboratóriumtól és az elmélettől azonban ma már rövid az út a technikai gyakorlatig.

Míg azelőtt az új megismerések hosszú évtizedekig porosodtak tudományos folyóiratokban és szakkönyvekben, ma a technikai érdeklődés már elébüksiet és igyekszik mielőbb valóra váltani gyakorlati lehetőségeiket — mint néhány friss vívmányán a következőkben is láthatjuk.

Elektrotor, servomechanizmus, motorerdő

Két elektromótor egy gyűszűben! Ilyen parányi mótorokat gyárt *egészen új elektromágneses elv alapján* egy angol testvérpár. A röviden *elektrotor*nak nevezett villanymótor méretei, súlya és energiaszükséglete oly csekély és fordulatszáma oly magas, hogy a nagyobb hitelesség kedvéért az előállító üzem nevét és címét sem mulaszthatjuk el: *Rev Motors, of Knowley House, Bolton, Lancashire.*

Átmérője és szélessége alig 5 milimétér, súlya: nem is egészen 1 gramm, feszültsége: 1.5 *volt* és fordulatszáma: percenként 7000! *Legkisebb egységei rendkívül érzékeny tudományos műszerekben kerülnek alkalmazásra, míg a nagyobbakat radarokban, vonatok, autók, repülőgépek levegőkondicionáló berendezésekben, autók szélfogótörlőin, játékokban modellrepülőgépekben, villamos borotválkozó készülékekben, hajhullámositókban stb. használják.*

Az elektrotorok ilyen széleskörű használatát tekintve, nem csoda, ha a gyár alig tud eleget tenni a megrendeléseknek és *a jövő évre 5 millió mótor gyártását irányozták elő.*

Ezek a parányi villanymótorok új korszakot nyitnak az automatatizálás terén, hiszen már ezidőszerint is elektromótorok látnak el számos olyan feladatot, melyek nemrég még megoldhatatlanok voltak vagy csak kézierővel, lassan, pontatlanul, kényelmetlenül vagy költségesen voltak teljesíthetők.

Ezek a gépszolgák: *szervomechanizmus*ok elektromos hajtású «agyukkal» már a háború alatt is kiemelkedő szerepet játszottak. Például *pontosan irányitották a repülőerődökön az ágyútornyok tüzét, ellenőrizték és szabályozták a gépek működését és a pillanatok törtrésze alatt végeztek bonyolult és egész tudóshad számára is csak órák, napok és hetek alatt teljesíthető számításokat.*

A békegazdálkodásban még nagyobb szerep vár rájuk. *Rengeteg kényelmetlenségnek, üzemi balesetneknek és veritékes munkának vehetik elejét,* különösen veszélyes üzemekben, ahol magas hőmérséklettel, mérgező, gyúlékony, robbanó anyagokkal dolgoznak. Itt *servomechanizmusok szolgálják ki a gépeket és a munkások tisztes, veszélytelen távolból, műszereken ellenőrzik zavartalan működésüket.* Az ágy mellől gombnyomásra nyithatócsukható ablakoktól az oakridgei atomtelep teljes és „kihalt" üzemének 15 kilométeres távolságból irányítható vezetéséig és a világűrbe lőtt rakéták irányításáig terjed alkalmazási lehetőségük. De a servomechanizmusnak munkáját szinte mindannyiszor elektromótorok végzik.

A servomótorok és robotberendezések jelentőségének megvilágítására vegyünk egy tömény példát és nézzünk körül egy repülőerődön. *A tulajdonképpeni repülőgépmótorokon kívül 331 kis villanymótort találunk rajta.*

Mi az ördögbe annyi elektromótor egy szál repülőgépen? Többek között forgatják az ágyútornyokat, irányítják a fedélzeti fegyverek tüzét, szállítják a lőszert, működtetik a légsürítő-, fütő-, jégtelenítő-, tájékozódó-, rádió-, belső telefon-berendezéseket és hajtóanyag-szivattyúkat, mozgatják a futókerekeket, bombakioldó szerkezeteket — de hiszen 331 servomótor van a *Boeing*-repülőerődökön és valamennyi valami fontos feladatot lát el! És míg a pilóta alszik — mert nyugodtan alhat is, ha nincs ellenség a láthatáron —, a mótorok vidáman dolgoznak.

Magasfeszültségű vezeték helyett — csővezeték!

Az elektromos erőátvitel is kisebbszerű forradalom előtt áll.

Barlow londoni egyetemi tanár a brit rádiómérnökök bornemouthi gyűlésén kijelentette, hogy nincs messze az idő, amikor a magasfeszültségű villamos-vezetékrendszer, mely huzalhálózatával, villanypóznáival és rácsos tartóoszlopaival együtt nem egy repülőgép vesztét okozta és a táj szépségét is eltorzítja, — eltűnik a láthatárról és a föld alá bújik.

Ez még nem jelentene új megoldást, hiszen a villamosvezetékeket már a mult században az elektromos erőátvitel legkezdetén is a föld alá süllyeszteték. Csakhogy most arról van szó, hogy *a huzalok szerepét csövek veszik át, melyekben úgy örvénylik a magasfrekvenciás elektromágneses áram, mint a víz vagy a gáz,* csak valamivel gyorsabban: úgy másodpercenként 300.000 kilométer sebességgel...

Egyetlen csővezeték a különböző rezgésszámú áramok ezreit viszi, például: világítás és hajtóenergiát, telefonbeszélgetések ezreit stb., anélkül, hogy reménytelenül összegabalyodnának. 15—20 kilométerenként felállított „átalakítóállomások" osztják aztán szét a „címzetteknek" az őket megillető frekvenciákat.

A 4 centiméter átmérőjű, de alig 1 milliméter falvastagságú feszforbronz-csövek csak megfelelő szigetelést igényelnek, mielőtt a föld alá kerülnek — mindaddig, míg újabb bejelentés nem hangzik el, hogy már csövekre nincs szükség... Hiszen a vezetéknélküli elektromos erőátvitel gyakorlati lehetősége már ott dereng a láthatáron.

Rántottcsirke félperc alatt — dielektromos sütéssel

A dielektromos hevítés ugyancsak szédületes távlatokat nyitott meg.

Dielektromos?... Ez kissé bővebb magyarázatra szorul.

Az új fűtési, hevítési, szárítási eljárást a magasfrekvenciás technika tette lehetővé és kifejlesztését a háború siettette, amikor a hadiipar racionálisabb, egyszerűbb és gyorsabb termelési módszereket sürgetett. Főként a fémiparban: olvasztásnál, edzésnél, forrasztásnál és hasonló eljárásoknál látták hasznát a magasfrekvenciának.

A magasfrekvenciás hevítés az indukció-elv alapján történik: *a megmunkálandó fémdarabban örvényáramokat* (ú. n. *Feucault*-áramokat) *idéznek elő, melyek aztán az anyagot felmelegítik.*

De *hogyan hevíthetők át olyan anyagok, mint például fa, textíliák, liszt, főzelék és hús, melyek tudvalevően az elektromos áramot nem vezetik?*

Ennek módját is megoldották az elmúlt években és a fa- és bútoriparban hajlítási, enyvezési és szárítási célokra, műanyagok előmelegítésére, főzelékek aszalására és ételek pasztőrizálására máris bevezették.

A dielektromos (nem vezető) anyagot két fémlap közé helyezik és az elektromos kondenzátor módjára működő összetételben a szigetelőanyag egyenletesen egyidejűleg és egész terjedelmében átforrósodik. Tehát nem kívülről kapja a meleget, mint a tűzhelyen, hanem magában az anyagban fejlődik ki a hő. *Mindez másodpercek alatt történik.*

A magasfrekvenciás generátor, mely ezt lehetővé teszi, lényegében egy egyszerű rádióra emlékeztet, csövekkel és rezgőkörökkel s másodpercenként 10.000—200.000.000 rezgéssel dolgozik. Legbeváltabb fajtája: a *magnetron*, mely a radartechnikában már a háború alatt széleskörű alkalmazást talált.

De mindezt fölösleges tudni a háziasszonynak, ha 29 másodperc alatt akar megsütni egy kalácsot, 10 másodpercen belül forró virslit akar feltálalni vagy éppenséggel csak egy perc ideje van egy többfogásos ebéd elkészítésére. Mert a keményre fagyott nyershús is puha, ízletes sültté válik 47 másodperc alatt a dielektromos tűzhelyen, mely egyébként úgy fest, mint egy csinos jégszekrény.

A háziasszonynak csak két kapcsolóval kell megbarátkoznia, és attól sem kell tartania, hogy megkozmásodik a leves vagy hogy odakap a hús. Ilyen galiba nem fordulhat elő: egyrészt, mert az étel egyenletesen és belülről forrósodik át, másrészt mert a beállított önműködő időkapcsoló, mihelyt megfőtt az ebéd, kikapcsolja az áramot.

Hogy hol kapni ezt a varázstűzhelyet? A világ legnagyobb magnetron-üzeme: a *Raytheon Manufacturing Co* gyártja és *radarange* néven hozza forgalomba. Egyelőre azonban még drága mulatság, úgy, hogy *ezidőszerint csak repülőgépeken, vasúti étkezőkocsikban és éttermekben talál alkalmazást.*

Amerikában újabban élelmiszerüzletekben is mind sűrűbben látható, ahol a háziasszonyok mingyárt meg is főzhetik rajta a család ebédjét. Háztartások számára most van kidolgozás alatt egy olcsó típus. Az angolok már be is mutattak egy háztartási „rádió-tűzhelyet".

Amíg mi, szegény európaiak is megfizethetjük, addig a maradi módon megsütött rántottcsirke is jó nekünk, még ha félórába is telik, míg megsül...

Gáspár László

Nagy üzlethelyiségembe

jó helyen. TÁRSAT VENNÉK. Érdeklődők írjanak „Tágas és világos" jeligére Patak hirdetőbe, Bajcsy-Zsilinszky-út 29. szám.

Modern villát

4—5 szobásat, pesti oldalon keresek
Telefon: 296-298

HORDÓK

újjak, használtak raktárról ELADÓK. Vétel, csere. ANGER kádár-m. Raktár: VII. Klauzál-tér 5 Tel 22-56-76.

WAKUN

SZŐCS. KECSKEMÉTI-U. TIZENEGY felkéri k. vevőit, hogy átszabásaikkal, javításaikkal és rendeléseikkel a későbbi torlódások elkerülése végett már most keressék fel.

Cca 60 lóerős NYERSOLAJMOTORT

megvételre keres, kovácsolt darabokra 10—15 kg-ig bérmunkát vállal.
Csoknyai Szerszámgyár kft.
Bpest, VI., Podmaniczky-u. 18.
Telefon: 124—161, 129—285.

Contaxot, Leicát

és más fényképezőgépet, valamint mindenféle fotóanyagot magas áron vásárolunk

HAFA-Hatschek és Farkas

fényképészeti szaküzletek:
VI. ANDRÁSSY-ÚT 31.
IV. SOMOGYI BÉLA-ÚT 28.

Középosztály és munkásság

Cikksorozatunkra válaszképpen sok hozzászólás érkezett. Ezek közül alább adunk kettőt.

I.

A társadalmi megbékélés érdekében jó volna a „középosztály" megnevezést a közhasználatból kiküszöbölni, mert idejét múlta. Ha már szükség van a megkülönböztetésre, beszéljünk testi munkásról és szellemi munkásról s legyen mind a kettő egyformán megbecsült tagja a demokratikus társadalomnak. Ne hajtsuk erőnek erejével a szellemi munkásság táborába a tanulni vágyó ifjúságot, mert ennek a tábornak a befogadóképessége jóval kisebb s az elérhető átlagos anyagi javadalmazás csak nagyon mértékletes, beosztó, szerény életszínvonalat tud biztosítani. Az oklevélszerzésben nincsen ma már semmi fantázia s ha a szellemi munkavállalók között sok lesz a munkanélküli, akkor az szükségképen az egész társadalom erkölcsi színvonalának a leszállására, nepotizmusra, korrupcióra és bürokratizmusra fog vezetni. A szellemi munkásság legfőbb feladata, szaktudományos munkássága mellett az erkölcsi törvények példaadó megtartása. A létért való kilátástalan küzdelem végzetes csorbát ejthet az egyesek lelkén s ezáltal az új, demokratikus értelmiség hamarabb juthat oda, ahová a régi jutott, azaz az élvezethajhászás, az erkölcstelenség léha életformájához, amivel azután a kevésbbé művelteket is megfertőzi s nemzeti létünket veszélyezteti. A demokratikus társadalomnak a nevelésre, az iskoláztatásra kell a legnagyobb gondot fordítania. Nem szabad megfeledkeznie arról, hogy szilárd erkölcsi alap nélkül a legeszesebb és a legtanultabb ember, ha vezető állásba kerül, többet árthat a társadalomnak, mint az, aki, ha nem is olyan kitűnő szellem, de erkölcsi szempontból fedhetetlen s amellett jólelkű és jómodorú. A bohémek, a könnyűvérűek akármilyen kiváló tudósok és művészek, csak maradjanak pusztán tudósok és művészek, a vezető állásokat pedig a saját személyükben is a legszigorúbb erkölcsi alapon álló emberek töltsék be. Az emberiség, de kiváltképen a demokratikus társadalom csak szigorú erkölcsi alapon létezhet és fejlődhet, különben elemeire hullik szét s a civilizáció biztonsága helyett az ősember, sőt az állat tisztán önző ököluralmába zuhan vissza.

D. Andeházy Szilárd,
(Fonyód.)

II.

Engedelmet kérek, hogy munkás létemre kívülről ahhoz a vitához szólok hozzá, amit a középosztály önmagával folytat a *Magyar Nemzet* hasábjain. Bátorságot a hozzászóláshoz onnan veszem, hogy a *Magyar Nemzet* régi olvasótáborához tartozom.

Őszintén meg kell mondanom, hogy a probléma felvetését nemcsak időszerűnek és fontosnak, de megoldását a magyar demokrácia szempontjából sorsdöntőnek tartom. A magyar középosztály sértett önérzet, hiúság s anyagi leromlottságból fakadó keserűségből nem válhat a demokrácia ellenségeinek eszközévé! Mert a dolgok mélyén erről van szó! A vitából az ez ellen való küzdelem őszinte erőfeszítése érezhető. A legőszintébb erőfeszítés is csődöt mond azonban ott, ahol a kiindulási alap hibás. Erre a megállapításra különben a „Középosztály és munkásság" című cikk szolgáltat okot, amely kétségbe vonja a „Magyar középosztály metamorfózisa" című cikk optimista állításait, mely szerint: „A munkások követelik tanárok, tanítók fizetésjavítását. A magyar tudomány számára ők követelik legerélyesebben a tudományos kutatómunka szellemi és anyagi feltételeinek biztosítását", továbbá „A demokrácia nem megmerevedett statikus állapot, melyben a hibák, fogyatékosságok, igazságtalanságok megmaradnak."

Ezeket a megállapításokat az említett cikk túlzottan derülátónak ítéli meg és majdnem két hasában keresztül arról ír, hogy... de idézzük pontosan: „A közelmultban azonban gyakran előfordult, hogy a szaktudásnak deferálnia kellett a politikai elfogultsággal szemben. Sok helyen érvényesült az az elv, hogy a gyár, az üzem élére állított egyének kiválasztásánál nem a nagyobb szaktudás, a vezetésre való rátermettség volt az irányadó, hanem a pártigazolvány", s így tovább. Ha ez olyan mértékben volna igaz, amilyen súlyt ennek a megállapításnak a cikkében a hozzászóló ad, a magyar újjáépítés sehol sem állna, meg sem kezdődhetett volna. Sokkal inkább áll ez, ha nem is ilyen formában a multra, mint a közelmultra. Mi még nagyon jól emlékszünk azokra az időkre, mert bőrünkön éreztük annak a szakképzett vezetésnek „előnyeit".

Ha a középosztály önvizsgálata során ilyen útra siklik és minden nehézségért, ami éri a mát, s ilyen vagy olyan formában a munkásságot teszi felelőssé, hamis következtetésekre jut és a legtiszteletreméltóbb erőfeszítései is kudarcba fulladnak.

A fentemlített cikkből a középosztály elvesztett pozíciói, régi „úriemberi" életforma elvesztése feletti siránkozás érződik ki. Azon életforma feletti siránkozásé, mely hordozóinak az uralom árnyékában tehetségre, képességre való tekintet nélkül biztos megélhetést, pozíciót és felemelkedési lehetőséget nyujtott.

Ez megszűnt, s mi remélni merjük, végérvényesen. Ezt a középosztálynak is tudomásul kell vennie. Történetesen azt, hogy a magyar társadalom szerkezetében alapvető strukturális változások történtek, melyek után a középosztálynak többé nem a parasztság, munkásság *felett*, hanem *mellett* a helye.

Kovács Sándor
gépgyári lakatos.

Az emberi szabadság

Örök emléknapjai közé tartozik *július 14-e*, amelyet a szabadságszerető magyarság is megünnepel és amely arra emlékezteti a világot, hogy 1789 július 14-én a párisi utca népe behatolt a Bastille falai közé és kiszabadította onnan a királyi önkényuralom politikai foglyait. Ezt a napot azóta általában *a polgári szabadság születésnapjá*-nak tartják, de — mivel a polgárság felszabadulása természetszerűen megelőzte a proletariátus béklyóinak szétszakítását — *július 14-et nyugodtan minden modern szabadságtörekvés egyik legfontosabb dátumának is tekinthetjük.* Napjaink néhány nagy orosz történésze úgy fogalmazta meg július 14. históriai jelentőségét, hogy — *a nagy francia forradalomtól a nagy orosz forradalomig terjed a modern szabadságküzdelmek vérrel áztatott útja.*

A szabadság emléknapjai azért tartoznak az örök emléknapok közé és azért *időtlen ünnepek*, mert voltaképp az emberiség egész története nem más, mint különböző szabadságküzdelmek sorozata. Az ember kezdetben azért harcolt, hogy felszabadítsa magát a természet bizonyos erői alól. A harc később a kiváltságos emberek és a kiváltságokat alátámasztó babonák ellen folytatódott. Azután következtek egymásután az elnyomott rétegek tudatos osztályharcai, amelyek *gazdasági szabadságharcok* voltak.

A Bastille ostromát és bevételét az *Emberi és Polgári Jogok Deklarációja* szentesítette, amely világgá kürtölt néhány örök igazságot. Olyan igazságokat hangoztattak az emberi jogok akkori kodifikátorai, amelyek túlléték az azokat megalapító osztályokat és ma sem avultak el, legfeljebb kiegészítésre szorulnak. Ma már tudjuk ugyanis, hogy a *politikai jogokat*, ha azokat komolyan vesszük, *gazdasági jogokkal* kell kiteljesíteni.

A nagy francia forradalom elbukott, mert megteremtette ugyan a szabadság nagyszerű elvi alapjait, de nem tudta megalkotni a szabadság új elveinek megfelelő rendet. Európa most — a szabadság új, korszerű értelmezésével foglalkozva — azon töpreng: *miképp lehet összeegyeztetni a legkorszerűbb Szabadságot a legkorszerűbb Renddel s a legmodernebb Rendet a legmodernebb Szabadsággal?* A népi demokrácia modern szabadságfogalma jegyében kell kialakulnia a megfelelő állami, társadalmi és gazdasági rendnek. *József Attila* szavait idézzük: «... *szabadság, te szép, nekem rendet!*»

Sós Endre

FESTIVAL MONDIAL

Brüsszel, július hó
(A Magyar Nemzet tudósítójától)

Kis és nagy nemzetek békés versenyének vetekedése zárult le ma a *Palais des Beaux Arts*-ban, miután egy hónapja szakadatlanul peregtek a versengő filmek. Győztes lett: a jury döntése szerint a francia Pathé-film *Le silence est d'or* (Hallgatni arany). A jury döntése nyilván meghajolt a filmnek hamisítatlan, jellegzetesen francia tartalma előtt, amely kifejeződik *Maurice Chevalier* játékában csakúgy, mint egy igaz művész: *René Clair*-nek, a film alkotójának és rendezőjének fölényes szellemességében. Amellett a tárgy és a háttér: a vetítés ős- és hőskora, a filmkultúra jellegzetes alaptípusainak kialakulása. Shakespeare Hamletben Pyramus játékát, vagyis színpadot vitt a színpadra: René Clair filmet alkotott a filmről, vetítve vetített, ezért nyilván a legfilmszerűbbet adta valamennyi versengő film között.

Az ünnepélyes előadás után *Chevalier, Marcelle Derrienne, François Perier,* a szereplő színészek megjelentek a színpadon, a közönség lelkesen tapsolt és helyeselte a jury döntését.

A JURY DÖNTÉSÉHEZ

talán az is hozzájárult, hogy — nem akart dönteni. Mert a Festival igazi küzdelme a vetítővászon mögött az amerikai és az angol filmérdekeltség birkózása volt. Az amerikai filmet *Eric Johnston*, a „Motion Picture Association of America" elnöke képviselte, nyolc nagy amerikai filmcsoport zárkózott mögéje: a Columbia Walt Disney, Samuel Goldwin, a Metro-Goldwyn-Mayer, Paramount, a 20th Century Fox, Warner Bros stb., az angol filmet a „British Film Producers Association, de elsősorban a *Rank*-csoport képviselte.

A Johnston—Rank irgalmatlan küzdelme, sajtófogadásokon, bálokon és választásokra emlékeztető plakát-háborúban folytatódott, a brüsszeli taxik utóbbi már mind vagy angol vagy amerikai zászlókkal futottak. A Johnston-csoport elhozatta Brüsszelbe Hollywood szépeit, *Linda Darnell*-t, *Eleanor Parker*t stb., végül latba vetette *Rita Hayworth*-nak mindent felülmúló és lenyügöző népszerűségét — a *Rank*-csoport erre külön repülőgépen a Festivalra invitálta vedette-jeinek egész táborát, élükön *Paulette Goddard*-al és olyan káprázatos divatbemutatót és bált rendezett, amely a sok mindent megért brüsszeli közönséget elkápráztatta. Beavatottak ezt azzal magyarázták: Anglia veszített világpolitikai és világgazdasági jelentőségéből, de kulturális pozícióit Amerikával szemben nem hajlandó föladni, akármilyen áldozatba is kerül, a film pedig egyike a legerősebb kulturális támaszpontoknak, Amerika pedig ép erre tart igényt. A Festival jury-je tehát észszerűen a második díjakból az egyiket az angol *Old man out*-filmnek (A. Rank), a másikat egy amerikai S. Goldwyn-filmnek ítélte: *The best years of our life* (Legszebb éveink), tehette ezt annál is inkább, mert a közönség főleg ez utóbbiban sejtette a verseny győztesét. A film témája sokban emlékeztet E. M. Remarque: *Az út hazafelé* c. regényére: a leszerelt katona pszichológiai elemzését adja. Egyik jelenete felejthetetlen: a hadirokkant, aki mindkét kezét vesztette, műkezének vaskarmával letépi az egyik otthonmaradt szájhős gomblyukából az amerikai lobogót. A film szerzője *William Wyler*, aki különben szintén eljött Brüsszelbe, igazi költőnek bizonyult.

OROSZORSZÁG

ezúttal távolmaradt, a kisebb nemzetek pedig egyáltalán nem tudtak lépést tartani az angol-amerikai versengéssel. Argentina, Ausztrália, Ausztria, Canada, Dánia, Görögország, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Svédország meg Jugoszlávia semmi érdeklődést nem keltett. A meglepetés erejével csak két ország produkciója hatott: Olaszországé és Mexikóé. Az olasz filmek: *Paisa Videre in pale, Danièle Cortis*, Sarah Churchillel a főszerepben, a verseny nagy filmjei voltak, a mexikói filmekben pedig Emilio Fernandez nagy rendezőnek, Dolorez del Rio pedig nagy tragikus művésznőnek bizonyult.

ÉRDEKES VOLT

megfigyelni a filmek tárgyválasztását és a közönség és a sajtó reakcióját. Kis népek többnyire folklorisztikus honismertető tárgyakkal kísérleteztek kevés sikerrel. A volt megszállott államok mind resistance-filmeket mutattak be: a közönség és a sajtó általában hidegen fogadta őket és hatásukat olcsó sikernek minősítette. A film természetének azonban úgyiátszik a legjobban az egyetemes *humanum* felel meg és a nagy filmek valóban versenyeztek a fájó problémák föllebbentésében. Az angolok az ír-kérdést, az olaszok a gyermek-fogházak ügyét, az amerikaiak a leszerelt katonák és hadirokkantak tragikus helyzetét, a mexikóiak az elhagyott nők keserves helyzetét, a *csehek* filmek meg — a magyar kérdésről tettek önkéntelen vallomásokat. Mennyi emberi indulat és tudatalatti ösztön vetítődött ki egy fehér vászonlapra!

A VERSENY

igazi győztese — maga a film volt, amely hallatlan társadalmi fölemelkedésről tett tanúságot. Semmi a mi körúti mozijaink hangulatából nem tapadt a Palais des Beaux. Artshoz, hol a közönség előadás előtt és után Velasquesek, Titianok és Rembrandtok között sétált. A kupolacsarnokban a katholikus film világkongresszusa *van Roey* kardinális elnöklésével nem győzi eléggé hangoztatni, hogy pl. a Congo-államban a film milyen hatásos eszköze a keresztény missziónak. A nagyközönség érdeklődése a sokat szereplő filmszínészek iránt pedig mértéket nem ismer. A brüsszeli közönség pl. megszokta, hogy *Spaak* miniszterelnök, aki ma Európa egyik legérdekesebb politikai egyénisége, — a Marlero-i úton gyalog sétál reggel ½9-kor hivatalába, esős időben a 12-es villamoson szorong, a közönség ismeri, felismeri, de semmi személyes érdeklődést nem tanusít. De mikor *Robert Taylor* nejével a mannequin-nél tisztelgett, leállt a villamosforgalom, mikor *Paulette Goddard* betért egy üzletbe, már alig tudott onnan kijönni, nem is szólva *Rita Hayworth*ról, akit csak sietve hívott rendőri riadóautók tudtak kiszabadítani tisztelőinek áradatából. Némigen ismerjük ennek a tömegmozgató erőnek igazi rúgóit. Spaak miniszterelnök különben nem is olyan idegen a film világában. Emlékezetes az európai humanizmus nagy filmje: *La grande illusion* (Nagy ábránd), amely tökéletes kifejezője Spaak politikai ideáljának; a filmet G. Spaak, a miniszterelnök öccse írta . . .

A KÜLÖNBÖZŐ

kongresszusi előadásokban mindig visszatér egy gondolat: a film az igazi világnyelv, népek és nemzetek megértésének egyetemes kifejező eszköze. Az egyetemes nyelvhez pedig csak általános emberi tartalom méltó. Nacionalista filmet csak Csehszovákia mutatott be kettőt is, de mindkét filmje csúfosan megbukott. „Igazán csehnek kell lenni, hogy ezt a filmet megértsük" — írta az aránylag legjobb indulatú kritikus.

A brüsszeli ünnepségek optimista hangulatára sötét árnyék hullott. A kultuszminisztérium filmosztályának raktára kigyulladt: 20 halott, sok sebesült; elpusztult a kultuszminisztérium egész irattára, illetményhivatala és elpusztult az a 4 tonna film is, amely német megszállás idejéből való és amelyből a „koronatanu-filmek" kerültek ki a kollaboráns-perekben. Főtárgyalások alkalmával gyakran vetítettek.

MAGYARORSZÁG

nem vett részt a versenyben, de mégis akaratlanul feléje fordult a figyelem. A rajzos filmek győztese egy amerikai „Macskakoncert" c. film volt, amely Liszt Magyar Rapszódiáját karrikirozta fájdalmas megnemértéssel. Nagy filmmel aligha tudtunk volna sikert aratni, de *János vitéz, Háry János* vagy *Fából faragott királyfi* talán diadalra tudta volna vinni a rajzos film műfajában a magyar színeket.

tt.

A jugoszláv ifjúsági küldöttség

A prágai ifjúsági világkonferenciára utazó jugoszláv küldöttség egy napra Budapesten megszakította útját. Itt tartózkodásuk során a jugoszláv fiatalok megátogatták a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségét, megbeszélték a magyar és jugoszláv ifjúság közös problémáit. Ezután megtekintette a küldöttség a Gyarmathy-kollégiumban a Népi Kollégiumok Országos Szövetségének kiállítását és a látottakról a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozott.

A Vár felépítésének feltételei

A *Fővárosi Közmunkák Tanácsa* a Várra vonatkozólag új rendelkezéseket léptetett életbe. A Vár területén, vagyis a bástyafalak és folytatólag a palota telkének határai által körülzárt területen a városrész történelmi és műemléki jellegét az újjáépítés és helyreállítás során *fenn kell tartani*, illetőleg a régi képet lehetőleg visszaállítani. A *Közmunkák Tanácsa* pontosan körvonalazza az elpusztult, vagy lebontott épületek helyére emelt új épületek korszerű építészeti feltételeit. A Várban *legfeljebb kétemeletes és legfeljebb 12 m magas* épületeket szabad építeni, sőt a szomszédos épületekre tekintettel a magasságot is korlátozni lehet. A kétemeletesnél magasabb épületekket helyreállításuk során a II. emelet födéméig *le kell bontani*. Ezt a rendelkezést azonban a műemlékekre nem lehet alkalmazni.

FOLYTATJUK

Hibátlan minőségű divatos női szandálok eladását Ft 93.—, 108.—, 120.— 115.— és 123.— helyett Ft 76.— 66.—
Gyermek tiroli vászonnadrág, nagyság 3—10-ig nagyságonként 1.— Ft emelkedéssel, 3-as nagyság Ft 14.20
Gyermek joppe, nagyság 3—10-ig számonként 2.— forint emelkedéssel, 3-as nagyság — — — — Ft 25.80
Női selyemharisnya, kitűnő strapa minőség — — Ft 12.50
Női delén mosóruha, divatos színekben — — — Ft 28.80
Piros kerékpár-tömlő, békebeli minőség — — Ft 13.80

EURÓPA ÁRUHÁZ IX. CALVIN-TÉR 7. (volt Fenyves Áruház)

MÜLLER OTTI
ruhaszalon, Budapest, IV., Párisi-utca 4, II. em. 8.
Kiárusítja nemes anyagokból készült modelljeit
ÁRUSÍTÁS JÚLIUS 27 IG.

HÁZTÓL-HÁZIG
NAPONTA LUXUS BÉRAUTÓ
BUDAPEST ÉS BALATONLELLE KÖZÖTT.
Érdeklődés és előjegyzés: BALATONI IRODA,
Budapest, VI., Andrássy-út 29. Telefon: 220—336.

Értesítjük t. ügyfeleinket, hogy f. évi július 21-től augusztus 3-ig
üzemszünetet tartunk
Az üzemszünet alatt a KÉSZÁRUKIADÁST és a MUNKAFEL. VÉTELT ügyeletes szolgálatunk végzi
Csonka János Gépgyára Rt. Budapest
Budapest, XI., Fehérvári-út 50. szám. — Telefon: 258—858.

BUDAPEST BELTERÜLETÉN 10 vagon lagerhordóval felszerelt kitűnő
BORPINCÉVEL
kapcsolatban TÁROLÁSI vagy TÁRSULÁSI megállapodás létesíthető. — „Szüret előtt" jeligére TENZER hirdetőbe, Budapest, IV., Szervita-tér 8.

művészünk, akitől már pályája kezdetén nagyon sokat vártunk. E század elején tünt fel abban az időben, amidőn a magyar építészet még nyakig elmerült a történelmi stílusok szolgai utánozgatásában és nagyon hijával volt egyéni tervező tehetségeknek. Hikisch külföldön tanult, ahol akkoriban már erősen megnyilvánult az a törekvés, hogy merő utánzás helyett új építészeti stílus alakuljon ki. Ezek a vágyak nem hoztak magukkal olyan radikális szakítást a multtal, mint napjaink teljesen leegyszerűsített építőművészete, de már sokat elhagytak az élettelenekké vált hagyományokból, egyszerűbb eszközökkel akartak hatást kelteni, a díszítésben szakítottak a barok mozgalmasságával, vagy az álgótika aprólékosságaival. Hikischt azok az áramlatok nyerték meg, amelyekben némi klasszicizálás volt érezhető: egyszerű, nyugodt, derűs, könnyen áttekinthető épületképeket alkotott.

Érvényesülésének azonban nagyon sok akadálya volt. Azok a körök, melyek annakidején Lechner Ödön munkásságát kegyetlenül elgáncsolták, az ő működésének is lehetőleg útját állották. Tehetségének nagyobb arányú kifejtéséhez nem tudott hozzájutni, évek hosszú során át csak kevés tervezéshez jutott. Mégis sikerült néhány szép épületet emelnie, például az Astoria-szálló finoman arányos palotáját. Türelmesen várta a maga idejét. Mégsem alkudott meg, gazdag ember volt. Legnagyobb erkölcsi sikerét az Erzsébet-szobor architektúrájának pályadíjnyertes tervével aratta, de a végül is nagyarányú kompozícióból csak az a kis templomszerű épület került megvalósításra, melyet az Erzsébet-híd melletti gödörbe bujtattak, ahol a szomszédos magas épületek teljesen elnyomják.

A háborús évek építészeti pangása, az utánok következő szűk esztendők, a hivatalos körök rosszindulata aztán majdnem állandó tétlenségre kárhoztatták őt, ki tele volt monumentális építmények terveivel. Néhány házat, villát, szoborarchitektúrát épített csak, csekélyke töredékéül terveinek.

Kissé kedveszegetten, de mégsem csüggedve várt. Közben az európai és a magyar építészet is messzire túljutott az ő törekvésein, sok mindennel szakított, amit ő még szépnek és mellőzhetetlennek vélt. De Hikisch sohasem volt az új törekvések lebecsmérelője, meleg szeretettel és finom megértéssel kísérte a fiatalság alkotásait.

Nem szünt meg tervezgetni. Kevéssel halála előtt egy nagyszabású terven dolgozott: a Rudas-fürdő átépítésén, melyet ritka összhangba hozott természeti környezetével. A halál e munkássága közben ragadta el. Nem maradt utána nagy kiterjedésű és korszakos változást jelentő munkásság. De néhány derüsen mosolygó, könnyen áttekinthető és finoman beosztott építménye megőrzi azok között emlékét, akik e század elején az epigonkodásban és történelmieskedésben elmerülő magyar építőművészetet új és igazibb útakra akarták vezetni.

Farkas Zoltán

BABITS-EST ESZTERGOMBAN. Augusztus 17-én, az esztergomi hét keretében, *Babits* Mihály tiszteletére irodalmi ünnepet rendeztek. *Glatz* Gyula polgármester bevezető beszéde után *Török* Sophie és *Rédey* Tivadar tartottak előadást Babits költészetéről, *Simonffy* Margot Babits-verseket szavalt, *Medgyaszay* Vilma a költő megzenésített verseit énekelte, *Horváth* Henrik pedig német Babits-fordításaiból adott elő. *Kürschner* Lili zongorajátéka után *Babits* Mihály mondta el egyik esztergomi vonatkozású költeményét. A Fürdő-szálló színháztermét zsúfolásig megtöltő előkelő közönség mindvégig lelkesen ünnepelte a költőt és az előadókat. Az estet nagy társasvacsora követte.

Szeptember 1 **NYUGAT** **16. szám**

A Nyugat minden közleményéért írója felel. A szerkesztésért felelősek:
BABITS MIHÁLY, GELLÉRT OSZKÁR.
A kiadásért felelős: GELLÉRT OSZKÁR. Kiadótulajdonos:
NYUGAT KIADÓ- ÉS IRODALMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Hungária Hirlapnyomda R.T., Budapest, V., Vilmos császár-ut 34. Felelős: Schmidek Géza

zes: mind csak figurák. Ami eleven, az a föl-fölvillanó egyes alakok — haldoklók, acsarkodó parasztok, maga a tömegnyomorúság. Ez az elevenség is lefokozott valami; a feketének még feketébbel való aláfestése nem válik a frisseség előnyére. A történet folyása túlkomor egyformasággal tördeli maga alá az embereket. A fiatal parasztírók (illetve parasztról-írók) írásait már rég megfekszi ez a vigasztalan hangulat; talán Kodolányi első írásai óta. Pedig hogy a tárgynak vannak valőrjei, azt mutatja Darvas írásának egy-egy fölcsillanása, mikor szinte öntudatlanul megszólal benne a föld és érezzük a friss szántás szagát.

Ha leveti ezt a monotóniát és több hajlékonyságot, egy-egy erősebben megütött hangot, szélesebb skálát visz bele az írásába, többet adhat önmagából is. Ez az első írása még túlérdes, de érezni benne azt a valamit, ami tárgyat és munkálóját eggyé foglal össze.

Nagypál István

RÁKÓCZI SZOBRA

A kormány nem tűzött ki pályázatot II. Rákóczi Ferenc szobrának elkészítésére, hanem azt *Pásztor* János szobrászművészre bízta. A pályázat mellőzését főképpen takarékossági okokkal és a rendelkezésre álló idő rövidségével magyarázta. Pedig még nyomósabb okokat is felsorakoztathatott volna a pályázat, különösen amaz általános pályázási mód ellen, mely az elmult évtizedekben annyi keserves csalódást keltett és annyi kárt okozott.

Azelőtt kiírták a pályázatot és boldog, boldogtalan résztvehetett rajta. Rendszerint igen sok pályamű érkezett be és összeállítottak, legtöbbnyire hozzá nem értők többségével, egy szoborbizottságot, amely nem csekély civódás után, rendszerint rossz és igazságtalan döntést hozott. A díjak és a megbizatás érdekében elképzelhetetlenül művészietlen befolyások érvényesültek, sokszor már előre tudták, hogy a pályázat ellenére kinek *kell* adni a megbízást. Mivel a pályázó jelesebb művészek nagy költségeit, legalább részben, meg akarták téríteni, az összegyűlt pénz jókora része már a pályázatra fecsérlődött el, de mindig maradt egy csomó pályázó, aki akármilyen sokat költött is, hiába fecsérelte el idejét és pénzét. A végső eredmény pedig majdnem minden esetben siralmas volt, erről fővárosunk köztérszobrai eléggé tanuskodnak.

Nyilvánvaló volt, hogy ezzel a rendszerrel szakítani kell. Két út maradt, vagy az egyéni megbízás, vagy a szűkebbkörű pályázat.

Abban az esetben, ha egy nemzetnek vannak egészen kétségtelen olyan szobrászművészei, akik monumentális feladatok elvégzésére feltétlenül alkalmasak és hasonló alkotásokkal ezt már be is igazolták, feltétlenül a megbízási rendszer az alkalmasabb.

Ha nem egészen így áll a dolog s ha néhány jeles művész közül nem könnyű a választás, célszerűbb a szűkebbkörű pályázat módja akként, hogy a művésztől nem kívánják nagyméretű minták bemutatását, mert hiszen kisméretű tervből is ki lehet okosodni. E módhoz nem kell sem sok idő, sem sok pénz és a versengés is egészséges eredményeket szül, persze csak akkor, ha a bírálat valóban hozzáértő és független kezekbe van letéve.

Pásztor János kétségtelenül legderekabb szobrászaink közé tartozik. De eddigi egész működése nem a monumentális szobrászat felé utalja, amivel nem akarunk az események elé vágni, lehetséges, hogy a rábízott nagy feladatot kedvezően fogja megoldani. Mellette van azonban még néhány művészünk, akit vele együtt szűkebbkörű pályázatra szívesen bocsátottunk volna, persze nem az eddigi hozzá nem értő, vagy pártoskodó zsűrizés alapján.

Mindamellett az eddigi rendnél még mindig sokkal szerencsésebbnek tartjuk Pásztor megbizatását. De a megbízást illetően meg kell még jegyeznünk, kár volt a művészt azzal megkötni, hogy *lovasszobrot* készítsen. Ez nagyrészt képzeletkorlátozást jelent, másrészt különösen neki jóval nehezebbé teszi feladatát és végül eszünkbe jutnak Európa összes újabbkori rossz lovasszobrai, melyeken annyi, különben más irányban sikeres művésztehetség csődöt mondott!

Farkas Zoltán

HIKISCH REZSŐ (1876—1934)

Július hó végén ötvennyolc éves korában, rövid betegség után váratlanul elhunyt *Hikisch* Rezső, kiváló épitő-

Közép-európai alkotók tárlata

MUNKATÁRSUNKTÓL

Második alkalommal rendezik meg Dunakeszin a Közép-európai Művésztelep profi és amatőr alkotóinak munkáiból összeállított tárlatot. A művésztelep, amelynek tagjai között dunakeszi illetőségűek is vannak, 1990-től minden nyáron Tállyán fogadja a festőket, szobrászokat, grafikusokat, fotóművészeket.

A József Attila Művelődési Központban most a magyarországiak mellett horvát, ukrán, cseh, bolgár, szerb, lengyel, német, román, litván művészek mutatják be munkáikat. Az első teremben látható alkotások tematikája a magyar millenniumhoz fűződik, a másik kiállítótérben a közép-európai kortárs művészetről kaphat keresztmetszetet a látogató. A tárlat február 1-jéig várja az érdeklődőket.

Érden, a kultúrház galériájában *Kluták István* festő és grafikus kiállítása látható. Az alkotó, aki sokáig a városban élt, és itt képzőművészeti szakkört is alapított és vezetett, 1958-ban végzett a Képzőművészeti Főiskola grafika szakán. Mestereinek többek között Kmetty Jánost, Barcsay Jenőt, Hincz Gyulát vallja. Képei természetábrázolások különböző technikákkal, a fegyelmet igénylő tanulmányoktól a laza tollrajzokig. A kiállítás február 18-ig tekinthető meg.

Díjazott kollégium

A tiszai ciánszennyezés első évfordulóján, február elsején tudományos konferenciával fejeződik be a gödöllői Szent István Egyetem tíz karának hallgatóit és tanárait megmozgató, Tisza Kollégium néven ismertté vált falukutatás. Tavaly 150 budapesti, gödöllői, jászberényi és gyöngyösi egyetemista, valamint főiskolás végzett szociológia felmérést a Közép-Tisza mentén 23 településen. Ezek eredményeit egyéni és csoportos pályamunkákban fogalmazták meg. Összesen egymillió forint díjat kapnak a legértékesebb dolgozatok készítői.

B. A. G.

Ha profi akarsz lenni, nincs mese

Rajziskola heti tizenhat órában

A nagyszobában tucatnyi rajzbak áll, tábláiknál tizenévesek. Félkörbe rendeződnek, előttük az emelvényen negyven körüli nő ül keresztbevetett lábbal, csupasz melle alatt összefonva karját. A hegyes orr és áll, a mélyen ülő szempár, a darabos vonások más-más jelleget kapnak minden egyes rajzlapon. Lírait, szigorút, ábrándosat, egykedvűt, zárkózottat, keserűt. Pedig ezek még csak tanulmányok.

Surrognak a ceruzák

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Csönd van, csupán a ceruzák surrognak. A tanár föl-alá sétál a rajzolók között. Korrigál.

– Látja ezt itt? – veszi át a helyet a bakon az egyik fiútól. Most ő radíroz és rajzol. – A szája széle... kicsit lefelé görbül... Így. A többi jó.

Péchy Lóránt tizennégy éves. Két éve jár *Baska József* és *Rényi Katalin* rajziskolájába. Belsőépítésznek készül.

– Itt tanultam meg rajzolni. A tónusozást (árnyékolást) és a szerkesztést, vagyis hogy hol helyezkedjen el a figura a rajzlapon. Az embernek fejlődik a térlátása. Régebben felületesebben néztem meg a dolgokat.

Van, akit az üvegművesség vonz. A tizennyolc esztendős *Ónodi Mátyás* szerint jövendőbeli szakmájához elengedhetetlen a rajztudás.

– A belső látás fontos – magyarázza –, de hogy az ember formába öntse, amit kigondol, precízen ismernie kell az arányokat, méreteket, formákat. A saját stílus vagy kialakul magától, vagy nem, de a technikai tudást muszáj fejleszteni. Anélkül egyéni stílus sem létezik.

A festőművész házaspár tanodájában minden héten négyszer délutántól estig folyik a munka.

– Szakmai kihívás volt számunkra az iskola – meséli Baska József. – Elsősorban ezért vágtunk bele itt, a saját lakásunkon, és ezért dolgozunk heti tizenhat órát a gyerekekkel. Kíváncsiak voltunk, sikerül-e rövid időn belül megtanítani mindazt, amit a felvételin kérnek, és amit a képzőművészeti gimnáziumok növendékei négy év alatt sajátítanak el. Az eredmények bennünket igazoltak: már az első évben tizenötből tizennégy bekerült a Képző- vagy az Iparművészeti Főiskolára.

– A nagyon gyönge képességűeket elküldjük – teszi hozzá Rényi Katalin. – Nem volna tisztességes hiú reményeket kelteni bennük. De az ilyen ritka: a megfelelő tanár a legtöbb embert eljuttatja egy elfogadható szintre. Sőt.

– Sokakat rá lehet bírni, hogy megszabaduljanak gátlásaiktól, az eredetiséget akadályozó sémáktól – így Baska József. – Mi arra törekszünk, hogy diákjaink ne csak azt tudják ábrázolni, amit látnak, hanem hogy a látványból kiindulva később hozzátegyék saját meglátásaikat. Ezt nevezem én természetátiratnak. Az imitált valóság helyett létrejön a kreatív valóság, amely már az érző, gondolkodó emberről szól.

Hosszú hajú, szőke lány hozza aznapi művét. A tanár dicséri: a felsőtest szép, plasztikus, térben van, csak deréktól elnagyolt kissé az alak.

– Látja? Ő két hónapja jár hozzánk. A nulláról kezdte. A Piszter kutyámat csak azért nem tudom megtanítani rajzolni, mert állandóan lefekszik – mutat Baska József a lábánál heverő fehér uszkárra.

Eltanácsolják a lustákat is. A többieknek pedig minden alkalommal elismétlik: a főiskolára ezerkétszázan jelentkeznek; első körben kihullik hétszáz, végül fölvesznek százat. A legelszántabbakat.

– Félgőzzel nem megy – jelenti ki Baska József. – Aki azzal hozakodik elő, hogy csak időnként jönne, mert mondjuk hetente kétszer-háromszor tornázni jár, annak rögtön megmondjuk: válasszon. Ha profi akarsz lenni, akár festő, akár grafikus, üvegműves, belsőépítész, textiles, formatervező, rajzfilmes vagy bármi más, akkor nincs mese. Éjjel-nappal kell dolgozni.

Rados Virág

PALETTA

BABÁK címmel találkozó és kiállítás lesz a biatorbágyi faluházban február 3-án, szombat délután négy órakor. A tárlaton helyi alkotók mutatkoznak be, megnyitót mond *Kalmár Ági*, a kecskeméti Szórakaténusz Játszóház és Múzeum művészettörténésze.

BRASSAY KÁROLY marosvásárhelyi fotóművész képeiből nyílt kiállítás a verőcei faluházban. A Tájak és emberek címmel megrendezett tárlatot, amely február végéig látható, a szintén Erdélyből származó, Vácon élő *Balázs Imre* festőművész nyitotta meg.

FELVÉTELT hirdet az aszódi Vécsey Kamarateátrum. Jelentkezni lehet tizenhárom éves kortól. Színészek mellett díszletező-jelmeztervező háttérmunkára jelentkezőket is várnak a február elsejei elbeszélgetésre, amelyet délután öt órától tartanak a Vécsey Károly Helyőrségi Klubban.

A FALUFEJLESZTÉSI KÖR és a Bagi Népfőiskola közös rendezvényén teszik közzé a Balázs József emlékére meghirdetett pályázat nyerteseinek nevét. Az ösztöndíjat a Bag Szülőfalumért Alapítvány hirdette meg. Az eseményre január 31-én este hat órakor, a helyi művelődési házban kerül sor.

SZÍNHÁZMŰSOR

Budapesti Kamaraszínház Ericcson Stúdió: Szappanopera (7). **Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdió:** Kvartett (fél 8). **Bárka Színház:** Díszelőadás (7). **Bárka Stúdió:** Filmklub (4). **Budapest Bábszínház:** Hamupipőke (10). **Játékszín:** Black Comedy (7). **József Attila Színház:** A makrancos hölgy (7 – Fodor Imre-bérl., 2. ea.). **József Attila Színház Gaál Erzsébet Stúdió:** Dózsa (fél 8). **Katona József Színház:** A fösvény (7). **Kamra:** Közellenség (7). **Kolibri Színház:** A két Lotti (3). **Kolibri Fészek:** Az előszobaszekrény boszorkánya (fél 11). **Lézerszínház:** J. M. Jarre 3D (fél 8). **Madách Stúdió:** Kék róka (fél 8). **Madách Kamara:** Nem ér a nevem (7). **Magyar Színház:** Régimódi történet (7). **Merlin Kamaraterem:** Még szorosabbra (fél 8 – Latissimus Dorsi Táncszínház az Atlantis Színház prod.). **Radnóti Színház:** Anconai szerelmesek (7). **Térszínház:** Tartuffe (7). **Thália Színház:** Postscriptum (7). **Új Színház Stúdiószínpad:** Leonce és Léna (7). **Vígszínház:** Sylvia (7). **Pesti Színház:** Sógornők (7).

Rendkívüli

PÁSZTOR JÁNOS

A Kazinczy-kúttól a Gömbös-emlékműig

Százhúsz éve született Pásztor János szobrászművész

Pásztor János, a két világháború közti konzervatív szobrászat egyik legszínvonalasabb képviselője 1881. január 29-én született Gyomán, református kántor fiaként. Gyermekkorát Hódmezővásárhelyen töltötte. Szobrászati tanulmányait a fővárosi Iparművészeti Iskolában, Mátrai Lajos György tanítványaként kezdte meg. 1903-ban ösztöndíjasként Párizsba, Rodolphe Julian akadémiájára került.

Párizsból hazatérve egykori mestere műtermében dolgozott, Mátrai a szegedi Vásárhelyi Pál-emlékmű mellékalakjainak elkészítésével bízta meg. 1905-ben számos jeles művésztársa, köztük Tornyai János példáját követve, újra Hódmezővásárhelyre költözött. Első sikereit a „parasztvárosban" szerzett élményeire támaszkodó, közvetlen megfigyelésen alapuló népies zsánereivel aratta. Kimagaslik közülük a nevezetes Búcsúzkodás, mellyel 1906-ban elnyerte a Harkányi-díjat. Ugyanez évben nagy feltűnést keltett a fővárosi Munkácsy-szobor pályázatára beküldött tervével.

A Százados úti művésztelepen 1910-ben műtermet kapott, így Budapestre költözött, ahol három év múlva került köztérre első műve: Hauszmann Alajos portréját mintázta meg a Kúria épületére, az Országház térre. A relief még Hauszmann életében, a jeles építész és műegyetemi professzor négy évtizedes pályafutása tiszteletére készült. Az 1910-es évek végétől, különösen a hősi emlékművek tömeges megjelenésétől kezdve Pásztor mind a fővárosból, mind vidékről egyre rangosabb megbízásokat kapott.

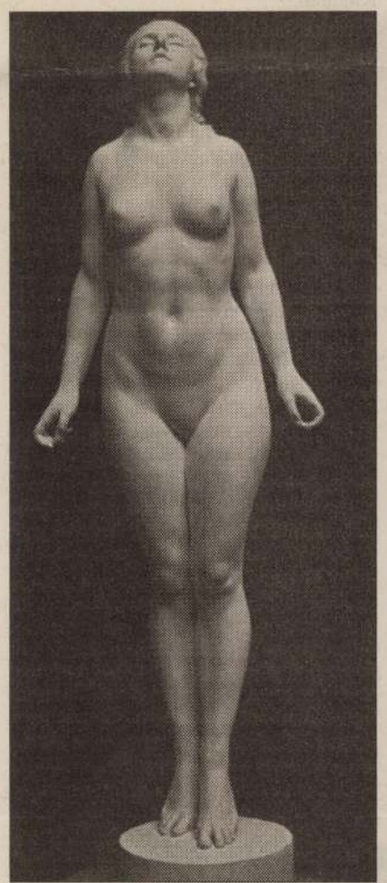

Kettő a művész híres aktjai közül FORRÁS: HEITLER LÁSZLÓ: PÁSZTOR JÁNOS (CORVINA KIADÓ, 1981)

Budapesti művei közül elsőként a Bécsi kapu téren álló, bensőséges szépségű Kazinczy-kút emelendő ki, melynek létesítéséről Kazinczy Ferenc halálának centenáriumán született határozat, de csak öt évvel később, 1936 nyarán avatták fel. Az emlékkút új színfoltot jelentett a hazai köztéri szobrászatban, elsősorban azzal, hogy főalakja egy allegorikus női szobor lett, míg Kazinczy csak a posztamensen elhelyezett portréreliefen jelenik meg (a talapzatot Hikisch Rezső tervezte). A főalak, a mécsest tartó Géniusz az életmű egyik legkimagaslóbb darabjának számít, melynek első változata még 1921-ben született meg.

Legrangosabb megbízása II. Rákóczi Ferenc lovas szobra volt, melynek helyét a Parlament előtt, a régi Kossuth-emlékművel szemben jelölték ki. Pályázat nélkül nyerte el az akkoriban ritka közvetlen állami megrendelést, helyzete azonban nem volt könnyű: az előírás szerint neobarokk stílusban kellett dolgoznia, így feladni kényszerült higgadtabb, klasszicizáló hangvételét. A kötelezettségek ellenére nagyszerűen sikerült az 1937 májusában felavatott mű – melyet a talapzat felirata 1935-re, a fejedelem halálának kétszázadik évfordulójára antedatál –, a Parlamentet övező 1945 előtti szoboregyüttes egyetlen eredeti helyén maradt darabja.

Pásztor mintázta meg Kinizsi Pál és Toldi Miklós alakját a mai Testnevelési Egyetem parkjába (1930), és az ő műve Báthori István fejedelem ülő szobra is (1943), amely 1958-ban került köztérre a Thököly úton. Legvitatottabb megbízását a kor egyik legfoglalkoztatottabb, már-már hivatalos szobrászaként kapta: Gömbös Gyula emlékművét kellett elkészítenie. Az 1942-ben felavatott mű nem volt hosszú életű: 1944. október 6-ig örvendeztette jelenlétével a Döbrentei tér lakóit. „Gömbös szobrát elébb bepiszkolták, aztán felrobbantották – írta naplójába ezen a napon Márai Sándor. – Rossz szobor volt; szép, nagy darab fehér márványból készült, melyet nemesebb célra lehetett volna felhasználni. Ez a szobor jelképezett mindent, ami Magyarországon az elmúlt huszonöt évben aljas volt, dagályos, kapzsi, hazugan sovén, lelkendezően és fenyegetően öntelt. (...) A tanulság annyi, hogy általában tanácsos száz évet várni, amíg szobrot állítanak valakinek."

Nincs ma már a helyén az 1921-ben, fél évvel a trianoni békeszerződés aláírása után felavatott négy, Szabadság téri „irredenta szobor" Pásztor készítette darabja, a Kelet sem, mely Csaba királyfit és a bilincsbe vert Erdély alakját ábrázolta, meglehetősen gyenge színvonalon. Lebontották az egykori, Böszörményi úti csendőrlaktanya kertjéből az 1928-ban készült Csendőrvértanúk emlékét is.

Portrészobrai közül a Margit-szigeten áll Tompa Mihályé (1940), ma már egykori mellékalakja, az Öreg lantos nélkül. Barátjáról, Rudnay Gyuláról készített remek büsztje a festő halálának évében, 1956-ban kapott helyet a Városligetben, és csak egy évtized múlva került át a szigetre. Legjelentősebb portréja, a lenyűgöző Beethoven-képmás (1927) Martonvásárra került. Köztéri megrendeléseinek nagy száma lehetővé tette, hogy épületszobrászként kevésbé legyen aktív: a Műegyetem és a Péterfy Sándor utcai kórház díszítésében való részvételén kívül ilyen megbízást alig vállalt el.

Pásztor János legismertebb művei páratlan szépségű, kecses női aktjai: ebben a műfajban máig ő számít az egyik legnagyobb hazai mesternek. Közülük is kimagaslik Elűzött című munkája, mellyel 1913-ban Ráth-díjat nyert, a Primavera, mely 1922-ben a Gellért fürdőben kapott helyet, valamint a Fürdő nő, amely öt évvel később került a Széchenyi fürdőbe. Híres Ad astra szobrát (1928) a sváb-hegyi csillagvizsgáló kertjében állították fel, másodpéldánya pedig az 1960-as években a Kerepesi temető 33. parcellájában kapott helyet, Pásztor János saját síremlékeként. (Közelében áll az Ad astra-téma másik nevezetes hazai feldolgozása, Kisfaludi Strobl Zsigmond egy évvel korábban készített férfiaktja, szintén a művész saját sírján.)

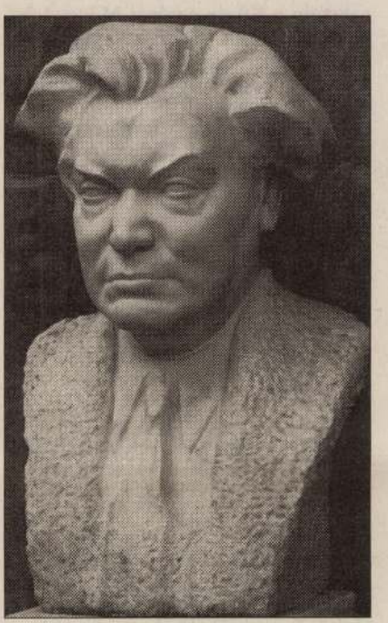

Kisfaludi Strobl Zsigmond 1944-ben készült szobra Pásztorról

Síremlékszobrászként szintén jelentőset alkotott. A Kerepesi temetőben található művei közül kiemelkedik a Barta-Delbecq család 1926-ban készült, Megtérés című, Greguss-díjjal jutalmazott sírszobra. Lotz Károly sírjára a művész, valamint múzsája, Lotz Kornélia légies szépségű alakját mintázta meg (1930). Reprezentatív Pásztor-alkotás került Liber Endre alpolgármester, valamint Balló Ede festőművész sírjára is.

Pásztor János, a Képzőművészeti Főiskola tanára, a kormányfőtanácsosi cím és a legmagasabb korabeli kitüntetések birtokosa 1945. január 7-én, az ostrom napjaiban hunyt el Budapesten. Halálának körülményei máig homályosak, sok találgatásra adnak okot. A hivatalos, lexikális verzió szerint a művész bombatámadás áldozata lett, de volt, aki eltévedt lövedéket vagy erőszakos halált emlegetett. Életművét évtizedekig hallgatás vette körül, de pályájának legmaradandóbb alkotásai ma ismét előkelő helyet foglalnak el a hazai szobrászat történetében.

Tóth Vilmos

Pásztor János

Képes Krónika 1940. 41. sz.

közönsége.

Pásztor János

PÁSZTOR JÁNOS

Képzőművészet

1929. 25. sz.

Előfizetési ára:
Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő, 1/4 évre (3 szám) 8 pengő. Egyes szám ára: 3 pengő.
Egész éves előfizetés Románia részére: 800 lei.
Egész éves előfizetés Csehszlovákia részére: 160 csehkorona.
Egész éves előfizetés Jugoszlávia részére: 300 dinár.
jelenik minden hónap elején, kivéve július és augusztus hónap

TARTALOMJEGYZÉK:

Nürnberg (Gy. N.) 227
Pásztor János (Chr.) 230
Lovas Ádám: Interieur-gyüjtés 232
Tárlatok 234
Vidéki centrumok 238
Chroniqueur: Műteremlátogatás Tóth Gyula szobrászművésznél 239
Képzőművészeti szeminárium: Szín és vonal 240
Fränkel György: Bútor és stílus 244
Hírek 247

A KÉPEK JEGYZÉKE:

e . . . . . cimlapon
nő 225
fél 226
s: Akt 227
vera 228
t 228
tra 229
k felé 229
ven 230
lagános fa 231
ló pár 232
Portrait 233
ny 234
. 235
ngati pályaudvar télen . . 236
Gosztonyi Alice: Fürdőző nő.
br. Mednyánszky László: Hegyv
Interieur meisseni vázákkal .
Rudnay Gyula: Kötőnő . .
Csillag József: Főzőcske . .
Csillag József: Oskoláslány .
Tóth Gyula: Zrinyi Miklós halá
Tóth Gyula: Tanulmányfej .
Tóth Gyula: Portrait . . .
Tóth Gyula: Zsitvay Tibor .
Tóth Gyula: Luther-plakett .
Benczúr Gyula gyermekkori ra
Benczur Gyula gyermekkori ra
Benczúr Gyula gyermekkori ra
Kássa Gábor: Fasor . . .

Dr. Szentiványi Gyuláné
Bp., XI., Lágymányos-utca 16

REFORMÁTUS ÉLET

VII. ÉVFOLYAM, 35. SZÁM
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON
Szerkesztőség: Budapest, IX., Kálvin-tér 8
TELEFON: 384-540
Kiadóhivatal: Budapest, IX., Török Pál-u. 6
Csekkszámla: 5073

FŐSZERKESZTŐ:
DR. RAVASZ LÁSZLÓ

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MURAKÖZY GYULA

1940 OKTÓBER 5

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 8 PENGŐ
KÜLFÖLDRE ÉVI . . . . . 12 PENGŐ
EGYES SZÁM ÁRA . . . . . 16 FILLÉR
Budapesti híveknek a lap előfizetés nélkül, az egyházi adóhoz számított saitólárulék fejében jár

Régi

könyv akadt a kezünkbe, régen is olvastunk már belőle. Szemünk megakadt egy során, melyet huszonnégy éve egy külföldi diákszobában vastagon aláhúztunk. Jó az ilyen régen aláhúzott sorokra rátalálni és ráemlékezni. Az örök pedagógus és nemzetnevelő, a svájci nép és lélek egyik legnemesebb virága, Pestolozzi írja és kérdi egyik munkájában a lelkipásztortól: »ha a nép lelke összevan zavarodva, úgy állsz-e, mint a szikla? A gyermeki lélek e nagy szerelmese s népe sorsa jobbrafordulásának nagy reformere, a lelkipásztortól várta el legelsősorban, hogy világos és céltudatos programmal álljon faluja élén s álljon benne a forrongó és zavaros vélemény, érzés és hírforgatagban. Álljon benne ő, az örök dolgok ismerője és tanítója s jelentse meg azokat, amelyek túlélték az özönvizeket, népvándorlásokat, népek felemelkedését és elhanyatlását, tudományok tündöklését és kialvását, üstökösök mint robogtak végig az égboltozaton és a földtekén s üstökösök mint hullottak le az űrbe s nyelte el őket az őssötétség. Kiálltsák, hogy ami fölülről támadott, az túlélte mindig azt, ami alulról keletkezett. Ma minden foglalkozási ágban a vezetőhelyre jutott férfiaknak meg kell állani, mint a szikla, mert a zavart csak ők és csak így oszlathatják el. Mikor a nép össze van zavarodva, igen sok tanult és vezetőember maga is elveszti a fejét s ahelyett, hogy oszlatná, inkább növeli a zavart. A nép lelke pedig mindig összezavarodik olyankor, amikor nő a drágaság, ha nincs munka, ha jön a tél s ha a háború elhúzódása várható. Jó ezt tisztán látni, mint nem beszélni róla, de mindig erre gondolni. El kell rá készülnünk, hogy amíg az európai háború tart, sok dologban össze kell húzódnunk. A közvélemény fegyelmén s a vezetők erején sok fordul meg. Sziklaként azonban csak az tud megállani, aki maga is sziklán áll. Krisztushívő keresztyén világnézet, igaz nemzeti érzés s a kettőből táplálkozó kötelességérzet ahol a szívbe be van oltva, ott nincs zavar s ott sziklaként áll a legegyszerűbb ember is. Hisszük, hogy a református magyarok többsége mind ilyen.

Szabó Imre

TOMPA MIHÁLY SZOBRA A MARGITSZIGETEN

Írta: KARÁCSONY SÁNDOR

Egymás mellé kerültek hát, akiket sokáig egymás mellé sorolt a közvélemény s akik holtig tartó barátságukban egymás mellett tudták és érezték magukat: Arany János és Tompa Mihály. Az idő azonban annyira szétszórta kettejöket egymástól, hogy meg kell kérdeznünk még egyszer nagyon komolyan, mielőtt megnyugvással könyvelnők el egyelőre véglegesnek magát a tényt, igazán is egymás mellé valók ők ketten: az Őzikék, a balladák, a Bolond Istók, a Toldi költője és a Virágregéké, a népmondáké, a sok szép őszi versé és az allegóriáké? Hiszen már annak idején, az őt feltétlenül elismerő Gyulai Pál is azt mondta róla: Mindig van mondanivalója, de ahogy elmondja, mindig kevesebb becsű annál, amit elmond. Arany János, aki őt annyira szerette, bírálatában fokozatos fejlődését dícséri, Beöthy Zsolt is azt a fejlődést hangsúlyozza fölöttébb, mintha csak azt mondanák, hogy volt honnan felemelkednie. Azok, akik nem lelkesedtek különösebben érte, már a maga korában szűken juttattak számára az elismerésből. Tolnai Lajos talentumos naturalistának tartja, nem öntudatos művésznek, ha nem is vonatkoztatja ezt a szigorú ítéletet lírájára. Több életet, erősebb emberismeretet, szélesebb tanulmányt kívánna néki, akkor lehetne nagyszabású lírikus, így csak talentumos író. Reviczky Gyula meg egyenesen allegóriáit támadja meg, melyek szimbolizmusa — szerinte a számító értelemnek eredménye s ha az erőszakolt jelképességet kivonja az idő belőlök, értelmetlen versekké válnak. A mi korunk még alábbra értékeli Tompát. Szerb Antal már így ír az allegóriákról: Hazafias és korszerű jelentőségükön kívül nincs sok értéke ezeknek a verseknek *sem* — akármit látott a melankólikus hajlamú lelkész, minden rögtön a kor jelképévé vált a szemében: a fa, a küszöb, a szarvas és a költőiség hiányát az allegorikus háttér pótolja. A rejtőzködő szarvas magában még nem költői, de talán azzá lesz, ha a hont jelképezi... Még ahol feltétlenül elismerő is a modern kritikus hangja, őszi versei közepette is úgy emlegeti a költőt: a hipermodrn Tompa, akinek egész élete rettegés volt... Mit keres hát Tompa Arany János Margitszigetén?

Ugy merjük érezni: újból keresi a maga igazát.. A magyar irodalomban jóideje csöndes perújiások folynak. Az idő feljebbvieli táblájáin némely ítéletek helybenhagyattak, mások változást szenvedtek, ismét másokban új tárgyalás rendelődött el, mindez hagyján. Vannak azonban jogerőre emelkedett ítéletek, melyek érvénye alatt új eljárásért esenkednek az érintettek. Tompa ügye is ilyen.

Az ő aránylag kedvező ítéletét az

A NAGYHERCEG ÉS A GYÖNGYHÁZGOMB

Írta: MURAKÖZY GYULA

III. Dániel, Olivia trónörököse, már a drágamívű gyökérfából faragott bölcsőjében, habkönnyű kék selyemtakarója alatt is olyan ráncos és únott arcú csecsemő volt, mint egy apró öreg törpe. Felséges mamájára hunyorgatva és mozdulatlan szemekkel nézett, pedig minden délelőtt 10 óra 05 perckor, fürdetés után, ünnepélyes kísérettel, hosszú folyosók puha szőnyegén tolták át bölcsőjét a felséges asszony szobájába a napi tizperces látogatásra. Nem lepte meg III. Dánielt a bozontos szemöldökü, cvikkeres, szürke kecskeszakállú udvari főorvos gondoskodása sem. Hiába próbálta a kegyelmes úr szája két szélét kicsit megcsiklandozni, III. Dániel nem mosolygott és unottan nézegette trónörökösi lakosztályának óriási csillárját. Lakájok, szolgálattévő apródok, udvarhölgyek szertartásosan bókoltak előtte, mikor beléptek. Egyik-másik hölgy ajkát csücsörítve, ős anyai ösztönnel szótöredékeket próbált becézgetve mondani. Őfensége mindebből semmit sem vett észre. Beszélni is nagyon későn kezdett. Egyetlen személy élt a számára, Jutka asszony, a szoptatós dajkája. Tömzsi, napbarnított arcú parasztasszony volt. Az udvarnál barna haját középen kettéválasztották, fehér főkötőt adtak reá és hófehér köpönyeget. Kémiai vizsgálat mutatta ki, hogy Jutka asszony teje a legalkalmasabb őfensége számára. Mikor a dajka kezébe vette, akkor a trónörökös ráncos ki kezeivel, izgatottan hadonászott a levegőbe. Csodálatos gőgicsélő szavak, hangok üdvözölték a dajkát.

— Ugy, úgy, édes egyetlenem, — bólintgatott Jutka asszony — csak panaszkodj...

Volt egy közös titkuk. Nem kellett III. Dánielnek semmiféle aranycsörgő, kómikus arcú bábu. Mikor azonban a dajka fehér köpenyén meglátta a kerek gyöngyházgombot, addig járt a keze a gomb körül és mellette, amíg megragadta. A gomb fényes volt, a napsugárban több szinben ragyogott, tapintása sima, kerek. Ha a trónörökös a kezébe fogta a gombot, a sírást is abbahagyta. Egyszerre nevetni kezdett, pedig az arcán még ott voltak a könnyek. Jutka asszony, aki valahogy mélységesen szánta és megsajnálta ezt a szomorú kis herceget, biztatgatta:

— Csak játssz, édes kis egyetlenem, úgyse lesz sok örömed.

Elfelejtette, hogy őfelsége roppant birtokain egy favágó munkás felesége és hogy III. Dániel már benne van a történetkönyvben. Amikor magukra maradtak, akkor csak egy asszony volt ott és egy gyámoltalan kisgyerek. III. Dániel aztán nagyokat nevetett. A gombot leszakította a dajka kabátjáról. Szájába vette, a növekedő fogait próbálgatta rajta. A gomb ravaszkodott, néha elgurult. Keresni kellett mindenütt, aztán újra előtünt valahogy. Nagyokat kacagott III. Dániel, amikor feldobta a dajka és a gomb visszaesett a bölcsőre.

Egy napon azonban Alfonzo, az udvari orvos meglepte a játékot.

— Gomb őfensége kezében! — kiáltotta — lenyelheti, megfertőzheti magát vele! Az udvari előírásokban meg nem engedett játék! Honnan került ide?

A dajka alázatosan lehajtotta a fejét.

— Könyörgöm, ne tessék elvenni tőle. Ez az egyetlen öröme. A kabátomról tépte le.

— Távozzék, vakmerő személy — sziszegte őfensége udvari főorvosa. — Mától fogva elbocsátottuk.

Jutka asszony visszament az erdőbe. Sokszor sírt. A saját gyerekének bölcsőjét húzogatva, könnyes szemmel gondolt a kis »Danira«, akinek már semmi öröme nincsen. Dániel pedig nőtt. Jöttek a nevelők. Mellé rendeltek a hadseregből egy marcona tisztet, hogy kezdettől fogva katonásan nevelje. Hajnalban kellett kelni. Amint hat-hétéves lett a fiú lovagolni tanították. Remegett a ló hátán és könyörgött. Alfréd kapitány azonban szigorú volt.

— Előre! — kiáltotta és az öreg udvari fehér lovat ostorral biztatta futásra.

Aztán kivitte őfenségét az erdőbe. Mikor sejtelmes árnyékok töltötték meg a lombokat és különös formájú szellemalakokká váltak, akkor a kapitány magára hagyta a kicsiny főherceget.

— Itt fog maradni fenséged — parancsolta reá. — Mintha most őrséget állana. Meg ne moccanjon innen. Meg kell szokni a bátorságot. Én csak egy óra mulva jövök vissza.

III. Dániel remegett az óriási

idő súlyosabban fordította. Ez a szobor, az ő legújabb szobra valahogy mégis egy ilyen jogerős ítéletből szervesen következő jóvátétel akar lenni, amelybe a fél nem nyugszik bele, holott kedvező reá nézve. Jogi nyelven szólva azt sérelmezi, hogy felmentették, vagy enyhén ítélték el. Akár így, akár úgy, nyugtalankodik. Ne mentsék fel őt — ejtsék el a vádat. Szűntessék meg az eljárást — bűncselekmény nem létében. Tompa Mihály akkor, midőn az új kor gyermeke azt gyanítja, hogy egy esetleges esküdtszék marasztalóbb ítéletet hozott volna, mint a hivatalos bíróság, tehát a közvélemény még a kritikusoknál is mostohább szemmel nézné: egészen új, merőben más jogi életfelfogás alapján kér egészen új, merőben más veredictumot.

Ez az új ítélet megszövegezve olvasható már régen a költő hamvai sírkövén, Arany János esküdti igazmondása szerint így: »Természet, ki ezer képben tükrözte halálod s új életre hogyan kelsz, ha virul a tavasz: Most öledben nyugszik, *maga egy burkolt, szomorú kép, várva nagy értelmét bús tele titkainak.*« Igen, ez az igazi Tompa Mihály, egy burkolt szomorú kép, amely bús tele titkainak nagy értelmét várja. S ez a Tompa Mihály örök, nagy magyar érték. Nagyobb joggal áll Margitsziget fái között, mint amilyen juss alapján odakerült.

A népregék és mondák, a keserves humorú rajzok, a naiv költői elbeszélések, a vallásos moralizálások, a virágregék, de még a szép őszi versek, a megható családi költemények, a nyugtalan kebelből feltszakadó nehéz sóhajok és a hazafias allegóriák költője is: lehet mindvégig nyílt kérdés tárgya az a lassan őrlő idő malmába egyre széjjelebb málló gyarló matéria. A bús tele titkainak nagy értelmét váró burkolt szomorú kép csak nyér mindezáltal! A titok közben egyre nagyobb értelmet kap. Bús tele titkát nem hiába várja a burkolt szomorú kép.

E burkolt, szomorú kép nyomorult testi kínjai, keserves családi és társadalmi vonatkozásai, borzasztó közéleti viszonyai, sőt Istenhez vágyó lelkét fogadó akkori jegeshavas hitéleti bizonytalanságai is: ennyi oldalról jövő ekkora nyomások — gyémánttá sajtolták össze Tompa Mihály szellemi világát és ez a nagy darab gyémánt nekünk ragyog. Az allegóriának is ez a mélyebb értelme, mert az allegóriák sem igazi allegóriák. Azért is találnak bennök annyi kivetnivalót a hozzáértők. Az allegóriák is mindenestül, a többi Tompa-művel egyetemben: fájó jelképek, amelyek a biblia örök jelképei felé vágyódásukban és törekvésükben nyerik a maguk nagy értelmét. A bús tél: Tompa földi élete, a burkolt szomorú kép: a költő életműve, a titok nagy értelme: a bibliai szimbólumok világa. A várakozás ideje: míg a nemzet rádöbben arra és (új Arannyal, Petőfivel, Jókaival, Csokonaival, Szenci Molnárral, Petróczi Katóval, Balassával) új Tompát is meg kezd ismerni egy kisgyermek újjongó örömével tapsolva és sikoltozva az eddig nem is sejtett kincs boldog birtokában.

Bundák, rókák
bolerók alakítások — Kölcsön belépők.
Bodnár József szűcsmesterné
Budapest, IV., Párisi-utca 2. Telefon: 181-317

Horvát
FERENC
CIPŐ ÁRUHÁZA
BUDAPEST
József-körút 50

FIGYELŐ

A hivatalszobák babonájának csődje

Dr. Teleki Pál, a magyar miniszterelnök többször bejárta Erdélyt, mielőtt az újjászervezés munkáját papírra vetette volna. Tényeket nézett meg, emberekkel beszélt, magával az élettel találkozott. Van az első magyar polgár példaadásában valami történelmi jelentés is. Valahogy eddig a bürokrácia babonája telepedett rá magyar életünkre. »Bureaux« irodát jelent, amelyben íróasztal van, az íróasztal mellett egy, a hivatalnok és az irodában az életet számtalan akta képviseli. Az volt a babona, hogy az életet irodából lehet igazgatni, hogy emberi eseteket, tragédiákat, nagy mozdulásokat aktákká lehet egyszerűsíteni. Az iroda babonája rátelepedett az iskolára is. A tanterem is sokszor ilyen irodává lett. Azt hisszük, hogy a nevelés munkáját el lehet végezni az iskolai órák keretében, a tanteremben. Azt hisszük, hogy a tanár ismeri a diákját, anélkül is, ha nem megy el a lakására, nem beszél a szüleivel, nem ragadja meg magát az életet. Az egyházi élet is az iroda babonája alatt nyög. Azt hisszük, a lelkészhivatal és a templom elintéz mindent. Bejönnek emberek és a négy fal között döntések, az életet kormányzó nagy elhatározások jöhetnek létre. A közigazgatásunkra ráfeküdt az irodaszoba babonája. Legnagyobb kérdés az volt, hogy ki hány aktát intézett el egy év alatt? Nem volt fontos, sokhelyen, ki hogyan intézte el. Ha tologatták az aktákat egyik hivatalból a másikba, ha a nyugdíjas özvegy majdnem egy éven át nyugdíj nélkül maradt, minden rendbenlévőnek látszott, mert az akták irodáról irodára vándoroltak. Vége van ennek a babonának. Nem intézheti a miniszterelnök az ország sorsát az íróasztal mellől. Végig kell járnia az országutat, meg kell állania a nyüzsgő élet piacán, hallania kell a panaszt, sírást, látnia kell az embert az irodaszobán kívül. Rájövünk, hogy a tanár nem tud a diákjával nevelőmester módjára bánni, ha nem látja a diákja mögött az otthont, ha nem ismeri a szülők életét. A lelkipásztor nem végezhet pásztori munkát, ha a templomban és a hivatalban marad. Ha be nem zörget a hívei lakásának ajtaján. Az élet más, mint az iroda. Az ember több mint az akta. Tudta ezt valamikor Mátyás király, amikor elvegyült népe közé. Az új magyar életnek egyik legnagyobb szabadságharca lesz, ha az irodaszobák babonájának baglyait kikergeti és az életre nyitja ki az ablakokat.

A nők forradalma

A Családvédelmi Szövetség egy újabb kiadványa a házasság védelméről szól. A Szövetség szervező lelke, Doros Gábor írta ezt a könyvet, amelyre még vissza fogunk térni. Könyvének egyik legfájdalmasabb, segítségért kiáltó része az a komoly, tudományosan megírt, számokkal támogatott bevezetés, amely a házasság válságáról beszél. Itt is egy olyan megállapítás, amely szinte szíven üti az olvasót. A mai házasságok akadályai között nemcsak a lakás, nemcsak az anyagi viszonyok, nemcsak a nagyon szerencsétlen társadalmi berendezkedés van felsorolva, hanem lelki okok is. A férfiak nagy része elvesztette hitét a női élet erejében, hivatásában. E mögött a néhány mondat mögött, egy veszedelmes és tragikus forradalom vihara kering. A nő kilépett a zárt otthon világából. Beállott a kenyérkereső tömegek soraiba, elfoglalja helyét egyetemi padokban, ott ül a hivatali szobákban, egy csomó kenyérkereső munkamező sorompója kinyílt előtte. Száz és százezer Nóra jár a modern élet körútjain, mielőtt még férjhezment volna. Ezzel kapcsolatban mélységes átalakulás ment végbe a nő lelkében. Az élet külső, akadályozó korlátai összetörtek előtte, de nem volt eléggé készen a szabadságra. Nem vitt a szíve mélyén elég belső fegyelmező erőt, törvényt magával. A középkori társadalomban a férfinak mindent szabad volt és a nőnek semmit. A férfi dobzódva, zsarnoki módon tehetett eleget minden szenvedélyének és szeszélyének. Az lett volna az evangéliumi rendezése a férfi és a nő viszonyának, ha a férfi számára is elzárja a társadalom a kettős erkölcs, kettős útjának lehetőségét. Ehelyett a nő elkezdte utánozni a férfit. Néha még ruhájában, nyakkendő kötésében is, szokásában és gondolkodásában. Mennél szabadabb a nő viselkedésében, annál jobban veszíti el a férfi a nő asszonyi méltóságában való hitét. Mennél több eszközzel szeretné a nő megláncolni a férfi lelkét, annál inkább rombolja le maga előtt a családi otthont. A nő társadalmi helyzetének a változásával nem változott eléggé a női lélek. Nem kapott elég erőt. Már pedig egy korszak erkölcsi világát mindig a nő lelkén lehet megmérni.

---

erdő fekete lombjai között. Titokzatos lépéseket hallott. Iszonyú alakok formálódtak a sötétben, a fáknak hegyes karma nőtt és feléje nyujtották. Ismeretlen, láthatatlan rémek várakoztak a bokrok mögött. Végül is Dániel veritékes homlokkal, egész testében reszketve kiáltozni kezdett. Nem mert moccanni. Átfogta kezeivel a fatörzsöt és odahajtotta a fejét és keservesen sírt. Egy óra mulva majdnem magánkívül volt, amikor nevelője rátalált. Éjszaka felriadt.

— Segítség! Segítség! — kiáltotta, mert azt álmodta, hogy magára hagyták az erdőben.

És az évek egyhangúan múltak el, III. Dániel sápadtarcú, karcsú fiatalember lett. Keveset beszélt és sohasem mosolygott. Egyszer eléje tettek egy fényképet, sovány, nagy bámulószemű, különösen fésült nő arca volt.

— Felséges úr, államunk érdekei megkívánják, hogy a jövő évben Elizabet főhercegnőt feleségül vegye.

III. Dániel bólintott és a következő évben harangzúgások, tomboló tömegek, virágesők, tűzijátékok mellett megvolt az esküvő. Aztán el kellett temetni őfelségét, az idős uralkodót. Jött a koronázás.

— Milyen nyugodt, milyen erős — mondták az emberek, akik a fiatal nagyherceget kilépni látták a templomból. Mintha egy óriási filmnek egyik szereplője volna. Nem sokat szólt bele az államügyekbe. Egyetlen egyszer lett haragos, mikor az államtanacs el akarta utasítani a birodalmi erdőbirtokok munkásainak kérését.

— Teljesíteni kell, — mondta a nagyherceg — s minthat ez a két szó is fáradságába került volna.

— Egész gazdasági életünk felborul, felséges uram, a termelés többé nem lesz hasznothozó, ha engedünk.

Akkor az uralkodó rácsapott az asztalra. Nem tudta volna megmondani, micsoda elrejtett erő parancsolt a lelke mélyén.

— Elrendelem, hogy az erdőmunkások kérése teljesittessék.

Az államtanács hallgatott.

— Érdekes, — mondotta társainak kimenőben a kövér, borotvált miniszterelnök — én már azt hittem, hogy szív nélkül született őfelsége. Kénytelenek vagyunk nagyobb adókat kivetni a munkásokra, hogy a termelés egyensúlyba jöjjön.

Aztán háborúra került a sor, egészen kicsi határsértés történt. III. Dániel nem engedett.

— Felséges uram, — mondotta a miniszterelnök — el lehetne másképpen intézni a konfliktust. Kegyeskedjék elgondolni, hány gyermeket szakítunk el a szüleitől, milyen véres hadjárat lesz ez.

Ekkor őfelsége szemében megvillant valami piros láng.

— A háborút megizenjük — mondotta jéghideg arccal.

Ő maga elöl járt, golyózáporban. A betonfedezékből előjött és úgy nézte a repülők párbaját. Emberek szenvedései között csendesen, hideg arccal haladt tovább. Csak sajátságosan erdőbe nem szeretett soha menni. Az ütközeteket nyílt terepen kellett megharcolni. Egy süvítő golyó átment a mellén. Nagyon bonyolult operáció volt, mert a golyó közel a szívhez állott meg. Őfelsége mozdulatlanul feküdt az ágyban, de halovány arcán mint két rózsa, feltetszett a láz. Mintha nem törődött volna mindazzal, ami körülötte történik. Unott arccal felelt az orvosok aggódó kérdéseire. Az egyik alorvos fehér köpenyében ott állt szakadatlanul az ágy mellett. Éjfélkor őfelsége felnézett. Mintha bámult volna valamit. Intett. A fiatal orvos föléje hajolt.

— Hajoljon egészen ide, — mondotta az uralkodó — milyen érdekes gombjai vannak. Gyöngyházgombok?

— Igen, felség.

S akkor III. Dániel őfelsége kinyujtotta kezét, megragadta a fiatal orvos fehér köpönyegének egyik gombját és erőteljes mozdulatal letépte.

— Az Istenért, meg ne mozduljon, felség! A seb belül vérezni fog.

Őfelsége nem gondolt semmire már, néha-néha kinyitotta a kezét és megnézte a gombot. Nem tudta, mi történik vele, de egyszerre mosolyogni kezdett. Kemény vonásai meglágyultak. Csendesen merengve, tűnődve nézett a közeledő hajnali szürkületre.

A fiatal orvos rémülten jelentette a nagyhercegi főtanácsosnak, akinek a melle tele volt kitüntetésekkel.

— Őfelsége az egyik gombomat letépte, kezében tartja és mosolyog.

— Ez az agónia kezdete — mondotta szomorúan a fő-főorvos. — Próbáljuk kivenni a kezéből a gombot. Mi lesz, ha így talál meghalni?

A nagyherceg már magánkívül volt, de valamit a kezében szorongatott. És amikor hozzáértek a kezéhez, akkor haragosan nézett fel, ujjait összecsukta és így halt meg. Így is temették el, egy fehér gyöngyházgomb volt a kezében.

A legfőbb orvos az államtanácsban aztán elmondotta a titkot, s megvallotta, hogy ezzel temették el az uralkodót. A miniszterelnök vállat vont.

— Jól tette excellenciád, hogy nem vette ki a kezéből, lehet, hogy ez volt egyetlen öröme! Ki ismerheti az emberi lélek titkait?

S ez egyszer igaza volt.

Soron következik: az ajánlási rendszer reformja

Darányi ma átvette a belügyminiszterium vezetését

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

Csekély érdeklődés mellett folyik a képviselőházban *a városrendezési javaslat* vitája, amely előreláthatóan a jövő héten be is fejeződik. Az általános vita után kedden tartja meg záró beszédét *Bornemisza* Géza kereskedelmi és iparügyi miniszter. Utána a részletes tárgyalás következik, amely még néhány napig eltart.

A városrendezési javaslat után *az ajánlási rendszer reformjáról* szóló javaslat kerül a Ház elé, amelyet *Darányi* Kálmán fog képviselni a Házban. Ma délelőtt beható tanácskozás volt a különböző módosításokról a kormánypárt közjogi bizottságában. A vitában részt vett *Darányi* Kálmán miniszterelnök, *Mikecz* Ödön államtitkár, *Tomcsányi* Vilmos Pál, a bizottság elnöke és a párt többi tagja. *Lányi* Márton előadó ismertette a különböző módosításokat, amelyeknek lényege az, hogy *száz aláírás lesz szükséges a jövőben ahhoz, hogy valaki, mint jelölt indulhasson a választási küzdelemben.* A javaslat szerint a választók a közjegyző, a járásbíró, a községi elöljáró, vagy a választási biztos előtt írhatják nevüket az ajánlási ívre. Százötvennél több aláírást nem lehet benyujtani. Az elfogadott aláírásokat úgy tekintik, mint az aláíróknak a jelöltre leadott szavazatát. Akiknek az aláírását nem fogadják el, azokat értesítik, hogy nem tekintik őket leszavazottaknak és a szavazatszedő küldöttség előtt gyakorolhatják szavazati jogukat.

A kaució ügyében is történt döntés.

A jelöltnek kétezer pengő óvadékot kell letenni s a bizottságban ehhez most azt a módosítást fogadták el, hogy ez a kaució magánjogi követelésekre nem foglalható le.

Még más, kisebb jelentőségű módosításokat is vittek keresztül, amelyek mind azt célozzák, hogy az ajánlásokkal kapcsolatban a jövőben semmiféle rendellenesség ne fordulhasson elő.

Heves küzdelem a megüresedett kerületekért

A képviselőház folyosóin a *megüresedő kerületek* ügye állt az érdeklődés középpontjában. A *8 Órai Ujság* már megírta, hogy *Nagy* Emil volt igazságügyminiszternek ajánlják fel az *ipolyszalkai kerületet*, amely *Karafiáth* Jenő főpolgármesteri kineveze folytán fog megüresedni. *Kozma* Miklós lemond szombathelyi mandátumáról és ezzel kapcsolatban *Ivády* Béla kijelentette, hogy *Halla* Aurél kereskedelmi államtitkár lesz Szombathelyen a Nep hivatalos jelöltje. A szombathelyi mandátumért egyébként előreláthatólag erős harc indul, mert gróf *Csekonics* Iván is fel akar lépni a keresztény párt programjával, míg a független kisgazdapárt részéről *Tóth* László akar harcba menni a mandátumért. Hír szerint a független kisgazdapártnak helyi pártelnöke is fel akar lépni. Ugyanekkor Szombathelyen mozgalom indult azzal a céllal, hogy *Tarányi* Ferenc volt főispánt nyerjék meg a jelöltség vállalására, de ebben a kérdésben eddig még nem történt döntés.

Mára leghatározottabb formában megcáfolták azt a hírt, mintha *Kállay* Miklós lemondana mandátumáról, hogy az öntözési ügyek kormánybiztosa legyen. Az a hír is elterjedt, hogy *Ferenczy Tibor főkapitány szintén lemondott.* A hírt, amelyet különben is általános kétkedés fogadott, *Mikecz* Ödön államtitkár leghatározottabban *megcáfolta. Rákóczy* Imre, a miniszterelnöki sajtóiroda vezetője hangoztatta, hogy a miniszterelnök semmit sem tud a dologról, már pedig, ha igaz volna, akkor elsősorban ő, mint belügyminiszter tudna róla.

Darányi a belügyminisztériumban

Darányi Kálmán ma délben megjelent a belügyminisztériumban és a belügyi államtitkár után fogadta a különböző főcsoportvezetőket. A miniszterelnök ezzel — minden ünnepi külsőséget mellőzve — átvette a belügyminisztérium ügyeinek vezetését.

Öt törött bordával fekszik a klinikán Pásztor János szobrászművész

Egy elcsúszás súlyos következményei

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

Könnyen végzetessé válható baleset érte pár nappal ezelőtt *Pásztor* Jánost, a kitűnő szobrászművészt, aki azóta a Bakay-klinika II. emeleti 3-as számú különszobájában fekszik súlyos bordatöréssel és kisebbfokú agyrázkódással. A híres szobrászművész, aki *most fejezte be a Rákóczi-szobrot*, amelyet tavasszal a Kossuth Lajos-téren állítanak fel, szombaton este Szüret-utca 15. számú villája előtt *megcsúszott a sikos gyalogjárón* és olyan szerencsétlenül vágódott neki a járda szélének, hogy *ájultan terült el az úttesten.* A szobrászművészt a közelben posztoló rendőrőrszem és a közeli járókelők vitték be a házába, eszméletlen állapotban. Hétfőn este a mentők a Bakay-klinikára vitték, ahol *Bakay* professzor megállapította, hogy a szobrászművésznek

kisebbfokú agyrázkódáson kívül öt bordája törött el.

A balesetről Pásztor János a következőket mondotta el a *8 Órai Ujság* munkatársának:

— Szombaton este a Szinyei Merse-társaság közgyűlésére indultam el, amikor a sikos úttesten elvágódtam. Mikor magamhoz tértem lakásomban, *nem éreztem semmi különösebb fájdalmat* és a lakásomra hivott háziorvosom sem állapított meg kisebb zúzódásokon kívül mást. Vasárnap délután éreztem nagyobb fájdalmakat a mellkasomban és különösen lélegzésnél éreztem erősebb szúró fájdalmakat. Hétfőn megkértem Bakay professzor urat, aki földim, hogy vizsgáljon meg engem és Bakay professzor állapította meg azután, hogy *öt bordám törött el s ezek okozták a szúró fájdalmakat.* Hétfőn Bakay professzor tanácsára a mentők szállítottak ide a klinikára, ahol azonnal megröntgeneztek és kezelésbe vettek. Még körülbelül *tíz napig kell az ágyban feküdnöm.* Szerencse, hogy *Rákóczi-szobromat éppen a mult hét elején fejeztem be* és így balesetem miatt a szobor bronzbaöntése nem szenved halasztást.

Beszéltünk a híres szobrászművész kezelőorvosával, aki kijelentette, hogy a beteg állapota örvendetesen javul és Pásztor János a jövő hét végefelé remélhetőleg már elhagyhatja a klinikát.

FANTASZTIKUS

félmilliós lopás a páris —amsterdami vonaton

Páris, febr. 5.

(A 8 Órai Ujság tudósítása)

Félmillió frankos vasúti lopást jelentett be az amsterdam—párisi gyorsvonat egyik utasa, *Goldmann* Lujza asszony. Bejelentette a rendőrségen, hogy az úton eltünt kézitáskája, amelyben *ötszázezer frank értékű ékszer volt.* A rendőrség nyomozását nagyon megnehezíti az a különös tény, hogy az asszony nem emlékszik, mikor látta utóljára táskáját. Az állítólag ellopott ékszerek hatalmas összegre vannak biztosítva.

TABÁN
DANCING - BAR
mókás és hangulatos farsangi esték
BOGNÁR MAGDA
SZENCZY MÁRIA
AVAR ANTÓNIA
REGGELIG TÁNC!

Az új német közlekedésügyi miniszter

Dr. Julius Dorpmüller

Erélyes vizsgálat folyik az osztrák játékkaszinók ellen

Bécs, febr. 5.

(A 8 Órai Ujság telefonjelentése)

Az *Osztrák Casino R.-T.* ellen megindított vizsgálat a *Reichspost* jelentése szerint *a legerélyesebban folyik.* A kormány szigorú utasítást adott, hogy *a vállalat egész üzletvitelét át kell vizsgálni* és meg kell állapítani többek között azt is, mi igaz azokból a vádakból, hogy az osztrák játékkaszinókban a törvényes rendelkezések ellenére nemcsak külföldi állampolgárok vettek részt a szerencsejátékban, hanem *belföldiek is.*

Március 21-én indulnak a 8 Órai Ujság
HUSVÉTI KÜLÖNVONATAI
15 szebbnél szebb 10 és 16 napos utazás 111 pengőtől
Keresse fel utazási irodánkat és kérjen tájékoztatást.
(Prospektusunk a napokban jelenik meg)
Magy. N. Bank 545. eng.
8 Órai Ujság UTAZÁSI IRODÁJA
VI., Andrássy-út 16. Tel. 12-89-81

Pengős hirdetés

A legkisebb hirdetés 10 milliméter, ára 4.— P. — Hirdetést a fővárosi dohánytőzsdékben, hirdető irodákban, kiadóhivatalban VI., Andrássy-út 47. és a főkiadóhivatalban, VI., Andrássy-út 16. lehet feladni. — Telefon: 1-272-30, 1-272-39.

Ki jár ma már ősz fejjel?
Okvetlen próbálja meg 5—6 nap alatt ősz hajának, bajuszának visszaadja eredeti természetes színét IBIS keleti hajfijító reha az generátort használja. Nem festék, nem ártalmas. Mindenki egyedül kezelheti. Egy üveg ára 1.20, 1.60, 2.80, 3.20 és 4.—. Herkules »onkapác: ára kicsi P —.64, nagy P 1.20. Postai küldeményeket szállít a főlerakat:
VELLNER Herkules drogéria Bpest, Kálvin-tér 5.

Használt BUTORT részletre is! Jókai-utca 36.
Hálókat — — P 90-től
Ebédlőket — P 180-tól

14 kar. arany pecsétgyűrű P 6.—
14 kar arany svájci karóra P 16.—
Brilliáns gyűrű 14 kar. arany foglalatban ... ... P 25.—
és személyes dessert valódi ezüst evőkészlet tokban... P 15.80
SELINGER órás és ékszerész IV., KÁLVIN-TÉR 3.
Alapítási év 1896. Vidékre utánvéttel!

Itt a gyümölcs és díszfa metsz. és permetezés ideje
Olcsó, elsőrendű szakmunka
HEGEDÜS TIBOR és MOHR ENDRE kertépítőknél
VI. Teréz-körut 1/a. Tel.: 11-17-35.

Szőlőoltványok, sima és gyökeres vesszők, a világhírű bolgár Aïuz Ali, és egyéb különleges csemegeoltványok garantáltan fajtisztán, legolcsóbban Badacsonyvidéki Szőlőtelep Kezelősége Tapolcza (a Balaton mellett)

Kissé hibás
asztalnemüek, abroszok, szalvéták stb.
hihetetlen olcsón
FILLÉRES DIVATHÁZ
VII., Baross-tér 23.
Rottenbiller-utca sarok.

Írógépet irodájába, otthonába, üzletébe legolcsóbban Édes és Decsynél vehet — Karbantartás, javítás. — Telefon 1-442-24. Budapest, VII., Akácfa-utca tizenhárom.

Megjelent! TERNYEY ÁRPÁD
Halálos szélben
című verseskötete.
Ára: 2.50 P
Kapható a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában VI., Andrássy-ut 47.

Anyagcsere-betegségek
Irta: Dr. Horvai Lajos főorvos
Ára: P 2.50
Kapható: a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47

Modern frakk és szmoking öltönyök kölcsönzése méret után 5.- P-ért, ugyanott vétel-eladás Róth, Akácfa-u. 6. Tel. 1-320-72.

Olga úri- és hölgyfodrász szalon.
Kiszolgálása elsőrendű. Olcsó árak.
V., gróf Vigyázó Ferenc-u. 2

TRAFIKBAN
keres elhelyezkedést kitűnően kiszolgáló fiatal intelligens uriasszony.
Dr. Czagányiné, Dohány-u 48

DR. GARTNER PÁL
igazgató-főorvos
Lelki betegségek kezelése és gyógyítása
Ara P 3.90.
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Mindenkinek fel kell készülni a gázháborúra; ezért vegye meg Frühwald István dr. főorvos, lég- és gázvédelmi előadó
»GÁZHARC« LÉG- ÉS GÁZVÉDELEM
c. könyvét. Tartalmazza a gázharc fejlődését, az egyéni és tömegvédelem módszereit, a védelmi berendezések ismertetését stb. Ára P 4.— (beküldhető bélyegekben is). Kapható kiadóhivatalunkban.

Egy könyv, amelyre minden kulturembernek szüksége van
Kallós Ede:
Görög-Római vallástörténet és mitologia. III. kiad.
Oktató, szórakoztató és gyönyörködtető olvasmány a mitologia. A fenti könyv kiállításban is a magyar könyvkiadás remekműve. Színes és fémnyomatu képekkel. Ára fűzve 5.50 pengő, kötve 6.80 pengő.
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában VI. Andrássy-út 47.

Hüvösvölgy legszebb részén
(Pátrány-út 9., Nagyhidnál) külön bejáratu butorozott vagy butor nélkül szobák villában olcsón kiadók.

Francia nyelvtanulás játékokkal,
szórakozva, fáradság nélkül. Ezt a célt szolgálja dr. Gonda MÉTHODE DRAMATIQUE c. francia nyelvkönyve, amely gyermekek részére készült és a legmodernebb, legkönnyebb és a legmulatságosabb módon gyorsan megtanit franciául. Ára P 4.80. — Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

ZÓNI OLCSÓN HAJAT FEST ONDOLÁL VIZBE RAK
V. ker., Lipót-körút 13 (Honvéd-utcai bejárat)

Önt érdeklő könyv!
Lúdtalp, bokasüllyedés és egyéb lábfájdalmak megelőzése és gyógyítása 1.80
Irta
dr. ENGLÄNDER ÁRPÁD
szakorvos.
Kapható a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában Andrássy-út 47.

Hogyan éljen a gyomor- és bélbajos ember? P 2.60
Kapható: a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47. sz.

HOGYAN ÉLJEN A SZÍVBAJOS EMBER?
Szívbaj, érelmeszesedés, vérnyomás.
Irta: Dr. Bodon Károly, egyet. tanár
Ára P 2.60
Kapható: a 8 ÓRAI UJSÁG kiadóhivatalában, VI. Andrássy-út 47.

Berlitz-nyelviskola (Vörösmarty-tér 2. szám)
Angol és az összes világnyelvek oktatása. Csoportos tanitás havi 5 pengőtől. Magánórák.

Alvás, aluszékonyság, álmatlanság
Irta:
Dr. RAPAPORT SAMU idegorvos.
Ara 3.— pengő.
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, Budapest, Andrássy-út 47

Egy, kettő és háromszobás
összkomfortos lakás május 1-re kiadó, VI., Csengery-utca 3. szám.

Fejfájás, migrénje örökre eltünik!
Olvassa el STEKEL VILMOS DR a világhírű idego. vos kitűnő könyvét:
A FEJFÁJÁS, MIGRÉN ÉS EGYÉB IDEGES FÁJDALMAK.
Ara P 3 —
Kapható a 8 ÓRAI UJSÁG kiadó hivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Most jelent meg!
Közszállitások illetékterhei
Összeállitotta:
dr. Domonkos József ügyvéd
Közszállitásoknál érdekelt iparosok, kereskedők, pénzintézetek, hivatalok nélkülözhetetlen útmutatója illetékügyekben.
Ára 2 P. Vidékre küldésnél portót felszámitjuk.
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út 47.

Tanuljunk Könnyen Gyorsan Angolul!
Az angol nyelv alapos elsajátításának könnyü és gyors módszere mindenki számára.
Irta: Szenczi Miklós dr.
Ára: Fűzve 6.— P. Kötve 7.— P
Kapható a 8 Órai Ujság kiadóhivatalában, VI., Andrássy-út. 47.

LEGSZEBB KOSZORÚK a legolcsóbban
CZIGÁNY ADÉL
VI., Teréz-krt 60. Telefon: 11-30-09.

MINDEN TRAFIK-BAN FELADHATJA Pengős hirdetés-ét

KÖZGAZDASÁG

Lebonyolításokra gyengült az értéktőzsde

A mai értéktőzsdén a rendezési napra való tekintettel nagyobbarányú lebonyolítások voltak, ami az irányzatot kissé gyengítette, úgy azonban, hogy a részvénypiac árfolyamai aránylag csak kisebb veszteséget szenvedtek. A piac favoritja ma is a Rima volt, amely jól tartotta tegnapi árpozicióját, ezzel szemben a bánya- és ipari értékek árfolyamai kissé lemorzsolódtak. A fixpiacon ugyancsak tovább gyengült az irányzat és az 1914-es fővárosi kötvények 1 százalékos veszteséget szenvedtek. A valutapiac tartott, a zürichi zárlat szerint csak lényegtelen áreltérések voltak.

Az értéktőzsde első árfolyamai: Concordia malom 9.30, Hungária malom 42—42.50, Bauxit 304—301.50, Aszfalt 20.50—20.30, Kőszén 542—539.50, Salgó 56.60—56.10, Urikányi 89—88, Ganz 18, Rima 138.50—139.75, Ofa 45.50, Nasici 102, Nova 22.50, Trószt 113.75—114.20, Magyar Cukor 207—208, Georgia 40.25, Gyapjúmosó 7.70, Brassói 45.25—45.75, Gumi 115.90, Telefon 17.40, Állami pénztárjegy 100, 1914-es fővárosi kötvény 336—335, 1927-es 90.

Üzlettelen a terménytőzsde

A tengerentúli gabonapiacok gyengébb jelentései nyomán a spekuláció tartózkodása még fokozottabbá vált és vevők hiányában a készárupiac irányzata ellanyhult. A búza gyengén tartott, de a rozs iránt sincs érdeklődés. Az árak a tegnapiakhoz képest valamelyest visszaestek. A takarmánypiacon a tengeri egyelőre szinte eladhatatlan, ami azt bizonyítja, hogy a német kontingens már teljesen fedezve van. Effektiv üzlet csak dunántúli tengeriben alakult ki. A határidőüzletben az irányzat kisebb ingadozás mellett tartott.

A rozs gyengén indult, azonban fokozatos javulással elérte, sőt kisebb mértékben túl is haladta a tegnapi árnívót. A tengeri azonban éppen úgy, mint a készárupiacon, lanyha és a tegnapi zárlathoz képest mintegy 10 fillér veszteséggel cserélt gazdát.

A határidőüzlet első kötései: Rozs márciusra 19—19.11, májusra 19.10—19.22, tengeri májusra 13.68—13.78 pengő.

Kétmillió pengős OTI-betét az IOKSz-nál

Fabinyi pénzügyminiszter hozzájárult ahhoz, hogy az OTI öregségi alapjából 2 millió pengőt betétként helyezzenek el az IOKSz-nál. Ezzel kapcsolatban bizonyos ipari érdekeltségek azt a javaslatot vetették fel, hogy az IOKSz útján konvertálják azoknak az életképes iparos egzisztenciáknak adósságait, akik kedvező feltételű konverziós kölcsön nyujtásával megerősödnének és zavartalanul folytathatnák ipari tevékenységüket. Ezt a gondolatot annakidején *Bornemisza* kereskedelmi és iparügyi miniszter vetette föl, alig hisszük azonban, hogy ez a terv nagyobb kockázat vállalása nélkül keresztülvihető lenne. Egyebekben is forszirozzák az IOKSz hitelfeltételeinek enyhítését, így a Kőművesmesterek Országos Szövetsége az építési hitelek kiterjesztését és a hitelfeltételek enyhítését kéri.

Kétezer vagón burgonya exportja Németországba

A Németországba irányuló magyar-származású ipari burgonyára német részről új árakat állapítottak meg, amennyiben a legalább 16 százalék keményitőt tartalmazó burgonyáért német határparitásban 2.60 márka átvételi árat fizetnek.

Az új ár magasabb termelői árak fizetését teszi lehetővé, úgyhogy a Külkereskedelmi Hivatal az exportőrök részére megállapított kedvezmények folyosítását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy *a termelőnek ipari burgonyáért feladóállomáson métermázsánként legalább 1.70 pengő árat fizessenek.* Németországi kivitelre egyelőre mintegy 2000 vagon burgonya jöhet számításba.

(—) **Befejeződtek a magyar—francia tárgyalások.** A Párisban folytatott magyar—francia kereskedelmi tárgyalások véget értek és *Nicki Alfréd meghatalmazott miniszter már vissza is érkezett Párisból.* Az új kereskedelmi megállapodás hír szerint, igen kedvező és a multhoz képest jelentős eredményeket hoz a magyar gazdasági élet számára.

Zürich, február 5.

Berlin 175.90, Amszterdam 239.45, Newyork 437.625, London 21.40, Páris 20.3575, Milánó 23, Prága 15.26, Bukarest 3.25, Varsó 82.60, Brüsszel 73.75, Athén 3.90, Bécs 81.60 (Schilling 78.40), Belgrád 10.

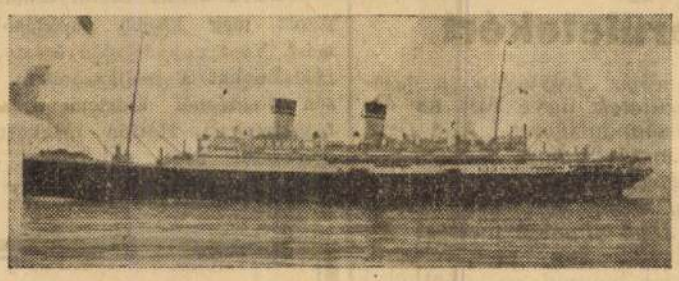

Február 20-án indul **új olaszországi társasutazásunk,**
amelynek során a legnagyobb kényelemmel és luxussal berendezett
SATURNIA Oceánjárón
Firenze — Roma — Napoli
tavaszi pompájában gyönyörködhetnek az utazás részvevői
és **PATRAS—RAGUSA—TRIESTE** érintésével március 8-án érkezik vissza Budapestre.
Az olasz tavasz szépségét mindenki felejthetetlen élményként őrzi meg emlékében
Részvételi dij P 350 Jelentkezni lehet a 8 ÓRAI UJSÁG Utazási Irodájában VI., Andrássy-út 16. Tel.: 1-289-81 Magy. N. Bank 545. eng.

Beke György

Hadi utak Erdélyben

Ajtony és Csanád csatája (2.)

Indulok a hadak nyomában, Nagycsanádról délre, Nagyősz irányába. A bánsági táj csalóka: messzire csábít, de elrejti azt, amit a közvetlen közelben keresek.

Nagyőszön a csatának semmi nyoma. Majdnem ezer év múltán mi is lehetne?

Inkább a későbbi időkből az emberi kapzsiságot érhetjük itt tetten. A Téglagyár nevű határrészben a régészek feldúlt sírokból hoztak felszínre kardokat, lándzsacsúcsokat, fülbevalókat. A XI. század óta rejtekeztek. Vagy közben felszínre kerültek, de megtalálóik visszadobták őket? A sírokban nem hadi szerszámokat, hanem aranyat kerestek. Talán arra gondoltak, hogy ha, Nagyszentmiklóson kincsek rejtekeztek a földben, itt miért ne lehetnének?

Kíváncsiságom nem aranyat fürkész, drámaibb kérdés támad bennem: vajon azokat a kardokat, lándzsákat Ajtony vagy Csanád vitézei forgatták el? Azért vélem ezt drámaibbnak, mert az idő egybemosó hatalmát érzem meg történelmi csaták, fordulatok fölött is.

Hiszen alig két-három évszázaddal a nagyőszi ütközet után már bizonytalan az emlékezet, a krónikák abban sem egyeznek meg, hogy tulajdonképpen hol esett el Ajtony. Anonymus előadásában Csanád nem nyílt mezőn győzi le Ajtonyt, hanem ennek erősségében, Marosvárban gyilkolja meg. Nyilván hallomásból ismeri a csatát, amelyet majdnem két évszázad választott el az időben Béla király névtelen jegyzőjének, ama titokzatos P. magisternek a jelentkezésétől. Anonymus úgy tudta, hogy Ajtony felmenője az a bolgárnak tartott Glad volt, aki Vidinből a kunok segítségével érkezett a Maros és az Al-Duna közötti vidékre, és itt, Marosvártól Orsováig - egyidőben a magyar honfoglalással, tehát a IX. század végén - a maga uralmát építette ki. „Az ő ivadékából született Ajtony, akit azután jóval később, Szent István idejében Doboka fia Csanád, a király unokatestvére Maros melletti várában megölt, mivelhogy az említett királynak minden dolgában ellene szegült. Csanádnak az említett király a jószolgálatért feleséget adott, és neki ajándékozta Ajtony várát összes tartozékaival egyetemben... Ennek a városnak most is Csanád a neve..."

Nagycsanád jelenben, vagy öreg helybeli magyarok szerint: Őscsanád.

Csanád vezér apjának, Dobokának a nevét is helységnév őrzi Erdélyben. Történészek feltevése szerint ama Doboka nevezetű nemzetségfő az egyik legtekintélyesebb lehetett az ezredfordulón, hiszen „a vezető Zsombor nemzetség szállásföldjén épült vár az ő nevét viseli". (Erdély története, első kötet). Doboka vezér önként meghódolt Szent István hite és hatalma előtt. Fia pedig fegyverrel szerzett érvényt a királyi akaratnak.

Gellért püspök nagyobbik legendája a névtelen jegyzőnél sokkal színesebben,- és sokban eltérő módon adja elő Ajtony és Csanád csatáját. Lényeges különbség az is, hogy a legenda szerint Csanád előbb Ajtonynak volt „felette tisztes vitéze" és nyilván a görög hitet követte ő is, miként ura és parancsolója. Csanádot bevádolták Ajtonynál, a vezér meg akarta öletni a vitézt, aki „titkon a királyhoz méne". Bizánci hitvallása kihangsúlyozódik azzal is, hogy István király első dolga a hozzá csatlakozott vitézt Krisztushoz megtéríteni, nyugati ritus szerint megkereszteltetni. Szent István akkor már elhatározta, hogy leszámol Ajtonnyal. Hadvezért keresett csapata élére. Kémlelni kezdte Csanádot, hogy vajon nem csalárdságból menekült-e hozzá, vagyis nem maradt-e Ajtony híve és a királyi udvarba küldött kémje? De a bölcs király hamarosan meggyőződött Csanád „hívségéről". És akkor az udvar főurai elé állt a király:

- Készüljünk hadra Ajtony, az én ellenségem ellen, és foglaljuk el az ő országát.

Csanád nagyon megörvendett ennek. A király pedig folytatta:

- Válasszatok ki magatok közül olyan férfit, ki a hadban a vezérünk legyen.

- És kit lehetne alkalmatosabbat találni Csanádnál? - felelték a főurak.

Mire Csanád megvallja hűségét a király iránt, és a szavaiból kitetszik az is, hogy „a kereszténynek új keresztény", vagyis keleti ritusról nyugatira tért Krisztus-hívő.

- Mert miképpen én uramnak, a királynak kedvére van, azonképpen vagyok a kereszténynek új keresztény, csak mostan megkeresztelve, új viadalba akarok menni, kész vagyok halni és élni veletek. Induljunk ki tehát, és viaskodjunk én uramnak, a királynak ellenségei ellen.

Anonymus szűkszavúan, szinte ridegen adja elő a hadjárat történetét Ajtony ellen. A Gellért-legenda részletező, tele csodás elemekkel, álomlátással, cselszövéssel. Az ismeretlen legendaszerző bőven merített íratlan és írott forrásokból, Csanádról költött hősi énekekből, az I. Endre király korabeli gestából, az úgynevezett ősgestából, amely alig negyven évvel a bánsági csata után kelt, tehát az esemény idő-közelében, az idősebbek még személyes emlékeikből emlékezhettek rá. Merített a legenda a csanádi káptalan, vagyis hiteles hely évkönyveiből is. Mindezek a források, illetve gazdagságuk

Művészet és történelem

II. Rákóczi Ferenc emlékműve

Pásztor János századunk első felének méltán elismert, sokat foglalkoztatott szobrásza volt. Ma azonban, bár köztéri szobrait - köztük a II. Rákóczi Ferenc emlékművet a budapesti Kossuth téren, a Vízmerítőt Hódmezővásárhelyen, a Kazinczy emléket a Bécsikapu téren - nap mint nap láthatjuk, művészete - kiváltképpen az ifjabb nemzedékek előtt - kevéssé ismert.

Pásztor János (Gyoma, 1881 - Budapest, 1945) az Iparművészeti Iskolán Mátray Jánosnál tanult, majd 1902-ben ösztöndíjjal Párizsba utazott. Itt a híres Julian magánakadémián az Európa-szerte ismert Auguste Rodin a mestere. Az akadémiai tanulmányok segítették kifejleszteni a művésznövendékben már meglevő készséget a tömör plasztikai fogalmazásra, a monumentalitás és az arányok közötti rendteremtés érzékét. Az 1930-as évek végére az emlékművek, köztéri szobrok egész sorát mintázza meg. Helyén áll már a Beethowen szobor, a történelmi-irodalmi figurák közül Kinizsi és Toldi alakja, a balatonfüredi mólon a Halász és a Révész.

A harmincas évek terméséből kiemelkedik a budapesti Kossuth Lajos téren felállított lovasszobor, a II. Rákóczi Ferenc fejedelmet ábrázoló emlékmű (1937). Az alkotás méreteit tekintve is rendkívüli: a bronzba öntött lovas magassága 6 méter, a vörös svéd gránitból faragott talapzaté 4,7 méter. Az általános gyakorlattól eltérően, a megvalósítására nem írtak ki pályázatot, hanem Pásztor közvetlen állami megbízást kapott. Alapos előtanulmányokat folytatott: járta a bécsi levéltárat, felkutatott forrásmunkákat, a bécsi spanyol lovasiskolában figyelte a lovakat mozgás közben. Erőpróbát jelentett továbbá az eklektikus (kevert stílusú) épületekkel körülvett hatalmas téren az emlékmű helyét kijelölni. Nehezítette a vállalkozást az is, hogy a tér másik felén már ott állt Horvay János csüggeteg, pesszimista hangulatú Kossuth-szoborcsoportja.

Pásztor, aki korábban az újjáéledt klasszicizmus szellemében mintázta életképeit, aktszobrait és emlékműveit, ezúttal a feladat történelmi jellegét tartotta szem előtt. Barokk-kori fejedelemről barokkos stílusú szobrot alkotott. A ló szerszámzata és lovasának öltözete viselettörténeti szempontból is hitelesnek mondható. Az emlékműveknek - a műalkotásoknak általában - gyakran megvannak az előképeik. Pásztor munkáját leginkább Falconet, XVIII. századi francia szobrász Nagy Péter cárt ábrázoló leningrádi lovasszobrával hozhatjuk kapcsolatba.

A hasonlóság mellett azonban a különbségek is számottevőek. Falconet szobra előretörő lendületet éreztet, a cár ugratja a lovát, míg Rákóczié egy helyben toporzékol és ágaskodik. Nem olyan szertelen ez a mozgás, mint a névaparti lóé. A spanyol lovasiskola lipicai ménjeinek rendszabályozott, koreografikus mozgása szerint ágaskodó lóalak nem finomkodó hatású. Ellenkezőleg, energikus, profiljában, tartásában, egész tömegében drámai erő feszül. Rákóczi délcegen magasodik a nyeregben, baljával biztosan kormányozza tüzes paripáját, míg a lendületet egyensúlyozó jobb kezében a marsallbotot tartja. Erőt, nyugalmat, méltóságot fejez ki mind tartása, mind a lóval szinte összeforrott figurája. A dús hajjal keretezett arc mintha a Mányoki Ádám által készített portréról tekintene ránk. Az emlékmű talapzatának homlokzatán a Rákóczi család stilizált címere látható. Ugyancsak a talapzaton, az egyik oldalon a fejedelem 1703-ban keltezett, és az ország rendjeihez intézett felhívásnak kezdő sorai olvashatók. (Recrudescunt inclytae gentis hungarae volnera - Felszakadtak a nemes magyar nemzet sebei...) A másik oldalon jelmondata (Cum deo pro patria et libertate - Istennel a hazáért és a szabadságért).

Az egész művet barokkosan mozgalmas körvonal jellemzi, amely minden oldalról egyaránt változatos képet mutat. Ebben a hatásos és kiegyensúlyozott tömegelosztásban, arányrendben, hullámzó sziluettben rejlik a szobor fő művészi ereje.

Pásztor János, a Rákóczi lovasszoborral történelmi emlékműveink egyik remekét építette meg, a nemzet hazaszeretetének és emlékezetének szilárd alapzatán.

Szentes Lajos

M. Sloveč, 1991. július 5.

AZ ÚJ MINISZTERELNÖK ÜDVÖZLÉSE A MINISZTERELNÖKSÉGEN. *DARÁNYI KÁLMÁNT* HIVATALBALÉPÉSE ALKALMÁBÓL TEGNAP ÜDVÖZÖLTE A MINISZTERELNÖKSÉG TISZTVISELŐI KARA. A KÉPEN *TAHY LÁSZLÓ* ÁLLAMTITKÁR (BALOLDALT) ÜDVÖZLŐ BESZÉDET MOND, JOBBRÓL ÁLL *DARÁNYI KÁLMÁN*, KÖRÜLÖTTÜK A *TISZTVISELŐI KAR*

Marion Davis, a híres hollywoodi filmsztár hosszú szünet után újból szerepet vállalt. Készülő filmjében *ilyen fantasztikus hajviseletet és structoll-fejdíszt* visel

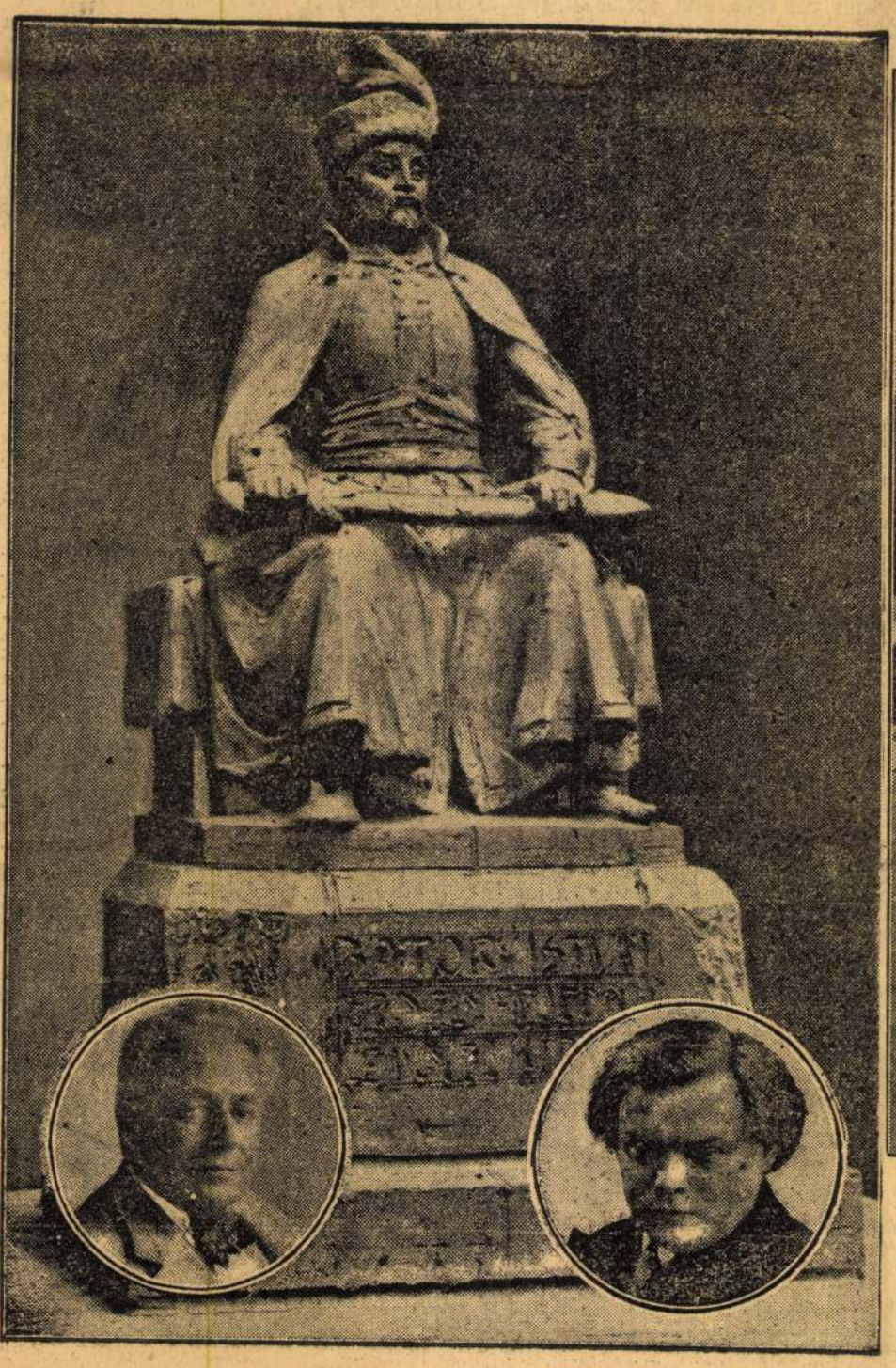

Báthory István szobra, amelyet a *Báthory István Emlékbizottság* a nagy erdélyi fejedelem halálának 350. évfordulója alkalmából állít fel a közeljövőben Budapesten. *Jobbról Pásztor János,* a szobor alkotója, *balról Lechner Jenő,* a szobormű *társszerzője*

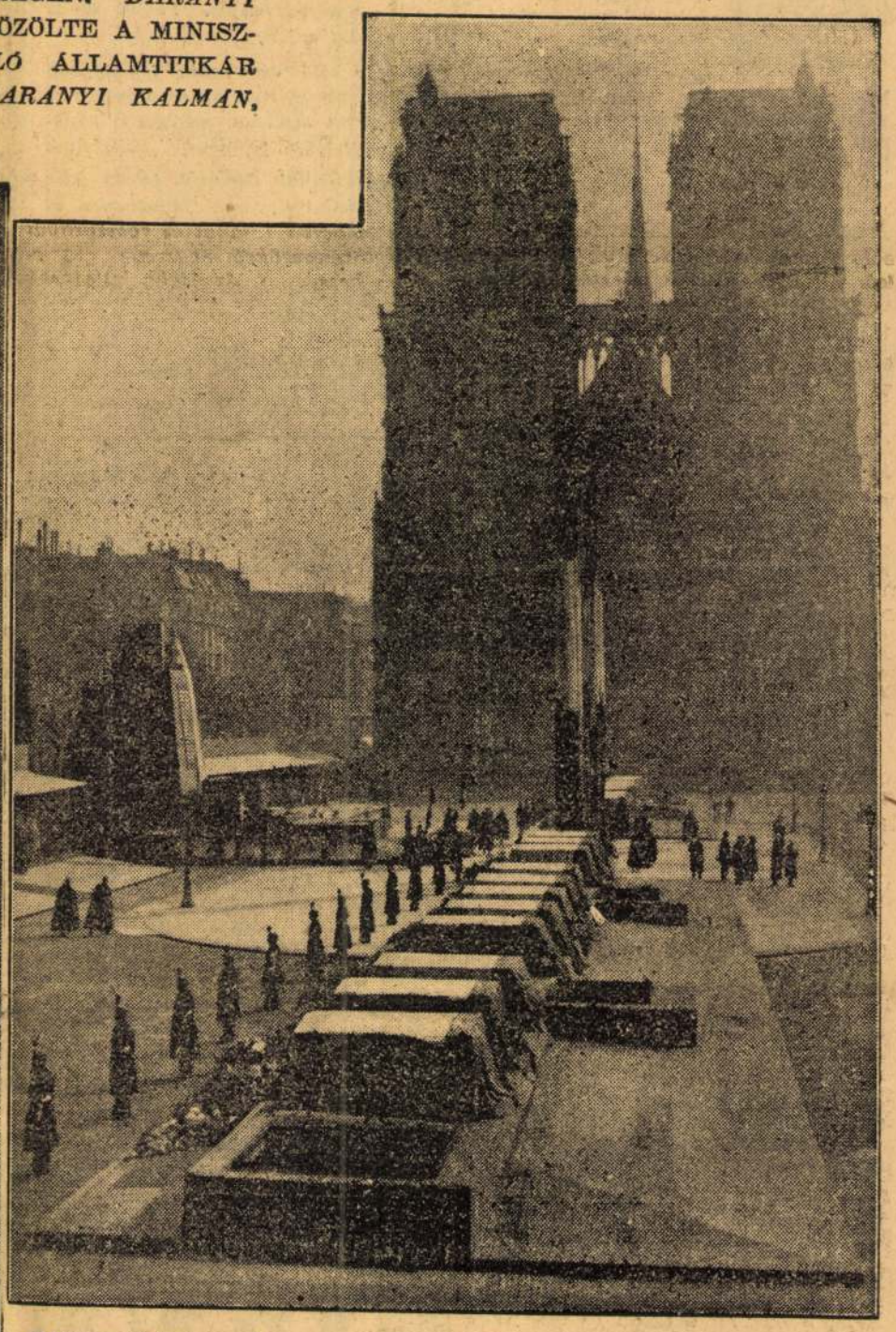

A »Pourquoi Pas?« sarkkutatóhajó katasztrófájának áldozatai a párizsi *Notre Dame* [illegible] előtt

— **Mary Duggan bűnpere.** *Nizzából* jelentik: »Mary Duggan bűnpere« volt a címe annak a szenzációs amerikai bűnügyi drámának, amely világszerte nagy sikert aratott és Franciaországban is telt házakat vonzott. Mary Duggan bűnpere most a valóságban is lejátszódott a nizzai törvényszék előtt, mert férjgyilkossággal vádolva bírái elé állt az 50 éves angol születésű Mary Duggan. A tárgyalás során *tragikus házasság képe* bontakozott ki az esküdtek előtt. Harminckét év előtt *Khalil Kemeid* sziriai török állampolgár, aki Bayreuthban az egyik nagy angol whiskygyár vezérképviselője volt, Londonba utazott, ahol megismerkedett a gyönyörű, szőke, kékszemű 18 éves Mary Duggannel. Feleségül vette és magával vitte Sziriába, ahol a gazdag levantei kereskedő eleinte mindenben az asszony kedvére járt. Gyerekük is született, akit *édesanyja Európába küldött és zárdában neveltetett.* Mary Duggan elmondta, hogy férje hamarosan egészen megváltozott. Ismét *felvette régi keleti szokásait*, basáskodott a házban, könyörtelen volt a személyzethez és feleségével kegyetlenül bánt. Az asszony végül is otthagyta brutális férjét *és évekig különváltan éltek*, a montecarlói játékkaszinóban azonban véletlenül újból összetalálkoztak. Akkor leánya kedvéért az asszony visszament férjéhez, mert nem akarta, hogy a zárdából visszatérő lányka megtudja, milyen boldogtalan az édesanyja.

Szörnyű élet várt Mary Duggan-re, bár most már a gazdag levantei kereskedő felhagyott az üzlettel és feleségével a Rivierára költözött. Mint Mary Duggan ügyvédje a tárgyaláson elmondta, az asszony megnézte a színházban »Mary Duggan bűnperé«-t, amelyben tudvalevőleg gyilkosságot követett el névrokona. Óriási hatással volt rá a darab és bizalmas barátnőinek arról beszélt, hogy *elkerülhetetlenül ugyanaz a sors vár reá is.* A tanuvallomások során kiderült, hogy Mary Duggan a gyilkosság előtt két nappal *felkeresett egy jósnőt*, aki kártyát vetett neki. Az első kártya, amelyet kihúztak *a pikk kilences* volt, amely a kártyavetőnők szerint tudvalevőleg *a rendőrség megjelenését jósolja.* Most már semmi sem tudta meggyőzni többé Mary Duggant arról, hogy nem ugyanaz a sors vár reá is, mint a színdarabban szereplő névrokonára. Férje különben is elviselhetetlen kezdett lenni számára, nemcsak kegyetlensége miatt, hanem visszataszító erkölcsi felfogása miatt is. Mindez talán még nem lett volna elég arra, hogy elsüsse a pisztolyt, de ekkor már annyira beleélte magát abba, hogy a valóságban is meg fog ismétlődni »Mary Duggan bűnpere«, hogy *szinte önkívületben megnyomta a ravaszt...* A nizzai esküdtszék a tanuk és a védőbeszéd meghallgatása után tanácskozásra vonult vissza. Ugyanaz az izgalom ülte meg a tárgyalótermet, mint a színdarabban, míg végül kitárult az ajtó és bevonultak az esküdtek. Az ítélet ugyanaz volt, mint a színpadon, a gyilkos asszonyt *felmentették.*

— **Házasság.** Dr. *Lengyel* Lászlóné Kunstädter Paula és dr. *Lévai* Mihály orvos október 11-én házasságot kötöttek.

— **Szerelmi bánat.** Ma hajnalban az Akácfa utca 13. számú házban levő lakásán megmérgezte magát *Halmai* Imre artista. Tizennégy darab félgramos aszpirint vett be. A mentők a Glück-szanatóriumba vitték. Szerelmi bánatában akart meghalni.

— **Biciklistát gázolt az autobusz.** Csepelen a Szent Imre herceg uccában a BI 179. rendszámú autobusz ma reggel elgázolta *Gyepkó* György 23 éves magánalkalmazottat, aki kerékpáron haladt az úton. A fiatalember súlyos állapotban volt, amikor a mentők a Szent István kórházba szállították.

— **Az Astoria** éttermében *Berkes* Béla, a bárban délután és este tánc.

A vakbélgyulladas veszélye elleni védekezés egyik hatásos módszere abban áll, hogy az ember a beleit hetenként legalább egyszer a természetes **Ferenc József** keserűvízzel — reggel éhgyomorra egy pohárral — alaposan **kitisztítja. Az orvosok ajánlják.**

— **A rendőrfőnök orra előtt.** *Londonból* jelentik: A skóciai Kirkcaldy rendőrfőnökének villája pontosan a rendőrség épületével szemközt emelkedik. Ez sem akadályozott meg azonban egy vakmerő betörőt, hogy éppen a rendőrfőnök házába ne másszon be, a szó szoros értelmében *a rendőrség orra előtt.* A bátor betörő nyugodtan lefeküdt a rendőrfőnök ágyába, szépen kialudta magát, azután felvette a rendőrfőnök legjobb ruháját és jókedvűen, fütyörészve távozott. Kirkcaldy egész rendőrsége hiába üldözi a jókedvű csínytevőt.

Asszonyom

bizonyára Önt is érdekli:

hogy ma 49 vagón burgonya és 14 vagón káposzta érkezett Budapestre. Ez a rengeteg áru reggel hét óráig elfogyott. Egyrészt az ínség-konyhák vásároltak sok burgonyát és káposztát és a savanyítók vettek át 3—3½ filléres áron vagóntételekben káposztát, másrészt a kisebb burgonyakereskedők, akik nem kaptak tárolási kölcsönt, vettek a nagy cégektől tárolásra árut;

hogy ma a zuglói kertészek először hoztak piacra feketegyökeret, amelyet spárga helyett használnak a vendéglőkben és a háztartásokban. A nagyvásártelepen kilóját 40—45 fillérért adják;

hogy a késő ősz egyik legnagyobb meglepetése volt ma az a másfél mázsa málna, amelyet a nagyvásártelepen kilónkint 40—60 fillérért kínáltak eladásra. Olyan friss és jóízű volt, mint júliusban a 80 filléres málna;

hogy ma Bécs ismét vásárolt paradicsomot Budapesten, de ma már csak a teljesen érettet vették, mert a tegnapi félérettet nem tudták értékesíteni. Bécsben 28—30 garas a paradicsom ára.

— **Szépíti az arcbőrt** az orvosi utasítással ellátott Dr. med. László V.-féle: Arcpúder! Jól tapad, rendkívül finom! Egyedárusítás: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos ucca 22.

— **Meghalt a frontharcosok nemzetközi főtitkára.** *Párizsból* jelentik: Báró Roger-Marie *Davigneau*, a nemzetközi Frontharcosszövetség főtitkára, ötvenéves korában elhúnyt.

— **Méreg.** *Kaffán* József képkeretező felesége Kispesten, a Kisfaludy ucca 9. számú házban levő lakásán, ismeretlen méreggel megmérgezte magát. Súlyos állapotban volt, amikor a mentők a Horthy Miklós kórházba szállították.

— **Kogutowicz professzor könyve a Dunántúl problémáiról.** Dr. *Kogutowicz* Károly tanár éveken át bejárta a Dunántúlt, hogy az országnak erről a részéről földrajzkönyvet írjon. Most jelent meg a szegedi egyetem földrajzi intézetének kiadásában könyvének második, befejező kötete. A könyv a Dunántúl problémáit, a nyugatmagyarországi kérdést és az egyke veszedelmét teljesen újszerű módon tárgyalja.

Levél a szerkesztőhöz arról, hogy mi is az a „dömping"

Igen tisztelt Szerkesztő Ur, nem tudom mikép fogadják a független sajtóban azt a szivélyes felhívást, hogy az úgynevezett dömpingsajtó kérdésének tisztázására »gyerünk a közjegyzőhöz«, hogy közjegyzővel állapíttassuk meg, hogy melyik lapnak, mekkora a példányszáma a szélső baltól a szélső jobbig. Amennyire mint egyszerű ujságolvasó tudom, hiába fáradnának a felek a közjegyzőhöz, ha csak ezt kívánnák tisztázni. Mert nem az a kérdés, hogy mekkora a példányszám, hanem az, hogy miből telik a példányszám. Nem az a kérdés, hogy »mekkora elterjedtségnek örvendenek« a lapok, hanem az, hogy és miképp fizetnek rá erre az örömre? Mert mi a dömping sajtó? Ma a szélső jobboldalon ama lexikális magyarázatot olvasom, hogy dömpingsajtó az, ami a maga példányszámából, elterjedtségéből, népszerűségéből nem tud megélni, tehát titkos anyagi szálakon függ bizonyos hatalmaktól, kormányoktól, vagy a »nagy kapitalizmus« egyik-másik részétől.

Nem mondom, hogy ez a megállapítás nem illik rá teljesen a dömpingsajtóra — bizonyára ráillik. De a dömping még ettől függetlenül is egészen mást jelent. Dömping-áru az, amelyet *áron alul*, sőt *előállítási áron alul* dobnak a piacra, — a dömping tehát az ár mesterséges leszorításával hajtja fel az áru forgalmát. Minthogy azonban a dömping-áru, jelen esetben: dömpinglap papírja, nyomdafestéke, szerkesztősége és adminisztrációs kiadása sem rózsabokorban jön a világra, felmerül a kérdés: ki fizet? De ezt a kérdést, ha már oly nagylelkűen felvetették, nem tisztázza a példányszám megállapítása (mert hiszen a legnagyobb példányszáma, hála Istennek, nem dömpinglapnak van, amint azt ön, Szerkesztő úr, tudja a legjobban), — igenis tisztázhatja azonban a nyomdaszámla, a papírszámla, illetve annak megállapítása, ki az a gavallér, az a magyar nábob, aki ezt kifizeti? Nekem, tisztelt Szerkesztő úr, a lapokhoz csak annyi közöm van, hogy olvasójuk vagyok, de annyit magam is tudok, hogy a lapok előállítási ára egyre emelkedik, — de a mi lapjaink még így is jóval olcsóbbak a külföldieknél; de hogy vannak lapok, amelyek olcsóbbak — a belföldieknél, azt egyszerűen nem értem. Nem csodálom, ha most a jobboldali lapok foglalkoznak ezzel a kérdéssel, de még kevésbé csodálkozom azon a híren, amelyet ma olvasok, hogy állítólag parlamenti vizsgálóbizottságot fognak követelni az ellenzéken a dömpingsajtó kérdésének — mit kérdésének? — költségeinek tisztázására. A mecénások világa kihalt. Jótékony tündérek talán még vannak, akik pénzt, áldozatot nem kímélve ringatják álomba a közvéleményt — de most már igazán nem közömbös az a kérdés, hogy ezt a tündérálmot miből finanszírozzák?

A mai helyzetben rendkívüli hivatás vár a közvéleményre, — de csak a független közvéleményre. Ép azért akármennyire is tiltakoznak, igenis időszerű, igenis fontos, hogy megállapítsák — milyen alapon, sőt milyen alapból telt a dömping, az irányított közvélemény, a készáru közvélemény, a gründolt és áron alul kiárusított közvélemény versenye a független közvéleményével. Mert valakinek mégis csak fizetni kellett a roppant összegeket, amelyeket a dömping felemészt. Mint pesti polgár szeretném hinni, hogy — nem én vagyok az, aki fizetek. Mert az talán mégis csak furcsa volna, hogy ami nekem nem kell, mint ujságolvasó közönségnek, azt fentartom, mint — adófizető közönség. Nem, tisztelt Szerkesztő úr, ennek még a gondolatát is elvetem magamtól, viszont annak tisztázása, hogy erről szó sincs, leghatásosabban úgy sikerülhet, ha megállapítják, hogy hát miről volt szó? Igen tisztelt Szerkesztő úrnak kész híve **Pesti Polgár**

A felekezeti együttműködést sürgetik a dunántúli reformátusok

Tata, október 14
(Az Est tudósítójától)

Ma reggel kezdődött *a dunántúli református egyházkerület évi közgyűlése* a tatai református templomban. *Balogh* Jenő egyházkerületi főgondnok megnyitójában arról beszélt, hogy napjainkban világszerte *nyílt hitetlenség* és főleg a keresztyén vallás ellen irányuló vad, fékezhetetlen gyűlölet nyilvánul meg, emellett több államban *komoly méreteket öltöttek az állami és társadalmi rend ellen irányuló törekvések is.* Kívánatos volna, hogy a felekezetek egyesült erővel vegyék fel a küzdelmet e veszedelmes irányzatokkal szemben. Beszéde végén minden minden egyházi alkalmazottnak lelkére kötötte: *segítsék a náluk szegényebbeket.* Meghatottan emlékezett meg *Baltazár* Dezső püspök és *Ilosvay* Lajos professzor elhúnytáról. Indítványozta, hogy az egyházkerület üdvözölje *Ravasz* László püspököt abból az alkalomból, hogy 15 esztendővel ezelőtt választották meg püspöknek.

A „KEK ANGYAL" testvérfilmje:
AZ ARANY PÁVA
a világ első karakterszínészének
EMIL JANNINGS-nak
aranyéremmel díjazott új világfilmje
Premier holnap a RADIUSBAN

HUZAS MÁR
SZOMBATON
október 17-én kezdődik.
Ne feledje el az új sorsjátékhoz
osztálysorsjegy szerencseszámát
levelezőlapon vagy telefonon
NALUNK MEGRENDELNI
BENKŐ BANK
R-T
BUDAPEST,
ANDRÁSSY-ÚT 56
Tel.: 12-86 47

HIREK

EGYHÁZMEGYEI KÖZGYŰLÉS. A budapesti egyházmegye őszi közgyűlését október 10-én, csütörtökön délelőtt 9 órakor tartja a IX., Ráday-u. 28. sz. alatti dísztermében. A gimnázium alapkőletétele október 10-ről eltolódott, de minden remény megvan rá, hogy pár héttel később budapesti egyházunknak ez a nagy eseménye megtörténik. Olvasóinkat idejében értesítjük, hogy jelen lehessenek.

— **A Pesti Református Egyházmegye** október 1-én tartotta évi rendes közgyűlését. A gyűlést dr. *Benkó* Ferenc ny. államtitkár, tanácsbíró nyitotta meg. *Mocsy* Mihály esperes jelentése során a betegsége miatt távol levő gróf *Teleky* Tibor egyházmegyei gondnokról, majd pedig Erdély visszatéréséről szólt. Esperesi jelentés szerint a gyülekezetek élete fejlődést mutat. Az ifj. dr. *Szabó* Aladár lemondásával megüresedett belmissziói előadói tisztségre *Ecsedy* Aladár tahitótfalui lelkészt választotta meg a közgyűlés.

— **»Régi és új erdélyi írók«** címen tart előadást vitéz dr. Bodor Aladár október 10-én fél 8-kor a Budapesti KIE »A mi Erdélyünk« c. előadássorozatában. Vendégeket szívesen látnak, VIII., Horánszky-utca 26.

SZŰCSSZALON
CZIKÓ ISTVÁN IV., Városház-u. 6. I. Telefon: 186-122

— **A Kálvineum tanítónőképző és leányliceum megnyitása.** A leánykálvineum tagozatai szeptember 18-án tartották évmegnyitó ünnepélyüket, az intézet tornatermében a növendékek, szülők, hozzátartozók és érdeklődők nagyszámú jelenlétében. Porzsolt István igazgató, az intézet lelkésze hirdette az igét és örömmel mutatott rá arra, hogy a nagyszámú jelentkező miatt, az első liceumi osztályt párhuzamosítani kellett A) és B) osztályra.

— **Konfirmációi órák.** A budapesti egyházmegye területén a gyülekezetekben részint már megkezdődtek, részint pedig e hónapban mindenütt megkezdődnek a felnőttek konfirmációi órái. Akik a református egyházba bármely felekezetből átléptek, rendtartásunk értelmében legalább félévi lelki előkészítésben részesülnek. De azok a református felnőttek is, akik gyermekkorukban bármilyen okból konfirmációi vizsgát és fogadalmat nem tehettek, jelentkezzenek lelkipásztoruknál ezekre az előkészítő összejövetelekre. Konfirmációi fogadalom nélkül senkinek sincs joga az úrasztalához járulni, senki sem lehet az egyháznak önálló és választó tagjává. Minden gyülekezet lelkészi hivatala errenézve készséggel ad útbaigazítást és felvilágosítást.

— **Sirius mester időjárásjóslata:** *Októberben még több kedvező, meleg napban lesz részünk. Különösen 4-től számítva, enyhe idő igérkezik 14-ig. 15—17-ig helyenként hüvös, szeles idő jön. 18—24-ig szép napos meleg időt várhatunk. 25-től túlnyomóan borús, ködös idő. Több helyen eső, a hegyekben havazás. November 5-től 17-ig enyhe, ködös idő, napközben még kis napsütés is. 17-e után már több helyen hó, eső váltakozik, gyengébb hideg időben lesz részünk.*

NAGY FERENC-nél
Károly-körút 1. (Rákóczi-út sarok)
Fiók: Erzsébet-körút 27

— **A Lorántffy Zsuzsánna Egyesület** október 7-én, hétfőn délután kezdi meg székházában, IV., Havas-utca 6. szám alatt varró-óráit. A munka befejezésekor, délután 6 órakor, dr. *Szurmó* László egyesületi lelkipásztor bibliamagyarázatot tart.

— **A Pázmány Péter Tudományegyetem** és a székesfővárosi Szabadegyetem rendezésében október 10-től minden csütörtök este ½7-től 8-ig a bölcsészeti kar Múzeum-körút 6—8. számú épületében dr. Fekete Lajos vallástanár »*A mai ember és a valás*« címen tart előadássorozatot. A beiratkozási díj 2 pengő, a tandíj az előadássorozatra 1.50 pengő. Beiratkozás IV., Szép-utca 5. alatt, vagy a helyszínen.

— **Bódás János és Ecsedy Aladár** lelkészek evangélizációs előadássorozatot tartanak a Soli Deo Gloria Szövetség rendezésében október 7—12-ig este 6 órai kezdettel, Budapest, IX., Kálvin-tér 8. I.

— Október 6-án a Szövetség felsős fiútagozata d. u. 6 órakor vitadélutánt rendez a Kálvin-tér 8. I. alatt. Előadó Kovács Bálint, a KIE lelkésze. Az előadás címe: »A nagy szakadék« (diák és nemdiák ifjúság).

A rúzs és a festék

Irta: Dr. Vass Vince

A Református Élet olvasói közül többen fordultak hozzánk azzal a kérdéssel, hogy mi az álláspontunk a rúzs és festék használata felől. E sorok íróját nem régen komoly bibliás leánysereg ostromolta ezzel a kérdéssel. A felelet számukra meglepően hangzott:

— Tisztán erkölcsi szempontból nézve sokkal enyhébben lehet elbírálni azokat, akik feltűnően, szinte kiabáló módon festik magukat, mint azokat, akiknél alig észrevehető a festék használata.

Nagy megrökönyödés fogadta ezt a választ. Miért? Miért? — kérdezték mindenfelől.

— Egyszerűen azért, mert akik nem lépnek fel azzal az igénnyel, hogy a festett rózsákat saját természetes rózsáiknak tüntessék fel, azok legfeljebb csak a tisztaság és az ízlés ellen vétenek. Emezek azonban beleütköznek az igazság és igazmondás követelményeibe, egy szóval hazudnak.

A református keresztyén embernek egész magatartását az igazság követelményeihez kell szabnia. Meg kell mutatnunk, hogy az igazságból valók vagyunk. Ezt a követelményt az emberek csak a beszédre, esetleg az írásra is vonatkoztatják. Ám, nemcsak szóval és nemcsak írással beszélhetünk, hanem pl. arcjátékkal, szemekkel, mozdulatokkal, egész magatartásunkkal. Beszélünk a ruhánkkal, az otthonunkkal, a lakásberendezésünkkel, egész megjelenésünkkel. Tehát beszélünk a rúzzsal és a festékkel is. Azt mondotta valaki, hogy a rúzsnak és a festéknek az a tulajdonsága, hogy takar valamit épúgy, mint a bajusz vagy a szakáll. Takar valamit — más szóval azt jelenti, hogy hazudik. De, tegyük hozzá, hazugsága nem abban a legnagyobb, hogy takar valamit, hanem abban, hogy mutat valamit, ami nincs. Úgy mutat, hogy megtévesszen, félrevezessen, becsapjon, megcsaljon. Mint a kirakatáru, amelyről az üzletben nagy jóindulattal azt mondja a boltos: nem ajánlom, csak reklám.

Ez a mutatás korunk egyik legnagyobb betegsége. Egész életünk szabályozójává lett. Figyeljük meg egyszer magunkat reggeltől estig, az első köszönéstől vagy még korábban, a felöltözéstől kezdve a fényes estélyig, amit mi adunk. Hányszor vétkezünk az igazság ellen azzal, hogy másnak mutatjuk magunkat, mint amik vagyunk. Gazdagabbnak, előkelőbbnek, okosabbnak, tájékozottabbnak, hatalmasabbnak, szentebbnek. Társas életünk olyan szabályokhoz igazodik, hogy jaj lenne annak, aki természetesen és őszintén önmaga igyekezne lenni. Körülöttünk majdnem mindenen meglátszik a kozmetika. Menj be egy hivatalba, nézd meg, hogy tárgyalnak, hogy adnak tanácsot, hogy intéznek ügyeket, ülj le tanácskozó férfiak közé, hallgasd meg, mint beszélnek vagy hallgass meg egy szónoklatot — mindenütt szembetalálod magad a férfiak kozmetikájával, amit nagyképűségnek nevezünk. Bizony, a férfiak ügyesebbek: rúzs és festék nélkül is tudják festeni magukat. Sokszor az az érzésünk, hogy festék és rúzs csak primitív női feleletaraffinált férfiúi nagyképűségre.

A mutatásnak ez a folyamata tovább árad a társas élet területéről a vallásos életbe, a politikába, a gazdasági életmegnyilvánulásokba, a nemzetközi életbe is. Nagy igazságok nem egyszer kozmetikává, jelvényekké és jelszavakká süllyednek. Figyeljük meg pl. a keresztyénség fogalmának különböző használatát korunkban. Mennyi rúzs és festék! Amit diplomáciának nevezünk, az is sokszor nem más, mint kozmetika. Benne vagyunk egy olyan lelkiségnek az áradatában, amelyik a hazugságokat mindig tovább és tovább hömpölygeti. A hazugságokból félrevezetések, a félrevezetésekből tudatlanságok, a tudatlanságokból fanatizmus és igazságtalanságok, ezekből gyűlölet és háborúskodások származnak. Közben eltávozik a szívekből az őszinteség, kihal az igazság iránt való érzék, eltávozik belőlünk az igazság vágya és szeretete. Valami olyannal állunk itt szemben, ami annak a műve, akit az írás »a hazugság atyjának« (János 8:44.), »az egész föld kereksége elhitetőjének« (Jel. 12:9.) nevez.

Mit mondjunk tehát? Rúzs és festék csak egy jelentéktelen kis tünete az egész életünket átható nagy társadalmi betegségnek. Ott, ahol annyi hamis pénzt hoznak forgalomba, rúzs és festék csak a fillérek közé tartozik. Nagyobb dologról van itt szó, mint rúzsról és festékről!...

— **Okos Gyula** ókécskei ref. lelkész és neje Szász Berta leányát, Okos Klára kecskeméti ref. tanítónőt eljegyezte dr. Szász Béla m. kir. rendőrfelügyelő.

— **A tolnai egyházmegye közgyűlését** szeptember 25-én tartotta Szekszárdon, Gilicze Sándor esperes és dr. Benedek Zsolt gondnok elnöklésével.

— **Letették az alapkövét a zalaegerszegi református templomnak,** amelynek stílusa az Erdélyre való gondolást hirdeti. Az ünnepi beszédet vitéz gróf Teleki Béla mondotta a megye lelki egységéről.

— **Ifjúsági konferencia Drégelypalánkon.** A drégelypalánki egyházmegye kisköri ifjúsági konferenciát rendezett szeptember 29-én Nógrádverőcén. A helybeli gyülekezet ifjaival együtt Dömös, Diósjenő, Nagymaros, Szokolya gyülekezeteiből 223 ifjú vett részt a konferencián. A konferencia előadói vitéz Csia Lajos lelkész és dr. Benedek Sándor teol. tanár voltak. Kiss B. Julia és Tamás Ferenc ifj. titkárok délután mintaösszejövetelt mutattak be. Ez a konferencia az egymástól tekintélyes távolságra fekvő gyülekezetekkel rendelkező egyházmegyében másfél esztendő óta az ötödik volt.

BŐRÖND, RETIKÜL
JORDÁN-tól III., FÖLD-UTCA 4. SZ.
Sajátkészítményű áruk

Világhírű cimbalmok
gitárok, vonós- és pengetőhangszerek, javítások, húrok, alkatrészek, harmonikák **BOHÁK,** hangszerkészítő mesteréől ,BUDAPEST ,VIII. BAROSS-UTCA 63. SZ.

— **Nyomdatulajdonos egyház.** Előri Hollósy Géza balassagyarmati presbiter végrendeletileg egyházára hagyta nyomdáját és házát. Ezzel a balassagyarmati egyház nyomdatulajdonos lett. A nyomda és a ház nyers értéke meghaladja a 30.000 pengőt. A házban két lakás van, melyek évi 1300 pengőt jövedelmeznek. A nyomdát állagában is üzemképes s alkalmas arra, hogy egyházaink rendeléseit kielégítse. Még az a különössége is van ennek az örökségnek, hogy a nyomdával együtt az egyház birtokába jutott a Nógrádi Hírlap c. politikai hetilap tulajdonjoga és kiadói joga.

— **Október 13: Árvanap.** A Szeretetszövetség emlékezteti az egyházakat és iskolákat az Országos Zsinat 1447. számú határozatára, amely szerint minden esztendő október második vasárnapján, idén október 13-án Árvanap rendezendő minden fokú iskolában s a szeretetmunkáról a szószéken is meg kell emlékezni. Az iskolai ünnepélyek számára a Népbarát-sorozatban két füzet is jelent meg: 86. H. Fekete Péter: Az árvák napja, 50 fillér s 97. sz. Szabó Lajos: Az árvákért. Egy este teljes műsora 16 fillér. A Szeretetszövetség munkáit és intézeteit ismerteti a 98. és 99. A Magunk postájáról című két füzet, melyeknek ára 40—40 fillér, megrendelhető a Szeretetszövetség központi irodájában (Budapest, XIV., Stefánia-út 29. sz.).

A margitszigeti Tompa-szobor leleplezése

Szeptember 28-án, a költő születésének 123-ik évfordulóján fényes ünnepség keretében zajlott le a szobor leleplezése, a költő által oly sokszor megénekelt igazi őszi borongós hangulatban. A Hiszekegy eléneklése után *Karafiáth* Jenő főpolgármester, mint a szoborbizottság elnöke, nyitotta meg az ünnepséget. *Finkey* Ferenc ny. koronaügyész tartotta a nagyszabású ünnepi beszédet. *Fáy* István államtitkár felavatta és megkoszorúzta az emlékművet, amelyet *Bessenyey* Zénó, a Közmunkatanács elnöke vett át. Az ünnepségen József főherceg és Auguszta főhercegasszony is megjelent. Az emlékmű Pásztor János szobrászművész alkotása: Tompa szép, nemesvonású arca átszellemülten hallgatja az öreg regőst, aki a szobor talpazatánál pengeti lantját. Az egésznek szépségét fokozza az emlékmű körül elterülő, dús virágokkal körülültetett aranyhalas tavacska is.

E szomorú borongós őszi napon egyre hullottak, szállingóztak a sárguló levele. De ez egyszersmind a búcsúzó nyár üdvözlete is volt a bús regék költőjéhez.

Az ünnepség befejezése után elszéledt a közönség, csak öt ember maradt a szobor szépségeibe merülten, *véletlenül mind gömöriek voltunk.* Putnoky Móric, m. kir. t. t., a képviselőház háznagya, dr. Soldos Béla Gömör vármegye főispánja és titkára, Éva László Rimaszombat polgármestere és szerény személyem. A csendes némaságban is sokatmondóan és boldogan tünődtünk afelett, hogy ez a szobor nemcsak lelkének, de *Gömör vármegye dicsőséges hírnevének* a diadalát is hirdeti.

E szoborral nemcsak mi lettünk gazdagabbak, de a Margitszigeti tündérmesébe illő szépsége is ékesebb!

P. Kálniczky Vilma.

Bundák szépek, olcsók **Kókay Endre** szűcsmesternél
Budapest, VI., Vilmos császár-út 10. Telefon: 386-784

A Magyar Evangéliumi Munkás-Szövetség

szervező ülései: október 6-án, vasárnap 11 órakor alakulás a Baross-téri egyházközségben; 8-án, kedden este 7 órakor az Ujpesti református egyházközségben; 9-én, szerdán este fél 7 órakor a pasaréti református egyházközségben; 10-én, csütörtökön este fél 8 órakor a tisztviselőtelepi egyházközségben dr. Incze Gábor vallásoktató igazgató magyar estje; 13-án, vasárnap este 7 órakor a Kálvin-téri csoport szeretetvendégsége.

Az alakuló üléseken a központot Gáspár Béla, szervezési titkár képviseli a női szervezési feladatokat Cseh-Szombathy Margit és Nagy Blanka tanárnők ismertetik.

KISS KÁROLY Magyarország első aranykoszorús **CIPÉSZMESTER-e**
IV., Kaplony-u. 1. Telefon: 184-376. Református cég!

— **Dr. Hetessy Kálmánnak,** a kecskeméti egyház lelkipásztorának a Kormányzó a kormányfőtanácsosi címet adományozta. Ugyancsak ezt a kitüntetést kapta *Sárkány* Béla evangélikus főesperes. Kecskemét város főispánja Kecskemét város ünnepi közgyűlésének keretében adta át a kinevezési okmányt a két lelkipásztornak és dr. Liszka Béla polgármester, dr. Váry István, dr. Pataky Ferenc méltatta a kitüntetettek munkásságát. Dr. Hetessy Kálmán válaszában többek közt ezt mondotta: »Olyan államfő kezének érintését érzem, akinek neve úgy ragyog, mint Magyarország újjáépítőjéé. Két vonást látok az ő nemes életében: ha egy eszmét eredménnyel akarunk szolgálni, akkor jobban kell azt szeretnünk, mint önmagunkat; a másik: az egység érdekében el kell távoztatni mindent, ami ellentétet támaszthat.« Sárkány Béla is meleg szavakkal köszönte meg a kitüntetést. »Soha semmiféle rangot nem kerestem. A legnagyobb kitüntetésnek tartom, hogy Isten alázatos szolgája lehetek« — mondta a főesperes.

KUTNEWSKY
a közismert megbízható
SZÖRMESZALON
IV., Kristóf-tér 6. Tel.: 381-179

Pásztor János

HÍREK
A NAGYVILÁGBÓL

— **Hollandia** protestáns egyházai közös egyháztanácsot alkottak. Ennek a feladata lesz, hogy az új helyzet folytán előállott kérdéseket megoldja. A legfontosabb hollandi egyházi lapok zavartalanul megjelennek. Az evangéliumi diákszövetség évi közgyűlésén 250 kiküldött jelent meg. Ugyanesak ez az egyesület ebben az időben 25 nyári tábort rendezett. A missziói társaságok evangélizáló kampányt rendeznek az ősszel. Az amszterdami református egyetem Utrechtbenn megtartotta évi gyülését, amelyre az ország minden részéből jöttek. A gyülés elnöke Colijn volt. Egy rendkívüli tanszéket létesítettek a teológián és erre Berkouver lelkészt hívták meg.

Perzsaszőnyeget veszünk, eladunk.
Antik bútorok, mű- és vitrintárgyak nagy választékban
ANTIKART RT., IV., Püvax-köz 5—6. Tel. 184-411

— **A német egyházi sajtó** közli Marahrens evangélikus püspök véleményét a német protestáns egyház és az ökumenikus mozgalom viszonyáról. Az említett mozgalom keretén belül mindig a vallás és politika szétválasztásáért küzdöttek, ellentétben az angolokkal, akik a kettőt összekeverik és a két nemzet között folyó politikai háborúnak vallási színezetet adnak.

EZÜSTRÓKA KÉKRÓKA
Varsányi Lajos szűcsmesternél, Nercek szolid árakban IV., Múzeum-körút 7. sz.

— **Az észt evangélikus püspök,** Köpp szerint egyházuk még mindig nemzeti egyház és az is akar maradni. A hatalmon levő államférfiak biztosították őt, hogy az egyház élete és munkája zavartalanul folyhat tovább.

— **A jugoszláviai német és magyar protestáns egyházak** államsegély folytán különleges egyházi bélyeget használhatnak. Az így befolyó jövedelemből fedezik az egyházi kiadásokat.

Böröndöt, retikült,
iskolamappákat, aktatáskák FANTÁNÁL,
Baross-utca 5. szám. Telefon: 136-137

— **Az amerikai református zsinat** 100.000 dollárt küld adományképpen az európai egyházaknak a genfi egyházakat segélyző központi szervezet által.

— **Franciaországban** Pétain kormányának programja kiterjed az alkohol elleni küzdelemre is. Az égetett szeszes italok házi készítését eltiltották. Az egyik tartományban egyáltalában nem szabad égetett szeszes italt árusítani. Másutt megszabják, hogy a katonák mikor látogathatják a vendéglőket, csak a reggeli, ebéd és vacsora idején.

Kötöttáruk készítése és javítása, szemfelszedés villanygéppel
Szövérffy Károlyné kötőüzemében
VI., Szív-utca 18.

— **Az Egyesült Államokban** a lakosság jelentékeny része rosszul táplált. Különösen vitaminok és tejtermékek fogyasztásában mutatkozik hiány, ennek ellenére 500 millió dollárt költenek szeszes italokra. A balesetek gyakoriságának okát kutatva, arra jöttek rá, hogy ezek leggyakrabban alkoholizmussal vannak összefüggésben. Szerintük autóvezetőnek egyetlen csepp szeszes italt sem kellene fogyasztani, mert a legkisebb adag is bizonytalanná teszi az idő- és távolságbecslést. 1932-ben százezer emberre 831, 1939-ben pedig 1513 ittasság esett. Az alkoholtilalom felfüggesztése óta tehát a részegségek száma közel kétszeresére emelkedett.

Őskutatás és nemesség
leszármazás, előnév, címer megállapítása és igazolása tárgyában forduljon a »HERALDIKA« nemességi irodához
Budapest, IV., Gróf Károlyi-utca 14. Tel.: 381-199, 184-644

Erdélyen át

Csanády György, a rádió rendezője, aki az egyik rádiós csoporttal végigjárta a felszabaduló Erdélyt, lapunk rendelkezésére adta érdekes, színes feljegyzéseit.

Reggel félhét. Alig érezhető őszi fáradtsággal kel ki a nap a völgyi ködökből. A völgy a Tisza völgye, szélesen választja el egymástól a túlsó parton templomtornyokkal tűzdelt várost és az innenső parton egyetlen fatoronnyal szerénykedő falut.

A naptár 1940 szeptember ötödikét mutatja, a város odaát *Máramarossziget,* ez a falu itt a kis bányatelep, *Aknaszlatina,* a Tisza pedig *a trianoni határ.*

Sziget e pillanatban arról nevezetes, hogy *huszonöt percig még egy idegen állam birtoka.* Talán most surran ki falai közül az utolsó román katona a frissen kitűzött piros-fehér-zöld lobogók árnyéka alatt.

Aknaszlatina, a falu eltűnt egy modern népvándorlás percre megtorlódott hullámai alatt. Amennyi utcája, mind telve katonával, géppel, szekérrel, ágyúval, hadiszerrel, amennyi út vezet a Tiszához, rakva mind útra készen álló hadakkal. *Dübörgő motorokat benzinpára kék fátyla lengi körül, huszárlovak beláthatatlan ménese csörrenti a zablát* és nyeregre akasztott kardok, kerékpárok zászlóaljain fényküllőzik a csillanó nap, acélsisakok falanxain komor olajzöld borong.

Háború ez vagy béke? Ahogy tetszik. Három héttel ezelőtt még úgy is eshetett volna. Most már csak hadijáték. De olyan játék, ami akármely percben hadra fordulhat.

Határok omlanak

A Tiszapart ez oldalon meredek. Meredek út csúszik le a folyóra, utolsó szakasza frissen vágva nem a régi vashídra, hanem az attól ötven méterre a víz hátára vetett furcsa hadihídra vezet. A híd: *magyar hadimérnök találmánya,* negyven perc alatt készült itt el. A vízállás most alacsony. A Tisza közepe szigetté vált, két ágra oszlott a folyó, a hadihíd két darabban ezt a szigetet köti össze a két parttal.

Az innenső part aljában öreg fűzberek. *A fák alatt, ha kell térdig vízben szoronganak a falu lakói.* Mindenki valami szívszédítő csudára vár, csudára, ami a teremtés méhéből ezer esztendőben ha egyszer jó elé...

Még negyedóra. Még tíz perc. *Még öt...*

Arra az ötödik percre nincsenek felkészülve az emberek. Ők állottak már ravatalnál, voltak menyegzőn menyasszony s vőlegény, volt már ülökben maszületett gyermek, tértek eszméletre kórházi ágyon és vettetett elébük az utolsó percben deszkaszál — az mind, mind emberi sors volt, elviselhető. Ez más. Ami itt most történni fog, az főbe sujt. Az elakasztja a nyelvet. A porba nyom le és a földön túl emel.

A parancsnokló tábornok áll a fűzfák alatt. Az órára néz, melyből lassan peregnek ki a percek. Az ember szinte utánuk kapna: ne még, ne még... Uramisten, még nem vagyok rá elkészülve! Még nem mondtam el minden vétket, amit az elmult huszonkét esztendő alatt cselekedtem. Még nem vallottam be minden mulasztást, amit elkövettem. Még nem bocsátottam meg mindenkinek, aki azalatt vétett ellenem és nem békítettem meg mindenkit, akinek én vétettem.

Az emberek nézik a tábornokot, aki ott áll a Tiszaparton, órával a kezében. Nézik, nézik valami egyre kábítóbb és vakítóbb fátyolon keresztül. S a tábornok alakja nő, nő, már túlnő a fákon és felhőkön.

Mint a sikoltás, úgy riad fel a trombita. Vezényszó. Sisakokhoz kapnak a kezek.

A könny legördül az arcokon. Magával mossa a látomást. A mellek fellélegzenek.

Egy talpig bőrruhás, bukósisakos katona bevágja a sebességváltót s a motorkerékpár lerohan a hadihídon.

Éljenzés harsan.

Aztán odaát egyszerre *megkondulnak Máramarossziget minden templomának minden harangjai.*

És akiknek fülük van, azok hallják, hogy mint a tájfunban a könnyű faház, recsegve, ropogva dől össze huszonkét esztendő drótakadályos, erődöves, tankcsapdás börtöne.

1940 szeptember 5. Határok omlanak.

Megnémít az öröm...

Szeptember 6. Reggel fél hatkor indulunk három rádióskocsin Máramarosszigetről *délnek.* Utunk tankakadályokkal sűrűn teletüzdelve. Az út fele szélességét foglalják el ezek az öles tölgyboronák közébe töltött kőgátak, váltakozó irányból harapva belé az út testébe, úgyhogy a közéjük jutó kocsinak szűk kígyóvonalon kell lépésben mozognia, ha ugyan egyáltalán átfér fogaik között.

Elhagyjuk a dandár élén haladó kerékpárosokat és előre megyünk.

Egy hegytetőről mély völgykatlanba látunk. A völgyben néhány elszórt ház és egy bányatelep épületei. A telep bejáratánál fenyőből rakott, virággal ékes díszkapu, homlokára virágbetűkkel írva: *Isten hozott.*

Ez az aranyáról, ezüstjéről híres szatmármegyei *Kapnikbánya.*

Ahogy három kocsink felbukkan a tetőn, a kapu mellett felsorakozott bányászzenekar rázendít a Rákóczi-indulóra. A kapu íve alatt öreg pap áll, körülötte összes hívei: napi járóföld idegen tengerében valami negyven magyar.

Sietünk le, hogy megállítsuk az ünnepséget: nem minket illet, várjanak még, nemsokára jönnek a honvédek.

Nem sikerül.

Mire a kapuhoz érünk, a zenekar elhallgat. Kiugrálunk a kocsiból, a pap lép egyet felénk, nyílik a szája, *de szó nem jön a torkán,* mi is akarunk szólni, de valami szivetmarkoló hatalom jelenléte, amit előbb a szemekből olvasunk ki, aztán a magunk csontjaiban érzünk, a szó fizikai értelmében megnémít, állunk, nézzük egymást és állunk...

Huszonkét esztendőt beszélünk ki egymásnak, magunknak és az Úristennek huszonkét másodperc alatt. És az elsírhatatlannak, a megmagyarázhatatlannak, a megérhetetlennek, a visszahozhatatlannak és a megköszönhetetlennek irtózatos súlya alatt elkezdünk sírni.

Az ünnepség betelt.

*

Mikor öt óra mulva ugyanazon az úton sietünk vissza Szigetre, a tankakadályok nagyrésze már szét van szedve. Az utászok motoros fűrészei hamar végeztek.

A környék román lakossága jókedvűen cipeli haza a békés munkát igérő tölgyboronákat. Velük hordatták össze, ők szedjék széjjel. Mától új élet indul Erdély földjén.

Csanády György

Harmonika
harmónium-zongora
és minden hangszer
REMÉNYI VI, Király-utca 58 sz.

ÓRA, ÉKSZER,
ezüstkelyhek és dísztárgyak **HŐS IMRE** ref. presbiternél, Budapest, VIII., Baross-utca 41. Telefon: 139-886

SAPKÁT VÁSÁROLJUNK A KÉSZITŐNÉL
FAZEKAS KALMÁN Budapest, IX., Ráday-utca 3.
Sport-, diák-, soffőr- különleges sapkák kaphatók.

Gyöngyössolymosi **GYENES ILONA**
NŐI DIVAT SZALÓNJA
Legmodernebb fazónok. IV., Kálvin-tér 3. III Lift

REFORMÁTUS BETEGSEGÉLYZŐ
Belépni lehet IX., Ferenc-körút 37 földszint 2
TELEFON: 140-484. Hivatalos órák: 8-12-ig

ANTENNA
LIVINGSTONE

— *Ki az a Livingstone?* — kérdi *Henry M. Stanley,* a cinikus ujságíró, akit elkényeztetett a siker. Most tért vissza egy veszélyes roportútról a vad indiánok közül és a New-York Herald hatalmas palotájának főszerkesztői szobájában új megbízatásra vár.

— Afrikai misszonárius — válaszolta *James Gordon Bennett,* a mindenható főszerkesztő.

— *Kit érdekel ma egy misszonárius* — löki át a szivart szája egyik szögletéből a másikba Stanley.

Bennett válasz helyett odalép a hatalmas fali földabroszhoz és végighúzza tenyerét az ismeretlen, fehér Afrikán.

— Aki az eltűnt misszonáriust megtalálja, nemcsak világraszóló riportot írhat, hanem *ezt a fehér foltot kitörülheti a térképről.* A misszionárius a felfedező jelszavával indult el az ismeretlen Afrikába: »Utat nyitok vagy meghalok...«

A riporter szeme felcsillan, üzi a hírnév vágya, csábítja az ismeretlen veszély, a misszionáriust nem bánja, de a felfedezőért érdemes elindulni.

A moziban ülök és nézem a Stanley-filmet, ott játszódik le előttem a fenti jelenet.

— Érdekes volna — gondoltam — megkérdezni egy olyan diáknak a véleményét Livingstone Dávidról, aki ismeri az élettörténetét. Mennyire érdekli a mai embert a misszonárius? Őszinte szóra bírtam egy zárkózott gimnazistát, aki tavaly tanult Livngstoneről.

— Megmondom nyíltan, — kezdte — *az egész könyvből ő érdekelt egyedül.*

— Nézd, — faggatom — nem arra volnék kíváncsi, hogy más miért *nem* érdekelt, hanem arra, hogy Livingstone élete *miért érdekelt.*

— Sohasem gondoltam rá eddig, de most, hogy kérdezni tetszik, azt hiszem, meg tudom mondani. Először azért, mert az élete tele van *érdekes kalandokkal.* Emlékszem, mennyire megragadta a figyelmemet az, hogy mint inasgyerek tanul latinul, mert orvos akar lenni. Érdekes volt kalandja Afrikában az oroszlánnal. *Szekelet* törzsfőnöknek nevére is emlékszem még, akinek visszavitte huszonnyolc harcosát és inkább lemondott a hazatérésről, de a törzsfőnöknek adott szavát nem akarta megszegni. De a legérdekesebb az volt, hogy *az afrikai négerek kilenc hónapig vitték Livingstone holttestét az őserdőben,* amíg — arra már nem emlékszem, hogy hol (Zinzibar-ban) — átadták az angoloknak, hogy vigyék haza és temessék el otthon. Csak a szívét temették el az afrikai földbe. Hát először is ezért érdekelt.

— Másodszor azért, mert annak az embernek csodálatos *hatása* volt. *Megtudta szelíditeni a »vadembereket«* — így mondta szóról-szóra.

Felötlött bennem, hogy miért érdekli a mai embert Livingstone? Egyszerűen azért, mert fiatalt és felnőttet ma a *kaland* és a *jellem* foglalkoztat. Örök emberi vonások ezek. Az egyiket ki kell elégíteni, a másikat ki kell alakítani. Ezért van annyi *ponyvaregény* és *revolverhős.*

Felkerestem még valakit, aki Livingstone életének legmegbízhatóbb ismerője. Kíváncsi voltam, mi a véleménye a filmről?

— Végtelenül örülök, hogy Livingstone alakjában nem a felfedező, hanem a misszionárius, *Isten embere* domborodik ki. Végignéztem az előadást és semmit nem rontott azon a képen, amelyet komoly tanulmányok folyamán lelkemben kialakítottam.

Draskóczy István.

HÍREK

Felavatták Tompa Mihály margitszigeti szobrát

Szombaton délelőtt ünnepélyesen felavatták a Margitszigeten *Tompa* Mihály díszkúttal övezett emlékművét. A megnyitóbeszédet *Karafiáth* Jenő főpolgármester, az ünnepi

beszédet *Finkey* Ferenc ny. koronaügyész mondotta. A kultuszminiszter képviseletében *Fáy* István államtitkár avatta fel a szobrot.

*

Az ég ólomszínű volt és szomorú hullással esett aznap, mikor a költő emlékművét felavatták a Margitsziget csapzott fái között. Hideg szél jött a budai hegyek felől, hozta a Szigetet sárgító bánatos őszt s nyomában gyűlt az avar. A környezet, az évad és a nap: mindenképpen illőek voltak az ünnepi órákhoz. Illőek a költőhöz, aki *szeptember huszonnyolcadikán* született, leghívebben az *őszt* énekelte és ha a gömöri paplakból olykor fellátogatott Budapestre, a zajgó uccákat elkerülve, jóbarátjával, Arannyal együtt tüstént menekült ki a *Szigetre*, a virágok közé.

Az ünnep szónokai kegyeletes szavakkal és virágcsokorba illő jelzőkkel beszéltek költészetének hervadhatatlan érdemeiről. Tompa Mihály virágregéi ma is illatoznak az ifjúság lelkében, mondái a jávorfáról szüntelen ébresztik az alvó falvak képzeletét. S a *Gólyához*, meg *A madár, fiaihoz* írott gyönyörű allegóriáit nemrég is riasztó aggodalommal recitálta borús óráiban a nemzet.

Fáradt, beteg ember volt szegény Tompa Mihály, mint egyik levelében említette: »rossz nedvek« jártak hülő ereiben. Véges elgyengezettje az ősznek, elmúlásnak, nagy bizodalommal mégis hitt sokat szenvedett nemzete föltámadásában. Remegő tárddel, fehérlő hajjal, redős arccal, *új Simeonként* várta a virradó szabadságot, »csak egy napot« a boldogabb világból. Csupán halvány fénysugarát láthatta meg a jövendőnek.

Mindenkivel meghasonulva, egyedül Arany János barátságát őrizte beteg szívében. Most ismét együtt vannak. Szobra ott áll az »Őszikék« drágamívű lantosa, Arany János szomszédságában s csöndesen nézik az évszakok múlását, idők fordulását és az örök ritmussal zúgó Dunát ..

V. L.

— **A mai Magyarország** összes példányaihoz mellékelte a *Dörge Frigyes* bank rt. osztálysorsjegy főárusító, Budapest, IV., Kossuth Lajos ucca 4. érdekes ajánlatát. Tanácsos egy szerencse sorsjegyszámot a levágható *Rendelőlap*-on azonnal megrendelni. A *Dörge*-sorsjegyek nagyon keresettek, e népszerű bankháznak a szerencséje 40 év óta az egész országban közismert. Nagyon sokan gazdagodtak meg az ott vásárolt sorsjegyek útján.

— **Uj hajlékot kapnak a baranyai árvízkárosultak.** Baranya megye közgyűlésén vitéz *Horváth* István alispán bejelentette, hogy az árvíz során rombadőlt házak újjáépítése csaknem teljesen befejeződött. Télig a megye minden árvízkárosultja beköltözhet új hajlékába.

— **A szegedi német konzul köszönete.** Erich *Kampf* szegedi német konzul, a német gurulós klinika szegedi fogadtatását meleghangú levélben köszönte meg dr. *Pálfy* József polgármesternek.

— **Béke Kiss Ferenc és Vaszary Gábor sajtóperében.** A büntetőtörvényszék *Vályi Nagy*-tanácsa szombaton tárgyalta azt a sajtópert, amelyet *Kiss* Ferenc, a Színművészeti Kamara elnöke indított *Vaszary* Gábor ellen. *Vaszary* tavaly »Feri még a miénk« címen cikket írt, amit *Kiss* Ferenc magára nézve sértőnek tartott. A szombati tárgyaláson *Kiss* Ferenc jogi képviselője bejelentette, hogy az ügyet békés úton intézték el *Vaszary* Gáborral és ezért a feljelentést visszavonja.

Kedden megindulnak a 7-es autobuszok is

A *Beszkár* közli, hogy október 1-én, kedden a 7-es autobuszviszonylat útvonalán ismét megindítja a forgalmat.

A rádió csak kilenc óráig ad műsort

A magyar rádió bejelentette, hogy a jövőben *csak kilenc óráig ad műsort.*

A *Reggeli Magyarország* érdeklődésére a rádió részéről közölték, hogy a késői műsorközlésnek *technikai akadályai* vannak, amelyeknek elhárítása bizonytalan ideig tart. A korai műsorzárást már úgyszólván egész Európában bevezették, egyedül Magyarország rádiója volt az, amelynek mindezideig sikerült közönségét éjfélig, sőt az éjfél utáni órákban is szórakoztatni. A korai zárást Európa állami között Magyarországon vezették be legutoljára.

— **A KANSz nagyválasztmányi ülése.** A Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége országos nagyválasztmányi ülésén dr. *Balásy* Antal ny. államtitkár elnöki megnyitójában bejelentette, hogy az erdélyi részek visszatérése alkalmából a szövetség hódoló táviratot intézett a kormányzóhoz és táviratban üdvözölte a miniszterelnököt és a külügyminisztert. Beszámolt a közszolgálati alkalmazottak helyzetének megjavítása érdekében folytatott megbeszélésekről. *Javornitzky* Jenő miniszteri tanácsos, vezértitkár közölte, hogy a felszabadult területen lakó közszolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok illetményeinek kiszolgáltatása és rendezése ügyében lépéseket tettek.

Asszonynapokat rendez a Baross Női Tábor

A *Baross Női Tábor* sajtóértekezletén dr. *Spurné Bárdos-Féltoronyi* Magda dr. országos elnök ismertette az idei munkatervet. Folyik a munka az erdélyi és fővárosi asszonyok közötti kapcsolatok megszervezésére. Októberben megalakulnak a visszatért területeken a *Baross Szövetség* és a *Női Tábor* szervezetei. Az elnök foglalkozott a székely lányoknak budapesti háztartásokban való alkalmaztatásának kérdésével.

A tábor fontos programpontja lesz *közreműködni az idegenforgalom és belső vendégforgalom fejlesztésében.* Havonként más-más városban *asszonynapokat* tartanak. *Szombathelyen*, vagy *Pécsett* lesz az első asszonytalálkozó. Több gazdasági és kulturális tanfolyamot rendeznek. Október 7-én ifjúsági erdélyi estet, 14-én pedig olasz ünnepi estet rendeznek és megalakul a *Baross Férfi- és Női Ének- és Zenekar.*

— **A Budapesti Orvosok Szövetsége** október 2-án délután félhét órakor tartja évi rendes közgyűlését a Magyar Országos Orvosszövetség tanácstermében (IV., Városház ucca 10.).

A japánok lefegyverezték egy indokínai város francia helyőrségét

Róma, szeptember 27. *(NST)* Az olasz lapok hanói jelentése szerint a japán csapatok pénteken indokínai előnyomulásuk során megszállták *Deongmo* városát, amely az északkeleti határvidék egyik legfontosabb közlekedési gócpontja *Langson* körzetében. A város francia helyőrségének legnagyobb részét *körülzárták a japánok és lefegyverezték.*

Breyer István győri megyéspüspök meghalt

Kedden temetik

A magyar katolicizmusnak nagy gyásza van: a győri egyházmegye főpásztora, dr. *Breyer* István megyéspüspök szombaton délben életének 60. évében elhúnyt a győri püspökvárban. A főpásztor közel két év óta egyre súlyosbodó betegségben szenvedett és több ízben műtétnek vetette magát alá. Betegségét hősies lélekkel viselte és főpásztori tevékenységét az utolsó napig lelkiismeretes pontossággal végezte. Csak augusztus végén dőlt ágynak és az utolsó kenet szentségének buzgó felvétele után egyhónapos szenvedéstől váltotta meg szombaton a halál a győri székeskáptalan tagjai és udvari papjainak imái közben, akik egy hónap óta mindennap elvégezték a nagybeteg ágyánál a haldoklókért előírt imákat.

A megboldogult főpásztor 1880 augusztus 4-én Budapesten született, mint egyszerű iparos szülők gyermeke. Az esztergomi egyházmegye papjává 23 éves korában lett; négy évig működött a fővárosban mint hitoktató és ezután nyole esztendőt a prímási udvarban töltött. Közben 1911-ben pápai kamarás lett, majd mint érseki irodaigazgató mondott búcsút Esztergomnak 1915-ben, hogy a vallás és közoktatásügyi minisztériumban folytassa működését. Itt a katolikus ügyek osztályán kapott beosztást. Ezen a helyen érte őt 1917-ben a hercegprímás kettős kitüntetése: előbb apát, majd esztergomi kanonok lett. 1922-ben mint helyettes államtitkár vette át a katolikus ügyek osztályának vezetését és 1928-ig vezette az osztályt. Ezután az esztergomi érseki papnevelő intézet igazgatója lett

azonban csak egy évig állott az intézet élén, mert 1929-ben trisipai címzetes püspök és az esztergomi érsek segédpüspöke lett. 1933 decemberében nevezte ki XI. Pius pápa dr. Breyer Istvánt győri püspökké, Fetser Antal utódjává.

Breyer püspök benső lelki életet élő főpásztora volt a győri egyházmegyének, melynek ő volt 74-ik püspöke. Kedden temetik a *győri székesegyház által újjáépített kriptájába.* A szertartást dr. *Serédi* Jusztinián hercegprímás végzi.

Szeptember 29 vasárnap

— **Számvevőségi kinevezések.** A földmívelésügyi miniszter a miniszteri számvevőségi tisztviselők egyesített létszámába *Dalejcsik* András (Ungvár) m. kir. II. osztályú főerdőszámtanácsossá, *Solti* Andort (Bustyaháza) erdőszámvizsgálóvá, *Sailer* Györgyöt (Bustyaháza) min. számvizsgálóvá, *Sztudényi* Gyulát (Rahó) min. számvizsgálóvá, *Kellner* Jánost (Ungvár) id. min. számellenőrré, *Pajkossy* Győző II. osztályú adótiszttet (Ungvár) erdőszámellenőrré, *Kuzmik* Lászlót (Bustyaháza) id. min. számellenőrré és *Sztán* Lászlót (Bustyaháza) id. min. számtiszttté kinevezte.

Október 5-ig lehet beiratkozni a budapesti tudományegyetemre

Dr. *Schütz* Antal a budapesti tudományegyetem rektora hirdetményben értesítette az egyetemi ifjúságot, hogy a beiratkozások határidejét a folyó tanfélévre a folytatólagosan iratkozó hallgatók részére október 5-ig, az újonnan felvett hallgatók részére pedig október 5-ig bezárólag meghosszabbította. Az egyetemi előadások október 7-én kezdődnek.

— **Börtönre ítéltek egy újpesti orvost.** Az ügyészség négyrendbeli tiltott cselekmény bűntettével, egy gondatlanságból okozott emberölés és egy gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségével vádolta *Holló* Artúr újpesti orvost, akinek ügyét a pestvidéki törvényszék *Csikmák*-tanácsa tárgyalta. A zárt tárgyalás után a nyilvánosság előtt hirdette ki ítéletét az elnök. A bíróság *Holló* Artúrt nem jogerősen egyévi börtönre ítélte.

Gibraltárban ássák a halottakat a romok alól

Algeciras, szeptember 28. *(Német Távirati Iroda)* Gibraltárban hír szerint eddig a bombázásnak 44 halálos áldozatát ásták ki a romok közül. Tizenkilenc tengerész volt. Ugy tudják, hogy még sok halott van az eltalált épületek és berendezések romjai alatt. *(MTI)*

— **Orvosi hír.** Dr. *Kovács* Miklós Adorján és dr. *Orosz* László, az Ujságírók Szanatórium Egyesülete körzeti rendelőorvosai, katonai szolgálatukról visszaérkeztek. Rendelésüket október 1-én megkezdik.

— **Sajtóhiba.** A Reggeli Magyarország tegnapi számában *Vass* László »*Erdélyi Szeminárium*« című cikkébe sajtóhiba csúszott be. A tévesen tördelt mondat helyesen így hangzik: *Az erdélyi fejedelmek névsorán túl tudni akarjuk az elmúlt két évtized névtelen harcosainak légiójá, a székely mókák mögött a »székely keserves« könnyeit.*

Spanyolország nem engedte be a Népszövetség tisztviselőit

Genf, szeptember 28. *(Német Távirati Iroda)* A napokban a Népszövetség több magasrangú tisztviselője *Lester* ideiglenes főtitkár vezetésével Franciaországon és Spanyolországon keresztül *Lisszabonba* akart utazni. A genfi szövetség úgynevezett *ellenőrző bizottságának* kellett volna összeülnie *Hambro* volt norvég stortingelnök elnöksége alatt a népszövetség további sorsának megbeszélésére. A spanyol hatóságok azonban nem engedték meg, hogy a népszövetségi tisztviselők *átutazzanak Spanyolországon* és a tisztviselők, köztük *Guerew*, a hágai nemzetközi bíróság elnöke, kénytelenek voltak a spanyol határról dolguk végezetlenül *visszatérni Genfbe. (MTI)*

Gázfőzőtanfolyamok Budán.

A Volt Iskolatársnők Szövetsége harmadik éve fennálló gázfőző tanfolyamai az őszi idényben ismét megnyílnak. A következő tanfolyamok lesznek: 1. **Kezdők részére:** Szeptember 30-tól minden hétfőn és csütörtökön. Tananyag az egyszerű polgári konyha ételeinek elkészítése, a gáztűzhely helyes és takarékos használatának ismertetése. 2. **Haladók részére:** Október 1-től minden kedden és pénteken. Tananyag a finom francia konyha, hústalan napok, cukorral, zsírral való takarékosság. A tandíj mindkét tanfolyamon anyagmegtérítéssel együtt 20.— pengő. 3. **Háztartási alkalmazottak részére:** Október 2-tól minden szerdán. Tananyag mint a haladó tanfolyamnál. tandíj 8.— pengő. A tanfolyamok délután 5 órakor kezdődnek, hat hétig tartanak. Beiratkozás minden d. e. 9—1 óráig és a tanfolyamok órái előtt a II., Batthyány-utca 8. szám alatti polgári leányiskola irodájában.

ÉLETKORPROBLÉMÁK

Irta: vitéz Faragó Ede

Talán sohasem volt időszerűbb ez a probléma, mint ma, amikor elhagytuk egy régi világ utolsó határkövét és megnyílt előttünk az ígéretes új út, amely életkedvet és feszülő erőket kíván. Néhány évvel ezelőtt az öregek és fiatalok rendezetlen viszonya jóformán csak mint kenyérkérdés jelentkezett és bizonyára ezért kezelték sok elfogultsággal. Ma azonban már nemzetek problémájává szélesedett és élesen kirajzolta a mult és az új jelen világnézeti arcélét.

Akiket a megszokás hatalma lenyügöz, megköt, azok öregek maradnak, mert nem tudnak megválni a régitől. A régi gondolatvilág megtöltötte minden agysejtüket, agyukban már nincsen, vagy csak jelentéktelenül kevés helye van az újnak. Megszokták a régit és nem látják szükségét az újnak. Hogyan láthatnák, hiszen együtt öregedtek meg szokásaikkal, életideológiájukkal. Ez is és ők is megöregedtek és éppen ezért tudnak még együtt haladni, mert mindkettőnek egyenletesen lassul az üteme. Az öregkornak nagy értéke a sok élettapasztalat, bölcsesség. Tisztelet jár azért nekik, mert végállomást építettek ennek a mult életszakasznak a végén, ahonnan azonban ki akar száguldani fiatalosan dübörögve, az új élet-vonat. Jó volna, ha az öregek szeretettel tekintenének utána, biztatást küldenének feléje, miután megtették kötelességüket.

A fiatalokat kétségtelenül hála kötelezi azok iránt, akik életüknek elindulási lehetőséget adtak. Még egyszerűbben ez azt jelenti, hogy megértéssel kell fogadnunk a természet rendjét, amely újjá teremti az életet és megvalósítja a Phönix-mesét, az élet nagy mesterének alkotó erejével: az öregeknek fiaikban való megujhodása által.

Jó emlékezni arra a mult határán s az új világrend kialakításának kezdetén, hogy *az öregek is voltak valaha türelmetlen, újat akaró fiatalok, akik sokszor kivívták kívánságaikat.* Éppen ezért meg kell érteniök az idők szavát, a mai fiatalokat és elő kell készíteniök helyeik fokozatos átadását, a remélhető és kiérdemelt pihenő tudatában. Természetesen a fiataloknak sem szabad elfelejteniök, hogy esztendők mulva, nemsokára már ők lesznek az »öregek« s az élet osztó igazsága őket is utóléri. Éppen ezért *úgy viselkedjünk az öregekkel szemben, mint amilyen magatartást kívánunk magunknak a már nyomunkban haladó és minket is sürgető fiataloktól.* Ezt az életszabályt kell magukévá tenniök az idősebbeknek is a középkorúakkal szemben, akik, sajnos, nagyrészt kiesnek a vezetés szerepéből. Kár ez, hiszen éppen a világháború kemény nevelő iskolájában edzett akarat, felelősségérzet, tudás és cselekvőkészség energiái mennek így veszendőbe. És kár még azért, mert híd lehetnének, vagy ha úgy tetszik, átmenetek biztonsága, természetes átvezetők.

Két homlokegyenest más világnézet találkozásánál: — ma — könnyen szakadás történhetik, ha nem követjük az élet természetes rendjét. Bekövetkezhetik ez a veszély akkor, ha az idősebbek sokan és tovább kívánják irányító helyeiket betölteni. Az utódnak gyorsan, sürgősen helyet kell csinálni a váltás előtt és több fiatalt kell állítani a legmagasabb és legkisebb őrhelyek mellé a magyar élet munkafrontján, mert az új élet itt dübörög s talán már nincs is átmeneti idő.

Vigyázzunk, ne higyje azt senki sem, hogy nincsenek új vezetők és azt se higyje, hogy vannak pótolhatatlanok. *Az igazság ez: mindenkinek el kell végeznie a maga feladatát. Lehet, hogy arra egyedül ő jó, de ha elvégezte, másnak kell jönnie, mert más feladat következik. Éppen ezért az cselekszik bölcsen és jól, aki idejében állít utódokat az élet folyamatának zavartalan elősegítésére.* Nagy hiba lenne: idő előtt türelmetlenné válni, vagy idő után csökönyösen ragaszkodni ahhoz, aminek munkálásához erőnk sincsen már. Ha az önzetlen önfegyelem és szolgálatkészség egyszer uralkodóvá válik, mindaz természetes lesz, amiről eddig személyes harcok és bántások nélkül tárgyalni sem tudunk.

Az idő sürget, s nem kapkodásra izgat, hiszen *nyugodtan is lehet erélyesen és gyorsan cselekedni!* Jól tudják ezt azok, akik az első rajvonalban vívták meg nap-nap után nehéz élet-halál harcaikat a világháborúban. Jó munkamegosztással és nagy erőmegfeszítéssel kellene most sokaknak dolgozniok és sok dolgozni vágyó és használható ember van és vár tétlenül, vagy dolgozik rendszertelenül, saját belátása szerint a legjobb szándékkal is szétparcellázva a magyar erőket. Aggódva nézzük ezt s a kevesek nagy erőfeszítését, ami csak részeredményeket hozhat, holott ma minden talpalatnyi föld munkát vár, erőteljes férfimunkát és minden munkátlanul töltött idő és erő lassú sodródás a bizonytalan felé. Ezt érezzük mi sokan az élet és halál mesgyéjén éveket átélt harcosok érző ösztönével. Érezzük, hogy az életkorprobléma egyben magyar életprobléma. Csupán ezt akartuk elmondani becsületes jó akarással és cselekvésre váró elszánással.

Hongora Sternberg világmárkák!
Kérjen árajánlatot.
Királyi udvari hangszergyár
Rákóczi-út 60

Teleki földművelési miniszter Belgrádban

Belgrád, szeptember 28. Vitéz gróf *Teleki* Mihály földművelésügyi miniszter szombaton reggel félkilenc órakor Belgrádba érkezett. A pályaudvaron ünnepélyesen fogadták. *Csubrilovics* földművelésügyi miniszter üdvözölte elsőnek, majd Teleki Mihály társaságában a Srpski Kralj szállóba hajtatott, onnan a királyi palotába ment, majd a magyar katonai temetőbe és megkoszorúzta a magyar katonák síremlékét. A délelőtt folyamán hivatalos látogatásokat tett. Délben az Avalán megkoszorúzta az Ismeretlen Katona emlékművét.

A jugoszláv földművelésügyi miniszter ebédet adott vitéz gróf Teleki Mihály és kísérete tiszteletére.

Gróf Teleki Mihály nyilatkozott a *Vreme* budapesti munkatársának. A többi között ezeket mondotta:

— Rendkívül örülök, hogy Jugoszláviába utazom, hogy meglátogassam azt az országot, amelynek népét sokra becsülöm. Még nagyobb megelégedést kelt számomra, hogy ez az utazás egyidőbe esik a magyar-jugoszláv barátság fokozódó elmélyülésével.

Rámutatott gróf Teleki Mihály ezután arra, hogy a két nép egymást megbecsüli és a két nép közötti szimpátia nemcsak a közelmultból származik, hanem történelmi megerősítést nyert és kölcsönös szükségszerűséget jelent.

Skandinávia vészkijárata

Uj világgócpont születik Petsamóban, Észak-Finnország legnagyobb kikötőjében

Amióta Olaszország belépett a háborúba, a skandináv posta Szibérián, Japánon és a Csendes óceánon keresztül jut el Amerikába. Lassú, de *állítólag biztos* út. De ha a háború kiterjed Kelet felé, ezt a szálat is elvágják Európa és a világ között.

Közben lázas gyorsasággal új világgócpont, *vészkijárat* épül kontinensünk legészakibb csúcsán, a finn-orosz háborúból ismert Petsamóban. A Varanger fjordban, a Jegestenger partján olyan lázas tempóban folyik a munka, mint a megtorpedózott hajón, amikor lebocsátják a mentőcsónakot. Végtelen sorokban futnak az *óriási teherautók* Rovaniemi és Petsamo között, tompa morajukat éjjel-nappal szakadatlanul hallják túl a norvég határon, Svanvikban. Az utolsó napokban naponta körülbelül *1500 autó* dübörgött végig a Rovaniemi úton a kikötőig. Az autók nagyrésze *svéd* jelzésű, mert a svéd kivitel jelentékeny része ma ezt az utat követi.

Finnország nemcsak Petsamo kiépítését gyorsítja napról napra, de *sokan visszaköltöztek Salmijärvibe is.* Egyelőre ideiglenes barakokban laknak, mert minden attól függ, hogy a *kolosjoki nikkelművek* megkezdik-e a munkát. A bányák, sőt a feldolgozó művek sem sérültek meg komolyan és a háttérben állítólag amerikai tőke van...

Az utolsó napokban a finn, a svéd, sőt a dán posta is vizsgálat alá vette annak lehetőségét, hogy tengerentúli postaforgalmukat *Szibéria helyett Petsamón keresztül* lebonyolíthatnák-e?

Mióta Roosevelt háborús területnek minősítette azokat a tengereket, amelyek hadviselő állam partját mossák és megtiltotta az amerikai hajóknak ezeken a közlekedést, a Jeges tenger az egyetlen, ahol amerikai hajó megjelenhet. És az egyetlen jégmentes nemorosz kikötő a Jeges tenger partján Petsamo, a Varanger fjord mélyén. A legnagyobb teherhajók is be tudnak menni a fjordba, de még az Atlanti óceán kék szalagos hajóóriásai is horgonyt tudnának vetni *Liinahamari*-ban, valamivel Petsamon kívül, ha szükség volna rá. Ma már az Európa és Amerika közötti személyforgalom jelentékeny része Petsamon keresztül bonyolódik le.

Autobuszok szállítják a csomagokat az 500 kilométeres úton *Rovaniemitől*, az utolsó vasútállomástól. Uj raktárak emelkednek. Májusban kezdték meg az építőmunkát és ma Klondykehoz hasonlít, az amerikai aranyláz fénynapjaira.

A finn légiforgalom is megnyitotta az új útvonalat Helsinki és Petsamo között. Hetenkint háromszor szeli át a gép az *1300 kilométeres útat*, egész Finnország hosszában. Hét állomással *nyolc és fél óráig* tart az út és közvetlenül kapcsolódik a stockholm-helsinki vonalhoz. A svéd légiforgalmi társaság, az Aerotransport különben rövid időn belül új vonalat épít ki párhuzamosan, a Botteni öböl másik oldalán, amely Rovaniemitől nem messze kapcsolódna ehhez az »északsarki« forgalomhoz. **L. B. E.**

A bolgár hadsereg befejezte Dél-Dobrudsa megszállását

Szófia, szeptember 28. *(NST)* Szombaton reggel 9 órakor újból megindultak a harmadik bolgár hadsereg csapatai, hogy *befejezzék a visszacsatolt déldobrudzsai tartomány megszállását.* A harmadik és utolsó zóna mindössze 15 km széles s megszállásával már a délelőtt folyamán végeztek.

A visszacsatolt tartományban most már mindenütt működik a bolgár közigazgatás. A román uralomra emlékeztető uccaneveket megváltoztatták s minden városban és faluban számos uccát kereszteltek át a tengelyhatalmak vezető államférfiainak nevére. Mindenütt van *Hitler* Adolf, *Victor Emánuel, Mussolini, Ribbentrop* és *Ciano* gróf ucca vagy tér, sőt a tengelyhatalmak szófiai követeiről, *Richthofen* báróról és *Magistrati* grófról is neveztek el uccákat.

Szófia, szeptember 28. *(TP)* Szófiában a bolgár nép hálája jeléül a tengelyhatalmakkal szemben, elhatározták, hogy három nagy körútat *Hitler Adolf, Viktor Emanuel* és *Benito Mussolini* nevéről neveznek el.

GLÓRIA
SORSJEGYE
főnyeremény
VI, Andrássy-út 18.
Telefon: 118-999.

A legolcsóbb is jó — a legfinomabb is olcsó!
49 P-től Férfi öltönyök 8 árcsoportban 140 P-ig
KOSSUTH L.-U. 9
Nagykovácsynál

Budapest, VII., Rákóczi-ut 70—76. szám

Pásztor Janós
Képes Vasárnap 1940. okt. 6.

SZINHÁZ és FILM

Az Operaház meghívta Roccát a Monte Ivnor bemutatójára

November második felében mutatják be az új olasz dalművet

Az *Operaház* hetek óta nagy munkalázban ég: próbálja *Rocca Monte Ivnor* című háromfelvonásos dalművét, mely az első idei újdonság lesz az Operaház színpadán.

A szerzőről és darabról az Operaház részéről a következő nyilatkozatot kapta a *Magyarország* zenei munkatársa:

— *Roccáról általában keveset tudnak. Negyvenötéves és Turinban él, ahol a Giuseppe Verdi Konzervatórium igazgatója. Eleinte zenekari műveket írt, kitűntek orkesztrális alkotásai és kamarazenéjét is igen nagy elismerésben részesitette a zenekritika. Az új dalmű már nagy sikerrel szerepelt különböző olasz színpadokon és már Németországban is bemutatták. A novemberi bemutató elé a magyar zenei élet vezetői és a nagyközönség is élénk érdeklődéssel tekint, mert Rocca jellegzetes muzsikája már nem ismeretlen a magyar zenei körök előtt sem. A bemutatóra meghivta az Operaház Roccát is, aki még nem válaszolt ugyan a meghivóra, de valószínűleg elfogadja a meghivást és résztvesz a diszbemutatón.*

A darab főszereplői: *Palló* Imre, *Rigó* Magda, *Rösler* Endre. *Failoni* vezényel és *Oláh* Gusztáv rendezi a háromfelvonásos dalművet.

SZINHÁZI ÉS ZENEI HIREK

A világhirű regensburgi dómkórus, mely vasárnap este Szegeden szerepelt óriási sikerrel, szerdán este adja egyetlen budapesti hangversenyét a Zeneművészeti Főiskola nagytermében. A műsoron népi énekek, gyermekkórusok és egyházi énekek szerepelnek.

•

Felújítják a Cigánybárót az Operaházban. A felújitást eleinte december első napjaira tervezték, de valószínűleg csak december második felében készülnek el az új betanulással. A Cigánybáró utoljára 1932 november 6-án szerepelt az Operaház műsorán.

•

A Turul Szövetség a kaposvári Bulcsú B. E. rendezésében szombaton tartotta ezévi első vidéki estjét, melyen Kulcsár Irma és Pataky Jenő Reményik-, Sinka-versekkel szerepeltek, Országh Tivadar hegedűjátékával, Takács Paula énekével aratott sikert. Pintér Margit művészien adott elő néhány népi táncot. Fitos Vilmos ünnepi beszéde az előadás céljait ismertette. Endre Béla kisért zongorán.

•

Az Operaház a szezon folyamán felújítja a Daphnét, később megállapitandó szereposztásban.

•

A Nemzeti Színház művészei kedden délután a Művelődés házában előadják Shakespeare Vizkeresztjét, Major Tamás rendezésében. Pataky Jenő, Lukács Margit, Apáthy Imre, Olthy Magda, Major Tamás, Balázs Samu, Bartos Gyula, Pethes Sándor, Galamb György játssza a főszerepeket.

•

Erdély is bekapcsolódik a Gyöngyös Bokrétába. Paulini Béla, a Gyöngyös Bokréta Szövetség elnöke. Erdélybe utazott, hogy megszervezze az erdélyi gyöngyösbokrétákat.

A Szent István Bajtársi Szövetség szombaton este a Zeneművészeti Főiskolán diszhangversenyt tartott a Főméltóságú Asszony »Erdélyért« mozgalma javára. Simor Erzsébet, Sárdy János, Péchy Sebestyén szerepelt nagy sikerrel. A zenekart Harrer Győző vezényelte.

•

Vitéz Bánky Róbert Miskolcon állomásozó társulata nagy sikerrel adta elő Fendrik Ferenc Okos házasság című darabját, amelynek férfi főszerepét Bánky Elemér, az igazgató öccse, női főszerepét Sallay Kornélia alakitotta. Mindkettőnek nagy helybeli sikere volt.

•

A Korál Kamaratársaság kedden este hat órakor az Országos Protestáns Napok alkalmából egyházi zeneünnepélyt rendez a salétromutcai templomban. Vásárhelyi János református püspök mond beszédet a műsor előtt.

Brahms Requiemje a Székesfővárosi Zenekarral

A *Székesfővárosi Zenekar a Palestrina Kórussal* november elsején este 8 órakor tartja hangversenyét a Zeneakadémia nagytermében. Műsoron szerepel *Brahms* Requiemje és *Pergolese Stabat Mater* című zenedarabja. *Basilides* Mária, *V. Kovács* Ilonka és *Csóka* Béla énekli a szólót, a zenekart pedig *Vaszy* Viktor vezényli.

Napi két előadás a Kamara Varietében

A *Kamara Varieté* igazgatósága november elsejétől napi két előadást tart. a tavalyi műsorbeosztáshoz hasonlóan az első előadás most félhatkor kezdődik, míg a rendes esti előadást félkilenckor kezdik. Az első előadásra a színház olcsó helyárakat rendszeresitett.

Ma díszbemutató a Forumban

HAZAJÁRÓ LÉLEK

A magyar filmgyártás ünnepi estjének számit a mai nap, amikor a Forum filmszinházban diszbemutató keretében kerül a közönség elé Zilahy Lajos új filmje, a Hazajáró lélek. A Halálos tavasz óriási sikere után a közönség osztatlan lelkesedéssel és érdeklődéssel várta az új Zilahy filmdrámát, amely a sajtóbemutató sikere alapján messze maga mögött hagyja valamennyi eddigi magyar filmsikerét. Zilahy sajátos írói művészetéből fakad ez a dráma, amely színpadi formája után most filmre került. A féltékenység ég és lobog ebben a filmben, mint egy naftakút, amely óriási körzetben furcsa és vonagló sorsokat világit meg, de halálra perzseli azt, aki közelébe kerül. A modern magyar irodalomban csak Zilahy Lajos lehetett olyan merész, hogy ezt a témát, a féltékenység szörnyű szenvedélyének drámáját olyan megnyugtató befejezéssel tudja megajándékozni, mint a Hazajáró lélek költői szépségével exponált fináléja. Karády Katalin játssza az új film főszerepét, azzal a nyugtalanító szépséggel, furcsa asszonyisággal, amely első filmje után a legérdekesebb pesti színésznővé emelte. Mellette Páger Antal játszik egy szerelmi tűzben és gyötrelemben elhamvadó férjet, Somlay Artúr az érett és megfontoltan galád csábitót, Csortos Gyula az alvilági bártulajdonost, Hajmássy Lajos a szerelmes fiatalembert, míg a kisebb szerepeken, mindenkit a legmegfelelőbb posztra állitva — Mály Gerő, Vaszary Piroska, Pethes Sándor, Kiss Manyi és Bihary József osztoznak.

A forró drámai erővel, magas színvonalú technikával, szerető gondossággal és mindenekfölött fénylő művészettel rendezett filmet ma este díszbemutatón, holnap pedig premieren viszi a közönség elé a Forum filmszínház.

A „Három narancs szerelme" két szereplője

A Nemzeti Színház szombaton mutatta be Pünkösti Andor »Három narancs szerelme« című mesejátékát. Képeink: Ungváry László mint herceg és Lehotay Árpád, a fekete mágus

Művészkeretben játssza a Schubert szerenád-ot a Scala mozi

Szerdán este ünnepi díszelőadásban mutatja be a *Scala* filmszínház ezt az új francia filmet, amelyet Párizsban a háború kitörése előtt készitettek *Schubertnek*, a halhatatlan zeneszerzőnek egy ismeretlen naplója alapján. A filmben *Schubert* a császári Bécs híres angol táncosnőjéhez fűződő szerelméről van szó, erről a nagy és forró szenvedélyről, amely *Schubertet* a csodálatos szépségű *Szerenád* komponálására ihlette. A *Schubert szerenád* főszerepeit *Louis Jouvet*, *Bernard Lancret* és *Lilian Harvey* játsszák, a film zenei részében óriás zenekar játssza el a szerenádot és az *Ave Mariá*-t a *Bois Sacré* gyermekkórusa énekli el. A művészi szépségű filmet valóságos művészkeretben tárja a közönség elé a *Scala* filmszínház. A film vetitése előtt *Lendvay* Andor operaénekes énekli el a *Schubert szerenád*-ot, míg *Misley Anna* tánccsoportja a *Rosamunda* balettet táncolja el. Ez a művészi keret a *Schubert szerenád* minden előadását végigkiséri a Scalában.

November közepén mutatják be a Vígszínházban Innocent Vincze Ernő Vadmadár című darabját, melynek parádés szereposztásában Vizváry Mariska mint vendég működik közre.

Színházak műsora

OPERA: Nincs előadás. — **NEMZETI:** Három narancs szerelme (K. 2. bérlet, ½8). — **KAMARA:** Kaland (8). — **VIG:** Romance (F. bérlet, 8). — **PESTI:** Az érem két oldala (A Pódium vendégjátéka, 9). — **MAGYAR:** Az ördög nem alszik (8). — **ANDRÁSSY:** Rád bízom a feleségem (8). — **FŐVÁROSI OPERETT:** Fiatalság bolondság (8). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** Nincs előadás. — **ROYAL VARIETÉ:** Tapsról tapsra (½9). — **KAMARA VARIETÉ:** Kacagó expressz (½9). — **KOMÉDIA:** Telitalálat (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Tokaji aszu (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Sárgarigófeszek (½6, ½9). — **KISFALUDY:** Lehullott a rezgőnyárfa (½6, ½9).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = szombat, V Ü = vasárnap és ünnepnap. — M = matiné

ADMIRÁL (353—707): **Fűszer és csemege** (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). Nov. 1-én d. e. ½10 és ½12 órakor: **Rajzfilm matiné.** — **ALKOTÁS** (355—374): **Variété** (½4 ½6 ½8 ¾10; V Ü ½2 órakor is). November 1-én délelőtt 11 órakor: **Örök titok.** — **ANDRÁSSY** (124—427). **Zavaros éjszaka** (¾4 ⅚6 ⅞8 ⅚10; V Ü 2 4 6 8 10). — **ÁTRIUM** (154—024, 153—034): **Igen vagy nem?** (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ¼4-kor is). — **BELVÁROSI** (384—562): **Fűszer és csemege** (4 6 8 10; V Ü jobbterem 2-kor is; balterem 3 5 7 9 órakor). — **BELVÁROSI HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (181—244): **Magyar, Fox, Luce, Ufa és Rajzos hiradók. Kultúrfilm a magyar porcellánról. Donald, a tengerész** (színes) (Folytatólagos előadások: 9—21 óráig). — **BROADWAY** (422—722): **Kelet felé** (½4 ½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½2 órakor is). — **BUDAI APOLLO** (351—500): **Egyetlen éjszaka** (½5 ⅝7 9; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10). Vasárnap d. e. ½11 órakor: **Marco Polo.** — **CAPITOL** (134—337): **Nápoly a csókok tüzében** (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½12 órakor is). — **CASINO** (383—102): **Igen vagy nem?** (½6 ⅝8 ¾10; Sz V Ü ¼4-kor is). — **CITY** (111—140): **Igen vagy nem?** (½6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¾4-kor is). — **CORSO** (182—818): **Brodway Melody 1940** (Előadások kezdete: ½6 ½8 ¾10; Sz V Ü ½4 órakor is). — **CORVIN** (139—584, 138—988): **Kelet felé** (¼4 ½6 ⅞8 ½10; V Ü ½2-kor [illegible] — **DAMJANICH** (425—644): **Az alvilág vendége** (Előadások kezdete: ½4 ½6 ½8 ½10 órakor; V Ü 2 4 6 8 10). — **DÉCSI** (121—343, 125—932): **Menekülő asszony** (6 8 10; Sz V Ü 4 órakor is). — **ELIT** (114—502): **Kelet felé** (4 6 8 10; V Ü 2 órakor is). — **FORUM** (189—707, 189—543, 188—528): **½6 és ½8 órakor: Bel Ami; ⅘10 órakor diszbemutató: Hazajáró lélek.** — **GLORIA** (427-521): **Fűszer és csemege** (½5 ⅝7 9; Sz ½4 ½6 ⅞8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **Magyar, Fox, Luce, Ufa és Rajzos hiradók. Kultúrfilm a magyar porcellánról. Donald, a tengerész** (színes) (Folytatólagos előadások kezdete: ½4 ½6 ½8 ⅘10; V Ü ½2 órakor is). — **IPOLY** (292—626): **Fűszer és csemege** (Előadások kezdete: ½4 ½6 ⅞8 ⅘10 órakor; V Ü ½2-kor is). — **JÓZSEFVÁROSI** (134—644): **Fűszer és csemege** (Előadások kezdete: ½4 ½6 ½8 ½10; vasár- és ünnepnap ½2-kor is). — **KAMARA** (423—901, 423—903): **Válaszúton** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10 órakor). — **KULTÚR** (386—193): **Ha eljön a holnap** (5 ½8 ½10; V Ü ½2 ¾4 ⅝6 ⅞8 ⅝10). — **LLOYD** (111—904): **Bulldog Drummond titkos szolgálatban** (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 órakor is). — **NYUGAT** (121—622): **Egy esős délután** (½5 7 ½10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 órakor is). — **ODEON** (422—785): **Fűszer és csemege** (Folyt. előad.: ½5 ⅝7 ½10; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **OLYMPIA** (423—188): **Fűszer és csemege** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10). — **OMNIA** (130—125): Második hétre prolongálva! **Sok hühó Emmiért** (5 ½8 ½10; Sz V Ü 4 6 8 10). — **ORIENT** (114—926): **Ha eljön a holnap** (Folytatólagos előadások: ½5 ⅝7 ¾10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10). — **PALACE** (221—222): **Z, a fekete lovas második része: A korbácsos ember** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10). — **PÁTRIA** (145—673): **Kelet felé** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — **PHÖNIX** (223—242): **Éjjeli menedékhely** (Folytatólagos előadások: Mindennap: 11 1 3 5 ¾8 ½10). — **RADIUS** (122—098, 120—564): Második hétre prolongálva! **A notredamei toronyőr** (Előad. kezdete: ½6 ⅝8 ¾10; Sz V Ü ½4 órakor is). — **RIALTO** (224—443): **Fűszer és csemege** (11 1 3 5 ¾8 ½10; V Ü 10 12 2 4 6 8 10). — **ROYAL APOLLO** (222—002): Második hétre prolongálva! **Alcazar** (½6 ½8 ¾10; Sz V Ü 4 6 8 10). — **SAVOY** (146—040): **Bulldog Drummond titkos szolgálatban** (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **SCALA** (114—411): Második hétre prolongálva! **Sok hühó Emmiért!** (½6 ½8 ⅝10; Sz V Ü 3-kor is). — **SIMPLON** (268—998, 268—999): **Kelet felé** (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **STUDIÓ** (225—276): **Ámor az autóban** (Mindennap: 11 2 4 6 8 10 órakor). — **TIVOLI** (225—602): **Királyi ékszer** (Folytatólagos előadások: ½5 7 ½10; Sz ¾4 ¾6 ⅞8 ¾10; V Ü ½2 órakor is). — **TURÁN** (120—003): **Fűszer és csemege** (4 6 8 10; V Ü 2-kor is). Nov. 1-én d. e. 11 órakor: **Rajzfilm matiné.** — **URÁNIA** (146—046): **A postamester** (5 ½8 ½10; Sz V Ü ½3-kor is). — **VESTA** (222—401): **Királyi ékszer** (11 ½2 ¾4 ½6 ½8 ½10; V Ü 11 2 4 6 8 10).

HIREK

ESŐ ÉS HAVAZÁS

A Meteorológiai Intézet jelenti október 28-án délben:

A magyar medencében folytatódik a hideg sarkvidéki levegő uralma. A hőmérséklet tegnap az ország nagy részén az 5 fokot sem érte el és csak Erdélyben volt még 10 fok felett. Az északnyugati-északi határsáv kivételével mindenütt volt bőven csapadék. A lecsapódások részben hó alakjában hullottak, úgyhogy a Tiszántúl helyenkint többcentiméteres hóréteg borítja a talajt. A hegyeken is esett hó, de sportolásra alkalmas mennyiség sehol sincs. Éjjel még csak a nyugati és északkeleti határmegyékben volt fagy, de a hőmérséklet ma délelőtt is alig 1—2 fokkal van a fagypont fölött. Erdélyben még ma délelőtt is sokfelé esik vagy havazik.

Budapesten ma délben a hőmérséklet 4 fok, a tengerszintre átszámított légnyomás 765 milliméter, alig változik.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára: északi-északkeleti szél. Több helyen, kivált az ország keleti részein, még eső és havazás. Erősebb éjjeli fagy. A nappali hőmérséklet Erdélyben csökken, nyugaton már emelkedik. (MTTI)

— **ORSZÁGZÁSZLÓT KAPOTT A KORMÁNYZÓ VÁROSA.** Gödöllő országzászlót ajándékozott Nagybányának, a kormányzó városának. Az országzászlót vasárnap avatta fel vitéz *Endre* László alispán. Az ünnepségről hódoló táviratot intéztek a kormányzóhoz. A zászlóavatást tűzharcos dísztáborozás követte.

— **GYERMEKBÉNULÁS AZ OROSHÁZI JÁRÁSBAN.** Nagyszénáson, Gádoroson, Szentetornyán, valamint Orosháza külterületén több gyermekbénulásos eset fordult elő. Már három halálos áldozat van.

— **ELSÜLLYEDT AZ EMPRESS OF BRITAIN.** Egy német repülőgép megfigyelte, hogy a szombaton megtorpedózott Empress of Britain angol óriáshajó még vasárnap este is őrlást lángokkal égett. Ezután két torpedólövéssel elsüllyesztették a hajót.

— **SZÖKŐÁR.** A Márvány-tenger fölött és az Aranyszarv öbölben szökőár pusztított. Három hajó és két bárka elsüllyedt. A legénység megmenekült.

— **VILLAMOSITJÁK AZ OLASZ SIMPLON-VONALAT.** Tegnap felavatták a Simplon-vonal olasz szakaszának második vágányát. A vonalat villamosítják.

— **PADEREWSKI AMERIKÁBA UTAZOTT.** Az Excambion gőzös Portugáliából elindult Newyork felé hazatérő amerikaiakkal. A hajón utazik *Paderewski* is.

— **NÉPFŐISKOLA KARCAGON.** Karcag a téli hónapokban népfőiskolát szervez a gazdaifjúság nevelésére.

— **ELSÜLLYEDT EGY KANADAI ROMBOLÓ.** A Margaree kanadai romboló az Atlanti-óceánon összeütközött egy tehergőzössel és elsüllyedt. A romboló 140 főnyi személyzete eltűnt.

— **FAVZIE PERZSA TRÓNÖRÖKÖSNŐNEK,** az egyiptomi király nővérének leánygyermeke született.

— **TITKOS LENGYEL RÁDIÓÁLLOMÁST FEDEZTEK FEL BUKARESTBEN.** A romániai lengyel menekültek legnagyobb részét az ország elhagyására szólították fel. Harminc lengyelt letartóztattak, mert titkos rádióadó állomást tartottak üzemben a volt lengyel konzulátus épületében.

— **NAGYKÁROLY FIATALSÁGA** a városi színházban szabadságünnepélyt rendezett. Az ünnepi beszédet *Rédey* Károly evangélikus lelkész mondotta.

— **ELITÉLTEK EGY BURGONYADRÁGITÓT** Özv. *Reich* Miksáné budapesti szatócsot jogerősen 8 napi fogházra és 30 pengőre ítélték, mert tavaly szeptemberben a rózsaburgonya kilóját 18 fillér helyett 14-ért árusította.

— **ROMÁNIÁBAN ARANYAT** és aranypénzt kizárólag a Nemzeti Bank vásárolhat.

Folytonos légitámadások, súlyos pusztítás

Berlin, október 28. A véderő főparancsnoksága közli:

A Jenisch tengerészeti főhadnagy vezetése alatt álló tengeralattjáró megtorpedózta és elsüllyesztette a német repülőgépektől bombázott és felgyujtott 42.000 tonnás Empress of Britain angol szállítóhajót, amelyet az angolok rombolóhajók és őrhajók erős védelme alatt kikötőbe igyekeztek vontatni.

Túlnyomórészt könnyű harcirepülőgépkötelékek egész napon át folytatták megtorló támadásaikat London ellen. E támadások során harcirepülőgépek bombázták az angol főváros közelében fekvő repülőtereket, valamint a henlowi légügyi hivatalt és igen sok hangárt és épületet borítottak lángba.

A kora esti órákban Skócia keleti partján fekvő további repülőterek ellen intézett bombatámadások során a földön álló több repülőgépet pusztítottak el.

A délkeletangliai parton más fontos hadicélokon kívül egy nagy erőműtelepet is több súlyos találat ért. Liverpooltól északra egy harci repülőgép sikeres zuhanóbombázást hajtott végre egy fegyvergyár ellen. York közelében sikerült egy vonatot bombatalálatokkal kisiklatni.

Mint már közöltük, egy repülőgép mintegy 300 kilométernyire az ir sziget északi csúcsától nyugatra megtámadott egy erősen biztosított hajókaravánt azzal a sikerrel, hogy két 8000 tonnás teherhajót súlyos telitalálatok értek, úgyhogy azok oldalra dőlve megálltak.

Az éjjel még fokozódtak a nehéz harci repülő-egységek London elleni bombatámadásai. Emellett bombázták Birmingham és Coventry ipartelepeit, valamint Liverpool kikötőjét.

Angol repülőgépek vasárnap sem jelentek meg napközben német birodalmi terület fölött. Csupán a sötétség leple alatt hatoltak be és lakott területeket támadtak meg, aminek során egy árvaház, egy aggok menhelye és több lakóház megrongálódott. Néhány polgári személy megsebesült. Az egyetlen kísérlet, hogy ipari célt támadjanak meg, kudarcba fult. Egy bombaszilánk surolt egy olvasztókemencét, de nem rongálta meg.

Az ellenfél vasárnap összesen 29 repülőgépet vesztett. Ezek közül 17-et London feletti légiharcokban, 12-őt pedig megtámadott repülőtereken pusztítottunk el.

Kilenc saját repülőgépünk nem tért vissza. *(MTI)*

36 órás légiriadó Londonban

London, október 28. *(NST) A német és az olasz légi haderő* a hétfőre virradó éjszaka is szünet nélkül folytatta támadásait; szombat este óta úgyszólván *percnyi nyugalma sem* volt az angol fővárosnak és a délangliai megyéknek. Egyes helyeken több mint *36 óra hosszat szünet nélkül légiriadó* volt, amire még nem volt példa a háború kitörése óta.

Az olasz hivatalos jelentés

Valahol Olaszországban, október 28. Az olasz főhadiszállás 143. közleménye:

Malta szigete felett végzett felderítő tevékenység folyamán kilenc vadászrepülőgépünk heves harcba bocsátkozott kilenc angol vadászrepülővel. Két ellenséges gépet bizonyosan, egy harmadikat valószínűleg lelőttünk; valamennyi olasz repülőgép visszatért támaszpontjára.

Észak-Afrikában légierőnk katonai célpontokat bombázott a Port Saidtól délre fekvő Ismailia és Quantara között.

Ellenséges repülőgépek légitámadást intéztek Benghazi és a tőle keletre fekvő El Abian vidéke ellen. A veszteség öt halott és néhány sebesült. Az ellenséges gépek vaktában dobták le bombáikat. Egyiküket a légelhárító ütegek biztos találata érte, úgyhogy kénytelen volt bombáit a tengerbe ejteni és eltávolodni, mert nem tudta tartani a megállapított repülési magasságot.

Kelet-Afrikában légi alakulataink a Kenyában fekvő Garissa és Lodwar vidékén ellenséges raktárakat és csapatokat bombáztak. Egyik repülőgépünk nem tért vissza.

Ellenséges repülők bombákat dobtak le El Uak és Magi felett; a veszteség két halott és egy sebesült; az anyagi kár jelentéktelen. *(MTI)*

— **LEVERTÉK A MEXIKÓI LÁZADÁST.** Almazan tábornok, a bukott köztársasági elnökjelölt lázongó hívei egyásután leteszik a fegyvert. Több felkelő csoport megadta magát.

— **NAGYVÁRADON LEESETT AZ ELSŐ HÓ,** amely az utcákon elolvadt, de a háztetők fehérek. A Körös az esőzések miatt erősen megduzzadt.

— **A PÁPA RÁDIÓBESZÉDET INTÉZETT** Peru katolikusaihoz, az Eucharisztikus kongresszus alkalmából.

— **HALÁLOS AUTÓSZERENCSÉTLENSÉG.** *Fodor* Károly győri építészmérnök feleségével és gyermekével gépkocsin Aknaszlatinára utazott. *Fodorné* vezette az autót. A benei országúton a kocsi a nedves úton árokba siklott. *Fodorné* az autó alá került és meghalt. A többi utasnak nem történt baja.

MAGYAR FŰSZERNÖVÉNYEKRŐL tart előadást dr. H. Leissen Erzsébet dr. a Népművelési Bizottság Háztartási Telepén, a *Gázművek*, VI., Vilmos császár-út 3. szám alatti bemutatótermében október 30-án, szerdán délután 6—7-ig. Főzőbemutató: Tárkonyos bárányleves, majorannás sajtos burgonya-előétel, tüdősburis, paprikás keksz. Október 31-én, csütörtökön délután 6—7-ig A gyomorfekély étrendi előírásai címen tart előadást dr. M. Mikes Margit dr. Gyakorlati főzőbemutató. Belépődíj esetenként 60 fillér.

— **VÉGETÉRT A NEMZETKÖZI ERDÉSZETI ÉRTEKEZLET.** A Magyarország indítványára életre hívott nemzetközi erdészeti központ október 22—26. között Budapesten tartotta üléseit, amelyen részt vett Németország, Finnország, Olaszország, Spanyolország, Mexikó, Románia, Szlovákia, Svédország, Svájc és Jugoszlávia képviselői. A tanácskozások tegnapelőtt befejeződtek. A budapesti ülésezés teljes mértékben sikeres volt.

— **GYÁSZROVAT.** Dr. *Károlyi* Árpád nyug. államtitkár, a volt K. k. Haus-, Hof- und Staatsarchiv igazgatója elhúnyt. Temetése kedden délután 4 órakor lesz a Kerepesi temető halottasházából.

Dr. vitéz *Boronkay* István ügyészségi alelnök elhúnyt. Temetése október 30-án, szerdán délután ½4 órakor lesz a Kerepesi temetőben.

Pásztor Árpád író 63 éves korában meghalt.

— **FELAVATTÁK BALLÓ EDE SIREMLÉKÉT.** Tegnap a kerepesi temetőben felavatták *Balló* Ede festőművész sírján a *Pásztor* János által mintázott fehérmárvány síremléket. *Kemény* Lajos esperes imája után dr. *Ravasz* László püspök mondott emlékbeszédet.

Hkl előfizetésgyüjtési akciójánál
komoly kereset
Szervező Iroda, Erzsébet-körút 6t

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Az Orvosi Kamara közgyülése

Az *Országos Orvosi Kamara* közgyülésén *Verbély* Tibor elnök bangoztatta, hogy a visszakerült területekre be kell vonulnia a magyar közegészségügynek. Vitéz *Meskó* Zoltán ny. tábornokorvos javaslatára elhatározták, hogy újabb akciót indítanak a honvédorvosok érdekében. Dr. *Bakács* György a szociális betegbiztosítás reformjának és az orvosjóléti intézmények megalkotását sürgette. Vitéz *Csik* László ismertette az orvostársadalomnak az *OTI* orvosok új működési szabályzatával szemben elfoglalt álláspontját. A közgyülés szükségesnek tartja a szociális betegbiztosítás mai rendszerének megváltoztatását. *Csillery* András a szabad orvosválasztás mellett foglalt állást.

A japán nagykövet Kalininnál

Moszkva, október 28. *(Német T. I.)* Kalinin, a Szovjetunió főtanácsának elnöke hétfőn délben, mint a Szovjetunió államfője, fogadta Tatekavát, Japán új moszkvai nagykövetét, aki átadta megbízólevelét. *(MTI)*

Továbbfolyik Fayer Sándor ötmilliós pere

Ismeretes az utóbbi időknek az a legnagyobbarányu polgári pere, amelyet *Fayer* Sándor kormánytanácsos indított sógora, *Fuchs* Leó, a Magyar Kender- és Lenipar vezérigazgatója ellen. *Fayer* ötmillió pengős keresetet indított sógora ellen azon a címen, hogy *Fuchs* Leó tőle túlságosan olcsón vette meg vállalati részesedését. *Fayer* a perben azt állította, hogy az erre vonatkozó szerződést kényszerhelyzetben irta alá. Ezt a tényt a kúria annakidején meg is állapította. A pert *Fayer* végeredményben elvesztette, mert a kúria az átruházott vagyontárgyak tényleges belértékét nem vette figyelembe.

Ilyen előzmények után *Fayer* perújítással élt. Az ügyet a budapesti törvényszéken *Szepes* Gyula törvényszéki bíró tárgyalta, de a perújítási kérelmet érdemlegesen nem bírálta el és a keresetet alaki okokból visszautasította. Ez a határozat még nem jogerős. Ezzel kapcsolatban olyan téves hírek láttak napvilágot, mintha a törvényszék Fayer ellen *feljelentést* tett volna. Ez nem áll: a törvényszék csupán azt állapította meg, hogy *Fayer* Sándor az ügyben szereplő ügyvédek ellenjegyzése helyett saját nevét irta alá keresetében; a törvényszék hozzáfűzte még, hogy ennek a ténynek az elbírálása saját hatáskörén kívül esik.

A nagy érdeklődéssel kísért perben a közeljövőben történik döntés arról, hogy a perújítási kérelemben a felebbviteli bíróság az érdemi tárgyalást elrendeli-e.

Zsidók nem árusíthatnak kegyszert keresztény temetőkben

Somogy megyében és Kaposváron zsidók nem árusíthatnak a vásáron, búcsúkon és piacokon. Megtiltották, hogy zsidók keresztény temetőkben vagy temetők közelében virágot, gyertyát, kegyszert árusítsanak.

Ung megye vásárairól, heti piacairól és búcsúiról is kitiltották a zsidó árusokat.

Állami hivatal sürgősen keres
lehetőleg Budán, autobusz, villamos közelében, 21—25 helyiségből, 2—3 gk. részére alkalmas garázsból álló házat vagy villát bérbe, esetleg megvételre
Ajánlatokat »Hatóság« jeligére a kiadóba kérjük

Pásztor János

csületét... igen, de lehet, hogy holnap már nem lesz mit ennie. Tehát joga van élni. Joga. Igen, de miből?

Két hónappal ezelőtt még azt hitte, hogy valami üzlet, vagy vállalkozás, vagy efféle dolog... akkor még volt néhány garasa, mostanában szokás, hogy az ember betársul, az üzlet nem szégyen, az angol lordok is kereskednek, ipar és bánya és részvénytársaság, bank és vállalat hasznát azok sem restellik... nos, a tisztességes pénznek nincs szaga, akkor úgy volt, hogy betarsul egy nagy export-import cégbe, fűszer- es gyarmatáru nagyban és kicsinyben... a cég egy hölgy tulajdona volt, egy öregasszonyé, olasz szarmazasú, ezelott Becsben lakott, a háború alatt nagyon meggazdagodott. Az özvegy még nem volt negyvenéves, valamivel alacsonyabb a közepesnél, karcsú, arányos, vékonyka teremtés, barnahajú és feketeszemű, mosolygós, kedves, szelíd kis asszonyka, a nyaka különösen formás, a füle nagyon kicsiny és a lába nagyon szép. És a keze is. De legszebb volt a haja, amelynek apró barna pihéi bearnyékolták a nyakát, kemény, elefántcsontszínű, gömbölyű nyakán libegtek a barna pihék, ez nagyon kedvessé és finommá tette. Alig észrevehető, apró pihék voltak az ajka fölött is, csak akkor tüntek fel, ha a nap sugara, vagy erös villanyfény a szájára esett. Az orra egyenes és apró, egyenletes fogai vakítóan fehérek, — nem is lehet elmondani, hogy milyen bájos volt a kis kemény ajka fölött és a nyakán észrevehető pihékkel. Ezt a mai fiatalság jóformán meg sem érti, mert manapság a férfiak mar nem is igen nézik meg az asszonyok arcát, annyira meztelenül áll előttük a nők egész alakja rövid szoknyában, fűző és mellvédő nélkül, födetlen vállal, födetlen nyakkal, födetlen térddel és karral. Tessék elolvasni a modern regényeket, azokban már nem is írják le az asszonyok arcát, azokban az egész aktot állítják az olvasó elé, széles vállakkal, keskeny medencével, plasztikus mellekkel, lendületes combokkal és lábikrákkal, egész meztelenül.

Az öregebb urak azonban tudják, hogy mennyi szépség van a minden lehelletre megrebbenő, játékos, apró pihékben; az erős, hosszú, gömbölyű nyakon.

Vagyont érő nyest-bundában volt, amikor megismerte. Szédületes egy bunda volt, csak térdig ért és odafeszült a csipőihez, mintha ráöntötték volna. És a bunda alatt feszes, gömbölyű, ruganyos formák, mintha minden pillanatban szétrepesztenék a bundát és mindent, ami a bunda alatt van. Sovány volt az özvegy? Nem. Mindene volt, ami a nőt nővé és széppé és kívánatossá teszi. A modern fiatalság ezt nem érti, nem ért a görbületekhez, a hajlatokhoz, a plasztikus formákhoz, a bemélyedésekhez és domborodásokhoz. De az volt a nagyszerű, hogy mégis keskeny és finom, sőt lányos volt az egész.

Volt?

Miért gondolkodik ő mult időben? Ma is éppen olyan, mint akkor, amikor megpillantotta, csakhogy valahányszor rágondol, — s tulajdonképpen soha nem gondol semmire, csak rá — mindig az első benyomás jut az eszébe, mindig a bundában látja, amelyben eléje tünt, mint egy jelenés, egyszerre és egészben kiugorva a semmiből, vagy lehullva az égből, vagy kikelve a földből, mint egy fantom, csillag vagy virág.

Azóta minden nap látja. Két-három órát legalább együtt töltenek és tud róla mindent. Özvegy, árva, gyönyörű, okos, komoly, pompás üzleti szellem, tevékeny, fáradhatatlan és gazdag. Az ura valami bankigazgató volt, ő maga egy nagy vállalat vezetője. O, az új asszony, a független, önálló, erős, produktiv asszony-ember. Egyenrangú társa a férfinak. — egyenrangú? — esetleg felül is mulja okosságban,

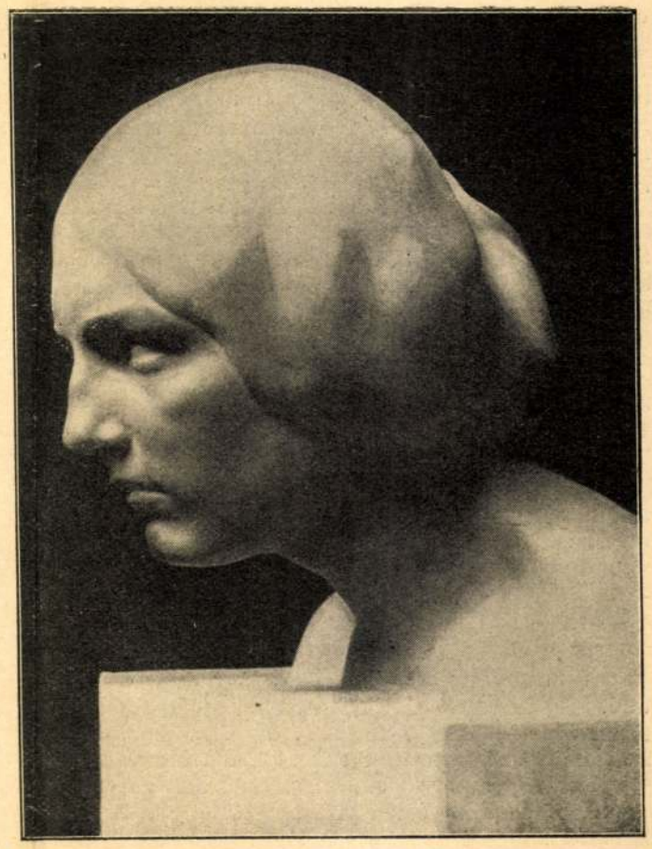

Tanulmányfej. Pásztor János szobormüve

ravaszságban, munkabírásban, félelmetes versenytárs gazdasági téren, nagy vagyon ura, igen ura, nem pedig úrnője, mert az üzleti könyv, a mérleg, a bolti állványok, a szállítólevelek, az íróasztal mellett és a bankok párnázott ajtai mögött valóságos férfi — férfi? — nem, katona, hadvezér, zsarnok, diktátor és nagyiparos és pénzfejedelem. Legalább ő ilyennek képzeli.

Annyi bizonyos, hogy hatalmas irodája van, nagy üzlete, Egyetem-tér 5., földszint, első emelet és ötszobás lakása, második emelet, perzsa szőnyegekkel, ezüsttel, régiségekkel, szobalányokkal, gépkocsival és mindennel, ami a gazdagsághoz hozzátartozik. Sohasem beszélt vele anyagiakról, de ez szükségtelen is, mert ott színarany minden, az üzlet, az asszony, a szépség, az ész, a pompa, a jólét, minden színarany, sőt drágakő, színarany keretben, sőt brilliáns platina foglalatban, ez meglátszik rajta az első pillanatban, megérzik a földszint, első és második emelet szagán s az özvegy olyan szép, édes, szerény, szerelmes és odaadó s a pihék olyan ellenállhatatlan bájjal röpködnek a nyakán.

A feketekabátos, fehérbajúszos, rózsásarcú öreg úr jobbszemén monokli csillogott, ami kicsit hetykévé, de barátságossá és vidámmá tette. A szíve hevesen dobogott és idegeiben szerelmes sóvárgás bizsergett és fütyörészni kezdett, de csak befelé, magában, senki sem vette észre, mert sem a lépéseit nem gyorsította, sem a szeme nem csillogott jobban, csak ment-ment előkelő nyugalommal az Egyetem-utca felé.

Az Egyetem-utcai templom tornyán megnézte, hány óra van. Pont hét. Ilyenkor a nyestprémes özvegy pár pillanatra bekukkant a földszinti üzletbe, mint mikor a tábornok szemlét akar tartani a csapatok, a kaszárnyai rend, a konyha, az őrség és a fegyvertár fölött. A nyestbundás hölgy ott lesz, azután elmennek valahová sétálni, vagy gépkocsira ülnek,

Uj Idők 1929. XXXV. 39.

vagy benéznek az Operába ... erre ment el az öreg úr minden kis pénze, két hónap alatt egy egész kis vagyon úszott el észrevétlenül s ezért nem tud „betársulni" a nyestprémes özvegy üzleti vállalataiba. Nincs pénze betársulni, de van neve és rangja és a nyestprémes hölgy vagyonával megaranyozza a maga pénztelen, de rangos uraságát. Az özvegy szereti őt — szereti? — ezt a mai fiatalok meg sem értik már, a modern ember csak szeretkezést vagy érdeket, önzést, számítást ismer — az özvegy még nem vágatta le a haját és a nyakán édes kis pihék remegnek a legkisebb leheletre s a szíve tele van imádattal és odaadással.

— Ma megkérdezem tőle, hogy akar-e a felesége lenni? — gondolta magában ujjongva, de nem vette észre senki, mert egyetlen arcizma sem rándult meg, annyira tudott magán uralkodni.

Odaért az Egyetem-utca ötödik szám elé, de nem hitt a szemének. Máskor vakító fényárban úszott az utca az üzlet villamos-fényszórói, reklámlámpái és kivilágított kirakatai előtt, most csak a kivilágítás néhány kiégett körtéje erőlködött, hogy átszűrődjék a sötétségen.

— Mi ez? Már bezártak? Vagy elnéztem az órát?

A toronyban azonban hetet mutatott a kismutató. Meg is kondult az óra és a harangjáték alatt pontosan kiolvasta: egy, kettő ... öt, hat, hét ... Még a zsebóráját is megnézte, ott is csak hét óra volt.

Felsietett az első emeletre. Az iroda zárva.

A második emeleten beeresztették. A szobalány sírt.

— Mi történt?

A szobalány elmondta, hogy a nagyságos asszony ideggörcsökben fetreng a nyugágyon. Nem is tudja, szabad-e bejelenteni a kamarás urat.

— Próbálja meg! — kérlelte a rózsásarcú öreg gavallér és bankjegyet csúsztatott a szobalány kezébe. Utolsó bankjegye volt és nem lehetetlen, hogy holnap már nincs mit ennie. Megborzongott, de a szobalány nem vette észre. Itt valami szörnyű szerencsétlenség történhetett.

Beeresztették. Az özvegy a nyugágyon feküdt és nyakán — szép, erős, büszke, gömbölyű nyakán — megcsillantak a barna pihék, mert a villanyfény egyenesen odavilágított.

— Mi történt?

Az asszony zokogott.

Leült az asszony mellé és gyengéden megsimogatta.

Az asszony a hóna alá bujt és keservesen sírt.

— Mentsen meg, mentsen meg, vége mindennek.

A rózsásarcú, hermelinfehér bajuszú öreg úr szeméről lehullott a monokli, mert nem tudta palástolni rémületét és arca meg-megrándult az indulattól.

Sokáig tartott, amíg a nyestbundás özvegy — igen, még most is, a puha, elomló, fekete selyempongyolában, itt a meleg szobában, a nyugágyon, a patakzó könnyei között, ebben a titokzatos és szörnyű kétségbeesésben is úgy látta őt, mint akkor, amikor egyszerre a szemébe villant, amikor az izmai majd szétrepesztették a bundát, amely mintha a testére lett volna *öntve* — félóráig tartott, amíg az özvegy el tudta mondani, hogy körülötte és fölötte és benne összeomlott minden, csődöt mondott, a pénze elúszott, óriási adóssságai vannak, a hitelezők szorongatják, bűnvádi feljelentésekkel fenyegetik, lehet, hogy holnap már letartóztatják ... ha csak meg nem könyörül rajta és ki nem menti ebből a borzasztó helyzetből.

— Az nem baj! — sirdogált az asszony, — hogy holnap már nem lesz mit ennem, de oda van a becsületem és becsuknak és szégyen és gyalázat ... Megölöm magamat, — sikoltott és felugrott és kis elefántcsontnyelű revolvert húzott ki az asztal fiókjából.

Az öreg úr elsápadt és megdermedve nézte az őrjöngő asszonyt. Az özvegy letette a revolvert, ráborult két gömbölyű, formás karjára és csendesen sirdogált.

— Pedig azt hittem, hogy csak most kezdődik az élet.

Az öreg úr megmozdult és megfogta az asszony karját.

— Lehet, hogy holnap már nem lesz mit ennem, — szólalt meg csendesen és lehorgasztotta a fejét. — Hallja, asszonyom? Lehet, hogy holnap ..

— Mit beszél? — riadt fel a nyestbundás özvegy és ijedten nézett a barátjára. — Tréfál?

— Lehet, hogy holnap már nincs mit ennem.

Az asszony mosolygott.

— Félrebeszél?

— Becsületszavamra.

— Becsület? ...

— Tönkrement ember vagyok. Semmim sincs. Koldusbotra jutottam, ha holnap nem adnak ebédet, koplalni fogok, holnapután pedig meghalok éhen.

Az asszony kissé visszahúzódott, mintha félne ettől a szép, előkelő rózsásarcú öreg úrtól, akiről finom illatszer és drága dohányszag áradt. Arra gondolt, hogy ez a szmokingos, vakító ingmelless, kopasz, fehérbajuszú és pirosajkú nagykövet, vagy uralkodó herceg inkognitóban, ez az illatos és klaszszikus fejű nagyúr, vagy magában, vagy benne valami kárt tesz pillanatnyi elmezavarában és hirtelen a nyugágy alá dobta a revolvert. Hamarjában nem tudta, mit kezdjen vele. Mosolygott, ránézett, megrázta a fejét, — a barna pihék megrebbentek erős, büszke nyakán, — köhögött és zavartan vigasztalni kezdte:

— Kissé túlozzuk a dolgot mind a ketten. Elvesztettük a vagyonunkat. Ennyi az egész. Most ott vagyunk, ahol a többi ember.

— Igen.

— Fel a fejjel. Nem igaz?

— De igaz. De mit kezdjünk?

Az asszony nevetni próbált.

— Kitünő ötletem van. Maga nősüljön meg. Vegyen el valami gazdag özvegyet. Én meg férjhez megyek. Találok valami öreg pénzeszsákot. Megvár, míg felöltözködöm?

És eltünt a hálószobában.

Néhány perc mulva visszatért, üdén, illatosan mosolyogva a nyestbundájában, amelyet mintha a testére öntöttek volna, a mellére és a csipőjére, amelyek majdnem szétrepesztették a drága, rozsdasárga puha bundát.

Az öreg úr dermedten nézte a nyestbundás hölgyet.

— Elkísér?

— Hova megy?

— Az öreg pénzeszsákhoz. Megkérem, hogy vegye át a passziváimat.

Szótlanul ballagtak le a lépcsőn. A kapuban az öreg úr előre engedte az özvegyet, akinek a bunda oly szorosan simult a csipőire, mintha ráöntötték volna. Az utcán megszólalt az asszony.

— Kár. Nagyon jó felesége lettem volna magának és boldog lettem volna.

Aztán a kezét nyujtotta és beugrott a kocsijába.

Az öreg úr szívdobogva bámult utána.

— Lehet, hogy holnap nincs mit ennem, — mondogatta magában, de az ajka meg se rezzent, nem

A kisember „7 százaléka"

A dolgozó magyar társadalom százezrei nemsokára a maguk sorsán fogják tapasztalni a pénteki minisztertanács egyik gazdasági jellegű határozatának óriási jelentőségét. A kormány ugyanis a mezőgazdasági termelés folytonosságának fenntartása és fokozása érdekében *egyes cikkek termelői árának a költségek növekedésével arányban álló emelését engedélyezte.* Tekintettel pedig arra, hogy a mezőgazdasági termékek árának emelkedése eddig is érezhető volt a fogyasztó által fizetett árakban és természetesen ezután is érezhető lesz, *a kormány az ipari és bányászati munkabérek hétszázalékos emelését mondta ki.* Gondoskodik a kormány arról is, hogy *a kisebbjövedelmű magántisztviselők és az állami tisztviselők helyzetét rövidesen megjavítsák.* A gyakorlati élet nyelvén ez annyit jelent, hogy a munkásság és a tisztviselőosztály jövedelme *súlyos milliókkal* fog emelkedni, s így a nagyobb fizetés többékevésbé kiegyenliti az árakban beállott változást.

A mai világtörténelmi időkben valóban nemcsak a harctéren, a tengereken és a levegőben vívják meg élet-halál harcukat a nemzetek, hanem *a fogyasztó háztartásában is.* A rendkívüli viszonyok ugyanis nemcsak katonáktól követelnek áldozatot, hanem a fogyasztótól is, vagyis minden egyes embertől. Hiszen a háború következtében megakadt a világkereskedelem forgalmának jelentős hányada, s így a legszükségesebb nyersanyagok is természetszerűen megdrágultak. A fogyasztó ennek következtében *áldozatot* hoz, hiszen a béreket és fizetéseket sehol sem lehet az árváltozások arányában emelni. De áldozatot hozunk mindnyájan akkor is, amidőn bizonyos élvezeti cikkekről magasabb érdekekért lemondunk. *Sehol annyi áldozatot nem hozott a fogyasztó, mint a mostanában annyiszor megcsodált hatalmas Németországban, ahol minden ember nagy lemondást gyakorol csak azért, hogy hazájának használjon.*

A háborús viszonyok következtében áldozatot hozott már eddig is *a magyar fogyasztó,* bár ez az áldozat mélyen alatta maradt annak, amit a kényszerűség sok külföldi államban a közönségtől megkövetelt. A kormány céltudatos és erélyes árpolitikával megakadályozott és meg fog akadályozni minden indokolatlan áremelést, s ez a magyarázata annak, hogy a hatalmas külföldi drágulásokkal szemben nálunk csak néhány pont az általános áremelkedés. Más érdek is van azonban, mint a fogyasztóé. Ma például *szinte történelmi fontossága van annak, hogy mezőgazdasági termelésünket biztosítsuk, a mostoha időjárás okozta károkat ellensúlyozzuk és a termelést serkentsük.* Ugyanolyan fontos szociális érdek ez, mint a fogyasztóé, hiszen mezőgazdaságunk boldogulása mindnyájunknak érdeke. Ezért kellett egyes mezőgazdasági termékek árát mérsékelten emelni.

Most, amikor az erdélyi részek visszacsatolása után az országépítés ideje következik, minden eszközt meg kell ragadnunk, hogy a dolgozó társadalom helyzete javuljon, vagy legalább is ne rosszabbodjék. Ezt a célt szolgálja az általános béremelésre és a tisztviselői fizetések rendezésére vonatkozó kormányhatározat, amely azonban távolról sem jelenti azt, hogy most már féktelen verseny indulna meg az árak és a fizetések között. Az ilyen verseny kárvallottja mindig a kisember. Nem ezt a versenyt nyitja meg a nagyjelentőségű minisztertanácsi határozat, hanem biztosítja azt az összhangot, amely nélkül boldogulás nem lehetséges.

A szociális szellemű keresztény népi politika ismét tett valamit a kisemberért. Ezt pedig a dolgozó magyar társadalom jobban megjegyzi magának, mint a napipolitika hullámzó hangulatait.

M. kir. Oszlálysorsjáték
A—B—C-sorrendben a következő
főárusitók
ajánlják sorsjegyeiket

BÁNHEGYI IMRE
Falk Miksa-u. 5. Telefon: 125—901.

BENKŐ BANK R.-T.
Andrássy-út 56. T.: 128-647

DELEJ BANK
Erzsébet-krt 16. Telefon: 220-697.

Vitéz DÉNES József Szolnok
Telefon: 777. Csekkszámla: 7777.

Dr. FÓRIS BANKHÁZ
Teréz-krt 62. Nyugatival szemben Telefon 120—091.

KULLMANN VILMOS
Teréz-krt 19
Azelőtt Ittner és Tsa Telefon 128-743.

LENGYEL Gábor
Tel.: 128-219. Andrássy-út 82.

Lotto Részvénytársaság
Erzsébet-körút 15. Telefon: 221—888.

OCSKAY SÁNDOR ÉS TÁRSA
Dorottya-utca 3. Wurm-utca sarok. Telefon: 181—435

vitéz Scheftsik és társa
Rákóczi-út 26. — Telefon: 137—723
Cégt.: Dr. vitéz Scheftsik György.

vitéz Scheftsik és társa
József-körút 26. — Telefon: 142—377.
Cégt: Kalotay (Kaletsky) Árpád.

SUCHTÁR BANK
Üllő-út 6. Kálvin-tér mellett Tel.: 132-293

Teodorovits Tódor
VIII., Rákóczi-út 51 Telefon: 141—393

Feladta: **Leopold Gyula** hirdetővállalata
Erzsébet-körút 39. (Alap. 1896) T. 422-368

Megérkezett
Gömbös Gyula szobrának márványanyaga Carrarából

Nyolclovas parasztkocsi állt meg a külső Thököly-úton a szombatra virradó éjszaka, *Nordio Nazareno* olasz kőfaragómester műhelye előtt. Nehéz márványtömbrólásokat csúsztattak le lassan, óvatosan a kocsiról. Ezekből a hatalmas carrarai fehér márványkockákból készül majd el *Gömbös* Gyula szobra, amelynek eredeti modellje — *Pásztor* János nagyszerű alkotása — néhány nap mulva már szintén itt lesz.

Tizenhétezer kilogram márvány érkezett most, de ez csak a szobor felére elég. Még ugyanennyi jön majd hozzá, a talapzat hófehér márványfigurája pedig már készül is. Csak a talapzathoz két vagon, mintegy 300 mázsa követ szállítottak le eddig Carrarából.

Az óriási márványtömbök műhelybeszállítása is rendkívüli nehézségekbe ütközik. Darut nem vehetnek igénybe, mert az csak 150 métermázsáig emel, marad tehát a megfeszített emberi erő: centiméterenként, nagyon lassan tolják be a műhelybe a munkások a súlyos anyagot.

Gömbös Gyula szobrának művészi része már készen van, a márványbafaragás pedig előreláthatólag júniusra készül el.

Megtalálták a németek Párisban a toledói katedrálisból elrabolt egyházi műkincset

Toledó, október 5.

A toledói érseki hivatalhoz hivatalos jelentés érkezett, hogy a németek megtalálták Párisban a spanyol köztársaságiak által *a toledói katedrálisból elrabolt ezüstkelyhet,* amely egyike a legrégibb és *legértékesebb spanyol egyházi ereklyéknek.* (K. H.)

Kötöttáruk
nagy választékban
Székely Jenő -nél, IV., Petőfi Sándor-utca 9.

OKTÓBER 6.

Hajnal Alajos, a volt kaposvári 44. közös gyalogezred főhadnagya 1917 október 6-án a bukovinai harcok során, amikor az oroszok betörtek állásunkba és a főhadnagy századát körülfogták, csapatával kézigránátokkal ember-ember ellen küzdve, keresztültörte magát az ellenséges gyűrűn, majd a hátsó állásban összegyüjtötte századát, s azt ellentámadásra vezette. Példásan vitéz magatartásáért a III. osztályú Vaskorona-renddel tüntették ki. Ugyanezen a napon a volt 3. bosnyák gyalogezred tartalékos zászlósa, Forgács Andor a bukovinai harcokban rohamra vezette szakaszát, s a támadás egész folyamán az ő szakasza járt legelől. Leadülete magával ragadta a szomszédos osztagokat, s így nagy része volt abban, hogy a bosnyák ezred támadása, az ellenségek elszánt védekezése és igen heves tüzérségi, valamint géppuska tüze ellenére is sikerrel járt. Forgács Andort a nagyezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Százharmincnégy virágcsokor

Szombat délelőtt, a halványan tüző októberi napsütésben, százharmincnégy kisleányka vette körül a Batthány Lajos-örökmécsest, a Vértanuk-terén: a Pannonia-utcai elemi iskola IV., V., VI., VII. és VIII. osztályos növendékei. A tizenhárom aradi vértanunak és a magyar szabadság tizennegyedik mártirjának, a vértanuhalált halt Batthány Lajos miniszterelnöknek áldoztak kegyeletes ünnepség keretében. Egy V. osztályos kisleány október 6-át méltatta kedves, okos szavakkal, majd Szász Edit VIII. osztályos tanuló Móra: „Nem halt meg a tizenhárom" c. versét szavalta el. Több kisleány szavalt még, majd a növendékek ajkán fölcsendült a Himnusz. Ezután következett a legmeghatóbb jelenet: a százharmincnégy kisleány egy-egy virágcsokrot dobott az emlékműre. Ugy repült ez a százharmincnégy virágcsokor az örökmécses talapzatára, mintha a föltámadó magyar nemzet gyermekeinek örömkönnyei hullottak volna azok emlékkövére, akik vértanusággal áldoztak azért, hogy Magyarország Magyarország s a magyar nemzet szabad nemzet maradjon mindörökké.

Gy. F.

Baranyában 300 szegény családot juttatnak saját házhoz öt év alatt

Pécs, október 5.

Baranya megye szociális tevékenységének ötéves tervében **közel félmillió pengőt irányoztak elő 300 sokgyermekes szegény család részére házvételre és házépitésre.**

Baranyában, bár munkaalkalom böven adódik, a nincstelen családok a legszorgalmasabb munkával sem tudnak annyit félrerakni, hogy házat vehessenek, vagy épitsenek a maguk erejéből. Viszont sok család egészségtelen odúkért is **kénytelen aránylag magas lakbért fizetni,** *vagy robotszerű munkaszolgáltatást adni.* Ezt a tarthatatlan helyzetet számolja fel a vármegye Közjóléti Szövetkezete, amikor **lakbértörlesztés fejében saját házhoz juttatja a szegény családokat.**

Eredetileg túlnyomórészt új házak építését vették tervbe, de a beállott rendkivüli körülmények miatt a szövetkezet azokban a községekben, *ahol házakat kínálnak eladásra, megvásárolja a megfelelő ingatlanokat,* amelyek alapos tatarozás után egészséges otthonul szolgálnak az igénylők részére.

Levélben üdvözlik a kolozsvári gyermekek a Főméltóságú Asszonyt

Amikor a magyar honvédek bevonultak Kolozsvárra, a lélekemelő ünnepségek között különleges bája volt azoknak a jeleneteknek, amikor a szegény, jótanuló kolozsvári gyermekek megkapták a Főméltóságú Asszony ajándékát, a kis magyarruhás babákat.

Ezeket a babákat a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége nevében — amelynek a Főméltóságú Asszony a fővédnöke — csíksomlyói Csiky Jánosné vitte le Kolozsvárra és ott a helyi viszonyokkal ismerős Hintz Györgyné osztotta ki. A babákat nagy örömmel fogadták a gyermekek, boldog volt, aki kapott és amelyiknek nem jutott, keservesen sirt. Valóságos ostromot intéztek a babákért és pénzért is akartak sokan venni. A gyermekek közül azután igen sokan úgy adtak kifejezést boldogságuknak, hogy vagy maguk vagy szüleik útján levélben köszönték meg a Főméltóságú Asszony ajándékát.

Ezekből a levelekből mutatunk be néhány kedves, megható irást, amelyekből kiérzik a kis magyar gyermekek boldog öröme és az az öröm, hogy magyarnak vallhatják magukat:

„Kedves Őméltósága Horthy Miklósné. Hálásan köszönöm a babát, amelyet tetszet küldeni. Ezen pár soraimban megemlitem a többi magyar kislányok kérését, hogy ők is óhajtanának karácsonyi ajándékba egy-egy babát, köszönöm szépen Kezit csókolom Csiki Marika III. o. t., Cukorgyár-utca 14."

„Főméltóságú Asszony. Bocsánatot kérek, hogy alkalmatlankodom levelemmel, de úgy érzem, meg kell köszönnöm azt a drága szép babát, amit vasárnap kaptam a Főméltóságú Asszonytól. Olyan boldogok vagyunk mi kolozsvári magyar gyermekek. Itt vannak a honvédek. Szabad magyarul énekelni és beszélni az utcán is. Mi gyermekek nem láthattuk a Főméltóságú Asszonyt, pedig nagyon szerettük volna. Sohasem fogok elfelejtkezni a Főméltóságú Asszonyról s minden nap fogok imádkozni, hogy a jó Isten áldja meg minden áldásával. Én pedig igérem, hogy ennek a szép magyar hazának becsületes jóleánya fogok lenni. A Főméltóságú Asszonyék kezeit csókolja Tóth Zsua, II. oszt. Kolozsvár, Cukorgyár-utca 43."

„Őföméltóságú Nagyasszony, Édesanyánk. Hálatelt szivvel és örömteljes lélekkel kivánom megköszönni ezen pár sor irásomban a kislányaink nevében azon kedves ajándékot, melyet a kolozsvári nőszövetség által juttatott Őföméltóságú Asszonyunk én kedves gyermekeim igazi örömére és örökös igazi emlékül. Továbbá kivánok én és hattagú családom nevében igazi örök boldogságot Őföméltóságú Urunknak, a mi fölszabaditó Édesapánknak, Őföméltóságú Asszonyunknak, ami Édesanyánknak, hogy a mi Istenünk oltalmazza kedves családja minden egyes tagját és munkájukat vigye tökéletesedésbe ezen megnagyobbodott igaz szent országban, ami édes magyar hazánkban. Melyet a mi igaz Istenünknek először, utána a mi forrón szeretett Kormányzó Urunknak és a mi szeretett vezető urainknak köszönhetünk. Továbbá igérjük és fogadjuk Őföméltóságú Urunknak és Asszonyunknak, hogy ezen sok magyar vérrel áztatott földet megvédjük életünkön és vérünkön keresztül. Igérjük és fogadjuk, hogy minden igényeinkről lemondunk, testestől, lelkestől a mi drága magyar hazánkért küzdünk és boldogulásáért és ha kell, érte az életünket is föláldozzuk. Jelszavunk az „ mindent a hazáért és a hazát semmiért sem". Maradok alattvalói mély hódolattal, igaz szinmagyar tisztelettel és szeretettel Gombos József kolozsvári földész kisgazda, Cukorgyári-út 53."

„Mélyen tisztelt Méltóságos Asszony. Nagyon szépen köszönjük a Méltóságos Asszonynak a szép ajándékát. Ahogy a Méltóságos Asszony reá gondolt a magyar gyermekekre, mert bizony csak most érezzük igazán, hogy magyarok vagyunk, mert még a kicsi hároméves fiam is azt kérdezte a nagy ünnepély után: édesanyám most szabad énekelni magyarul? És elmosolyogva magát, egyik kezében a zászló, másikban a baba, fennhangon rázendit, hogy én vagyok Horthy Miklós katonája. Mert eddig úgy le volt a magyarság nyomva, hogy gondolni sem volt szabad semmit. Csak magunk közt neveltük azért a magyarságot titokba beléjük, hogy mikor kérdeztük, mi vagy te, akkor elmosolyogta a gyermek magát és halkan ezt mondta, hogy én magyar vagyok. Mégegyszer köszönetet mondunk a Méltóságos Asszonynak a kedves ajándékért. Kezeit csókolja ifj. Székely Jancsika 3 éves és szülei."

„Édes Kormányzó Néni. Nagyon szépen köszönöm a magyar babát, Ugy-e meg tetszett érezni, hogy minden gyermek szeretett volna az ünnepségen szavalni, de nem vették be a programba. És még a mikrofónos Bácsi sem kérdezte meg, hogy ki tud egy verset. Pedig mindig az volt a reményem, hogy akkor majd hátha teljesül a kivánságom. Édes Kormányzó Néni, tessék eljönni megint Kolozsvárra, de csak a gyermekekhez, meg tetszik majd látni, hogy mi mind nagyon magyarok vagyunk. Én a szentpéteri iskolába járok. Ha majd megkezdődik a tanitás, nagyon fogjuk várni. Kezeit csókolja és a babát nagyon szépen köszöni Gergely Mária."

„Kedves Horthy Miklósné! Őföméltóságú asszonyunk köszönjük kedves figyelmét, hogy ránk tecet gondolni egy kis ajándékkal, köszönöm a szép magyar babát, segélye a jó Isten, hogy sok magyar szivnek sok örömet szerezzen. Kezeit csókolom Zágoni Szabó Rózsika II. osztály. Kolozsvár, Cukorgyár-u. 31/A szám."

„Főméltóságú Nénike! Nagyon szépen köszönöm a gyönyörü magyar babát. Isten áldd meg a magyart és a Főméltóságú Nénikéket. Kezeit hálásan csókolja lozsárdi Ferenczy Mária Evike."

Az illetmények felemelését és a nyugdij rendezését sürgetik a MÁVAG-munkások

Az Állami Vas- és Gépgyár keresztényszocialista munkásai pénteken este népes vezetőségi gyülést tartottak a gépgyár területén lévő helyiségben.

A gyülésen megjelent vitéz *Tóth* András országgyülési képviselő is, aki előtt *Klement* Béla szakszervezeti elnök ismertette az állami vas- és gépgyári munkások nehéz anyagi helyzetét.

Szabó József törvényhatósági bizottsági tag felszólalása után vitéz Tóth András országgyülési képviselő kijelentette, hogy teljesen egyetért a munkások kivánságaival, azt minden tekintetben méltányosnak és indokoltnak tartja, vállalkozik arra, hogy a kérést a kereskedelmi miniszter előtt képviselje.

— **A Magyar Országos Orvosszövetség** pénztárorvosi szakosztálya közli, hogy 12-én, délután 6 órakor tartja a félhét órára meghirdetett rendes évi közgyülését a szövetség tanácstermében (Városház-utca 10).

Fehér Gyula és felesége: Biró Emma úgy a maguk, mint gyermekeik: **Kató, dr. Galambos Mihályné, Klára és Péter,** valamint egész családjuk nevében mélyen megrendülve tudatják, hogy fiuk, illetve fivérük, mindannyiuk szemefénye,

Fehér János
karp. tüzérszakaszvezető

e hó 4-én hirtelen elhúnyt.

Temetése e hó 6-án délután ½3 órakor lesz a farkasréti temetőben a református egyház szertartása szerint.

KOSZORUT
a legszebb kivitelben, a legolcsóbban
Czigány Adél szállit
VI, Teréz-körút 60.

ramocsaházi **NAMÉNYI**-nál **jó szövetet kap!** IV. Szervita-tér 8.

„Igazolni fog engem az idő“

Fáklyavivője akarok lenni nemzetemnek, mert tudom, hogy fáklyám el fog aludni a felkelő nap világosságában.

Gömbös Gyula beszéde.

Vértanuk ünnepén a kerepesiúti temető sírhantjánál lehajtott fejjel, vérző szívvel megáll most barát, bajtárs és egyszerű közvitéz. S a temető némaságában feldobogó szívek jelentik az álmok álmodójának: *Uram! Az álom beteljesedett.* Hiszen onnan jövünk már, kincses Kolozsvárról, Rákóczi Kassájáról, Verecke útjáról, Hargita aljáról. Jövünk, hogy megköszönjük a csodák teljesedését annak, akit legjobban illet a köszönet: Gömbös Gyulának!

Hosszú volt az út, amit megtett a magyarság, de talán soha nem ért volna végére, ha nem világít előtte Gömbös Gyula fáklyája, amely csodálatos láng volt az éjszakák ösvényén, a nagy leroskadások kálvária útján és a „konszolidáció“ pusztaságában, ahol sajátos véletlen folytán soha se a magyar nép, hanem mindig az idegen kapitalizmus számára hullt az égi manna. A régi táltosok, babonás, titokzatos jövőbelátása, a holnap szeizmográfszerű megérzésének adománya kellett ahhoz, hogy Gömbös Gyula előre meglássa, a világon legelsőként hirdesse mindazt, ami bekövetkezett és ami az új Európa életformájává alakul lassanként. A budapesti kommün kitörését követő más napon, ő írta le először a Bécsi Magyar Futárban: *mi is szocialisták vagyunk, magyar nemzeti szociálisták.* Ki ismerte még akkor ezt a fogalmat? Ki tudta elképzelni, hogy a keresztény, szociális érzést és a fajvédő nacionalizmust egykor Európa nagyobbik fele vallja magáénak?! Hiszen akkor még talán hét tagból se állott Mussolini fasciója és Hitler Adolf még félig vakultan feküdt egy katonakórház betegágyán. De egy hónappal később, a marxista Európa közepén, a denaturált bolsevizmustól uralt, franciák által megszállott Szegeden, Bokor Pál lakásának lehúzott redőnyei mögött, ötven ellenforradalmár előtt mégis az új világ igéit hirdette Gömbös Gyula szolgálatonkívüli vezérkari kapitány. És abban, amit mondott, — mint egy kicsinyke mikrokozmoszban ott volt az egész új európai programm: leszámolás a zsidókkal, szabadkőmívesekkel, megbékülés a munkássággal! Földreform a régi feudális Magyarországgal szemben és szociális magyar állam a liberális helyén! A kortársak feljegyezték, öreg, sárga jegyzőkönyvek megőrizték ezt a programmot, a magyar táltos mesés álmait, jövendöléseit, amelyekből íme, történelem lett, európai célkitüzés és új kor, mely most vívja döntő csatáit.

És vajjon ki hitte volna azt, ami 1940-ben történik, ki sejtette volna 1920 őszén a Szózat szerkesztőségében, ahol egy avult, ócska térkép előtt valami soha nem hallott, különösnek tetsző politikai problémáról beszélt, a *Berlin-római tengelyről* beszélt Gömbös Gyula. Hol volt még az új Imperium Romanum, hol volt még a nacionalista Németország, mikor Gömbös Gyula már arról jövendölt, hogy a Berlin és Róma tengelyében fog eldőlni Európa és vele a magyarság sorsa. Ki hitt volna annak a magános fajvédő képviselőnek, aki 1927-ben egyik hajduböszörményi beszédében ki merte mondani; *ha egyszer Berlin—Róma és Budapest összefog, megváltozik az európai térkép.*

Ma pedig a magyar táltos álma a legnagyobb valóság. Berlintől Rómáig, Madridtól Tokióig nyult ki az egykori tengely. Tűzben és vérben, viharzúgásban és ágyúdörgésben az árva magyarság nagy prófétájának gondolata gyurja és formálja a világot. Az Ő visszajáró lelke, a magyar Botond szellem-ökle dörömböl a Trianoncsináló demokraták aranypántos, büszke kapuján s beteljesült íme a jóslat, amelyet 1934 június 17-én mondott soproni beszédében, mikor védekeznie kellett azok ellen, akik berlini útja miatt támadták, vádolták.

— Jól lehet, — mondta — bizonyos körök megharagudtak rám berlini utazásom miatt, *ezzel nem törődöm, mert érzem és tudom, hogy az idő igazolni fog engem!*

Igazolni fog engem az idő! Valahogy szüntelenül ez a profécia zúgott, kavargott a lelkünkben, amikor Kolozsvár főterén jött, áradt, özönlött, földetrázó díszmenetben dübörgött végig a honvéd hadsereg, amelynek első két százada az ő parancsára állott Szegeden a piros-fehér-zöld trikolór alá. Igazolni fog engem az idő! — hangzott fülünkbe a sejtelmes jóslat, mikor Hitlert, Mussolinit, az Ő nagy barátait éljenezték a Székelyföld épp most szabadult rab magyarjai és a honvédek sapkája mellett könnyharmat ragyogott a halovány virágon. Igen! Az ő igazolása volt mindaz a nagyszerű álom, ami valóra változott. Őt igazolta az ünnepre kondított harang, a székely anyókák reszkető simogatása a honvéd-fiúk arcán, őt dicsérte a szabadon szárnyaló dal és Hargita alján a kis harang-virág. S csak neki, az álmok álmodójának nem adatott meg, hogy lássa a szabadulás percét. Pedig az álmokba bizton beleálmodta Ő is ezt a pillanatot. Kolozsvár piacát, ahol menydörgő díszmenetet vág ki a honvéd hadsereg. Kolozsvárt, ahova bizonyára ő is sokszor odaképzelte magát, amint meggypiros attilájában várja az ország Urát, Kormányzóját, hogy jelenthesse:

— *Uram! Az álom beteljesedett!*

A fáklya kihúnyt időnek előtte. De a magyarság most hálásan borul le a Vezér emléke előtt. Mert a megnagyobbodott hazát, íme, betölti a felkelő nap világossága és Gömbös Gyulát igazolta az idő!

Marschalkó Lajos

Gömbös Gyula-emlékünnepély a kerepesi temetőben

A *Társadalmi Egyesületek Szövetsége* volt vezérelnöke, vitéz jákfai *Gömbös* Gyula halálának évfordulóján, október 6-án, vasárnap délután négy órakor kegyeletes emlékünnepélyt rendez *Gömbös* Gyula sírjánál, a *Kerepesi*-temetőben. Az emlékbeszédet vitéz *Bonczos* Miklós államtitkár, a TESz országos társelnöke tartja. Az emlékbeszéd után a koszorúkat helyezik el, a TESz koszorúját *uzdóczi Zadravetz* István ny. tábori püspök, országos elnök, a székesfővá-ros koszorúját *Szendy* Károly polgármester, *Pest vármegye* koszorúját vitéz *Endre* László, a TESz országos elnökhelyettese helyezi el a síron. A TESz elnöksége felkéri igazgatóságának és elnökségének tagjait, valamint a tagegyesületek vezetőségét. ugyanígy néhai *Gömbös* Gyula barátait és híveit, hogy *a kegyeletes emlékünnepélyen minél nagyobb számban jelenjenek meg.* Gyülekezés délután ¾4-kor a Kerepesi-temetőben, Gömbös Gyula sírjánál.

Vasúti egyezmény Németország és Szovjetoroszország között

Moszkva, október 5.

A Szovjet-Oroszország és Németország között megkötött vasuti közlekedési egyezmény aláírásáról a következő közleményt adták ki:

Október 1-én *Berlinben vasuti egyezmény került aláírásra,* amely rendezi a közvetlen utas- és áruforgalmat *Szovjet-Oroszország és Németország között.* A megbeszélések a legnagyobb szívélyesség légkörében folytak. A megegyezést Szovjet-Oroszország nevében *Nizovcsev,* a közlekedésügyi népbiztos képviselője, Németország nevében pedig *Holtz,* a németbirodalmi vasutak igazgatóságának elnöke, írta alá. (MTI.)

Megjelent az első zsidótörvény Jugoszláviában

Belgrád, október 5.

Jugoszláviában megjelent az első zsidótörvény, illetőleg törvényerejű rendelet. A rendelet a zsidó tulajdonban levő vagy zsidó többségű minden céget és társaságot, amely nagybani élelmicikk-kereskedéssel foglalkozik, felügyelet alá helyez és rendelkezik a revizlós eljárásról. E reviziós eljárást a másodfokú hatóságok végzik legkésőbb hatvan napon belül, amely idő letelte után a működési engedélyüktől megvont és nagybani élelmiszerkereskedéssel foglalkozó cégek, illetve társaságok tartoznak két hónapon belül, jelentős büntetések kilátásba helyezése mellett, felszámolni.

A rendelet kimondja, hogy a mai naptól kezdve zsidó vagy zsidó érdekeltségi vállalat a lakosság élelmezési ellátásával foglalkozó új cég nyitásához engedélyt nem kaphat.

A törvényerejű rendeletnek nincs árja vonatkozása és a kitért zsidókra nem vonatkozik.

Nyitva van még az a kérdés, hogy a rendeletet a horvát bánság is magáévá teszi vagy nem. Tudvalevő ugyanis, hogy Macsek és a horvát parasztpárt eddig minden zsidó rendeletet ellenzett.

A mai belgrádi lapok azt is közlik, hogy a középiskolákban, szakiskolákban és fakultásokkal rendelkező főiskolákon a zsidó annuló tanulási lehetőségét korlátozni fogják és a rendelet legkésőbb holnap meg is jelenik.

(*) **Bánóczi Dezső dr.** szerepek, magánszámok szónoklatok színpadra, vagy rádióra való betanítását; darabok, műsorok rendezését vállalja (3—5. Tel.: 221—467.)

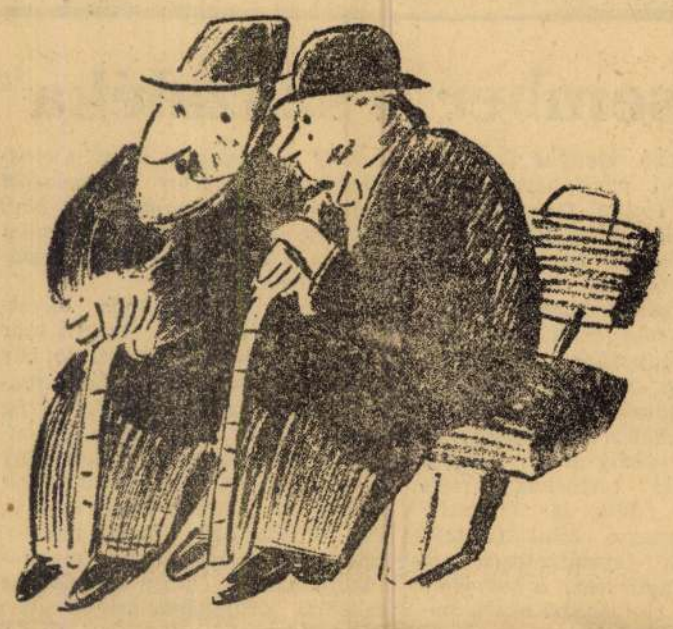

-Voltam Szemorvosnál. Szemüveget nem írt, Krypton lámpát ajánlott!

Kiméli a szemét a Tungsram Krypton lámpa — és kevesebb áramot is fogyaszt!

Az elégedetlen angol közvélemény miatt Churchill ujabb kormányalakitásra készül

London, október 5.

A vezető angol lapok véleménye alapján a kormány átszervezése nem nyugtatta meg a közvéleményt.

Valamennyi nagy lap élesen bírálja az új kormányt és a Daily Telegraph kivételével úgyszólván valamennyien azon a nézeten vannak, hogy a változás nem jelenti egyúttal a jobb katonai vezetést és a határozttabb politikát.

A *Daily Herald* többek között azt írja, hogy

Anderson csődöt mondott, mint belügyminiszter és ezért most magasabb rangot kapott és még fontosabb feladatokat bíztak rá.

Jól beavatott politikai körökben úgy tudják, hogy *a végleges kormánylista közzététele után összehívják az alsóházat, hogy bemutassák az új kormányt és* **ezt az alkalmat használja majd Churchill arra, hogy a dakari kudarcot megmagyarázza és a légitámadásokkal kapcsolatos panaszokra válaszoljon.**

A beavatottak úgy tudják, hogy noha a *kormány még végleg meg sem alakult, máris egy újabb kormányalakitásról tanácskoznak a kulisszák mögött.*

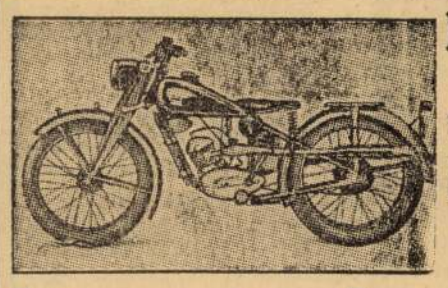

Megérkeztek
a legujabb tipusu
100-125-250-350-es
ARDIE, TORNAX és HOREX
kis motorkerékpárok!
Raktárról azonnal szállithatók kedvező fizetési feltételek mellett
SIRAKY motorszalon, BUDAPEST, Hunyadi-tér 9.
(Keresztény vállalat)
Vidéken keresztény képviselőket keresek. T.: 220-868

FELSZABADULT
érzés egy SENATOR-ba sodort vagy SENATOR CELOFILTER-be töltött cigaretta

Senator

gyárimányok
anyagban, minőségben utólérhetetlenek

„Ár jelzi a minőséget“

SENATOR cigarettapapír 60 lappal	1 drb	16 fillér
SENATOR BLOCK cigarettapapír mézgázott (gumirozott) széllel, egyenként levehető lappal	1 drb	16 fillér
SENATOR RAPID cigarettapapír mézgázott széllel, egyenként kihúzható lapokkal	1 drb	17 fillér
JANINA cigarettapapír 60 lappal	1 drb	15 fillér
SENATOR CELOFILTER hüvely vatta előtéttel, cellulosefátyol füstszürővel, ezüst színü dobozban	1 doboz	54 fillér
SENATOR CELOFILTER PARAFÁS szopókával	1 doboz	58 fillér
SENATOR EXTRA nikotinfogóval, aranyszínü dobozban	1 doboz	48 fillér
JANINA füstszürős hüvely	1 doboz	48 fillér

Csak ezeket kérje!

Gömbös Gyula síremlék-
pályázat.

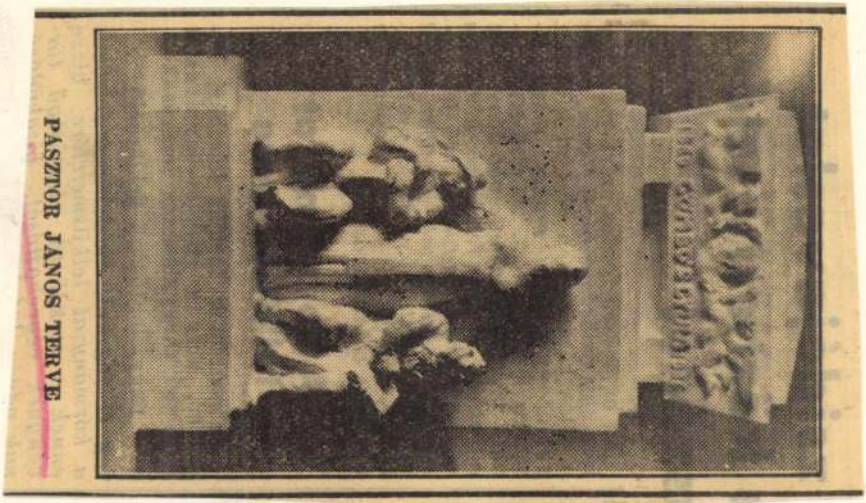

PÁSZTOR JÁNOS TERVE

Az Est, 1939 ápr. 9.

Pásztor János

Pásztor János

Falusélek. A „Tizek”. A Madách-pályázat egyetesei. Pesti Napló 1938. márc. 13.

Pásztor pályaműven két rendkívüli kvalitáskülönbséggel találkoztam. Az egyik csaknem a dilettantizmusig romlott architektúra. A másik az elegáns barokkos, de fájdalom, szokványos szoborcsoport, kellemes ígéret, amit Pásztor biztosan beváltana, erősen tetézve. Nagyon elégedetlen vagyok a csúcson levő angyallal amely se nem szép, se nem ötletes és valószínüleg az architektúrának logikus folytatása akart lenni, de ez nem jó annak sem. Az egész pályaműve mélyen alatta van az ő kiváló kompozíciós képességének és reméljük, hogy az új pályázaton teljesen új változattal fog jelentkezni — már arról nem is beszélek, hogy itt is Ádám és itt is Éva és itt is Mephistó, mint sok másnál és végtelen fárasztó, hogy alig jutott más is valakinek az eszébe.

Pásztor János

(baloldalon) Pásztor János pály
műve a „Madách-szoborpályázato

Képes Pesti Hírlap
1938. III. 10.

A MAI VILÁG KÉPE

Kentucányi gyula tetkár

úrnak
úrnőnek

H 1/21

Nagymányosi ut 16

NEMZETKÖZI VÁSÁR
MESSE FOIRE
BUDAPEST
1938 APR.29-MAJ.9

4.
242

Pásztor János keze a kis négyszögletű kezek kategóriájába tartozik. A domináló tenyérhez képest az ujjak rövidek, merevek, ízeikben nehezen mozgók és befelé hajlók. Mintha ez a kéz szerszámja volna művészetének : a tenyér kiválóan alkalmas az agyag megformálására és a nagy szobrok tagjainak simítómunkájára, az ujjak a kisebb részletek megmunkálására. Rusztikus erő árad a kézből, olyan erő, amely nagy teljesítményekre képes. Ezekhez nagy szépségszeretete és finom fantáziája segíti, amelyet a fejlett Luna-dombon (szemben a hüvelykujjal) csillag is jelez, azt mutatva, hogy ez a fantázia nem ábrándokat kerget, hanem a valóságba viszi át elképzeléseit.

A szobrász munkája lassú folyamatú. A szellem világának képeit anyagba önteni, hosszú időt vesz igénybe. Az ujj-ízek merevsége ennek a munkának kontemplatív természetét mutatja meg. A fejvonal, amely a tenyeret széltében két féltekére osztja, körülbelül egyforma értékűnek mutatja az anyagi és a szellemi érdeklődés hemiszféráját. Utóbbinak a túlsúlyára azonban a kis- és a gyűrűsujj utolsó ízeinek különös hosszúsága mutat jelentősen.

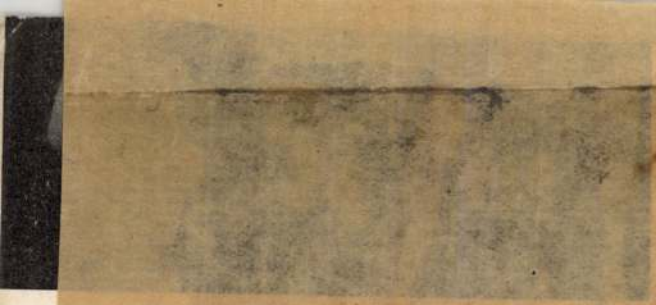

SZÓRA

szinház mozi

ugy« húmóra sűrűsödik össze az új Hunyady darabban, amelynek a címe: »*Bors István.*«

Minden mondatból kiderült, hogy író szól a hallgatósághoz. Bors István, az igáskocsisból lett földesúr beleszeret a méltóságos kisasszonyokba, *mind a háromba*, aki a ház táján csillog. Ezt a fúrcsa szerelmet meghatóan és vidáman meséli el a szerző.

A nézőtér sokat tapsolt a szereplőknek, elsősorban *Páger* Antalnak, aki első átütő sikerét aratta a Vígszínház színpadán. Kijutott az ovációból a három kislánynak: *Komár* Júliának, *Szombathelyi* Blankának és *Ölvedy* Zsókának, nemkülönben az »öregeknek« *Ligeti* Juliskának

42 darab a

Megírtuk, hogy az *Országos Színészegyesület* által hirdetett *színdarabpályázatra* rendkívül sok pályamunka érkezett az ország minden részéből.

A bizottságok többhónapos munka után elkészültek a selejtezéssel. *Ma délelőtt szögezték le az eredményt, amely szerint 42 darab »jutott a döntőbe«.* Ezeket most elküldték a vidéki zsűritagoknak, elsősorban a *vidéki színigazgatóknak*, akik szintén fognak szavazni. Ha majd vidékről visszaérkeznek a példányok, összeül a

Magyarország
1938 febr. 26

MÉLTÓ EMLÉKET MADÁCHNAK!

156 szobrász meddő versenyfutása

Madách Imre 74 éve halott. Az ember tragédiája már túljutott a magyar határon, megkezdte külföldi hódító útját s talán éppen Az ember tragédiája nagysikerű külföldi előadásai dobták felszínre annak a becsületbeli adósságnak a kérdését, mellyel a magyar kultúra oly sokáig adósa volt Madách Imrének. *Szobrot, emléket Madáchnak!*

Külön szoborbizottság alakult ennek a nemzeti adósságnak a letörlesztésére. Pályázatot írtak ki a Döbrentei téren felállítandó emlékműre. *A pályázatra 156 szobrász körülbelül 220 pályaművet küldött be.* A pályázók között ott van majdnem mindenki, aki ma Magyarországon vésővel bánni tud. Az akadémikusok, a Műcsarnok kiállítói, a konvervatívok és haladó szelleműek, a római iskola fiataljai, sőt Madách szelleme — úgy látszik — olyan eleven erejű, hogy iparművészek, kőfaragók, falusi ősitehetségek és babagyári munkás is beküldték emlékmodeljeiket.

Végignézve az Iparművészeti Múzeum kupolacsarnokában felhalmozott gipszmodeleket, — melyek rengeteg munkát és anyagi áldozatot képviselnek — az a kérdés merül fel bennünk elsősorban: *alkalmas-e a mai zavaros, minden tekintetben nyugtalan kor arra, hogy Madách szellemét megörökítse az utókornak?* Időszerű-e éppen ma Madách-emlékművet felállítani, mikor világnézeti harcokért folyik a küzdelem, mikor mindenki hisz valamilyen eszmében és lehetséges-e ma egy olyan hatalmas szellemi alkotást ábrázolni, mely éppen a világtörténelem összes nagy eszméinek gyászos bukását és céltalanságát mutatja be? Alkalmas-e a mai vajudó, kísérletező művészet arra, hogy Madách világtávlatokba tekintő remekművének méltó plasztikai formát adjon?

A szobrászat legsúlyosabb és legfelelősségteljesebb feladata az *emlékmű, mely évszázadokig áll fenn és több nemzedéknek nyujt képet és fogalmat egy eszméről.* Az emlékművek — általában az egész világon — *roszszak*, hamar elévülnek, mert egy következő nemzedék szellemisége rendszerint nem ért egyet a megelőzővel. De mégis vannak kivételek. Azok a szerencsés esetek, mikor *egy kor megérett arra, hogy egy eszmét megértsen*, vagy mikor két időben egymástól távoleső kor szellemileg egymásra talál. Ilyen szerencsés egymásratalálás volt a millenniumi idők Mátyás-szobra s talán épp ilyen szerencsés időben készült el a tavaly felállított Rákóczi-szobor. Viszont egy szervilis korban, a Habsburgok iránti lojalitásból hogyan torzult el a szabadság eszméjéért küzdő Kossuth alakja — s így marad ki tudja meddig — önkínzó alakként kőbe vésve.

Nincs irígylésreméltó helyzetben a szoborbizottság zsűrije, mikor döntenie kell a Madách-pályaművek felett. A pályázók tehetségük szerint igyekeztek megoldani a hatalmas feladatot. Nehéz kérdés a *síremlék-típusok, hatásos propagatív architekturák, plasztikába átvitt romantikus Zichy-illusztrációk, lóra ültetett Madách-alakok* közül megtalálni Az ember tragédiája költőjéhez méltó emlékművet s az az érzésünk, hogy a pályázók már eleve megalkuvással láttak hozzá a munkához, lemondva arról, hogy a madáchi szellemhez közeljussanak. Kevés a túlzsúfolt gipszmodelek közt az igazán bensőségesen átérzett és élményszerűleg megfogott emlékmű s ha a szoborbizottság igazán méltó Madách-emléket akar állítani a Döbrentei térre, alighanem kénytelen lesz új pályázatot kiírni. (dr. d. m.)

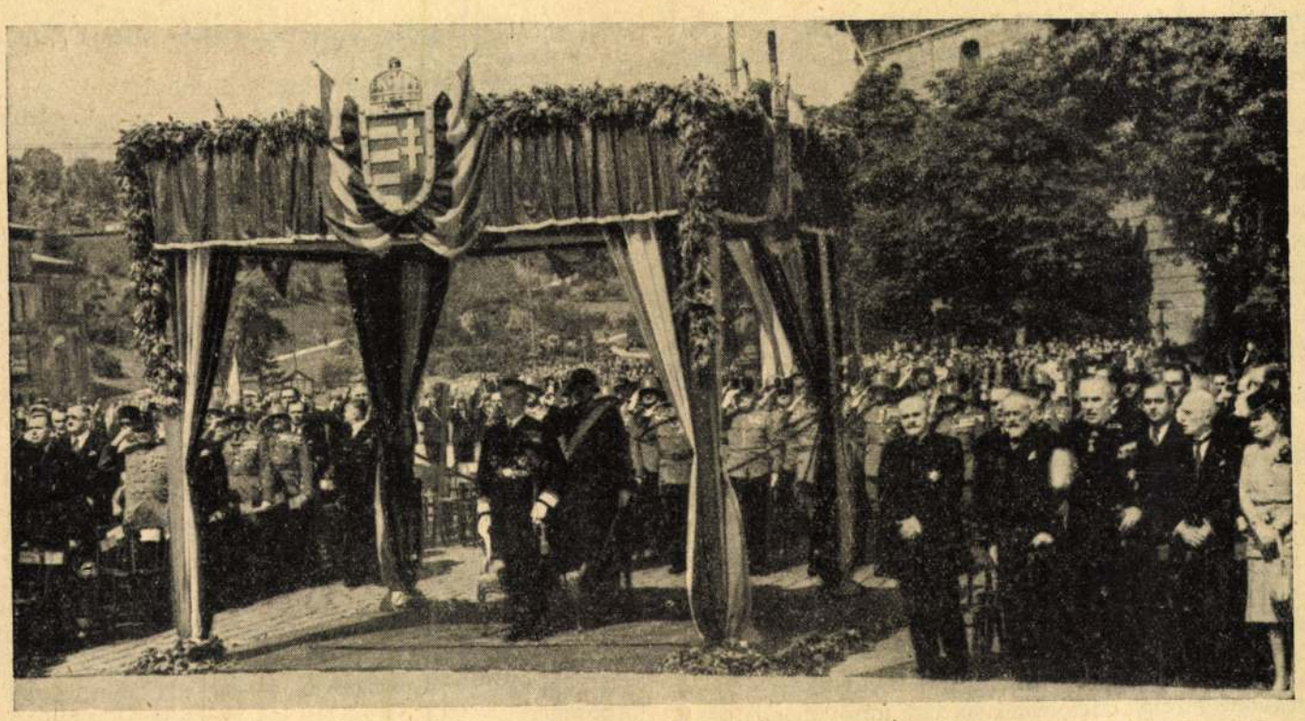

Gömbös Gyula szobrát június 21-én leplezték le a Döbrentei-téren

sem rövidíteném meg a Delney-család dicsőségéért!... A lyányoknak éppen annyit hagynék, mint neked!...

József habozott egy pillanatig, aztán azt mondta nyakig elvörösödve, utána meg elfehéredve, mint a meszelt fal:

— Igaza van, apám uram!... Az az igazság, hogy egyformán részesedjünk mind a négyen!... Sárira különösen ráfér... De Marira meg Julira is!... Hát én nem is fogadom el, csak egynegyedrészét... A többi legyen a leányoké... Ezt elvárhatják tőlem!...

Delneyné ijedten lépett egyet az ura felé: ó! micsoda egy ember ez!... Hát nem elszalad a szerencse elől, mikor az végre egyszer ránevet?... De szólni nem mert, csak lélekzetét visszafojtva leste, mit fog az ipa felelni. Az öreg azonban egyelőre nem tudott beszélni a pipa miatt. Közben ugyanis elkészült a töméssel, ki is csiholt, majd az égő bükkfataplót rászorítva a dohányra, rácsukta a kupakot és most fel- és lelóbálva nagyokat szítt rajta, hogy meggyulladjon. Csak pillanatok mulva szólalt meg a csutora mellől, mikor már bodorodva szállt a füst, ám ezek a pillanatok éveknek tüntek fel a Delneyné szemében. Hanem akkor aztán nagyon meg volt elégedve azzal, amit hallott:

— A gondolat becsületedre válik, fiam! Nem is vártam tőled egyebet!... De a megboldogult iránt csak úgy mutathatod ki háládat és tiszteletedet, ha aláveted magad az akaratának, akár hasznodra van, akár károdra!... Ezt én majd meg fogom értetni a testvéreiddel!...

Józsefnek — mi tagadás! — nagyon jólesett ez a megnyugtatás. Mert így a becsület is megmaradt és a vagyon is. De kimutatni restellte volna az örömét, hát csak sóhajtott egyet, egy olyan bánatosformát, mintha egyedül kötelességérzésből, szíve ellenére nyugodnék bele, hogy gazdag ember lesz. Aztán kis idő mulva, hogy zavarát leplezze, azt kérdezte, a levélbe vetve egy pillantást:

— Vajjon mennyi időbe telik, míg a testamentumot felbontják és értesítenek bennünket?

— Mikor kelt az a levél? — kérdezte az öreg. — Én meg sem néztem.

— Ezernyolcszázhuszonnégy, július tizenkilencedikén, — olvasta József hangosan. — Ma pedig már augusztus hetedike van. Jó sokáig heverhetett a postán!

— Mert nem volt benn Szeredában a faluból senki mostanság!... — szólt Anna, de József a fejét rázta.

— Nekem úgy rémlik, hogy Vinczéék benn jártak négy-öt nappal ezelőtt.

— Vinczéék! Hm!... — vakarta fejét az öreg úr. — Hát ezek a Vinczéék bizonyosan meg fogják támadni a

Gömbös Gyula szobra, Pásztor János alkotása

Uj Idők 1942. 27-28

testamentumot, hogy Zsigmond bátyámnak nem volt jussa az egész vagyonról rendelkezni, mert közszerzemény s fele az asszony örököseit illeti.

— Hohó! — vágott közbe József tiltakozva. — Szó sem lehet közszerzeményről. Csak akkor lehetne, ha...

Jogi érvet jogi érvre halmozott, mintha készült volna rá, pedig csak az örökség reményének izgalmában támadt fel emlékezetében mindaz, amit erről valaha patvarista korában tanult. Ifjabb éveiben ugyanis fiskálisnak készült, de mikor testvérbátyját egy kidűlő fa agyonsujtotta a havason, mint egyetlen megmaradt fiú, hazament az ősi földre gazdálkodni. Az apja elismerően bólintott.

— Jól megtanultad, hogy még most is tudod! Lehetnél a magad fiskálisa a tudományod felől!...

József egyszerre elnémult és összerándult a szemöldöke. Aztán sóhajtott egyet és legyintett. A sóhaj azt jelentette: „Bizony vihettem volna valamire én is, akárcsak Zsigabá, ha nem kellett volna itthon maradnom a földet túrni!" A legyintés pedig azt: „De hát minek erről most már beszélni?"

Felesége megértette tüstént s iparkodott másfelé terelni a beszédet:

— Én azt gondolnám, — szólott — hogy, ha már másképpen nem adhattuk meg a végső tisztességet a megboldogultnak, illő lenne, ha egy misét mondatnánk a lelki üdvéért.

Delney Antal ellágyult tekintettel nézett rá:

— Igazad van, leányom! — felelte, majd kis szünet után nagyon meleg hangon hozzátette: — Derék asszony vagy!... Nagyon derék asszony!... — És megsimogatta a menye dologtól érdes kezét gyöngéd szeretettel. — Nna! Hát én megpróbálok imádkozni szegény testvérem békés nyugalmáért... Ti pedig folytassátok a munkátokat, ahol elhagytátok...

Ebben a pillanatban hangos női sápítozás hangzott fel odakinn; a két férfi kérdőn nézett egymásra, Delneyné azonban tüstént ráismert:

— Vinczéné! — mondta bosszúsan, de gyorsan nyájasra igazította az arcát, mert már nyilt az ajtó s a vendég ott állt a küszöbön.

Vincze Mártonné terebélyes, sőt túlterebélyes hölgy volt, hármas tokával, rengő kebellel és rengő csípővel. Dölyfösen hátravetett fejjel, kidülleszkedve járt, sajátságosan imbolyogva, mintha minden lépésnél az egyensúlyát keresné. A hangja éles volt, a modora gőgös. Hogy mire, azt bajos lett volna kitalálni. A származására ugyanis aligha, mert nagyon egyszerű pixidárius, vagyis kisnemesi családból származott, de vagyonára is nehezen, mert — tisztesség ne essék! — úgyszólván egyetlen pendelyben ment férjhez. A primor, vagyis főnemes Vincze bizony ugyancsak rangján alul házasodott, mikor elvette. Ha tehát Benkes Margit mégis rátarti volt valamire, az csak a szépsége lehetett, a hajdani, amelyből azonban már nem volt meg semmisem. Ám ezt ő maga, úgy látszik, nem tudta, mert most is úgy viselkedett, mintha minden férfiember halálosan oda volna érte. Udvarlásra magyarázott minden szót, a legártatlanabbat is, csiklandósan nevetett rajta s a többi aszony mélységes megbotránkozására, vihogva hátbaverte és negédesen meglökdöste az urakat.

Ezúttal azonban más szerepet játszott egészen: a gyászbaborult, szerető rokonét. Hangos zokogással egyenesen az Antal úr nyakába esett és azt tördelte fuldokolva:

— Ó! Szegény! Szegény, jó Zsigabá! Áldott jó rokonunk!

Sorra ölelt, csókolt mindenkit, bekönnyezve a képüket és csak nagynehezen volt rábírható, hogy végre megjuhászodjék és leüljön. Ekkor aztán kibuggyant Delneynéből a kérdés, amely már azóta fúrta az oldalát, mióta a vendég belépett:

— Ti honnan tudtátok meg a halálhírt? — Az a gyanú motoszkált ugyanis benne, hogy a szekretárius talán Vinczééket is olyan rokonoknak tekinti, akiket értesíteni kell. A válasz azonban egyelőre megnyugtatta:

— Zsuzsi leányom írta!... Ma kaptuk a levelet, hogy Kónya Áron meghozta Szeredából.

— Hiszen tik is voltatok benn a napokban, húgom!... — szólt az öreg úr. — Hát nem jártatok a postán?

Vinczéné mintha zavarba jött volna egy pillanatra, de aztán kivágta magát:

— Nem jutottunk el a postára, azaz... nem volt otthon a postamester!... Jaj, bizony rettenetes ez mindnyájunknak, de legjobban az én szegény Zsuzsi leányomat sujtja... Neki igazán mintha apja lett volna a megboldogult!... És most nem is tudom, mi lesz vele!... Mert ott nem maradhat tovább, pedig félig-meddig már jegyben is jár a Zsiga bátya szekretáriusával!... De ha most eljön Bécsből, ki tudja, utána jön-e majd az a fiatalember...

Delneynében a vér is meghűlt erre a hírre. Azt szerette volna kiáltani: „Tolvaj! Rabló! Segítség! Segítség!" De uralkodott magán és csak annyit dörgölt oda csípősen:

— Bizony, eddig sem értettem, hogy hagyhatod a leányodat asszonyi felügyelet nélkül egy özvegy ember házában!...

Vinczéné mézédes mosollyal sietett Anna asszonyt megnyugtatni:

— Már hogy hagytam volna, lelkem, felügyelet nélkül!... Hiszen ott van vele Marcinak a másik testvére, Éliásné sógorasszonyom!... Mikor szegény Kati sógorasszony beteg lett, ez a húga utazott fel, hogy ápolja, aztán nem is jött haza azóta!...

Delneyné úgy érezte, legjobb lenne megsemmisülni, mert ő meg az ura úgysem vehetik fel a versenyt ezzel a népséggel. Ezek már egészen bekvártélyozták oda magukat pereputtyostul, ezeket ki nem piszkálja onnan többé senki! Nem bírt egy hangot sem szólni, de annál inkább megjött a hangja az öreg úrnak. Szúrósan rászegezte szemét a vendégre és megkérdezte tőle egyenesen:

— Nem tudod, húgom, mikorról való a testamentum?

Vinczéné szemmelláthatólag meghökkent, de tüstént feltalálta magát:

— Honnan tudhatnám, bátyám uram? Azt sem tudom van-e, nincs-e egyáltalában!...

— Hát a ti leveletekben nincs szó róla? — firtatta tovább az öreg.

— A mienkben?... Nem is tudom!... Azaz igen! Emlékszem már! Azt írja Zsuzsi, hogy fel fogják bontani!... De én erre nem is gondoltam most!... Csak arra, hogy... hogy... — és itt elfakadt sírva: — hogy szegény jó bátyánk...

A többi beléveszett a zokogásba. Delney Antal a fiára nézett, majd a menyére. Az összehúzott szemén látszott, hogy valami nem tetszik neki s csak azért hallgat, mert tűrtőzteti magát. De hallgatott József és a felesége is, úgy hogy Vinczéné megérezve az ellenséges hangulatot, hirtelen felállt, már amilyen hirtelen a testi terjedelme engedte.

— Hát én megyek is!... Csak éppen nem álltam meg, hogy egy pillanatra be ne nézzek kedves bátyám uramhoz...

Nem marasztották egy szóval sem. Már az ajtóban volt, mikor az öreg úr utánaszólt:

— Én holnap misét mondatok a kápolnában, boldogult testvérem lelkiüdvéért... Majd megüzenem, hány

Teljes tisztelettel

BUDAPESTI CZIM- ÉS LAKÁSJEGYZÉK

SZERKESZTŐSÉGE.

Pásztor János

Készítette a makói
hősök emlékművét.
Leleplezték 1929-ben.

Barna János dr.:

Makó és Csanád-Torontál vármegyei
községek. Bp. 1929.
Magyar Városok Monográfiája. VI.

95. l.

atásügyi miniszter folyó évi
latt kelt és a kolozsvári magyar
ézett rendeletének másolata.

mt ferenczrendiek középkori re-
ltermének folytatólagos helyreálli-
lczezer:/ korona erejéig Möller
abb hitelt nyitván, utasitom a
, hogy ez összeg keretén belül
ötelezettsége mellett, a Müemlékek
sodelnöke által láttamozott bélyeg

Pásztor János

Műve a szentesi
hősök szobra.

Nagy Imre

Szentes, Magyar Vá-
rosok Monografiája
III Bp. 1928. 219 l.
Képpel

Pásztor János

Csanád vezér emléke
a szegedi nemzeti emlék-
csarnokban

Repr.

MAGYAR. EPITOMŰVÉSZET

1930. 12. sz. 27. l.

Pásztor János

ivód

Kár Erzsébet

10. l. 12. l.

Pásztor János

Petőfi Sándor szobra
Készült a milanói
Biblioteca Ambrosia-
na részére. Repr

Szépmüvèszet

1943. 132. l.

Emlitve

u.o. 139. l.

Empfang

MDK

Pásztor János

Péter András: A hónap kiállitásai. Tükör, 1936. nov.

Pásztor János

Primavera, szobormü

Léthe vize, bronz

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 13 1.

Pásztor János

szobrász

Reprodukciók: /Kiss L.: Vás.müv. végén képtáblák./ MDK

54.kép: "Mire megvénülünk" 1906.
Terrakotta. Ismeretlen helyen.
55.kép: "Bucsuzkodás" 1906. Fa. Szépm. Muz.
56.kép: "Beethoven" 1906 körül. Ismeretlen helyen.
57.kép: "Kala János" 1906-1907. Ismeretlen helyen.
58.kép: "Az első Munkácsy-szoborpályázat állé alakja.
1906. Gipsz. Ismeretlen helyen.
59.kép: "Szénhordó" 1908. Ismeretlen helyen.
60.kép: "László anyám" 1910. Ismeretlen helyen.
61.kép: "Ásó kubikus" 1907. Mó ra Ferenc Muz. Szeged.
62.Kép: "Varrólány" 1910. Ismeretlen helyen.

Pásztor János

szobrász MDK

"Szégyen"
"Fiatal lány"
Kiss L. Vás.müv. 241.o.
1910-ben Vásárhelyen készült ek:
"László anyám"
"Vizhordo"/Akt/
"Tisza Kálmán" pályamunkája.

U.o. 243.o.

Pásztor János MD K
szobrász

Pásztor János és Rudnay Gyula kollektiv kiállitása a bp.i Párisi Nagy Áruház Lotz termében 1911 márc 27- ápr.9-ig.

Kiss L.:Vás.müv. 244.o.

Pásztor János MDK
szobrász
Kiss L.:Vás.müv. 70-75.o.

Szül.ÖÖ: 1881.jun.29. Gyoma.
Atyja: P. József /megh. 1882/
Anyja: Bordé Teréz /1883-tól Hmvásárhelyen óvónő/.

70.o.
Gyerekkori mintázásai: "Fekvő szarvas", /hét éves korában/, "Vadró zsa ágak közt fészek" /tiz éves/, "Teronyi Imre tanulótársa"/13 éves 1896-ban végezte el a négy polgárit jé eredménnyel.

71.o.
1896- tól Bp. iparmüvészeti iskolán. Tanára Mátrai Lajos. III. éves korában két dijat nyer. 1900-ban kéthetes Olaszországi ut, és megbizatás " Nyizsnyay Gusztáv" mellszobrának elkészitésére.

72.o.

Pásztor János

szobrász MDK

Kiss L. : Vás.müv. 70-75.o.

1901. Iparmüveszeti iskola befejezése.
Utolsó iskolai munkája egy S z á r ny a s g é-
n i u s z .
László Dániel és neje, valamint gyermekeik
Aranka és Böske megmintázása. Pásztor Iréneke
mellszobra.
1902 állami ösztöndijjal Párizsban. A Julián
akadémián az első két hónapban első dijat, arany
érmet nyert.
1903. Önarcképe
73.o.
Repr.: Pásztor János Párizsban 1900 / sic! 289o.
pedig XX 1902-ben került Párizsvba/
Fénykép. 72.o. 18. kép./
"Tanulmányok" 1901
74.o. 19.kép.

Pásztor János MD K

szobrász

Kiss L.:Vás.müv. 70-75.o.

Szoborképei:Hódolat a tudományoknak és müvészetnek. Költészet.Festészet. Szobrászat. Zene.
Bordé Ferencné,Szvoboda Anna szobra. 1903.
Sall Ferenc mellszobra XX Ø 1903.
Rimanóczy gyermekei .
Nővérének akt- szobra/mely öntés előtt tönkrement/.
1904-ben ismét Párizsba ment. Városi ösztöndijjal.

75.o.

Pésztor János

szobrász MDK

1903-ban "Női fej" munkájával Párizsban első dijat, aranyérmet nyert.

Kiss L.: Vás.müv. 89.o.

Pásztor ~~Jó/zs~~ János MDK

szobrász

1904-ben 400 koronás városi ösztöndijjal
Párizsba megy. A Julián akadémián egy
női mellszoborral első dijat nyer.

Kiss L.: Vás.müv. 105.o.

MDK

Pásztor János

szobrász

1904 végén hazajött Párizsból. Pesten Radnai Béla szobrász mellett dolgozik. A Lenau szobron is.

Kiss L.: Vás.müv. 126.o.

Majd Mátrainál dolgozik Vásárhelyi Pál mellékalakjain.

U.o. 127.o.

Pásztor János
szobrász MDK

"Sadikának labdája" kisplasztika.
A Nyizsnyay és a Szerdahelyi szobrok.
/Mindkettő gipszvázlata 1904 szept 14-re készült el./
Kiss L.: Vás.müv.119.o.

MDK

Pásztor János

szobrász

1906-ban szegedi tárlaton kiállitotta:
Munkácsy-szobortervezet
"Párizsi leány"
"Nádméz"
"Babafej" c. müveit.
Kiss L.:Vás.müv. 156.o.
1906-ban a pesti tavaszi tárlaton kiállitotta
"Bucsuzkodás"
"Öregmagyar" szobrokat.
E szobrok keletkezési története és birálatok.
U.o. 156-157.o.

Rudnay Gyula és Balogh Tamás képmása.
U.o. 157.o.

Szobra az ülő Fadrusznéről /1906/
Fadruszn feje /1907/
U.o. 159.o.

Pásztor János

szobrász MDK

A hmvásárhelyi Kossuth-tér kutmedence ügye.
/X.08/ /1907/

Kiss L.:Vás.müv. 193.o.

A Munkácsy-szobor III. pályázata./1907/

U.o. 194.o.

MDK

Pásztor János szobrászművész

alkotása, Báthory István szobra tizenöt éve hever egy raktárban. Annakidején a Szabadság téren akarták elhelyezni; most a Hungária körút és a Thököly út sarkán lévő parkba kerül. (repr.)

Báthory István szobra.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. november 2. 11. l.

MDK

Pásztor János

Dékány A: Az Ipm. Társ. Gy.K. emlkiálla.
Magyarság, 1934. máj. 19.

MDK

Pásztor János

márv.szobor, Kisfaludy Stróbl Zs. müve

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 10 l.

Pásztor János szobrász M.D.K.

ARákóczi- szobor

Kazinczy -szobor alkotója.

20 éve halt meg.

Özvegye összegyüjtötte , restauráltatta , ami élet

müvéből fennmaradt.

Dutka Mária: Glossza A művész halhatatlanságáról

Magyar Nemzet 1964. december 17. 4.l.

Pályi István

Gobrai szerepel a
Nemzeti Galéria új szerzeményei
között

Népszava 1969 január 9
2. old.

PÁSZTOR JÁNOS, szobrász

Tornyai János 1928-ban új jból kapcsolatba került Bajával, most azonban az 1909-esnél hosszabban és alkotó munkásságában is korszakot elindító jelentőséggel. Közben az élénk Hódmezővásárhelyi képzőművészeti élet serkentő légkörében újabb csúcsokat ért el. Rudnay, Medgyessy, Pásztor, Endre társaságában. 149.old

DÖMÖTÖR JÁNOS: Tornyai Baján 145.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967
Szeged. 1968

Pásztor János

Fodor Lajos sisemléke a vásárhelyi szamy temetőben áll (ezre)

D. J.: Vásárhely szobrai

Csomprád magyar Hirlap
1971 VII. 29

MDK

Pásztor János, szobrász.

Őrzetön. F- afaragás.

Vizhordó. Bronz.

Nyíregyházi Műv. Hetek. 1940.máj.4.-től jun.3.-ig.
Képzőmüv. Kiáll. tárgymutató. 11.1.

Pántor János, szobrász

MDK

Martonvásárott a Pántor János alkotta Beethoven szobor közelében van a 1500 ülőhelyes hangverseny-kert.

–: Emlékezetes Beethoven-est a martonvásári hangverseny-kertben

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 28.

8. l

Pásztor János, szobrász

MDk

A martonvásári parkban a szinpadot Pásztor János monumentális Beethoven-szobra előtt állítják fel.

-: Beethoven Hangversenykert létesült a martonvásári parkban

Népszabadság Bp. 1960. jan. 71. 8.1

Pásztor János

Említve

Bottyán János: Egyházunk Egye...
Református Egyház, 1970. nov. 247. l.

Pásztor János

A Vásárhelyen élő művésznek része volt a Művészek Majolika Telepének 1911-es megalapításában.

A Hódmezővásárhelyi Majolikagyár kiállítása (Dr. Dömötör János megnyitója); Ipari Művészet, 1970. 3. sz. 37. l.

Pászty Magda

Szerepelt az Ernst Múzeum kiállításán.

Textil falikép 68; Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 62. l.

PÁSZTOR JÁNOS, szobrász

Kallós Ede munkásságának nagy hatása volt. Sokan tekintették példaképnek, használták kiindulópontként. Munkásságának utóéletét, hatását mindenekelőtt PÁSZTOR JÁNOS, de a későbbiekben nem kisebb szobrász, mint MEDGYESY FERENC alkotásaiban is nyomon követhetjük. 170. old

DANKÓ IMRE: Kallós Ede emlékezete 167. old

A MÓRA Ferenc, Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged. 1968

Pántos János

cuoc emlitve

Kampis Antal „A magyar művészet a XIX. sz és XX. sz-ban" c. könyvének ismertetése

Képző művészet

Vigilia 1969 március
206. old.

Pásztor János, szobrász

műveivel szerepelt a londoni Royal Academy nemzetközi kiállitásán.

Bradfordban is bemutatásra került a magyar kollekció.

A Szinyei M.[illegible] Tára. londoni kiállitása. 1935. nov. "Magyar Művészet". /?/: Művészeti Élet. 433.l.

Pásztor János

Hauszmann működésének 40 éves jubileuma alkalmából 1914 máj. 2-án az Igazságügyi paleta épületén emléktáblát helyeztek el.
Az érdombormű Pásztor János alkotása 1913-ból.

27.e.

MDK

VBL ERVIN: A Magyar Nemzeti Galéria palotája.
Bp. 1960.

MDK

Pásztor János szobrász

Kazinczy-szobor

Nádai P: Iparművészetünk kiáll. Brüsszelben.
Magyar Iparművészet, 1935. 173-174 l.

MDK

Váratlan bonyodalom a párizsi világkiáll. magy. pavillonjának épitése körül. Magyarország, 1937. jan. 21. 5 l.

Pásztor János Lobrán M.D.K.

1881 – 1945

Rodin hatása alá került

Önarckép – Nemz. Gal.

Búcsúzkodás – repr.: 545

Elüzött, Rákóczi emlékműve Bp.

Kossuth tér

Kampis, hagy. műv. Bp. 1960 545

MDK

Pásztor János szobr.

Kisfaludy Ströb Zsigmond márv.szobra

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 10 l.

Pásztor János

szobrász

Rákóczi lovasszobra /Kossuth tér/

Gádor Andre: Budapest szobrai. Bp. 1956.

Pásztor János MDS

szobrász

Hősi emlékek: Szkesfehérvár
Makó stb
"Szenczi Molnár Albert emlék" Debrecen
a szegedi Pantheon több szobra...
Lebontott bp.i szobrai:
"Élet"
"Csendőr vértanuk emlékszobra"

440.

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp.1955.

MDK

Pásztor János

Férfifej, gipsz

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 18 l.

MDK

Pásztor János

Kubikos, gipsz

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc. 18 l.

MDK

Pásztor János

Bucsuzkodás, bronz

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

26 l.

MDK

Pásztor János

Az elüzött, gipsz

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
27 l.

MDK

Pásztor János

Szántó, gipsz

Radviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

27 l.

MDK

Pásztor János

Számadó gulyás, terr.

Varrónő, gipsz

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.

28 l.

MDK

Pásztor János, szobrász.
Bucsúzkodás. (Szobormű.) 1906.
br. Harkányi Fr.-f. 450 kor. dij.

OMKT-Vánd. kiáll. 1910 szept. 8-dec. 27-ig.
Kitünt. műv. lajstr. - Hornyánszky V.
kny. 69. l.

Pásztor János, szobrász.

Bucsúzkodás. Bronz szob. mű.
Eugeszteles. " " "

OMKT - Vándor kiáll. 1910 szept. 8 - dec. 27ig.
Tm. - Horvátiszky V. tenj. 81. l.

MDK

Páktor János, kobzár

(kitunő, mint másfor is)

Mücs. – Nemz. képzőmův. kiáll. – Magy. Szemle, 1933 XVIII. 2 –
166. l. – Gerevich.

Pásztor János [sobrán] 404

a hódmezővásárhelyi Fő-tér kútjának bájos parasztlány figuráját készítette.

Kiss Lajos: Vásárhelyi művészélet c.könyvének ismert

Artner Tivadar: Alföldi piktorokról, képfaragókról

Esti Hirlap,II.évf.192.sz. 1957.aug.17.szo.
2.oldal

Pásztor János [szobrász] MDK

Kiss Lajos "Vásárhelyi művészélet" c. könyvében „hazajáró" – kézt mulíti a művészt.

Kiss Lajos: Vásárhelyi müvészélet c. könyvének ismertetése.

Artner Tivadar: Alföldi piktorokról, képfaragőkről.

Esti Hirlap, II.évf.192.sz. 1957.aug.18.szo.
2.oldal

Pásztor János szobrász

A vásárhelyi művész telepen
dolgozott

Magyar Rádió
Hurrus Studió
1970 XII. 21

Pásztor János, festő

– a vásárhelyi művészcsoport tagja

D. I.: Endre Béla – emlékkiállítás
Vigília, 1971. ápr. 278. l.

Budapest 917 I. 27

Igen tisztelt Titkár Úr!

A gyulafehérvári irodalakbérre vonatkozó nyugta az imént érkezett meg.

Van szerencsém beterjeszteni és kérem a számadásokhoz

Pásztor János szobrász
Ivó leány, bronz
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o. nov.

Pásztor János

Szerepel Szabó Endre magán gyűjteményének kiállításóna vásárhelyi muzeumban

N.N.: Kiállítások Szegeden, Hódmezővásárhelyen

Magyar Hírlap 1971 IV. 13

Pásztor János [szobrász] MDK

" Az egykori Plóhn-müterem, mely a nagy vásárhelyieknek

Tornyainak,
Ehdre Bélának,
Pásztor Jánosnak és
Rudnaynak ...

.. kedves találkozóhelye volt, most ifju művészek barátságos otthona.

Srtner Tivadar: Művészélet a "tiszaparti Firenzében".

Esti Hirlap, II.évf.21o.sz. 1957.szept.8.vas.
2.oldal

MDK

Pásztor János

Beethoven mellszobra, bronz

Árverési Közl. 1940. okt. 4.rk. 95.auk.

45 l.

MDK

Pásztor János

Szépmüv. Muz. Évk. 1935. VII. 193 l.

Pásztor János
Szobrász

M.D.K.

Beethoven szobra Hartományában van, itt most szabadtéri előadásokat tartanak.

Magyar Nemzet, 1959. július 18.
Napló

7l

Pásztor János
szobrász

M.D.K.

A főtér díszkútjának modelljéhez Pásztor Hódmezővásárhely asszonyai közül választott.

Artur Tivadar: Hódmezővásárhely
Élet és Tudomány, Bp. 1958. 4702.

1491.

Pásztor János
szobrász

M.D.K.

„Pásztorlány" a hódmezővásárhelyi parkban van elhelyezve.

Artner Tivadar: Hódmezővásárhely
Élet és Tudomány, Bp. 1958. 47 szám

1487.

MDK

Pásztor János [szobrászművész]

Hódmezővásárhelyen álló kútszobra megemlítve. (repr.)

Fedor Ágnes: Tornyai városában.
Nők Lapja, Bp. 1955. október 27. [8-9. l.]

MDK

Pásztor János, nebrán

35. Brúcsuzkodás. Gipsz nebos

119. Vásárhelyi parasz. "

A Szegedi Képzőmüv. Egy. műtáll. Szeged. 1907. III.

Kat. 10. 12. l.

Dr. Hans Hermann Schaefer
Rechtsanwalt und Notar
Berlin W 35, Lützowufer 15
Fernsprecher: Lützow 1111

Pásztor János nobrán - M.D.K.

Bp. I. Szüret u 15. 1912-től a Fészek club tagja

A „Fészek" ... tagnévjegyzéke Bp. 1929

48

Pásztor János

MDK

Repr.: Kazinczy-kut

13.o. III. kép.

Szélláai Ernő /szerk/: Budapest - Guide illustré.

Bp. é.n.

Pásztor János

Tompa Mihály ~~é~~ szobor /Margitsziget/

302.o.

~~Pásztor~~ Székely László /szerk./:Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1960.

MDK

Pásztor János

szobrász

Kazinczy Ferenc emlékkut.

163.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

Pásztor János

II. Rákóczi Ferenc bronzszobra /az Országház előtt/.
68.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.
Bp. 1958.

MDK

Pastor János, szobrász.

76. Tésülkődés. Márvány

76. Primavera Bronz

Műcsarnok - 1925/26. Akt-kiállítás. - 11. l.

c

MDK

Pásztor János, szobrász

Az elűzött	Gipsz
Kisértés	Márvány
Várakozás	Bronz
Zsuzsanna	Márvány

Műcsarnok. - 1925/26 Akt-kiáll. - 12. l.

Pásztor János

MEK

szobrász

Repr.: / a mű végén lap- és sorszám nélkül/

"Kazinczy-kut"

Gádor Andre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

Pásztor János

MDK

szobrász

Repr.:/ a mű végén lap- és sorszám nélkül/

"II. RÁkóczi Ferenc"

Gádor Andre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

MOK

Pásztor János, szobrász

Kazinczy géniusza.

II. Nemz. Stiáll. -(?)- „Képzőművészet" 1934.-

Yajazay J. kritikája. 111. l.

Pásztor János, szobrász MDK

„Beethoven fája kidőlt már, ott fekszik Pásztor János 1927-ben emelt és a felszabadulás után rekonstrált nép Beethoven szobra mellett."

Zay László: A martonvásári Beethoven Múzeumban

Népszabadság, Bp. 1959. okt. 20. 8. l

MDK

Pásztor János

(Espersit János művész-barátai pózt emelve.)

Péter László: Irodalmi emlékeink.
Tiszatáj, Szeged, 1956. okt. X. évf. 5. sz. 337. l.

Pásztor János, szobrász MDK

Rudnay Gyulával kerülett szobra a városligeti Művész sétányra kerül.

–: felszámál több szobrot, domborművet helyeznek el az idén Budapesten

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 27. 7. l

MDK

Pásztor János

Tanulmány

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 7 l.

MDK

Pásztor János

szobrász

Kazinczy emlékmü . 1932.

/Bécsi kapu téren/

209.o.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Pásztor János
/ 1881 Gyoma - 1944 Bp./

MDK

szobrász

"Kazinczy kut" Bp. Bécsikaputér. 1936.

"II. Rákóczi Ferenc" Kossuth Lajos tér. 1937.

"Tompa Mihály" Margitsziget. 1940.

44.o.

Gádor Andre: Budapest szobrai. Bp.1955.

Pásztor János MDK

Kazinczy Ferenc emlékmü.

21.o.

-: A budai Vár. Bp. 1958 . /Szerk: Főv. Idegenf. Hiv./

Pásztor János ~~festő~~ szobrász művész (sz. 1881, Gyoma)
Bucsuzkodás
Anyaság
Primavera
Ernst Endre: A Szinyei Társaság és művész-
tagjai, 1926. 45, 68, 70 l.

Női akt (repr.)

Mese Pál

Méltatás. Díjai, kiállítás ok
[képmásával]

Pásztor J.

MDK

Megnyerte 1923. a Szinyei-jutalmat.

versenyen kivül vesz részt a kiállitáson az éves dij nyertese.

Nemz Szal. 333. kiáll.-1925.márc.15.-29.
A Szinyei M.P. Tás. által dijazott művészek kiáll.-a .

Pásztor János

Bronzszobra, a szfőv.műgyüjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Pásztor János

Bronzszobra, a szfőv.mügyüjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Vastag György és PásztoryJános,
szobrászm.-k

készitik Gömbös Gyula szobrát. Ők készitik siremlékét is.

Vastagh György és Pásztor Jánoskészitik Gömbös Gyula szobrát. Magyarság. 1940.febr. 14.

Pásztor János.

Műve szerepelni fog az ápr. 2.-án megnyíló varsói magyar kiállításon.

Magyarság, 1927. márc. 19.

Pásztor János MDK

szobrászművész

Báthory Istvánt ábrázoló szobrát felállitották a Thököly ut és Hungária körut /Bp/ kereszteződésénél.

Müterem 1958 I. évf. 7. sz. 47. o.

Pásztor János szobr.

A N. Szal. bronzáru kiállítás művészi közül kiemelkedik.

Dékány András
M. 932. VI. 19.

Pásztor János

"Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban" kiállításon neve szerepelt.

M.O.932.Ü.21.

Pásztor János

Műcsarnok reprezentatív kiállításán "Toldi"-jával szerepelt.

B.H.932.II.21.

Pásztor János szobrász

Műcsarnok kiállításán: "Nyolcvan esztendő magyar képzőművészete" Toldi-jával szerepelt.

PH-932.II.20.

M.D.K

Pásztor János
rajza

Kocsis Andrásnak volt a
mestere.

Szepes Magda: Művész a kertben
Nők Lapja, 1965. nov. 27.–14 lap

Pásztor János, kobrászm.

is kerepel műveivel

Százkilenc magy. képzőm. vek részt a veneziai kiállításon.

N. U. 932. III. 27.

Pásztor János

szobrász

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Egy régi szép szobra Az elüzött c.kompozició

Uj Nemzedék
1930.XII.21.

Pásztor
szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Két ismert aktja.

8 Órai Ujság
1930.XII.21.

Pásztor János
szobrász

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyarország
1930.XII.21.

MDK

Paintor János, szobrász

A Karinthy-emlékkút (1936.)

készítője.

(dessi): Budapest képes regénye

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 9.

Pásztor János

az 1911-ben épült Szigetes uti művész telepen dolgozott.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2861

Pásztor János

tervezte az 1937-ben a Bécsi kapú téri Kazinczy Ferenc díszkútat.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3071

Pásztor János

1935-ben rapott megbízást az Országházzal szemben álló II. Rákóczi Ferenc lovasszobor elkészítésére

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3071

Pásztor János
festmény

Műveit bemutatják a tárlaton

Borbély László: A Petró-gyüjtemény kiállitása.
Művészet, 1971. január - 30. lap

Pásztor János
szobrász

A szobrászat nagy hagyomá-
nyát folytatta művészetében

Geszti László: Olcsai Kiss Zoltán munkássága.
Művészet, 1971.január - 8.lap

Pántor János

a Kisbalta-vendéglő művészvendégei közé tartozott.

Gyárfás Endre: Emlékek a Kisbalta vendéglőből.

Budapest, 1969. 5.sz. 35. l.

Pásztor János

alkotta 1936-ban a budai Bécsi kapu

téri Kazinczy Ferenc emlékkutat.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,

Budapest, 1970. 463 l

271

Pásztor János

Aktkal van képviselve dr. P. F. gyűjteményében.

Losonci M.: Egy budai műgyűjtő otthonában; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 14. l.

Kilencven esztendeje született Pásztor János

Gyomán, 1891. január 29-
én, kilencven esztendővel ezelőtt született Pásztor János szobrász, az akadémizmus képviselője, a Széchenyi téri két allegorikus Tisza-szobor, a *Romboló* és *Áldást hozó Tisza* bronzba alkotója.

A Széchenyi téri kettős Tisza-emlékműről Szeged legalaposabb ismerője és tudós méltatója, *Bálint* Sándor ezt írja: „A szegedi városkép fejlődésében, sorsában a török óta nem volt akkora esemény, mint 1879. március 12-én, Gergely napján betört árvíz, amely fölbecsülhetetlen károkat okozott ugyan, és döntő csapást mért a város ősi életformájára, sajátos egyéniségére, de ugyanakkor a modern fejlődés páratlan lehetőségeit is megnyitotta előtte. Ezt a poláris kettősséget megkapó művészettel fejezte ki Pásztor János a tanácsháza előtt látható, összetartozó két emlékszobra: az építő és pusztító víz szimbolikus alakja."

Pásztor János személye egyébként *Vásárhelyi* Pál szobránál is előtérbe került. Ennek a hatalmas bronz [illegible] kotásnak kétcsoportú [illegible] lékalakját, a hátté[illegible] lepedett *kubikost* [illegible] térben mosolygó [illegible] *gyermekét* is ő [illegible] mesterével, *Mátra*[illegible] aki Vásárhelyi P[illegible] ta meg. Pászto[illegible] még egy vona[illegible] megvánkkel: [illegible] a [illegible] e[illegible]

DÉL-MAGYARORSZÁG
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

1971. JAN 29.

...YŰJTEMÉNY. Nagy
...i Janus Pannon
...ay család
...podot
...Margi
...dar
...adj
...s éd
...s Pa
...maj
...y Margit a múzeá

...z ús...

...ozővá...
...ár ...
...kuta... ...at-
...két ... ...n az
...a szak... ...ztályok,
...áma is több, az
...vízilabdázók kö-
...összhang. Ta-
...k tehát a vi-

TÉL A VADREZERVÁTUME
vadrezervátum ...

Pásztor János
nobrán.

Bücsuzkodás. 1906 Fa. 79,5 cm.
Budapest MNG. Repr.

A magyarországi mű. o. tört. II Kép n. 722
Corvina. 1970

Pásztor János

A vásárhelyi művésztelepen delgozott

Lőrincze Miklós: hegyvidt az új mártélyi művésztelep

Magyar Nemzet 1969 VI. 10

Pásztor János

Hobrán

l

Ybl Lotz

72. l.

2267. Brodszky Sándor:

Tájkép.

Az elötért, a hol egy balra k
foglalja el, mely fölött zivata
czikázó villám csap le; a hátté
Jobbra a vizen vitorl

Papiros, mér. 31.1 : 43.3
Ádler Mór hagyománya VII.
Átvétetett 1902: XII. 29-

⊥ Boglár felé eső

⊥ 1902:

⊥ egyikén Szigliget romjai látszanak, jobbra Badacsony és a kisséodább fekvő nem György hegy, mig balra a Rezikén innen a Keszthely-felé eső hegység hurodik.

Karácsonyi János dr. VII 149.

Pásztor János

l.

Berzheged

17.-l.

Pásztor János

Balló Ede síremléke
Képes Vasárnap
1940. nov. 3.

1 db Befizető lap.

Pásztor János

csobán

lád

Csobán Hajduvm

Szemelyi adattár

33. kasáb

Szabo Roth

Pásztor János

makói hősi emlék

1929.

Vermes Csanád

46.1-

Pásztor János

Stobrait

erőd

Szabad Szó

1947. apr. 20

(Eltemettek Pásztor János t.)

Pásztor János

a Magvető c. bronz-
szobrát a főváros.
elajándékozta

A Holnap

1947. marc. 25.

(A főváros szobrot
ajándékoz Zamercev
városparancsnoknak.)

s esetleg középkori magzar régi-
geket találni. - Ilyen például a
ugznevezett csillag-sáncz, hol
fibulakat is leltek. - E három pon-
volna tehát felkutatandó, s eset-
leg még a békásmegzeri ország-
uttal balra fekvő terület is, hol
a hagzomány szerint szintén le-
hetnek épületek. - Nézete szerint
a bizottmány egzelőre határozo-
tab czél kitüzése nélkül csak any-
nyit mondhat ki, hogy a kutata-
sokvál a főczél a főváros közép-
kori topographiájának felderítés.

Ezek után Dr Hegedüs Cam
Lajos minist. tanácsos ur arra
figzelmeztet, miképp a keresztény-
ség első századaiban hazánkba
az árpádkori királyok alatt a

Pásztor János

kiskunlacházai
lósi emlék 1921.

Szabó Péterné
I. k. 1. Körös. 23. l.

Pásztor János

Hobrán

vród

a

Péter II

170, 171. l.

képpel

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

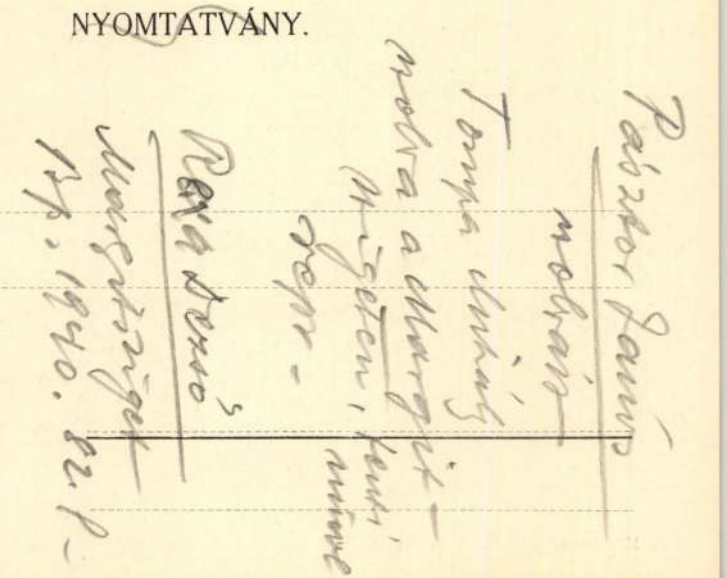

HELYSÉG

SZEPES-IGLÓ

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

ötvös

KOR

XVI sz

ŐRZÉSI HELYISÉG

R. Kat. Plébánia temp lom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Pacificale

LEIRÁS (ANYAG, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Részben
nodusabol virágok és epe
ki jobb és bal felé a két
melynek egyikén Mária m
plasztikusan ötött szobro
oldalán a felfeszített Krisz
Jézust tartó Mária szo

FÉNYKÉP, RAJZ

Pászkor János

Sződ

Le Paris (93)

Keppel

Gyermekjáték, öskori VIII. 80

— töredék VIII. 84.

Pásztor János

zobrazu

vód

Leff Ung

82, 83. l.

képerrel

Központi» szállója. Elsőrangú
dern szobák villanyvilágítással.
íz. Társaskocsi minden vonatnál.

*

Régi-posta-utcza 6. Levélpapirok
ai szerek és nyomtatványok rak-
aktára.

*

Grand Hotel. Előkelő ház. Lift,
entok fürdővel és toilettel. Nagy
t prospektus ingyen.

*

la-tónál (Olaszország). **Grand**
r 15.—május 15-ig. Lift, villamos-
25.000 m² kert és park. Távirda
pektus ingyen. Ch. Lützelschwab.

*

) **Savoy-Hotel.** Legújabb ház.
tján. Tulajdonos C. Schumacher.

*

Johann. Elsőrangú szálloda a
elmes hálószoba és szalon. Lift,
k és légfűtés. Mérsékelt árak.
s.

*

szálloda. Elsőrangú szálloda,
só árak, pontos és figyelmes ki-
ni utazók 5% engedmény az

*

-szalloda. Elsőrendű ház, 30
Fürdő. Omnibus és kocsi min-

*

NÖVÉNY CREM SZAPPAN POUDER

Ara 1 korona

Az Olinkievich Kristalin crem azon egyedüli eddig meg nem letezett szépitőszer, mely tudomanyos alapon tisztan növényi alkatrészekből minden zsiros anyag nelkül készül. Kivalosaga abban nyilvánul, hogy a bőr sejtjeit nem tömi be mint a zsiros kenőcsok, ellenben azok szabadon lelegzését elősegiti.

Az Olinkievich Kristalin crem oly gyogynövényekből készül, mely a legpegyhüdtebb arcot is rövid használat utan barsonysimavá, üdévé és feherre teszi. Tudomanyos korokben ismert kiváló készitmény.

Ára: **növény szappan 1.—, növény puder 1.—, növénycrém üvegdoboz 1.— és nagy üvegdoboz 3.—.**

Megrendelhető: Olinkievich Sandor gyogyszeresz, chemikus **VIII.**, Baross-utca 91.

Győr. Meixner Hotel Royal-szálloda. Minden kényelemmel berendezett 100 szoba. Villanyvilágitás, gőzfűtés, kitünő konyha, kávéház, összes bel- és külföldi lapok.

TÁTRALOMNICZ

PALACE HOTEL

Magyarország legelőkelőbb
téli és nyári üdülőhelye.

Pásztor János

cried

z

Petr Samtida

38. l. 145. l. képpel

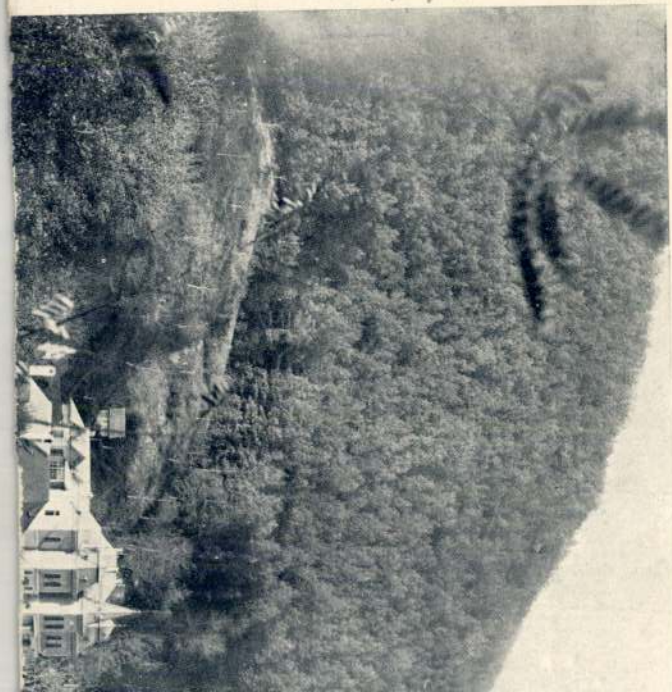

Telefonszám: Automata 161—56

etési ára: Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő. Egyes szám ára: 3 pengő

zetés: Romániában 900 leu, Jugoszláviában 300 dinár, Csehszlovákiában 160 csehkorona
zágban 28 márka, Ausztriában 32 schilling, Itáliában 88 lira, Svájcban 28 frank

Megjelenik minden hónap elsején, kivéve július és augusztus hónapokat

TARTALOMJEGYZÉK

. miniszter 225
r Béla: A Munkácsy-Céh 227
jos: A magyar művészet külföldi propagandája 228
zső: Művészet és műízlés 230
Béla: Pesti művészeti közélet 100 év előtt 234
. 242

A KÉPEK JEGYZÉKE

v Mihály . . . a címlapon
rcképe 225
titkár arcképe . . . 226
. 227
Csendélet 228
e 229
ztáv: Tájkép 230
: A Katedrális . . . 231
sok 232
nenyecske 233
. 233
széd 234
chi templom 235
. 236
ond: Szent Imre . . . 236
. 237
bronz 237

Kemény Nándor: Olasz táj . . . .
Szentgyörgyvári Gyenes Lajos: Csendélet
Pólya Iván: Halászbárkák . . . .
Csánky Dénes: Tájkép . . . . .
Bardócz Árpád: Vásár . . . . .
Pécsi Pilch Dezső: Nyári vendéglőben
Basilidesz Barna: Halászbárka . . .
Madarassy Valter: Tanulmány . . .
Herman Lipót: Abbazia . . . . .
Gedő Lipót: Imádkozó barátok . . .
Lehel Mária: Egy cserép virág . . .
Brenner Nándor: Rézkarc . . . . .
Franck Frigyes: Önarckép . . . .
Belányi Viktor: Csendélet . . . .
Sóvári János: Fiúfej . . . . .
Gaál Ferenc: Ülő akt . . . . .
Corvin-lánc, Corvin-koszorú, Corvin-dís

ényképfelvételeket készítette: Fotolaboratórium, VI., Teréz-körút 7.

Pásztor János

Képviselőinek
1930. 35. sz.

PÁSZTOR JÁNOS: MUNKÁCSY MIHÁLY

Pásztor János

nüve a bpesti irredenta
szobrok közül a Kelet.
Leleplertek 1920 dec 5.

Vedő Ligák Szövetségének
meghivója.

U. 3009

Csapó Vilmos ezredes:

Derékig, kissé jobbra ne
ján nyugtatná. Hátra fés
szeme szürke. Végig begom

Olajfestés, fára,
Az 1848-di

Pásztor Jaurs

archepe feinszep
után repr.

Szinházi Élet

1925. 12. 2.

Pásztor János

Várakozó c.
szobra repr.

Szinházi Élet
1925. 40. sz.
(P. szobrai az
Ernst-Museum
kiállitásán.)

-Múzeum egy peres ügyéből kifolyólag a és közokt. m. kir. miniszter úr f. é. május n kelt 128.479/1913. számú rendeletével ntézkedett, hogy — tekintettel a Magyar Múzeum, valamint a Műemlékek Orsz. gának jogi képviselete tekintetében fönn- gszabály hasonlóságára — a Felsőmagyar- Rákóczi-Múzeum *és általában az állami ke- itvett vidéki múzeumok jogi képviseletére is a ványi kir. ügyigazgatóságot* tekinti hivatott- nnek folytán a kassai múzeum perének le- sára is ez ügyigazgatóságot hatalmazza fel.

Múzeumok és Könyvtárak Országos ége ezidei rendes közgyűlését október hó *arosvásárhelyen* fogja megtartani, ahová a éget Marosvásárhely szab. kir. város polgár-

2. *Mihalik* József bejelenti, hogy a vallás- és közokt. miniszter úr f. é. febr. 21-én 12.119. szám alatt a Főfelügyelőség előterjesztésére *Kőszeghy* Elemért, a Főfelügyelőség titkárát, a Felsőmagyar-országi Rákóczi-Múzeum igazgatójává, ápr. 25-én 37.440. sz. alatt pedig dr. *Tihamér* Lajos tollnokot a Főfelügyelőség titkárává nevezte ki. Örvendetes tudomásul szolgál.

3. *Előadó* jelentést tesz a Főfelügyelőség jelenlegi pénztári állapotáról, mely szerint 8880·01 K áll még rendelkezésre.

Ebből fizetendő:

a)	Beszterczebánya, szolgatartás	400 K	— f
	Sümeg «	360 «	— «
	Minerva --- --- --- ---	2500 «	— «
	Értesítő --- --- --- ---	2000 «	— «
	Diapozitivek 1-ső részl. ---	1000 «	— «

Pásztor János

+ 1945

Rómay Mamie
közlése

emutatja a Székely Nemzeti
gy a VII. fizetési osztályba
énznek megfelelő tiszteletd
zeumi igazgatói állás szervez
múzeum példájához h
és *Pósta* Béla hozzászólás
. hó 11-én 58.016. sz. al
ldött folyamodványt az ül
visszaterjeszteni.
emutatja Pozsony város k
elyben a városi múzeum
K rendkívüli építkezési áll
a való felemelését, illetve a 1
15 évvel leendő meghossz
15-ik évi felhasználási terv
özlése iránt pártoló felterj
tezendő a miniszterhez.

e...kedik, társadalmi és egyesületi úton volnának

12. *Előadó* bemutatja az aradi kulturh

Pásztor János

l.

Lyka szobr. 96-14.

41.1.

42.1.

.§.

özmüvelődési célra szolgáló épületeket

nt képező tanulóotthonokat, tanszemély-

emi épületet, kulturházakat, muzemokat

'lybalépésekor nem a rendeltetésének

az 1945. évi november hó 15. napjáig

sza kell bocsátani.

rehajtásában hanyagsággal, vagy mulasz-

el szemben a fegyelmi eljárást a val-

kivánságára haladéktalanul le kell

özoktatásügyi minisztert értesiteni

.§.

rdetése napján lép hatályba.

i október hó 24.-én.

"

ktatási vagy közmüvelődési célra ren-

ezett intézet, intézmény stb. igazga-

./.

nyi egyházi Főhatóságnak,

A kiadvány hiteléül:

irodavezető.

Szabad Művészet
1957. 198. f.

Pásztor János
1881-1943

Pásztor János
református püspök.
Szeged 1919

Az Erzsébet emlék
főalakja. Reprodukció.

iszter urnak hozzám intézett
lami hivatalok és hatóságok mind
iszter urhoz oly értelmü megkere-
volt osztrák magyar monarchiából
ágnak idegen megszállás alatt álló
tarifa szerint vámköteles áruknak
imen engedélyezze, hogy az illető
z autonom vámtarifáról szóló 1907.
tja szerint ugyan a behozatali vám
gyedáruság tárgyai állami gyárak

Pásztor János

Nobrán

készítette az alábbi

síremléket.

Rajzoktatás.

1940. I. 2. 4. l.

(Balló Ede síremlékének leleplezése.)

k tek. Orsz. Bizottsága rés

FRIGYES

A TIVADAR)

RESKEDÉSÉBŐL IV., VÁCZI-UTCZA 1.

Budapest, 1903. junius hó

	korona	fill.	korona	fill.
rgen I/II.	16.	—		
kunde geb.	37.	92		
i vár	9.	—		
pet			10.	—
ätar Thurrin-				
s Heft 29.30.	9.	60		
Kunst u. Kunst-				
chall III.: 1.	1.	20		

Pásztor János

190

stobrát

műve a földeáki
hősi emlék, melyet
1926-ban leplezték le.

Barna János dr

Makó- és Csanád —
Torontál vármegyei
községek. Bp. 1929
322. l.

A magyar kegyesrend
főnök

53
1915 sz.

Méltóságos

F. é. július hó 11-én kelt
csém a rendházb
pótlólag a követ
ni: az átalakítá
rendelet száma
tervet és a tervez
mények is mere
meg lehet tekinte

Pásztor János

cred

Hungary 1937

63. l.

65. l.

Lelet, hegymagasi VI. 132.

Pásztor János

U. 4027.

Magyarország.

1925. aug. 22. (Rudabányán leleplezték a költő-tábornok Gvadányi József szobrát.)

Másfélszeres életnagyságu bronzszobor fentitől

Üs

azaz Háromszázhetven p

II./ a 127.6

Kiküldetési költségekr

Budapest, 19

A hivatalos másolat hi

min. shiv. igazga

Pastor Janos

grup. Kiall

Ernst Museum 74.

Kiall

Kongstáramban

MUZEALNY ORSZÁGOS BIBLIOTEKA
1644
III. 21.

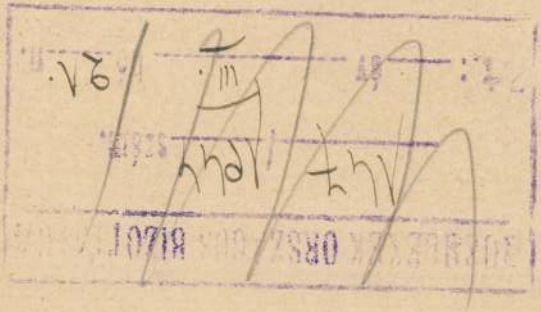

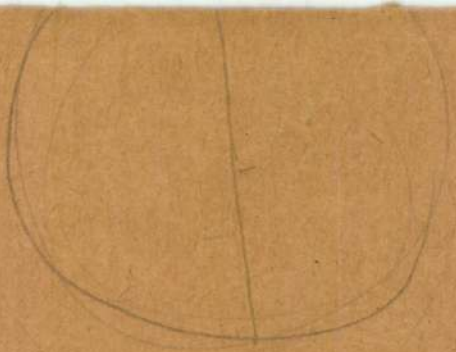

Pásztor János

muve a rudabányai
Gvadányi-szobor.
Leleplezzér 1925. aug. 20.
U. 4037.

irod

Dezséry Dezső: Hogyan
kapott szobrot Gvadá-
nyi József, születése
után 200 esztendővel.
Magyarság. 1925.
aug. 20. Képjel.

A San Marco-gyüjteményből.
Nagy Zoltán: La mostra della pittur napoletana Corvina, 1938., 585. l.

NÁPOLYI FESTŐ, XVIII. század

Remete Szent Pál

Vászon, olaj, 120×95 cm.
A San Marco-gyüjteményből.
Nagy Zoltán: La mostra della pittur napoletana Corvina, 1938., 585. l.

NÁPOLYI FESTŐ, XVIII. század

Csatajelenet

Vászon, olaj 48×65 cm.

NÁPOLYI FESTŐ 1720-ból

Eljegyzés

Fa, olaj, 24×40 cm.
1720-as évszámmal.
Nagy Zoltán: La mostra della pittur napoletana. Corvina, 1938., 585. l.

NERI DI BICCI (firenzei festő, 1419—1491

Tóbiás az angyallal és Szent Jeromos (95. kép)

Fa, tempera, 35×26 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1916.
Maszlaghy II., 83. szám. (Pisanello.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA 230. l. (Neri di Bicci.) — Van Marie. X kötet, 1928., 542. l. (Neri di Bicci.) — Rónay Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931. 6. l. — Berti Toesca 952 l. (Képe 950. l.

Pásztor János

1928-ban a Bartha-
családnak a kerepesi
uti temetőben lévő
síremlékét a Gregus-
pitalommal tüntették
ki.

Kéky Lajos: A nár-
ezés Kisfaludy-Tarsa-
ság (1836–1936)
Bp. 1936. 248. l.

M A G Y A R N E M Z E T I M U Z

Budapest. X. Hungári

N.T.[68]/1926

A Műemlékek Orsz.Bizotts

A tek.Bizottság által te
életreszólitását a M.N.Muzeum Nép
löm s a mennyiben tőlünk telik sz
lom. Olyan férfiak nevével azonba
ránt tagként való belépés formájá
szolgálhatunk, mert azokat akik k
velünk, a Nemzeti Muzeum Barátai
tettük tagoknak.Uj alakulatban az
ni. Jövő évben megindúló vidéki u
hiveket toborozni.

Pásztor János

vod
z
Kampis Antal

Magyar fajsóbrok.
Bp. 1939. 25. l
26. t.
Officina

Karlsruhe, den 5. Januar 1915.

Nördl. Hildapromenade 2.
Fernsprechanschluß Nr. 307.

Arbeiten im photographischen Atelier

bety.

fragen ergebenst an, ob die übersandten Platten nunmehr ngen sind.

Pásztor János

l.

Medicina Faludi

123, 166, 27.

[illegible]

K

Pásztor János

l.

Rajzoktatás
1943. IV. évf. 3. sz.
24. l.

Pásztor János

az alábbi nobrot Bpesten
leleplezték 1937. máj. 2.
A noborést kapta a
kormányfőtanácsosi ci-
met.

Rajzoktatás.

1937. 4-6. 57. l.

Bizottsága (hivatal, hatóság, intézet)

Aréna utca 41 számú

lentése és

tása.

tész K. Róbert h. államtitkár
lékek Országos Bizottság h. elnöke

művészeti Muzeum Igazgatóságos
tás Körébe tartozik

	porosz szén	koksz	hazai szén

Pásztor János

l.

Rajzoltatás

1943. IV. cíz. 11. sz.

88. l.

A MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK

B U D A P E S T .

Gróh Istvánnak

javaslata és költség előirány-

Pásztor János szobrász

Szüret-utca 15. Műcsarnok

1930/31. pib. kiáll. 103, 130, 133.

1934. téli kiáll. X. tem.
1934. nemz. képzm. kiáll. 109.

H, R, KA, FX, NA, KAD, BK, A

Edeiyek, Keltakori VIII. 124.

Pásztor János

KMTárs. törzstag.

Mücsarnok

1932. febr – márc. Eiáll.

164

1933. nemz. képzm. Eiáll.

475

Pásztor János

Nobrán

l. Árverési Csarnok

103. aukc. Eat.

832.

u. az 104. aukc. Eat.

567.

" " 105. " "

" " 110. " "

MÁRIA SZÜLETÉSE

(Budapest, Szépművészeti Múzeum)

Pásztor János

Részlet a bpesti Madách-szobor első pályázatán 1938 febr.

Pásztor János

l.

Liber Spectrobrai

310, 311. l - 312

Pásztorbot, cizűzött réz, aranyozott részletekkel, kampójában mandorlában Gy. Mária. Mag. 205 cm. Szécsi munka 1820 körülről.

Lepold: Adatok, 33 l.
Ormódy Péter esztergomi kanonok (1807 - 1839) hagyatékából

Pásztor János

cod

Parkes, Kineton: The Art of Carved Sculpture. II. Central and Northern Europe. Universal Art Series. London, 1931.

és e Könyv ismertetése en Felvinczi Takács Zoltán: Magyar Művészet 1932. 58. l.

Pásztor János

láid

Liber Bpest szobrai

342. l. 343 l.

Pásztor János

Fájdalom c. szobor-
műve repr.

Őszerő 1936. 2 sz.
(febr). 17 l.

Csepelszigeti DUNA Egyesület

Pásztor János

Lírod

Sophronicos:

Rákóczi lovasaihoz.

Az Ország útja

1937. 57 l.

hamvai a messzi idegenből hazakerültek, az itthoni rögök borulnak rájuk.

A temetés után elmult vagy négy hónap, amikor levelet hozott a posta a férjtől. Tudatja, hogy él, hosszabb ideig sulyos beteg volt az egyik felvidéki kórházban, de most már meggyógyult és hamarosan hazajön. Azóta haza is jött, a sirkeresztről levették a névtábláját, a jegyző folyamatba tette a halotti anyakönyv kiigazitása iránti eljárást, akta lett a dologból, de ő ezzel már nem sokat törődik és boldogan él a feleségével.

Az történt, hogy egy veszélyes vállalkozásnál minden iratát átadta egyik bajtársának, hogy őrizze meg, amig ő visszatér. Órák mulva zürzavarossá lett az arcvonalnak azon a részén a helyzet. Támadások és ellentámadások váltogatták egymást, az egyes alakulatok összekeveredtek. Mikor a helyzet tisztázódott, ő már sulyos sebével kórházvonaton utazott a felvidéki város felé. A bajtársát, akinek az iratait átadta, akna tépte szét. Megtalálták a felismerhetetlenségig szétszaggatott maradványait s megtalálták azt a pár iratot, amit ő átadott neki. Ezek alapján jelentették, hogy ő az, aki hősi halált halt.

A falusi temető ismeretlen halottjának sirkeresztjére most ráirták, hogy egy névtelen hős földi maradványait takarja a sirhant. A fiatal és boldog pár pedig elmélkedhetik azon, hogy milyen nagy hatalom az erős akarat. Lám, a fiatal asszony minden áron haza akarta hozatni a férjét. Sikerült . . .

Kőbánya alsópályaudvarnál lévő iparvállalat keres megvételre
tüzifát
vagontételben. „Sürgős 1340" jeligére Blockner J. hirdetőirodájába, Városház-utca 10. sz.

Ujpesti gyár keres azonnali belépésre gyakorlott
tisztviselőnőt
Ajánlatokat „Börgyár 20786" jelig. Blockner hirdetőbe, Vilmos császár-ut 33. 6212

Élelmiszeripari vállalat keres könyvelési osztálya részére némi gyakorlattal rendelkező
tisztviselőt
és magyar levelezőnőt
„Kimerítő ajánlatot 1371" jelig. Blockner J. hirdetőirodájába, Városház-utca 10. 6209

Kb. 150 drb. 200 literes, jókarban lévő, lehetőleg uj
VASHORDÓT
VENNE
nagyvállalat. Ajánlatokat „Vashordók" jeligére vitéz Nagyselyki Hirdetővállalathoz, VII., Erzsébet-körut 23. 6207

200.000 pengőért
villát, telket, gyümölcsöst vagy földbirtokot vennék. „Azonnal 6292" jeligére főkiadóba.

Uri család keres belterületen
3 szobás lakrészt
konyha, fürdőszobával, részben butorozva. Fekhelyek vannak. Válaszokat főkiadóba, „Megbizható, től fizető albérlő 6204" jelig.

Igényjogosult részére Belvárosban vagy a Gellért környékén
keresek 2-3 szobás modern
lakást
„Közvetitők dijazok 1349" jeligére Blockner J. hirdetőjébe, Városház-utca 10. 6208

Nagy vállalat keres azonnali belépésre
gépkönyvelőt
(ELIOT FISCHER-RENDSZER).
Gyakorlott munkaerők részletes ajánlatait fizetési igénnyel „Megbizható 6222" jeligére a főkiadóba kérjük.

Gyári szállitásunk vezetésére
olyan intelligens urat keresünk, aki erélyes, öntevékeny, a teherautók és lovaskocsik beosztását, foglalkoztatását, nemkülönben a vasuti és egyéb expediciós ügyeket érti. Nagy gyakorlattal biró őskeresztény urak ajánlatait kérjük életleirással, fizetési igény megjelöléssel „Gazdasági gépgyár" jeligére Blockner J. hirdetőirodájába, Városház-utca 10. 6210

A „kigyóbűvölő"

(Fr. Steegmüller világutazó feljegyzéseiből.)

Alig költözködtünk be a kairói házba, máris jelentkeztek a kigyók. Én ugyan nem bántam őket, nem kobrák voltak, hanem csak két szép ártelmetlan, zöld kigyó, de a nubiaiak a konyha körül féltek tőlük és egy napon testületileg tiltakoztak a kigyók ellen. Azt inditványoztam, fogják meg és pusztitsák el a kigyókat ők maguk, de úgy látszott, nem könnyű feladat egy egyiptomi kigyót megfogni, másrészt pedig a bennszülöttek hite szerint kigyóhoz nyulni balszerencsét jelent és még kobrát is csak arra hivatott személynek szabad megölni.

— Kérünk, uram — mondták —, telefonálj a közegészségügyi intézetbe, majd ott megmondják, mit kell tenned.

Felhivtam a közegészségügyi intézetet. Egy udvarias hang megnyugtatott, hogy küld egy szakképzett kigyóbűvölőt, az majd megtisztitja házamat és kertemet a betolakodóktól.

— Ne tessék azt gondolni, hogy afféle közönséges kigyóbűvölő, amilyeneket az utcán látni. Azok legtöbbnyire sarlatánok, szemfényvesztők. Ez a mi emberünk valóban tud bánni a kigyókkal és tökéletesen megbizható.

Az udvarias hang azt is hozzátette, hogy ez hivatalos elintézés, nem kerül semmibe, bár természetesen nincs akadálya annak, hogy a szakképzett kigyóbűvölőt megjutalmazzam fáradságáért.

Másnap délután megjelent a kigyóbűvölő, nagy darab barna ember, lebegő ruhát viselt és egy nevetségesen kicsi szamár hátán érkezett. Arab nyelven, hadarva elmondta, hogy ő a jelenlegi képviselője a kigyóbűvölők hosszú sorának. Nem szabad őt az utcai kigyóbűvölőkkel összehasonlitani, akik zeneszóval kábitják el a kigyókat. Ő, valamely veleszületett képességgel a világ minden kigyójának rejtekhelyét ki tudja nyomozni és azt teszi a kigyókkal, amit akar. Amint mondotta, elsősorban szaglóérzékére támaszkodik. De a szaglás nem elég, tudni kell a szavakat, amelyeknek a kigyó engedelmeskedik, ezeket a szavakat őseitől tanulta. Ha úgy tetszik, mindjárt kezdheti is a munkát.

Nyomában az egész személyzettel, a kigyóember határozott lépésekkel járta körül a kertet. Az egyik nubiai büszkén vitte utána a varázsládát.

Ami engem illet, én a kert levegőjét mindenütt egyformának éreztem, a kigyóember azonban helyenként erősebben, másutt kevésbbé erősen érezte a kigyók szagát. Néhol türelmetlenül szimatolt, megrázta a fejét és megyorsitotta lépéseit. Máskor lassitott, mélyen lélekzett, lábát szinte vonszolta és szemét félig lehunyta. Embereinkkel együtt háromszor-négyszer körüljárta a kertet, végül bölcsen bólintva felém, megállt egy sziklahalom előtt. A kigyók, amint az izgatott tolmács útján jelentette, ott vannak a sziklák alatt és majd kicsalja őket.

A ládát letette a földre, aztán hangos, erélyes parancsszavakat hallatott. Amint megtudtam, ezeket a titokzatos szavakat még a bennszülött arábok sem értették. Hatalmas hangját kieresztette, arca rézszinűvé vált, nehéz botjának dobbanásai alatt remegett a föld. Egy különösen hangos parancs után bemászott a sziklák közé. Hangja ellágyult és a két zöld kigyó egyszerre előbujt. Csillogó gyöngyszemükkel kiváncsian néztek körül, nyelvüket kiöltve sziszegtek, de aztán megcsöndesedtek és a kigyóbűvölő lába elé telepedtek. Azt hittem, hogy megfogja őket, de nem nyúlt hozzájuk. A ládát nyilásával feléjük fordítva, a kigyók elé tette. Hangja mindig szelidebb és csöndesebb lett és a kigyók csodálatosképpen bemásztak a ládába. A kigyóember ekkor felugrott és rájuk csapta a láda fedelét. Mindenki ujjongott, nevetett, a bennszülöttek egymás hátát veregették örömükben. A nagy ember udvarias hajlongással viszonozta köszönetemet.

Kijelentette azonban, hogy még nincs megelégedve az eredménnyel. Ki tudja, nincs-e a ház körül még több kigyó is, amelyeknek létezéséről mi nem tudunk. Ha nincs ellene kifogásom, tovább kutat. Természetesen nem volt ellene kifogásom. Sohasem fogom elfelejteni a szinjátékot, amint a hatalmas, barna férfi tarka ruhában, fehér turbánnal a fején, könnyedén körülszaladgálta a kertet, hangosan lélekzett és nagy kigyóbotjával a levegőben hadonászott. Amikor végre megállt előttünk, csurgott róla a verték. Felült a csacsi hátára, ölébe vette a ládát. Kikisértem a kapuig, ott kegyesen elfogadta azt az összeget, amelyet szolgálatának megjutalmazására elegendőnek gondoltam. Azután sarkát a szamár oldalába vágva, széles mozdulattal búcsút intett és sietve ellovagolt a közegészségügyi intézet irányába.

Hogyan élnek a japán munkásleányok?

Alig van szó a szótárban, amelynek jelentése olyan gyorsan és olyan alaposan megváltozott volna, mint ezé a szóé: Japán. Öt-hat évtizeddel ezelőtt a szó: Japán, furcsa kis sárga embereket jelentett, akik furcsa kis papirosházakban furcsán hajlongtak. Országuk afféle Rip van Winkle hercegnő volt, aki felébredve százados álmából, csodálkozva dörzsölgette szemét. Az embernek, ha Japánról hallott, Gilbertre és Sullivánra kellett gondolnia.

Az első világháboruban egy csapásra megváltozott minden. Senkisem nevetett többé a japánokon, amikor elfoglalták Kelet-Szibériát. De azért Európa még nem hitte, hogy Japán valaha komoly gazdasági tényező lehet, hiszen sem olaja, sem vasa, sem szene nem volt. Nem volt gyapjuja, pamutja, bőripara sem. Baja, gondja annál több volt.

Japánban átlag

négyszer van földrengés naponta

és legalább kétévenként egyszer a földrengés komoly pusztitást okoz. Az 1923-iki tokiói földrengés alkalmával százötvenezer ember halt meg és több mint kétmilliárd és hétszázötvenezermillió dollár értékü vagyon pusztult el. Ráadásul Japánban napirenden vannak a tajfun-szelek és a veszedelmes áradások. Az ilyen ország, ha nem éppen lakhatatlan is, semmiesetre sem lehet virágzó ipari állam — igy okoskodtak Nyugaton. Klimája sem egészséges, nedves, zord, gőzölgően párás. Torkuknak és tüdejüknek faji gyengeségét a japánok orrvédőkkel ellensulyozzák. Millió meg millió japán visel ilyen orrvédőt az utcán és mindenféle nyilvános helyen, annyira félnek a meghüléstől.

A huszas évek vége felé, amikor Japán kilépett a Népszövetségből és ujabb területeket foglalt el Ázsiában, a Nyugat kezdett felfigyelni. 1933-ig Japán textilipari kivitele 1924-hez viszonyitva 117 százalékkal emelkedett. A Maláji-szigeteken, Indiában, Afrikában a japán textiláru felülmulta az angol behozatalt, s ami ennél sulyosabb volt, Manchesterben és Liverpoolban, az angol textilgyárak tőszomszédságában is japán készitményeket árultak. A hollandok egyszerre csak azt vették észre, hogy tulajdon gyarmataikon, például Jáva szigetén a japánok magukhoz ragadták a vezető szerepet a textilkereskedelemben és az ősi selyemiparáról hires Olaszországban is japán selymet árultak. Mi több: Japán sört adott el Németországnak és amerikai zászlókat az Egyesült Államoknak.

Az Egyesült Államok 7½ dollárért árulta saját készitményü 150-szeresen nagyitó mikroszkópjait és ugyanakkor az épen olyan kitünő minőségü japán nagyitó üvegek, vámmal együtt, 2 dollárba kerültek az Egyesült Államokban. Az amerikai 59 centes zseblámpák pontos japán másolatai 39 centbe kerültek, az 50 centes amerikai fogkefék japán ikertestvérei pedig 10 centbe. A japán ipar bámulatos ügyességgel utánozta az amerikai árut. Az amerikai selyemharisnyákat szakértők sem tudták megkülönböztetni a Japánban készült selyemharisnyáktól. A Kereskedelmi Kamara fel volt háborodva, csalást keresett az olcsó árak mögött, mert hiszen az csak nem lehetséges, hogy ha Amerika 66 centért kénytelen adni egy nagy doboz gyufát, akkor Japán ugyanazt a gyufát 15 centért adhatja?

A sürgető kérdés az volt, hogy

hogyan csinálja Japán

Egyik oka az olcsó japán árunak kétségtelenül a japán pénzegységnek, a yennek elértéktelenedése volt, de ezzel nem lehetett eléggé megmagyarázni az óriási árkülönbségeket. Az is igaz, hogy a munkabérek Japánban olcsóbbak voltak, de az amerikai szakértők bizottsága kénytelen volt megállapitani, hogy bár a japán munkások csak tizedrészét keresik annak, amit az amerikai munkások keresnek, mégis megelégedettek, egészséges viszonyok között élnek és jut idejük szórakozásra, továbbtanulásra, önképzésre. A titok nyitját tehát abban a szociális berendezkedésben kell keresni, amely lehetségessé tette a nemzeti erőknek más államokban elképzelhetetlen mértékü összefogását.

Az alacsony japán munkabérek nem annyira a modern kapitalista kizsákmányoló rendszer eredményei, mint egy lassu és gondosan megszervezett szociális fejlődésé, amely a nagy tömegeknek olcsó életlehetőséget biztosit. A japán munkás sokkal több dologról képes lemondani, mint bármely más ország ipari munkása. Mindenütt másutt a világon az ipari forradalom az élet szinvonalának általános emelkedését jelentette, ami természetesen nagyobb munkabérrel járt. Japánban azonban nem igy volt. A lakosság őstermelő tömegei, amelyek az ország sovány földjén igen szükösen éltek és hozzászoktak a nélkülözéshez, ma sem élnek másképpen, mint négyszáz évvel ezelőtt. A földmunkások tömegei leszoritották a lakosság másik felének életszinvonalát, ezért olyan rendkivül olcsó Japánban az emberi munkaerő.

A japánok olyan szerencsésen tudják keverni az amerikai és az olcsóbb indiai pamutot, hogy ebben a világ egyetlen nemzete sem versenyezhet velük s a keverés titkát még nem sikerült ellesni tőlük.

Tévedés lenne azt hinni, hogy Japán kizárólag nagyipari állam. Ipari munkásainak 64 százaléka olyan műhelyekben dolgozik, amelyek legfölebb öt munkást foglalkoztatnak.

Névtelen százezrek foglalkoznak háziiparral

havi 30 cent bérért; apa, anya, fiuk, leányok együtt.

Tokiónak csaknem hétmillió lakosa van, fő utvonalai az asszonyok szines kimonóitól tarkák, de a kocsiuton taxik és kerékpárok ezrei nyüzsögnek. A japánok biztoskezü és rendkivül fürge autóvezetők.

A férfiak kemény kalapot, de kimonót és facipőt viselnek és szürke kimonós, öreg hölgyek olyan bámulatos nyugalommal kerülik ki a taxikat, ami az idegeknek valami atavisztikus nyugalmára enged következtetni. A japán fiuk egyik kezükkel a kerékpárt kormányozzák, az utcák széditő forgalmában, másik kezükben tálcát egyensulyoznak, amelyen ötfogásos ebédet visznek.

Japán a föld legsürübben lakott országa. Minden talpalatnyi, megmüvelhető földjét megmüvelték. Hónapokon át tartó, veritékes munkával épiti föl a japán paraszt a falat, amely tenyérnyi kis földjét a földrengéstől van hivatva megvédeni. Japánban semmit sem dobnak el, egy fűszál sem megy veszendőbe.

A sovány japán föld az oka annak, hogy a japán parasztlány már tizegynéhányéves korában beáll gyári munkásnak.

A legmodernebb japán gyár

az Osaka határában épült Dai Nippon-textilgyár, olyan, mint egy iskola és egy árvaház kereszteződése. A faburkolatos folyosók és a padlóra terített gyékények iskolára emlékeztetnek. A fiatal falusi lányok, riadt arcukkal, kis batyujukkal megannyi eltévedt árva gyermek. A gyár 1500 női munkása közül a legidősebb tizennyolc éves, a legfiatalabb tizenhárom. Egyenruhát viselnek, fakókék kalikóból és fekete harisnyát. Hihetetlenül alacsony növésüek és fejletlenek. Valamennyien a gyártelepen laknak, tizenöt személyes hálószobákban. Az esti munka után mezitláb térdelnek a folyosón és kifésülik a pamut; vagy gyapjupihéket nehéz, fekete hajukból. Aztán asztalhoz ülnek a hatalmas ebédlőben, ahol százötven tisztára surolt asztal áll, mindegyiken tíz doboz rizsevő pálca. Aztán a tiszta, halszagú konyhában maguk mossák el az edényt. Vacsora után a melegvizes medencében mosakodnak.

Nem valami izgalmas és nem fiatal leányoknak való élet, de japán szemmel nézve nem is nagyon kemény. Az átlagos munkabér másfélévi munka után napi 21 cent. A gyár ingyen gyógyittatja és tanittatja alkalmazottait és 50%-ot megtérit az étkezés költségeiből. Három év alatt egy leány körülbelül 25 dollárt megtakaríthat.

Ezekben a modern textilgyárakban tehát elviselhető a leányok sorsa. Fizikai tekintetben a lányoknak jobb a soruk, mint hasonló színvonalu nyugati gyárak munkásnőinek. Mégis, a lányoknak körülbelül egyharmad része az első évben megszökik. Egy népszerű dal szerint, amelyet a gyárak fürdőiben szoktak énekelni:

„A másik gyár paradicsom.
De, amelyben te dolgozol:
Az pokol."

Kapi Béla püspök a Kormányzóról és a nemzetmentő kötelességekről

A dunántuli evangélikus egyházkerület ezidén nem tart közgyülést, a tárgyalási anyag az egyházkerület presbitériuma elé kerül. Dr. *Kapi Béla* püspök-elnök összefoglaló jelentése kiemeli, hogy „veszedelemmel teli esztendőnk a sok változás közepette is változatlanul hagyta a Kormányzónk iránti szeretetet: hitvallásában ezeréves történelmünk önmagát igazoló lelke sugárzik. *Mint Kossuth Lajos, a magyar kérdést ő is a világtörténelem függő kérdéseivel tudja egybekapcsoltnak és annak igazságos megoldását az erkölcsi világrend örök törvényeinek megtartásától várja.* Imádságunkkal, hálás szivünkkel, minden testi és lelki erőnkkel hűségesen állunk Kormányzó Urunk mellett. Köszönjük önmagát felajánló szolgálatát, átvirrasztott éjszakáit, mindennapi áldozatait . . ."

Az egyház élete — irja a püspök — elválaszthatatlan a nemzet szolgálatától. „Több gyülekezetünk közvetlenül átszenvedte a bombázásokat, több helyen tömegsir mellett imádkoztak lelkipásztoraink. Istenbe vetett hitünket azonban nem temették a romok alá." Hangsulyozza Kapi Béla, hogy az egyháznak az államhoz való viszonya zavartalan. A felekezetközi helyzetben megszüntek az ellentétet támasztó törekvések — „közös veszedelmek és feladatok megoldására nyilnak a szemek". A püspök időszerütlennek mondja a polgári házasság eltörlésére inditott mozgalmat és az evangélikus egyház feladatai közt rámutat arra, hogy az egyházi munkások kenyérkérdése megoldatlan. Egyetemes közalap révén kellene gondoskodni intézményes megoldásról.

Fejmunka

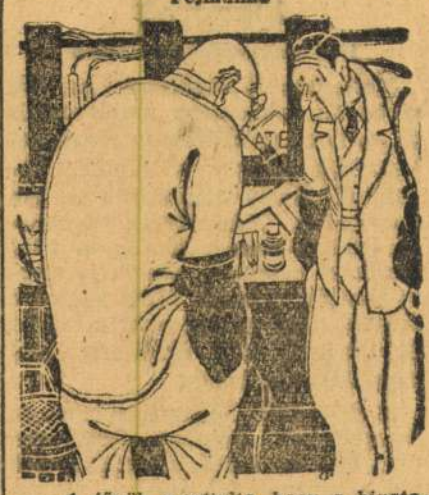

— A főnök megtudta, hogy a hivatalos idő alatt mentél a borbélyhoz hajat nyiratni.

— No és most mit akar csinálni?

— Azt mondta, hogy alaposan meg fogja mosni a fejed.

Drága mulatság

— Ugyan hogy tűrhetsz meg ilyen ügyetlen alkalmazottat?

— De amikor a gyerekek olyan jól mulatnak, ha elejt egy csomó tányért...

Bizonyság

— Egészen biztos abban doktor ur, hogy a műtét sikerülni fog?

— Feltétlenül. Hiszen nagyon jól tudja, hogy a megegyezés szerint a tiszteletdíjat csak a műtét után kapom meg öntől.

Röptében

— Ejnye, moly esett az ejtőernyőmbe!

Nehéz helyzet

— Vajjon hová tehettem azt a papirost, amellyre fel szoktam jegyezni a könnyen felejthető dolgokat?

Elhagyott

Irta Innocent-Vincze Ernő

Kettesben üldögéltünk az esti szobában, az alacsony, kerek asztalka mellett, az állólámpa fénykörében. Az a bizonyos csönd pihent közöttünk, amely már szinte szótlan beszélgetés. Házastársak jól ismerik ezt. Az összeszokottság, a lelki összhang kulcsával némán is megnyithatják egymást. Mi is pontosan tudtuk, mire gondol most a másik. Együtt hallgattunk erről-arról, ami agyunkban motozott.

A rádió szólt. Egészséges baritonhang énekelt. Dalokat. Beethoven után egy kevésbbé ismert szerző műve hangzott fel, ezzel a visszatérő sorral: „Elhagyott, ő elhagyott...“ A dal szép volt és a bariton szépen énekelte.

De mi összenéztünk és egy pillanatra mind a ketten elmosolyodtunk. Értitek? Kinevettük egy futó mosollyal, némán, a dalba fulladt szerelmi bánatot. Pedig, mondom, a dal szép volt, korántsem bosszantó sípláda-zöngemény, hanem finom, régi műdal, avitt és klasszikus s mindketten szeretjük hervatag varázsát régen költ énekeknek. Mégis mind a ketten lemosolyogtuk egy pillanatra... nem, nem a dalt, hanem a bánatot, amelyből született, az eseményt, amelyről szólt, a tartalmát, azt a kis szomoruságot, hogy „elhagyo-ott, ő elha-agyott“. Nem, ez nem volt komikus mosoly, inkább tragikus villanat volt egy futó szájrándulásban. Mindkettőnknek az jutott eszébe: csak ennyi a bánata, csupán annyi, hogy a hölgy, aki, ugylátszik, kedvelte a dal teremtőjét, szerelmi bánatot pecsételt reá, mert megvált tőle s most az árva szivvel teremtett dal időkön át zengi szomoruságát, hogy „elhagyott, ő elhagyott“... Hát ez is bánat? Ez is lehet bánat? Ezt mondta a mosolyunk, amelynek pillanatában oly sok minden volt, hogy... Hadd mondom el, mi volt benne!

Talán elsősorban: sétődöttség. Hogy ilyesmivel akarsz hatni, megindítani, elandalitani, te bolond kis dal, te? Ennyire kisméretünek, ennyire érzelmek rabjának tartasz még, hogy azt hiszed, átüt halovány szomoruságod az én páncélomon, amelyet bőrömre vastagitott egynémely tapasztalás és életismeret?

Volt benne valami diadalmas is. Hohó, barátom, hol vagyunk mi ettől! Az ilyesmiből régen kigyógyultunk! De gőg is volt benne, büszkeség, a sokat próbáltak fölénye. Tudod-e, te dal, hogy mi mindenen bánkódtam már én? Mennyivel többet juttatott nekem bánatban a végzetem s az idő, milyen sokkal, milyen mélysebzésü szomoruságokkal teljesebb és gazdagabb az én lelkem zengése nálad!

Volt benne valami személyes részvétlenség, értetlenség is, mert tőlünk, mi kettőnktől, akik ott ültünk a lámpa fénykörében, már messze esik az ilyen bánat valószinüsége, vagy legalább is módfelett bizonytalannak tünik, egy évtizednyi közös emlékkel és két gyermekkel a jelenünkben.

Volt benne humor is. Hallod, mi baja? Elhagyták! Óriási! Értsd meg jól, valami lényegtelennek tünő, semmi kis bánatot panaszol. Nem az a bánata és aggodalma, hogy teszem azt, például, nincs fája télire. Nem, neki az a baja, hogy a hölgy elhagyta.

De volt a mosolyunkban bámulat és révület is. Hogy ilyen elsüllyedt korszak is volt valaha, amelyben ez volt a bánat... És volt a mosolyunkban irigység is! Hiszen az ilyen kis szerelmi bánat egyben szépiti is, mélyiti, finomitja az életet. Dédelgetett kincs az ilyen bánat, amelyből valami szép és művészi is születhetik, mint például éppen a bariton dala, amely valóban szép volt és művészi... Volt a nevetésünkben világnézet is. Persze, nem politikai és egyáltalán nem olyanféle, amit ma értünk világnézet alatt, hanem a szó eredeti értelme, ami kifejezi, hogy mi már másképp nézzük a világot, mint ez a dal és más világot nézünk, amelyben a szerelmi bánat eltörpül, elmosódik, elenyészik, megsemmisül, nagyobb, meredőbb, tornyosabb bánatok árnyékában.

Ez volt a mosolyunkban.

Volt benne bizonyos józan szándékosság is, amely a mába kapaszkodik görcsös éberséggel és nem hagyja kicsalni magát belőle, mert fél, hogy akkor nem tud többé visszatalálni a korába's talajtalan lesz, imbolygó és bizonytalan az időben.

Volt benne... Mi is volt még? Oly sok minden, hogy mondhatnók egy századév volt benne. Egyik század mosolygott a másikon, a XX.-ik a XIX.-en. Igen, egy világ volt a mosolyunkban, lekicsinylő, elháritó mosolyunkban egy világ villant meg félelmesen és valóságosan egy pillanat alatt.

Mert, mondom, csak egy pillanatig tartott az egész.

Aztán ültünk tovább — kemény és minden bizonnyal igazságtalan részvétlenségünkben a dal iránt, de az időkhöz illő, minden jóra és minden megpróbáltatásra is felkészült, kissé érzéketlenitett magunktartásával — szótlanul, mosolytalanul, némán. Az eltünt világból átköszönő dal hangzott még, de mi már nem hallottuk többé.

Rádiók

nagy világvevők, kisszuperek, porszivók, villanyvasalók, stb.

Dr Kovács és Társa kft-nél

Budapest, V., Arany János-u. 9., félemelet 1. — Telefon: 115-534.

A kormány tagjai megkoszoruzták Gömbös Gyula sirját

A MTI. jelenti: Vitéz jákfai Gömbös Gyula volt miniszterelnök halálának évfordulója alkalmából a magyar kormány tagjai pénteken, október 6-án, koszorut helyeztek a Kerepesi-uti temetőben lévő siremlékre. Délután 5 órakor érkezett a helyszinre Lakatos Géza miniszterelnök Szentpály Imre alezredes, szárnysegéd és Galánffy György százados, segédtiszt kiséretében. A miniszterelnök érkezésekor már ott volt Rakovszky Iván vallás- és közoktatásügyi miniszter, Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter, Jurcsek Béla földmüvelésügyi miniszter, Vladár Gábor igazságügyminiszter, Hennyey Gusztáv külügyminiszter, Markos Olivér kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, vitéz Gyulay Tibor iparügyi miniszter, továbbá a honvédelmi miniszter képviseletében Ruszkiczay-Rüdiger Imre altábornagy, a honvédelmi miniszter állandó helyettese és a belügyminiszter képviseletében báró Schell Péter belügyi államtitkár. A kegyeletes aktusan megjelentek továbbá Fáy István és Hlatky Endre miniszterelnökségi, Mester Miklós vallás- és közoktatásügyi, valamint Kiss Endre közellátásügyi államtitkárok.

A miniszterelnök érkezése után a kormány tagjai a siremlék elé vonultak, ahol fedetlen fővel néhányperces néma tiszteletadással hódoltak vitéz jákfai Gömbös Gyula emlékének, mialatt két diszruhás hajdu elhelyezte a kormány hatalmas virágkoszoruját. A koszorut „A magyar királyi kormány Gömbös Gyula emlékének“ feliratu széles nemzeti szinü szalag diszitette.

Ismeretlen merénylők felrobbantották Gömbös Gyula szobrát

Pénteken este nyolc óra tájban azok a járókelők, akik az Erzsébet-hid budai hidfőjének és Döbrentei-térnek a környékén jártak, robbanásra lettek figyelmesek. *A robbanással egyidőben kékes fény lobbant fel a Gömbös Gyula-szobor felől.* A robbanás ereje megrázta a környező házak ablakait, sőt a Duna pesti partján is megremegtette az ablakokat.

Hamarosan nagy tömeg gyült össze a Gömbös-szobor körül. *A magas, fehér kőemlékmű ledőlt a talapzatáról, egyes töredékei messze az úttesten hevertek.* Csakhamar megérkezett a közelben szolgálatot teljesitő egyik rendőr és értesitette a rendőrséget.

A robbanó-anyagot a talapzat tetejére helyezték

A főkapitányság politikai rendészeti osztályáról bizottság sietett a Döbrentei-térre. Lezáratta az emlékmű környékét és megkezdődött a vizsgálat.

A rendőri szakértők először is azt állapitották meg, hogy a robbanóanyagot *a talapzat tetejére helyezték. Ez a hatalmas márványtömb ugyanis épen megmaradt, mig maga a szoboralak apró darabokra tört széjjel.*

A vizsgálat során azután valószinüvé vált, hogy a merénylők valamilyen *létra segitségével mentek fel a talapzat tetejére, hogy a robbanóanyagot ott elhelyezhessék.* A merénylők kétségtelenül agyafurt módon készithették elő a robbantást, mert este nyolc óra tájban még forgalmas ez a környék és igy ügyelniök kellett arra, hogy valaki szemtanuja ne legyen annak, amikor a robbanóanyagot elhelyezik.

A *Pesti Hirlap* munkatársa, aki a merénylet szinhelyére sietett, a vezető főtanácsostól a következő felvilágositást kapta:

— A talapzat tetején lévő *pokolgépszerü szerkezetet* a merénylők *hosszu gyujtózsinór segitségével* robbantották fel. A nyomozás eddigi eredménye szerint a merénylők egy 160 centiméter és 50 centiméter hosszu lécből összeszegezett és egy kis támasztó léccel kimerevitett „akasztófa“ formáju tákolmányt készitettek vagy készittettek. Ezzel aránylag feltünés nélkül közelithették meg a szoborművet, amelynek a háta mögött aztán a tákolmányt gyorsan összeállitották.

A főkapitányság felhivása a közönséghez

A szobor *néhai vitéz Jákfai Gömbös Gyulát*, a volt miniszterelnököt *tábornoki egyenruhában* ábrázolta. Az alapzat körülbelül három és félméter magas márványtömb, maga az alak pedig kétszeres életnagyságban, fehér kőből készült. A szobrot *Pásztor János* szobrászmüvész készitette, az alapzatot pedig *Müller Tibor* épitőmüvész. Ezelőtt több mint két évvel, 1942 junius 23-án vasárnap délelőtt leplezték le az emlékművet, nagy ünnepély keretében.

A merénylettel kapcsolatban a főkapitányság politikai rendészeti osztálya a következő felhivást adta ki:

„A főkapitányság felhivja a közönséget, hogy aki a szobor környékén este 8 óra tájban bármily gyanus körülményt látott a robbanást megelőzően, vagy olyan egyénről tud, aki egy 160 centiméter és 50 centiméter hosszú lécből összeszegezett tákolmányt vitt, az jelentse személyesen a főkapitányság készenléti csoportjánál, gróf Vigyázó Ferenc-utca 5., I. 82. számu szobában, vagy távbeszélő utján a főkapitányság hivószámain (12—34—56) a 11—56. számu mellékállomáson. A nyomravezető illő jutalomban részesül.“

A politikai rendészeti osztály detektivjei péntek este óta széleskörü nyomozást inditottak a merénylők kézrekeritésére.

A belügyminiszter feloszlatta a Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetséget és zár alá vette a Vasasok székházát

A MTI jelenti:

A belügyminiszter a Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetséget illegális fegyveres szervezkedés miatt feloszlatta és a szövetség budapesti helyiségeit zár alá vette.

Ugyancsak lefoglalta és zár alá vette a belügyminiszter a „Vasasok“ Magdolna-utcai székházát is az ott tartott lázitó és izgató politikai beszédek miatt.

Háború

Irta Edelsheim-Gyulai Ella

Két kis történet a nagy háborúból. Mindkettőt hiteles tanuktól hallottam s minden szinezés és hozzátevés nélkül adom most tovább. Szinezni és hozzátenni? Minek? Nincs szükség irói fantáziára ott, ahol az élet irja a történeteket. Hát még ott, ahol a háború a regényiró...

I.

Az egyik dunamenti községbe nemrég uj lakó érkezett. Butorozott szobát bérelt, néhány bőröndje volt csupán. „Biztosan pesti menekült — mondották a falubeliek —, aki a bombázások elől érkezett a csöndes, szirénamentes kis faluba.“ A dolog nem volt szokatlan, az utóbbi hónapokban valóban sok család költözött Budapestről ebbe a falucskába. A bombázások elől jöttek, sőt volt köztük olyan is, akit nem a ijedelem hajszolt ide, hanem az a parancsoló és szomorú szükségszerüség, hogy a házuk és lakásuk helyén már csak rom és törmelék van...

Az uj jövevény szőke volt és kékszemü. Szép szőke hajából csak egy-két fürt villant elő, mert haját sürü fátyol boritotta. Fekete gyászfátyol. A ruhája is fekete volt, a cipője és kesztyüje is. Amikor karcsu, fiatal alakja feltünt a falusi utcán, sokan utána fordultak. „Istenem, milyen fiatal teremtés — mondták halkan az emberek — s milyen nagy bánata lehet.“ Mindenki részvéttel nézett a mély gyászt viselő, szomorú tekintetü fiatal nő után.

A fiatal nő az első nap bement az egyik házba, amely előtt tarka szinekben pompázó virágos kert volt. „Szeretnék egy virágcsokrot venni — mondotta —, ha lehet, magam szedném a virágot és magam állitanám is össze a csokrot.“ „Tessék csak szedni, nem kerül pénzbe,“ — felelték a virágok tulajdonosai s elnézték, amint a fiatal nő nagy szeretettel kötözgeti, rendezgeti a csokrot.

Másnap ujra eljött a gyászruhás nő. Ujra virágot kért. Mikor ebben a kertben fogytán volt már a virág, más kerteket keresett fel. Minden nap, a napnak ugyanabban az órájában összeállitott egy szép csokrot — hol pénzért kapta, hol ingyen —, s a csokorral lesétált a Dunapartra. A falusiak már ismerték a gyászruhás nőnek ezt a szokását, de egyre jobban furdalta is őket a kiváncsiság. Hová és kinek viszi a nő minden nap a virágot a Duna felé? Soha nem tért vissza onnan a virággal, üres kezekkel jött vissza estefelé a dunaparti füzesekből.

Aztán kiderült a titok. Többen meglesték, amint a virággal járatlan és akadályokkal teli uton felkeresi a partnak mindig ugyanazon helyét és a kezében tartott virágcsokrot bedobja a Dunába. Pontosan azon a helyen, ahol nemrég az egyik dunai teherhajó aknára futott és felrobbant. A néhány főnyi legénység és a kapitány ott, azon a helyen haltak hősi halált...

A gyászruhás hölgy a kapitány felesége volt. A halálhir után beköltözött a kis faluba s minden nap virággal a kezében kijárt a temetőbe. Hullámsir nyelte el a férjét, a Duna lett annyira szeretett férjének temetője. Ide hordta tehát az özvegye a virágot, ebbe a nagy és lágyan hömpölygő vizbe.

A kegyelet szent érzésénél nincsenek szabályok. A földi sirhalom hiányában a Duna szőke hullámai hordozzák naponta a kegyelet virágait...

II.

A másik történet boldogabb és vidámabb megoldásba torkollik. Az egyik nyirségi falu a szinhely, ahová szomorú hir érkezett a tavasszal. A falu egyik fiatal, módos gazdája hősi halált halt a keleti fronton. Özvegye és kis árvája napokig sirfánkozott, alig tudták őket megvigasztalni.

Néhány nap mulva az özvegy felkereste a jegyzőt. „Haza akarom hozatni a férjem holttestét — mondotta —, kerül, amibe kerül. Tessék szives lenni megmondani, mit tegyek, hová menjek ebben az ügyben.“ A jegyző ellátta tanáccsal az asszonyt s másnap az özvegy utrakelt. Egyik katonai hatóságtól a másikhoz ment, engedélyeket, igazolványokat kapott s nemsokára eredményesen tért haza. A katonai hatóságok engedélyt adtak, hogy az elesett fiatal hős hamvait az ideiglenes temetőből hazaszállitsák.

Rövidesen megvolt a temetés, otthon, a faluban. A temetésen részt vett az egész falu, a pap szép beszédet mondott s a sirt egész virágerdő borittota el. Az özvegy most már kissé megnyugodott, a férje

BRILLIÁNST

és mindennemü

ÉKSZERT, ÓRÁT

a legmagasabb áron veszek, eladok, hivásra házhoz megyek, **alkalmi áron vehet** brilliánst és ékszert, ékszere eladását vállalom bizományba is

Lőcsei (Leffelholtz) János

óra- és ékszerkereskedő, Budapest, VI., **Nagymező-utca 8. Telefon: 424—511.**

(Tinódy-mozilfáz).

Az V., VI., VII. vagy VIII. kerületben **száraz, nagy raktár- és üzlethelyiséget keresek.**

Állandó,

jól fizető vasáru- és zománcedénynagykereskedés részére. Berendezés nélkül is megfelel.

Kádas Dénes, Szent László-utca 12/a.

MŰSZERÉSZEKET ÉS MUNKÁSNŐKET

felveszünk

GAMMA

Öntöde és Fémárugyár Kft

Albertfalva, Hunyadi János-utca 1.

Telefon: 258—224 vagy 457—304.

35 vagon tüzifát

keresünk alkalmazottaink részére. Ajánlatot „Bőrgyár“ jeligére **Blockner hirdetőbe,** Vilmos császár-ut 33, sz.

Bandi, gyere haza!

Irta Murányi Géza

Valaha régen, joghallgató koromban ügyvédi irodában dolgoztam. Itt történt az alábbi furcsa eset.

Főnököm, Belényesi ügyvéd úr, egy napon megbizott azzal, hogy egy hirdetőiroda utján az összes nagyobb budapesti napilapokban tétessem közzé a következő szövegü hirdetést:

> **Bandi, gyere haza!**
> Jelentkezzél Belényesi Tivadar ügyvédnél, ő mindent elintéz. Aggódó családod nevében:
> **Jolán.**

Elmondta főnököm, hogy a megbizást ettől a Jolán nevü idős hölgytől, régi ügyfelétől kapta. Ez a Bandi a Jolán fivérének a fia. A 18 éves fiatalember nemrég érettségizett. Az volt a vágya, hogy az orvosi egyetemre iratkozzék be. Ezzel szemben atyja ragaszkodott hozzá, hogy lépjen be abba az üveg- és porcellánkereskedésbe, amelyet 30 évvel azelőtt ő alapitott és majdan vezesse tovább a jóhirü és kitünően jövedelmező üzletet. Mindkét fél hajthatatlan maradt, végül is a fiu azzal fejezte be a vitát, hogy megszökött hazulról, bucsulevelében azt irva: kivándorol Ausztráliába. Az apa ezek után nem is óhajtotta többé látni Bandit, de Jolán néninek annyit sikerült elérnie, hogy hajlandó a fiunak, ha hazajön, ügyvéd utján havi járadékot folyósitani, amelyből tanulmányait folytathatja.

Három nappal a hirdetés megjelenése után egy fiatalember állitott be az irodába, ahol éppen egyedül voltam. Bemutatkozott, elővette zsebéből az ujsághirdetést és közölte, hogy a felhivásnak eleget téve hazatért és ime jelentkezik.

Mosolyogva üdvözöltem és megkérdeztem, hol és milyen körülmények között érte utol az üzenet.

— Már túl voltam a német határon — felelte —, a pályaudvaron véletlenül vettem egy magyar lapot.

Aztán, mint aki attól fél, hogy becsapták, ezt kérdezte:

— De valóban elrendeznek mindent?

Megnyugtattam, hogy — ha a család egyelőre nem is fogadja viszsza — tanulmányai folytatásának nem lesz akadálya.

— Miféle tanulmányokról beszél? — kérdezte csodálkozva.

— Hát a maga orvosi tanulmányairól.

— Ugyan, kérem, én nem akarok orvosi tanulmányokat folytatni. Én banktisztviselő vagyok.

Most én bámultam rá. Ebben a pillanatban jutott eszembe, hogy a hirdetésben körözött fiatalember 18 éves. Ez pedig 22—23-nak látszott.

— Hány éves ön? — kérdeztem.

— Ez most miért fontos? — mondta türelmetlenül. — Ugy látom, ön nem ismeri az ügyet, megvárom az ügyvéd urat.

Felvilágositottam, hogy az ügyet pontosan ismerem. Belekezdtem, hogy elmeséljem. A második mondatnál szinte eszméletlenül esett a bőrfotelbe. Sokáig tartott, amig szóra lehetett birni. Ekkor ezeket beszélte el:

— Egy nagy belvárosi bank fiókjában dolgoztam négy éven át. Fizetésem csekély volt, viszont szerettem jól élni. A fiók főnöke jóbarátja volt boldogult apámnak, bizott bennem, megtett pénztárosnak. Két éven keresztül rendszeresen fosztogattam a kasszát. Ma egy hete a fenyegető ellenőrző vizsgálat elől megszöktem. Három napot azzal töltöttem el, hogy végigjártam vagyonosabb rokonaimat, könyörögtem, fizessék vissza a 14.000 pengő hányt. Mindegyik visszautasitott. Ekkor vonatra ültem, hogy a börtön elől külföldre meneküljek. Fellélekzettem, amikor túljutottam a magyar határon. Már messze Németországban jártam, amikor szemembe ötlött ez a hirdetés. Engem is Bandinak hivnak, nővéremet pedig Jolánnak. Ő ugyan vagyontalan, de a hirdetésből azt olvastam ki, hogy bizonyára összeszedte a családtól a pénzt. Hálálkodtam a sorsnak, hogy kezembe került az ujság, ledobtam a csomagomat a már mozgó vonatról és egy óra mulva már a hazafelé induló vonaton ültem.

Végigsimitotta homlokát.

— Most mit csináljak?

Nem tudtam tanácsot adni.

Ebben a pillanatban egy szőke, valódi 18 éves ifjú lépett be az irodába: az igazi Bandi. El se indult az ausztráliai útra, egy vidéki barátjánál töltötte az időt. Örömmel vette tudomásul, hogy havi járadékkal biztositják tanulmányait.

A talmi Bandi ingerülten nézte az igazit, mintha csak amaz az ő helyét bitorolná. Fejébe csapta kalapját, egy szót se szólt, kisietett.

Több mint másfél évtizede ennek. Azóta számtalanszor jutott eszembe, vajjon mi lett vele.

Kedves Bandi! Ha valahol Amerikában, vagy Afrikában, vagy Budapesten elolvasná most véletlenül ezt a kis irást, kérem, jelentkezzék.

nisztert ezen a helyen is. *Teleki Mihály gróf végig Mussolini társaságában hajtatott vissza Rómába.*

Villani Frigyes báró követ és felesége délben ebédet adott a magyar földmívelésügyi miniszter és felesége tiszteletére. Az ebéden megjelent *Tassinari* olasz földmívelésügyi miniszter és *Borghese* herceg, Róma kormányzója is. Délután öt órakor Teleki Mihály gróf Villani báró társaságában a *quirináli palotába hajtatott és feliratkozott az uralkodópárt látogatók könyvébe.* Innen a miniszter a magyar követ társaságában a Pantheonhoz hajtatott, ahol tiszti küldöttség várta a magyar minisztert, aki ellépett a küldöttség arcvonala előtt. Ezután Teleki Mihály gróf nevében hatalmas babérkoszorut helyeztek el *II. Viktor Emánuel* király, valamint *I. Umberto* király sírjára. A Pantheontól a gépkocsisor a névtelen katona sírjához hajtott, amelyre babérkoszorut helyeztek. Innen a fasiszta hősök emlékoltárához mentek. Az esti órákban látogatást tett a földmívelésügyi minisztériumban *Tassinari* miniszterné! Teleki gróf, aki azután meglátogatta *Muti* minisztert.

Tassinari miniszter vasárnap este az Excelsior-nagyszállóban vacsorát adott Teleki Mihály gróf földmívelésügyi miniszter és felesége tiszteletére. *Tassinari* rendkívül meleg hangon üdvözölte a magyar minisztert, kiemelve, hogy a magyar miniszternek Mussolini társaságában alkalma volt több órát tölteni a pontusi mocsarak vidékén. Látni fogja Magyarország fölmivelésügyi minisztere, hogy *az olasz kormány mindent megtesz a kis- és középbirtokos osztály megerősítésére.* Hangsulyozta Tassinari azt is, hogy élénken él emlékezetében az a feledhetetlen fogadtatás, *amelyben Magyarországon részesítették.*

Vitéz *Teleki* Mihály gróf olasz nyelven válaszolt az üdvözlésre. Hangsulyozta, hogy az új Európában, amely a fasiszta Olaszország ösztönzésére, a kontinens összes népeinek boldogulására kialakulóban van, *leáldozik a régi nemzetköziség és feltámad a népek új szolidaritása.* Végül az olasz király és császár egészségére, a Duce jólétére és a fasiszta Olaszország felvirágzására ürítette poharát.

Teleki Mihály gróf vasárnap este fogadta a római egyetemi ifjúság küldöttségét, s annak tagjaival szivélyesen és hosszasan elbeszélgetett.

Hétfőn vitéz *Teleki* Mihály gróf földmívelésügyi miniszter *Tassinari* olasz földmívelésügyi miniszter kíséretében megtekintette a talajnemesítési munkálatokat a *Volturno*-folyó felhasználásával létesített öntöző-övezetben, Capuától a Tyrrhénitengerig. A magyar vendég, akit a vidék lakossága mindenütt *a legmelegebb rokonszenvvel köszöntött,* este Foggiába érkezett. Kedden az óriási *Tavoliere*-alföld nagyarányú talajnemesítési munkálatait tekinti meg.

A polgármester szerint Budapest nem adósodott el

A főváros közgyülése *Karafiáth* Jenő főpolgármester elnöklésével hétfőn kezdte meg a költségvetés vitáját, amelyet megelözött *Szendy* Károly polgármester több mint egy óráig tartó expozéja. Kiemelkedő része volt ennek a expozénak az a visszatekintés, amelyet a polgármester hatévi müködésére vetett. Ez idő alatt *250 millió pengős beruházást hajtott végre a polgármester és a főváros adósságát mindössze csak 9 millió pengővel növelte.* Másik kiemelkedő része volt a beszédnek: *e hat év alatt 2000 ideiglenes alkalmazott állását szervezték át végleges állássá.* Jelezte a polgármester, hogy a 7 százalékos munkabér- és fizetésemelésekre vonatkozólag költségvetésében még nincs intézkedés. Végigment a nagyobb beruházásokon és jelezte, hogy kislakások építésére még 10 millió pengö áll rendelkezésére. Szembeszállt azzal a váddal, minthogyha a fővárost eladósította volna és a kölcsönök összegeiből, azok törlesztéseiből mutatta ki, hogy az adósság mindössze 9 millió pengővel növekedett. Ezzel szemben azonban hat év alatt soha nem tett javaslatot adóemelésekre. *(Helyeslés.)*

Sőt az üzemi tarifákat sem emelte. A takarékosságot is mindenütt a végsőkig végrehajtotta. De nem takarékoskodott a szociálpolitika és közjótékonyság terén, ahol a tavalyi 4 és félmillió pengős összeg helyett *ma költségvetésileg 23 millió pengőt tesznek ki ezek a kiadások.* Uj tétel a kötött petróleum forgalma miatt és az élelmiszergazdálkodás miatt került a költségvetésbe, 1,400.000 pengővel. Azért tudta a többletkiadásokat fedezni, mert az adóbevételek lényegesen emelkedtek, ami a gazdasági élet egészségére vall és most is reméli, hogy a községi pótadó bevétele mintegy 2 millió pengővel lesz több. Rendezték az állam és a főváros közti kölcsöntartozások ügyét és felirnak a kormányhoz az új rendkivüli kiadások áthárítása miatt, ezek közé tartozik a légoltalom, a légoltalmi beruházás, a népmozgalmi nyilvántartó, a gyermeknevelési pótlék és a gazdálkodási alap. Ezek összesen mintegy 42 millióra rugnak. Hogy az élelmiszerellátás terén ne legyen fennakadás, a főváros igénybeveszi a már megszavazott 20 millió pengőt, azonkívül Nagytétény hozzálátott ahhoz, hogy 20.000 sertést hizlaljon. Felemeli a főváros a család- és gyermekvédelmi összegeket is. Nagy elismeréssel beszélt a polgármester az üzemek müködéséről, ahol szintén javították a tisztviselők és munkások helyzetét. Általában véve meleg dicsérettel szólt a polgármester a tisztviselők erőfeszítéséről és komoly munkájáról. Beszéde végén annak a reményének adott kifejezést, hogy *a megnagyobbodott ország fővárosa a maga rendezett pénzügyi viszonyaival tökéletesen meg tud felelni majd nagyobb és nehezebb feladatainak.*

A polgármester beszédét többször szakította meg a helyeslés és a taps. Utána elsőnek Láng Lajos szólt a költségvetéshez, kifogásolva elsősorban a túladóztatást.

A magyar élet pártja nevében *Bocsáry* Kálmán dr. nagyobb beszédben foglalkozott a költségvetéssel, amelyet helyeselt, mert úgy találja, hogy a polgármester előterjesztései *helyes elvi alapokon nyugszanak. Nagy elismeréssel beszélt a pénzügyminiszter legutóbbi expozéjáról, mert a miniszter a hitel és a munka belföldi erejét állította az arany helyére.* Figyelmébe ajánlotta a fővárosnak, hogy a drágulási folyamatot tartsa szem előtt a munkabérek emelésénél. Visszautasította azt a vádat, mint hogyha a főváros adminisztrációja túl volna méretezve. Olyan tisztviselőkre van szükség, akik *nem intézik, hanem elintézik az ügyeket. (Helyeslés.)* Sürgette a harmadik, müszaki alpolgármesteri állás megszervezését, a státusok rendezését. *Elengedhetetlennek tartja, hogy az önkormányzatot megreformálják* s ez a kérdés nem világnézeti, hanem történeti szükségesség és a fejlődés következménye. *(Ugy van!)* Elismerte a magasszínvonalú közoktatást, dicsérettel szólt a helyes és eredményes szociálpolitikáról. Aggodalmai vannak a lakáskérdés körül és szerinte az állam helyesen tenné, ha kényszerítené a közületeket, az állami nagy üzemeket, hogy építkezzenek. Végül mégegyszer hangoztatta, hogy a fővárosnak elibe kell mennie a közeledő és elkerülhetetlen reformoknak.

Peyer Károly aggodalmának adott kifejezést, hogy a főváros bevételei csökkenni fognak. *Miklós* Ferenc szerint az adóterhek már nem fokozhatók anélkül, hogy a lakosság adózásának teherbíróképességét erősen igénybe ne vegyék. Kérte a hivatali eljárások egyszerüsítését. A főváros tüzelő- és élelmiszerellátásával kapcsolatban sürgette a zsir- és tüzelőkészletek fokozottabb biztosítását. A költségvetést elfogadta. *Mohai* Gyula a fővárostól politikai pártba való belépésük miatt elbocsátott alkalmazottak visszavételét kivánta. Ezzel a közgyülés este féltizenegy órakor véget ért. A költségvetés tárgyalását kedden délután öt órakor folytatják.

Hunyadi Buzás Endre győzött a hevesi kerületben

Vitéz Várady László egyhangúan nyeri el a tiszamarosi mandátumot

Az elmult héten élénk választási küzdelem zajlott a *Nyireő* Andor mandátumának megsemmisítésével megürült hevesi választókerületben. A kerület kormánypárti hivatalos jelöltje *Hunyadi Buzás* Endre vármegyei főjegyző volt, akivel szemben pártonkívüli programmal, de a magyar megújulás pártjának támogatásával *Kassa* István indult küzdelembe. *Mindkét oldalon nagyszámban vettek részt az agitációban a képviselők.*

Vasárnap a kora reggeli órákban kezdődött a szavazás, amely a kerület valamennyi községében *teljes rend és nyugalom jegyében zajlott le.* Ugy a kormánypártiak, mint az ellenzékiek fegyelmezett csoportokban vonultak fel a szavazókörökhöz, s a kora délutáni órákban, hat órára tüzték ki a zárórát. A szavazatok összeszámlálásának megkezdése után hamarosan kitünt, hogy *a magyar élet-párti jelölt vezet.* Végül a szavazatok összeszámlálása után megállapították az eredményt, amely szerint Hunyadi Buzás Endre 6105, Kassa István pedig 3713 szavazatot kapott. A választás eredményeként tehát a Mép jelöltje *2392 szavazatnyi többséggel nyerte el a kerület mandátumát.*

A vitéz *Várady* László lemondása folytán kiirt választásra a tiszamarosi kerületben, mint jelentettük, a megszabott határidőre *csupán a volt képviselő,* vitéz *Várady* László nyujtotta be az ajánlásokat. Ennek folytán a magyar élet pártjának hivatalos jelöltje ezúttal *egyhangúan nyeri el* a kerület mandátumát.

— **A természetes „Ferenc József" keserüvíz** régóta kitünően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javítja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

Magyarság Szinház Zene. film Művészet

Müller Mária és Svanholm Set bucsuestje az Operaházban

Két ilyen remek énekes, együtt — a legszerencsésebb véletlen. Fájdalmas is a búcsú *Müller* Máriától és *Svanholmtól,* akiknek három estre szóló vendégszereplése vasárnap ért véget „A nürnbergi mesterdalnokok" ünnepi hangulatban lefolyt előadásán. *Failoni* vezényelt forró átéléssel, a wagneri művészet nagyvonalú megértésével, *Losonczy* énekelte Hans Sachsot, meggyőző, megelevenítő ábrázolással, *Maleczky* alakította Beckmessert, a külföldinek is mintául szolgálható mesterjátékkal, *Sárdy* keltette életre Dávidot éspedig olyan elhihető, kedves természetességgel, hogy jólesett viszontlátni és hallani, valahányszor csak megjelent a szinen. Képességeik javát adták *Budánovits* Mária, *Székely, Hámory* és a többiek is a magyar együttesből, de *az est fénypontját mégis a két vendégművész közreműködése jelentette.* Nem túlzás, a magyart jellemző kedvezés a külföldi, az idegen iránt, nyulvánul meg vajjon ebben a — közönség lelkes tapsaival szentesített értékítéletben? — kérdezhetné joggal az önérzetes kivülálló?! *Mi az, ami kiemelkedővé teszi Müller Máriát éppúgy, mint Svanholm Setet?* Szép hang bőven akad nálunk is. Művész is, a javából. Szorgalomban, hitben, nemes becsvágyban sincs hiány. Mégis szembeszökő azonnal a különbség, mihelyt összehasonlításra kerül a sor. *A felkészültség, az iskola, vagyis az alap és a kiméletlenül megkövetelt inasévek: billentik a külföldi igazi nagy énekesek javára a mérleget.* Nálunk magasfokú a zenei izlés, kiváló az operai előadások színvonala, érdekesek, változatosak az előadásra tüzött dalművek, remek az énekesanyag, sajnálatosképpen azonban hiányos, befejezetlen, kitünően megnemalapozott az énekesek előkészítése az operai szerepekre, átmenetnélküli az út a sikeres növendékvizsgától a legkényesebb szerepvállalásokig. Igaz, hogy nekünk csak egyetlen operánk van és aki idevaló, azonnal helyet kaphat benne. Pedig még a legjobb énekesek is rászorulnak az inasévek fokozatos erőpróbát igénylő megérésére. Van-e módjuk azonban a mi énekeseinknek nyugodt, kényes gonddal egyengetett kifejlődésre? Korán süretelnek és ez a hiba. Ez a segíteni vágyó megállapítás kívánkozott a tollunkra, amikor a közönséggel együtt, mint müélvező, a két búcsúzó vendégművész salaktalan alakításában gyönyörködtünk. **(H. G.)**

* **Lohengrin helyett A láng az Operaházban.** Pénteken, november 1-én nem a hirdetett Lohengrin, hanem este félnyolc órakor A láng kerül előadásra. Szereplői Walter Rózsi — Silvana, Budanovits Mária — Eudoxia, Orosz Julia — Monica, Gere Lola — Agnese, Szilvási Margit — Agáta, Halmos János — Donello, Losonczy György — Basilio, Vitéz Tibor — Ördögüző, püspök. Vezényel Failoni Sergio.

* **Felavatták Balló Ede síremlékét.** Vasárnap délben avatták fel a Kerepesi-úti temetőben *Balló* Ede festőművész, a képzőművészeti főiskola volt tanára síremlékét. A kegyeletes ünnepségen az elhunyt művész özvegyén és a főiskola tanári karán kívül a művészeti és társadalmi élet előkelőségei, valamint Balló Ede volt tanítványai is résztvettek. Az avatóbeszédet *Ravasz* László református püspök mondotta, meleg szavakkal emlékezve meg Balló Edéről, az emberről, a művészről és a mecenásról. A festészet muzsáját ábrázoló emlékmü Pásztor János szobrászmüvész kiváló alkotása.

* **Szabadságünnep a nagykárolyi színházban.** Nagykárolyból jelentik: A város fiatalsága a városi színházban szabadságünnepélyt rendezett. A 22 éves román uralom után először hangzott fel szabadon a színházban a magyar szó. A város lelkes közönsége zsufolásig megtöltötte a nézőteret. Az ünnepi beszédet Rédei Károly evangélikus lelkész mondotta.

* **Déry Sári nagy sikere az Operettszínházban.** Néhány nappal ezelőtt mutatta be a Fővárosi Operettszínház a „Fiatalság — bolondság" című operettet. Az ujdonság sikere azóta teljes mértékben igazolta a színház vezetőinek elhatározását, amellyel a bemutatót egyben primadonna-avatássá is tették. A Szegedről meghívott fiatal és tehetséges *Déry* Sáriban Budapest közönsége és színházai annak a tipusnak a megtestesítőjét találták meg végre, amelyet esztendők óta kerestek: az operettprimadonnáét. A kitünő darabban estéről-estére, szinte jelenetről-jelenetre megtapsolja a közönség Déry Sári remek énekét és játékos készségét, a szakemberek pedig máris megállapitották, hogy a fiatal primadonna tehetségéből, az operettműfajon túl, bőven fog telni a prózai játékra is.

* **A regensburgi dómkórus hangversenye Szegeden.** Vasárnap este tartotta Szegeden a regensburgi dómkórus hangversenyét a fogadalmi templomban, amelyet zsufolásig megtöltött a város közönsége. A hangverseny a német-magyar kulturális együttmüködés jegyében zajlott le. A kórus kiváló teljesítményével a szegedi közönség őszinte elismerését vívta ki és az egyházi énekek, valamint liturgiák egész sorával ejtette csodálatba Szeged katolikus közönségét. A kórus hétfőn délelőtt továbbutazott Pécsre.

* **Palló Imre és Nagy Izabella nagyváradi hangversenye.** November 9-én ünnepi magyar estet rendez a nagyváradi Szigligeti-színház a két legnagyobb magyar dalénekessel, Palló Imrével és Nagy Izabellával az Operaház tagjaival. Müsorukon magyar müdalok (Kodály, Bartók gyüjtése), magyar operákból részletek (Háry, Bánk bán), valamint magyar dalok cigányzenekisérettel szerepelnek.

Egy asszony három élete

Rachel Piell „Egy asszony három élete" című regénye rövid idő alatt világszerte népszerüvé vált. Számos nyelvre lefordították, majd az amerikai Warner-vállalat filmet is készített belőle. A filmváltozat főszerepeit Bette *Davis* és Charles *Boyer* játsszák. Hir szerint a regény rövidesen színdarab formájában is a közönség elé kerül.

* **Református egyházi zeneünnepély.** Az országos protestáns napok alkalmából kedden este 6 órai kezdettel a józsefvárosi református templomban egyházi zeneünnepélyt rendeznek, amelynek müsorán Orlando di *Lasso, Praetorius, Pachelbel, Bach, Kodály, Árokháty, Vikár* Sándor és *Gárdonyi* Zoltán különböző orgonaszólói és énekkari müvei szerepelnek. A hangversenyen közreműködik a nagykörösi református tanítóképző intézet énekkara *Márton* Barna tanár vezényletével. A hangverseny előtt *Vásárhelyi* János erdélyi református püspök mond ünnepi beszédet.

* **Az Andrássy Szinház újdonsága.** Az Andrássy Szinházban szerdán lesz a főpróbája és csütörtökön a bemutatója *Török* Rezső „Nehéz ma férjhezmenni" című bohózatának. A darab *Csathó* Kálmán rendezésében kerül előadásra, s a főszerepeket *Bulla* Elma, *Vaszary* Piroska, *Feleky* Sári, *Vágóné* Margit, *Dajbukát* Ilona, *Szaplonczay* Erzsi, *Bilicsi* Tivadar és *Szakáts* Zoltán játsszák.

* **Dr. Plank tánciskola Andrássy-út 24.**

* **Brahms Requiemjét** adja elő a székesfővárosi zenekar a Palestrina-kórussal együtt november 1-én este 8 órai kezdettel a zeneakadémia nagytermében. A Requiemen kivül a müsoron Pergolese: Stabat Mater-je szerepel Basilides Máriával, Kovács Ilonkával és Csóka Bélával a szóló részekben. Az együttest Vaszy Viktor vezényli.

* **Szerdán este mutatják be a Schubert-filmet.** A Scala-filmszínházban szerdán este 10 órakor mutatják be a „Schubert-szerenád" című francia romantikus filmet, amely a nagy zeneköltő és a bécsi angol táncosnő szerelmi regényét örökiti meg a vásznon. A film minden előadása előtt a színpadon Misley Anna tánccsoportja szerepel.

* **Naponta két előadás a Kamara Varietében.** A Kamara Varieté november 1-től kezdve naponta délután mérsékelt helyárú előadásokat tart. Ezek az előadások fél 6 órakor kezdődnek és 8 óráig tartanak. Az esti előadásokat a jövőben is fél 9 órai kezdettel tartják.

* **Stan és Pan az idegenlégióban.** A francia idegenlégió festői egyenruhája feszül a mozivászon két népszerü komikusán legújabb filmjükben, amely az afrikai sivatagba vezet. A trópusi hőségben hol teveháton, hol repülőgépen vívják meg harcukat a bennszülött törzsekkel és minden tettük nyomán viharos derültség támad. Mulatságos kalandokon mennek keresztül s burleszk játékukkal akkor érik el a nevettetés tetőfokát, amikor egy repülőgép fedélzetén szerepelnek kiszolgáltatva a véletlen vak eszközeinek. Stan és Pan új filmjét „Repülő ördögök" címmel a napokban mutatják be Budapesten.

Révai uj kiadása

Bánhidy Antal: Pilóta lettem

A pilóta iskolája és a férfi iskolája ez a könyv. Kirándulással kezdődik, egy gyermekkori emlékkel: az erdélyi városka mellett elterülő mezőn repülő-bemutatót tartanak. A gyermek képzeletét mélyen megragadja mindaz, amit lát, megsejti, hogy egy új, bátor, férfias életformával találkozott. A gyermekkori emlék életcéllá erősödik benne s könyve arról szól, hogyan valósulhat meg a cél, hogyan lett az egykori rajongóból híres magyar pilóta.

Bukarest elutasitotta Gyárfás Elemér javaslatát a magyar-román békéltető vegyesbizottság kiküldéséről

Bukarest, október 28.

Gyárfás Elemér a romániai magyarság nevében ajánlatot tett a román kormánynak, hogy a román fennhatóság alatt maradt erdélyi magyarokból és a Magyarországhoz visszacsatolt területen élő románokból álló vegyesbizottság a magyar-román megbékélés előmozdítása céljából beszélje meg a kisebbségek irányában teendő legsürgősebb intézkedéseket és e tárgyban tegyen javaslatot a két kormánynak. Ezt a magyar javaslatot mind Antonescu kormányfő, mind a román külügyminiszter elutasította.

Letárgyalta a Ház a népszámlálási törvényjavaslatot

Érdékes felszólalások a törvényhatósági javaslat vitájában

Tasnádi Nagy András elnök délelőtt tíz órakor nyitotta meg a képviselőház hétfői ülését. Bejelentette, hogy a folyó ülésszakra a bizottságok megalakultak, majd az állandó összeférhetetlenségi bizottság még esküt nem tett tagjai *letették az esküt*. Ezután rátértek az *1941. évi népszámlálásról* szóló javaslat tárgyalására.

Donáth György előadó ismertette a javaslatot. Rámutatott arra, hogy az államvezetés számára alig van érdekesebb kérdés, *mint a vezetett nép számbavétele*. Az államvezetés a nép számszerű nagyságát, *fejlődését vagy pusztulását* a népszámlálás adataiból ismerheti meg. Ismertette az 1869-ben történt első s az ezt követő népszámlálásokat, s hangsúlyozta, hogy a most megejtendő népszámlálás *a magyar állam életében legalább is olyan fontosságú, mint az 1869-iki volt*. A trianoni Magyarország helyett egy megnövekedett ország tart szemlét *önmaga felett*, hogy láthassa, milyen erőkkel, milyen társadalmi strukturával indulhat tovább azon az úton, amelyen nemzeti fejlődését és nagyságát biztositani akarják. Fontos, hogy a magyar állam minden polgára átérezze ennek a nagyszabású statisztikai adatfelvételnek a jelentőségét és *komolyságával, őszinteségével hozzájáruljon a népszámlálásból nyert adatok megbizhatóságához.*

A népszámlálásnak a legmagasabb tudományos szinvonalon kell történnie

Matolcsy Mátyás hangsúlyozta, hogy a nemzeti szocialista mozgalom *elsőrendű fontosságúnak tartja a statisztikai szolgálatot*. A népszámlálás megtartása egyenesen nélkülözhetetlen a magyarság további vezetése szempontjából. Kérte, hogy *a népszámlálás a legmagasabb tudományos szinten történjék s lehetőleg rövid idő alatt publikálják az eredményt*. Kérte továbbá, hogy a feldolgozásnál a csonka országra vonatkozó adatokat *külön állitsák össze*, mert ha csak a megnagyobbodott országra vonatkozó adatokat közlik, ebből csak rendkivüli erőfeszitések után tudják megállapitani azt, hogy *az 1930-as állapottal szemben micsoda változás történt a csonka országban*.

Homicskó Vladimir azt kérte, hogy a kárpátorosz nép nyelvét, nemzetiségét és vallását *a tényeknek megfelelően vegyék be a statisztikába*. A cseh statisztikai felvétel a görögkeleti vallásúak hátrányára készült s ugyanigy a nyelvi felvétel is, amennyiben *nem akarták őket oroszoknak elismerni*.

A Ház ezután a javaslatot *általánosságban elfogadta*, majd rátértek *a törvényhatósági bizottsági tagsági jogokról* szóló javaslat tárgyalására.

Bárczay János előadó rámutatott arra, hogy az 1934 őszén megválasztott törvényhatósági bizottsági tagok mandátumát *1940. év végéig meghosszabbitották*. Ebben az évben azonban ismét olyan területek tértek vissza Magyarországhoz, *amelyeken a törvényhatósági bizottsági választásokat egy ideig megtartani nem lehet*. Ez a körülmény tette szükségessé, hogy a kormányzat ismét a törvényhozáshoz forduljon a törvényhatósági bizottsági tagok mandátumának *egy évvel való meghosszabbitásáért*. Indokolja ezt a javaslatot az is, hogy rövid időn belül *olyan törvényhozási intézkedések kerülnek a Ház elé*, amelyek ha törvényerőre emelkednek, *meg fogják változtatni a törvényhatóságok képét és összetételét*. E reformjavaslatok meghozatala után tehát nem akarják újabb választásoknak kitenni a választó polgárokat. Ugyanezek indokolják *a székesfőváros törvényhatósági bizottsági tagok mandátumának meghosszabbitását is*.

Budinszky László szerint a javaslat nem rendelkezik atekintetben, hogy az 1941. év december 31-ével *lejáró határidőn belül*, vagy pedig ez idő *lejártával* kell a választásokat megtartani. A javaslat negyedik szakasza kizárja a zsidótörvény hatálya alá eső törvényhatósági bizottsági tagok megbizatásának meghosszabbitását, *helyt ad ellenben ez ellen a panasznak* s igy megtörténhetik, hogy zsidóknak tekintendő bizottsági tagoknak is megmarad a megbizatása *még egy évig*. A folytonos meghosszabbitás a törvények szellemével ellenkezik.

Müller Antal arról beszélt, hogy a zsidó és liberális szellemnek *minél előbb el kell tünnie a közéletből*. Wolff Károly keresztény községi pártja ezen dolgozott az elmúlt húsz év alatt, hiszen azelőtt az volt a helyzet, hogy *a zsidó igazgatóktól, tanitóktól alig lehetett egy lépést is tenni, s az üzemeket mind zsidók vezették*. Ezek hosszú és megfeszitett munka után eltüntek a székesfőváros közületéből. A székesfőváros autonómiájában *a keresztény világnézeti felfogás uralkodik*. Azok a zsidó törvényhatósági bizottsági tagok, akiknek ez a javaslat meghosszabbitaná a mandátumát, *már régen kikerültek a bizottságokból*. Ha elvonatkoztatjuk magunkat a pártpolitikától, akkor magunkévá tehetjük a javaslat indokolásait.

Szöllössy Jenő arról beszélt, hogy a székesfőváros vezetésében *a szabadkőmüves szellem még erősen képviselve van*. Ugyanigy az ő kerületében, Makón, a városi közigazgatásban is *még mindig ott vannak a régi zsidó tisztviselők*. Nem először halasztják már el a választásokat s ennek az az oka, hogy *a kormányzat irtózik a választásoktól*. Az alkotmányreformot sem lehet a régi alapokra ráépiteni, ezért szükséges szerinte a választások megtartása. *A mandátumok meghosszabbitása megnehezíti az unifikációs munkát*. A felhatalmazásnélküli alkotmánymódositás pedig csak az önző hatalmi önbiztositás céljait szolgálja.

Szükség van a kiválasztott szellemi értékek hierarhiájára

Donáth György hangsúlyozta, hogy helytálló a javaslat indokolása, amely szerint a választásokat a most visszatért területekre való tekintettel el kell halasztani. Amikor *minden magyar ember szeme azokon a világtörténelmi eseményeken van*, amelyekről nem tudjuk, hogy a mi fajtánkat mennyiben érintik, akkor a törvényhatósági bizottsági tagok választása szinte illetlen dolognak látszik. *Nem volna célszerű óriási költségeket fektetni be a választásokba most, amikor fontosabb dolgokra kell a pénz*. Ha alkotmányreformra kerül a sor, akkor ezt nézete szerint meg kell előznie a törvényhatóság reformjának. *Szükség van az új szellemi erők kiválasztására, egészséges hierarhiájuk megteremtésére*, erre pedig a demokrata rendszerek alkalmatlanoknak bizonyultak, *át kell tehát térni egy jobb és egészségesebb rendszerre*. Ezt a törvényhatóságokban is meg kell valósitani.

Serényi Miklós gróf nem tartja helyénvalónak a javaslat indokolását. Meg van győződve arról, hogy *a választások a törvényhatóságok összetételében fölényes nemzetiszocialista előretörést eredményeznének*. Szükségesnek tartaná, hogy a vármegyék közérdekü kérdésekkel foglalkozzanak, amire ma nincsen mód, mert *a főispánok ilyen esetben rögtön megvonják a szót*. Kéri a belügyminisztert, hogy a választásokat sürgösen irassa ki, mert a magyar élet pártjának nincsen joga és felhatalmazása arra, *hogy az alkotmányreformot elvégezze*.

Szakáts Pál szerint az 1929. XXX. törvénycikk úgy rendelkezik, hogy a választásokat *egyöntetűen, egyszerre kell megtartani*, s ez 1934-ben meg is történt. A most visszatért területekre való tekintettel kellett benyujtani ezt a törvényjavaslatot. A mostani idők nem tennék indokolttá azt, *hogy az országot egy választási küzdelem izgalmainak kitegyék*. A készülő alkotmányreform a választások elhalasztását indokolja. A javaslat idehozatala nem azt célozza, hogy a kormányzat és a párt *nem kivánja az ország népét meghallgatni*.

Mosonyi Kálmán arról beszélt, hogy az utolsó képviselőválasztás óta, az időközi választásokat nem számitva, nem volt választás Magyarországon. *Nem volt választás se a Felvidéken, se a Kárpátalján se a törvényhatóságokban* s ez a javaslat most elhalasztja egy évvel a vidéki törvényhatóságok választását. A törvényhatóságok a magyar közigazgatásnak igen fontos részei. A kormányzatnak nem szabadna a területek visszatérénél *mindent felhasználnia a mandátumok meghosszabbitására*. Számtalanszor kinyilatkoztatták, hogy a nyugalom szigete vagyunk, s ha ez igy van, *akkor nincs akadálya a választásoknak*. Ami a rendszernek jó: a választások elhalasztása, gyülöstilalom, cenzura stb., az árt az országnak. Beszéde végén üdvözölte *a hős olasz nemzetet, abból az alkalomból, hogy az olasz csapatok Albánián keresztül bevonultak Görögországba* és ezzel megakadályozták azt, hogy az angolok Görögországon keresztül támadást intézhessenek. (Éljenzés és taps a Ház minden oldalán.)

Szinyei Merse Jenő elnök indítványozta végül, hogy a Ház legközelebbi ülését *kedden* délelőtt tíz órakor tartsa, napirenden a most tárgyalt javaslat vitájának folytatásával.

Az elnöki napirendi indítvány elfogadásával az ülés délután két órakor véget ért.

Hóman Bálint beszéde után a képviselőház egyesitett bizottsága elfogadta a kultusztárca költségvetését

A képviselőház pénzügyi és vallás- és közoktatásügyi egyesitett bizottsága hétfőn délután *Bárczay* János elnöklésével letárgyalta a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetését. A kormány részéről *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter, *Szily* Kálmán és *Fáy* István vallás- és közoktatásügyi államtitkárok és *Szász* Lajos pénzügyi államtitkár vettek részt az ülésen.

Tömböly Dénes részletes előadói ismertetése után hosszú és mélyreható vita indult meg az egyes címek felett. A vitában résztvettek *Szabó* Zoltán, *Virágh* Béla, *Festetics* Domokos gróf, *Rátz* Kálmán, *Padányi Gulyás* Jenő, *Stitz* János, *Szabó* Gusztáv, *Vásáry* István, *Laky* Dezső, *Balás* Károly, *Czermann* Antal, *Zichy* Nándor gróf, *Tauffer* Gábor, *Malasits* Géza, *Szabó* Gyula és *Benes* Zoltán.

Hóman Bálint a felszólalásokra válaszolva, többek között kijelentette, hogy igen behatóan foglalkozik a *tanyai lelkészségek* kiépitésének gondolatával és a kongruakérdés általános reviziójával. Rámutatott arra, hogy az *erdélyi műemlékek* számbavétele és lajstromának kiegészitése iránt azonnal intézkedett. A klinikák kérdéséről szólva bejelentette, hogy a szülészeti klinikákon a szülőhelyeket több mint 100 ággyal szaporitotta. Azzal szemben, hogy nem támogatja a kisemberek gyermekeinek főiskolai tanulását, megállapitotta, hogy az egyetemi hallgatók létszámának *36.8 százalékát teszik ki a legszorosabb értelemben vett kisemberek gyermekei*. 11.695 egyetemi hallgató közül 4.270 részesült internátusi ellátásban, 2.280 menzaétkeztetésben, 5385 kapott tanulmányi segélyt és kisebb ösztöndijat és 500 részesült a *Horthy* Miklós ösztöndijban. Bejelentette a miniszter, hogy a jövő félévben a *méltányosabb tandijrendszert életbe fogja léptetni*. Intézkedett a fenntartási pótdij és a fenntartási járulék egyidejű megszüntetése iránt.

Az elemi iskolai épitkezésekkel kapcsolatban hivatkozott arra a *3200 népiskolai objektum* felépitésére, amit az utolsó öt esztendőben aránylag kis anyagi eszközzel meg lehetett valósitani ott, ahol az iskolafenntartók is vállalták a rájukháruló aránylag kisebb terheket. E téren legfontosabbnak tartja a zsúfolt osztályok tehermentesitését. *Az iskolánkivüli népmüvelés* tekintetében utalt a már *elkészült törvényjavaslatára*, amelyet azonban addig nem kiván benyujtani, amíg a most szerzett erdélyi tapasztalatokat nem dolgozták fel. Ezzel kapcsolatban örvendetes haladást mutat a költségvetés, mert az eddigi dotáció 175 százalékos felemelésével már *400.000 pengőt tesz ki az erre a célra előirányzott összeg*. Ehhez járul a törvényhatóságok és más alapok részéről egymillió pengőt meghaladó támogatás. *Az ipari szakoktatás* tekintetében bejelentette, hogy ez az iskolatipus a *legköltségesebb* valamennyi között; a középiskolák megszervezése, illetőleg átszervezése és az iparos tanonciskolák kiépitése lassúbb ütemben folyik, mint a többi iskoláé. Az ipari szakoktatást egyébként a müvelt országokban mindenütt *a nagyipar szokta a felszerelés kiegészitésével és beszerzésével támogatni*. Reméli, hogy ez nálunk is rövidesen bekövetkezik. Végül bejelentette, hogy tárgyalásokat indított több várossal néhány *körzeti iparostanonciskola* megszervezése és az ezzel kapcsolatos *internátusok létesitése* iránt, továbbá az utazási kedvezmények biztositása ügyében.

A miniszter nagy érdeklődéssel kisért felvilágositásai és fejtegetései után az egyesitett bizottság a tárca költségvetését *elfogadta*.

Mussolini saját gépkocsiján vitte Teleki Mihály grófot a pontusi telepesek közé

Róma, október 28.

Vitéz *Teleki* Mihály gróf földmivelésügyi miniszter vasárnap reggel 8 óra 30 perckor érkezett feleségével együtt Rómába, ahol ünnepélyesen fogadták. A miniszter kiséretében volt vitéz *Ricsóy-Uhlarik* Béla miniszteri osztályfőnök, *Battha* Pál miniszteri osztálytanácsos, *Uray* Sándor miniszteri segédtitkár, *Kovrig* János miniszteri segédtitkár és *Nánay-Szabó* miniszteri fogalmazó. A miniszter fogadására megjelent a pályaudvaron *Villani* Frigyes báró quirináli magyar követ, az olasz kormány részéről *Tassinari* földmivelésügyi miniszter, továbbá *Borghese* herceg, Róma kormányzója és *Nannini* földmivelésügyi államtitkár. *Tassinari miniszter szivélyesen üdvözölte Teleki Mihály grófot*, aki elvonult a díszszázad arcvonala előtt, miközben *az egybegyült tömeg lelkesen megtapsolta a vendégeket*.

Teleki Mihály gróf programjában változás állott be, amely összefüggésben áll azzal, hogy *a Marcia su Roma évfordulójával kapcsolatos ünnepségek egy részét október 28-a helyett 27-én tartották meg*.

A pályaudvarról Teleki gróf és Tassinari miniszter *Agro Pontinba* hajtatott. *Apriliában* lelkes tapssal fogadták a magyar minisztert és kiséretét. *Háromnegyed tizkor kürtszó jelezte Mussolini érkezését. A Duce hatalmas turagépkocsijában fasiszta pártegyenruhában érkezett meg Apriliába, ahol a legszivélyesebben üdvözölte Teleki Mihály grófot.* Az apriliai látogatás végeztével Mussolini *saját gépkocsijára hivta meg Teleki Mihály grófot*. A mintegy 40—50 gépkocsiból álló sor ezután megindult a pontusi sikság bejárására. Utközben megfigyelték azt a hatalmas munkát, amelyet a fasizmus ezen a nemrég még mocsaras területen végzett. *Az út mentén mindenütt fehér tanyai házak emelkednek, ameddig csak a szem ellát. Egy-egy telepes családra átlag 20—25 hold föld esik itt.* A Duce és Teleki Mihály gróf többször megszakitották útjukat a pontusi vidéken és megnézték a különböző gazdaságokat. A következő állomás *Sabaudia* volt. Itt is lelkes ünneplésben részesitették őket. Aztán folytatták útjukat a pontusi vidék legnagyobb városi központja, *Littoria* felé. Hatalmas ünnepléssel fogadták a Ducét és a magyar mi-

Uriasszonyházvezetőnőt

keresek, ki nemcsak a háztartás (négytagú család + személyzet) feletti felügyeletet, de három árva gyermekem (14-től 18-ig) szerető lelki gondozását is vállalja. Intelligenciát, erélyt és szeretetet egyaránt megkivánó bizalmi állást kell betöltenie. Csakis

őskeresztény

egyedülálló, szolid, 40 éven felüli, abszolute úriasszonyok (lehetőleg német, francia nyelvtudás előnyben) ajánlatát kérem „Uri otthon 5694" jeligére a kiadóba.

BUDAPEST
1934 MÁR 27. 19
72 A

NEMZETKÖZI VÁSÁR
MESSE-FOIRE
BUDAPEST
1934. MÁJ. 4-14.

BUDAPEST
1934 MÁR 27. 19
72 A

NEMZETKÖZI VÁSÁR
MESSE-FOIRE
BUDAPEST
1934. MÁJ. 4-14.

2 f
MAGYARORSZÁG

Dr Szentiványi Gyula

ur

H

Lendre tér 7 IV

Pásztor János

A központi egyetem első emeleti középajtója fölé fenti szobrát: Magyarország védanzonyát helyezték el.

Vállalkozók Lapja

1933. nov. 9. (A központi egyetemi épület restaurálása.)

1083

1083. Gi

Sz. 1500-ba

Salamon király ítéle

A menyezetes trónuso
ki csipkekoronát visel, a bal
hogy a nála lévő gyermek
egyik asszonynak, felét pe
gyermek igazi anyja és sir
hogy ezt ne tegye, hanem i
a másik asszonynak, ki a
A faragott trón lépcsőjénél
szik. A háttérben az udvarh

Vászon, méretei 189 : 2
1893 november 21-én L. Resi
Elszámoltatott 1894 deczembe
lásra nézve lásd az 1895 má
május 10-iki 22919 sz. előadm
gadta az 1900 november 28-i
augusztus 26-iki 373 eln. sz. le

Jegyzet. L. az 1896-ik

III

Vét
1893

Pásztor János

a Kelet szobrának
alkotója.

Az Érdekes Ujság
1921. jan. 20.
archeppel

A szobrot 1945-
ben lebontották
és eltávolitották.

SZEGŐ VILMOS

bőr. és gépszíjgyára

Pestszenterzsébet, Határ - u. 61

Központi iroda és raktár:

Budapest, VI., Paulay Ede - u. 40

Távbeszélő: 121—090, 121—095

Gyártmányai, gépszíjbőrök, géphajtószíjak

Minőségi géphajtószíjak: „Szevi, Record, Favorit, Glóbus"

Varrószíjak

Az összes technikai bőrgyártmányok

PICKEREK, VERŐSZIJ, BŐRNADRÁGOK, GAZDASÁGI BŐRŐK

Pásztor János

Kobrain

l

A Pesti Városháza

1936. 7-8 sz.

32. l

Kétnyelvű

T: *25—8

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula úr

műemlékek országos biztosának titkára stb.

Budapest VI

Aréna út 41 sz.

Paintor James

l.

A Pesti Varosháza

1937. 11. 4. 5. l.

Sáskajárás

idején valamikor régen — tán kétszáz éve is van már — Biró Márton nébai püspök úr ezekkel a szentírási szavakkal szólította imahadjáratra ötvármegyés egyházmegyéjét: »Megnehezedett az Úr keze fölöttünk.« A hívek buzgón imádkoztak, hogy múljon el a veszedelem a termőföldek felől és a sáskák százezrei ne pusztítsák el az évi termést. Imádkoztak, de aztán kilépve a templom kapuján, nekigyürkőztek, hogy a maguk egyszerű módján irtsák a pusztító ellenséget doronggal, seprüvel, ásóval.

Az egykori sáskaveszedelem emlékét Veszprém püspöke elevenítette fel most szózatában, melyet papjaihoz intézett. Igen, megnehezedett az Úr keze fölöttünk. Ma nem sáskák törnek rá a magyar földre, hogy elpusztítsák egy esztendő termését, annyi verejtékes munka eredményét, hanem *ellenség* áll földünkön. Sanyargatják városaink és falvaink népét, rabolnak, fosztogatnak, öldökölnek s leányaink és asszonyaink becsülete ellen törnek. A veszedelem óriási, de nem leküzdhetetlen. Történelmünk folyamán átéltünk már borzalmakat és dacoltunk a veszélyekkel. Sokszor tehetetlenek voltunk a reánk törő ellenséggel, mint kétszáz évvel ezelőtt Biró Márton egyházmegyéjében a sáskák rohamával szemben. De miként azóta már gépeink vannak a sáskák elpusztítására, akképpen van hadseregünk, fegyverünk: korszerüen felszerelt honvédségünk az ellenség ellen.

Bízzunk és fogjunk össze. Számüzzünk sorainkból mindent, ami megbonthatna bennünket. A mai, mindennél veszedelmesebb sáskajárás idején, szedjük össze becsületes magyar erőnket s amíg a honvéd a haretéren — immár magyar fölön — verekszik az Ázsiából érkezett szovjet seregekkel, addig itthon vigyázzunk a *rendre*, mert hiszen gyászos példák figyelmeztetnek a multból bennünket arra, hogy ha a rend megbomlik, akkor elvész az ország. A lázítótartalmú röpiratok terjesztői közül sokan már lakat alatt vannak, erélyesen folyik a nyomozás a szerzők felkutatására, halállal bűnhődik a lázító. Ugyanekkor becstelen kezek arra vetemedtek, hogy *szobrot* robbantsanak: Gömbös Gyula márványszobrát pusztították el. Ilyen elvetemedettségre soha példa nem volt még nálunk, csak a rövidéletű tanácsköztársaság idején, amikor a bolsevisták a Millenniumi-emlékmű királyszobrait döntötték le talapzataikról. A magyar léleknek, a magyar természetnek idegen a szoborrombolás, a gyűlöletnek, a gyalázkodásnak, a vak bosszúnak ez az elaljasodott módja. A mi szobrainkat Trianon után egyes utódállamokban meggyalázták, lerombolták vagy megcsonkították, de mi soha ilyet nem csináltunk. Magyar ember képtelen erre s akik tegnap este a Döbrentei-téren szobrot robbantottak, nem lehettek magyarok vagy ha azoknak is neveznék magukat, lelkükből régen kiveszett az az érzés, amely magyarrá tesz valakit ország-világ előtt. Nem kételkedünk, hogy az elvetemült tettesek hamarosan az igazságszolgáltatás kezére kerülnek s elnyerik méltó büntetésüket. A mai válságos és nehéz helyzetben, amikor Ázsia harckocsijainak és repülőgépeinek sáskahada ellen küzd minden erejét megfeszítve a nemzet s »megnehezedett az Úr keze fölöttünk«, az ilyen bűnre és minden merényletre, amely a belső arcvonal rendje és békéje ellen irányul, elrettentő büntetésnek kell következnie.

Gömbös Gyula szobrát merénylők felrobbantották

Pénteken este 8 órakor a Döbrentei-tér környékét nagyarányú robbanás zaja verte föl s Gömbös Gyula szobra felől fény lobbant fel. A robbanás ereje megrázta a környező házak ablakait, sőt a Duna pesti partján is megremegtette az ablakokat. A közelben szolgálatot teljesítő rendőrök csakhamar megállapították, hogy Gömbös Gyula szobrát merénylők felrobbantották.

A főkapitányságról azonnal bizottság ment a Döbrentei-térre és az eljáró rendőrtisztviselők megállapították, hogy *ismeretlen tettesek a szobor lábához léc segítségével robbanóanyagot helyeztek. A robbanás ereje a talapzatról ledöntötte Gömbös Gyula szobrát* és megrongálta magát a talapzatot is. A tettesek kézrekerítésére széleskörű nyomozás indult meg.

A főkapitányság felhívása

A főkapitányság politikai rendészeti osztálya a Gömbös Gyula szobor ellen elkövetett merénylet ügyében felhívja a közönséget, hogy aki a szobor környékén tegnap este 8 óra tájban bármilyen gyanus körülményt látott, vagy olyan egyénről tud, aki egy 160 centiméter és egy 50 centiméter hosszú lécből összeszegezett és egy kis támasztóléccel kimerevített „akasztófa“ formájú tákolmányt készített, készíttetett, vitt, vagy ilyenről beszélt, azt jelentse személyesen a főkapitányság készenléti csoportjánál, Gróf Vigyázó Ferenc-utca 5. I. 82. számú szobában, vagy távbeszélő útján a főkapitányság hívószámán: 123—456 és kérje az 1156. számú melékállomást. A nyomravezető illő jutalomban részesül.

Hivatalos jelentés az éjszakai berepülésről

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Október 6-án az esti órákban egyes ellenséges gépek több útvonalon északkeletről az ország légterébe berepültek. Bombázásokról, károkról jelentés nem érkezett.

Berlini cáfolat az óriási német hajóveszteségekről terjesztett angol híresztelésekre

Berlin, október 7. (Interinf) Az Exchange angol hírügynökség szeptember 21-én jelentést közölt, amely szerint a brit tengernagyi hivatal tudtul adta, hogy a szeptember 2-ára virradó éjszaka a „katonák tízezreinek“ állítólagos Boulogneből való kiürítési kísérleténél a calaisi csatornán angol messzehordó ütegek tizenegy szállítóhajót, melyek csapatokkal és hadianyaggal voltak megrakva, elsüllyesztettek.

Hivatalos helyről felhatalmazták az Interinf-irodát, hogy ezzel a fantasztikus angol jelentéssel szemben megállapítsa a következő tényt:

A szeptember 2.-ára virradó éjszaka német biztosítóerők több csoportban átcsoportosítás során Boulogneból Dünkirchen felé áthaladtak a Calaisi-csatornán. A Gris Nez-fok áthaladása után brit messzehordó lövegek sortüzzel lőtték a járműveket. Az ütegek egy része egyes naszádok közelében volt, a hajók mégsem kaptak találatot. Csupán egy tengeralattjárót ért gránátrepesz-becsapódás a fedélzet falán. Azok közül a német hajók közül, amelyek azon az éjszakán Boulogneból kiindulva áthaladtak a Csatornán, egyik sem süllyedt el ellenséges messzehordó-ágyú találat következtében. *(MTI)*

A kormány tagjai megkoszorúzták Gömbös Gyula sirját

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: Vitéz jákfai *Gömbös* Gyula volt miniszterelnök halálának évfordulója alkalmából a magyar kormány tagjai pénteken, október 6-án, koszorút helyeztek a kerepesiúti temetőben lévő síremlékre. Délután 5 órakor érkezett a helyszínre *Lakatos* Géza miniszterelnök *Szentpály* Imre alezredes, szárnysegéd és *Galánffy* György százados, segédtiszt kíséretében. A miniszterelnök érkezésekor már ott volt *Rakovszky* Iván vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Reményi-Schneller* Lajos pénzügyminiszter, *Jurcsek* Béla földmívelésügyi miniszter, *Vladár* Gábor igazságügyminiszter, *Hennyey* Gusztáv külügyminiszter, *Markos* Olivér kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, vitéz *Gyulay* Tibor iparügyi miniszter, továbbá a honvédelmi miniszter képviseletében *Ruszkiczay-Rüdiger* Imre altábornagy, a honvédelmi miniszter állandó helyettese és a belügyminiszter képviseletében báró *Schell* Péter belügyi államtitkár. A kegyeletes aktuson megjelentek továbbá *Fáy* István és *Hatty* Endre miniszterelnökségi, *Mester* Miklós vallás- és közoktatásügyi, valamint *Kiss* Endre közellátásügyi államtitkárok.

A miniszterelnök érkezése után a kormány tagjai a siremlék elé vonultak, ahol fedetlen fővel néhányperces néma tiszteletadással hódoltak vitéz jákfai Gömbös Gyula emlékének, mialatt két díszruhás hajdu elhelyezte a kormány hatalmas virágkoszorúját. A koszorút »A magyar királyi kormány Gömbös Gyula emlékének« feliratú széles nemzetiszínű szalag díszítette.

A szövetkezetek vezetői a kereskedelmi miniszternél

A Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének *vezetői tiszteletek Markos* Olivér kereskedelmi miniszternél, aki előtt ismertették a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban a szövetkezetek munkáját. A miniszter elismeréssel emlékezett meg erről a munkásságról és megnyugtatta a tisztelgőket, hogy a kereskedelmi érdekképviseletek megszervezésénél a szövetkezetek méltányos kívánságait érvényesíteni fogja.

— **Nem fejtik már a carrarai márványt.** Évszázadok óta világmárka a hófehér carrarai márvány. Pedig tulajdonképpen a liguriai tengerpartnak e gyönyörű fekvésű márványbányáiban az igazi kincsek nem azok a fehér márványlapok, amelyek évszázadok óta látják el jóformán egész Európa szobrászainak és művészi síremlék-tervezőinek műtermeit. Ez a fehér márvány főleg kiviteli cikk volt, hiszen még a mostani világháború előtt is 30 millió lira értékű márványkövet szállítottak el Carrarából. Az olaszországi hadszíntér eseményei megállították a munkát annál is inkább, mert a termelés egyre kevesebb lett, amint az első világháború után gazdasági válság jelei mutatkoztak. A márványkifejtő vállalatok ezen a vidéken nem nagyipari üzemek, hanem többékevésbé kis családi vállalkozások. A carrarai márvány kifejtése szinte egyéni munka, a márványrétegek mélyen belenyúlnak a föld belsejébe és kifejtésük igen nagy szakértelmet követel.

— **Milliós rablás Rotterdamban.** Rendőröknek öltözött ismeretlen tettesek egy betörő üldözésének ürügyével behatoltak egy rotterdami vasúti postahivatalba és onnan 1,150.000 forintot raboltak el.

A Balkán politikai helyzete

Stockholm, október 7. *(NST)* A Svenska Dagbladed londoni jelentése szerint mértékadó angol körökben fokozott elégedetlenség figyelhető meg a balkáni helyzet miatt. Főleg Bulgária magatartása okoz nagy bosszúságot. A brit állásfoglalást Churchill legutóbbi beszédében abban szögezte le, hogy Bulgáriával csak akkor kötnek fegyverszünetet, ha az összes bulgár csapatokat visszavonják görög területről és Anglia egyelőre egyáltalán nem gondol arra, hogy Bulgáriát szövetséges hadviselőfélnek ismerje el.

Most Londonban a legnagyobb csodálkozással fogadták a félhivatalos bolgár nyilatkozatot, amely szerint Bulgária csapatainak szovjet főparancsnokság alá helyezésével hadviselő társ lett. Londonban hiányolják, hogy szovjet részről ezt nem cáfolták meg, valamint az a szintén bolgár forrásból származó állítást sem, hogy Trácia bizonyos részeit a jövőben szovjet és bolgár csapatok közösen tartják megszállva.

Ezenkívül Londonban egyáltalán semmit sem tudnak a romániai fejleményekről és a fegyverszüneti feltételek gyakorlati alkalmazásáról. Nem kevésbé homályos a jugoszláviai helyzet és általában Londonban több világosságot szeretnének a délkelet-európai viszonyok terén. Nyilván ezt a célt szolgálja a görögországi angol partraszállási vállalkozás is.

Mint a Svenska Dagbladed Newyorkból jelenti, ott az angol vállalkozást inkább politikai, mint katonai akciónak tekintik. A Newyork Times nyiltan kimondja, hogy Anglia számára arról van szó, hogy megvédje helyzetét az Égei- és Adriai-tengeren és Görögország megszállása annál inkább fontos, mivel a Balkán egyébként angol-francia érdekövezetből szovjet érdekövezetté vált.

Carpentier boxbajnokot letartóztatták

Bern, október 7. *(Néme' TI)* Mint a Feuille d'Avis Marseilleből jelenti, Georges Carpentier volt francia boxvilágbajnokot kollaboracionizmus gyanuja miatt letartóztatták.

A Tribune de Genève szerint Párisban őrizetbe vettek sok ujságírót. A következő személyekről van szó: André Thérivo, a Nouveaux Temps és a Pariser Zeitung volt munkatársa, Bunau-Varilla, a Matin volt igazgatója, Grimaldi, a Nouveaux Temps munkatársa, de Mortanagne, az Oeuvre munkatársa, valamint Joannin filmgyáros.

Röviddel ezelőtt letartóztatásba került Louis Renault is, a Renault-művek vezetője.

Súlyos ítéleteket hoznak a francia haditörvényszékek

Bern, október 7. (Német TI) A grenoblei haditörvényszék három újabb halálos ítéletet hozott. Az elítéltek között van egy asszony is. Egy tizenhatéves tanulót árulás miatt élethossziglani kényszermunkára ítéltek.

A valencei haditörvényszék további öt halálos ítéletet hozott. A vichyi haditörvényszék két vádlottat halálra ítélt, mégpedig a Doriot-párt egy tagját és a vichyi francia biztonsági rendőrség igazgatóját. A dignei haditörvényszék egy francia ezredest ugyancsak élethossziglani kényszermunkára ítélt. (MTI)

Vadgesztenye

A főváros polgármestere megengedte, hogy a diákkaptárok a közterületeken tanárok felügyelete mellett vadgesztenyét gyüjthessenek. Kivétel a Margitsziget, ahol az óvóhelyek hiánya miatt, tekintettel az esetleges légitámadásra, vadgesztenyét gyüjteni nem szabad. A fővárosi kertészetek, valamint a köztemetők igazgatósága utasítást kapott, hogy a diákkaptárosok vadgesztenyegyüjtését segítsék elő. A hullott vadgesztenyét a mai ipar igen sok mindenre fel tudja használni. A vadgesztenyegyüjtésről felvilágosítást ad a Diákkaptár Szövetség, Budapest, III., Zsigmond király útja 47. szám alatt.

— **Az Uj Magyar Museum**, a kassai Kazinczy Társaság irodalmi, tudományos és művészeti szemléje most megjelent V. kötetének 1. füzetével harmadik évfolyamába lépett. A folyóirat a válságos háborús időkben változatlan kitartással őrködik a felvidéki szellemi élet őrhelyén.

SPORT

NAC és KAC játékosok a labdarúgó HB-ban

Ferencváros—N. Vasas, Elektromos—Kispest Csepel—ZD

A labdarúgó Hadibajnokság ezen a héten két részre oszlik. Szombaton játszanak két és vasárnap három mérkőzést. A különlegessége ennek a fordulónak az, hogy már bekapcsolódnak a HB-ba a vidéki NB egyesületek játékosai, akik Budapestre jöttek és itt nem NB-egyesületek csapataiban játékengedélyt kaptak. Ezáltal különösen a Nemzeti Vasas, Elektromos és a Zuglói Danuvia csapatai erősödtek meg.

A Nemzeti Vasasok vasárnap d. u. ½3 órai kezdettel az üllőúti pályán a **Ferencváros** ellen már *Vécsei-ve*, *Mészárossal* és *Tóth III.*-mal, esetleg Budaival megerősítve állanak ki s ezt a körülményt nagyon figyelembe kell venni az esélyek elbírálásánál. Ha a Ferencváros teljesen tud is kiállani, — azzal a csapatával, amellyel a Kispest és Gamma elleni mérkőzéseket megnyerte — *még dr. Sárosi tudásával és nagyszerű irányításával sem mehet biztosra a felerősített Vasasok ellen.* Tudjuk, hogy a zöld-fehérek védelmében sok hiba van, Rudas sem teljesen fit, úgyhogy csak a multhetihez hasonló jó játékkal tudják ezt a mérkőzést is megnyerni.

Jutott azonban menekült játékos az *Elektromosoknak* és *Zuglónak* is (Barna, Dobos, Babolcsai, Tolnai) s ha ezek játszanak, akkor egyenlő ellenfelei lehetnek a Latorca-utcában és Csepelen ½3 órai kezdettel a *Kispestnek* és *Csepelnek* is.

Szombaton a *SzAC—Gamma* a Hungária-úton, a *BSZKRT—Ganz* a Sport-utcában délután ¼4 órai kezdettel nyilt mérkőzést vívhatnak, amelyben a vendégcsapatok sem indulnak esély nélkül. Lesz egy barátságos mérkőzés is vasárnap délután ½3 órakor a Kőbányai-úton az *Ujpest* és *MÁVAG* között.

12 „menekült" játékengedélyt adott ki az MLSz

Az MLSz hármas bizottsága tegnap este a következő menekült labdarúgóknak adott ideiglenes játékengedélyt:

Szegedi, Mészáros, Perényi és Tóth III.-a Nagyváradi AC-ból) és Budai (Ungvári AC-ból) a Nemzeti Vasasba, Halász (NAC) és Dobos (Debreceni VSC) az Elektromosba, Babolcsay (Kolozsvári AC-ból) és Tolnai (Marosvásárhely) a ZD-be, dr. Prohászka (KAC) a BEAC-ba, Tóth II. (NAC) a Rákoscsabai TK-ba, Szeifert (Kolozsvári MÁV) a MÁV ISE-be.

Az MLSz beveszi a HB-be a Szolnok, SBTC, DjMÁVAG és Szeged csapatát.

Bajnoki versenyek három sportágban

Az évzárásához közeledő atlétikai és kerékpársportok, valamint az új idényt kezdő birkózósport rendez ma és holnap bajnoki versenyeket.

Atlétikában ma és vasárnap délután 2 órai, valamint vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel bonyolítja le a MASz a Margitszigeten az ügyességi csapatbajnokságokat.

A kerékpársport a *hegyibajnokságot* bonyolítja le d. u. 2 órai kezdettel a Hármashatárhegyre a Szépvölgyi-út és Üröm-út sarkáról. Ez a verseny dönti el a hatos összetett bajnokságot, az országúti nagydíjat és Szent László-díjat is, tehát nagy lesz a küzdelem.

A birkózók *Budapest CsB-jében* a Nemzeti Sportcsarnokban vasárnap délután 4 órai kezdettel a *Csepel—BVSC* mérkőzése derbyjellegű, mert a tavalyi két első kerül szembe, de nem lesz érdektelen a *MÁV Előre—VI. ker. Leventék* és a *BSZKRT—MÁVAG* mérkőzése sem.

ÖKÖLVÍVÁSBAN a Kistext rendez szombaton délután 5 órai kezdettel meghívási versenyt Pestszentlőrincen a Fáy-utcai teremben.

ERDÉLYI MENEKÜLTEK!

Felveszünk kb 300 munkást (napszámost, kőművest, ácsot, állványozót, lakatost, vas- és fémesztergályost, hegesztőt, műszerészt, villanyszerelőt stb.) gépgyárunkba és építkezésünkhöz. Naponta reggelit, ízletes egytál ebédet, laktanyaszerű hálóhelyet ingyen adunk. **A szokásos budapesti órabért fizetjük.**

Jelentkezés: bármikor az Emág Gazdasági Gépgyár Rt. központjánál, Budapest, VI., Váci-út 19.

SZINHÁZ ÉS FILM

HURRÁ! ITT A SZERELEM!...

Elkészült az Operettszínház újdonságának szereposztása

A Fővárosi Operettszínházban még táblás házak előtt folynak a *Luxemburg grófjának* előadásai, a próbatermekben azonban teljes gőzzel folynak a soron következő ujdonság előkészületei és próbái. *Zsigray* Julianna, *Kovács* Kálmán és de *Fries* Károly *Hurrá! it't a szerelem!...* című operettjére készül a színház. A mulatságos, vidám s a sportifjúság életéből merített librettó hatalmas szereplőgárdát foglalkoztat. Tegnap este készült el az ujdonság teljes szereposztása, mely így fest: *Vizváry* Mariska, *Vaszary* Piroska, *Csikos* Rózsi, *Kertay* Lili, *Mednyánszky* Ági, *Lóránd* Lenke, *Taby* Márta, *Papp* Manci, *Latabár* Kálmán, vitéz *Gozmány* György, *Puskás* Tibor, *Misoga* László, *Párlos* Gusztáv és *Fülöp* Sándor.

Külön eseménye az új operettnek, hogy benne ismét színpadra lép *Latabár* Kálmán, az operettek nélkülözhetetlen vezérkomikusa. Az Operettszínház törzstársulatán kívül három kiváló vendégművészt foglalkoztat *Tihanyi* Vilmos főrendező, akinek vezetése alatt a próbák javában folynak. A zenekart *Endre* Emil vezényli, az operett hatalmas látványos díszleteit *Bercsényi* Tibor tervezi, a táncokat pedig *Horváth* Manci tanítja be. *Fényes* Szabolcs igazgató szerint az operett bemutatójára október utolsó hetében kerül sor.

MŰSORPOLITIKA

II. A RÁDIÓ

„Micsoda hatalmas kultúrtettel vihette volna előbbre a magyar zene ügyét, menynyire betöltötte volna hivatását, ha idejekorán felismeri a kérdés jelentőségét és fáklyahordozójává válik" — állapítja meg Lózsy János a rádió népzenei elzárkózásával kapcsolatban a Magyar Dal egyik legutóbbi számában. Mindössze két esztendeje, hogy a magyar népdal rendszeresen helyet kap a rádió műsorán Ádám Jenő „Magyar ének — magyar lélek" című sorozatában, amely nemrégen jutott el az ötvenedik előadásáig. Bizony igen kevés ez a mennyiség magyar népzenéből a szétsugárzott zenék között. Éppen ezért hatása is igen kevés lehet a korszerű egészséges magyar zenei tájékozódás irányában. Ez az ötven előadás elvész az egyéb zenei közvetítések tömegében, a magyar nóták és az állampolgárságilag magyar szerzemények tömegében. Pedig a századforduló gondtalan, mámoros magyarságát idéző nótácskák különösen ma nem időszerűek, sőt meg kell mondanunk nyiltan, hogy zenei úton akadályozzák a magyar öntudat valóságokon alapuló jobb fejlődését. Ami pedig a magyar szerzők műveit illeti, arról be kell látnunk, hogy magyar szerző nem jelent mindig magyar zenét is egyúttal. Magyar műzene csak a magyar népzenéből fejlődhet, népzenénket még kellően nem ismerő fiatal zeneszerzőink rondói és szonátái ugyanúgy lehetnének más nemzet fiainak is kísérletezése a zeneszerzés terén. Megengedjük: lehet jó zenét írni népzene nélkül is és viszont a magyar és keletközépeurópai népzenék alapos ismerete sem avat senkit zeneszerzői tehetséggé. Mindezt el kellett mondanunk, mert a magyar népdallal szemben azt is mondhatná valaki, hogy van magyar zene elég a rádióban.

A másik gyakrabban hangoztatott ellenvetés, hogy a közönséget nem érdekli a magyar népdal; azt kell adni, amit az előfizető igényel. Ezen az alapon azonban igen sok furcsaság kerülne a mikrofón elé. Lássuk be: a rádió közintézmény és első hivatása a nevelés. Azután ki érdeklődik olyan valami iránt, amit nem ismer? Előbb évekigtartó bőséges és sok formában történő közvetítéssel meg kell ismertetni népzenénket és azután lehet csak felvetni igazsággal a kérdést, hogy van-e szükség rá vagy nincs?

Ma és még sok éven át hihetetlennek tartjuk, hogy a rádió közönsége egy korszerű magyar műsorpolitika miatt felmondaná az előfizetést.

Zenei anyanyelvünkhöz ragaszkodunk, annak szellemében kívánjuk a jövőnket és ha kinyitjuk a rádiót, akkor is itthon szeretnénk érezni magunkat, ha a budapesti adóállomás műsorát hallgatjuk.

—k.

FÁBIÁN ESZTER, a Nemzeti Színház új tagja, aki a Kamaraszínház A férfi szíve című ujdonságában mutatkozik be, pár nappal ezelőtt hirtelen olyan rosszul lett, hogy be kellett szállitani az egyik klinikára. Állapota szerencsére gyorsan javul, úgy hogy néhány nap mulva meg lehet tartani a bemutatót.

FÉNYES ALICE, aki tudvalevőleg ikerpárt játszik kettős szerepként az Utcai ismeretség-ben, meghívást kapott egy fiatal házaspártól egy ikerpár keresztanyaságára. Fényes Alice örömmel tett eleget a meghívásnak.

A DÉRYNÉ JÁTÉKSZÍN megkezdte a színházi évadot Jászapátiban, ahol évek óta egyetlen színtársulat sem működött. Az évadnyitás alkalmából Szilágyi László és Eisemann Mihály Tokaji aszu című operettje került színre Károlyi Vilmos igazgató rendezésében.

A SZEGEDI Városi Színház együttese ismét együtt van, s rövidesen megkezdik a színházi évadot. Jelen pillanatban csak szénhiány hátráltatja a szegedi Városi Színház megnyitását.

A színházak szombati és vasárnapi műsora

OPERA: Szombat: Dorottya: A cremonai hegedüs; A magyar ábrándok II. és III. képe (½5). Vasárnap: Garabonciás (11); Bánk bán (O. D., ½5). — NEMZETI: Szombat, vasárnap este: A Nagyúr (VII., VIII., 5); vas. d. u.: Tacskó (2). — MŰVELŐDÉS HÁZA: Szombat, vasárnap d. u.: Szinigazgató; Kinceskeresők (O. V—4., ½6 és O. V—3., ½3). — VÍG: Minden este, szombat és vas. d. u.: Mesebeszéd (2, 5). — PESTI: Minden este, szombat és vas. d. u.: Candida: Az imádó és a férj (½2, 5). — ÚJ MAGYAR: Minden este és vas. d. u.: Utcai ismeretség (2, 5). — ANDRÁSSY: Minden este és vas. d. u.: Ne bizz a nőben (2, 5). — FŐV. OPERETT: Luxemburg grófja (5). — MADÁCH: Minden este és vas. d. u.: Ártatlanok (2, 5). — VIDÁM: Minden este és vas. d. u.: Romeo és Piroska (2, 5). — JÓZSEFVÁROSI: Minden este és vas. d. u.: Cserebogár, sárga cserebogár (1/24, 1/26). — KISFALUDY: Minden este és vas. d. u.: A pénz nem boldogít (1/24, 1/26). — NÉPVARIETÉ A SPORTCSARNOKBAN: Szombat este, vasárnap d. u. és este: Októberi téli cirkuszműsor (1/23, 1/26).

A mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V ü = Vasárnap és ünnepnap.

ADRIA (353—707): Sári bíró. (3 5 7; V ü 11 és 1-kor is.) — ATRIUM (153—034, 154—024): Az ördöglovas. (½3 ½5 ½7; Sz V ü ½1-kor is.) — BARLANG (422—722): Ártatlan. (3 5 7; Sz V ü 1-kor is.) — BÁROSS (149—510): Kis milliomos. (4 6; V ü 2-kor is.) — BELVÁROSI FILMSZÍNHÁZ (384—563): Nixi mindig bajt csinál. (1/24 1/26 ½7; V ü 1/22 1/23 1/24 ½5 ½6 ½7.) — BELVÁROSI HÍRADÓ (181—244): Beszélő kövek. Bányászélet. A nagy világ gyermekszemmel (kultúrfilmek). Rajzos híradó a bombákról. Magyar híradó. (Folyt. egyórás előadások 10—21 óráig.) — BETHLEN (225—003): Egy gép nem tért vissza. (3 5 7; V ü 1-kor is.) — BUDAI APOLLO (351—500): Sári bíró. (¼4 1/26 1/28; V ü ½2-kor is.) — CAPITOL (134—337): Szerencsés fiú. (1 ¾3 ½5 ½7; V ü 11 1/21 1/23 1/25 1/27.) — CORVIN (138—988, 339—584): Második hétre prolongálva! Ifjú sasok. (2 4 6; V ü 11 órakor is.) — CSABA (146—040): Egy gép nem tért vissza. (1/23 ½5 ½7; V ü 1/21-kor is.) — DEÁK (121—343, 125—952): Az ördöglovas. (1/23 ½5 ½7; Sz V ü 12-kor is.) — DUNA (111—994): A szív. (1/23 ½5 ½7.) — ERZSÉBET (222—401): Mintaférj. (3 5 7; V ü 1-kor is.) — FORUM (189—707): Harmadik hétre prolongálva! Álarcos lovag. (1/23 1/25 1/27; Sz 1; V ü 11 és 1-kor is.) — HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (222—499): Kincses Felvidék. Salmo, a pisztráng. Egy nap a cirkuszban (kultúrfilmek). Rajzos híradó a bombákról. Magyar híradó. (Folyt. egyórás előadások 9—21 óráig.) — IPOLY (292—626): Makacs Kata. (4 6; Sz V ü 2-kor is.) — JÓZSEFVÁROSI (131—316): Kék álarc. (3 5 7; V ü 1-kor is.) — KAMARA (423—901): Maga lesz a férjem. (1/212 1/22 1/24 1/26 1/28.) — KORZÓ (182—818): A kis vadóc. (3/23 1/25 1/27; Sz 1; V ü 11-kor is.) — MESEVÁR (114—502): Harmadik hétre prolongálva! Forgószél. (1/24 1/26 1/28; V ü ½2-kor is.) — NEMZETI APOLLO (222—002): Negyedik hétre prolongálva! Az első. (1/24 1/26 1/28; Sz 1/22; V ü 11 és ½2-kor is.) — NYUGAT (121—022): Nixi mindig bajt csinál. (1/23 1/25 1/27; szombat vasárnap és ünnepnap 1/21 órakor is.) — OTTHON (146—447): Sári bíró. (¾3 ¾5 1/27; V ü 11 és 1/21-kor is.) — PÁTRIA (145—673): Tajfun. (10 1/212 1/22 1/24 1/26 1/28; V ü 11 és ½2-kor is.) — PEST (221—222): Harmadik hétre prolongálva! Makkhetes. (1/212 ½2 1/24 1/26 1/28.) — RADIUS (122—098, 120—564): Nóra. (¾3 ¾5 1/27; Sz 1; V ü 11-kor is.) — SCALA (114—411): Menekülő ember. (2 1/24 1/26; V ü 1/21 órakor is.) — SZÉKELY (226—425): Kisasszony a mostohám. (1/23 1/25 1/27.) — SZITTYA (111—140): Harmadik hétre prolongálva! Az első. (1/24 1/26 1/28; Sz V ü ½2-kor is.) — TOLDI (224—443): Írta az élet. (10 1/212 ½2 1/24 5 ¾7; V ü 11 1 3 5 ¾7.) — TURÁN (120—003): Kék álarc. (¾1 1/23 1/25 ¾7; V ü 11-kor is.) — ÚJBUDA (268—999): Egy gép nem tért vissza. (3 ¾5 1/27; V ü 1-kor is.) — URÁNIA (142—046): G. P. U. (3 5 1/28; V ü 11-kor is.)

TÉLI CIRKUSZ a Népvarietében

Az egész nyarat nagy sikerrel átjátszott Népvarieté október minden szombatján és vasárnapján téli cirkuszt rendez a fütött Sportcsarnokban. *Tasnády* József igazgató szerződtette a Mexicanos akrobatacsoportot, a *Gasparini-duo* hajmeresztő motorkerékpármutatványait, Original Borsost, a hajlékonyság csodáját, Cavallinit, a zseniális bűvészt, San-Kay kínai zsonglőrt, a Vagabundokat és Dolovay Lucyt, Európa legszebb táncosnőjét. A téli cirkusz előadásai szombat ½6-kor, vasárnap 3 és ½6 órakor kezdődnek.

ÉRDEKES KÜLSŐ FILMFELVÉTEL készül vasárnap délelőtt. Tiz óra tájban az Erzsébet-téren forgatják Szeleczky Zita és Sárdy János szereplésével a „Miénk az élet" című új film egyik jelenetét.

A KASSAI NEMZETI SZÍNHÁZ „A bor" című Gárdonyi-darabbal nyitott, amelyben sikere volt a színház új tagjának, Kollár Liviának. A fiatal színésznő szépen, izesen beszél magyarul. A drámai szerepkörtől kezdve a szubrettprimadonnáig mindenféle alakitást produkált Kassán, azonkivül Budapesten is játszik novemberben az egyik színházban.

MÁTRAI-BETEGH BÉLA, aki a Vigszínház Mesebeszéd című operettjének szellemes és hajlékony versszövegeivel tűnt fel, verses romantikus játékot irt, amely iránt két előkelő magánszínházunk is érdeklődik.

HATVANBAN nagy sikere volt a Déryné Játékszín bemutatkozó előadásainak. Károlyi Vilmos és D. Szabó József együttese eddig a klasszikus és modern operettek egész sorozatával szórakoztatta a hatvani közönséget. A két igazgatón kívül különösen Hargitai Ilona és Bodnár Mici aratott nagy sikert.

RÁDIÓ

SZOMBAT, október 7.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó. Utána: Művészlemezek. 12.40 Hírek. 12.50 Folyamerők fúvószenekara. 13.25 Időjelzés. 13.30 Honvédeink üzennek. 14.00 Hlaszny B. együttese. 14.30 Hírek. 14.45 Mindenből mindenkinek. 15.40 Dr. Krajovics P.: Egészségre ártalmas ivóvíz házi javítása. 16.00 Séta az első pesti tárlaton. 16.10 Weber: Euryanthe — nyitány. 16.20 Hangképek innen-onnan. 16.45 Időjelzés. Hírek. 16.55 A német hallgatóknak. 17.30 Magyar nóták. 18.00 Őszi szellő muzsikája. 19.00 Külügyi tájékoztató. 19.10 Magyar költők a felhőkről. 20.20 Száll az ének szájról-szájra. 21.20 Mesterművek — mesterekkel. 22.00 Hírek. 22.10 Hírek német nyelven. 22.20 Ki mit szeret? 23.45 Hírek.

BUDAPEST II.: 17.00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven. 17.30 Mezőgazdasági félóra. 18.00 Német nyelvoktatás.

KISÉRLETI ADÓ: 18.30 Gondüző derü.

VASARNAP, október 8.

BUDAPEST I.: 8.00 Reggeli zene. 8.50 Hírek. 9.00 Unitárius istentisztelet. 10.00 Református istentisztelet. 11.00 Római katolikus egyházi ének és szentbeszéd. 12.15 Az Operaház zenekara. 13.00 Diószeghy M.: Vasárnapi séta. 13.45 Időjelzés. Hírek. 14.00 Jelentkeznek a nemzetőrök. Veress L. közvetít. 14.15 Hanglemezek. 15.00 Mezőgazdasági előadások. 15.45 Mesebeszéd. Közvetítés a Vígszínházból. Az I. felvonás után kb. 16.30 Hírek. 18.15 Beethoven: G-dur zongora-hegedü szonáta. 18.40 Molnár K.: Őszi szerenád. Hangjáték. 19.05 Hangképek a vasárnap sportjáról. 19.25 Cigányzene. 20.00 Hírek. 20.20 Magyar zeneszerzők félórája. 20.50 Ambrus Z.: Az igazi. 21.10 Szalonzene. 22.00 Hírek. 22.10 Hírek német nyelven. 22.20 A. Cortot Chopin-müveket játszik. 23.00 Szórakoztató zene. 23.45 Hírek.

BUDAPEST II.: 8.30 Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. 17.00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven.

KISÉRLETI ADÓ: 15.00 Gondüző derü.

HÉTFŐ, október 9.

BUDAPEST I.: 6.30 Üzen az otthon. 7.00 Hírek. Utána: Reggeli zene. 8.00 Hírek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. 8.30 Szórakoztató zene. 10.00 Hírek. 10.10 Szalonzene. 10.40 Művészlemezek. 11.40 Dr. Lévay L.: A csikszeredai Mikó-ujvárról. 12.00 Harangszó.

Hüvösvölgyi végállomástól 4—5 km távolságra létesült

Nagy-Budapest korszerű, előkelő kertes erdővárosa és üdülőszállodája

Néhány gyönyörű fekvésű telek átvehető a budvligeti részen vagy az épitendő szálloda közelében, egyenként 22 500 pengőért. Felvilágositás és előjegyzés: Gróf Teleki Pál-u. 19. I. 2.

Pásztor János

A magvető, bronz.

Tm Bp 1932.

8-as lap.

A „Historia Chronolog
Theodori de Bry relictam vidu
M.D. CVIII." czimläpján, me
Művészetek s az Igazság
tartó kétfejű sasnál a Hi
R. Imp." – „Matthias Arc
Medices Florēt" s jobbról:
Dvx Trās" – „Carol⁹ Princ.
képei vannak medaillono

Rézmetszet, méretei

Ltfa 804

Budapest. 1944
október 7

Esti Ujság

ÁRA 20 FILLÉR

KILENCEDIK ÉVFOLYAM, 228. SZ. SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, SZINHÁZJEGY- ÉS UTAZÁSI IRODA: BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 5. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKK SZ.: 49.927.

SZOMBAT

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY HÓNAPRA 5,20 PENGŐ, HÁROM HÓNAPRA 15 PENGŐ, EGYES SZÁM ÁRA HÉTKÖZNAP 20 FILLÉR. — A SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL TELEFONSZÁMA: *1—444—00.

GÖMBÖS GYULA

a két világháború közötti időszak magyar politikai életének egyik legerősebb és mindenesetre legérdekesebb egyénisége. Utjain nem komplikált tervek, nem balkáni ravaszkodások, hanem egyszerű és mélyről fakadó érzések irányították. A magyar fajta rajongó szeretete volt az az energia, amely életének utolsó pillanatáig szakadatlan lázas tevékenységben tartotta. Ezt a magyar fajtát akarta megerősíteni, elhanyagolt rétegeit felkarolni, egészében összetartóvá, jól megszervezetté tenni, — előkészíteni annak a második világháborúnak szörnyű teherpróbáira, amelynek közeledését Gömbös Gyula előre látta. Ösztönösen, elemi erejű érzésektől hajtva lett Gömbös Gyula az egész nagy politikai korszak egyik előharcosává, a népi és szociális gondolat képviselőjévé. Most a szemünk előtt válik mindent irányító, minden hadviselő fél táborában egyaránt érvényesülő programnak az a szociális gondolat, amelyet Gömbös Gyula a magyar viszonyoknak és saját robusztus egyéniségének megfelelő formában hirdetett.

A magyar sors végzetes megnemértéséről tettek tanuságot azok a ma még ismeretlen valakik, akik pokolgépet helyeztek el a Gömbös Gyula emlékét hirdető szobor talapzatánál. Ma, minden felforgató eseményekkel terhes esztendők távlatán is csak a régi, kicsinyes pártpolitikai harcok szempontjából látják Gömbös Gyula alakját és azzal együtt az egész magyar életet. Az egykori jobboldali politikus ellen irányult a merénylet, mit sem törődve azzal, hogy a régi jobboldal és baloldal küzdelmeinek minden értelmét elmosta már az idő és igazolta mindazokat, akik előre látták, hogy új, mindennél súlyosabb és kockázatosabb létharcra kell felkészülnünk, a politikai arcvonalnak bármelyik szakaszán állottak is. Ez a merénylet Magyarország megosztását, erőinek megbontását célozza most, amikor az ilyen kísérlet a legsúlyosabb bűnnél is több: végzetes hiba. Az a barbár kéz, amely a Döbrentei-téri szobrot ledöntötte talapzatáról, nem Gömbös Gyula emlékét sértette meg, hanem a nemzeti szolidaritást, a nemzet önvédelmi harcának érdekeit. Reméljük, hogy a megindult rendőri nyomozás eredményes lesz és a bűnösök megkapják azt a büntetést, amely arányban áll tettük súlyosságával és azzal a vandál lelkülettel, amelyből a pusztításnak, a vak gyűlöletnek ez a megdöbbentő hulláma fakadt.

Ujabb részletek a szlovákiai partizánok garázdálkodásáról

Felélénkült a légitevékenység a keleti arcvonalon

Szoviet csapatck a bolgár-török határon

Nagyváradtól délre és Aradtól nyugatra továbbra is visszaszorították az ellenséget

Hat-hét gépesített szovjethadosztály készül támadásra Belgrád ellen

Eredményes német helyi vállalkozások Duklánál

BERLIN, október 7.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

A keleti arcvonal déli szakaszán a rendkívül rossz időjárás a Kárpátok egész térségében megnehezítette a harci tevékenységet, de nem szüntette meg. A Szófiából Üszküb felé vezető ton szovjet-bolgár csapatok nyugat felé próbáltak előrenyomulni, de a bolgár határon lévő hegyekben a németek feltartóztatták őket.

Az új német főarcvonalat az erdélyi térségben, mely a Keleti-Kárpátoktól a Székelyföldön át délnyugati irányban Marosvásárhely felé és a város körül, majd tovább nyugati irányban Maros mentén halad, mint egy német haditudósító most közli, először csak elszakadt német csoportok és utánpótlási egységek létesítettek. Ezek a román árulás következtében történt besszarábiai arcvonalszeomlás után tartóztató ellenállással a magyar határvidéken mindaddig feltartóztatták a túlerőben levő szovjetcsapatokat, amíg új kötelékek nem érkeztek oda és összefüggő arcvonalat nem építettekki. Ebbe az új fővédelmi vonalba a szovjet és román csapatok eddig csak helyi betöréseket tudtak elérni, de általában a német elhárító arcvonal mind a Székelyföldön, mind Dél-Erdélyben minden rohammal szemben kitartott.

„A német-magyar csapatok új felvonulása, amelyet a romániai és bulgáriai politikai események tettek szükségessé, most már befejezéshez közeledik, úgy hogy először beszélhetünk egységes új balkáni arcvonalról" — írja a Neues Wiener Tagblatt szombat reggeli számában „A Dunáért folyó csata" című cikkében. A lap rámutat arra, hogy a német hadvezetőség a balkáni arcvonallal kettős feladatot akar teljesíteni, egyrészt a magyar és szerb terület ellen irányuló szovjet támadás elhárítását, másrészt az észak-déli összeköttetés biztosítását Szerbián át Görögországba. A szovjet viszont a lap nézete szerint a Dunáért indított nagyarányú csatával azt a célt követi, hogy a keleti arcvonal déli szárnyát átkarolja.

A honvédek eredményes vállalkozásai Temesvár vidékén és a szeged-nagyváradi arcvonalon

BERLIN, okt. 7. (MTI)

A szeged—nagyváradi arcvonalról további magyar-német sikereket jelentenek. Váradtól délre és Aradtól nyugatra továbbra is visszaszorították az ellenséget.

A bolsevisták Temesvár mellett csütörtökön megkísérelték, hogy az itt harcoló német SS-kötelékek átkaroló támadásokkal visszaverjék és megfosszák őket hátsó összeköttetéseiktől. A szovjet mozdulatot azonban idejében felismerték és oly hatásosan gyűrték le, hogy a tervezett művelet jelentékeny veszteségek mellett meghiusult. Valamennyi arcvonaltámadás véresen összeomlott, míg más SS-erők támadással el tudtak ragadni néhány helységet a bolsevistáktól. Magyar honvédalakulattok ugyanezen a vidéken eredményesen tudtak végrehajtani több vállalkozást az előrenyomuló szovjet alakulatokkal szemben.

Torda mellett kemény elhárító harcokban meghiusították a szovjet több előretörési kísérletét. A bolsevistáknak átmenetileg sikerült egyes helyeken a német vonalakba benyomulniok, azonban haladéktalan ellenlökésekkel ismét kivetették őket.

A német légi fegyvernem tevékenysége a keleti arcvonalon az október 6-ára virradó éjjelen is igen élénk volt.

A délkeleti harctérségben nehéz német harci- és csatarepülőgépek támadták az ellenséges jármű közlekedést és Nagyváradtól délnyugatra levő helységeket bombáztak. A harcbavetett német repülőgépek egy része bombákat dobott a román térségben az aradi ellenséges utánpótló pályaudvarra. Számos robbanást és tüzet figyeltek meg az eltalált lőszervonatokon.

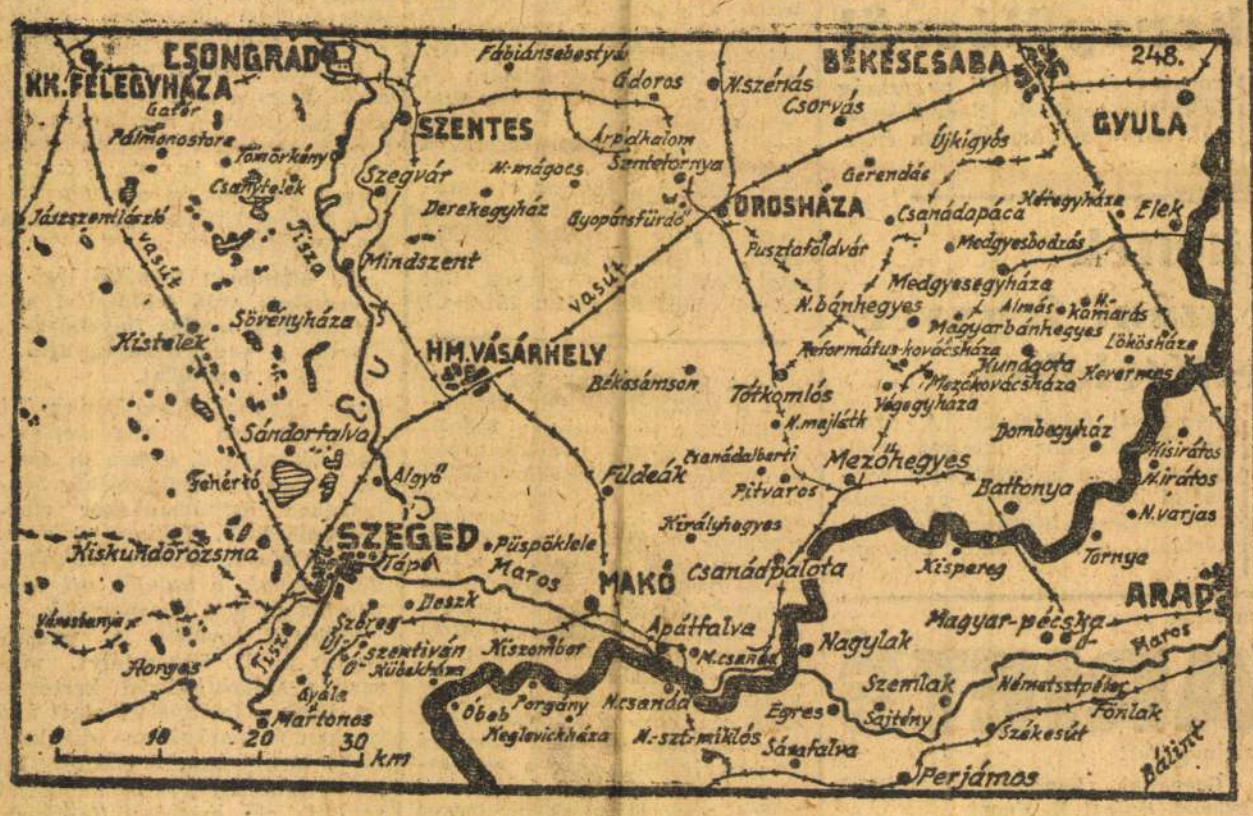

Súlyos harcok Pancsovától délkeletre és keletre

BERLIN, október 7.

A szovjet Belgrád térségében új erők odavonásával fokozta nyomását a német biztosító erők ellen. Ezidőszerint összesen mintegy 6—7 gépesített szovjet hadosztály állhat a Belgrádtól keletre és északra fekvő vidéken.

Különös jelentőségűek voltak azok a harcok, amelyeket Pancsovától délkeletre és keletre vívtak.

A szovjet itt több helyen ezrednyi erőkkel támadott. A támadásokat mindenütt véresen visszaverték s a bolsevisták főleg a jólfekvő német tüzérségi tűz következtében igen nagy veszteségeket szenvedtek emberben és fegyverekben.

A német védelmi erők Negotintól nyugatra szintén eredményesen tartották magukat. A bolsevistáknak azokat a kísérleteit, hogy nagy túlerőben lévő kötelékeik harcbavetésével összpontosított támadással semmisítsék meg a Zajecar városában körülzárt német biztosító alakulatokat, sikerült meghiusítani. Az SS-páncélos gránátosokból álló harccsoportnak merész előretöréssel sikerült kívülről széttörni a bolsevista körülzáró gyűrűt. A védősereg egyidejű kitörése következtében a bolsevisták óly súlyos veszteségeket szenvedtek, hogy nem voltak képesek a harcot tovább folytatni. (MTI)

A Saulentől északnyugatra várt nagytámadás, amely heves tüzérségi előkészítés és erős csatarepülőtámogatás után csütörtökön délután megindult, a délutáni órákig több kilométernyi tért nyert, főként mert az elülső német biztosító vonalak erőtakarékoskodási okokból gyengén voltak megszállva. Az első gépesített egységek és a hadseregtartalékok páncélos kötelékei délután avatkoztak be a harcokba. Nagyfokú erőösszefogással indított ellentámadásokkal megállították a szovjet előrenyomulást és elvágták hátsó összeköttetéseiktől a messze előrekalandozott bolsevista részerőket. A harcok egész éjszaka folytak és pénteken a délelőtti órákban teljes hevességgel ismét fellángoltak.

Ösel szigetén a német kötelékek egész napon át igen súlyos harcokat vívtak a számbelileg és anyagban nyomasztó fölényben lévő bolsevistákkal. Az esti órákban erőtakarékossági okokból megrövidített vonalakra vonták vissza őket. (MTI)

A Szovjet Duklánál egyelőre felhagyott a tömegtámadásokkal

BERLIN, október 7.

Az Interinf jelenti a beszkidi harcokról

Az előző napok súlyos veszteségei után a bolsevisták Dukla térségében csütörtökön már nem tudták többé támadásaikat az eddigi tömegbevetésekkel folytatni. A szovjet hadvezetőség ugyan Sanok és Krosno térségétől délre széles arcvonalon sok hoelyen támadásba vezényelte a rendelkezésre álló kötelékeket, e támadásokat azonban általában összefüggés nélkül vitték végbe; azok nagyobbára már a német vonalak előterében összeomlottak. Kisebb betöréseket azonnali ellenlökéssel kivédtek és kiküszöböltek.

Ezzel szemben páncélozott német harccsoportok, amelyeket az utóbbi napokban a hadműveleti tartalékból vittek az arcvonalra, eredményesen vittek végre egész sor helyi vállalkozást, bezárták az arcvonal hézagait és a főharcvonal előbbrehelyezésével új és az erőkkel való takarékoskodást lehetővé tevő állásokaot szereztél meg.

A Szovjet ennek során sok foglyot és együtvéve 25 páncélost vesztett. Egy nagyobb szovjet erőcsoortot, amelyet már az előző npon bezártak és amely csütörtölin megkísérelte a kitörést, ellenámadással a legszűkebb térre zorítottak össze, úgyhogy az mst már megsemmisítése előtt á. (MTI)

Meginduit a német ellenámadás Saulennél

BERLIN, október 7.

Az Interinf jelenti a keleti arcvonal északiszakaszán folyó harcokról:

Hatezer halottat és kétezer foglyot veszteltek a bolsevisták a Narev nyugati partján lévő hídfőjüknél

BERLIN, október 7.

Az Interinf írja a keleti arcvonal középső szakaszán folyó harcokról:

A Narev nyugati partján lévő egyik szovjet hídfő elleni sikeres német támadó vállalkozás két nap alatt legnagyobbrészt megfosztotta a bolsevistákat ettől az ugródeszkától s néhány óra leforgása alatt a legszűkebb térre szorította össze a szovjet kötelékeket

Eddig több mint 2000 foglyot és legalább 6000 halottat számoltak össze.

Az eddigi harcokban 64 páncélost, 47 löveget valamint sok nehéz gyalogsági fegyvert és egyéb hadifelszerelést megsemmisítettek vagy zsákmányoltak.

A bolsevisták heves pergőtűz után nagyszabású támadásokra indultak Rozától délre lévő hídfőjükből.

Többórás átmenetileg változatos harcokra került sor, abelyek során ellenlökésekkel megtisztították a német fő harci térségbe elért két betörést. (MTI))

Sztalin hozzájárult a hármas-értekezlethez

LONDON, október 7.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Az Exchange Telegraf washingtoni jelentése szerint ottani diplomáciai körökben úgy tudják, hogy Sztalin hozzájárult az újabb hárns értekezlethez Roosevelttel és Churchillel. Az értekezletet rövidesen megtartják.

Az Aaland-szigeteken szovjet ellenőrző bizottság érkezését várják

Stockholm, október 7.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Az Aaland szigeteken minden pillanatban szovjet ellenőrző bizottság érkezését várják. A Daghes Nyheter jelentése szerint a bizottság 10 emberből áll majd, köztük több katonai szakértőből. Ugylátszik, még nem történt döntés arranézve, hogy a szigeteket katonailag már most leszereljék.

Kapi Béla püspök a felekezetközi megértésről

A dunántúli evangélikus egyházkerület ezidén nem tart évi közgyűlést, a tárgyalási anyag azonban az egyházkerület presbitériuma elé kerül rövidesen. Ebből az alkalomból D. Kapi Béla püspök elnök összefoglaló jelentést készített, amelyben kiemeli, hogy

a veszedelemmel teli esztendőnk a sok változás közepette is változatlanul hagyta a kormányzó iránti szeretetet.

Az egyház imádsággal, hálás szívvel, testi és lelki erővel hűségesen áll Magyarország kormányzója mellett.

A továbbiakban Kapi püspök beszámol az egyházi szolgálatról és hangsúlyozza, hogy

az egyháznak az államhoz való viszonya zavartalan.

A mai nehéz időkben — mondja a püspök jelentése — *fokozottan kell munkálkodnunk a felekezetközi megértés érdekében.* Szükséges a hívek történelmi öntudatát megerősíteni, hogy megerősödve álljanak szembe a veszedelmekkel.

Amit mindenkinek TUDNI KELL...

A tejárusítókra-én, hétfőn az A jegyre 0.7, a jegyre 0.5, Azs jegyre 0.2 liter ejet szolgáltatnak ki. A C, D, Bzjegyekre nem adnak tejet.

Badoglio nem lesz londoni nagykövet

LONDON, október 7.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti: Mint a Daily Mail közli, lord Cranborne megcáfolta azokat a híreszteléseket, hogy Badoglio a Bonomi-kormány nagykövete lesz. Lord Cranborne kijelentette, hogy amennyire megállapíthatta, erről a kérdésről Londonban semmit sem tudnak.

Hivatalos jelentés az éjszakai berepülésről

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Folyó hó 6-án az esti órákban egyes ellenséges gépek több útvonalon északkeletről az ország légterébe repültek. Bombázásokról, károkról jelentés nem érkezett.

Fehívás a hadműveletek által érintett gazdákhoz

A hadművele és ezzel közvetlen szomszédos trületek gazdái sok nehézségbe ütköbek a gazdálkodás folytatásában, ai arra indította az *Országos Mezőgazdasági Kamarát* és az *Országos Magyar Gazdasági Egyesületet*, hcy fokozottabban álljanak az érintett gazdák rendelkezésére, részükre tájékoztatást adjanak, illetve ügyeik elintézését a hatóságoknál elegítsék. Az Országos Mezőgazasági Kamara ezért felhívja a tadműveletek által érintett gazdák figyelmét arra, hogy a gazdálkodással kapcsolatos ügyeikben felvilgosításért forduljanak akár telefonon, akár személyesen a Kamarhoz (Budapest, V., Szabadság-tér 10 Telefon: 122-795) illetve az Országos Magyar Gazdasági Egyesülethez (Budapest, IX., Köztelek-utca 8. Telefon: 187-954.)

Vadgeszlenyéből műgumi

Az idén is a diákkaptárosok gyüjtik össze a vadgesztenyét Budapesten

A székesfőváros polgármestere 237.803/1944—12. ügyosztály számú határozatával megengedte, hogy diákkaptáros igazolvánnyal ellátott tanulók a székesfőváros tulajdonát képező közterületeken felügyelő tanárok felügyelete mellett *a vadgesztenyét hullott állapotban gyüjthessék.* Felhívja a polgármester a VII. ügyosztályt, gondoskodjék arról, hogy a székesfőváros összes iskoláiban a diákkaptár felügyelő tanárai (tanítói) kellő gondossággal és lelkiismeretességgel járjanak el a vadgesztenye összegyüjtésénél és a munka ellenőrzésénél.

Az állandóan fennálló légiveszélyre való tekintettel a tanárok kötelesek figyelmeztetni a vadgesztenyegyüjtő tanulókat,

hogy nagyobb csoportban együtt ne gyüjtsenek, *hanem kettesével hármasával.* Ebben az esetben ugyanis a legközelebbi óvóhelyeken légitámadáskor elhelyezkedhetnek. Tekintettel arra, hogy *a Margitszigeten óvóhelyek alig vannak, a tanulók ott vadgesztenyét nem gyüjthetnek.*

Felhívja továbbá a polgármester a II. ügyosztályt, utasítsa a székesfővárosi kertészetet, hogy a felügyelete alatt álló tereken és parkokban diákkaptáros igazolvánnyal ellátott tanulók gesztenyegyüjtő munkáját segítsék elő, másrészt felügyelő személyzetükkel gondosan ügyeljenek arra, hogy a gyüjtőgyerekek a parkok, kertek növényzetében kárt ne tehessenek.

Végül felhívja a polgármester a X. ügyosztályt, utasítsa a Dunajobbparti és balparti köztemetők igazgatóságait, hogy

a vezetésük alatt álló temetőkben a diákkaptáros igazolvány felmutató diákoknak

kellő felügyelet mellett történő gesztenyegyüjtő munkáját segítsék elő.

A vadgesztenye értékesítéséről és szállításáról bővebb felvilágosítás az augusztusi és szeptemberi Diákkaptár Ujság harmadik oldalán található. A szövetség készséggel ad felvilágosítást. Cím: III., Zsigmond király-útja 47, első emelet 2. *Horthy István Diákkaptár Szövetség.*

Elkészítették a Bulgáriának szánt fegyverszüneti feltételeket

London, október 7.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenoti:

A Daily Telegráf jelentése szerint a szövetségesek elkészítették a Bulgáriának szánt fegyverszüneti feltételeket. A szovjet Bulgáriához intézett hadüzenete után a feltételeket revideálni kellett. Mihelyt az összes szövetségesek hozzájárulása megtörténik, a feltételeket átnyujtják.

— **A SZÖVETKEZETEK VEZETŐI A KERESKEDELMI MINISZTERNÉL.** A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége vezetői tisztelegtek Markos Olvér kereskedelmi miniszternél, akiek felajánlották a szövetkezetek önjetlen támogatását s egyben beszámoltak a szövetkezetek hathatós szolgálatairól a legutóbbi eseményekkel kapcsolatban. A miniszter elismeréssel fogadta a szövetkezetek helytállásáról szóló adatokat, külnösen az alföldi lakosság érdekeinek a védelme tekintetében s a szövetkezeteket megnyugtatta, hogy ez a hazafias magatartás csak megerősíti abban az elhatározásában, hogy a kereskedelmi érdekképviseletek megszervezésénél a szövetkezetek méltányos kívánságait érvényesíteni fogja.

Okvetlen nézze meg a

NÉPVARIETÉ

új októberi müsorát!

20 Világszám, Mexicános Comp, Gasparini, San-Kay, 7 Erdélyi, Dolovay L., 5 Vagabund, Hajnal M. Funzy

Előadások: csak szombat és vasárnap fél 6-kor, vasárnap d. u. 3-kor is

Erdélyi menekültek!

Felveszünk kb. 300 munkást (napszámost, kőművest, ácsot, állványozót, lakatost, vas- és fémesztergályost, hegesztőt, műszerészt, villanyszerelőt stb.) gépgyárunkba és építkezésünkhöz.

Naponta reggelit, ízletes egytál ebédet, laktanyaszerű hálóhelyet ingyen adunk. **A szokásos budapesti órabért fizetjük.**

Jelentkezés bármikor az **EMAG** Gazdasági Gépgyár Rt. központjánál, Budapest, VI., Váci-út 19. sz.

KÉPROMBOLÓK

Pokolgép robbant a pesti éjszakában. Vörös fény villant a Döbrentei-téren. Ledőlt egy szobor. Elpattant a márvány s szilánkokra szakadt. Megremegett a környék minden ablaka s az üveg halk rezdülését átvette a lélek.

Túlságosan elevenen él még Gömbös Gyula a magyar közéletben. Az idő még nem fehéríteti meg emlékezetét. Még nem vált történelemmé mindaz, amit cselekedett. Ma is vannak még hívei s ellenfelei, mintha itt járna közöttünk. Élő cselekedetei megnyitottak egy kort, amelynek minden mozzanatán rajta az ő bélyege a siron túlról is. Az a csoda lett az ő része, hogy közvetlenül a halál után is tovább él. Az államférfiak sorsa különben más. Halálukkal elnúlnak, csak nemzedékek mulva elevenednek meg újra. Gömbös Gyula új kapukat nyitott a nemzet számára s amikor ő kiejtette kezéből a vezéri zászlót, folyt tovább az özönlés ezeken a kapukon által, új jelszavak mellett, új vezetőkkel, új hitekkel, néha lendülettel, néha bukdácsolva. De mindig reá hivatkozva. Halála óta az ő emlékének, az ő politikai hagyományának hódolt minden kormány, minden jobboldali párt s mozgalom. Tegnap is koszorút helyeztek a szobrára. Estére eltörött a szobor.

Gömbös Gyula szobra még nem volt szimbolum, holott minden szobor szimbolum kellene hogy legyen. Élő és eleven politika zarándokhelye volt s élő ellenfelek járkáltak mellette.

Most megbojdult a világ. Gömbös Gyula szellemi sodrása régen ellanyhult. Hívei már nem tudták folytatni az ő lendületét. De szellemi hagyatéka mégis erők forrása maradt. Furcsa változások történtek körülötte. Még mindig váltakoznak hívei és ellenfelei. De mégis csak ő maradt a kiindulási pont, az alapvető elvek megteremtője s az eszmekörök összefogója. Ezért láttak talán az ő szobrában egyesek mégis szimbolumot. A nemzeti — keresztény — szociális Magyarország szimbolumát. Nem a pártvezér, nem a miniszterelnök szobrát döntötték le tegnap merénylő kezek. Nem csupán Gömbös Gyuláról volt szó, hanem arról a Magyarországról, amelyet megálmodott s meg szeretett volna teremteni. Sokan és sokféleképpen állottak vele szemben. Ő meggyőzni igyekezett, hogy megvalósulhasson az évezredes álom s megkongatta a lélekharangot azok felett, akikről tudta, hogy semmiképpen sem akarják a megvalósulást. Nem tudta befejezni a művet. A Mindenható kifürkészhetetlen akarata elszólította a munka helyéről, amelyhez az utolsó pillanatig hű maradt. Egy darab faragott márvány tört el tegnap mindössze. Sok minden között semmi egyéb nem történt. Változatlanul él a halott.

Mégis jel történt tegnap. Lármafát gyujtott a tegnapi pokolgép. Meg kell hogy világosítsa a lelkeket. Fénylővé kell hogy tegye az értelmet. Mert ebben a vonatkozásban valóban szimbolum — a merénylet. Jele és bizonyítéka annak, hogy kérlelhetetlen gyűlölettel állunk szemben. Gyűlölettel, mely mindent el akar pusztítani. Embert, vagyont, kultúrát, szellemet. Értsük meg végre annyi tragikus példa után a Székelyföldön s immár az Alföld peremén, hogy itt nincs csak egyetlen választás: vállalni a harcot a végsőkig, az utolsóig s vele az újrakezdés reményét, vagy feladni mindent s egy legázolt, megbecstelenített szolgasorsra ítélt népet hagyni a jövendőre.

Ezt világította meg tegnap a pokolgép vörös lángja, mely sok mindenért szégyenpírt kerget az orcánkba.

— **WENDELL WILLKIE** volt republikánus elnökjelölt súlyos beteg és kórházban fekszik. Csak annyit közöltek, hogy penicillinnel kezelik. (NST)

— **GEORG CARPENTIER** volt francia boksz világbajnok, mint Marseilleből jelentik, együttműködés gyanuja miatt letartóztatták. *(MTI)*

A 37. számú magyar hadijelentés

A Magyar Távirati Iroda jelenti:
A honvédvezérkar főnöke közli:

A Bánát területén át nyugati irányba előnyomuló ellenséges éleket határvadász erőink a Tisza vonalában megállították.

A makó—nagyszalontai szakaszt védő honvédcsapatok ellen az ellenség erőinek felzárkóztatása után megindította várt nagy támadását. Súlyos harcok vannak folyamatban. Saját ellentámadásaink megindultak.

Nagyváradtól délre az ellenség október 3-án és 4-én nagyobb erőkkel támadott. A támadásokat visszavertük. Azóta ezen a területen a harcok ellanyhultak.

Torda—Szászrégen térségében az ellenség folytatta támadását, de lényeges eredményt sehol sem sikerült elérnie.

A Keleti- és Északkeleti-Kárpátok arcvonalán csupán a Tatár-hágó és a Vereckei-szoros terü etén került sor lényegesebb harccselekményekre, ahol az ellenség nagyobb erőkkel végrehajtott derítővá lkozásait a honvédcsapatok visszaverték.

A hadijelentés kiegészítése

Illetékes katonai helyről közlik a 37. számú magyar hadijelentés kiegészítéseképpen:

A Bánáton át a Tisza felé előretörő szovjet csapatokat Titel előtt földi harcra bevetett folyamőralakulataink állították meg. A kifejlődött harcokban már az első napon felmorzsoltak egy, partizánokkal is megerősített szovjet századot. Ezekben a harcokban kitűntek: Szilágyi István folyamőrhadnagy, Abaffy György főhadnagy és egyik, Budapestről származó huszárszakaszunk Möchner Antal zászlós vezetésével.

A Tisza—Körös szögtől keletre elterülő nagyalföldi térségben teljes hevességgel tombol a csata. A makó—nagyszalontai határszakasz mentén védő honvédcsapatok minden talpalatnyi földért kemény harcot vívnak a náluknál sokszorosan nagyobb túlerővel rohamozó szovjet csapatokkal.

A kilőtt ellenséges páncélosok száma igen nagy. Az ellenség véres veszteség is igen súlyos. Az itteni helyzet tisztázására — mint a hadijelentés is megemlíti — ellentámadásaink megindultak.

Az elmult idők itteni harcaiban a magyar katona vitézségére és helytállására jellemzők a következő névszerint is kiemelésre méltó haditettek:

Guvits István huszártizedes önként vállalkozott az ellenség felderítésére, átlopakodott az ellenséges vonalakon és bár két ízben elfogták, leleményesen kiszabadította magát és értékes felderítésü jelentéssel tért vissza.

Bánd Ödön százados csoportjával az ellenség által körülvéve kitartott és az ellenség veszélyes irányú előretörését megakadályozta.

Kubik Andor hadnagy különösen bátor magatartásával tűnt ki.

Kimagasló teljesítményt mutatott fel egyik miskolci zászlóaljunkból, továbbá budapesti huszárokból és losonci tüzérekből álló harccsoport, mely önként jelentkezőkből összeállítva egy az arcvonal előtt 7 kilométerre fekvő fontos hidat hét órán át tartó tűzharc közepette felrobbantott.

Igen súlyos harcokban igen eredményesen támadott a Marostól délre egy német SS rendőrgránátos hadosztály is, mely a saját csapatainknak különösen értékes támogatást nyujtott, sok foglyot ejtett és nagyszámú zsákmányra tett szert.

A Nagyváradtól délre lefolyt harcokban különösen kitüntette magát egyik határvadász zászlóaljunk Kéthelyi főhadnagy parancsnoksága alatt álló százada, mely példaadó lendülettel végrehajtott ellentámadással egy máris fenyegető orosz előretörést megállított és visszavetett.

Kolozsvártól délre a magyar és német csapatok a most már egy hét óta tartó állandó ellenséges rohamokat nemcsak feltartóztatták, hanem még helyi ellentámadásokkal állásaikat meg is javították. Mint már az előző 36. számú hadijelentéshez fűzött kiegészítésben is megemlítettük, az itt harcoló 2. magyar hadsereg csapatainak teljesítményei minden dícséreten felül állóak.

Egyes csapatok és személyek vitézségének és helytállásának kiemelése és felsorolása szinte nem is lehetséges. Egyik északerdélyi honvéd-hadosztályunk, egyik hegyvidéki honvédcsapatunk és a hadijelentéshez fűzött kiegészítésekben ezen a területen már többször dícséretesen kiemelt egyik páncélos hadosztályunk hadtörténelmi emlékét állították a magyar vitézségnek.

A sok kiemelkedő példa közül kiragadva különösen kitüntette magát Lipták János őrnagy, egyik északerdélyi zászlóaljunk parancsnoka, valamint zászlóaljából vitéz Bánya József szakaszvezető, Debrentei László tizedes, Sütő János őrvezető, Szabó Imre és Kére Gyula honvédek. Horvát Sándor ezredes parancsnoksága alatt álló egyik felvidéki ezredünk az ellenség állását 2 km hosszúságban felgöngyölítette és az ellenségnek igen véres veszteséget okozva számos foglyot is ejtett s nagyobb zsákmányra is szert tett.

Az ezreden belül példaadó vitézségükkel személyesen kitüntek Petrán Ferenc százados, Tóth Mihály hadnagy, Gáspár Lajos törzsőrmester, Márton György főtörzsőrmester és Bidnai István hadnagy. Az ezredet támogató egyik délnyugatdunántúli tüzérosztályunk Karancsi László százados parancsnoksága alatt szintén kimagasló teljesítményt nyujtott.

Az osztályon belül vitézségével különösen kitűnt Sikó Sándor hadapród-őrmester. Erélyes vezetésével kiemelkedett Kemechei Jenő alezredes, egyik északerdélyi ezredünk parancsnoka. Szilágyi Mihály őrvezető leleményességével és eredményes személyes vállalkozásával tűnt ki.

Az Északkeleti-Kárpátokban vívott harcokban bátorságukkal különösen kitüntették magukat Rácz János százados, Dánfy Benő százados üteg parancsnok, Márton József főhadnagy, Gyulai Arisztid főhadnagy.

Az egyik, súlyos ellenséges támadást sokat elhárító ezredünkből vitézségükkel kiemelkedtek Boleznay Győző főhadnagy, Kunda Miklós főhadnagy, Faragó Dénes zászlós, Ferencz Ferenc zászlós, Barlucz Imre szakaszvezető és Józsa Antal szakaszvezető. Önfeláldozó magatartásával tűnt ki Szalkai Ferenc főhadnagy, valamint századából Papp József őrmester, Kapusi János és Ferencz János honvédek.

Hétfőtől negyedhét órakor kezdődik az elsötétítés

A honvédelmi miniszter rendelete értelmében a jövő héten megváltozik az elsötétítés időpontja. Október 9-étől, hétfőtől kezdve este negyedhét órakor kezdődik az elsötétítés és reggel félhat óráig tart. Az elsötétítésnek ez az új rendje október 15-éig érvényes.

Kinevezések

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A m. kir. minisztérium dr. Toldy Árpád nyugalmazott főispánt, a székesfehérvári II. honvédhadtest területére illetékes országmozgósítási kormánybiztost tisztje alól saját kérelmére felmentette és ugyanekkor dr. gróf Széchenyi György, Fejér megye és Székesfehérvár főispánját a székesfehérvári II. honvédhadtest kerületére illetékes országmozgósítási kormánybiztossá kinevezte.

A m. kir. miniszter dr. Katona Mihályt, Kiskunhalas megyei város polgármesterét Duna—Tisza-közi hadműveleti kormánybiztossá kinevezte.

Uj érseki biztosok a kalocsai főegyházmegyében

Kalocsa, október 7. Grősz József kalocsai érsek ideiglenes jelleggel és Vicarius generális jogkörrel érseki biztosokká kinevezte Szabadkára dr. Ujjas József pápai prelátus, Zentára Tamás Ferenc c. prépostot, Ujvidékre Svarka Ferenc c. apátot és Zomborka Pintz János esperest. (MK)

— **10.000 PENGŐT** adott a győri evangélikus egyházközségnek egy névtelen jóakaró arra a célra, hogy a nádorvárosi új templom keresztelőmedencéjét művészi alakban elkészíthessék. *(MÉ)*

— **KETTŐS ÖNGYILKOSSÁG** történt Szegeden. Elekes Gyula ny. ítélőtáblai tanácselnök és felesége lakásán kinyitotta a gázcsapot. Elekes meghalt, feleségének állapota életveszélyes. *(MTI)*

A belügyminiszter feloszlatta a Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetséget és zár alá vette a Vasasok székházát

A Magyar Távirati Iroda jelenti:
A belügyminiszter a Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetséget illegális fegyveres szervezkedés miatt feloszlatta és a Szövetség budapesti helyiségeit zár alá vette.

Ugyancsak lefoglalta és zár alá vette a belügyminiszter a „Vasasok" magdolnautcai székházát is az ott tartott lázító és izgató politikai beszédek miatt.

Ismeretlen merénylők felrobbantották Gömbös Gyula Döbrentei-téri szobrát

Pénteken este 8 óra 05 perckor hatalmas robbanás ereje rázta meg a Döbrentei-tér környékét s az Erzsébet-híd hídfőjénél lévő park felől élénk fény lobbant fel. A nagy detonáció ereje megremegtette a Duna pesti partján lévő házak ablakait is. Az emberek riadtan szaladtak az utcára, senki nem tudta, mi történhetett. A szolgálatot teljesítő rendőr a fellobanó fény irányába ment és megállapította, hogy merénylők felrobbantották vitéz Jákfai Gömbös Gyula volt magyar miniszterelnök fehér márványszobrát. A szobor pozdorjává tört és a talapzata is megsérült. A rendőr azonnal jeletést tett a főkapitányságnak s onnan bizottság ment ki a Döbrentei-térre. Megállapították, hogy ismeretlen tettesek úgy követték el a merényletet, hogy a szobor lábához, lée segítségével, nagymennyiségű robbanóanyagot helyeztek. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a tettesek kézrekerítésére.

Néhány héttel ezelőtt ismeretlen tettesek bemocskolták a nagy magyar államférfi szobrát: szurokkal bemázolták. A tetteseket akkor nem sikerült elfogni. Minden valószínűség szerint ugyanazok követték el a mostani merényletet. Az esettel kapcsolatban a budapesti főkapitányság politikai rendészeti osztálya felhívást intézett a közönséghez, hogy aki a szobor környékén pénteken este nyolc óra tájban bármilyen gyanús körülményt látott, vagy olyan egyénről tud, aki egy 160 és egy 50 centiméter hosszú lécből összeszegezett és egy kis támasztóléccel kimerevített, „akasztófa" formájú tákolmányt készített, készíttetett, vitt vagy ilyenről beszélt, az jelentse személyesen a főkapitányság készenléti csoportjánál (Gróf Vigyázó Ferenc-utca 5. I. emelet 82. szobában), vagy távbeszélő útján a főkapitányság hívószámain az 1156-os mellékállomásra. A nyomravezető jutalomban részesül.

„Közös veszedelmek meglátására nyílnak a szemek"

D. Kapi Béla dunántúli evangélikus püspök összefoglaló jelentésében megállapítja, hogy veszedelemmel teli esztendőnk a sok változás közepette is változatlanul hagyta a Kormányzónk iránti szeretetet. Mint Kossuth Lajos, a magyar kérdést ő is a világtörténelem függő kérdéseivel tudja egybekapcsoltnak s annak igazságos megoldását az erkölcsi világrend örök törvényeinek megtartásától várja. Minden testi és lelki erőnkkel hűségesen állunk Kormányzónk mellett. Az egyháznak az államhoz való viszonya zavartalan. A felekezetközti helyzetben megszüntek az ellentétet támasztó törekvések: „közös veszedelmek és feladatok meglátására nyílnak a szemek". A püspök időszerűtlennek mondja a polgári házasság eltörlésére indított mozgalmat. *(MÉ)*

Az éjszakai berepülés

A Magyar Távirati Iroda jelenti:
Folyó hó 6-án az esti órákban egyes ellenséges gépek több útvonalon északkeletről az ország légterébe berepültek. Bombázásokról, károkról jelentés nem érkezett.

Adományok az erdélyi menekültek részére

62. I.—1. háztömb parancsnoksága gyűjtése 210; Orvényi Béla gyógyszerész, Budapest, X., Orczy-út 47, »Orczy« gyógyszertár tulajdonosa 100 pengő.

BODÓ kávéházban esténként Tóki Horváth Gyula muzsikál
Tulajdonos: Szita Lajos

Felhivás! Kérem az alezredes urat, aki pénteken este 6 óra körül a Horthy M.-téren tanúja volt, hogy egy férfi autómnak szaladt, címét megadni szíveskedjen. Bohus, VI., Dévai-u. 13. Telefon: 120-130.

Nyugdíjintézettel rendelkező nagyvállalat alkalmazna nyelvtudással és néhány évi elektromos gyakorlattal rendelkező anyagbeszerzőt. Válaszokat »Elektromos ipar« jeligére Vitéz Nagyselyki Hirdetővállalathoz, VII., Erzsébet-krt. 23.

Brilliánst és mindennemű ékszert, órát a legmagasabb áron veszek hívásra házhoz megyek. ALKALMI ÁRON vehet brilliánst és ékszert. Ékszerei eladását vállalom bizományba is. Lőcsei (Leffelholtz) János óra- és ékszerkereskedő, Budapest, VI., Nagymező-utca 8. Telefon: 424-511. (Tinódi moziház)

SAJÁT hajszínére is tökéletesen visszafesti DOZVALD hölgyfodrász, Deák Ferenc-utca 12.

ÉPÍTÉSZMÉRNÖK 10 éves gyakorlattal ÁLLÁST KERES Ajánlat „Székely" jeligére a kiadóba.

200 pengő jutalom annak, aki az okt. 2-án, hétfőn d. e. az Üllői-úton, Ferenc József laktanya előtti motorszerencsétlenséget okozó gépkocsiról közelebbi adatot tud. Gruberné, IX., Páva-utca 4.

Csillárt Meteor csillárgyárnál vásároljon: Podmaniczky-utca 27, József-körút 44.

Bleier Sándor mérnök, a váratlan csapástól lesújtva, összetörten jelenti, hogy húga, kis pajtása, támasza, életcélja, egyetlen finomlelkű, melegszívű Testvére, imádott Fehérkéje
Bleier Ilonka
örökkétartó vígasztalanságban magára hagyta.
Vasárnap, október 1-én helyezte örök nyugalomra.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Férfi ujjas kötött kabát P 106·79
Divatblúzok (műselyem) P 59.80
Ffi lenbatiszt zsebkendő P 9.90
Férfizokni P 10.03
Grogreinszalag (4 cm széles) métere P 3.23
BOGÁCSI József-körút 30.

Férfiruhát, fehérneműt, bútort ma Molnár vesz a legmagasabb napi áron Népszínház-u. 20., II. 1. T: 133-804

V. B. Csillárok és az összes villamossági cikkek. Bp, Akácfa-u. 7. Tel.: 425—871.

Használt bútorért legtöbbet fizetek. Telefonhívásra házhoz megyek. Tel.: 129—039.

Szállítási osztályunk vezetésére öntevékeny, őskeresztény, intelligens urat keresünk.
szállítási osztályvezetőnek
Kizárólag gyakorlattal bírók ajánlatát kérjük, fizetési igény és életleírással. »Jó fizetéssel állandó alkalmazás.« Cím a főkiadóban

BUTORT fizetési kedvezménnyel HUNGARIA BUTORCSARNOK Nagymező-utca 41.

FENYŐDESZKÁT pallót veszek. D. u. 4—7 között IV., Semmelweis-utca 17. II. 1.

Óvóhely építést átalakítást és helyreállítási munkát vállalunk. Anyag nagyrészben rendelkezésre áll. Telefon: 182-326

Schmidt Józsefné divatszalónja értesíti k. vevőit, hogy újra rendelkezésükre áll

Bútorvédőt díszhuzatot és bőröndhuzatot műv. készít Szabó Julia, Deák Ferenc-utca 12. sz. I. 6.

Társat keresek 300.000 P-ig, 2000 holdas dunántúli földbérlethez. Élő-holt felszerelésem van. „Birtok" jeligére a kiadóba

Kozmetikusnő masszíroz, pedikűröz. Rákóczi-út 65., II. emelet 25., LÉDIGNÉ.

Magas áron vesz használt ruhát bútort, fehérneműt, szőnyeget RÓZSA, Teleki-tér 142. Tel.: 349-453, vasárnap 9—2-ig.

Szeptember 18-án este Veresegyházán ELVESZETT egy bordóbőr női kézitáska megtalálója jutalom ellenében adja le a benne levőkkel együtt Bpest XIII., Szent László-út 137. f. 1. Elekeséknél

Amerikai rendszerű irodabútor Ipari és Kereskedelmi kft. VIII., Baross-u. 92. Irodabútorgyár.

Papírzacskóragasztó géphez kezdő és gyakorlott munkásnőket felvesz: Papírművek Rt., VI., Szabolcs-utca 4. sz.

2 vagy 3 szobás összkomfortos lehetőleg központi fűtéses, kiutalásmentes lakást keresek az I., II., IV. kerületben vagy a belső V. kerületben. Bármilyen kivételt magasan díjazok. Ajánlatok „Főbérleti" jeligére Blocknerhez Városház-utca 10.

Soha ily olcsón MÉG MA SIESSEN LYRA rt. VILÁGMÁRKÁS zongora KIÁLLÍTÁSÁRA: Erzsébet-körút Barcsay-utca sarok 19 BÉRZONGORÁK

Virágot Jakab Máriától vegyen V., Aulich-u. 9 Telefon: 112-529

Külföldi nagyobb bánya- és kohóvállalatnál több éven át vezető állást betöltő 34 éves magyar állampolgár, őskeresztény
ércelőkészítő-technikus
egyben üzemgazdász és nehézipari tervező, megfelelő foglalkozást keres. Perfekt német és szlovák tudás. Ajánlatokat »Vas és réz« jeligére a kiadóba.

KASZNÁLT RUHÁT, fehérneműt veszek. Nagy. Teleki-tér 81-es bódé. Telefon: 149-619

Gyermekkocsi csak BEBY legyen. VI., Eötvös-u. 19. Tel. 113-068. Gumizást vállalok.

Saját gyártmányú irodabútorok nagy választékban UNIVERSAL IRODABÚTORGYÁR VII., Wesselényi-utca 8. Telefon: 226-692, 226-693.

Szivattyúk benzinmotorral raktárról kaphatók. Bajor gépkereskedő V., Zápolya-utca 32. sz.

Elveszett egy pár tűzoltócsizma X. 4-én éjjel. Sokgyermekes tűzoltó kéri a becsületes megtalálót: jutalom ellenében adja le Kun-utca 12. papírüzletben

Nutria-béléses, jókarban levő városi bundát vennék „Magános"

Hátizsákokat, oldalzsákokat ponyvákat, hozott anyagból is készít Házkötő Illés üzeme, Thököly-út 31. Tel.: 496-182.

Sezlon, matrac, fotel, ágy, összecsukós ágy kárpitozva, szalmazsák készítőnél. Lesti Sándor kárpitos m. Dob-u 93.

TELEFONALJON: 222-616 Legmagasabb áron vesz zongorát pianinót LYRA Erzsébet-körút 19

Felveszünk mielőbbi belépésre őskeresztény ÉPÜLETASZTALOS MESTERT. Erélyes, nagy gyakorlatú, öntevékeny szakembert. Eddigi életműködés és fizetési igény feltüntetését kérjük. Kizárólag prima munkát követelünk. „Jó fizetés" jeligére cím a főkiadóban

Üzlethelyiség Madách-térnél kiadó
Cím megtudható hétfőtől Baky Hirdetőben, VIII., Rákóczi-út 27/A. szám. Telefon: 134-457.

RÁDIÓT elektromos készülékeket, gramofonlemezeket és színházjegyeket vásároljon KONCERT-nél Váci-utca 23. Tel. 181-255

BUNDÁK RÓKÁK, BOLERÓK alkalomra, esküvőkre. Átalakítás divatlap szerint. Fritz szűcs Hegedűs S.-utca 10. Telefon: 424-462.

Bútort „Szőke és Lukács" keresztény úasztalosok bútorcsarnokából. Budapest, IX. Üllői-út 19. Telefon: 188-628.

Üveg és lém karácsonyfadíszek angyalhaj stb. kapható Keszmann Ferenc és Takács Imre üvegtechnikusok karácsonyfadísz gyárában: Budapest II., Margit-rakpart 50. Tel. 153-872. Export. Import

NEVESSEN! Kombináltak, hálók, kárpitosbútorok legolcsóbban Vargánál, Esterházy-utca 1. sz.

Vásároljon BŰTORT bizalommal Kocsis Ferenctől, Nádor-utca 20 Telefon: 326-457

Kalapját csak mesterre bízza! Szakszerűen tisztítja, formázza. Női kalapalakítás is. LAMPERT, Jókai-tér 6, udv. Tel.: 316-043

2 szobás összkomf., jól fűthető albérleti lakáspészt keresek azonnalra az V—VI. kerületben. „Jól fizetek" jel. MONKHART HIRDETŐBE, V., Szent István-körút 9. sz.

Bundaátszabás Rácz szűcs, IV., Városház-u. 6. T.: 185-264.

Mielőbbi belépésre keresünk őskeresztény, úri családból származó, intelligens, öntevékeny gyors- és gépírónőt titkárnőnek Cím a főkiadóban

Fekete férfi télikabát középtermetre eladó. Bpest IX., Ipar-utca 3., II. em. 10

FŐBÉRLETI FÉLKOMFORTOST, nagy gyümölcsössel, ELCSERÉLNÉM régi bérű pesti lakásért. Csákyliget, Szigligeti-utca 10. szám. 50-es végállomás

Nagysuper-lemezváltóval, patronos esztergamotorral, eladó KÖVÁRI, Nap-utca 19. sz.

Tüzértiszti köpeny eladó Szív-utca 31. I. 5.

BILGERI vadonat új csizmát adok kandalló tüzifáért. Csokonai-utca 12. f. 1.

Kifutófiút vagy leányt kerékpárral és tanulófiúkat, leányokat felvesz női divatszalón. KATZERNÉ ÉS BODNÁR, Vigadó-utca 5. sz.

— Én igazán nem tudom, asszonyom, hogy miért küldött el. Talán csak azért, mert Miss Landon másképpen akarja berendezni az életét.

— Másképpen akarja berendezni az életét? — Mrs. Woodbury szíve nagyot dobbant. — De hát mi történhetett . . .

— Bizony asszonyom, Miss Landon szobája tele van a Cook-iroda prospektusaival. Reggel, mihelyt a postát megkapta, taxival küldött el engem, hogy hozzak el neki mindent, amit csak tudok, de hát persze itt nincs annyi menetjegyiroda, mint Londonban és . . .

— Rögtön fölmegyek és megnézem, hogy mi történt, — mondta Mrs. Woodbury és felállt. — Ne búsuljon, Coulter. Meg vagyok győződve róla, hogy Miss Evenek semmi panasza sincs maga ellen és hogy meg fogja kapni a pénzét.

— Ez rá vall, — mondta magában, amikor egyedül maradt. — A szobalány panaszaiból tudom meg, hogy mi a szándéka. Nos: ha utazni akar, akkor biztos, hogy már alaposan meggondolta. Kizártnak tartom, hogy csak ma reggel határozta el magát az utazásra.

Mrs. Woodbury itt megállt gondolataiban.

Vagy, ha mégis csak ma reggel szánta rá magát az utazasra, akkor erre olyasmi indíthatta, amiről a posta utján szerzett tudomást.

Egy pillanatig gondolkozott. Nem tudta pontosan, hogy mit tegyen.

Meg fogom tőle kérdezni, hogy tulajdonképpen mi is a szándéka, — határozta el végül.

Felment Eve szobájába. A szoknyája suhogott. Az alsószoknya ugyan már kiment a divatból, de Mrs. Woodburytől éppen olyan távol volt az, hogy alsószoknya nélkül menjen ki az utcára, mint az, hogy harisnyát ne viseljen.

Kopogott. Néhány pillanatnyi csend után egy fojtott hang azt mondta az ajtó mögött:

— Tessék.

Mrs. Woodbury kinyitotta az ajtót.

Tuna örökösnője háttal állt a bejáratnak, szemben a tükörrel. Fésülködőköpenyt viselt. Selymes, fekete haja laza csomóban hullott az arcába.

Mrs. Woodbury rögtön tudta, hogy Evenek semmi oka arra, hogy a napnak ebben az órájában fésülködjék, még inkabb, hogy a szobalánya nélkül fésülködjék. Világos volt tehát, hogy a fiatal lány az arcát akarja elrejteni előle és azért bújt bele hirtelen a fésülködőköpenybe is. Az alatt a nehány pillanat alatt, amely a kopogtatás és a válaszadás között telt el, Eve hirtelen lebontotta a haját.

Miért? Mrs. Woodbury nagyon szerette volna tudni.

Egyelőre leült.

— Coulter azt mondja, hogy utazni akarsz és hogy őt nem viszed magaddal.

— Igaz. Becsuktad az ajtót, kérlek? — hallatszott fojtottan a hajsátor mögül.

Eve alkalmasint hajtűket szorított a foga közé.

— Becsuktam. Miért nem akarod magaddal vinni? Nagyon . . .

— Azért, mert azokra a helyekre, ahova én megyek, őt nem vihetem magammal. Túlságosan távol esnek a civilizált világtól. És tudom, hogy Coulter folyton nyafogna.

— Nyafogna?

— Igenis, nyafogna. Már pedig nyafogó embereket nem lehet olyan helyekre vinni.

— Azt akarod mondani . . .

— Nem magam miatt mondom, drágám. Miattad. Nem neked való helyek azok. Én már majdnem huszonnégy éves vagyok és olyan bölcs, mintha negyven volnék.

Pásztor János, a Greguss-díj nyertese, műtermében

— Oda akarsz menni a Déli-tenger szigeteire, a pogányok meg az emberevők közé?

— A pogányoktól meg az emberevőktől nem kell félni, — vágott közbe Eve gyorsan és szinte keményen. — Én mindig nagyon vágytam közéjük.

Kezébe vett egy vastag fürtöt és kettéválasztotta. Az arcát még mindig elrejtette a nénje elől.

— Tökéletesen igazad van, kedvesem, amikor azt gondolod, hogy nekem soha nem jutna eszembe, hogy felkeressem azokat a pogány helyeket. Azt is tudom, hogy ha egyedül akarsz menni valahova, akkor egyedül mégy. Csak azt nem tudom, pedig épp ezt az egyet szeretném megtudni, hogy tulajdonképpen miért szántad rá magad erre az utazásra?

Amikor Mrs. Woodbury kért valamit, annyira hasonlított egy csontot kérő kövér uszkárra, hogy nem lehetett ellenkezni vele.

Eve kivette szájából a hajtűket és nagyon világosan és nyugodtan így szólt:

— Ha annyira akarod tudni, hát megmondom. Misszisz Ronald Kane visszaérkezett Sydneybe, a szüleihez.

— Ó, pfuj, — csóválta a fejét Mrs. Woodbury és két kezét összekulcsolta az ölében. Úgy nézett

Uj Idők 1929. jan. 13. 3 ...

Kmetty Károly, aki harminchat esztendőn át tanította a budapesti egyetemen a közjogot és közigazgatási jogot, e héten meghalt
Strelisky fényképe

Evere, mint egy Viktória királynő korában játszódó darab hősnője. A házasemberek iránt érzett szerelmet ő képtelen volt megérteni és meg is botránkozott rajta.

— De mi közöd van neked hozzá, vagy akár az urához? — kérdezte. — Tisztességes lánynak még gondolnia sem szabad egy házasemberre.

— Ugyan kérlek, — hallatszott a hajfürtök mögül. — Talán akkor, amikor te még lány voltál, így gondolkoztak az emberek. Ha ugyan voltál fiatal lány valaha... Mert asszony nem voltál soha életedben, arra emlékszem...

Mrs. Woodbury tehetetlenül sopánkodott.

— Eve, az Istenért! Micsoda ostobaságokat beszélsz.

— Most minden másképpen van, — mondta Eve és fekete haját fejének egyetlen mozdulatával hátra vetette. — Mi, mai lányok, egyszerűbbnek tartjuk, ha nyitott szemmel járunk, mintha becsukjuk a szemünket. Azt se bánjuk, ha valaki megbotránkozik rajtunk. Miután Port-Moresby úgyis elpletykázott neked egyet-mást, jobb, ha megtudod az egészet. Ronald Kane udvarolt nekem. Ugy udvarolt, ahogyan még soha, senkinek és azt hiszem, hogy még most is szeret. Azt a lányt azért vette el, mert az gazdag és bizonyára azt gondolta szegény, hogy neki is joga van egy kicsit élni. Nagyon sok férfi házasodik pénzért és én azt gondolom, hogy ha már Ronald nem vehette el azt, akit szeretett, okosabb volt úgy házasodnia, hogy legalább haszna legyen belőle. Meg vagyok győződve róla, hogy azt gondolta: egészen jól meg fognak férni egymással. Ugy látszik azonban, hogy tévedett, amit nem csodálok. Láttad a képét a Mailben? Csinos, de a szája olyan, mint egy macskáé. Nem hiszem, hogy egy férfi, aki... Szóval az asszony hazajött és én azt hiszem, hogy Ronald is ide fog jönni. És éppen azért, mert a lelkem üdvösségét is oda adnám érte, hogy itt maradhassak, Sydneyben...

— De Eve! — tiltakozott rémülten a néni.

— Tudom. A te fiatal korod Mabeljei és Madelinejei a világért sem mondtak volna ilyet. De biztosítlak, hogy azért egy szép napon ők is megszöktek volna Ronald Kanevel, ha beszélni nem is beszéltek a dologról... Nna. Mindig nagyon vágytam a szigetekre és azután, amit Pápuából láttam, még jobban vágyom oda, mint valaha. Most megengedhetem magamnak azt a fényüzést, hogy odautazzam. Szombaton indulok.

Összehúzott szemöldökkel nézett a tükörbe és egy kis rizsport dörzsölt az orrára.

Mrs. Woodbury szinte megkövülten ült a helyén.

— Talán lennél szíves elárulni Eve, hogy mikor hallottál utoljára Mr. Kaneről és hogy mit merészelt...

Eve a puderpamaccsal kezében feléje fordult.

— Bocsáss meg, — mondta hirtelen. — Gyere velem egy kicsit autózni. Idebent borzasztó meleg van.

— Előbb mondd meg, hogy mikor...

— És ne felejtsd itthon az autósapkádat, mert különben megint elvesztesz egy valódi párizsi hajfürtöt a George-Streeten. Különben már vettem helyette másikat. Itt van.

Eve kihúzott egy fiókot.

— Nagyon kedves vagy, Eve, de ez nagyon, nagyon... — akadozott Mrs. Woodbury és kissé elpirult, mikor a hajfürtöt elrejtette a ruhája ráncaiban. — Eve!

— Mi baj? Nem találtam el a színt?

— Dehogynem. De ez kétszer annyiba kerülhetett. Te igazán túlságosan...

Eve begombolta az autókabátját és a legkacérabb autósapkát csatolta össze az álla alatt.

*

Az Adelaide-villa meleg volt és barátságos, szinte fojtóan meleg ezen a juniusi napon.

Mrs. Woodbury, horgolásával az ölében kényelmesen ült a kályha mellett. Kényelmesen, de azért kifogástalanul, ahogyan az Viktória-korabeli úrihölgyekhez illik. A térdei illedelmesen egymás mellett, bokáit nem vetette keresztbe és hátával a szék hátának támaszkodott. Elmesélt az urának mindent, mert hiszen a férjek arra valók, hogy az asszonyok mindent elmeséljenek nekik.

— Azt hiszem, semmi okod az aggodalomra, — mondta az öreg Woodbury. — Eléggé felnőtt már ahhoz, hogy tudjon magára vigyázni.

— Eve még kétségbeejtően fiatal.

— Ahogy én látom a dolgokat, az öregek több bolondságot követnek el, mint a fiatalok.

— Igaz, — hagyta rá Mrs. Woodbury. — És Eve utóvégre nagyon gavallérosan bánt velünk.

Messze valahol már vitte a hajó Evet a Déli Csendes Óceán szigetei felé.

Folytatjuk

Az Uj Idők Barátainak decemberi sorsolása

Azok közül a Barátaink közül, akik december 1-től december 31-ig új előfizetőkkel növelték az *Uj Idők* táborát, azt a hármat, aki a legtöbb előfizetőt szerezte, külön jutalomban részesítjük. A három jutalom — tetszés szerint — *vagy* három kilogramm legfinomabb tejszíncsokoládé, *vagy* másfél kilogramm finom kölnivíz, *vagy* hat darab finom művészi fénykép (nem levelezőlap!), *vagy* húsz pengő boltiárú olyan könyv, amely a Singer és Wolfner irodalmi rt. kiadásában jelent meg. A decemberi jutalmakban a következők részesülnek: 1. *Bielek* Judith, 2. *Földvárszky* Miklós, 3. *Mergl* Jenőné. *Minden* hónapban megjutalmazzuk azokat a Barátainkat, akik abban a hónapban a legtöbb előfizetőt szerezték. *Januárban* is. Januárban, kivételesen, nem három, hanem *hat* nyeremény kerül kiosztásra.

3024

~~16.~~ Danhauser J. F.

(Sz. Bécsben 1805. augusztus 18-án. † ugyanott 1845. május 4-én.)

A liliom-völgyi remete.

A remetelak közepén, jobbra fordulva áll Rudolf s meglepetést eláruló mozdulattal hallgatja az előtte térdelő remetét, ki a Habsburgok nagyságát jövendöli meg (Pyrker J. L.: Rudolph von Habsburg. 2. ének. Pag. 34—36.). ~~Rudolf~~ Hosszú haja szőke, bajusza s szakálla leborotvált, piros bélésű szürke kabátjának gallérja, szegése s hajtókája fehér-prém; vértje alól pánczélinge lóg ki s derekát az oldalára csatolt egyenes kard kötője szorítja. A remetének feje csaknem egészen kopasz; rövid haja, bajusza s hosszú szakálla galambősz; szürke csuhájú, a bal térdnél, ~~xxxx, bőrfolt van~~; a derekát csomózott corda szorítja. Balról az imazsámolyon, fehér kötésű könyv fekszik, melynek sarkai barnák s a melyre a jámbor férfiú rózsafűzérjét tette. Fölötte, a koponya mögötti keresztet virágkoszorú diszíti. ~~A zsámolynál kancsó áll~~. Szemközt, a földön, a fekvőhely ~~látszik~~ és a polcz mellett, melyen fazék, lámpás, evő- s ivóeszköz ~~van elhelyezve~~, szentelt virág ~~lógnak~~. Jobbról a szabadba tekintünk, hol hegyes vidék

Pásztor János

Arató (Bronz.)

Tm Bp 1932.

Patarmedesz Patarmedes.

lalakok mestere.

zázadból.

átható, a hol tizenegyen mulat-
gy nő ül, két férfi és három
ől egy furulyán és egy gitáron
gjegyekből, mialatt a köztük
ljával olyan mozdulatot tesz,
ordult szakállas férfira vigyáz
ürt, cseresznye, palaczk, fran-
sztalon, megadással tűri, hogy
arczú ifjú bal kezével átka-
n nő közül egy nyakéket visel
rt jobb kezében és egy virágot
tér, a hol balról, az épületen
gy leány bontakozik ki, Páris
s a folyón átvezető gázlóval,
ì van és a melynek környékét
kítik. Az égbolt felhőzött.

n. — Lelt. 4044. — Vétetett az
(1738–911), az 1911 november
és az 1911 deczember 14-iki
34–911) alapján 1911 november
nardt Gusztávféle gyüjteményből
1911 november 12-én (1903–
n (2134–911). — Elszámoltatott
)11) és 1912 január 8-án (199–
lásd a 10493 és 10644–912

III.
580 (Y044)
641 (384).

580

Pántor János

Kántó. (Bronz)

Tm Bp 1932.

Pastor Jairo

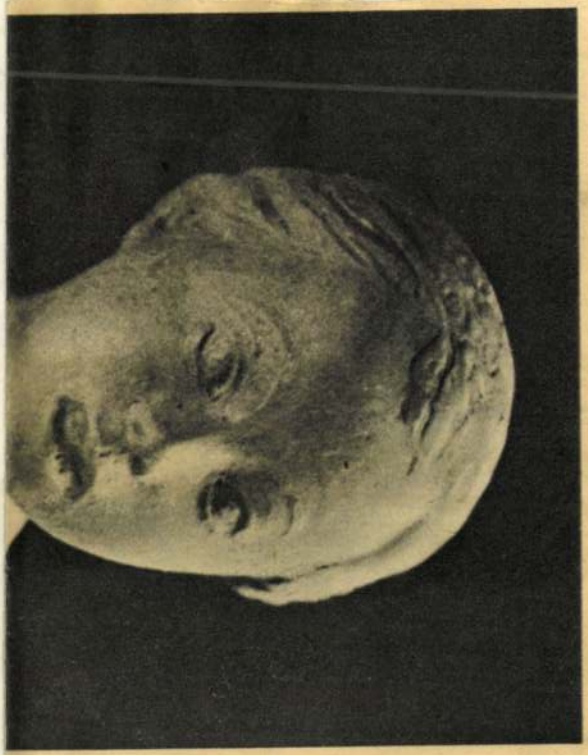

Salute-t ábrázoló veduta.Nem
lonos vedutát,hanem a maga lá
elkézelése szerint adja elő,a
egészen barokos,amely a megfe
méltóságával,erejével,a szine
ráló szépségével és harsogásá
szuggesztiv hatást gyakorol.Ha
zen a vedután nem az anzichts
tyák mértékét keressük,akkor
szemmel fogjuk látni.

A Berlinbe gyökereze
idegen mesterek közé tartozik
belga származásu festő is,aki
régen Párisban halt meg.Álló
lakja brilliáns szinekkel van
festve.Ezek a női aktok külön
a görög szépségideáltól,mint a
Archipenko női aktja is más,mi
miloi Venus.

Eckmann.Női arcképp
dása nyugodtabb,de meg van az
denciája,hogy a szépet kerüli
datosan keresi a csunyát.Lakon

országos távlati tudományos kutatási
vet előirányzó határozata is rögzíti. „*A*
domány sokoldalú szerepe a szocializm
ban sem érvényesül automatikusan.
objektív lehetőségek valóra váltása cé
datos szervező munkát igényel" — ol
hatjuk benne.

Hogyan készül tehát a tudomány
éves terve, milyen területekre lesznek
kintettel, s hol tart jelenleg az előké
munka? Erről kérdeztük *Erdei* Ferenc
Magyar Tudományos Akadémia főtitk

— Mindenekelőtt azt kell tisztáznun
mondotta —, hogy e 15 éves terv tema
vonatkozásban nem szabályozza az e
hazai kutatást, csupán a legfontosabb
tatási feladatokat hivatott megszabn
Tudományos Akadémia kutatóhelyei
ezer új témával foglalkoznak. Ezel
döntő többsége ebbe a tervbe nem k
bele.

— *Ezek szerint a népgazdasági s*
pontból leglényegesebb kutatások fő
ját és módját rögzítené a 15 éves terv

— Fogalmazzunk pontosabban. A

MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PÁSZTOR JÁNOS

1021

Országszerte megkezdődtek a művészeti hetek

Hódmezővásárhelyen, a Bethlen Gábor Gimnáziumban *Sajti* Imre, a városi tanács vb-elnöke nyitotta meg a vásárhelyi heteket. A gimnázium aulájának falán leleplezték *Pásztor* János domborművét, a kiváló szobrászművész halálának 25. évfordulója alkalmából. Hódmezővásárhelyen a következő két hét alatt mintegy ötven rendezvényre kerül sor.

Tegnap *Szarvason* megkezdődtek a Tessedik Sámuel halálának 150. évfordulója emlékezetére rendezett tudományos és művészeti hetek. A Vajda Péter Művelődési Központban tartott megnyitó ünnepségen *Dauda* Mihály, a városi tanács művelődési osztályának vezetője üdvözölte a megjelenteket, majd dr. *Vincze* Ferenc, a Debreceni Agrártudományi Egyetem szarvasi öntözéses és meliorációs főiskolai karának tanszékvezetője ünnepi beszédben méltatta Tessedik tudományos és pedagógiai munkásságát.

A KPVDSZ *Békés* megyei bizottsága tizedszer rendezte meg az idén a hagyományos őszi kulturális napokat. A nagyszabású kulturális seregszemle megnyitó ünnepségét szombaton tartották *Gyulán*, a Jókai Művelődési Házban. A tíznapos jubileumi rendezvénysorozat keretében a megye városaiban, községeiben képzőművészeti és fotokiállításokat nyitnak meg, író-olvasó találkozókat, szellemi vetélkedőket, szavalóversenyeket rendeznek.

Dél-dunántúli népművészeti hét kezdődik október 12-én, hétfőn Kaposvárott. A népművészeti hetek fő eseménye a háromnapos népzenei tanácskozás. A gazdag műsor keretében október 15-én, csütörtökön a kőröshegyi műemlék templomban *Farkas* Ferenc *Somogyi betlehemesét* mutatja be a budapesti madrigálkórus.

Sorsunk csillaga

Zimankós köd, hideg eső szitált a város felett, mikor Horthy Miklós fővezér sastollas vitézeinek élén ma huszonhárom éve bevonult Budapestre. Lázbetegen didergett az ország, kifosztva, szétszaggatva, megtiporva egy négyéves háború és vörös forradalom után. Akkor jött Ő, a dicső fővezér, hogy elsőnek Európa fővárosai közt, Budapesten kitűzze a nacionalista megújhodás diadalmas zászlajit. Ezzel a bevonulással új kor kezdődött a nemzet életében. A szegedi gondolat gyógyító ereje megállította a további romlást és a hullámsírból a feltámadás felé irányította az egész magyarságot. Mikor ezen a napon visszatekintünk a háromszor hét szűk esztendőre, Őt látjuk magunk előtt, a megmentőt és az országgyarapítót. Ma újra viharban áll a magyar, a világ tűzesőben ázik, jaj azoknak a népeknek, akik iránytű nélkül bolyonganak e sorsfordító éjszakában. Nekünk, magyaroknak ma is Ő mutatja az egyedül helyes utat és irányt. Sorsunk csillaga Ő, nem követhetünk ezután se mást.

Érdekes politikai hírek

Hadmentességi adó, appropriációs vita, zsidó munkaszolgálatosok — A „Mühl-ügy" fejleményei — Nyilas képviselő lép át a kisgazdapártba?

A képviselőház kedden folytatja a *költségvetés vitáját*, míg *csütörtökön külügyi bizottsága előtt mond beszámolót Kállay Miklós* miniszterelnök, külügyminiszteri minőségében. Ugyanezzel a tárggyal foglalkozik a felsőház külügyi bizottsága.

A jövő héten ezek szerint már sor kerül *az appropriációs vitára*, amelynek során tíz ülésnapon át a képviselőházi pártok tagjai általános bírálatot mondanak a kormány politikájáról.

Ugyanebben az időszakban, a *Magyarország* értesülése szerint, *két nagyfontosságú pénzügyminiszteri javaslat* kerül benyujtásra. Az egyik a *hadmentességi adóról*, a másik pedig a *vagyondézsmáról* szól. Mind a két javaslatot annakidején *Kállay* Miklós miniszterelnök jelentette be ismeretes pártértekezleti beszédében.

Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy az ott elhangzott bejelentések közül, az említett két javaslaton kívül, sor kerül-e a közeljövőben még *más tervek* realizálására is. Politikai körökben az a hír járja, hogy *az ilyen tervek sorában első helyen a zsidó munkaszolgálatosok ügye szerepel.*

A „Mühl-ügy"

A belpolitikai életben egyébként hosszú szünet után két személyi érdekesség is akad. Az egyik az úgynevezett »*Mühl-ügy*«. A *Hétfői Magyarország* jelentése szerint kósza hirek járnak arról, hogy *Mühl* Henrik, a *Volksbund* egyik vezetőségi tagja és legkiválóbb szervezője elkedvetlenedett volna és lemondott a Volksbundban viselt összes tisztségeiről.

Ugyancsak a *Hétfői Magyarország* jelentette, hogy hétfőre minden valószínűség szerint teljes világosság derül erre a titokzatosnak látszó, ellentmondásokkal teli személyi kérdésre. Valóban így is történt. *Mühl* Henrik *nyilatkozatot* adott hétfőn reggel, amelyben hangoztatja, hogy *betegeskedése miatt nem látta el a Volksbundban munkakörét.* Kijelentette, hogy közte és *Basch* Ferenc között nincsenek ellentétek, jó barátságban vannak. *Jelenleg is a Volksbund tiszteletbeli elnöke* és ilyen minőségben vasárnap két beszédet is mondott.

A másik érdekelt fél, a *Volksbund*, hivatalos nyilatkozatot hétfőn a késő délutáni órákig nem adott. A magyarországi német népiség vezetőinek köréből felhatalmazták lapunkat annak közlésére, hogy az a hír, amely egy vasárnap reggeli lapban *Mühl* Henrik kiválásáról megjelent, *elejétől végig valótlan.* Hangoztatják, hogy *Mühl Henrik a mai időkben még fokozottabb munkaerővel áll posztján.* A Volksbund vezetőségével *teljes egyetértésben működik*, tekintet nélkül azokra a hamis hírekre, melyeket személyével kapcsolatban terjesztenek.

Nyilasból kisgazda?

Jelentőségében sokkal nagyobb, viszont még teljesen tisztázatlan a másik belpolitikai érdekesség. Politikai körökben tudni vélnek arról, hogy az *egyik képviselő, aki mint nyilaskeresztes* lett tagja a törvényhozásnak és ősrégi magyar történelmi családból származik, megvált régi pártjától és *a független kisgazdapárt felé orientálódik.* Az erre vonatkozó tárgyalások állítólag igen előrehaladottak.

A *Magyarország* munkatársa érintkezést keresett ezzel a képviselővel, aki azonban érdeklődésünkre azt felelte, hogy *még nem tud erről az ügyről nyilatkozni.*

Az elsötétítés kezdete ma az egész országban 23 órakor és reggel 5 óráig tart

Szatír és gyermekhalál

A rendőrség keresi az újpesti titokzatos merénylőt

Még hétfőn sem találta meg a rendőrség az újpesti téli kikötőben elkövetett *titokzatos merénylet* tettesét, azt a feketekabátos, sötét bajuszú és fekete hajú férfit, aki miatt szombaton este a Dunába fulladt *Czirák* Józsefnek, a téli kikötőben állomásozó JRP 26.564. számú horvát uszály kormányosának 13 éves Viktor fia. A kormányos 14 éves Anna lányát és Viktor fiát az Illik-csárdába küldte rumért.

A gyermekek csónakon mentek el, visszatérőben azonban a parton a *feketekabátos férfi megtámadta a jolfejlett Czirák Annát* s karjánál fogva a partra akarta rántani, amikor az öccsét követve a csónakba lépett. A Czirák-fiú segítségért kiabált, de közben menteni akarta nővérét, *a csónak felborult s a két gyermek a vízbe esett.* A feketekabátos férfi elmenekült, Czirák József pedig, aki hallotta gyermekei segélykiáltását, a jéghideg Dunában úszva közelítette meg fuldokló gyermekeit. *Csak Anna lányát tudta kimenteni, fiát elsodorta az ár.* A közönség köréből a rendőrség szívesen fogad minden olyan nyomot, amely a kisfiú vízbefulladását előidéző feketekabátos férfi *kézrekerítésére* vezethetne.

MINDENNAPI REGGELINK

A szemeskávé őshazája Afrika, a teáé Ázsia, a kakaóé pedig Amerika. Csak a cikóriakávé, a zamatos, finoman illatozó Franck cikóriakávé édes gyermeke az öreg Európának, különösen pedig ősi hazánk áldott földjének. A felsorolt négy élvezeti cikk közül a cikóriakávé a legújabb keletű, azonban nem marad el értékben a másik három mögött. Úgyis mint zamatosító, de önállóan is tökéletesen megállja a helyét és érvényesíti sajátságos, pompás ízét, valamint különleges illatát több mint 100 esztendeje.

Franck
cikóriakávé

Az olasz király köszönő távirata a Kormányzóhoz

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Az olasz király és császár Őfelsége meleghangú táviratot intézett a Kormányzó Ur Őfőméltóságához, amelyben köszönetet mondott a születésnapja alkalmából nyilvánított szerencsekívánatokért.

Földrengés

Bari, november 16. *(Stefani)* A bari földrengéstani intézet készülékei vasárnap este 6 óra tájban *elég erős földrengést* jeleztek, amelynek központja mintegy 750 kilométer távolságban volt. *(MTI)*

50 fecsegő a főkapitányságon

A főkapitányságon még nem döntöttek azoknak a *fecsegőknek* sorsa felől, akiket a vasárnapra virradó éjszakán, a záróráig tartó időben különböző kávéházakból, szállodák halljaiból s más nyilvános helyiségekből állítottak elő. Ötven ember kihallgatása kezdődött meg, ezeket a kávéházi Konrádokat, miután majd a politikai nyomozó osztályon igazoltatták, foglalkozásukat, általában megélhetési viszonyaikat ellenőrizték, személyi állapotuknak megfelelően intézik majd el: szabadon bocsássák-e őket, vagy internálják, esetleg, miután súlyosabb kijelentések is hangzottak el némelyiknek a szájából, a bünügyi osztályon tartóztassák le s azután a törvényszék vonja őket felelősségre.

Pásztor József meghalt

Pásztor József író, aki évtizedeken át tárcákkal, regényekkel az alföldi népi életet s a magyar otthon kedvességeit ízes magyarsággal vetítette a közönség elé, szombaton hosszas betegség után *68 éves korában meghalt.* Az elhúnyt író testvérbátyja volt *Pásztor* János szobrászművészének s irodalmi munkássága mellett a Vasipari Szövetség igazgatója volt. Közéleti működéséért magas kitüntetésekben részesült. Holnap temetik délután fél három órakor a farkasréti temetőben.

Rablótámadás

Fodor Ferencné magánzónőt vasárnap este a Kádár-utca 5. számú ház előtt két suhanc megtámadta. Kirántották kezéből a retiküljét s elvitték 15 pengőjét. Néhány pillanat mulva *az üres retikült az egyik suhanc feléje hajította*, aztán mindkettő eltűnt a Visegrádi-utca felé. A nyomozás megindult.

Egész életét, minden
ÉTELÉT IZESÍTI az
Etap
ÉTELIZESÍTŐ

ZONGORA HARMONIKA GRAMOFON
olcsó árak

Sternberg
HANGSZERGYÁR Rákóczi-út 60
Kérjen árjegyzéket

Hétfőtől és keddi rádióműsor

HÉTFŐ:

BUDAPEST I.: 17.00 A magyar szinjátszás születésének 150 éves fordulóját ünnepli Kolozsvár. 17.45 Az Operaház zenekara. 18.50 Hirek. 19.05 Hogyan takarékoskodjon a cukorbeteg az inzulinnal? 19.25 Magyar nóták. 20.20 Házassági évforduló. Elbeszélés. 20.45 Zene. 21.10 Három nemzet vivómérközéséről. 21.20 Liszt: Les preludes, szimfonikus költemény. 21.40 Hirek. 22.10 Beszkárt-zenekar. 23.00 Hárfakettős. 23.25 Csárdások. 23.45 Hirek.

KEDD:

BUDAPEST I.: 5.40 Üzen az otthon. 6.40 Ébresztő. Torna. Hirek. Közlemények. Reggeli zene. 10.00 Hirek. 10.15 Zenekari müvek. 11.10 Nemzetközi vizjelzőszolgálat. 11.15 Zongora. 11.40 Divattudósitás. 12.00 Harangszó. Fohász. Himnusz. 12.10 Katonazene. 12.40 Hirek. 13.20 Időjelzés, vizállásjelentés. 13.30 Honvédeink üzennek. 14.00 Tánczene. 14.30 Hirek. 14.45 Müsorismertetés. 15.00 Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. 15.20 Cigányzene. 15.50 Gyermekdélután. 16.20 Hirek német, román, szlovák és ruszin nyelven. 16.45 Időjelzés, hirek. 17.00 Cári sziget a vörös pokolban. Előadás. 17.15 Rádiózenekar. 18.00 A népfőiskola. Előadás. 18.15 Hegedü. 18.35 Komjáthy Aladár verseiből ad elő. 18.50 Hirek. 19.05 Tánczene. 20.00 Külügyi negyedóra. 20.15 A finn rádió köszönti Magyarországot. 20.45 Mai magyar kerámika. 21.00 Magyar nóták. 21.40 Hirek. 22.10 Báthy Anna, az Operaház tagja énekel. 22.40 Melles Béla-zenekar. 23.45 Hirek.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA
1943-as RÁDIÓK
GRAMOFONOK, ZENEGEPEK és alkatreszei nagy választékban. Részletre is.
MAULIS-tól
IX., Ráday-utca 11. Telefon: 186-203

MEGBÍZHATÓ SZŰCS
vitéz Kéry Gyula, IX., Ráday-utca 14
BUNDÁK SZŐRMÉK

1½ óráig önműködően játszó
lemezcserélő gramofon
Kemény, Szondy-utca 9, udvarban. Telefon: 112-268.

Csillárt VOGEL-től.
IV., Károly körút 28 (Városháza). VIII., Mária Terézia-tér 1

ELBEO
harisnya
HEYEK
Petőfi Sándor-utca 17

Leszármazási és nemesi okmányait
beszerzi DARÓCZY, Vámház-körút 12
Telefon: 386-009. Több millió adat.

Irodabútor olcsón részletre is
LAKÁSBUTOR Klauzál-u. 26

TÖKÉLETES SZABÁSÚ
BUNDÁK
PILAT SZŰCSNÉL, IX., Ferenc-körút 32 II. em.

ÍRÓGÉPET VESZEK!
Kovács Aladár, VII., Nagyatádi Szabó-u. 46. (volt Kertész-u.) Tel.: 428-141, hétköznap reggel 8-tól d. u. ½6-ig, szombaton d. u. 2-ig.

Cukrászatnál nélkülözhetetlen az
elektromos habkrémkészítőgép
XIV., Róna-utca 115. Telefon: 496-891.

Lelkes ünnepségen vette át Varga József miniszter Szeged díszpolgári oklevelét

A nemzeti összefogás példája a „sopron—szegedi magyar tengely"

Szeged, november 16. *(A Magyarország kiküldött munkatársától.)* Boldog napon köszöntötte és ünnepelte Szeged városa és népe *Varga* József-et, a professzor-minisztert, aki vasárnap reggeltől estig lelkes és szakadatlan ünneplés közepette állott. Egyházi, katonai, polgári méltóságok, a kereskedelem, ipar, a gazdálkodás vezető müvelői, ünnepi zászlódisz, csillogó egyenruhák, rengeteg ünnepi fekete-magyar.

Délelőtt a Kereskedelmi és Iparkamara tisztelte meg *Varga* minisztert oklevéllel és emlékéremmel.

— Amikor abba a helyzetbe kerültem — hangzott a miniszter első beszédében —, hogy a kereskedelem és az ipar keresztény kezekbe való átállítását kellett irányítanom, engem gyülölet mások ellen nem vezet, hanem *egyedül a keresztény magyar faj iránti szeretet.*

Roskadásig telt karzatok, zsúfolt közgyülési terem ünnepi díszében *Varga* miniszter Szeged város díszpolgári oklevelének átvételekor *Szegedről, az ezeresztendős magyar településről* — amelyet se telepités, se elemi csapások, se dulások nem tudtak eltörölni a magyar térképről — és az egész magyar történelmi sorsról olyan borotvahogy Szeged örök emlékezetül kinyoélesen pontos tanulmányt mondott, mattatja. »*Szeged nagy barátja*« kimutatta, hogy az osztrák telepitések nem a magyar vért erősitették:

— A magyarság elszaporitását ne a beszivárgók, önként települt vagy célzatosan betelepitettek asszimilálódásában lássuk, hanem *a magyar lelkiségü népi tömegek tervszerü gazdasági és kulturális megerősitésében!*

Szeged *Varga* József-et *Klebelsberg* Kunóval és *Teleki* Pállal emelte egy vonalba alkotómunkájáért és azért a példanélküli politikai tettért, hogy bár nem képviselője már Szegednek (Sopron követe), *mégis a város legnagyobb pártfogója és segitője.*

Sopron küldötte a díszközgyülés utáni egytálételes közebéden Szegedet köszöntötte és felajánlotta a városok testvéri segitést, mire *Varga* Imre a nemzeti összefogás példájául állitotta a »*sopron—szegedi magyar tengelyt*«.

Iparunk, kereskedelmünk, közlekedésügyünk negyedik esztendeje vezetőjét a nemzet megerősitésében végzett nagy munkájáért rajongó szeretettel köszöntötték Szegeden. Ugyanez a szeretet vette körül *Varga* Józsefnét, aki a szegedi Baross-zászlót avatta fel és az új magyar szociális világ másik markáns épitőjét: *vitéz Bonczos* Miklós igazságügyi államtitkárt. *Szép, színmagyar, sokáig emlékezetes és ország aszóló ünnepség volt a szegedi vasárnap.*

(R—ó)

Nemzetvédelmi kereszteseket avattak Pécsett, Szekszárdon és Békésgyulán

Vasárnap az ország három városában, Pécsett, Szekszárdon és Békésgyulán ünnepélyes külsőségek között mintegy 800 új nemzetvédelmi kereszt került avatásra. A Nemzetvédelmi Bizottság Káptalanjának nevében vitéz *Rapaich* Dezsö vezérőrnagy nagyhatású ünnepi beszéd kíséretében osztotta ki Pécsett a kormányzói kitüntetéseket.

Szekszárdon vitéz *Vajtay* vezérőrnagy avatta fel az új nemzetvédelmi kereszteseket.

Békésgyulán vitéz *Görgey* Lajos vezérőrnagy volt az ünnepi szónok és minden magyar elé példaképül az ország Nagyurát állitotta.

Ezer újpesti önkéntes honvédelmi munkaszolgálatos nő tett esküt vasárnap

Ujpesten vasárnap az önkéntes honvédelmi munkaszolgálatra jelentkezett nők első ezres csoportja tette le az esküt. Az ünnepségen résztvett előkelő vendégeket dr. *Hess* Pál polgármester fogadta. Az eskütételi ünnepség a Himnusszal kezdődött, dr. *Hess* Pálné, a helyi munkabizottság vezetője üdvözölte a megjelenteket, majd vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné tartott előadást finnországi útjáról. Az eskütétel után *Dálnoki Veress* Julianna intézett buzdító beszédet az új önkéntes munkaszolgálatosokhoz. Dr. *Mády* Gyuláné zárószavai után az ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget.

Színházak műsora

OPERA: Nincs előadás. — **NEMZETI:** Don Carlos (II., 6). — **KAMARA: A** bolond Ásvayné (½7). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** Gyorffy István balladaestje (6). — **VIG:** Esküvő (½7). — **PESTI:** Csütörtöktől: Nők harca (½7). — **ANDRÁSSY:** Ártatlan vagyok (½7). — **UJ MAGYAR:** Idegen asszony (½7). — **MADÁCH:** Túlvilági feleség (½7). — **FŐVÁROSI OPERETT:** Mária főhadnagy (6). — **VIDAM SZINHÁZ:** Nemes Rózsa (½7). — **BÁBSZINJÁTÉK:** Az ügyvéd és a férje (½7). — **ROYAL REVÜSZINHÁZ:** Mürostos operák (½7). — **KOMÉDIA:** Váltott lovagal (½7). — **KAMARA VARIETÉ:** Vidám hullámhossz (½7). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Vén diófa (¾5, ½8). — **JÓZSEFVÁROSI:** Leányvásár (¾5, ½8). — **KISFALUDY:** Rozmaring, a betyárgróf (¾5, ½8).

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap. M = Matiné

ADRIA—ADMIRÁL (353—707): **Nagy riport.** (¼4 ⅛6 ⅛8: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ALKOTÁS** (355—374): **Kádár kontra Kerekes.** (¼4 ⅛6 ⅛8: Sz ½2-kor is; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **ANDRÁSSY** (124—127): **Dr. Kovács István** (¼4 ½6 ⅛8: V Ü ½2 órakor is.) — **ÁTRIUM** (154—024): **Négylovas hintó.** (Naponta ¼4 ½6 ⅛8 órakor: vasárnap és ünnepnapokon ½2 órakor is.) — **BARLANG—BROADWAY** (422—722): **Ujra sarjad az élet.** (½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **BELVÁROSI** (384—363): **2000 pengős férfi** (½3 ¼4 ⅕5 ⅛6 ½7 ⅛8: V Ü ½2 órakor is.) — **BELVÁROSI HIRADÓ** (181—244): **Dagadó vitorlákkal** (kultúrfilm). **Harcok Afrikában. A büvös szék. Színes Walt Disney-film. Magyar, Ufa és Luce hiradók.** (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig.) — **BETHLEN—HOLLYWOOD** (225—003): **Babilon.** (¾4 ⅛6 ½8: V Ü ½2 órakor is.) — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): **Igy szeret egy férfi.** (½4 ⅛6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **CAPITOL** (134—337): **Romantika.** (½2 3 5 7 órakor; vasárnap és ünnepnap d. e. 11 órakor is.) — **CORVIN** (138—988, 339—584): **Enyém vagy.** (3 5 ⅛8 Sz V Ü 1-kor is.) — **CSABA—SAVOY** (146—040): **Asszonyszív.** (¾4 ⅛6 ½8: Sz V Ü ½2-kor.) — **DAMJANICH** (425—644): **Virrasztás.** (½4 ½6 ⅛8; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **DEÁK—DECSI** (121—343, 125—952): **Elitvédi emberek.** (½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **DUNA—LLOYD** (111—994): **Babilon.** (¼4 ⅛6 ½8: V Ü ½2-kor is.) — **ERZSÉBET—VESTA** (222—401): **Intermezzo.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **FÓRUM** (189—707): **Férfihüség.** (3 5 ⅛8; V Ü 11 órakor is.) — **GLÓRIA** (427—521): **Tüzördög.** (¼4 ½6 ⅛8: V Ü ½2 órakor is.) — **HIRADÓ FILMSZINHÁZ** (222—499): **A Rott völgyében** (kultúrfilm). **Harcok Afrikában. A büvös szék. Színes Walt Disney-film. Magyar, Ufa és Luce hiradók.** (Folyt. egyórás előadások 9—21 óráig.) — **HOMEROS** (496—178): **Garcia futárja.** (¼4 ½6 ⅛8: vasárnap és ünnepnapokon ½2 órakor is.) — **IPOLY** (292—626): **Nem gyerekjáték.** (¼4 ½6 ⅛8: Sz V Ü ½2-kor is.) — **JÓZSEFVÁROSI** (131—316): **Mi keiten.** (¼4 ½6 ⅛8: Sz V Ü ½2-kor is.) — **KAMARA** (428—901): **Harmadik hétre prolongálva! A király bolondja.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **KORZÓ** (182—818): **Az utolsó pillanat.** (½4 ½6 ⅛8: V Ü d. e. 11-kor is.) — **KULTÚR** (188—120): **Dr Kovács István.** (¾4 ½6 ⅛8; vasárnap és ünnepnap ½2-kor is.) — **MESEVÁR—ELIT** (114—502): **Tavaszi szonáta.** (½4 ½6 ⅛8; V Ü ½2-kor is.) — **NEMZETI (ROYAL) APOLLÓ** (222—002): **Négylovas hintó.** (3 5 7; szombaton 1 órakor is: vasárnap és ünnepnap 11 és 1-kor is.) — **NYUGAT** (121—022): **2000 pengős férfi.** (¾4 ½6 ⅛8: Sz ½2-kor is: V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OMNIA** (130—125): Prolongálva! **Gentlyfészek.** (½4 ½6 ⅛8: Sz ½2-kor is; V Ü 11 és ½2-kor is.) — **OTTHON** (146—447): **2000 pengős férfi.** (¼4 ½6 ⅛8: V Ü ½2-kor.) — **PÁTRIA** (145—673): **Tosca.** (10—1-ig folyt.; ½2 ¼4 ½6 ⅛8: V Ü 11 órától.) — **PEST—PALACE** (221—222): **Házasság.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **PETŐFI—ODEON** (428—478): **2000 pengős férfi.** (½4 ½6 ⅛8: V Ü ½2-kor is.) — **RÁDIUS** (122—098, 126—564): Negyedik hétre prolongálva! **Férfihüség.** (¼4 ½6 ⅛8: Sz V Ü ½2 órakor is.) — **RÁKÓCZI—PHÖNIX** (426—326): **2000 pengős férfi.** (11 1 3 5 ½8.) — **SCALA** (114—411): Ötödik hétre prolongálva! **Halálos csók.** (½4 ⅗6 ⅛8; Sz V Ü ½2-kor is.) — **SZÉKELY—OLYMPIA** (226—425): Harmadik hétre prolongálva! **A kék madár.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **SZITTYA—CITY** (111—140): **Alkalom.** (¼4 ½6 ½8: Sz V Ü ½2-kor is.) — **TINÓDI—TIVOLI** (225—602): **2000 pengős férfi.** (½2 ¼4 ½6 ⅛8: V Ü 11 órától.) — **TOLDI—RIALTÓ** (224—443): **III. Richárd.** (10 ¾12 ½2 ¼4 ⅛6 ½8; V Ü 11 1 3 5 ½8.) — **TURÁN** (126—003): **Igy szeret egy férfi.** (11 ½2 ¼4 ½6 ⅛8.) — **URÁNIA** (146—046): **Enyém vagy.** (3 5 7; szombat, vasárnap és ünnepnap 1 órakor is.)

Szerelem, könny, mosoly!
ROMANTIKA
Alida Valli felejthetetlenül szép édes-bús filmje folytatja diadalútját:
CAPITOL

Hauptmann-ünnepségek Budapesten és Németországban

A budapesti Gerhart Hauptmann-ünnepségek kezdeteképpen ma, hétfőn este 6 órakor a Német Tudományos Intézetben (Apponyi-tér 1.) dr. *Frahne* német követségi titkár előadást tart *a 80 éves nagy drámai költő és az új nemzedék* kapcsolatáról. Hans *Frank* bécsi színmüvész részleteket olvas fel Hauptmann müveiből. Az ünnepségen *Dohnányi* főzeneigazgató Beethovent játszik.

*

Hauptmannt a boroszlói egyetem első díszpolgárává választotta. A költő születésnapja alkalmából igen sok ünnepséget tartottak Németországban. A boroszlói kerületi főnökségen az *alsósziléziai művészeti díjjal* és az újonnan alapitott *Sülinggyürüvel* tüntették ki. *A Führer szivélyes üdvözletét* küldte a költőnek, akinek *Hanke* kerületi vezető egy pompás *vázát* nyujtott át. Baldur von *Schirach* átnyujtotta az ünnepeltnek, mint legmagasabb kitüntetést, *Bécs város díszgyürüjét.*

*

A magyar rádióban szerdán, november 18-án Budapest I. müsorán 19 óra 05 perckor dr. *Thienemann* Tivadar egyetemi tanár emlékezik meg Gerhart *Hauptmann.ól*, majd 19 óra 15 perckor *Németh* Antal rendezésében, *Áprily* Lajos fordításában és *Farkas* Ferenc kisérőzenéjével előadásra kerül *Hauptmann* »*Az elmerült harang*« cimü mesedrámája.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA
BALLON és viharkabát
meleg hálózsák és pehelymellény
MÁRTON és SZÁSZ
Gróf Teleki Pál (Bálvány)-utca 3.

BRILIÁNST
mindennemü ékszert veszek, eladok!
IV, Kristóf-tér 2, I. 3. D. e. 12—2 közt. T. 182-647

Részletfizetésre
Bútor és Textil Ker Rt., Liszt Ferenc-tér 5.

Mókus-, biberett-, sakál- stb. és
perzsabundák
szépek, olcsón, Szemere szűcsnél, Erzsébet-körút 26.
MÁSODIK EMELETEN

Óvóhelyi pad 2 m-es asztal 2 m-es ajtó és ablak stb.
Eötvös-utca 1. Telefon: 425-811.

BRILLIÁNS, ARANY
és ezüstért legtöbbet fizet. Zálogból kiváltom.
Baross Ékszerház Grósz Baross-utca 83. Tel.: 140-968

Lakásában aludhat
közvetlen a féregmentesités után
Ujrendszerü gázzal tökéletesen irtunk. (Nem cián)
Tóta Pál Révay-utca 25. Tel.: 120-829
(az Opera mellett)
Takarítást is vállalunk!

BÉLYEG-gyüjteményeket VESZEK
tömegbélyeget, Szilágyi Béla bélyegkereskedő, Budapest, Kossuth Lajos-u. 7. T: 187-586

Vennék zongorát
vagy pianinót sürgősen készpénzért.
T: 115-934. Pozsonyi-út 1. Virágüzlet.

A K. H. Ö. 50. §-a
kötelezővé teszi a könyvvezetést.
Törvény által előirt könyveit szakszerüen felfekteti:
„KONTOSERVICE"
Új telefon 291-735.

Pásztor János

Johann Pásztor

Varsányi, Matthias: Ein Luther-denkmal in Budapest. Ungarn. 1942. Oktoberheft.

Fenti pályamunkel.

Am Ende der zwanziger Jahre trat an Stelle der Hochkonjunktur eine allgemeine Depression ein, die für die ungarische Wirtschaft geradezu katastrophale Folgen hatte. Die Preise stürzen. Die Pengőwährung schwankt und erleidet bedenklichen Kursverlust. Die ans Ausland verschuldete Landwirtschaft und Industrie bricht unter der Last der Zinsen und Annuitäten zusammen. Die Zahlungseinstellungen nehmen erschreckenden Umfang an. Die Arbeitslosigkeit nimmt von Tag zu Tag zu. Der Staatshaushalt kommt in schwere Krise und die ratlose Regierung muss sich wieder an den Völkerbund wenden.

In allen diesen ereignisreichen und wechselvollen Jahren kann gegenüber der wirtschaftspolitischen Auffassung der Vorkriegsjahre eine grundlegende Änderung festgestellt werden. Während damals die Förderung der einheimischen Industrie im Vordergrund der wirtschaftlichen Interessen stand, wird jetzt die Aufmerksamkeit der Regierung und der öffentlichen Meinung der Landwirtschaft zugewendet. Allein die Regierungspolitik folgt dieser allgemeinen Auffassung nur tastend und neigt zur Ansicht, dass die ungeklärte Lage des Landes eine programmässig klare und zielbewusste Wirtschaftspolitik nicht zulasse. Die Regierung lässt sich durch die Ereignisse treiben. Die durch sie eingebrachten Gesetzentwürfe, das Siedlungsgesetz, das Gesetz über die Errichtung der landwirtschaftlichen Kammern und über die Um-

Madách - szobor pályázat

Pásztor János terve

Pesti Napló képes mell.
1938. okt. 23

Pásztor János

A 17792 ❋

zettestvérünk!

vábbi, teljes függetlenségének biztositása szükségessé
épességéhez mérten, járuljon hozzá az alábbi hirdetési

a lehető legnagyobb összeget jegyezze az alanti célra,
NEMZETI SZOCIALIZMUS egyetlen bátor,

pott nyugtáit jól megőrizni méltóztassék.

BÁTORSÁG!

ri üdvözlettel:

ARSÁG

.....Itt levágandó

A 17792 ❋

es Igazgatóságának,

PÁSZTOR JÁNOS: GRÓF TISZA ISTVÁN SZOBRÁNAK TERVE. GIPSZ.

János Pásztor: Entwurf zum Standbild des Grafen István Tisza. Gips. — János Pásztor: Proggetto del Monumento al conte István Tisza. Gesso.

PÁSZTOR JÁNOS: BÁTHORY ISTVÁN ERDÉLYI FEJEDELEM ÉS LENGYEL KIRÁLY SZOBRÁNAK TERVE. AGYAG.

János Pásztor: Entwurf zum Standbild des Fürsten Siebenbürgens und Königs von Polen István Báthory. Ton. — János Pásztor: Il disegno del monumento ad István de Báthory, principe di Transilvania e re di Polonia. Argilla.

PÁSZTOR JÁNOS: ANYASÁG. A MAKÓI HŐSI EMLÉK MELLÉKCSOPORTJA. MÁRVÁNY.

János Pásztor: Mutterschaft. Seitengruppe des Heldendenkmals von Makó. Marmor. — János Pásztor: Maternità. Gruppo del Monumento al Milite ignoto di Makó. Marmo.

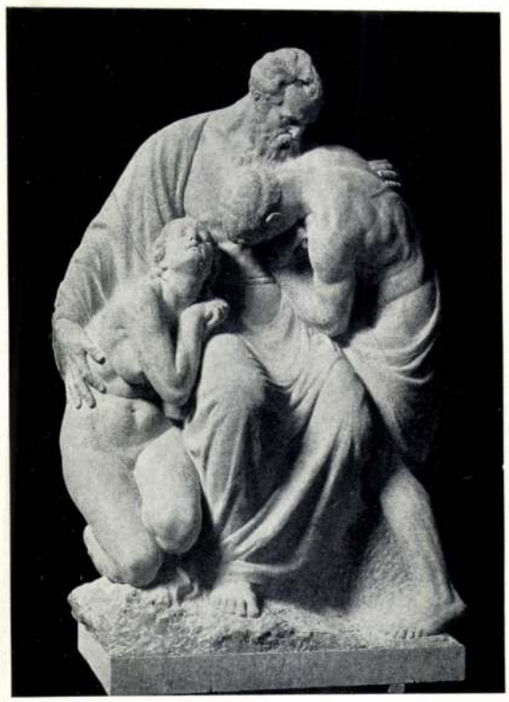

PÁSZTOR JÁNOS: MEGTÉRÉS. SÍREMLÉK. MÁRVÁNY. BUDAPEST, KEREPESI TEMETŐ.

János Pásztor: Heimkehr. Grabmal. Marmor. Budapest, Kerepeser Friedhof. — János Pásztor: Conversione. Monumento di sepolcro, Budapest. Il cimitero di Kerepes.

PÁSZTOR JÁNOS: II. RÁKÓCZI FERENC LOVASSZOBRA. BRONZ. BUDAPEST.

János Pásztor: Reiterstandbild Ferenc Rákóczis II. Bronze. Budapest. — János Pásztor: Statua equestre di Ferenc Rákóczi. Bronzo. Budapest.

1906.

3299. Pásztor János:
Sz. Békésgyomán 1881 január 29-én

Bucsuzkodás.

Az eszmét jobbra fordult földmives fejezi ki, a ki legényfiától vesz bicsút, miközben mindkét kezével annak jobbját fogja. Az öreg, kinek haja és bajusza hosszú, arcza pedig beretvált, kucsmát, galléros szűrt és magas szárú csizmát hord, mig a fiatalember, a ki baljában lefelé forditott botot tart és szűrjét jobb vállára vetette, bokrétás pörge kalapot, mellényt, bő ujjú inget gatyát és csizmát visel, Jelzése alól jobbra két sorban: 1906 Pásztor.

Faszobor, magassága 77, méretei a talapzatnak 72:37 cm.

Vétetett az 1906: IV. 20-iki 33058 sz. leirat alapján 1500 Kán (621-906).

III 3-104

116

Pl.
Vétel 1906

239

Sz. n. 212-906.

1912.

4161. Pásztor János.

Sz. Békés-gyomán 1881 január 29-én.

Vizhordó leány.

Egész alakban, szembenézve, ~~és~~ menet közben mezteleniul és olyképen van ábrázolva ~~olyképen~~, hogy testével jobb lábára nehezedik, mig a ~~balról~~ balt épen emeli. Jobb ja val ~~kezével~~ a bal vállára vett füles korsót tartja, a mely alá bal kezének ujjait tette. Haját kontyba tüzötten viseli, ~~és teljesen meztelen~~. Jelzése balról, de hátul: »Pásztor 1910« és ezen innen gyári jelképen körbefoglalva: »HARASZTI J. ES TSA ÉRCZSZOBORÖNTOJE«.

Bronz-szobor, magassága 52.3 cm.-- Lelt.sz.4161.-- Vétetett az 1912 május 17-iki 66043 sz. leirat szerint 550 K-án. (1167-912).-- Kifizettetett 1912 junius 7-én (1234-912).-- Elszámoltatott 1912 julius 8-án (1445-912).-- Az elszámolásra nézve lásd a 31993 szvsz. előadmányt.

L-912

Sz.n. 543-912
Át.lelt.8284.
1167-912-3.

III 3-186

392

Pl.
Vét. 1912.

850

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Pásztor János

A vidéki városok művészi kiképzésének előmozdítása és a városszépítés vágyának felébresztése célját is szem előtt tartva, a kultuszminiszter Balatonfürednek, illetőleg a Bencés Rendnek ajándékozta Pásztor János „Halász" és „Révész" szobrait, melyeket a hajókikötő hídjának bejáratánál fognak felállítani. A szobrok elhelyezése rövid időn belül megtörténik. A természet szépségeivel megáldott magyar fürdőváros ilyképen két pompás szoborral lesz szebb és gazdagabb.

Szépművészet

1940. 23. l

ablak és a
Lugas u. 1

Központi f
nyisztó ka
Közép faso

Modern k
gyermekágy
zománcos
Kemes u.

Vékony nő
eladó. Pári

Eladó egy
ros u. 15
érd. csütör

Riga-moped
új, tartalék
kal. Terta
magnó és
csatlakozásos, Kolibri táskaírógép eladó. „Riga" 432. jeligére a Sajtóházba.

Nagy műhely fűtésére szétszedhető nagy öntöttvaskályha eladó. Partizán u. 23.

Nagyon szép háló igényesnek eladó. Majdnem új. Szekeres u. 29. 4 óra után.

Jókarban levő Pobeda személygépkocsi eladó. Vásárhely, Rákóczi u. 34. sz.

Eladók: ujjas bárány-bőr mellény, mikádó férfikabát, ballonkabát, térdnadrág, rövid női kabát, 44-es férfiöltöny, női kerékpár, tv-antenna, modern csillár. Jósika u. 34.

tag" 88 709 jeligére a Hirdetőbe.

Megnyúlt, kötött kardigánját, pulóverét megjavítja és átalakítja Müller Erzsi, Lenin krt. 55. sz.

Fiatal házaspár idős nénit lakásáért eltartana, gondozna. „Szeretet" 88 737 jeligére a Hirdetőbe.

NYSA mikrobusz

(8 személyes), teherszállításra is alkalmas, felújított állapotban

ELADÓ.

Megtekinthető: Szeged, Dugonics tér 4. alatti részlegnél, Órás Ktsz.

S. 204 839

Cserépkályhák

TISZTÍTÁSÁT, ÁTRAKÁSÁT, JAVÍTÁSÁT

rövid időn belül vállalom. Körmendi Sándor, cserépkályhásmester Szeged, Sándor u. 31. sz.

KÖZÜLETEK

FIGYEL

Raktáru

beérkez

különböző típusú dolgozó szoba

3 darabból álló titkárnői garni

iratszekrény, írógépasztal,

írópasztal székek, fotelok,

többféle műbőr ülőgarnitúrák.

Nagy választékk

„SZEGED" LAKBER

Szeged, Széchenyi tér 15

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 OKT 21

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

Szeged szobrai

Az áldást hozó Tisza

1021

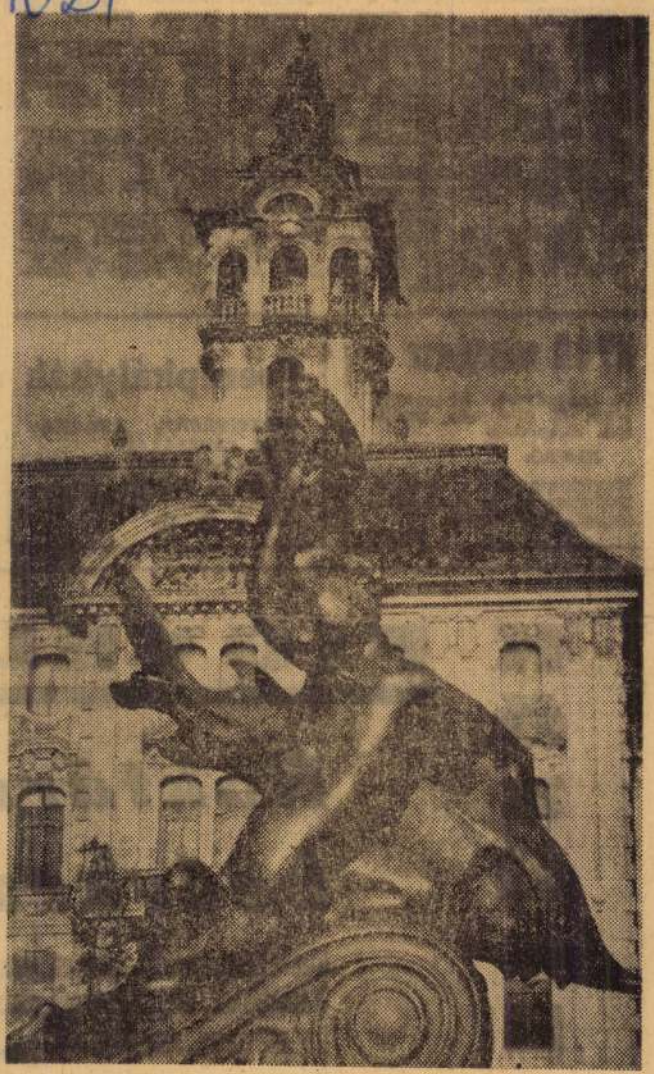

(78.) A városi tanácsháza előtt álló — Szeged egyik szimbólumaként ismert — alkotás, az áldást hozó Tisza bronzszobra. Pásztor János alkotása a neobarokk stílus jegyében készült.

Pásztor János

Azután a súlyos drámai művésznő következett, aki tragikus, kothurnusos hangon apró verseket szavalt, mintha a gyárak kürtje elkezdte volna fütyülni a Nebántsvirágot.

A művésznő szavalt. Egyik verset a másik után. Ez a szó: hogy „Liliomkehely“ úgy hangzott ajakáról, mintha azt mondta volna: „Vaskapu!“

Már a háziasszony is sokalta a verseket. Odaszólt a rendezőnek, az anyanyelvén:

— Polyem.

A színész meghajolt, mintha monseieur Duval-t alakítaná vidéken. Meghajolt kurtán és impozánsan:

— Parancsára, nagyasszony. (Ezt a címet ő találta ki. Ha nem volt cím: adott.)

A művész most konferált. Azt mondta:

— Virág terem a havasokon is. Ilyen havasi virágot fogunk most látni: Podolinszky Helén méltóságos asszonyt.

Podolinszky Helén még kisasszony volt, de alapítványi hölgy volt. Azért járt neki ez a cím: méltóságos asszony.

Podolinszky Helén begurult a színpadra.

— Charmant, — mondta a rendező felesége.

Charmantnak találta a Podolinszky nevet, mert ez valóban kitünő név volt a felvidéken. Ha a kisasszonyt Weisz Helénnek hívták volna, tízet az egy ellen, hogy a művésznő nem találta volna charmantnak.

A kis kövér nő énekelni kezdett:

Londonban hej, van számos utca
És minden utcán sok sarok...

— Londonban hely van, — de itt nincs, — tolongott a hátulállók között egy szittyaképü honatya, akit valamilyen asszony-szeszély idebolondított.

A dal elhangzott. Az öreg Podolinszkyné szenvedélyesen tapsolt. Nem használt. Nem volt ismétlés.

— Most következnek az élőképek, — mondta a rendező s korholóan nézett feleségére, aki a van Dirnersenné mellett ült, bár Ponjevszky grófné mellett is volt egy üres hely.

De a következő pillanatban már megnyugodott, mert beérkezett egy kis szőke kopasz kamarás-huszár, a Hauptdegen báró, a szép Ponjevszky grófnő vőlegénye és leült a bájosan, kelletően mosolygó rendezőné mellé. Így redben van. Lehet holnap elmondani Hubersteinéknél:

— Azt mondta tegnap a Hauptdegen báró...

Az ilyen hencegéseknek az a természetrajza, hogy az illető hencegőnek csak akkor okoz örömet, ha van valami igaz benne. Ha megdolgozott, megszenvedett érte, ha unatkozott érte, vagy lenézette magát azért a vélt társadalmi eredményért, amivel eldicsekedik.

*

Következtek az élőképek. A pirosbrokát-függöny szétszaladt. Az ámulás moraja futott végig a nézőközönségen. Két gyönyörű ember. Ponjevszky Márta a Mediciek fenséges fehér habruhájában, amely szabadon hagyta vállait és aranykarpereces karját. És Póka Gyuri, napbarnított, sötét arcával, mint a sors, mint a végzet úgy hajolt föléje és arany-sisakja ragyogott a villamos lámpák fényében.

A képet újra meg újra látni kívánták. Amidőn harmadszor szaladt szét a függöny Póka Gyuri ezt mormogta:

— Ha most megcsókolnám... minden rendbe volna.

Erre a leány bódultan azt susogta:

— Hát csókoljon meg.

A következő pillanatban az élőkép mozgóképpé változott át. Póka Gyuri karjaiba kapta a leányt és szabályszerűen, hosszan és viharos-boldogan megcsókolta.

A rendező riadtan ordított:

— Függöny.

Külön pech, vagy külön szerencse: a függöny megakadt. A csók tartott. A függöny elindult. A csók még tartott. A függöny helyeslően összecsukódott. A csók még akkor is tartott.

*

A csók még ma is tart, ha azóta meg nem unták.

Zachariás fényképe

Őshalász. A tihanyi biológiai intézet számára mintázta Pásztor János

Színház

Hamlet

— Fölújítás a Nemzeti Színházban. —

I.

Vannak emberek, akiknek minden esztendőben el kell menniök Pöstyénbe, vagy Karlsbadba; különben egész télen csonkák, fáradtak, nyavalyásak. Számomra ilyen lelki kúra, ilyen edző acélfürdő Hamlet. Szükségesnek érzem, hogy a szöveget, amelyet majdnem kívülről tudok, évente többször elolvasom. Először angolul. Aztán magyarul.

II.

Az angol szöveg egy nyelvet tár elém, mintegy a világteremtés izzó rendetlenségében, amikor elemei még összevissza, szétszórtan hevernek, minden lehetőséget magukba zárva, dúsan és forrón, élettől feszülve, hogy az alkotó költő az akaratával, a „legyen" szavával szabjon ki nekik végleges törvényt. Még semmisem merevedett meg, még semmi sincs lajstromozva, szótározva. Mindazok a formák, melyeket kihányt magából a homályos középkor és fölragyogtatott a megújhodás szaka, izgatottan várakoznak a nagy építésre. Bitang igék száguldanak kócosan, vörös fénycsóvával, üstökösök módjára, melyekből majd a főnevek állócsillagai lesznek, vagy jelzők, vagy határozók, amint a véletlen kívánja, amint a játszi költői kedv parancsolja s apró planéták, melyek eddig szinte láthatatlanul keringtek, egyszerre kizökkennek ideiglenes pályájukból és fölsustorognak, dörögnek, beilleszkednek a hatalmas egyetembe. Ime egy világ *in statu nascendi*, egy óriási rendezés, egy kozmikus teremtés, melyet a szenvedély hoz létre.

III.

Ámulatomat, örömömet megsokszorozza a magyar szöveg, *Arany* János remekműve, melynél nincs különb egyetlen nyelvben sem: maga a vakmerő pontosság ez, az ihletes tökély. Ha megkérdeznék tőlem, melyik eddig legnagyobb drámai alkotásunk, habozás nélkül azt felelném, hogy a Hamlet fordítása.

IV.

Fordítás? „Milyen bitang e szó." Teremtés ez is, mert eleven, lüktető, az eredetivel egyenrangú minden sora. Kérem az olvasót, kövessen, amint e gazdag és felülmulhatatlan szövegben ötletszerűen kalandozok.

V.

Mindenekelőtt milyen drámai. Sehol semmi kikerekítés, elpuhítás, körülírás, hanem a szavak azon nyersen merednek elém, mintegy lihegve, harcrakészen. Gyorsan egy példát, akárhonnan. Hamlet a mérgezett vívótőrtől találva haldoklik: *The potent poison quite o'er — crows my spirit.* (A hatékony méreg egészen lehurrogja szellemem.) Itt a méreg is mozog, cselekszik, lesajnálja az értelmet és érzést, lármáz, pörlekedik vele. Arany, a költő, a művész: *Túlzajg az ádáz méreg lelkemen!*

VI.

De bárhová tekintek, olyan kincsekre bukkanok, hogy órákig kellene állnom előttük, mint hű kalauznak s magyarázgatnom szépségüket. Régies szólásaink jobbára elkallódtak. Arany leásott a nyelv gyökeréig s pótolta ezeket valami bűvösen — eredeti, vaskos népiességgel, mely különösen a dán királyfi őrülési jeleneteiben megrázó s lélektanilag indokolt. Amikor a szellem megbomlik, hanyaggá válik, szavait nem válogatja, azokat az ősi-pórias kifejezéseket kapkodja ki készletéből, melyek valahol a lélek televényében szunnyadnak, mélyen. „Tüstin!": mondja Hamlet, „álomszuszik" és mákugyse". Ez a zilálság döbbenetes. Akár piszkos, lógó harisnyában látnók őt, melyet elfelejtett felkötni, kigombolt zekében, ingben, mosdatlanul, összegubancolt, fésületlen hajjal, „férdvacogva", betegsége és szomorúsága szívbemarkoló őszinteségében.

VII.

Aztán a szójátékok, melyek egyivásuak a shakespearei szeszély csalafinta kötekedésével, elborzasztó barok fintorával szintén minden erőszakoskodás, kiagyaltság nélkül természetesen zendülnek vissza nyelvünkön. Hamlet a párbaj előtt vívótőrt kér. *Give us the foils.* (Adjatok nekünk vívótőröket). De a *foil* nemcsak vívótőrt jelent, hanem azt az érclemezt is, melyre akkoriban az ötvösök ráerősítették a drágaköveket, hogy a sötétebb alapon annál jobban szembe tünjenek, annál jobban szikrázzanak. Hamlet a kétértelműséget kiaknázza. *I'l be your foil.* (Én leszek majd a te érclemezed). Aranynál *Acélt nekünk, jer.* Majd: *Acélod én leszek.* Mindennél boszorkányosabb azonban a koponya-jelenet tréfája. Hamlet fölemel egy koponyát, kétségbeesésében játszik vele és a szavakkal. Talán egy ügyvéd koponyája lehetett, aki a sok agyafurtsága, cselvetése után a sirban lelt nyugalmat. Ez a végállomása. *Is this the fine of his fines.* (Birságainak vége). Aranynál: *„Annyi nyugta után itt leve nyugta". The recovery of his recoveries.* (Pénzbehajtásainak kétségbeejtő helyzete). Aranynál: *Annyi térítvény után ide tért meg. — To have his fine pate full of fine dirt.* (Finom kobakja tele van finom piszokkal). Aranynál: *Agya százalék helyett ázalékkal van tele.* A szójátékokat tehát betűről-betűre követi, sanda kétértelműségeken, ravasz célzásokon át s betűről-betűre lefordítja a kétértelműségekkel, a jobbra-balra vagdalkozó célzásokkal együtt. Ez már nem ügyesség, nem mesterfogás, hanem a lángész csodája.

VIII.

Hamlet szent mű. Nevezzék kiemelkedő magaslatnak a drámák lapályából. Nekem egyedülálló vallomás az életről s annak minden föl „nem" bogozható titkáról. Nem akarom ezúttal értelmezni, mert az messze ragadna s rendkívül földulna. Csak annyit, hogy a költő közvetlen azután írta, hogy kisfia, Hamnet Shakespeare meghalt, tizenkétesztendős korában s elvesztette atyját is, John Shakespearet, a derék kesztyűkereskedőt. Szóval: „a lehető legszerencsésebb körülmények között", mikor a fájdalom minden góca megbolygatódott benne s érzékletesen tudta, hogy mi a titkos kapcsolat minden apa és fiú között. Én ezen az estén, anélkül, hogy bölcselkedtem volna, átadtam magam a tragédia nagy dallamának.

Kikből fog állni a világ leghatalmasabb kormánya?

A Hoover-kabinet tagjai — Borah vagy Morrow kapja a külügyi tárcát — Mellon, a két Davis és New valószínüleg megmarad Work újra tagja lesz a kabinetnek

Newyork, december.
(A Pesti Napló tudósitójától.)

Herbert Clark *Hoovert* csak 1929 március 4-én iktatják be az Egyesült Államok elnöki székébe és egyelőre mint rendkivüli nagykövet vagy népiesebben: mint »*rendkivüli ügynök*«, a délamerikai latin államokat járja, hogy kereskedelmüket az Egyesült Államok részére az európai országok elől elhódítsa, de a *washingtoni politikai körök máris hozzákezdtek a találgatásokhoz és kombinációkhoz.* Washingtonban a listák százait körözik, amelyek mind »legjobb értesülések alapján« mutatják ki, hogy *kik lesznek a Hoover-kabinet tagjai.* Ezzel szemben nagyon valószínü, hogy a miniszterek tényleges névsora *nagy meglepetést fog hozni a »washingtoni beavatottak« számára, mert a példátlanul nagy győzelem szabad kezet adott Hoovernek a kabinet összeállításában.*

Hoover

W. E. Borah a legkomolyabb külügyminiszterjelölt

Az Egyesült Államok kabinetjének tulajdonképpen *maga az elnök a feje. Ő a miniszterelnök.* És nincsenek miniszterei, hanem »*titkárai*«. Így a külügyminiszter az »*állam titkára*« (Secretary of State), a belügyminiszter a »*belügyek titkára*« (Secretary of Interior), az igazságügyminiszter pedig »*fő-államügyész*« (Attorney General), míg a postaügyi miniszter »*fő-postamester*« (General Postmaster). Az államtitkárok pedig »*segédtitkárok*«.

A kabinet legfontosabb tárcája a *külügyi tárca* és így *az elnöktől eltekintve a külügyminisztert tekintik az európai értelemben vett miniszterelnöknek.* A Hoover-kabinet külügyminiszteri tárcájára egybehangzóan elsősorban **William E. Borah** *idahoi szenátort emlegetik és abban az esetben, ha Borah a tárcát nem fogadná el,* **Dwight Morrow** *mexikói nagykövet, J. P. Morgan volt társa jön számitásba.*

W. E. Borah

Borah mindenkor függetleníteni tudta magát pártjától, és tekintve, hogy *Hoover* sem volt nagyon népszerü a republikánus párt nagymoguljai között, ez politikai barátokat teremtett a két államférfiből.

Az ország minden részében beszélt, legtöbbet és leghatásosabban a déli államokban és *sokan neki tulajdonitják a »tömör dél« megbontásának főszerepét. Borah talán az egyetlen politikus, aki igényeket támaszthat Hooverrel szemben.*

Az a tény, hogy Borah erősen harcolt Hooverért, azt a látszatot kelti, hogy pályázik a külügyminiszterségre. Ez lehet, hogy így van, de az is tény, hogy *Borah szenátort már akkor megkinálták külügyminiszterséggel, amikor Hoover még nem is foglalkozott politikával, de ő mindannyiszor visszautasitotta. Többször angol nagykövetnek akarták Londonba küldeni, de ezt sem fogadta el. Hogy Borah külügyminiszter lesz, az egyedül attól függ, hogy ő vállalja-e a megbizatást.*

Egy bankár

Dwight Morrow

Ha Borah nem hajlandó a kabinetbe lépni, úgy a külügyminiszter valószinüleg **Dwight Morrow** lesz, aki a Morgan-bankcég igazgatói irodáját hagyta el, hogy a mexikói nagykövetség vezetését átvegye és rövid pár hónap alatt bebizonyította, hogy *egy nemzetközi bankár néha jobb eredményeket tud elérni* egy diplomatánál. *Kellogg semmiesetre sem marad meg mostani helyén.* Az egész választási hadjárat alatt egyetlen nyilatkozattal sem támogatta Hoovert és különben is a párizsi békepaktumot karrierje utolsó nagy, »megkoronázó« müvének tekintik.

Andrew Mellon a jelenlegi pénzügyminiszter és az Egyesült Államok egyik leggazdagabb embere, *valószinüleg megmarad helyén. Mellon* ugyan már elmult hetvenéves és az elmult évben több olyan értelmü nyilatkozatot tett, hogy *szeretne nyugalomba vonulni*, de legutóbb megváltoztatta álláspontját és ha Hoover megkéri, valószinüleg megtartja a pénzügyi tárcát. Hoover pedig minden valószinüség szerint fel fogja ajánlani a pénzügyminiszterséget Mellonnak.

Hasonló az eset **Harry S. New** postaügyi miniszterrel. *New* különösen a repülőpostaszolgálat terén nagy érdemeket szerzett magának és *Hoover* közeli barátja, de az év folyamán sokat betegeskedett és nyugalomba szeretne vonulni. Hoover minden bizonnyal felajánlja a tárcát New-nek, aki valószinüleg — *el is fogadja.* Ha nem, utódjának kijelölése egyelőre csak üres találgatás lenne.

Harry S. New

Dwight F. Davis

Dwight F. Davis, a jelenlegi hadügyminiszter is bizonyára megtartja tárcáját. *Davis* tehetsége révén fokról-fokra emelkedett a miniszterségig, ma ötvenéves és ereje és munkaképessége teljében van. Hooverrel a Mississippi árvize alkalmával hosszabb ideig együtt dolgozott és állitólag szoros barátság füzi az uj elnökhöz.

Az igazságügyminiszter — nő lesz?

Az *igazságügyi* tárcával más a helyzet. Befejezett tény, hogy John G. *Sargent*, a jelenlegi igazságügyminiszter *Coolidge-val együtt távozik.* Helyébe két jelöltet emlegetnek, akik közül *az egyik nő.* **Mabel Walker Willebrandt** *jelenlegi igazságügyi államtitkár és a választási hadjárat »enfante terrible«-je, aki szenvedélyes szónoklatokban szólitotta fel a protestáns lelkészeket, hogy segitsenek Hoovert megválasztani és Smithet legyőzni.*

Mrs. *Willebrandt* fellépése annakidején *roppant feltünést keltett*, többen követelték, hogy azonnal mondjon le a kormányban viselt állásáról, de *Hoover* hallgatott és »*Mabel*« tovább folytatta tevékenységét. Mrs. *Willebrandt tevékenysége nemcsak használt, de ártott is Hoover esélyeinek*, azonkívül »Mabel« kinevezése éles támadásokra vezetne és így valószinü, hogy a *tárcával nem őt, hanem* **William J. Donovant**, *az igazságügyminisztérium másik államtitkárát fogják megkinálni.*

A *belügyminiszter* személye szintén kényes helyzet elé állitja Hoovert. A Coolidge-kabinet belügyminisztere, **dr. Hubert Work** a választási hadjárat előtt *lemondott* és az országos republikánus bizottság vezetését vette át, ami egyértelmü a kampány vezetésével. Ő tehát Hoover »*manager*«-je volt. Helyét a beavatottak szerint *Roy O. West* csak ideiglenesen foglalta el, mert a lemondás idején állitólag az a megállapodás jött létre Work és Hoover között, hogy Hoover győzelme esetén Work visszakapja a belügyi tárcát. Hoover győzött, *de Workot a választási hadjárat alatt csunyán besározták és megvádolták, hogy az olajpanamák idején »behunyta a szemét«.*

Dr. Hubert Work

A helyzet mégis az, hogy Workot, mint a Hoover-kabinet belügyminiszterét emlegetik és jelöltetése olyan erős, hogy mellette még nem is vettek senki mást számitásba.

Az „üres" miniszteri székek

A *tengerészeti miniszter* személye mindenki számára talány. **Curtis D. Wilbur** a jelenlegi miniszter állásában nem sok vizet zavart és Washington szerint Hoover egész sereg hasonló vagy jobb embert találhatna helyébe. Wilbur azonban szívesen megmaradna és így azt hiszik, hogy Wilbur egyelőre megmarad a minisztériumban, amíg Hoover helyesnek találja a változást.

Curtis D. Wilbur

A jelenlegi földmüvelésügyi miniszter William M. *Jardin* nem tudta megnyerni a farmerek tetszését és így biztosra veszik, hogy a várva várt »*farmsegély*« első lépése egy olyan földmüvelésügyi miniszter lesz, akit a farmerek szivesen látnának. A tárcára minden földmüvelő állampolgár megvan a maga jelöltje, akik közül ma még lehetetlenség volna megjósolni, ki lesz az uj miniszter.

A *munkaügyi minisztert*, **James J. Davis**-t Coolidge még a Harding-kabinettől vette át. A jelenlegi kormány legfiatalabb tagja, nagy munkaképességü és a bevándorlási kérdésben teljesen osztja Hoover nézeteit. A választások alatt erősen exponálta magát Hooverért és ezért valószinünek tartják, hogy tárcáját megtartja.

James J. Davis

Hoover egészen ez év augusztusáig maga viselte a kereskedelmi tárcát és így valószinü, hogy utódját nagy gonddal fogja megválasztani. Helyét a jelenlegi Coolidge-kabinetben William F. *Whiting* papirnagykereskedő, Coolidge személyes barátja foglalta el, aki azonban Coolidgezal együtt távozni fog. A minisztérimmban azt hiszik, hogy *Hoover »jobb kezét«*, **dr. Julius**

ZONGORÁK
legszolidabban
Waldmannál
VI., Teréz körút 8. szám. — Részletre is.

A tüdőbaj, a tuberkulózis
megelőzése és otthoni gyógyitása
irta Dr. Marberger Sándor Ára 3·40 pengő
Kapható Az Est könyvkereskedéseiben

Kleint, a minisztérium külügyi osztályának vezetőjét fogja a tárcával megkínálni.

Az új kormány listája

Ezek alapján a Hoover-kabinet a következőképpen alakulna ki:

Külügy: Borah, vagy *Morrow.*
Pénzügy: Mellon.
Hadügy: Davis.
Igazságügy: Donovan, esetleg Mrs. Willebrandt.
Tengerészet: ?, esetleg *Wilbur* marad.
Belügy: Work.
Földmüvelés: ?
Kereskedelem: Dr. Klein.
Közmunkák: Davis.
Posta: New.

Az elnöki beiktatásig és a kabinet megalakításáig még három hónap van hátra és ezalatt sok minden történhetik. *A mai helyzet alapján* azonban a fenti lista látszik a legvalószínűbbnek.

Kenedi Sándor

Ez a világ

Irta: Erdélyi József

Ez a világ, ez a világ:
lábatlan fő, fejetlen láb.
Fejetlen láb, lábatlan fő.
Egy a lába, feje kettő.

Kátyús úton, sáros télen,
hat ökör ül a szekéren.
Be van fogva hat zsák búza,
a hat ökröt ki is húzza.

Áll az ökör, mert előtte
ostor van a földbe ütve.
Gyökeret ver a nyél vegre
s nyárfává nő fel az égre.

Egetverő nyárfatető,
ott csépel sok kárbacsépelő.
Súlyos magvak fennakadnak,
könnyű szalmák földre hullnak.

Hej, unalom!... Hol a malom? —
Eprészik a domboldalon.
Hát a béres, a kis béres? —
Az is eperszemre éhes...

Mit hoz 1929

Berlin, december.

(A Pesti Napló tudósítójától.)

Három német asztrológus, tekintettel a közeledő újévre, szükségesnek látta, hogy megjövendölje az 1929-es év kimagasló eseményeit. A. M. *Grimm*, berlini asztrológus azt jósolja, hogy jövőre erős lendületnek indul a német aviatika és általában megjavulnak a közlekedési viszonyok. A közegészségügyi állapotok is örvendetesen javulni fognak. Ezzel szemben több felelősállású német politikusnak gyilkosok fognak az életére törni. Kilátás van bányabalesetekre, kormányválságokra és tőzsdekrachra.

Ludwig *Hoffmann* viszont a német népjólét nagy leromlását várja. Nagy lesz a drágaság, a márka értéke csökkenni fog. Ezen csak az aktív külkereskedelmi mérleg segíthet. A Vénusz csillag állásából viszont több szenzációs szadista kéjgyilkosságra és vasúti szerencsétlenségre következtet a »tudós«. Ausztria pénzügyi helyzete viszont javulni fog a jövő évben.

Egy harmadik asztrológus, Johann *Voklow* szintén elég kedvezőtlen jövőt jósol Németországnak. Szerinte a kereseti viszonyok javulását teljesen ellensúlyozza majd az egyre növekvő drágaság. Ezekután még csak a birodalmi pénzügyminiszter jóslatát volna érdekes meghallgatni.

Ossendowski legújabb könyve **A sivatag népe**

Ára kötve 10.— pengő

A világhírű utazó izgalmas afrikai élményei és éleszemű megfigyelései a sivatag életéről

Kapható Az Est könyvkereskedéseiben: VII. ker., Erzsébet körút 18—20. szám és V. kerület, Vilmos császár út 14. szám

Látogatás egy művésznél és két szobornál,

amely ellen bűnvádi eljárás indult, amelyet kövekkel megdobáltak és „megbotránkoztatónak" nyilvánítottak, miután állami aranyérmet nyertek és a Szépművészeti Múzeumban és a Széchenyi-fürdőben helyeztek el

Pásztor János műtermében, a Szüret uccában, ahol a művész betakarta a szobrokat

(Saját tudósítónktól.) *Szüret uccа 15.* Szép, modern villa. Vasrácsos ajtaja mellett egy kis zománctábláról ezt olvashatjuk: *Pásztor János szobrász...*

Markáns művészfeje egy pillanatra *Móricz* Zsigmondot juttatja eszünkbe.

Pásztor János

Az egyik legmagyarabb szobrászművész szíves házigazda. Hiába, Hódmezővásárhelyt nem felejti el az, aki ott született. Vásárhelyen ilyen szíves házigazdák a férfiak.

Néhány perecnyi kedves, megnitt beszélgetés után azt mondja:

— No, gyere, nézzük meg a *műhelyt* ...

A műteremben az első, akit megpillantok: *Kasztner* Lajos, a 21 esztendős gádorosi szobrász. A legutóbbi képviselőválasztások alkalmával *Nagy* Vince volt belügyminiszternek, aki az orosházi választókerületben lépett fel *Csizmadia* Andrással, a kétöles kisgazdával szemben, gádorosi programbeszéde után bemutattak egy sovány, nyurga, szerény fiút, *Kasztner* Lajost, aki a gádorosi határban található *homokkőből* egy kaszadarabbal pompás mellszobrokat faragott ki. *Nagy* Vince felfedezte a fiúban a tehetséget, Budapestre érkezve, nyomban felkereste *Petrovich Eleket*, a Szépművészeti Múzeum igazgatóját, akinél beajánlta a fiút. *Kasztner* ez év július 25-én jött fel Budapestre. *Pásztor Jánoshoz* ment, akinek figyelmét Orosházán hívták fel reá. Pásztor barátságosan elbeszélgetett vele, azután maga mellé vette.

— *Ebből a fiúból lesz valami!* A legtisztább lelkiismerettel állítom, hogy nagy ember lesz. Úgy szeretem, mint a fiamat. Szerény, szorgalmas. Mellettem marad. Nem úgy, mint a nyegle, uraskodó, furcsamodorú mai fiatal »tehetségek«, ezeknek, pedig jóegynéhányan voltak nálam már, hamarosan útilaput kötöttem a talpukra. Ezek két nap alatt már kész *Mesterek* voltak. Amikor öntésre került volna a sor, azzal álltak elő, hogy — az öntés nem a *művész*, hanem a *munkások* dolga...

Kasztner Lajos havi 65 pengőért kap kosztot, lakást. Szülővárosa, Makó, *havi 50 pengővel támogatja. Petrovich* Elek pénzt, ruhát adott neki. A gádorosi szobrásztehetség még alig dolgozott Pesten. Tavaly tífusza volt, a veszedelmes betegség komoly csontbántalmakat hagyott hátra, hat hétig az Apponyi Poliklinikán ápolták. Most egészséges. Megmintázta *Pásztor* János egyik tanulmányfőjét, most *önmagát mintázza.* Csodálatos az a változás, amelyen keresztülment ez a zseniális fiú. Háromnegyed évvel ezelőtt Orosházán a szemünk előtt kapirgálta le minden képzettség nélkül, csak úgy ösztönösen a homokkőről a »felesleges« részeket egy kaszadarabbal. A primitív mintázóeszköz alól akkor egy olyan szobor került ki, amelynek csak eleje volt, a fej és a nyak csak domborműszerűen emelkedett ki a homokkődarabból, a koponya hátsó részét, a füleket, a tarkót már nem tudta megmintázni. Most egy nagyszerű fej bontakozik ki az agyagból előttünk, az önportré alkotójának tökéletes hasonmása és a vonalakban, a formákban már ott van a művész egyénisége.

A műteremben áhítattal állunk meg *Fadrusz* János világhírű alkotása előtt: *Krisztus a kereszten*, azután Pásztor két *ősmagyarja* áll it meg bennünket. *Az egyik:* kucsmás, körszakállas, jó hatvanas öreg magyar. Jobbjában háromágú *szigonyt*, baljában egy hatalmas — *harcsát tart.* Két lábán térden felülérő csizma... Ez az *őszigonyos* szobra. *(Herman* Ottó jegyezte fel ezt a nevet arról a »vízi emberről«, aki kötésig lábalt a vízbe, megleste a ragadozó nagy halakat, amelyeket egy szempillantás alatt foglyul ejtett szigonyával.) *A másik:* fiatal, jó harmincas magyar. Keménykötésű. Pörge kalapot visel. Mellény van rajta, felül néhány pitykegomb nyitva, kilátszik domború mellkasa, izmos nyaka. Két ujján fel van tűrve az ingujj, a lábán csizma, a gatyaszárát jól feltűrte, csomóra kötötte. Baljában ladikhajtó evező... Ő a révész...

— Ezeket Tihanyban mintáztam, — mondja *Pásztor.*

A halbiológiai intézet számára?

— De, igen. Mind a két alak balatonvidéki magyar típus. Néhány nap mulva bronzbaöntjük mind a kettőt. Az intézet bejáratánál helyezzük majd el kétoldalt.

A bejárattól lépcsősor vezet le a Balatonig. Itt lesz a csónakkikötő. A lépcsősor két oldalán magas talapzatra *Pásztor* János két másik alkotását helyezik majd el. Egy-egy szoborcsoport kerül az alapzatokra. Láttuk a két szoborcsoport modeljeit, a művész alkotásáról még nem írhatunk. Majd ha elkészül munkájával...

A műterem másik helyiségében hatalmas gipszszoborcsoporton tüntetik el az öntés apró hibáit a munkások. A lovas csoport a székesfehérvári hősi halottak emlékét megörökítő szobormű eredeti nagyságú gipszmodelje... *Székesfehérvár Pásztor* Jánost, *Lux* Eleket és *Bor* Jenőt kérte fel a pályaművek elkészítésére és *Pásztor* pályaművét fogadta el.... Emitt, a sarokban a mintázóállványon a *makói* hősi szobor két mellékalakja ül. *Pásztor* az utolsó simításokat végzi a hatalmas agyagalakokon. Az egyik: dalos magyar legény, *jobbkezével keményen megmarkolja a fokos nyelét a bal ökölt összeszorítja...* A másik: magyar anya, csecsemőjét az ölében tartja, másik kisfiát magához öleli...

Pásztor rendkívül szerény ember. Nem szívesen beszél a letakart aktokról.

— Restellem... Nagyon restellem... Fáj... Úgy kezdődött, hogy egyeseknek szemet szúrt a két szobor. A római katolikus egyházközség vezetősége levelet küldött hozzám. Megkért arra, hogy a két *»erkölcstelen«* és *»megbotránkoztató«* aktot távolítsam el az épületről. Felháborodtam. Jogosan, hiszen

az egyik aktért megkaptam a nagy állami aranyérmet, a szobor márványbafaragva ott van a Szépművészeti Múzeumban, mutogatják a tanulóifjúságnak, a másik akt a Széchenyi-fürdőben van elhelyezve...

— Goromba levélben válaszoltam. Közöltem, hogy *nem távolítom el a két szobrot.* Erre mi történt? Az, hogy a Képzőművészeti Tanács elé került az ügy. Kijöttek a tanács tagjai, megtekintették a két szobrot, azután bejöttek a műterembe és itt veszekedtünk. A művészek — természetesen — nekem adtak igazat, de a papok *nem.* A Képzőművészeti Tanács *mellettem foglalt állást.* De még ezzel nem ért véget az »ügy«, mert tovább folytatták a harcot ellenem és a két szobor ellen.

A rendőrségre került az ügy, bűnvádi eljárás indult ellenem...

— Magasrangú, befolyásos egyházi férfiak léptek közbe és én bizonyos helyről *figyelmeztetést kaptam.* Még mindezek ellenére kint hagytam volna a szobrot. Azelőtt a diákok a házam előtt is elvonultak, később, ha erre jöttek, elfordították a fejüket, *holott meg kellett volna mutatni nekik mind a két szobrot.*

— Azután elmaradtak a diákok. A másik uccán vezették végig őket. A Szüret uccát elkerülték... Mondom: a történtek ellenére is kint hagytam volna a két szobrot, mert itt az elfogultsággal szemben győznie kellet a művész igazságának, de az történt, hogy *fiatal diákok nap-nap után kövekkel megdobálták a két szobrot.*

— Nem akartam, hogy beverjenek minden ablakot, betakartattam a két szobrot .. *Eleget tettem az erkölcsi követelményeknek... Majd tavasszal két másik szobor kerül az aktok helyére.*

Öreg este van már, amikor beesukódik mögöttünk a Szüret uccа 15. számú villa ajtaja. Csípős, hideg szél fúj észak felől. Még jó, hogy a két aktszobrot betakarták, így legalább nem fáznak meg...

Pásztor János

Hankis 235. l

az olasz-latin formaérzékkel és az osztrák családiassággal. A magyar barokk is lendületes és légies, de a tagficamok, a torzítások sokkal ritkábbak, a fönséges nagyon ritkán súrolja a nevetségest. Anyagi okokra vezethető vissza, hogy a barokk fényűzése is tompult a szegényebb, háború utáni magyar környezetben. Kevés a márvány, sok a vakolat ; a kupolák épúgy kivételesek, mint a nagyon gazdagon kiképzett homlokzatok. A magyar barokk kevésbbé színpadias és így könnyebben leszállhat a polgárság és a nép körébe is. Szűk városi utcák kapnak így elragadó művészi képet, különösen akkor, amikor a barokk az idők multával még jobban megszelidül s még alkalmasabbá válik a polgári érzések kifejezésére.

A magyar föld és a magyar szellem hatása olyan erős, hogy idegen nevű és részben idegen származású művészek keresik a

Pásztor János: I. világháborús hősi emlékmű
(Hódmezővásárhely)

A Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény
– Városi Képtár –
tisztelettel meghívja Önt és barátait

PÁSZTOR JÁNOS

szobrászművész kiállításának

1999. május 6-án 16 órakor
tartandó megnyitójára

Megnyitja: DÖMÖTÖR JÁNOS,
a Tornyai János Múzeum nyugalmazott igazgatója

Rendezte: HEVESI-NAGY ANIKÓ

Megtekinthető: 1999. június 11-ig

Cím: Gyomaendrőd, Kossuth u. 11.
Telefon: 66/386-777

PÁSZTOR JÁNOS

Pásztor János
(1881–1945)

A gyomai születésű szobrászművész Hódmezővásárhelyen nevelkedett, itt figyelt fel rá az olasz Siletti Fortunato, aki meglátta a sárfigurákat gyúró fiúban a tehetséget. Az ő javaslatára jelentkezett 1896-ban az Iparművészeti Főiskolára. Tanulmányait később Párizsban, a híres Julian-Akadémián folytatta.

1905–1910-ig ismét Hódmezővásárhelyen élt, munkásságának ez a korszaka az ún. vásárhelyi iskola kezdeteihez tartozik. Etnográfikus hűségű parasztzsánerei pl. az 1906-ban díjnyertes „Búcsúzkodás" című alkotása tették ismertté nevét.

1910-ben távozik Vásárhelyről, és szakít a népi témákkal. A neobarokk, majd a letisztult, klasszikus formák vonzzák. A húszas évektől a legkeresettebb köztéri és emlékműszobrászok egyike.

Legjelentősebb alkotásai ebből a korszakából: a Kazinczy-emlékkút a Budai Várban, a „Primavera" a Gellért fürdőben és II. Rákóczi Ferenc lovasszobra a Parlament előtt.

A KIÁLLÍTOTT ALKOTÁSOK JEGYZÉKE

1. *Munkácsy* – bronz, 32 cm
2. *Beethoven* – gipsz, 24 cm
3. *Korsós akt* – márvány, 82 cm
4. *Pihenő vízhordó lány akt* – festett gipsz, 30 cm
5. *Vízhordó lány* – bronz, 52 cm
6. *Ülő nő* – gipsz, 34 cm
7. *Varrónő* – gipsz, 46,5 cm
8. *Elűzött* – festett gipsz, 70 cm
9. *Szipka Antal* – bronz, 38 cm
10. *Ülő kubikos* – festett gipsz, 43 cm
11. *Iluska* – festett gipsz, 49 cm
12. *Magvető* – gipsz, 59 cm
13. *Búcsúzkodás* – gipsz, 22 cm
14. *Kelet* – bronz, 37 cm
15. *Főkötős gyermekfej* – márvány, – kb. 34 cm

A SZOBROKAT
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖLCSÖNÖZTE
TÁMOGATÓINK: A KNER NYOMDA RT.,
A MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM
ÉS A TORNYAI JÁNOS MÚZEUM

Gyomai Kner Nyomda Rt.

MEGHÍVÓ

○ PÁSZTOR JÁNOS, 1881 jan. 29–

Báthory István ülő szobra, előreláthatólag a Népligetbe kerül.
Csendőrvértanúk emléke, XII., Böszörményi-út 21.
Fürdőző nő, Széchenyi fövenyf. előcsarn.
Hauszmann Alajos dr. dm., Igazságügyi pal., V., Kossuth-tér 12.
Kazinczy kút, I., Bécsikapu-tér.
Kelet, V., Szabadság-tér.
Kinizsi Pál és Toldi a farkassal, Testnevelési Főisk., XII., Győri-út 13.
MABI főépület, Gyermekkor és Öregkor, VII., Péterffy S. u. 12.
Mosolygó Balaton, Kir. Várkert.
Műegyetemi aula: Khrendl Antal és Kőnig Gyula msz.
Prima vera, XI., Gellért hullámfürdő.
II. Rákóczi Ferenc, V., Kossuth-tér.
Tud. Egyetem diszt. főbej.: Patrona Hungariae.

Medvey 128. l.

Vésö rézből VI. 17.

Azután a súlyos drámai művésznő következett, aki tragikus, kothurnusos hangon apró verseket szavalt, mintha a gyárak kürtje elkezdte volna fütyülni a Nebántsvirágot.

A művésznő szavalt. Egyik verset a másik után. Ez a szó: hogy „Liliomkehely" úgy hangzott ajakáról, mintha azt mondta volna: „Vaskapu!"

Már a háziasszony is sokalta a verseket. Odaszólt a rendezőnek, az anyanyelvén:

— Polyem.

A színész meghajolt, mintha monseieur Duval-t alakítaná vidéken. Meghajolt kurtán és impozánsan:

— Parancsára, nagyasszony. (Ezt a címet ő találta ki. Ha nem volt cím: adott.)

A művész most konferált. Azt mondta:

— Virág terem a havasokon is. Ilyen havasi virágot fogunk most látni: Podolinszky Helén méltóságos asszonyt.

Podolinszky Helén még kisasszony volt, de alapítványi hölgy volt. Azért járt neki ez a cím: méltóságos asszony.

Podolinszky Helén begurult a színpadra.

— Charmant, — mondta a rendező felesége.

Charmantnak találta a Podolinszky nevet, mert ez valóban kitünő név volt a felvidéken. Ha a kisasszonyt Weisz Helénnek hívták volna, tízet az egy ellen, hogy a művésznő nem találta volna charmantnak.

A kis kövér nő énekelni kezdett:

Londonban hej, van számos utca
És minden utcán sok sarok...

— Londonban hely van, — de itt nincs, — tolongott a hátulállók között egy szittyaképű honatya, akit valamilyen asszony-szeszély idebolondított.

A dal elhangzott. Az öreg Podolinszkyné szenvedélyesen tapsolt. Nem használt. Nem volt ismétlés.

— Most következnek az élőképek, — mondta a rendező s korholóan nézett feleségére, aki a van Dirnersenné mellett ült, bár Ponjevszky grófné mellett is volt egy üres hely.

De a következő pillanatban már megnyugodott, mert beérkezett egy kis szőke kopasz kamarásihuszár, a Hauptdegen báró, a szép Ponjevszky grófnő vőlegénye és leült a bájosan, kelletően mosolygó rendezőné mellé. Így redben van. Lehet holnap elmondani Hubersteinéknél:

— Azt mondta tegnap a Hauptdegen báró...

Az ilyen hencegéseknek az a természetrajza, hogy az illető hencegőnek csak akkor okoz örömet, ha van valami igaz benne. Ha megdolgozott, megszenvedett érte, ha unatkozott érte, vagy lenézette magát azért a vélt társadalmi eredményért, amivel eldicsekedik.

*

Következtek az élőképek. A pirosbrokát-függöny szétszaladt. Az ámulás moraja futott végig a nézőközönségen. Két gyönyörű ember. Ponjevszky Márta a Mediciek fenséges fehér habruhájában, amely szabadon hagyta vállait és aranykarpereces karját. És Póka Gyuri, napbarnított, sötét arcával, mint a sors, mint a végzet úgy hajolt föléje és arany-sisakja ragyogott a villamos lámpák fényében.

A képet újra meg újra látni kívánták. Amidőn harmadszor szaladt szét a függöny Póka Gyuri ezt mormogta:

— Ha most megcsókolnám... minden rendbe volna.

Erre a leány bódultan azt susogta:

— Hát csókoljon meg.

A következő pillanatban az élőkép mozgóképpé változott át. Póka Gyuri karjaiba kapta a leányt és szabályszerűen, hosszan és viharos-boldogan megcsókolta.

A rendező riadtan ordított:

— Függöny.

Külön pech, vagy külön szerencse: a függöny megakadt. A csók tartott. A függöny elindult. A csók még tartott. A függöny helyeslően összecsukódott. A csók még akkor is tartott.

*

A csók még ma is tart, ha azóta meg nem unták.

Zacharias fényképe

Oshalász. A tihanyi biológiai intézet számára mintázta Pásztor János

Új Idők 1929. XXXV. 26.

Színház

Hamlet

— Fölújítás a Nemzeti Színházban. —

I.

Vannak emberek, akiknek minden esztendőben el kell menniök Pöstyénbe, vagy Karlsbadba, különben egész télen csonkák, fáradtak, nyavalyásak. Számomra ilyen lelki kúra, ilyen edző acélfürdő Hamlet. Szükségesnek érzem, hogy a szöveget, amelyet majdnem kívülről tudok, évente többször elolvasom. Először angolul. Aztán magyarul.

II.

Az angol szöveg egy nyelvet tár elém, mintegy a világteremtés izzó rendetlenségében, amikor elemei még összevissza, szétszórtan hevernek, minden lehetőséget magukba zárva, dúsan és forrón, élettől feszülve, hogy az alkotó költő az akaratával, a „legyen" szavával szabjon ki nekik végleges törvényt. Még semmisem merevedett meg, még semmi sincs lajstromozva, szótározva. Mindazok a formák, melyeket kihányt magából a homályos középkor és fölragyogtatott a megújhodás szaka, izgatottan várakoznak a nagy építésre. Bitang igék száguldanak kócosan, vörös fénycsóvával, üstökösök módjára, melyekből majd a főnevek állócsillagai lesznek, vagy jelzők, vagy határozók, amint a véletlen kívánja, amint a játszi költői kedv parancsolja s apró planéták, melyek eddig szinte látatlanul keringtek, egyszerre kizökkennek ideiglenes pályájukból és fölsustorognak, dörögnek, beilleszkednek a hatalmas egyetembe. Ime egy világ *in statu nascendi*, egy óriási rendezés, egy kozmikus teremtés, melyet a szenvedély hoz létre.

III.

Ámulatomat, örömömet megsokszorozza a magyar szöveg, *Arany* János remekműve, melynél nincs különb egyetlen nyelvben sem: maga a vakmerő pontosság ez, az ihletes tökély. Ha megkérdeznék tőlem, melyik eddig legnagyobb drámai alkotásunk, habozás nélkül azt felelném, hogy a Hamlet fordítása.

IV.

Fordítás? „Milyen bitang e szó." Teremtés ez is, mert eleven, lüktető, az eredetivel egyenrangú minden sora. Kérem az olvasót, kövessen, amint e gazdag és felülmulhatatlan szövegben ötletszerűen kalandozok.

V.

Mindenekelőtt milyen drámai. Sehol semmi kikerekítés, elpuhítás, körülírás, hanem a szavak azon nyersen merednek elém, mintegy lihegve, harcrakészen. Gyorsan egy példát, akárhonnan. Hamlet a mérgezett vívótőrtől találva haldoklik: *The potent poison quite o'er — crows my spirit.* (A hatékony méreg egészen lehurrogja szellemem.) Itt a méreg is mozog, cselekszik, lesajnálja az értelmet és érzést, lármáz, pörlekedik vele. Arany, a költő, a művész: *Túlzajg az ádáz méreg lelkemen!*

VI.

De bárhová tekintek, olyan kincsekre bukkanok, hogy órákig kellene állnom előttük, mint hű kalauznak s magyarázgatnom szépségüket. Régies szólásaink jobbára elkallódtak. Arany leásott a nyelv gyökeréig s pótolta ezeket valami bűvösen — eredeti, vaskos népiességgel, mely különösen a dán királyfi őrülési jeleneteiben megrázó s lélektanilag indokolt. Amikor a szellem megbomlik, hanyaggá válik, szavait nem válogatja, azokat az ősi-pórias kifejezéseket kapkodja ki készletéből, melyek valahol a lélek televényében szunnyadnak, mélyen. „Tüstint": mondja Hamlet, „álomszuszik" és mákugyse". Ez a ziláltság döbbenetes. Akár piszkos, lógó harisnyában látnók őt, melyet elfelejtett felkötni, kigombolt zekében, ingben, mosdatlanul, összegubancolt, fésületlen hajjal, „térdvacogva", betegsége és szomorúsága szívbemarkoló őszinteségében.

VII.

Aztán a szójátékok, melyek egyivásuak a shakespearei szeszély csalafinta kötekedésével, elborzasztó barok fintorával szintén minden erőszakoskodás, kiagyaltság nélkül természetesen zendülnek vissza nyelvünkön. Hamlet a párbaj előtt vívótőrt kér. *Give us the foils.* (Adjatok nekünk vívótőröket). De a *foil* nemcsak vívótőrt jelent, hanem azt az érclemezt is, melyre akkoriban az ötvösök ráerősítették a drágaköveket, hogy a sötétebb alapon annál jobban szembe tünjenek, annál jobban szikrázzanak. Hamlet a kétértelműséget kiaknázza. *I'l be your foil.* (Én leszek majd a te érclemezed). Aranynál *Acélt nekünk, jer.* Majd: *Acélod én leszek.* Mindennél boszorkányosabb azonban a koponya-jelenet tréfája. Hamlet fölemel egy koponyát, kétségbeesésében játszik vele és a szavakkal. Talán egy ügyvéd koponyája lehetett, aki a sok agyafurtsága, cselvetése után a sirban lelt nyugalmat. Ez a végállomása. *Is this the fine of his fines.* (Birságainak vége). Aranynál: *„Annyi nyugta után itt leve nyugta". The recovery of his recoveries.* (Pénzbehajtásainak kétségbeejtő helyzete). Aranynál: *Annyi térítvény után ide tért meg. — To have his fine pate full of fine dirt.* (Finom kobakja tele van finom piszokkal). Aranynál: *Agya százalék helyett ázalékkal van tele.* A szójátékokat tehát betűről-betűre követi, sanda kétértelműségeken, ravasz célzásokon át s betűről-betűre lefordítja a kétértelműségekkel, a jobbra-balra vagdalkozó célzásokkal együtt. Ez már nem ügyesség, nem mesterfogás, hanem a lángész csodája.

VIII.

Hamlet szent mű. Nevezzék kiemelkedő magaslatnak a drámák lapályából. Nekem egyedülálló vallomás az életről s annak minden föl „nem" bogozható titkáról. Nem akarom ezúttal értelmezni, mert az messze ragadna s rendkívül földulna. Csak annyit, hogy a költő közvetlen azután írta, hogy kisfia, Hamnet Shakespeare meghalt, tizenkétesztendős korában s elvesztette atyját is, John Shakespearet, a derék kesztyűkereskedőt. Szóval: „a lehető legszerencsésebb körülmények között", mikor a fájdalom minden góca megbolygatódott benne s érzékletesen tudta, hogy mi a titkos kapcsolat minden apa és fiú között. Én ezen az estén, anélkül, hogy bölcselkedtem volna, átadtam magam a tragédia nagy dallamának.

SZOMBA

A PNYV Szegedi Textilművek

(Szeged, Tolbuhin sgt. 87.)

fonó, szövő

anulónak

OLÁT VÉGZŐ ÉS VÉGZETT
KAT.

k sikeres elvégzésével a ta-
i szakmunkás-bizonyítványt

ztöndíjon felül

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG
1971 JAN 30

Pásztor János 1021

SZOMBAT, 1971. JANUÁR 30.

Tihany helyett Szeged

A Balaton mellé szánták a Széchenyi tér Tisza-szobrait

Szép dolog, hogy a *Dél-magyarország* január 29-i, pénteki száma megemlékezett *Pásztor* János szobrászművész születéséről, de a Széchenyi téren levő *Romboló és Áldást hozó Tisza* című szoboregyüttesek készítését — ellentétben az említett cikk szerzőjének állításával — *nem a szegedi árvíz ihlette.* Az alkotások eredetileg a *tihanyi* biológiai intézet számára készültek, Klébersberg Kunó megbízásából. A szobrok tehát valójában a *Balaton* két ellentétes arcát szimbolizálják. Az eredeti tervek szerint a két szoborcsoport a tihanyi biológiai intézet épületének vízrevezető lépcsősorát szegélyezték volna.

Pásztor János alkotásai a szegedi Dóm tér panteonjának benépesítésekor kerültek városunkba, ideiglenes jelleggel. (Azt, hogy Pásztor János munkáinak csak alkalmi otthonul szánták városunkat, *Majovszky* Pál bizonyítja a *Művészet* című folyóiratban. A szegedi halismerő emberek egyébként mindig is mondták, hogy „ilyen halak nem is voltak a Tiszában, mint amilyenek a szobrokon vannak". Azért nem lehettek, mert valójában — *balatoniak!*

Pásztor Jánosnak különben a *Csanád* és *Ajtony* vezérről mintázott szobrait a Dóm téri panteon őrzi, s a Móra Ferenc Múzeum képzőművészeti galériájában is ott áll a művész „Ásó kubikus" című alkotása.

Az említett szobrokon túl Csongrád megyében, Hódmezővásárhelyen látható Pásztor János *Korsós lánya* (a Béke Szálló mellett), és még több más, ezúttal meg nem említett figura is bizonyítja vidékünkön tehetségét.

Tóth Sándor
szobrászművész

Kútszobor Szeged számára. Pásztor János műve

két ágynak, aztán áttolták előbb Miskát, aztán Bertuskát.

Mikor Bertuskát mozdították el a faltól, megszólalt:

— Ne a lábammal előre, anyu . . .

Az ágy lábbal állt az ajtó felé. Annus próbálta meggyőzni, hogy az mindegy s hogy mennyivel könnyebb kivinni az ágyat így. De Bertuska majdnem sírni kezdett.

— Majd holnap . . . ma még ne . . .

Annus és a cselédlány megfordították az ágyat és Annus ráförmedt, hogy ne beszéljen ostobaságokat.

Szellőztetés után visszahozták az ágyakat. Miska előszedte a sakkfigurákat, rendezgette a táblán. Bertuska is feltámaszkodott a párnáin. Igyekezett játszani, de mintha messze jártak volna a gondolatai. Miska könnyen nyert.

— Mi az, Bertuska? Hol az eszed? Gondolkozz egy kicsit!

Bertuska fáradtan mosolygott és igyekezett gondolkozni.

Az érintetlen reggelit Annus szó nélkül vitte ki, hogy Miska meg ne lássa. De mikor Bertuska az ebédet sem akarta megenni és könyörgő szemmel intett az anyjának, hogy vigye ki, Annus szigorú arccal nemet intett.

Uj Idők 1930. XXXVI. 18-7

— Valamit csak kell enned! — súgta neki.

— Mi az? Mit suttogtok? — kérdezte Miska.

— Hogy a csirkét is megegye-e Bertuska.

— Természetes! Legalább a mellehúsát!

Bertuska kivette a mellehúsát engedelmesen. Hiszen olyan nehezen szerezték meg ezt a csirkét a szűkös, drága világban!

Csendesen eltelt a délután is. Annus érezte, hogy egyre álmosabb, egyre álmosabb. Hat óra tájban alig bírta már nyitvatartani a szemét. Mintha altatót vett volna be. Alig várta, hogy este legyen. Gépiesen járt-kelt, hozta az orvosságot, mérte a betegeket. Bertuskának egy csöpp láza sem volt tegnap óta. Miska is jobban érezte magát.

Este megigazgatta a párnájukat, beadta az orvosságot, aztán meggyujtotta a piros lámpát. Miska is a falnak fordult, Bertuska is. Mikor Annus föléje hajolt és megcsókolta, Bertuska mintha izzadt volna kicsit.

Annus leült a karosszékbe és imádkozás közben elaludt.

Arra ébredt, hogy Miska az orvosságot kéri.

Felriadt. Megnézte az órát. Éjfélután kettő volt. Támolyogva, álomittasan felállt, elővette a többi közül az egyik orvosságos üveget és odavitte Miskához. Közben megbotlott az egyik székben. Az zörgött.

— Vigyázz, — mondta Miska. — Felébreszted Bertuskát!

— Nem ébredt fel, — felelte megnyugtató hangon Annus.

Mikor az orvosságot beadta Miskának, odament az ágyhoz, mert valamiképpen mégis különösnek találta, hogy Bertuska ilyen mélyen aludjék. Föléje hajolt. Megcsókolta.

Csend volt.

Lehet, hogy Miska elszunnyadt közben. De mikor felnézett, látta, hogy Annus támolyogva megy végig a szobán és tapogatózva keresi az ajtót, mintha nem látna.

— Hová mész?

Annus nem felelt.

Miska felült.

Nemsokára visszajött Annus. Amikor meglátta, hogy Miska ébren van és ül az ágyban, odajött hozzá, leült melléje az ágy lábához és mintha szólni akart volna valamit. De nem birt.

— Annus! — szólalt meg Miska hangosan, rekedten. — Mi az?

— Csitt! — suttogta Annus. — Légy csendesen!

A másik ágy felé nézett és megindult szeméből a könny.

A folyosón sietős léptek hangzottak, bejött a doktor, bejött két idegen ember, bejött sírva a szobalány.

Bertuskát ágyastól átvitték a másik szobába. Lábbal előre.

Annus ottmaradt a Miska ágyán, átölelte őt és eltakarta, hogy ne lássa, amint viszik.

Mikor Bertuska már a ravatalon feküdt és Annus szétszedte az ágyat, ott találta az utolsó csirkemellet a paplan alatt. Bertuska oda rejtette, hogy meg ne bántsa őket.

Mosolyogva halt meg, egy panaszos szó, egy hang nélkül, álmában. Vagy talán ébren volt, csak nem akart szólni? Nem akarta felébreszteni szüleit, miért tudják meg előbb, miért szomorkodjanak hamarább . . .

Annus csak most tudta meg, most érezte meg, milyen hős volt Bertuska, mennyit szenvedhetett és milyen keveset tudtak abból ők, ami ennek a szegény gyermeknek a lelkében élt.

Mikor Annus a temetési éneket hallgatta, a reákényszerített csillapítószerek hatása alatt félig lázban, félig álomban, ezt gondolta magában:

— Aludj kicsikém, aludj . . . szép vagy és nem fog bántani többé, hogy fáj a lábad... Ki tudja, milyen messzire jársz már könnyű lábbal, szép mosolygó arcocskával . . . ott, a szegény katonák között.

Folytatjuk

Két tavaszi vers

Kikelet lángjai.

Óh, mily csodás, ha minden águegyen
Gyúlnak kis, zöld rügylángok hirtelen.

És minden tájon egyetlen varázs —
Végigszalad friss, dús lomblángolás.

A rög búzássá lobban, fut a gond,
Színes virágtűz illatfüstöt ont.

Madárfütty láza fújja tüzesen
Nótádat, öröktüzű szerelem.

Élet szerelme, csókos kikelet,
Megbűvöl lángod minden szíveket . . .

Óh, egyszer ha oly bűbájt hintenél,
Hogy sohse lenne semmiféle tél!

S örökre győzne szent testvéri csók
Ős teleteken, embermilliók.

TELEKES BÉLA

Kis tavaszi dal.

Honnan jő ez a
Halk, tavaszi szél?
Micsoda csoda
Amiről beszél?

Mért hull a szirom?
A szem mért ragyog?
Száz mosoly között
Egyedül vagyok.

Színes kis ruhában,
Dallal ajakán
Tavaly még velem járt
Egy szép ifjú lány.

Amikor nem táncolt,
Akkor nevetett,
Szívesen elhittem
Azt, hogy szeretett.

Rég máshoz szegődött,
Rútul itt hagyott . . .
Istenem, de jó, hogy
Egyedül vagyok.

FARKAS IMRE

Kútszobor Szeged számára. Pásztor János műve

Hajnalban elaludt s csak akkor ébredt fel, mikor a leány bejött fűteni. Felriadt. Körülnézett.

Bertuska ébren volt már s egyik kezét messzire kinyujtotta az ágyból, hogy elérje az ő arcát. Ott tartotta, hogy le ne billenjen az anyja feje a karosszék támlájáról.

Annus odahajolt hozzá és átölelte.

Mintha elefántcsontból faragott gyönge, gyönge kis szobrocskát ölelt volna magához... Bertuska vékonyka volt és könnyű, törékeny és hűvös...

— Nincs lázad, — mondta Annus megkönnyebbülten és megcsókolta a homlokát.

Igy ültek ott ketten, míg Miska fel nem ébredt. Annus csendesen simogatta Bertuska haját. Bertuska behúnyt szemmel búját meg az ölelésben, mint valami egészen kicsi gyermek.

Miska felébredt s kérte a reggelijét, követelte, hogy azonnal takarítsanak a szobában, vigyék át az ágyakat az ebédlőbe, míg az ablak nyitva van. Annusnak fel kellett állnia. Az ebédlőben helyet készített a

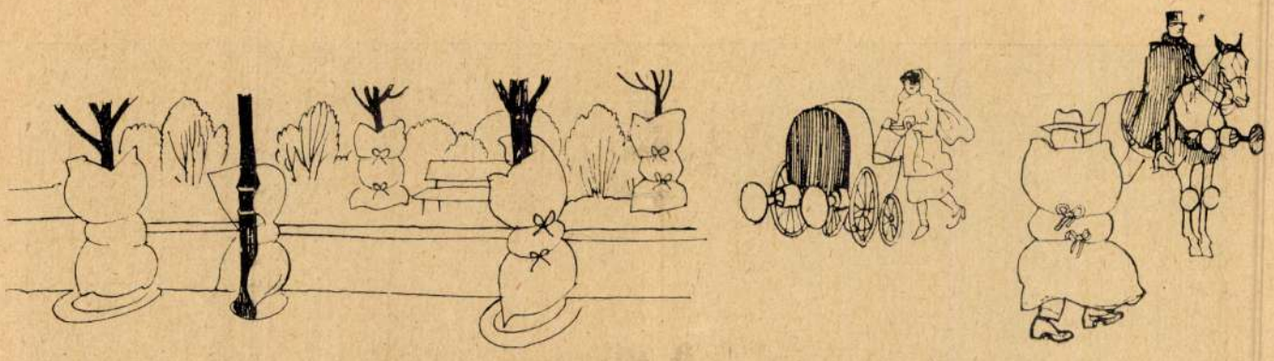

Óvóintézkedések a Városliget utain a motorkerékpárosok száguldozása miatt — Mühlbeck Károly rajza

Eltelt egy hét és nem tudták, fel fog-e épülni valaha.

Eltelt a másik hét is.

Miska nagyon rossz beteg volt. Látni sem akarta az orvosságot, nemhogy bevenni. Szidta Annust, ha jött a porral, szidta, ha egy pillanattal elmulasztotta az időt.

— Úgy-e, nem bánnád, ha meghalnék?

Haragudott, ha borogatást adtak reá és haragudott, ha nem adtak reá borogatást. Vádolta Annust, hogy szeretné, ha elpusztulna és azzal fenyegette, hogy ha újra férjhez akar menni, elveszíti a nyugdíját.

Három hét mulva Annus úgy el volt fáradva, úgy el volt csigázva, úgy el volt keseredve, úgy össze volt törve, hogy nem is emlékezett már, mikor aludt rendes ágyban, mikor élt békés, nyugodt életet.

És mikor egy éjszaka megint ott virrasztott mellette, — mert lázas ingerültségében Miska ezt tőle, még akkor is megkövetelte, mikor már nem fenyegette közvetlen veszedelem — és mikor a fülébe csengtek az igaztalan és goromba szavak, amiket Miska mondott neki elalvás előtt, haragosan eltaszítva a kezét, amellyel a takarót igazgatta, akkor Annus azon kapta magát rajta, hogy csakugyan arra gondol: ha Miska meghalna, hogyan rendezné be az életét és találkozna-e a...

Miska nyögött egyet álmában és ő felriadt.

— Oh, te nyomorult asszony! — mondta magának. — Te javíthatatlan, nyomorult teremtés! Akármit mér is reád a sors, meg fogod érdemelni!

Letérdelt a földre, lehajtotta fejét a padlóra, úgy gyötörte magát és úgy próbált kitalálni valamit, mivel büntesse meg ezt a gondolatot.

Nem kellett neki gondolkoznia. Segített a sors.

Péterke megbetegedett. Miska is feküdt még, mikor Annus Péterkéért ment és betegen hazahozta. Miska az aggodalomtól visszaesett.

Péterke meggyógyult, két hét mulva be kellett vonulnia.

Miska még mindig feküdt.

Jöttek a ködös idők: Bertuskának is le kellett feküdnie. Állandó hőemelkedése hirtelen magas lázzá erősödött.

Elhívták az orvost, az nem talált rajta semmi különöset. Irt neki valami port, meg egy kanalas orvosságot, azt mondta, vigyázzanak rá és táplálják jól.

Annus egész nap és egész éjjel hol az egyik, hol a másik betegénél volt.

Bertuska még az ágyban is folytatta a levelezést. Minden katonájának írt. Rendezgette, rakosgatta a skatulyákban tartott leveleket. Kérte Annust, akárhonnan szerzi is, csináltasson egy kevés szaloncukrot, hogy elküldhesse.

— Majd csinálsz magad, szivecském, ha felkeltél.

— Anyu . . . kérlek . . .

Annus nem tudott ellentállni a kérésének. Uzsoráron vett cukrot és megcsinálta maga, selyempapirost is vásárolt, bevitte mind Bertuskának.

— Köszönöm, drága jó anyukám, köszönöm!

Egészen könnyes volt a szeme, úgy örült neki.

Hogy kinek küldte el ezt a cukrot, Annus nem tudta, nem is jutott eszébe, hogy megkérdezze. Valamelyiknek a sok közül... Annus sohasem tudta meg, melyiket szerette igazán, melyikre gondolt a legtöbbször . . .

Másnap estefelé Bertuska azt kérte, vigyék át az ágyát apus szobájába, mert látni szeretné az édesapját. Annus attól félt, hogy Miska haragudni fog és a fáradt emberek türelmetlenségével ő is bosszankodott magában, hogy minek ez a rendetlenség, cipelés, körülményeskedés. De Bertuska annyit kérte, hogy szólt Miskának.

Miska nem haragudott. Egészen meghatotta ez a gondolat.

— Hogyne! Jöjjön át Bertuska! Legalább beszélgetünk. Ugyis valóságos kórház van itt már, nem mindegy, ha egy szobában vannak az ágyak?

Annus belefáradt a tiltakozásba és abba is, hogy belássa, milyen könnyebbség lesz ez neki. Beleegyezett. Bertuskát áttolták ágyastól, mert szédült, mikor fel akart kelni. De mosolyogva intett az apjának, amikor előbukkant párnái között az ajtó mögül.

Annus kiment, hogy megcsinálja a vacsorájukat. A két beteg beszélgetett. Aztán társasjátékokat játszottak. Sakkot. Annus kelletlenül, de nekiállt, hogy előkeresse a két sakktáblát meg a hozzávaló figurákat Péterke szekrényéből. Két parasztot, egy fehéret meg egy feketét, semmiképpen sem lehetett megtalálni. Annusnak kemény papirosból kellett két karikát vágni s ráírni, hogy: fehér és: fekete.

Hosszú készülődés után hozzáfoghattak volna a játékhoz, de Bertuska nagyon bágyadt lett.

— Csak hagyd itt az éjjeliszekrényen, — mondta Miska Annusnak. — Játszunk holnap vagy holnapután.

Mire vacsora után Annus mindent elkészített odakinn s bejött, a két beteg már aludt. Annus észrevette, hogy Bertuska az ágy szélére, a fal mellé rakosgatta a vacsoráját, nehogy Miska észrevegye, hogy nem eszik és rosszkedvű legyen. Összeszedegetett minden morzsát, bedobta a kályhába.

Bertuska semmit, de semmit nem evett.

Nagyon jó éjszakájuk volt, csak Annus nem mert aludni. Hozzá volt már szokva, hogy ide-oda járjon a két betegszoba között. Most ott ült a karosszékben s látta mind a kettőjüket . . . A pirosernyős lámpa hűségesen világított most is, mint ahogyan világított akkor, régen, mikor a gyerekek még kicsinyek voltak és először jött fel a doktor . . .

Annus megrázta a fejét. Nem, nem fog rágondolni többé, mert mindig rosszat hoz a számára.

Pásztor János

Pásztor János: Anya

fordítsd

Er a Elp repr.

Ünnep

1936. 44. 27.

A PRESANELLA CSÚCS.

etek, omladozó falak
lött.
a városra a Castello
nadik emeleti loggiá-
a kép, a mely innen
ösen naplementekor.
yek a nyugati hegyek
és az Adige hosszan
, csillogva ragyogtat-
garanyozzák a dóm
egtörve szinte elvesz-
egében. Köröskörül a
yázó hegyormok, az
dig mint a magasból

gal szemben szivesen csatlakozott a katholikus Habsburgokhoz. A dél-tiroli olaszok valami sajátságos tiroli hazafiságot alkottak maguk számára, a mely a német Ausztriával sem azonosította magát. Hogy ez az állapot nem tarthatott soká, érthető. A városok, a melyeknek intelligenciája a közeli Olaszországban tanult, belekerültek az olasz nemzeti érzés áramlatába. Több a közösségük a szomszéd Milánóval, mint a messze fekvő Béccsel. Alig egy emberöltő alatt szinte párját ritkító érzésbeli átalakulás ment végbe Tirol déli részeiben.

Ezt az átalakulást legjobban a már fogyóban levő régi és a más férfisorba lépett új

PÁSZTOR JÁNOS PÁLYAMÜVE.

PÁSZTOR JÁNOS.

IRTA: GERŐ ÖDÖN.

Pásztor János a Műcsarnok őszi kiállításán beszámolt negyedszázados munkájáról. Elindulásáról és megérkezéséről. A kettő egyszerre történt, huszonöt évvel ezelőtt, amikor «Búcsuzkodás» nevű szoborcsoportját kiállította. A beszámolás annak az elindulásnak és megérkezésnek képe. Pásztor János munkássága sokkal élesebben világít bele a művész és a művészi alkotás egymáshoz való viszonyába, mint sok más művészé. A művészi alkotásról azt vallják, hogy a művész lelkületén át felfogott darab természet, külső valóságok összeegyeztetése a személyi akarással, ösztönnel, a dispozicióval. De a genienek az az ordre de batailleja, hogy törjön át a maga személyisége határain. A művészi fejlődés útján a művész alkotásának a művész személye fölé kell kerekednie. A művészi szabadságnak ez is egyik követelménye.

A genienek ki kell szabadulnia minden korlát közül, a személyiségéi közül is. Schopenhauer a genialitást a legtökéletesebb objektivitásnak tartja. Kell hogy a művészi alkotás a genialitás műve legyen. Vajjon ellentétesek-e a művészi alkotásnak és a genialitásnak a megállapításai? Minden igazi művész alkotásában az a «legtökéletesebb objektivitás» nyilvánult. Tudta az egyes jelenségben az általános érvényűt, a tipikust meglátni. A maga temperamentumán keresztül is. A képzőművész «képez», ábrázol, jelenségeket visszaad, mégis a jelenségek felfogásának sajátosságában nyilvánul a művészete. Abban a sajátosságban, hogy a történéseket a történetességből kiragadja, a jelenségeket az esetlegességből kihámozza.

A művész észleli, meglátja az esetlegességeket, a történetes jelenségeket. És tapasztalata lesz belőlük. Lionardo da Vinci a tapasztalást minden megismerés alapjának mondta. A tapasztalatból pedig kiadódik a jelenségek tartalma. Az a szintézis, amely a sokból leszűri az egységet. A felsőbbrendű egységet az esetleges benyomások alsóbbrendűségéből. Ez a szellemi szintézis a művészet nagy követelménye. S a művésznek erre az egyesítésre, összekapcsolásra való tehetsége, annak az említettem legtökéletesebb objektivitásnak része. Amit művészi szubjektivitásnak neveznek, nem lehet ellentéte a genie objektivitásának. Nem a pillanatot, hanem az időtlenséget

PÁSZTOR JÁNOS: BÚCSÚZKODÁS.

látja. És látja tisztán, áthatón és megőrzi a képeket. És alkot belőlük magától értetődőn, a maga személyisége gátlásaitól szabadultan. Mikor Zola azt a tételét hangoztatta, hogy »un œuvre d'art est un coin de la nature vu à travers un tempérament», (a műalkotás a természetnek egy lelkületen keresztül látott darabja), a művész lelkületének nem ezekre a személyiségével járó gátlásaira gondolt, hanem bizonyára arra, hogy a művész törjön át a maga személyisége határain. Ehhez az áttöréshez való bátorságával, akaratával és képességével különbözik a művész a nem művésztől.

Minden igaz művészet ilyen határostromlás. Pásztor János rögtön, megindulásakor az ostromlók első sorában állt. Azzal kezdte munkáját, hogy függetlenítette magát a pillanat véletlen jelenségeitől. A valóság a szemlélőnek ilyen jelenségekben jelentkezik, de a művész ideát érez bennük és azt juttatja kifejezésre. Ki hogyan kapcsolja össze a dolgot, a jelenségét és az ideáját, ki melyikben mit lát, a szerint vagy beleél a világba, vagy gondolkozik róla, vagy pedig művész. Pásztor már első művében, a népies csoportban, két paraszti ember ábrázolásában is a történetes, a pillanat, a véletlen alól fölszabadultságát demonstrálja. A szobor két alakja merő természetesség, de a típus valósága nyilvánul bennük. Nem meghatározott modellek ábrázolása, hanem jellemzetes embereké. És jellemzetes magyarságé. Annak a naturalizmusnak a megszólalásai, amelyről azt szokták hirdetni, hogy kimúlt s amely mégis él, mint ahogy a művészetben ősidőktől fogva élt, az antikban és a középkoriban, a gotikában, a quattrocentoban, a nagy renesszánszban, a barokk és a realisták, az északiak és keletiek és a földközi-tengervidékiek művészetének sok más fajtájában.

Pásztor benne élt azoknak a gubás parasztoknak világában, mint ahogy Millet a maga földműveseinek és Meunier a maga bányászainak világában benne élt, de az ott tapasztalt alakokat, ugyanúgy, mint ezek, a tapasztalatai és élményei fölé kerülten mintázta meg. És mintázása a két ellentétességnek, annak a legtökéletesebb objektivi-

tásnak és művészi szubjektivitásnak a szintézise. Az a mindennapiságból vett jelenet hétköznapi emberek viselkedését, taglejtését ábrázolja, mégsem az, amit genre du paysagenak neveznek. Mert nemcsak jelentése nagy, hanem jelentősége is. Akárcsak valamely történelmi monumentumnak. A nép szerepel benne, nem csupán két népies figura. A néplélek, amely erők és akarások felhalmozódása. Népi etosz, nem etnográfiai érdekesség, vagy folklorisztikai furcsaság. A nép nagy történelmi alak s Pásztor népies szobra olyan jelentős, mint valamely történelmi ábrázolás. És jelentőségétől olyan monumentális, mint Millet népies képei, a Kalászszedők vagy a Magvető.

A jelentőségüktől, nem a jelentésüktől olyan magyarok Pásztor János népies szobrai. Valamennyiben az alakok a közösség képviselői. Nem kikülönözött, kidifferenciált egyének, hanem a típus megjelenései, a nagy eredőéi, amely összesíti, egységbe fogja az egyének életét. A nagyszerű legegyszerűbb formáké, amelyekben elférnek s amelyekké összetevődtek a temérdek sok egyes ember formái.

Izsó Miklós és Munkácsy Mihály népies alakjai ugyanazért olyan magyarok, amiért Pásztor János alakjai azok. A nagy legegyszerűbb forma, a nagy összefoglaló ábrázolás révén, amely szóhoz juttatja a néplelket közönyösségével, szenvedelmességével, humorával, pátoszával. Az esetleges, a történetes, a véletlen helyzet éppen csak a megjelenésük kerete, de maguk az alakok egy nagy összetartozásnak kifejezői. Izsó ábrázolása valamelyest melodikusabb, Munkácsyé valamivel patétikusabb volt. Pásztor Jánosé naturalisztikus.

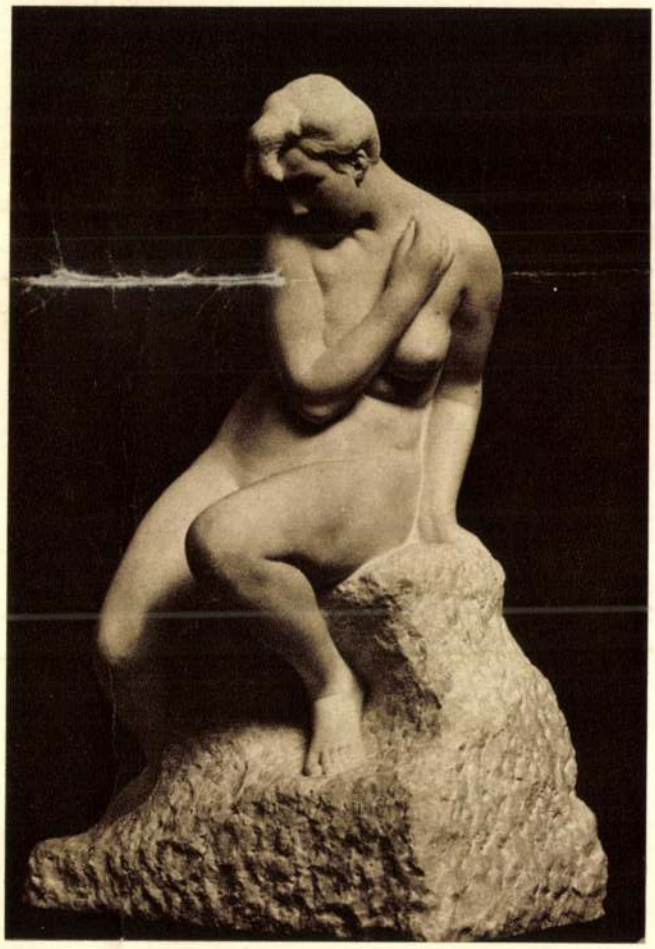

PÁSZTOR JÁNOS: KISÉRTÉS.

Az ő naturalizmusának nincs más, csakis művészi tendenciája. A nép ábrázolásában nem mindig ez a tendencia uralkodik. Már a tanagra szobrokban sem. A karikatúra csúfolódott bennük. És később is, amikor a paraszt a művész modellje lett, sajátságos irányzatok kergetőznek az ábrázolásában. Az egyikben a paraszt

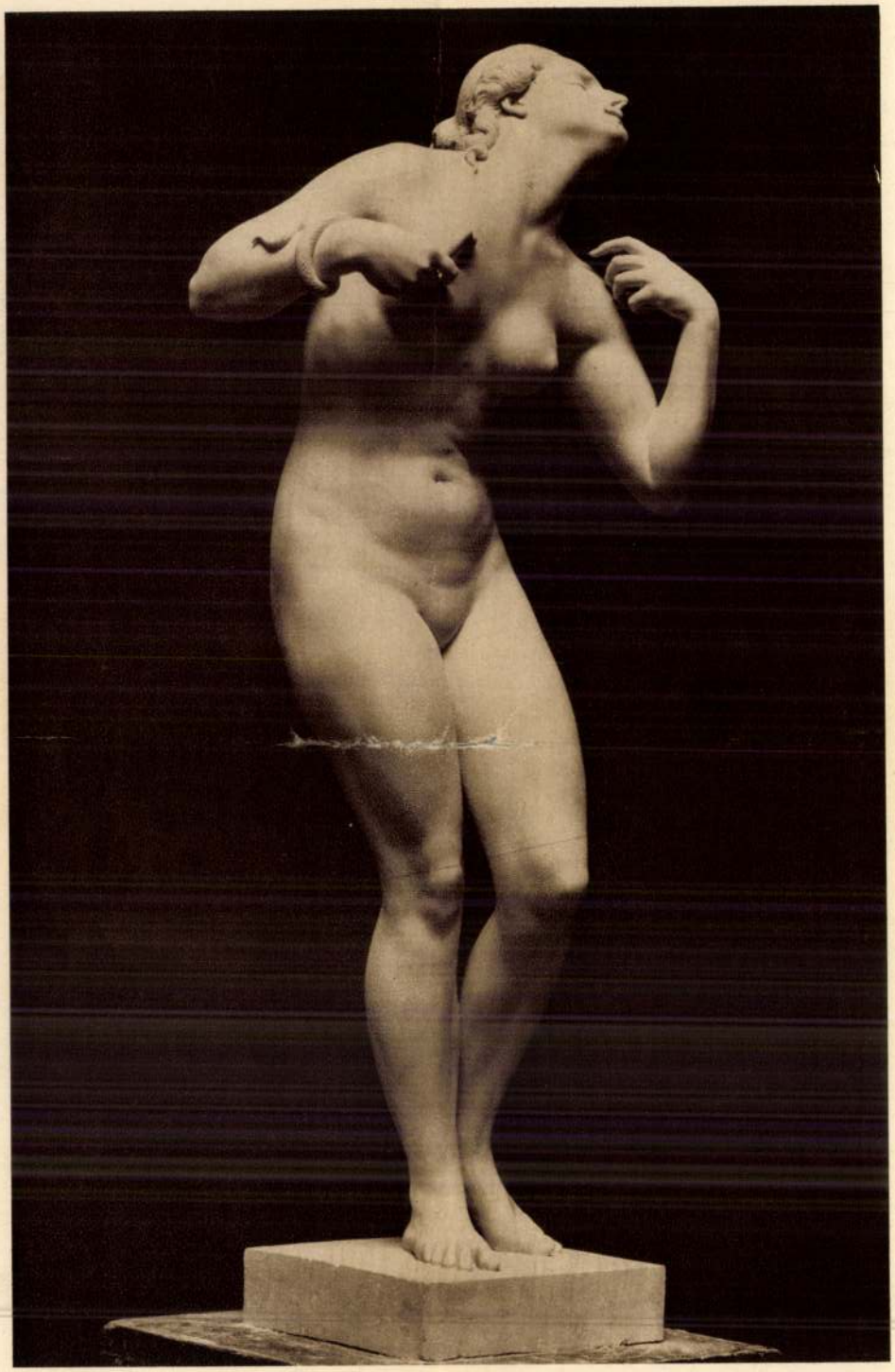

PÁSZTOR JÁNOS: CLEOPATRA.

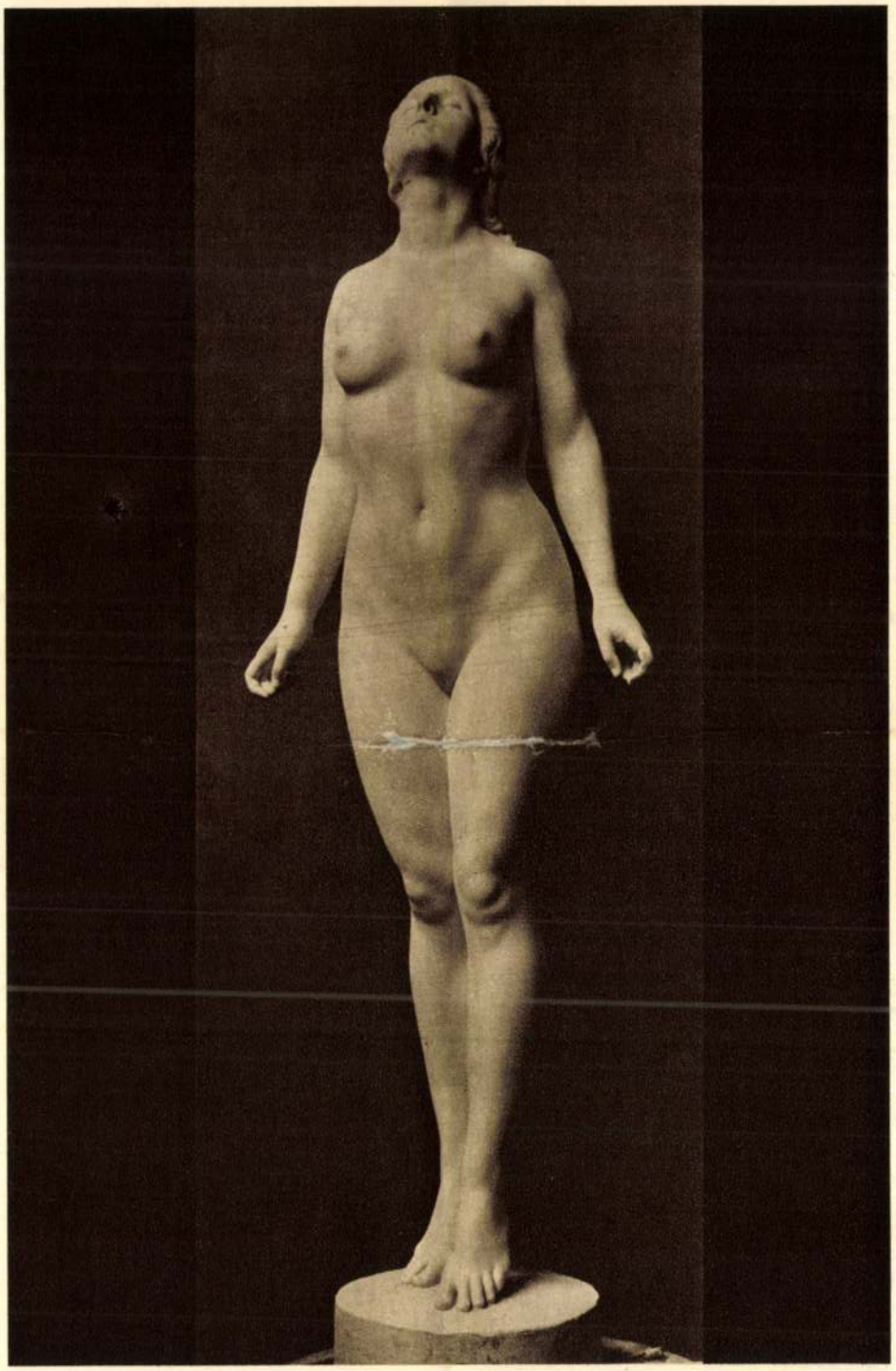

PÁSZTOR JÁNOS: SZFÉRÁK FELÉ.

durva, otromba, nyers, különösen a tréfáiban, a másikban arkádiai boldogságot él, majd népszínművek hőse. Azután sorra került a szánakozó népábrázolás. Szobrászatban és pikturában is. Egymás nyomában legkülönbözőbb felfogások a paraszti világról. Az egyik komoran vagy csúfolódva pesszimista, a másik a nép fiát hedonisztikus lénynek tartja, a harmadik optimisztikusan gyönyörködik regényességeiben, a negyedik pedig az ábrázolásban merőn szentimentális. És kialakul a karikatúra, a bukolikus életkép, a melodráma és a vezércikk. A művész a típust keresi, de belebotlik a véletlenbe, a történetesbe és megakad benne. Vagy megreked a maga személyiségének határain belül és nem tud fölemelkedni abba a «legtökéletesebb objektivitásba», amelylyel meg tudja látni azt, ami az egyes esetben általános érvényű, ami a művészi alkotást időtlenné teszi, ami az egyes emberben általános érvényű emberi.

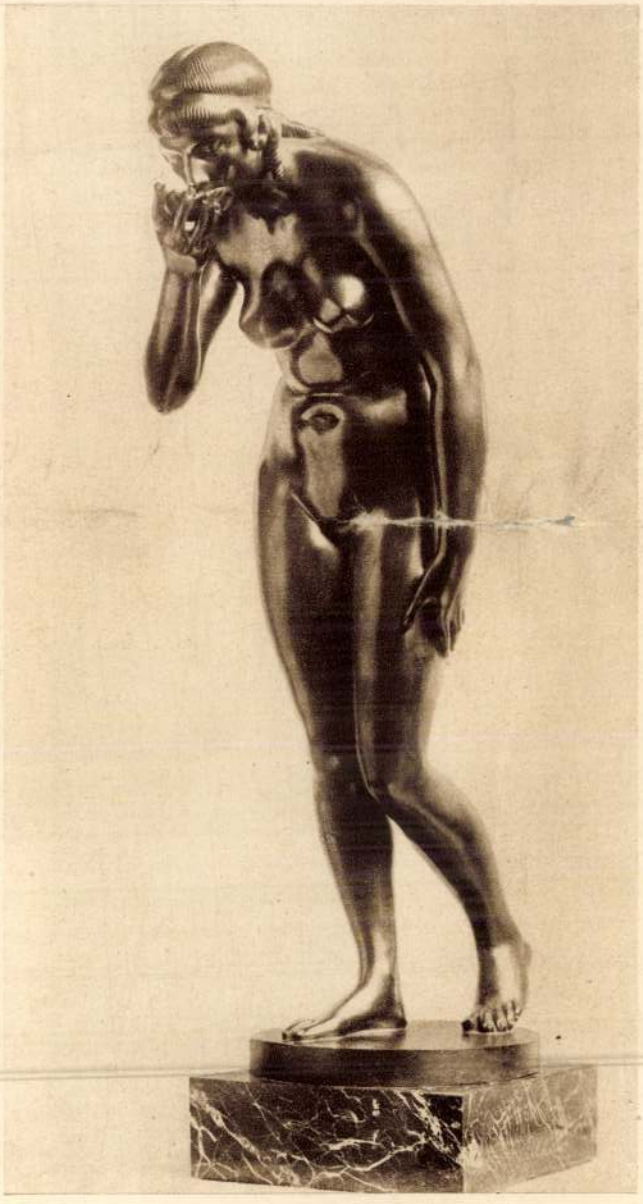

PÁSZTOR JÁNOS: LÉTHE VIZE.

Pásztor János ilyen meglátó. És mikor a tipikust, az emberit ábrázolja, amikor nem másol magyar figurákat, hanem magyar néplelket szólaltat meg, nem folyamodik a stilizálás módszeréhez, hanem naturalisztikusan formál. Nem törődik, nem is törődhetik a naturalizmus körül gomolygó vélekedésekkel. És nem védelmezi a maga modernségét a naturalizmust ostromló modernekkel szemben. Modernsége abban a naturalizmusban gyökerezik, amely a természetben az istenit és az emberit látja, mint ahogy annak látta, teremtő erőnek vagy teremtett realitásnak a görögség és a kereszténység, az antik világ, a középkor s a renesszánsz. Abban a natura-

lizmusban, amely világról és dolgokról való fölfogás és világnak és dolgoknak ábrázolása is.

Mennyi ellentét a naturalisztikus művészetről való vélekedésekben. Hol a művészeti kultúra ellenségének tartják, hol a kultúra legfőbb törekvését látják benne. Világfölfogások viaskodtak a naturalizmus körül, természetes tehát, hogy művészi felfogások is kergetőznek körülötte. De minden felfogáson keresztül, a művészetnek életföltétele, hogy eredőket keressen, ne egyes összetevőkkel játszadozzon. Ez a pillanat fölé kerekedés értelme. Az esetlegestől, a történetestől való függetlenítésé. A naturalista pedig győzze le a modellt. A modell a naturalista művész alkotásán sem uralkodhatik. Pásztor János szoborművei ilyen győzelmek. Ennek a győzelemnek az a módja, hogy a művész elgondolja azt, amit lát. A művészi fantáziáról elmondható, hogy nemcsak annak az elgondolása, ami nincs, hanem azé is, ami van. Elgondolása a dolog és az idea összefüggésének. Milyen mélységes elgondolás és milyen legyőzése a modellnek Pásztor «Kubikos» szobra! Tagbaszakadt, javakorabeli férfi aktja, térdére könyöklő mezítelen paraszti munkás. Kidolgozott izmok, végig anatómiai hangsúlyozottság, szorgos meglátás. És mégsem modell mása. Természeti stúdium és mégsem a valóság másolata. A formáiban nincs szépség s a fölépítésében nincs

PÁSZTOR JÁNOS: ZSUZSÁNNA.

harmónia, de általános érvényű, ideálisan emberi. A harmonikusan fölépített, a szép formájú görög szobrok szelleme szólal meg benne. Ideális naturalizmusé. Ez a paraszti akt a magyar nép komolyságának szobra. Ez a mezítelen alak magyarabb minden magyar jelmezes alaknál. Egy nagy valóságnak pillanatnyi, történetes valóságok fölött érvényesülése.

Az «Anyaság» szoborcsoportban a konkrétumhoz elvontság társul. Primitív beszédességű allegória. De nem az allegóriában, hanem a női alak valóságában nyilvánul a szobor magyarsága. Arca átszellemülten szép. Tipikusan szép, nem sematikusan, mint a görög szobrok arca. A klasszikus arcok szépsége lélek nélkül való, ezé a magyar női arcé csupa beszédesség. A két kis mezítelen gyermek hangsúlyozottabban szolgálja az allegóriát, mint anyjuk, a női ruha széles redőivel, nagy vonalaival, simuló síkjaival együtt pedig az ornamentumot és a kompozíciót. Ez a szobormű Pásztornak ama szobrai közül való, amelyekben inkább a skulptúra, mint a plasztika szelleme nyilvánul. Inkább a kőfaragóé, mint az agyagból formálóé.

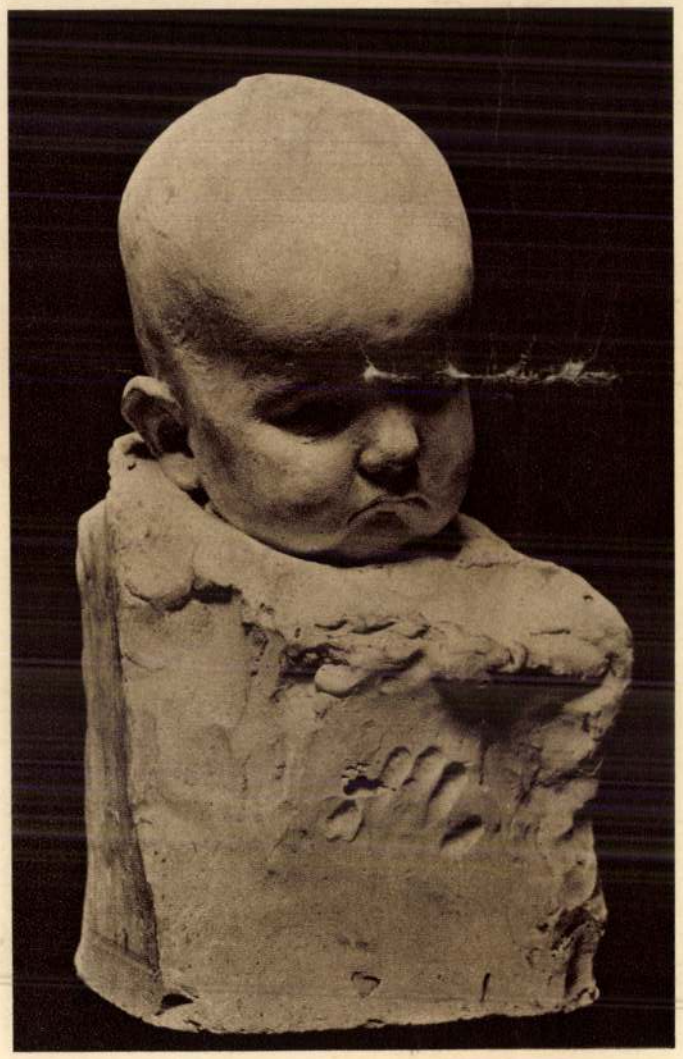

PÁSZTOR JÁNOS: GYERMEKFEJ.

A kőszobrászról azt mondják, hogy megérzi a kőtömbben az alakot. Kiérzi és kiszabadítja belőle. A mintázó szobrászról azt, hogy megformál olyant, ami még nincs. Független az anyagtól, lelket ad neki, míg emez kihámozza belőle. S hogy anyag és szellem egymásra hat, mindegyiknél másképpen hat. Újabb rámutatás a fantázia kétféle terrénumára. Az egyik az, amelyiken azt gondolja el, ami van, ami elrendezendő, a másik az, amely azt teszi össze meglevő, tapasztalt részletekből, ami még nincs. Csak a módszerük és a matériájuk más. De a tárgyuk ugyanaz. És ugyanazok az energiák mozgatják. A játékos kedv, az utánzásban, másolásban való

öröm, a művész erőfölöslege és áhitata. A plasztikus szobrász az alkotásban mozgalmasabb, szabadabb, a skulptúra szobrásza nyugodtabb, megkötöttebb. Amaz a festő útját keresztezi, emez az építészét.

Pásztor János, a plasztikus, a mintázva formáló, óvatos a festészettel való találkozásában. Vigyáz rá, hogy a festőiség el ne kábítsa. A festés a maga két méretű területén független a valóságtól, hiszen inkább látszat, tévedhet és téveszthet, megtagadhat természeti törvényeket, alkalmasabb viziók szertelenségére, míg a szobrászi alkotás a tér ura, de alárendeltje is és testiségével hat. A szobor inkább kézzelfogható valóság, mint játékos látszat. A festő inkább odaadhatja magát a véletlennek, mint a szobrász, a festő sokféle összefüggéseit manipulálhat, de a szobrász magábanálló műveket alkot. Pásztor János, a Rodin-tanítvány, nem engedett a festőiség csalogatásának, a festői impresszionizmus csábításának. Még dekoratív szobormüveiben is csak alig él a festőiség szabadságával. Megmaradt olyannak, amilyennek indult. Nincsenek is fejlődési fejezetei. Azok közül való, akik, mint Ingres, készen jöttek. Első szobrai ugyanolyan kiegyensúlyozottak, mint legutóbbiak. Huszonöt évvel ezelőtt ugyanúgy függött össze szobrainak formája a tartalmukkal, mint most. Ugyanúgy egymásba illeszkedtek, mint legújabb műveiben. És ugyanaz volt a felfogása a pusztán csak láthatónak és az elgondolásnak egy mással való viszonyáról, mint most. Aktokat mintáz, minden részük, minden porcikájuk elevenségre emlékeztet, de a maguk egészében nyugodt, monumentális hatású szobrok. Monumentumok, szimbolumok, hasonlatok: a meglátott és elgondolt valóság művészi megjelentetései. Pásztor Rodinnek tanítványa volt. A Julien

PÁSZTOR JÁNOS: ANYASÁG.

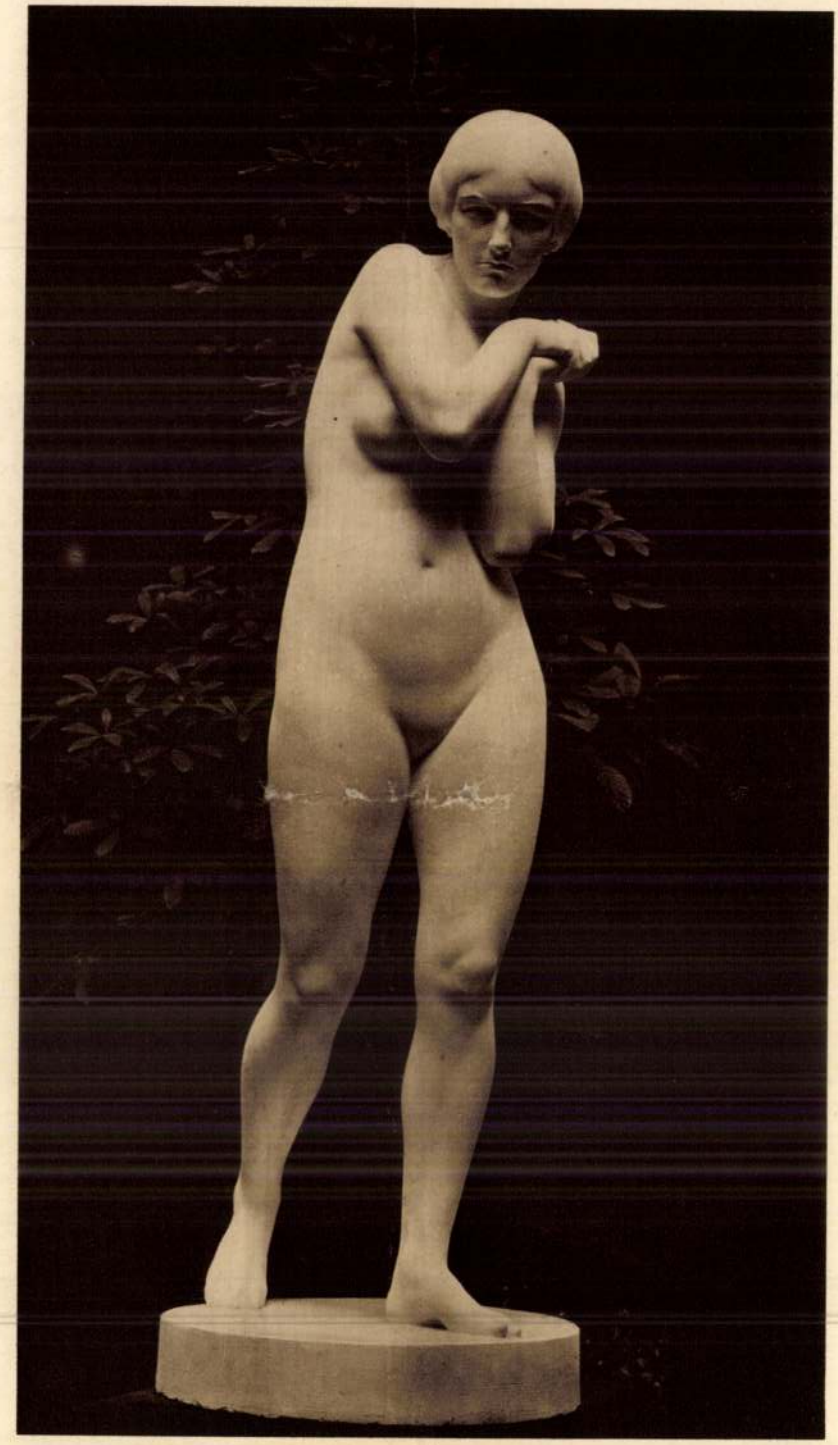

PÁSZTOR JÁNOS: AZ ELŰZÖTT.

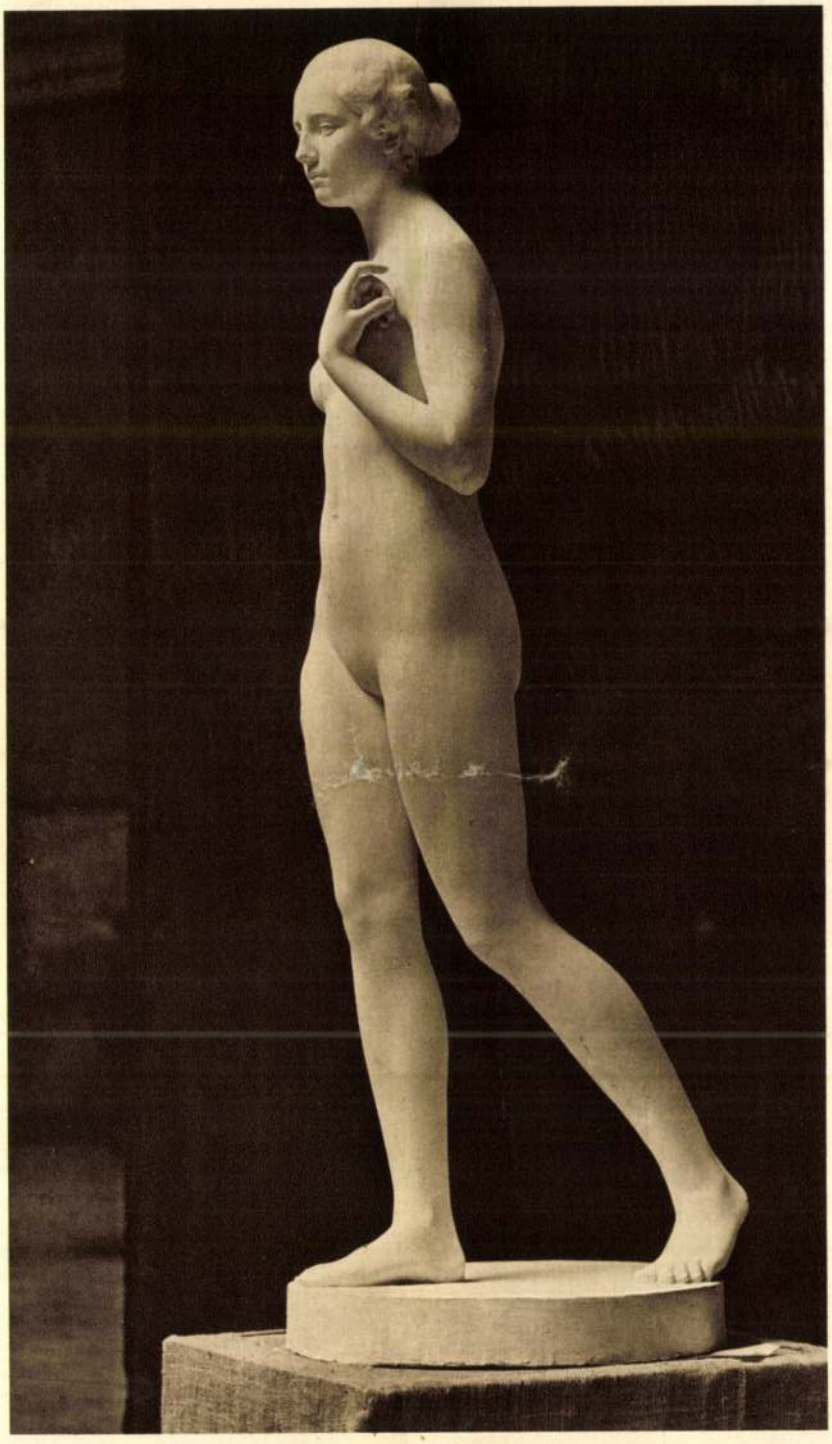

PÁSZTOR JÁNOS: PRIMAVERA.

akadémiából kéredzkedett a nagy szobrászhoz. Arra a rokonságra hivatkozván, hogy az ő fantáziája is szenvedély. Szóval ezt nem tudta elmondani, amikor Rodin műhelyében jelentkezett, mert nagyon fogyatékos volt a francia beszéde. De mikor Rodin azt kérdezte tőle, hogy mit akar, megragadott egy csomó agyagot és gyúrni, formálni kezdte. Rodin megértette és tanítványának fogadta.

A gyomai fiúra nagy hatással lehetett a Rodinből feléje áradó kozmikus érzés. A világnak, időtlen időknek, határtalanságoknak, az emberinek az a mélységes átérzése, amely Rodin műveiből sugárzott. Rodin munkássága az örök keletkezést érezteti, azt, hogy hogyan lesz, hogyan teremtődik az alkotás. Művei nem is azzal hatnak, hogy vannak, hanem azzal, hogy lettek. Néha úgy hatnak, mintha nem volnának készek, máskor meg felsőségesen hirdetik, hogy minden megvan bennük ; a dolgok láthatósága, elgondolhatósága, átérezhetősége. És Pásztor János ráeszmélt arra, hogy a művészi munka vallomás, hitvallás. A Julien akadémiában és megelőzőleg a budapesti Iparművészeti Iskolában, Mátray Lajos osztályában, művészi ismeretekkel gazdagodott, Rodin műhelyében megismerések jutottak részeül.

A gyomai tőzsgyökeres magyar fiúra Párizsban ráköszöntött az új szépségek világa. Nem veszett el benne az eredetisége. Csak a szemlélete lett nagyobb, szélesebb, világot átfogó. Csak a kíváncsisága formálódott át lelkesültséggé. És tudatává lett az, hogy a dolgokban és összefüggéseikben idea rejlik, hogy a jelenségek nem készen adottak, hogy csak formák, amelyekbe lelket lehet önteni. Nemis a temperamentumán keresztül látta meg a dolgokat, embereket, hanem a tartalmiságukon, lelkületükön, mivoltukon keresztül. Kint Párizsban tanulta meglátni a magyar népet, azzal a szemléléssel, amelybe ott a világ közepében, tanul' bele. A típusra reagáló tekintettel, a véletlenen át a lényegbe ható nézéssel, a jelenségeket halmozó, osztályozó, összetevő meglátással. És ennek a felsőségesen objektív, intellektuális képlátó, képformáló tehetségének révén olyan intenzíven magyarok az ő magyarjai. Az, ami Izsó Miklósban ösztön volt, benne intellektualitás. Pásztor János művészete nemcsak magától értetődőn magyar, hanem észlelésének, meglátásának intelligenciája révén is az. Munkácsy Mihály művészetéé is az volt.

Pásztor tizenötéves korában az Iparművészeti Iskolában Mátray Lajos tanítványa lett, húszesztendős volt, amikor Párizsba került. Megállta helyét a nagy hullámverésben, pedig csodálkozva lelkesedett a sok művészeti lehetőségért és szenvedélyes kíváncsisággal bámult rájuk. De magyar makacssággal tudott akarni és nem akart engedni a maga szabad önrendelkezéséből. Ne uralkodjék rajta még belső kényszerűség sem. Még a szenvedély sem. Az a lelkesség sem, az az izgalmas kíváncsiság se m, amely a párizsi hatásokat fogadta. Az alföldi magyar makacs elszántságával akart a maga ura maradni. Művészetét ne határozza meg más, csak a sajátmaga akarata. Sajátságos szintézis az alföldi magyar lélek, nagy ellentétek, a predesztinációba vetett hitnek és a lelkületi szabadságnak egymásbakapcsolódása. Mintha Pásztor János magyar népi alakjai ezt a szintézist tükröztetnék. Ezért is olyan nagyon magyarok.

Négy esztendeig maradt Párizsban, azután Hódmezővásárhelyen töltött négy évet. Ott mintázta meg a «Búcsúzkodás»-t, amelyért a Műcsarnok kiállításán 1906-ban a Harkányi-díjjal jutalmazták. Felköltözött Budapestre s azóta itt él.

Minden szobra elmélyedés az ember szépségébe. Nem is a kifejezésben natu-

PÁSZTOR JÁNOS: MEGTÉRÉS.

PÁSZTOR JÁNOS: ÖREGASSZONY.

ralista ő, hanem emberkultuszában. Neki az ember nemcsak modell, hanem natura naturata, a természet összfoglalata. A paraszti és a bibliai ember, a hérosz és az aktja szépségében tündöklő nő. Az «Elűzött» a szépséget alkotó természetnek szobra. A pompásan megmintázott akt nem a modell szépségét tükrözteti, nem is felel meg a divó, a járatos szépség-fogalmaknak, mégis a szépség ideájának megtestesítése. Michelangelo Dávidja is ilyen megtestesítés, pedig Wölfflin egyenesen rútságokat lát benne. És Rodinnek akárhány aktjáról, szépségben remeklő művéről mondották, hogy a szobrász szépségmámorában nem ért rá arra gondolni, hogy a szép aktú nőt arcban is szépnek formlája meg. Az «Elűzött» a paradicsomból elűzött Évát ábrázolja. Valamelyest emlékeztet Rodin híres Évájára. Témájánál, mozdulatánál fogva. S amiért ugyanolyan nagyszerűn tipikus, mint a párizsi Éva.

Az ilyen emlékeztetések nagy átélések emlékeire való utalások. S ezek az emlékek nem új ingerek reprodukciói, hanem az események, tapasztalások produkciója, saját átélések, újból támadó jelenségek, apokastasis, a «Wierderkunft» nyilvánulásai. A művészet örökvoltának biztosítékai. A művészetnek az apokastasis az útja, és nagy művészek és nagy művészi áramlatok egész sora ezen az úton jött és győzött.

Ilyen emlékeztetés, noha semmi hasonlóságon sem alapszik, Pásztor János «Öregasszony» mellszobra. A Luxemburg-múzeum «La vieille Heauemière»-re gondolok, amikor ezt a mellszobrot nézem. Más közük nincs egymáshoz, csak közös szentimentalizmus, a közös probléma izgalma. Az öregség formarombolásának és formaképzésének problémája. Az a művészet, amely az időtől való függetlenségre, időtlenségre törekszik, ime rábámul az időre, ahogy valóságokat átformál. Az örök keletkezés és az örök elmúlás miszticizmusa szól hozzánk ebből a nagyvonalú, kis szoborból. A metamorfzis szobrának nevezném. Emberkultuszának ünnepnapjain az aktjait mintázza vagy faragja ki áttetsző márványból Pásztor, keresztjáró napjain pedig az ilyen metamorfózis-szobrokat. Talán arcképszobornak készült. Az arcképben, a szobrászban is a személyi momentumok a típus fölé kerekedhetnek. A mellszobor egyéni

sajátságok formulája, ez az «Öregasszony» szobra mégis általánosságot reprezentál. Ugyanúgy, mint «Primavera» aktja, amely pedig a fiatalság jellege teljességét, minden időkben való azonosságát, szépséges általánosságát szólaltatja meg. Talán sok természeti stúdium, modellnézés eredménye, de nincs benne a jelenre, a pillanatra való beállítottság. Még mimózaszerűségében is ez a diadalmas általános érvényesülés szólal meg. Szép testiség és üde lelkiség. Akaratmentes boldogság. Tudathíjas vágyakozás. Rodin «L'âge d'airain»-je, Ébredése a vágyakozva nyujtózkodó ifjú szobra csupa szenzualitás, Pásztor János Ébredés szobra, a «Primavera» álomszerűség, amelyből áhítat fakad.

És minden aktja az ősi nőt ábrázolja. Nem ad hoc tanulmányok és modellbeállítások lecsapolása. Van bennük abból az idegességből, amely a «szimpatikus idegrendszer» nyilvánulása. A nőn ez uralkodik el, jobban, mint a periferikus. De Pásztor János ezeken az érzéki, nemcsak formát, hanem húst és vért éreztető aktokban is legyőzte a modellt, aki személy és akinek személyi jellegzetességei, sajátosságai, esetlegességei vannak. Összetevőket szolgáltatnak az integrációhoz. De nagyonéha pillanatnyivá lesz az ábrázolása, amikor egy-egy érdekes mozdulat, egy-egy meglepő taglejtés, az elevenségnek egy-egy kategorikus jelentkezése megdöbbentette, amikor eluralkodik rajta az impresszió, amikor mégis csak elcsábítja a festőiség szabadsága. Ilyenkor mintázta meg a «Fésülködő nő»-t, vagy a «Kísértés»-t. Szinte rájuk képzelhetjük a Renoir-aktok húsa vibrálását. Az egyéni jellemzetességet, az alak szubjektivitását, a személy véralkati, érzületi erőteljességét ábrázolják. Elevenségtől duzzadók, mindennapiságot élő nők szép mezítelenségei. Aphrodite megelevenítheté őket, mint valamikor Pygmalion szobrait. A formázásuk dekorat:van lágy s a mellett szabatosan biztos az anatómiájuk.

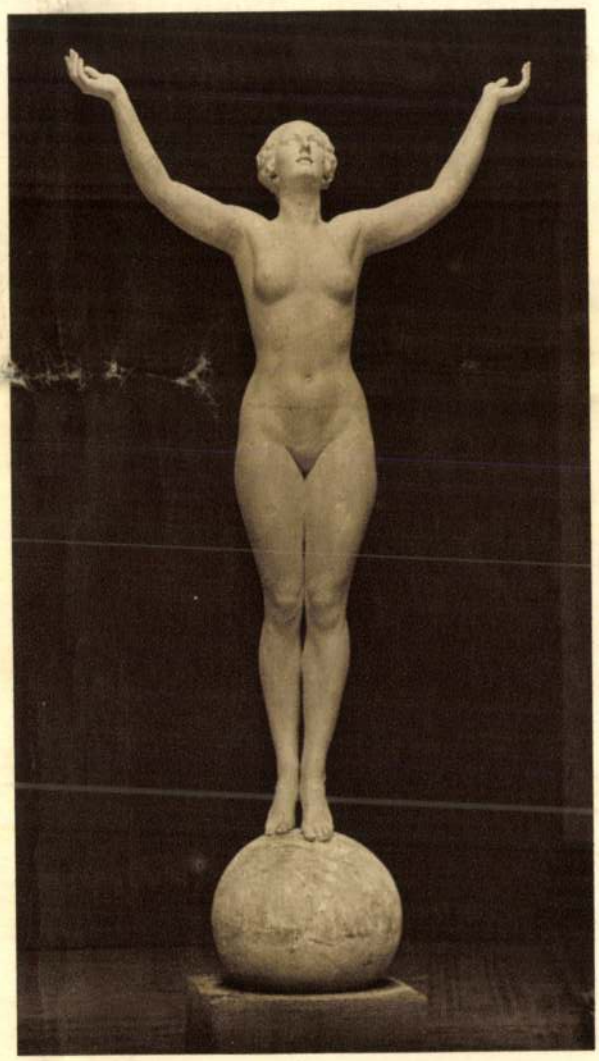

PÁSZTOR JÁNOS: «AD ASTRA».

Valamennyinek mozdulata, testtartása, vonalai megkomponáltan

zárt formát adnak. Ez a szobrászi rend. Az életben is érvényesül a rend princípiuma, az ordo ordinans, nem lehet meg nélküle az életet másoló művészet sem. A szobrászatban ez a rend a forma zártságában nyilvánul. Sokáig egyenesen dogmának tartották a zárt forma követelését. Ritmikus kiegyensúlyozottságot adott, érvényre juttatta a tömeget, a térben hatást és megsegítette a kemény formák és a játszi fény találkozását. Még a calaisi polgárok híres csoportszobrában, az egymást követő és egymás mellett haladó hat ember csoportjában is érvényesül ez a zártság. Pásztor János hűségesen kitart a dogma mellett. Nagy kompozícióiban, a «Megtérésben» és a székesfehérvári hősi emlékben is, de ideális aktjaiban, «A szférák felé» «Cleopatra» és «Zsuzsánna» szobrokban is.

Ezek az aktok a maguk mimikus-harmonikus formáival, testi szépségével, kifejezéses gesztusaival a lényegesnek, a jelentőségnek ábrázolásai Gesztusaik beszédessége szinte olyan érthető, akár a nyelvé. Csakúgy szimbolumok, mint a szavak. Egyikmásik olyan, mint a felkiáltás, a másik olyan, mint a felépített mondat. Ez a beszédesség természeti szükségesség, kényszerűség. Az érzések és ösztönök meg akarnak nyilvánulni s a gesztus az igazi, az ősi, a természetes kifejezésük. A gesztus ábrázolása a tipikusnak legigazibb művészi megszólaltatása. Pásztor János aktjai ettől a beszédességtől tipikus képek. Ruskin tipikus szépségét tolmácsolják. Nagy összefogások vannak benne. A női szépség egész fajszerűségének összefogásai. Az egyesek gesztusainak, érzéseik felkiáltásainak kórusai.

PÁSZTOR JÁNOS: SZÁNTÓ.

A Zsuzsánna-szobor aktja ijedt szégyenkezéssel térdelve guggol. Mintha el akarna bújni. Tekintete zavartan mered a rája bámulókra, fél kezével haját fogja, másik kezével elleplezné mezítelenségét. A szobor a maga kerekségeivel, vonalaival, lágyságaival, a testtartás, taglejtés artikuláltságával *egy* zárt forma. És ugyanolyan «Cleopatra» és «A szférák felé» is. Amabban a contraposto hangsúlyozása, a vonaglón hajlított test, amely ránehezedik a támasztó lábra, a mozgalmas silhouette, a másikban pedig fölfelé törekvő, függőleges ritmus, finom kerekségek, amelyekre a fény és árnyék játéka szelíd tónusokat varázsol, testiség, amely a súlyától szabadulni akar. És ez a szférákba törő test mégis csupa érzéki szépség. Idealizált valóság, de valóság.

A kompozícióhoz való közét Pásztor János legkifejezettebben a «Megtérés»-ben és a székesfehérvári hősi emlékben szólaltatja meg. Az egyik egymásra omló testek tömege, a másik különálló alakok összefogása. Ott nagy dekoratív hatások, emitt nagy ritmusok viharzása. Amott mozgások egybeolvadása, emitt az erőnyilvánulásaik. Ott csupa lelkületi kifejezés, emitt a formák pátosza. A «Megtérés» bibliai drámaiság, a székesfehérvári emlékben az antik barokk erőteljessége. Az örök barokké, amely minden művészeti korban ráront a nyugalomra, a kiegyensúlyozottságra, amely a harmónia fogalmát átértékeli s amely a természetességet új vallomásokra, erők, energiák új feltárására készteti. A «Megtérés»-ben ruharedőzeteknek, testkerekségeknek, izomdomboru'ásoknak, testhajlásoknak egyetlen formába, egy nagy egységes csoportgesztusba összekomponáltsága, míg a székesfehérvári síremlék lovasa, sebesültje, harcosa, a mozgalmas klaszszikus aktok s a hellenisztikusan megstilizált ágaskodó paripa nagy vonalfolyást, hatalmas lendületet fognak formaegységbe. Amott plasztikai problémákba elmélyedés, emitt diadalmas föléjük kerekedés. Az egyikben a kompozícióban analizáló törekvés érvényesül, a másikban a szintézisé. Pásztor János harmincesztendei munkásságában párhuzamosan érvényesült a két tendencia.

PÁSZTOR JÁNOS: FÉSÜLKÖDŐ NŐ.

Régibb és újabb népi szobraiban, aktjaiban is, nagy kompozícióiban is. Néha úgylátszik, mintha megtagadná a kompoziciót a forma szenvedelmes szolgálatában, máskor felsőséges erővel a formát rászorítja a megkomponáltságra. Rodin ugyanilyen viszonylatban volt a kompozícióval és a formával, míg Hildebrand mindig a kompozíció igazát vallotta. A formák szépsége csábító, varázslatos, primér voltuk elemi erővel hat. A kompozíció másodlagos folyamat, intellektuális művelet.

A formák dinamikus hatásúak, a kompozíció tudatos, logikus kapcsolás. Érthető, hogy a művész néha szépségmámorában a puszta formák rabjává lesz. Pásztor János akárhányszor bol-

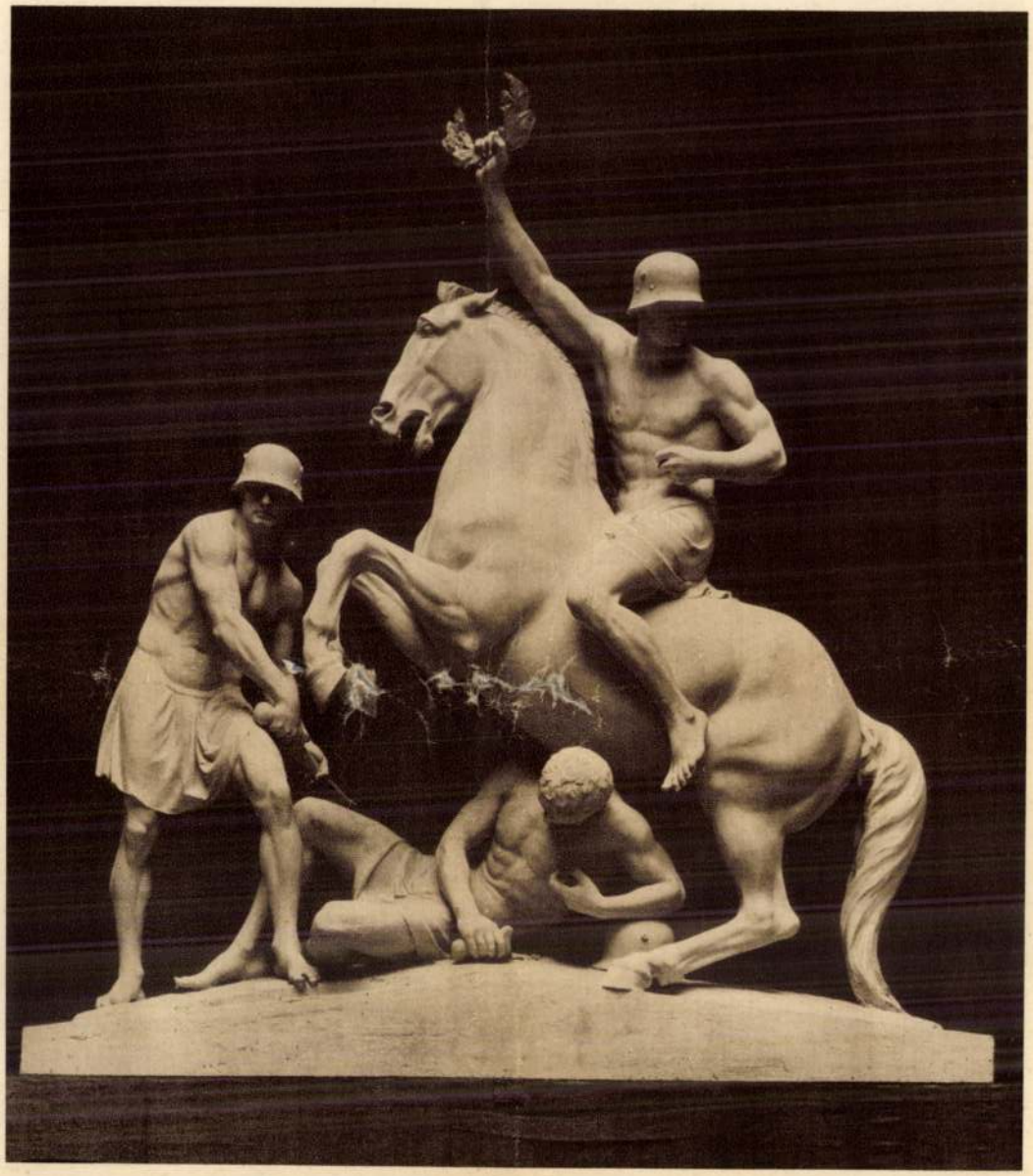

PÁSZTOR JÁNOS: A SZÉKESFEHÉRVÁRI HŐSI EMLÉK.

Pásztor János

A Céhbeliek 1921. évi művészi elismerésének (Mention) tulajdonosa.

216 Korsós leány, bronz 35000

Céhbeliek VI. kiáll.

Nemzeti Szalon

1926-

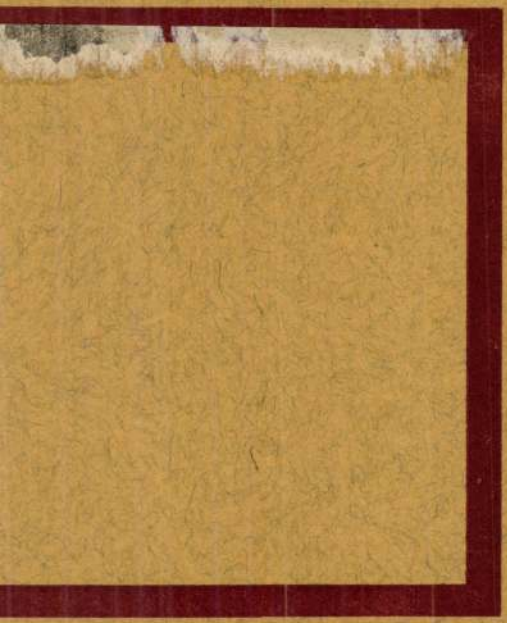

Dénes: Rákosi malom

Pásztor János

141	Mea culpa.	Márvány
142	Bucsuzkodás.	»
143	Kisértés.	Márvány
144	Primavera.	Gipsz
145	Vizhordó leány.	Bronz

Céh belick III. kiáll

Nemzeti Szalon

1921 -

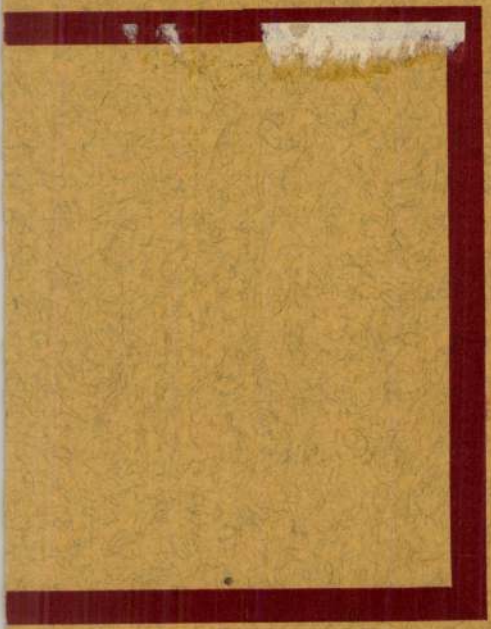

rgyi István: Síremlék relief

Pásztor János

szobrász

Kaszab Géza. A Kossuth-szob-
rok. Aradi Közlöny. 1907.
73. sz

Pásztor János
262 Bucsuzkodás szines 65.—

Herendi porcellán

Nemzeti Szalon
tav. kiáll. 1932 jún

Gömbös Gyula

A fajvédő magyar miniszterelnök szobra a Döbrentei-téren áll.

Pásztor János

A Margitsziget fái alatt is újabb művészi emlékmű áll: Tompa Mihály szobra. *Pásztor* János készítette el 1940-ben.

Gömbös Gyula karrarai márványból készült szobra *Pásztor* János alkotása. Rusztikai márványból szerették volna vésni, de már nem sikerült a becses anyagot beszerezni. Igy készült karrarai márványból, amely nagyon szép és hatásos, de, sajnos, nem időtálló. *Semmelweis* és *Vörösmarty* karrarai márványból faragott szobrai már szürkülnek.

Koroda Miklós
Budapest újabb szobrai.
Országjárás 1943. aug. 20.

Pásztor János

28. **Genersich-plaquette.** Bronz. Mélyített dombormüvü jobbra forduló mellkép, alján halottat boncoló orvos apró képével. Felirata: Dr. Genersich Antalnak hálás tanítványai 1912. Jelzése: Pásztor I. 60—44 mm.

Divald Akad. palotája

108. l.

2176. *Gitár*, faragott és festett díszítéssel 40

1115. Mattec

Sz. Luccában 1435 július 20-

Feszület.

A rajta lévő Krisztus, kin
ket vertek, fejét kissé balra h
kálla hosszú, testét kendővel k
lándzsával döfött seb látszik é

Fa-dombormű, magassága a
330 : 189 cm. — Lelt. sz. 1115.–
E. Costantinitől 1800 lírán, vagy
tatott 1894 deczember 17-én (279–
lásd az 1895 márczius 26-iki 126
22919 sz. min. előadmányi ívet. —
1900 november 28-iki 4561 (635
26-iki 373 eln. sz. leirat (464–901

Jegyzet. L. az 1896-iki lajst
— Preisliste 251.

III 3 –

Pl.
Vet 1894

Pásztor János

U. 921

vad

Budapesti Hirlap

1913. nov. 19.

(P. kitüntetése.)

384. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Nyáresti napsütés. Pasztel.
385. UNDI MÁRIA: Ház kis kerttel.
386. GY. TAKÁCH BÉLA: Füzes.
387. GY. TAKÁCH BÉLA: Tavasz.
388. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Reggel a Balatonon. Pasztel.
389. GY. TAKÁCH BÉLA: Erdőrészlet.
390. GY. TAKÁCH BÉLA: Dunapart.
391. UNDI MÁRIA: Kalotaszegi utca.
392. MAKOLDY JÓZSEF: Eső után a békási szorosban.
393. MAKOLDY JÓZSEF: Máriakő a békási szorosban.

XIII. TEREM

394. KLAMMER MARISKA: Fácánok.
395. ZÁHONYI GÉZA: Solymár.
396. NADASDI SÁRKÖZY ELEMÉR: Tátrai völgy

Pásztor János

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Estilap, Nagyvárad

Lap: .....

Megjelent: 1943 FEB. 20

— PÁSZTOR JÁNOS SZOBRÁSZMŰVÉSZ KINEVEZÉSE. — (MTI) A Kormányzó a kultuszminiszter előterjesztésére Pásztor János szobrászművészt a Képzőművészeti Főiskola rendes tanárává nevezte ki az ötödik fizetési osztályba.

435. VARSADI VAGNER ANDOR: Sötétvölgyi erdő.

Pásztor János

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Orosházi Friss Hírek 1043 FEBR 20.

Megjelent: .....

Pásztor János az V. fizetési osztályban

A Kormányzó Pásztor János szobrászművészt, aki az orosházi hősi szobrot is mintázta, a Képzőművészeti Főiskola rendes tanárává az V. fizetési osztályba kinevezte.

485. KLIMÓ ISTVÁN: Tanya. Pasztel.
486. RUZICSKAY GYÖRGY: Gépgyári munka

445. CSERHALMI JENŐ: Sárközi menyecske. Gipsz.
446. ANDREJKA JÓZSEF: Széchenyi. Bronz.

Asztalvitrinben II.

447. OMRAY GYULA: Budai Béla. Gipsz. Mgt.
448. OMRAY GYULA: Rózsika. Patinázott gipsz.
449. SOLYMÁRI VALKÓ LÁSZLÓ: dr. Takács Sándor Gipsz.

Asztalvitrinben III.

450. EDVI ILLÉS GYÖRGY: Bronz-plakettek.

XIV. TEREM

451. JUSZKÓ PIROSKA: Este Tatán.

Pásztor János

IX

„FIGYELŐ"
ÚJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest. XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Összetartás

Megjelent: 1943 okt. 9

Pásztor János szobrászművész, akit a Kormányzó ez év tavaszán nevezett ki az Orsz. Magyar Képzőművészeti Főiskolára a szobrászat rendes tanárául a napokban megkezdte működését a Képzőművészeti Főiskolán. Pásztor János az egyik Epreskerti műtermet kapta meg, s itt foglalkozik a jövő magyar szobrásznemzedék nevelésével.

1633. 1634.

1493. ANGYALI ÜDVÖZLET, szinezett fadombormű, Mária az angyal alakjával és a Szentlélek galamb képében. Olasz gót fafaragvány. — Englischer Gruss, Holzrelief farbig. Ital. gotische Schnitzerei. Illusztr. XXVII. tábl.

1494. PIETA SZOBOR, szinezett fa. Magyar, XVIII. sz. — Pieta, farbiges Holz. XVIII. Jh.

1495. TUBÁKOS FLAKON, aranyozott bronz, lapitott, ovális testen zöld, zománcos alapon dombormüves disz, fó-kutyákkal. Kina. — Schnupftabakflakon, Bronze vergoldet, von ovaler, flacher Leibung mit Reliefdekor auf Emailfond. China.

1496. TUBÁKOS FLAKON, barnás hegyi kristály (füsttopáz) köszörült domboru fákkal és egy alakkal. Kina. — Schnupftabakflakon, Rauchtopas, mit geschliffenem Dekor. China.

1497. ELEFÁNTCSONTFARAGVÁNY, hosszul ás négyszögü, homoru oldalán erősen kiálló alakokból álló hullámok felett lejátszódó jelenet. Kina. — Elfenbeinschnitzerei, länglich viereckig, mit Szene. China.

1498. ÜLŐ ISTENSÉG, pettyes lapis lazzuliból, ölében sárkány, baljában golyó. Fekete fatalapzaton. Kina. — Sitzende Gottheit, Lapis-Lazulli, mit Kugel, im Schosse Drache. China.

1499. KÉT PÜSPÖK MELLSZOBOR, faragott fa, ereklyetartó, aranyozva és ezüstözve. Osztrák, XVIII. sz. — Zwei Bischofbüsten. Holz. Österreich, XVIII. Jh.

1500. NEP. SZT. JÁNOS, szinezett faszobor. Magyar, XVIII. sz. — Der heilige Nepomuk. Ungarisch, XVIII. Jh.

1501. KÉT OLTÁRGYERTYATARTÓ, aranyozott fa. Barokstilus. — Zwei Altarleuchter, Holz, vergoldet. Barockstil.

1502. FÉSÜLKÖDŐ NŐ, fehér márványszobor. Jelezve: *Pásztor*. Hozzávaló fekete márványtalapzattal. Magyar, modern. — Mädchen beim Kämmen. Ungarisch, modern.

1503. MADONNA, hársfa, ülőszobor, trónuson ül Mária, ölében a gyermek Jézus. Olasz, XIV. sz. — Madonna, Lindenholz. Italienisch, XIV. Jh. Illusztr. XXVII. tábl.

1504. TÉRDELŐ ANGYAL, hársfaszobor (kéz és lábrész hiányos). Osztrák, XVIII. sz. — Knieender Engel, Lindenholz. Österreich, XVIII. Jh.

1505. FELHŐN TÉRDELŐ ANGYAL, szinezett fa. Osztrák, XVIII. sz. — Auf Wolken knieender Engel, farbiges Holz. Österreich, XVIII. Jh.

1506. KANDALLÓ-ELLENZŐ, zöld moiré selyem, rézberakásos gyökérfa tokban, felhajló karral. *Tahan* Forur de l'Emprereur. A Paris jelzéssel. Francia, III. Napoleon kora. — Kamin-Paravent, grüne Moiréseide in Holzetui. Paris.

1507. LIVRE D'HEURES, pergamenre irott kézirat, három egész oldalas 18 kis miniatürfestésü képpel és számos szines festett initialéval. Későbbi (Louis XVI.) bőrkötésben. Németalföld, XVI. sz. — Livre d'heures, Handschrift auf Pergament. In Ledereinband. Niederländisch, XVI. Jh.

Ernst Múzeum aukcioi

XXVII.

X. TEXTIL. — TEXTILIEN.

1510—1599.

1510. KÉT KARAMANI FÜGGÖNYSZÁRNY, kék-piros-fehér himzéssel. XIX. sz. — Zwei Karamani Vorhangflügel. XIX. Jh. 2×70×425 cm.

1511. KARAMANI FÜGGÖNY, fekete alapon nagy kampós rozettákkal. XIX. sz. — Karamanivorhang mit Hackenrosetten. XIX. Jh. 135×370 cm.

1512. BULGÁR TERITŐ, kék-piros sávokkal, fehér rajzzal. XVIII—XIX. sz. — Bulgarische Decke, aus blau-rote Streifen, mit weissem Muster. XVIII—XIX. Jh. 100×140 cm.

1513. TERITŐ, sötétkék recés alapon szétszórt, apró stilizált virágdisszel. India. — Decke, Indisch.

1514. KÉT KARAMANI FÜGGÖNYSZÁRNY, vizszintes sávokkal. XIX. sz. — Zwei Karamani-Vorhangflügel, mit horizontale Streifen. XIX. Jh. 2×105×420 cm.

1515. BOCCHARA-FÜGGÖNY, sávos diszitéssel. XIX. sz. — Bocchara-Vorhang, gestreift. XIX. Jh. 175×540 cm.

1516. AFGÁN SZŐNYEG, barnás-vörös szinü alappal. XIX. sz. — Afganteppich. XIX. Jh. 180×200 cm.

1517. ANATOL-IMASZŐNYEG, piros fülke, zöld boltmező, sárga alapu kerettel. XIX. sz. — Anatolischer Gebetteppich, rote Nische, grünes Bogenfeld. XIX. Jh. 115×160 cm.

1518. FERAHÁN-SZŐNYEG, barnás-vörös alapon heráti rajzzal. XIX. sz. — Ferahanteppich mit herater Zeichnung. XIX. Jh. 280×350 cm.

1519. KAZAK-SZŐNYEG, sötétkék tükrében három medaillon, fehéralapu kerettel. XIX. sz. — Kasakteppich, mit drei Medaillon. XIX. Jh. 115×220 cm.

1520. IMASZŐNYEG, tükrében fehéralapon három ciprus. XIX. sz. — Gebetteppich mit Cypressen. XIX. Jh. 120×190 cm.

1521. KAZAK-SZŐNYEG, tükrében négy kampósdiszü medaillon, keretében rozetták. XIX. sz. — Kasakteppich mit Hackenmedaillone. XIX. Jh. 110×325 cm.

1522. KAZAK-SZŐNYEG, tükrében négy medaillon, közös keretbe foglalva. XIX. sz. — Kasakteppich mit vier Medaillone. XIX. Jh. 135×230 cm.

1523. SIRÁSZ-SZŐNYEG, világoskék tükörrel. XIX. sz. — Shirasteppich, lichtblauer Spiegel. XIX. Jh. 75×136 cm.

1524. FERAHÁN-SZŐNYEG, tükrében fehér alapon dülényes medaillonok, háromsávos kerettel. XIX. sz. — Ferahanteppich mit Medaillone. XIX. Jh. 95×240 cm.

1525. FERAHÁN-SZŐNYEG, világoskék tükrében herati rajz, arabeszkes kerettel. XIX. sz. — Ferahanteppich mit herater Muster. XIX. Jh. 315×460 cm.

1526. SIRÁSZ-SZŐNYEG, kék alapon kampós medaillonokkal. XIX. sz. — Shirasteppich mit Medaillone. XIX. Jh. 176×310 cm.

1527. BELUDSISZTÁN-SZŐNYEG, kék-vörös medaillonokkal. XIX. sz. — Beludshistanteppich mit Medaillone. XIX. sz. 170×327 cm.

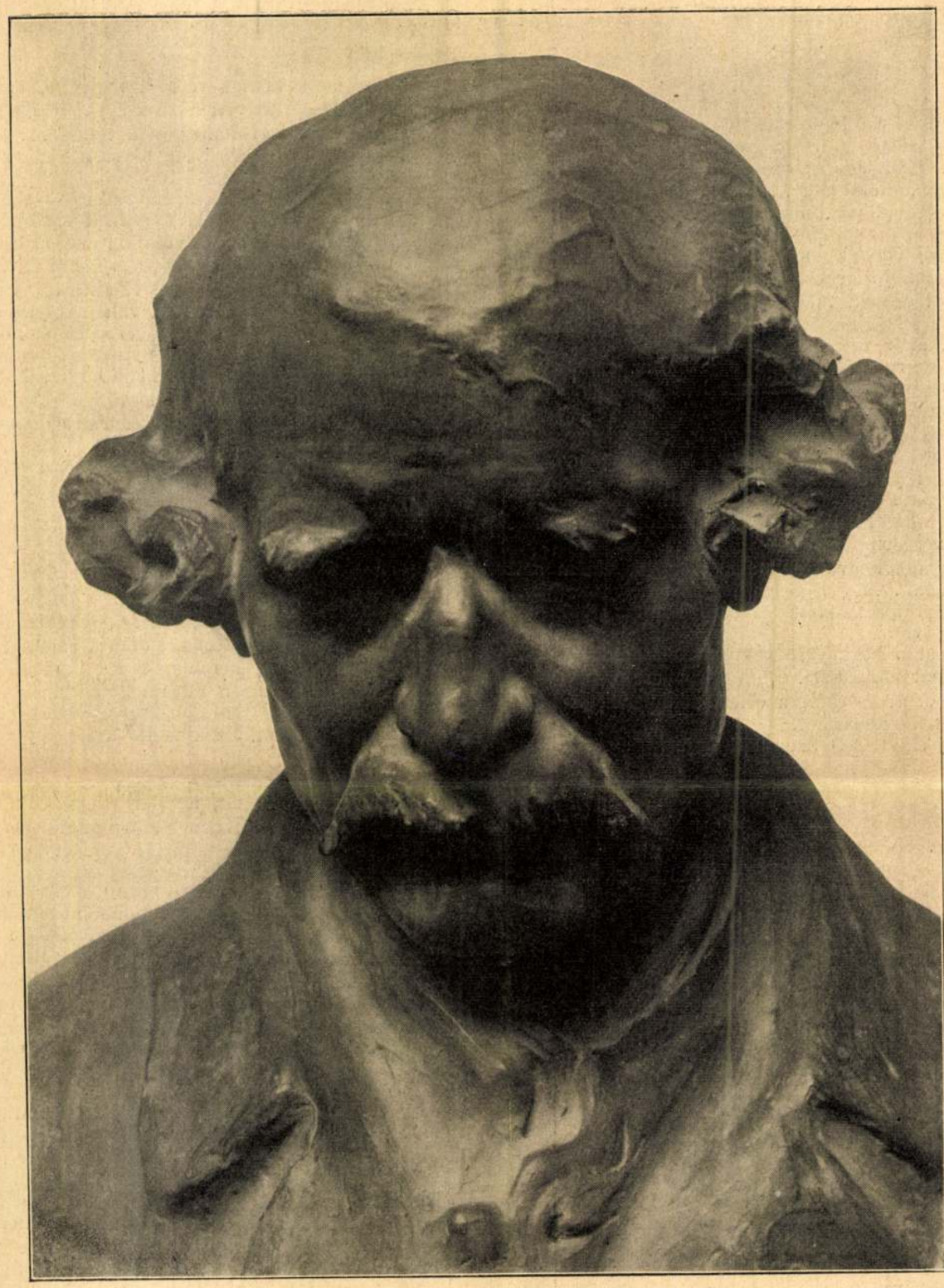

Tanulmányfej. Pásztor János szobormüve

képük is, több példányban. A világ még lármásabb lesz. Olyanféle érzésem támad, mintha az őserdők minden papagájának fölvágták volna a nyelvét. Én a halottakat főkép azért tiszteltem, mert némák. Aki hallgat, az bölcsnek, mélynek látszik. Ezentúl a szótalan családi albumok is megszólalnak, a nagybácsik és nagynénik, akik már régen porrá váltak, átkiabálnak a mult századokból s tanácsokat adnak ükunokáiknak, hogyan vezessék a repülőgépet. Mozog a száj, holott éppoly kevés a mondanivalója, mint egykor. Az óriási pampula nem gyógyul be. Még a temetők is locsognak. Ez tényleg borzalmas.

Kosztolányi Dezső

Uj Idők 1929. sept. 15 38-7

Az új ember

— Elbeszélés —

Irta: **Bónyi Adorján**

I.

Megjárta a világháborut. Fiatal fejjel. Mégis ittott ősz szálak csapzották a haját, amikor hazakerült. Ezeket bizonyára az orosz hadifogság szövögette reá. Mint mikor egy nagy, fekete pincében eltéved az ember, bolyong, vergődik, aztán kimászik a homályból, arca sápadt a napfényben és válla, feje tele van vén pókhálóval, miket a sötétség, ez a csúfképű öregasszony kötözget gonoszul hideg magányában.

Hát ez volt tulajdonképpen egész élete.

Mert ami azelőtt volt, az első ifjúság, elmult, elröpült, akár egy virágba borult táj, amelyet rózsaszínű derengésben látott egyszer az ember. Aztán soha többé. Megkeresni sem lehet mégegyszer. Csak emlékezni reá.

Utána jött a nagy zivatar, amelyben emberek, karrierek, reménységek, tervek, kulturák, országok úsztak el a semmibe. Őt azonban ez a roppant vihar nem nyűtte el. Csak megváltoztatta.

Mintha tetőtől-talpig megfürdött volna a sárkány vérében.

Valaha kedves, komoly, gyengéd, vidám embernek indult. Még ifjúsága idején, mely tele volt jószándékú iparkodások és édes könnyelmüségek váltakozásával.

Azután hazajött, keményen, elszántan és sötéten. Most már élni akart, mindenáron csak élni, jól élni, kárpótlásul; és ezért a célért nem ismert szánalmat, kiméletet, felebarátot.

Új ember lett Szombati Lajos.

II.

Juliánné őméltósága vacsora után kissé tovább maradt együtt az urával és a leányával. Egy és más dolgot még meg kellett beszélni a holnapi estélyükre vonatkozólag.

A méltóságos úr — nagy motorgyár hatalmas vezérigazgatója, voltaképp a tulajdonosa — joviális ember volt, tele életkedvvel és rajongással. Boldog volt, ha esténként odahaza elbeszélgettek vele; a felesége mindig korán tért nyugovóra, ideges, beteges, szótlan és szomorúságra hajló asszony volt; a kisleánya — no, már nem is kicsiny, közel tizenkilenc éves — inkább az apjára ütött, csak nála még rajongóbb, még álmodozóbb; talpig gyermek.

Tehát Julián úr kedélyesen részletezte a holnapi estének a reménységeit. Minthogy szerette az életet, szerette a fényt és a pompát is és büszke volt rá, ha különös dísszel vehette magát körül. Talán nem is hiúságból; inkább életművészetből; azzal az örömmel, hogy másokat is, noha csak egy éjszakára, elláthat, körülcsipkézhet a maga roppant gazdagsága gyönyörűségeivel.

Megbeszélték újból a menűt, azt, hogy a szolgahad hogyan legyen a termekben beosztva, hogy mikor rakják szét a házi kertészetükből hozott rengeteg pálmát és virágot, hány órakor szállítsa az édességeket Gerbeaud, milyen sorrendben és milyen évjáratú italok kerüljenek felszolgálásra. Végignézték még egyszer a vendégek névsorát is.

— A tavalyi társaság — mosolygott Julián úr. — Érdekes, hogy a világ egy esztendő alatt alig változik. Itt látom Eszter néhány új gavallérját. Helyes. Az én embereim is itt vannak, igen, rendben van. Csupa régi, derék fickó, a gyárban jó hasznukat veszem, egy bálon talán kevésbbé. Mindegy, ezzel tartozom nekik. Igaz, itt van köztük egy ... Ez új legény. Ez a Szombati. Erről még nem tudom ...

Elkomolyodott, füstölögve szívta a szivarját, félretette a vendégek listáját.

— Ez ... hm ... furcsa ember — dörmögte inkább magának. — Néha majdnem kellemetlen. De egy esztendő alatt osztályvezető lett nálam. Érti a dolgát. Dolgozni tud. Csupa tehetség. Erről az oldaláról nézve — tetszik nekem. De van benne valami ... tudja Isten, valami elszántság, valami olyan kíméletlenség ... nyers és brutális, úgy érzem néha, hogy egy haramia áll velem szemben. Majdnem — Julián őméltósága elmosolyodott — majdnem félek tőle.

S mert úgy gondolta, a leggondosabb és legszeretőbb apák közé tartozik, hirtelen a leányára nézett és azt mondta:

— Vigyázz. Nőtlen. Nem szeretném, ha ...

Eszter elnevette magát, édes, nyugodt, könnyű és tiszta gyermeknevetéssel:

— Ugyan, papa.

III.

Szombati végigsétált az óriási, fényben úszó termeken, a nagyrészt idegen, parádés sokaság között. Olyan mozdulatlan, komoly, elszánt arccal, mintha csak a gyár géptermén menne keresztül.

Aztán egy sarokban megállt és visszanézett.

Igen, ez az élet. Ez a méltó keret egy rátermett ember élete köré.

Ebben a pillanatban eszébe jutott az, hogy annakidején embert ölt, amikor elmenekült a szibériai fogolytáborból. Hiszen ez a kép azóta sem szakadt el tőle, mindig vele volt, benne volt az agya legmélyén, a legkisebb vérsejtecskéjében is, szakadatlan.

De most szokatlanul élesen állt eléje. Mintha tegnap történt volna. Amint az őr, már künn a barakon, hirtelen, váratlanul megfordult a sétájában. Furcsa, vizes hó esett, fekete éjszakai szél vágta telimarékkal. Nem volt fény semerre és nem volt árnyék. Csak az a szuronyos ember, meglepetten. Ő akkor nekiugrott. Azóta megérti a vadállatok csodás, gyilkos, gyönyörű lendületét. Ha a két keze nem lett volna elég, talán akkor a fogával tudja kettémarni a torkát. Csak egy hang ne hallatszék ...

Aztán ott állt felette, egy hosszú pillanatig. A szél már söpörgette rá a havat. És akkor az ő szíve iszonyatosat dobbant. De csak egyetlen egyszer. Aztán mintha az a rettentő, jegestengeri szél utat talált volna a belsejébe és szórná, szórná oda is a havát. A nagy szívdobbanás elmult. Utána hihetetlenül nyugodt lett. Ebben a percben meghalt benne minden szánalom. Örökre. S az a jéghideg nyugalom többé sosem hagyta el azóta.

Nekiszaladt akkor az éjszakának. Az ismeretlen messzeségnek. Rohant, akár egy ordas, utolsó inaszakadtáig. Nem érzett könyörületet önmagával szemben sem. Átröpült kerítéseken, átvágott udvarokon és rémült családokon, átbujdokolt erdőségeken, átgázolt mocsarakon, átsompolygott városokon, átverte magát a roppant tengeren is ... És most itt van.

Picikét elmosolyodott. Az a szennyes, rohanó útonálló, az a vánszorgó, rongyos csavargó: az ugyanaz volt, mint aki most itt áll, jó frakkban, remek lakkcipőben, csillogó ingmellel. Hogy amellől a halott mellől átrepült a drótkerítésen, azóta min-

Fiatal fé... járatú alb... keres Belváros... vember 1-től. „Saja... szemre" 38 761 jeliget... a Hirdetőbe.

2 főiskolás, egyetemista lánynak albérleti szoba kiadó. Klauzál tér 5., I. 3. Kováts.

...adó. ...ék. 316.

Újszegeden el... Tanács u. 8.

A Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat kiskundorozsmai telepe rövid határidővel vállal

élhajlító és daraboló gépére bérmunkát

Darabolási hossz:	2500 mm
Max. lemezvastagság:	16 mm
Élhajlítási hossz:	4000 mm
Max. lemezvastagság:	16 mm

Hirdessen a Délmagyarországban!

A Szegedi Építő Ktsz a lakosság, közületek stb. részére parkettás és villanyszerelési munkák elvégzésére

szabad kapacitással rendelkezik

Szegedi Építő Kisipari Termelőszövetkezet, Brüsszeli krt. 8 X. S. 88 729

Eladó

3 db Zetor K—25-ös traktor. Érdeklődni a Haladás Termelőszövetkezet (Szeged, Bérkert u. 119.) műhelyfőnökénél.

Öntött...

és könnyen mozgatható

lemez fürdők

vasáruházunkban jelenleg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 OKT 22

1021

Szegedi szobrai

Pásztor János

A romboló Tisza

(79.) Szobortársával, az áldást hozó Tiszával együtt jelképezi Szegedet Pásztor János neobarokk bronzszobra, a romboló Tisza. A két jellegzetesen szegedi alkotás a városi tanácsháza előtti vízmedencét díszíti.

A Pest és a Magyarország gyüjtése a honvédcsaládoknak

	Pengő
A honvédcsaládok részére lapunkhoz eddig közvetlenül befolyt adományok	19.264.20
Lapunkhoz mellékelt csekklapokon befolyt adományok összege	190.835,05
Eddigi gyüjtésünk összesen:	210.099.25

A *Pest*-hez és a *Magyarország*hoz mellékelt csekklapokon még a következő adományokat küldték:

Lindmayer János bajtársai Bpest 30, Piros Lajos Óhid 5, Kövesdi József Tapsony 10, Karbuczky Mátyás Tapsony 4, Wagensommer János Tapsony 1, Gáti József Bpest 50, Stalter Géza tanító Karancs 10, Maly András szabómester Baranyavár, Pélmonostor 20, Hönisch Ferenc Ujpalánta 2, Csetót Máté Magyarsarlós 7.20, Tóth László Rákospalota 10, Boros Dezső és Béla tánctanárok és növendékei Bpest 62, Prof. dr. Morelly Gusztáv e. ü. főtanácsos Bpest 20, Palotai Mihály Mátraballa 10, Sasvári Alajos Bpest 2, Kőszeghidegkút község gyüjtése 1626, Szücs István Alsódabas 10, Péter Ernő levente gyüjtőíve Hollád 27.10, Kaduk József Abaujnádasd 2, Rauschenberger József Högyész 10, Szénai Gyula Nagyida —.60, Gönye Péter Kaposszerdahely 20.—, Széli József Mikla 2.50, Raiszter János Kucora 5, Adai Hitelszövetkezet Adá 200, Lichtenthal Gyula Battonya 15, Juno László Bpest 5, Jakus Béláné Jászárokszállás 40.44, Ikotin György honvéd Felsőkabol 10, Szekeres János Felsőkabol 2, Roth Károly Kiskér 50, vitéz Balga Ferenc Karancsság 3, Gács Sándor Sándorfalva 1, Kolozsi Ferenc Gyula 5, Szalai Pál Pusztaföldvár 5, Karinek Ferenc Bagota 7.20, Szanyó Sándor Vaján 20, Sümegh Rezső Csuz 5, özv. Csoszi Jánosné Fancsika 2, Kalauz József Székesfehérvár 5, Kardos Imre gépgyára Székesfehérvár 2, Szabó Balázs pékmester Kőrösmező 15, Krammer Adolf festő- és mázolómester Bpest 3, Petrász Jenő Kiskunmajsa 10, Jakab Gyula Tasnádszántó 3 pengő. *(Folytatjuk.)*

RÁDIÓ

Szombat, február 20.

BUDAPEST I.: 12.00 Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.10 Ilniczky László szalonzenekara. — 12.40 Hirek. — 13.20 Időjelzés, vizállásjelentés. — 13.30 Honvédeink üzennek. — 14.00 Rádiózenekar. — 14.30 Hirek. — 14.45 Müsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.15 Rádiózenekar. — 16.00 Előadás. — 16.20 Hirek német, román szlovák és ruszin nyelven. — 16.45 Időjelzés, hirek. — 17.00 Simor Erzsi csevegése. — 17.10 Hanglemez. — 17.20 Hangképek innenonnan. — 17.45 Hirek. — 18.00 Operaismertetés. — 18.05 Az Operaház előadásának közvetitése. Garabonciás. Regényes daljáték három felvonásban. — Az I. felvonás után Látogatás Lehár Ferencnél. — 21.20 Berg Lili zongorázik. — 21.40 Hirek. — 22.10 Magyar nóták. — 22.50 Tánczene. — 23.45 Hirek.

BUDAPEST II.: 17.00 Kassa. — 19.05 A földmivelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. — 19.35 Kamarakórus. — 20.20 Felolvasás. — 20.40 Ravel: Daphnis és Chloe, szvit.

Vasárnap, február 21.

BUDAPEST I.: 7.30 Fohász, Szózat, reggeli zene. — 8.15 Hirek. — 8.30 Őszinte beszéd. — 9.00 Rádiózenekar. — 10.00 Református istentisztelet. — 11.00 Egyházi ének és szentbeszéd. — 12.15 Levelesmüsor. — 12.55 Rádiózenekar. — 13.45 Időjelzés, hirek, vizállásjelentés. — 14.00 Hanglemezek. — 15.00 A földmivelésügyi minisztérium rádióelőadássorozata. — 15.45 Magyar nóták. — 16.30 Hirek magyar, német, román, szlovák és ruszin nyelven. — 17.00 Berky Lili csevegése. — 17.10 Könnyü zene — könnyü percek. — 18.50 Hirek. — 19.05 Janesin Ferenc hegedül. — 19.30 Csillaghullás. Vidám történetek a kitüntetésekről. — 19.50 Orlay táncezenekar. — 20.30 Télen az Alföldön. — 21.20 Géczy Barnabás zenekarának müsorából. — 21.40 Hirek, sporteredmények. — 22.10 Operettrészletek. — 23.25 Táncszámok zongorán. — 23.45 Hirek.

— **Uj orvosprofesszor Pécsett.** A kormányzó dr. *Lissák* Kálmán adjunktust, a debreceni egyetem magántanárát a pécsi egyetem orvostudományi karára nyilvános rendkívüli tanárrá nevezte ki.

— **»Belépődij személyenként 20 cigaretta...«** A Központi Katolikus Kör hölgybizottsága március 8-án a Kör palotájának Molnár-utcai fehértermében honvéd-estet rendez. *Belépődij személyenként* 20 *cigarettá*a a jelenlévő sebesült honvédek részére.

CSENDES BESZÉLGETÉS A „HŰSÉG ASSZONYÁVAL"

Bulla Elmát magánéletében most látom először. Mert színpadon, filmekben megmutatkozott alakja mindig *más*al volt teljes. *Százszázalékosan azzal, amit a szerepe kívánt.* És ez nagy dicséret!

Most itt ülök vele szemben a világos színekben tartott, derüs nappaliban, ő cigarettákra gyujtogat és elgondolkozva beszél:

— Nagy veszedelme a színésznek — mondja — hogy a sok mindnféle jellemábrázolás közben elveszti önmagát. Gyengében határolt egyéniségek, akikben talán nincsen eléggé kifejlődve az a rugalmas erő, hogy önmagukból kiindulva s az örök kör mintájára: magukba térve meg, alakitsanak más életeket — könnyen igy járnak vele. A tehetség egymaga, bármilyen nagyszerü adottság különben, nem nyujt biztonságot. Alapja fejlesztője és egyensúlyozója is egyben, az egyén emberségessége. Minél megértőbb, jobb, áldozatosabb, érzésvilágának gazdagságával minél megáldottabb egy ember, annál lenyügözőbb módon képes hatni a közre és annál valószerübb lesz mindaz, amit magából kivetit. Általában minden művésszel igy van ez, de különösen vonatkozik ez miránk, színészekre. Csillogó külsőségek terhétől megrakva, gyötrő átélések deliriumában s a saját tehetségének ösztönzésétől is hajtva, emésztődik a színész és egy-egy sze epének a kialakulásáig, akár a megszállott, olyan. Hogy felfokozott élettempójának rettentő hevétől meg ne semmisüljön, ahhoz több minden kell. Kell mindenekelőtt: végtelen alázat a művészetével szemben, bizonyos fokú kimélő becsülés a saját személye iránt és kell feltétlenül egy szilárd erkölcsi keret, amiben élhessen.

— Várj, ezt nagyon szépen mondtad. De sokat töprenghettél már mindezen, hogy ilyen pontosan tudod.

— Ne hidd, nem töprengtem. Talán inkább csak é r z e m. A megérzéseimre pedig mindenben hallgatok. Ösztönök, tudod, — mosolyog — ősi sugalmazás...

Csodálatos a szeme. *Égszinkék*, óriási és mindent kifejező. Most hirtelen felcsillan.

— De azért ne gondold, hogy mindig komoly vagyok. Csak láttál volna a Tátrában, ahol pár napot pihentem nemrég! Csupa olyasmit csináltam, ami g y e r e k e s volt. Elégedett voltam azalatt és elfelejtettem m i n d e n t.

— Mindent?...

Szeme rebbenéséről láthatom, hogy *elértette a kérdést.*

— Már amit lehetett. A hétköznapokat, igen. A férjemről, akit visszavárok, nem felejtkezem el soha.

— Milyen az életed? — kérdem kis csend után.

— Ha tán a magánéletemre célzol, magánéletem — nincs. Hála Istennek, rengeteg munkám van már évek óta. És nem is beszélve arról, hogy szeretek dolgozni, hálás vagyok nagy elfoglaltságomnak külön még azért is, hogy nem hagy gondolkozni. Este, ha az ember fáradtan hazajön, egyetlen vágya csak az álom, a pihenés.

Megint csend ül közénk.

— Milyen darabra készülsz most? — kérdezem, hogy mesterségbeli dolgokra kanyarítsam a szót.

Felvillanyozódik.

— Láttad az »Esküvő«-t? Nagy erejü szerep volt az is! Különös sorsú embereket, hősöket, szenteket, betegségtől vagy »szenvedélytől« béklyózottakat szeretek játszani, akiknek az ábrázolása komoly feladatok elé állitja az embert. Legújabb szerepem a Vigszinház ujdonságában, az »Atyai ház«-ban szintén ilyesféle. Passziv vonalvezetésü darab, de nagyon értékes munka. Látszik, hogy irója, Reményik Sándor világotjárt, »okat tapasztalt és igen kulturált ember. Csodálatos megállapitásokat ejt el élet'ről, halálról... de jobb, ha nem mondok többet.

— A filmezéssel hogy állsz?

— Most forgatjuk a K é s ő című filmet. Ugyanaz a produkció, mint volt a F é r f i h ű s é g és ha akkora sikert hoz majd ez is, nagyon meg leszünk elégedve. Témája rendkivül aktuális. Az ember már a forgatókönyv olvasásakor is meghatódik és érzi, hogy itt húsból-vérből való emberek élnek, szeretnek, szenvednek.

Telefon csörren rá, s míg magamra maradok, a könyveit böngészem. Négy nyelven kivirult szépirodalmi munkák, filozófiai müvek, köztük sok ritkaság. Egy *Károli*-bibliát forgatok éppen amikor visszatér. A legkedvesebb olvasmánya az, mondja. Mert igen, vallásos is. És van egy kabalája: egy hatéves korából megmaradt, kopottarcú baba. Az ikonjaira büszke. Régi, szép darabok.

Fényképeket mutat... Tábori lapokat.. Mert rengetegen irnak. Az egyik ilyen lapon *»Hűség Asszonya!«* a kedves megszólítás. Sokszinü levelek rajongva dicsérik. Családanyák mondanak benne köszönetet alakitásáért és serdülő leánykák fogadkoznak, hogy *»szintoly n'mes fegyverekkel«* igyekeznek majd megtartani férjeik szeretetét, ha egyszer asszonyok lesznek. *»A jóság diadalmaskodik«* irja egyikük *»és ez vigasztaló.«*

— Mit mutassak még neked? — szorgoskodik egyre. Hajladoz, magyaráz, bámulva figyelem.

Csepnyi hatásvadászat sincs a viselkedésében. Fehérgalléros sötétkék ruhájában, apró termetével, mozgékony arcával egy gondtalan bakfislány benyomását teszi. *Kedves, egyszerü, őszinte, barátságos* és — ami csodák csodája, nem lett kerékkötője mégsem e tülekedő pályán — *végtelenül szerény.* Csak a jó emberismerő döbben rá, hogy mekkora önbizalom is lappanghat e természetesség alatt. Dehát, igy van rendjén. Hogy is mondta az előbb: *»A tehetség alapja az egyén emberségessége.«*

Bizony, igaza van.

udvardi Raácz Emmi

Megvan a pénz a főváros kislakásainak épitésére

Két nappal ezelőtt megirtuk, hogy *Szendy* Károly polgármester elkészitette az új kislakásépitési programot, amelynek keretében *két év alatt a főváros 5000 k'slakást fog épiteni.* A szükséges épitési anyag is biztositva van már, most pedig a polgármesternek a pénzügyminiszterrel és a belügyminiszterrel folytatott tárgyalásai ereceményeképpen *az épitkezéshez szükséges tőke is rendelkezésre áll.* A pénzügyi kormányzat ugyanis 55 millió aranypengő értékben kötvényeket vesz át a Községi Takarékpénztártól s a takarékpénztár ezt az összeget kölcsönképpen a fővárosnak adja át lakásépitési célokra. A Községi Takarékpénztár által kibocsátott kötvények **4%-kal fognak kamatozni.**

A fővárosnak 30 év alatt kell a kölcsönt visszafizetnie s ez a székesfőváros költségvetését évente 3.301.978 pengő többkiadással terheli. Ennek a többkiadásnak fedezése sem okoz azonban gondot, mert a pénzügyminiszter, mint ismeretes, *fe'emelte a borfogyasztási adót és a felemelt adóbevételt át fogja engedni a székesfővárosnak, ami mintegy 3½ millió pengő új bevételt jelent s ez az összeg fedezi a felveendő 55 millió pengős kölcsön évi terhét.* A pénzügyminiszter tehát egyrészt a kölcsönkötvények átvételével, másrészt a borfogyasztási adóbevétel átengedésével lehetővé teszi, hogy rendelkezésre álljon a fedezet a nagyszabású **kislakásépitkezésre.**

A fehér „árdrágitás"

Kezdetben vala az árukapcsolás, ami abból állt, hogy bizonyos kereskedők csak akkor adtak, mondjuk, *kocsikenőcsöt, ha tőlük ugyanakkor piperezsappant is vásároltak.* Ezt a rendszert azonban a hatóságok elfojtották.

Most a rendkívüli viszonyok nyughatatlan és túlmohó haszonélvezői *újabb rejtett árdrágitással próbálkoznak.* Előre kell bocsátani, hogy a derék magyar kereskedők és iparosok nagy többségére nem vonatkozik az alábbi körkép, de hogy előfordul az ilyesmi, azt bizonyitja... különben hallgassunk meg egy elkeseredett háziasszonyt, aki éppen telefonon ad tanácsot egy ujdonsült menyecskének:

— Váratlan sikert, »müsoron kivüli« borjúhúst jelent, *ha a hentesnek két üveg befőttel »kedveskedsz«.* Ne hagyd figyelmen kivül, hogy a tejcsarnokos hölgy sokszor dörzsöli össze vörös tenyerét, 10 kiló szénnel tehát tejellátásod hosszú időre »normalizálhatod«. A játékszer komoly, felnőtt feladatot teljesit, mert jól vigyázz, *a fűszeresnél már óvodás az édes gyermek.* Ajánlatos tudnod, hogy a tojásfélék specialistája *nagy kedvelője az orosz teának:* ne köhögjön neked hiába.

A suszter rosszkedvé csak fokozódni fog, ha a kiló cukorral, amire ismételt célzásai után ígéretet tettél, feltünően késlekedsz. *A fakereskedő szereti az izgalmas regényeket,* kultúrmisszlót teljesitesz, ha két könyvet — ügyelj a színes a feltünő kötésre — »kölcsön« adsz neki. Bizonyára feltünt neked, hogy a rum szakemberének meglepő hamar elfogy az áruja, nem oktalanul cselekszel tehát, ha ilyesmi ellen *egy köteg fokhagymával biztositod magad...*

Szólt a háziasszony és letette a kagylót.

Mindez biztosan nincs egészen igy. Csak azt nem tudom ezekután, honnan a csudából vegyek most — egy köteg fokhagymát?

(gábri.)

A miniszterelnök a Baross Szövetség közgyülésén

Az ország legnagyobb keresztény gazdasági érdekképviseletének, a Baross Szövetségnek a közgyülése vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődik a Baross-palota dísztermében, *Ilovszky* János országos elnök vezetésével. Hétfőn délután 5 órakor a *Baross Nő Tábor* tartja országos toborzását, majd ugyancsak hétfőn este 7 órakor kezdi meg tanácskozásait a közgyüléssel kapcsolatos *ipari kongresszus.* Kedden délután ½6 órakor tartja közgyülését a *Baross Gyáripari Csoport* és kedden este 7 órakor tanácskozik a kereskedelmi kongresszus. A közgyülés *ünnepi záróülése* szerdán este ½7 órakor ül össze a pesti Vigadóban. *A közgyülésen megjelenik Kállay Miklós miniszterelnök is és a kormány több tagja,* valamint számos felsőházi tag és országgülési képviselő is.

A tavaszi püspöki konferenciát március 17-én tartják meg

Serédi Jusztinián bíboros hercegprimás a püspöki kar tagjait március 17-ére a szokott tavaszi püspöki értekezletre hívta össze a budai hercegprimási palotába.

Nyilttér

E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Ebben a rovatban a hirdetések ára milliméter-soronként hétköznap 70, szombat 80 fillér. A legkisebb hirdetés ára 7, illetve 8 pengő.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Színdarabot, zeneművet, filmszüzsét keresünk
kiadásra, elhelyezésre „Válaszbélyeg" kiadóba.

VITÉZEK

Emlékezünk a gyönyörű ünnepségekre: a Vérmezőn vonultak fel napbarnított és harcedzett magyar férfiak, mellükön a világháború kitüntetéseivel és tekintetükben a hűség és a ragaszkodás csillogásával Magyarország kormányzója iránt, aki tengernagyi egyenruhájában ott állt az emelvényen és pallosával vitézzé avatta az eléje járulókat. A trianoni korszak vissza-visszatérő ünnepnapjai voltak ezek, amikor Magyarország, bezárva szűk határai közé és ellenségektől körülvéve, aligalig látott reménysugarat. Egyetlen komoly reménysége az volt, hogy minél *többen* legyenek olyan férfiak, akik makulátlanul őrzik azokat a magyar erényeket, amelyeknek megszemélyesítője Horthy Miklós. Azokban a nehéz években tudtuk, hogy a nemzet csak akkor támadhat fel és az ország csak akkor indulhat el a felemelkedés útján, ha a bátor hazafiak, akik már bebizonyították vitézi helytállásukat, összefognak és tetteikkel, tiszta erkölcsükkel, nemes viselkedésükkel, gáncstalan életükkel és feltétlen megbízhatóságukkal példát mutatnak az utánuk következő nemzedéknek. Igy támadt a Vitézi Rend és ezt a szerepet töltötték be az ország keserves korszakában a vitézek. Számuk évről évre növekedett s az az erkölcsi erő, amely a Vitézi Rendből kisugárzott, meghódította a lelkeket. Az igazi magyar hazafiság tündöklő fellegvára lett a Vitézi Rend, amelynek minden tagját áthatotta és ma is áthatja a magyar *fajvédelemnek*, fajtánk megerősítésének gondolata és *a magyar nemzet fentartásának* nagy és szent feladata.

Jelenleg huszonnégyezer tagja van már a Vitézi Rendnek, amely az ország *legerősebb nemzetvédelmi szervezetévé* fejlődött és rendkívül nagyjelentőségű szerepet játszik társadalmi és gazdasági életünkben is. Két évtized után, íme, ilyen hatalmas tábora van már a vitézeknek, akikre az ország minden körülmények között biztosan számíthat. Ha van társadalmi szervezet az országban, amely egy emberként kész minden áldozatra a nemzetért és kiméletlen ököllel csap le minden ellenségre, amely akár kívülről, akár belülről próbálna támadni az ország ellen, akkor ez a Vitézi Rend. Most, amikor megnehezedett az idők járása felettünk és az egész világot rengeti az óriási méretű háborús mérkőzés, hálát kell adnunk Magyarország kormányzójának, aki ezt a szervezetet életre hívta és évről-évre oly bölcs előrelátással fejlesztette. A huszonnégyezer vitéz: huszonnégyezer válogatott őre a belső arcvonalnak, a *Rend — a rendért* él és halni kész, ha a rendet bárki veszélyeztetni próbálná. Ezzel a tudattal tekintsünk rájuk.

S ha vannak, akik igazán megérdemlik, hogy a földbirtokpolitikai juttatásokban részesüljenek, úgy a Vitézi Rend tagjai azok; tulajdonukban immár *negyedmillió katasztrális holdnyi birtok* van, ami így, közös célba összefogva, magábanvéve is hatalmas gazdasági tényezőnek számít. A kormány nagyon helyesen a vitézek rendelkezésére bocsátotta az öttől száz holdig terjedő zsidó mezőgazdasági ingatlanokat, összesen 130.000 katasztrális hold kiterjedésben. Tovább *gyarapodik* hát az ország vitézi birtokállománya és ennek szívből örül minden jó magyar, aki szívébe fogadta a Vitézi Rend tagjait, hiszen mindenki tisztában van azzal, hogy vitézeink milyen fontos és nagyszerű hivatást vállaltak az ország építésében.

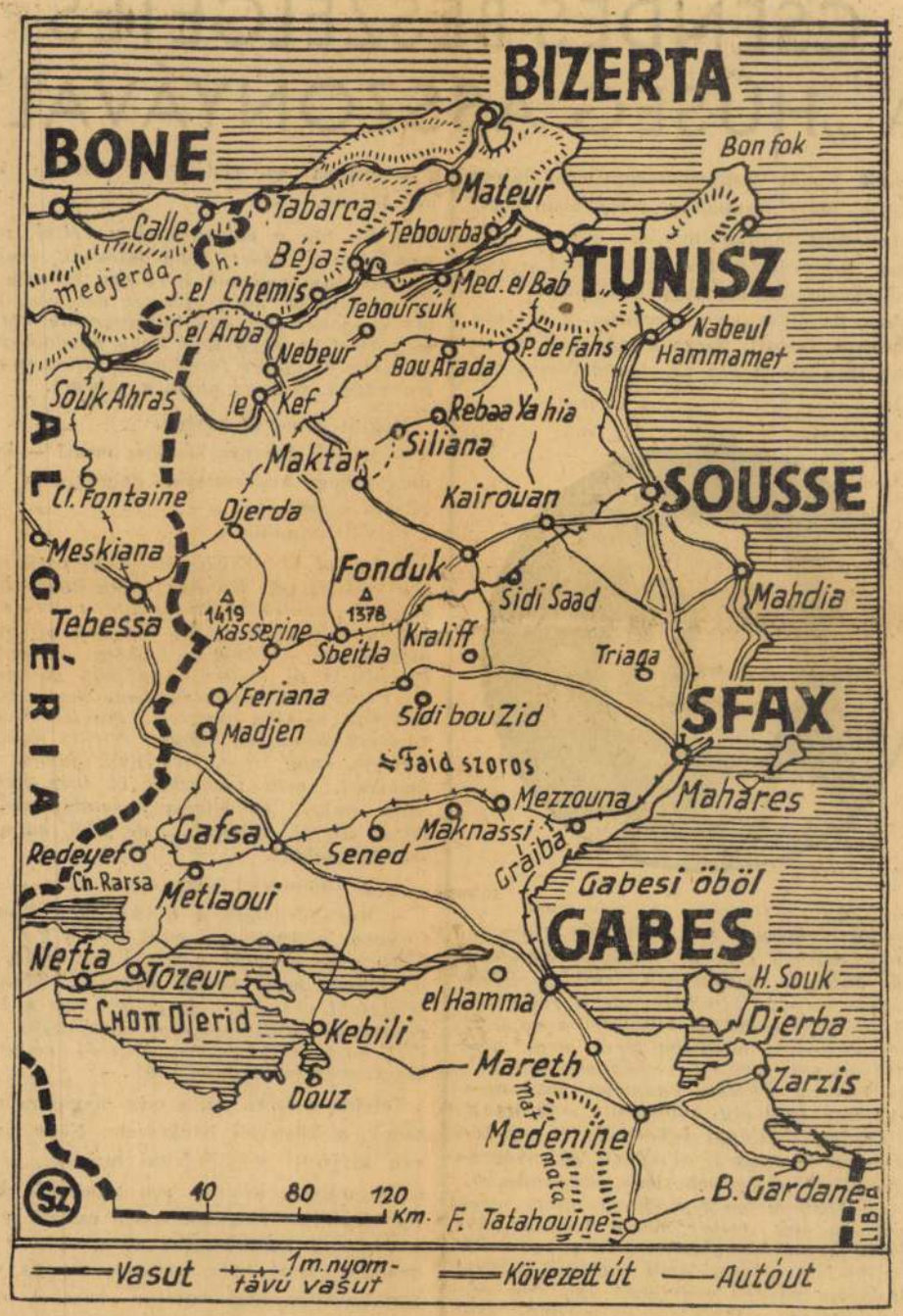

A Képviselőház és felsőház külügyi bizottságának ülése

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A *képviselőház* külügyi bizottsága pénteken délelőtt 11 órakor gróf *Teleki* Mihály elnöklésével ülést tartott, amelyen résztvettek *Kállay* Miklós miniszterelnök és külügyminiszter, *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke és a kormány tagjai is.

Kállay Miklós miniszterelnök és külügyminiszter *több mint egyórás előadás keretében részletes tájékoztatást adott a külpolitikai helyzetről.* A miniszterelnök tájékoztatásához a bizottság tagjai közül vitéz *Imrédy* Béla, *Baky* László, *Makkai* János, *Turchányi* Imre, *Tildy* Zoltán, *Rassay* Károly, *Rátz* Kálmán, vitéz *Jaross* Andor, *Szöllősi* Jenő, *Nagy* Iván, *Gosztonyi* Sándor és *Rajniss* Ferenc szóltak hozzá. *Kállay* Miklós miniszterelnök és külügyminiszter a hozzászólások során felvetett kérdésekre részletes választ adott és ezzel az ülés 3 órakor véget ért.

A *felsőház* külügyi bizottsága pénteken délután 5 órakor tartott ülést *Kánya* Kálmán elnöklésével. Az ülésen a miniszterelnökön és a kormány tagjain kívül résztvett gróf *Széchenyi* Bertalan a felsőház elnöke, *Serédi* Jusztinián bíboros hercegprímás és *József* királyi herceg is. *Kállay* Miklós miniszterelnök és külügyminiszter miként a képviselőház külügyi bizottságában, itt is részletes tájékoztatást adott a külpolitikai helyzetről, majd gróf *Bethlen* István, gróf *Jankovich-Bésán* József, *Szüllő* Géza és gróf *Khuen Héderváry* Károly szólalt fel. *Kállay* Miklós miniszterelnöknek és külügyminiszternek a felszólalásokra adott részletes válasza után a bizottság ülése egynegyed 8 órakor véget ért.

A monori csendőrgyilkost ma délben felakasztják

A pestvidéki törvényszék rögtönítélő bírósága január 13-án halálra ítélte *Kovács* Sándor 25 éves kovácssegédet, aki karácsony első napján este 11 órakor Monoron agyonszúrta *Ecsedi* Vince csendőrt. *Kovács* zárórakor ment be a vendéglőbe, hangosan italt követelt. A vendéglős kérésére *Ecsedi* eltávolította. *Kovács* kint lesbeállt és a gyanútlanul kilépő csendőrt 9 késszúrással megölte.

Az elítélt és védője kegyelemért folyamodott. Tegnap érkezett vissza a kegyelmi kérvény a pestvidéki törvényszékhez és *Marton* Albert, a rögtönítélő bíróság elnöke ma délelőtt 10 órakor hirdette ki az elítélt előtt a végzést, amely szerint kegyelmi kérését elutasították. *Kovács* Sándort ezután rabszállító autón kivitték a gyüjtőfogházba, ahol ma délben végrehajtják rajta a halálos ítéletet.

A zongora kiváló szakemberei és óriási választék **Sternberg** hangszergyárban, Rákóczi-út 60.

Takarékoskodj pénzzel, anyaggal, idővel!

A HÁBORÚ ÉS POLITIKA HÍREI

Spellman newyorki érsek még Barcelonában van. Repülőgépe, amelyen Rómába készül, tegnap sem tudott elindulni a heves viharok miatt.

Portugáliában rendelettörvénnyel felhatalmazták a kormányt, hogy a magán- és közüzemekben katonailag megszervezze a termelést és a munkát.

Pavelics horvát államvezető a boszniai Banjalukán emlékművet kap.

Az Egyesült Államok valamennyi nagyvárosában óriási arányú zugkereskedelem folyik.

Sztrájk fenyeget az angol gépiparban, mert a szakszervezetek béremelési követeléseire a munkaadók nem megfelelő ajánlatot tettek.

A német repülőgépiparban az alkalmazottak és munkások ötletei alapján az idei téli félévben egymillió munkaórát takarítottak meg.

Stilwell altábornagy, az USA indiai, kínai és burmai csapatainak parancsnoka keletindiai látogatásáról visszaérkezett Csungkingba.

Spanyolországban 213 millió pezeta rendkívüli hitelt bocsátanak a hadügyminisztérium, a légügyi minisztérium és a belügyminisztérium rendelkezésére.

Olasz törvény készül, amely az egykori Jugoszláviának Olaszországhoz csatolt területein olasz polgárjogot ad a lakosságnak.

Sydneyben péntek este légiriadó volt. A légelhárító ütegek megnyitották a tüzet, a város fölött megjelent repülőgép a tenger felé eltávozott.

Összeült a 42-es bizottság

A 42 tagú országos bizottság ma délelőtt 10 órakor összeült a képviselőház miniszterelnöki tanácstermében. Az ülés napirendjén szerepel a pénzintézetek *önkéntes*, valamint *kényszerfelszámolásáról kiadott rendeletek módosításáról* és az 1942. évi XV. tc. hatálya alá eső ingatlanok tekintetében *a hitelezők és más érdekeltek kielégítésének elmozdításáról szóló kormányrendelet tárgyalása.*

Hosszú időre el vagyunk látva rizzsel

A közelmultban 16 vagón japán és Karolinarizs érkezett Olaszországból, — írja az *Új Világ*. A már megérkezett, valamint a jövő hétre várt hét vagón rizs az ország szükségletét a már tárolt rizsmennyiséggel együtt *hosszú ideig kielégíti*. A rizs elosztása folyamatban van, úgyhogy az február végére már a fogyasztóközönség elé kerülhet.

— **Pásztor János — főiskolai tanár.** A kormányzó, a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére, az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola rendes tanárává nevezte ki *Pásztor* Jánost, a kiváló szobrászművészt, az ötödik fizetési osztályba. Az egész magyar képzőművészeti világ nagy örömmel vette hírét ennek a kinevezésnek, amely a Rákóczi-szobor s annyi más emlékezetes, kitűnő műalkotás mesterét most fiatal szobrásznemzedékünk méltó nevelőjévé avatja.

„PÖTTÖN BÁR“
(volt Pommery) Budán, Széna-tér 7. Tel. 357-368.
FEBRUÁR HAVI MŰSORA:
VÉRI MÁRIA előadóművésznő
YELLDING táncművésznő
4 MERKL táncakrobaták
Hadházi Duci énekesnő
Husvét Erzsi
Acs Ibolya táncművésznő
Szüts Laci tánc triója

MARIKA MŰVÉSZNŐ

legjobban a tapsot szereti

— Az Est tudósítójától —

Előkelő biedermeyer szalon, tavaszesti csillag és villany ragyogásában két énekművész próbál. Az egyik: férfi. A másik: hölgy. A férfi körülbelül két méter magas, a hölgy félméter. A férfi: *Cselényi* József, akit külön nem kell bemutatni. A hölgy pedig... szóval

őt akarom most bemutatni.

Icurka picurka dáma. Amikor bemutatkoztam neki, pukedlit csinált és azt mondta:

— *Keszcsókolom...*

Ezután meglepetésszerűen, barátságosan és tele szivélyességgel magasba nyujtotta kis kacsóját, mégpedig a kézcsókra való invitálás félreérthetetlen mozdulatával.

Az udvariasság határozottan jó benyomást gyakorolt az ifjú hölgyre, aki most már hajlandónak mutatkozott elárulni inkognitóját.

— *Járossy Marika művésznő vagyok...*

— Milyen szakmában dolgozol, kedrázendített, máris énekelte:

Játszottam a homokba,
Odagyütt a kis Jóska
Énhozzám.
Játszunk együtt, aszonygya.
Mondom neki, jól van na,
Kis Jóskám.
Épitettünk házat, portát,
Én sütöttem homoktortát
Ő néki,
Bevallotta, hogy szeret
És mind a két kezemet
Megkéri.

A dal további során kiderül, hogy túlfiatalok, a pap bácsi még nem házasitja össze őket. Marika vidáman folytatja a nótát:

Jóska bőgött, mint az eresz
Vigasztaltam, hogy ha szeretsz
Ne bőgj ám!
Egykettőre megnövünk,
Aztán összeesküszünk
Kis Jóskám

Pásztor János

Az Est, 1939. ápr. 23.

»BÚCSÚZKODÁS« Pásztor János szobra, amelyet gróf Teleki Pál miniszterelnök ajándékképpen adott át a Ducenak

3971. Pásztor János.

Szégyen.

Személyesítője egy ~~Az eszmét egy~~ egész alakban és fatörzsön ülve ábrázolt meztelen leány ~~fejezi ki~~, a ki testével bal karjára nehezedik, könyöklő jobb kezével pedig, a melylyel lehajtott fejét támasztotta meg, arczát takarja el. Rövid haja hullámos, fejdisze csokorra kötött széles szalag. Mind két lábát hátra vetette. Jelzése oldalt balról, de hátul: »Pásztor 1910« ~~és~~ Gyári jegyének körirata: »MAGYAR ÉRCZSZOBOR ÖNTŐDE HARASZTI J. és TRSA.«.

Bronz-szobor, magassága 30.5 és talapzatának méretei 17.5:10.7 cm.-- Lelt.sz.3971.

Vétetett az 1910 deczember 29-iki 145575 sz.leirat alapján 300 K-án (81-911).

Sz.n. 8-911
57-911-5
Át.lelt.

III3-171

Pl.
Vét. 1910.

344

752

PÁSZTORTŰZ

Főszerkesztő: CSÁSZÁR KÁROLY **Szerkesztő: DSIDA JENŐ**

Főmunkatársak: GYALLAY DOMOKOS és REMÉNYIK SÁNDOR

PÁSZTOR JÁNOS: MEGTÉRÉS

XVII. ÉVFOLYAM **18. sz.** 1931 SZEPT. 6.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (Brassai-u.) 5. Telefonszám: 6-87.

Előfizetési ára egész évre 500, félévre 260, negyedévre 140 lej.

TARTALOM

Nyirő József: Ezt Jézus tette (novella). — *Serestély Béla:* Oly parány a szó... (vers). — *Lyka Károly:* Izsó Miklós. — *Donáth László:* Árva Zsiga asszonyügye (novella, vége). — *Varró Dezső:* Ércnyelv. Hábel hábálim (versek). — *Donáth László:* Későn jött utas (visszaemlékezés). — *Roska Márton:* Az amulettekről, talizmánokról és fétisekről. — *Vernes Gyula:* Ablak (vers). — *Paul Bourget:* Megtorlás (regényfolytatás). — *Lucian Blaga:* Biblikus vers (*I. Szemlér Ferenc* fordítása). — *Szemle.* — *Szerkesztői üzenetek.*

WEIS ISTVÁN

A MAI MAGYAR TÁRSADALOM

A mai Magyarország első részletes társadalomleírása / Alapos tanulmány, érdekes olvasmány / Ára egészvászonban 300, színes kartonkötésben 240 lej / Megrendelhető a Minervánál, Cluj-Kolozsvár, Strada Reg. Maria, v. Deák Ferenc-ucca 1

Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság
Cluj-Kolozsvár.

FIÓKOK:
Arad - Arad
Braşov - Brassó
Oradea - Nagyvárad
Satu-Mare - Szatmár
Sibiu - Nagyszeben
Timişoara - Temesvár
Târgu-Mureş - Marosvásárhely

Saját tőkél 100 millió lei

PÁSZTORTŰZ
ERDÉLY LEGJOBB SZÉPIRODALMI LAPJA

ELŐFIZETÉSI ARAI:

Belföldön:
Egész évre . . 500.— L. Negyedévre . . 140.— L.
Félévre . . . . 260.— L. Egyes szám . . 20.— L.

Magyarországon:
Egész évre . . . . . 22 pengő

Csehszlovákiában:
Egész évre . . . . . 130 ck

Jugoszláviában:
Egész évre . . . . . 220 dinér

Egyetlen a maga nemében

CZELNAI:

Cukrászat és hideg büffé

Az egyetlen jó büffé- és cukrászkönyv

140 lej beküldése ellenében portómentesen szállitjuk. / Utánvéttel 20 lejjel több.

Minerva könyvesbolt, Cluj-Kolozsvár, Strada Reg. Maria, Deák F.-ucca 1. sz.

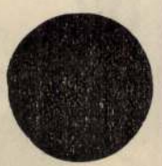

Weekendezők Turisták Cserkészek

nagy haszná t látják

TULOGDY:

TURISTÁK ÉS CSERKÉSZEK

című könyvének

Főbb cikkek: A turistaság fogalma és feladata. A cserkészet története és célja. Felszerelés. Első segélynyujtás. Élelmiszer, sütés, főzés. A turistáskodás szabályai. Menetelés. A táborozás. Kerékpáros turistaság. A motorkerékpár Az automobil. A vizi turistaság. A sziklamászás. A téli turistaság és sielés. A téli turistaság. A sielés. A szán. Turaleírások. Turistakalauzok szerkesztése. Turistaalkotások. Turistaegyesületek élete. Turistamuzeumok. A turistaság és az iskola. A turistaság és az idegenforgalom. Turistaság és honismeret. Turista tizparancsolat. Irodalom.

Ára 80 lej. A pénz előzetes beküldésére portómentesen küldjük.

Kapható
a Minerva könyvesboltban, Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria, Deák Ferenc-ucca 1.

TÓTH TIHAMÉR:

Hiszek egy Istenben

Vidékre a pénz előzetes beküldése ellenében portómentesen küldjük. Utánvételnél a portót és költségeket hozzászámitjuk.

MINERVA könyvesbolt
Cluj-Kolozsvár, Str. Reg. Maria - Deák-Ferencz u. 1 sz.

Irógép vétel bizalom dolga!

Kérje — saját érdekében — a régi megbizható »STOEWER«-gyár 1930-as model RECORD és PORTABLE irógépeinek bemutatását

Körmendy Mihály-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg. Maria (Deák Ferenc-u.) 25.

Telefon: 9–51

Összes rendszerü számoló, összeadó, sokszorositó, és kopir-gépek állandóan ráktáron. Speciális irógépjavitó mühely. **Irógép-kellékek nagy raktára!**

„Transsylvania" Bank R.-T.
CLUJ-KOLOZSVÁR

FIÓK-INTÉZETEK: Torda, Gyulafehérvár, Marosujvár, Maroshéviz, Ditró, Gyergyószentmiklós, Csikszereda, Csikszentmárton, Kézdivásárhely, Mócs

KIRENDELTSÉG: Aranyosgyéres

Elfogad betéteket, leszámitol váltókat, bárhova teljesit átutalásokat, meghitelezéseket.

...ea, meghalt 1485-ben).

~~...~~)
(feltüntetett angyalfejet hat szárny olyképény veszi
...ülök
...y a fej fölött (és az áll alatt) ~~egymáson nyugvó~~ kettő kettő ~~szárny~~
...símul. ~~...~~ Haja rövid.

...ből, méretei 58:39 cm.

~~...~~ műve.

= 268 Kᵃ 80 f.

...10

Pásztor János

U. 9/9

vrd

Pesti Hirlap

1913. nov. 19.

(Egy ozolrászunicen
ritka kitüntetése.)

E. Costantini,
Vétetett (1894: VII. 18-án
moltatott 1894: XII. 17-én
22919/95. min. sz. a.
1894: VII. 20-án Sz
Zala Gz. a vételhez hozzá

1897: VII. 29-én az Ip
ex 97.

Pásztor János

Magyar Művészet
II. kiáll.

Rákóczi Ferenc, bron
vall. és Rm. vásárlás a

Szépművészet
1943. 159. l.

Ugyancsak eszmei tervpályázat döntötte el a városház
val szemben lévő két földszintes ház helyén épü
paloták és az egész tér egységes kiképzésének terv
Ez építkezések várják az időt, amikor az anyagellát
a munka megkezdését lehetővé teszi. De készen áll
waggongyár hatalmas új bérpalotája és munkában v
a Nemzeti Bank nagyszabású építkezése is. Mind olya
amely egy-egy városrészlet képét döntően befolyásolj
De fokozott gonddal törődik a város a régi belvár
hangulatos és a történelmi multról beszélő várc
részleteinek egyrészt megőrzésével, másrészt me
javításával. Ezt a célt szolgálja a munkában lévő m
emlékkataszter elkészítése, amelynek alapján egy
házak s azokon keresztül egyes városképek megvált
tatása elé tilalmat állít a város. Viszont a „kozmetik
tisztogató, javító eszközeivel kell közbelépnie ott, a
elhanyagoltságot, vagy sajnos — a multak mulasztás
ból eredően — elcsúfítást tapasztal.

A művészetpolitikai bizottság győri tárgyalása
a város polgármestere az ilyen irányú terveknek eg
sorát vitte s a megbeszélések és helyszíni szem

mányt, megfigyelte a szokásokat, ki

Pásztor János

l.

Szépm. Muz. Évk

VIII. 176. l.

Pásztor János

Az élet világosságának muzsája c. 4 obra az alábbi kiállítás magyar pavillonja előtt volt felállítva.

Györgyi Dénes: Néhány szó a brüsszeli világkiállításról.

Perspektíva.

1935. II 8. l.

Pásztor János

vád

z

Pálinkás László:

Újabb magyar köz-
nobrok.

Pásztortűz

1940. jan. (Kappel)

je~~llege~~ magákban véve feltéte-
lezik, hogy az első nagyméretű
épitkezések Sz. István korára
esnek. Erről tanúskodik Béla
király korábban idezett oklevele, amely kifejezetten „újjáépítés"-
ről beszél. De meg kell még emlí-
teni azt is, hogy Ladomér érsek
1284-ből származó okleveleben
ez a kápolna, mint Szent Vid
szeregel. Lepold Antal biro-
nyitása szerint Szent Vid
tisztelete Szent István korá-

Pásztor János

nobrány

l.

Szépművészet

1941. 180. l

Riba Lajosné, özv X. 125.

Pásztor János

Az elűrött c.
kobra repr.
Gyöngyösy 93. l.

monai festő.
századból.

a derékig látható és a baltenye-
zust, ki őt átkarolja, jobb kezé-
palástjának bélése világoszöld,
ű. Fejöket dicsfény veszi körül.
k diszitik.

- Lelt. sz. 1152. — Vétetett 1894
50 lirán (224·50 K). — Elszámol-
79–94). — Az elszámolásra nézve
12620 és az 1895 május 10-iki
. — Az elszámolást elfogadta az
635–900) és az 1901 augusztus
-901).
tr. 7. l. — Verzeichniss N° 42. —

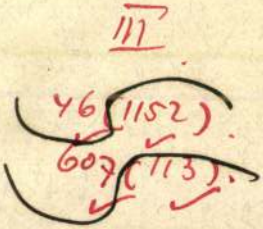

46

Pásztor János

szobrász

l. élett.

Karczagmagyállam

769. h.

Pásztor János

zobrázt

irod

Hekler Antal:

Művészet és világnézet.
1916–1940. Bpest, 1943.
50. l.

FRANCIA MŰVÉSZEK KIÁLLITÁSA FRÄNKELNÉL

BUDAPEST, IV., MÁRIA VALÉRIA-U. 8.
TELEFON 82-1-22 ● A KIÁLLITÁS TARTAMA 1935 JUNIUS 2-TŐL JULIUS 30-IG. ● NYITVA 9—6 ÓRA KÖZÖTT. ÜNNEPNAP 2 ÓRÁIG. ●

BELÉPŐDIJ 1 PENGŐ

BOMBOIS, BONNARD, BRAQUE,
CERIA, CHAGALL, DELAUNAY,
DERAIN, DUFRESNE, DUFY,
FOUJITA, FRIESZ, KISLING,

Pásztor János
Sz.T.II.K.Budapest, Sz.T.K.Bradfort, Bruxelles, Céhbeliek, N.Sz.V.K.Győr, Pécs, Szombathely, Sz. T.K.Békéscsaba, Hősi emlék Szentes és Földeák
A Szinyei Társaság rendes tagjainak 1926. évi müvészi és irodalmi müködése.
Jeszenszky: Szinyei Társ.Ért.1927.II.

Mátramindszent /Voit/ 3

tes magyar munka, valószínül
közepe.

Miseruha, két darab, e
szin és kékvirágos brokátból
pe.

Sekrestyeajtón szép ko
az egri Fassola-mühelyből. X
és a templomban több feszüle
keresztelőkut Jézus és Ker.
szitette Tóth Mihály harango

Irodalom: Borovszky: Heves

Harangtorony.
Jellege: Barokk, XVIII. szá:
Külseje: A templom főtengely
badonálló, négyzetes alapra
lemmal szemben egyeneszáródó

Pásztor János
Bányás, gipsz
Enyelgés, bronz
Csárdás, bronz
Engesztelés, bronz

A Nemzeti Szalon első máramarosszigeti kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 13-14. l.

(Kálvária-csoportból.)
Fa, polikróm, mag. 80·5 cm.
Divald Kornél: Zólyom vármegye csúcsíves-kori szárnyasoltárai. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, XLIII., 1909., 123. l. — Gerevich PA, 218. l. — Gerevich: L'arte antica ungherese. Roma, 1929. (Képe V. tábla.) — Egyházműv. kiáll., 1930., 8. szám. (Képe 1. táblán.) — Éber László: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 522. l.

KASSAI JAKAB, 1440 körül

Női szent mellszobra (164. kép)

Fa, mag. 42 cm.
A felsőausztriai Welsből párjával együtt (Bp. Szépművészeti Múzeum) egészalakból elfűrészelve 1919-ben Franz Kieslinger bécsi gyüjteményébe került. 1938. évi vétel.
Halm, Ph. M.: Die Bildwerke des Bayerischen Nationalmuseums. I. köt. Augsburg 1924., 47. l. — Kieslinger: Mittelalterliche Bildwerke 1200—1440. Belvedere, 1927., 57—58. l. — Genthon: Magyar művészek Ausztriában a mohácsi vészig. Bp. 1927., 27—28. l. (Képe III. táblán.) — Kieslinger, Franz: Ausstellung mittelalterlicher religiöser Plastik aus Österreich. Pantheon, XIII. 1934., 39. l.

NÉMET SZOBRÁSZ, 1450 körül

Krisztus az Olajfák hegyén

Judás csókja

Keresztvitel (165. kép)
Fadomborművek, 45×40·5, 46×30, ill. 47×42 cm.

Pásztor János szobrászmüvész
Öreg asszony
Szinyei Merse Pál Társaság müvésztagjainak
negyedik kiállitása
Nemzeti Szalon, 1933. november

MDK

Pásztor János nobrán

Az elüzött.	Repr.	110.
Ivó nő	"	111
Primavera	"	112
Kleopatra	"	113
Pihenő vízhordó leány	"	114
Zsuzsánna	"	115

A magyar akt-kiállítás albuma. Ömeáll: Lyka-Majovszky-Petrovics. Bp 1926. 110-115, 162,

MDK

Pásztor János

Siremlék compositio, gipsz
Várakozó, bronz
Varrónő, fa
Zsuzsanna, márv.

N.Szal. 333. Kiáll. Dijazott művészek. 1925. márc. 19 l.

Pásztor János

szobrász MDK

1907-ben mintázta a 3 és fél méter magas, kezében a müvészet cimerét tartó nőalakot.
Kiss L.:Vás.müv. 188.o.

"Őrzetőn"
"Öregember" vagy "Vásárhelyi paraszt"
"Áldomás"

Mindhármon Kalá János a model.
A "B ucsuzkodást" a szegedi városi muzeum vette meg bronzba öntve.
1907-ben készitette még a "Szt Erzsébet" szobrot az ujszegedi Ft. templom bejárata fölé.
U.o. 187. 190.o.

MDK

Pásztor János

szobrász

1906 jul elején Kelébián
Tipka Antal tanitot és nejét/Volt Gosztonyi
Jó zsefnét/ mintázza.
Kiss. L.:Vás.müv. 163.o.

1906 őszén:
"Meritőlány"
"Munkára menő asszony"
"Enyelgés".
U.o. 166.o.

A torontálvásárhelyi Kossuth-szobor.

U.o. 166-167.o.

Pásztor János

szobrász MDK

1905-ben két hónapi katonáskodás után visszajött Hmvásárhelyre.
Napoleon ~~fején~~ fejét ~~mintá~~ mintázta és a Munkácsy emlékszobor meg az Andrássy Franciska siremlék pályázaton dolgozott.

Kiss L.: Vás. müv. 141.o.
A hmvásárhelyi Kossuth téri ártézikut tervezete.

u.o. 142.o. 147-148.o.
Fővárosi lapok a Munkácsy-szoborról

U.o. 145-147.o.
1906-ban a hmvásárhelyi kaszárnyában mütermet kap.

U.o. 149.o.

Pásztor János
szobrász MD D

1909-ben készitett müvei:
"Szánhordó"
"Engesztelés"
"Fájdalmas Anya"
"Fadrusz János"
"Feleségem képmása"
"Endre Béla és
"Bartha István mellszobrai.
Gyermekszobrok:
"Borsos Árpika"
Borsos Ducika"
"Gonda Józsika"
"Kiss Béluska"
"Veritas" nevü öreg néni.
Kiss L. : Vás.müv. Vás.müv. 228.o.

Bucsukiállitása Vásárhelyen 1909. dec.11-
U.l. 229.o.

Pásztor János
szobrász MDK

"Bucsuzkodás","Öregember","Csősz" c. szobrainak modellje Kala János, akinek fejét is lemintéázta életnagyságban.
Kiss L. Vás.müv. 203.o.

1908 febr. 24-én mutatja be a hmvásárhelyi kutszobor agyagmintáit.
U.o. 204.o.

1908. máj. 23-án házasságot köt László Erzsikével.
U.o. 204.o.

Fodor Lajos siremléke /1908/
U.o. 205.o.

Pásztor János
szobrász MDK

1908 szept 9. a hmvásárhelyi Kossuth-téri ártézikut szobor felállitása.
Vita a kutszoborról
Kiss L.: Vás.müv. 213-215.o.
Két mintája a IV. Munkácsy-pályázaton.
U.o. 216-217.o.
"Kubikusok" relief 1908.
U.o. 217.o.

Fényképreprodukcio:
Pásztor János. /évszám nélkül/
U.o. 217.o. 38.kép.

Pásztor János

szobrász MD K

1910. ápr. ban a szegedi Képzőm. Társ. kiállitásán következő müvei szerepáltek:

"Engesztelés"
"Bucsuzkodás"
"Libbenős"
"Kubikos"
"Leányka"
"Kutnál".

Kiss L.:Vás.müv. 231.o.

pásztor János

Bucsuzkodás, márvány
Somogyi szántó, gipsz
Zalai varróleány, "
Somogymegyei kubikus, gipsz

Balatoni Társaság I. kiáll. Kemz. Szal. 1922. jan.
22 l.

9

Naz. sz. Ger., Gergely

SZERDA

Ne

10

Áldozócsüt., Áldozócsüt.

CSÜTÖRTÖK

11

Mamert, Mamertius

PÉNTEK

12

Pongrác, Pongrác

SZOMBAT

Pásztor János

Čehbelick 1921-ci
művészi elismerése.

gyi miniszterium számvevősége

E. 0. 11

Tárgy: Bizonylatok [illegible]
a Kelet mokott, a Csanádvári-
kanal mentén, a Körösparkerdőn
kúti emlék, Hantek,
Mártk Orosháza kúti emlékhe
a kapcsolatos-
bek, kiviszemben
Sürgős, Vízkorlátkanal,
Készen, Tájékoztatás c. alatt-
a'ni'c' egy tanulmányi.

Pásztor János

Koll. kiállítás a Mű-
csarnokban 1930.
őszi kiállítás. 61 mű.

Életrajz

1925. akt kiállítás I. díj.
1922. állami nagy aranyérem
Elűzöttért.
1926. Szinyei Társaság nagy
díja. (Megtérés c.
sirendékre) erre kapta
1929. ben a Gregus-díjat
1929. barcelonai világk.
Zsuzsánna és Kleopátra
c. műveire Jurado Supe-
rior a Gran Premio, a
legnagyobb kitüntetés.
Fordits.

1906. XI. 13.

Divald Kornélnak Budapest. Az 1906. év nyarán végzett munkássága tudomásul szolgál. Tájékoztatik jövő évi teendőiről s javaslatainak elintézéséről. 3 példány a „Sárosvm. szövőtt emlékei sz." műből neki megküldetik. (890/1906.) I.

~~Honfoglaláskorabeli magyar sír~~

I. 168.

GRS. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM · BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41.

Pásztor Janós

Mohrai a

Sárospataki vár VI. 255.

Pásztor János

Művészet

1916. 80 l

– ~~Kökösi V. 186.~~

Pásztor János

U. 4024

Austria V. 42.

nem magyarádi

Ásatások, magyaradi V. 30-39.

Pásztor János

U. 4037

Pásztor Lajos

nótrány

cisd

Kny. 110. l

Négerfejalaku edény III. 205.

Paisztor Janos

U. 4147

Pásztor D. János
szobrász

Az Ujság. 1920.szept.26. (Négy szobor.)(Képekkel.)

P á s z t o r J á n o s
szobrász

Babay József: A nemzet Rákóczi-szobra alkotójánál, P.J. műtermében. Magyarság.1934.szept.11.

P á s z t o r J á n o s
szobrász

Szózat. 1920.dec.5. (A magyar fájdalom s elszántság szobrai készen állanak a Szabadság-téren.)

P á s z t o r J á n o s
szobrász

Világ. 1916.aug.19. (Döntés az Erzsébet-szoborban.)

P á s z t o r J á n o s
szobrász

Undi Imre: Látogatás a Százados-uti müvésztelepen. A Nép. 1921. aug.20.

P á s z t o r J á n o s
szobrász

Neue Züricher Zeitung. 1920.okt. 24. (Denkmäler in Budapest.)

P á s z t o r J á n o s

szobrász

A Nap. 1920. okt. 2. (November elsején leplezik le az elszakitott Magyarország szobrait.)

P á s z t o r J á n o s
szobrász

Vellani-Dionisi, F.: Un monumento a Rakoczi. Il Giornale d'Italia. 1937.jul.1. (Képpel.)

Glasinaci Kapcsolótü, hallstatt kori

IV. 73.

Pásztor János

l.

Ernst Mur. 131. kidd

159, 161, n.

Newmarket Station

Pásztor János

A Céhbelick művészi elismeréseinek (Mention tulajdonosa 1921

Céhbelick V. kiáll.

Nemzeti Szalon 1924.

Kritikus, gipsz

AIKELIN LAJOS

1	Lépcső		180.—
2	Fekvő akt	olajfestmény	150.—

ÁMOS IMRE

3	Asszonyok forrása	olajfestmény	600.—
4	Álmodók I. (Fürdő nők)	olajf.	400.—
5	Álmodó asszonyok	olajfestmény	1000,—
5a	Almodók II.	olajf.	350.—
5b	Elfáradt asszonyok	olajf.	400.—
5c	Emlékezés	olajf.	400.—

ANDRÁSSY JÁNOS

6	Botond	gipsz	150.—
7	Madonna	gipsz	60.—

ANNA MARGIT

8	Lányok korsóval		300.—
9	Csendes város	tempera	200.—
10	Nő madárral		300.—

Pásztor János

szobrász –

Budinszky Sándor
vezetésével Műterem-
látogatás fenti-
nél. Rádió közvetítés.
1943. aug. 11.
Legnagyobb díjai
állami nagy arányérem
Gregusz-díj
Corvin-koszorú

Felsorolta legjelen-
tékenyebb műveit
és elmondotta, műveit a fiúság
nevelése tekinte-
tében.

KIÁLLÍTOTT MŰTÁRGYAK
JEGYZÉKE

KÉPMEI

Pásztor János

Cézbeliek IV. kiáll

Nemzeti Szalon 1923

Iluska, gipsz

Várakozó, bronz

Fürdőző nő "

Varróleány, gipsz

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Pásztor János

KMTárs 1940. A gyermek

Gyermekfej, gipsz

zetesebb ága, amelynek termékenyítő hatása olyan fontos a mai textilművészetben.

A multban a művészi textiliákat a társadalomnak csak egy kis, kiváltságos rétege bírta megszerezni és pedig azért, mert ezek a kézierővel való lassú termelés miatt megfizethetetlenül drágák és becsesek voltak. Ma már a gyári, üzemi vagy akár a háziipari termelés — a technikai fejlődés következtében — a legszélesebb rétegek számára hozzáférhetően, mindenféle szükségletet és igényt ki tud elégíteni. A tervező művészek számára korlátlan lehetőségeket és segítséget jelentenek a gépek. Az otthon díszítésében és az öltözködésben mindenkinek tág tere nyílik az egyre fejlődő magyar textilipar művészi alkotásainak alkalmazására. A gyárak, üzemek, műhelyek és a háziipar anyagából a vásárlóközönség a legszebbet, legjobbat keresse és ezáltal necsak a többtermelésre, hanem a művészi nívó egyre fokozódó emelésére is ösztönözze, sőt nevelje a termelést.

Ezek a szempontok természetesen csak a szövésre lehetnek érvényesek. A kézi hímzés és a kézi csipke, mivel készítésük ma is hasonlóan vesződséges, akár a multban — továbbra is csak

Pásztor János

Juhász, fa
Varrónő, fa.

Művészeti Hotek Ungvár

1941

delén szines táncjelenet. Bécs, XIX. sz. e. f. — Runde Dose, arbig. Wien, e. H. XIX. Jh.

eknő, födelén arany berakás a kapitoliumi galambok után. nde Dose, Schildpatt, am Deckel Goldintarsia. Italienisch,

kateknő, ivesen hajlott tetején kockás disz. Olasz, XIX. sz. lpatt. Italienisch, e. H. XIX. Jh.

fa, aranyozott rézverettel. Osztrák, 1800 k. — Ovale Dose, upferbeschlag. Österreich, um 1800.

knő, gyöngyházberakással. Osztrák, XIX. sz. e. f. — Schnupf- mutterintarsia. Österreich, e. H. XIX. Jh.

az 346. számhoz, födelében Achatbetét. Osztrák, 1800 k. — 46. Im Deckel Achateinlage. Österreich, um 1800.

s kövében ágaskodó szarvas A. K. betükkel, virágos diszü sz. e. f. — Petschaft, grüner Stein mit Wappen und A. K.

os csokorral, három kis gyémántsorral szegett macskaszem skette, Gold, eine Masche aus Diamanten und Anhänger mit

Pásztor János

1425. Monna Vanna, öntött bronz-szobrocska, négyzetes márvány talpon -

Ernst Muzeum aukcioi

XXXIII.

akroterionokon. A velencei Nani gyűjteményből való.

Két pillér mélyebben fekvő sík mezőt zár körül, föliratos epistyliont és akroterionokkal diszített ormot hordva, úgy hogy a stela itt naiskos (kápolna) alakját nyerte A sík mezőt eredetileg — most már eltünt — festmény diszitette, az ábrázolásnak ez a domborműnél olcsóbb fajtája. A fölirat, a mely tudtunkra adja, hogy kiknek van szánva a síremlék, a következő:

Λ] ΕΟΝ⌋ΙΟΝ | ΑΙΣΧΥΛΕ | ΔΑΜΟΞΕΝΑ | ΧΑΙΡΕΤΕ

Valószínűen Kr. e. IV. század.

Collezione di tutte le antichità del Museo Naniano, Venezia, 1815, nº 70.

G. v. Kieseritzky und C. Watzinger, Griechische Grabreliefs aus Südrusstand, 71. szám.

Paul Arndt: Grabstele mit Inschrift. IV. Jahrhundert vor Christus. Nach dem Material westgriechisch.

Pásztor János

Szód

Művészet
1937. 188. l.
(k. b.: Rákóczi és Hadik lovasszobrai.)

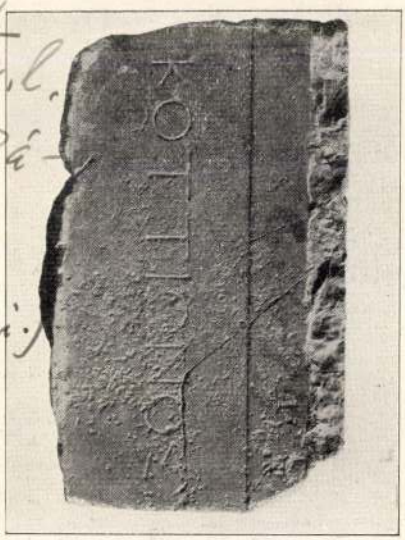

54.

5*

Márvány. Magassága 12·4 cm. A fej, a karok és a lábszárak hiányoznak. Nápolyból való.

A férfi bal karjára támaszkodva ült és jobbra (a nézőtől) tekintett. A jobb karja a csipő tájékán érintette a testét. Valószínű, hogy más alakkal, alighanem nővel, volt csoportosítva és ahhoz fordult. Ilyen szoborcsoportok előfordulnak a tanagrai és myrinai terrakották között. Kis torzónk hasonló irányú művészet terméke, valószínűen a Kr. e. III. századból. Példányunk másolat a római császárság korából.

Pottier és Reinach, La Nécropole de Myrina, XL. tábla, 4. szám.

Paul Arndt: Torso eines sitzenden nackten Mannes. IV. Jahrhundert vor Christus. Römische Kopie.

Pásztor János

II. Rákóczi Ferenc
bresti lovasszobra
repr.

Művészet
1937. 73. l.

15.

TIEFDRUCK DER ATHENAEU

COPYRIGHT BY THE HUNGARIAN FIN

Pásztor János

fejszobra Gách
Istvántól

Repr.

Évk. Kmt.
1929. 157 l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Pásztor János

Enyelgés c. szobra
repr.

Albuma A nyolcvanévesek
Pesti Napló ajándék —,
1850-1930. 53. l.

idék van ábrázolva „Pesthum" és „Buda" környé-
s" és a „Terra Sancta" közt terül el. Buda előtt
nczra vert Hungária áll Magyarország czime-
ja a baltól seregei élén közeledő Rudolfot, ki
koronával. A szent földet s Törökországot jelké-
összetett kézzel könyörögnek ~~látszanak~~ Korulos, az utóbbi
lángpallossal. Az égbolton a felhők közt a
elhomályosító csillag köti le figyelmünket suga-
a RVDOLPHꝰ" szavakkal. A keret alján levő pajzs ~~van~~
nyuló jobb keret mutat böség-szarúval. Felira-

AVG: VSTISS: ROM: IMP: RVDOLPHO II. PR̃I PRIÆ."
Braitenberg Praep: Prag: himill.e dicat
AT" — „OCCIDVIS TERRIS" — „CONIVGERe" — „EO.. AS."
RVDOLPHO" kezdetű s „In toto foelix orbe RV-
résű nyolcz soros vers után: „PRAGÆ, TYPIS
ANNO DOMINI: M. D. XDIV."

rézlapnak 18·8: 21·5 cm.

2

140/95 N = 275.

Pásztor János

Férfi fej, (Herusch Artur mérnök képmása), bronz-szépművészeti Múzeumban.

Életrajz -

Petujszerz 1921-24. 21. l.

ŐVETSÉG

zakmák Országos Egyesülete

5. — Telefon: 86—4—85.

ztályi Tagtárs Ur!

Barátom!

5 cserkész csapatát, szövetségünk tekin-
viszonylatban is oly nagy fontossággal
ztus hó folyamán megrendezendő világ
szerepeltetése költségekkel jár, amelyeket
ıyok között magára vállalni nem képes,
ell, hogy igénybe vegyük.
rra kérem szakosztályi Tagtárs urat, le-
nálásával, avagy a bemutatott gyüjtőiven
hozzánk juttatni.
ért ismételten köszönetet mondok vagyok

Pásztor János

Irod

Gerő Ödön. Julius Rudnay und Johann Pásztor. Ausstellung im Ernst-Museum. Pester Lloyd. (Morgenblatt) 1925 febr. 8.

ТАЗЕНДУМ ПАУОАМ

Pásztor János

Pásztor József:

Pásztor János
művészete.

MAGYAR MŰVÉSZET

1927. 207. 1.

oktatásügyi minisztertől.

Bizottságának,

Budapest.

VI., Aréna - út 41.

Pásztor János

híres hódmezővásár-
helyi ≠ tálas XIX-sz

Kisshmotálas 199. l.

≠ (ujvárosi)

Muz. ès Kvt. Ert

Pásztor János szobrász VIII. 117

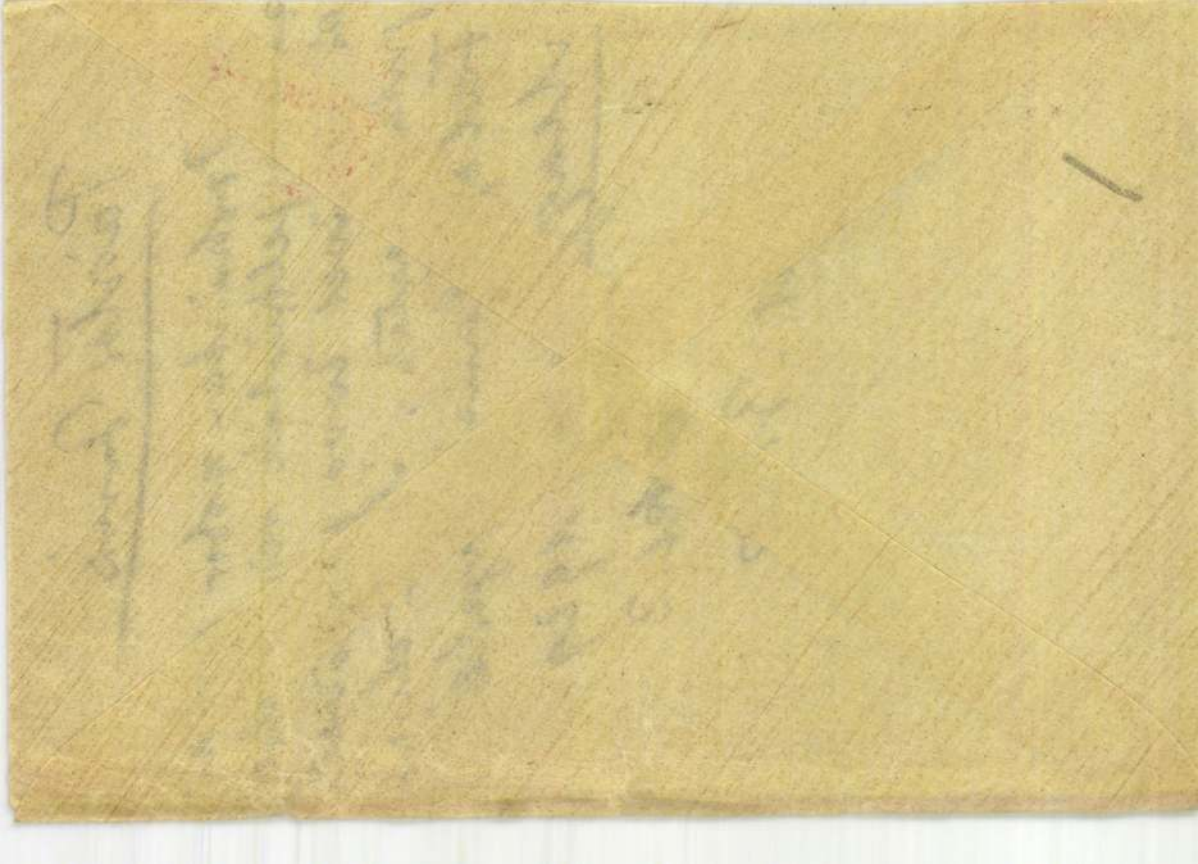

Pásztor János

A Prohászka-szobor pályázaton felhívták részvételre, és minket 2000 pengővel jutalmaztak. Az I. díjat Fülöp Elemér nyerte.

Magyarország 1929. okt. 3

U. Zita

vagy loyális forradalom-történetírói után, végre akad valaki, akinek van mersze, — épen nem a történetírói tárgyilagosság rovására, — a bécsi udvar butaságát és gonoszságát hirdetni. Steierből, hogy a magának kiosztott *egyeztető* szerepet sikerrel vállalhassa, ép csak egy, sajnos ép a fődolog hiányzik, — az irás művészi készsége, mint azt fönnebbi idézetünk kétségtelenül és lehangolóan bizonyítja. Már pedig a történész könyvében ugyanaz a vizionárius erő építi föl a mondatokat, mint az alakokat. Akinek mondata csetlik-botlik, aki képből kavarodik bele képbe, szóval aki a szavak mögött a fogalmat nem látja s a jelzők mögött a benyomást nem érzi, az a történész, ha bár oly éles is az esze és oly érzékeny is a jogérzete, mint Steier Lajosé, mégsem fogja az adatok mögül az alakokat életes elevenségben elénk vezethetni. Mert az adat, mely nyomra vezet, ama bizonyos fantázia hijján félrevezet is egyszersmind. Ha például az ifjú Görgey egy apai levélnek margójára ilyen közhelyeket ir: «Légy istenfélő, igazságos és ne félj senkitől... A jótétemény kamatoz... De nem a kamatjáért kell jót tenned... stb.», — ki ne ismerne rá ezekben a légszerte ökörnyálszerűen úszó általánosságokban a század derekán divó érzelgős albumok bölcseségeire? Görgey fülében ezek a szentenciák csengtek. Amit leír, ennek a csengésnek tompa visszhangja. A még szinte gyerekember frázisaiból semmiképen sem lehet alakuló jellemére következtetni. Steier mégis ezt teszi: «Ezek a szentenciák, melyeket Görgey Arthur követendő *életelvül* szegezett le, nem tartalmaznak a szkepticiz-

* Görgey és Kossuth, írta Steier Lajos.

Pásztor János

Wód

Lengyel Géza:

Nyugat. 1925.

271. l.

21*

Pásztor János

1911. március.

Kollektív kiállítás Budapesten

Az Újság 1911. dec. 31.

U. 78.

Pásztor János

trod

Képes Pesti Hírlap

1932. máj. 15.

A Pesti 32-es házi-
egyed emlékmű pálya-
zata

U. 3165

ÁT NEM
RUHÁZHATÓ
MEGHIVÓ

Mélyen tisztelt Vevőnk!

A könyvnap alkalmát használjuk fel arra, hogy kedves vevőinknek, — akik a nehéz viszonyok ellenére is kitartanak mellettünk, — némi viszonzást nyujtsunk ragaszkodásukért.

Barátainknak és a könyv barátainak egy szép ajándékkal akarunk kedveskedni, miért is tisztelettel meghívjuk könyvünnepünkre és szívesen látjuk

folyó évi május hó 14-én,

reggel 9 és este 7 óra között, hogy ajándékunkat átadhassuk.

Visszaélések elkerülése végett kérjük, szíveskedjék

Pásztor János

A Corvin Koszorúval tün-
tetett ki.

Pesti Napló

1931 febr. 24.

U. 3147

nevére szóló ajánlással, a fordító
tésben kézi diszitéssel /ára 20.-
aláirásával müvészi félbőr kötésbe
rendelését, hogy esetleg a kivánt
jük a legsürgősebben.-

Még ősibb idők magyar hangulatát a
ditásában és Molnár C.Pál tökélete
dárium. A könyv rendkivüli gonddal
dának. Félpergament, kódexszerü kö
bolti ára 14.- P., a Könyvbarátok

Old hungarian art by C.Divald. Tal
turhistoriai könyvünk angol kiadása
Oxford University Pressel rendezett
kötése /félpergament/ a legkényesebb
di barátaink részére a legméltóbb k

E könyvekről való hiradással remél
és a magyar könyv barátainak figyel
kekre hivhattuk fel.

Kérjük rendelését a csatolt rendelő
tai befizetési lapot mellékelünk.

Pásztor János

Lechner Jenővel közösen készített terve a Pesti házíezred emlékművének pályázatán III-ik díjat nyert.

Pesti Hirlap

1932 máj. 4.

U. 3158.

1905

41e ANNÉE

—

NOUVELLE SÉRIE

TOME XXII

MAGASIN D'ÉDUCATION ET DE RÉCRÉATION

Pásztor János

szobrász

lásd okv.

Orsz. Magyar Képzőmű-
vészeti Társulat Erkönyve
az 1930. évre

Nagyobb cikk János
illusztrációval

Pásztor János

laid

Ybl Ervin: Pásztor János újabb szobrai – Magyar Művészet 1938. 129–137. l.

Képekkel.

Pásztor János

vod

Farkas Zoltán: Rákóczi

szobra. Nyugat 1934.

szept. 1.

A cikk Hilisch

Rezső kovmagjában

72–

172. Schiavone, Andrea (velencei festő, 1522 körül – 1563): Krisztus Pilátus előtt. Vászon, olaj, 124 × 200 cm.

—

Gerevich: PA, 238 l.
Schiavone, Andrea: Kr. Pilátus előtt. Körüli változata a Louvre-ban.

—

Gerevich: Ut. Ujság 1916 jul 20, 3. lap.

Pásztor János

Síremlék, fenti-
mű, repr.

Képzőművészet
1934. 16. l.

nagyon szép.

Szent Sebestyén. Elefántcsontdombormű, tagozott fekete fakeretben. 18 cm magas, német, XVIII sz.

Egyhműr. kiáll. 1930, 158 szám.

Pásztor János

Beethoven nobra repr.

Papp Viktor: Beethoven
és a magyarok.
Budapest, 1927.

Pásztor János

Pesti Napló
1939. ápr. 21 –

— **Gróf Teleki Pál ajándéka Mussolini miniszterelnöknek.** *Rómából* jelentik: Gróf *Teleki* Pál miniszterelnök római látogatása alkalmával *Mussolini* miniszterelnöknek *Pásztor* János szobrászművésznek a *Juhász és fia búcsúját* ábrázoló, *fából faragott művészi szobrát ajándékozta.*

Kapocs vasból IX. 57.

Pásztor Janis

Művészet 1918. 66. 67, 68, 69.

Pásztor János

Lind

Cs-cém 56.l.

Pásztor János

U. 189

Pásztor Janis

nobrány

lásd

A Jövendő. II. ef

103. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

MDK

Pásztor János

Velencei nemzetközi kiáll. 1912. 142 l.

Pásztor János ~~festőm~~ robsán üvész
Szinyei jutalom. 1923
A Szinyei Merse Pál Társaság Értesitője. 1927.febr.

. kép. *9. Graduale (Erdődy—Bakócz-kódex). 1519—1525 körül. 1b lap.*

ılt az első rajzban félbemaradt kisebb iniciálé, yet azután az *I. K.* mester próbált kiszínezni.) iek még a következő lapokon: *99a; 103b; ; 139b; 140b (2); 141a.*

5 lap: (Puer natus est nobis, et filius datus obis.) A lapot az *1a* laphoz hasonlatos, de ezetlen keretdíszítés szegélyezi. *6* részben ezett, *1* félbemaradt miniaturával és három tura számára üres hellyel. A keretdíszítés észében (101 mm magas) borpiros és sötétlila ı középen a címer az *1a* lap címerével azonos. ulát is a két angyallal azonos ábrázolású két y tartja. A *Fortitudo*, ecsetarannyal árnyé- öldruhában, lábán kék lábvérttel, halvány- kettétört oszlopot tart a jobbkezében, a *ttia* (?) vörösárnyékolású sárga ruhában (?) tart a balkezében. Lábán kék lábvért.

Pásztor János

MDK

A Művészek Majolika és Agyagipar Telepének alapitói: Endre Béla, Tornyai, Undnay, Kallós Ede, Pásztor János, Medgyessy Ferenc és Smurák József. A telepen az alapitókon kivül később mások is pl. Kmetty János is, közreműködtek.

35.o.

Bodnár Éva: Tornyai János. Bp. 1956.

MDK

Pásztor János

Művészklub alakuló közgyülése. Uj Művészet, ~~1913x~~
1913. I. 3.sz. 2o l.

MDK

Pásztor János szobrászati I. dij
Elüzött, szobor

Kézdi Kovács László: A Műcsarnok kiállításai.
Évk. KMT. 1928, 59 l.

Pásztor János, Bp. I.Szüret-u.15.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Pásztor János
Bucsuzkodás, gipsz

Szegedi Képzőmüv. ~~kiáll~~ Egyesület kiáll. 19o7.
márc. 1o 1.

Pásztor János
Vásárhelyi paraszt., gipsz

Szegedi Képzőműv. Egyesület kiáll. 1907. márc.
12 l.

Pásztor János szobrász
Ivó nő
Varrónő (+a)
~~Május~~
~~Fürdő után~~ Várakozás
A Szinyei Társaság brüsszeli kiállitása
Magyar Müvészet, 1926, 5.sz. 298, 300, 301, 302 l.

d Mende Pál

648 szám.
1905

Érkezett: november 18án.

MDK

Pásztor György
Fej

M. Képzőm. Szmb. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946. dec.

MDK

Pásztor János

Allgemeen Handelsblad. 1921. máj. 3.

Pásztor János
szobrász

M.D.K.

762) Mosolygó Balaton

763) Ülő női akt

Egyéb köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.

Bp. 1952.

56l.

MDK

Pásztor János

szobrán

Tompa Mihály mellszobrára 1942

Margit szigeten a mesterséges

tó Rózsepén áll.

Derzény-szivós: Margita.

241

MDK

Pásztor Jánosssz. 1881.jan.28.Békésgyoma.

Varrónő, terrakotta

Szépműv. Muz.uj szerzeményei kiáll. 1926-31. 1931.

21 l.

MDK

Pásztor János szobrászmüvész képmása, terrakotta
Gách István müve

Szépmüv. Muz. uj szerzeményei kiáll. 1926-31.
1931. 25-26 l.

MDK

Pásztor János szobrász

-

Boross M:

Magy. művészek nyilatkozatai... Esti Kurir,
1928. dec. 25. 2o 1.

MDK

Pásztor János

Szinyei-jutalom

N.Szal. 333.kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc.

7 l.

MDK

Pásztor J.

Versenyek kivül vett részt a kiáll.on

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 9 l.

MDK

Pásztor János szobrász

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.321.l.

MDK

Pásztor János szobrász

Könyvesmelo. Kiss Lajos:Vásárhelyi művészélet
Művért 1957.VI.évf.4.sz.332.l. 333.1

MDK

Pásztor János

Római nemzetk. kiáll. kat. 1911. 219-222 l.

Pásztor János szobrai

Élet és Irodalom II. 5 n. 1958 jan. 31

Paku J: Vásárhelyi művészélet

Páistor Jánosról

Élet és Irodalom I. 23 n. 1957
dec. 6.

Pásztor János
szobrász

M.D.K.

Tornyaival a vidéki képzőművészeti élet fellendítésén fáradozott.

Bodnár Éva: Tornyai János
M.M.M. Évkönyve 1952, 205 l.

Pásztor János szobrász
Mérványakt
Az Ujság, 1925. okt. 23.
Szinyei Társ. Kiáll. Londonban

Pásztor János szobrászmüvész
Primavera bronz
Esposizione Internationale d'Arte. Katalógus
Velence 1926.

TENIERS, DAVID, IFJ. (flamand festő, 1610—1690) KÖVETŐJE

Ivó öreg

Ivó legény

Fa, olaj, egyenként 27×21·5 cm.

VINCKBOONS, DAVID (flamand festő, 1578—1629)

Tájkép

Fa, olaj, 17·5×20 cm.

Tájkép

Fém, olaj, 17·5×22·5 cm.

Maszlaghy II., 245. szám. (Az alakok Rottenhammertől.)

A KÉPEK

BOURGIGNON, GUILLAUME (francia festő, 1628—1679)

Francia lovasok

Vászon, olaj, 21×17·5 cm.

DECOY, J. (francia festő, XIX. sz. eleje)

Női mellkép

Miniatür, pergamen, 7·7×5·5 cm.

Gerevich PA, 262. l.

Pásztor János festőművész
Színyei jutalom 1923
Színyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 1940. jan.febr.

Az esztergomi Gráduale Szent Gergelyt ábrázoló *11a* lapjának növényi díszítése pontosan egyezik a königgrätzi Graduale egyik lapjával. (Képét közli Chytil i. m. XII. tábla.) Az ornamentika felépítése, a virágok, állatok elhelyezése, motívumról motívumra csaknem teljesen azonos. Kisebb eltérések csak a gömböt tartó majom, vagy e pihenő szarvas tartásában, a kacskaringós indák lendületében mutatkoznak. Az esztergomi Graduale ugyanezen lapjának Szent Gergely miniaturája viszont a prágai Graduale ugyancsak Szent Gergelyt ábrázoló miniaturájával mutat közeli kapcsolatot. (Képét közli Chytil i. m. 16. szövegkép.) Teljesen megegyezik az A betűnek a kidolgozása, s a sarkokban elővillanó poncolt kockahálós alapozás, továbbá a figurák elhelyezése, tartása, öltözéke, s az egész kompozíció felépítése is. Eltérés mutatkozik azonban a trón felépítésében, továbbá Szent Gergely arcának festésében. Az esztergomi Gradualéban a trón kecsesebb, finomabb arányokat mutat. Itt a csupasz, gyerekarcú pápát ősz hajfürtökkel festi a miniátor, míg a prágai Gradualéban az ugyancsak gyerekarcú pápát szakállasan.

Az érett gótika szellemében festett miniaturákon, az esztergomi Gradualéban a figurák merevek, reprezentatívak, ünnepélyesek. Itt a miniátor keményesésű, földresúlyosodó, nehéz ruharedőket fest, amelyek mögött teljesen eltűnik a test. Ezek a gondosan kidolgozott, komoly, áhítattal telített vallásostárgyú miniaturák éles ellentétben állanak a lapszélre festett népies jelenetekkel.

Pásztor János festőművész
Szinyei Társaság rendes tagja, 1925.
Szinyei MersePál Társaság VII. kiállitása.
Nemzeti Szalon, 194o. jan.febr.

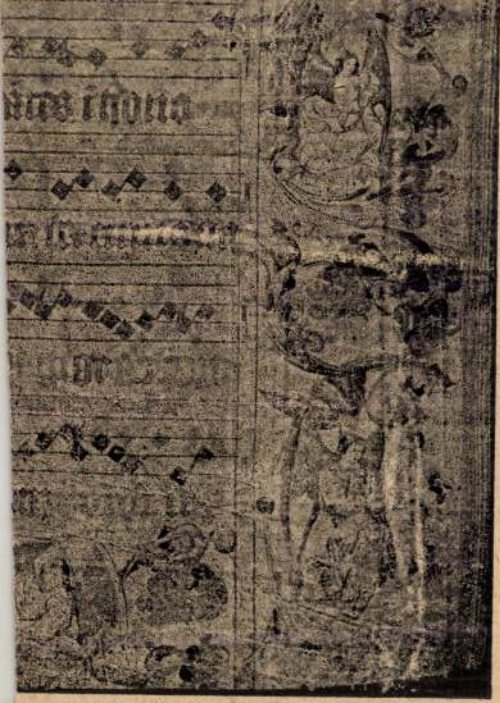

II. Ulászló-kódex). XVI. sz. 241a lap.

0

Pásztor János szobrászmüvész
Gyermekfej gipsz
Szinyei Merse Pál Társaság müvésztagjainak
negyedik kiállitása
Nemzeti Szalon, 1933. november

képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 827. l.) — Gerevich PA, 250. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Lepold—Lippay 58. l.

ZEITRÄG, LUDWIG (német festő)

Madonna

Fa, olaj, 57×45 cm.

Jelezve jobb alul: Zeiträg, 29.

ZICK, JOHANN (német festő, 1702—1762)

Jézus és a szamáriai asszony (161. kép)

Vászon, olaj, 90×72 cm.

Jelezve lent balra: Joan Zick, 1754.

Maszlaghy II., 559. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20., 4. l. — Gerevich PA, 248. l. (Johann Zick.)

ÉS OROSZ KÉPEK

ELIASZ-RADZIKOVSKI, WALERY (lengyel festő, 1840—1905),

Lengyel katolikusok üldözése

Vászon, olaj, 65×90 cm.

Jelezve lent jobbra: Walery Eljasz R., 1875. sz. Krakowie.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845—846. l. —

Pásztor János szobrászmüvész

"Ad astra"
Oprostaj

Kat.Beograd, 1931

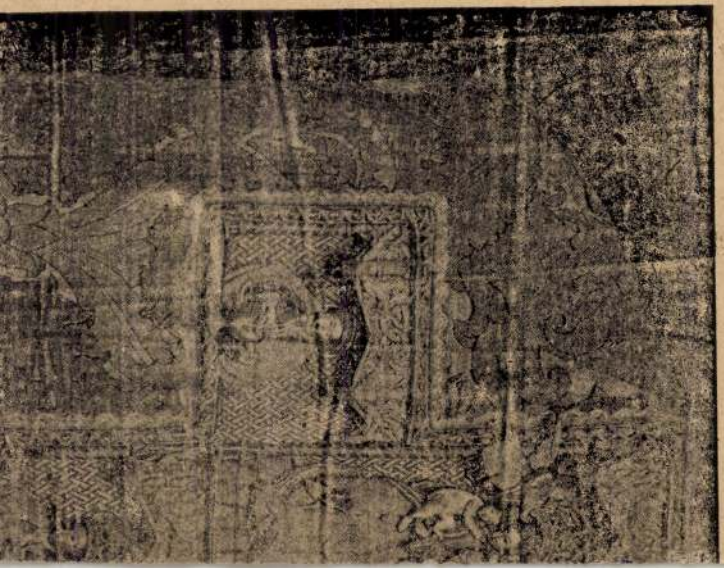

Pásztor János

Bucsuzkodás, márvány
Somogyi szántó, gipsz
Zalai varróleány, "
Somogymegyei kubikos, gipsz

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 26 1.

Pásztor János

Porcellán- és fayance-tárgyakkal

.

Magyar Iparmivészet 1935. 3.sz. 71 l.
/A magyar népmivészet és iparmiv. ünnepnapjai Bécsben/

Pásztor János, szobrász

MDK

„Búcsúzkodás" című hettő alakszobra.

Repr.

A. Szemző Piroska: Az esztétikai nevelés fontos eszközei 16.

A Könyvtáros

[Könyvbarát], bp. 1954. július

IV/7. n

MDK

Pásztor János
szobrászm. zsüritag

N. Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

M. D. K.

PÁSZTOR János szobrász
– Kátrai Lajos nobrász

Szeged Vásárhelyi Pál szobor Repr.

Nagy-Papp-Börhsöh: Szeged Bp. 1960. 179.
181. t.

Pásztor János /1881-1945/ MDk
szobrász
szivesen nyult népi témákhoz is.
Jól érvényesül.

.-.

Farkas Zoltán: Újkori magyar szobrok galériája.
Müterem 1958. I.évf. 10.sz. 4-7.o.

MDK

Pásztor János

r: Első O.M. Keramikai Kiáll. Pest, 1942,

nov. 6. 4 l.

MDK

Pásztor János

Szférák felő, gipsz

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

38 l.

Pásztor János MDK

szobrász

"Bucsuzkodás" repr. 5.o.

•-•

Farkas Zoltán: Ujkori magyar szobrok galériája.

Müterem 1958. I.évf. 10.sz. 4-7.o.

M.D.K.

PÁSZTOR JÁNOS /1881-1945/

(Emlitis)

GÁDOR G. – POGÁNY Ö.G.: Magyar szobrászat.

Budapest, 1953. 15.0.

M.D.K.

PÁSZTOR JÁNOS

Búcsúzkodós. Fa. /Szépmüv. Múzeum./

GÁDOR E. – POGÁNY Ö.G.: Magyar szobrászat.

Budapest, 1953. 19.o. és 30 Kép.

M.D.K.

Pántor János nobrán

Díjat nyer a Tisza-nobor pályázaton
Részt vesz a Lechner nobor kivite
lezésében.

Beck Ö. Fülöp Emlékezési. Bp. 1957 369.
372

Pásztor János

Erőd

Magyarság képes mell-

1938. szept. 20.

1 8 9 - 3 6 1
TIKVÁRIUM
KEDÉS-TANKÖNYVEK
ZEUM KRT. 5

Méltyen tiszte

Szives engedelmét k

közepette zavarom

Úgy vélem, méltózt

3 db Kunicke Adolf olaj k

módon restaurálta.

Ezúttal Jonák Fer

ajánlom szives jóindulatá

Nagyon kérem Őt n

tásaival ellátni szivesked

Szives fáradozását h

Budapest, 1933. évi november h

Pásztor János

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 19, 52, 55, II. 53, 204
389, 425, 433

1926 2, 43, 46, 59, 260, 262,
298-9, 300-2, 362, 414-6,
420, 529, 591.

1927. 113, 152, 207-223

1928. 273, 597, 645

1930. 57, 121, 564, 650

1932. 58, 84

1929. 174, 176-80, 232,
356, 360

IV. 1) 3 db ajtó olajmázolása — 21.—
IV 2) a kerzet " — 15.—

36.—

VI.) 1) 6 db. kis ablak beüvegezése kötokban, ólmozásval közönséges raktár üveggel és kívül sűrű dróthálóazettal — 30.—

VI. 2) 3 db. sűrű drótháló kénítése a torogablakban és a két oromablakba — 20.—

50.—

VII. 1) 2 db. kis résablak vágás az oromfalban, 0·10 szél. és 0·30 m. — 30.—

Otszesen 3932·84 K.

Pásztor János

nebrán

l.

A festő Balaton

112. l.

Pásztor János

Klebelsberg emlékkiáll Múcsarnok

1933 feb márc

1) Balatoni révész, a tihanyi Élettani Intézet tulajd.

2) Balatoni halász, u. a. tulajd.

3. Hullámok játéka, Szeged város tulajd.

Pásztor János
szobrász

M.D.K

Tanácsháza előtt lévő szobrairól.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

110 l.

Bernard Zumthor: Schloss Tarasp, Engadin

M.D.K.

Pásztor János /1881-1945/

762. Mosolygó Balaton. Szobor. 220 cm. Bronz.

763. Ülő női akt. Szobor. 30 cm. 17x11 bronz.

Elvesztek. /Az első Budai kir. palota,
a második a Szegedi Muzeum tulajdonából./

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
55., 56. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Pásztor János

Say Géza: Városaink művészeti kulturája. Szépművészet. 1940, 38 l.

PÁSZTOR János szobrász

Hemmerth János: Áldást hozó Tisza – Balatoni sellők. A szegedi Pásztor-szobor ikerlentvére szerzetfehérvárra. = Szeged, 1997/1. 38-42. ill

ornak a dél-németországi Parler-stílus különböző
más cseh kutatók pedig közvetlenül a prágai Parler-
iagának Peter Parlernek) attribuálták a szobor
edeti, az összkoncepcióra figyelő szemléletének
(például a „torziós" mozdulatmotívum) egyre
ől veszett az a kétségtelen tény, hogy a prágai
y hozzá képest régies részletet is mutat. Különböző
feltevésének alapjáról, magyar oldalról a mesterek
ben Márton és György mesterek közvetlen, itáliai

, Balogh Jolán erősebben hangsúlyozta a szobor
g érvényes, de a kutatók által gyakran elhanyagolt
mentális méretű, viaszvesztéses eljárással öntött
italo-bizantinizmusai szempontjából legfontosabb
z (a székesegyház homlokzatának Szent Mihály-
ai) vezető szálak kimutatása, valamint a trecento
) vonható párhuzamok jelzése. Máig kidolgozatlan
ltalános tendenciáival való összeegyeztetése.
lyzetére vonatkozó mai ismereteink igen nehezen
pvetően itáliai, a 14. század közepe előtti tanultsága
y erre az alapvető rétegre a közép-európai udvari
meghatározta követelményeinek követése épült.
ötvösművészeti törekvéseinek jelentős hatása. A
ous imaginis") alkottak, azt azonban az elevenség
vagy a reliefművészet eszközeivel lehetséges. (Ezen
ványalóan a lovas előtti sziklacsúcson – feltehetőleg
járult; a szobornak kerek plaszticitása ellenére egy
tetben tehát a prágai Szent György-szobor egyszeri

Egy kilátásteljes és ame
ről van szó. A sorsjegy árát 3
sorsjegy szállítása után, de az 193
kell beküldeni. Megrendelés
lapján, a bélyeggel ellátott
hozzánk juttatni.

Nem rég fizettünk 200.0
pengőt és sok hasonló nagy
módon az általunk felajánlo

A Nagyságodnak felaj
vatott és reméljük, hogy nemsok

A remény egyike a legjo
napfényt hoz a szürke hétközna
is jelenti.

DÖRGE FRIGYES BANK RT.
1933 szept. hó
BUDAPEST

Pásztor János

A főváros ugbirta, hogy Kazinczy halálának százéves fordulójára emlékművet tervezzen.

A művészek támogatása érdekében egy szeg köztérületen felállítandó szobrot rendelt a főváros.

Pesti Napló 1932 aug. 3

U. 3169

Pásztor János

Léthe vize, bronzcsoport
Szégyenlős, bronz

Budapest nékesfőv. tulajd.

69.

Regiomontanus: Csillagászati naptára

ősnyomtatvány

Velence ~~Radbolt~~

1490.

Pásztor János

Munkácsy Mihály
archeje, fenti mivel
gipsz

Petr E M magy művész
archéjek

7. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **NOVEMBER** 46. hét

9 Vasárnap		Tivadar *Tivadar*
10 Hétfő		Av. András *Luther*
11 Kedd		Márton *Márton*
12 Szerda		Márton *Jónás*
13 Csütörtök		K. Szaniszló *Szaniszló*
14 Péntek		Jozafát *Klementina*
15 Szombat		N. Albert *Lipót*

Pásztor János

l.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937. 150. l.
159. l.

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pásztor János

DÉLMAGYARORSZÁG

Szeged

1970 JAN 7

A Tisza vízállása Szegednél

1024

HUSZONÖT ÉVE halt meg Pásztor János (1881—1945) szobrászművész, a vásárhelyi művészélet jeles alakja, az ország számos emlékművének alkotója. A Széchenyi téren levő szimbolikus szobrok — az áldást osztó és a romboló Tisza jelképei — szintén az ő alkotásai. (1932.)

MDK

Páintor János, szobrán

Halálának 25. évfordulója alkalmából Hódmezővásárhelyen a gimnázium aulájának falán domborművet leplezték le.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 11. [Vidéki]

Pásztor János

nevét a Képzőmüv. Főiskola alapitásától számitott első harminc évben végzettek közül kiemelve emliti

Bónay György: Intézkedések és tervek a müvésznevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Müvtört.Ért. 1970. 2.sz. 141-147. l.

146. l.

MDK

Pásztor János, szobrász

Tompa Mihály szobrának kénítője.

Szíj Rezső: Margitsziget 615-618.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1965. október XV/10.

Pásztor János

Emlitve

Artner Tivadar: Z. A. Alföld művészete
Köznevelés Bp. 1970. 18. 28-30. l.

MEK, ABC-Áruház

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PÁSZTOR JÁNOS

DÉL-MAGYARORSZÁG

1970 MÁJ. 11

VÁSÁRHELYI HETEK

A hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor gimnáziumban szombaton tartott ünnepségen Sajti Imre a városi tanács vb elnöke megnyitotta a hagyományos Vásárhelyi Heteket. Pásztor János szobrászművész halálának 25. évfordulója alkalmából a gimnázium aulájának falán dombormüvet lepleztek le.

Pásztor János (1881-1945)

Kazinczy Kút a budai Vásban
(1936, eml.)

- bozóky - : Fountains of Budapest

Daily News 1970 VIII. 7

Pásztor János, szobrász

A Pécsi Modern Magyar Képtár szoboranyaga nem oly gazdag, mint a festészet. Inkább jelzések utalnak a múltra, végül ki zéleseđik a skála a jelen művészetével. Pásztor klasszicizáló női aktjával szerepel. 227. old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219. old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967, Pécs, 1968

Pásztor János

neve emlétve

Megnyílt az új mártelyi művésztelep

Meggyes Ubonset
1969 június 10

É Pásztor János, szobrász

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét. Ez a 19.-20. sz. magyar képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művész. Pásztor három müvel szerepel 228. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Pásztor János és Lechner Jenő

32-es háziezred emlékmű pályázatán
a harmadik díjat nyerték.

NM.932.v.H.

Pásztor János

szobrász

Magyar Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Pesti Napló
1930.XII.21.

Pásztor János

szobrász

A Képzőművészeti Társulat mütárgysorsjáték huzásán a Mücsarnokban kisorsolták szobrát. Ki Iluska fa-szobor.

Pesti Hirlap
1930.XII.24.

Pásztor János és Lechner Jenő díj.

32-es háziezred emlékmű pályázatára pályázatot adtak be és harmadik díjat nyertek.

M.932.V.4.

Pásztor János

szobrász

Magyar Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyarság
1930.XII.10.

Pásztor János

Tövaros megbizta Kazinczy halá-
lának 100 éves èvfordulójára szobrot
készitsen.

NM. 932. VIII. 3.

Pásztor János MDK

Torzó, márvány

Műcsarnok 1944 VII. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Pásztor János
Szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Pompás genre-szobor a Bucsuzkodás. Két gyönyörü akt: a Primavera és az Elüzött.

Pesti Hirlap
1930.XII.20.

Pántor János

„Révész" c. vzobrának fotója

Szalai Imre: Balatonfüred
Képrém. Alap Bp. 1964
16. old.

Pásztor János
rajzai

Méltatás.

Moldvay Győző: Vázlat Füstös Zoltánról.
MŰVÉSZET, 1970. július - 26. lap

Pásztor fános szobrán

Szerepelt a „hogar ~~nép és~~ táj és népéletkép" kiállításon a Műcsarnokban

Esti Kurir, 1927 I. 14

Pásztor János

szobrász

Postatakarékpénztár aukciója - árverési csarnokban - szoborral vesz részt.

Nemzeti Ujság
1930.VI.7.

M.D.R.

Pásztor János szobrász M.D.K.

Özvegye aug. 28-án elhunyt.
Férje hagyatékát a Nemzeti Galériának adományozta,

Napló
magyar Nemzet 1966. szeptember 1. 4.1.

Pásztor János MDK

Várakozás, márvány

Műcsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Pásztor János szobrász

Az Árverési Csarnok karácsonyi aukciójáu szerepelt.

M.930.XII.7.

MDK.

Pásztor János

Házak c. rajza és kritika

Mecseki Bányász 1966 nov.6.

MDK

Rudnay és Pásztor

kiállitása a volt VI-VII. kerületi kör dísztermében, amelyet Lotz Károly ékesitett freskókkal.

Illusztráció.

Uj Idők. 1911. 28.sz. 29.l.

MDK

Rudnay Gyula és Pásztor János.
festőm. ~~Szobrászm.~~

Meghivó a kiállitásra, a Párisi Nagyáruház
Lotztermében.

1911. márc. 27-ápr. 8.

Pásztor János.

A varsói magyar kiállításon „Búcsúzás" c. szobarcsoportja szerepelt. (emlitve) A varsói szép-művészeti társulat „mention honorable"-lel tüntette ki

Magyarság, 1927. máj. 29.

Itt jegyezzük meg, hogy a képes művészeti Alap Kiadóvállalata abból az alkalomból, hogy 200 esztendeje született Ludwig von Beethoven, az emlékbélyeghez carte maximum céljára képes levelezőlapot készíttetett. A képeslap Pásztor János alkotását a martonvásári parkban elhelyezett Beethoven-szobrot ábrázolja. A képeslap matt felülete biztosítja, hogy mind a bélyeg, mind pedig az emlékbélyegző megfelelően tapadjon és ezzel tökéletes carte maximum legyen képezhető. A carte maximum beszerezhető a körök útján, valamint az üres képeslap Budapest, VI., Népköztársaság útja 42. szakboltban.

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége körlevélben hívta fel a bélyeggyűjtő köröket, hogy az árvízkárosultak megsegítésére ajánlják fel a köri vagyon nélkülözhető részét és kérjék fel a gyűjtőtársakat is az önkéntes adományozásra.

Vas Tibor

1021

JUN 28

FILATÉLIAI HÍREK

Pásztor Lajos

Ma jelent meg a Magyar Posta legújabb kiadása az Évfordulók — Események sorozatban Beethoven születésének 200-ik évfordulójára. A posta 1,— forint névértékben emlékezik meg a halhatatlan zeneköltőről. A bélyeg kibocsátásának napján a budapesti 4. sz. postahivatal alkalmi bélyegzőt használ, ezenkívül Martonvásáron — ahol annak idején a nagy zeneköltő vendégeskedett — jubileumi hangversenyt rendeznek, s alkalmi postahivatal működik majd. A bélyeget itt mutatjuk be.

Pásztor János szabrási

„Vazzónő" és „Huszka" c. mobia
nezepel a „Magyar táj és élet-
kép kiállításon a Műcsarnokban

Magyarság 1927 I. 15

Pásztor János

Szobormüve az iparművészeti társulat Györgyi Kálmán emlékkiállitásán.

Magyarság, 934.V.19.

Pásztor János

Szobormüve az Iparmüv.Muzeum kiáll.-án.

M.934.V.19.

Pásztor János szobrász

M.D.K.

A hódmezővásárhelyi gyár alapitó tagja, / 1911/
a vásárhelyi művésztelep első generációjához
tartozott.

Móricz Virág: Hódemzővásárhelyi cserepek

Magyar Nemzet 1966. okt. 15. 7.1.

Pásztor János

Hódmezővásárhelyen akarta megvetni a lábát.

Pogány Ö. Gábor: Kurucz D. István ~~fe~~ művészetéről;
Műgyűjtő, 1970. 1-sz. 33. l.

Pántorgarics
Nohan

„Bicsúlópukán" - a látható a
„kiállításon.

Nékám Lajosné: A herendi porcelángyár..
Művészet, 1971. április - 43.lap

Pántor János
szobrán

~ műve a Rákóczi Ferenc Lovasnobor
1937-ben; a Kazinczy-hát nőfigurája
1937.
/1881-1944./

A magyarországi műv. tört. I, 496
Corvina 1971.

Pántos János.

festő

A XX. század ~~első~~ elején ~~[illegible]~~ tlód-
merővásárhelyen dolgozott más mű-
részekkel együtt.

A magyarországi műv. tört. I. 510.
Corvina 1971.

Pásztor János
szobrán

1881-1944. „Búcsúzkodás" zsánerkép.
„Primavera" akt. Emlékmű - szobrai.

A magyarországi szív. tört. I. 473.
Corvina 1971.

Pántos János

1911 nyarán megmintázta Vásárhelyen a 6 hónapos Endre Sárát.
Ez a ~~pr~~ gyermekportré zsűrőbe 8 ~~1~~ kiállításon szerepelt.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
13 p. 1957

246

Pántor Jakos

1912 nov. téli kiale

Pántos János

1912 nov. hóban tartott jöv.
téli kiállításon a Műcsarnokban
sikerrel szerepelt

Kiss Lajos, vásárhelyi
műveszélet
Bp. 1957.

251.

Pántor János

A „Szegedi Napló" szerint „P. a magyar iskola legeredetibb tehetséges zőnül való".
Lapi 3. 1906. 4 répét állítokat ki Szegedem:
„a Párizsi leány, a Nádmér és a Bebajfejec gipszszobrokat, és a Mulásy-szobortervezetet.
1906-ban a budapesti tavaszi tárlatom „Bucsúzkodás és Öregmagyar" szobrait állítottam ki. Az elismerés ontatlan

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Dec. 1957

156

Pántor János

1906 márc.-ban meghagyta a vásárhely a kenásyai műtermet és ott rögtönzélett egy vázlatelőt, amit egyszerre feldobott egy az öcsrepiacon látott 2 alakon megihlelődve. Egy öreg és egy fiatal legény – amint a fiatal elkönnyen az öregembertől. Ezt a művét hanyagosan el is zérítette és a tavaszi tárlatra beküldte.

Kiss Lajos, Vásárhely művészétel
Bp 1957

156-157

Pántos János

1906-ban Zérült. Bücsuzlodás c. szobrát igen méltatlan a tavaszi bázlat alkalmából. A Vasárnapi Ujság ápr 22-i sz. közölte a Bücsuzlodás fényképét. Mállan megvásárolta a nobrot a népmüv. Muz. részére 1500 Kor. ért. a képzőm. Társ. elnek szafabizósága padig a bázó K Harkályi díjjal (1450 Kor.) tüntette Zi. 25 éves volt

Pr 7.

Mikoss Pál, Vásárhely művészlel

Bp 1957

157

Pántor János

Fadrusszét mintázta 1906-ban – Vásárhelyen. Még az évben Zi is állította. 1907-ben Fadrusz lejét is megmintázta és hiállította Jul. elején Tipka Antal tanítól és nejét mintázta Szabadra melletti kelebián.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet, Bp 1957

M.D.K.

Pásztor János, rajzás

nevét említi Lyka Károly a Szinyei Merse Társaság kiállításáról írt beszámolójában

Idézve: Magyar Művészet, 1926. I. 1-2. old.-ról

Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina, 175. old.

Pánta János

1907 febr. 5-én Zörölléz az újkfm, h. a Torontálvásárhely főtesén felállítandó Kossuth-szobor elzénilésével ötbirtás meg.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet Bp. 1957.

Pántos János

„A Bücsuzlodás" első agyográfalát, később elcserélte Telekynével, egy, általa ismerett és neki nagyon tetnő, vásárhelyi subahimzésű bőrpásnáct. ~~ki~~ A. Bücsuzlodás után egy hanyattfekvő pántost műtárott. Barátai zörül megmintázta Rudnayt és Balogh Tamást. Rudnayt a bpesti tárlatra, Baloghét a negedi tárlatra küldte be.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet
Bp. 1957.

157

Pántos János

1907 tavaszán kérülette Szent Erzsébet nobvát az ujnegedi kat. templ. bejárata fölé.

Kiss Lajos

Vásárhelyi művészélet Mp. 1957

198

Pántos János

1907-ben a Bucsuzódás utáni megmintázta az öreg kala fejéti. A képeslapok és fotójáról több ízben rögtek. Ugyanezt a modellt csőnek is megmintázta, amint kanzóban áll és bunkósbotjára támaszodik. Örzelőn c. alatt is megjelent e nobor képe.

Kiss Lajos, Vasárhelyi művészélet
Bp. 1957

190

Pántos János

1907-ben kala nevű modelljéről Öregember c. szobrát rénilette, ütőhelyzetben, és „Álomás" c. szobrát is kalázól. A szegedi tavaszi kiállítás a „Bucsuzodás" és a „Vásárhelyi parasztok" c. szobrainak szerepelt, utóbbi azonos az „Öregember"-el. A vásárhelyi bronzba öntve a „Bucsuzodást" 800 koronáért a városi muz. rénére

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet Bp. 1957

190

Pánta

Magyarságát ziemelik a könyvek
Kálmán műintézet által
rendezett „Fiatalok"
riállításán.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Pf. 1957

191

Pántor János

1907 ben rendezett farsanyi művészest alkalmával 3 ½ m magas nőalakot mindvégig uralt pásnap alatt. A nő kezében a művészet címerét tartja. A körönséjnek nagy tetszett.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet
Bp 1957

188

Pántor János

A városi tanács 1908 ápr. 10-én 2000 kor-t utalt ki számára, hogy a Kossuth-lezi arcfeli kutva, hajasendő-nobor érbeöntési zöldsegeit fedezzék.
A szobormintet Freuli Julis zéról mint-lásta. A figura életnyságu.
A nobor jan. 1. kellett volna elkészülni, de P. hosszabbi lásst zést jul 15-ig. A öntést azonban, nem fogadháke el. mert csomul sikerült, egy másik cég. alitmegbirott vele predig időszáben felosztott.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Mk 1957

204.

Pánta János

Május 23-án házasságot kötött gyermekkori szerelmével, Lány Ó Erzsikével

Kóts Lajos, Vásárhely művészélet
Br. 1957

204

Pásta

1908 maj - elrémlette megbízás (Ostasi Fodor Lajosnak, az óvánőképző igazgatójának síremlékét.

Kiss Lajos, Vásárhely. művésztelt

Br. 1917

204

Pásztor János

1908 szept. 9-én a Kossuth téri az téri zut
tetejére felállítottak a szobrot. Másnap dr Gouda
József városi tanácsnok tokásból megjelent egy elmeszanta-
ló cikk; Gouda szerint P. J. a zolónség ízlésében igazodott
erőttel, és úgy a zút, mint a figura, mint a hely, ~~mint~~
~~a kut~~ ahol a kutat hefestét - elhibázott.
Rudnay a Reggeli ujságban megválaszolja cikket
és meg nem ízléssel vádolja Gondát, és igazi művé-
szet nevezi Pásztort, azi sokra nem tagadja meg önma-
gat.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészlet
Bp. 1957

213-215

Pánta János

1908 évben ténélette „A kubizusok"
c. nagy reliefjét.

Kiss Lajos, Vasárhelyi művénélet
Br. 1957.

217

Pántos János

Az orsz. magy. képzőm. Társulat a Munkácsy szobrra 3 nyilvános pályázat után, meghatmadelőt maradtak, egy szülebb pályázatot írt ki, melyen Pántos János 2 mintával vett részt. Rajta révül Horvay János és Tóth István vett részt.
Bronban a bizottság egyiket sem tartotta alkalmasnak. A Magyarország napon dicséri P. J. szobrát, de nem tűt sem az, amilyennek lenni kellene.
A egyik terv ülő hefetben, a másik álló hefetben ábrázolja Munkácsyt - palakával a kezében.
E, a szobrotterv az első álló hefetű figura P. J. munkásságában.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Br. 1957.

216
217

Pántor János

a Magyar Művészet 1907 évf-ben megjelent egy cikk Pántor József tollából; a c. címe „Pántor János művészete" – P. József János-nak fivére volt és újrájáró, mégis ofan hangu az írás, amely teljesen megmásítja a vásárhelyi művészek ~~[illegible]~~ szándékait, élettormáját, a néppel való kapcsolatát, azok ottani életét."

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Bp. 1957

220
211

Pántos János

1909 szept. 8-án Zörölte a Reggeli Ujság, h. P. Budapestre Zöltözik, mivelhogy Bpest nézesfőváros kosszerű mülesmet ad ingyen hannálatáj a kielőtt Vásárhefet elhagyná - a gőrg egyházi kossuth tézi pakolájában 60 db - zisebb - nagyobb nobrából a zarácsonyi ünnepek alkalmából tücsü ziállitást rendes Vásárhef körönségének. Ez volt V-en az első nobyr ziáll.

Kiss Lajos, Vásárhefi művészélet

Bp. 1957.

228

Pánta János

A Reggeli Ujs. jul. 20-i n. közli, h.
P. a debreceni Kossuth pályázaton újabb
babérokat nyert. A pesti Zala-féle
klikk a vidéki szobrászt ki akarta szorí-
tani, de a debreceniek szobrbizottsága
Pántor művét 1000 kor.-ért megvette
és kimondta, h. az újabb, szükebb körű
pályázaton a klikket kizostálja, s P-t felhívja
a pályázatra.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Bp 1957

238
227

Pántos János

1909-ben lénült művei

Vasvány gyöpnesén külja, hénhordó, engentelés, Fájdalmas anup, (egén szobról) Mellszobról: Fadrusz János, Feleségem képmása, Andre Béla, Bertha István; Kisebb munkái: Borsos Ár-pila, Borsos Ducila, Gonda fórsika, Kiss Bélusla-gyermekszobról. Mintárott még egy „Verilas" nevű öreg mént.

Kiss Lajos. Vasárhelyi művészélet
Bp. 1957

228.

Pántos János

1910-ben zárt vett a nagedi Képz. Jár. ápr. Ziáll-án „Engesztelés, Búcsúzodás, Libbenős, Kubizos, Leányze, és Kútnál" c. szobrainal.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Bp. 1957.

231

Pántos Jakób

1909-ben bpesti tartózkodását, ill. letelepedését megelőzően kb. 60 szoborral ziállítást rendezett. Ezen a ziáll.-on Tornyai is szerepelt 23 vízfestmenyel és Vázady Gyula 7 olajképével.
A ziáll.-t dec. 11 nyílt meg. A főiszpán nyitotta meg - a tájékoztatóba Endre Béla ist P. 7-ról. Belépődíj 1 kor.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Bp. 1957

Pántos János

1909 dec. 11-én kiállítást rendezett Vásárhelyen a Kossuth-teri gör. egyhaz palotájában. 1 megnyitón 14 szobrot vásároltak; vásárláson felüli volt az érdeklődés. 4 nap alatt 31 db. kisebb szobrot kelt el 2000 Kor. áron. Dec. 17-én vas. 300-an voltak. Csak 1 cikk jelent meg Vetró Lajs lobbiból. Ktokó napra, 27-én 700 emberi látogatta Kiss Lajs, Vásárhelyi művészélet-t.

Bp. 1957

229

Pántos János

1910 jan. – ban végleg elhagyta Vásárhelyt, mert öntöndig gyanánt megkapta az Ybl tér-en a Várbazárban az egyik műtermet. Az volta szándéka, h. fél évet Vásárhelyen tölt majd, azonban az nem valósult meg. A közoktatás-ügyi minister megbízta báró Eötvös József, Semsey Andor és Medvegyánszky Dénes báró portrékat megminiterásával az Eötvös kollegium részére.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet
Bp. 1957

Pántos János

Vasváry Elemér gyógyszerész modern stílusban átalakítatta a Molnár-féle suszáni házat – 1909-be – udvarában parkot és nőrőrutat építtetett.
A tut medencéjét és a rajta levő nőtrot műtőből P. J. tervezette. A nőtor Losonczy Endre lelzén kislányát, Mancit ábrázolja élet nagyságban; lábait a medencébe gyújtja s mosolyogva néz egy bézát, mely vizet lövell fel.

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet
Bp. 1957

228

Pásitor János

1910-ben a Műcsarnok téli tárlatára
két nobrot rénitett „Szégyen" és „Fiatal
lány" –
1910-ben még Vásárhelyen minlósta:
László anyám, Vizhordó (alt) hobbait és
~~Szó~~ Tisza Kálmán pályamunláját

Kiss Lajos, Vásárhelyi műcsőnélet
Ag 1957

Pántos János

1911 márc. 27-én a bp-i uj Párisi Nagy Áruhár
Lotz termében kiállítást rendezett Rudnay gr-vel.
A kiállítás ápr 8.-ig tartott. A Vásárhelyen
rénült műveket emelte ki a kritika. Különösen
apróbb dolgozat vettek.
A kiállítást az állemlitkés nyitotta meg.
A sikes ontatlan volt.

Kiss Lajos, Vásárhelyi műmérték
Bp 1957

244

Pásztor János, szobrász

Pásztor János özvegye Szüret utca 8. sz. házát és mintegy 120 alkotást a Nemzeti Galériára hagyományozta.

— : Műterem múzeum a Gellértheggen 8.

Népszabadság, Bp., 1967. nov. 18

Pásztor

1906 febr 16-i újságot elzaged-
tatással diczérik Ben Rácsy
szobrát. Malonyay D. a B. H.-
ban méltatja monumentalitását s
~~ta~~ Rodin hatását véli felfedezni.
Gerő Ödön a P. N. ugyanúgy.
Rózsa Miklós a B. N. – " –
K. A a Hét
Kassiány Ödön: Hét –
Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet

3p. 1957

145, 146. l.

Pántor János

Nyíssnyai Gunther hires delföldi
és zenemező mellnobránel elzénité-
rével bizták meg 1882-ben. A nob-
rot a népkerti szörödön ákildás fel.
Gyűjtés átjám 1886-ben ömezzült.
1207 kor 27 fill. ~~A talapzat tari köbül~~
~~zénült~~ 3:5 m. nagy a talapzat és ontap,
és tari köbül kérült. Az nobor lelep-
lezése 1900. ott. 7-én ment végbe. P. 7
ezzel 19 éves művén-növendés ~~[illegible]~~

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet
Bp. 1957

+8 l.

Pántos János

P. J. Nyizsnyay nobra volt az első nobra Vásárhely.

Az iparm. isk. 1901-ben végezte el. ~~Utána~~ Utolsó munkája egy szárnyas génium volt. Utána az idő meg, Pesten, tanáraival, Mátrai Lajosnál dolgozott. A nyári hónapokat V-en töltötte, ahol a pósta főnök családjában jót ugrott, meg is mentésta ~~Pántos~~ ~~Jóen~~ a szülőket. Lánló Dániel a felesége, szanka és Bőrke lázukat

Kiss Lajos, Vásárhely művészélet Bp. 1957 - 73.

Pántos János

a m. tiv. iparm. isk. szobrászati szerontálának préfázatán két első díjat nyert 1899-ben.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet
Bp. 1957

77 l.

Pánta János

6 éves korában „lekvő narvas"-t mintárok a termésetrajzi könyv képe után. Apagot a cserepesek lakése elotti apagcsomóból hordta haza. otthon megmunkálta az apagot, ahogy azt a tálasoktól látta. Egy rokona több kisilmenjét ki is égette. 5 elemi után gimn. rezul, de nagyon rom erech mégelet és el is távozik.

Kiss Lajos, Vásárhely: művészélet, Bp. 1957.

711.

Pánlos János

hintám a gimnáziumban csödöt mond, gardosági isk. rezül, ahol Szepes tanuló lem. 1894/95-ben polg. isk-vé alakul át a gard. isk., s itt P. J. egy évet ugorva a III.-is ont.-be rezül és év végén diszkrétet rep. Kezi ügyessége lesen elért eredmeget-ezzel mintásta meg tanulóbársát, Torony-ít.

Kiss Lajos: Vásárhely, művészélet 7 ll.
Br. 1957.

Pántos János

1896-ban a IV. Ont végeste jó eredmények a polg. isk-ben a isk. minlésával is foglalkozott. A polg. elvégzése után Pestre ment. 1896 őszén beiratkozott az iparmüv. isk-ba. Mátrai Lajos volt a tanára. Iső éves korában sajátmagát minlésta meg. 3 éves korában 2 díjat is nyert.

KISS LAJOS, Vásárhelyi művészélet, Bp. 1957.

72 l.

Pántos János

1905 év végén a Kossuth-téri ártézi kútban csinált levet.

Kiss Lajos, vízárhely művészétel

Bp 1957

1411.

Pántos János

Jálézai-kisbáj, sárból igazi ál-
latokat, ajtóval. Amikor egyszer
5 éves korában cirkuszba vitte el,
utána megmintáskor otthon sárból
az állatokat.
Eleni isk-áit a Szesani isk-ban vé-
gezte. Mai nyelvtanak jönenvedége
a minlézai legszebb állatokat.

Kiss Lajos, Vasárhely. művészélet,
Bp. 1957.

711

Pántos János

1881 jun. 29-én sz. Gyomán, apja ugyanott Kántor. Apja 1882-ben meghal, anyja sz. Bordé Teréz, három gyermekével 1883 jul.-ben Hódmezővásárhely tér és a Susáni ovodé-ban óvónő. P. 7. a zsebőt finnel Ferivel és Mistával pereskedik! A játékokban, főleg a „nukkozásban" (sárból való mintázás) nüpsebb volt kisszerűnél

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet, Bp. 1957

70 l.

Pántos János

1901-ben minkósta meg hugo, Pántos
szerze mellszobrát Vásárhely.
Az iparm. istokán annyira tetszett, h. 1902-
ben ~~Páris~~ kiküldtét 600 koronás áll.
öntördiggal Párisba. Nov. 7-en érkezett
oda i 16-án beiratszott a Julian akad.
ra. ~~Nov. 17-én~~ Technikai kénsége
szot fejlődött. Más az 1-ső 2 hónap-
ban 1ső díjat, aranyérmet nyert az akad.
-án Kiss Sándor, Vásárhely művészélet,
sz. 1957.

73 l.

Pántos János

1902-ben 8 hónapot töltött Párisban a Julian akadémián. Mielőtt hazajött, önarc képét is megmintázta. 1903 jul. 2-án itthon van és ~~élő~~ nobor képeket rendez. — Miskolczi előadása: Hódolat a tud. nak és műv. nek — 1903 jul. 6-án 8-10 napot tölt kovásznán, aug. 1-án Nagyváradon tölt 1 hónapot. Ott megmintázta nagybéfiát, Bordé Ferencet és felesége B. szül. Szvoboda Annát.

Kiss Lajos, Vásárhely művészelet

3p. 1957

75 l.

Pánlos János

1903-ban, Nagyváradi Tarlós Rodrára alkalmával Sall Ferenc polgármesztől rendelett nobrat. Ugyanezt ott rendelett Rimanóczy építész számára reliefet és minlásta pendelt, ami másfél hónapig tartott. 1903 szept. végén P. vissza tér V-re. Megmintáne mövéret alt ban, ribont ott hajjal. Mombe még leontés előtt tönkrement a-ü. 1904-ben ujból Párisi városi öntönlijjal. Kiss Lajos, Vásárhely művészélet Bp. 1957 75 l.

Pántos János

~~Zérelmére~~ 1904 jan 8 - Zérelmére a kör-
gyűlés megnavarott 400 Jovonos ösz-
töndíjat. Külföldi tanulmányai fel-
tatására. / A vásárhelyi Hiradó
márc 6-án írta, h. a Julian akad-
án egy női mellszobrával 1-sö díjat
jest. A H.M.V. szerint aranyérmel
is ritkán tekét. Ugyanez évben a feb. 19-i
hiv szerint a Szerdahelyi emléktáble el-
zérítését is neki szántát.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet 105 l.
Bp. 1957

Pásztor János

1902-ben Párisban ismerkedett meg Rudnaiyval 2 öröm vállodéba, a rue de Lambre 3-ba. —

— 1905 nyarán kisebb műveket rémlett, Napoleon fejet, Andrássy Franciska grófné siremlés pásárat. Munkácsy emlékmotor pásárat., egy ülő és egy álló vál-torat — egész életének 2 nagy műve.

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet
3 p 1957 141 l.

Pánkov János

volt tanár, kéthai ajánlatott tett
neki vásárhelyi Pál mérnöt szobá-
nat eltérítésére Radnai Béla
mellé, ahinet megrendült az egés-
sége. Heti 100 Ks-t igérlet sesti.
Minder Párisból való visszatérte után
volt. Pestről irja, h. a tanár szob-
ron ~~dolgozik~~ dolgozik. Fogamodvánt
adott be öntöndigért a Vásárhelyi
letelepedés ügyében.

Kiss Lajos, vásárhelyi művészélet
Bp. 1957 126 l.

Pántos János

1904-ben ment városi ösztöndíjjal Párisba, ásban 6 hónap után haza-lást, és a kelbeli ipari és mezőg. kiáll. rajzóm. ontáfai 11 db. nobosral vett részt. Letelepedett V-en.

Kiss Sándor, Vásárhely művészélet
Bp. 1957.

75 l.

Pásztor János
szobrász

„Magyar hét" művészeti kiállítás – Nürnbergben a Norris-Halle-ban – a kiállítási anyag kiválasztásában résztvett és azon szobrával szerepel.

Pesti Hirlap
1929 I. 24

Pásztor János MDK

Menyasszony, majolika, 24.5

Női kéz, gipsz, 22x13

Parasztlegény fej, gipsz 7 cm.

Tornyai János Muzeum 1965. 2o év szerzeményei

Pántos János

• Búcsuzkodás c. nobrát
porcelánba öntöttét. z XX n. ele-
jén.

Molnár László, Herendi porcelán-
nobrok, Venprem mem. nyomda Váll.

4 l.

MDK

Pásztor János

Mosolygó Balaton, br.

Ülő női akt, br.

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Pásztor János

Buló nő, br.szobor

Magvető, " "

Szégyenkező női akt, br.szobor

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

MDK

Pántor János, [kobrán]

Egyike volt a kódmezővásárhelyi majolika – művéntelep megalapítóinak.

– : Majolika 6.

"ESTI HIRLAP" Bp. 1957. okt. 26

Pántos János

1900 ott 7. leplezték le első szobrát, meg Nyizsnyay gyűjtő dol töltőt. ábrázolja

Kiss Lajos, Vásárhelyi művészélet 1 Bri 1957

84 l.

M.D.K.

Pásztor János, nobrán

volt tagja, Medgyessy Ferenc-
cel egütt, annak a zsüriner, mely
az 1940-ben a Központi Pósta épület-
re hürt pályáraton, Boda Gábor,
később nagy viszt hiváltott művét
fogadta el.

Szij Rezső: Boda Gábor, a nobrán

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVII.évf. 10. sz. 84-86. old.

Pántor János

harajott és rést vett az
1903-as riálbi lés n
V-n.

Kiss Lajos, Vásárhelyi mávenélet
Bp 1957

Pántos János

1906 márc. 20-án rézvényt adott be a Vásári tanáshoz, melyben mége mult év okt. megnevezett kenárnyei lesem átadását rézle. Valóban meg is kapta. Az ablakot ugyanúgy átalakítottam, mint Tornyai.

ápr 3 ujs-ok kiemelik a Munkácsy nobosterkereten rivul a Pánssalegyt, a Nádmez és a Babaszi c. gépnobrokat (Tavassi Tárlat)

Kiss lajos, vásárhely művészélet 156
149 l.

Zp. 1957

Pántor János

Bár a tilitve egyöntetű elismerésnek ist Munkácsy emlékművéről, mégsem kapta meg a megbízást, hanem új pályemüve ítéz ki pályázatot, amire ő nyból nagy burgósággal rénült.

1906-ban megkapta a ~~Artéri~~ Rutkossieth-téri kut megbízást

Kiss lajos, vajis kep. művészlet

Szp. 195 f

147.

Pásztor János

Ad Astra, márvány

Hücsarnok 1942 [redacted]

A magyar müvészetért c.kiáll.

Pásztor János
szobrász

M.D.K

A szegedi tárlatos művei
szerepelnek.

Szelesi Lovtán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítása
Művészet, 1966. szeptember - 32 kep

Pántor János, szobrász MDK

Örvegye, Ada asszony 1966.
aug. 28-án meghalt.

—: Halálozás 11.

NÉPSZABADSÁG, 1966. szept. 2.

Pásztor Gyula, festőművész MDk

özvegye, s hagyatékának gondozója, Ada asszony, meghalt. A hagyatékot a Nemzeti Galériának ajándékozta.

8.

— : Hír

NÉPSZABADSÁG, gy. 1966. szept. 1.

Pásztor János.

Pályamüvével részt vett az Ady-emlékpályázaton.

Magyarország, 1928. febr. 15.

Pásztor János,
szobrászművész.

Az Ady Endre – síremlékműpályázat zsüritagjának delegálták.

Magyarság, 1927. dec. 18.

Pásztor.
szobrász

Az Ady-emlékpályázat zsűri-
tagja.

Pesti Napló, 1928. febr. 12.

Pásztor János,

szobrász.

Az Ady - szemelvénypályázat

zsűri - tagja.

Magyarság, 1928. febr. 12.

Pásztor János.

szobrász.

Az Ady-szeremlékpályázat bizottsági tagja.

Magyarság, 1928. febr. 15.

1925. febr. 9-22. Kiállítás. Pánovics

Pásztor János. és Rudnay Gyula gyűjteménye kiállítása az Ernst-múzeumban.

Kiserki (Miklós ülő akt. jobb kezet a melle előtt.)

1923 - Szimgei-jutalom

1924. - -"- Társ. rendes tag.

Magy. Nov. 1.1. (19)

Pásztor János

MDK

Varrónő, repr.

Miccarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Pásztor János MDK

Rákóczi, bronz

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Pásztor János MDK

Varrónő, fa

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Pásztor János
szobrász

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat évnegyedes választmányi ülésén meleg ovációban részesitették az őszi tárlaton bemutatott kiváló plasztikus alkotásaiért.

Pesti Hirlap
1930.X.24.

Pásztor János

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.
/Ismert Bucsuzkodás c.kompoziciója révén értékes./
Primavera c.szobra vezet.

Esti Kurir
1930.XII.20.

Pásztor János
szobrász

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat évnegyedes választmányi ülésén meleg ünneplésben részesitették az őszi tárlaton bemutatott kiváló plasztikus alkotásaiért, amelyekkel müvészi élete egész eddigi munkásságát tette szemlélhetővé-

Nemzeti Ujság
1930.X.24.

Pásztor

szobrász

Debrecen városa a debreceni Déry muzeum számára megvásárolta jelentős alkotásainak gipszpéldányait és kis bronzát.

Budapesti Hirlap
1930.II.23.

Pásztor János

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Két hires aktja komoly értéke az itt elhelyezett szobroknak.

Magyarság
1930.XII.20.

Pásztor János
szobrász

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.
A szobrászati rész legjobb értéke, aki ismert két aktját hozta el ismét.

Magyar Hirlap
1930.XII.21.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.4
1

Pásztor János
szobrász

Szenczi Molnár Albertről készült
szobra az Egyetem téren van
elhelyezve.

Dr Szücs Ernő: Debreceni ércemberek
Hajdu Bihar Napló 1969 aug 31

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Pásztor János
szobrász

M.D.K.

A debreceni kollégiumban van
reliefje elhelyezve.

Dr Szücs Ernő: Debreceni ércemberek
Hajdu Bihar Napló 1969 aug 31.

Pásztor János

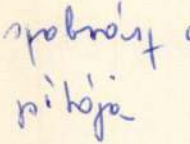

szobrász a hódmezővásárhelyi telep megalapítója

Képzőmův. Almanach Bp. 1969. 15. o. Supka: A hódmezővásárhelyi festészet

Pásztor János
mobrán

M.D.Y

Mértatás

Galyasi Miklós, Tornyai János
Müvészet, 1969 okt.4.o.

Pásztor János, szobrász

szül. 1881 I. ~~[illegible]~~ 29. Békés gyomán. Budapesten és Párisban tanult, azután Hód mezővásárhelyen öt évig a környékbeli nép tipikus alakjairól készített tanulmokat. Utóbb Budapesten telepedett le s ~~[illegible]~~ főleg női aktszobrával tűnt fel. Művei: Bucsuzkodás, Vízhordó leány, Elűzött, Primavera stb. Szános díjat nyert, 1922. megkapta az állami nagy aranyérmet, 1923. a Szinyei putalmat.

Ném. lexikon 616. l.
Revai lex. 15.237. l.

I

Pásztor János

U. 919

921

Pásztor János

U. 735
736
737
768

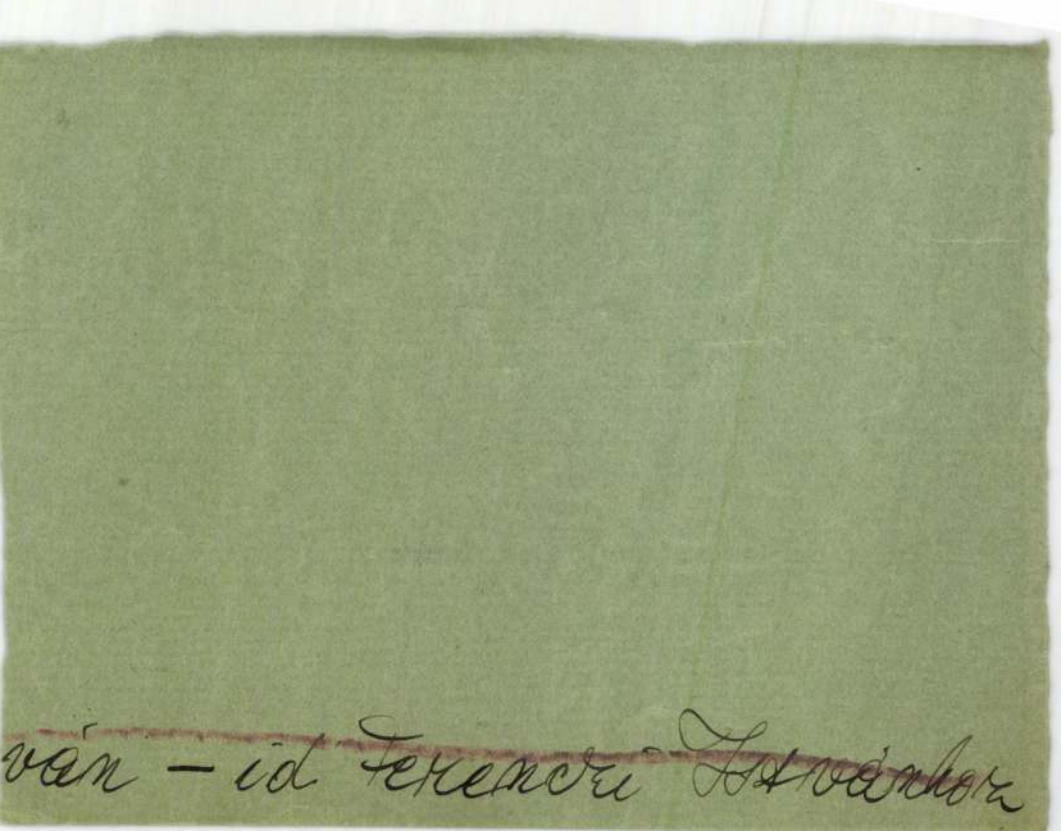

ván – id Ferenczi Istvánhoz

Pásztor János

U-800.

Pásztor János

U. 1043

41

Pásztor János

U. 1774

Pásztor János

U. 894

×

esvár

tud

Pásztor J. 2

Öt évig Hódmezővásárhelyen a népélet tanulmányozásában, azóta Budapesten. Működik.

Plomb tesserák V. 258.

Philippus (Arabs) V. 258

Pásztor János

szobrász * 1881 Békésgyomán

Operti iparmivészeti iskolán
(Mátrai)

Párisban két évig a Julian
akadémia növendéke.

Mrs. Henry

Pásztor János

1918. Koll. Eicill.
Ernstnél
l. katalogut.
(33. 7)

Mikalik József IX. 66.

Pásztor János

Munsarnok Bpest

1902. tav. kiáll. 130, 133

1906. tav. kiáll. Hornvhely 149, 177

1906–7. téli kiáll. 284, 286

1816. Lindemann-Frömmel:

A spezzai öböl.

Az előtérben középütt lombo
mely felé jobbról út vezet, hol
viselő férfi megy hátra fordulv
zéptért maga az öböl foglalja e
meszes hegyekkel, a melyek a vi
ben pedig a környékbeli magas h
mentén jobbról, az egyik szikla
lefelé. A derült égbolt könnyen
betükkel Lindemann Frömmel és a

Vászon, méretei 77.7: 126 c
B. Wodianer A. hagyománya 1
(Az 1900: VI. 12. átv. lajst
A Nemzeti Muzeumtól a 2122
28-án (235/900.) Ltsza 625.

L Rom

904:IV.30.

Pásztor János

Műcsarnok

1907. tav. kiáll. 201, 258

1909. tav. kiáll. 179

1909–10. téli kiáll. 254

1910–11. téli kiáll. 216, 220, 280

1911. tav. kiáll. 163

1911–12. pib. kiáll. 261.

1912. tav. kiáll. 208, 211, 234, 261, 265

1912–13. téli kiáll. 278, 357

1913. tav. kiáll. 334

1913–14. téli kiáll. 238, 246, 325

"

Pásztor János

U. 4272
131.

A. 70.

Szentiványi Ferencz V. 292.

Pastor Janos

U. 4185.

MDK

Pásztor János (szobrász)

Említve: Magvető c. műve. (A Mérőgazdaság a Képzőművészet-ben c. kiállítás anyagából.)

Kürti Katalin: A „Mérőgazdaság a képzőművészetben" kiállításról.
Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 86. l.

Pásztor János
szobrász

M.D.K

Petőfi szobra Nagymágocsban van.

Művészeti életünk.
Művészet, 1961. április – 40 l.

M. D. K.

PÁSZTOR János szobrász

Szeged, Diszkút 2 szimbolikus figurája

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Bp. 1960.
179. l.

M. D. K.

PÁSZTOR János szobrász

Fájdalom

A M. N. Galéria állagjegyzése I./a r.

Bp. 1959. 115. l.

M.D.K.

Pásztor János, szobrász

„Bucsuzkodás" c. szobra szerepelt a „Herend 100 éves" kiállításon.

34.

"Herend 100 éves" kiállitás katalógusa.

Bp. 1939. 34.old.

M.D.K.

Pásztor János

261. Gyermekfej. Gipsz. Mgt.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 20. l.

MDK

Pásztor János

II.Rákóczi Ferenc lovasszobra,repr.

A tavasz,repr.

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 1940.

514,515.l.

Pásztor János

Legszebb magyar szobrok kiállitása a Nemzeti Galériában.

Fenti művész munkáit is láthatjuk.

/Bucsuzkodás/

Esti Hirlap 133 sz. 1958. jun. 6 2 old.

MDK

Pásztor János

Báthory Istvánról készült szobrát a XIV. ker. Tököly ut és Hungária krt. kereszteződésénél állitják fel.

Esti Hirlap 1o4 sz. 1958. máj. 6. 3 old.

MDK

Pásztor János

Rákóczi szobrának modellje Vári Sándor birkozó volt.

Esti Hirlap 181 sz. 1958. aug. 3 2 old.

MDK

Pásztor János

Dr.Generisch Gusztáv eml.plak. br.

Árv.Közl. 1939. 5.rk.sz. 92.aukc. 42.1.

MDK

Pásztor János, szobrász

Széchenyi fürdö elöcsarnokában: Fürdözö nö.
MABI központi épületén Gyermekkor, Öregkor c. szobrok.
Gellért hullámfürdö: Primavera.
M.Tud.Akadémia alapitványi bérházának bronz diszitö szobrai Rákóczi-ut és Károly király-ut sarok.

Major Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. Bölcsészeti. 66.l.

MDK

Pásztor János, szobrász.

Szférák felé. Gipsz.

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőművk.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 38.l.

MDK

Pásztor János

szobrászmüvész, Báthory Istvánról készült szobrát Tököly ut és Hungária körut sarkán helyezik el.

Esti Hirlap 59 sz. 1958. márc 11. 1 old.

M.D.K.

Pásztor János.

Szobrászmüvész mintázta Szegeden a Schéchenyi téren felállitott Romboló és áldást hozó vizeket jelképező szobor csoportozatot.

Városok Lapja 1937. XXXII.évf. 14.szám. 463. oldal

Berzenczey D:Szeged város ujabb müszaki alkotásai

MDK

Pásztor János, szobrász.

Herusch A. mérnök. Bronz-szobor.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. [illegible] Kat. 14.1

 M. D. K.

PÁSZTOR János szobrász

1285. Szántó Ltsz.: 56.527-N.

1286. „Torzó" Ltsz.: 59-93-N

1287. Ülő nő, szobor (1906) Ltsz.: 8372.

1288. Varrónő Ltsz.: 6480.

1289. Vénasszony fej Ltsz.: 6720.

1290. Vízhordó leány (1910) Ltsz.: 4161.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T/.h. rész

Bp. 1959. 93-95. l.

1 -1- M. D. K

PÁSZTOR János szobrász

1881 – 1945

1271. Álló női akt Ltsz.: 58:2 – N.

1272. Arató leány Ltsz: 56.524 – N.

1273. Az elüzött (1913) Ltsz. 4705.

1274. Bucsúzkodás (1906) Ltsz. 3299.

1275. Fadrusz János (1909) Ltsz. 53.34

A M. N. Galéria állagjegyzéke T./V. N.

Bp. 1959. 88 – 90. l. ./.

-3- M. D. K.

PÁSZTOR János szobrász

1281. Lotz Károly sérenlék vaz-
lota (tgyap) Ltsz.: 53.32.

1282. Munkácsy Mihály mellszobra
Ltsz.: 53.532

1283. Munkácsy Mihály Ltsz: 53.33.

1284. II. Rákóczi Ferenc lovasszobor
Ltsz.: 59.25-N.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T./b. r.
Bp. 1959. 92-98. l./.

2 - M. D. U.

PÁSZTOR János szobrász

1276. „Fájdalom" Usz.: 56.525.

1277. Férfi fej. Szobor (Ilarusch A. Usz. 5932 mérnök)

1278. Kelet Usz. 56.771-N.

1279. Lehajló nőt akt (1920) Usz. 5718-N.

1280. Léthe mise (1918) Usz. 56.526-N.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T. /0. N.

Bp. 1959. 90-92 l. ./.

M. D. K.

PÁSZTOR János szobrász

1925. Magvető Ltsz.: 59.161-N.

A M. N. Galéria ámagjegyzése T./b. rész

Bn. 1959. 320. e.

M.D.K.

Pásztor János /1881-1945/

1090. Busuló nő. Szobor. 30 cm. mag.bronz.
1091. Magvető. " 58 " " "
1092. Szégyenkező női akt. Szobor. 30 cm. mag. bronz.

Elveszek. /Fővárosi Képtár/

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. 77. l.
MUMOK. Bp. ~~196~~ 1952.

Pásztor Fáncs

szobrász

M.D.K.

herendi szobrai:

Búcsúzkodás, 210 mm. színes

Csók

Beethoven, mellszobor 205 " " fehér

Tompa Mihály " 235x210 " " "

É.M. Árjegyzék. Herendi porcelán szobrok és dombormüvek. Bp. 1959. 22. old és 36. old.

M.D.K.

Pásztor János

Szobrászmüvész kiállitott Hódmezővásárhelyen.

Kép és szobor kiállitás Hódmezővásárhelyen.

Városok Lapja 1926. máj.15. 103.old.

Pásztor János
rozbrász

M.D.4.

Méltatás

Perneczky Géza: Bolognai Farkas Sándor
Művészet, 1961 október. — 31 l.

M.D.K.

Pásztor János

Szobrászmüvész hódmezővásárhelyi müvésztársa-
ival egyetemben kiállitást rendeztek Szolnokon
Ugyanakkor a város megvette "Bucsuzkodás"
c. alkotását.

Hodmezővásárhelyi müvészek kiállitása Szolnok

Várososk Lapja 1926. 11.szám. juni.1. 108.old

MDK

Pásztor János, szobrász

109. Kazinczy géniusza. Gipsz.

Bp.Műcs.-UMKT. Mincz.Képzőmův. Kiáll. 1934.ápr.29.-
jun.17.
Kat. 8.1.

M.D.K.

Pásztor János /1881-1945/

859. Szégyen. Bronzszobor. 30. 5 cm.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 93. l.

HDK

Pásztor János szobrászművész

A Magyar Képzőművészek Egyesülete tárlatokat rendez az ország nagyobb városaiban. (A szövegből kivehetőleg 1939 táján.) A bírálók közül (a debreceni kiállításon?) ott van Pásztor János is.

Tóth Ervin: Debrecen képzőművészeti életéből.

Alföld, Debrecen 1961. 3. sz. 201. l.

Pásztor János, szobrász

MDK

141.	Ad Astra.	Márvány.
143.	Fürdöző nő.	Bronz.

Bp. Mücs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm.Kiáll.1942. jun.6.-22. Kat.9.l.

M. P. K

PÁSZTOR János

50 esztendővel ezelőtt megalakította 11 hódmezővásárhelyi művésztársával (köztük: Tornyai J., Kállós E. Rubleczky G. Endre B.) a hűvészek hajolika- és Agyagipari Telepét

Kovács Judit, Melyik hagyományt ápolja az 50 éves Hódmezővásárhelyi Hajolika Gyár?

Magyar Nemzet 1961. júl. 5. 5. l.

MDK

Pásztor János

A szegedi városháza előtt lévő vizmedence széleire öntött bronz najádokat ábrázoló szoborcsoportot tervezte. /1930-as évek./

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961.

34. lap.

Rácztor János

Forradalmi magyar képzőművészet. Utunk, Kolozsvár
Banner Zoltán 1958. okt. 30.

Pásztor János
festő

MDK

Méltatás.

Osváth Béla: Tornyai János élrenzése
Élet és Irodalom, 1961 okt 14 - 8 l.

MDF

Pásztor János

egyik kiállítója volt az alábbi társaknak, melyen Budapest székesfőváros egyik I-diját és a Magy. Orsz. Képzőművészeti Tanács elismerő oklevelét nyerte.

Ujság. 1927. aug. 18.

(Megnyílt a Hősi Emlék Pályakerv-kiállítás.)

M. Wulfraat:

4202. *Öreg asszony.*

Térdig, balrafordultan á
képen van ábrázolva, hogy
fénye, mely elé bal tenyerét ta
zett asztalkán látható homokó
Képe ránczos és arczának bal f
egy nagy szemölcs van. Öltö
lehajtott gallérú ing, szűk uj
a derékon kendőöv szorít és
irata fölül: »DECEMBER«.

Fa, méretei 30·6 : 24 cm. –
— Néhai Gond Ignácz stomfai
(1111–910). — Átvétetett 1910
Elfogadtatott 1912 szeptember
tett 1913 márczius 16-án (453

Haag 1912
Gond I.

di festő.

adból.

ői visszatérnek. (Máté 2. r. 19.).

~~et látható, midőn~~ Meghalván Heródes ~~[illegible]~~ az
ntésére Jóseff a gyermek Jézussal és ennek any-
á Izrael földére. Középült áll Mária, ~~[illegible]~~
vett fején, széles karimájú kalap van ~~[illegible]~~
az előtte térdelő nő megcsókolja, ~~[illegible]~~ baljával
Jézust fogja, kinek feje keresztalakú sugara-
re ereszkedett nőre (vissza néz) Előtte ~~[illegible]~~ agg
kezében fáklyával. Mögötte szent Jóseff jön
szerszámokkal telt kosárral és ~~[illegible]~~ fekete vere-
Hátul még két asszony és ugyanennyi férfi
balról ~~[illegible]~~ hai köti le figyelmünket, hova a
mi tér. A háttérben a hegyek ~~[illegible]~~ a me-
~~[illegible]~~ fáklya világításánál törtben
sillagos égen a növekvő hold első negyede
tra a mester ezen jelzése olvassuk: „GMP. fec:

retei 76.5: 60 cm.
Lápló ajándéka.

Pásztor János

Az elűzött
(Szépmův. Múzeum)
Repr.

Jbl utolsó

Pásztor János

Szobrai az egyetem
vektori dolgozó
szobájának szek-
reinyeire
fabók faragva.

Lechner Jenő
Kőrlese
1946. jun. 25.

Pásztor János

l.

A Pesti Városháza

1938. 3. 2. 9. l.

Pásztor János

cród
z

Rosner sirenul

képekkel

Lotz Károly
sirentéke

DONÁTH PÁL ÉS NEJE HAVAS ARMAND ÉS NEJE

TISZTELETTEL MEGHIVJÁK GYERMEKEIK

ZSUZSA és ZSIGMOND

FOLYÓ HÓ 26-ÁN, DÉLI 1 ÓRAKOR A DOHÁNY UCCAI TEMPLOMBAN TARTANDÓ ESKÜVŐJÉRE.

BUDAPEST, 1940. MÁJUS HÓ.

SÜRGÖNYCIM: DONÁTH, VIII., NÉPSZINHÁZ-U. 13.

Pásztor János

Toma Mihály vobra
a Margitszigeten

Repr.
Rexa Dezső:
Margitsziget.
Bp. 1940. Officina
8 r. l.

Érkezett 1905 okt. 2.

861/1905 sz. (Vácz. 1905 szept. 71 sz. a)

A váczi mücz. egyesület beküldi a „Hegyes" átengedése tárgyában a pénzügymin. hez intézett kérvényét és annak támogatását kéri. (Elint. a 871. sz. a. X. 17.)

Pásztor János

wód
z

Ihlutolsó

69. l.

Derecske h. n. I. 75.

Pásztor János

a lepcsőházi fő-
bejárat feletti ara-
nyozott fülkében
fehér márványból
faragott Patrona
Hungariae.

Erőd
z
Korjubeck
29. l.
116. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Pásztor János

l.

Déry 1927

12., 20., 43., 49., 57.,

98. l.

101., 111., 117. l.

Modern uj háló-, ebédlő-,

ALKALMI VÁSÁR

VI., FŐTHI-UT 18. SZ.

Mindenki vásárolhat
részletfizetésre
is reklámárakon:

a legjobb minőségü utolsó divatszerinti saját készitményü

női kabátot, bundát,
mindennemü ruhát,
férfi- és gyermek-
öltönyöket,
bőrkabátot,
raglánt,
munkás öltönyt,
esőkabátot stb.

Vászon-, zefir-, fehérnemüek,
férfi, női és gyermekharisnyák

Sezlonok-, tülő- és vasbutorok.

Szönyegek, takarók és gyermek-k

Pásztor János

Rákóczi Ferenc lovas-
szobra
Repr-

A Pesti Városháza

1937. 5. n. 25. l-

Discorso del conte Teleki
(a destra il conte Vinci)

Pásztor János

l.

Gerő Művészetről

161. l.

Pásztor János

— és Hirisch Rezi.

Hösi emlékmű

Repr

Székesfehérvár

(Prospektus)

H. és é. n.

Pásztor János

Varró nő c.
nobra repr.

KMTárs. A magyar
Minvesetést IV. kiáll
1943. máj. 16–30.

ttsága 1927/28. évi költségvetéséből

att álló müemlékek fenn-

e, kiadványokra stb. ren- Pengő

..... 21.763

zeg felhasználási terve:

helyreállitására..... 4.400

müemléki felvételére

előirányzott összeg

..... 2.400

kötetének előkészitő

..... 4.000

Pásztor János

l.

Rukieska Herend

65. l.

felmerült jövedelmet jelentett

nagyott uj vizszolgáltatási sza-

beszedett közcsőépitési hozzájá-

).alapján a 8 %-os jövedelmező -

egváltása /6o.821.79 P/. A lak -

vel több bevételt eredményeztek.

származó bevételek jelentős mér-

zelésü gazdálkodásra való áttérés

lönféle jövedelmeket csupán három

t lakásokért /16.o2o.-P/, Nyomás-

).- P/ tételekre. Az áttekinthető-

ljes tagoltságukban mutatjuk ki,

szétosztás és az előirányzattal

bi kimutatást közöljük.

Pásztor János

l.

Liber Bpnobrai

383. l. 384. l. 412. l.
430. l. (ketzer is), 441. l.
(többnör is)

M.D.K.

Pásztor János.

Szobrászművészt pályázatra hivta fel Kaposvár
városa a Hősi emlékmü megmintázására.

Kaposvár emléket állit a 44.-es ezrednek.
Városok Lapja 1930. XXV.évf. 21.szám. okt.1. 347.o

Pásztor János

nobrán

cvód

Farkas Zoltán

Budapesti levél.

Forum (magyar vész)

1937. 35. l.

a Rákóczi-nobor-

ról

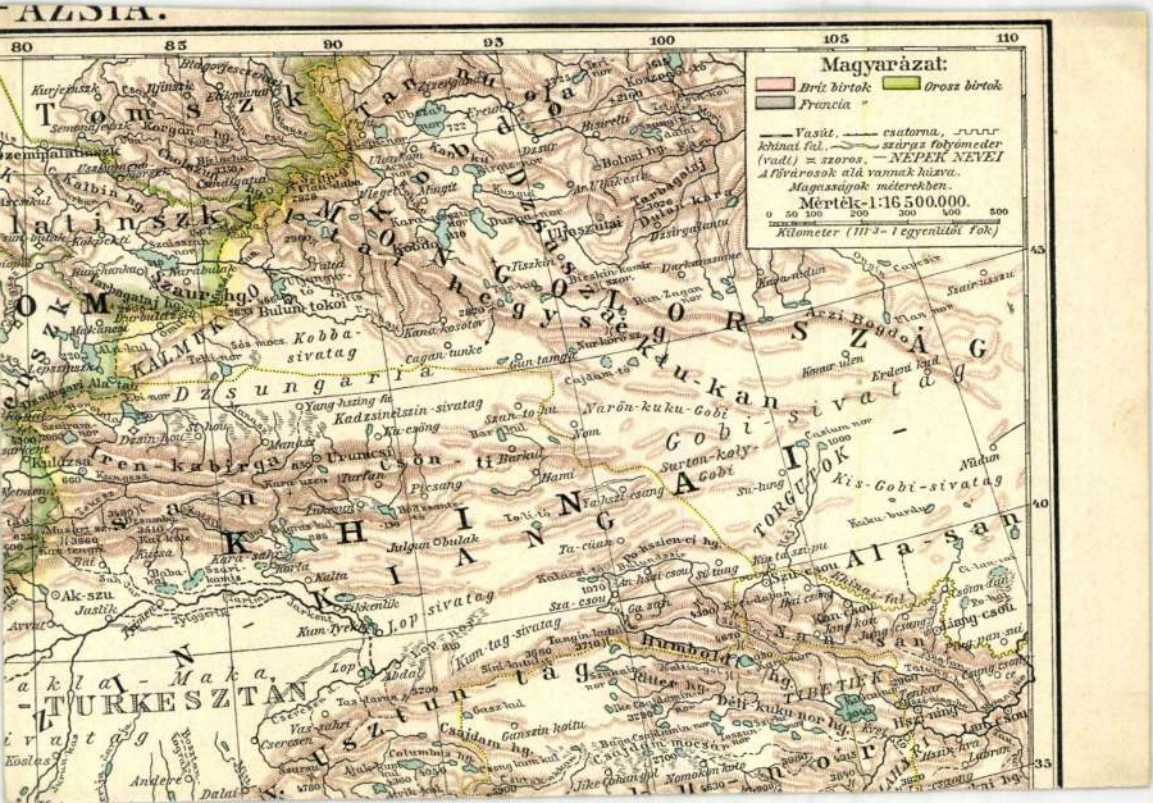
80
85
90
95
100
105
110
Magyarázat:
Brit birtok
Orosz birtok
Francia "
Vasút, csatorna,
kihúzat fol. szárazföldmeder
(vadi) = szoros, NÉPEK NEVEI
A fővárosok alá vannak húzva.
Magasságok: méterekben.
Mértékv-1:16 500.000.
0 50 100 200 300 400 500
Kilometer (111·3 = 1 egyenlítői fok)
Kurjenszk
Tomszk
Barnaul
Kuznyeck
Minusinsk
Irkutsk
Kirgiz-Kaisak
Kirgiz Buddhoa
Kirgiz Buddha
Kirgiz Buddha
Kirgiz Buddha

Pásztor János

rod
s

Farkas Zoltán

Budapesti levél.
Forum - 1933. 131. l.

Európa

fikus könyv lapterjesztő

és könyvkiadó R. T.

Budapest

V Röthmere u 12 III

Pásztor János

d,

Forum

1934. 289. l.

Pucci Silvio. *

24 *Piccole case.*

Sacchi Bartolomeo.

25 *Ritratto del sig. Salomon Günzburger = Hirsch.*
(app. al sig. Salomon Günzburger = Hirsch).
26 *Amore e Psiche.*

Scattola Ferruccio.

27 *L'eremo = Assisi.*
28 *A Vittorio Veneto = 1916.*
29 *La scelta.*

Zanetti-Zilla Vettore.

30 *Sera in laguna.*
31 *Campanile inclinato.*
32 *Angolo di Murano al mattino.*

SCULTURE.

Biagini Alfredo.

33 *Venere* (bronzo).

Bossi Aurelio.

34 *Nudo di donna* (legno).

Pásztor János

wąd

Lykamintost II.

274. l.

Pásztor János

d.

Farago Sándor

Tornyai

Almásárhely. 1934

53.1-

TÁRAK ORCZ. FŐFELÜGYELŐSÉGE
DAPEST. 726/1905

természetrajzi tanfolyam

TERVEZETE

—

ugusztus 16-tól 23-ig.

—

REND:

kor: megnyitás a Magyar Nemzeti Muzeum
n s a tanfolyam vezetőjének előadása a
zetrajzi muzeumok hivatásáról, feladatairól
séről. Azután a Magyar Nemzeti Muzeum
ny-földtani osztályainak bemutatása.

kor: előadás gyakorlatokkal a gerinctelen
álása- és konzerválásáról a M. N. Muzeum
lyában (Kuthy).

or: növénytani előadás és demonstrációk
zeum növénytani osztályában (Filarszky).

Pásztor János

zrod

Michel 1008. l.

Franckia Konvent VIII. 16.

1904.

lgy-galyaktól körülvett emelvényen áll,
n liliomvégű jogart tart, a bal tenyeré-
k abroncsa ékköves. Liliomleveles koroná-
jusza és szakálla összevegyült; prémgal-
jának ~~egy~~ kerek csatján: REX STEPANVS€
ól körülvett fején nyilt koronával, ~~és~~ ke-
val; kék köntösét a derékon gyöngyökkel
gyes orrú csizmája sarkantyús. A háttér
lefelé haladó betükkel: ROSKOVICS és
. BÉLA€.

cm.- A budai királyi palota szent Ist-
égetett kép kartonja.- Vétetett az 1904:
600 Kán (121-904).- L. a Vasárnapi Ujság
nt 16. számát, hol Zelesny Károly fény-
a van.

-én (454-905). Az elszámolás elfogadta-
alatt (1035-905).

939

Pásztor János

l.

Művészet (Kende)

1938, 137. l.

KÉPEK

Pásztor János

írod

Magyarország

1937. febr. 24.

Pásztor János

Brunszkodás c.
nobra repr.
kitüntetése emlékel

Déry 1927

117. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

M.D.K.

Pásztor János

Szobrászmüvész mintázta Makó városának a Hősi emlékmüvet.

Városok Lapja. 1937. XXXII.évf. 15.szám. 494.oldal
Kanyo L.: A városi mérnökök alföldi tanulmányutja.

M.D.K.

Pásztor János.

Szobrászmüvész szülővárosának Hódmezővásárhelynek felajánlotta egy honvédet ábrázoló szobrát .

Honvédszobor Hódmezővásárhelyen

Városok Lapja. 1915. X.évf. 39.szám. szept. 25. 313.o

Pásztor Imre

Hősi emlék

Rep.

Képzőművészet

1927. 2. 4. 11. l.

9464.

ezett tizenöt képben vannak áb-

ltlager
r, sátor táborzat.

3:34,4 cm.

9-912
2-75
7650.

062

M. D. K.

PÁSZTOR János szobrászt

Békés. Hősök szobra (1924)

Darkó: Békés nagyközség története

Békés, 1939. 212. l.

Pásztor János

Népi típusok és jelenetek mintázásával foglalkozott. Közismertek márványból készült szép női aktszobrai. Vidéki közterületi műveci: Hősi emlékek (Székesfehérvár, Makó stb.).

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 43 l.

Pásztor János

szobrász

A postatakarékpénztár aukcióján Huszár előőrs c. szobra szerepel.

Magyarság
1930.VI.6.

Pàsztor Jànos és Lechner Jenö dr.

32-es hàziezred emlèkmü pàlyázatà-
ra pàlyázatot adtak be és harmadik
dijat nyertèk

M.932.V.4.

Pásztor János

Szerepel a hősi emlékművek ormágos kiállításán a műcsarnokban több műve. Említve: székesfehérvári epitáfium

Magyarság 1927 VIII. 19

Pásztor szobrász

Szerepel a hősi emlékek kiállításán a Műcsarnokban

Magyarság 1927 VIII. 19.

Pásztor János szobrász

A hősi emlékek kiállításon Budapest Székesfőváros I. díját és az Orsz. Képzőművészeti Tanács elismerő oklevelét hozta

Budapesti Hirlap 1927 VIII. 19

Pásztor János szobrászmüvész. MDK.

A székesfehérvári plébánia templom falán elhelyezendő hősi emlékmü terve.

Képzőmüvészet, 1927. 2. sz. 8.l.

M. D. K.

Pásztor János nobrán

A székesfehérvári hősi emlékmű nob
rászati részének alkotója!

Fitz J.: Séta a régi Kézesfehérvárt. Ké
kesfehérvár 1956, 22

Pásztor János

György Dénessel közösen készített terve megvételével kitüntetve a budapesti műszaki emlékmű-pályázaton.

Pesti Napló

1933. dec. 12.

(Eldöntik a műszaki emlékmű-pályázatot.)

PRESCOTT DIE EROBERUNG VON MEXIKO [illegible]
Landkarte.Leinenband

ROZ,Firmin GESCHICHTE DER VEREINIGTEN STAATEN von [illegible]
Heute.M.31.Vollbildern.680 Seiten.Leinen.Gebunde
/21.60/ P 7.20 kartoniert

THUKYDIDES GESCHICHTE DES PELOPONNESISCHEN KRIEGES.2 Ba
einem Band geb. Leinen

WELLS,H.G. DIE WELTGESCHICHTE in 580 Bildern.Die gesam
u.Menschheitsentwicklung in Bildern.Im Anhang: li
ten erläuternder Text. Leinen

WENDEL,H.DANTON.Eine Biographie.Mit 19 Bildern 420 Sei
Gebunden /17.30/ P 5.70 kartoniert

WENDEL,H. FRANZÖSISCHE MENSCHEN.Die Porträts von 32 Mä
Frauen aus Kunst u.Wissenschaft,aus Politik u.Wi
schaft.M.12 Abb.Leinen /17.30/ P 5.70 kart.

-.-.-.-

ESSAD BEY STALIN.Eine Biographie.Mit 27 Photographien.
440 Seiten

Pásztor János nobrán

A hősi emlék kiállítóson Budapest
székes főváros I díját és a Magyar
Orsz. Képzőművészeti Tanács
elismerő oklevelét kapta

Nemzeti Ajzág 1927 VIII. 19

Pásztor János
szobrász MDk

A "LMagyar Müvészet" 1907 évfolyamában
- megjelent cikk: Pásztor József: L"Pásztor János müvészete"

A cikk helytelen megállapitásainak korrigálása.

Kiss L.:Vás.müv. 220-222.o.

Debreceni Kossuth -szobra. /1909/
1910 szept.-ben Pestre költözik.Bp. székesfőváros mütermébe, melyet mindig az ország legkiválobb emberének ad ingyen használatra.
U.o. 228.o. 1300.

Szökőkut szobor Vasváry Elemér /Hmvhly/ parkjában.
U.o. 228.o.

M.D.K.

Pásztor János

Szobrászmüvész hódmezővásárhelyi születésü. A városháza épülete előtt áll érce öntött hősi lovasszobra. Illusztráció 241.oldalon

Városok Lapja 1939. XXXIV.évf. 11.szám. 242. oldal
Uhr György : Hódmezővásárhely.

M.D.K.

Pásztor János.

Szobrászmüvész és Hikisch Rezső épitészmérnök tervezték a székesfehérvári országzászlót.

Városok Lapja 1938. XXXIII.évf. 11.szám. 308.oldal

A városi mérnökök országos szövetségének székesfehérvári tanulmányi kirándulása.

M.D.K.

Pásztor János

Szobrászmüvész Hősi emlékmüvet készitett Orosháza városának.

Városok Lapja 1937. XXXII.év.f 15.szám. 495.oldal
Kanyó Lajos mérnök: A városi mérnökök alföldi tanulmány utja.

M.D.K.

Pásztor János.

Szobrászmüvész fából faragott hősi emlékmüvet készitett Hódmezővásárhely városának.

Városok Lapja 1937. XXXII.évf. 15.szám. 496.oldal

Kanyo L.:A városi mérnökök alföldi tanulmányutja.

M.D.K.

Pásztor János.

Szobrászmüvész megmintázta a Hősök emlékművét Hódmezővásárhely városának.

Városok Lapja. 1935. XXX.évf. 25.szám. Hivk. 533.0

Pásztor János

az alábbi templom
főoltárán álló
Patrona Hungariae
szobrot fenti mintaja
után faragják már-
vanyba
vidd

Ybl Ervin: A
Ferenc József emlék-
templom.
Budapesti Hirlap
1931. okt. 4.

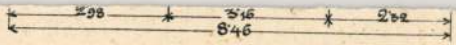

A-B metszet.

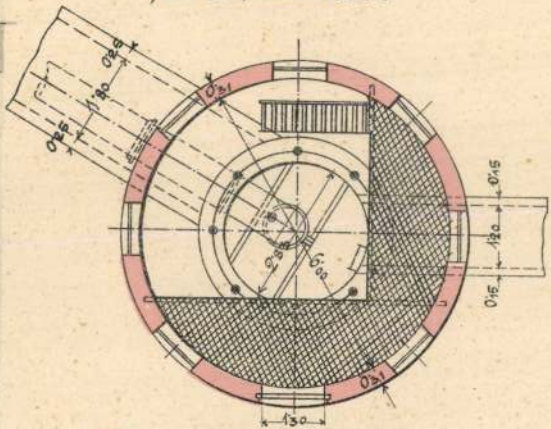

Alagút kereszt szelvénye.

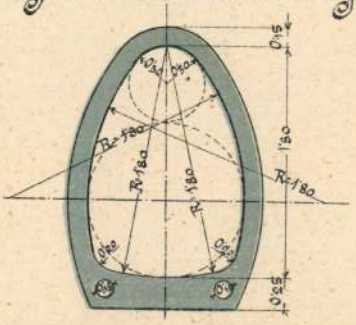

Pásztor János

cód

A Munkácsy-szoborpályázat most már harmadízben is meddő maradt mert a bíráló bizottság a beérkezett 21 mű közül egyet sem fogadott el; mégis kijelentette, hogy a *legjobb* művet *Tóth* István és *Lechner* Jenő, továbbá *Horvay* János, végre *Pásztor* János készítette.

Magyar Építőművészet

1907. 11. 7. 18. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

stílusok megteremtésével, hanem a magyar szellem fokozottabb kidomborításával.

lisch, aber doch zweifellos bei den neueren Bauten

ünstler in Verfolg dieses Weges zu dem schon seit
werden.

Pásztor János

Karl W. Hiersemann

Buchhändler

Telegramm-Adresse: Buchhiersemann Leipzig
Telephon: 1172 / Geschäftsstunden: 8–7 Uhr

Bei Antwort bitte gefl. anzugeben: ~~Tgb./CWH.~~

Józsefer délyi kiáll

51 l.

~~Herrn Dr. E~~

~~Landes-Denkmä~~

~~Hochgeehrter Herr Dokto~~

Karl W. Hiers

Buchhändler

Telegramm-Adresse: Buchhiersemann Leipzig
Telephon: 1172 / Geschäftsstunden: 8–7 Uhr

Bei Antwort bitte gefl. anzugeben: Tpe./KWH.

Herrn Dr. E
Landes - Denkmä

Hochgeehrter Herr Dokto

minisztéri osztály

A kiadvány hiteléül:

Balanyi k.

min.shiv.igazgató.

A miniszter rendeletéből:

dr. lovag Ybl Ervin s.k.

miniszteri osztályfőnök.

Pásztor János

l.

Nemzeti Szalon

1920. nov – dec

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
607. 1939.
1936. aug. 28.

58

...emlékek Országos
...izottsága tekintetes
Igazgatósága, Budapest

...Ferencsém tiszteletteljesen
...n leszállított könyvekről
...mlát és nyugtát – kérve
...k összeget a csatolt
...arékpénztári – csekkel
...i Riveskedjenek. –
...aradtam Polgálatra kész
tisztelettel
Dalmas

DALMAS PÁL
könyv. Zsek.
Budapest, I.
Krisztina-tér 3.

Pásztor János

2 rod
2

[illegible] 45. l.

Pásztor János

Sepsilex . 264,
265. l.

Pásztor János

nobrány

Mátrai Lajos Gy. nobrány-
nál volt alkalmazásban.

Értimisk 1901/2. 24. l.

Pécska - szemlaki határban levő Nagysánc

VIII. 104.

Pásztor János

Genius, repr.

Értimisk 1902/3. 33. l.

~~Alsó-kosályi castellum VI. 24.~~

Pásztor János

erőd

Bar Ungarn

656. l. n. Teppel

Pásztor János

szül. 1881. jan. 29. Gyoma
Képzőm. főisk. Bpest.
Académie Julien Paris-
4 évig tanulmányozta
a harai népéletet.
Tanulmányút Italia,
Németország, Belgium
Franciaország. 1912
óta Budapesten.

Kleopatra, gipsz 1925
Angyali üdvözlet, fa.

Kat Nürnb 1929

30.-l.

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉ

(MUSÉE DES BE

MAGYAR TÖRTÉNELMI KÉPCSARNOK
GALERIE HONGROISE DE TABLEAUX HISTORIQUES)

ÚJ MAGYAR KÉ
(NOUVELLE GALERIE HO

Szám: 658/1932

Tárgy: Dr. Szentiványi Gyula fizeté
előleg iránti folyamodása.

Mellékletek száma: 2 drb.

A válaszirat alapjául szolgáló szám: —

Nagyméltóságú Mi

Pártolóan felterje

Mély tisztelettel

Pásztor János

Szobrász

1929. márc. Koll. Kiáll.
Hódmezővásárhely

Kubikos, Kleopátra, Fürdőző nő (bronz), Iluska (fa), Fájdalom, János bácsi (gipsz) Szférák felé (márvány).

KUPELWIESER, LEOPOLD (osztrák festő, 1796—1862)

Maria Immaculata

Félköralakú felső záródással, vászon, olaj, 87×56 cm. — Rényi 24. l. — Maszlaghy II., 360. szám.

LAMPI, JOHANN BAPT., ID (osztrák festő, 1751—1830)

VII. Pius pápa arcképe

Vászon, olaj, 112×86 cm.

Consalvi bíboros

Vászon, olaj, 100×76 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 846. l. — Maszlaghy II., 277. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20., 4. l. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 827. l.) — Gerevich PA, 230. l.

LAMPI, JOHANN BAPT., IFJ. (osztrák festő, 1775—1837)

Ottoboni bíboros

Vászon, olaj, 72×66 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 112. l. — Maszlaghy II., 276. szám. (Ismeretlen.)

Pásztor János

Nobrász

cród

Fejérváry József: A mi fiaink... Hódmezővásárhelyi művészek kiállításának katalogusa

Hódmezővásárhely, 1926. ápr. — Kiállítva: Munkácsy-fej, Engelgés, Beethoven-fej, Nói fej, Varró-nő, Zsuzsánna, Pihenő vízhordó leány (~~terrakottál~~), Kisértés, Bucsuzkodás (márvány), Herusch mérnök (gipsz), Ivó nő (bronz).

Mea culpa, Elűző 4, Varakozó, Huska, Szántó-vető (terrakottal)

NÉMET FESTŐ, 1520 körül

Mária és Ker. Szent János

Fa, tempera, 123×60 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 50. szám.

NÉMET (NÉMETALFÖLDI?) FESTŐ, 1520 körül

Szent György a császár előtt (147. kép)

Szent György lefejezése (147. kép)

Fa, tempera, 117×48, ill. 117×47 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1933.
Gerevich Tibor megállapítása szerint a kölni dóm Szent György-oltáráról. V. ö.: Paul Clemen: Der Dom zu Köln. Düsseldorf, 1937., 229. l.

NÉMET (KÖLNI) FESTŐ, 1520 körül

Szent Orsolya és a tizezer szűz vértanusága

Fa, tempera, 78×84 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi, Biharvármegye, 250. szám. — Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 23. szám.

NÉMET (ÉSZAKNÉMET) FESTŐ, 1520 körül

Sokalakos Kálvária

Fa, tempera, 145×244 cm.
Osnabrückből került Rómába, hol Simor prímás vásárolta, 1873. — A kép egyes alakjai és csoportjai Dürer-metszetek (B. 41., 85.) után.

Pásztor János

l.

Lykaszobr 96-14.

52. l.

Pásztor János

szobrász

rvód

Ibl Svájc 1944

Pásztor János

Nád

Ibl Ervin
Képzőművészet-
Bpesti kiadás
1925. 300 l.

szept. 577. sz.

elsöe, 11. dr. Neufeld József
Pál Bpest, József körút... , 13.
lesinger Ignác Zólyom, 15. dr.
Géza, Zólyom dr. Wiener József
sz Ernő Lipót-körút 13. 17. m.
etősége Besztercebánya, 18. özv.
Oláh Gábor Miskolc, 20.
ő, 21. kir. jb. vezetőjét Stubnya
orsz. bizottsága töv. kápv. a
. Bpest, Vámház-körút 7. 23.
zsébet-körút 54. 24. Primusz
ános bank r. t. igazg. Losonc,
vics Lipótne, 28. Marmorstein
30. Pollacsik Salomon Zólyom,
chajtást szenvedő ügyg. (1909 v.
lia cáe Alsókubin 32. [illegible]

Pásztor János

Figyelő huszarok nobrat
Szégyen, bronz
Vizhordó leány, bronz
Kubikos, gipsz
Lovasszobor terv, gipsz
Generisch Antal dr. plakettje
Bányász
Bucsuzkodás) nobrok
2 drb Arckép, nobormi
A szégyellős nő
Női arckép
A vásárhelyi fahonvéd modellje

Szeged 1917

Plakett.

Budapest, 1928. máj. 7.

emlékek Országos Bizottságának

Budapest

csénk értesiteni, hogy az 1925. márc. 10-én
átirat szerinti feltételek mellett, a Müem-
ttságának kiadásában megjelenő ötödik soroza-
" tárgyu képeslapokat bizományi eladás vé-
gy a mostani, mint az előbbeni sorozatokat ~~kk~~
biztositás nélkül raktáron fogjuk tartani.-
küldemények továbbra is a Müemlékek Országos
ra, dr. Révffy Ernő tanácsos urhoz, Budapest
Szamvevőség 3/a. cimre lesz küldendő.

Kiváló tisztelettel

DIVALD GRAFIKAI MŰINTÉZET

Pásztor János

koll. kiáll. az
alábbi kiállítás Eere-
tében

cód

Ybl Ervin: Őszi ki-
állítás a Műcsarnokban.
Budapesti Hirlap.
1930. okt. 19.

üemlékek Tekintetes

os Birottságának

Budapest.

jelentem, hogy folyó év május 27-
nagybecsü intézkedése értelmében
öskerentegylet Zolyomi Fiókjával a
megkötöttem és ezt 3 példányban ide
terjentem fel kegyeskedjék a javá-
á veretése utan két példányt a mi

Pásztor János

cvőd

Aliquis

4/. l.

Pàstor Janos

l.

Kat Beograd

1931

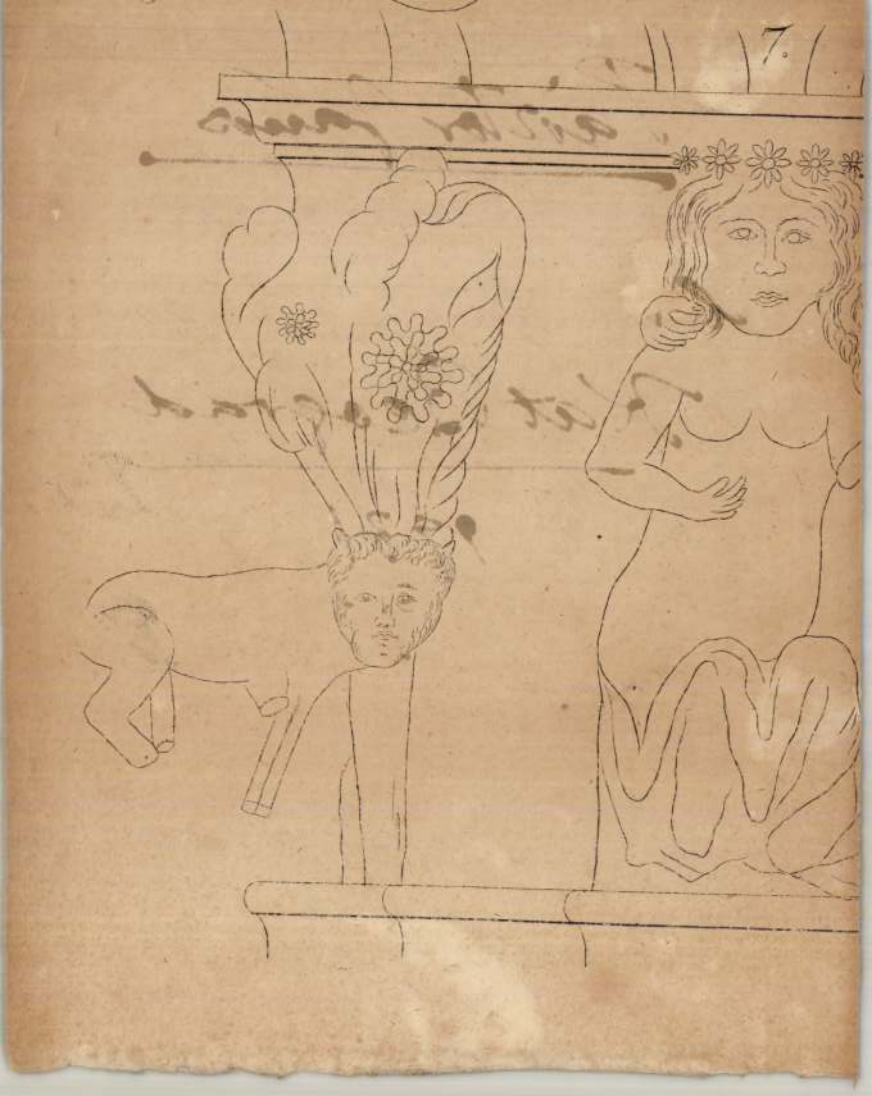

Pásztor Jánu

vöa

Ibl Ervin

Képrőművészek

Bpesti Hemle

1931. máj. 307.1-

Szászváros, 1909. VIII. 27.

Telefon szám 26. Cheque szám 20840.

ékek Orsz. Biz. Budapest.

n hivatkozva

903 számú

, tátor vagyok, az

nel csatolni.

at jövőre is készség-

naradok

mély tisztelettel

Adler Arthur

Pásztor János

nebrán

+ Budapesten

1945. január

elején

A lágymányosi

ref. lelkész

közlése -

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Pásztor János

erőd

Bundgra

45. l.

Pásztor János

Bucsuzkodás

repr.

Pipics Zoltán dr

Igy nézd a népet!

Bp. é. n. 112. l

Kályhafiók mintáról forma a XVIII.

századból III. 217

Pásztor János

Alexmagyszobr910-5

183. l

ÉRTESÍTÉS.

T. C.

Bátor vagyok szíves tudomására hozni az ujabban

leszállított tüzelőanyag áraimat,

melyek

házhoz szállítva értendők.

Száraz apr. cserfa		**P. 3·80**
Száraz apr. fa	cser és bükk	**P. 4·20**
Száraz apr. fa	bükk	**P. 4·60**
Tatai brikett,	fűtőértéke 5750 kal.	**P. 5·20**
Tatai szén,	fűtőértéke 5320 kalória	**P. 5·20**
Hazai szén		**P. 1·30**

Pásztor János

Ernst Múz. kiállításai

CXXXI. 1932

159, 161.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

V., Vitzegrádi-u. 36. IV. em. 1.

Pásztor János

Kazinczy szobrának
női figurája az alábbi
kiállitás magyar pavillonja
előtt.

vód
=

Náddi Pál dr. Iparmüvé-
szetünk kiállitása Brüsszel-
ben ~~(1934)~~ "

MAGYAR IPARMÜVÉSZET

1935. 173. l.

Pásztor J.

Festmény a törvényszék előtt. Tanulmány egy elvi határozat felett.

Petrik 1886-1900

talan szállítását ellenőrzi és őrködik, hogy azokból semmi el ne idegeníttessék;

j) távolléte vagy akadályoztatása esetén az előadót a Főfelügyelőség és Tanács irodájában a jelen Ügyrend 6. §-a értelmében helyettesíti.

c) A tollnok.

8. §.

A tollnok az előadó, illetve a titkár utasításai alapján:

a) vezeti a Tanács és a Főfelügyelőség iktató-, kiadó-, mutató-, pósta- s egyéb könyveit, végzi az expedicziót s ügyel arra, hogy csakis a főfelügyelő vagy helyettese, a Tanács elnöke, vagy az előadó által kiadott, hibátlanul letisztázott s aláírt ügydarabok továbbíttassanak, mely czélból a tisztázatokat a fogalmazványokkal még aláírás előtt pontosan összeolvassa;

b) végzi az ügydarabok irattári pontos kezelését s nyilvántartja az előjegyzett ügyeket s a beérkezett ügydarabok elintézését;

c) a közgyüjtemények számára a Tanács

Pásztor János

1933 feb márc

Ad astra. Asvák-
hegyi csillagászati
intézetben

Klebelsberg emlékkiáll Mücsarnok

Pásztor János

1933 febr márc

1. Kinizsi. Testnevelési Főiskola.
2. Szenczi Molnár Albert, Debrecen
3. Toldi, részlet, Testnevelési Főiskola

Klobelsberg emlékkiállítás Műcsarnok

Pásztor János

1933 feb. márc kiáll.

IX. 9. (szántó, magvető, arató, herendi porcellán)

Klebelsberg emlékkiáll Múcsarnok

Pásztor János.

1. A magvető (Bronz.)
2. Arató, bronz
3. Szántó, bronz

1933 főv Új szerzem.kiáll Műcsarnok

Ausgeschieden i. d. Bibliothek

Pásztor János

Engelgés c. szobrának repr.

KMTárs 1927. tájés
Életk. kicill. kat.

Pásztor János

koll. Ciáll. a Műcsarnokban

KMTárs 1930. őszi Ciáll. Kat.

IV. terem 1—31
V. " 32.—44
XIII. " 45-61.

Pásztor János

— **Pásztor János egyik lábát amputálták.** Pásztor János szobrászművész egyik lábát a budapesti Balay-klinikán amputálni kellett. Pásztor János Hódmezővásárhely szülötte s betegségének híre nagy részvétet keltett.

Új Magyarság

1942. ápr. 24.

Budapesti XII kerületi

830 szám

1942 [illegible]

Ng.

Dr. Szentivan

[illegible]

Hivatalból
közszolgálati ügyben
postadíjköteles

Közp. nyomt. XL. cs. bc

Pásztor János

szobrász

Pest, 1943. jún. 9.

Kassa ajándékba kapta II. Rákóczi Ferenc lovasszobrát

Kassa, június 9. Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratban közölte, hogy a városnak adományozza *Pásztor* János szobrászművésznek II. Rákóczi Ferencről készült kisméretű lovasszobrát. A műalkotást a »Magyar művészetért« kiállítás bezárása után szállítják Kassára.

Spanyol iskola a XVI. szaiadtól:

Férfi képe:

Férden látható és
~~[illegible]~~ alól, ül~~[illegible]~~ h
vő és visszanéző macskán
ékköves aranygyűrűt hor

„. A . V
que no ay
placer
Sin ay
1569"

135

Keskeny karimájú kalapp
szeme, bajusza és szakála
kilátszik és köpenyegét vál
berakott fadisszel.

Olajfestés, fára, me
~~Spanyol iskola a X~~
Régi aranykeretb

45.30
269.10
600 3 1 4 40
26.92

453

Pásztor János

gyomai származású szobrász

Virhordó leány c. bronzszobra a Képzőművészeti Társulat ajándékaképen az alábbi múzeumban.

Rell Lajos dr: A Békéscsabai Múzeum. Békéscsaba, 1914.

79. ~~[illegible]~~ l.

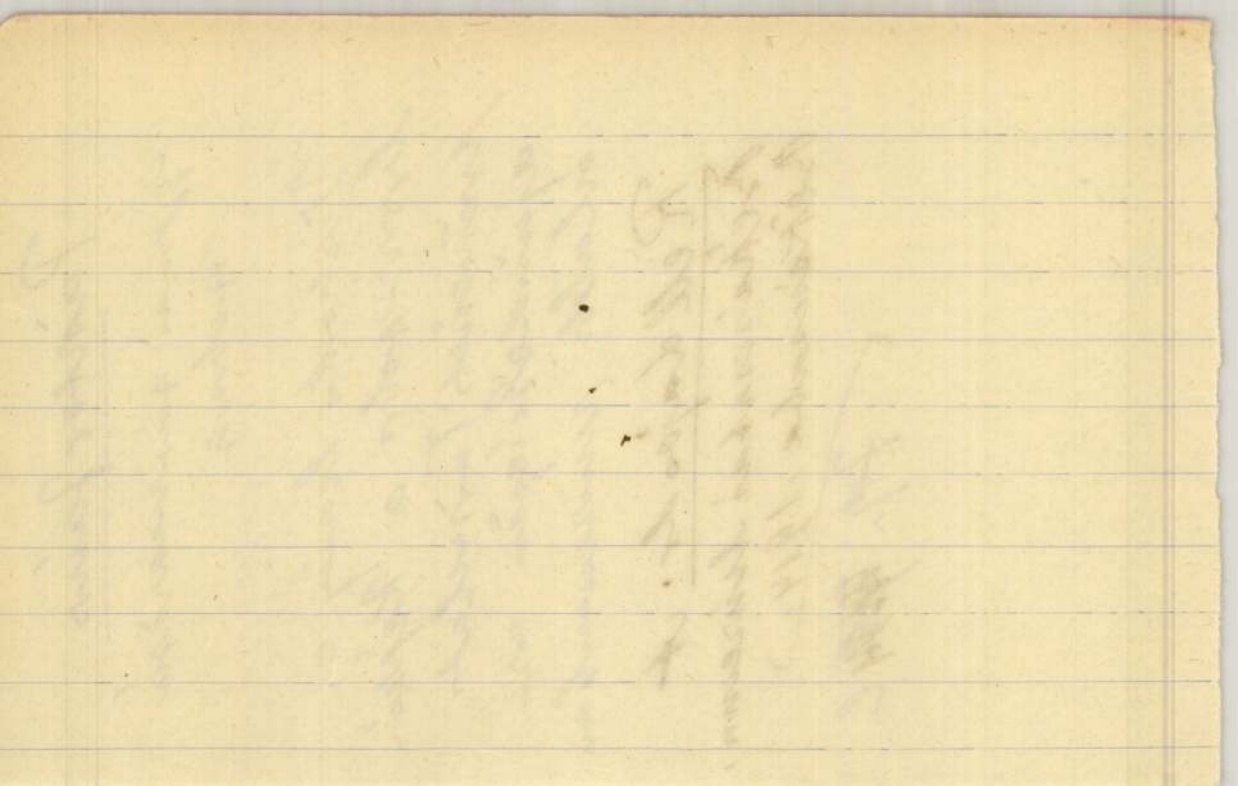

Rómay Mária

Benczc László: Anya gyermekével, ef.

SZABAD MÜVÉSZET

1955.1.sz. 2.l.

/V.M.Képzőmüv.Kiállitás./

PÁSZTOR JÁNOS :

206. Magvető. - Szobor, br. Mag.: 58 cm.
Jelz.a talapz.felül: "Pásztor J".

Székesfov. kept. jub. kiáll

1944.

Pásztor János

BÜKY BÉLA :

37. Egyke. - Olajf., v. 74 x 95 cm. Jelz. l.j.: "Büki 1941".

CHIOVINI FERENC :

38. Szent László. - Olajf., v. 51 x 41 cm. Jelz.l.j.: "Chiovini F. 941".

CSELÉNYI ELEMÉR :

39. Önarckép. - Olajf., v. 36 x 48 cm.Jelz. l.j.: "Cselényi 1941".

CSER KÁROLY :

40. Angyali üdvözlet. - Dombormü, terr.

Pásztor János

Szerepelt a modern protestáns művészet kiállításán.

MO. 1939. X. 21.

Pásztor János

Alkotása szerepel a művészeti sorsjáték anyagának kiáll.-án.

N.U.932.II.11.

Pásztor

Alkotása szerepel a magyar művészeti sorsjáték anyagának kiáll.-én a Nemzeti Szalónban.

Est, 932.IV.10.

Pásztor János

ród

Kisléghi Nagy István és

Pogány Frigyes:

Szobrok és emlékművek

a városban.

Magyar Építőművészet

1943. nov. szám-

:gesebb eszméinek hirdetői is. Az új
:san túlérett skolaszticizmus helyére
z egyházatyák írása mellé Platont és
umanizmus. A Nagy Lajos-kori elő-
lláriákból és az egyetemekből.
:rikus kultúra tüzét élesztették, előbb
ız újkor egyik legnagyobb szellemi
a tudománytörténet. Ha e humaniz-
m feltámasztását, egyszóval az antik
ez a nagy szellemi erőfeszítése nem
ızadi román-reneszánsznál. A huma-
l és napfényrehozásánál, mint ahogy
elentőségű része az antik emlékek
és eszmény. Legfőbb alkotóelemei
adaiban.
nanizmusa mélyen ereszti hajszál-
ıt Nagy Lajos kora, ha tisztán csak
ván országalapítása még szellemileg
lső templomaink oszlopfőjén feltűnő
A XII-ik századig délfrancia proto-
újul meg és tart egészen a XIII.
ıyező a középkoron át, irodalomban
ı, hogy Petrarca és barátainak klasz-
ényes, hogy a kolostorok megőrizték
etbe a Karoling reneszánsz oszlop-

Pásztor János

részt vett az alábbi
kiáll. magyar csoportjában

Cat Firenze 1927
98. l.

sa már régóta izgató problémája
eredménnyel Czobor Béla kutatása
áradi lovasszobor feje után készült.
zült herma a lovasszobor fejének
a fontosabb vonásokat, mint a
kezelését, Szent László jellegzetes
lószínűsíti ezt a hipotézist a győri
ata is, különösen a fej formáinak
ötvösműhelyükkel való kapcsola-

ágai Szent György-szobor, Márton
szobor évtizedek óta a szakirodalom
tték tagadásba eredetiségét, tartják
l kapcsolatát a magyar művészettel
ő problémák és kételyek két kérdés
echnikai és művészi szempontból,
i hovátartozásának, művészetének

ent György-szobor, mai rendkívül
ó talapzatát, pompás mozgású lovát
érdés technikai részét cseh szakértők

Pásztor János

Erdélyi Árpád:
A Madách-szoborpályázat.
Művészet. 1938. 5. sz. l.

empera, 143×54·5 cm.

CHERELLI, FRANCESCO (római festő,
1702—1788)
p
n, olaj, 115×132 cm.
Gerevich PA, 241. l. (Zuccherelli.)

KÉPEK

BARAN, FRANCISCO DE (spanyol festő,
598—1664) KÖVETŐJE
Izidor feltámaszt egy halottat
n, olaj, 50×55 cm.
epold—Homor 97. l.

ÖLDI,
MAND KÉPEK

, olaj, egyenkint 33×47 cm.
aszlaghy II. 385—386. szám.

, JAN DE (németalföldi festő, † 1529 körül)
Szent Kristóffal (128. kép)
npera, 26×36 cm.

Pásztor János

a Liber Endre alpolgármester síremlékére kiírt pályázaton a megbízort nyerte.

Magyarország

1937. okt. 23.

Dr. VÁCZY JÁNOS.

KILENCZEDIK KÖTET.

1811. JÚLIUS 1.—1812. JÚNIUS 30.

BUDAPEST, 1899.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KIADÁSA.

Ára 5 frt.

Pásztor János

1.

Szépművészet

1941. 70. l.

Pásztor János

Rerrich Béla terve után
készítette a szegedi nemz.
emlékcsarnok köv. szo-
bormüvét: Csanád
vezér legyőzi Ajtonyt
és meghódítja a tiszai
vészeket. Relief

vrod
Szegediemlékcsarn

półrok

dzienne

Pásztor János

nekrológ

Pesti Napló 1934. aug. 19. (Kormányzói kézirat II. Rákóczi Ferenc koporsójának felállításáról.)

Valamennyi budapesti napilap 1934 aug. 19-i számában.

Pásztor János

ród

Kállai Ernő:

Őszinte beszámoló egy beszélgetésről -

Magyar Csillag

1942. I. 46. l.

CERQUOZZI, MICHELANGELO (római festő, 1602—1660)

Krisztus töviskoronázása

Vászon, olaj, 64×76 cm.
A Capese—Zurlo és San Marco gyűjteményből.

CREDI, LORENZO DI (firenzei festő, 1459—1537)

K *Mária Magdolna mennybemenetele* (72. kép)

Fa, olaj és tempera, 52×39·5 cm.
A Bertinelli gyűjteményből.

Rényi 15. l. — Maszlaghy II., 101. szám. (Credi.) — Gerevich: A Újság, 1916. júl. 20, 3. l. — Gerevich: Az prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 231. l. (Képe 228. l.) (Credi, nyers műhelyvázlata a római Sterbini gyűjteményben.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172—173. l. — Exhibition of italian art. Royal Academy of Arts. London, 1930., 369. szám. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berti—Toesca 954. l. (Képe 953. l.) (Credi, a filadelfiai Johnson gyüjteményben replikája.) Van Marle XIII., 1931., 312—314., 316. (Képe 313. l.) (Credi.) — Lepold—Lippay 55. l.

CRESPI, GIUSEPPE MARIA (bolognai festő, 1665—1747)

Jézus születése

M.D.K.

Pásztor János

Szobrászművész hősi emlékműve Makon van fel-
állitva.

Makó.
Városok Lapja 1943. 24.szám. 273.old.

Pásztor János

„Halász" c. Hobrányi fotója.

Galai Imre: Balatonfüred
Képzőm. Alap. Bp. 1964
17. old

Pásztor János

A Hódmezővásárhelyi Majolikagyár alapítói közé tartozik.

Végvári Gyula: A kerámiagyártás problémái a Hódmezővásárhelyi Majolikagyárban; Ipari Művészet, 1969. 3. sz., 62. l.

Pásztor János MDK

Fürdőző, bronz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállítás
A Magyar Művészetért c. kiáll.

M.D.K.

Pásztor János, szobrász

is bekapcsolódott az Endre Béla által 1911-ben Vásárhelyen alapított Művészek Majolika Agyagtelepének munkájába, akol a népművész és iparművész kettős szövetségét akartár megteremteni.

Dr. Bényi László: Endre Béla

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp. 1966. XXI évf. máj. 27 sz.

986 old.

Pántor János

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán

Pórai Újság 1927. IV. 3.

Pásztor János

Sokat dolgozott Hódmezővásárhelyen, ugyanúgy, mint Rudnay Gyula.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 28. l.

Pásztor János

A Szegeden felállított Vásárhelyi
Pál szobor mellékalakjait készítette

Szeged szobrai
Délmagyarország, Szeged 1969. okt. 19.

Pásztor János

Példaként kerül említésre: szakmailag megbízható, de szellemében elavult szobrászművész.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina, 1968, 42. l.

Pàsztor János

Emlitve

Szinanka György. Alföldi tanyat-Tanyár
Szabad Tolsi, Tsp. 1969. aug. 31. 8.l.

Pásztor János

Tanítványa Kocsis András.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. / Fomó
Győrgyné, Lis Fomós / Budapest, 1969
1-617 l

288 l

Pásztor János

Említve

Pánkány László: A Petró-gyűjtemény kiállítása

Déli Hírlap 1970. máj. 3.

MDK

Pásztor János, szobrász

Képes levelezőlap jelent meg Pásztor Jánosnak a martonvásári parkban elhelyezett Beethoven-szobor-portréjával.

⌐ : Beethoven - Képeslap 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 26.

Pásztor János
szobrász

Petrás István fotósorozatának
7 képén „Búcsúzbodás" c. szobra
szerepel.

Maiffy Albin: A feinyhipsket . . .
Művészet, 1970. május – 18 lap.

Pásztor János

műve, Rákóczi I. Ferenc lovasszobra a bp-i Kossuth Lajos téren áll.

M. Tóth.: Profile of a sculptor. Daily News, Budapest, 1968. szept. 18.

21.

Pásztor János
szobrász

Méltatás.

Maiffy Albin: Borics Pál szobrászművész
Művészet, 1970 január - 26 lap.

Pásztor János
nobrász

A Béosi kapu téren álló Karinthy
nobor hőalakjainak alkotója.

Máffy Albin: Borics Pál szobrász művész
Művészet, 1970. jannia – 26 lap

Pásztor János.

zobrázzművész

A Varsában rendezett magyar kiállításon résztvevő művészt a varsai képzőművészeti társulat tiszteleti és elismerő oklevéllel tüntette ki.

Magyarság, 1927. okt. 4.

Pásztor János.
festőművész

A Hűcsarnok táj- és népéleti kiállítás állami vásárlóbizottságának tagja.

Magyarország, 1927. jan. 29.

Pásztor János

A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács
külföldi kiállitási bizottságának tagja volt.

M.929.XII.19.

Pásztor János

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Pásztor János

A megalakult Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének szakosztályi elnöke.

PH. 932.V.24.

Pásztor János

Szobrokkal nagyon az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása a régi Műcsarnok-ban

Magyarság, 1927 XI. 27

Pántos János II. M.M. III. 212.

Sz. 20.

Hádnerőtérszerhely: Nizmyai gentor (1899.)
Hetési kut – vizmarító parentlany (1908)

1905 – Munkány – szabad pénzpénzt. Sikor. (Rodinkas hasonlítjuk)
Első, de nem az ötvé a magyarban.
1910 Bp. Várbaszárban mutatva.
„Elutott" – Rátli gyönyg díj (1914.) Ferenc József ösztödíj (1915)
1920 „Primavera" Kis arany. Bp. vizkusfőr. vizsátalta mag.
Hollandiában is magvettek.
1925 „Cleopatra"
1921 „Vásárosok" – Vasary-díj
1922 – zsuzsa
„Vízhordó" „Szigyen" „Fájdalom" – ÁK. tul.
M.M. II. e. 43
Kezertes. (1. 19 e. M.M.) „Ivó"
Barta Károly sírsemlek. 1 díj – br. Kalmer díj. Szinyei nagydíj.
Szabadságtér (Kelet.) – több közi emlek.

Pászlor János
szobrász

M.D.V

Pászlor Jánosné, a művész
felesége 1966-ban meghalt.

Sobyniár István: In memoriam . . .
hűvészet, 1966. október – 43 lap

Pásztor János

Résztvett a Balló Ede-pályadijat odaitélő bizottságban.

P.H. 1931.Máj.14.

Pástor János

irányzata rokon az impresszionista szobrászatával; „Búcsúzkodás" népi rzéner, jellege hangulati értékkel jelenik meg

Die Kunst der Jahrhundertwende: Ausstellung; István király muzeum közleményei, Serie D; Nr. 41. Székesfehérvár, 1965.

11 l

Pásztor János

Vízhordó lány, 1910, bronz, 52.3 cm.

Die Kunst der Jahrhundertwende,
Ausstellung; István király múzeum
közleményei, Sorie D. Nr. 11. Szék-
esfehérvár, 1965. 171.

Pásztor János

mütermében dolgozott, 1924-28-ig

Kocsis András.

Gádor E.: Budapest kobrai, Budapest, 1955. 38 l.

Pásztor János szobrász

1905-ben telepszik le Vásárhelyen, s 5 évig dolgozott ott.

Almási Gyula Béla: Tornyaték egy új festőiskola alapjait szakták le

Csongrád Megyei Hírlap 1969 II. 2.

Pásztor János

A búcsúrás, 1906.
(repr.)

Popány Ö. Gábor:
A Magyar Nemzeti Galéria, 32. l.
Budapest 1966

Pólya János

Gyomán született 1881-ben, Budapesten halt meg, 1944-ben. A budapesti Iparművészeti Iskolában, majd Párizsban - Rómában tanult. Utóbb Magyarországra jött, Hódmezővásárhelyre.

Gádor E.: Budapest polgárai. Budapest, 1955. 431.

Pásztor János

Fedrusz János, Zala György, Szentgyörgyi István, Pásztor János, Kisfaludi Stróbl Zsigmond az akadémiai szobrászat megszemélyesítője.

Pogány Ö. Gábor, A Magyar Nemzeti Galéria (vezető) 26. l.
Budapest 1965

Pásztor János

„Szenci Molnár Albert" emlék (Debrecen), a szegedi Pantheon több szobra: Lebontott bpesti szobrai: „Kelet", „Csendőr vértanúk" emlékszobra

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 441

Pásztor János

„Kazinczy kút", I. ker. Mécsikapu-tér, 1936-ban állítottak fel, bronz, talapzata harasztimészkő; 2.30 m magas, talapzaté 2,10 m. Pásztort bízta meg a Főváros Kazinczy halálának évfordulója alkalmából.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest 1955. 441.

Pásztor János

„II. Rákóczi Ferenc," v. ker. Kossuth Lajos tér, 1937-ben állitottak fel, bronz lovasszobor, talapzata svéd gránit; 6 m magas, az épitménye 4,70 m.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 44 l.

Pásztor János

Emlékmuzeum nyílik a Szüvet u 15-n. alatt (Bp.)

Kolosi Tamás: Idősek és fiatalok

Ifjú Kommunista 1968 X.

Pásztor János

1. építészeti rész tervezője Györgyi Dénes. II. Rákóczi Ferenc halálának 200 évfordulója alkalmából kapta Pásztor a szobor készítésének feladatát, közvetlen állami megbízás alapján.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 44 l.

Pásztor János

„Tompa Mihály," XIII. ker. Margitsziget 1940-ben állíttatták fel. Az alapzattal egybefaragott mészkő mellszobor, 3,90 m magas.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 44 l.

Pásztor János 8

Eredétileg egy mellékalak is tartozott a poborhoz: öreg magyar lantos ülő alakja. Ez a háborús események következtében elpusztult.

Gádor E.: Budapest pobrai, Budapest, 1955. 44 l

Pásztor János szobrász
160 darabos hagyatéka
a Nemzeti Galériába került 1968-ban

Tamás Menyhért: Muzeumaink uj szerzeményei.

Nagyvarsa 1969 I. 9.

Pásztor János

II. Rákóczi Ferenc" egész táblás,
"fekete-fehér fényképreprodukció.

Gádor E.: Budapest dobrai, Budapest, 1955.

Pásztor János

„Kazinczy kút" egész tábla, felette fehér fényképreprodukcióval.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955.

PÁSZTOR JÁNOS

a Bécsikapu tér közepén álló Kazinczy Ferenc- emlékmű alkotója (a költő halálának 100 éves évfordulójára, 1931-ben avatták fel)

A budai vár Bp., 1958.

/21

MDK

Pásztor János szobrász, Bp.szfv. I.dij. és elism. okl.

Hősi emlékek pályatervkiállitásának dijnyertese: Ép. Ip.-Ép. Müv. 1927. szept. 1. 152 l.

MDK

Epitß Ipar. 1910. nov. 6. 447 l.

Pásztor János
Az elüzött, repr.

Jépzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 144 l.

Pásztor János, szobrászati dij
Elüzött

Képzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 129 l.

Pásztor János, 1200 koronás Ráth György-féle dij
Elüzött, c. szobormüért.

Müvészet 1914. 87 l.

Pásztor János
Kisértés, márvány

[illegible] tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 9 l.

Összes

Ezeket a kö

5 P.-vel számitva 245 P.-ért

jük szives értesitésüket, vaj

igényt tartani.

Maradt

Budapest, 1936. január

háznagy h.

Pásztor János
Bünbánó

Ernst Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 17 l.

FŐSZÉKE
KINC

Pásztor János
Várakozó, márvány

Ernst-Múzeum (XXII. /jubileum/ kiállítás.
1932. május, 17 1.

167. kép. *Magyar szobrász 1480 körül:*

a gyöngysort szerezze meg nekem, akkor elérn célját, nyolc nap mulva megtarthatjuk az eljegyzés

— A kívánsága parancs, darling. Az ékszer me szerzése gyerekjáték, — hajolt meg udvariasan a fi tal Thorton. — Úgy tudom azonban, hogy az ily drága ékszerek behozatala tiltva van. Az érték ötsz rösét vetik ki ránk vám címén.

Maud türelmetlenül toppantott:

— Hiszen éppen ez az! A gyöngyöket csempés úton kell behozni Amerikába, a társaság szempor jából csak így van meg a megfelelő értéke. Az éksz csak úgy kell nekem, ha vámhivatalnok szeme ne látta. Ez a feltételem.

— Jól van Maud! Majd gondolkodom róla.

— Egyszóval, szól a titkárjának, — nevetett szőke leány. — Magának feltünően kevés tehetsé van a gondolkodásra, Charley!

— Majd meglátjuk, Maud! — villant meg fiatalember szeme. — Holnap utazom Európába. fontos az, hogy itt titokban maradjon minden . . .

. . . . Másnap reggel Charles Thorton csakugy útrakelt, hogy csekkönyvével felszerelve résztvegy a berlini árverésen. S két órával később, hogy a gőz kifutott a kikötőből, Newyork utcáin százezern rikkancs bömbölte és üvöltötte a déli kiadás sze zációját:

„A MILLIÁRDOS ÉS A VÁMHATÓSÁG PÁRBAJA!" — MISS MADISSON A CÁRNÉ GYÖNGYSORÁT KÉRTE NÁSZAJÁNDÉKUL VŐLEGÉNYÉTŐL, DE CSAK ÚGY, HA VÁMMENTESEN CSEMPÉSZI BE AZ ORSZÁGBA — NEWYORK IZGALOMMAL VÁRJA, HOGYAN DŐL EL A VAKMERŐ JÁTÉK!"

Newyork felfigyelt a furcsa hiradásra, amely valamennyi amerikai lap átvett. Országszerte fog dásokat kötöttek, nagy volt az izgalom s napokon

gyöngysora Charles Thorton tulajdonába ment át, de még mindig, a leghalványabb fogalma sem volt arról, hogyan csempéssze át a csodálatos ékszert.

Amikor az árverés napjának estéjén szállodai szobájában kiemelte bársonybéléses tokjából a kékes, eleven rózsaszínben égő, csodálatosfényű gyöngyöket, a tulajdonos öröme és büszkesége markolta át szívét. Ugyanekkor azonban kínzó nyugtalanság fogta el.

— Igazi királyi ékszer, — mormolta maga elé — valóban Maud fejedelmi alakjának díszítésére való. De mi lenne, ha a végén be nem vallott áru címén elkoboznák?

A vagyonszámba menő veszteségen felül egész Newyork rajta mulatna, az eljegyzés minden bizonnyal felbomlana és hosszú időre lehetetlenné tenné magát a társaságban.

— Szivesen adnék ötvenezer dollárt, — kiáltott fel kétségbeesetten Thorton, — ha átsegítene valaki ezen a súlyos helyzeten.

Johnny, a titkár azon nyomban jelentkezett:

— Well, — mondotta egyszerűen, — egy ötvenezer dolláros csekkért vállalom a dolgot. Kérem a gyöngyöket, kérek huszonnégy órát az előkészületekre és öt nap mulva Newyorkban átadom az ékszert.

*

Az egyességet megkötötték és a *Bremen* két nap mulva elindult velük Newyork felé. Alig ért az óriásgőzös az Óceánra, az első huszonnégy órában már nagy izgalom támadt a hajón. Az őrtálló matróz este tíz óra tájban, — amikor az elsőosztályú fedélközben javában táncoltak a párok, — vészjeleket adott síp-jával s ugyanakkor a fedélzeten sétáló utasok segélykiáltásokat és vízcsobbanást hallottak, mint amikor valami nehéz test zuhan a tengerbe. A hajógépek működése azonnal megállt, fényszórókkal kezdték kutatni a tenger színét, mentőöveket szórtak a hullá-

Az élet hieroglifjei. Pásztor János szobormüve

országi és amerikai vizsgálatok pontos számokkal is szolgálnak idevonatkozóan. Ezek a számok azt is bizonyítják, hogy nem állhat meg az a nézet, mely szerint igen erős, helyesen alkalmazott fényforrások ugyanúgy kifáradási tüneteket váltanak ki az emberből, mint az igen gyengén világító lámpák. 12.000 lux mesterséges fényerősségnél, amely a déli napfény intenzitásának felel meg, a kifáradási görbe nem kedvezőtlenebb, mint 600 luxnál, — de a munkateljesítmény percentuálisan jobb. Ha — mondjuk — 60 luxról 20 luxra megyünk vissza a fényerősség szabályozásában, akkor a munkateljesítmény rosszabb lesz és a kifáradás hamarabb következik be.

Sok helyütt végeztek vizsgálatokat a *fényreklám* és a megfelelően világított kirakatok üzleti eredményeit illetőleg. Többek között azt is megállapították, hogy egyes szakmákban — így például az automobildetailkereskedelemben — a főútvonalakon megvilágított kirakat legalább olyan üzleti sikert eredményez, mint — a hirdetés. Ez is azt bizonyítja, hogy a fény *lélektani hatása* kézzelfogható, meglévő, mérhető valami, amivel számolni kell.

Hogy 12.000 luxnál, tehát rendkívül erős mesterséges fénynél sem lépnek fel az embernél zavaró jelenségek, annak oka az, hogy a hatalmas fényintenzitást évezredek óta megszokta az emberi szem — a napnál, amelynek fényerőssége a normális izzólámpáéhoz viszonyítva fantasztikusan nagy. A legújabb vizsgálatok ezzel kapcsolatban azt látszanak bizonyítani, hogy nem a mai, megszokott erősségű izzólámpák szolgáltatják az esti, éjjeli órákban a legkedvezőbb munkafeltételeket, hanem az olyan szétszórt izzólámpa-fény, amelynek hatásfoka a napéval körülbelül megegyező. Megjegyzem, hogy itt a *hatásfokon* van a hangsúly, mert nagyon természetesen nem lehet olyan fényforrásokat szerkeszteni, amelyeknél a fény keletkezésének körülményei a napéval azonosak.

A mai, modern mérnök, aki házak építésével, de még inkább lakások berendezésével foglalkozik, mindig figyelembeveszi a fényforrások alkalmazásánál, hogy a szoba milyen célra szolgál. Más fényforrás kell a szalónba és más a dolgozóba. Ez vonatkozik a fényforrás színére, erősségére, elhelyezésére. Az a rendszer, amely nálunk még dívik, hogy az új lakásba költöző csillárokat vásárol és a fősúlyt a foglalatra, a csillár formájára és anyagára helyezi, elavult és sokszor oka annak, hogy a lakás barátságtalan, az otthonnak nincs meg az igazi „*hangulata*“.

Uj Idők. 1929. dec. 1. 49. 4.

Motalko: az új üzemanyag. (Benzin és szesz keveréke.) Mühlbeck Károly rajza

A csempész

— Elbeszélés —

Irta: **H. Ilse Iwans**

A newyorki felső tízezer arisztokratikusan zártkörű világában hatalmas szenzációt keltett a dúsgazdag, csodaszép Madisson Maud és Thorton Charles, a fiatal petróleumkirályfi váratlan eljegyzése.

Maud a társaság elkényeztetett és ünnepelt aranyhajú kedvence egész sereg kérőt kikosarazott már. Fantasztikus feladatokat tűzött lovagjai elé, a középkori várúrnők és a gyermekmesék királykisasszonyai szeszélyeihez hasonlóan s aki a feltételt nem tudta teljesíteni, annak kegyetlenül kiadta az útját. Két imádóját öngyilkosságba kergette, egy pedig elbujdosott Afrikába s azóta semmi hír sincs felőle... Thorton sem kerülhette el ezt a próbát. Nyolc nappal az eljegyzés előtt a szőke szép milliomosleány így szólt hozzá:

— Olvastam a lapokban, Charley, hogy Berlinben a jövő héten árverezik a cári koronaékszerek legszebb darabjait. Van köztük egy gyöngysor, a cárné kedvenc ékszere, csupa mogyorónagyságú, hibátlan igazgyöngyből... Nos, hallgasson ide, Charley! Ezt a gyöngysort szerezze meg nekem, akkor elérheti célját, nyolc nap mulva megtarthatjuk az eljegyzést...

— A kívánsága parancs, darling. Az ékszer megszerzése gyerekjáték, — hajolt meg udvariasan a fiatal Thorton. — Úgy tudom azonban, hogy az ilyen drága ékszerek behozatala tiltva van. Az érték ötszörösét vetik ki ránk vám címén.

Maud türelmetlenül toppantott:

— Hiszen éppen ez az! A gyöngyöket csempészúton kell behozni Amerikába, a társaság szempontjából csak így van meg a megfelelő értéke. Az ékszer csak úgy kell nekem, ha vámhivatalnok szeme nem látta. Ez a feltételem.

— Jól van Maud! Majd gondolkodom róla.

— Egyszóval, szól a titkárjának, — nevetett a szőke leány. — Magának feltünően kevés tehetsége van a gondolkodásra, Charley!

— Majd meglátjuk, Maud! — villant meg a fiatalember szeme. — Holnap utazom Európába. A fontos az, hogy itt titokban maradjon minden...

....Másnap reggel Charles Thorton csakugyan útrakelt, hogy csekkönyvével felszerelve résztvegyen a berlini árverésen. S két órával később, hogy a gőzös kifutott a kikötőből, Newyork utcáin százezernyi rikkancs bömbölte és üvöltötte a déli kiadás szenzációját:

„A MILLIÁRDOS ÉS A VÁMHATÓSÁG PÁRBAJA!“ — MISS MADISSON A CÁRNÉ GYÖNGYSORÁT KÉRTE NÁSZAJÁNDÉKUL VŐLEGÉNYÉTŐL, DE CSAK ÚGY, HA VÁMMENTESEN CSEMPÉSZI BE AZ ORSZÁGBA — NEWYORK IZGALOMMAL VÁRJA, HOGYAN DŐL EL A VAKMERŐ JÁTÉK!“

Newyork felfigyelt a furcsa hiradásra, amelyet valamennyi amerikai lap átvett. Országszerte fogadásokat kötöttek, nagy volt az izgalom s napokon át ez volt beszélgetés tárgya a legegyszerűbb kis kültelki bároktól kezdve a legzárkózottabb klubokig, — mialatt Thorton titkárával, mit sem sejtve, nyugodtan hajózott Európa felé és éppen arról tanácskoztak, hogyan lehetne vám nélkül behozni a gyöngyöket.

Johnny, a titkár egész csomó csempésztrükköt ajánlott; a duplafenekű bőrönd, a kettős cipőtalp, a képkeret, virágcserép stb. ötletét mind sorra felvetette, de a vámhatóság éberségével szemben egyik sem látszott hatásosnak. Szóba került az is, hogy egy Európából áthajozó útitársnőjüket megkérnék, csempéssze be a saját ékszere gyanánt a gyöngyöket, — de ez is kockázatosnak látszott, mert semmi biztosíték nem volt arra vonatkozólag, hogy az illető hölgy Amerikában visszaadná-e a nagyértékű ékszert.

Cherbourgban azután egy amerikai lap került a kezükbe, amely bőségesen foglalkozott Thorton vállalkozásával. A milliárdos kétségbeesése határtalan volt. Mindazonáltal elutaztak Berlinbe, résztvettek az árverésen. A vétel simán megtörtént, a cárné gyöngysora Charles Thorton tulajdonába ment át, de még mindig, a leghalványabb fogalma sem volt arról, hogyan csempéssze át a csodálatos ékszert.

Amikor az árverés napjának estéjén szállodai szobájában kiemelte bársonybéléses tokjából a kékes, eleven rózsaszínben égő, csodálatosfényű gyöngyöket, a tulajdonos öröme és büszkesége markolta át szivét. Ugyanekkor azonban kínzó nyugtalanság fogta el.

— Igazi királyi ékszer, — mormolta maga elé — valóban Maud fejedelmi alakjának díszítésére való. De mi lenne, ha a végén be nem vallott áru címén elkoboznák?

A vagyonszámba menő veszteségen felül egész Newyork rajta mulatna, az eljegyzés minden bizonnyal felbomlana és hosszú időre lehetetlenné tenné magát a társaságban.

— Szivesen adnék ötvenezer dollárt, — kiáltott fel kétségbeesetten Thorton, — ha átsegítene valaki ezen a súlyos helyzeten.

Johnny, a titkár azon nyomban jelentkezett:

— Well, — mondotta egyszerűen, — egy ötvenezer dolláros csekkért vállalom a dolgot. Kérem a gyöngyöket, kérek huszonnégy órát az előkészületekre és öt nap mulva Newyorkban átadom az ékszert.

*

Az egyességet megkötötték és a *Bremen* két nap mulva elindult velük Newyork felé. Alig ért az óriásgőzös az Óceánra, az első huszonnégy órában már nagy izgalom támadt a hajón. Az őrtálló matróz este tíz óra tájban, — amikor az elsőosztályú fedélközben javában táncoltak a párok, — vészjeleket adott s'pjával s ugyanakkor a fedélzeten sétáló utasok segélykiáltásokat és vízcsobbanást hallottak, mint amikor valami nehéz test zuhan a tengerbe. A hajógépek működése azonnal megállt, fényszórókkal kezdték kutatni a tenger színét, mentőöveket szórtak a hullá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970 JUN 28

1021

FILATÉLIAI HÍREK

Ma jelent meg a Magyar Posta legújabb kiadása az Évfordulók — Események sorozatban Beethoven születésének 200-ik évfordulójára. A posta 1,— forint névértékben emlékezik meg a halhatatlan zeneköltőről. A bélyeg kibocsátásának napján a budapesti 4. sz. postahivatal alkalmi bélyegzőt használ, ezenkívül Martonvásáron — ahol annak idején a nagy zeneköltő vendégeskedett — jubileumi hangversenyt rendeznek, s alkalmi postahivatal működik majd. A bélyeget itt mutatjuk be.

Itt jegyezzük meg, hogy a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata abból az alkalomból, hogy 200 esztendeje született Ludwig von Beethoven, az emlékbélyeghez carte maximum céljára képes levelezőlapot készíttetett. A képeslap Pásztor János alkotását a martonvásári parkban elhelyezett Beethoven-szobrot ábrázolja. A képeslap matt felülete biztosítja, hogy mind a bélyeg, mind pedig az emlékbélyegző megfelelően tapadjon és ezzel tökéletes carte maximum legyen képezhető. A carte maximum beszerezhető a körök útján, valamint az üres képeslap Budapest, VI., Népköztársaság útja 42. szakboltban.

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége körlevélben hívta fel a bélyeggyűjtő köröket, hogy az árvízkárosultak megsegítésére ajánlják fel a köri vagyon nélkülözhető részét és kérjék fel a gyűjtőtársakat is az önkéntes adományozásra.

Vas Tibor

Pásztor János

községi titkáraként a párton belül és kívül is igyekszik népi demokratikus fejlődésünket megakadályozni. Szebenyi Sándor különböző álneves igazolványokat hamisított a bújkáló Bús Imrének. 1949-ben elhatározták, hogy a népi demokráciánk gyengítésére szervezkedni kezdenek. Bús Imrének az volt a feladata, hogy Hajdú-Bihar megye községeiben keressen „megfelelő embereket". Önként segítette tevékenységüket Kovács Gyuláné budapesti lakos, aki vállalta, hogy Budapesten működő szervezkedő csoporttal kapcsolatba hozza őket. Bús Imrének sikerült megnyernie többek között Varró Károly horthysta főtörzsőrmestert, aki hamis DÉFOSZ-igazolványt is adott részére. Hamis MDP tagkönyvvel is rendelkezett.

1950 nyarán az egyik Békés megyei községben Törzsök Mihály, volt csendőrtiszthelyettes gyermeke és Kiss Pál volt gátőr között olyan megállapodás jött létre, hogy alkalmas emberekből szervezkedést hoznak létre. Azt is megbeszélték, hogy keresnek egy olyan személyt, aki a szervező- és vezető munkára alkalmas. E megállapodás után Kiss Pálhoz, mint régi katonatársához menekült Bús, akit az államvédelmi hatóság körözés alapján el akart fogni. Rövid beszélgetés után Bús Imre közölte Kissel, hogy Szolnok megyében ellenséges feladattal csoportot hoztak létre. Mivel Kiss alkalmasnak tartotta Búst a korábban tervezett szervezkedés vezetésére, javasolta Törzsöknek, hogy bízzák meg ezzel a feladattal. Törzsök Mihály elmondta Búsnak elképzeléseit: A szervezkedésbe csak kiseméberekét szabad bevonni és községenként, sejtszerűen kell a szervezést végrehajtani. A csoportokat

lóan a rendezés érdeméből is. (Mihelyt *szellemi rendről* van szó, a franciák rögtön istenien elemükben vannak.) És ez a hagyománybeli folytonosság a jelenben is érezteti szabályozó és újat teremtő erejét. *Matisse* és *Rouault*, *Braque* és *Léger* mögött a stílusfolytonosság majdnem ezeréves távlata rejlik.

Az Indépendant-ról lekéstem, de temérdek métrózás és futkosás árán, a galériák hosszú során végig minden fontos művész munkássága felől tájékozódhattam, aki a Petit Palais kiállításán szerepelt. Sőt olyanok felől is, akik nem szerepeltek ott. Az utóbbiak közül *Yve Tanguy*-ban, a fiatal francia szürrealistában telt a legtisztább gyönyörűségem. Képeinek aprólékosan gondos, síma megművelése, tónusos, rajzos finomsága a régiekkel vetekszik. Tenger mélyére ereszkedő, bizarr, búváros képzeletvilága *Callot* örökébe lép.

Tanguy mellett *Max Ernst* néhány képét láttam. A képzelet dzsungeljeit, telve szörnyekkel és bűbájos ábrándokkal. Tisztára az a *Grünewald*, aki Szent Antal kísértését festette. Zsúfolt, vonagló, kéjjel és borzalmakkal terhes látomás. A francia Tanguy mellett nehézkes, bonyolult. De semmi kétség : Max Ernst lázálmú szörnyűségeiben csakúgy, mint Tanguy szellemes, elegáns fintoraiban korunk tragikus feldúltsága gesztikulál. A szürrealizmus a maga java értékeiben döbbenetesen valólátású, igaz, mély

PÁSZTOR JÁNOS

225. Fájdalom.* Márványban 25,000.000

7. KÖDÖS MA

E. M.

LXXXL kiáll.

Pásztor József

— **Pásztor József meghalt.** Pásztor József, a népszerű, kitünő író, szombaton hosszas betegség után 68 éves korában elhunyt. Pásztor József évtizedeken át egyike volt a legnépszerűbb magyar tárcaíróknak, akinek sok elbeszélése látott napvilágot a *Pesti Hirlapban*. Az Alföld népének életét, a magyar kispolgárság idilljét, könnyed kézzel, derüsen, sok kedvességgel és főként finom és mély érzelemvilággal ábrázolta Pásztor József. Az elmult világháboru idején jelent meg *A muszka vendég* cimü könyve, amely különösen nagy sikert aratott, nagy népszerüségre tett szert *Csomorkányék Pesten* cimü izes, humoros kötetével és rendkivül szerette a közönség sok szivvel megirt állattörténeteit is. Ezeket *Négylábu bajtársaink* címmel foglalta kötetbe. Pásztor József mint vaskereskedőinas kezdte pályáját, erős akarattal, nehéz életkörülmények között tett érettségit és nemcsak az irói, hanem a közgazdasági pályán is érvényesült tehetségével. Igazgatója volt a Vasipari Szövetségnek. Egy izben a Ferenc József irodalmi dijat is elnyerte, közgazdasági tevékenységéért pedig szintén több magas kitüntetésben részesült. Pásztor Józsefet öccse, Pásztor János, a kiváló szobrászmüvész mellett szivből gyászolja mindenki, aki valaha is olvasta jóleső irásait. Temetése kedden délután félháromkor lesz a farkasréti temetőben.

Pesti Hirlap, 1942. nov. 17

A nyugati arcvonal valamennyi sulypontjában

elkeseredett küzdelem folyik

Berlin, október 7.

Alex *Schmalfuss*, a Német Távirati Iroda tudósitója a nyugati hadszintérről a következő jelentést adja:

Az *Arnheimtól* délre és délnyugatra eső térségben folyó kemény harcok iramát a német támadások eredményes lendülete szabja meg. Különösen elkeseredett küzdelem dul *Elst* körül. *Wageningentől* délnyugatra a német támadó élcsoportok szivós ellenséges ellenállással szemben elérték *Opheusden*, *Dodewaard* és *Hien* községeket. Sikerült továbbá a német csapatoknak *Arnheimtől* nyugatra a Rajna alsó folyásánál további hidfőket létesiteni. Egyébként a 2. angol hadsereg négy hadtestének állandó erőösszevonása a folyosó élén, tehát az *Arnheim—Nimwegen—Hertogenbosch* háromszögben, a rajna—westfáliai iparvidék ellen irányuló nagy támadás előkészitésére enged következtetni.

Az *Aachennél* levő második sulypont körül folyó harcok ellenséges sikereiről szóló tulzó jelentésekkel szemben megállapitható, hogy a várostól északra kemény harcok dulnak ugyan, de még mindig a földrajzi fekvés megjelölésére napok óta szereplő *Palenberg* és *Ubach* helységek körzetében. A küzdelem itt a végsőkig elkeseredett és mindkét részről a legnagyobb erőllyel folyik. Az amerikaiak az időjárás javulása következtében, légi erejük részéről ismét erősebb támogatást kapták, mint az előző napokban. Az *Aachen* és *Geilenkirchen* között féluton fekvő *Kerkrade* mellett elért helyi jellegű betörést a németeknek sikerült elreteszelni. Meg kell egyébként jegyezni, hogy a szivósan védett német állások háta mögött fekvő terep nem kedvező páncélosok számára.

Metznél a helyi betöréseket már sikerült elreteszelni, mig a *Driani* városától tiz kilométerrel délnyugatra a főharcvonalba benyomult ellenség ellen megindított német ellentámadás kimeneteléről még semmit sem lehet mondani.

Chateau-Salins térségében a harci tevékenység ellanyhulása állapitható meg, mi a *Rambervillers* és a *Lure* várostól keletre eső vidék között huzódó egész arcvonalszakaszon tovább tart az erős ellenséges nyomás. *(MTI)*

Sorozatos katonai értekezletek a szövetségeseknél

Washington, október 7.

Roosevelt elnök szerdán értekezletet tartott a három főfegyvernem vezető tisztjeivel. Az értekezleten részvett többek között *Marshall* tábornok, a hadsereg vezérkari főnöke, *King* tengernagy, a flotta főparancsnoka, *Leahy* tengernagy, *Roosevelt* katonai tanácsadója és *Arnold* tábornok, a hadsereg légiflottájának főparancsnoka. A Fehér Ház az értekezlet tárgyáról semmit sem közölt.

Ottawa, október 7.

Az USA részéről összehivott nemzetközi légügyi értekezlet előtt októberben Montrealban angol birodalmi légügyi értekezletet tartanak, mint *Mackenzie King* kanadai miniszterelnök közölte. Az értekezleten az angol birodalom országai közötti légijáratok létesitését beszélik meg. Kanadai körökben az értekezletet ugy értelmezik, hogy az angolok megkisérlik biztositani a birodalom egységét az amerikai monopolizálási kisérletekkel szemben, még a döntő viták előtt.

Newyork, október 7.

San Franciscóban vezető amerikai katonai személyiségek értekezletet tartottak a csendesóceáni hadszintéren követendő hadászati tervekről. A *Newyork Times* ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy ennek az értekezletnek eredményei talán csak hónapok mulva mutatkoznak meg. Senki sem mondhatja meg — irja a lap —, hogy mikor ér véget a csendesóceáni háboru. *(NST)*

Az angolszászok nem közvetitenek többé a lengyel kérdésben

Berlin, október 7.

(Interinf.) Egy londoni jelentés érkezett, mely szerint *Eden*, mikor visszatért quebeci utjáról magához hivatta *Mikolajczyk* lengyel miniszterelnököt és *Rooseveltet*, valamint *Churchillel* folytatott megbeszélései eredményeként közölte vele, hogy Anglia és az Egyesült Államok a mult év novemberében *Sztalinnak* lefolytatott alapvető megbeszélések alapján nincsenek abban a helyzetben, hogy továbbra is közvetitsenek a lengyel számüzött kormány és a Kreml között. Bár *Churchill* küszöbönálló alsóházi nyilatkozatában, melyet a külpolitikai helyzetről fog tenni, nem fogja közölni ezt a határozatot, mégis ismételten felhivást intéz a lengyel kormány cimére, hogy igyekezzék rövid időn belül megeegyezésre jutni Moszkvával.

A londoni jelentés szerint *Eden* igen nyilt volt *Mikolajczykkal* szemben. Elismerte, hogy a lengyelekkel szemben alkalmazott orosz hangnem és az alakjában gyakran nyers orosz makacsság természetszerüen visszatetszést keltett Londonban. Az angol kormány diplomáciai uton több izben figyelmeztette az oroszokat arra, hogy a lengyel kérdésnek a Szovjet által történő publicisztikus kezelése a német propagandának alkalmat ad olyan hiresztelések terjesztésére, melyek szerint feszültség lenne a szövetségesek között. *(MTI)*

A Fekete-tengeren nem indul meg a török hajózás

Ankara, október 7.

A *Cumhuryjet* cimü isztanbuli lap közli, hogy a török hajózás ujramegengedése nem vonatkozik a Fekete-tenger kikötőire.

A török kormány elhatározta, hogy kiadja a francia dunai hajózási vállalatnak azokat a hajóit, amelyeket 1941-ben internáltak és azóta a Boszporuszban horgonyoztak.

A török rendőrség Szmirna közelében egy külföldi hatalom kémszervezetét leplezte le. Rádiókészülékeket koboztak el és több embert letartóztattak. A letartóztatottak között több fasisztaellenes olasz állampolgár van. A rendőri vizsgálatot még nem fejezték be. (NST)

Bern, október 7.

(Német Távirati Iroda) A Svájci Távirati Iroda jelenti, hogy Flandin, Peyrouton, Tixier-ignancourt és Bergaret tábornok, volt vichyi minisztereket, akik jelenleg Algirban tartózkodnak, a közeljövőben Párisba viszik. Ugyanez a jelentés közli még, hogy Bogomolov szovjet nagykövet kihallgatáson jelent meg de Gaullenál. *(MTI)*

Gömbös Gyula szobrát ismeretlen tettesek felrobbantották

Pénteken este 8 órakor a Döbrenteitér környékét hatalmas robbanás zaja verte fel s Gömbös Gyula szobra felől fény lobbant fel. A robbanás ereje megrázta a környező házak ablakait, sőt a Duna pesti partján is megremegtette az ablakokat. A közelben szolgálatot teljesitő rendőrök csakhamar megállapitották, hogy Gömbös Gyula szobrát merénylők felrobbantották.

A főkapitányságról azonnal bizottság ment a Döbrentei-térre és az eljáró rendőrtisztviselők megállapitották, hogy ismeretlen tettesek a szobor lábához léc segitségével robbanóanyagot helyeztek. A robbanás ereje a talapzatról ledöntötte Gömbös Gyula szobrát és megrongálta magát a talapzatot is. A tettesek kézrekeritésére széleskörü nyomozás indult meg.

A nyomozás során eddig annyit sikerült megállapitani, hogy a merénylők a szobor lábához egy lécdarabra erősitett robbanó anyagot vagy pokolgépet helyeztek. A robbanás ereje a talapzatról ledöntötte a szobrot és megrongálta a talapzatot is. Megállapitották azt is, hogy a merénylők egyike a közeli sörözőben is megfordult előzőleg, ahol fröccsöt fogyasztott, majd a vendéglőből sietve távozott egy léccel a kezében. Egyesek megfigyelték azt is, hogy a vendéglőből távozó egyén a szobrot körülvevő bokrok közé bujt s pillanatok mulva bekövetkezett a robbanás. A merénylet után a tettes, vagy a tettesek egyike felugrott egy villamosra és elmenekült. A vandál módon elkövetett merénylet tetteseinek kézrekeritésére széleskörü nyomozás indult.

•

A merénylettel kapcsolatban a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányságának politikai rendészeti osztálya a következő felhivást adta ki:

„A Gömbös Gyula-szobor ellen elkövetett merénylet ügyében a budapesti főkapitányság felhivja a közönséget, hogy aki a szobor környékén este nyolc óra tájban bármily gyanus körülményt látott, vagy olyan egyénről tud, aki egy 160 cm és egy 50 cm hosszu lécből összeszegezett és kis támasztóléccel kimerevitett „akasztófa" formáju tákolmányt készitett, készittetett, vitt vagy ilyenről beszélt, azt jelentse személyesen a főkapitányság készenléti csoportjánál, V., Gróf Vigyázó Ferenc-utca 5. I. em. 82. számu szobában, vagy távbeszélő utján, a főkapitányság hivó számain (12—34—56) az 1156. számu mellékállomásra. A nyomravezető illő jutalomban részesül." *(MOT)*

•

Gömbös Gyula volt miniszterelnök halálának évfordulója alkalmából a kormány tagjai *Lakatos* Géza miniszterelnök vezetésével megjelentek Gömbös Gyula sirjánál, ahol letették a kormány koszoruját, *„A magyar királyi kormány Gömbös Gyula emlékének"* feliratu nemzeti szinü szalaggal diszitve. A siremlék előtt a kormány tagjai néhány perces néma tiszteletadással fejezték ki kegyeletüket.

Sorsjegyét még ma rendelje meg

vitéz Szerényi Károly

100 százalékos hadirokkant

osztálysorsjegy főelárusitónál, Budapest, XIV., Nemzetes-utca 58. Megrendelő lapot 1944 október 1-i számhoz mellékeltem.

Hétfőtől kezdve

negyed 7-től fél 6-ig kell elsötétiteni

A honvédelmi miniszter rendelete értelmében a jövő héten ujból megváltozik az elsötétités időpontja. Hétfőn, október 9-én az elsötétités este negyed 7 órakor kezdődik és reggel fél 6 óráig tart. Az elsötétités uj rendje október 15-ig érvényes.

A belügyminiszter feloszlatta

a Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetséget és zár alá vette a Vasasok székházát

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A belügyminiszter a Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetséget illegális fegyveres szervezkedés miatt feloszlatta és a Szövetség budapesti helyiségeit zár alá vette.

Ugyancsak lefoglalta és zár alá vette a belügyminiszter a „Vasasok" Magdolna-utcai székházát is az ott tartott lázitó és izgató politikai beszédek miatt.

Hivatalos jelentés az éjszakai berepülésről

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Folyó hó 6-án az esti órákban egyes ellenséges gépek több utvonalon északkeletről az ország légterébe berepültek. Bombázásokról, károkról jelentés nem érkezett.

vitéz DÉNES JÓZSEF

magy. kir. Osztálysorsjáték főárusitó értesiti ügyfeleit, rendelőit, hogy üzleti tevékenységét kizárólag **a régi helyén** folytatja. Ezért rendeléseket és pénzküldeményt erre a cimre kér:

SZOLNOK, TELEFON: 777.

Postatakarékpénztári csekkszámla 7777.

A mi korunknak szól:

MENENDEZ-ENDRŐDY:

Szeretet szózat

című könyve.

Megrázóan aktuális magánkinyilatkoztatásokat tartalmaz. A Szent Szív „Szeretetének Műve", melynek „meg kell csodálni minden részletét"!

Nyilatkozatok: „Ez a könyv mindennél hatalmasabban hirdeti és készíti elő a beigért nagy Jézus Szive korszakot!"

„Kimeríthetetlen ez a könyv. Erőt és hitet ad!" A könyvhöz maga XII. Pius irt biboros korában meleghangu ajánlást.

VERITAS kiadás

BUDAPEST, VIII., MIKSZÁTH KÁLMÁN-TÉR 4. I. EM. 6. Telefon: 13-40-40.

Félelem nélkül

— Elbeszélés —

Irta: Tóth László

A messze nagy hegyekből került Farkasfogu a síkságra. Apja Medveölő volt, aki a Fekete Erdő legmagasabb sziklái között lakott egy sötét barlangban. Ehhez ugy jutott, hogy egyszer télviz idején meghuzódott a barlang szájánál, később beljebb merészkedett és ott találta a magányos, öreg medvét téli dermedtségében. Szekercéjével belörte az állat koponyáját, azután lehuzta a bőrét s a fejét hosszu karóra tüzte fel a barlang elé. Ettől kezdve a többi erdőlakók roppantul féltek tőle s ő ezt alaposan kihasználta. A barlangjától messze kergetett mindenkit, köröskörül nagy darab erdőt foglalt le magának és kihirdette, hogy aki oda belép, az halál fia. Ezt a szavát állta is, mert ha valaki oda bemerészkedett, nyomban nyilat röpitett beléje, vagy ha közelebbről kapta, dárdát vágott a hátába. Ha pedig véletlenül emberi nyomot vett észre ezen a részen, addig ment utána, amig megtalálta az embert. Ha az gyengébb volt, agyonverte, ha erősebb volt, megpróbált szövetséget kötni vele. De mindenképpen vigyázott a biztonságára, mert bármilyen félelmes hire volt is, belül a lelke mélyén gyáva volt és állandó félelemben élt. Mivel ő is mindenkit el akart pusztitani, nem tudta elhinni, hogy másnak ne legyen ugyanez a szándéka vele szemben s ezért örökké gyanakvásban gyötrődött, a legkisebb nesztől összerezzent s a maga területén is olyan óvatosan járt, mintha csupa ellenség között lett volna. Amint hogy ez igy is volt kissé. Hiszen sohasem tudhatta, nem ugrik-e a nyakába valamelyik fáról a dühös hiuz, nem lép-e véletlenül holmi mérges kigyó farkára, nincs-e éhes farkas a bokorban mögötte, vagy nem kerül-e szembe hirtelen malacait féltő vadkocával. Sőt, egyszer meginl látott medvét is, vagy száz lépésnyire, de jól elkerülte.

Ilyen ember volt Medveölő.

A fia, Farkasfogu, ugy nőtt fel mellette, hogy az örök félsz és gyanakvás neki is természete lett. Ezt örökölte az apjától. Az anyjától pedig — aki vöröshaju volt, mindenféle babonát üzött és sokat kóborolt Medveölő rettentő bosszuságára, — haja színét, meg a csavargó ösztönt, amely egyre más, messzebb vidékek felé vonzotta. Ahogy felserdült, ott is hagyta torzonborz, feketeszakállas apját, de nemcsak azért, mert a távolba vágyott, hanem mert egyszer észrevette, hogy az apja — kezd félni tőle. Már pedig akitől Medveölő félt, azt erővel, csellel, vagy ravaszsággal előbb-utóbb megölte!

Farkasfogu tehát lejebb huzódott az erdőben és előbb a favágókhoz csatlakozott, azután fausztató csapattal ment tovább, végül pedig ő is felült a többiekkel egy tutajra, amelyet a még lejebb egyre jobban szélesedő patak elvitt a nagy folyóra. Amikor már a síkságon jártak, egy éjszaka magához vette fegyvereit, meg minden cók-mókját, ellopott még egyet-mást a társaitól is s amig azok a kikötött tutajon aludtak, ő kiszökött a partra és ott nekivágott a sik földnek. Egy nagyobb fa alatt megállt és megvárta a reggelt, azután körülnézett a tájon. Látta, hogy igen gyéren lakott vidék. A porton egymás mellett három halásznak volt kunyhója és azok láthatóan kisebb darab földeket is müveltek. Ezek mögött a földek mögött azonban nagy darab parlag terült el, széltében is, hosszában is volt vagy ötezer lépés. A közepében elhagyott, felig leomlott tanyát talált, abba rögtön beleköltözött. Azután körüljárta a parlagot. Egyik oldalán nádassal végződött, mert arrafelé kisebb patak ömlött a folyamba. Átellenben, a parlag másik oldalán buzaföld volt, mig azon a részen, amely a parlagtól a napkelének irányában feküdt, a nádas meg a buzaföld között, zöld rét volt, amelyen kisebb csordában marhák legeltek. Farkasfogu a maga tanyája mellett sok mogyorófát talált, ezeket kivágta, karót hegyezett belőlük, a végére vasékeket illesztett és azután a parlag négy sarkában leszurt belőlük egyet-egyet, majd hozzáfogott, hogy megerősitse a tanyáját. Összehordott minden követ, amit talált, még a folyampartra is lement értük és védőfalakat emelt a tanya köré. Az egyik falra pedig kitüzte a medvekoponyát, amit ellopott az apjától, amikor eljött és azóta vigyázva mindenüvé magával vitt. A szomszédai nem csodálkoztak, hogy uj ember érkezett a parlagra, hiszen nyilvánvaló volt, hogy előbb-utóbb el fogja foglalni valaki. Nekik nem kellett. A halászoknak elég volt az a három kis darab föld és Hálós, Varsás meg Horgos, — igy hivták a halászokat — amugy nem nagyon értek rá a földmivelésre. A buzaföld két testvéré volt, Szántóé és Vetőé. Ezeknek is éppen elég dolgot adott a maguk földje. Gulyás, a pásztor, meg nem vehette hasznát a parlagnak, amely szikes volt és nem is volt rá szüksége, hiszen éppen elég volt neki a legelő. A nádasban barkácsoló ember lakott: Ügyes, aki a nádból élt, és a sásból, meg a vizimadarakra vadászott.

Farkasfogu sokszor nézte el irigyen a halászokat, amint a tele hálót kivonszolták a partra, Gulyás állataira is hamar szemet vetett, de főképpen Szántónak és Vetőnek dus aratása izgatta, amikor a levágott buzát kévékbe összegyüjtötték. Közben dühösen épitette kövekből meg a folyamról hozott agyagból tanyája körül a kőfalat, — még vizes árkot is csinált köréje, az elé meg sáncot.

Egy nap Szántó és Vető földjük szélén álltak s arról beszélgettek, vajjon mit akar az idegen, kik ellen rakja ezt a valóságos várat, hiszen itt mindenfelé csak békés emberek élnek? Farkasfogu látta, hogy azok ketten egymassal suttognak es feléje mutogatnak.

— Meg akarnak ölni! — mondta magában s nyomban elhatározta, hogy ezt meg fogja előzni. Még azon az éjszakán magához vette a nehéz szekercét, amit szintén az apjától lopott el, legerősebb dárdáját és lassu, erdei lépésekkel megindult Szántó és Vető közös tanyája felé. Azok békésen aludtak. Még ott volt a mosoly az arcukon, ahogy egymás között nevettek Farkasfogun, hogy a medvefejjel kit akar ijeszteni vajjon és hogy voltaképpen kitől fél, hiszen itt a síkságon kétezer lépésről a kiskutyát is meglátni, nemhogy a támadó embert. Igy aludtak el jókedvüen és bizalommal s nem is ébredtek fel, amikor Farkasfogu a kunyhójukhoz kuszott s azután lábujjhegyen belépett hozzájuk. Szántót a szekerce egyetlen csapásával ütötte agyon, Vető hirtelen felébredt a zajra, de már kiáltani sem volt ideje, — Farkasfogu dárdája átjárta a mellét. Akkor előbb hazavitte a fegyvereit, azután még azon az éjszakán hajnalig az összerakott kévékből áthordott a maga tanyájára annyit, amennyire két-három évre szüksége volt.

— Ugy! — mondta magában, — ezeket a gonoszokat elintéztem. Hiába feneked tek nám, hiába akartak elpusztitani, én nemcsak erősebb vagyok náluk, — hanem okosabb is!

Másnap Varsás, az egyik halász, aki halat vitt Szántóhoz és Vetőhöz, hogy buzát kapjon érte, megtalálta a két gazdát vérbe fagyva. Gyorsan visszarohant két társához és elujságolta nekik a szörnyüséget. Mind a hárman az idegenre gyanakodtak, de nem mertek szólni, csak elhatározták, hogy vigyázni fognak s minden nap másik fog őrködni... Farkasfogu a fa egyik odujából figyelte őket:

— Ahá! Most ezek akarnak megtámadni! — jutott az eszébe — azt hiszik, mert hárman vannak, majd birnak velem! Bizonyosan át akarnak jönni éjszaka, hogy megöljenek!... No de én résen leszek! — oda is állt a fal mögé... De éjszaka nem történt semmi... Ekkor Farkasfogu közvetlen a halászok földjének és a parlagnak határán gödröt ásott és annak a szélét körülrakta kővel, éjszaka azután ide osont be. A halászok persze észrevették s most már ketten álltak ki éjjel őrségre. Nem voltak messze s amikor a hold feljott, fehér világosságában, a két alak egymástól vagy harminc lépésre élesen vált ki az égből. Farkasfogu ekkor elővette ijját, amit egykor apjától kapott, de azóta tökéletesitett, mérgezett nyilvesszőt tett rá, célba vette a jobbfelől álló halászt és kilőtte a nyilat. A fekete alak hirtelen összeomlott. A másik persze sietett a segitségére, de ekkor már ott is volt Farkasfogu is s elhajitotta dárdáját Horgos felé. Az is összeroskadt. Farkasfogu re sem nézett, kihuzta hasából a dárdát, azután lerohant Hálós gunyhójához s mielőtt az magához tért volna az álomból, már fel is koncolta.

Leült a folyóparton s hosszu idő után először kezdte nyugodtan és jól érezni magát. Örökös félelme tünőben volt...

— A légveszedelmesebb ellenségeimmel végeztem, ők akartak megölni, de én bántam el velük! Most már csak ketten vannak! A Gulyás a veszélyesebb, mert az erős és szilaj ember, láttam, amint bátran nekiment a bikának. A másik nem számit... Ügyes nem fog ellentállni!...

Reggel átment, ahol a csordát látta. Megmondta Gulyásnak, hogy most már övé a buzaföld, meg az egész halászat, kössenek hát szövetséget.

— Te nekem adod a fél gulyádat, én pedig meg foglak védeni!

Gulyás azt mondta, hogy neki nem kell védelem, ő nem fél senkitől, mert nem bánt senkit, de az állatait nem adja.

— Jó, — felelte hangosan Farkasfogu és hozzátette: — akkor majd elveszem!... De ezt már magában mondta, halkan. Am azért barátságosan elkezelt. Amikor azonban husz lépésre volt, megvárta, amig Gulyás elfordult. Elővette parittyáját és egy nagy követ röpitett Gulyás fejéhez. Amikor az megtántorodott, odarohant, kezébe kapta rövid, éles kését és nyakszirtén szurta a másikat, aki ettől holtan elterült.

Akkor azon nyomban Ügyeshez sietett. A félelme, gyanakvása eltünt. Csakhogy az volt a baj, nem tudta, merre kell bemenni a nádasba. Kiabálni kezdett, amire Ügyes előjött. Farkasfogu előadta, hogy itt most már a környéken minden az övé, ezért kössenek szövetséget...

Ügyes azt felelte, hogy megvan ő magában is, neki arrafele semmi dolga, hiszen az ő utja mindig az ellenkező irányba vezet, a város felé, ahol eladja azt, amit a keze munkájával csinál.

— Vagy szövetség, vagy halál! — mondta Farkasfogu, — vigyázz!

— No jó, — nevetett Ügyes, — hát akkor legyen szövetség... Itt ni, ezen az uton jöjj! — odamutatott a széles vágásra, amely pár lépésnyire volt és utat nyitott a nádas belseje felé, — mindig egyenesen menj, vigyázz! Mert jobbra is, balra is elnyelhet a láp!

— Nem félek! Jövök! — kiáltotta gőgösen Farkasfogu és most tényleg nem félt. Boldog volt, mert nem félt többé! Kihuzott derékkal, felemelt fejjel, peckes lépésekkel ment előre, — véres dárdáját magasra emelve... Az ötödik lépésnél azonban hirtelen megrecsent alatta a talaj, az iszalagos, nádas föld és gyorsan süllyedni kezdett.

— Mi ez? — orditotta — te törbe csalát! — kiáltotta a nevető Ügyes felé. De többet nem tudott mondani, — zuhant lefelé a farkasverembe, amelynek ügyesen és gondosan előkészitett éles karói keresztül-kasul szurkálták.

Igy lett vége Farkasfogunak.

Falusi est

irta: PUSZTA SÁNDOR

A tájt az alkony bilincsbe veri,
S felizznak Giotto forró szinei...

Most mindent milyen latinosra fest
Bennem e csöndes lányfalusi est.

Csak egyszer látnám még Itáliát —
Hol Tiziánról álmodnak a fák,

És vén kőszentek csipkés szobrain
Halk glóriának fonódik a rim.

A Tiberistult andalogva járnám
És álmodnék a Piazza Navonán

Hol végtelenből jő az üzenet
És hitvallása csak Szépség lehet!

A homlokomra kék csillag pár szállna
A Gyermek és a Madonna megáldna...

A Márióról szürődik felém —
Egy csodálatos szép Liszt-költemény!

Veronése és Botticelli bája
Ontja derüjét ódon palotákra,

S a Kupola és szédület lebeg
Mint bronzvörös vers a tetők felett!...

Nem láthatom. A Négy Ló vad patája
Ver rőt hamut a latin csodákra

A Dunán már az éj zsarátja ég —
És átpislog a pócsmegyeri rév...

Vásároljon a BAROSS SZÖVETSÉG tagjainál!

MOST JELENT MEG! LEGUJABB!
Erdély TÉRKÉPE
Mérték: 1:500.000, 59×84 cm, több szinben.
Ára 4 pengő.
Kókai Lajos térképszaküzlete, Budapest IV., Kamermayer-u. 3. T.: 189—164.
Célszerü a 4.— P-t előre beküldeni, lehet bélyegekben is.

Bluz, fehérnemü, pongyola
MÖSSMER
-nél
IV., Váci-utca 1

Gyermekruha csecsemő-kelengye
MEZEY-nél
VIII. Baross-utca 63. (Elöljáróság épület)

Cipőt
Balázstól
Muzeum-körut 11.

Brilliánst
és mindennemü
ékszert, órát
a legmagasabb áron veszek, hivásra házhoz megyek, alkalmi áron vehet briliánst és ékszert. Ékszerei eladását vállalom bizományba is.
Lőcsei Leffelholtz János óra- és ékszerkereskedő, Budapest, VI., Nagymező-utca 8. T: 424—511. (Tinódy Moziház.)

RÖVIDÁRUK, BIJUTERIE
SIMON Luxustextil, Teréz-krt. 18.

Tóth János
Hangverseny-hegedü-épitő mester. Bpest, Kossuth L.-u 8. Magy. Kir Zene müvészeti Főisk. szállitója stb. Fizetési kedvezmények, dijtalan árjegyzék. Hiteles becslés.

Agytollat
SZIKLAI-TÓL
RÁKÓCZI-UT 65
TELEFON: 131-660

Szemüveg
LÁTCSŐ
FOTÓ
Calderoni és Társa
Vörösmarty-tér 1.

BOLERÓ, BUNDA
BODNÁR
SZÜCS
IV., ESKÜ-UT 2.

Olbrich retiküljei
szépek, jók, olcsók
Teréz-körut 3

Cipő
elegáns, jó, olcsó
Domonkos-nál
VI., Teréz-krt. 27.
Nagyválasztékban 50 évesség.

BUTORT
bizalommal
MÓZES Istvántól,
Szent István-körut 11.
Az ország minden részébe szállitunk

Uborkás
2.5 literes és patent üvegek, külön gumigyürük.
ILOVSZKY, József-körut 59.

Modern és stil-
BUTORT
HETESY-TÓL
keresztény müasztalosok termékei
Vilmos császár-ut 53

KISIPARI BUTOROK, KARPITOS ÁRUK
BÓDIS butorbolt-ból
VIII., Sándor-tér 3.
Telefon: 842-68.

Bundaátszabás, ezüst-, kékrókák
RÁCZ szücs
IV., Városház-u. 6. Tel.

BUTORT
olcsón a készitőnél, részletre is.
Vidékre csomagolás ingyen.
MEISZTER
ANDRÁSSY-UT 66. SZ.

ING Kesztyü Harisnya Alsóruházat
(árak szerint)
Bazsó
VIII., Baross-utca 66.
Telefon

Bundák,
boleró, ezüstrókák, nerzek, nagy választékban
Alakitás eredeti model szerint
Varsányi Lajos-nál
IV., Muzeum-krt. 7

BALLON
TISZTI ESŐ VIHARKABÁTOK ÉS SPORTMELLÉNYEK
Kardos
József-körut 25. sz.

Klisék
Szabó és ifj. Schilling
fotomechanikai müintézet
gróf Teleki Pál-u. 14
(volt Bálvány-utca.)
Telefon: 13—18—66.

+ GUMIHARISNYA +
HASKÖTŐ
SÉRVKÖTŐ
CIPŐBETÉT
Suplan
és minden orthopadiai cikk kitünő minőségben kapható NAGY KAROLY FRIGYES orvosi müszerüzemében. BUDAPEST IV ker., Apponyi-tér 1. Telefon: 182—693, 183—326.

Pásztor János
szobrász

Budapesti Hirlap
1930.XII.21.

A Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállítása

Hetvenéves fennállását ünnepli az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat. Orlay Petrich Soma festőművész hónapos szobájában gyült össze 1859 januárjában az a néhány lelkes magyar művész és műbarát, akiknek kezdeményezésére 1861 márciusában megalakult a Képzőművészeti Társulat. Első kiállításuk 1863 júliusában nyilt meg a Deák Ferenc-utcában, majd 1865-től 1876-ig a Magyar Tudományos Akadémiának második emeletén rendeztek kiállításokat, ott, ahol később az Országos Képtár, ma pedig a Történelmi Képcsarnok talált otthonra. 1877-ben végre beköltözhettek a *Láng* Adolf által, olasz renesszánsz stílusban, a veronai Bevilacqua-palazzo mintájára tervezett, gyönyörű Andrássy-úti palotába. Itt játszódtak le a modern magyar festőművészet első nagy sikerei, itt mutatták be egymás után Munkácsy Mihály világhírű vásznait.

Művészi életünk gyors fejlődése miatt nem sokára azonban ez a palota is szűk lett és a millenium évében fölavatták az Andrássy-út végén, a Városliget bejárójánál lévő új kiállítási épületet, *Schickedanz* és *Herzog* építész mesterművét. Ez az antik és olasz quattrocento elemek összeolvasztásából létrejött szépségű épület, mely időközben Budapest városára szállt, mindmáig otthona a Képzőművészeti Társulatnak.

A holnap megnyiló jubiláris kiállítás, sajnos, nem az általános ünneplés, a béke jegyében született meg. Régóta nem dúlt annyira művészháborúság, mint éppen most. Meghiúsult az egész magyar művészetet, annak változatos, sokszínű kaleidoszkopját reprezentáló kiállítás terve, csak festőink és szobrászaink egy csoportja, mondhatni töredéke vesz részt a tárlaton. Nem kívánunk itt állást foglalni ebben a sajnálatos ügyben, de azt hisszük, hogy mindkét oldalon történtek hibák és hogy nem annyira művészi, mint inkább személyes ellentétek okai a háborúskodásnak.

Pedig ennek a széthúzásnak igen sajnálatosak a következményei. Eltekintve attól, hogy a magyar közönség nélkülözni kénytelen művészetünk együttes nagy fölvonulását, a Műcsarnoktól távol maradó művészek, egyesületek önmaguknak is ártanak. Hiszen igen nagy a tömege azoknak, akik *csak* a Műcsarnok kiállításait látogatják, itt szerzik nézetüket, ennek alapján ítélik meg az egész magyar művészetet és a különböző törekvéseket. Hiába játszódik le évek óta a kisebb kiállítási helyiségekben a mai magyar művészet igaz élete, hiába tolódott el a súlypont a nagy tárlatokról a kisebb gyűjteményes vagy csoportkiállításokra, a Műcsarnok sokak előtt mégis a magyar művészet legfontosabb bemutatkozó szalónja maradt. Vétkeznek tehát művészeink önmagukkal és a közönséggel szemben, hogy személyes ellentétek miatt nem férnek meg együtt a Műcsarnoknak mindenképpen legszebb termeiben. Természetesen nem jelenti ez azt, hogy szakítsanak a kisebb kiállítások rendkívül fontos és a műértők előtt leginkább rokonszenves rendszerével, hanem hogy legalább ünnepies alkalmakkor találják meg az együttes fölvonulás lehetőségét.

Ilyen viszonyok közt a Képzőművészeti Társulat arra törekedett, hogy a kiállítástól távol maradó művészeket az őt támogató gárdából

fogva is nagyérdekű alkotása nem kárpótolhat a jelentéktelen művek nagy tömegéért. Legtöbbjük szokványos, idejét múlta munka, mely legfeljebb polgári szobadíszszámba jöhet, de nem üti meg a komolyabb mértéket. A művészet, mint nyárspolgárias foglalkozás, türelmes kenyérkereset.

A Műcsarnok vezetősége ugyan igyekezett a jelen sívárságát néhány régi, kiválóbb alkotással ellensúlyozni, azonban csak egy-két művészünk állította ki újból már ismert alkotását. *Pásztor* János népszerű szobrai, *Szüle* Péter sötéttónusú, figurális képei, *Balló* Ede, *Krusnyák* Károly, *Kunwald* Cézár arcképei, *Katona* Nándor és *Burghardt* Rezső tájképei, *Poll* Hugó pasztelljei nem képesek retrospektiv jelleget kölcsönözni a kiállításnak.

A jubiláris tárlat legértékesebb új látnivalói kétségtelenül *László* Fülöp és *Karlovszky* Bertalan arcképei. Az előbbi mester képei kiváló példái a zseniális festői készségnek és elegáns fölfogásnak, az utóbbi pedig a lelkiismeretes tudásnak, a nagy formakultúrának. László három festménye közül Londonderry

Leibl színhagyományait ápolja tovább három kiállított festményén. *Barkász* Lajos óbudai képében több a színbeli finomság, gazdagság, mint a művész tájképeiben. *Mendlik* Oszkártól több tengerképet láthatunk az ő ismert naturalizmusában. A rendkívül nagyszámú festmény közül még *Kunwald* Cézárnak arcképét (Anna főhercegasszony), *Szlányi* Lajos, *Olgyay* Ferenc, *Horváth* Béla, *Nádler* Róbert, *Gimes* Lajos, *Gulyás* Sándor, *Zombory* Lajos és *Wágner* Géza tájképeit, *Boruth* Andor, *Mérő* István, *Wellmann* Róbert, *Müller* Ágosta, *Benklárd* Ágost, *Moldován* Béla, *Hosszu* Márton, *Brüll* Aladár, *Prohászka* József és *Kemény* Nándor arcképeit, *Kövesy* Géza vízparti figurálisait, *Heintz* Henrik modern, klasszicizáló hármas aktját, *Lühnsdorf* Károly magyar hadifogolytanulmányát, *Udvary* Pál műveit, *Gánóczyné Tardos Krenner* Margit miniatürjeit és *Csapó* Jenő csendéleteit említhetjük föl.

A szobrok közül *Vastagh* György lovasalakjai komoly tudásról tanuskodnak. A kormányzóról mintázott kis lovasszobra lelki-

egyik legnagyobb választéka az összes letező divatcikkekjuttatjuk minden vásárlásnál

NTAL *divatnagyáruházában*

fa-u. sarok) **Alapitva 1889**

...tagneban és Spanyolországban készült pasztelljeinek egy sorozatát mutatja be a Fészek Club kiállítási termében *Bory* Jenő szobrászművész alkotásaival egyetemben. A kiállítás december 22-től január 1-ig tart s naponként — vasár- és ünnepnap is — este 6 és 8 óra között tekinthető meg, VII., Kertész-utca 36. szám alatt. Belépés díjtalan.

Karácsony

cikkeket On ugyis fo
Ön nem akar erre so
mértékben szállítottu
penzért rendkívül s

Eladásra kerülni

Ruhaszövetek **2.90** *Ruhabársonyok* **3.90,** *Crepe de Chinek, Georgettek* **4.90,** *Flanellek* **1.20,** *Pizsamakelme* **.90,** *Kelengyevászon pam.* **1.38,** *Sifon* **1.38,** *Lepedővászon pam* **1.93,** *Angin, erős* **1.28,** *Asztalkészletek* **7.90,** *Kanavász* **1.18,**

pótolja, ami termeszetesen nem jart kiemelte eredménnyel. A Műcsarnok termei ugyan mind megteltek, azonban sok olyan munka kerül bemutatásra, amely nem méltó a nagymultú Társulat jubileumához. Néhány mesternek művészi kvalitásánál és tárgyánál

dulatát s ezzel döntően hozzájárult a keleti arcvonal déli szakaszán a helyzet megszilárdításához. Kolozsvár és Torda térségében és Marosvásárhelynél folyó harcok ugyan részben hevesek, de csupán helyi jellegűek voltak. Kolozsvár térségében a bolsevisták néhány nap óta erősebb kötelékeket vonnak össze, úgyhogy számolni kell azzal, hogy itt meg fogják kísérelni, hogy döntő áttöréssel előbbre jussanak észak és északnyugat felé. (MTI)

Egy magyar gyalogos hadosztály lendületes támadása az Erdös-Kárpátokban

BERLIN, október 9.

Az Interinf jelenti a kárpáti harcokról:

Az időjárásnak szombaton az egész harci térségben bekövetkezett megjavulása mind az Erdős-Kárpátokban, mind a Beszkidekben a harcselekmények nagyobbfokú felélénkülésére vezetett. Az Erdős-Kárpátokban különösen kitüntette magát egy magyar gyalogos hadosztály lendületes támadásával, amely egy, az előző napon elvesztett magaslati állás visszaszerzését eredményezte. A szovjet valamennyi kísérlete, hogy ismét hatalmába kerítse az állást, meghiusult a honvédek állhatatos védekezésén. Az Erdős-Kárpátok szoros-állásai elleni bolsevista nyomás szombaton rendkívül erős volt. A négy biztosító német egység azonban valamennyi szovjet támadást véresen visszaverte. A bolsevisták a német zárótűz pusztító hatása miatt nem jutottak túl az előtérben lévő akadályokon.

Három alkalommal elszánt ellenlökésekkel ismét visszavetették a bolsevistákat.

A Duklai-hágótól keletre erős tűzérségi előkészítés után ismét megindultak a szovjet támadások. Ezek során egy páncélosdandár támogatta 12 szovjet lövészhadosztály tízszeres megismételt támadásait. Az esti órákig tartó kemény viaskodásban valamennyi támadást szétverték. Két helyi betörést, amelyet azonnali ellenlökéssel nem tudtak megtisztítani, hatásosan elreteszeltek. A bolsevisták itt összesen 19 páncélost és rohamlöveget vesztettek. *(MTI)*

A Keleti-Beszkidek arcvonalán a szovjet-támadás lanyhulását várják

BERLIN, október 9.

(Magyar Távirati Iroda)

A Keleti-Beszkidek arcvonalán nagy szovjet veszteségekre hivatkozva, melyek az itteni keretben különösen nagy súllyal esnek latba, német részről a a szovjet támadás erejének lanyhulását várják. Ez magyarázza azt is, hogy a német hadijelentés összefoglaló jelentést hozott az itt elszenvedett ellenséges veszteségekről, német katonai körök véleménye szerint ugyanis a Duklai-szorosért folyó harcokban bizonyos megállapodás következett be és a hágók kézrekerítésére irányuló orosz törekvéseket meghiusultaknak lehet tekinteni.

Sikeresen továbbfolyik a narevi hidfő megtisztítása

BERLIN, október 9.

Az Interinf jelenti a keleti arcvonal középső szakaszáról:

A Beroktól északra levő narevi hidfő további megtisztítása során szombaton élénk harcokra került sor, amelyek folyamán a bolsevisták heves ellentámadásokat intéztek a német kötelékek ellen. Átmenetileg sikerült is nekik a Narev nyugati partján lévő egyik fontos magaslatot ismét kézrekeríteniök, egy azonnal megindított német ellenlökés azonban a helyzet teljes tisztázódására vezetett. A szűk térre összeszorított bolsevistáknak súlyos vérveszteségeik voltak. Tíz támadó harckocsiból hat páncélost kilőttek, ezenkívül nyolc páncéloselhárító löveget megsemmisítettek. — (MTI)

BERLIN, október 9.

Az Interinf jelenti a keleti arcvonal északi szárnyán folyó harcokról:

A Memel és a Windau között dühöngő nagy elhárító csata, amelybe a bolsevisták legalább 35 lövészhadosztályt, négy páncélos hadtestet és öt páncélos dandárt vetettek be, szombaton ismét némi területnyereséget hozott a bolsevistáknak. Egy ponton összpontosított páncélos erőkkel sikerült mélyen betörniök és mintegy 20 kilométerrel az elülső német biztosító erők mögé jutniok. Az elért térnyereséget azonban nem tudták hadműveletileg kiaknázni, mert mindenütt mélyen tagozott védelmi rendszerbe ütköztek. Míg a szovjet erők zöme nyilvánvalólag Libau felé tör, egy másik rohamék Memel irányába halad. Mindkettő el akarja vágni a Riga körül harcoló csapatokat hátsó összeköttetéseiktől. A bolsevisták szombaton 43 páncélost vesztettek s ezzel 48 óra alatt elszenvedett veszteségük 139 páncélosra emelkedett. A bolsevisták továbbá megkísérelték, hogy zavarják a Rigától délkeletre folyó német elszakadó mozdulatokat, ennek során 18 páncélost és rohamlöveget vesztettek. A Rigától keletre lévő térség többi szakaszain 13 páncélost semmisítettek meg a német csapatok.

Ösel szigetén a német biztosító erők valamennyi fontos berendezés megsemmisítése után Arensburgból egy reteszállásba vonultak vissza. (MTI)

Hivatalos jelentés a szombati berepülésről

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Október 7-én délelőtt dél- és délnyugat felől sokszáz ellenséges gép repülte át az ország légterét észak-, északkeleti irányban. A gépek a délutáni órákban a berepülés útvonalán tértek vissza. Több vidéki városunkat bombáztak. Károk keletkeztek. Több ellenséges repülőgépet lelőttünk.

A szlovák felkelők Oszlány községben népbíróságot állítottak fel

Pozsony, október 9.

Mint a Szlovák Távirati Iroda jelenti, a felkelők Oszlányban, a községi jegyzői hivatalban népbíróságot állítottak fel. A bíróság elnöke, a cseh származású Frank, két fiatal szlovák munkást halálra ítéltetett, mivel nem volt semmiféle igazoló írásuk. — (MTI)

Román kommunisták az angolbarát polgárság ellen

Berlin, október 9. (NST)

Dr. Hans Henrich, az Europapress volt bukaresti tudósítója írja:

— A moszkvai rádió jelentései a román pártok vezetőinek legutóbbi megbeszéléseiről azt mutatják, hogy Románia egyre inkább radikalizálódik. A megbeszéléseken Patrascanu a kommunisták, Juliu Maniu a nemzeti parasztpárt és Constantin Bratianu a liberálisok vezetője vett részt, hogy tisztázza a „jelenlegi komoly politikai helyzetet". Ugylátszik, hogy élénk nézeteltérésekre került sor az értekezlet résztvevői közt, mert a moszkvai rádió azt mondja, hogy a tárgyalások igen hosszadalmasak voltak és nem vezettek végleges eredményre. A viták ismét a jelenlegi legfontosabb kérdések körül forogtak: a kormány átalakítása és a jelenlegi rendszer ellenségeinek eltávolítása körül. A 2. ponttal kapcsolatban ismét elhatározták, hogy a politikai tisztogató akciót teljes erővel végrehajtják.

A kormányátalakítás kérdésében a kommunisták és a liberálisok ellentétei tűntek ki, mivel a liberálisok, akik az angolbarát nagypolgárságot képviselik, aggódnak a kommunisták erősödése miatt. Világos azonban, hogy a vitában a kommunisták győztek. Bratianu javaslatát, hogy a kormányt katonák és pártonkívüli emberek bevonásával alakítsák újjá, mindjárt a vita elején elvetették. Ezzel szemben Patrascanu kommunista vezető heves vita után keresztülvitte akaratát, hogy a kormányt az úgynevezett demokrata blokk és a hazafias únió pártjaiból alakítsák meg. Mindkét párt a kommunisták által alapított baloldali ellenzéki csoport. Stamatescu tábornok, jelenleg miniszterelnök, valószínűleg csak átmenetileg marad meg. Stamatescu tábornok, aki Mihály király katonai kabinetirodájának főnöke, szervezte meg az augusztus 23-iki államcsinyt.

Mérhetetlen nyerési esélyek

Szerencsés esetben egy sorsjeggyel Egymillió pengőt nyerhet!

Jutalom 600.000 P., főnyeremény 400.000 P., nyeremények: 200.000 P., 100.000 P., 75.000 P., 60.000 P., 3x50.000 P., 5x40.000 P., 1x30.000 P., 22x20.000 P., 2x15.000 P., 30x10.000 P., 5.000 P. és még számos nagy és kisebb nyeremény

Sorsjegyárak osztályonként | nyolcad: P 5.— | negyed: P 10.— | fél: P 20.— | egész: P 40.—

Sorsjegyek kaphatók az összes főárusítóknál!

Vegyen Osztálysorsjegyet!

A rendőrség erélyesen nyomoz a Gömbös-szobor merénylője után

A Gömbös Gyula szobra ellen elkövetett merénylet tettesét változatlan erélyel nyomozza a főkapitányság politikai osztálya. Több mint száz detektiv hajszolja a vakmerő merénylőt,

A közönség köréből több bejelentés érkezett a rendőrségre.

A legérdekesebb ezek közül az a bejelentés, amelyet vasárnap délelőtt tettek a politikai osztályon. Pénteken este 8 óra tájban közvetlenül a merénylet előtt *egy 24—26 év körüli izgatottan viselkedő fiatalember jelent meg a szobor közelében levő Tabán-sörözőben.* Az ismeretlen férfi a söntésben tartózkodott, egy kadarka-fröccsöt fogyasztott, gyorsan megitta az italt, kifizette az árát és

egy csomaggal a hóna alatt távozott.

Ebben az időpontban nagy sötétség borult a környékre és *a titokzatos férfi, amikor a vendéglőből kiment, egyes szemtanuk állítása szerint a szobor irányába sietett.* Látták azt is, hogy ott a bokorban bujkál valaki, de akkor még nem tulajdonítottak ennek különösebb fontosságot,

A bokorban bújkáló férfi csak a merénylő lehetett.

Közvetlenül a robbanás előtt egy-két perccel *egy fiatalember ugrott fel a Döbrentei-téren egy robogó villamosra.* A villamos alig ért az Erzsébet-hídhoz, amikor hatalmas robbanás reszkettette meg a környéken. Ez a fiatalember valószínűleg a merénylő lehetett és villamoson menekült el a tett helyéről.

A rendőrség ismét felhívja a közönséget,

ha valaki bármilyen felvilágosítást tud adni a merénylettel kapcsolatban, jelentkezzék a főkapitányság politikai osztályán a *Gróf Vigyázó Ferenc-utcában.*

Halálosvégű csónakkirándulás

Vasárnap délután halálos csónakszerencsétlenség történt a Margithíd közelében. A kora délutáni órákban a Kereskedelmi Bank tulajdonát képező Bp. 2039 rendszámú csónakon

dunai kirándulásra indult Farkas István bankaltiszt, azonkívül Balázs Gergely tisztviselő és felesége.

A csónakházból elindulva a Lukács-utca irányában haladtak a Dunán. Egy arra haladó tehergőzös hullámai felborították a csónakot és mind a három utas a Dunába esett. Veszely Gyula hídőr, aki kitűnő úszó, észrevette a szerencsétlenséget és a bajbajutott emberek segítségére sietett.

A két férfit sikerült kimenteni a Dunából, Balázsné azonban a víz alá merült és többé nem került felszínre.

Az izgalmas életmentésnek nagy nézőközönsége volt a Duna partján és a bátor életmentőt lelkesen megéljenezte a közönség. Farkast és Balázst a mentők elsősegélyben részesítették és mivel az ijedtségen kívül komolyabb bajuk nem volt, nem is vitték őket kórházba. A mentőőrség értesítette az összes dunamenti helységeket a halálos szerencsétlenségről azzal, ha Balázsné holttestét valahol partra veti a víz, értesítsék a budapesti főkapitányságot.

Budapest. 1944
október 9

Esti Ujság

ÁRA 20 FILLÉR

KILENCEDIK ÉVFOLYAM, 229. SZ. SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL, SZINHÁZJEGY- ÉS UTAZÁSI IRODA: BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KRT 5. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKK SZ.: 69.927.

HÉTFŐ

ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY HÓNAPRA 5.20 PENGŐ, HÁROM HÓNAPRA 15 PENGŐ, EGYES SZÁM ÁRA HÉTKÖZNAP 20 FILLÉR. — A SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL TELEFONSZÁMA: 21—444—00.

A MA

új gondokat hoz ránk, amikor pedig a tegnap problémáival is súlyosan kellett küzdenünk. A szituáció feszültsége tovább fokozódik, most már teherpróbára teszi minden idegszálunkat, akaratcrönk minden szikráját.

A háború keserves megpróbáltatásokra teszi az európai kis népeket. Ugy látszik, most rajtunk a sor: tizennégymilliós lélekszámunkkal szembe kell néznünk mindazzal, amit a háború százmilliós embertömegek kavargásával, a világ egész műszaki és katonai kultúrájának új és új lehetőségeivel hoz reánk. Nem próbáljuk illuziókban ringatni önmagunkat; tudjuk, ezek az októberi napok olyan veszedelmekkel és fenyegetésekkel terhesek, hogy egész ezeréves történelmünk legsúlyosabb korszakát adhatják. Olyan erőfeszítések és megpróbáltatások előtt állunk, amilyenek a mienkénél sokkal nagyobb és jobban ellátott nemzetet is megviselnének.

A helyzet nehézségeiből nem kishitűség és nem csüggedés fakad. Miután józanul, mindent látva és mindent tudomásul véve mérlegeltük a világ politikai és katonai helyzetét, abban a magunk kis országának lehetőségeit, csak egy a tennivaló: annak megállapítása, hogy ma szilárdabb lélekre és erősebb kézre van szükségünk, mint eddig bármikor. Helyt kell állnunk, ha élni akarunk, ha nem akarunk kiválni a népeknek sorából, amelyek az eljövendő új világ alkotó tényezői lesznek. Helyt kell állni az egyes embernek, tekintet nélkül társadalmi osztályára, rangjára, foglalkozására.

A legjobbat kell tennie mindenkinek azon a helyen, amelyre a Végzet állította, nagyobb vagy kisebb hatáskörben: mindegy. Helyt kell állnunk mindaddig, amíg biztosítottuk szeretteink életét, nemzetünk jövőjét, azt a földdarabot, amelyen ősi fajtánk megélhet és tovább fejlődhet. Vagy helyt kell állnunk addig, amíg megmutatjuk az egész világnak, hogy megvan bennünk az élet akarata és képessége, hogy tudunk hősiesen és áldozatosan ragaszkodni ideáljainkhoz, nemzeti céljainkhoz, örökös harcban eltöltött multunk tradicióihoz. Ha a sors úgy rendelkezett, hogy katonailag alul kell maradnunk túlerős ellenséggel szemben: meg kell mentenünk a magunk számára azt a megbecsülést és tiszteletet, amely a hűséges, a bátor harcost megilleti és amely nemzeti jövőnknek alapja lehet.

A harc hevében nem nézhetünk se jobbra, se balra, nem kutathatjuk az ellenség számát, vagy annak fegyvereit. A harcot végig kell küzdenünk és ehhez szükséges minden magyar ember egész lelki és testi ereje, kitartása, áldozatvállalása. Mindenki tartson ki félelem nélkül, kétség és töprengés nélkül. Majd, amikor túl leszünk a legválságosabb időkön és visszatekintünk a mostani napokra, az új történetírás anyagaként fogjuk számbavenni, milyen erőkkel szemben kellett helytállnunk. Ebbe a nyugodtabb, jobb és biztatóbb jövőbe azonban csak egy út vezet: az egységes nemzeti erőfeszítés, a bátorság, a helytállás útja.

Elsötétítés mától 18 óra 15 perctől hajnali 5 óra 30 percig

Uj rend lép ma életbe a vendéglői étkezésben

Polgárháború fenyegeti Görögországban

A lengyel-kérdés szakadást idézhet elő a szövetségesek között?

Erősödött a Szovjet nyomása a Tisza és a Sebes-Körös között

A Körös átjáróiért lángoltak fel heves harcok

Súlyos orosz veszteségek az Erdős-Kárpátokban

BERLIN, október 9.

Mint a Német Távirati Iroda értesül, a délmagyarországi térségben a Tisza és a Sebes-Körös között október 7-én erősödött a szovjet nyomás. Főleg a Körös átjáróiért lángoltak fel heves harcok, melyek jelenleg még tartanak.

Az Aradtól délre lévő térségben pénteken megindult szovjet nagytámadással új súlypont keletkezett. A szovjet itt gyors előretöréssel páncélos és lovas éleivel elérte a Tisza torkolatát. A német ellentámadások már folyamatban vannak.

Az ettől délre csatlakozó arcvonalszakaszon a harcok jelenleg Belgrádtól keletre folynak. A németek a Balkánon most fokozott partizántevékenységgel állnak szemközt. A szovjetnek ama kísérleteit, hogy mintegy három ezrednyi erővel és néhány gépesített egységgel északkelet felől Belgrád felé teret nyerjenek, megint az ő véres veszteségével visszautasították. A belgrádi erődítésektől keletre is megállították a szovjet előrehaladását. Ezen a vidéken új arcvonal van kifejlődőben.

Az Erdős-Kárpátok arcvonalán a szovjet folytatta támadásait, ezek a támadások azonban az ellenség szempontjából súlyos veszteségekkel összeomlottak a német elhárító tűzben.

További súlypont alakult ki a Raseinen és Schaulen közötti térségben egy újabb szovjet nagyoffenziva következtében. Itt a bolsevisták 20 lövészhadosztály és egy páncélos hadtest harcbavetésével próbálnak áttörni Libau felé. A németek azonban a támadással egyidejűleg megtették intézkedéseiket a keletporosz határ ellen irányuló esetleges előretöréssel szemben. (MTI)

Nagy szovjet-támadás a magyar-román határtérségben

BERLIN, október 9.

Az Interinf jelenti a keleti arcvonal déli szárnyáról:

A magyar-román határtérségben a bolsevisták több páncélos hadtesttel, erős gépesített kötelékekkel és számos lovasegységgel megkezdték már hosszabb idő óta várt nagy támadásukat északnyugati irányban. Nehéz támadókötelékeik zömét a szovjet attól a vasúttól két oldalt vetette harcba, amely Aradtól Budapest felé vezet. Itt, Aradtól északra, főleg Gyula térségében már a kora hajnali órákban elkeseredett harcok keletkeztek magyar honvédalakulatokkal, amelyek feltartóztató ütközetekkel a nap folyamán körülbelül 10 kilométernyire vonultak vissza nyugat és észak felé.

Az arad-budapesti vonaltól nyugatra is igen kemény harcokra került sor a Makótól északra lévő dombos vidéken. E harcokban német egységek is részt vettek. Az itt előrenyomuló szovjet páncélos erők a terep ügyes elaknásítása és közelharci eszközök elszánt harcbavetése következtében jelentékeny hadianyagveszteségeket szenvedtek.

Egy előretörő szovjet lovas és 25 harckocsiból álló páncélos csoportot teljesen felmorzsoltak. Nagyváradtól délre és nyugatra szintén egész napon át élénk harccselekmények voltak s ezek során az előnyomuló bolsevistákat német és magyar ellentámadások — helyenként súlyos veszteségekkel — mindenütt visszavetették kiinduló állásaikba. Német és magyar erők Kolozsvártól délnyugatra, Torda mellett, valamint a Marosvásárhelytől nyugatra lévő betörési térségben szintén szétvertek erős szovjet támadásokat. Az előretörő bolsevista alakulatoknak, főleg német és magyar ütegek, igen súlyos veszteségeket okoztak.

A Maros völgyében az ottlévő német és magyar biztosító alakulatok szintén teljes mértékben meg tudták tartani állásaikat.

Német csata- és páncélos csatarepülőgépek erős kötelékei, amelyeket Gyula térségében egész napon át harcbavetettek a bolsevisták jármű- és csapatkészenléte ellen, a szovjetnek további súlyos veszteségeket okoztak. Bombatelitalálatokkal és fedélzeti fegyverekkel 19 páncélos- és rohamlöveget, négy nehéz tarackot, 53 gépkocsit és több lőszerraktárt semmisítettek meg. (MTI)

A bolsevisták nem tudtak hídfőt alkotni a Sebes-Körös északi partján

BERLIN, október 9.

Az Interinf jelenti a keleti arcvonal déli szárnyán folyó harcokról:

A Tisza és a Sebes-Körös között a bolsevisták szombaton általában északnyugati és nyugati irányban folytatták előző napon megindított nagy támadásukat, amelynek során lényegében sikerült a két folyó közti teret kitölteniök. Az itt harcoló német és magyar erők azonban makacs halogató harcokban és megismételt ellentámadásokkal olyan érzékeny veszteséget okoztak a bolsevistáknak, hogy a bolsevisták előnyomulásának iránia lényegesen kisebb volt, mint az előző napon. Ellenlökésel meghiusították a bolsevistáknak arra irányuló többszöri kísérletét, hogy a Sebes-Körös északi partján megvessék lábukat és hídfőket alkossanak. Ennek során számos foglyot és jelentős fegyverzsákmányt ejtettek. Német páncélos csoportok itt és az elhárító arcvonal más pontjain kimagaslóan együttműködtek magyar huszárerőkkel és honvédegységekkel. A bolsevisták előnyomulása iramának lassításában jelentős részük volt a német légierő csatarepülőerőinek, amelyek a bolsevisták páncélos élei és menetoszlopai elleni számos harcbavetésük során sok járművet és harckocsit semmisítettek meg. A német hadsereg egységei, magyar páncélosvadászok és a német légierő csatarepülői szombaton 37 páncéloson kívül összesen 128 bolsevista járművet semmisítettek meg, köztük sok teljesen megrakott gyalogsági szállítókocsit, lőszerkocsit, löveggel felszerelt tehergépkocsit stb. Egy magyar határhelységet biztosító német légelhárító harccsoport három 8.8 cm-es löveggel egyedül 11 páncélost semmisített meg. Ezáltal megakadályozta a bolsevistáknak azt a kísérletét, hogy átkaroló szárnymozdulattal veszélyeztessék a németeknek egy másik térségben folyó elszakadó hadmoz-

Pásztor János

l.

A Pesti Városháza

1936. 11. 27.

18, 19. l.

kopplung und der Gegenkopplung auf die Form der Resonanzkurve. (12/8/—) — *F. Benz:* Konstruktive Ermittlung der Frequenzkurven von Schwingungs- und Koppelschwingungskreisen. (8/13/—)

Közlekedés.

Ipari és közp. fűtési kazánok.
Legújabb szerkezetű „átfolyó" boilerek.
Ellenáramú készülékek, tartányok.

kocherei „Jan Wellem". (6/9/1) — *A. Klehn:* Über den Stapellauf des Kdf.-Schiffes „Robert Ley". (7/7/—) — Tagesfragen der Energiewirtschaft. (5/—/—)

41. sz. *O. Schneider:* Theodolite. (15/16/—) — *M. Mengeringhausen:* Dünnwandige Stahlrohre in der Hausinstallation. (8/6/1) — *H. Paul:* Schaubildliche Darstellung von Trennergebnissen bei Aufbereitungsanlagen. (6/3/2) — *H. Cornelius:* Der Einfluss von Kohlenstoff und Mangan auf die Schweissbarkeit von Stahl. (7/—/2)

42. sz. *W. Reinhardt:* Das Schiffshebewerk Rothensee bei Magdeburg. (10/6/—) — *H. Maaske:* Die Schleusen des Mittellandkanals bei Sülfeld. (9/15/—) — *K. Plarre:* Der Mittellandkanal-Südflügel. (12/18/—)

43. sz. *C. Volk:* Entwicklung von Triebwerksteilen. (14/47/1) — *W. Schmidt:* Hulsebos-Taumelscheibenmotor. (3/1/—) — *O. v. Grossmann:* Verziehtechnik und Streckwerk-Bauarten in der Spinnerei. (14/17/1) — Versuche zur Ermittlung der Dauerbiegefestigkeit von Ledertreibriemen. (2/2/—) — *F. Denk:* Niederspannungs-Schaltgeräte. (15/20/—)

A szerkesztésért felelős: **Tömböly Dénes**

A kiadásért felelős: **Neráth Vilmos**

Kiadótulajdonos:
HUNGÁRIA MAGYAR TECHNIKUSOK EGYESÜLETE

MAGYAR VITÉZ MAGYAR NÓTA . . .

A MAGYAR ÜNNEP harmadik kívánsághangversenye

Kívánsághangversenyeink sorozatában kiváltságos sikeralkalmat jelentett az Uj Magyar Színházban színrekerülő *Toldi Miklós* című mesejáték szereplőinek látogatása az egyik történelmi multú laktanyában. *Zitás* Bertalan ezredes úr tábori színháza ismét »hadikörnyezetbe« került: keményizmú, szálas utászlegények evezőlapáthoz, hídgerendához szokott marka verődött össze orkánszerű tapsra, mikor *Szondy* Biri, *Harcos* Irén, *Hámory* Imre, *Pákozdy* Ferenc, *Varga* Imre és az aprótermetű *Varga* Jóska a laktanyaudvarra ácsolt szabadtéri színpadon megjelent.

Valóságos kis színházat hoztak magukkal: az együttes még a színházban beöltözött a *Toldi Miklós* színdús, szivárványos kosztümjeibe, autóra ültek s a kocsik ott álltak meg a laktanyaudvar téglányán. Máris megszólalt a zenekar, a Tábori Színház katonazenész-együttesének vonóin, kürtjein zengeni kezdtek a melódiák, Szondy Biri és Hámory Imre hangján szállt a dal:

Magyar vitéz, magyar nóta.

Harcos Irén és Pákozdy Ferenc énekelt, majd helyre táncot lejtett, azután az egész együttes bemutatta a mulatójelenetet. A százhúszcentis Varga Jóska perdült ezután a színpadra. *Szép ez a baka élet* . . . énekelte s vele együtt a »nézőtér« sorai is megzendültek, az ismert, kedves dal megtöltötte vidámsággal, patakzó jókedvvel a kaszárnyaudvart.

— Honvédek, mit szeretnének hallani? — kérdezte Hámory Imre az egyre tűzesebb lelkesedésbe hangolódó nézőtértől. Aztán választ se várt, hiszen szerte az országban, a harctereken Hámory Imre hangján népszerű a híres lemez:

Pajtás, pajtás, jösszve velem.
Sarkantyumat összeverem,
Szállhat a paripa hét országon
Egyre csak énekelem . . .

Énekelt is vele együtt a tiszturak sora, a legénység hatalmas, alkalmi kórusa. Alig engedték le a színpadról Hámory Imrét.

A *Toldi Miklós* együttese elhozta a színpad varázsát a laktanyába s olyan sikert aratott, hogy a laktanya bizonyára testületileg felvonul majd a színházba.

Gérczei-Németh Imre

Zitás ezredes, a »Toldi« szerzője, Szondy Biri és Hámory Imre

Toldi és a honvédkórus

A legkisebb honvéd a primadonnák karján

Birike Hámory hátán ír autogrammot

Toldi-csárdás a honvédgyűrűben (Eschet-képek)

Szabadtéri előadás a kaszárnyaudvaron

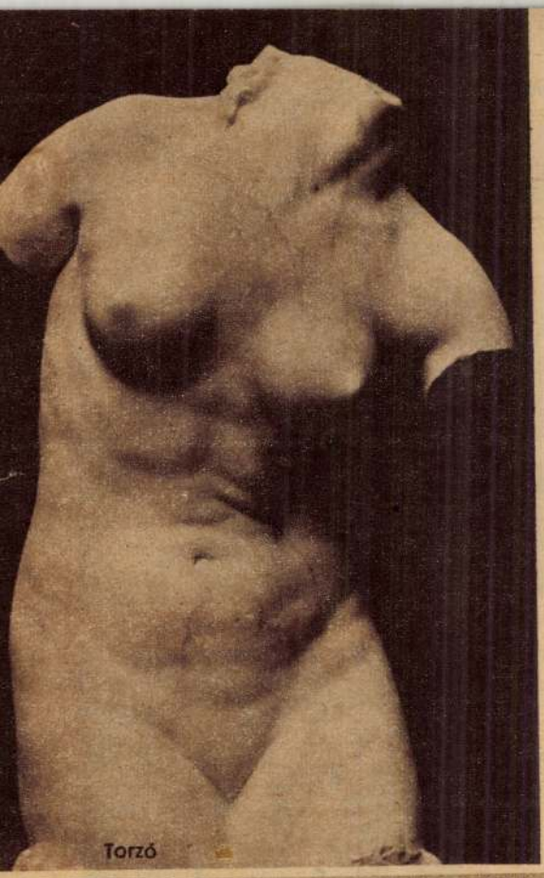

Torzó

„Boldog vagyok, hogy az ifjúság megértett bennünket és magyarabb látással alkotja műveit"

Látogatás Pásztor Jánosnál, a nagy magyar szobrásznál

Dömösi villájában kerestük fel szerény elvonultságában *Pásztor* Jánost, a nagy magyar szobrászt, sok nagyhírű, kiváló mű alkotóját. Fogadásunkra műtermében siet elő, mert mint mondja: *»a pihenést sem tudom elképzelni úgy, hogy plasztikával ne foglalkozzam; egy-egy új feladat megoldásának öröme jobban pihentet, mint a semmittevés.«* Boldog, ha tanítványairól beszélhet. Jó hallgatni, mennyi megértéssel és szeretettel segíti fiatal művésztársait, még akkor is, ha más úton keresik a kibontakozást.

Művészetre tereljük a szót. Lelkesedéssel beszél céljairól, tapasztalatairól, az anyaggal való harcairól, amelyet oly sokszor meghódolásra késztetett. Erről beszélnek a csodálatos finomsággal megoldott formák, amelynek magja: *a legtisztább plasztika.* Körülvezet és bemutatja a készülő új műveit. Mind erőteljes és nagyvonalú alkotás. Meglepő, minden formagazdagság mellett is a nagy zárt szobrászi egység. Csodálatos, hogy milyen változatossággal hangolja a részletformákat. Nincs két egyforma értékű forma egymás mellett és ez adja azt a finom lüktetést, ami szinte az élet valószerűségéig mozgásba hozza a felületet. Felemelő érzés hallgatni előadását a magyar művészetről, a sokatígérő tehetségekről.

A művész és felesége dömösi nyaralójában

— *Boldogan látom* — mondja —, *hogy az ifjúság megértette erőfeszítésünket és az általunk előkészített úton szobrászibb és magyarabb látással alkotja műveit.*

Boldog, hogy soha nem tudták külföld felé elcsábítani és hogy *művészetével egész életében nagyon szeretett fajtáját szolgálta.* Ez tölti meg tartalommal műveit és életét is, ez ad erő ahhoz, hogy ezekben a súlyos napokban is *szent áhítattal művészetének hódolhasson.*

Igy ülünk a nagy mesterrel szemtől-szemben. Szinte sugárzik belőle a végtelen szerénység, ahogyan mondanivalóját előadja. Tisztelettel, szeretettel hallgatjuk a formák mesterét, aki emberi tisztaságát és művészi becsületességét ebben a földi pokolban is át tudta menteni a jövő számára. Szeret minden művészi megnyilatkozást s a sokat tapasztalt és tudó művész alázatosságával közeledik *a zenéhez, irodalomhoz, a festészethez.* Legboldogabb pillanatai, mikor a magasabb művészet élvezetében oldódhat fel.

— Milyen érzéssel tekint vissza sikerekben gazdag, sok munkával eltöltött művészi multjára? — kérdeztük.

— *Ha újra kellene kezdeni, ismét csak úgy építeném pályámat, mint eddig. Művészi lelkiismeretességgel, a forma tiszteletével és ismét csak sok-sok munkával, mert ez érleli a szobrászt maradandó értékű alkotások létrehozására.*

A csodás pompájú dömösi vidék egyik legszebb helyéről, villájának terraszáról köszönt el, felejthetetlen benyomásokkal hagyjuk el a még távolból is integető nagy mestert. Boldogok vagyunk, hogy a Képzőművészeti Főiskolán sok fiatal magyar művész kibontakozása, a *Primavera, Az elűzött,* a *Kleopátra,* az *Ad astra* és sok-sok más nagy szobormű alkotójának kezében van.

(J. A.)

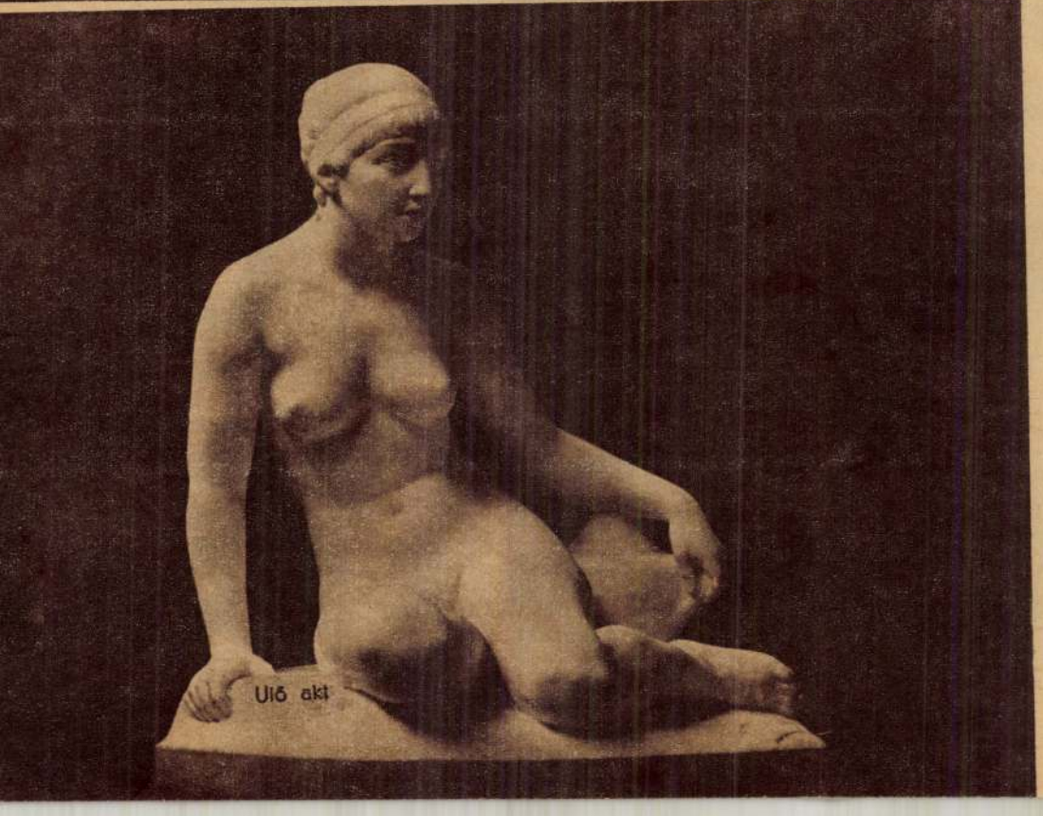

Ülő akt

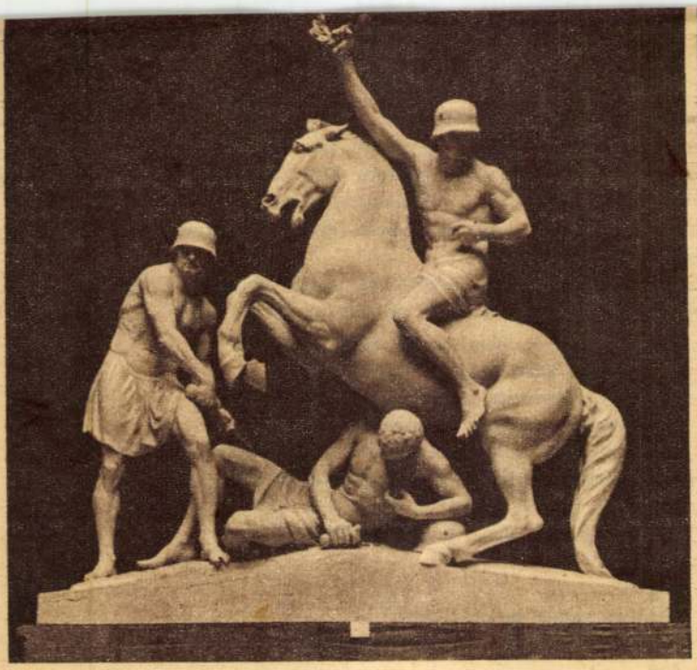

Pásztor János klasszikus alkotásai

1. A székestehérvári hősi emlékmű
2. Vízhordó leány
3. Szférák felé...

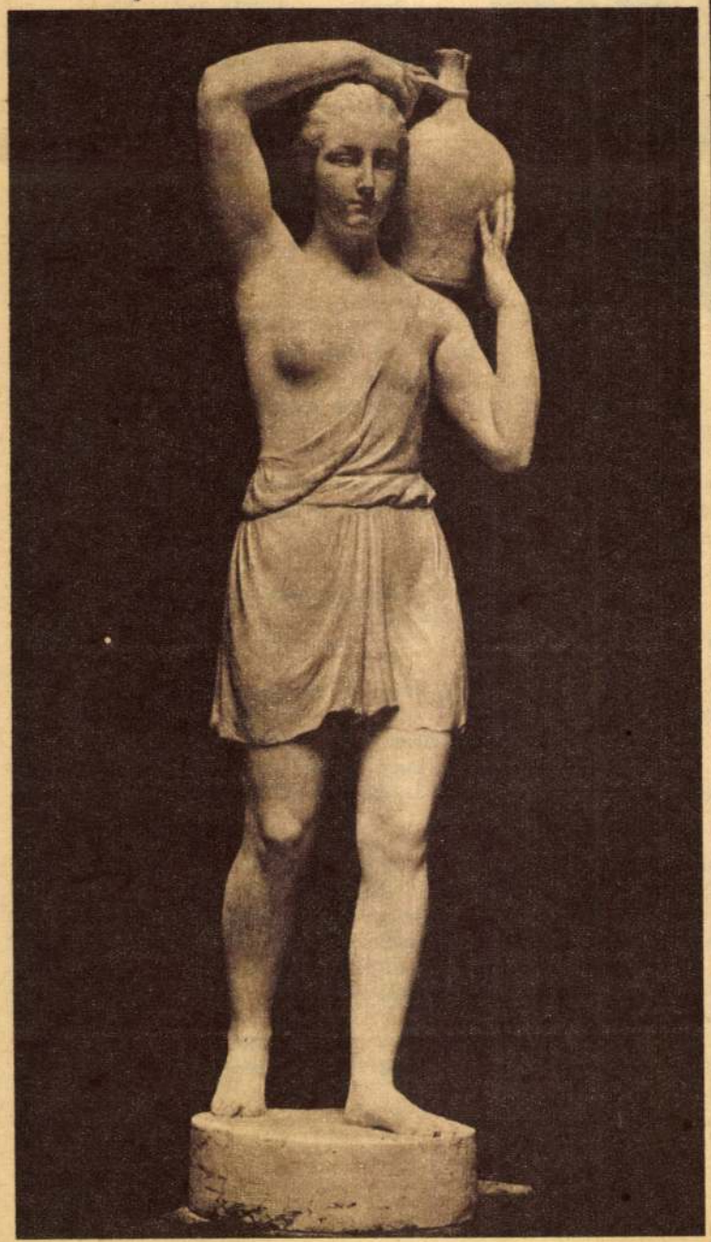

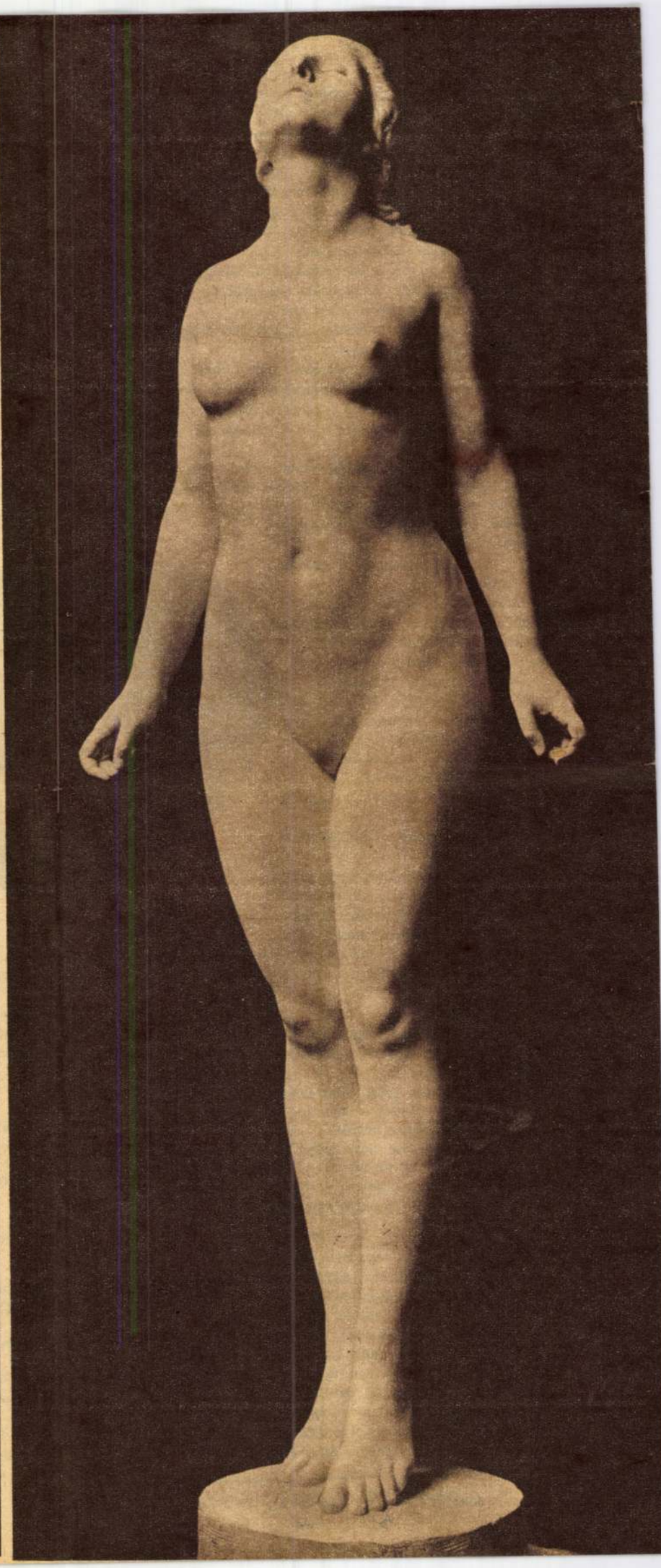

Magyar Nemzet 1944. 4. 22.

GELLÉRT VILMOS

Késsel és villával

A Krisztinában jár, amikor megszólalnak a szirénák. Először gondolkodik, hogy mit tegyen? Futnia kellene a legközelebbi óvóhelyre. De csak áll az út szélén. Még most sem tudja megtagadni, hogy szobrász. Az embereket figyeli, a rohanást, a félelem villámgyors mozdulatait. Áll percekig, míg csend lesz. Akkor aztán, mert megszólalnak a közelben a légelhárító ágyuk, menekül ő is. Hatalmas bérház kapujába szalad, ahol a légóparancsnok letuszkolja az óvóhelyre és felírja a nevét, mert nem a házbeliekhez tartozik.

Az óvóhelyen mindenki némán ül. A légóparancsnok bezárja a hatalmas vasajtót. A szobrász megnézi az óráját. Mindjárt dél lesz. Valaki megszólal. Mély férfihang:

— Ez még nem bombázás... a légelhárító ágyuk dübörgését halljuk, itt vannak a közelben...

Senki sem felel rá. De idő sincs hozzá, mert nyomban utána erős lökés rázza meg a betonpincét és tompa moraj dübörög át a földön. A villany pislákol s aztán hunyorogva elalszik.

— Szűz Máriám segíts... — imádkozik hangosan egy asszony.

— Jaj nekünk! — mondja valaki a sötétben.

— Nyugalom, emberek! — kiáltja a házparancsnok.

Ujra csend. Gyufák gyulnak. Négy gyertya kerül elő s mind a négyet meggyujtják. Ráragasztják az egyik padra.

— Nem lesz levegő — mondja egy fiatal lány.

A szobrász ekkor megmozdul, indul a padhoz. A fény közelében megáll és kalapjával a gyertyák felé csap. Kialszik mind a négy.

— Zseblámpát gyujtsanak, ne nyilt lángot, mert a levegőre még szükség lehet — mondja nagy nyugalommal a sötétben.

— Disznóság, bolond maga? — kiáltja a házparancsnok.

— Ki ez az őrült? — sikoltja hisztériásan egy nő.

— Ki kell dobni! — toldja hozzá egy borizű hang.

És a házparancsnok újra meggyujtja a gyertyákat. A szobrász ott áll az óvóhely közepén. A házparancsnok megvetően méri végig. Két hatalmas férfi fel kell a helyéről és feléje tart. Minden arcról gyülölet tüzel. Izzik a hangulat s pattanásig feszülnek a pillanatok.

Mi lesz most?

Ebben a pokolban még verekedésre gondolnak az emberek?

Van annyi gyülölet egy emberben, hogy a halál perceiben is bosszúra gondoljon?

A két hatalmas férfi, mint néma óriások jönnek, mögöttük úgy nő az árnyék, mint a sárkány teste a mesében.

A szobrász a falig hátrál.

Egy karcsú szőke lány ugrik ki ekkor a padok közül. A testével védi meg az idegent.

— Hozzá ne nyuljanak... hiszen jót akart... nem szégyellik magukat? — mondja remegve.

*

Igy ismerkedtek meg. Béla és Mária.

És alig két hét mulva rájöttek arra, hogy szeretik egymást. Talán a sors akarta, hogy találkozzanak az óvóhelyen.

Nagyon boldogok voltak. Ugy érezték, nem élhetnek egymás nélkül. A szobrász már megkérdezte egyik barátjától:

— Mondd, kérlek, mibe kerül két jeggyürű?

De a lány semmit sem tudott. Csak annyit, hogy Béla, akármilyen tehetséges is, szegény ember.

Igy lépett közéjük az orvos, a bonctani intézet tanára. Finom, előkelő úriember. Ilyennek álmodják a fiatal lányok a királyfit, aki egyszer mégis csak eljön hozzájuk.

Ilyesmit érezhetett Mária is.

Pedig érezte, hogy csak a szobrászt szereti.

Mégis az orvos felé vitte valami. Mint a mágnes, húzta. Az orvos már bemutatkozott a családnál is. És a budai házakban hamar szaladt a hir, arról beszélgettek a lakók, hogy: Mária megtalálta a szerencséjét.

A mindig komor és zsörtölődő házmester egyetlen emberre mosolygott csak kapunyitáskor s ez Mária volt.

Az orvos tízpengős borravalója csodát müvelt.

— Szereti? — kérdezte a szobrász.

— Nem! — válaszolta a lány.

— Akkor miért jár vele vacsorázni?

— Nem tudom... talán azért, mert legutóbb azt mondták az egyik étteremben, mikor beléptünk: Milyen szép pár.

— Feleségül akarja venni?

— Nem mondta... csak nagyon féltékeny...

— Kire?

— Magára.

— Feleségül akar menni hozzá?

— Nem. — A lány sokáig hallgatott. — Maga nélkül nem tudnák élni.

— Köszönöm, — mondta a szobrász — legyünk türelmesek. Higyjen bennem és megtaláljuk a kék madarat.

Utána napokig nem találta meg a szobrász Máriát. Egyik este végül is telefonon elérte.

— Napok óta nem jelentkezik, mi történt?

— Semmi — mondta a lány közömbösen.

— Üzenetet hagytam, hogy hívjon fel...

— Elfelejtettem, ne haragudjék.

— Nem szeret már?

— Csak magát szeretem, Béla, higyje el, csak magát s ne faggasson, nem is tudom, mi lesz velem?

— Mi történt? Miért nem beszél? Mi baja?

— Semmi.

— Azonnal mondja el, mi történt, tudni akarom!

A telefon sokáig hallgatott, csak a drót percegése jelezte, hogy mind a két kagylónál némán áll egy-egy ember.

— Tegnap este... — szólalt meg a lány. — Tegnap este a vacsoránál, amikor éppen őszibarackot ettünk, megkérte a kezemet... és én azt mondtam... nem is tudom, miért, azt mondtam, a felesége leszek...

— Mégis szereti?

— Nem, nem, Béla, ez nem szerelem, magát szeretem.

— Dehát feleségül megy hozzá?

— Ha látta volna, Béla!

— Mit láttam volna?

— Hogy milyen szépen ette, késsel és villával ette az őszibarackot...

A szobrász azt hitte, rossz álom kínozza. Mi ez?

— Maga, Béla, — mondta a lány egészen halkan — sohasem tudna így őszibarackot enni... ne haragudjék rám, Isten áldja... Nos, nem szól semmit?

A szobrász még tartotta a kezében a kagylót, de szólni nem tudott. Lelki szeme előtt egy kép vonult el. A bonctani intézetben az orvos, aki feleségül veszi Máriát, éppen egy szivet boncol, késsel és villával. Mikor elkészül vele, odateszi a márványlapra a professzor elé, aki az orvostanhallgatóknak ad elő. A szív pirosan, mozdulatlanul fekszik a márványlapon. A professzor csipesszel a kezébe veszi és magasra tartja, hogy mindenki lássa a teremben.

— Nos, uraim, ez egy női szív! — mondja szótagolva.

S amíg ezt a képet látja, a drót másik végén leteszik a telefonkagylót.

SZINHÁZ

Gombaszögi Ella a Magyar Színházhoz szerződött

Gombaszögi Ella

Ma éjszaka aláírta *Gombaszögi* Ella azt a szerződést, amelyet a *Magyar Színház* igazgatósága ajánlott fel neki. A művésznő *Vaszary* János új darabjának egyik főszerepét fogja játszani: *egy kormányfőtanácsosnévá »serdült« öregedő kabarédizőzt.* Érdekes, hogy a vígjátéknak *még egy nagy komika-szerepe* van, amelyet *Vaszary* Piroska fog eljátszani. A bemutató október elején lesz. A darabnak még csak *ideiglenes* címe van: *»Hajtóvadászat«.*

Katona- vagy „civil"-zenekar szerepeljen Szegeden

Szeged közvéleményét erősen foglalkoztatja a közelgő ünnepi játékok zenekarának kérdése. A helyi sajtó szerint helytelen a rendezőbizottságnak az a döntése, hogy *katonazenekar* játssza például a »János vitéz« muzsikáját is. Azt hangoztatják, hogy ilyen nagyszabású és ennyi áldozatkészséggel előkészített pompás ünnepségeknél nem számítanak már apróbb költség-eltérések, a szociális szempont is azt diktálná, hogy uniformisos zenekar helyett az ország valamelyik legkiválóbb szimfonikus zenekara szerepeljen.

* **A »Kék róka« Párizsban.** Egy nálunk kitűnően hallható francia rádióállomás, a *»Poste Parisien«* augusztus 6-án, *csütörtökön* 20 óra 33 perces kezdettel előadja *Herczeg* Ferenc *»Kék róka«* című színművét, René *Saunier* fordításában.

* **Regényből színdarab.** Tavaly jelent meg ifj. *Bókay* János *»Megvédtem egy asszonyt«* című regénye. A regényt most szerzője — *Hegedüs* Tibor vígszínházi rendező társaságában — dramatizálta. A darab vagy a Vígszínházban vagy a Belvárosi Színházban kerül színre az idei évadban.

Egyhangúan elfogadta tegnap II. Rákóczi Ferenc szobrát a szoborbizottság

Tavasszal kerül helyére a parlament elé

— Az Est tudósítójától —

A nagy fejedelemnek, II. Rákóczi Ferencnek, mint az köztudomású, lovasszobrot állítanak Budapesten. A lovasszobor elkészítésére annakidején *Pásztor* János szobrászművész kapott megbízást, aki tegnap mutatta be a szoborbizottságnak a Rákóczi-szobor teljesen elkészült modelljét. A bizottságban *Hóman* Bálint kultuszminiszter távollétében *Tihamér* Lajos miniszteri tanácsos képviselte a kultuszminisztériumot. Résztvett a bizottságban *Bárcziházi Bárczy* István államtitkár. *Kertész* K. Róbert, *Horvay* János és *Sidló* Ferenc. *Egyhangúlag elfogadták a szobrot, amely Rákóczit ágaskodó lovon ülve ábrázolja.* A szobrot, amely *hat méter magas lesz,* bronzba öntik és *svéd gránitból készült öt méter magas talapzatra helyezik.* Körülbelül *negyedmillió pengőbe kerül* Rákóczi szobra, melyet tavasszal fognak felállítani a Kossuth Lajos téren a parlament előtt, szemben a Kossuth szoborral.

WOLFF KÁROLY A RAVATALON

— Az Est tudósítójától —

Tegnap a kora esti órákban a Községi Temetkezési Intézet furgonja Budapestre szállította *Wolff* Károly *holttestét.* Csopakon fekete tölgyfakoporsóba helyezték a holttestet, amelyet beszenteltek és Budapesten,

a Rókus-kórházban bebalzsamoztak.

A városházán minden előkészület megtörtént a holnap délutáni temetésre. Óriási tömegekre számítanak és ezért *már délután félötkor lezárják a városháza I. számú kapujához vezető útvonalakat.* Öt órakor kezdődik a gyászszertartás a városháza udvarán. *Szendy* Károly polgármester és *Csilléry* András búcsúbeszéde után a koporsót halottaskocsira teszik és a *Városház* uccán, *Szervita* téren, *Petőfi Sándor* uccán, *Apponyi* téren, *Erzsébeth don* és a *transzverzális úton át viszik a farkasréti temetőbe.* A menet útközben néhány pillanatra

meg fog állni Wolff Károlynak lakóhelye előtt.

Ma délelőtt a temetkezési intézet gyászdrapériákkal vonta be a Belvárosi templom bejáratát és főhajóját. *A templomban ravatalozták fel Wolff Károlyt* és déli tizenkét órakor engedték be a közönséget. *Szombat délután egy óráig* marad a templom főhajójában felállított ravatalon a koporsó, melyet azután átszállítanak a városháza I. számú udvarára.

11 léggömb a Gordon Bennett-versenyen

Varsó, július 24
(Az Est külön tudósítójától)

Az idei Gordon Bennett-versenyre, amely augusztus 30-án kezdődik, eddig 11 léggömb jelentkezett, még pedig 3 lengyel, 3 német, 2 belga és egy-egy francia, svájci és spanyol. A start Varsóban lesz. *(T)*

MŰSOROK

Péntek, július 24 — *Péntek, július 24*

SZÍNHÁZ

BUDAI: *Csárdás* (8). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Csavargólány* (8).

MOZI

ADMIRÁL (1—537—07. Margit körút 5.): Riói lányok (Dolores del Rio). Húszéves lány (Katherine Hepburn) (¾4, ¼7, ¼10).

ALKOTÁS (1—553—74. Alkotás u. 11.): Pajkos hercegnő (Jeanette MacDonald). Kisezredes (Shirley Temple) (½5, 6, 9).

BELVÁROSI (845—63. Irányi u. 21.): Nagytakarítás (Anny Ondra). Helyet az ifjúságnak (Wiktor de Kova) (½5, ½8 és 6, ¼10)

BUDAI APOLLÓ (1—51—5—00. Csalogány u. 46.): Álmok kertje (Garry Cooper). Kaland az Operában (Alessandro Ziliani). Híradó (½5-től folytatólag, utolsó előadás 9-kor kezdődik).

CASINÓ (1—831—02. Eskü út 1.): Hetedik hétre prolongálva! A hét világcsoda. Walt Disney díjat nyert színes filmsorozatának gyöngyszemei. Tell Vilmos nyitány stb. Válogatott verseny híradó (5, ¼8, ½10).

CORVIN (1—395—84. József körút és Üllői út sarok): Forog az idegen. Filmen és színpadon: Radó, Orosz Vilma, Keleti, Dajbukát, Nádas jazz trió és Balog Piroska. (Folytatólagos előadások: 6, 9).

DÉCSI (1—259—52, 1—213—43. Teréz körút 28.): Vágyak ritmusa (Clark Gable, Joan Crawford). Stan és Pan, a vizesnyolcasok (burl.). Kínai mandarin (trükkfilm). Híradók (5, ¼8, ½10).

FÓRUM (1—897—07. 1—895—43. Kossuth Lajos u. 18.): Harmadik hétre prolongálva! Szomorú csütörtök, vidám vasárnap (filmen és színpadon: Gombaszögi Ella, Rátkay Márton, Szőnyi Lenke). Híradók (¼8, ½10). Nyitott tető.

JÓZSEFVÁROSI (1—346—44. Kálvária tér 7.): Csúnya lány (Muráti, Gombaszögi, Kabos). Uj rokon (Perczel, Gombaszögi, Gózon). (Egyes filmek kezdete: ½5, 6, ½8, 9). Nyitott tető.

KERT (1—130—17. Aréna út és Vilma királynő út sarok): Ez történt egy éjszaka (Clark Gable). Bosambo (Paul Robeson). Autogramvadászok (trükkfilm). Híradó (8—12-ig).

KULTUR KERT MOZGÓ (1—86—1—93. Kinizsi u. 16.): Odaadás (Katherine Hepburn). Roberta (Iréne Dunne) (Teremben: ½5. Kertben: ¾8, ¼10).

MÁRKUS PARK MOZGÓ (1—347—37. Múzeum körút 2.): Mozi, koncert, tánc, varieté. Színpadon: Szücs László, Herendi Manci, Rajna Alice stb. Filmen: Heidelbergben vesztettem el a szívemet (8, 10).

METRO (1—122—30. Teréz körút 60.): Hűtött nézőtér. Botrány az Operában (Chico, Gaucho, Harpo). Békaszimfónia (színes trükkfilm). Híradók (½5, ¼8, ½10).

MŰJÉG MOZI (1—182—54. Városliget): A vágy (Marlene Dietrich). Színes rajzfilmsorozat. Híradó (8, 10 folytatólag).

OLYMPIA (1—429—47. Erzsébet körút 26. sz.): Mazurka (Pola Negri). Csókra születtem (Eggerth Márta, Leó Slezák) (3, 6, 9).

PALACE (1—365—23. Erzsébet körút 8.): Prolongálva! Schmeling—Louis világbajnoki mérkőzése. Két évesek leszünk (A kanadai ötös ikrek). Vigyázat! nászutasok (vígjáték). Kutya-kutya tarka (trükkfilm). Híradó (5, ¼8, ½10).

PÁTRIA (1—456—73. Népszínház u. 13.): Szívek melódiája (Eggerth Márta). Meseautó (Perczel Zita, Törzs) (½5, ½8, 9). Nyitott tető.

RÁDIUS (1—220—98, 1—292—50. Nagymező u. 22—24.): Szentiványéji álom (Anita Louis, Dick Powell). Híradó (½5, 7, ½10). Jégbehűtött nézőtér.

SAVOY (1—460—40. Kálvin tér—Üllői út 2.): Szívek melódiája (Eggerth Márta). Meseautó (Perczel Zita, Törzs). (½5, ½8, 9). Nyitott tető.

STUDIÓ (1—40—8—40. Akácfa u. 2.): Lila akác Ágai, Kabos). Café Moszkva (Csortos, Kiss Ferenc). (½5, 6, ½8, 9).

TIVOLI (1—230—49. Nagymező u. 8.): Nem élhetek muzsikaszó nélkül (Jávor, Somogyi Erzsi). Hölgyválasz (Janet Gaynor). Híradó (¼4, 6, 9).

TURÁN (1—264—20. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): Riói lányok (Dolores del Rio). Babszemkisasszony (Shirley Temple) (¼4, ¼7, ¼10).

VESTA (1—32—6—39. Erzsébet körút 39.): Csak nekem dalolj (Grace Moore). Viva Villa (Wallace Beery) (¼4, ¼7, 9).

SPORTSZERELEM
filmen és színpadon
MÁRKUS PARK MOZGÓ
Bemutató szombaton

CSÁRDÁS NAPTÁR

MÁJUS 20	**Honthy Hanna** Fejes Teri, Rózsahegyi Kálmán, Csortos Gyula, Páger Antal, Verebes Ernő, Gárdonyi Lajos, Z. Molnár László, Pethes Ferenc megjelennek a CSÁRDÁS első próbáján a BUDAI SZÍNKÖRBEN
JÚNIUS 20	A CSÁRDÁS szenzációs sikerű premierje
JÚNIUS 23	Rádión az egész világ elragadtatással hallgatja a CSÁRDÁS előadását
JULIUS 3	A Kormányzó úr Őfőméltósága és családja látogatásával tünteti ki a CSÁRDÁS előadását
JULIUS 10	A CSÁRDÁS első jubileuma
Ma JÚLIUS 24 péntek	Verebes Ernő ismét átveszi nagysikerű népszerű szerepét
JÚLIUS 31 péntek	A CSÁRDÁS 50-ik előadása

RENDKÍVÜLI SZÍNHÁZI KEDVEZMÉNY

Az Est-lapok olvasói és előfizetői részére

Az alábbi színházi előadásokra olvasóink és előfizetőink KÜLÖNBÖZŐ RANGÚ JEGYET RENDKIVÜL LESZÁLLITOTT ÁRON válthatnak Az Est kiadóhivatalában, VII. ker., Erzsébet körút 18—20. sz. (Telefon): 1-43-8-88). Reggel 9 órától délután 5 óráig, vasárnap délelőtt 9—2 óráig.

A kedvezményes áru előadások műsora:

PÉNTEKEN, JÚLIUS 24-ÉN

BUDAI: Csárdás (8). ERZSÉBETVÁROSI: Csavargólány (8). FŐV. NAGYCIRKUSZ: Ó, régi szép világ (8¼).

SZOMBATON, JÚLIUS 25-ÉN

ERZSÉBETVÁROSI: Csavargólány (8). ÁLLATKERT: Jedermann (8). FŐV. NAGYCIRKUSZ: Ó, régi szép világ! (8¼).

MINDEN JEGYVÁSÁRLÓ INGYEN KAPJA A TELJES SZINLAPU »MAGYAR SZINPAD«-OT

CSÜTÖRTÖKÖN ESTE TETTÉK LE A MAGYAR OLIMPIKONOK A FOGADALMI ESKÜT A BEAC-PÁLYÁN

KOVÁCS JÓZSEF AZ OLIMPIKONOK NEVÉBEN ELMONDJA AZ ESKÜT

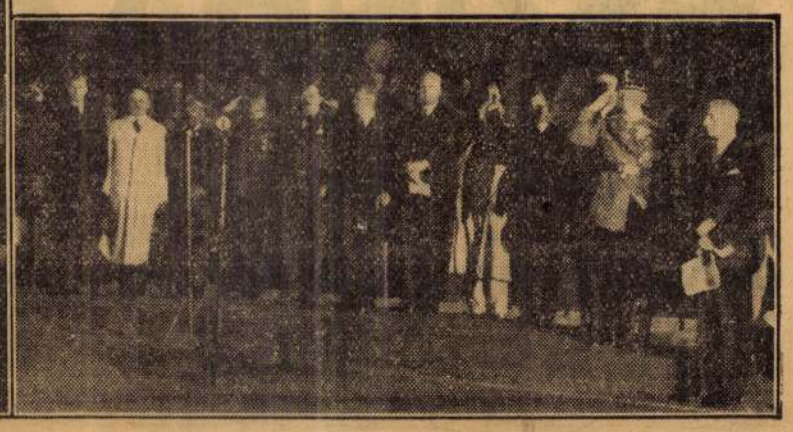

HÓMAN BÁLINT KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER, DARÁNYI KÁLMÁN H. MINISZTERELNÖK ÉS KELEMEN KORNÉL, AZ ÖTT ELNÖKE AZ ESKÜTÉTELNÉL

Az ötödik márványtérkép

Róma, július 24

A Via del Imperón, a Maxentius-bazilika falán négy hatalmas márványtérkép látható, amely Róma hatalmát ábrázolja az urbs romana megalapítása, a köztársaság, Augustus császár és Traianus császár korában. Az illetékes hatóságok most elhatározták, hogy a keletafrikai győzelem és a birodalomalapítás emlékére ötödik táblát is beillesztenek a falba; ez a térkép a jelenlegi plasz birodalom nagyságát ábrázolja s a táblán a birodalom megalapításáról szóló törvény 1. szakasza lesz olvasható.

(Az abesszin háború megindulása előtt ezek a márvány-térképek keltették fel Angliában azt a gyanut, hogy *Mussolini* vissza akarja állítani a régi római birodalmat. Egy ízben az alsóházban is szóvátették.

A szónok azt mondotta, hogy *ezer és ezer olasz megy el naponta a márványtérképek előtt s ilyenkor valamennyi magába szívja a régi római birodalom nagyságának gondolatát.* Amikor a *Badwin*-kormány a mult ősszel az Olaszország ellen elrendelt megtorlások jegyében általános választásokat iratott ki, a képviselőjelöltek ezrei ezekkel a márvány térképekkel korteskedtek és győztek.

De azóta az olasz seregek is győztek Abesszíniában és most *négy márványtérkép helyett öt* van.)

Még ez történt ma

1. »Éljen a légió, éljenek a szép asszonyok«. Ezzel a kiáltással indultak el a spanyol idegen légió hadoszlopai a madridi kormány megdöntésére. *(A lisszaboni távirati ügynökség mai jelentése.)*

(A spanyol légió mindössze 16 esztendős. Millan Astray tábornok szervezte meg ezt a haderőt a francia idegenlégió mintájára. Abban az időben természetesen nem gondoltak arra, hogy a légiót Spanyolországban is felhasználhatják. A tábornok célja az volt, hogy a marokkói felkelőket könnyebben leverhesse. A spanyol sorkatonaság nem volt elég fegyelmezett és önfeláldozó. A tábornok azt gondolta, hogy egy zsoldos hadsereggel többet lehet elérni. Igaza volt. A légió vérbefojtotta a marokkói bandák megmozdulását.

Két esztendővel ezelőtt, amikor Asturiában a munkások fellázadtak a jobboldali kormány intézkedései ellen, *Gil Robles* akkori katolikuspárti hadügyminiszter az idegenlégió csapatait küldte a munkások ellen. A hazai csapatok nem látszottak eléggé megbízhatónak a lakossággal szemben. A számítás bevált. A zsoldos hadsereg irgalmatlanul leverte a munkások felkelését. Olyan vérengzést vitt véghez, hogy amikor később kissé lecsillapodtak a kedélyek, a kormány kénytelen volt vizsgálatot indítani a légió tisztjei ellen. Emiatt nagyon megsértődtek a legionáriusok. Már akkor fenyegetőztek, hogy »ütni fog a leszámolás órája«.

A később uralomra került baloldali kormány nem törődött a fenyegetéssel. Azt hitte, hogy a Marokkóba visszaküldött légió nem fenyegetheti uralmát. Holott néhány héttel ezelőtt a légió már úgy viselkedett, *mintha semmi köze nem volna a madridi kormányhoz.* Teljesen önállósította magát. A madridi kormány azonban azt hitte, hogy ez a körülbelül 20.000 főre rúgó légió nem szállhat szembe Spanyolországgal.

De valamiről megfeledkezett a madridi kormány. Arról, hogy ez a 20.000 ember fegyelmezett volt, magas zsoldot kapott s még magasabb zsoldot ígértek neki arra az esetre, »ha elkergeti Madridból a jöttmenteket«.)

2. »Meg vagyunk elégedve az értekezlet eredményével, hála Istennek, nagyon jól sikerült minden.« Ez a véleménye Baldwin angol miniszterelnöknek arról a locarnói értekezletről, amelyet Franciaország, Anglia és Belgium képviselői tartottak Londonban s amelyet néhány óra alatt befejeztek.

(Hogy miért van megelégedve az angol miniszterelnök az értekezlet eredményével? Alkalmasint azért, mert az értekezleten semmit sem határoztak és semmiről sem döntöttek. Majd ősszel egy másik értekezletet tartanak, azon a többi hatalmak is részt fognak venni s az valószínűleg éppen olyan jól fog sikerülni, mint ez a londoni kis értekezlet. Azon tudniillik épúgy csak beszélni fognak, mint ahogy az eddigi 101 értekezleten beszéltek.

...Ezalatt pedig a világ összes lőszergyárai és repülőgépvállalatai éjjel-nappal dolgoznak.)

3. »Uram, nagyon kérem, ne nevezzen elnöknő asszonynak (Madame Présidente), én csak az elnök felesége vagyok és az is akarok maradni.« Lebrun-né asszony, a francia köztársaság elnökének felesége figyelmeztette erre azt az ujságirót, aki egyetmást meg szeretett volna tudni az életéből.

Az én életem — kulcsolta össze két kezét az elnökné — az én életem olyan, mint ezer és ezer más francia asszonyé. *Feleség vagyok, anya vagyok és nagymama vagyok.* Hát nem elég szép és méltóságteljes hivatal ez? (Azt nem említette meg, hogy leánykorában archiológiával foglalkozott, de a férje kedvéért ott hagyta ezt a szép tudományt.)

Ha az elnökné nem mondotta volna el ezeket, akkor is lehetett volna látni azon a kerti ünnepélyen, amelyre néhány száz asszonyt és férfit meghivott, hogy valóban ezt a szép és méltóságteljes hivatalt tölti be. Már a külseje is ilyen. Egyszerű, szelid és lebilincselő. A vendégeivel csupa mama-dolgokról beszélt. De a vendégek is ilyenek voltak. Noha elegánsabbnál elegánsabb toaletteket viseltek, egyetlen egy sem volt kifestve. Vörösfestékes ajkakat sehol sem lehetett látni. Kiszakitott szemöldököket sem. És festett hajat sem. A kerti ünnepélyek hölgyei mind természetesek voltak. Akinek még üde volt az arca, az üde volt, akire már rászállott az ősz, az nem igyekezett hazudni.

— Ugy érzem itt magamat — jegyezte meg egy ősz diplomata, — mintha tavaszi mezőn járnék virágok között.

Valóban ilyen hangulat terjengett abban a palotában, ahol századokkal ezelőtt Pompadour márkinő szerelmi kalandjai fertőzték meg a levegőt. Most tisztaságot és őszinteséget lehelt minden.

(Persze, ezt nem igen hiszik el azok, akik a francia erkölcsöket a rossz francia regényekből vagy egykétheti párizsi tartózkodásból ismerik. Ezek nem tudják elképzelni, hogy az idegenforgalom számára készült Párizson kivül van egy másik Párizs is. Ez a másik nem festi magát, ennek az emberei puritánul erkölcsösek, egyszerűen beszélnek s a lelkük éppen olyan tiszta, mint a testük. Holott ez a Párizs az igazi Párizs. Ez a többség.)

Székelyvér

A székelyek — románok. **Es a** víz kigyullad és a nap nyugaton kel föl. A székelyek — románok, így állapította ezt most meg Ramneantu Petru román általudós, aki — és ebben román hatóságok segédkeztek neki — több székely embert vérvizsgálat alá vett. Vérkutató kalandjairól azután írt egy füzetet, amelyet a bukaresti akadémia megdíjazott. A székelyek románok. Ennél vakmerőbb ostobaságot elgondolni sem lehet és erre valóban csak az a magát tudománynak nevező kuruzslás képes, amelyet fajkutatásnak hívnak és amely fajbiológia, fajelmélet és tudja a jó Isten miféle címeken valami homályos mitoszszal, baljós babonával akar elkábitani annyi millió embert. Faj és vér, de az egész vérkutatás nem tudomány, hanem közönséges boszorkányhit, ami csak anynyiban különbözik a középkortól, hogy az legalább őszinte barbársággal lép fel, a mostani pedig általudományos nagyképűséggel álcázza magát. De mind a kettő csak ostobaságot és szenvedést terjesztett.

Ennél emeletesebb értelmetlenséget például képzelni sem lehet, mint piszkálótükkel és ábrákkal a minden gondolatában, nyelvében, történelmében, szenvedésében magyar székelységről kimutatni, hogy az román. Mintha a tüzet tennék meg víznek és a vizet tűznek. A székelység magyar volt a boldog magyar impérium alatt, de magyar volt, ezerszer, keményen, dacosan, vértanusan magyar törökkel ,némettel és az mostan románnal szemben is. Székely vér. Igen, ez a vértanuk vére. De milyen emberietlen, milyen lelketlen, milyen kereszténytelen: embervért mint a nyulakét bontani, abba belemagyarázni, hókuszpókuszolni, azt faji rémmesék koholására kisajtolni. Az emberiséget Krisztus vére váltotta meg, a faj és vér mitoszának álprófétái pedig csak elveszejthetik. Vér nem válik vízzé. Hogy pedig ne válhassék vizenyős legendává, arról kötelessége gondoskodni minden tisztességes, józan embernek. Az általudomány egyetlen székelyt sem fog ledisputálhatni a magyarság testéről.

A migrén és az idegesség azon esetei, amelyek a gyomor- és bélműködés zavaraiból erednek, gyakran már egy pohár természetes **Ferenc József** keserűvíz használata által is megszűnnek. Az orvosok ajánlják.

Nagyszabású divatrevü
az Alsó-Margitsziget Szalay étteremben
a külföldi vendégek részére szombat, júl. 25. d. u. ½6-kor
Hazai közönséget is örömmel lát a rendezőség.
Belépődij nincs!

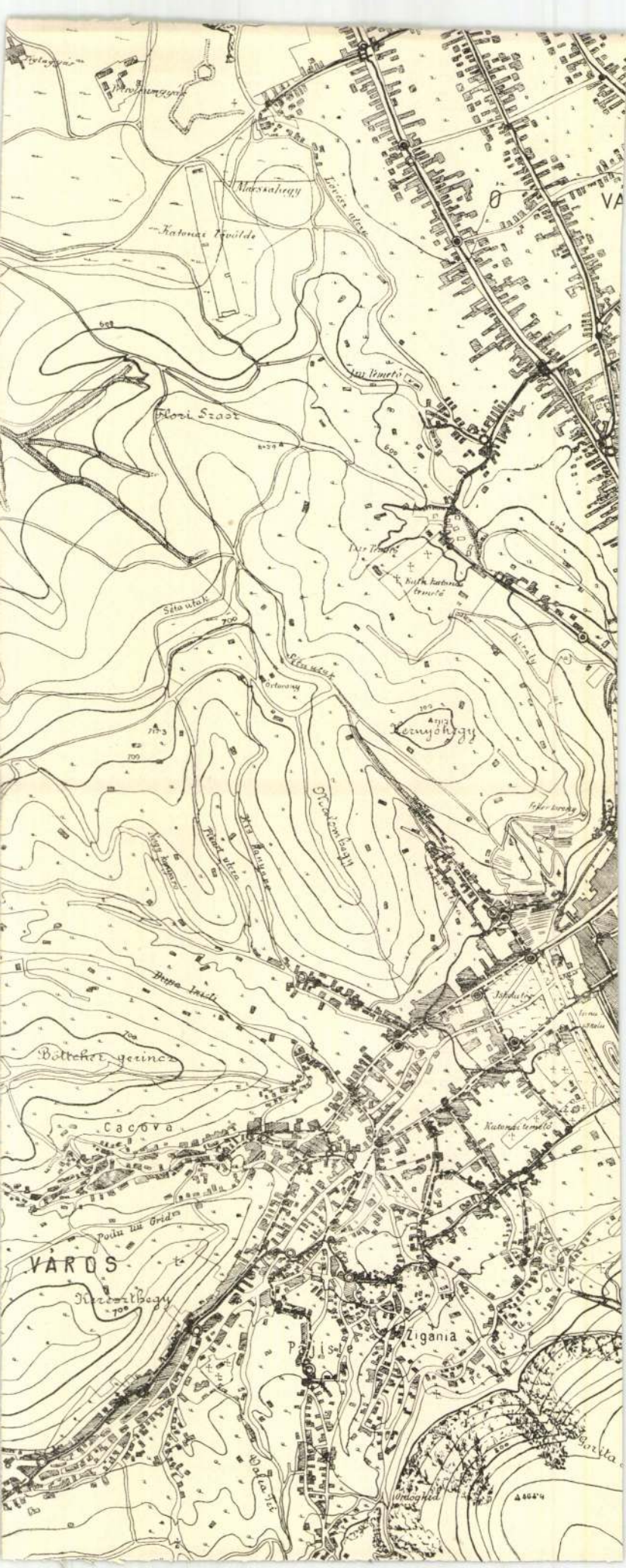
Marssahegy
Katonai tövölde
Flori Szaor
Sétautak
Kernyóhegy
Bóltcher gerincz
Cacova
Podu lui Grid
VÁROS
Keresztbegy
Pajiste
Zigania
Gorita
Ordoghid

Pásztor János

Kisertés c. zsebra repr.

Reinach-Lázár

A művészet kistükre IV. kiadás Bp. 1933. 296. l.

Gömbös Gyula szobrát merénylők felrobbantották

Erélyes nyomozás indult a tettesek kézrekeritésére

A Magyar Országos Tudósító jelenti:

Pénteken este 8 órakor a Döbrentei-tér környékét nagyarányú robbanás zaja verte fel és Gömbös Gyula szobra felől fény lobbant. A robbanás ereje megrázta a környező házak ablakait, sőt a Duna pesti partján is megremegtette az ablakokat. A közelben szolgálatot teljesítő rendőrök csakhamar megállapították, hogy Gömbös Gyula szobrát merénylők felrobbantották.

A főkapitányságról azonnal bizottság ment a Döbrentei-térre és az eljáró rendőrtisztviselők megállapították, hogy ismeretlen tettesek a szobor lábához lécsegítségével robbanóanyagot helyeztek. A robbanás ereje a talapzatról ledöntötte Gömbös Gyula szobrát és megrongálta magát a talapzatot is. A tettesek kézrekerítésére széleskörű nyomozás indult.

A fehér kőből készült szobor a robbanás következtében megsemmisült. A merénylettel kapcsolatban a rendőrség budapesti főkapitányságának politikai rendészeti osztálya a következő felhívást adta ki:

„A Gömbös Gyula-szobor ellen elkövetett merénylet ügyében a budapesti főkapitányság felhívja a közönséget, hogy aki pénteken este 8 óra tájban bármily gyanus körülményt látott, vagy olyan egyénről tud, aki egy 160 centiméter és egy 50 centiméter hosszú lécből összeszegezett és kis támasztóléccel kimerevített „akasztófa" formájú tákolmányt készített, készíttetett, vitt, vagy ilyenről beszélt, azt jelentse személyesen a főkapitányság készenléti csoportjánál: V. Vigyázó Ferenc-utca 5., I. emelet 82. számú szobában, vagy távbeszélő útján a főkapitányság hívószámain (12-34-56) az 1156 számú mellékállomásra. A nyomravezető illő jutalomban részesül."

A legnagyobb élményről beszél egy 19 éves székely sebesült

Honvédek és leventék vállvetve küzdöttek a székelyföldi arcvonalon

Fehér kórházi ágyon találjuk a mostani világégés egyik fiatal szenvedő hősét. Az orvosok szigorúan megtiltják, hogy kivallassuk a beteget. Alig szabad beszélnie, hiszen súlyosan sebesült. Mégis megkíséreljük a beszélgetést, mert *az ágy végén ül egy törődött arcú, lobogó szemű asszony, a kiskatona édesanyja.* Ő maga is menekült és el tudja mondani fia sorsának részleteit. Tizenkilencéves, barna, értelmesarcú fiú a beteg. Átesett a legnagyobb élményen, s szinte a halál küszöbéről fordult vissza. Ez tükröződik a szemében, amikor ránk pillant és egy szemvillanással üdvözöl. A homlokán nincsenek barázdák, csak a szája két szögleténél húzódik egy-egy rövid ránc. Talán nem is a fizikai fájdalom, vagy a lelki szenvedés húzta ezt a barázdát, hiszen az ilyen fiatal fiúnak a lelke is olyan síma és rugékony, mint minden izma; az életkedv mindig felülkerekedik benne és ki volna derülátóbb ezeknél a fiatal férfiaknál, akik mindig a jövőbe pillantanak...

Lassan elindul a beszélgetés. Kiköti, hogy neve ne szerepeljen az ujságban, legfeljebb a keresztneve. F. Sándorka tavaszszal érettségizett, azután beállt az édesapja üzletébe az egyik háromszéki faluban és onnan, a fűszerillatú boltból lépett egyenesen a harctérre néhány héttel ezelőtt. Ő vezette az üzletet egészen az utolsó napig, mert *az édesapja régen katonai szolgálatot teljesít.* Tanítás, munka és harc. Mintha a mai magyar fiatalság egész sorsa ebben a három szóban volna összesűrítve, ez a barnafürtű fiú most nem egy személy, hanem egy egész nemzedék képviselője és jelképe.

Mint levente, Lisznyónál és Arapataknál került először az arcvonalra. Tizenöten voltak hasonló korúak, s ahogy az egész székelyföldön mindenütt, úgy itt is vállalták a leventék a harcot. Kis számuk miatt külön vállalkozásra nem voltak alkalmasak, hanem a székely határőrökkel együtt vállalták a küzdelmet. Erről a szakaszról később Felsőháromszékre kerültek. *Gelencéről mondja, hogy a havasok közé ékelődött falusi házakon, fák tetején és magas szalmakazlakon húzódtak meg a partizánok.* Sokszor rájuk hahotáztak, aztán behúzódtak rejtekhelyükre. Itt is éppen úgy, mint a többi községben, lehetetlenség volt tűz alá venni őket, hiszen a gyilkos golyók sokkal több székely asszonyt és gyermeket pusztítottak volna el, mint partizánt. Később az ő egységük elvonult a faluból s miután a polgári lakosság is eljött, megkezdődött a partizánok kiirtása.

— *A Magyarostetőn voltunk,* amikor egyszer éjszaka a hegy keleti oldaláról irtózatos ordítást hallottunk. Orosz katonaság rohant meg, bár olyanok voltak, mint a partizánok, — mondja tovább halkan a sebesült levente. — Rongyosak voltak, de erősen felfegyverkezve és olyan állati üvöltést vittek véghez, hogy azt hittük, egy csorda ördög támadt ránk. *Egészen közel engedtük magunkhoz őket, s lehető legjobban rejtőztünk, s azután kezdtünk tüzelni rájuk. Ott bukott el előttem az egyik, s világosan láttam, hogy durva zsákvászonból készült ruhája cafatokban lóg le a testéről. Az egyik zsebében azonban pálinkásüveg volt,* s amint elesett, kicsordult szájából a nyál, mint a részeg embernek. Azonnal megértettük, hogy *a pálinka hatására hallatják ellenségeink a borzalmas csatakiáltást.* Itt sebesültem meg én is.

Ezzel a rövid mondattal utal csak a saját áldozatára, pedig, ha valakinek van joga magáról beszélni, akkor ennek a fiatal székely fiúnak volna! Az édesanyja hős fia kezéhez nyul és megsimogatja. Nem sír, csak halkan ennyit mond:

— *Ilyen fiatal gyermek...*

F. Sándornak megrándul a szája és szinte erélyesen válaszol:

— *Hagyja, édesanyám, hiszen kötelességünk volt. A hazánkat védtük.*

— *Igaz, fiam,* — mondja a menekült asszony, majd hozzáteszi: — *hiszen mindig azt mondta, alig várja, hogy puskája elé kerüljön az ellenség.*

— Valaki hátravitte a fiamat, aztán bekötözték és sebesültvonatra került. Mi egy hét múlva indultunk el hazulról, hiszen az utolsó pillanatig abban reménykedtünk, hogy nem kell elhagynunk az otthonunkat. A sógoromnál tudtam meg az uram címét, akit közben a csonkaországba vezényeltek. A vöröskereszt segített felkutatni a fiamat és *itt találkoztunk a kórházban. Nem bánok semmit, csak tudjam, hogy ezeknek a fiúknak az áldozata nem volt hiábavaló...*

Elbúcsúzunk a sebesülttől, akinek édesanyja kint a folyosón még ezeket suttogja:

— Valószínűleg meg fogják operálni. Talán holnap, vagy holnapután lesz a műtét. Az orvosok nagyon kedvesek. Az osztályos főorvos azt mondja róla, hogy az ő fia. Annyira szereti.

Szinte elcsuklik a hangja a szomorú asszonynak, de a sírását visszafojtja. Szomorú, hiszen a menekültek sorsán kívül még ezt a büszke áldozatot is vállalnia kellett, de *mégis boldog.* A fia él és ő mindennap ott ülhet az ágya mellett. Sándorkából pedig kereskedő lesz otthon. Olyan természetes ez, másra nem is gondol senki, minthogy az élet megy tovább és valamikor a családban majd emlegetni fogják a sebesülést.

F. Sándor sebesülését, aki levente volt és védte a hazát. **Dávid Iván**

Az I. és II. osztályu éttermek csak vadat, halat és szárnyast adhatnak vendégeiknek

Az elmult napokban a közellátási minisztérium ellenőrző főosztálya felsőbb utasításra *egymásután végigrazziázta a fővárosi nagyéttermeket* és bizonyságot szerzett arról, hogy *majdnem mindenütt húsjegy nélkül nagy felárral húsételeket szolgáltatnak ki,* ugyanakkor, amikor a kisvendéglők, ahová a szerény igényű közönség jár, nem tudják beváltani húsjegyeiket és így éppen az a társadalmi réteg, amely legjobban rá van szorulva nehéz munkája következtében a tápláló étkezésre, úgyszólván alig jutott húsételhez.

Megállapította az ellenőrzési főosztály azt is, hogy az I. és II. osztályú vendéglőkben *húsjegy nélkül felszolgálásra kerülő húsételek nyersanyaga feketevágásból származik legnagyobbrészt és zugutakon jut forgalomba.*

A visszásságok kiküszöbölésére most a közellátási miniszter rendeletet készít elő, amely *megtiltja, hogy az I. és II. osztályú vendéglőkben, kávéházakban és éttermekben marha-, borjú-, sertés- és birkahúsból készült ételeket szolgáljanak fel* és ezekben a vendéglátó üzemekben a húsételek kiszolgáltatását *vadra, halra és szárnyasra korlátozza.*

A készülő rendeletnek az az intézkedése, amely *a III. osztályú vendéglők számára meghagyja a jegyre való húskiszolgáltatás jogát,* igen nagy szociális horderejű, mert gyökeresen megváltoztatja a mai helyzetet és biztosítja a legszélesebb néprétegek vendéglői húsellátását.

Az intézkedéstől illetékes körök érdekes adatokat várnak arra vonatkozóan, hogy mennyi hús jutott az utolsó időben fekete úton forgalomba.

Főváros területén

100—150 munkás befogadására alkalmas munkatermekkel, irodahelyiséggel és óvóhellyel rendelkező, nyomban beköltözhető

gyárépületet

azonnal bérbevennénk. „Sürgős" jeligére **Verseczi-hirdetőiroda, Andrássy-út 58. — T: 129-039.**

Vitéz DÉNES JÓZSEF

m. kir. Osztálysorsjáték főárusító értesíti t. ügyfeleit, rendelőit, hogy

többszöri bombázás

és

huzamosabb katonai szolgálata

ellenére üzleti tevékenységét

kizárólag a régi helyén folytatja,

EZÉRT rendeléseket és pénzküldeményt erre a címre kér:

SZOLNOK. Telefon: 777

Postatakarékpénzt. csekkszámla: 7777

Erdélyi posta

Züllmann Béla zászlós kéri születési **Homoród-szentpálról**, hogy a B. 410 tábori postaszámra írjanak. *Matskássy* Zoltán kéri székelykeresztúri ismerőseit, hogy aki édesanyjáról és hugáról tud, közölje vele Budapest, Közraktár-utca 30 címen. *Nagy* Margit fülöpszállási tanítónő kéri *Sztrókay* Tibor dr. sepsiszentgyörgyi rendőrfogalmazót, tudassa vele címét. *Makány* Róza kéri azokat, akik Mária és Erzsébet nevű nővéreiről tudnak, írjanak neki Csongrádra. *Balogh* Pál jobbágyi lakos kéri, hogy aki valamit tud Nagyszalonta—Barmódpusztán lakó szüleiről, Balogh Mártonról és hozzátartozóiról, értesítse őt. *Fazekas* Imréné és *György* Ferencné tanítónő Marosfőről értesítik hozzátartozóikat, hogy Rahócsaházán (Szabolcs megye) tartózkodnak. *Kassay-Krantz* Dezsőné (Budapest, Krisztina-körút 113 b) értesítést kér Nagyszentmiklóson élő édesanyja, özv. Lükő Lászlóné és Lenke testvérhuga felől. *Makay* Károly csöglei (Veszprém megye) körjegyző keresi Endre nevű fiát (utolsó lakcíme: Szabéd), szüleit, idős Makay Károlyékat (utolsó lakcímük: Székelykál) és apósát, Széll Jakabot (utolsó lakcíme: Vajdaszentiványi) és kéri azokat, akik tudnak róluk, értesítsék. *Hadnagy* Gábor kovásznai lakos keresi feleségét és gyermekeit, akik Kovásznán *Simon* Pálnénál laktak, aki tud róluk, adja meg nekik címét: Remetemező, postahivatal, vagy ide küldjön választ. Aki tud *Örményi* Antal gyergyószentmiklósi rendőrtanácsosról, értesítse feleségét: Tata, Hősök-tere 2.

Mezőhegyes! Dénes!

Piri gyermekekkel és édesanyáddal Kisbéren, illetve közvetlen Kisbér mellett, Hántán, biztonságban van. Mi jól vagyunk. Borka.

ZSOLDOS látszerspecialista

archoz formált szemüvege a legjobb látást nyujtja,

Vilmos császár-út 17 (Bazilikával szemben)

Die Grossen Meistererzähler

regénysorozata híres íróknak legnagyobb sikerű alkotásait válogatta össze. A gyüjtemény különös varázsa a tárgynak változatosságában rejlik, mely hol az életnek örök problémáit tárja az olvasó szeme elé, hol érdekfeszítő történeti eseményeket rajzol, majd elragadó tájképeken vezet végig.

J. C. Heer: An heiligen Wassern. — Rich. Voss: Alpentragödie. — Ludwig Finckh: Die Kaiserin, der König und ihr Offizier. — Ludwig Finckh: Das goldene Erbe. — Hans Reyhing: Der Klausenhof. — Paul Berglar—Schroer: Der feuerspeiende Berg. — Liesbet Dill: Liselotte von der Pfalz. — Bruno Brehm: Apis und Este. — Bruno Brehm: Weder Kaiser noch König. — Bruno Brehm: Das war das Ende.

Mind a tíz kötet, összesen 4145 lap, alakja 13×19 cm., kötve csak P 10.—

Megrendelhető havi 16.70 pengő, részletre minden felár felszámítás nélkül.

Nemtetszés esetén a 14 napon belül való visszaküldés jogát biztosítjuk

A könyvek német nyelven jelennek meg. A behozatal vámmentes. Az átutalás kényelmes. A mű árát szíveskedjék a Budapest 13.365 számú m. kir. postapénztári csekkszámlánk javára befizetni. Az átszámítás a befizetés napján érvényes napi árfolyamon történik. A szállítás költsége megrendelőt terheli. A tulajdonjogot a teljes ár befizetéséig fenntartjuk.

FACKELVERLAG, Budapest, II., Batthyány-utca 26. (M 103)

Megrendelő-lap

T. FACKELVERLAG, Bpest, II., Batthyány-u. 26 (M 103)

Kérem, küldje meg címemre hirdetése szerint, 14 napon belüli visszaküldés jogával

„Die Grossen Meistererzähler" 10 kötetét kötve P 100.-

Fizetendő P 16.70 havi részletekben — készpénzben egyszerre. A szállítás a megrendelőt terheli. A tulajdonjog a teljes ár befizetéséig fenn van tartva.

Vezetéknév . . . . . Keresztnév: . . . . . .

Állás: . . . . . .

Hely: . . . . . Kelt: . . . . . .

Pontos cím: . . . . . .

(Olvasható írást kérünk)

Színház, Film, Művészet

Október harmadik hetében mutatkozik be Budapesten a kolozsvári nemzeti színház együttese

A főváros művészi köreiben hetek óta élénk vita tárgya, hogy a kolozsvári nemzeti színház együttese Budapest melyik színházában és mely időpontban mutatkozik be. A kultuszkormány és a kolozsvári nemzeti színház vezetőinek ez irányban lefolytatott tárgyalásai ma már olyan stádiumba jutottak, hogy módunkban van bizonyos pozitivumokról beszámolni olvasóinknak.

Illetékes helyről az *Uj Magyarság* a következő tájékoztatást kapta:

— A színház együttese átmenetileg *Budapestre tette át székhelyét* társulatának mindhárom tagozatával, s itt *sorozatos vendégjátékokat tart. Novágh* Gyula igazgató a legmesszebbmenő jóindulattal biztosította, hogy *a kolozsvári együttes a Magyar Művelődés Házában otthont találhasson,* egyelőre operatársulatával, valamint a prózai együttes néhány bemutató előadásával. Egyidejüleg tárgyalások folynak *egy másik magánszínházzal is,* amely végleges hajlékot adhatna a prózai és operettegyüttesnek. Az eddigi tervek szerint *hétfőn megkezdődnek a próbák* a Magyar Művelődés Házában. Az operai tagozat a *Rigoletto* és a *Traviata* előadásaira készül fel, a prózai együttes pedig a *Makrancos hölgy* és az *Urhatnám polgár* című műveket próbálja. Az operettegyüttes a *Mosoly országa* reprizére készül. A kolozsváriak vendégjátéka minden jel szerint *október harmadik hetének végén operabemutatóval indul.*

Ugyanebből a hírforrásból nyert értesülés szerint a kolozsvári színház együttesének *egy kisebb csoportja Kolozsváron maradt, s az ottani katonakórházakban sebesültek számára rendezett előadásokkal szolgálja az idők komolyságához illően a magyar művelődés nemes ügyét.*

Ördöglovas

(Deák, Átrium)

Sándor Móric grófi, a hétországra szóló lovasbravurjairól híres magyar mágnás paripájával átugrat a rettegett Metternich kancellár lányának hintaján! Romantikusabb és szívdobogtatóbb fordulattal aligha indulhat film, mint ez a legjobb amerikai kalandfilmek izgalmi hőfokával versenyt tartó magyar produkció, amelynek megvan az a sajátos előnye, hogy romantikus alapszíne nem öncélú, mivel szerves tartozéka annak a kornak, amelyben játszódik. S előnye az is, hogy nem alantas eszközökkel, hanem a lira finomabb formanyelvén igyekszik a közönségre hatni. Sándor Móric gróf alakja talán a legfilmszerűbb, amelyet témairóink az utóbbi években felszínre hoztak. Nemes lángolású magyar hazafi, akinek lótartó úri passziója nem puszta fényűzés, hanem magasabb nemzeti célokat szolgál. A rendezés, Hamza D. Akos munkája dinamikus, kifogástalan ritmusú és a korismeret alaposságáról tanuskodik. A kitűnő forgatókönyvet Asztalos Miklós írta. A címszerepben vitéz Benkő Gyula színészi vonalon, de mint lovas atléta is elsőrendű. Fényes Aliz Metternich hercegnője a művésznő egyik legsikerültebb alakítása. De helyén van a hercegi házaspár szerepében Szakács Zoltán és Sulyok Mária, továbbá a humorvonalon sikerrel operáló Kiss Manyi és Makláry Zoltán kettős is. Az érdekes arcú, de modorosan beszélő Cserna Brigitta, továbbá Fáy Béla kapott még hálás szerepet a Fekete Ferenc és Hegyi Barnabás invenciós, pompás operatőri együttműködésével a Délibáb produkciójában készült és nagy közönségsikerre számottartó magyar filmújdonságban.

* **Jubilált a Luxemburg grófja.** A Fővárosi Operettszínházban csütörtökön érkezett el ötödik jubileumához Lehár Ferenc nagysikerű operettje, a Luxemburg grófja, amely a 125-ik előadással páratlan rekordot állított fel a felújítások történetében. Az előadásokon Sárdy János, Csikós Rózsi, Kelly Anna, vitéz Gozmány György és Misoga László változatlanul teljes sikert aratnak.

* **A Tacskó Kaposváron.** A pécsi színház együttese Kaposváron előadta Dario Niccodemi „Tacskó" című vígjátékát, a főszerepben Sebők Margittal. A kaposvári közönség tavaly már látta a darabot, akkor Mészáros Ági vendégszerepelt a címszerepben. A mostani előadást ugyanolyan siker koronázta, mint a tavalyit. A fővárosi színvonalú rendezés Zách János érdeme volt.

Színházi műsor

OPERAHÁZ. Vasárnap délelőtt (11): Garabonciás (bsz.); este (½5): Bánk bán (OD. 1). Hétfő (½5): Nilusi legenda, Cremonai hegedűs, Fábol faragott királyfi (IX. 1). Kedd (½5): Az álarcosbál (VI. 2). Szerda (½5): Iphigenia Aulisban (IV. 2). Csütörtök: Nincs előadás. Péntek (½5): Petőfi (bsz.) Szombat (½5): Iphigenia Aulisban (VII. 2). Jövő vasárnap délelőtt (11): József-legenda, Debreceni história (bsz.); este: Nincs előadás. **NEMZETI SZINHÁZ** (2, 5). Vasárnap délután Tacskó (bsz.); este: A Nagyúr (VIII. 2). Hétfő: A mama (K. 1—2). Kedd: A mama (III. 2). Szerda: A Nagyúr (N. 1). Csütörtök: A mama (XII. 2). Péntek: A mama (K. 2—2). Szombat: A Nagyúr (bsz.) Jövő vasárnap délután: Tacskó (bsz.); este: A mama (bsz.). **NEMZETI KAMARASZINHÁZ** (5). Szombattól minden nap: A férfi szíve. **MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA.** Vasárnap (2): Operaest (V. 3—1). Hétfő: Nincs előadás. Kedd, szerda, csütörtök (½4, ½6): Rákóczi-induló (film.) Péntek: Nincs előadás. Szombat (½6): Strauss-hangverseny. Jövő vasárnap (½5): Háry János (Operaház vendégj. V. 2—2). **VIGSZINHÁZ** (2, 5). Minden nap, vasárnap délután is: Mesebeszéd. **UJ MAGYAR SZINHÁZ** (2, 5). Minden nap, vasárnap délután is: Utcai ismeretség. **ANDRÁSSY SZINHÁZ** (½3, 5). Minden nap, vasárnap délután is: Ne bízz a nőben! **MADÁCH SZINHÁZ** (5). Csütörtökig bezárólag minden nap: Artatlanok? Péntek (5): Bérnd Róza (nyilv. főpr.). Szombat (5):: jövő vasárnap (2, 5): Bernd Róza. **FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ** (5): Minden nap: Luxemburg grófja. **VIDAM SZINHÁZ** (2, 5). Minden nap, vasárnap délután is: Romeó és Piroska. **PESTI SZINHÁZ** (½2, 5). Minden nap, vasárnap délután is: Candida. Az imádó és a férj. **JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ** (½4, ½6). Minden nap, vasárnap délután is: Cserebogár, sárga cserebogár. **KISFALUDY SZINHÁZ** (½4, ½6). Minden nap, vasárnap délután is: A pénz nem boldogít. **NEMZETI SPORTCSARNOK** (3, ½6). Szombaton, vasárnap délután és este: Népvarieté téli cirkusza.

Moziműsor

(Rövidítések: n = negyed, f = fél, h = háromnegyed)

—□—

ADRIA (Margit-körút 5/b. T: 356-707). Sári bíró, 3, 5, 7; v. 11, 1 is. **ANDRÁSSY** (Csengery-u. 39. T: 124-127). A bűn árnyékában, f 4, fél 6, fél 8; v. f 2 is. **ANNA** (Rákóczi-út 22. T: 226-238). Agrólszakadt úrilány. f 3, f 5, f 7. **ATTILA** (Rákóczi-út 82. T: 222-641). Borgia Lukrétia. 10, f 2, f 4, f 6, f 8. — **ATRIUM** (Margit-krt 56. T: 163-034). Ördöglovas, f 3, f 5, f 7; sz. v. f 1 is. **BARLANG** (Károly-krt 3. T: 422-723). Artatlan 3, 5, 7; sz. v. 1 is. **BÁROSS** (József-krt 63. T: 149-516). A kis milliomos. 4, 6. **BELVÁROSI HIRADÓ** (Petőfi S.-u. 6. T: 181-244). Beszélő kövek. Bányászélet. A nagyvilág gyermekszemmel. Híradók. Folyt. előad. 10—21. **BELVÁROSI** (Irányi-u. 21. T: 384-563). Nixi mindig bajt csinál f 4, f 6, f 7; v. f 2, f 3, f 4, f 5, f 6, f 7. **BELEZNAY** (Akácfa-u. 4. T: 225-003). Eleven ördög. 11, 1, 3, 5, 7. **BETHLEN** (Bethlen-t. 3. T: 225-008). Egy gép nem tért vissza. 3, 5, 7. **BUDAI APOLLO** (Széna-t. T: 351-500). Sári bíró, f 4, f 6, f 8; v. f 2 kor is. **CAPITOL** (Baross-t. 32. T: 131-237). Fedora. 1, h 3, f 5, f 7; v. 11, h 1 is. **CSABA** (Üllői-út 4. T: 146-040) Egy gép nem tért vissza. f 3, f 5, f 7; v. f 1 kor is. **CORVIN** (József-krt és Üllői-út s. T: 138-968). Ifjú szívek. 2, 4, 6; v. 11 is. **DEÁK** (Teréz-krt 28. T: 125-952). Ördöglovas. f 3, f 5, n 7; sz. v. 12 kor is. **DUNA** (Hollán-u. 7/a. T: 111-994). A szív. f 3, f 5, f 7. **ERZSÉBET** (Erzsébet-k. 39. T: 222-401). Mintaférj. 3, 5, 7; v. 1 is. **FORUM** (Kossuth L.-u. 18. T: 189-707). Álarcos lovag. f 3, f 5, f 7; sz. v. 1-kor is. **HIRADÓ** (Erzsébet-krt 13. T: 222-499). Kincses Felvidék Salmo, a pisztráng. Egy nap a cirkuszban. Híradók. Folyt. előad. 9—21. **IPOLY** (Csáky- és Ipoly-u. s. T: 29-26-26). Makacs Kata. 4, 6; sz. v. 2-kor is. **JÓZSEFVÁROSI** (T: 131-216). Kék álarc. 3, 5, 7; v. 1 is. **KAMARA** (Dohány-u. 42. T: 423-901) Maga lesz a férjem. f 12, f 2, f 4, f 6, f 8. **KORZÓ** (Váci-u. 9. T: 18-28-18). A kis vadóc. h 3, f 5, n 7; sz. 1, v. 11 és 1 is. **KULTUR** (Kinizsi-u. 28. T: 183-120). Tengerparti randevú. 3, 5, 7; v. 1-kor is. **MESEVÁR** (Szt István-krt. T: 114-502). Forgószél. f 4, f 6, f 8; v. f 2 is. **NEMZETI APOLLO** (Erzsébet-k. 45. T: 222-902). Az első. f 4, f 6, f 8; sz. f 2, v. 11 és f 2 is. **NYUGAT** (Teréz-krt 41. T: 121-025). Nixi mindig bajt csinál. f 3, f 5, f 7; sz. v. f 1 is. H.: Hivatása orvos. **OTTHON** (Benczky- és Baross-u. s. T: 146-447). Sári bíró h 3, h 5, h 7; v. h 1 is. **PATRIA** (Népszínház-u. T: 146-673). Tajfun. 10, h 12, f 2, f 4, f 6, f 8. H: Viharszárnyak. **PEST** (Erzsébet-krt. T: 221-222). Makkhetes. f 12, f 2, f 4, f 6, f 8. **PETŐFI** (Rottenbiller-u T: 428-478). Sári bíró. f 5, f 7; v. f 3 is. **RADIUS** (Nagymező-u. 22. T: 122-008). Nóra. h 3, h 5, h 7; sz. 1, v. 11, 1 is. **RÁKÓCZI** (Rákóczi-út 68. T: 426-326). Sári bíró. 11, 1, 3, 5, 7. **SCALA** (Teréz-krt. T: 11-44-11). Menekülő ember. 2, f 4, f 6; v. f 1 is. **SZÉKELY** (Erzsébet-krt 26. T: 226-425). Kisasszony a mostohám. f 3, f 5, f 7. **SZITTYA** (Vilmos császár-út. T: 111-140). Az első. f 4, f 6, f 8; sz. v. f 2-kor is. **TURÁN** (Nagymező-u. 21. T: 120-003). Kék álarc. h 1, h 3, h 5, h 7; v. 11 is. **UGOCSA** (Ugocsa-u. 10. T: 154-422). Kerek Ferkó. f 3, n 5, n 7; v. f 1 is. H.: Irta az élet. **UJBUDA** (Horthy M.-út 64. T: 268-999). Egy gép nem tért vissza. 3, h 5, f 7; v. 11, 1-kor is. **URÁNIA** (Rákóczi-út 21. T: 146-046). G. P. U. 3, 5, n 8; v. 11 is. **ZUGLÓI** (Angol-u. 26. T: 397-002). Kerek Ferkó. n 4, n 6, n 8; v. f 2 is.

14-én J. Strauss-est

½6 szombat Magyar Művelődés Háza
Szőv. zenekar
Vez. Csilléry, közr. **Gyurkovics**
Rendezi: **Népművelés.**
Jegyek: Műv. Háza. Népművelés. Harmónia.

Sporthirek

() **A Ferencváros—Nemzeti Vasas mérkőzés áll a vasárnapi hadibajnoki forduló tengelyében. A munkáscsapat megkapta Vécsei, Mészáros, Tóth III. és Szegedi számára az igazolást, s ezekkel a kitűnő nagyváradi játékosokkal megerősödve sokkal kedvezőbb kilátásokkal veheti föl a küzdelmet, bár számolni kell azzal, hogy a NAC játékosokon ki fog ütközni az edzéshiány. Az Üllői-úti sporttelepen délután fél 3 órakor kezdődő mérkőzés a Ferencváros biztos győzelmét igéri. A Latorca-utcában ugyanebben az időben az Elektromos—Kispest mérkőzést vívják, amelyen a villamosi csapatot alkalmasint Barna és a debreceni Dobos fogja erősíteni. Csepelen a Csepel—Z. Danuvia mecssre kerül sor, a meccs érdekessége, hogy a zuglói csapat csatársorának jobbszélén a kolozsvári Babolcsaival, balszélen pedig a marosvásárhelyi Tolnaival erősíti együttesét.**

() **A Szent László-díjban az eddig lebonyolított tizenhárom sportág összesített eredményei alapján a MAC vezet 11 ponttal, 2. BBTE 21.5 p, 3. MAFC 29 p, 4. BEAC 34 p, 5. UTE 44.5 p, 6. Csepel 45.5 p, 7. Postás 53 p, 8. FTC 54.25 p. A vidéki egyesületek Szent László-versenyében az ózdi Move vezet 43 ponttal, 2. Székesfehérvári RSE 48.5 p, 3. Szolnoki Máv 55 pont.**

() **Az MLSz tizenkét menekült játékosnak adott engedélyt a fővárosi csapatokban való szerepiésre.** A Nemzeti Vasas Szegedit, Mészárost, Perényit, Tóth III.-at a NAC-ból és Budait az Ungvárból, az Elektromos Halászt a NAC-ból és Dobost a DVSC-ből, a Z. Danuvia Babolcsait a KAC-ból és Tolnait az MSE-ből, a BEAC Prohászka dr.-t a KAC-ból, a Rákoscsabai TK Tóth II.-t a NAC-ból és a Máv ISE Szeifertet a Kolozsvári Máv-ból igazolta át a rendkívüli villámigazolási engedéllyel.

() **Budapest birkózó csapatbajnokságának** első fordulója vasárnap délután 4 órakor kezdődik a nemzeti sportcsarnok edzőtermében. A nyitás mindjárt rangadót hoz, amennyiben a tavalyi bajnok Csepel a második helyezett B. Vasutassal kerül össze. A Máv Előre a VI. ker. leventével, a Mávag pedig a Beszkárttal csap össze. Négy súlycsoportban szabadfogású, három csoportban pedig görög-római szabályok szerint harcolnak a versenyzők.

() **Megsebesült két kiváló vívóbajnokunk.** Berczelly százados, sokszoros kardbajnok és Bedő százados, a törvivő gárda kitűnősége az erdélyi arcvonalon megsebesült. Rajtuk kívül a HTVK vívógárdájának még több mint 40 tagja teljesít arcvonalszolgálatot, ilyenformán az idén a HTVK csak csökkentett keretek közt működteti vívószakosztályát. Az új idényben hetenkint háromszor tartanak edzést s az évadot csak november elején kezdik meg.

A vasárnapi ügetőversenyek

Az októberi miting második versenynapját rendezi vasárnap a Müe. A főszám a Vécsey Zoltán-díj, amelynek 2200 méteres távján a 20 méteres térhátrányú Harsona győzelmét várjuk Fenegyerek II. és Ördög előtt. A nemzetközi mechanikus hendikepben Mangán korrigálhatja szerdai rossz futását, amikor is, mint első favorit csak ötödik lett a Harcos által nyert versenyben. Jelöltjeink:

I. Karádi K. — Gancsiadian.
II. Zsuzsi T. — Baba — Cecilia.
III. Kartács — Derüre born — Elektra.
IV. Jaj Liza — Kunság — Bunker.
V. Mangán — Little Tich — Magnézium.
VI. Harsona — Fenegyerek II. — Ördög.
VII. Lantos — Pacific — Dömötör.
VIII. Pamuki Hilda — Csakugyan — Csikos MIR.
IX. Thelius — Hadnagy — Trencsén.
X. Dévaj — Kálnok — Estilény.

A versenyek délután fél 1 órakor kezdődnek.

FENSÉG, SÜLYEDÜNK!

Regény ⚙ Irta: SZITNYAI ZOLTÁN

38

Mariettát, mintha véletlenül feledkezett volna meg róla, nem hívta magával. Mind eltávoztak, egyedül János és Marietta maradtak a szobában. Pillanatokig megilletődött szótlansággal néztek egymásra, aztán a kapitány Mariettához lépett és elérzékenyülten mondta:

— Bocsássa meg nekem ezt a szörnyű éjszakát.

— Gyönyörű éjszaka volt, — felete Marietta, átszellemülten.

— Meg kellett ismernie a halálfélelem kirját és ezt őszintén sajnálom, — mondta a kapitány.

— Egyedül attól féltem, — felelte Marietta az igazi érzések egyszerű és páthosz nélküli hangján, — hogy meg fogok halni és maga nem lesz mellettem, az utolsó pillanatban. Egyre az ajtót néztem és vártam, hogy lépjen be, fogja meg a kezemet és maradjunk együtt az utolsó lélegzetig. Aztán, ha minden elmulik, szerelmünk soha el nem muló fényességében érkezzünk fel együtt az örökkévalóságba. Szinte fáj, amikor dohogni kezdtek a gépek és a hajó folytatta útját a tengeren.

— Marietta, hát ennyire szeretett? — kérdezte meghatódva a kapitány.

— Mindenki tudja, — felelte a leány hévvel, — a jó öreg Anasztáziusz, a gonosz Pimpernach, az egész udvari népség, még Georg, a kedves, szemtelen lakáj is, csak maga nem tudja, nem érezte meg, János?

— Éreztem a véremmel, az ősztöneimmel, Marietta, de maga aztán játszani kezdett velem.

— Hát nem a játék a szép a szerelemben? A játék és a harc? A játék, mely telve van a harc minden veszedelmével és az egymásnak rendelt ellenfeleknél, kölcsönös békével végződik. És maga talán nem játszott velem, és talán nem épp úgy szenvedtem át a kétely perceit, óráit? Most nyujtsa ide a kezét János, ez a játék véget ért és amit ezzel vétettünk, azt bocsássuk meg örökre egymásnak.

János átvette a feléje nyujtott, finom vonalú kezet és magához húzta a leány karcsú alakját:

— Drágám!

A leány meg úgy simult hozzá, mintha delejesség vonzaná oda:

— Egyetlenem!

11.

A nagyherceg a fedélzeten tartotta meg ítélőszékét, amelyre magaelé idézte Jánost és Mariettát is.

Mögöttük, a napsütéses tenger végtelenjére néző, fedett, üvegházban már várta őket a négyszemélyre terített reggeli.

A két vádlott a nagyherceg előtt áll, aki fonott karosszékéből szeretettel nézett rájuk, majd így szólt mosolyogva:

— A bíróság, rövid tanácskozás után megnozta ítéletét, amit ezennel kihirdetek. Én, XV. Kázmér, Mimikriáda örökös ura, Kovács János hajóskapitányt ezennel grófommá nevezem ki. Marietta hugomat pedig, egyik korábbi ítéletemet erősítve meg, azzal büntetem, hogy főudvarmesteremhez, Kovács János grófhoz adom feleségül.

Aztán csodálkozva látta, hogy mind a két arcon a csalódás árnyéka jelenik meg. A kapitány zavartan nézett maga elé. Marietta pedig egyszerre oly feszült és ideges figyeléssel nézett a kapitányra, mintha az ő feleletétől tenne függővé valamit.

Aztán a kapitány felemelte a fejét és tisztelettel, de nagyon határozottan mondta:

— Köszönöm fenséged magas kegyét, de én meg akarok maradni annak, aki voltam, egyszerű Kovács Jánosnak.

A nagyherceget meglepte a válasz. Ő nagyon is szívesen látná az udvarában ezt a Kovács Jánost. Elhatározta, hogy meghajlítja ezt a büszke szerénységet.

— Kapitány, figyelmeztetem arra, hogy az én hugom nem köthet rangonaluli házasságot.

Marietta hevesen Jánosba karolt, mintha támogatni akarná őt, hogy meg ne inogjon abban, amit elhatározott és amit ő el is várt tőle.

— Akkor én inkább lemondok grófi rangomról, — mondta a nagyhercegnek.

— És arról is lemondasz, hogy az uralkodóház tagjának, rokonnak tekinthesd magad.

— Arról is lemondok, Kázmér bácsi, — felete halkan a leány.

— Természetesen, — folytatta némi sértődöttséggel a nagyherceg, — le kell mondanod mindarról a vagyonról is, az uradalomról, kastélyról, amit a nevedre irattam, a családi ékszerekről, amit tőlem kaptál.

— Mindenről lemondok, — felete lelkesen Marietta.

— És mihez akartok kezdeni, hogyan akartok majd megélni?

— Elmegyünk Jánoshoz, egy fehérfalú, ambitusos házba és ott, a magyar rónaságon fogunk megélni a magunk erejéből.

— Mintha valami szép mesét olvasnék, — mondta elérzékenyüléssel a nagyhercegné.

— És úgy, amint vagy, — dörögte egyre lágyuló, benső szigorral a nagyherceg, — jóformán ebben az egyszál ruhában, te, az elkényeztetett Marietta, követni akarsz egy koldusszegény embert, valami pusztai hajlékba?

— Igen, egy koldusszegény embert, valami pusztai hajlékba.

János titokban megszorította a leány kezét és halkan mondta neki:

— Drágám!

Az meg egész odasimult hozzá és elragadtatással mondta:

— Életem!

A nagyherceg elképedve nézett Eudoxiára:

— Hát nem őrültek ezek, mind a ketten?

Eudoxia egy pillanatig maga elé merengett, aztán valami elérhetetlen vágy mélabus sóhajával felelte:

— Lehet, hogy őrültek, de én mégis úgy érzem, hogy nekik van igazuk.

Az üvegház nyitott ajtajában pedig megjelent Georg, a lakáj. Arcán a kárőröm gúnyos mosolyával jelentette:

— Fenséges uram és fenséges asszonyom, jön a személyzet a reggelivel.

Oldalt állt, hogy a fenségek jól láthassák, amint az inasruhába öltözött Pimpernach, Lenk báró, Kerkapoff és de Bonn bevonultak az üvegházba a megrakott tálcákkal. Lehajtott fejjel, lesütött szemmel léptek be az üvegház ajtaján és megálltak a terített asztal négy széke mögött.

(Vége)

Pásztor János

Pásztor János: Búcsúzkodás

Népszabadság 1958 Jun. 15

Sahogy most megismerjük a költő prózai örökségét, még inkább ott látjuk Juhász Gyula életművét a két világ mezsgyéjén. Ez az életmű nemcsak szállongó hangulatok, alaktalan sóhajok, megejtő fájdalmak foglalata, hanem nagyon is testes gondolatoké, nagyon is konkrét indulatoké, nagyon is határozott célkitűzéseké. Lírai és prózai munkássága nem mond ellent egymásnak, hanem egymást magyarázza: az *újságíró* Juhász Gyula a *költő* Juhász Gyulát, a költő az aforizmák pattintgatóját s így tovább . . .

Történelmünk tragédiája, fejlődésünk sajátosságainak legszomorúbb következménye, hogy ebben az országban évszázadokon át szűk volt a következetes haladás tudatos tábora s hogy szembe lehetett állítani egymással, hazugul, megbutítóan, a nemzeti gondolatot és a társadalmi haladás gondolatát. Ahol ezt a két törekvést legkevésbé lehetett összeütköztetni: a proletariátus és a legszegényebb parasztság tudatában és érzelmi világában, valamint a nemzet legnagyobb tehetségeinek, lángelméinek gondolkozásában. Kölcsey, Petőfi, Ady, József Attila és Móricz Zsigmond, Eötvös József, Csokonai Vitéz Mihály, Tóth Árpád gondolkozásában. S ide, ebbe a sorba tartozik Juhász Gyula is. Jól tudom: *nemzet* és *társadalmi haladás* hamis konfliktusa beszivároghatott dolgozó rétegek tudatába is, besurranhatott ideig óráig legjobbjaink eszmevilágába is. De mégis: a nép és legjobbjai fogták legbiztosabban egymarokra azt, ami összetartozik: a társadalmi haladás eszméit és a nemzeti érdeket.

Nagy bizonyság erre Juhász Gyula prózai munkáinak gyűjteménye is. A vidéki tanár, a szegedi újságíró, az országosnevű költő indít ezekben az írásokban támadást a konzervativizmus, a „Tehetségtelen Irigyek Nemzeti Szövetségét" akarnák megalakítani ellen és a hozzá hasonlóak ellen; dehát ezek a semmi emberek „akarják Juhász Gyulát magyarságra tanítani!" Ime: Ad útján jár a költő, akit megfeszíténeke mert világgá meri kiáltani, hogy nin ellentét magyarság és munkásság, nem zeti érdek és a dolgozók érdekei közöt S hogy dátummal is megmérjük hely állása értékét, írjuk ide a fenntidézet cikk keltezését: 1925. szeptember 1.

Juhász Gyula nem volt kommunista Eljutott a szocializmus leglényegesebb tanításaihoz, elfogadta azokat, költészete és publicisztikája tanúskodnak erről Legerősebb gondolataiban túljutott polgári radikalizmuson, de most közö

A Népszabadság június 7-i számában Kolozsvári A. emlékezését közli Gelléri Andor Endre „utolsó napjai"-ról. Helyes, szükséges, hogy a két háború közötti magyar prózának erről a kiváló mesteréről a kortársak elmondják emlékeiket. De a tényeket ne gyengítsük, ne keverjük sejtésekkel, meg nem alapozott következtetésekkel. Az említett cikkben az emlékező úgy tudja, és a cikkíró a végén azt állítja, hogy Gelléri nem jutott el Mauthausenbe és már az oda vezető úton 1945. március végén elpusztult.

Ezzel szemben a tény az, hogy Gelléri Andor Endre 1945. áprilisában még élt – amennyiben egy náci haláltábor foglyának gyötrelmekkel teli vegetálása életnek nevezhető.

Majdnem egy éve voltam már, mint politikai fogoly, a legnagyobb ausztriai gyűjtőtábor, Mauthausen lakója, amikor híre érkezett, hogy sok ezer új magyar áldozattal gazdagítják állományunkat. A Magyarországot felszabadító szovjet hadsereg közeledtére a nácik és nyila-

Pásztor János

Esti Kirlap

2

Vasárnap új szoborral gazdagodott a főváros. A XIV. kerületben, a Thököly út és Hungária körút kereszteződésénél, egy zöldellő park közepén, felállították néhai Pásztor János szobrászművész Báthory Istvánt ábrázoló szobrát. A szoborművet az 1930-as években a Báthory-emlékbizottság megbízásából készítette Pásztor János, felállítására azonban a közbejött háborús események miatt nem került sor.

Szepesi György te

Csak a mai g
a szövetségi kapit

Végleges, hogy B
és Berendi va

Glasgow, május 5.

Aga kán, a világ leggazdagabb embere nyilván még soha nem gondolt arra, hogy egyszer majd magyar labdarúgók zavarják meg ebédjét. Tegnap délben Brüsszelben mégis ez történt. A kán ugyanis az angol légiforgalmi-társaság gépén érkezett a világkiállításra, s a BEA ebből az alkalomból ebédet adott tiszteletére a brüsszeli repülőtéren. Az angol repülőtársaság igazgatója ott ült Aga kán jobbján, de háromszor is bocsánatot kérve kellett felállnia. A magyar válogatottal volt dolga és ott kellett hagynia a díszebédet.

Brüsszeli intermezzo

Mi is történt tehát tulajdonképpen? A magyar labdarúgóválogatott bár már reggel 6 órakor ott volt a Ferihegyi-repülőtéren, csak háromnegyedórás késéssel tudott elindulni. A MALÉV vezető pilótája, *Kapitány István* és a nagyon kedves stewardess, *Gerőfiné*, mindent megtett, hogy kelle-

Pásztor János

Élet és Tudomány 1958 XI. 23

Pásztor János: Búcsúzkodás

tett ugyancsak itt a va
nák zenebonájában, ami-
i író hallgatagon figyelte
a bandatoborzások ízes
lét. *Móricz Zsigmond* Vá-
ában gyűjtötte élményeit
ndor"-hoz, és riportjaiban
yar városról és városhoz
yi szívbeli jó szava, mint
elyhez. Művészettörténeti
évelőmestere, *Lyka Károly*
dig lenyűgöző sorokban
g Vásárhelyről és művé-

unkának eredményeképp
parasztváros közönsége
végül is megszokták, meg-
an meg is szerették mű-
áros haladó és műgyűjtő
gy újságíró, rajongó ifjú
nészből lett néprajztudós
suth-díjasok közt kitün-
ajos (aki nemrég írt szép
vásárhelyiekről), vagy a
hn (akinek műterme hosz-
lyan gyülekezőhelye volt
szobrászoknak) csakúgy,
i lakosság, a tanyasi pa-
léte megadták a meleg,
környezetet. Ez semlege-
művészeket ért kudarcok
ását, s odahorgonyozta
z.

thez nem elegendő az al-
kotó magával hozott
népi szemlélete. A nép-
pel való együttélés
állandósága a legfőbb
titka Tornyaiék mű-
vészi sikereinek. Hala-

A Kossuth Lajos té

Hó

Aki a 82 000 holdnyi ha
csak 60 ezer lelket számlá
sárhelyre utazik, már m
lantja a „magyar para
sajátos sziluettjét. S a
utcák között a kisvárosi
ledve egyre teljesebben b
tornyainak szépsége. A fő
mes népi barokk remeke, s
Nem messze tőle az *Ybl*
pompázatos stílusú város
karcsú tornya sajátos mó
nyező templomtornyok
jellegétől. Néhány repr
zárja körül a parkot
György Lovashuszárja,
suth-emlékműve, a szá
tor János bájos Paraszt
kori Takarék tetején
Mercur-figurája már e
sítja, hogy ez a nagy
időben jó néhány neve

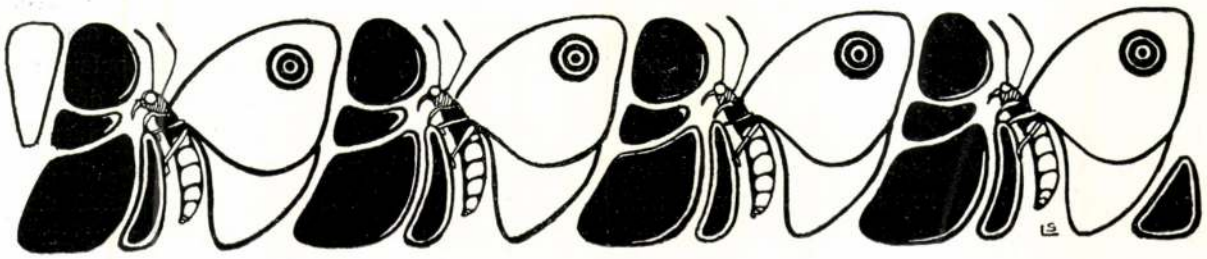

Hídavatás.

Irta Lovik Károly.

A reggel fölavatandó hídról előbb egy kalap, aztán egy sétabot, végül egy télikabátos fiatal ember zuhant a folyamba. A habok pillanat alatt összecsaptak fölötte s az öngyilkos gyorsan siklott le a fövényig, miután volt annyi esze, hogy a zsebeit előbb teletömte volt nehéz kövekkel. Öt perc mulva egy karcsú sellő jelent meg a holttestnél s magával vitte a halottat a folyamkirály palotájába. Mindez Budapesten történt, egy szép tavaszi éjszakán, mikor a toronyórák éppen éjfélt ütöttek.

A vizikirály üvegvárában még eleven élet járta, a termeken végig ünneplőbe öltözött halak sürögtek-forogtak, a benső szobákból ködkürtök búgása hallatszott, ez az udvari zenekar volt.

— Meghaltam? — kérdezte az öngyilkos.

— Meghaltál, — felelte a sellő — még pedig férfiasan, szóbeszéd, tiltakozás nélkül. A legtöbben feleúton meg szokták magukat gondolni és Istenhez, emberhez fohászkodnak, te meg se hunyorítottad a szemedet, s ha nincsenek kövek a zsebeidben, még akkor is két perc alatt elkészültél volna.

A fiatal ember lesimította arcáról az iszapot.

— Mi fog most történni? — kérdezte a sellőtől. — Nemde, a halak fölfalnak?

A leány mosolygott.

— Ezt csak a földiek hiszik. Nem vagyunk olyan bőviben az okos lényeknek, hogy a pontyokat tápláljuk velük. Nekünk is szükségünk van emberekre, gondolkodó állatokra, akik segítenek a nagy munkában.

Az öngyilkos csodálkozva nézett a sellőre.

— Munka? Hát ti is dolgoztok?

A halfarkú nő nem felelt, hanem a belső termekre mutatott.

— Azt majd odabent hallod meg, a folyamkirálytól. Tehát tedd le a télikabátodat, a cipőidet, vedd föl ezeket a pikkelyeket és aztán járulj ő felsége elé.

Tizenöt perc mulva az ifjú a hatalmas vízifejedelem előtt állott. A király kagylókból épült trónon ült, mellette egy karcsú, ezüsthímes asszony állott, homlokán ezüstgyűrű fogta össze a szerteomló aranyhajat.

— Mi a foglalkozásod? — kérdezte a király unottan.

— Mérnök voltam — felelte az öngyilkos.

— Vizimérnök? — vetette közbe az asszony.

— Parancsára, felség — hajlott meg a fiatal ember. — A folyamszabályozásnál dolgoztam.

A szót újra a király vette át.

— És mért váltál meg az élettől? — kérdezte.

— Mert féltehetség voltam, felség. Nagyot és szépet akartam alkotni, de nem jutottam tovább a szavaknál. Folyton terveztem, beszéltem, vitatkoztam, de a kivitelhez nem volt erőm. Szóval igazi magyar tehetség vagyok, akinek a fejében egy Homeros, egy Michelangelo gondolatai kavarognak, de közben a kávéházban tölti el az időt és este azon veszi magát észre, hogy szellemi enerzsiája kimerült abban, hogy a törzsasztalnál mindenkit lesajnált, aki az ő metier-

jéhez vél érteni. Egész életemben azon töprengtem, mennyi szépet és hasznosat lehetne Magyarországon teremteni, mennyi gazdasági kincs fekszik az Alföld rónáin, a Felvidék zord bérceiben, de végeredményben csak annyira vittem, hogy figyelmem nem szegeződött állásom száraz, napi követelményeire s a főnökeim ennélfogva nem voltak velem megelégedve. Miután pedig beláttam, hogy soha nem lesz belőlem semmi sem és csak beszélek, de nem cselekszem, le-

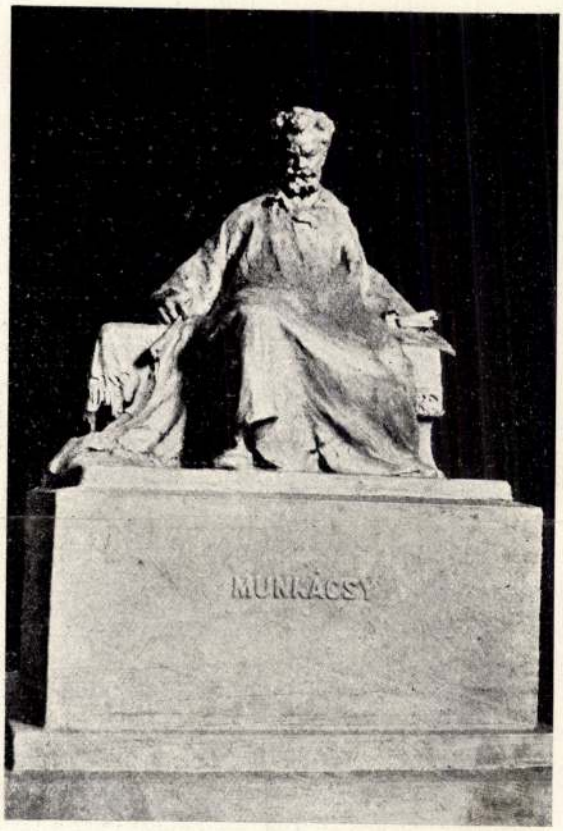

A Munkácsy-szoborpályázat. Pásztor János pályaműve.

vontam a következtetéseket, teleraktam téglákkal a zsebemet és leugrottam a hídról.

— És mit reméltél ezzel elérni?

— Azt, hogy egy más életbe költözöm, ahol vagy van minden: akarat, erő, tehetség, ahol képes leszek maradandót alkotni, vagy nincs semmi, csak hallgatás, végtelen hallgatás, örök mozdulatlanság és vigasztalan sötétség.

A folyamkirálynő érdeklődve hallgatta a fiatal ember beszédét, aztán ő vette át a szót.

— Te a mi emberünk vagy, — mondta méltóságteljesen — régen várunk már valakire, akiben tetterő lakjon. Aki eddig leérkezett, az mind vagy szerelmes, vagy sikkasztó, vagy beteg volt, semmi hasznukat se vettük. Olyan, aki dolgozni kivánt volna, nem akadt. Te azonban, azt hiszem, segítségünkre léssz a nagy munkában, először, mert értesz a vizi dolgokhoz, aztán, mert akarat lakik lelkedben. Hiszem, hogy részt veszel a nagy munkában és megállod a helyedet.

Az öngyilkos most már másodszor hallott a nagy munkáról s újra megkérdezte, mi az a rendkívüli feladat, amelyet a viziemberek maguk elé tűztek?

— A mi munkánk — felelt a királynő — a rombolás, a pusztítás. Nagyot alkotni vagy nagyot szertezúzni egyenlően nehéz föladat s nézetem szerint egyenlően szép. A törvényhozó, aki ezrek létének alapját adja meg, épp olyan nagy férfiú, mint a hadvezér, aki kardjával ezrek életének vet véget. Megdöbbentő, ha milliók dolgoznak évszázadokon át, hogy a gúlákat megteremtsék, de legalább oly fenséges, ha a föld megrendül és a megmozdíthatatlan hegyek pozdorjaként zúzódnak össze. A teremtés épp úgy izgat, mint a pusztítás, sőt az én nézetem szerint az utóbbi még nehezebb föladat s egész embert, egész akaratot kiván, ami még nálunk, szellemeknél is ritkaság.

Az utolsó szavakat a viziasszony gúnyos hangsúlyozással mondta s egy futó tekintetet vetett urára. A folyamkirály elértette a célzást, köhögött, aztán így szólt:

— Ti asszonyok semmivel se vagytok megelégedve. Végre is, pusztítani nem olyan könnyű. Ehhez idő, tervek, emberek kellenek. Hiszen magam is azon vagyok, hogy egyszer a világnak megmutassam hatalmamat, de ez nem megy máról-holnapra. Jól tudod, — fejezte be csöndes szemrehányással — hogy már évek óta töröm a fejemet egy olyan árvizen, amely elsöpörje fél Magyarországot.

A vizikirálynő gúnyosan mosolygott.

— Tervezed, tervezed, ezt már évek óta hallom. De tenni nem teszel semmit. Ha már nagy dologra határozod el magadat, akkor elöntesz egy-két falut, eláztatsz két-háromszáz holdat, aztán megint visszarendeled az embereidet. Igazi Pató Pál vagy; ej, ráérünk arra még! Kitartás nincs benned, ha tíz napig kell a hullámokat dagasztanod, korbácsolnod, beleunsz és szépen visszahúzódol a palotádba. „Nincs elég

víz, nincs elég szél" mondod és azzal a másik oldaladra fordulsz. „Majd esztendőre", azzal vigasztalod magadat, az emberek odafönt pedig kinevetnek, a faluikat egész a meder széléig építik s nincs az a kis ladik, amelyiken át ne merészkednének méltóságteljes hátadon!

A folyamkirály bosszúsan dörmögött.

— Jó, jó, — mondta — te csak beszélj, te asszony vagy! aki könnyen szónokolsz a karosszékedből. De nekünk férfiaknak cselekedni kell és ez már valamivel súlyosabb dolog. Ha alattvalóim nem bíznának tehetségemben, akkor nem választottak volna meg királynak.

— Könnyű a vakok közt az egyszeműnek — felelte az asszony s a faképnél hagyta az urát.

A két férfi magára maradt és hallgatott; a tágas termet betöltötte a habok búgása.

— A feleségem kissé furcsa asszony, — kezdte el végre a vizifejedelem — de alapjában jó lélek. Persze hogy szép, ha valaki nagyot mível, s ez nekem is ambicióm. De, hajh! a tervtől a tettig nagy az út s tömérdek a munka. Ma pedig már az elemek feladata nem oly könnyű, mint azelőtt, mikor a halandókat még készületlenül találta. Ez idő szerint az emberek is megtesznek minden óvóintézkedést, gátakat, csatornákat építenek és csak rendkívüli ötletekkel lehet rajtuk kifogni. Én például azt tervezem, hogy egyszer Budapestet borítom a víz alá, úgy, ahogy a gyerekek egymást az uszodában szokták. Csakis a főváros az a pont, ahol az országot érzékenyen lehet megtámadni. De milyen nehéz ez; amint a segédcsapatok jönnek, már mindenfelől berreg a telefon, jelentve a veszedelmet, mindenütt gátak emelődnek, mérnökök sürögnek-forognak, intézkedések történnek s az ember még az alsó rakodópartig se jut el.

— A szomszédod, a Tisza azonban érti — jegyezte meg a mérnök ártatlanul.

A vizikirály arca pillanatra elsápadt, majd pipacsvörös lett.

— Az nem áll, — szólt haragosan, — ő többet beszél, mint amennyit tesz. De ez nem tartozik ide. Térjünk más tárgyra. Miről is volt szó?

— A főváros elöntéséről.

— Igen, igen — bólintott a vizikirály, visszanyerve lomha nyugalmát. — Tehát ez az én kedves eszmém. Bevallhatom, évtizedek óta foglalkozom vele, s ha sikerül, akkor álmélkodni fog az egész világ. Majd megmutatjuk a földgolyónak, mit tudunk mi magyarok, s hogy hozzánk képest a Mississippi, a Niagara sem fölülmulhatatlan erő.

A mérnöknek az eszébe jutott valami.

— Meddig él egy vizikirály? — kérdezte meghajolva.

A fejedelem csodálkozva nézett a fiatal emberre.

— Hogy meddig? — felelte. — Csak addig, mint a földi emberek: hatvan-hetven évig átlagban.

A Munkácsy-szoborpályázat. Pásztor János pályaműve.

— És te hány éves vagy, felség?

— Közel hatvan — szólt a fejedelem, megsimogatva hinárral teleszőtt ősz szakállát.

Ismét csönd lett. Az öngyilkos gondolkodva nézett maga elé.

— Nos, min töröd a fejed? — kérdezte a király jóakaróan.

A fiatal ember habozva nézett urára, aztán bátran, vakmerően így szólt:

— Azon gondolkodom, felség, hogy te is voltaképen abból a fából vagy faragva, mint én. Te nagyot akarsz rombolni, én nagyot kívántam alkotni, de a tervnél egyikünk se vitte tovább. De nemcsak mi ketten, ezer és ezer polgártársunk él így, régi magyar módra, a holnapra bízva a ma dolgait, a jók úgy, mint a gonoszok. Nem tudunk nagyot teremteni, de nagy pusztításra sincs meg bennünk a tehetség, a föld fölött úgy, mint a föld atatt.

A folyamkirály tagadólag rázta meg ősz fejét.

— No, no, — mondta — ez nem egészen áll így. Végre is, hiszen még a nagy tervemet se ismered. Ha közlöm veled, talán más véleménnyel leszel. Azonban erre ma már kissé későn van, majd inkább holnap. Azaz, bocsánat, holnap nem lehet, egy vizi ünnepélyre kell lemennem a Vaskapuhoz, holnapután meg ugyanily ügyben Dévényben lesz dolgom. De hiszen ráérünk még egy kicsit, nemde? Két nap ide-oda, már semmi, a fő, hogy tényleg célt érjünk.

A habok már világosodni kezdtek a fejük felett, az üvegfalakhoz egy-egy erősebb hullám csapódott, úgy látszik, odafönn a gőzösök munkához láttak.

— Ideje aludni menni — szólt a folyamkirály, ásításra húzva száját. — Isten veled!

A sellők fölrántották az ajtót s a következő pillanatban a fejedelem fölkapott egy zöld hullám hátára, amely nyilsebesen vitte délnek.

A mérnök elgondolkodva állott a teremben.

— Úgy látszik, kár volt meghalni — jegyezte meg és rosszkedvűen indult el az utat mutató óriási harcsa nyomában.

A habokat hang rezgette most meg, egy távoli ének elmosódott szólama szűrődött át rajtuk.

A fiatal ember tölcsért csinált a kezéből és figyelt. Pár perc mulva megismerte a dalt, fönn a hídavatásnál énekelte a tömeg: a Szózat volt, amelynek utolsó akkordjai után az új hidat átadták a forgalomnak.

Szívemhez.

Szívem, ne bántson az, ha most már
Szétosztom ifjú lelkemet,
Ne bántson az, ha én felettem
Zsarnoknak lenned nem lehet.

Ábrándjaimnak vége, vége,
Dologra fel, kiált az élet.
Bátran megyek, ha hív az élet,
De szívem, mindig csak te véled.

S ha munka közben, kis szobámban
Fejemre száll a csendes este,
Midőn minden pihenni vágyik,
Az álmok országát keresve:

Csak akkor érzem, hogy magával
A mult ezer szép álma von. —
Szívem, felettem úr vagy ismét
S felcsendül egy dal ajkamon.

Miklós Elemér.

Pásztor János

A Rákóczi-szobor leleplezése 1937-ben

Ismét egy évfordulóra emlékezhetünk. A korabeli meghívó — egyben tájékoztató — tudtul adja, hogy II. Rákóczi Ferenc fejedelem emlékszobrának ünnepélyes leleplezése 1937. évi május hó 2-án, vasárnap délelőtt 10.30 órakor lesz az Országház előtti Kossuth Lajos tér déli oldalán.

Napjainkban élnek még a közelmúlt országos Rákóczi-ünnepségek emlékei. 1976-ban, születésének 300. évfordulójára emlékeztünk. Két évvel ezelőtt pedig halálának volt 250. évfordulója. 1935-ben. halálának 200. évfordulóján Szent Gellért-hegyen ágyúlövések dördültek el, és Budapest összes templomaiban megkondultak a harangok. Az egyetemi énekkarok a Szózatot énekelték.

Mindezt követően Pásztor János és Györgyi Dénes a szoborral kapcsolatos minden tudnivalót elmondott a megjelenteknek. A Pesti Hírlap még azt is megemlítette, hogy „Az emlékmű elhelyezése jól sikerült. A környező parkot már előzőleg átalakították, hogy *csak törpe és közepes magasságú növények legyenek* benne, ami által a szobormű felfelé

Magyar Nemzet 1987. V.5.

TAGESNEUIGKEITEN

Attentat gegen das Gömbös-Denkmal

Freitag abends gegen 8 Uhr war eine starke Detonation in der Gegend des Döbrentei-térs zu hören und von der Richtung des Julius Gömbös Denkmales schlug eine starke Flamme auf. Die Stärke der Explosion erschütterte die Fenster der Häuser der Umgebung und war sogar am Pester Donaukai zu verspüren. Die in der Nähe Dienst tuenden Polizisten konnten alsbald feststellen, daß Attentäter das Denkmal Julius Gömbös' in die Luft sprengten.

Von der Oberstadthauptmannschaft traf sofort eine Komission am Döbrentei-tér ein und die Polizeibeamten stellten fest, daß unbekannte Täter an den Fuß des Denkmales mit Hilfe einer Latte Sprengstoff gelegt hatten. Die Kraft der Explosion warf das Standbild Julius Gömbös' herab und ruinierte auch den Sockel. Zwecks Auffindung der Täter wurde eine großangelegte Untersuchung eingeleitet.

Die Budapester Oberstadthauptmannschaft veröffentlicht über den Vorfall folgende Mitteilung:

Freitag abend verübten unbekannte Täter ein Attentat gegen das am Döbrentei-tér stehende Denkmal weiland vitéz Julius Gömbös' von Jákfa, das den einstigen Ministerpräsidenten in Generalsuniform darstellte. Das aus weißem Marmor gemeißelte Standbild wurde infolge der Explosion vernichtet. In Verbindung mit dem Attentat erließ die politische Abteilung der Budapester Oberstadthauptmannschaft der kgl. ung. Polizei folgenden Aufruf:

Im Zusammenhange mit dem gegen das Denkmal Julius Gömbös' verübten Attentats ruft die Oberstadthauptmannschaft von Budapest die Öffentlichkeit auf, jeden verdächtigen Umstand, der gegen 8 Uhr abends in der Nähe des Denkmals bemerkt wurde oder jene Person, die ein 160 cm und ein 50 cm hohes „galgenartiges" Gebilde verfertigte, verfertigen ließ, trug oder von einem solchen sprach, bei der Inspektionsgruppe der Oberstadthauptmannschaft (V., Gróf Vigyázó Ferenc-ucca 5, I. Stock, Tür Nr. 82) persönlich oder telephonisch (Telephon Nr. 123—456, Nebenstation Nr. 1156) anzumelden. Zweckdienliche Mitteilungen werden entsprechend honoriert. *(MOT)*

Die Arader Vereinigung für die Flüchtlinge. Die Arader Vereinigung ruft ihre Mitglieder auf, wenn sie Arader Flüchtlingen Arbeitsgelegenheit geben können, das der Vereinigung, VIII., Vas-u. 7, anzumelden. *(MOT)*

Sammelbögen für das Rote Kreuz. Das Ungarische Rote Kreuz ersucht alle jenen Hausbesitzer, bzw. Hauswarte, bei denen die Leventes irrtümlicherweise keine Sammelbögen abgegeben haben, sich an die zuständige Leventekommandantur ihres Bezirks zu wenden. Ebenda sind die beim Einsammeln der Bögen nicht abgegebenen Sammellisten einzuliefern. *(MTI)*

Luftschutzrolladen

Fensterrahmen aus Leinen od. schwarzem Dauerpapier, verfertigt auf Bestellung Franz Becskei, Tapezierer u. Dekorateur. Budapest, VI., Lovag-u. 15. Tel.: 116—873

Erpressungen eines Schmiedegehilfen gegen Juden. Der Schmiedegehilfe Alexander *Kenéz* besuchte im Juli den Handelsgehilfen Max *Mangán* in seiner Wohnung und bedrohte ihn ins Getto abzuliefern zu lassen. So gelang es ihm 500 P dem Handelsgehilfen zu entlocken. Am nächsten Tag besuchte er Frau Eugen *Rosenfeld* und erpreßte von ihr mit der gleichen Bedrohung 200 P. Nach fünf Tagen besuchte er wieder Frau Mangán, diesmal jedoch wurde ein Polizist herbeigerufen. Kenéz versuchte zu fliehen, sprang auch inzwischen in den Rákos-Bach, der Polizist aber nahm ihn trotzdem fest. Kenéz hatte sich Samstag vor dem Dr. *Gabriel Ladislaus Szücs-Senat des Budapester Strafgerichtshofes* zu verantworten. Er versuchte seine Schuld in Abrede zu stellen, doch wurde er nach durchgeführtem Beweisverfahren wegen Erpressung zu *zwei Jahren Zuchthaus* verurteilt. *(MOT)*

Ein wertvoller Koffer im Zuge verloren. Frau Ladislaus *Feiner* hat am 22. September auf dem Südbahnhofe einen dunkelbraunen Schweinslederkoffer von großem Format als Mitgepäck nach Balatonfüred aufgegeben. Der Koffer langte jedoch an seinem Bestimmungsort nicht an. Trotz der eingeleiteten Untersuchung konnte man nicht feststellen, was aus dem verlorenen Koffer geworden ist, in dem sich feine Damenkleider befanden, so daß auch die MÁV das Nachforschen aufgegeben hat. Die Geschädigte bittet alldiejenigen, die etwas über den verlorenen Koffer wissen, ihr auf die Adresse Budapest, V., Türr István-utca 5, Hotel Vadászkürt, Nachricht zu geben, und stellt den jenigen, der sie dem abhanden gekommenen Koffer auf die Spur verhilft, 2000 Pengő als Belohnung in Aussicht. An dem Koffer war übrigens eine Visitenkarte mit dem Namen des Oberst-Ingenieurs Ludwig Janovecz angebracht. *(MOT)*

Internationales Industrieunternehmen sucht zum baldmöglichsten Eintritt geübten

KONTOFÜHRER, HAUPTBUCHHALTER und selbstständigen ABTEILUNGSLEITER für Lohnbuchhalter

Deutschsprechende Bewerber bevorzugt. Urchristliche Damen und Herren ungarischer Staatsangehörigkeit werden gebeten, ausführliches Angebot mit Gehaltsansprüchen unter „Gute Arbeit, gutes Gehalt" einzureichen an **„Központi Hirdető Iroda**, Budapest, VII., Erzsébet-körút 23. 2850

Neuerung im Luftschutz und Schadenabwehr-Inspektionsdienste. Der Bürgermeister hat den Luftschutz- und den Schadenabwehr-Inspektionsdienst zusammengefaßt und angeordnet, daß den Schadenabwehr-Inspektionsdienst die im Rahmen des Schadenabwehr-Fachdienstes zugeteilten Ingenieurfachbeamten und Angestellten versehen. Hinfort wird also, wenn für das Gebiet von Budapest Luftgefahr besteht, während deren Dauer kein Schadenabwehr-Inspektionsdienst sein. Wenn die Luftgefahr vorbei ist und über einem der Bezirke Budapest Bombenabwürfe stattgefunden haben, so müssen von dem Zeitpunkte der Entwarnung gerechnet, 24 Stunden lang zur Versehung des Schadenabwehr-Inspektionsdienstes im Zusammenhange mit etwaigen Unfällen, die Anforderungen zur Entsendung von Ingenieur-Fachbeamten oder Angestellten — während der Amtsstunden (von morgens 8 bis 14.30 nachmittag) im Stadthause von dem Leiter der Sektion für die Stadtregulierung und Privatbauunternehmung oder von dessen Stellvertreter — außerhalb der Amtsstunden aber von dem im Zentralstadthause Inspektionsdienst versehenden Beamten gebeten werden. *(MOT)*

Der jüngste Bruder des Königs Christian von Dänemark gestorben. *DNB* meldet aus Kopenhagen: Prinz Gustav, der jüngste der drei Brüder König Christian X. ist gestern abend um 23 Uhr einem Herzleiden erlegen. Der Prinz, der ein sehr zurückgezogenes Leben führte, war das zweitjüngste der acht Kinder des verstorbenen Königs Frederik VIII. und der Königin Louise. Er wurde am 4. März 1887 geboren. In den letzten Tagen war bekanntgegeben, daß der Prinz an einer Arterienverkalkung litt, in deren Folge sich ein Bluttropfen gebildet hatte. *(MTI)*

Textilwaren im Schleichhandel verkauft. Die Beamten der Kontrollabteilung des Versorgungsamtes bemerkten gelegentlich einer Kontrolle in einer Textilvertretung in der Paulay Ede-ucca, daß sich aus dem Geschäfte ein Mann entfernt, obwohl es jedermann untersagt war, das Geschäft zu verlassen. Die Detektive machten sich nach dem verschwundenen Mann auf die Suche und fanden ihn auf dem zweiten Stock des Hauses in dem Badezimmer der einen Wohnung vor. Der junge Mann gab sich als der Konfektionsarbeiter Joseph Luka aus und legitimierte sich mit einem auf diesen Namen ausgestellten und einem Lichtbilde versehenen Ausweis. Die Detektive konnten jedoch feststellen, daß der Ausweis gefälscht ist und der angebliche Joseph Luka eigentlich Zoltán Markstein, ein zum Tragen des Erkennungszeichens verpflichteter Jude ist. Es stellte sich im Verlaufe der Untersuchung heraus, daß sich Markstein ohne Gewerbeschein mit dem Kauf und Verkauf von verschiedenen Textilwaren befaßt hatte und daß er in der Textilvertretung eben Textilwaren mit erhöhtem Preise hatte verkaufen wollen. Zoltán Markstein wurde wegen Preistreiberei der Budapester Staatsanwaltschaft übergeben. Das Verfahren wurde jedoch nicht nur gegen ihn eingeleitet, sondern im Zusammenhange damit auch gegen den Textilwarengroßhändler Ladislaus *Dani*, der Markstein ohne Rechnung und mit erhöhtem Preise Textilwaren verkauft hatte. Ladislaus Dani — der übrigens bereits mehrfach vorbestraft ist — wurde ebenfalls der Staatsanwaltschaft übergeben. *(MOT)*

Geflüchteten Damenfriseuren zur Beachtung. Die Meistervereinigung der Damenfriseure (VI., Andrássy-ut 28) steht jedem Berufskollegen jeden Donnerstag, ab halb 7 Uhr abend, bereitwillig zur Verfügung. Sie erteilt Auskünfte und Ratschläge und gibt nötigenfalls auch Unterkunft. In besonders dringenden Angelegenheiten mögen die Berufskollegen Vizepräsidenten István *Silló* in dem Geschäft der geflüchteten Damenfriseure, VI., Andrássy-ut 67 (Tel.: 421—002) aufsuchen. *(MOT)*

Festtag der Patrona Hungariae

Auf den 8. Oktober fällt der Festtag der Patrona Hungariae, der himmlischen Beschützerin Ungarns. Diese Feier, die von der katholischen Kirche würdig begangen wird, ist neueren Ursprungs. Sie bewilligte Papst Leo XIII. zum tausendjährigen Bestand Ungarns, im Jahre 1896, auf das Ansuchen des damaligen Kardinal-Fürstprimas Vaszary, und zwar jeweilig für den zweiten Oktobersonntag. Papst Pius X. verlegte dann die Feier feststehend auf den 8. Oktober. Die Messe wird an diesem Tag nach einem eigenen Text mit Gloria und Kredo in Weiß gelesen. Der Meßpriester spricht die Hymne „Oh, gloriosa, oh, speciosa stella luminosa ...", die Peter Pázmány zugeschrieben wird, ferner ein Gebet, mit dem sich Palatin Paul Esterházy an die Gnadenmutter wandte.

Wissenwertes für geflüchtete Beamten des öffentlichen Dienstes

Beamte des öffentlichen Dienstes, die infolge der Kriegsoperationen ihre Stationsorte zu verlassen genötigt waren und dabei nicht vom Regierungskommissar für Evakuierung gelenkt wurden, sondern infolge der Evakuierung nach Budapest gekommen sind, um sich hier nach ihrer weiteren Einteilung beim zuständigen Ministerium zu erkundigen, oder weil sie Verwandte oder Angehörige in der Hauptstadt haben, mögen sich zwecks Erhalt ihrer weiteren Gebühren, auf Grund der Verordnung Nr. 47.500/1944 B. M. beim Bürgermeister der Hauptstadt melden. Sie erhalten hier bei Aufweisung ihrer Dokumente einen Anmeldeschein, mit dem sie sich bei der Budapester Finanzdirektion melden müssen. Ein Durchschlag dieses Anmeldescheines ist dem zuständigen Minister zu unterbreiten, ein weiterer Durchschlag dient als Beilage der Evidenzhaltung. Für die vorübergehende Unterbringung, sowie der auf dem Bahnhof erfolgenden Verköstigung sorgt die Hauptstadt, zu Lasten des Budgets des Innenministeriums. *(MOT)*

Die nächste Nummer unseres Blattes erscheint Dienstag früh.

Rundfunkvortrag über den Katholischen Kameradschaftsdienst. Der Landespräsident der Actio Catholica macht die Organisationen in der Provinz auch auf diesem Wege darauf aufmerksam, daß der Landesvizepräsident der Actio Catholica, Privatdozent Friedrich *Wünscher* Mittwoch, 11. ds. um 17.25 Uhr über die Wellenlängen des Senders Budapest I. einen Rundfunkvortrag über den Katholischen Kameradschaftsdienst halten wird. *(M. K.)*

Aufruf an die Familie des Universitätsprofessors Dr. Tibor Baráth. Die Polizei ersucht Universitätsprofessor Dr. Tibor Baráth, dessen Gattin oder deren Töchter Magdalene, sie mögen sich bei der Polizei melden und ihren im Zuge gestohlenen Koffer und dessen Inhalt bei der Detektivgruppe Stephan Fa (Budapester Oberstadthauptmannschaft II. Stock 240) übernehmen. *(MOT)*

Doppelselbstmord. Aus Szeged wird gemeldet: Senatspräsident des Tafelgerichtes a. D. Julius *Elekes* und Frau haben in ihrer Wohnung in der Feketesas-utca 16 mit Leuchtgas Selbstmord verübt. Als man die Türe eingebrochen hatte, war Elekés bereits tot, der Zustand seiner Frau aber ist lebensgefährlich. Sie hatten mehrere Abschiedsbriefe hinterlassen.

A háborús irodalom gyöngyszeme:
KÁDÁR GYULA:
Sasok harca
ÁRA 16.— PENGŐ
Kapható: Magyar Repülő Sajtóvállalat Budapest, VII, Király-u. 93
és a könyvkereskedésekben

Vereinigung zweier Ortschaften. Der kgl. ung. Innenminister hat die Vereinigung der im Komitat Vas befindlichen Ortschaften Ritkaháza und Pernise angeordnet. Der endgültige Name der neuen Ortschaft lautet „Vashegyalja" und trägt den Charakter einer Kleingemeinde. *(MTI)*

Änderung in dem Fahrplane der Győr—Sopron—Ebenfurter Bahn. Auf der Győr—Soproner Strecke des Győr—Sopron—Ebenfurter Zuges ist ab 2. d. der um 19 Uhr 25 Min. abfahrende und in Sopron um 22 Uhr 15 Min. einlaufende Personenzug Nr. 28 außer Betrieb gesetzt und an seiner Stelle verkehrt der aus Győr um 18 Uhr 24 Min. abfahrende und in Sopron um 21 Uhr 20 Min. eintreffende Personenzug Nr. 10. *(MTI)*

Vögel als Opfer des Bombenangriffes. Infolge der Bombenangriffe wurden drei Lamas verschiedene Hirscharten, ein Shetlandpony, ein Nilgau-Antilop, sowie 200 von den wertvollen Vogelarten des Hauptstädtischen Tiergartens vernichtet. *(MOT)*

AUS DEN KONZERTBÜROS

Am 14. J. Strauss-Abend

½6 *Samstag* Haus der Ung. Kultur. *Hauptstädtisches Orchester*, Dir.: *Csillér*y, Mitw.: *Gyurkovics*, Regie: *Volksbildung*. Karten: Haus der Ungar. Kultur, Volksbildung. Harmónia.

Feine **BRILLEN, GUCKER, BAROMETER, THERMOMETER**
bei OPTIKERSPEZIALISTEN ANDOR BARNA
VI., Andrássy-ut 26, neben dem Operhause 1559

Spielpläne der Theater für die nächste Woche

KGL. UNG. OPERNHAUS: Montag (Abonnement IX—1) (½5): „A nilusi legenda"; „A cremonai hegedűs"; „A fából faragott királyfi" („Der holzgeschnitzte Prinz") — Dienstag (Abonnement V—2) (½5): „Az álarcosbál" („Ein Maskenball"). — Mittwoch (in neuer Einstudierung zum erstenmal) (Abonnement IV—2) (½5): „Iphigenia Aulisban" („Iphigenie auf Tauris"). Donnerstag: Geschlossen; Freitag (Außer Abonnement) (½5): „Petőfi"; Samstag (Abonnement VII) (½5): „Iphigenia Aulisban" („Iphigenie auf Tauris"); Sonntag vormittag (Außer Abonnement) (11): „Józseflegenda" (Josephslegende (Koppéla); abend: Gastspiel im Haus der Ungarischen Kultur.

NATIONALTHEATER: Montag (Abonnement K—1—2), Dienstag (Abonnement III/2), Donnerstag (Abonnement XI), Freitag (Abonnement K—2), Sonntag abend (Außer Abonnement) (5): „A mama". — Mittwoch (Abonnement N), Samstag (Außer Abonnement) (5): „A nagyúr". — Sonntag nachmittag (Außer Abonnement (2): „Tacskó".

NATIONAL-KAMMERTHEATER: Freitag (Generalprobe), Samstag (Premiere) von da ab allabendlich (5): „A férfi szive".

LUSTSPIELTHEATER: Montag (Abonnement G), Dienstag (Abonnement H), Mittwoch (Abonnement S), Donnerstag (Abonnement K), Freitag (Abonnement E), Samstag (Außer Abonnement) (5) Sonntag nachmittag (Außer Abonnement) (2), Sonntag abend (Abonnement R) (5): „Mesebeszéd".

PESTER THEATER: Allabendlich (5), Sonntag (½2, 5): „Candida"; „Az imádó és a férj".

NEUES UNGARISCHES THEATER: Allabendlich (5), Sonntag (2, 5): „Utcai ismeretség".

HAUS DER UNGARISCHEN KULTUR: Montag, Freitag: Geschlossen. Dienstag, Mittwoch, Donnerstag (Filmvorführung) (½4, ½6): „Rákóczi induló". — Samstag (½6): Strauß-Konzert. — Sonntag (Abonnement V—2—2) (½5): „Háry János".

MADÁCH-THEATER: Allabendlich (5), Sonntag (2, 5): „Artatlanok".

ANDRÁSSYTHEATER: Allabendlich (5), Sonntag (½3, 5): „Ne bizz a nőben".

HAUPTSTÄDTISCHES OPERETTENTHEATER: Allabendlich (5): „Luxemburg grófja".

HEITERES THEATER: Allabendlich (5), Sonntag (2, 5): „Romeó és Piroska".

JOSEPHSTÄDTER THEATER: Allabendlich (½6), Sonntag (½4, ½6): „Cserebogár, sárga cserebogár".

KISFALUDY-THEATER: Allabendlich (½6), Sonntag (½4, ½6): „A pénz nem boldogit".

megszünhetnek anyagi gondjai:
Vegyen még ma OSZTÁLYSORSJEGYET
Óriási nyeremények!

WIRTSCHAFTSZEITUNG DES PESTER LLOYD

SONNTAG, 8. OKTOBER 1944

Schaffung einer Waggonverteilungskommission

Um die Eisenbahntransporte für die Honvéd und die öffentliche Hand zu sichern, wird eine *Kriegsindustrielle Waggonverteilungskommission*, die HAKEB, geschaffen, die die von Seiten der *Zentraltransportleitung* zur Verfügung gestellten Waggons in Reihenfolge der Kriegswichtigkeit der Anforderungen den einzelnen Bewerben zuweist. Im Zusammenhang mit dieser neuen Ordnung der Waggonanforderungen erhielt jede industrielle Fachgruppe bereits die entsprechenden Anweisungen. Alle an die Zentraltransportleitung gerichteten und noch unerledigten Anforderungen werden nunmehr von der neuen Kommission erledigt, die Unternehmungen sollen daher bei der HAKEB keine Ersatzanforderungen einreichen. Die Richtlinien für die Industrie erhalten strenge Anweisungen, daß nur zu kriegswichtigen Zwecken Waggons angefordert werden dürfen.

Stephan Zakariás stellvertretender Generaldirektor der Landes-Bodenkreditanstalt. Die Direktion der Landes-Bodenkreditanstalt beschloß in ihrer Sitzung vom 5. Oktober als Nachfolger des in den Ruhestand getretenen Dr. Aladár Demel, geschäftsführenden Direktor, kgl. ung. Oberregierungsrat Stephan *Zakariás* mit den Agenden des Generaldirektors zu betrauen und verlieh ihm gleichzeitig den Titel eines stellvertretenden Generaldirektors.

Vereinigte Glühlampen- und Elektrizitäts A.-G., Budapest. In der am 27. September d. J. abgehaltenen Direktionssitzung dieser Gesellschaft wurde die Bilanz für das vom 1. Mai 1943 bis zum 30. April 1944 laufende Geschäftsjahr festgestellt. Diese ergibt, nach Zuweisung von P 2,211.101.43 an das Wertverminderungskonto einen Reingewinn von P 2,831.532.49, d. i. unter Hinzurechnung des Gewinnvortrages vom Vorjahr im Betrage von P 1,890.030.06 insgesamt P 4,721.562.55. Es wurde beschlossen, der für den 11. Oktober d. J. einzuberufenden Generalversammlung, im Sinne der diesbezüglichen Regierungsverordnung, die Ausschüttung einer der Höhe der vorjährigen Dividende entsprechenden 5prozentigen, d. i. P 5.— pro Aktie, und die Zuführung von P 1,550.000 dem Reservefonds vorzuschlagen.

Doppelter Holzeinschlag in Ungarn. Ungarn verfügt zurzeit über eine bewaldete Fläche von 6 Millionen Katastraljoch. Die Durchführung einer geregelten Holzversorgung stieß jedoch in Ungarn während der letzten Jahre auf wachsende Schwierigkeiten. Die Bereitstellung von *Transportmitteln*, sowie die *Lohnfragen* von Fuhrwerken und Holzfällern waren schwer zu regeln und ließen sich nicht mit den *Holzpreisen* in Einklang bringen. Unzuträglichkeiten in der Holzversorgung griffen Platz. Für das neue Holzwirtschaftsjahr, das jetzt begonnen hat, sind vom Ackerbauministerium *neue Verfügungen* getroffen worden, die einen erweiterten Holzeinschlag zur Folge haben werden. Alle Waldbesitzer mit einem größeren Waldbesitz bestimmten Ausmaßes müssen die *doppelte Menge abholzen*, wie in normalen Zeiten. Außerdem ist eine bestimmte Menge von Holz je Bodeneinheit abzuliefern. Für die Erfassung des geschlagenen Holzbestandes sind strenge Maßnahmen angeordnet.

Reichsbankausweis. *(Berlin)* Nach dem Ausweis der Deutschen Reichsbank vom 30. September 1944 stellt sich (alles in Millionen RM) die Anlage der Bank in Wechseln und Schecks, Lombards und Wertpapieren auf 50.962. Im einzelnen betragen die Bestände an Wechseln und Schecks, sowie an Reichsschatzwechseln 50.822, an Lombardforderungen 48, an deckungsfähigen Wertpapieren 67 und an sonstigen Wertpapieren 25. Der Deckungsbestand an Gold und Devisen beträgt 77, die Bestände der Reichsbank an Rentenbankscheinen ermäßigten sich auf 512, diejenigen an Scheidemünzen auf 17. Die sonstigen Aktiva belaufen sich auf 1981, der Umlauf an Reichsbanknoten beziffert sich auf 42.301. Die fremden Gelder werden mit 9088 ausgewiesen.

Auch die Kalbschur unschädlich. In Bayern wurden Versuche angestellt, Kälber von 6 bis 20 Monaten zu scheren, wodurch je Stück 350 bis 1200 Gramm Kuhhaare gewonnen wurden. Das Ergebnis bewegte das Reichswirtschaftsministerium, die verpflichtende Kalbschur für das nächste Wirtschaftsjahr einzuführen, da keine nachteilige Wirkungen zu verzeichnen waren.

Senkung des deutschen Lebensstandardindexes. Berlin meldet, daß der Lebensstandardindex des Deutschen Reiches im August 1944 sich auf 144.4 senkte. (August 1913/14 = 100). Der Monat Juli wies 145.8 auf, die verminderung betrug also 1 Prozent *(INB)*

Europa als natürlicher Absatz Südamerikas

Berlin, 30. September

Im Jahre 1938 als im letzten Vorkriegsjahr fand nur knapp 29 Prozent der lateinamerikanischen Ausfuhr, nämlich für 1.56 Milliarden Absatz in den Vereinigten Staaten, während Kontinental-Europa mit 1.61 Milliarden RM fast 30 Prozent abnahm. Bei dieser Zahl ist zu beachten, daß Deutschland infolge der damaligen Hemmnisse im Zahlungsverkehr längst nicht seine volle Konsumkraft für südamerikanische Erzeugnisse entfalten konnte. Auf diese Zusammenhänge weist Sarow in einem höchst aufschlußreiche Aufsatz in der *Wirtschaftskurve* hin. Die Bezüge Deutschlands allein machten 1938 mit 810 Millionen RM nur die Hälfte des Wertes von 1929 aus als Deutschland für 1618 Millionen Reichsmark aus Südamerika kaufte. Wenn Lateinamerika sich nur von eigenen Interessen leiten ließe, wäre es ein leichtes, den Austausch mit Deutschland zu verdoppeln. Ähnliche Absatzreserven weist der ganze europäische Kontinent auf. Bei normaler Entwicklung sind die USA bei weitem nicht die größten Kunden Südamerikas. Es gibt kaum ein wichtiges Ausfuhrgut Südamerikas, daß nicht längst Absatz in Kontinental-Europa fand. Bei der größten Produktion ist der Zuschußbedarf Kontinentaleuropas so groß, daß Südamerikas Ausfuhrüberschuß nicht ausreicht, diesen Bedarf voll zu decken. Baumwolle und Wolle nicht minder als Weizen und Mais wie auch Bergbauproduktion.

Daß Deutschland und der Kontinent ihre Bezüge aus Südamerika mit hochwertigen Qualitätserzeugnissen bezahlen können, darüber besteht bei der Leistungsfähigkeit und bei dem reichhaltigen Sortiment der deutschen und europäischen Industrie kein Zweifel. Außerdem wird Deutschland die neuartigen Methoden in der Rüstungsindustrie für die spätere Friedensproduktion verwerten, so daß Deutschland nach dem Krieg viel Neues und noch bessere Erzeugnisse wird liefern können als zuvor. Von allen überseeischen Kunden und Lieferanten weist keine Partei die Möglichkeit derartig günstiger Ergänzungen auf wie Deutschland und Südamerika. Während die Nordamerikaner die mühsam aufgebaute Industrie Südamerikas mit ihrer Exportoffensive nach dem Krieg durch Preferenzzölle für die westliche Hemisphäre rücksichtslos bekämpfen möchten, ist Deutschland bereit, diese junge Industrie weiter zu entwickeln und dafür Agrar- und Bergbauüberfluß Südamerikas einzutauschen.

In seinen Bemühungen um den südamerikanischen Markt hat Deutschland bis zum Ausbruch des Krieges von 1939 einen großen Teil des anderweitig kaum absetzbaren Ausfuhrüberflusses Südamerikas abgenommen, so den Überfluß in Kaffee und Baumwolle, Mais, Weizen, Leinsaat, Wolle und Häuten, für die es damals keine andere Verwendung in Südamerika gab, als den Überfluß zu verbrennen oder ihn ins Meer zu werfen. Wer hat damals das mit den ruinösen Weltmarktpreisen nicht konkurrieren könnende Brasilien unterstützt und seine Baumwolle bereitwillig abgenommen? War das Europa oder die Vereinigten Staaten, die selbst im eigenen Überfluß erstickten? Im zwischenstaatlichen Handel gilt aber auf die Dauer nur Arbeitsproduktion gegen Arbeitsproduktion, und kein Pflanzer Südamerikas hat diesen Austausch seiner Ernte gegen hochwertige Industrieprodukte als eine Verschlechterung empfunden.

Spanische Absage an Goldwährung

(Madrid) Informaciones stellt hier fest, daß die Vorherrschaft des Goldes als Währungsmetall gebrochen sei und daß keine Aussicht bestünde, jemals wieder das Gold als entscheidenden Wertmesser einzusetzen. Der Aufsatz lehnt die alliierten Währungspläne schroffe ab und geht von der Feststellung aus, daß mehr als zwei Drittel der Wertgoldbestände sich in der Hand eines einzigen Staates befinden. Die USA hätten damit praktisch die Monopolgewalt über das Währungsmetall und seit langem den Goldpreis künstlich überhöht. In der Friedenswirtschaft habe jedoch kein Volk Interesse daran, das Gold zu einem überhöhten Preise zu erwerben. Da die USA als Hortungsland des Goldes nicht geneigt seien, ihre Reserven billiger abzugeben, als sie erworben hätten, wird der große in den USA gehortete Goldblock, für längere Zeit völlig inaktiv bleiben.

Der Hauptmangel der alliierten Goldwährung bestehe darin, daß sich die Inlandpreise bei einer goldgebundenen Währung automatisch an die äußeren Wechselkurse anpassen müssen. Damit sei die nationale Wirtschaft und ihr Kredit- und Währungssystem in einem nicht zu verantwortenden Maß jeder von außen kommenden Wirtschaftsstörung ausgesetzt. Jedes Land, das eine zielbewußte Wirtschaftspolitik führe, sei jedoch bestrebt, gerade in kritischen Zeiten, in denen erfahrungsgemäß Wechselkursschwankungen an der Tagesordnung sind, die störenden Außeneinflüsse auf die Innenwirtschaft nach Möglichkeit abzuschirmen.

Eine solche nationale Wirtschaftspolitik, sei nur dann möglich, wenn das Nationale Währungssystem sich bedingungslos von der Automatik des Goldes, die in Wahrheit eine Diktatur des internationalen Finanzkapitals sei, freimache.

Damit ist noch einmal von spanischer Seite den angelsächsischen Währungsplänen, in erster Linie den Plänen gewisser Wallstreet-Kreise, die auf eine Gold-Renaissance hinauslaufen, eine deutliche Abfuhr erteilt. Es verdient in diesem Zusammenhang daran erinnert zu werden, daß die spanische Presse hier seinerzeit die Währungsverhandlungen von Bretton Woods mit großer Aufmerksamkeit verfolgt hat, und daß gerade die *Informaciones*, die wir oben zitierten, seinerzeit bei der Darlegung der morgenthauschen Währungsprojekte zu der viel beachteten Feststellung kam, daß die Verwirklichung des Stabilisierungsfonds zu einer Entrechtung der Währungspolitik der kleinen und neutralen Länder in aller Welt führen müsse.

WIRTSCHAFTLICHE KURZNACHRICHTEN

Die spanische Weinernte wird auf etwa 20—22 Millionen Hektoliter geschätzt.

Dänische Versuche mit Futterzellulose. Die nordischen Länder machen zum Ausgleich für das fehlende überseeische Kraftfutter die Kohlenhydrate der Zellulose für die Viehfütterung nutzbar. Der dänische Landwirt Nas Petersen-Lyngby berichtet über bemerkenswerte Versuche, die er in seinem eigenen Stall durchgeführt hat. Sie zeigen, daß es durch die Verfütterung von Heringsmehl und Zellulose gelungen ist, die Milchleistung der Kühe auf dem bisherigen Stand zu halten. Die Zellulose wird den Kühen in Form einer grauweißen Pappe gereicht, die sie als Ersatz für das überseeische Kraftfutter fressen. In Schweden hat man die Futterzellulose nicht nur an Rinder, sondern auch an Pferde verfüttert. Aus diesem Grunde hat man dieses Futter „Holzhafer" genannt. Auch in Finnland wurden Versuche an Kühen und Pferden durchgeführt, die den Beweis erbrachten, daß *Zellulose ungefähr den gleichen Futtereinheitswert wie Hafer hat.*

Die Bauernbank A.-G. in Pozsony erzielte bei einem Aktienkapital von 40 Millionen Ks einen Reingewinn von 8 Millionen Kronen, woraus 16.25 Kronen je Aktie zur Rückzahlung kommen. Die Bank übernahm im letzten Geschäftjahr 79.5 Mill. Kronen Aktiva von 8 liquidierten Banken.

Ölfruchtübernahme in Kroatien neu geregelt. Die Ankaufspreise für Ölfrüchte in Kroatien wurden neu bestimmt. Für je 100 kg reife, gesunde, trockene Rapssamen erhält der Erzeuger als Gegenwert unentgeltlich 15 kg Ölkuchen, 5 kg Speiseöl und 8 kg Zucker. Für je 100 kg reife, gesunde, trockene und gesiebte Sonnenblumensamen werden 5 kg Speiseöl, 8 kg Zucker sowie 15 kg Ölkuchen abgegeben.

Gute Obsternte in der Slowakei. *(Pozsony)* Die Slowakei ist ein beachtenswerter Obstproduzent. Der gegenwärtige Bestand an Obstbäumen beträgt rund 4.5 Millionen und bringt einen zwar schwankenden Ertrag, der aber den Landesbedarf deckt und darüber hinaus eine nennenswerte Ausfuhr gestattet. Im Durchschnitt liegt der jährliche Obstanfall der Slowakei zwischen 1 und 2 Millionen Doppelzentnern. Im Jahre 1943 war die Ernte gut, und auch im laufenden Jahr ist sie zufriedenstellend. Die Kirschenernte war, nach amtlichen Berichten, sehr gut, auch Erdbeeren und andere Gartenfrüchte brachten günstige Erträge. Die Aprikosen- und auch die Pflaumenernte war schwächer. Dafür ist aber die Apfelernte befriedigend und der Anfall an Birnen dürfte ausgezeichnet sein. Der Menge nach wird die diesjährige Obsternte der Slowakei auf rund 900.000 Doppelzentner Äpfel geschätzt, etwa 150.000 Doppelzentner Birnen, 240.000 Doppelzentner Pflaumen sowie eine größere Menge Gartenobst. Beachtlich ist alljährlich auch die geerntete Menge an Fallobst, das vor allem exportiert wird. Die bisher im Krieg durchgeführten Jahresexporte von annähernd 10.000 Tonnen Obst dürften der Slowakei nach der befriedigenden Ernte 1944 auch dieses Mal nicht schwer fallen.

Der Schweizer Rapsanbau deckt den rationierten Fettbedarf der Schweiz für die Dauer von 2—3 Monaten im Jahr. Er macht den Fettgehalt von rund einem Drittel der jährlichen Butterproduktion aus.

Aufruf der Landes-Landwirtschaftskammer

Die Landes-Landwirtschaftskammer sieht sich in Anbetracht der außerordentlichen Verhältnisse veranlaßt, die Lage der Landwirte auf dem Operations- und auf dem benachbarten Gebiet zu erleichtern. Sie macht die betroffenen Landwirte auch auf diesem Weg darauf aufmerksam, daß sie sich mit ihren Bitten um Aufklärung oder Hilfe an die Landes-Landwirtschaftskammer (Budapest, V., Szabadság-tér 10, Tel.: 122—795) bezw. an den Landes-Agrikulturverein (Budapest, IX., Köztelek-ucca 8, Tel.: 187—954) wenden mögen.

Weitere Einschränkungen der englischen Sozialversicherungspläne. Mit der Zusicherung, daß die in dem neuen Weißbuch enthaltene Ankündigung einer Sozialreform in England nicht von heute auf morgen verwirklicht werden könne, versucht jetzt die *Times* die aufgeregten Gemüter in der englischen Wirtschaft wieder zu beruhigen. Das Sozialversicherungsgesetz werde als Vorlage *noch monatelang auf sich warten lassen* und in keinem Falle vor Ablauf des Jahres 1947 in Kraft treten. Solche Worte werden alle diejenigen auf der englischen Insel trösten, die dem propagandistischen Eifer des Sozialreformers Beveridge reserviert gegenüber gestanden haben und die Pläne, die gesamte Sozialversicherung durch Zusammenfassung und staatlicher Überwachung zu rationalisieren und durch eine Pflichtversicherung der Gesamtheit der Bürger zu einer Prämiensenkung zu kommen, aus ihrer individualistischen Haltung radikal ablehnen. Auch die Mitteilung, daß die Arbeitslosenversicherung auf die Dauer von 30 Wochen begrenzt wird, dürfte reichlich viel Wasser in den Wein der Begeisterung der Beveridge-Jünger schütten. Wenn hinzugefügt wird, daß die englische Regierung eine *längerfristige Arbeitslosigkeit* mit Hilfe eines konjunkturaktiven Arbeitsbeschaffungsprogramms zu begegnen wisse, so ist gerade dieser Hinweis recht wenig glaubwürdig. Tatsache ist, daß der Sozialversicherungsplan, noch ehe er durch das Fegefeuer der parlamentarischen und fachlichen Kritik gegangen ist, seine Propagandathesen im wesentlichen Punkten einschränkt.

Budapester Lebensmittelgrosshandelsmarkt

Schweinemarkt

Die amtlich festgesetzten Preise vom 7. Okt. sind: Schweine über 150 kg 2.90, Herrschaftsschweine über 145 kg 2.85, 138—141 kg. 2.80, Bauernschweine 124—130 kg 2.76, 100—115 kg 2.71, alte Schweine über 145 kg 2.56 Pengő Lebendgewicht.

Fleisch- und Fettmarkt

Die Preise für Halbschweine betrugen 4.56 Pengő pro kg. Der Speckpreis 4.40, der Fettpreis 5.20 Pengő pro kg.

Kartoffelmarkt

Die Verteilung erfolgt auf Anweisung zu folgenden amtlich festgesetzten Höchstpreisen: Sommerrosen und Gül-Baba 30.55, Ella und Gelbe 26.35, Wolthmann 24.80, Krüger 23.75, Herbstrosen 29.50 P pro q.

Grünzeug- und Gemüsemarkt

Die amtlich festgesetzen Tageshöchstpreise sind die folgenden: Speisezwiebel 0.31—0.91, Weißkraut 0.60—1.20, Kohl 0.80—1.60, Kohlrüben 0.60—1.20, Blumenkohl 1.— bis 4.50, Kopfsalat 0.50 bis 1.—, Kürbis 0.70—1.60, Sauerampfer 3.— bis 3.50, Spinat 3.50—4.20, grüne Erbsen 7.—, grüne Bohnen 2.50 bis 4.—, Paprika 1.50 bis 3.—, zum Füllen 1.60 bis 4.—, Gurken 3.60, Tomaten 1.— bis 2.50, Desserttomaten 1.80—2.50, Tafelmais 0.70 bis 0.90, gelbe Rüben 0.25 bis 1.—, Petersilie 0.25 bis 1.—, Zeller 1.— bis 10.—, rote Rüben 1.20 bis 2.— P pro kg.

Obstmarkt

Äpfel 1.80—6.50, Birnen 3.— bis 8.50, Trauben 4.— bis 10.—, Pflaumen 3.— bis 5.—, Pfiirsiche 2.50 bis 9.—, Wassermelonen 0.30 bis 0.60, Nüsse 8.—, Pilze: Nelkenschwindlinge 36.— bis 38.— P pro kg.

Sämereien

Wochenbericht

der Ungarischen Samenzucht A.-G., Budapest—Monor

In Weißklee und Inkarnatklee ist die Zufuhr gering. In Winterwicke und Frühjahrswicke hält das Angebot weiter an. Auch in Rotklee und Luzerne zeigt sich schon Angebot. Die Lieferungsschwierigkeiten hindern die Entwicklung des regelrechten Verkehrs. Amtliche Produzentenpreise pro 100 kg ab Aufgabestation.

Rotkleesamen, Rohware, seidenhaltig, 90% Reinheit 300 P; Luzernesamen, Rohware, 90% Reinheit 580 P; Inkarnatkleesamen, 95% Reinheit 200 P; Expreßerbsen, sterilisiert 61.50 P; Viktoriaerbsen, sterilisiert 66.50 P; Senfsamen 102.70 P; Weißkleesamen 94% Reinheit 450 P; englisches Raygras, 94% Reinheit 280 P; italienisches Raygras, 94% Reinheit 280 P; Wiesenrispengras 500 P; Winterwicke 160 P; Frühjahrswicke 72 P; Pannoniawicke 70 P; Saatkümmel 302.50 Pengő.

UJ IDŐK SZERKESZTI HERCZEG FERENC

XL. évfolyam, 46. szám
Budapest, 1934 november 11

Anyaság. Pásztor János szoborműve. A TESz jubileumi érdemkeresztjével kitüntetett mű

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Andrássy-út 16.
Telefon: Aut. 266—83, 245—09.

Negyedévre 6.40 pengő
Félévre 12.50 pengő
Egyes szám ára 50 fillér

Pásztor János

ECCE HOMO!

HARSÁNYI ZSOLT
új művének hőse:

Munkácsy Mihály

Ime az ember! ez a cím szimbolikus, mert nemcsak MUNKÁCSY világhíres festményének címét jelenti, hanem ráillik a legnagyobb magyar festőművész vérző sorsára is. MUNKÁCSY MIHÁLY is töviskoszorút viselt, mint az, akit nálánál méltóbban a világ egyetlen festője sem jelenített meg a vásznon. De ha tragikus volt is: szép volt MUNKÁCSY MIHÁLY élete, mint minden alkotó művészé. *És életének minden fájdalmas szépségét maradéktalanul tária elénk*

HARSÁNYI ZSOLT hatalmas, új regényében.

Harsányi Zsolt regényei az utóbbi évek karácsonyainak eseményei. Büszkék vagyunk, hogy a kiváló szerzőnek immár negyedik olyan művével léphetünk az olvasóközönség elé, amely egy nagy magyar érték életét jeleníti meg. Harsányi Zsolt hatalmas művét

MUNKÁCSY-KÉPGYŰJTEMÉNY

illusztrálja. Ez a kötet, éppen úgy, mint a regény, a művészettörténet számára is forrásmunkául szolgál. A képkötet felöleli Munkácsynak úgyszólván *minden alkotását.*

HARSÁNYI ZSOLT: ECCE HOMO című regénye, a képgyüjtemény kötettel együttesen **négy hatalmas kötetben** teljes.

Kiállítása elegáns, nyomása gondos, kötése művészi.

A négy kötet ára ..... **12** pengő

egészvászonkötésben, tokban **20** pengő

A művet olvasóinknak a szerző aláírásával és 1934. karácsonyi ajándékunkkal: a megrendelő nevének kezdőbetűjével ellátott cizellált fémolvasójellel együtt küldjük meg — 2 pengős havi részlettörlesztésre.

Kérjük szíves rendelését, a mellékelt levelezőlapon!

Pásztor János

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÖ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JUN. 26
ESTI HÍRLAP

Beethoven-képeslap

1021

Holnap lesz Beethoven születésének 200. évfordulója. Az évfordulóra emlékbélyeget bocsátanak ki, a Képzőművészeti Kiadó pedig képes levelezőlapot jelentetett meg, amely Pásztor Jánosnak, a martonvásári parkban elhelyezett Beethoven-szoborportréját ábrázolja.

séget.

Amir
mű la
vidéki
Von T
vezér t
baloldal
júsági s
és bánt

a rendőrkapitányság
bejelentés érkezett
hogy a lányt az üze
összekötözött kezekk
betömött szájjal talá
udvarán, egy kevésbé
tott részen, a bal f
szúrási sebekkel. A
hamar kiengedték, n
sei jelentéktelenek v

A helyszínre a m
pitányságtól bizottság szállt ki,
a kapitányság bűnügyi alosztály vezetőjével és nyomozóival együttesen a helyszíni szemlét lefolytatták és megkezdték a nyomozást.

Csakhamar gyanússá vált a bejelentés, mert a körülmények; a hevenyészetten lekötözött kezek, a szájban levő papírdarabok és a jelentéktelen sérülés arra mutatott, hogy a rablás kísérlete kitalált. Sánta Irén azonban a rendőri meghallgatás során is kitartott amellett, hogy ismeretlen tettes megtámadta, a száját papírral erőszakkal betömte, pénzt követelt tőle, amikor nem adott, megkötözve otthagyta a gyár udvarán.

A helyszíni szemle lefolytatása meghozta az eredményt. A női öltözőbe bezárva (melyet Sánta Irén zárt be és a kulcs mindvégig nála volt), megtalálta a bizottság a lány szájából kivett papírdarabokhoz tartozó papírzacskó többi részét. Hiányzott a öltözőből az aznap este Sánta Irén által vásárolt szalámit borító papír, melynek hollétére vonatkozóan nem tudott

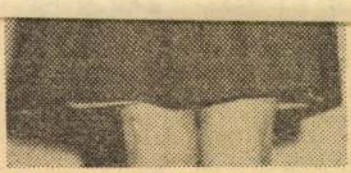

maga kötözte meg magát, s helyezte a papírdarabokat a szájába és saját maga szúrta át ruháját és karcolta meg a felsőkarját egy szöggel. Tettének okául azt jelölte meg, hogy a női öltöző távol van a gyárépülettől, s úgy gondolta, hogy ilyen történet után közelebb fogják azt helyezni. Az indok kevésbé elfogadható, hiszen mindössze 100 méterre van az öltöző a gyár központi épületétől, inkább az a valószínűbb, hogy feltűnési vágyból tette a fiatal lány a valótlan bejelentést. Meggondolatlan cselekedetéért — fiatal korára és az összes körülményekre való tekintettel — a nyomozó hatóság figyelmeztetésben részesítette. Az üzem dolgozói és a lakosság is megnyugvással fogadta a gyors rendőri intézkedés eredményét.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1979 AUG 81

Pásztor János

FILATÉLIAI HÍREK

1021

A Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalata közli, hogy Ludwig von Beethoven 200. születésének emlékére a Carte Maximum-gyűjtők számára képes levelezőlapot készíttetett. A kép Pásztor János alkotása, a martonvásári parkban elhelyezett Beethoven-szobor. A képeslap matt felülete biztosítja, hogy mind a bélyeg, mind pedig az emlékbélyegző megfelelően tapadjon, és ezzel így tökéletes carte maximum legyen képezhető. Közli továbbá a kiadóvállalat, hogy az alacsony igényre való tekintettel a VIII. festménysor képeslapjait csak fekete-fehér színű kivitelben tudta kihozni, de a képek így is reprezentatívak, s színes bélyeggel teljes értékű carte maximumot alkotnak. A lapok beszerezhetők a körök útján, de a budapesti szakbolt is szállítja. A budapesti szakbolt címe: Népköztársaság útja 42.

A 43. Bélyegnap alkalmából aug. 22—30 között rendezik meg Budapesten az országos bélyegkiállítást a BNV 43. sz. pavilonjában. Ebből az alkalomból a Magyar Posta négyértékű sort és négy bélyeget tartalmazó kisívet ad ki. A bélyegek a corvinák remekeit mutatják be, mégpedig az eredetieket hűen követő színpompában. A sorozat és a kisív négy-négy iniciálét ábrázol, melyeket Zombory Éva, ismert grafikusművészünk alkalmazott bélyegre. A Corvinákról röviden annyit, hogy Mátyás király budai könyvtára világhírű volt és az mintegy 3 ezer kötetet tartalmazott, tehát a kor legnagyobb könyvtárai közé tartozott. A kéziratok nagyobb részét Itáliában másoltatta és a kezdőbetűk (iniciálé) valóságos kis remekművek voltak. A könyvtárból ma már mindössze 125 hiteles darab van meg, szétszórva a világon — ebből a magyar könyvtárakban 38 darabot őriznek. Itt említjük meg, hogy számos országban kerültek már eddig is bélyegre a képzőművészet legszebb alkotásai között a kézzel írott és festett könyvek lapjai. Izland már a második ilyen tárgyú sorozatát adta ki. Bulgária nagy sikert aratott a Manaszi krónika bélyegrevitelével (a budapesti Állami Nyomda készítménye). A Német Szövetségi Köztársaság ez évi ifjúsági jótékonysági bélyege a pergamenre festett könyvillusztrációk közül választotta ki a leghíresebb dalnokok arcképét, ugyanezt tette Lichtenstein is a vándorénekesek sorozatával.

Vas Tibor

A PAMUTTEXTILMŰVEK DÉVÁSCSABAI GYÁRA

1021

Pásztor János

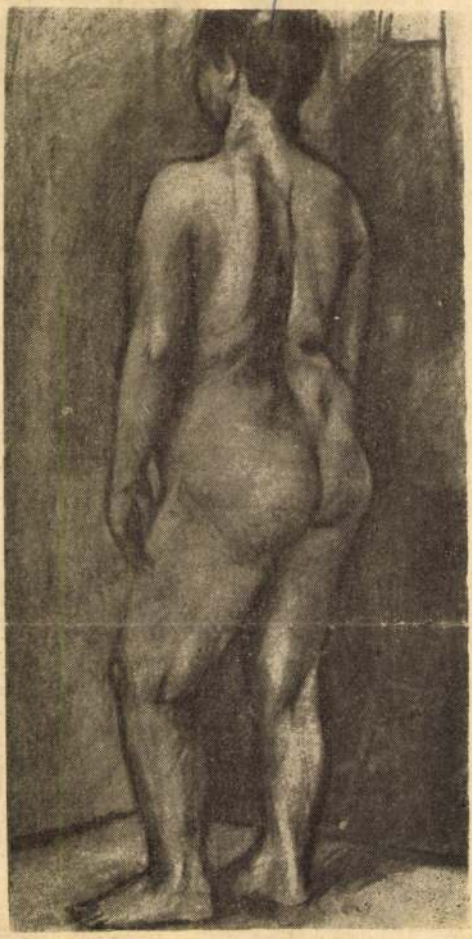

Pásztor János (IV. o.):
Akttanulmány (szénrajz)

segíteni: a termelési gyakorlatokon felhalmozódott sok értékes eikket
mot
az i
lyek
sabl
hell
las
vita
és sz
pénz
dező
galo
a leg
a TA
te. A
hatásá
szont
kötője
iskolák a megyei vezetők helyi intézkedései folytán már a módját is megtalálták néhol e probléma megoldásának, mint például Szolnok megyében, ahol a szakközépiskolák termelő kapacitását a megye oktatási intézményeinek tervszerű fejlesztése szolgálatába állították.

Az Iskolai Termékek Boltja ezideig 44 középiskolával vette fel, illetve tartja a kapcsolatot. A TANÉRT körlevelére és a Művelődésügyi Közlöny tájékoztatójára jelentkezett, vagy a megkeresett intézmények közül 14 iskolától vett át értékesítésre különféle termékeket. Több iskola beküldött mintapéldányainak vizsgálata most van folyamatban. További mintapéldányokat és árjavaslatokat várunk 15 iskolától.

A bolt forgalma a megindulás kezdeti lépései után biztatóan fejlődik. Meglepően nagy az érdeklődés az iskolai termékek iránt. Az iskolák és intézmények mellett főleg azok a fiatalok és magánszemélyek vásárolnak, akik barkácsoló hajlamúak és az otthoni munkához szükséges szerszámokat a boltban olcsón szerezhetik be.

Az árakról csak annyit, hogy a kereskedelmi áraknál a bolt, a bizományi jel-

1968 DEC
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pásztor János szobrász

— **A Szépművészeti és Iparművészeti Muzeumok kisplasztikai vásárlásai Halmos Izor alapitványának kamataiból.** Halmos Izor a kisplasztika művelésének előmozditására néhány év előtt a Szépművészeti és az Iparművészeti Muzeumnál alapitványt tett kisplasztikai művek vásárlására s ezeket az alapitványait állandóan ujabb adományokkal gyarapitja. Mivel az alapitványok kamatai már olyan összeget tesznek ki, hogy a vásárlások megindulhatnak, ujabban a Szépművészeti Muzeum igazgatósága az alapitóval egyetértve *Pásztor János* „Varrogató nő" cimü terrakottáját és *Földes Lenke* „Caritas" cimü kismárványát, az Iparművészeti Muzeum igazgatósága pedig *Moiret Ödön* „Uj élet" cimü kisbronzát és *Esseő Erzsébet* „Pingulnek" cimü terrakottáját vásárolta meg a muzeum részére. Mindkét muzeum igazgatósága a maga részéről is őszinte köszönetét fejezi ki az alapitónak a támogatásért.

Pesti Hirlap 1931.III.17.

Összesen								

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas n.

Le a bevételt... ...

Kifizetendő összeg

...ügyosztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

192..... cheque száma.....

A főpénztár:

.....

Pásztor János

A Rákóczi-szobor leleplezése 1937-ben

Ismét egy évfordulóra emlékezhetünk. A korabeli meghívó — egyben tájékoztató — tudtul adja, hogy II. Rákóczi Ferenc fejedelem emlékszobrának ünnepélyes leleplezése 1937. évi május hó 2-án, vasárnap délelőtt 10.30 órakor lesz az Országház előtti Kossuth Lajos tér déli oldalán.

Napjainkban élnek még a közelmúlt országos Rákóczi-ünnepségek emlékei. 1976-ban, születésének 300. évfordulójára emlékeztünk. Két évvel ezelőtt pedig halálának volt 250. évfordulója. 1935-ben, halálának 200. évfordulóján határozta el a főváros tanácsa, hogy méltó emléket állítanak a nagy magyar szabadsághősnek. Az elhatározást csakhamar tett követte. Részben közületek felajánlásából, részben magánosok adakozásából összejött a pénz. A szobor megalkotásával Pásztor Jánost, a talapzat tervezésével Györgyi Dénes műegyetemi tanárt bízták meg. Alig két év múltán állt az emlékmű.

Amikor az avatóünnepségen az ország és a főváros vezetői helyüket elfoglalták — az emlékszobor körül elhelyezett egyetemi énekkarok, Vaszy Viktor vezényletével, a Himnuszt énekelték. Ezt követően lassan lehullt a lepel a lovasszoborról, miközben a budapesti helyőrség egyesített zenekarai Berlioz *Rákóczi indulóját* játszották. A lepel lehullásának pillanatában az összes jelenlevők vigyázba álltak, és állva maradtak mindaddig, amíg a zenekarok az induló eljátszását be nem fejezték.

Ezen aktus után Szendy Károly polgármester az emlékszobrot a főváros gondozásába átvette.

A koszorúzáson részt vettek az állami és fővárosi vezetőkön kívül Magyarország összes vármegyéi törvényhatóságainak nevében Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánja, valamint a törvényhatósági joggal felruházott városok nevében a rangban legidősebb polgármester. A koszorúk elhelyezése beszédek és jelmondatok nélkül történt. A koszorúzás idején a budapesti helyőrség egyesített zenekarai kuruc dalokat adtak elő.

Abban a pillanatban, amikor az utolsó koszorú is elhelyezést nyert, a kivonult honvédcsapatok tisztelegtek, a honvédzenekar a Himnuszt játszotta, az ünnepélyen megjelent összes zászlótartók meghajtották zászlóikat, a Szent Gellért-hegyen ágyúlövések dördültek el, és Budapest összes templomaiban megkondultak a harangok. Az egyetemi énekkarok a Szózatot énekelték.

Mindezt követően Pásztor János és Györgyi Dénes a szoborral kapcsolatos minden tudnivalót elmondott a megjelenteknek. A Pesti Hírlap még azt is megemlítette, hogy „Az emlékmű elhelyezése jól sikerült. A környező parkot már előzőleg átalakították, hogy *csak törpe és közepes magasságú növények legyenek* benne, ami által a szobormű felfelé törekvő alapmotívuma mégjobban kifejezésre jut".

Ugyancsak 1937-ben avatták a Halászbástyán Julián domonkosrendi barát szobrát, Antal Károly művét; továbbá a várbeli Hadik András-lovasszobrot, Vastagh György alkotását és a Pasaréti út mentén Petri Lajos ülő aktját.

Kécsi Ferenc

múlt másfél évszázad felzárkózási kísérleteiről *Bánki Gyö[illegible]*

szélt, elemezve három ilyen kísérletet: a kiegyezés utáni, a Horthy-korszakbeli és az 1945 utáni próbálkozások eredményeit. Végső következtetésként mindháromról megállapította, hogy eredményeink ellenére a világ élvonalához való felzárkózást egyiknek sem sikerült valóra váltania. Többnyire azért, mert a politikai intézményrendszerrel egy idő után ellentétbe kerültek a gazdaság korszerűsítését célzó törekvések. A mai helyzet fonákságának és nehézségének nevezte, hogy nem a távoli múltat kell felszámolni, hanem a szocializmus nevében létrehozott és azzal azonosított intézményrendszereket kell a kor igényeihez igazítani, mert a régi nem képes eredményesen működni.

Zárszavában *Bognár* József felhívta a figyelmet azokra az új kapitalista fejlődési megoldásokra, amelyek, mint például a japán modell, sok tanulsággal szolgálhatnak számunkra is.

Hangsúlyozta, hogy ma, amikor a legmodernebb technológiák is elavulnak egy-két év alatt, a politikának is át kell vennie ezt a felgyorsult tempót, különben a világ kihívásaira nem adhat megfelelő választ, s nem tudja teljesíteni azt, amire hivatott: a nép jólétét eredményező fejlődési útra kormányozni a gazdaságot. Sokan belátták már, mondta Bognár József, hogy változásra van szükség, de vannak, akik még nem jutottak el erre a felismerésre. A krízis azonban